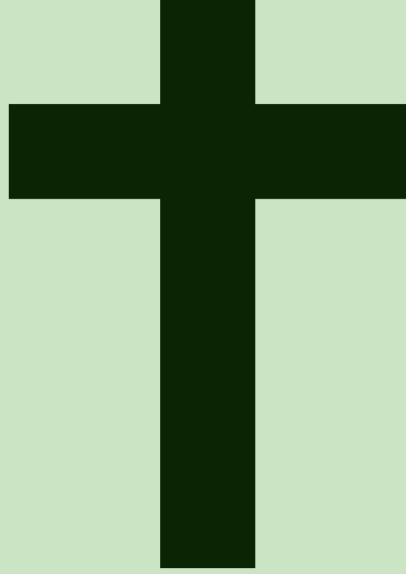

Si-nuguan' Yan'anj
Xanga'

Triqui, San Martín Itunyoso: Si-nuguan' Yan'anj Xanga'
(New Testament)

Si-nuguan' Yan'anj Xanga'
Triqui, San Martín Itunyoso: Si-nuguan' Yan'anj Xanga' (New Testament)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: San Martín Itunyoso Triqui

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
4be4034f-f0b9-59fa-84d1-c8a64bdef6d4

Contents

San Mateo	1
San Marcos	62
San Lucas	100
San Juan	164
Hechos	210
Romanos	269
1 Corintios	295
2 Corintios	320
Gálatas	336
Efesios	345
Filipenses	354
Colosenses	360
1 Tesalonicenses	366
2 Tesalonicenses	372
1 Timoteo	375
2 Timoteo	382
Tito	387
Filemón	390
Hebreos	392
Santiago	412
1 Pedro	419
2 Pedro	427
1 Juan	432
2 Juan	439
3 Juan	440
Judas	441
Apocalipsis	444

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN MATEO

Genealogía de Jesucristo

¹ Nan huin 'ngo lista xi'í ni xi Jesucristo huin sí' da'níj xí' David tsínj gane asij ná. Ní xi David huin Abraham tsínj gane asij ná. ² Ní Abraham huin chrej tsínj gu'naj Isaac. Ní Isaac huin chrej tsínj gu'naj Jacob. Ní Jacob huin chrej ni jnanj tsínj gu'naj Judá. ³ Ní Judá huin chrej Fares nga tsínj gu'naj Zara. Ní nni nungüej sí' huin Tamar. Ní Fares huin chrej tsínj gu'naj Esrom. Ní Esrom huin chrej tsínj gu'naj Aram. ⁴ Ní Aram huin chrej tsínj gu'naj Aminadab. Ní Aminadab huin chrej tsínj gu'naj Naasón. Ní Naasón huin chrej tsínj gu'naj Salmón. ⁵ Ní Salmón huin chrej tsínj gu'naj Booz. Ní nni sí' huin yun'unj gu'naj Rahab. Ní Booz huin chrej tsínj gu'naj Obed. Ní nni sí' huin yun'unj gu'naj Rut. Ní Obed huin chrej tsínj gu'naj Isaí. ⁶ Ní Isaí huin chrej tsínj gu'naj David.

Ní David huin chrej tsínj gu'naj Salomón. Ní nni Salomón huin nica tsínj gu'naj Urías. ⁷ Ní Salomón huin chrej tsínj gu'naj Roboam. Ní Roboam huin chrej tsínj gu'naj Abías. Ní Abías huin chrej tsínj gu'naj Asa. ⁸ Ní Asa huin chrej tsínj gu'naj Josafat. Ní Josafat huin chrej tsínj gu'naj Joram. Ní Joram huin chrej tsínj gu'naj Uzías. ⁹ Ní Uzías huin chrej tsínj gu'naj Jotam. Ní Jotam huin chrej tsínj gu'naj Acáz. Ní Acáz huin chrej tsínj gu'naj Ezequías. ¹⁰ Ní Ezequías huin chrej tsínj gu'naj Manasés. Ní Manasés huin chrej tsínj gu'naj Amón. Ní Amón huin chrej tsínj gu'naj Josías. ¹¹ Ní Josías huin chrej ni jnanj tsínj gu'naj Jeconías ngaa gan'anj xacaj ni tsínj man xuman' Babilonia ni

ngüi israelita gan'anj ni sij xánj ni sij.

¹² Ní ngaa nan' ni ngüi israelita xánj ni sij ní Jeconías huin chrej tsínj gu'naj Salatiel. Ní Salatiel huin chrej tsínj gu'naj Zorobabel. ¹³ Ní Zorobabel huin chrej tsínj gu'naj Abiud. Ní Abiud huin chrej tsínj gu'naj Eliaquim. Ní Eliaquim huin chrej tsínj gu'naj Azor. ¹⁴ Ní Azor huin chrej tsínj gu'naj Sadoc. Ní Sadoc huin chrej tsínj gu'naj Aquim. Ní Aquim huin chrej tsínj gu'naj Eliud. ¹⁵ Ní Eliud huin chrej tsínj gu'naj Eleazar. Ní Eleazar huin chrej tsínj gu'naj Matán. Ní Matán huin chrej tsínj gu'naj Jacob. ¹⁶ Ní Jacob huin chrej tsínj gu'naj José. Ní José huin nica yun'unj gu'naj María. Ní María huin nni Jesús gu'naj sí' Cristo.

¹⁷ Hué dan ní asij tsínj gu'naj Abraham da ga'nga tsínj gu'naj David, ní guisíj xigan'anj xi Jesucristo. Ní asij tsínj gu'naj David da nica ni tsínj man xuman' Babilonia ni ngüi israelita gan'anj ni sij xánj ni sij, ní guisíj ango xigan'anj xi Jesucristo. Ní asij nan' ni ngüi israelita xánj ni sij da ga'nga man'an Jesucristo, ní guisíj ango xigan'anj ni xi Jesucristo nej aj.

Nacimiento de Jesucristo

¹⁸ Ní nanj gahuin ngaa achin doj ga'nga Jesucristo. Ní hua gahuin yya ruhua José nga María xacaj nungüej nej dugüi' nej. Sanj ngaa achin gane nuguan'an nungüej nej, ní xacaj María cuenta sisi hua guiri' unj lij, gui'yaj Espíritu Santo. ¹⁹ Ní hua nica niman José huin sij nica María. Ní rian na'uej ruhua José ga'mi gaquin' sij xi'í si gahuin nga María rian ni tsínj nica sun, ní gani ruhua sij si duna huí sij unj. ²⁰ Ní ngaa hué daj gani ruhua sij, ní ne' ní gurugüi' 'ngo ángel ga'níj Yan'anj ngaa ga'nin' sij. Ngaa ní gataj ángel daj gunun José:

—Gunun so' si ga'mi José huin so' da'níj David. Si guxu'ui' so' xacaj dugüi' so' nga María si Espíritu

Santo gui'yaj si guiri' unj 'ngo lij. ²¹ Nĭ guruj María 'ngo lij sno'o. Nĭ dugu'naj so' si-xugüi lij daj Jesús. Nĭ hué daj gu'naj sij si hué sij gahuin tsínj gui'yaj si ganani ni ngüi rian si-gaquin' ni sij. —Daj gataj ángel gunun José.

²² Nĭ hué daj gahuin daran' nuguan' nan si guisij gahuin yya si nata' tsínj ga'mi si-nuguan' Señor rian ni ngüi asij ná. ²³ Nĭ gataj sí': Guini'i a ni é re' sisi guiri' 'ngo yun'unj xana yan 'ngo lij.

Nĭ ga'nga 'ngo lij sno'o. Nĭ dugu'naj ni sij si-xugüi Emanuel. Daj gataj tsínj ga'mi si-nuguan' Señor daj. Nĭ Emanuel huin ruhuaj gata sisi nne Yan'anj nga né'.

²⁴ Nĭ ngaa ganun ruhua José ga'nin' sij nĭ gui'yaj sij daj rún' gataj si-ángel Señor gunun sij. Nĭ xacaj sij María gahuin unj nica sij. ²⁵ Sanĭ nun gatoj nuguan'an nungüej nica sij asij da' ga'nga da'nĭj María. Nĭ dugu'naj José si-xugüi-í' gahuin JESÚS.

2

La visita de los magos

¹ Nĭ ga'nga Jesús xuman' Belén ngaa nicaj sun rey Herodes estado Judea. Nĭ man ni tsínj digui'yun daj hua mán yati' xata' ga'na' ni sí' rian síj güi. Nĭ guisij ni sí' xuman' Jerusalén. ² Nĭ nachínj snan'anj ni sí' ni tsínj man xuman' Jerusalén. Nĭ gataj ni sij:

—Nĭ a ga'nga si-rey ni tsínj israelita únj. Daj si guini'i ni únj digyán yati' ne' rian síj güi sisi ga'nga sij. Nĭ ga'na' únj ganiquin' ráj dacoj únj rian lij ga'nga daj. —Daj gataj ni sij.

³ Nĭ ngaa gunun rey Herodes nuguan' daj, nĭ nin' ruhua gahuin ruhua sij. Nĭ hué daj gahuin ruhua daran' ni tsínj mán xuman' Jerusalén nej. ⁴ Ngaa nĭ gaquínj rey daj ga'na' daran' chrej a'nin' nga ni tsínj digyán ley rian ni ngüi nej. Nĭ nachínj snan'anj sij ni sí' nĭ a ga'nga

Cristo huin tsínj ga'na' nacaj ni ngüi, gui'yaj Yan'anj xanga'. ⁵ Ngaa nĭ gataj ni sí' gunun sij:

—Ga'nga Cristo xuman' Belén xuman' ngaj ne' estado Judea si hué daj garun tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi asij ná:

⁶ Gunun man'an so' xuman' Belén huin xuman' ngaj do'ój Judá. Sé 'ngo xuman' le'ej huín so' scanĭj ni xuman' ngaj estado Judea. Daj si gahui 'ngo tsínj ga'nin' xánj so'.

Nĭ dugumi sa' sí' ni ngüi israelita huin ni ngüi nico' man'anj. Daj gataj tsínj daj. —Daj gataj ni sij gunun Herodes.

⁷ Ngaa nĭ gaquínj huĭ Herodes ga'na' ni tsínj digui'yun yati'. Nĭ nachínj snan'anj sij ni sí' un güi yya gurugüi' yati' daj. ⁸ Ngaa nĭ ga'nĭj Herodes gan'anj ni sí' xuman' Belén. Nĭ gataj sij:

—Gan'anj a ni é re' yu'uj daj. Nĭ nachínj snan'anj 'ueé a ni é re' xi'í lij daj. Nĭ ngaa nari' a ni é re', nĭ ganata' ni é re' gunünj. Nĭ gan'an guiniquin' ráj daco rian ngaj lij daj nej. —Daj gataj Herodes gunun ni tsínj daj.

⁹ Nĭ ngaa gunun ni sij si gataj rey, nĭ gan'anj ni sij. Nĭ hué yati' guini'i sini ni sij rian síj güi, nĭ digyán-án' chrej huaj ni sij. Nĭ 'ngo ganiquin' yati' daj digyán-án' rian ngaj lij daj ga'nga. ¹⁰ Nĭ ngaa guini'i ni tsínj daj yati', nĭ nin' ruhua gahuin nia' ruhua ni sij. ¹¹ Nĭ ngaa gatúj ni sij chruhua hue', nĭ guini'i ni sij lij daj nga nni María. Nĭ ganiquin' ráj dacoj ni sij rian lij daj. Ngaa nĭ na'nĭj ni sij rian chrúnj nicaj ni sij huaj ni sij. Nĭ go' ni sij gaga' oro nga siquíj sa' nej nga 'ngo si guin' daj nej rian lij. ¹² Nĭ rian gataj nnej rian ni sij sisi sĭ nanicaj ni sij rian nne rey Herodes, ngaa nĭ nanicaj ni sij ango chrej nan' ni sij xánj ni sij.

Matanza de los niños

¹³ Nĭ ngaa guisij nan' ni tsínj daj, ngaa nĭ gurugüi' 'ngo si-ángel

Yan'anj rian José ngaa ga'nin' sij ngaj sij atoj sij. Nī gataj ángel daj:

—Nāchica so' nācaj so' nūngüej nni lij aj. Nī gūnánj so' gan'anj so' yu'uj gu'naj Egipto yu'uj daj gūna so' da gatā gūnun re'. Daj si rey Herodes nāno' dagahui' lij da aj. —Daj gataj ángel gūnun José.

¹⁴ Ngaa nī nachica José nacaj sij nūngüej nni lij. Nī gahui sij ne' nī gan'anj sij Egipto. ¹⁵ Nī gane sij yu'uj daj da' gahui' rey Herodes. Nī hué nāanj gahuin sisi gahuin yya daj rún' gataj 'ngo tsínj ga'mi si-nūguan' Yan'anj rian ni ngüi asij ná. Nī gataj sí': "Gaquin da'nī gahui sij Egipto ga'na' sij." Daj gataj Yan'anj, gataj tsínj daj.

¹⁶ Nī ngaa xacaj cuenta Herodes sisi digya' yun'unj ni tsínj digui'yun daj hua ni yati' man'an sij, nī nīn' ruhua ga'man ruhua sij. Nī ga'nin' sij sun sisi dagahui' ni snado daran' ni lij sno'o da a'nga nga ni lij guisíj huij yo' xuman' Belén nga daran' ni xuman' ngaj nīchrun' nej. Nī daj gui'yaj sij sisi gahui' lij huin lij xi'i nata' ni tsínj digui'yun daj hua yati' rian sij.

¹⁷ Nī hué daj gahuin yya sayun daj rún' gataj tsínj gu'naj Jeremías huin sí' 'ngo tsínj ga'mi si-nūguan' Yan'anj asij ná. Nī gataj sí':

¹⁸ Gūnun ni ngüi sisi aco 'ngo yun'unj xāna rīqui xuman' Ramá.

Nī nīn' ruhua nani ruhua ún'.

Nī aco nīn' ruhua ún' nej.

Yun'unj xāna gu'naj Raquel huin si aco xi'í da'nīj ún'.

Nī na'ue nāhuin niā' ruhua ún' nga xi'í aco ún'.

Daj si hua guisíj gahui' ni da'nīj ún'.

Daj gataj Jeremías asij ná.

¹⁹ Sanī ngaa guisíj gahui' Herodes, ngaa nī gurugüi' 'ngo si-ángel Señor rian José ne' nī ngaa ga'nin' sij ngaj sij gane sij yu'uj gu'naj Egipto. ²⁰ Nī gataj ángel daj:

—Nāchica so', nī nācaj so' nūngüej nni lij, nī nānicaj so' gan'anj so' yu'uj gu'naj Israel. Daj si hua guisíj

gahui' ni tsínj ataj sisi dagahui' ni sij lij da aj. —Daj gataj ángel gūnun José.

²¹ Ngaa nī nachica José nacaj sij nūngüej nni lij, nī nān' sij Israel.

²² Sanī ngaa gūnun José nuguan' sisi guinicaj sun Arquelao estado Judea natuj sí' rian chrej sí', ngaa nī guxu'ui' sij gan'anj sij yu'uj daj. Nī ne' nī ga'nin' ruhua' yún sij. Nī gataj Yan'anj si gui'yaj sij. Ngaa nī gan'anj sij estado Galilea. ²³ Nī ngaa guisíj sij yu'uj daj, nī gan'anj gane sij xuman' Nazaret. Nī hué daj gahuin sisi gahuin daj rún' gataj ni tsínj ga'mi si-nūguan' Yan'anj asij ná sisi gu'naj Jesús 'ngo tsínj 'nā' Nazaret.

3

Predicación de Juan el Bautista

¹ Nī ngaa daj, nī ga'nā' Juan quij qui'yanj naco huin estado Judea. Nī nata' sij si-nūguan' Yan'anj rian ni ngüi. ² Nī gataj sij:

—Gānani ruhua ni é re' xi'í si-gāquin' ni é re'. Daj si 'nā' gahuin nīchrun' güi guinicaj sun Yan'anj xānga' rian ni ngüi aj. —Daj gataj Juan gūnun ni ngüi.

³ Nī asij ná ga'mi Isaías tsínj ga'mi si-nūguan' Yan'anj xi'í Juan. Nī gataj sí':

Unun né' si-nane 'ngo tsínj a'mi nu-cuaj rīqui quij qui'yanj naco aj.

Nī ataj sí' sisi gui'yaj xugüi né' si-chrej man'an Señor.

Daj si daj rún' nagui'yaj sa' né' chrej ga'na' 'ngo tsínj huin achij nico, nī da'nga' daj nagui'yaj né' niman né' aj.

Hué daj gataj Isaías asij ná.

⁴ Nī si-gan' Juan huin to xucu gu'naj camello. Nī nni cinchru 'nīj gatin sij. Nī si xa sij huin xiriquij nga gatsi' mān rīqui quij. ⁵ Nī gahui ni ngüi mān xuman' Jerusalén nga ni ngüi 'nā' nīn' gachra' estado Judea

nga ni ngüi 'nā' nūngüej du'ua xinėj nnee gu'naj Jordán 'nā' ni sij rian nne Juan. ⁶ Nī duguata' nne Juan ni

sij chruhua xinéj nnee daj. Nij nata' ni sij si-gaquin' ni sij. Ngaa nij gata' nnee ni sij.

⁷ Sanij ngaa guini'i Juan sisi 'na' nico ni tsinj fariseo nga ni tsinj saduceo gata' nnee ni sij, ruhua ni sij, nij gataj sij gunun ni sí':

—Da'nij xucuáj huin ni é re' aj. Nij un tsinj gataj chrun rian ni é re' sisi ganani ni é re' rian castigo nico guiyaj Yan'anj únj. ⁸ Ga' ueé guiyaj ni é re' aj. Hué dan nij ga'ue guini'i ni ngüi sisi hua yya nani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re' aj. ⁹ Nij si gani ruhua man'an ni é re': "Da'nij Abraham huin ni únj." Sé daj gani ruhua ni é re' mánj. Daj si atá gunun a ni é re' sisi yej ngaj nan, nij ga'ue guiyaj Yan'anj da'nij Abraham.

¹⁰ 'Nij a hua chrun gaga' hacha ga'nij ya'a siu ni chrun. Nij daj rún' 'yaj 'ngo tsinj nga gaga' hacha, nij da'nga' daj guiyaj Yan'anj nga daran' chrun nitaj si ayu chruj sa' chra. Nij ga'nij Yan'anj ni chrun daj gaca-á' rian yan'an anj. Nij daj rún' 'yaj ni chrun daj, ni da'nga' daj 'yaj ni tsinj nun unun rian Yan'anj anj.

¹¹ 'Xanga' yya duguata' nnee man'anj nga nnee a ni é re' aj. Daj si nani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Sanij ne' rucuj ga'na' 'ngo tsinj nucua' daj nga man'anj. Nij na'aj yanj nicā gan'an dacánj sí' aj. Daj si huin achij sí' daj nga man'anj. Nij duguata' nnee sí' a ni é re' nga Espiritu Santo nga yan'an nej. ¹² Nij hua guida'a tsinj daj si-pala sij si nagui'yaj sa' sij riqui strigo. Nij gahui coj riqui strigo daj. Nij nara sa' sij strigo chruhua guru. Sanij gari yan'an sij coj gahui riqui strigo gaca-á' niganj nin'. Nij daj rún' hua strigo hua ni tsinj unun si ataj Yan'anj. Nij daj rún' hua coj hua ni tsinj nun unun rian Yan'anj anj. —Daj gataj Juan gunun ni sij.

El bautismo de Jesús

¹³ Hué dan nij gahui Jesús estado Galilea gan'anj sij du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán rian nne Juan. Nij huin

ruhua sij sisi duguata' nnee Juan man'an sij. ¹⁴ Sanij na'uej ruhua Juan, nij gataj sí':

—Hua nian sisi duguata' nnee man'an re' man'anj. Nij sé si sa' si duguata' nnēj man'an re' mánj. —Daj gataj Juan gunun Jesús.

¹⁵ Sanij gataj Jesús gunun Juan:

—Ga'nin' ruhuá re' yyaj aj. Daj si hua nian si gahuin yya daran' nuguan' nica ga'nin' Yan'anj sun riun'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nij garáj xina Juan.

¹⁶ Nij ngaa guisij gata' nnee Jesús, nij 'ngo hora gahui sij chruhua nnee. Hué dan nij naxi'nij xata'. Nij guini'i Jesús sisi 'na' guinij Espiritu Santo rian sij. Nij daj rún' hua 'ngo xu'man hua Espiritu Santo ga'na' rian sij. ¹⁷ Nij gunun ni ngüi 'ngo nane 'na' xata' gataj man'an Yan'anj xanga':

—Nan huin da'nī 'i ruhuāj. Nij hua nia' ruhuāj ni'yā sij aj. —Daj gataj Yan'anj gunun ni sij.

4

Tentación de Jesús

¹ Hué dan nij nicaj Espiritu Santo Jesús gan'anj-án' riqui quij qui'yanj naco sisi guiyaj fuerza sichre Satanás si guiyaj Jesús gaquin'. ² Nij da' guisij huij xia güi, nij nun xa Jesús nugüi nigan'. Nij ngaa guisij daj achin xi'na riqui sij. ³ Ngaa nij ga'na' sichre Satanás digya' yun'unj-ún' man'an Jesús. Nij gataj sichre:

—Sisi xanga' re' huín re' da'nij Yan'anj, ngaa nij nagui'yaj so' si ganahuin yej ngaj nan chrachrúnj xa so' stoj. —Daj gataj sichre gunun Jesús.

⁴ Sanij gataj Jesús:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: "Sé urin chrachrúnj guiyaj si ga ni'na' ni ngüi mánj. Sanij ga ni'na' xanga' ni ngüi guiyaj daran' ni nuguan' 'na' rian Yan'anj anj." Daj gataj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

⁵ Ngaa nij nicaj sichre Satanás Jesús gan'anj-án' xuman' hua sa'

gu'naj Jerusalén. Nĭ gahui Jesús chra nuhui nico, gui'yaj sichre. Ngaa nĭ gataj sichre gunun Jesús:

⁶—Sisĭ yya huín re' da'nĭj Yan'anj, ngaa nĭ güej re' nĭca' nánj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Ga'nin' Yan'anj sun rian ni ángel sisĭ ga'na' dugumi ni sí' man'án so' aj.

Ngaa nĭ guĭnij so' rian ra'a ni ángel sisĭ si garij so' dacój so' gui'yaj yej mánj.

Da'nga' daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Gataj sichre gunun Jesús.

⁷Ngaa nĭ gataj Jesús gunun sichre: —Nĭ hué daj hua nĭca si-nuguan' Yan'anj nej: “Si xacaj so' cuenta sisĭ xanga' si-nuguan' Señor huin Dan'anj so' mánj.” Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

⁸Hué dan nĭ nicaj sichre Satanás Jesús gan'anj-án' 'ngo quiij xacan. Nĭ digyán sichre daran' xuman' man chruhua xungüi rian Jesús. Nĭ digyán sichre daj hua 'ueé daran'anj.

⁹Ngaa nĭ gataj sichre gunun Jesús:

—Riquij daran' nan rián re' sisĭ guĭniquin' ráj dacoj re' riánj. Nĭ ga'mi sa' re' riánj anj. —Daj gataj sichre gunun Jesús.

¹⁰Ngaa nĭ gataj ruhua' yún Jesús gunun sichre Satanás:

—Guxun so' man'án so' riánj huin so' Satanás. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: “Ganiquin' ráj dacoj né' rian Señor huin Dan'anj né'. Nĭ dagahuin né' rian urin Yan'anj anj.” Hué daj gataj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

¹¹Ngaa nĭ gahuin anéj sichre rian Jesús. Nĭ ga'na' chraquij yun'unj ni ángel Jesús.

Jesús principia su ministerio

¹²Nĭ ngaa gunun Jesús sisĭ garij ni sij ducua' Juan, ngaa nĭ nan' sij estado Galilea. ¹³Ngaa nĭ gahui sij xuman' Nazaret gan'anj sij gane sij xuman' Capernaum huin 'ngo xuman' ngaj du'ua laguna huin do'ój ni

da'nĭj nungüej tsínj gu'naj Zabulón nga Neftalí.

¹⁴Nĭ hué daj gui'yaj Jesús sisĭ gahuin yya daj rún' ga'mi Isaías huin sí' tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ¹⁵Nĭ gataj sí':

Nan huin do'ój Zabulón nga do'ój Neftalí.

Nĭ hué yu'uj nan gache né' guĭsij né' du'ua laguna xxi.

Nĭ yu'uj nan huin anéj chrej du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán.

Nĭ gu'naj yu'uj nan estado Galilea rian man ni ngüi 'na' anéj chrej aj.

¹⁶Nĭ ngüi man rian hua rumi', nĭ guini'i ni sij 'ngo yan'an xxi.

Nĭ guixiguĭn yan'an daj rian ni ngüi ruhua gahui', gui'yaj Yan'anj.

Hué daj garun Isaías asij ná.

¹⁷Nĭ asij güi daj, nĭ gaxi'i Jesús ga'mi sij rian ni ngüi. Nĭ gataj sij:

—Ganani ruhua a ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Daj si 'na' gahuin nĭchrun' güi guĭnicaj sun Yan'anj nne xata' rian án re'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁸Nĭ ngaa gachéj Jesús du'ua laguna xxi gu'naj Galilea, nĭ guini'i sij nungüej jnanj tsínj daj. Nĭ 'ngo tsínj daj gu'naj Simón. Nĭ hué daj gu'naj sij Pedro nej. Nĭ jnanj sij gu'naj Andrés. Nĭ a'nĭj nungüej sij nnánj chruhua nnee. Daj si tsínj ri' xucuj huin nungüej sij. ¹⁹Nĭ gataj Jesús gunun nungüej sij:

—Guĭnico' nungüej é re' man'anj anj. Ngaa nĭ daj rún' gui'yā sisĭ ri' ni é re' xucuj, da'nga' daj guiri' a ni é re' ni tsínj guxuman ruhua nĭ'yaj man'anj. —Daj gataj Jesús gunun nungüej sij.

²⁰Hué dan nĭ 'ngo hora, nĭ duna nungüej sij xinánj sij. Nĭ guinico' nungüej sij Jesús.

²¹Nĭ ngaa huaj Jesús doj, nĭ guini'i sij yahuij jnanj tsínj daj. Nĭ 'ngo sij huin Jacobo da'nĭj Zebedeo. Nĭ jnanj sij huin Juan. Nĭ man anin' da'nĭj Zebedeo chruhua 'ngo riq achéj rian nnee. Nĭ nagui'yaj sa' anin' sij nnánj ri xucuj. Ngaa nĭ gaquínj Jesús

ga'na' nungüej jnanj sij. ²² Ngaa ni 'ngo hora, ni duna nungüej sij rio nga chrej nungüej sij. Ni guinico' nungüej sij Jesús gan'anj nungüej sij.

²³ Hué dan ni gachéj Jesús nin' gachra' estado Galilea. Ni digyán sij nuguan' sa' chruhua si-nuhui ni tsínj man ni xuman' daj. Ni ga'mi sij nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian né'. Ni gui'yaj sij sisi ganahuin daran' ni ngüi ran' xi'i nga ni ngüi a'nan' nej. ²⁴ Ngaa ni nin' gachra' estado Siria ga'mi ni ngüi xi'í si gui'yaj Jesús. Ngaa ni nicaj ni sij daran' ni ngüi a'nan' ga'i rian xi'i ga'na' ni sij rian Jesús. Ni ga'na' ni ngüi a'ngaj nga ni ngüi nun sichre niman nej, ni ngüi sinúnj nej nga ni ngüi nare' dacój nej. Ni nahuin daran' ni sij, gui'yaj Jesús. ²⁵ Ni nico ni ngüi 'na' estado Galilea nga ni ngüi 'na' estado Decápolis nej, ni ngüi man xuman' Jerusalén nga ni ngüi 'na' estado Judea nej, ni ngüi 'na' anéj chrej xinéj nnee gu'naj Jordán nico' ni sij Jesús ga'na' ni sij.

5

El Sermón del monte: Las bienaventuranzas

¹ Ni ngaa guini'i Jesús sisi 'na' nico ni ngüi rian sij, ngaa ni gahui sij chra 'ngo quij gan'anj gane sij. Ni ga'na' ni tsínj nico' sij rian sij. ² Ngaa ni gaxi'i sij digyán sij nuguan' sa' rian ni sí'. ³ Ni gataj Jesús:

—Hua 'ueé rian ni tsínj ni'i sisi achin gahuin sa' ni sij rian Yan'anj. Daj si guiman xanga' ni sij xata' rian nicaj sun Yan'anj anj.

⁴ 'Ni hua 'ueé rian ni tsínj aco. Daj si nahuin nia' ruhua ni sij, gui'yaj Yan'anj anj.

⁵ 'Ni hua 'ueé rian ni tsínj a'mi naj. Daj si nahuin ra'a ni sij xungüi, gui'yaj Yan'anj anj.

⁶ 'Ni hua 'ueé rian ni tsínj huin ruhua gui'yaj nica. Ni daj rún' huin ró' ngaa achin xi'na riquí', asi ngaa nago'ó' nnee, ni da'nga' daj huin ruhua ni sij gui'yaj nica ni sij. Ni

hua 'ueé rian ni sij. Daj si gahuin sa' niman ni sij, gui'yaj Yan'anj.

⁷ 'Ni hua 'ueé rian ni tsínj ani yaco ruhua ni'yaj ango dugüi' ni sij. Daj si gani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni sij aj.

⁸ 'Ni hua 'ueé rian ni tsínj hua sa' niman. Daj si guini'i ni sij man'an Yan'anj anj.

⁹ 'Ni hua 'ueé rian ni tsínj 'yaj sisi na'mi ni dugüi' ni sij huin ni ngüi unun'. Daj si gu'naj ni sij da'nij Yan'anj anj.

¹⁰ 'Ni hua 'ueé rian ni tsínj ran' sayun xi'í si 'yaj nica ni sij rian Yan'anj. Daj si guiman xanga' ni sij xata' rian nicaj sun Yan'anj anj.

¹¹ 'Ni hua 'ueé rian a ni é re' ngaa ga'mi quij ni ngüi rian án re' xi'ij. Ni chran' yun'unj ni sij ni é re' nej. Ni ga'mi yya ni sij daran' nuguan' quij hua rian ni é re' xi'í si nicaj dugüi' a ni é re' ngāj. ¹² Gahuin nia' ruhua ni é re'. Nin' ruhua gahuin nia' ruhua ni é re' aj. Daj si nahuin ra'a ni é re' premio xata'. Ni hué daj chran' yun'unj ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná ngaa achin guiman a ni é re'.

La sal de la tierra

¹³ 'Rún' huin yan huin a ni é re' chruhua xungüi nan. Sanj sisi nitaj si 'nin' yan daj, ni nitaj daj gui'yaj né' sisi nahuin 'nin' manj. Nitaj si ní'yan manj. Maan si guere'ej né' ne' chrej xe' sisi gurun ni ngüi yan guere' da aj.

La luz del mundo

¹⁴ 'Hué a ni é re' huin yan'an xiguin chruhua xungüi nan. Ni si ga'ue guixij hui 'ngo xuman' ngaj chra quij xacan manj. ¹⁵ Ni ngaa arún' yan'an chra 'ngo candil, ni si gune' hui' candil riqui chrúnj ganun yan'an da manj. Sanj guto' xata' sisi guixiguin yan'an daj rian daran' ni ngüi man chruhua hue', gui'yaj candil daj aj. ¹⁶ Ni hué ducuanj daj gui'yaj ni é re' sisi gahuin ni é re' 'ngo si xiguin rian ni ngüi. Ni ngaa guini'i ni sij si 'yaj sa' a ni é re', ni

ga'mi sa' ni sij rian chrej a ni é re' nne xata'.

Jesús y la ley

¹⁷ 'Si gani ruhua ni é re' sisi ga'nāj ga'nē si-ley Yan'anj nga si digyán ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Sé daj huin mánj. Sanj ga'nāj sisi xacaj ni ngüi cuenta daj ataj yya ni nuguan' daj. ¹⁸ Xanga' yya atā gunun a ni é re' sisi da ganahuij xata' nga yo'ój, ni a 'ngo letra le, ni a 'ngo punto le si guere' rian si-ley Yan'anj mánj. Daj si hua nian sisi gahuin yya daran'anj daj rún' ataj rian si-ley Yan'anj anj. ¹⁹ Hué dan ni un tsínj na'uej ruhua dagahuin 'ngo nuguan' le'ej a'nin' Yan'anj sun riun', ni hué daj digyán sij si gui'yaj ni dugüi' sij, ngaa ni gahuin sij 'ngo tsínj guinico' da rucu rian nicaj sun Yan'anj. Sanj tsínj dagahuin nuguan' daj, ni hué daj digyán sij rian ni ngüi, ni gahuin achij sij rian nicaj sun Yan'anj anj.

²⁰ 'Daj si ataj snan'an gunun ni é re' sisi 'yaj nica ni tsínj digyán si-ley Yan'anj nga ni tsínj fariseo, ruhua ni sij. Sanj sisi si gui'yaj nica ni é re' doj rian ni ngüi daj rún' 'yaj ni tsínj daj, ngaa ni nitaj aman gatu a ni é re' rian nicaj sun Yan'anj mánj.

Jesús y la ira

²¹ 'Hua gunun a ni é re' si gataj ni sij rian ni xi ni é re': "Si dagahui' re' ngüi mánj. Daj si tsínj dagahui' dugüi' sij, ni gahuin sij castigo, gui'yaj Yan'anj anj." Daj gataj ni sij. ²² Sanj ataj snan'anj man'anj gunun a ni é re' sisi un tsínj ga'man ruhua ni'ya dugüi' sij, ni gahuin sij castigo, gui'yaj Yan'anj. Ni sisi ga'mi quij 'ngo tsínj rian dugüi' sij, ni gan'anj sij rian junta nico. Ni sisi gataj 'ngo tsínj sisi nuhui' sta'nga' dugüi' sij nun, ni hua xi'í si gan'anj sij rian yan'an gaca sij aj.

²³ 'Hué dan ni sisi nicáj re' 'ngo ofrenda huáj re' rian Yan'anj, ni hué yu'uj daj ganunun ruhua re' sisi gui'yaj re' 'ngo gaquin' rian 'ngo dugüi' re', ²⁴ ngaa ni hué gue yu'uj

daj duna re' si-ofrendá re' daj, ni gan'anj siní re' na'mi re' nga dugüi' re'. Ngaa ni nanicaj ruhua yún re', ni ga'ui' re' ofrenda daj rian Yan'anj anj.

²⁵ 'Ni rá'yanj ga'mi 'ueé re' nga tsínj unun' nga re' ngaa huáj re' nacaj dugüi' re' nga sij chrej sisi si naga'ui' sij man'an re' rian güesi mánj. Ngaa ni sisi si na'mi nungüej é re', ngaa ni naga'ui' güesi man'an re' rian caíde. Ni gari caíde daj ducuaga' man'an re' aj. ²⁶ Ni ataj snan'an gunun re' sisi nitaj si huaj gahui re' yu'uj daj da guisij narue re' daran' san'anj da'ui' re'. Da ni gahui re' aj.

Jesús y el adulterio

²⁷ 'Hua gunun a ni é re' si gataj ni sij asij ná: "Si ga'mi re' nga nica dugüi' re' mánj." Daj gataj ni sij. ²⁸ Sanj ataj snan'an gunun a ni é re' sisi un tsínj ni'yaj rian 'ngo yun'unj xana ngaa huin ruhua sij ni'yaj sij rian unj, ni hua ga'mi niman sij nga unj. ²⁹ Hué dan ni sisi rundij rián re' ne' chrej ra'á sa' re' huin ruhua gui'yaj gaquin', ngaa ni guiri re' guere' re' aj. Naanj sa' huin sisi guere' 'ngo rundij rián re' sisi gan'anj gaca nnee cúj re' rian yan'an anj. ³⁰ Ni sisi ne' chrej ra'a sa' re' huin ruhua gui'yaj gaquin', ngaa ni ga'nin' re'. Naanj sa' huin sisi guere' anej chrej ra'á re' sisi gan'anj ni'ya re' rian yan'an anj.

Jesús y el divorcio

³¹ 'Ni gataj ni sij asij ná: "Ni un tsínj guere'ej nica, ni hua nian nachi nicaj sij yanj ata naga'ui' sij ra'a ún'." Daj gataj ni sij. ³² Sanj ataj snan'anj man'anj gunun a ni é re' sisi un tsínj guere'ej nica ngaa sé xi'í si a'mi ún' nga ango tsínj, ngaa ni da'ui ún' gaquin' ngaa xacaj dugüi' ún' nga ango tsínj, gui'yaj sij. Ni tsínj xacaj yun'unj xana guere'ej nica, ni daj rún' 'yaj tsínj ga'mi nga nica ango tsínj, 'yaj sij aj.

Jesús y los juramentos

³³ 'Nĭ hua gunun ni é re' sisi gataj ni sij rian ni xi ni é re': "Nĭ sĭ duná re' si dagahuín re' nga nuguan' guta' nĭca yya re' rian Señor mánj." Daj gataj ni sij. ³⁴ Sanĭ ataj snan'anj man'anj gunun a ni é re' sisi sĭ guta' nĭca yya á re' mánj. Nĭ sĭ guta' nĭca yya ni é re' rian xata' si rian nicaj sun Yan'anj huin nej mánj. ³⁵ Nĭ sĭ guta' nĭca yya á re' rian xungüi mánj. Daj si rian uta' Yan'anj daco huin nánj. Nĭ sĭ guta' nĭca yya ni é re' rian xuman' Jerusalén mánj. Daj si Jerusalén huin rian nicaj sun Yan'anj xanga' huin rey huin achij. ³⁶ Nĭ sĭ guta' nĭca yya ni é re' rian chra' ni man'an ni é re' mánj. Daj si sĭ ga'ue gui'yaj ni é re' si ga' gatsi, ni ga' maru' urin hué chra' ni é re' mánj. ³⁷ Maan si gataj a ni é re' sisi ga'ue, asi sĭ ga'ue mánj. Sĭ guta' ni é re' ango nuguan' ga'mi a ni é re' chra' nuguan' da mánj. Daj si nuguan' uta' ni é re' ga'mi ni é re' huin 'ngo nuguan' xi' i aj.

El amor hacia los enemigos

³⁸ 'Hua gunun a ni é re' sisi gataj ni sij asij ná: "Sisi guere' rundij rián re', gui'yaj dugüi' re', ngaa nĭ ga'ue guiri re' rundij rian tsínj gui'yaj daj. Nĭ sisi güéj 'ngo yán' re', gui'yaj dugüi' re', ngaa nĭ ga'ue dugüéj re' yan' tsínj gui'yaj da aj." Daj gataj ni sij. ³⁹ Sanĭ ataj snan'anj man'anj gunun a ni é re': "Ga'nin' ruhua a ni é re' nga 'ngo tsínj chran' yun'unj a ni é re'. Nĭ sisi ga'ui' 'ngo tsínj daj xi'nĭj rián re' ne' chrej sa' re', ngaa nĭ ga'nin' ruhua re' sisi ga'ui' sij anéj re' nej." Daj atá gunun a ni é re'. ⁴⁰ Nĭ sisi huin ruhua 'ngo tsínj daj gunun' nga re' ga'ne sij si-gató re', ngaa nĭ ga'nin' ruhua re' sisi ga'ne sij si-retó re' nej aj. ⁴¹ Nĭ sisi ga'nin' 'ngo tsínj daj sun sisi gata re' si'yaj sij guinicaj re' 'ngo kilómetro, sanĭ güij nĭcaj re' da hujj kilómetro aj. ⁴² Nĭ ga'ui' re' rian go'ngo ni ngüi achínj 'ngo rasun rián re'. Nĭ ga'ui' xiquínj re' rian go'ngo ni ngüi achínj xiquínj rián re' nej.

⁴³ 'Nĭ hué daj gunun a ni é re' sisi gataj ni sij asij ná: "Gahuin 'i ruhua re' nĭ'yaj re' ni ngüi nicaj dugüi' nga re'. Sanĭ sĭ gahuin 'i ruhua re' nĭ'yaj re' ni ngüi unun' nga re' mánj." Daj gataj ni sij. ⁴⁴ Sanĭ ataj snan'anj man'anj gunun a ni é re': "Gahuin 'i ruhua ni é re' nĭ'yaj ni é re' ni ngüi unun' nga ni é re'. Nĭ ga'mi 'ueé ni é re' rian ni tsínj a'mi quij rian ni é re'. Nĭ gui'yaj sa' ni é re' rian ni tsínj nun huin xan' ruhua ni'yaj ni é re'. Nĭ gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi' i ni ngüi a'mi quij rian án re' aj." Daj atá gunun a ni é re'. ⁴⁵ Ngaa nĭ gahuin ni é re' da'nĭj chrej ni é re' nne xata'. Daj si hué man'an sij 'yaj si guixiguin güi rian ni ngüi sa' nga rian ni ngüi nitaj si sa'. Nĭ 'yaj man'an sij sisi 'na' guman rian ni ngüi hua nĭca niman nga rian ni ngüi nitaj si hua nĭca niman nej. ⁴⁶ Nĭ sisi 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' urin ni ngüi 'i ruhua ni'yaj man'án re', ngaa nĭ sĭ gani ruhua re' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga re' mánj. Daj si hué daj 'yaj ni tsínj digya' yun'unj huin ni tsínj a'nej san'anj güenda gobierno. ⁴⁷ Nĭ sisi ga'mi sa' ni é re' rian urin ni jnánj án re', nĭ nitaj si 'yaj sa' ni é re' daj nga ango ni ngüi mánj. Daj si hué daj 'yaj ni tsínj 'na' anéj chrej huin ni tsínj nun ni' i daj hua Yan'anj anj. ⁴⁸ Ngaa nĭ ga' sa' nĭn' niman án re' daj rún' hua sa' nĭn' niman chrej ni é re' nne xata' aj.

6

Jesús y la limosna

¹ 'Ni dugumi a ni é re' man'an ni é re' ngaa 'yaj sa' ni é re' rian ni ngüi. Nĭ sé daj gui'yaj ni é re' xi' i si gani ruhua ni ngüi sisi sa' ni é re' mánj. Daj si sisi hué daj gui'yaj a ni é re', ngaa nĭ sĭ gui'yaj sa' Yan'anj nne xata' rian ni é re' mánj. ² Hué dan nĭ ngaa huin ruhua re' ga'ui' re' san'anj rian ni ngüi yaco ran', nĭ sĭ gui'yaj nne re' rian ni ngüi mánj. Daj si hué daj 'yaj ni tsínj nne sisi

ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij, ruhua ni sij. Ni hué daj 'yaj nne ni sij chruhua nuhui nga cayu nej. Xanga' atā gunun ni é re' sisi ngaa 'yaj nne ni sij rian ni ngüi, ni hua ganacaj ni sij si-premio ni sij. Ni a 'ngo rin xico' si naru'ue Yan'anj rian ni sij mánj. ³ Sanj ngaa chracuij re' rian ni ngüi yaco ran', ni si xacaj cuenta ne' chrej ra'a rotsi re' si 'yaj ra'a sa' re' mánj. ⁴ Ngaa ni chraquij hui re' ngaa ga'ui' re' rian ni ngüi yaco ran'. Ngaa ni gui'yaj 'ueé chréj re' nne xata' nga re' guini'i daran' ni ngüi si ni'i Yan'anj si 'yaj hui re' aj.

Jesús y la oración

⁵ 'Ni ngaa gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj, ni si gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni tsínj nne mánj. Daj si aran' ruhua ni sij guiniquin' ni sij chruhua nuhui nga cayu gachinj jni'yaj ni sij sisi guini'i ni ngüi, ruhua ni sij. Xanga' atā gunun a ni é re' sisi nga si 'yaj ni sij daj, ni hua ganacaj ni sij si-premio ni sij. ⁶ Sanj ngaa gachinj jni'yaj man'án re' rian Yan'anj, ni natu urín re' chruhua ducua' re'. Ni naranj re' rian hue'. Ngaa ni gachinj jni'yaj re' rian chréj re' nne yu'uj daj nga re' huin Yan'anj. Ngaa ni gui'yaj 'ueé chréj re' nga re' si ni'i-ín' si 'yaj hui re' aj. ⁷ Ni ngaa gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj, ni si nacaj re' raruhua ga'mi re' nuguan' nitaj si ni'yanj daj rún' 'yaj ni ngüi nico' ango yan'anj mánj. Daj si ani ruhua ni sij sisi unun dan'anj ni sij xi'í si a'mi xacan ni sij. ⁸ Ni si gui'yaj a ni é re' daj rún' 'yaj ni ngüi da mánj. Daj si asij achin gachinj jni'yaj ni é re' rian chrej ni é re' huin Yan'anj, ni hua ni'i sij si achin rian ni é re' nánj.

⁹ 'Ngaa gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj, ni nanj gataj ni é re' gunun Yan'anj:

Tata chré' nne xata', huin ruhua únj si ga'mi 'ueé ni ngüi si-xugüi man'án re' aj.

¹⁰ Ni huin ruhua únj sisi ga'na' re' guinicaj re' sun rian xungüi nan anj.

Ni daj rún' dagahuin sa' ni si mán xata' rian man'án re', ni hué daj dagahuin sa' ni ngüi mán nica' rian man'án re', ruhua únj.

¹¹ Ni riqui re' si xa ni únj da' go'ngo güi.

¹² Ni daj rún' guinicaj únj 'ngo niman nico rian ni tsínj gui'yaj gaquin' rian únj, ni da'nga' daj guinicaj re' 'ngo niman nico rian únj.

¹³ Ni si duná re' si digya' yun'unj si quij ni únj mánj.

Sanj ga'ni re' si ga nini únj rian si quij hua daj.

Daj si man'án re' nicaj daran' sun.

Ni nicaj re' daran' fuerza nej.

Ni hua 'ueé nin' nne re'.

Ni hué daj gahuin re' niganj nin', ruhua únj. Amén.

Hué daj ga'mi a ni é re' ngaa gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj anj. ¹⁴ Ni sisi guinicaj a ni é re' 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni ngüi, ni hué daj guinicaj chrej ni é re' nne xata' 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni é re' aj. ¹⁵ Sanj sisi si ga'uej ruhua á re' guinicaj á re' 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni ngüi, ngaa ni si guinicaj chrej ni é re' niman nico rian xi'í si-gaquin' ni é re' mánj.

Jesús y el ayuno

¹⁶ 'Ni si gui'yaj yaco rian ni é re' ngaa 'yaj ni é re' ayuno daj rún' 'yaj ni tsínj nne mánj. Xi'í si 'yaj ni sij daj, ni guini'i ni ngüi si 'yaj ni sij ayuno, ruhua ni sij aj. Xanga' atā gunun ún re' sisi nga si 'yaj ni sij daj, ni hua ganacaj ni sij si-premio ni sij aj. ¹⁷ Sanj ngaa gui'yaj man'án re' ayuno, ni gana'nin' re' rián re'. Ni gari re' gasiti chra re' nej. ¹⁸ Ngaa ni si xacaj ni ngüi cuenta si 'yaj re' ayuno mánj. Sanj urin chréj re' nne yu'uj daj nga re' ni'i nej aj. Ni gui'yaj 'ueé-é' nga re' nánj.

Tesoros en el cielo

19 'Nĭ sĭ nara sa' ni é re' nico rasun chruhua xungüi nan mánj. Daj si xungüi nan, nĭ xij xucu rasun daj. Nĭ xa daqui yo gaga' daj nej aj. Nĭ atuj tsínj tų hue' nej. 20 Sanĭ nara sa' ni é re' rasun sa' xata' aj. Daj si yu'uj daj, nĭ nitaj si xij xucu atsij mánj. Nĭ nitaj si xa daqui yo ni gaga' da mánj. Nĭ nitaj si atuj tsínj tų hue' da mánj. 21 Daj si rian nicaj ni é re' si'yaj ni é re', nĭ hué yu'uj daj nani ruhua ni é re' aj.

La lámpara del cuerpo

22 'Rún' huin 'ngo yan'an xiguin huin rundij rian né'. Nĭ ngaa xiguin sa' rundij rian né', nĭ ni'yaj sa' né'. 23 Sanĭ sisi nitaj si xiguin sa' rundij rian né', nĭ sĭ ga'ue nari' né' 'ngo chrej sa' gan'anj né' mánj.

Dios y las riquezas

24 'Nĭ a' ngo tsínj sĭ ga'ue dagahuin rian huĭj xuru'ue mánj. Daj si nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij 'ngo xuru'ue. Nĭ aran' ruhua sij ni'yaj sij ango xuru'ue. Asĭ guinicaj dugüi' sij ngā 'ngo xuru'ue, nĭ nun ga'mi sa' sij ngā ango xuru'ue mánj.

El afán y la ansiedad

25 'Hué dan nĭ ataj snan'an gunun a ni é re' sisi sĭ gahuin ruhua á re' xi'í daj guiman án re' xa á re', nĭ go'o a ni é re' mánj. Nĭ sĭ gahuin ruhua ni é re' ngā atsij gunun nnee cúj ni é re' mánj. Ni'i ni é re' sisi gahuin nĭ'na' ni é re', gui'yaj Yan'anj. Xi'í daj nĭ huin nucuj Yan'anj rĭqui si xa á re' nej. Nĭ huin nucuj Yan'anj rĭqui si gunun atsij nnee cúj ni é re' nej.

26 'Nĭ'yaj ni é re' ni xataj mán xata'. Nitaj si unun xuj nnaa nej mánj. Nĭ nitaj si ri xuj nnaa nej mánj. Nĭ nitaj si nara sa' xuj chruhua guru nej mánj. Sanĭ a'ui' chrej ni é re' nne xata' xa xuj. Nĭ ní'yanj nĭn' ruhua ni é re' daj ngā si ní'yanj ni xataj daj. 27 Nĭ ga'ue gahuin xacan ni é re' doj xi'í si ganani nico ruhua ni é re' ní'. Si ga'ue mánj.

28 'Nĭ un sin huin nĭ huin ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' xi'í si-gan' ni é re' únj. Nĭ'yaj ni é re' daj achij 'ngo yaj lirio rĭqui quij. Nitaj si 'yaj sun yaj da mánj. Nĭ nitaj si hua'a yaj da yu'uej mánj. 29 Sanĭ atā gunun ni é re' sisi hua niā' nĭn' ruhua yaj daj daj ngā si hua niā' rey Salomón ngaa gunun sij 'ngo atsij sa' nĭn' ruhua. 30 Nĭ dugumi Yan'anj ngā coj man rĭqui quij. Nĭ yyaj nĭ man coj daj. Sanĭ a'yoj nĭ gari yan'an ni sij coj daj. Nĭ sisi hué daj rĭqui Yan'anj si-gan' coj daj, ngaa nĭ huaj nĭn' ruhua rĭqui Yan'anj doj si-gan' ni é re' huin ni é re' ni ngüi xuman doj ruhua ni'yaj Yan'anj.

31 'Hué dan nĭ sĭ gahuin ruhua ni é re' mánj. Nĭ sĭ gataj ni é re': "Nĭ un sin huin xo'. Nĭ un sin huin go'o'. Nĭ un atsij gunun' únj." Sé si gahuin ruhua ni é re' ngā da mánj. 32 Daj si ni tsínj nico' ango yan'anj nano' ni rasun daj. Sanĭ ni'i chrej ni é re' nne xata' sisi ní'yanj ni é re' ni rasun daj. 33 Hué dan nĭ ganahuij sini ruhua ni é re' ngā xi'í si nicaj sun Yan'anj rian ni é re'. Nĭ hué daj ganahuij ruhua ni é re' ngā si gui'yaj nĭca ni é re' daj rún' aran' ruhua Yan'anj anj. Ngaa nĭ ganahuin ra'a ni é re' daran' ni rasun daj, gui'yaj Yan'anj. 34 Hué dan nĭ sĭ gahuin ruhua ni é re' ngā si guiran' ni é re' a'yoj. Daj si a'yoj, nĭ ga'ue gani ruhua ni é re' xi'í a'yoj. Da go'ngo güi, nĭ hua si guiran' ni é re' xi'í da' go'ngo güi daj.

7

El juzgar a los demás

1 'Sĭ ga'ui' ni é re' gaquin' dugüi' ni é re' mánj. Ngaa nĭ sĭ ga'ui' Yan'anj gaquin' ni é re' mánj. 2 Daj si daj rún' a'ui' ni é re' gaquin' dugüi' ni é re', nĭ hué daj gui'yaj Yan'anj ngā ni é re' aj. Nĭ daj rún' 'yaj ni é re' ngā ni ngüi, nĭ hué daj gui'yaj Yan'anj ngā ni é re' aj. 3 Nĭ un sin huin nĭ ni'yaj ni é re' sisi nun daru chrun rundij rian jnánj re' únj. Sanĭ nitaj si ni'yaj re' si nun 'ngo caj rundij

rian man'án re'. ⁴ Nĭ daj ga'ue gataj re' gunun jnánj re' saj: "Guñiquin' acuán' re', nĭ guirij daru chrun nun rundij rián re' aj." Sé daj gataj re' sa mánj. Daj si nun 'ngo caj rian man'án re'. ⁵ Tsínj digya' yun'unj huín re'. Guiri siní re' caj nun rián re' aj. Ngaa nĭ ga'ue guini'yaj sa' re' guiri re' daru chrun nun rundij rian jnánj re' aj.

⁶ 'Sĭ ga'ui' ni é re' 'ngo rasun 'na' rian Yan'anj rian ni tsínj quij hua mánj. Daj si rún' huin xuhue huin ni sij. Nĭ sĭ ga'ui' ni é re' 'ngo yej sa' gu'naj perla rian ni tsínj quij hua mánj. Daj si rún' 'yaj xacáj 'yaj ni sij. Nĭ si ruhuaj nĭ gurun dacój xuj. Nĭ nanicaj xuj xa xuj ni é re'. Nĭ daj rún' 'yaj xucu daj da'nga' daj 'yaj ni tsínj quij hua aj.

La oración y la regla de oro

⁷ 'Gachinj ni é re' si achin rian án re' rian Yan'anj anj. Nĭ riqui Yan'anj rian ni é re'. Nĭ nano' ni é re' nuguan' sa'. Nĭ guiri' ni é re' nej. Gu'yaj ni é re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ita ra'a rian hue' nga Yan'anj, ngaa nĭ na'ni Yan'anj rian hue' gatu ni é re' aj. ⁸ Daj si daran' ni ngüi achínj rian Yan'anj, nĭ nahuin ra'a ni sij nga si achínj ni sij aj. Nĭ ni ngüi nano', nĭ nari' ni sij. Nĭ ni ngüi ita ra'a rian hue', nĭ na'ni Yan'anj gatu ni sij. ⁹ Nĭ sisi hua 'ngo ni é re' hua da'nĭj, nĭ ga'ue ga'ui' ni é re' yej ra'a ngaa achin chrachrúnj xaj ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁰ Nĭ ga'ue ga'ui' ni é re' 'ngo xucúáj ra'a ngaa achin xucúaj ní'. Sé daj huin mánj. ¹¹ Nĭ sé si sa' niman ni é re', sanĭ ni'i ni é re' nĭ rasun sa' ga'ui' ni é re' rian ni da'nĭj ni é re' aj. Hué dan nĭ huaj nĭn' ruhua si riqui chrej ni é re' nne xata' nuguan' sa' rian ni ngüi achínj rian Yan'anj anj.

¹² 'Ngaa nĭ daj rún' huin ruhua ni é re' gu'yaj sa' ni ngüi nga ni é re' nĭ da'nga' daj gu'yaj sa' ni é re' nga ni sij. Daj si hué nan huin si ruhuaj gata si-ley Yan'anj

nga ni nuguan' gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná aj.

La puerta estrecha

¹³ 'Gatu ni é re' rian hue' chruj rian nne Yan'anj anj. Daj si gara' rian hue' atuj ni ngüi ga'ni'ya. Nĭ gan'an chrej gara' daj huin rian gan'anj ga'ni'ya nĭganj ni sij aj. Nĭ hua nico ni ngüi huaj rian chrej gara' daj. ¹⁴ Sanĭ chruj rian hue' atuj ni ngüi gane nĭganj. Nĭ chruj chrej huaj ni sij. Nĭ doj ni ngüi nari' chrej chruj da aj.

Por sus frutos los conoceréis

¹⁵ 'Ga' cuidado ni é re' nga ni tsínj ataj sisi a'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj. Sanĭ sé si xanga' ni sij mánj. Daj si 'na'ni sij rian ni é re' rún' huin xachij huin ni sij nánj. Sanĭ ne' chruhua niman ni sij huin ni sij 'ngo xucu huee nánj. ¹⁶ Nĭ ga'ue guini'i ni é re' sisi tsínj digya' yun'unj huin ni sij nga si 'yaj ni sij. Guta né' uva chra' 'ngo coj tanj ní'. Sé daj huin mánj. Nĭ guta né' higo chra' coj ni'yo ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁷ Daj si daran' chrun sa', nĭ ayu chruj sa' chra' aj. Sanĭ chrun nitaj hua sa', nĭ hué daj ayu chruj nitaj si hua sa' chraj. ¹⁸ Nĭ chrun sa' sĭ ga'ue gayu chruj nitaj si hua sa' chraj nej mánj. Nĭ chrun nitaj si hua sa', nĭ sĭ ga'ue gayu chruj hua sa' chraj nej mánj. ¹⁹ Daran' chrun na'ue gayu chruj sa' chra, nĭ ga'nin' ni sij, nĭ gara sij rian yan'an gaca man'an. ²⁰ Hué ducúánj daj ga'ue guini'i ni é re' nga si 'yaj ni sij sisi tsínj digya' yun'unj huin ni sij aj.

Nunca os conocí

²¹ 'Sé daran' ni ngüi gataj gunünj: Señor, Señor, gatu rian nicaj sun Yan'anj xata' mánj. Sanĭ maan si gatu ni ngüi 'yaj si aran' ruhua chre nne xata' nánj. ²² Nĭ güi daj, nĭ gataj nico ni ngüi gunünj: "Señor, Señor, ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj nga si-xugüi re'. Nĭ si-xugüi re' guiri únj nane xĭ'i niman ni ngüi aj. Nĭ si-xugüi re' gu'yaj únj nico si sa' rian ni ngüi aj." Daj ga'mi ni ngüi daj

riānj güi ganahuij xungüi aj. ²³ Sanj gataj man'anj gunun ni sij: "Nitaj aman guini'inj ni é re' mánj. Guxun ni é re' man'an án re' riānj anj." Daj gataj man'anj gunun ni sij.

Los dos cimientos

²⁴ Ngaa n̄i daj rún' hua 'ngo tsínj ni'i s̄a' ngaa une' sij daqui ducúa sij rian huej, n̄i hué daj hua 'ngo tsínj unun ni nuguan' nan anj. N̄i ráj xina sij si ataj man'anj rian sij aj. ²⁵ Ngaa n̄i gaman' 'ngo guman xxi. N̄i gara xinéj nnee. N̄i ga'na' nnee ga'ui' rian ducúa sij. N̄i gahui nané rian hue' daj. Sanj nun gane hue' daj. Daj si gahuin ran daqui hue' daj rian huej. ²⁶ Sanj sisi hua 'ngo tsínj unun nuguan' nan, n̄i nun dagahuin sij nuguan' atā nan gunun sij, n̄i huin sij daj rún' huin 'ngo tsínj gui'yaj ducua rian yo'ój chru. ²⁷ Ngaa n̄i gaman' 'ngo guman xxi. N̄i gara xinéj nnee. N̄i ga'na' ga'ui' rian hue'. N̄i gahui nané rian hue'. Ngaa n̄i gane ducúa sij, n̄i unyun guere'ej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

²⁸ N̄i ngaa guisij nahuij ga'mi Jesús, n̄i gahuin yan'anj ruhua daran' ni ngüi nga nuguan' gataj sij. Daj si s̄a' n̄in' ruhua digyán Jesús rian ni ngüi. ²⁹ N̄i nicaj sun nuguan' digyán sij rian ni ngüi daj. N̄i sé si digyán sij daj rún' digyán ni tsínj digyán si-ley Moisés rian ni ngüi aj.

8

Jesús sana a un leproso

¹ N̄i ngaa nanij Jesús chra qui daj, n̄i nico' nico ni ngüi ga'na' nga sij.

² Ngaa n̄i gahuin nichrun' 'ngo tsínj guiran' xi'i lepra. N̄i ganiquin' ráj dacoj sij rian Jesús. N̄i gataj sij:

—Señor, sisi ruhua re', n̄i ga'ue gui'yaj gono'ó re' yünj, n̄i xi'ne xi'i a'nānj. —Gataj tsínj a'nan' daj rian Jesús.

³ Ngaa n̄i guta' Jesús ra'a sij, n̄i gataj sij:

—Huin ruhuaj sisi ga sa' nnee cúj re'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i 'ngo hora xi'nej xi'i a'nan' tsínj daj. ⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga cuidado re' nga man'án re'. Sij ganatá' re' rian n̄i a 'ngo ni ngüi mánj. Maan si gan'anj re' digyán re' man'án re' rian chrej. N̄i nicaj re' 'ngo ofrenda ga'ui' re' rian Yan'anj daj rún' ga'nin' Moisés sun güenda gahuin-in' 'ngo da'nga' sisi hua ganahuin re'. Ngaa n̄i xacaj ni chrej cuenta sisi hua ganahuin re', gui'yaj man'anj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

Jesús sana al siervo de un centurión

⁵ N̄i ngaa gatúj Jesús xuman' Capernaum, n̄i ga'na' 'ngo snado centurión rian Jesús. N̄i ga'mi yaco sij rian Jesús. ⁶ N̄i gataj sij:

—Señor, ngaj si-mosūj a'nan' sij ducúaj. N̄i na'ue guisiqui' sij. N̄i a'ngaj n̄in' ruhua sij. —Daj gataj snado daj.

⁷ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Guchij n̄i ganahuin sij, gui'yā. —Daj gataj Jesús gunun snado daj.

⁸ Ngaa n̄i gataj snado centurión gunun Jesús:

—Señor, sé tsínj s̄a' huinj sisi gatu re' chruhua ducúaj. Maan si ga'nin' re' sun, n̄i ganahuin si-mosūj, gui'yáj re'. ⁹ Daj si hua tsínj a'nin' sun riānj. N̄i huéj a'nin' sun rian ni snado nej. N̄i ngaa a'n̄i 'ngo snado gan'anj sí', n̄i huan'anj sí'. N̄i ngaa atā ga'na' 'ngo sí', n̄i 'na' sí' nej. N̄i ngaa a'n̄i si-mosūj gui'yaj sun sí', n̄i hué daj gui'yaj sun sí' nej. —Daj gataj snado daj gunun Jesús.

¹⁰ N̄i ngaa gunun Jesús si gataj tsínj daj, n̄i gan'anj ruhua sij. N̄i gataj sij gunun ni tsínj nico' sij:

—Xanga' atā gunun ni é re' sisi nun naritj a 'ngo tsínj israelita xuman ruhua rún' xuman ruhua tsínj snado nan mánj. ¹¹ N̄i atā gunun ni é re' sisi ga'na' nico ni ngüi 'na' ne' rian sij güi nga rian atúj güi. N̄i gane ni sij nga tsínj gu'naj Abraham nga Isaac nga Jacob rian nicaj sun Yan'anj xata'. ¹² Sanj ni

tsínj israelita ni tsínj hua niñan gane rian nicaj sun Yan'anj, sanj guere'ej Yan'anj ni sij ne' chrej xe' rian hua rumi'. Ni yu'uj daj gaco ni sij, ni xa ruj yan' ni sij xi'í sayun guiran' ni sij. Daj si na'uej ruhua ni sij guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'anj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaa ni gataj Jesús gunun snado daj:

—Güj nan' ducua re', ni daj rún' guxuman ruhua re' ni'yaj re' man'anj, ni da'nga' daj ga aj. —Daj gataj Jesús.

Ni hué 'ngo hora daj, ni ganahuin moso daj.

Jesús sana a la suegra de Pedro

¹⁴ Ngaa ni ga'na' Jesús ducua Pedro. Ni guini'i sij sisi ngaj nichej sí' a'nan' ún' rian nna. Ni nun gachi' ún'. ¹⁵ Ni ganun ra'a Jesús ra'a ún'. Ngaa ni xi'nej gachi' ún'. Ni nachica ún'. Ni gui'yaj sun ún' rian ni sij.

¹⁶ Ni ngaa guini, ni nicaj ni ngüi nico ni dugüi' ni sij nun nane xi'i gan'anj ni sij rian Jesús. Ni guiri Jesús nane xi'i nun niman ni sij nga si-nuguan' sij. Ni ganahuin daran' ni ngüi a'nan', gui'yaj sij nej.

¹⁷ Ni hué daj gahuin sisi gahuin yya daj rún' gataj tsínj gu'naj Isaías huin sí' tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ni gataj sí': "Ga'nej sij si-xi'í né'. Ni guiran' sij sayun sisi ganahuin sa' né' xi'í ni xi'i ran' né'." Daj gataj Isaías xi'í Jesús.

Los que querían seguir a Jesús

¹⁸ Ni ngaa guini'i Jesús sisi man nico ni ngüi ganicaj xi'nj sij, ni ga'nin' sij sun sisi gachin ni tsínj nico' sij nga sij anej chrej du'ua laguna xxi daj.

¹⁹ Ngaa ni ga'na' 'ngo tsínj digyán si-ley Moisés ga'na' sij rian Jesús. Ni gataj sí' gunun Jesús:

—Maestro, huin ruhaaj guinicōj man'an re' ni a gan'anj re' aj. —Daj gataj sij.

²⁰ Ngaa ni gataj Jesús gunun sí':

—Hua huej nun xune aj. Ni hua si-gaca' xataj chrej xata' nun xú'. Sanj nitaj rian guna da'nj ni ngüi huinj manj. —Daj gataj Jesús.

²¹ Ngaa ni gataj ango tsínj nico' Jesús:

—Señor, duná re' sisi gan'anj sinj gachinj chre aj. —Daj gataj sij.

²² Sanj gataj Jesús gunun sij:

—Guinico' re' man'anj. Ni ga'nin' ruhua re' si gachin' ango ni sij niman. Daj si rún' huin niman huin ni sij. —Daj gataj Jesús gunun sij.

Jesús calma la tempestad

²³ Ngaa ni gahui Jesús chruhua 'ngo rio chrej rian nnee. Ni hué daj gui'yaj ni tsínj nico' sij nej. ²⁴ Hué dan ni naxuman nin' ruhua nnee gui'yaj 'ngo nane nucua xxi. Ni gachin nnee rian rio nun ni sij. Sanj gataj Jesús. ²⁵ Ngaa ni gan'anj ni tsínj nico' Jesús jnachi ni sij sí'. Ni gataj ni sij:

—Señor, ganacaj re' man'an né'. Daj si ruhua gahui' né'. —Daj gataj ni sij.

²⁶ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ni un sin huin ni xu'ui' ni é re' únj. Doj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Ngaa ni nachica sij. Ni ga'mi huee sij rian nane nga rian nnee daj. Ngaa ni gahuin din'inj ruhua daran'anj.

²⁷ Ngaa ni gan'anj ruhua ni tsínj daj ni'yaj ni sij Jesús. Ni gataj ni sij:

—Ni un tsínj huin tsínj nan, ni da' nane nga nnee dagahuin si-nuguan' sij únj. —Daj gataj ni tsínj nico' Jesús rian dugüi' ni sij.

Los endemoniados gadarenos

²⁸ Ni guisj Jesús anej chrej du'ua laguna xxi rian huin do'ój ni tsínj gadareno. Ni gahui huj tsínj nun nane xi'i niman scanj rian achin' ni niman ga'na' nungüej sij rian nne Jesús. Ni huee nin' ruhua nungüej sij. Xi'í daj ni na'ue gachin ni ngüi chrej da manj. ²⁹ Ni gaguaj nungüej sij rian Jesús. Ni gataj nungüej sij:

—Nitaj si huaj si diguíj re' nga nungüej únj Jesús huín re' da'níj Yan'anj xanga' saj. Ga'na' re' nan ngaa achin güi guí'yaj Yan'anj castigo nungüej únj. —Daj gataj nungüej tsínj daj gunun Jesús.

³⁰ Ní hua gan' xi'í quij mán 'ngo xi'nin' xxi ni xacáj xa xuj. ³¹ Ngaa ní ga'mi yaco ni nané xí'i gunun Jesús. Ní gataj ni sij:

—Sisí guíri re' únj niman nungüej tsínj nan, ní ga'nij re' gan'anj únj gatu únj niman ni xacáj daj. —Daj gataj ni nané xí'i gunun Jesús.

³² Ngaa ní:

—Güij ni é re'. —Daj gataj Jesús.

Hué dan ní gahui ni nané xí'i daj niman nungüej tsínj daj. Ní gatúj ni sij niman ni xacáj daj. Ngaa ní 'ngo gan'anj gue xi'nin' xacáj daj guinij xú' chra' 'ngo huej. Ní guinij ni xuj chruhua laguna daj. Ní gahui' ni xuj chruhua nnee. ³³ Ngaa ní gunánj ni tsínj dugumi ni xacáj daj nan' ni sij xánj ni sij. Ní nata' ni sij daran' si gahuin nga nungüej tsínj nun nané xí'i chruhua niman. ³⁴ Hué dan ní gahui daran' ni ngüi man xuman' daj gan'anj ni sij rian nne Jesús. Ní ngaa guini'i ni sij Jesús, ní ga'mi yaco ni sij rian sí' sisí gahui sí' xánj ni sij gan'anj sí' ango yu'uj.

9

Jesús sana a un paralítico

¹ Ngaa síj ní gahui Jesús chruhua 'ngo río. Ní gachin sij anéj chrej du'ua laguna xachij daj. Ní nan' sij xánj sij. ² Hué dan ní nicaj ni sij 'ngo tsínj nare' dacój rian 'ngo chrun chrej ga'na' ni sij rian Jesús. Ní ngaa guini'i Jesús sisí daj guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí', ní gataj sij rian tsínj a'nan' daj:

—Gahuin niá' ruhua re' jnanj. Daj si nicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' re' aj. —Daj gataj Jesús gunun sij.

³ Ngaa ní gani ruhua doj ni tsínj digyán ley niquin' nga Jesús: “A'mi

quij tsínj nan rian Yan'anj anj.” Hué daj gani ruhua ni sij.

⁴ Saní guini'i Jesús si gani ruhua ni sij. Ní gataj sí':

—Ní un sin huin ní ani quij ruhua ni é re' únj. ⁵ Hua huíj nuguan' ga'ue gatā gunun tsínj nan. Así ga'ue gatā gunun sij: “Nicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' re' ní'.” Así ga'ue gatā gunun sij: “Nachica re' gache re' sa'.” Ní un go'ngo nungüej nuguan' nan cu doj, ruhua á re' únj. ⁶ Ní huin ruhuāj sisí xacaj ni é re' cuenta sisí nicaj súnj rian xungüi nan huínj da'níj ni ngüi. Ní ga'ue guinicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Ngaa ní gataj sij gunun tsínj nare' dacój daj:

—Atā gunun man'án re' sisí nachica re', ní nacaj re' chrun chrej daj. Ní güij nan' ducua re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun sij.

⁷ Ngaa ní nachica tsínj a'nan' dacój daj nan' sij ducua sij. ⁸ Ní ngaa guini'i ni ngüi si gahuin, ní gan'anj ruhua ni sij. Ní ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Daj si riqui Yan'anj sisí ganahuin ni ngüi, guí'yaj Jesús huín sí' 'ngo tsínj.

Llamamiento de Mateo

⁹ Ní ngaa gahui Jesús yu'uj daj, ní guini'i sij 'ngo tsínj gu'naj Mateo. Ní nne sí' rian mesa a'nej sí' san'anj güenda gobierno. Ngaa ní gataj Jesús gunun sí':

—Guinico' so' yünj gun'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ní naxuman Mateo nico' sí' Jesús gan'anj sí'.

¹⁰ Ní ngaa gane Jesús rian mesa chruhua 'ngo hue' daj, ní guxuman ga'i ni tsínj a'nej san'anj güenda gobierno nga ni tsínj 'yaj gaquin'. Ní gane nuguan'an ni sij nga Jesús nga ni tsínj nico' Jesús nej. ¹¹ Ní ngaa guini'i ni tsínj fariseo, ní nachínj snan'anj ni sij ni tsínj nico' Jesús. Ní gataj ni sij:

—Ní un sin ní xa tsínj digyán rian ni é re' nga ni tsínj a'nej san'anj nga

ni tsínj 'yaj gaquin' únj. —Daj gataj ni sij.

¹² Nj ngaa gunun Jesús si gataj ni sij ni gataj sí':

—Nitaj si ní'yanj ni ngüi hua sa' nga 'ngo tsínj 'yaj gono'o mánj. Sanj ni ngüi a'nan' ní'yanj 'ngo tsínj gono'o aj. ¹³ Ngaa nj güij gahuin chrun ni é re' un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata: “Huin ruhuāj sisi gahuin 'i ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Nj nun huin ruhuāj si riqui ni é re' xucu riānj mánj.” Hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj. Daj si sé si 'nāj gaquin ni ngüi hua sa'. Sanj 'nāj gaquin ni ngüi 'yaj gaquin' sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo daj.

La pregunta sobre el ayuno

¹⁴ Ngaa nj ga'na' ni tsínj nico' Juan rian Jesús. Nj gataj ni sij:

—Nj un sin 'yaj ni únj ayuno nga ni tsínj fariseo. Nj ni tsínj nico' man'án re', nj nitaj si 'yaj ni sij ayuno únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁵ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Daj rún' 'yaj 'ngo tsínj xacaj yun'unj xana, da'nga' daj 'yā. Nj ngaa gahuin gui'yanj xacaj 'ngo tsínj daj yun'unj xana, nj si ga'ue nani ruhua ni tsínj gan'anj gui'yanj daj. Sanj hua 'ngo güi ngaa guida'a ni tsínj quij tsínj xacaj yun'unj xana daj. Ngaa nj gui'yaj ni tsínj nico' man'ánj ayuno aj.

¹⁶ 'Si ga'ue ganara né' 'ngo atsij naca nga atsij re'e mánj. Daj si hué gue atsij naca naraj né' daj, gui'yaj sisi tsitsi' atsij re'e daj. Nj ganahuin xachij rian naraj né'. ¹⁷ Nj daj rún' hua nnee vino hua si-nuguan'ānj. Nj si ga'ue ga'nij né' nnee vino naca chruhua 'ngo nnij re'e. Daj si tsitsi' nnij daj, gui'yaj vino naca daj. Hué dan nj 'ngo guere' vino nga nnij. Ngaa nj hua nian si ga'nij né' vino naca chruhua nnij naca. Nj hué ducuanj daj ga'ue dugumi né' vino daj nga nnij nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' Juan.

La hija de Jairo y la mujer que tocó el manto de Jesús

¹⁸ Nj ngaa ga'mi Jesús nuguan' daj, nj ga'na' 'ngo tsínj huin achij. Nj ganiquin' ráj dacoj sij rian Jesús. Nj gataj sij:

—Acuan' gahui' da'ni xanāj. Sanj gan'anj né' guta' re' ra'á re' rian unj anj. Ngaa nj ga'ue nahuin ni'na' unj. —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

¹⁹ Ngaa nj naxuman Jesús gan'anj sij nga ni tsínj nico' sij nga tsínj daj.

²⁰ Ngaa nj gahuin nichrun' 'ngo yun'unj xana a'nan' rucu Jesús si guisij xuhuij yo' uráj tun ún'. Nj ganun chra' ra'a ún' du'ua si-gan' Jesús. ²¹ Daj si gani ruhua ún': “Urin si ganun chra' ra'a du'ua si-gan' sí', ngaa nj nahuinj”, ruhua ún'.

²² Sanj nanicaj Jesús guini'yaj sij rian ún'. Nj gataj sij:

—Gahuin nia' ruhua re' xica'uī. Daj si ganahuin re', gui'yaj si guxuman ruhua re' ni'yaj re' man'ānj. —Daj gataj Jesús gunun ún'. Nj 'ngo hora ganahuin ún'.

²³ Nj ngaa gatúj Jesús chruhua ducua tsínj huin achij daj, nj guini'i sij sisi man ni tsínj a'yanj ria. Nj guini'i sij sisi aguáj aco ni ngüi mán ni sij. ²⁴ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Gahui ni é re' gan'anj ni é re' ne' chrej xe' aj. Daj si sé si gahui' tsin' xana da mánj. Sanj si ato nánj. —Daj gataj Jesús.

Nj ga'nga' naco ni ngüi guini'i ni sij man'an Jesús.

²⁵ Nj ngaa guisij gahui ni ngüi ne' chrej xe', gui'yaj ni sij, asij nj gatúj Jesús rian ngaj níman daj. Nj guida'a sij ra'a ún'. Ngaa nj nachica ún'. ²⁶ Nj gaxa'ni nuguan' daj xi'í si gui'yaj Jesús nin' gachra' estado daj gunun ni ngüi.

Dos ciegos reciben la vista

²⁷ Nj ngaa gahui Jesús yu'uj daj, nj nico' huj tsínj duri daj. Nj gaguáj nucuj nungüej tsínj daj Jesús aj. Nj gataj nungüej sij:

—Ganani yaco ruhua re' n̄'yaj re' n̄ngüej únj huín re' da'n̄j David. —Daj gataj n̄ngüej tsínj duri rian Jesús.

²⁸ N̄i ngaa gatúj Jesús chruhua hue', n̄i ga'na' n̄ngüej tsínj duri daj rian sij. N̄i gataj Jesús:

—Xuman ruhua n̄ngüej é re' sisi ga'ue ganahuin n̄ngüej é re' gui'ya ní'. —Daj gataj Jesús.

—Xuman ruhua n̄ngüej únj, Señor. —Gataj n̄ngüej sij.

²⁹ Ngaa n̄i ganun ra'a Jesús rian n̄ngüej tsínj duri daj. N̄i gataj sij:

—Ga'ue nahuin sa' n̄ngüej é re' daj rún' xuman ruhua n̄ngüej é re'. —Daj gataj Jesús gunun n̄ngüej sij.

³⁰ Ngaa n̄i naxiguín rian n̄ngüej sij. N̄i ga'nin' Jesús nico sun rian n̄ngüej sij. N̄i gataj sij:

—Ga cuidado n̄ngüej é re' sisi si guini'i ni ngüi si nahuin n̄ngüej é re', gui'ya. —Daj gataj Jesús.

³¹ San̄i dyaj guis̄j gahui n̄ngüej sij, n̄i nata' n̄ngüej sij rian daran' ni ngüi man̄ ni xuman' daj si gui'yaj Jesús nga n̄ngüej sij.

Un mudo habla

³² N̄i ngaa gahui n̄ngüej tsínj daj, n̄i hua 'ngo ni tsínj nicaj 'ngo tsínj ya'mi ga'na' ni sij rian Jesús. N̄i nun nan̄e xi'i niman sí'. ³³ N̄i ngaa guiri Jesús nan̄e xi'i niman sí', ngaa n̄i ga'ue ga'mi sí'. N̄i gahuin yan'an̄j ruhua ni ngüi xi'í si gui'yaj Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Nitaj aman guini'i ni ngüi israelita 'ngo nuguan' daj rún' gui'yaj Jesús nan man̄j. —Daj gataj ni sij.

³⁴ San̄i gataj ni tsínj fariseo:

—Ri Jesús nan̄e xi'i niman ni ngüi si chraquij sichre huin achij. —Daj gataj ni sij.

La mies es mucha

³⁵ Ngaa n̄i gachéj Jesús daran' ni xuman' nga daran' ni rancho. N̄i digyán sij nuguan' chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. N̄i ganata' sij nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'an̄j. N̄i gui'yaj sij sisi ganahuin daran' ni ngüi a'nan' daran' rian xi'i. ³⁶ N̄i

ngaa guini'i Jesús sisi ga'na' nico ni ngüi rian sij, n̄i nahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij ni sí'. Daj si daj rún' huin xachij nitaj tsínj dugumi xuj, n̄i hué daj huin ni sij. N̄i guiran' ni sij sayun. N̄i nun xugüi ruhua ni sij si gui'yaj ni sij. ³⁷ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xanga' n̄i daj rún' huin strigo ganaco ngaa guis̄j hora ga'nin' ni sij, da'nga' daj huin ni sij. N̄i hua nico sun rian né'. San̄i doj huin ni tsínj a'nin' strigo daj. ³⁸ Ngaa n̄i gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'an̄j sisi ga'nij Yan'an̄j tsínj gan'an̄j gui'yaj sun ga'nin' strigo daj. Daj si daj rún' huin tsínj do'oj huin Yan'an̄j an̄j. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

10

Elección de los doce apóstoles

¹ Ngaa n̄i gaquínj Jesús ga'na' ni xuhuij ni tsínj nico' sij. N̄i ga'ui' sij sun rian ni sí' sisi guinicaj ni sí' sun rian ni nan̄e xi'i. Hué dan n̄i ga'ue gahuin nucuj ni sí' guiri ni sí' nan̄e xi'i chruhua niman ni ngüi. N̄i ga'ue gui'yaj ni sí' sisi ganahuin ni ngüi a'nan' daran' rian xi'i.

² N̄i hué nan huin ni si-xugüi ni xuhuij ni tsínj apóstol gune' Jesús huin ni tsínj nata' rian ni ngüi xi'í sí'. N̄i 'ngo tsínj daj huin Simón. N̄i hué daj gu'naj sij Pedro nej. N̄i Andrés huin jnánj sij. N̄i ango sij huin Jacobo da'n̄j Zebedeo. N̄i jnánj Jacobo huin Juan. ³ N̄i ango sij huin Felipe nga Bartolomé nej, Tomás nej, Mateo tsínj ga'nej san'an̄j güenda gobierno nej, Jacobo da'n̄j Alfeo nej, Tadeo nej, ⁴ Simón nej, gu'naj sí' cananita nej, nga Judas Iscariote huin sí' tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun.

Misión de los doce

⁵ Ngaa n̄i ga'n̄j Jesús xuhuij tsínj daj gan'an̄j ni sí'. N̄i gataj sij gunun ni sí':

—S̄i gan'an̄j ni é re' ni xánj ni tsínj 'na' anéj chrej man̄j. N̄i si gatuj ni é re' xánj ni tsínj samaritano

mánj. ⁶ Sanj gan'anj sa' ni é re' rian man ni tsínj israelita. Daj si daj rún' huin xachij gani'ya huin ni sij aj. ⁷ Gan'anj ni é re', ni nata' ni é re' rian ni ngüi. Nj gataj ni é re': "Ruhua guisij güi guinicaj sun Yan'anj rian xungüi." Daj gataj á re' rian ni sij. ⁸ Ganahuin ni ngüi a'nan', guiyaj ni é re'. Nj ganahuin sa' ni ngüi ran' xi'i lepra, guiyaj ni é re' nej. Nj gana'nij ni niman, guiyaj ni é re' aj. Nj guiri ni é re' nane xi'i niman ni ngüi aj. Nj daj rún' guiyaj Yan'anj sinduj rian ni é re', ni da'nga' daj guiyaj ni é re' nga ni ngüi.

⁹ 'Si nicaj ni é re' oro nga plata nej, cobre nej, gan'anj ni é re' mánj. ¹⁰ Nj ngaa huaj ni é re' chrej, nj si guinicaj ni é re' nnánj huaj á re' mánj. Maan si guinicaj ni é re' urin atsij gan'anj ni é re'. Nj si guinicaj ni é re' canj nga corínj gan'anj ni é re' mánj. Daj si hua si chrej ni tsínj 'yaj sun sisi xa ni sij aj. ¹¹ Nj ngaa huaj guisij ni é re' 'ngo xuman' asi 'ngo rancho, nj nano' ni é re' ducua' ngo tsínj sa' guna ni é re'. Nj hué yu'uj da guna ni é re' da guisij güi gan'anj ni é re' ango yu'uj aj. ¹² Nj ngaa huaj gatu ni é re' chruhua hue' daj, nj ga'mi a ni é re' nuguan' sa' rian ni ngüi man chruhua hue' daj gataj á re' sisi din'inj guiman ni sij. ¹³ Nj sisi ni ngüi sa' huin ni ngüi nne chruhua hue' daj, ngaa nj gahuin din'inj ruhua ni sij daj rún' gataj ni é re' gunun ni sij. Sanj sisi sé ni ngüi sa' huin ni sij, ngaa nj si gahuin din'inj ruhua ni sij mánj. Maan si ga'nin' ruhua ni é re' nga si-nuguan' ni é re' aj. ¹⁴ Nj sisi hua 'ngo tsínj na'uej ruhua nahuin ra'a ni é re', asi na'uej ruhua sij gunun sij si-nuguan' ni é re', ngaa nj naganan' ni é re' yo'ój chru dacój ni é re' ngaa gahui ni é re' chruhua hue' daj, asi xuman' daj. Da'nga' daj xacaj ni sij cuenta sisi da'ui ni sij gaquin' xi'i si nun gunun ni sij si-nuguan' Yan'anj. ¹⁵ Xanga' atā gunun ni é re' sisi

güi ganahuij xungüi, nj huaj gahuin castigo ni tsínj daj si gahuin castigo ni tsínj xi'i guimán asij ná xuman' Sodoma nga xuman' Gomorra.

Persecuciones venideras

¹⁶ 'Nj'yaj ni é re'. Rún' huin xachij huin ni é re' a'nī gan'anj ni é re' dani ni xucu huee. Daj rún' hua yoo xucuj, nj da'nga' daj ga yoo ni é re'. Sanj daj rún' 'yaj sa' xu'man, nj da'nga' daj guiyaj sa' ni é re'. ¹⁷ Nj ga cuidado ni é re' nga si guiyaj ni tsínj nga ni é re'. Daj si naga'ui' ni sij rian ni tsínj nicaj sun ni é re'. Nj duguayun ni sij chruhua nuhui ni é re' nej. ¹⁸ Nj gan'anj ni é re' da' rian ni gobernado nga ni rey guiyaj ni sij xi'ij aj. Ngaa nj gahuin ni é re' ni tsínj nata' xi'ij rian ni sij nga ni ngüi 'na' anéj chrej aj. ¹⁹ Nj ngaa naga'ui' ni sij ni é re' rian ni tsínj nicaj sun, nj si gahuin ruhua ni é re' nga si ga'mi ni é re' sisi daj gataj ni é re' gunun ni sij mánj. Daj si ngaa ruhua guisij hora ga'mi ni é re', nj Espiritu Santo huin si riqui nuguan' ga'mi ni é re' gunun ni tsínj da aj. ²⁰ Daj si sé man'an ni é re' huin si ga'mi mánj. Sanj Espiritu Santo guiyaj da ga'mi ni é re' aj.

²¹ 'Nj naga'ui' 'ngo tsínj daj jnánj sij rian ni tsínj nicaj sun sisi gahui' sí'. Nj da'nga' daj guiyaj ango sij nga da'nij sij nej aj. Nj nanicaj ango ni tsínj daj gataj ruhua sij guini'i sij chrej sij nga nni sij. Nj gahui' ni sí', guiyaj ni sij nej. ²² Nj si gahuin xan' ruhua ni ngüi guini'i ni sij ni é re' xi'i si nico' ni é re' man'anj mánj. Sanj ni ngüi ga nica ruhua da ganahuij ni sayun daj, nj hué ni sij ganacaj Yan'anj anj. ²³ Nj sisi guiyaj quij ni tsínj man 'ngo xuman' nga ni é re', ngaa nj gunánj ni é re' ango xuman' gan'anj án re' aj. Xanga' yya atā gunun ni é re' sisi nun guisij gache nin' ni é re' ni xuman' rian man ni ngüi israelita da ga'naj huinj da'nij ni ngüi aj.

²⁴ 'Sé si huin rian 'ngo tsínj 'na' gahuin chrun daj nga tsínj digyán

rian sij. Nĭ sé si huin achij 'ngo tsínj 'yaj sun daj nga si-xuru'ue sij. ²⁵ Hua niān si guĭran' tsínj 'nā' gahuin chrūn daj rún' ran' tsínj digyán rian sij. Nĭ hua niān si guĭran' tsínj 'yaj sun daj rún' ran' si-xuru'ue sij. Nĭ sisi dugu'naj ni sij sichre Beelzebú man'ānj, nĭ da'nga' daj gataj ni sij ġunun ni tsínj 'yaj sun riānj nej. Daj si daj rún' huin tsínj ducua, nĭ da'nga' daj huĭnj. Nĭ daj rún' huin ni tsínj nne nuguan'an nga tsínj ducua, nĭ hué daj huin ni tsínj 'yaj sun riānj anj.

A quién se debe temer

²⁶ 'Hué dan nĭ sĭ guxu'ui' a ni é re' rian ni sij mánj. Daj si sĭ ga'ue gari huĭ ni ngüĭ 'ngo nuguan' mánj. Sanĭ hua 'ngo güi nĭ naxira' daran' nuguan' arĭj huĭ ni ngüĭ. ²⁷ Ngaa nĭ nuguan' nan atā ġunun a ni é re' rian hua ránj, nĭ nata' á re' rian ni ngüĭ ne' chrej xe' ġunun ni sij. Nĭ ni nuguan' a'mi huĭj ġunun a ni é re' nĭ gā'mi nucuaĭ á re' ne' chrej xe' chruhua ducua á re' ġunun ni ngüĭ.

²⁸ 'Nĭ sĭ guxu'ui' a ni é re' rian ni tsínj gā'ue dagahui' nnee cúj ni ngüĭ mánj. Daj ni na'ue dagahui' ni sij niman ni ngüĭ. Sanĭ guxu'ui' a ni é re' rian Yan'anj. Daj si gā'ue guĭ'yaj Yan'anj sisi gā ni'ya nĭganj niman ni ngüĭ nga nnee cúj ni sij rian yan'an.

²⁹ 'Nĭ xānga' nij du'ue huĭj xataj le 'ngo moneda san'anj. Sanĭ sisi sĭ riqui chrej ni é re' nne xata' permiso, nĭ sĭ guĭnij 'ngo xuj daj rian yo'ój mánj. ³⁰ Nĭ hua naya Yan'anj da' go'ngo hué chrā á re' aj. ³¹ Xi'í daj nĭ sĭ guxu'ui' ni é re' mánj. Daj si huaj ga ní'yanj án re' si ní'yanj ni xataj ga aj.

³² 'Hué dan nĭ daran' ni ngüĭ nata' sisi nico' ni sij yūnj rian ni ngüĭ hué daj gā'mi sa'āj xi'í ni sij rian chrē nne xata'. ³³ Sanĭ daran' ni ngüĭ na'uej ruhua nata' rian ni ngüĭ sisi nico' ni sij yūnj, nĭ sĭ ga'mi sa'āj rian xi'í ni sij rian chrē nne xata'.

Jesús, causa de división

³⁴ 'Sĭ gani ruhua á re' sisi ga'nāj chruhua xungüĭ nan sisi gahuin din'inj ruhua ni ngüĭ. Sé daj huin mánj. Sé si ga'nāj sisi gahuin din'inj ruhua ni sij mánj. Sanĭ ġunun' ni sij, 'yaj si ga'nāj. ³⁵ Daj si ga'nāj sisi ġunun' 'ngo tsínj daj nga chrej sij. Nĭ ġunun' 'ngo yun'unj xāna nga nni unj. Ni ġunun' 'ngo yun'unj xāna daj nga nichej unj. ³⁶ Nĭ ni ngüĭ man ducua' 'ngo tsínj daj, nĭ ġunun' ni sij nga sí'. ³⁷ Sisi 'ĭ ruhua 'ngo tsínj daj ni'yaj sij chrej sij nga nni sij daj nga si 'ĭ ruhua sij ni'yaj sij man'ānj, nĭ nun sĭj sij si guĭnicaj dugüĭ' sij nga man'ānj. Nĭ sisi hua 'ngo tsínj 'ĭ ruhua ni'ya da'nĭ sno'o sij nga da'nĭ xāna sij daj nga si 'ĭ ruhua sij ni'yaj sij man'ānj, nĭ nun sĭj sij si guĭnicaj dugüĭ' sij ngāj. ³⁸ Nĭ un tsínj na'uej ruhua guĭran' sayun xi'í si nico' sij man'ānj, nĭ nun sĭj sij guĭnicaj dugüĭ' sij ngāj. ³⁹ Nĭ un tsínj huin ruhua naĉaj man'an, nĭ ga ni'ya sij. Sanĭ un tsínj ga'uej ruhua gahui' xi'ĭj, nĭ ga nĭ'na' nĭganj sij aj.

Recompensas

⁴⁰ 'Ni sisi ġanahuin ra'a ni ngüĭ ni é re', nĭ da'nga' daj ġanahuin ra'a ni sij man'ānj. Nĭ tsínj ġanahuin ra'a man'ānj, nĭ ġanahuin ra'a sij tsínj ga'nĭj ga'nāj nej. ⁴¹ Nĭ ngüĭ ġanahuin ra'a 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í si 'nā' sí' rian Yan'anj, nĭ uyan ġanahuin ra'a ni sij nga tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj daj ngaa naru'ue Yan'anj rian ni ngüĭ. Nĭ ni ngüĭ ġanahuin ra'a 'ngo tsínj sa' xi'í si sa' sí', nĭ uyan ġanahuin ra'a ni sij nga tsínj sa' daj ngaa naru'ue Yan'anj rian ni ngüĭ aj. ⁴² Nĭ daj hua tsínj gā'ui' 'ngo tasa nnee nuhuij go'o 'ngo tsínj hua lij xi'í si nico' sij man'ānj, nĭ xānga' atā ġunun a ni é re' sisi guĭ'yaj sa' Yan'anj nga sij. —Daj gataj Jesús ġunun ni tsínj nico' sij.

11

Los mensajeros de Juan el Bautista

1 Nì ngaa guisíj ganahuij si digyán Jesús rian ni tsínj nico' sij, nì gahui sij yu'uj daj gan'anj digyán sij nuguan' sa' rian ni ngüi man ni xánj ni sij.

2 Nì nun Juan ducuaga'. Nì ngaa gunun sij si gui'yaj Jesús, nì ga'níj sij huij tsínj nico' sij gan'anj nāchin' snan'anj Jesús. 3 Nì gataj nungüej sij:

—Hué re' huin tsínj ga'na' nācaj ni ngüi ní'. Así gana'uij únj si ga'na' ango tsínj ní'. —Daj gataj nungüej tsínj daj gunun Jesús, gui'yaj Juan.

4 Ngaa nì gataj Jesús:

—Güij nungüej é re'. Nì nata' nungüej é re' gunun Juan si gunun nungüej é re' nga si guini'i nungüej é re' nej. 5 Daj si xiguin ni'yaj ni tsínj duri. Nì chéj ni tsínj yacuan. Nì nahuin sa' ni ngüi a'nan' xi'í nnij nej. Nì naxi'níj chraquij ni tsínj so'o nej. Nì ganá'nij ni níman gahui' nej. Nì unun ni ngüi yaco ran' nuguan' sa'. 6 Nì gahui sa' 'ngo tsínj nitaj si nānicaj ruhua ni'yaj sij xi'íj. —Daj gataj Jesús gunun nungüej tsínj daj.

7 Nì ngaa huaj nan' nungüej sij rian Juan, ngaa nì gaxi'i Jesús ga'mi sa' sí' rian ni ngüi xi'í Juan. Nì gataj sij:

—Ni ngaa gan'anj ni é re' gunun ni é re' si-nuguan' Juan quij qui'yanj nāco, nì daj hua sij guini'i a ni é re', ruhua á re' únj. Daj rún' 'yaj ria ngaa xinunj 'yaj nane, nì da'nga' daj 'yaj sij, ruhua á re' ní'. 8 Nì sisi sé daj 'yaj sí', nì un sin huin nì gan'anj ni'yaj ni é re' rian huaj sij únj. Gan'anj ni'yaj ni é re' 'ngo tsínj nun atsij niā' ní'. Saní sé daj huin sij mánj. Nì ni'i ni é re' sisi ni tsínj nun atsij niā', nì nne ni sí' ducúa rey. 9 Nì un sin huin nì gan'anj ni'yaj á re' rian nne sij únj. Así 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj ní'. Xānga' yya nì hué daj huin sij aj. Nì hua achij Juan daj nga daran' ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

10 'Nì asij ná nì garun sa' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í Juan. Nì gataj Yan'anj:

A'ní 'ngo tsínj guinicaj nuguan' guchi' sij.

Nì tsínj daj guítaj dian sini rián re' gan'anj sij aj.

Nì gui'yaj xugüi sij si-chréj re'.

Daj gataj Yan'anj garun Isaías asij ná.

11 'Nì xānga' atā gunun a ni é re' sisi scanij ni tsínj ga'nga, gui'yaj ni yun'unj xāna, nì nitaj si rugüi' 'ngo tsínj huin achij daj rún' huin achij man'an Juan tsínj duguata' nnee. Saní tsínj hua lij nín' huin achij sij rian nicaj sun Yan'anj daj nga man'an Juan gaj. 12 Nì asij ngaa ga'na' Juan tsínj duguata' nnee, nì 'na' gahuin achij rian nicaj sun Yan'anj. Nì hué daj hua da güi acuan'. Nì ni tsínj hua sa' niman, nì huin ruhua ni sij sisi gahuin achij Yan'anj niman ni sij aj. 13 Daj si daran' ni tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi asij ná da man'an Juan, nì ga'mi ni sij xi'í güi guinicaj Yan'anj sun. Nì da'nga' daj a'mi si-ley Yan'anj nej. 14 Nì sisi huin ruhua á re' guxuman ruhua á re' nga nuguan' nan, nì Juan huin Elías tsínj ga'na' daj rún' garun ni sij asij ná. 15 Nì tsínj nun chraquij, nì gunun sij nuguan' nan anj.

16 'Nì daj un sin huin gui'yā guiri' digyānj rian án re' daj hua ni ngüi mán acuan' nan únj. Daj rún' 'yaj ni tsin' gan'anj gane rian yu'ue ngaa ducuj, nì agua ni dugüi', nì hué daj huin ni sij. 17 Nì ataj anin'inj: "Ga'yanj únj riā rian án re' saj. Saní nun guiran'anj án re' mánj. Garaj ni únj chra' stanga saj, nì nun gāco a ni é re' mánj." Hué daj ataj ni tsin' rian ni dugüi' ni tsin' anj. 18 Daj si ga'na' Juan, nì nun xā sij chrachrúnj, nì nun gō'o sij nnee vino mánj. Saní ataj ni ngüi sisi nun nane xi'i niman sij aj. 19 Así nì ga'na' da'níj ni ngüi huin man'ānj. Nì xāj, nì go'ōj aj. Nì ataj ni ngüi sisi huīnj 'ngo tsínj xa nāsa' go'o nāsa'. Nì huīnj 'ngo tsínj

nicaj dugüi' nga ni ngüi 'yaj gaquin' nga ni tsínj a'nej san'anj, ataj ni sij xi'ij aj. Ni sisi xacaj ni ngüi cuenta daj 'yaj nungüej únj Juan, ni gahuin yya ruhua ni sij sisi chrún nungüej únj.

Ayes sobre las ciudades impenitentes

²⁰ Ngaa ni gaxi'i Jesús nata' sij xi'í si-gaquin' ni tsínj man ni xuman' daj rian gui'yaj sij nico si sa' nga si-fuerza sij. Ni hué daj ga'mi sij xi'í si nun nanicaj ruhua ni sí' xi'í si-gaquin' ni sí'. ²¹ Ni gataj Jesús:

—Niqui nin' ruhua niman án re' huin ín re' ni tsínj man xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Ni nun gui'yā si sa' 'na' rian Yan'anj nga si-fuerzāj xuman' Tiro nga xuman' Sidón rún' gui'yā si sa' xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Sanj sisi hué daj gui'yā, ni hua ganani ruhua ni tsínj man Tiro nga Sidón xi'í si-gaquin' ni sij asij ná. Ni hua gunun ni sij atsij dachrinj digyán ni sij sisi hua yya nanicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Ni hua gara ni sij yaj chra ni sij aj. ²² Sanj atā gunun ún re' sisi ngaa guisij nagui'yaj Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi, ni guiran' nico ni tsínj man xuman' Corazín nga xuman' Betsaida castigo daj nga si guiran' ni tsínj man xuman' Tiro nga xuman' Sidón.

²³ 'Ni atā gunun ún re' huin ín re' ni tsínj man xuman' Capernaum sisi nne nin' ruhua á re'. Xi'í daj ani ruhua á re' sisi hua 'ueé nin' ruhua xánj án re' rún' hua xata' hua xánj án re', ruhua á re'. Sanj gan'anj án re' da' daqui nin' ruhua rian hua rumi', gui'yaj Yan'anj. Daj si sisi nun gui'yā si sa' 'na' rian Yan'anj nga si-fuerzāj xuman' Sodoma daj rún' gui'yā xánj án re', ngaa ni ga gue ngaj xuman' daj aj. ²⁴ Sanj atā gunun ún re' sisi güi ga'na' nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi, ni guiran' ni é re' doj castigo rian si guiran' ni tsínj man xuman'

Sodoma. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Venid a mí y descansad

²⁵ Ni ngaa daj, ni gataj Jesús gunun Yan'anj:

—A'mi sa'āj rián re' huín re' chrē nne xata'. Ni nicáj re' sun xata' nga rian yo'ój nej aj. Ni a'mi sa'āj rián re'. Daj si digyán re' nuguan' sa' nan rian ni tsínj nun huin achij. Ni garij hui re' nuguan' nan rian ni tsínj ni'i nico nga ni tsínj chrún sa' ni nuguan' nej. ²⁶ Daj si hué daj garan' ruhuá re' si gui'yáj re' huín re' chrē aj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

²⁷ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni ngüi:

—Nariqui chrē daran' ni rasun riánj anj. Ni a 'ngo ni ngüi nun ni'i daj hua da'níj Yan'anj mánj. Sanj urin chrē ni'i man'ánj. Ni a 'ngo ni ngüi nun ni'i daj hua man'an chrē nej mánj. Sanj urinj ni'i chrē si huéj huin da'níj Yan'anj anj. Ni un ngüi garan' ruhuāj digyánj, ni ga'ue digyánj daj hua chrē rian nej.

²⁸ 'Ngaa ni gahua' daran' ni é re' ninaj ata ni rasun ya'ij riánj. Ni gui'yā sisi naran ruhua ni é re' aj. ²⁹ Ni guinico' ni é re' man'ánj anj. Ni gahuin chrún ni é re' nga nuguan' digyánj rian ni é re' aj. Daj si rún' hua 'ngo xucu hua ni, ni da'nga' daj huáj aj. Ni nitaj si yan'anj ruhuāj mánj. Ngaa ni ga'ue nari' ni é re' rian naran ruhua ni é re' nej aj. ³⁰ Daj si sé si 'i sisi guinico' ni é re' man'ánj nej mánj. Ni sé si 'i sisi gache ni é re' si-chrē. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

12

Los discípulos recogen espigas en el día de reposo

¹ Ni ngaa daj ni huaj Jesús dani rian gunun ni sij strigo 'ngo güi naranj ruhua ni sij. Ni gachin xi'na riqui ni tsínj nico' sij. Ngaa ni gaxi'i ni sij rocoj ni sij ca strigo. Ni xa ni sij. ² Sanj ngaa guini'i ni tsínj fariseo, ni gataj ni sij gunun Jesús:

—Nĩ'yaj re' si 'yaj ni tsínj nicó' re' aj. Daj si na'uej si-ley Yan'anj sisi da'nga' daj gui'yaj ni sij güi naránj ruhua né' mánj. —Daj gataj ni tsínj fariseo gunun Jesús.

³ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Hua gaya ni é re' si gui'yaj xí' David ní'. Daj si 'ngó güi gachin xi'ná riqui ni dugüi' sij. ⁴ Nĩ gatúj sij chruhua ducúa Yan'anj. Nĩ xa sij si-chrachrunj Yan'anj. Nĩ na'uej si-ley Yan'anj sisi xa ni dugüi' sij chrachrúnj daj. Sanj urin ni chrej xa chrachrúnj da aj.

⁵ Nĩ nun gaya ni é re' si-ley Moisés nej mí'. Daj si 'yaj sun ni chrej chruhua si-nuhui Yan'anj güi naránj ró' aj. Sanj nitaj gaquin' da'ui ni sij nej mánj. ⁶ Nĩ atá gunun ni é re' sisi nan niquin' 'ngó tsínj huin achij daj ngá nuhui da aj. ⁷ Nĩ gataj si-nuguan' Yan'anj: "Huin ruhuāj sisi gahuin 'i ruhua ni é re' nĩ'yaj ni é re' ni ngüi. Nĩ nitaj si huin ruhuāj sisi dagahui' ni é re' xucu riānj mánj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. Nĩ sisi unun ni é re' un sin huin ruhuaj nuguan' nan gata, nĩ sị guta' chre ni é re' gaquin' ni ngüi nun gui'yaj gaquin' mánj. ⁸ Daj si nicaj súnj rian ni güi naránj ró' huñj da'nij ni ngüi. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

El hombre de la mano seca

⁹ Ngaa nĩ gahui Jesús yu'uj daj. Nĩ gatúj sij chruhua si-nuhui ni sí'. ¹⁰ Nĩ nne 'ngó tsínj hua nāco ra'a daj. Ngaa nĩ nachínj snan'anj ni tsínj fariseo Jesús. Nĩ gataj ni sij:

—A'uej si-ley Yan'anj sisi ganahuin 'ngó tsínj a'nan', gui'yaj né' güi naránj ruhua né' ní'. —Daj gataj ni sij xi'í si huin ruhua ni sij ga'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús.

¹¹ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Sisi guñij 'ngó dan ni é re' xachij chruhua yu'uj güi naránj ruhua ni ngüi, nĩ sị gan'anj guñiri ni é re' xuj chruhua yu'uj da mí'. ¹² Nĩ nĩn' ruhua ní'yanj 'ngó tsínj daj si ní'yanj 'ngó xachij da aj. Hué dan

nĩ sa' huin sisi gui'yaj sa' né' güi naránj ruhua ni ngüi. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹³ Ngaa nĩ gataj sij gunun tsínj a'nan' ra'a daj:

—Ducua re' ra'á re' aj. —Daj gataj Jesús.

Nĩ hué daj gui'yaj sí', nĩ ganahuin ra'a sí' daj rún' hua anéj ra'a sí'. ¹⁴ Sanj gahui ni tsínj fariseo. Nĩ daga'mi dugüi' ni sij daj ga'ue dagahui' ni sij Jesús.

El siervo escogido

¹⁵ Sanj ni'i Jesús si ani ruhua ni tsínj daj. Ngaa nĩ gahui sij. Nĩ gan'anj sij yu'uj daj. Nĩ nico' nico ni ngüi gan'anj ni sij. Nĩ ganahuin daran' ni ngüi a'nan', gui'yaj Jesús. ¹⁶ Nĩ ga'nin' sij sun sisi sị nuna ni sij un tsínj huin sij rian ni ngüi mánj.

¹⁷ Nĩ hué daj gahuin sisi gahuin yya daj rún' garun Isaías asij ná xi'í Yan'anj. Nĩ gataj sí':

¹⁸ Nan nne tsínj unánj guitsi riānj anj.

Nĩ hua ganacui man'ānj sij nej.

Nĩ huin sij tsínj 'i ruhuāj.

Nĩ huin niā' ruhuāj ngá sij nej.

Nĩ ga'uij Espíritu Santo ga'na' niman sij nej.

Nĩ nata' sij rian ni ngüi 'na' anéj chrej sisi 'ueé nāgui'yaj yyāj ngá xi'í si-gaquin' ni sí'.

¹⁹ Nĩ sị gunun' sij ngá ni ngüi mánj.

Nĩ sị gaguáj sij mánj.

Nĩ sị gunun ni ngüi si ga'mi nucuj sij chruhua chrej mánj.

²⁰ Nĩ sị gaquin' sij yoo guyu huin ni tsínj guere' ruhua, gui'yaj ni sayun ran' ni sij.

Nĩ sị duna'aj sij chra candil na'ue ganun sa' yan'an huin ni tsínj na'ue xacaj sa' si-chrej Yan'anj.

Hué dan nĩ gui'yaj gana nuguan' xānga' ga'mi tsínj 'yaj sun riānj ngaa nāgui'yaj yya sij si-gaquin' ni ngüi.

²¹ Nĩ hué daj gui'yaj sij da gana'uij daran' ni ngüi 'na' anéj chrej

si guǐ'yaj sa' sij nga si-xugüi sij.

Daj gataj Yan'anj rian Isaías asij hua ná.

La blasfemia contra el Espíritu Santo

²² Ngaa nǐ nicaj ni sij 'ngo tsínj duri na'ue ga'mi ga'na' ni sij rian Jesús. Nǐ nun nanē xǐ'i niman tsínj daj. Nǐ ganahuin sij, guǐ'yaj Jesús. Ngaa nǐ ga'ue ga'mi sij. Nǐ naxiguǐn rian sij nej. ²³ Nǐ gahuin yan'anj ruhua daran' ni ngüi. Nǐ nachínj snan'anj ni sij ni man'an ni dugüi' ni sij. Nǐ gataj ni sij:

—Hué sij huin da'nǐj tsínj gu'naj David, ruhua á re' ní'. —Daj gataj ni sij xi'í Jesús.

²⁴ Sanǐ ngaa gunun ni tsínj fariseo si gataj ni ngüi, nǐ gataj ni sij:

—Xi'í si-fuerza man'an sichre Beelzebú, nǐ gahuin nucuaaj Jesús ri sij ni nanē xǐ'i niman ni ngüi aj. —Daj gataj ni sij xi'í Jesús.

²⁵ Nǐ ni'i Jesús si ani ruhua ni tsínj fariseo daj. Ngaa nǐ gataj sij:

—Sisi unun' ni dugüi' 'ngo ducua-sun, nǐ guere' xuman' daj guǐ'yaj ni man'an sij mán sij. Nǐ sisi unun' ni dugüi' ni tsínj man' 'ngo xuman', ngaa nǐ guere' xánj ni sij, guǐ'yaj sij. Nǐ hué daj gahuin ngaa unun' 'ngo tsínj daj nga ni dugüi' sij mán ducua sij. ²⁶ Nǐ hué daj huin sisi guǐri sichre Satanás man'an sichre Satanás niman ni ngüi, nǐ huin ruhuaj gata sisi hué gue Satanás unun' nga Satanás. Nǐ sǐ ga'ue gunucuaaj rian nicaj sun sichre da mánj. ²⁷ Nǐ sisi rǐj sichre niman ni ngüi nga si-fuerza Beelzebú, ngaa nǐ un tsínj riqui sisi guǐri ni tsínj nico' ni é re' sichre niman ni ngüi, ruhua á re' únj. Hué dan nǐ digyán ni sí' sisi nitaj si hua nǐca ruhua ni é re' mánj. ²⁸ Sanǐ sisi hua yya rǐj sichre niman ni ngüi, 'yaj Espíritu Santo, ngaa nǐ huin ruhuaj gata sisi ga'na' guǐsij si guǐnicaj sun Yan'anj scanij ni é re' aj.

²⁹ 'Sǐ ga'ue gatu 'ngo tsínj tu chruhua ducua' 'ngo tsínj nucuaaj, guǐ'yaj tu sij si'yaj sí' mánj. Sanǐ hua

sini numi tsínj daj tsínj si'yaj, ngaa nǐ ga'ue guǐ'yaj tu sij si'yaj sí'.

³⁰ 'Ni tsínj nitaj si nicaj dugüi' ngāj, nǐ unun' ni sij ngāj. Ni tsínj nitaj si naran' strigo ngāj, nǐ re'ej ni sij strigo. Nǐ 'yaj ni sij sisi na'ue guǐnico' ni ngüi man'ānj.

³¹ Hué dan nǐ atā gunun ni é re' sisi ga'ue guǐnicaj Yan'anj niman nico xi'í daran' gaquin' 'yaj ni ngüi nga daran' nuguan' quij a'mi ni sij. Sanǐ daran' ni ngüi a'mi quij xi'í Espíritu Santo, nǐ sǐ ga'ue guǐnicaj Yan'anj niman nico xi'í ni sij mánj. ³² Ga'ue guǐnicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í ni ngüi a'mi quij rian da'nǐj ni ngüi huin man'ānj. Sanǐ sǐ ga'ue guǐnicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í ni ngüi a'mi quij xi'í Espíritu Santo mánj. Nǐ xungüi nan nga xungüi ga'na', nǐ sǐ guǐnicaj Yan'anj niman nico xi'í ni sij mánj.

³³ 'Sisi sa' 'ngo chrun daj, guǐ'yaj á re', nǐ gayu chruj sa' chraj. Sanǐ sisi xi'í 'ngo chrun daj, guǐ'yaj á re', nǐ sǐ gayu chruj sa' chraj nej mánj. Daj si ni'i né' sisi digyán chruj daj daj hua chrun ayu chruj daj. ³⁴ Da'nǐj xucuaáj huin a ni é re'. Daj ga'ue ga'mi ni é re' nuguan' sa' nǐ man'an ni é re' huin quij únj. Daj si du'ua ni ngüi a'mi nga nuguan' nun chruhua niman ni sij. ³⁵ Nga tsínj sa', nǐ a'mi sij ni nuguan' sa'. Daj si hua sa' niman sij. Nǐ tsínj quij hua, nǐ a'mi sij ni nuguan' quij. Daj si quij hua niman sij aj. ³⁶ Nǐ atā gunun a ni é re' sisi daran' ni é re' naga'ui' cuenta nga daran' ni nuguan' nitaj si ní'yanj rian Yan'anj güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi. ³⁷ Nǐ gataj Yan'anj sisi sa' ni é re' asǐ da'ui ni é re' gaquin' xi'í ni nuguan' ga'mi ni é re' guimán ni é re' xungüi nan. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La generación perversa demanda señal

³⁸ Hué dan nǐ gataj go'ngo ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo gunun Jesús:

—Huin ruhua únj guini'i únj guiyáj re' 'ngo si sa' nga si-fuerzá re'. —Daj gataj ni sij.

³⁹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Huin ruhua ni tsínj xi'i guini'i ni sij sisi guiyá 'ngo si sa' nga si-fuerzá aj. Daj si duna ni sij Yan'anj. Sani si guiyá 'ngo si sa' nga si-fuerzá guini'i ni sij mánj. Urin si guiran' tsínj gu'naj Jonás huin si guini'i ni sij. Ni huin sí' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ⁴⁰ Ni daj rún' gunun Jonás hua'nij güi hua'nij yan' riqui xucuaaj xxi, ni da'nga' daj guinij da'nij ni ngüi hua'nij güi hua'nij yan' riqui yo'ój. ⁴¹ Ni güi ganahuij xungüi ngaa nagui'yaj Yan'anj xi'í si-gaquin' ni ngüi, ni ganiquin' ni tsínj guimán xuman' Nínive nga ni tsínj man acuan'. Ni gataj ni tsínj daj sisi da'ui ni tsínj man acuan' gaquin'. Daj si ganani ruhua ni tsínj guimán Nínive daj xi'í si-gaquin' ni sij ngaa gunun ni sij si nata' Jonás si-nuguan' Yan'anj gunun ni sij. Ni yu'uj nan niquin' 'ngo tsínj huin achij daj nga Jonás. ⁴² Ni ngaa guisij güi guiyaj yya Yan'anj nga ni gaquin', ni ganiquin' reina 'na' ne' Sur gataj ún' sisi da'ui ni ngüi man yyaj gaquin'. Ni gahuin ni sij castigo nej. Daj si ga'na' ún' da' xi'í nin' xungüi gunun ún' si-nuguan' tsínj gu'naj Salomón. Ni chrún sí' si-nuguan' Yan'anj anj. Sani huin achij man'anj daj nga Salomón rian ni é re'.

El espíritu inmundo que vuelve

⁴³ 'Ni ngaa gahui 'ngo nane xi'i niman 'ngo tsínj daj, ni chéj nane xi'i daj 'ngo yu'uj hua naco nano' nane daj ni a naran ruhuaj. Sani nun nari' nane daj rian naran ruhuaj. ⁴⁴ Ngaa ni: "Nanicaj ruhua' yünj ducuaj rian gahui", ataj nane daj. Ni ngaa nanicaj nane daj, ni nari' nane 'ngo hue' hua ní'nij. Ni hua naca' nej. Ni nagui'yaj sa' nej hue' daj. Ni da'nga' daj rún' huin hue' daj hué daj huin niman tsínj daj. ⁴⁵ Ngaa ni gan'anj nane daj nāno'-ó' ango

ichij nane quij hua daj nga man'an nane. Ni daran' ni nane daj ganatu nuguan'an niman tsínj daj ruhua' yün. Ni guiran' sij nico sayun daj nga si guiran' sij asij sini yan. Ni hué daj gahuin nga ni ngüi quij mán yyaj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo.

La madre y los hermanos de Jesús

⁴⁶ Ni ngaa hua gue a'mi Jesús rian ni ngüi, ni niquin' nni sij nga ni jnánj sij ne' chrej xe' hue' daj. Ni gataj ni sij sisi huin ruhua ni sij ga'mi ni sij nga sí'. ⁴⁷ Ni ganata' 'ngo tsínj daj rian Jesús:

—Nni re' nga ni jnánj re' ana'uij niquin' ne' chrej xe' huin ruhua anin' sij ga'mi anin' sij nga re'. —Daj gataj sí' rian Jesús.

⁴⁸ Sani gataj Jesús gunun tsínj daj.

—Ni un ngüi xana huin nni rian man'anj, ruhua re' únj. Ni un tsínj huin jnán rian man'anj, ruhua re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁹ Ngaa ni digyán sij ra'a sij ne' mán ni tsínj nico' sij, ni gataj sij:

—Hué nni nga ni jnán huin ni tsínj man nan. ⁵⁰ Daj si un tsínj dagahuin si aran' ruhua chrē nne xata', ni hué ni sij huin jnán nga xica'ui nej, nni nej aj. —Daj gataj Jesús.

13

Parábola del sembrador

¹ Ngaa ni güi daj ni gahui Jesús hue' daj gan'anj gane sij du'ua laguna xachij. ² Ni ganahuin yu' nico ni ngüi rian sij. Ngaa ni gatúj sij chruhua 'ngo rio chéj rian nnee gan'anj gane sij. Ni niquin' daran' ni ngüi ni'yaj ni sij du'ua laguna daj. ³ Ni nani sij ga'i cuento digyán sij rian ni ngüi. Ni gataj sij:

—Gahui 'ngo tsínj gan'anj dagaman' can. ⁴ Ni ngaa dagaman' sij, ni guinij doj can daj chruhua chrej aj. Ni ga'na' gue xataj, ni xa xú' can daj. ⁵ Ni guinij doj can rian yo'ój yej rian nitaj nico yo'ój nun. Ni chira' yoo can daj. Daj si nitaj si hua nico yo'ój rian yej daj. ⁶ Sani

ngaa gahui güi gurununj, n̄i gaca coj daj, gui'yaj nnán. Daj si nitaj ya'a siu. N̄i ganaco rá'yanj coj daj. ⁷ N̄i gayu doj çan scanij tanj. N̄i gachrij yoq tanj. Hué dan n̄i ganē coj daj, gui'yaj tanj. ⁸ N̄i gayu doj çan ango yo'ój sa'. N̄i gayu sa' çan. N̄i 'ngo coj gahui 'ngo ciento çan. N̄i ango coj gahui hua'nij xia çan. N̄i ángo coj gahui co chi' çan daj.

⁹ 'Sis̄i nun chraqúij re', n̄i gunun re' nej aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Propósito de las parábolas

¹⁰ Hué dan n̄i gahuin n̄ichrun' ni tsínj nico' Jesús rian sí'. N̄i nachínj snan'anj ni sij sí'. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin huin n̄i naní re' cuento digyán re' rian ni ngüi únj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Rian ni é re' riqui Yan'anj sis̄i guini'i ni é re' daj hua ni nuguan' huí rian nicaj sun Yan'anj. San̄i nun digyán Yan'anj nuguan' daj rian ango ni sij. ¹² Daj si tsínj unun, n̄i ga'ui' nico Yan'anj rian sí'. N̄i guini'i nico sí'. San̄i tsínj nitaj si unun, n̄i ga'ne Yan'anj doj si unun sí'. ¹³ Xi'í daj n̄i nanij 'ngo cuento digyánj rian ni ngüi. Ngaa n̄i guini'yaj ni sij. San̄i nun guini'i ni sij. N̄i gunun ni sij. San̄i na'ue xacaj ni sij cuenta. ¹⁴ N̄i hué daj gahuin yya si ga'mi tsínj gu'naj Isaías tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, 'yaj ni sij. Daj si gataj sí':

Gunun chraquij ni é re'.

San̄i s̄i gara da'nga' ruhua ni é re' mánj.

Guini'yaj ni é re'.

San̄i s̄i guini'i ni é re' mánj.

¹⁵ Daj si ts̄i niman ni ngüi nan.

N̄i hua ránj chraquij ni sij.

N̄i adin rian ni sij nej.

Ngaa n̄i s̄i ga'ue guixiguin, gui'yaj ni sij mánj.

N̄i s̄i ga'ue gunun ni sij nej mánj.

N̄i s̄i ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij mánj.

N̄i s̄i ga'ue n̄anicaj ni sij ga'na' ni sij riánj sis̄i ganahuin ni sij, gui'yā mánj.

Hué daj gataj Yan'anj ga'mi Isaías asij ná.

¹⁶ 'San̄i hua xi'í si gahuin niā' ruhua ni é re'. Daj si ni'i rian ni é re'. N̄i unun chraquij ni é re' nej. ¹⁷ N̄i xanga' atā gunun ni é re' sis̄i asij ná, n̄i n̄in' ruhua gahuin ruhua nico ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj nga nico ni tsínj hua sa' niman guini'i ni sij daj rún' ni'i ni é re'. San̄i nun guini'i ni sij mánj. N̄i gahuin ruhua ni sij gunun ni sij si unun ni é re' saj. San̄i s̄i gunun ni sij mánj.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹⁸ 'Ngaa n̄i gunun ni é re' un sin huin ruhua cuento daj gata. ¹⁹ Ngaa na'ue gara da'nga' sa' ruhua 'ngo tsínj daj gunun sij nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj, n̄i 'na' sichre. N̄i ganaxun sichre nuguan' sa' gunun sij. N̄i daj rún' huin çan guinij du'ua chrej, n̄i da'nga' daj huin tsínj daj. ²⁰ N̄i daj rún' huin çan guinij scanij yo'ój yej, n̄i hué daj huin tsínj gunun si-nuguan' Yan'anj. N̄i 'ngo hora nahuin ra'a sij nuguan' daj. N̄i gahuin niā' ruhua sij. ²¹ San̄i 'yaj sij rún' 'yaj 'ngo coj nitaj nico ya'a siu. N̄i ngaa ga'na' 'ngo sayun chran' yun'unj ango ni tsínj xi'í si-nuguan' Yan'anj, ngaa n̄i jna sij si-chrej Yan'anj. ²² N̄i çan guinij scanij tanj daj, n̄i da'nga' daj huin ango tsínj unun nuguan' sa'. San̄i huin ruhua sij guiri' sij rasun man ruhua xungüi nan. N̄i digya' yun'unj san'anj sij si nahuij ruhua sij gahuin xuru'ue sij. N̄i guere' nuguan' sa' man chruhua niman sij. N̄i nitaj si 'yaj sa' sij ga mánj. ²³ N̄i çan guinij rian yo'ój sa', n̄i da'nga' daj huin ango tsínj unun nuguan' sa'. N̄i raj da'nga' ruhua sij nuguan' daj. N̄i 'yaj sa' sij. N̄i 'yaj 'ngo tsínj daj daj rún' 'yaj 'ngo coj ngaa ayu 'ngo ciento çan. Hué daj 'yaj ni tsínj unun

sa' si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Parábola del trigo y la cizaña

²⁴ Hué dan n̄i nani Jesús ango cuento digyán sij rian ni sí'. N̄i gataj sij:

—Rún' huin 'ngo tsínj dagaman' can sa' rian do'ój sij, da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'anj. ²⁵ San̄i ngaa atoj daran' ni sij, n̄i guis̄ij 'ngo tsínj unun' ngā tsínj daj dagaman' sí' can x̄i'i riqui yo'ój daj, n̄i gan'anj sí'. ²⁶ N̄i ngaa gachij strigo, n̄i gani ca chraj. N̄i hué daj gurugüi' ango coj nitaj si hua sa' scanij strigo daj. ²⁷ Hué dan n̄i gan'anj gataj ni tsínj 'yaj sun rian tsínj do'oj. N̄i gataj ni sij: “Señor, sisi hua sa' dagaman' re' rian do'ój re', n̄i n̄i a 'na' coj x̄i'i nan únj.” Daj gataj ni sij. ²⁸ Ngaa n̄i: “Gui'yaj 'ngo tsínj unun' ngāj”, ataj tsínj do'oj gunun ni sij. Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni tsínj 'yaj sun rian sí': “Ruhúa re' sisi gan'anj únj gorocoj únj coj x̄i'i daj ní”, ataj ni sí'. ²⁹ San̄i gataj tsínj do'oj daj: “S̄i ga'ue gorocoj a ni é re' coj x̄i'i daj nun sa' nun hué daj gorocoj a ni é re' strigo nej. ³⁰ San̄i sa' huin sisi duna acuan' án re' si da gachij nuguan'anj, ngaa n̄i ga'n̄i ni tsínj 'yaj sun gan'anj naran' sini ni sij coj x̄i'i daj. Ngaa n̄i n̄umi ni sij rumi coj daj ga'nij ni sij rian yan'an gaca-á'. Asij n̄i nara sa' ni sij strigo chruhua si-gurūj nánj”, ataj tsínj do'oj rian ni sij. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Parábola de la semilla de mostaza

³¹ N̄i hué daj ganani Jesús ango cuento rian ni sij. N̄i gataj sij:

—Daj rún' hua can cuej nasa ngaa dagaman' 'ngo tsínj daj rian do'ój sij, n̄i da'nga' daj hua rian nicaj sun Yan'anj xata'. ³² N̄i hué can daj huin can le nne ngā ango ni can. San̄i ngaa gachi, n̄i gahuin xacanj daj ngā ango ni coj. N̄i daj rún' huin chrun mán rian yo'ój huin-ín'. N̄i 'na' ni xataj 'yaj xú' si-gaca' xú' chrā coj daj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la levadura

³³ N̄i hué daj nani Jesús ango cuento. N̄i gataj sij:

—Daj rún' hua levadura, n̄i hué daj hua rian nicaj sun Yan'anj xata'. N̄i jnachej hūi 'ngo yun'unj xana daj levadura scanij hūa'nij rio n̄un chru harina sisi nahuin nico quinj gui'yaj levadura daj. —Daj gataj Jesús digyán sij daj gaxa'ni si-nuguan' sij chruhua xungüi nan.

El uso que Jesús hace de las parábolas

³⁴ N̄i xi'í cuento ga'mi Jesús daran' ni nuguan' nan rian ni ngüi. N̄i maan n̄inanj cuento nani Jesús rian ni ngüi. ³⁵ N̄i hué n̄anjanj ga'mi Jesús sisi gahuin yya daj rún' gataj tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. N̄i gataj sí':

N̄anij cuento rian ni ngüi.

N̄i digyānj nuguan' guixij hūi Yan'anj asij ngaa gax̄i'i xungüi nan.

Daj gataj tsínj daj.

Jesús explica la parábola de la cizaña

³⁶ Ngaa n̄i gana'nij Jesús n̄an' ni ngüi. N̄i gatúj sij chruhua hue'. N̄i gahuin nichrun' ni tsínj nico' sij. N̄i gataj ni sí' rian sij:

—Digyán re' rian ni únj xi'í cuento coj x̄i'i xira' riqui yo'ój daj gunun únj anj. —Daj gataj ni sij.

³⁷ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Tsínj dagaman' can sa' daj, n̄i hué sij huin da'nij ni ngüi huin man'ānj anj. ³⁸ N̄i yo'ój daj huin xungüi. N̄i can sa' daj huin ni ngüi gane rian nicaj sun Yan'anj. N̄i can x̄i'i daj huin ni ngüi nicaj dugüi' ngā sichre. ³⁹ N̄i tsínj unun' ngā tsínj do'oj daj hué sij huin sichre dagaman' can x̄i'i daj rian yo'ój. N̄i daj rún' gui'yaj ni sij ngaa ganaran' ni sij, n̄i da'nga' daj gahuin ngaa ganahuij xungüi nan. N̄i ni tsínj ganaran' daj huin ni ángel. ⁴⁰ N̄i daj rún' gahuin ngaa ganaran' ni sij coj x̄i'i daj ga'nij ni sij rian yan'an gaca-á', n̄i da'nga'

daj gahuin ngaa ganahuij xungüi.
⁴¹ Huēj huin da'nij ni ngüi aj. Ni ga'nī ni ángel gan'anj naran' daran' ni tsínj digyán nuguan' quij rian ni ngüi nico' man'anj. Ni da'nga' daj gui'yaj ni ángel nga daran' ni tsínj gui'yaj gaquin'. Ni guiri ni ángel daran' ni sij ne' chrej xe' rian nicaj sūnj anj. ⁴² Ngaa ni ga'nij ni ángel ni tsínj xi'i daj rian gurúj yan'an rian gunun ni sij gaco ni sij aj. Ni da xaruj yan' ni sij nej. ⁴³ Ngaa ni ni tsínj hua sa', ni guixiguin ni sij daj rún' xiguin güi gane ni sij rian nicaj sun chrej ni sij.

'Hué dan ni sisi nun chraquij re', ni gunun re' nej aj.

El tesoro escondido

⁴⁴ 'Ni daj rún' hua 'ngo rasun sa' nin' ruhua ngaa garij huī ni ngüi riqui yo'ój daj hua rian nicaj sun Yan'anj anj. Ni ganari' 'ngo tsínj rasun sa' daj. Ni gahuin niā' ruhua sij ganari' sij rasun sa' daj. Ni nanicaj sij garij huī sij yu'uj daj. Ni gan'anj sij gudu'uej sij daran' ni rasun man rian sij. Ni guiranj sij yo'ój daj.

La perla de gran precio

⁴⁵ 'Ni daj rún' hua 'ngo tsínj du'uej rasun, ni da'nga' daj hua rian nicaj sun Yan'anj. Daj si nana'ui' tsínj daj 'ngo yej sa' huin perla. ⁴⁶ Ni ngaa nari' sij 'ngo yej perla du'ue nin' ruhua daj, ngaa ni gan'anj sij gudu'uej sij daran' ni rasun man rian sij. Ni guiranj sij yej perla daj.

La red

⁴⁷ 'Ni daj rún' hua 'ngo nnánj ga'nij ni sij chruhua nnee ngaa da'a ni sij daran' rian xucuj, ni da'nga' daj hua rian nicaj sun Yan'anj. ⁴⁸ Ni ngaa gara nnánj daj, ni guiri ni sij du'ua nnee. Ni gan'anj gane ni sij, ni ganacui ni sij xucuj hua sa'. Ni gara ni sij chruhua xuguti. Ni xucuj nitaj si hua sa' guere' ni sij. ⁴⁹ Ni da'nga' daj gahuin ngaa ganahuij xungüi. Daj si guiri nini ni ángel ni ngüi xi'i scanij ni ngüi hua sa'. ⁵⁰ Ni ga'nij

ni ángel ni ngüi xi'i daj rian gurúj yan'an rian gunun ni sij gaco ni sij. Ni da xaruj yan' ni sij. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Tesoros nuevos y viejos

⁵¹ Ngaa ni nachínj snan'anj Jesús ni sij. Ni gataj sij:

—Gunun ni é re' daran' ni nuguan' nan ga'mī ní'. —Gataj Jesús.

Ngaa ni gataj ni sij:

—Gunun ni únj, Señor. —Gataj ni sij.

⁵² Ngaa ni gataj Jesús:

—Ni ngaa digui'yun 'ngo tsínj digyán si-ley Yan'anj daj hua rian nicaj sun Yan'anj, ni 'yaj sij daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ducua. Ni rian hua nara sa' sij si'yaj sij, ni ga'ue guiri sij ni rasun naca, asi ni rasun guimán asij ná. —Daj gataj Jesús.

Jesús en Nazaret

⁵³ Ni ngaa ganahuij ganani Jesús ni cuento digyán sij rian ni ngüi, ngaa ni gahui sij yu'uj daj. ⁵⁴ Ni nan' sij xánj sij. Ni digyán sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Ngaa ni gan'anj ruhua ni tsínj daj. Ni gataj ni sij:

—Ni a gahuin chrun tsínj daj daran' nuguan' a'mi sij únj. Ni daj ga'ue gui'yaj sij si sa' 'na' rian Yan'anj únj. ⁵⁵ Sé da'nij tsínj acoj chrun huin sij, ni huin du'ua sij daj ní'. Ni hué nni sij huin María nej aj. Ni hué ni jnánj sij huin Jacobo nga José nej, Simón nej, Judas nej aj. ⁵⁶ Ni nne ni xica'uij sij scanij né' aj. Ni a ga'na' ni nuguan' daj gahuin chrun sij, ni huin du'ua sij daj nej únj. —Daj gataj ni tsínj daj xi'í Jesús.

⁵⁷ Xi'í daj ni gahuin naco ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí'. Sanj gataj Jesús gunun ni sij:

—Nun yan'anj ni ngüi ni'yaj ni sij 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj un yu'uj huaj sí'. Sanj ngaa nasij sí' xánj sí' rian man ni dugüi' sí', ni nitaj si a'mi sa' ni dugüi' sí' ni'yaj ni sij sí' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵⁸ Nĭ nitaj si gui'yaj Jesús nico si sa' nga si-fuerza sij yu'uj daj. Daj si nun guxuman ruhua ni sij nĭ'yaj ni sij sí'.

14

Muerte de Juan el Bautista

¹ Nĭ ngaa daj gunun gobernado gu'naj Herodes xi'í nuguan' ga'mi ni ngüi xi'í Jesús. ² Ngaa nĭ gataj sij gunun ni tsínj 'yaj sun rian sij:

—Hué sij huin Juan tsínj duguata' nnee ganá'nij sij scanij ni níman ganahuin sij Jesús aj. Xi'í daj nĭ nucuj sij 'yaj sij si sa' nga si-fuerza sij, ruhuāj aj.

³ Daj si hua ga'nin' Herodes sun sisi guida'a ni sij man'an Juan gunumi ni sij cadena, nĭ gari ni sij ducuaga' sí'. Da'nga' daj gui'yaj Herodes si hua xacaj sij Herodías huin unj nica jnánj sij Felipe. ⁴ Nĭ hua gataj Juan gunun Herodes sisi si ga'ue xacaj sij xaco' sij gahuin nica sij mánj. ⁵ Nĭ huin ruhua Herodes dagahui' sij Juan. Sanĭ xu'ui' sij rian ni ngüi aj. Daj si daran' ni ngüi gani ruhua sisi Juan huin 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anĭ.

⁶ Sanĭ ngaa gahuin gui'yanĭ ganasíj yo' ga'nga Herodes, nĭ gahuin gui'yanĭ, gui'yaj sij. Nĭ guiran'anĭ da'nĭ xana Herodías rian daran' ni tsínj man' nga Herodes. Nĭ garan' ruhua Herodes ni'yaj sij ún'.

⁷ Nĭ guta' nica yya sij rian ún' sisi un rasun garan' ruhua ún' gachinj ún' rian sij, nĭ ga'ui' sij rian ún'.

⁸ Nĭ hua ga'ui' nni ún' 'ngo chrej daj ga'mi ún' rian sij. Ngaa nĭ gataj ún' gunun Herodes:

—Ruhuāj sisi riqui re' 'ngo go'o nun chra Juan tsínj duguata' nnee riānj. —Daj gataj ún' gunun Herodes, gui'yaj nni ún'.

⁹ Ngaa nĭ ducu nani ruhua rey Herodes. Sanĭ rian hua guta' nica yya sij rian yun'unĭ xana daj ngaa mán ni tsínj nga sij rian mesa, nĭ ga'nin' sij sun sisi ga'ui' ni sij chra Juan rian ún'. ¹⁰ Nĭ ga'nĭj sij tsínj

gan'anĭ ga'nĭj chra Juan chruhua ducuaga'. ¹¹ Asíj nĭ nicaj sí' 'ngo go'o nun chra Juan ga'na' sí' ga'ui' sí' rian yun'unĭ xana da aj. Nĭ naga'ui' ún' ra'a nni ún'.

¹² Ngaa nĭ ga'na' ni tsínj nico' Juan. Nĭ nicaj ni sij níman daj gan'anĭ gachin' ni sij. Nĭ da' síj daj gan'anĭ ni sij nata' ni sij rian Jesús.

Alimentación de los cinco mil

¹³ Nĭ ngaa gunun Jesús nuguan' daj, nĭ gatúj sij chruhua 'ngo rio chéj rian nnee. Nĭ gahui sij yu'uj daj gan'anĭ sij 'ngo yu'uj hua nĭni huin quij qui'yanĭ naco. Nĭ ngaa gunun ni ngüi si gan'anĭ Jesús, nĭ gahui ni sij xánj ni sij. Nĭ guinico' ni sij gachéj dacoj ni sij. ¹⁴ Nĭ ngaa nanĭ Jesús chruhua rio daj, nĭ guini'i sij mán nico ni ngüi aj. Nĭ gahuin 'ĭ ruhua sij ni'yaj sij ni sí'. Nĭ ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj sij. ¹⁵ Nĭ ngaa guini, nĭ ga'na' ni tsínj nico' Jesús. Nĭ gataj ni sij gunun sí':

—Yu'uj nan hua ní'nĭj nitaj ni ngüi mán mánj. Nĭ guisíj gahuin di'nĭ. Ngaa nĭ gana'nĭj re' ni ngüi gan'anĭ ni sí' ni xuman' daj sisi guiran ni sí' si xa ni sí'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

¹⁶ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Nitaj xi'í si gan'anĭ ni sij. Ga'ui' ni é re' si xa ni sij nan nánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁷ Ngaa nĭ:

—Maan si nicaj únj un'un' chrachrúnj nga huĭj gue xucuj. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ Ngaa nĭ:

—Nĭcaj ni é re' ga'na' ni é re' nan anĭ. —Gataj Jesús.

¹⁹ Hué dan nĭ ga'nin' Jesús sun sisi gan'anĭ gane ni ngüi rian chin'. Ngaa nĭ guida'a sij un'un' chrachrúnj daj nga huĭj xucuj. Nĭ ni'yaj sij xata'. Nĭ naga'ui' sij si guruhua Yan'anĭ. Ngaa nĭ gura' da'aj sij ni chrachrúnj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij. Nĭ naga'ui' ni sij ra'a ni ngüi daj. ²⁰ Nĭ xa daran' ni sij. Nĭ gara ran riqui ni sij. Ngaa nĭ

ganacaj ni sij si xitin' gunáj nara ni sij chruhua xuhuij xuguti. ²¹ Ni guisíj 'ngo si un'un' mí ni tsínj xa daj. Ni nini huin ni yun'unj xana nga ni tsin'.

Jesús anda sobre el mar

²² Hué dan ni gui'yaj Jesús sisi gatu ni tsínj nico' sij chruhua rió chéj rian nnee gachin sini ni sij anéj chrej du'ua laguna xachij daj. Ni guna sí'. Ni gana'níj sí' ni ngüi nan' ni sij xánj sij. ²³ Ni ngaa guisíj na'níj sí' nan' ni sij, ngaa ni gahui urin sí' chra 'ngo quij. Ni gan'anj sí' gachínj jni'yaj sí' rian Yan'anj. Ni ngaa guini, ni nne urin Jesús yu'uj daj.

²⁴ Ni huaj guisíj rió daj da dani laguna xachij. Ni naxuman nnee, ni xitinj rió daj, gui'yaj nnee. Daj si ahuí nane. Ni a'uij rian ni sij. ²⁵ Ni ngaa ruhua guerenga', ni gan'anj Jesús gachéj sij rian nnee huaj sij nari' dugüi' sij nga ni tsínj daj. ²⁶ Ni ngaa guini'i ni tsínj nico' sij chéj sij huaj sij rian nnee, ni guxu'ui' nin' ruhua ni sij. Ni gataj ni sij:

—Hué 'ngo sta'naj huin. —Daj gataj ni sij guini'i ni sij Jesús.

Ni gaguáj ni sij si guxu'ui' sij.

²⁷ Sani hora ga'mi Jesús rian ni sij. Ni gataj sij:

—Ga nucuj niman ni é re' aj. Yünj huin nánj. Si guxu'ui' ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁸ Ngaa ni gataj Pedro gunun Jesús:

—Señor, sisi hué man'án re' 'na', asíj ni ga'nij re' gan'án gachē rian nnee. Ngaa ni guisí rian ni quín' re'. —Daj gataj Pedro.

²⁹ Ngaa ni:

—Gahua' re'. —Gataj Jesús.

Ngaa ni gananj Pedro chruhua rió daj. Ni gachéj sij rian nnee sisi gan'anj sij rian ni quín' Jesús. ³⁰ Sani ngaa guini'i sij sisi ahuí nin' ruhua nane, ni guxu'ui' sij si gan'anj sij. Ni nanaj huaj naga' sij chruhua nnee. Ngaa ni gaguáj sij. Ni gataj sij:

—Señor, nacaj re' man'ánj anj. —Daj gataj Pedro.

³¹ Ngaa ni 'ngo hora guida'a Jesús ra'a Pedro. Ni gataj sij gunun sí':

—Tsínj na'ue guxuman sa' ruhua ni'yaj man'ánj huín re' aj. Ni un sin huín ni gahuin huij nimán re' únj. —Daj gataj Jesús rian sí'.

³² Ni ngaa gahui nungüej sij chruhua rió, ni ganiquín' nane.

³³ Ngaa ni ga'na' ni tsínj man chruhua rió daj. Ni ganiquín' ráj dacoj ni sij rian Jesús. Ni gataj ni sij:

—Xanga' ni hué re' huin da'níj Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij rian Jesús.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

³⁴ Ni ngaa guisíj ni sij anéj du'ua laguna xachij daj, ni guxuman ni sij 'ngo yu'uj gu'naj Genesaret. ³⁵ Ni ngaa ganani'i ni tsínj man yu'uj daj Jesús, ni ga'níj ni sij nuguan' ganicaj 'ngo gue yu'uj daj. Hué dan ni nicaj ni sij daran' ni ngüi a'nan' ga'na' ni sij rian Jesús. ³⁶ Ni gachínj jni'yaj ni sij sisi ga'uej sí', ni ganun ni sij hué du'ua si-gan' sí'. Ni ganahuin daran' ni ngüi ganun si-gan' sí'.

15

Lo que contamina al hombre

¹ Hué dan ni ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley nne xuman' Jerusalén, ni ga'na' ni sij rian Jesús. Ni nachínj snan'anj ni sij Jesús. Ni gataj ni sij:

² —Ni un sin huin ni na'ue dagahuin ni tsínj nico' rucu re' si-ducuanj ni xi únj únj. Daj si nun nania' ni sij ngaa xa ni sij chra. —Daj gataj ni sí'.

³ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ni un sin ni nun dagahuin ni é re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né' únj. Ni da'nga' daj 'yaj ni é re' xi'í si dagahuin ni é re' nga si-ducuanj man'an ni é re'. ⁴ Daj si gataj Yan'anj: “Guinun yan'ánj re' chré re' nga nní re'. Ni un

tsínj a'mi quij rian chrej sij nga nni sij, n̄i gahui' sij nánj.” Da'nga' daj ga'nin' Yan'anj sun rian né'. ⁵ San̄i ataj ni é re' sisi ga'ue gataj 'ngo tsínj daj gunun chrej sij nga nni sij: “Huin ruhuāj r̄iquij san'anj nan rian nungüej é re', san̄i san'anj nicā nan huin ofrenda güenda Yan'anj anj.” Hué daj ataj ni é re'. Hué dan n̄i un tsínj gataj nuguan' nan, n̄i na'uej ruhua sij ch̄racuij sij chrej sij nga nni sij. ⁶ N̄i xi'í si-d̄ucuanj ni é re', n̄i 'yaj yun ni é re' si-nuguan' Yan'anj anj.

⁷ 'Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Hua yya xanga' si-nuguan' xi né' Isaías ngaa ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj xi'í ni é re'. Daj si gataj sij:

⁸ Nun yan'anj ni ngüi nan nga du'ua ni sij yūnj anj.

San̄i n̄ini huin niman ni sij nánj.

⁹ Nitaj si ní'yanj si nico' ni sij yūnj mánj.

Daj si nuguan' digyán ni sij huin nuguan' a'nin' ni tsínj sun anj.

N̄i sé si digyán ni sij si-nuguan'ánj mánj.

Hué daj gataj Yan'anj garun Isaías asij ná. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley.

¹⁰ Hué dan n̄i gaquinj Jesús ga'na' ni ngüi rian sij. N̄i gataj sij:

—Gunun ni é re'. N̄i gara da'nga' ruhua ni é re' nej aj. ¹¹ Nitaj si gahuin quij chruhua niman 'ngo tsínj daj, 'yaj rasun atuj du'ua sij mánj. San̄i gahuin quij chruhua niman sij, 'yaj nuguan' ahui du'ua sij. —Daj gataj Jesús.

¹² Ngaa n̄i gahuin n̄ichrun' ni tsínj nico' Jesús rian sij. N̄i ganachínj snan'anj ni sí' man'an Jesús. N̄i gataj ni sí':

—Ni'í re' sisi nun garan' ruhua ni tsínj fariseo nuguan' ga'mí re' daj ní'. —Daj gataj ni sí' gachínj snan'anj ni sí' Jesús.

¹³ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Gorocoj chrē daran' coj nun gunun chrē nne xata'. N̄i daj rún' hua ni coj nitaj si ní'yanj daj da'nga' daj hua ni tsínj daj. ¹⁴ Ga'nin' ruhua

á re' nga ni sij. Daj si tsínj duri huin ni sij. N̄i huin ni sij ni tsínj da'a ra'a ango ni tsínj duri. N̄i sisi da'a 'ngo tsínj duri ra'a tsínj duri nga sij huaj nungüej sij, n̄i guinij nungüej sij chruhua yu'uj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa n̄i gataj Pedro gunun Jesús:

—Gataj re' un sin huin ruhua nuguan' daj gata, n̄i gunun únj. —Daj gataj Pedro.

¹⁶ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Hua gue na'ue gara da'nga' ruhua á re' ní'. ¹⁷ Ni'í sa' ni é re' sisi daran' rasun atuj chruhua du'ua 'ngo tsínj daj, n̄i achin-ín' riqui sij. Hué dan n̄i ahui-í' ri'i sij. ¹⁸ San̄i ni nuguan' ahui du'ua 'ngo tsínj daj, n̄i 'na' ni nuguan' daj niman sij. Ngaa n̄i gahuin quij chruhua niman tsínj daj, 'yaj nuguan' quij ahui chruhua niman sij. ¹⁹ Daj si nan huin nuguan' quij ahui chruhua niman ni ngüi: Ani quij ruhua ni sij. N̄i dagahui' ni sij niman nej. N̄i a'mi ni sij nga nica ango ni ngüi nej. N̄i 'yaj squira' ni sij nga ango ngüi nej. N̄i 'yaj tu ni sij nej. N̄i uta' chre ni sij gaquin' ni dugüi' ni sij. N̄i a'mi quij ni sij xi'í ni dugüi' ni sij. ²⁰ N̄i hué ni nuguan' quij nan 'yaj sisi gahuin quij niman 'ngo tsínj daj. San̄i sé si xanga' sisi gahuin quij niman sij 'yaj si nitaj si nania' sij ngaa xa sij chra. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

La fe de la mujer cananea

²¹ Hué dan n̄i gahui Jesús yu'uj daj gan'anj sij rian ngaj xuman' Tiro nga xuman' Sidón. ²² Ngaa n̄i ga'na' 'ngo yun'unj xana nne estado Cananea. N̄i gaguáj ún'. N̄i gataj ún' gunun Jesús:

—Señor, n̄ani yaco ruhuá re' n̄i'yaj re' man'ánj huin re' da'n̄j David. Daj si ran' da'n̄i xanāj sayun, 'yaj nan̄e xi'i nun niman ún'. —Daj gataj ún'.

²³ San̄i n̄i a 'ngo nuguan' nun gataj Jesús gunun yun'unj xana da mánj. Ngaa n̄i gahuin n̄ichrun' ni tsínj

nico' Jesús. Nĭ gachínj jni'yaj ni sij rian sí'. Nĭ gataj ni sij:

—Gataj re' gunun yun'unj xana daj sisi gan'anj ún'. Daj si aguáj ún' nico' ún' rucu únj anj. —Daj gataj ni sij.

²⁴ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Maan si ga'nĭj Yan'anj ga'nāj rian ni tsínj israelita sisi huin ni sij daj rún' huin ni xachij ga ni'ya. —Daj gataj Jesús.

²⁵ Sanĭ ga'na' yun'unj xana daj ganiquin' ráj dacoj ún' rian Jesús. Nĭ gataj ún':

—Señor, chraçuij re' man'ānj. —Daj gataj ún'.

²⁶ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Nitaj si hua sa' si ga'ne' si-chraçhrunj ni tsin' ga'ui' du'ua ni xuhue mánj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Ngaa nĭ gataj ún':

—Xanga' Señor. Sanĭ da' ni xuhue xa xú' ni daru chraçhrúnj guinij du'ua mesa nne tsínj huin dánj xú'. —Daj gataj ún' gunun Jesús.

²⁸ Nĭ gataj Jesús:

—Xuman nico ruhua re' ni'yáj re' man'ānj. Xi'í daj nĭ daj rún' achínj re' riānj, nĭ hué daj gahuin. —Daj gataj Jesús.

Nĭ hué hora daj ni ganahuin da'nĭj ún'.

Jesús sana a muchos

²⁹ Ngaa nĭ gahui Jesús yu'uj daj gan'anj sij. Nĭ guisĭj sij nĭchrun' du'ua laguna xachij gu'naj Galilea. Nĭ gahui sij chra 'ngō quij gan'anj sij. Nĭ gan'anj gane sij. ³⁰ Ngaa nĭ gahuin nĭchrun' nico ni ngüi rian Jesús. Nĭ nicaj ni sij ni ngüi nare' dacój nga ni ngüi duri nej, ni ngüi rá'yan' nej nga ango ni ngüi a'nan' nicaj ni sij ga'na' ni sij rian nne Jesús. Nĭ ganahuin ni sij, gui'yaj Jesús. ³¹ Xi'í daj nĭ gan'anj ruhua ni ngüi ga'na' daj guini'i ni sij sisi ga'ue ga'mi ni ngüi rá'yan'. Nĭ ganahuin ni ngüi yacuan nej. Nĭ ga'ue gache sa' ni ngüi nare' dacój nej. Nĭ ga'ue naxiguin rian ni ngüi duri guini'yaj

ni sij nej. Nĭ ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nico' ni tsínj israelita.

Alimentación de los cuatro mil

³² Ngaa nĭ gaquínj Jesús ga'na' ni tsínj nico' sij. Nĭ gataj sij:

—Nahuin 'i ruhuāj ni'yā daran' ni ngüi man nan. Daj si síj hua'nij güi mán ni sij ngāj aj. Nĭ nitaj si nicaj ni sij si xa ni sij mánj. Nĭ nitaj si huin ruhuāj na'nī ni sij nan' ni sij ngaa nitaj si nicaj ni sij si xa ni sij si guinichre ni sij huaj ni sij chruhua chrej si ruhuaj aj. —Daj gataj Jesús.

³³ Ngaa nĭ gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Nĭ a guiran únj chraçhrúnj gunuman riqui daran' ni ngüi nan 'ngō yu'uj quij qui'yanj naco únj. —Daj gataj ni tsínj nico' Jesús.

³⁴ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Nĭ undaj chraçhrúnj nicaj ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

—Ichij chraçhrúnj nicaj únj. —Gataj ni sij.

³⁵ Ngaa nĭ ga'nin' Jesús sun sisi gan'anj gane ni ngüi rian yo'ój. ³⁶ Nĭ guida'a sij ichij chraçhrúnj nga doj xucuj daj ra'a sij. Nĭ nago' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa nĭ gura' da'aj sij chraçhrúnj daj nga xucuj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij. Nĭ da'nga' ni sí' ra'a ni ngüi man anj. ³⁷ Nĭ xa daran' ni sij. Nĭ gara ran riqui ni sij. Nĭ gara ichij xuguti, gui'yaj si xitin' gunáj aj. ³⁸ Nĭ guisĭj gan'anj mí ni tsínj xa daj. Nĭ nini huin ni yun'unj xana nga ni tsin'. ³⁹ Ngaa nĭ na'nĭj Jesús nan' ni ngüi. Nĭ gahui sij chruhua 'ngō rio chéj rian nnee. Nĭ guisĭj sij 'ngō yu'uj gu'naj Magdala.

16

La demanda de una señal

¹ Ngaa nĭ ga'na' ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo rian Jesús si huin ruhua ni sij gui'yaj ni sij 'ngō xi' gatu Jesús nga si-nuguan' sí'. Nĭ gachínj ni sij sisi gui'yaj Jesús 'ngō si sa' 'na' rian Yan'anj digyán sij sisi 'na' sij rian Yan'anj. ² Sanĭ gataj Jesús:

—Ataj ni é re' ngaa guini: "Guixiguin sa' a'yoj. Daj si hua mare

xata'", ataj ni é re'. ³ Nj ne' nigan' ataj ni é re': "Gaman', nj gahui nane. Daj si hua mare xata'. Nj nachej nga xata'", ataj ni é re'. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Ni'i ni é re' daj hua xata'. Sanj na'uej ruhua ni é re' gunun ni é re' si digyán Yan'anj rian ni é re' xi'í si daj hua chruhua xungüi ni güi nan.

⁴ 'Huin ruhua ni ngüi xi'i man acuan' guini'i ni sij 'ngo si sa' 'na' rian Yan'anj. Sanj si gui'yā 'ngo si sa' guini'i ni é re' manj. Maan si guini'i ni é re' sisi guiran'anj daj rún' guiran' tsínj gu'naj Jonás asij ná. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj dunáj Jesús ni sij. Nj gan'anj sí'.

La levadura de los fariseos

⁵ Nj ngaa guisij ni tsínj nico' Jesús anej chrej du'ua laguna xachij daj, nj xacaj ni sij cuenta sisi guini'yun ruhua ni sij guinicaj ni sij chrachrúnj. ⁶ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Ga cuidado ni é re' nga man'an án re'. Nj guruj a ni é re' nga si-levadura ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo. —Daj gataj Jesús.

⁷ Nj ga'mi man'an ni sij gunun dugüi' ni sij sisi da'nga' daj ga'mi Jesús xi'í si nitaj chrachrúnj nicaj ni sij ga'na' ni sij.

⁸ Sanj unun Jesús si gani ruhua ni sij. Nj gataj sí':

—Doj huin si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' man'anj nánj. Nj un sin huin nj ani ruhua ni é re' sisi nitaj chrachrúnj nicaj ni é re' ga'na' á re' únj. ⁹ Hua gue na'ue gunun ni é re' ga'. Nitaj si nun ruhua ni é re' xi'í un'un' chrachrúnj xa un'un' mí ni tsínj daj. Nj nitaj si nun ruhua ni é re' undaj xuguti nara ni é re' dasu gunáj daj. ¹⁰ Nj nitaj si nun ruhua ni é re' xi'í ichij chrachrúnj xa gan'anj mí ni tsínj daj. Nj hué daj nitaj si nun ruhua ni é re' undaj xuguti ganara ni é re' dasu gunáj. ¹¹ Nj un sin huin nj na'ue gara da'nga' ruhua ni é re' sisi nitaj si a'mi xi'í

chrachrúnj únj. Maan si a'mi sisi ga cuidado ni é re' nga si guiran' ni é re', gui'yaj si-levadura ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo aj. —Daj gataj Jesús.

¹² Hué dan nj gara da'nga' ruhua ni sij sisi nun ga'mi Jesús xi'í levadura 'nij chrachrúnj. Maan si na'uej ruhua sí' sisi digya' yun'unj si-nuguan' ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo ni sij.

La confesión de Pedro

¹³ Nj ngaa huaj gahuin njchrún' Jesús xuman' Cesarea de Filipo, nj gachínj snan'anj sij ni tsínj nico' sij. Nj gataj sij rian ni sí':

—Huéj huin da'nij ni ngüi aj. Nj un tsínj huinj ataj ni ngüi, ruhua ni é re' únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁴ Ngaa nj gataj ni sij:

—Ataj da'aj ni ngüi sisi hué re' huin Juan tsínj duguata' nnee. Nj ataj ango ni sij sisi hué re' huin tsínj gu'naj Elías. Nj ataj ángo ni sij sisi hué re' huin tsínj gu'naj Jeremías, asi ango tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná. —Daj gataj ni sij.

¹⁵ Ngaa nj:

—Nj un tsínj huinj ruhua man'an ni é re' únj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁶ Ngaa nj gataj Simón Pedro gunun Jesús:

—Hué re' huin Cristo da'nij Yan'anj hua ni'na' aj. —Daj gataj Pedro.

¹⁷ Ngaa nj gataj Jesús:

—Hua 'ueé rián re' Simón huin re' da'nij Jonás si 'ngo tsínj nitaj digyán nuguan' nan rián re' manj. Sanj urin chrē nne xata' huin si digyán nuguan' nan rián re' nánj. ¹⁸ Nj atā gunun re' sisi so' gu'naj Pedro xi'í si daj rún' huin huej ngaj xi'í hue' huin re'. Nj daj rún' 'yaj ni sij une' ni sij hue' xiráj huej, nj da'nga' daj gune' man'anj ni tsínj nico' man'anj rian huej daj. Nj a doj si ga'ue gui'yaj gana daran' si-fuerza ni sichre rian

ni tsínj da gā mánj. ¹⁹ Nì rìquìj llave guinicaj re' rian nicaj sun Yan'anj. Nì sisi guē re' 'ngō nuguan' chruhua xungüi, nì da'nga' daj guē Yan'anj nuguan' daj ne' xata' nej aj. Nì sisi nitaj si guē re' 'ngō nuguan' chruhua xungüi, nì da'nga' daj nitaj si guē Yan'anj nuguan' daj ne' xata' nej mánj. —Daj gataj Jesús rian Pedro.

²⁰ Ngaa nì ga'nin' Jesús sun rian ni tsínj nico' sij sisi sī nata' ni sí' rian a 'ngō ni ngüi sisi hué sij huin Cristo.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Hué dan nì asij güi daj, nì gaxi'i Jesús gataj snan'anj sij rian ni tsínj nico' sij sisi hua nian gan'anj sij xuman' Jerusalén guiran' nico sij sayun, gui'yaj ni tsínj huin achij nga ni chrej huin rian nej nga ni tsínj digyán ley nej. Nì dagahui' ni sí' man'an sij. Sanj xiráj huaj'nij güi, nì gana'nij sij. —Daj gataj Jesús xi'í man'an sij.

²² Ngaa nì nicaj Pedro Jesús gan'anj anéj sij doj. Nì gaxi'i sij chran' sij sí'. Nì gataj sij:

—Gahuin 'i ruhuá re' nì'yaj re' man'án re'. Nì a 'ngō güi sī guiran' re' daj, Señor. —Daj gataj Pedro.

²³ Sanj nanicaj Jesús gataj sij gunun Pedro:

—Guxun re' man'án re' riānj, Satanás. Daj si hué re' huin 'ngō si naránj chrej huaj man'ánj. Nì nitaj si huin ruhuá re' rún' huin ruhua Yan'anj mánj. Rún' huin ruhua ni ngüi huin ruhuá re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

²⁴ Hué dan nì gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Sisi hua 'ngō tsínj ruhua nico' yūnj, ngaa nì dūnaj tsínj daj si chrej man'an sij. Ngaa síj nì gata sij rugutsi guinico' sij yūnj guiran' sij sayun ngāj aj. ²⁵ Nì tsínj na'uej ruhua gahui' ngāj, nì gā ni'ya sij. Sanj tsínj gā'ue gahui' xi'í man'ánj nga xi'í nuguan' sa' a'mi man'ánj, ngaa nì gane niganj sij aj. ²⁶ Nì sisi gui'yaj gana 'ngō tsínj daj daran' si man chruhua xungüi gahuin si'yaj

sij, ngaa nì un sin huin-ín' sisi gā ni'ya niman sij, ruhua ni é re' únj. Nitaj si gui'yaj gana sij mánj. Niqui niman tsínj gui'yaj gana nico chruhua xungüi nan sisi gā ni'ya niman sij. Daj si na'ue nahuin sa' niman sij, gui'yaj ni rasun mánj.

²⁷ 'Daj si gā'nāj nga ni si-ángel huinj da'níj ni ngüi. Nì gahuin 'uej nín' ruhua, gui'yaj chrē. Ngaa ni naru'ue rian gō'ngo ni ngüi daj rún' gui'yaj gō'ngo ni sij. ²⁸ Xanga' atā gunun ni é re' sisi nitaj si gahui' da'aj ni ngüi mán yu'uj nan da' guini'i ni sij gā'na' man'ánj guinicaj sūnj huinj da'níj ni ngüi. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj nico' sij.

17

La transfiguración

¹ Nì ngaa gachin huatan' güi, nì nicaj Jesús Pedro nga Jacobo nga Juan huin jnánj Jacobo gan'anj nini sij chra 'ngō quij xacan. ² Nì ganahuin 'ueé nnee cúj Jesús ne' rian ni sij. Nì xiguin rian Jesús rún' hua güi huaj. Nì ganahuin gatsi sigan' sij daj rún' hua si xiguin huaj. ³ Hué dan nì gurugüi' tsínj gu'naj Moisés nga tsínj gu'naj Elías rian nne ni sij. Nì ga'mi nungüej sí' nga sij. ⁴ Ngaa nì gataj Pedro gunun Jesús:

—Sa' mán né' yu'uj nan Señor. Sisi garan' ruhuá re', nì gui'yaj né' huaj'nij hue' recoj le aj. Nì ngoj man'án re'. Nì angoj Moisés. Nì ángo Elías. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

⁵ Nì ngaa hua guē ga'mi Pedro, nì nasíj 'ngō nga xiguin garan-án' rian ni sij. Nì scanij nga daj gunun ni sij 'ngō nane si gataj-á':

—Nan huin da'nī 'i ruhuāj aj. Gunun a ni é re' si ataj sij. —Hué daj gataj Yan'anj gunun ni sij.

⁶ Nì ngaa gunun ni tsínj nico' Jesús nuguan' daj, nì ga' nitu ni sij rian yo'ój. Daj si ducu guxu'ui' ni sij. ⁷ Ngaa nì gahuin nìchrun' Jesús ganun ra'a sí' ni sij. Nì gataj sí':

—Ganaxuman ni é re'. Ni si guxu'ui' ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁸ Ni ngaa nachica ni sij rian ni sij, ni guini'i ni sij niquin' urin Jesús yu'uj daj.

⁹ Ni ngaa huaj ni sij nanij ni sij chra quij, ni ga'nin' Jesús sun rian ni sij. Ni gataj sí':

—Si gununa ni é re' si guini'i ni é re' rian ni ngüi mánj. Ni da' síj gana'nij da'nij ni ngüi huin man'anj, asij ni ga'ue nata' ni é re' aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ Ngaa ni nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús man'an sí'. Ni gataj ni sij:

—Ni un sin huin ataj ni tsínj digyán ley sisi hua sini ga'na' Elías únj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Xanga' ga'na' sini Elías. Ni hué sí' nagui'yaj sa' daran'anj. ¹² Ni atá gunun ni é re' sisi hua ga'na' Elías. Sanj nun nani'i ni ngüi man'an sí' mánj. Ni guiyaj quij ni sij daran' si garan' ruhua ni sij guiyaj ni sij nga sí'. Ni daj rún' guiran' sí', ni da'nga' daj guiran' man'anj huinj da'nij ni ngüi, guiyaj ni sij aj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Hué dan ni gara da'nga' ruhua ni tsínj nico' Jesús sisi a'mi sí' xi'í Juan tsínj duguata' nnee.

Jesús sana a un muchacho lunático

¹⁴ Ni ngaa guisij ni sij rian man ni ngüi, ni ga'na' 'ngo tsínj daj. Ni ganiquin' ráj dajoj sij rian Jesús.

¹⁵ Ni gataj sij:

—Señor, ganani yaco ruhuá re' ni'yáj re' doj da'nī si ahui' na'nij sij aj. Ni ran' nin' ruhua sij sayun. Ni síj ga'i natúj sij rian yan'an an. Ni síj ga'i guinij sij chruhua nnee nej aj. ¹⁶ Ni nicā ga'nāj rian ni tsínj nico' man'án re' aj. Sanj nun ga'ue ganahuin da'nī, guiyaj ni sij mánj. —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

¹⁷ Ngaa ni gataj Jesús:

—Na'ue guxuman ruhua ni é re' huin ni é re' ni tsínj man yyaj. Ni xi'í

niman án re'. Ngaa ni na'ue gane nigān nga á re'. Ni si gunucua si-chrej ni é re' niganj mánj. Nicaj ni é re' sij ga'na' ni é re' riānj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

¹⁸ Ngaa ni ga'mi huee Jesús rian nane xi'i daj. Ni gahui-í' chruhua niman tsin' daj. Ni 'ngo hora ganahuin sij, guiyaj Jesús.

¹⁹ Ngaa ni ga'na' urin ni tsínj nico' Jesús rian sí'. Ni gataj ni sij:

—Ni un sin huin ni nun gunucua únj guiri únj nane xi'i niman tsin' daj únj. —Daj gataj ni sij.

²⁰ Ngaa ni gataj Jesús:

—Daj si na'ue guxuman sa' ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' man'anj. Ni xanga' atá gunun ni é re' sisi guxuman ruhua ni é re' 'ngo ritsin daj rún' hua can cuej nasa, ngaa ni ga'ue gataj ni é re' gunun quij da aj: “Guxun re' man'án re' yu'uj nan gan'anj re' ango yu'uj.” Ni da'nga' daj gahuin sisi guxuman xanga' ruhua ni é re' nánj. Ni ga'ue guiyaj ni é re' daran'anj. ²¹ Sanj ga'ue guiri né' ni nane xi'i nan urin si gachinj jni'yaj né' rian Yan'anj, ni guiyaj né' ayuno nej. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús anuncia otra vez su muerte

²² Ni ngaa mán ni sij estado Galilea, ni gataj Jesús gunun ni sij:

—Huēj huin da'nij ni ngüi. Ni naga'ui' 'ngo tsínj daj man'anj ra'a ni tsínj. ²³ Ni dagahui' ni sij man'anj. Sanj xiráj hua'nij güi, ni gana'nī nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Ni ducu ganani ruhua ni sij, guiyaj nuguan' daj.

Pago del impuesto del templo

²⁴ Ni ngaa guisij Jesús nga ni tsínj nico' sij xuman' Capernaum, ngaa ni gan'anj ni'yaj ni tsínj a'nej pesto güenda nuhui rian nne Pedro. Ngaa ni nachínj snan'anj ni sij sí'. Ni gataj ni sij:

—Sij ga'ui' si-maestro ni é re' pesto xi'í nuhui nan ga a'. —Daj gataj ni sij.

²⁵ Ngaa ni:

—A'ui' sij aj. —Gataj Pedro gunun ni sij.

Ngaa ni ngaa gatúj Pedro chruhua hue', ni ga'mi sini Jesús. Ni gataj sí':

—Daj huaj ruhua re', Simón. Ni ni rey man chruhua xungüi nan, ni un ngüi a'nej ni sij san'anj ruhua re' únj. A'nej ni sij san'anj rian man'an da'nij ni sij ní'. Así a'nej ni sij san'anj rian ango ni ngüi sa'. Da' 'yaj ni sij, ruhua re' únj. —Gataj Jesús.

²⁶ Ngaa ni:

—Rian ango ni ngüi. —Gataj Pedro.

Ngaa ni gataj Jesús:

—Hué dan ni ni da'nij sij si ga'ui' ni sij pesto mánj.

²⁷ 'Sanj güenda sisi si ga'man ruhua ni sij, ni güij re' laguna xachij, ni dinij re' suelo chruhua nnee. Ni xucuj güida'a sini suelo daj güiri re'. Ni du'ua xuj nari' re' 'ngo moneda huin san'anj. Ni huej güisij ga'ui' re' xi'ij nga xi'í man'an re' nej aj. —Gataj Jesús gunun Pedro.

18

¿Quién es el mayor?

¹ Ni ngaa daj, ni ga'na' ni tsínj nico' Jesús rian sí'. Ni gataj ni sij:

—Ni un tsínj huin achijdoj rian nicaj sun Yan'anj xata' ruhua re' únj. —Daj gataj ni sij.

² Ngaa ni gaquínj Jesús ga'na' 'ngo tsin' gani sij daní ni sí'. ³ Ni gataj sij:

—Xanga' atā gunun ni é re' sisi si ga'ue naduna ni é re' niman ni é re', guiyaj ni é re' rún' 'yaj ni tsin', ngaa ni si ga'ue gatu ni é re' rian nicaj sun Yan'anj xata' mánj. ⁴ Ni un tsínj ga'uej ruhua gahuin lij daj rún' huin lij tsin' niquin' nan, ni hué sij gahuin achij rian nicaj sun Yan'anj.

⁵ Ni un tsínj nahuin ra'a 'ngo tsin' nan xi'í si nicaj dugüi' sij ngāj, ngaa ni nahuin ra'a sij man'anj nej.

Ocasiones de caer

⁶ 'Ni sisi xuman ruhua 'ngo tsin' nan ni'yaj sij yünj, ngaa ni niqui nin' ruhua niman 'ngo tsínj daj sisi digyán sij guiyaj 'ngo tsin' nan gaquin' nánj. Sa' huin sisi numi ni sij 'ngo to xxi xá tsínj daj, ngaa ni ga'nij ni sij gan'anj sí' chruhua nnee yan'anj anj. ⁷ Niqui nin' ruhua niman ni tsínj man chruhua xungüi nan. Daj si digyán ni sij sisi guiyaj dugüi' ni sij gaquin'. Ni hua nian sisi da'nga' daj gahuin. Sanj niqui nin' ruhua niman tsínj digyán chrej quij hua daj rian dugüi' sij.

⁸ 'Hué dan ni sisi guiyaj re' 'ngo gaquin', guiyaj ra'á re', así guiyaj dacój re' gaquin', ngaa ni ga'nin' re', ni xacaj re' guere' re'. Daj ni ga gundu ra'a re' nga dacój re' gatu re' rian gane niganj re' nga Yan'anj sisi huij ra'á re' nga huij dacój re', sanj ga'nij Yan'anj man'an re' rian yan'an aca niganj nin'. ⁹ Ni sisi guiyaj re' gaquin', guiyaj rundij rián re', ngaa ni güiri re', ni xacaj re' guere' re'. Daj ni urin rundij rián re' gatu re' rian gane niganj re' nga Yan'anj sisi huij rundij rián re', sanj ga'nij Yan'anj man'an re' rian yan'an aca niganj nin'.

La parábola de la oveja perdida

¹⁰ 'Sij gani ruhua ni é re' sisi nitaj si ní'yanj ni tsin' hua lij mánj. Daj si ataj snan'an gunun a ni é re' sisi dugumi sa' ni ángel ni tsin' da aj. Ni niganj nin' niquin' ángel daj rian chrē nne ne' xata'. Ni unun chrē si nata' ni ángel daj. ¹¹ Daj si ga'na' nacā ni ngüi ga ni'ya si huñj da'nij ni ngüi.

¹² 'Ngaa ni gunun sa' a ni é re' si ga'mi nan. Sisi nicaj 'ngo tsínj daj 'ngo ciento xachij, ni ga ni'ya 'ngo xuj, ni daj da'nga' guiyaj tsínj dan daj nga dán sij, ruhua ni é re' únj. Gara sij gan'anj xia xinun' gan'anj xachij daj riqui quij. Ni gan'anj nana'ui' sij xachij gan'anj ni'ya daj dayun nari' sij dán sij aj. ¹³ Ni sisi gunucuj sij nari' sij xucu daj, ngaa

nĭ xanga' yya atā gunun ni é re' sisi huaj gahuin nĭa' ruhua sij nga xucu daj nga ango gan'anĭ xia xinun' gan'anĭ xucu nun ga ni'ya aj. ¹⁴ Hué ducuánĭ daj na'ueĭ ruhua chrej ni é re' nne xata' sisi ga ni'ya nĭ a 'ngo ni tsin' nan mánĭ.

Cómo se debe perdonar al hermano

¹⁵ Nĭ sisi gui'yaj 'ngo jnánĭ re' gaquin' rián re', ngaa nĭ gan'anĭ ga'mi urín re' nga sij xi'í gaquin' daj. Nĭ sisi gunun sij si gataj re', ngaa nĭ gana'mi sa' nungüej é re' nánĭ. ¹⁶ Nĭ sisi na'ue gunun sij si gataj re', nĭ gaquinĭ re' gan'anĭ ango tsínĭ yahuiĭ tsínĭ nga re' rian nne sij. Nĭ sisi gan'anĭ huiĭ huaj'nij testigo daj, nĭ gahuin yya ruhua ni é re' xi'í si hua huiĭ huaj'nij ni é re' guĭni'i daj hua nuguan' daj. ¹⁷ Hué dan nĭ sisi na'ue gunun sij si ataj anin' é re', ngaa nĭ nata' anin' é re' rian daran' ni tsínĭ nico' Yan'anĭ. Nĭ sisi na'ue gunun sij si ataj daran' ni tsínĭ nico' Yan'anĭ, ngaa nĭ gani ruhua ni é re' sisi huin sij 'ngo tsínĭ 'na' anéĭ chrej, asi huin sij 'ngo tsínĭ a'nej xacan pesto.

¹⁸ Ngaa nĭ xanga' atā gunun ni é re' sisi si ga'ue ga'nin' ruhua ni é re' nga 'ngo nuguan' hua chruhua xungüi nan, nĭ da'nga' daj si ga'ue ga'nin' ruhua Yan'anĭ nne xata' nej. Nĭ hué daj sisi ga'ue ga'nin' ruhua ni é re' nga 'ngo nuguan' chruhua xungüi nan, nĭ da'nga' daj ga'ue ga'nin' ruhua Yan'anĭ nne xata' nej. ¹⁹ Nĭ atā gunun ni é re' sisi uyan hua ruhua huiĭ ran' ni é re' xi'í 'ngo nuguan' chruhua xungüi nan, nĭ ga'ue gachinj jni'yaj nungüej é re' rian chrē nne xata'. Nĭ rĭqui xanga' chrē si achínĭ nungüej é re' daj. ²⁰ Daj si rian huiĭ huaj'nij ran' ni é re' nahuin yu' ni é re' nga si-xugüij, nĭ yu'uj daj nnej dani ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínĭ nico' sij.

²¹ Ngaa nĭ gahuin nĭchrun' Pedro nachínĭ snan'anĭ sij Jesús. Nĭ gataj sij:

—Nĭ undaj huin guĭsij guĭnicā niman nico nga gaquin' gui'yaj jnān riānj únĭ. Asi da ichij nĭ'. —Daj gataj Pedro.

²² Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Sé si atā gunun re' sisi da ichij mánĭ. Sanĭ da huaj'nij xia chi' número nicaj ichij huin, nĭ da'nga' daj guĭnicaj re' niman nico rian jnánĭ re' aj.

Los dos deudores

²³ Nĭ daj rún' 'yaj 'ngo rey ngaa ruhua sij nagui'yaj sij cuenta rian ni tsínĭ 'yaj sun rian sij, nĭ da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'anĭ. ²⁴ Nĭ ngaa gaxi'i nagui'yaj sij cuenta, nĭ nicaj ni sij ga'na' sij 'ngo tsínĭ da'ui ga'i nin' ruhua millón huin san'anĭ rian rey daj. ²⁵ Nĭ rian na'ue gunucuj sij narue sij si da'ui sij, ngaa nĭ ga'nin' rey daj sun sisi gudu'ue ni sij nungüej nica moso daj nga da'nĭj sij nej, daran' si mán rian sij nej. Así nĭ guĭri' rey si da'ui moso daj narue sij. ²⁶ Ngaa nĭ ganiquin' ráĭ dacoj moso daj rian rey, nĭ ga'mi yaco sij, gataj sij gunun rey: “Señor, ganahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' doj yūnj, ngaa nĭ narue nin'inĭj rián re' aj.” Daj gataj sij gunun rey daj. ²⁷ Ngaa nĭ ganahuin 'i ruhua rey daj ni'yaj sí' sij. Nĭ ga'nin' ruhua sí' nga si da'ui sij. Nĭ na'nĭj sí' gan'anĭ sij.

²⁸ Sanĭ ngaa gahui moso daj gan'anĭ sij, nĭ nari' dugüi' sij nga ango moso 'yaj sun nuguan'an nga sij huin moso da'ui doj san'anĭ rian sij. Ngaa nĭ guida'a sij, nĭ gani sij xá sí'. Nĭ gataj sij: “Naru'ue so' si da'uí so' riānj anĭ.” Gataj sij gunun tsínĭ daj. ²⁹ Ngaa nĭ ganiquin' ráĭ dacoj sí' rian sij. Nĭ ga'mi yaco sí' rian sij. Nĭ gataj sí': “Ganahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' yūnj, ngaa nĭ narue nin'inĭj rián re'.” Gataj sí'. ³⁰ Sanĭ nun ga'ueĭ sij. Nĭ garĭĭj sij ducuaga' gunun sí' sisi da narue sí' daran' si da'ui sí' rian sij, ngaa nĭ gahui sí'.

³¹ Ngaa nĭ ngaa guĭni'i ango ni moso 'yaj sun rian rey daj guiran' moso daj, nĭ nin' ruhua ganani

ruhua ni sij. Nĭ gan'anj nata' ni sij daran'anj rian rey daj. ³² Ngaa nĭ gaquínj rey ga'na' moso da'ui nico daj. Nĭ gataj sí' rian sij: "Moso xi'i huín re'. Ga'nin' ruhuāj nga daran' si da'uí re' xi'í si ga'mi yacó re' riānj saj. ³³ Nĭ daj rún' gahuin 'i ruhuāj ni'yā so', nĭ da'nga' daj hua nĭan gahuin 'i ruhuá re' guñi'yaj re' dugüi' re' saj." Daj gataj rey rian si-moso sij. ³⁴ Ngaa nĭ nĭn' ruhua ga'man ruhua rey daj. Nĭ nago' sij moso daj rian caíde dugumi rian ducuaga' sisi gahuin sí' castigo da naru'ue sí' daran' si da'ui sí' rian rey aj.

³⁵ Nĭ daj rún' gui'yaj rey daj da'nga' daj gui'yaj chrē nne xata' nga ni é re' sisi na'ue guñicaj sa' ni é re' niman nico rian xi'í jnánj ni é re' nej aj. —Daj gataj Jesús.

19

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Nĭ ngaa guisĭj ga'mi Jesús ni nuguan' nan, nĭ gahui sij estado Galilea. Nĭ guisĭj sij anéj chrej du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán rian ngaj estado Judea. ² Nĭ nico' nico ni ngüi sij. Nĭ ganahuin ni ngüi a'nan' yu'uj daj, gui'yaj sij.

³ Nĭ ga'na' ni tsínj fariseo. Nĭ huin ruhua ni sí' ga'ui' ni sí' gaquin' xiráj Jesús xi'í nuguan' ga'mi sij. Xi'í daj nachínj snan'anj ni sí' Jesús. Nĭ gataj ni sí':

—Ga'uej si-ley Yan'anj sisi dunó' nico' xi'í daran' ni nuguan' ní'. —Daj gataj ni tsínj fariseo rian Jesús.

⁴ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Ani ruhuāj sisi hua gaya ni é re' sisi ngaa gaxi'i daran'anj, nĭ gui'yaj Yan'anj tsínj sno'o nga yun'unj xana. ⁵ Nĭ gataj Yan'anj: "Xi'í daj dunaj 'ngo tsínj daj chrej sij nga nni sij. Nĭ gane nuguan'an sij nga nica sij aj. Nĭ nungüej nica tsínj daj gahuin urin ngüi aj." Daj gataj Yan'anj. ⁶ Ngaa nĭ sé hujj nnee cúj huin nungüej sij ga mánj. Sani urin nnee cúj huin nungüej sij nánj. Nĭ ngaa

xacaj dugüi' 'ngo tsínj daj nga 'ngo yun'unj daj, gui'yaj Yan'anj, ngaa nĭ si ga'ue gahuin nĭni nungüej sij, gui'yaj ni ngüi mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁷ Ngaa nĭ gataj ni tsínj fariseo:

—Nĭ un sin huin nĭ ga'nin' Moisés sun sisi gui'yaj né' yanj ata ga'ui' né' ra'a nica né'. Ngaa nĭ dunaj né' nica né', gui'yaj sí' únj. —Daj gataj ni sij.

⁸ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Xi'í si tsi niman ni é re', nĭ riqui Moisés permiso sisi dunaj ni é re' nica ni é re'. Sani sé daj gahuin asj sini ngaa gui'yaj Yan'anj ni ngüi mánj. ⁹ Hué dan nĭ atā gunun ni é re' sisi tsínj guere'ej nica daj, nĭ ganacaj sij ango ngüi, nĭ da'ui sij gaquin' anj. Sani sé daj huin sisi gui'yaj squira' nica sij ango tsínj mánj. Nĭ tsínj nacaj yun'unj xana guere' daj, nĭ da'ui sij gaquin' nej aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

¹⁰ Ngaa nĭ gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Sisi da'nga' daj huin nga tsínj hua nica, ngaa nĭ sa' huin sisi si xacaj né' yun'unj xana mánj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Sé daran' ni tsínj ga'ue gara da'nga' ruhua nga nuguan' nan. Sani sisi riqui Yan'anj, nĭ ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij. ¹² Hua 'ngo tsínj na'ue ga'mi nga yun'unj xana. Nĭ da'nga' daj hua ni sij asj ga'nga ni sij. Nĭ hua ango tsínj na'ue ga'mi nga yun'unj xana. Daj si da'nga' daj hua nnee cúj sij, gui'yaj ango ni tsínj. Nĭ hua ángo tsínj na'uej ruhua ga'mi nga yun'unj xana. Daj si huin ruhua sij gui'yaj sun sij rian nicaj sun Yan'anj anj. Ngaa ni sisi ga'ue gara xina ni é re' nga nuguan' nan, nĭ da'nga' daj gui'yaj ni é re'. —Daj gataj Jesús.

Jesús bendice a los niños

¹³ Ngaa nĭ nicaj ni yun'unj xana ni tsin' le ga'na' ne rian Jesús sisi guta' sí' ra'a sí'. Nĭ gachinj jni'yaj sí' xi'í ni tsin'-ín', ruhua ne. Sani

chran' ni tsínj nico' Jesús ni yun'unj xana nicaj ga'na' daj aj. ¹⁴ Sanj gataj Jesús:

—Ra'a ni é re' si ga'na' ni tsin' riānj. Nj sj chran' ni é re' si ga'na' riānj nej mánj. Daj si rún' huin ni tsin' le nan, nj da'nga' daj huin ni ngüj man rian nicaj sun Yan'anj nne xata'. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa nj guta' Jesús ra'a sij rian ni tsin'. Nj gahui sij gan'anj sij.

El joven rico

¹⁶ Hué dan nj ga'na' 'ngo tsínj daj. Nj gataj sij gunun Jesús:

—Maestro sa', un sun sa' guj'yaj sünj, nj ga'ue gane nigān, ruhuá re' únj. —Daj gataj sij aj.

¹⁷ Ngaa nj gataj Jesús:

—Nj un sin huin nj atáj re' sisi sa' man'ānj únj. Urin Yan'anj huin si sa' nánj. Sanj sisi huin ruhuá re' gane niganj re' nga Yan'anj, ngaa nj dagahuín re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né'. —Daj gataj Jesús gunun sij.

¹⁸ Ngaa nj:

—Nj un nuguan' dagahuin únj, ruhuá re' únj. —Gataj tsínj daj gunun Jesús.

Ngaa nj gataj Jesús:

—Sj dagahuí' re' níman mánj. Nj sj guj'yaj tu re' mánj. Nj sj ga'mi re' nuguan' nne xi'í dugüí' re' mánj.

¹⁹ Nj guñun yan'ánj re' chréj re' nga nní re' nej. Nj gahuin 'i ruhuá re' nj'yaj re' dugüí' re' daj rún' 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'án re' aj. —Daj gataj Jesús.

²⁰ Ngaa nj gataj tsínj daj gunun Jesús:

—Daran' ni nuguan' daj ráj xināj asij hua lē aj. Ngaa nj un sin achin guj'yā, ruhuá re' únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²¹ Ngaa nj gataj Jesús gunun sij:

—Sisi huin ruhuá re' gahuin sa' nin' re', ngaa nj güj nan' re' gudu'ue re' daran' si'yáj re'. Nj san'anj guiri' re' daj ga'ui' re' rian ni ngüj niqui. Hué dan nj guiman nico si'yáj re' xata', guj'yaj Yan'anj anj. Ngaa nj

ga'na' re' guñico' re' yünj anj. —Daj gataj Jesús.

²² Nj ngaa gunun tsínj daj si gataj Jesús, nj gan'anj sij nani ruhua sij. Daj si hua nico si'yaj sij.

²³ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj xata' aj. ²⁴ Nj gataj ruhua' yünj sisi 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj daj nga si gachin 'ngo xucu camello yu'uj taj cúj nuhua aj. Nj xxi hua xú' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁵ Ngaa nj ngaa gunun ni tsínj nico' Jesús nuguan' daj, nj nin' ruhua gan'anj ruhua ni sij. Nj gataj ni sij:

—Sisi hué daj huin, ni un tsínj ga'ue nācaj Yan'anj únj. —Daj gataj ni sij.

²⁶ Ngaa nj ni'yaj Jesús rian ni sij. Nj gataj sí':

—Sj ga'ue nācaj ni ngüj man'an ni sij mánj. Sanj Yan'anj ga'ue guj'yaj daran' nuguan'. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Ngaa nj gataj Pedro:

—Hua duna únj daran' si'yaj únj anj. Nj nico' únj man'án re' aj. Ngaa nj un sin huin nariqui Yan'anj rian únj, ruhuá re' únj. —Daj gataj Pedro.

²⁸ Nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Xanga' atā gunun ni é re' sisi ngaa guisij güi gane 'uēj rian chrun xila sa' ango xungüj nāca, nj gane xanga' ni é re' rian ni xuhuij chrun xila sa' guñicaj ni é re' sun rian ni xuhuij xi'nin' ni tsínj israelita. Nj hué daj gahuin xi'í si guñico' ni é re' man'ānj huñj da'nj ni ngüj. ²⁹ Nj danej gahuin a ni é re' dunáj á re' ducúa á re' nga jnánj án re' nej, xoco' a ni é re' nej, nga chrej a ni é re' nej, nni a ni é re' nej, nga da'nj ni é re' nej, do'ój re' nej, nj sisi dunaj á re' daran' nan rian xi'tj, ngaa nj nahuin ra'a ni é re' 'ngo ciento ni rasun sa' nan. Nj gane niganj án re' nga Yan'anj, guj'yaj Yan'anj nej aj. ³⁰ Sanj nico ni ngüj huin achij

chruhua xungüi nan nanico' ni sij ne' rucu ango xungüi ga'na' aj. Ni nico ni ngüi nico' ne' rucu chruhua xungüi nan gahuin achij ni sij ango xungüi ga'na' aj.

20

Los obreros de la viña

¹ Ni daj rún' 'yaj 'ngo xuru'ue ngaa ahui sij nigan' acuan' nana'ui' sij ni tsínj gan'anj gui'yaj sun do'ój sij rian man' coj chruj uva, ni da'nga' daj 'yaj Yan'anj nga né' rian nicaj sun Yan'anj. ² Ni gui'yaj yya xuru'ue daj nga ni tsínj gui'yaj sun undaj huin ga'ui' sí' du'ue ni sij 'ngo güi daj. Ni ga'mi sí' sisi ga'ui' sí' 'ngo san'anj denario rian ni sij. Ngaa ni ga'níj sí' gan'anj gui'yaj sun ni sij riqui coj uva.

³ Hué dan ni gahui yún xuru'ue daj gan'anj sij ga un nigan'. Ni guini'i sij man' ango ni tsínj man' rian yu'ue. Ni niquin' yun ni sij. ⁴ Ni gataj sij: "Güij gui'yaj sun ni é re' si-sünj anj. Ni daj rún' gui'yaj sun ni é re', ni riquij du'ue ni é re' aj." Daj gataj sij. Ni gan'anj gui'yaj sun ni sí'.

⁵ Ngaa ni gahui ruhua' yún sij gan'anj sij ga xuj nej, ga hua'nij di'ni nej. Ni daj rún' gui'yaj sij ga un, ni da'nga' daj gui'yaj ruhua' yún sij.

⁶ Ni gan'anj ruhua' yún sij rian yu'ue síj 'ngo si ga un'un' di'ni. Ni ganari' sij ango ni tsínj man' man'an. Ni ganachínj snan'anj sij ni sí'. Ni gataj sij: "Ni un sin huin ni man' ni é re' nun güi nin' yu'uj nan, ni nitaj sun 'yaj sun ni é re' man' an re' yu'uj nan únj." Gataj sij. ⁷ Ngaa ni: "Nitaj 'ngo tsínj ataj sisi gan'anj gui'yaj sun ni únj man'." Gataj ni tsínj man' rian yu'ue daj rian sij. Ngaa ni gataj xuru'ue daj: "Güij gui'yaj sun ni é re' riqui coj uva. Ni riquij du'ue ni é re' daj rún' gui'yaj sun a ni é re' aj." Daj gataj sij.

⁸ Ni ngaa guini, ni gataj sij gunun tsínj nicaj yun'unj ni moso daj: "Gaquinj re' ga'na' ni tsínj 'yaj sun

nánj. Ni naga'ui' re' du'ue ni sij aj. Gaxi'i re' naru'ue re' rian ni tsínj nico' da rucu gui'yaj sun aj. Ngaa ni naru'ue re' rian ni tsínj gatúj asij sini yan." Gataj xuru'ue daj.

⁹ Ngaa ni guisij ni tsínj gatúj da ga un'un' di'ni daj. Ni da go'ngo ni sij ganahuin ra'a chre' gue ni sij 'ngo san'anj denario da aj. ¹⁰ Ni ngaa guisij ni tsínj gui'yaj sun sini, ngaa ni gani ruhua ni sij sisi xacan doj ga'ui' xuru'ue daj du'ue ni sij daj nga si ga'ui' sí' rian ni tsínj gatúj gui'yaj sun ga un'un'. Sanj 'ngo hua nahuin ra'a daran' ni sij. ¹¹ Ni ngaa nahuin ra'a ni sij, ni gaxi'i ni sij ga'mi gaquin' ni sij xi'í xuru'ue. ¹² Ni gataj ni sij: "Ni tsínj gatúj da rucu daj, ni gui'yaj sun ni sij urin hora. Sanj uyan naru'ue re' rian ni sij nga únj nánj. Ni gui'yaj sun ni únj nun güi nin' anj. Ni nun güi ni yan'an nej aj." Gataj ni sij. ¹³ Sanj gataj tsínj do'ój rian 'ngo ni sij: "Amigo, sé si digya' yun'un go'ngo ni é re' man'j. Sanj hua gui'yaj yya re' ngaj sisi naru'ue 'ngo san'anj denario rian re' aj. ¹⁴ Ganacaj re' du'ue re', ni güij re' nánj. Daj rún' naru'ue rian re', ni da'nga' daj huin ruhuaj naru'ue rian tsínj nico' da rucu nej. ¹⁵ Sanj ga'ue gui'yá daj rún' garan' ruhuaj nga si-san'an nánj. Xicoj ruhua re' si gui'yá doj sinduj nga dugüi' re' ní." Daj gataj xuru'ue daj gunun tsínj gui'yaj sun.

¹⁶ Ngaa ni ni ngüi nico' da rucu xungüi nan, ni gahuin rian ni sij ango xungüi naca. Ni ni ngüi huin rian xungüi nan, sanj guna da rucu ni sij ango xungüi daj. Daj si aquínj Yan'anj nico ni ngüi gan'anj rianj anj. Sanj doj ni sij huin si nacui Yan'anj nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

¹⁷ Ni ngaa huaj Jesús gahui sij dacan rian ngaj xuman' Jerusalén, ni gaquinj sij ni tsínj nico' sij ga'na' nini ni sí' rian sij. Ni gataj sij:

18 —Ni'i ni é re' sisi huaj né' guisij né' xuman' Jerusalén. Ni hué yu'uj daj naga'ui' 'ngo tsínj daj man'anj rian ni chrej a'nin' nga rian ni maestro digyán ley rian ni ngüi. Ni huinj da'nij ni ngüi. Ni daga'mi dugüi' ni sij sisi dagahui' ni sij man'anj. 19 Ngaa ni naga'ui' ni sij yünj rian ni tsínj 'na' anéj chrej sisi ga'mi ducu ni sí' xi'tj. Ni duguayun ni sí' nne' xirā aj. Ni gari ni sí' gaquíj man'anj rian rugutsi nej aj. Sani xiráj hua'nij güi, ni gana'nī nánj. —Daj gataj Jesús.

Petición de Santiago y de Juan

20 Ngaa ni gahuin nichrun' hujj da'nij nica tsínj gu'naj Zebedeo rian Jesús. Ni ganiquin' ráj dacoj ún' rian Jesús. Ni gachínj ún' 'ngo sinduj rian sij.

21 Ngaa ni gataj Jesús:

—Ni un sin huin ruhua re' únj. —Gataj Jesús.

Ni gataj unj gunun sij:

—Ga'nin' re' sun sisi ngaa gane sún re' guinicaj sún re', ni gane nungüej da'nī xi'nij re', 'ngo sij ne' chrej ra'a sa' re', ni ango sij ne' chrej ra'a rotsi re', ruhua aj. —Gataj unj.

22 Ngaa ni gataj Jesús:

—Nun ni'i nungüej é re' si achínj nungüej é re' mánj. Ga'ue gunucua nungüej é re' guiran' nungüej é re' sayun daj rún' guiran' man'anj ní. —Daj gataj Jesús.

—Ga'ue aj. —Daj gataj nungüej sij.

23 Ngaa ni gataj Jesús:

—Xanga' guiran' nungüej é re' sayun ngāj aj. Sani na'ue riqui man'anj sisi gane nungüej é re' 'ngo ni é re' ra'a sa'āj, ni ango ni é re' ra'a rotsij mánj. Hua nacui chrē nungüej tsínj gane nungüej chrej xi'nī anj. —Daj gataj Jesús.

24 Ni ngaa gunun ango ichi' ni tsínj nico' Jesús, ni ga'man ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' nungüej tsínj daj. 25 Sani gaquíj Jesús ga'na' ni sij, ni gataj sij:

—Ni'i ni é re' daj 'yaj ni tsínj nica sun scanij ni tsínj 'na' anéj chrej. Ni

aran' ruhua ni sij guinicaj sun nico ni sij gahuin achij ni sij rian ni ngüi aj. 26 Sani sé daj gui'yaj ni é re' mánj. Tsínj ruhua gahuin achij scanij ni é re', ngaa ni gahuin sij si-moso ni é re' aj. 27 Ni tsínj ruhua gahuin rian scanij ni é re', ngaa ni gahuin sij tsínj 'yaj sun rian ni é re' aj. 28 Daj si sé si 'nāj ni gui'yaj sun ni ngüi riānj, ruhua mánj. Ni huinj da'nij ni ngüi. Sani 'nāj gui'yaj sünj rian ni ngüi aj. Ni 'nāj gahuij naru'ue rian sigaquin' nico ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Dos ciegos reciben la vista

29 Ni ngaa gahui ni sij xuman' Jericó, ni gachéj nin' ruhua ni ngüi rucu Jesús. 30 Ni nne hujj tsínj duri du'ua chrej. Ni ngaa gunun nungüej sij sisi huaj Jesús yu'uj daj, ni gaguáj nungüej sij. Ni gataj nungüej sij:

—Señor, nahuin 'i ruhua re' ni'yaj re' nungüej únj huín re' da'nij David aán. —Daj gaguáj nungüej sij.

31 Ngaa ni chran' ni ngüi sisi dínj gane du'ua nungüej sij.

Sani doj a' ganari' nucua nungüej sij gaguáj nungüej sij. Ni gataj nungüej sij:

—Señor, nahuin 'i ruhua re' ni'yaj re' nungüej únj huín re' da'nij David aán. —Daj gataj nungüej sij.

32 Ngaa ni ganiquin' Jesús. Ni gaquíj sij ga'na' nungüej sí' rian sij. Ni gataj sij:

—Ni un sin huin ruhua nungüej é re' gui'yā nga nungüej é re' únj. —Daj gataj Jesús.

33 Ngaa ni gataj nungüej sij:

—Señor, huin ruhua únj sisi ganaxiguin rian nungüej únj, gui'yáj re', ruhua únj anj. —Daj gataj nungüej sij.

34 Ngaa ni ganani yaco ruhua Jesús ni'yaj sí' nungüej sij. Ni ganun ra'a sí' rian nungüej sij. Ni 'ngo hora naxiguin rian nungüej tsínj duri daj. Ni guinico' nungüej sij Jesús.

21

La entrada triunfal en Jerusalén

¹ Ngaa n̄i guis̄j ni sij xuman' Betfagé rian niquin' 'ngo dacan gu'naj Olivos. Ni ngaj n̄ichrun' xuman' Jerusalén nga xuman' Betfagé. Ngaa n̄i ga'n̄ij Jesús hūij tsínj nico' sij. ² N̄i gataj sij:

—Gan'anj n̄ungüej é re' xuman' ngaj ne' rian doj aj. N̄i ngaa huaj n̄ungüej é re', n̄i n̄ari' rá'yanj n̄ungüej é re' 'ngo urruj anumi nga da'n̄ij xú'. N̄i ganachi n̄ungüej é re' n̄icaj re' ga'na' re' riānj. ³ N̄i sisi hua 'ngo ngüi ganachinj snan'anj rian n̄ungüej é re', ngaa n̄i gataj n̄ungüej é re' gunun ni sij: “Man'an Señor ní'yanj xuj aj. N̄i hora n̄i ga'na' n̄icaj yún xuj, gūi'yaj sí' aj.” Daj gataj n̄ungüej é re' gunun ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun n̄ungüej sij.

⁴ N̄i da'nga' daj gahuin sisi gahuin yya daj rún' gataj 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. N̄i gataj sí':

⁵ Gataj ni é re' gunun ni ngüi man xuman' Sión sisi hué si-rey ni sij 'na' rian man ni sij.

N̄i daj rún' huin xucu n̄i, n̄i da'nga' daj huin sij.

N̄i taj sij 'ngo urruj da'n̄ij xucu 'yaj sun.

Daj gataj tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj.

⁶ Ngaa n̄i gan'anj n̄ungüej tsínj nico' Jesús. N̄i gūi'yaj n̄ungüej sij daj rún' ga'nin' Jesús sun rian n̄ungüej sij. ⁷ Ngaa n̄i nicaj n̄ungüej sij n̄ungüej da'n̄ij urruj daj ga'na' n̄ungüej sij rian Jesús. Ngaa n̄i guta' n̄ungüej sij si-gan' n̄ungüej sij xiráj n̄ungüej xú'. Ngaa n̄i guitáj Jesús xú' aj. ⁸ Ngaa n̄i guruj nico' ni ngüi si-gan' ni sij chruhua chrej. N̄i ga'nin' ango ni sij coj ra'a chrun guruj ni sij chruhua chrej. ⁹ Ni ngüi huaj ne' rian nej, nga ni ngüi nico' ne' rucu Jesús aguáj ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Hosanna, da'n̄ij David huin re'. Hua niā' 'ueé ruhua tsínj 'na' nga si-xugüi man'an Señor. Ga sa' 'ueé xata' aj. —Gataj ni sij gaguáj ni sij.

¹⁰ N̄i ngaa gatúj Jesús chruhua xuman' Jerusalén, n̄i nun n̄ari' ruhua

ni ngüi un sin gahuin mánj. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un tsínj huin nan únj. —Daj gataj ni ngüi man xuman' Jerusalén.

¹¹ Ngaa n̄i gataj ango ni ngüi:

—Tsínj nan huin Jesús tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. N̄i 'na' sij xuman' Nazaret estado Galilea. —Daj gataj ni sij.

Purificación del templo

¹² Ngaa n̄i gatúj Jesús chruhua si-nuhui Yan'anj. N̄i guiri sij ni tsínj mán du'uej rasun nga ni tsínj ránj rasun nej. N̄i guru nitu sij ni mesa si'yaj ni tsínj naduna san'anj. N̄i guru nitu Jesús ni chrun ruguechra' si'yaj ni tsínj du'uej xu'man anj.

¹³ N̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Ducuá Yan'anj huin rian gachinj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj. San̄i nuhui nan gahuin 'ngo huej man ni tsínj tu, 'yaj á re' nánj.” Gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

¹⁴ Ngaa n̄i gatúj ni ngüi duri nga ni ngüi nare' dacój chruhua nuhui rian niquin' Jesús. N̄i ganahuin ni sij, gūi'yaj sí'.

¹⁵ San̄i ga'man ruhua ni chrej huin achij nga ni tsínj digyán si-ley Moisés ngaa guini'i ni sij si sa' gūi'yaj Jesús. N̄i hué daj ga'man ruhua ni sij ngaa guini'i ni sij sisi ga'mi sa' ni tsin' xi'í Jesús. Daj si gataj ni tsin' daj: “Hosanna rian tsínj nan si huin sí' da'n̄ij rey David”. Daj gataj anin'inj gaguáj anin'inj.

¹⁶ Ngaa n̄i gataj ni sij gunun Jesús: —Unun man'án re' si ataj ni tsin' nan ní'. —Daj gataj ni sij.

N̄i gataj Jesús:

—Unünj anj. San̄i nun gaya ni é re' si-nuguan' Yan'anj xi'í si ataj nuguan' nan gunun ni é re' mí'. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: “Gūi'yaj Yan'anj sisi ga'mi sa' ni lij nga ni tsin' utsi nuguan' garan' ruhua man'an Yan'anj gunun”. Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

17 Ngaa n̄i dunáj Jesús ni sij. N̄i gahui sij xuman' daj. N̄i gan'anj sij xuman' Betania. N̄i gunáj sij yu'uj daj.

Maldición de la higuera estéril

18 N̄i hua n̄igan' ango güi, n̄i huaj Jesús nanicaj sij xuman' Jerusalén. N̄i achin xi'n̄a riqui sij. 19 N̄i guini'i sij niquin' 'ngo chrun gu'naj higuera du'ua chrej. N̄i gan'anj nich̄i sij rian niquin'-ín'. San̄i nun n̄ari' sij higo mánj. Maan coj ra'a-á' guini'i sij nánj. Ngaa n̄i gataj sij rian chrun daj:

—N̄iganj s̄i gayu chruj chra re' ga mánj. —Daj gataj Jesús.

N̄i 'ngo hora ganaco chrun daj. 20 N̄i ngaa guini'i ni tsínj nico' Jesús si guiran' chrun daj, n̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin n̄i 'ngo hora ganacoj únj. —Daj gataj ni sij gan'anj ruhua ni sij.

21 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun ni é re' sisi guxuman ruhua ni é re', n̄i s̄i gani huj ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' Yan'anj, ngaa n̄i ga'ue gui'yaj ni é re' si gui'yā nga chrun higuera nan anj. N̄i sé urin nan ga'ue gui'yaj ni é re', san̄i ga'ue gataj ni é re' gunun quij nan: “Guxun re' man'án re' yu'uj nan gan'anj re' ganatu re' chruhua nnee yan'anj anj.” Ngaa n̄i hué daj gahuin. 22 Hué dan n̄i sisi gachinj jni'yaj ni é re' 'ngo nuguan' rian Yan'anj ngaa guxuman yya ruhua ni é re', ngaa n̄i nahuin ra'a ni é re' nuguan' da aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La autoridad de Jesús

23 N̄i ngaa gatúj Jesús chruhua nuhui digyán sij rian ni ngüi, n̄i gahuin nichrun' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij nej. N̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin huin sun n̄i 'yáj re' nan únj. N̄i un tsínj riqui sun, n̄i 'yáj re' nan únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

24 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ruhuāj ganachin' snan'anj 'ngo nuguan' da man'an án re' aj. N̄i sisi danicaj ni é re' nuguan' riānj, as̄ij n̄i gatā un sun gui'yā nan gunun ni é re'. 25 N̄i un tsínj ga'nin' sun rian tsínj gu'naj Juan sisi gata' nnee sí' ni ngüi únj. Yan'anj gataj rian sij ní'. As̄i hua ango tsínj gataj rian sij sa'. —Gataj Jesús.

Ngaa n̄i diguj man'an ni sij nga dugüi' ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Sisi gato' sisi Yan'anj ga'nin' sun rian Juan, ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni únj sisi un sin huin nun guxuman ruhua ni únj n̄i'yaj ni únj man'an sij únj. 26 N̄i sisi gataj únj sisi ni tsínj ga'nij ga'na' Juan, san̄i xu'ui' ni'yaj únj rian ni ngüi aj. Daj si gani ruhua daran' ni ngüi sisi Juan gahuin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

27 Ngaa n̄i gataj ni sij gunun Jesús:

—Nun ni'i únj mánj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Hué dan n̄i s̄i gatā gunun ni é re' un sin huin sun 'yā aj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de los dos hijos

28 Ngaa n̄i nachínj snan'anj Jesús ni tsínj daj. N̄i gataj sij:

—Daj ani ruhua ni é re' nga nuguan' nan únj. Hua huj da'nij 'ngo tsínj daj. N̄i gataj sij rian 'ngo da'nij sij: “Da'nī, yyaj n̄i güij gui'yaj sún re' riqui coj uva aj.” Gataj tsínj daj gunun da'nij sij.

29 'Ngaa n̄i: “S̄i gan'ān mánj.” Gataj sí' rian chrej sí'. San̄i sa' sij, n̄i xacaj sij ango ducúanj, n̄i gan'anj gui'yaj sun sij. 30 Hué dan n̄i gan'anj chrej sij rian nne ango da'nij sij. N̄i da'nga' daj gataj sij gunun sí'. N̄i: “Ga'ue gan'ān Señor.” Gataj sí' rian chrej sí'. San̄i nun gan'anj gui'yaj sun sí'. 31 N̄i un tsínj yya gui'yaj si garan' ruhua chrej sij, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i gataj ni sij:

—Tsínj rian gataj sini yan daj. Hué sij huin nánj. —Daj gataj ni sij.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun ni é re' sisi gatu sini yan ni tsínj a'nej xacan pesto nga ni ngüi xana achéj man'an rian nicaj sun Yan'anj dan nga si gatu ni é re' aj. ³² Daj si ga'na' Juan digyán sí' daj ga'ue guiman ni é re' guí'yaj nica ni é re'. San̄i nun guxuman ruhua ni é re' mánj. San̄i guxuman ruhua ni tsínj a'nej xacan pesto nga ni ngüi xana achéj man'an. N̄i nunj si guini'i ni é re' daran' nan, san̄i nun n̄anicaj ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re' mánj. N̄i nun guxuman ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' Juan nej mánj.

Los labradores malvados

³³ Hué dan n̄i gunun ni é re' ango cuento nan̄j. Ganarij 'ngō xuru'ue daj nico coj uva unun sij aj. N̄i guí'yaj sij 'ngō xingá ganica'j rian gunun sij. N̄i gánj sij yu'uj rian gan̄i sij chruj uva, guí'yaj sij vino. N̄i guí'yaj sij 'ngō hue' xacan xxi sisi dugumi ni sij daran' ni coj daj. N̄i naga'ui' sij si-coj sij coj chruj uva daj rian go'ngo ni tsínj sisi dugumi ni sí' si'yaj sij. Ngaa ni gan'anj gan' sij ango xuman'. ³⁴ N̄i ngaa guis̄ij güi gane uva, ngaa n̄i ga'n̄ij sij si-moso sij gan'anj gachinj ni sij rian ni tsínj mán 'yaj sun daj chruj si huin si'yaj sij. ³⁵ San̄i guida'a ni tsínj mán 'yaj sun daj ni si-moso sij. N̄i ga'ui' ni sí' chrun xiráj 'ngō moso daj. N̄i dagahui' ni sí' ango moso. N̄i ga'ui' ni sí' yej ango moso daj. ³⁶ Ngaa n̄i ga'n̄ij ruhua' yún tsínj do'oj daj ango ni si-moso sij. N̄i hua ga'i ni sí' daj nga ni tsínj gan'anj sini. N̄i daj rún' guí'yaj ni tsínj dugumi daj, n̄i da'nga' daj guí'yaj ni sij nga ni sí'. ³⁷ Hué dan n̄i ne' rucu n̄i ga'n̄ij sij man'an da'n̄ij sij gan'anj. N̄i gataj sij: “Ga ní'yanj ni sí' nga man'an da'n̄i anj.” Gataj ni sij. ³⁸ San̄i ngaa guini'i ni sí' da'n̄ij sij, n̄i gataj ni sí' gunun ni dugüi' sí': “Tsínj nan gunánj do'ój chrej sij si sa' gahui'

chrej sí' aj. Dagahui' né' tsínj nan, ngaa ni gunan né' gahuin do'ój né' nánj.” Daj gataj ni sij. ³⁹ Ngaa n̄i guida'a ni sij tsínj daj. N̄i guere'ej ni sij sí' chrej xe' du'ua rian man coj uva daj. N̄i dagahui' ni sij sí'. ⁴⁰ Hué dan n̄i ngaa ga'na' tsínj do'oj, n̄i un sin huin guí'yaj sij nga ni tsínj dugumi daj, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús gunun ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij.

⁴¹ Ngaa n̄i gataj ni sij:

—Dagahui' sij ni tsínj xi'i daj. N̄i si ganahuin yaco ruhua sij ni'yaj sij ni sí' ga mánj. Ngaa n̄i naga'ui' sij coj chruj uva daj huin si-coj sij rian ango ni tsínj sisi dugumi ni sí'. N̄i ngaa gane chruj daj, n̄i naga'ui' ni sí' rian tsínj do'oj daj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁴² Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄i un sin huin n̄i nun gaya ni é re' si gataj si-nuguan' Yan'anj únj. N̄i gataj si-nuguan' Yan'anj:

Yej guere'ej ni tsínj 'yaj sun hue',
n̄i gahuin-ín' 'ngō yej sa'
doj gane ran-án' dugu'nun'
squina hue' n̄iganj ni aj.

Hué man'an Señor guí'yaj nuguan' nan.

N̄i dugu'naj n̄in' ruhua hua nuguan' nan ruhua né' aj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ⁴³ Hué dan n̄i gatā gunun ni é re' sisi ga'ne Yan'anj rian gane ni é re' rian nicaj sun Yan'anj. N̄i ga'ui' Yan'anj rian ango ni ngüi. Daj si guí'yaj ni sij si huin ruhua Yan'anj. ⁴⁴ N̄i huéj huin yej daj. N̄i sisi ganatu 'ngō ngüi rian yej daj, n̄i garan' ni sij, guí'yā. N̄i sisi guñij yej daj rian 'ngō ni ngüi, n̄i guixitin' ni sij, guí'yā nej aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁴⁵ N̄i ngaa gunun ni chrej a'nin' nga ni tsínj fariseo cuento ganani Jesús, n̄i xacaj ni sij cuenta sisi a'mi sí' xi'í man'an ni sij. ⁴⁶ N̄i huin ruhua ni sij guida'a ni sij sí'. San̄i xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij rian ni ngüi. Daj si ani ruhua ni ngüi sisi tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj huin Jesús, ruhua ni sij aj.

22

Parábola de la fiesta de bodas

¹ Ngaa n̄i ga'mi ruhua' yún Jesús nani sij cuento. N̄i gataj sij:

² —Daj rún' gui'yaj 'ngo rey ngaa gui'yaj sij gui'yanj xi'í si xacaj da'n̄ij sij yun'unj xana, n̄i da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'anj. ³ N̄i ga'n̄ij rey daj si-moso sij gan'anj gaquinj ni ngüi sisi ga'na' ni sij xa ni sij rian gahuin gui'yanj ducúa sij. San̄i nun ga'uej ruhua ni sij ga'na' ni sij.

⁴ Ngaa n̄i ga'n̄ij ruhua' yún sij ango ni moso daj gan'anj ni sí'. N̄i gataj sij gunun ni sí': "Gataj ni é re' rian ni ngüi ga'na' daj sisi hua chr̄un n̄ia 'yā. N̄i hua dagahui' ni sij ni d̄anj sicuj nga ni xucu namij nej aj. N̄i hua chr̄un daran'anj. Ngaa n̄i ga'na' á re' xa á re' nga da'n̄i. Daj si xacaj sij yun'unj xana." Gataj rey daj gunun ni sij.

⁵ 'San̄i nun xacaj ni ngüi daj cuenta nga nuguan' gataj ni sij m̄anj. Gan'anj gui'yaj sun 'ngo tsínj daj do'ój sij. N̄i gan'anj ango sij, gan'anj gudu'ue sij rasun rian ni ngüi. ⁶ N̄i guida'a ango ni sij ni si-moso rey daj. N̄i gui'yaj xi'i ni sij nga ni sí'. N̄i dagahui' ni sij ni sí' nej. ⁷ Ngaa n̄i ngaa gunun rey daj, n̄i n̄in' ruhua ga'man ruhua sij. N̄i ga'n̄ij sij si-snado sij gan'anj dagahui' ni tsínj dagahui' ni si-moso sij daj. N̄i gari yan'an ni sí' xánj ni tsínj daj. N̄i gaca xuman' daj.

⁸ 'Ngaa n̄i gataj rey daj gunun si-moso sij: "Daran'anj hua chr̄un sisi ga'na' ni ngüi xa ni sij rian gahuin gui'yanj xacaj da'n̄i yun'unj xana. San̄i nitaj si ní'yanj ni ngüi gaquin ga'na' da m̄anj. ⁹ Ngaa n̄i gan'anj ni é re' rian nacaj dugüi' ni chrej. N̄i gaquinj ni é re' un ngüi gahuin ga'na' ni sij gui'yanj ruhuāj aj." Gataj rey daj.

¹⁰ 'Ngaa n̄i gahui ni moso daj gan'anj ni sij chruhua ni chrej. N̄i gui'yaj ni sij sisi nahuin chre' daran' ni ngüi ganacaj dugüi' nga ni sij. N̄i ga'na' ni ngüi sa' nga ni ngüi

nitaj si hua sa' gui'yanj daj. N̄i gara chruhua hue' rian gahuin gui'yanj xacaj da'n̄ij rey daj yun'unj xana, gui'yaj ni ngüi.

¹¹ 'N̄i ngaa gatúj rey rian m̄an ni ngüi huaj gui'yanj daj, n̄i guini'i sij 'ngo tsínj nitaj nun sij 'ngo atsiq nun ni tsínj rara'a. ¹² Ngaa n̄i gataj sij: "Amigo, un sin 'yáj re' nan, n̄i nitaj 'ngo atsiq nanun so' rara'a so' únj." Daj gataj rey daj. San̄i nun guiri' ruhua tsínj daj si ga'mi sí'. N̄i d̄inj nne sí'. ¹³ Ngaa n̄i gataj rey gunun ni tsínj 'yaj sun rian mesa: "N̄umi ni é re' dacój sij nga ra'a sij. N̄i guere'ej a ni é re' sij rian rumi' hua ne' xe' rian gunun sij gaco sij nga rian xa ruj yan' sij." Daj gataj rey daj. ¹⁴ Daj si nico ni ngüi aquínj Yan'anj, san̄i doj ni sij huin si nacui Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

La cuestión del tributo

¹⁵ Ngaa n̄i gan'anj diga'mi dugüi' ni tsínj fariseo daj ga'ue ga'ui' ni sij gaquin' rian xi'í Jesús xi'í 'ngo nuguan' ga'mi sí'. ¹⁶ Ngaa n̄i ga'n̄ij ni sij ni tsínj nico' ni sij nga ni tsínj herodista nej, gan'anj ni sí' rian Jesús. N̄i gataj ni sí' gunun Jesús:

—Maestro, ni'i ni únj sisi a'mi xanga' man'án re'. N̄i digyán xanga' re' si-chrej Yan'anj. N̄i nitaj si gui'yáj re' un sin huin ni tsínj a'mi m̄anj. Daj si nitaj si ni'yáj re' daj hua ni tsínj m̄anj. ¹⁷ Hué dan n̄i un sin huin ani ruhua re'. Sa' huin sisi ga'ui' né' san'anj a'nej rey César, ruhua re'. Ga'ui' né' ní'. As̄i s̄i ga'ui' né' ní'. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ San̄i guini'i Jesús sisi ani quij ruhua ni sij. Ngaa n̄i gataj sí' gunun ni sij:

—N̄i un sin huin n̄i ruhua ni é re' gui'yáj re' xi' ngāj únj. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. ¹⁹ Digyán ni é re' riānj 'ngo san'anj naru'ue ni ngüi rian rey daj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i nicaj ni sij 'ngo san'anj denario ga'na' ni sij rian sí'.

²⁰ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Jesús ni sij. N̄i gataj sí':

—Nĭ un tsínj rĭan huin san'anĭ nan únĭ. Nĭ un tsínj si-xugüi huin nan, nĭ hua nĭca nĭn' huaj únĭ. —Daj gataj Jesús.

²¹ Ngaa nĭ:

—Hué rĭan César ngá si-xugüi sí' huin. —Gataj ni sij.

Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Ngaa nĭ ga'ui' ni é re' si'yaj rey César daj rĭan César aj. Nĭ ga'ui' ni é re' si'yaj Yan'anĭ rĭan Yan'anĭ anĭ. —Daj gataj Jesús.

²² Nĭ ngaa gunun ni sij nuguan' ga'mi Jesús, nĭ garáj yan'anĭ ruhua ni sij. Nĭ dunáj ni sij sí'. Nĭ gan'anĭ ni sij.

La pregunta sobre la resurrección

²³ Nĭ hué güi daj nĭ ga'na' doj ni tsínj saduceo rĭan Jesús. Nĭ ataj ni tsínj daj sisi nitaj si gana'nĭj ni níman mánĭ. Nĭ nachínĭ snan'anĭ ni sij Jesús. ²⁴ Nĭ gataj ni sij:

—Maestro, gataj Moisés: “Sisi gahui' 'ngo tsínj nitaj da'nĭj, ngaa nĭ naĭcaĭ jnánĭ sij nĭcaĭ sij. Nĭ da'nga' daj gui'yaj sí' ga'ui' sí' si ga'nga' 'ngo lij naĭgane yan du'ua chre.” Daj gataj Moisés. ²⁵ Hué dan nĭ gane ichij jnanĭ 'ngo tsínj daj scanĭj né'. Nĭ xacaj tsínj xahua' nĭcaĭ sij. Nĭ gahui' sij. Nĭ nitaj da'nĭj sij ngá ún'. Nĭ gunáj nĭcaĭ sij rĭan jnánĭ sij xacaj sí' xaco' sí'. ²⁶ Sanĭ gahui' tsínj nico' ruĭcu tsínj xahua' daj. Nĭ xacaj anĭo jnánĭ sí' yun'unĭj xana daj. Nĭ da'nga' daj xacaj ni ichij jnanĭ tsínj yun'unĭj xana daj. ²⁷ Da' guisĭj daj gahui' man'an yun'unĭj daj nej aj. ²⁸ Hué dan nĭ ngaa gana'nĭj ni níman ngaa guĭman ruhua' yún ichij jnánĭ sij, nĭ daj hua yya tsínj gahuin nĭcaĭ yun'unĭj xana daj, ruhua' re' únĭ. Daj si daran' ni sij xacaj ún' nánĭ. —Daj gataj ni tsínj saduceo gunun Jesús.

²⁹ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Nun narĭ' ni é re' si nun ni'i ni é re' daj gataj si-nuguan' Yan'anĭ mánĭ. Nĭ nun ni'i ni é re' daj nucuaĭ Yan'anĭ nej mánĭ. ³⁰ Daj si ngaa gana'nĭj ni níman, nĭ si xacaj ni tsínj ni yun'unĭj xana mánĭ. Nĭ

daj nĭ si xacaj ni yun'unĭj xana tsínĭ sno'o mánĭ. Daj si daj rún' nne ni ángel xata', da'nga' daj gane ni sij aj. ³¹ Ngaa nĭ gatā gunun a ni é re' daj guĭni'i a ni é re' sisi gana'nĭj ni níman. Achin si gaya ni é re' rĭan si-nuguan' Yan'anĭ ga' di ní'. ³² Daj si gataj Yan'anĭ: “Huĕĭ huin Dan'anĭ tsínĭ gu'naj Abraham ngá tsínĭ gu'naj Isaac ngá tsínĭ gu'naj Jacob nej aj.” Daj gataj Yan'anĭ asĭj ná. Hué dan ni sé níman huin ni tsínĭ guĭnico' Yan'anĭ asĭj ná mánĭ. Hua nĭ'na' ni sij nánĭ. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínĭ saduceo.

³³ Nĭ ngaa gunun ni ngüi si gataj Jesús, nĭ garáj yan'anĭ ruhua ni sij ngá nuguan' digyán sij rĭan ni ngüi.

El gran mandamiento

³⁴ Nĭ ngaa gunun ni tsínĭ fariseo sisi dínĭ gahuin du'ua ni tsínĭ saduceo, gui'yaj Jesús, ngaa nĭ nahuin yu' ni sij. ³⁵ Nĭ 'ngo ni sij huin 'ngo tsínĭ digyán ley rĭan ni ngüi. Nĭ huin ruhua sí' xacaj sí' cuenta daj naĭta' Jesús.

³⁶ Ngaa nĭ nachínĭ snan'anĭ sí' Jesús. Nĭ gataj sí':

—Maestro, un sin huin nuguan' nico doj rĭan daran' nuguan' a'nin' Yan'anĭ sun riun' únĭ. —Daj gataj tsínĭ daj.

³⁷ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—“Gahuin 'i ruhua' re' nĭ'yaj re' Señor huin Dan'ánĭ re' ngá nimán re' nej, nĭn' sta'ngá' re' nej.” ³⁸ Hué nan huin nuguan' huin achĭj ngá nuguan' sini rĭan daran' ni nuguan' a'nin' Yan'anĭ sun rĭan ni ngüi aj. ³⁹ Nĭ daj rún' hua nuguan' nan, nĭ hua anĭo nuguan' a'nin' Yan'anĭ sun rián re' nej. Nĭ nuguan' nan huin: “Gahuin 'i ruhua' re' nĭ'yaj re' dugüi' re' rún' 'i ruhua' re' nĭ'yaj re' man'án re' aj.” ⁴⁰ Ngaa nĭ daran' si-ley Yan'anĭ ngá daran' si ga'mi ni tsínĭ ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ asĭj ná, nĭ 'na' daran' ni nuguan' daj rĭan nungüej nuguan' huin achĭj nan. —Daj gataj Jesús.

¿De quién es hijo el Cristo?

⁴¹ Ngaa n̄i ngaa nahuin yu' ni tsínj fariseo, n̄i nachínj snan'anj Jesús ni sij.

⁴² N̄i gataj Jesús:

—N̄i un sin huin ani ruhua ni é re' xi'í Cristo únj. N̄i un sin da'nij huin sí', ruhua ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i:

—Da'nij David huin sí'. —Gataj ni sij.

⁴³ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ngaa n̄i sisi Cristo huin da'nij David, n̄i un sin huin, n̄i gataj David sisi Cristo huin Señor rian sij únj. Daj si hua 'ngō nuguan' gataj David, gui'yaj Espiritu Santo: ⁴⁴ “Yan'anj gataj gunun Señor nicaj sun riānj sisi gane sí' chrej ra'a sa' Yan'anj da' guisij gui'yaj gana Yan'anj rian daran' ni tsínj unun' ngā Señor nicaj sun riānj.” Daj gataj Yan'anj gunun Señor, gataj xi' David. ⁴⁵ Asa' ga'ue gahuin Cristo da'nij David sisi dugu'naj sí' Señor man'an Cristo únj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁶ N̄i nun ri' ruhua ni tsínj fariseo si ga'mi ni sij. N̄i asij güi daj, n̄i nun guisij ruhua ni sij nachin' snan'anj ni sij Jesús ga mánj.

23

Jesús acusa a los escribas y los fariseos

¹ Ngaa guisij n̄i ga'mi Jesús rian ni ngüi ngā rian ni tsínj nico' sí'. ² N̄i gataj sij:

—Nicaj sun ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo daj rún' guinicaj sun Moisés. ³ Yu'uj daj n̄i dagahuin ni é re' rian ni sij. N̄i gui'yaj ni é re' si ataj ni sij. San̄i s̄i gachej ni é re' chrej chéj ni sij. Daj si ataj ni sij 'ngō nuguan', n̄i 'yaj ni sij ango nuguan'. ⁴ N̄i daj rún' 'yaj 'ngō tsínj ngaa ya'í 'ngō carga gata 'ngō dugüi' sí', 'yaj sí', n̄i da'nga' daj 'yaj ni sij. Daj si 'yaj ni sij sisi gata ni ngüi carga ya'í huin ni nuguan' a'nin' ni sij sun rian ni sí'. N̄i uta' ni sij carga daj dacan xicój ni sí'. San̄i a doj na'uej ruhua

ni sij chracuij ni sij chra ra'a ni sij nga carga daj. ⁵ N̄i daran' si 'yaj ni sij, n̄i da'nga' daj 'yaj ni sij sisi guini'í ni ngüi. N̄i nagui'yaj gara' ni sij rian nun si-nuguan' Yan'anj nun yo ni sij. N̄i hué daj nagui'yaj xe'e ni sij yu'uej nico' du'ua si-gan' ni sij nej. ⁶ N̄i nana'ui' ni sij 'ngō yu'uj sa' gane ni sij rian 'yaj ni sij 'ngō gui'yanj. N̄i hué daj nana'ui' ni sij sisi gane ni sij chrun xila sa' chruhua si-nuhui ni sij nej. ⁷ N̄i huin ruhua ni sij sisi ga'mi sa' ni ngüi ngā ni sij ngaa chéj ni sij rian yu'ue. N̄i hué daj huin ruhua ni sij sisi dugu'naj ni tsínj “maestro” ni sij. ⁸ S̄i duna ni é re' si gataj ni ngüi sisi “maestro” huin ni é re' mánj. Daj si 'ngō jnanj daran' ni é re'. N̄i urin maestro huin Cristo rian ni é re' nej. ⁹ N̄i s̄i dugu'naj ni é re' “chrej” 'ngō tsínj man chruhua xungüi mánj. Daj si urin chrej ni é re' huin Yan'anj xanga' nne xata'. ¹⁰ N̄i s̄i duna ni é re' si gataj ni ngüi sisi nico' ni sij ni é re' mánj. Daj si urin Cristo huin tsínj guinico' ni é re' aj. ¹¹ N̄i tsínj huin achij scanij ni é re', n̄i da'ui sij gunánj guitsi sij rian ni é re'. ¹² Daj si un tsínj huin ruhua gahuin achij, n̄i gunaj sij ne' rucu. N̄i un tsínj huin ruhua gunaj ne' rucu, n̄i gahuin achij sij.

¹³ San̄i niq̄i n̄in' ruhua niman ni é re' huin ni é re' tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo nej. Daj si gahuin ni é re' nico castigo. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si ránj ni é re' chrej rian nicaj sun Yan'anj. N̄i na'ue gatu ni ngüi, 'yaj ni é re'. N̄i na'uej ruhua ni é re' gatu ni é re'. N̄i da'nga' daj huin ruhua ni ngüi gatu, n̄i na'uej ruhua ni é re' nej.

¹⁴ 'Niq̄i n̄in' ruhua niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo nej. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si a'nej ni é re' ducua ngüi xana mmij. Ngaa n̄i ná achínj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi gani ruhua ni ngüi sisi sa' ni é re'. Xi'í nuguan' nan, n̄i gahuin ni é re' nico castigo.

15 'Niqui n̄in' ruhua niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo nej. Daj si guiran' ni é re' nico castigo. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si n̄in' gachra' achéj ni é re'. N̄i da rucu nnee yan'anj huaj ni é re' sisi xacaj urin tsínj si-chrej ni é re', ruhua ni é re'. N̄i ngaa guiri' ni é re', n̄i gahuin quij chruhua niman sí' si quij niman man'an ni é re', 'yaj ni é re'. N̄i guitaj diyán sí' gan'anj sí' rian ni é re' gan'anj daran' ni é re' rian yan'an.

16 'Niqui n̄in' ruhua niman ni é re' xi'í sayun guiran' ni é re'. Daj si ni tsínj duri digyán chrej rian ni ngüi huin ni é re'. N̄i ataj ni é re' sisi guta' n̄ica yya 'ngo tsínj daj rian oro man chruhua nuhui, ngaa n̄i ní'yanj si ataj sí'. N̄i hua n̄ian guiyaj sí' si gataj sí', ataj ni é re'. 17 Tsínj n̄i'yun ni tsínj duri huin ni é re' nánj. Daj hua si huin achij, ruhua ni é re' únj. Oro ní', as̄i nuhui 'yaj sisi sa' oro sa'. 18 N̄i hué daj ataj ni é re' sisi guta' n̄ica yaa 'ngo tsínj daj rian altar sisi hua yya nuguan' ga'mi sí', n̄i nitaj si ní'yanj si ataj sij mánj. San̄i sisi guta' n̄ica yya 'ngo tsínj daj rian ofrenda taj rian altar, ngaa n̄i ní'yanj si ataj sij, n̄i hua n̄ian guiyaj sí' si gataj sí', ataj ni é re'. 19 Tsínj n̄i'yun n̄i tsínj duri huin ni é re'. Daj hua si huin achij, ruhua ni é re' únj. Ofrenda ní', as̄i altar 'yaj sisi sa' ofrenda daj sa'. 20 Tsínj guta' n̄ica yya rian altar, n̄i nitaj si guta' n̄ica yya sij rian urin altar, san̄i guta' n̄ica yya sij rian daran' si mán rian altar nej. 21 N̄i tsínj guta' n̄ica yya rian nuhui, n̄i sé rian urin nuhui guta' n̄ica yya sij. San̄i guta' n̄ica yya sij rian Yan'anj xanga' nne chruhua nuhui nej. 22 N̄i tsínj guta' n̄ica yya xata' rian nne chrun xila sa' nne Yan'anj, n̄i sé urin rian chrun xila sa' nne Yan'anj guta' n̄ica yya sij mánj. San̄i hué daj guta' n̄ica yya sij rian man'an Yan'anj si nne rian chrun xila sa' da nej.

23 'N̄in' ruhua niqui niman ni é

re' ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo. Daj si guiran' a ni é re' nico castigo. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si aya ni é re' rumi coj nun stila nga coj xugune rian yo'ój nej nga coj comino nej. N̄i ngaa guisíj ichi' rumi, n̄i a'ui' ni é re' 'ngo rumi rian Yan'anj. San̄i duna ni é re' nuguan' huin rian chruhua si-ley Yan'anj nej. Daj si duna ni é re' si guiyaj n̄ica ni é re' rian ni ngüi. N̄i duna ni é re' si gahuin 'i ruhua ni é re' n̄i'yaj á re' Yan'anj. N̄i duna ni é re' si guxuman ruhua ni é re' n̄i'yaj á re' Yan'anj. Da'ui ni é re' guiyaj ni é re' ni nuguan' nico nan. San̄i si duna ni é re' nga ango si 'yaj ni é re' da mánj. 24 N̄i huin ni é re' tsínj duri digyán chrej rian ni ngüi. N̄i aca ni é re' nnee man xucu xa'ui sisi nahuin sa' nnee daj go'o ni é re'. San̄i amánj gué é re' xucu xachij huin camello.

25 'Niqui n̄in' ruhua niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo. Daj si guiran' ni é re' nico castigo nej aj. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si 'yaj á re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj na'nin' xiráj tasa nga xiráj go'o nej aj. San̄i nun na'nin' sij chruhua tasa nga chruhua go'o mánj. N̄i da'nga' daj hua chruhua niman ni é re'. N̄i man n̄in' ruhua si quij hua. Daj si 'yaj tu ni é re'. N̄i 'yaj quij ni é re' nga ni ngüi nej. 26 Tsínj fariseo duri huin ni é re'. Hua sini na'nin' sa' ni é re' chruhua tasa nga go'o huin niman án re'. Asíj n̄i ga'ue guiyaj sa' ni é re' guini'i ni ngüi aj.

27 'Niqui niman n̄in' ruhua ni é re' huin ni é re' ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo. Daj si guiran' ni é re' nico sayun. Huin ni é re' ni tsínj digya' yun'unj. Daj si daj rún' hua chran gatsi naránj ni sij rian achin' niman, n̄i da'nga' daj hua ni é re'. Daj si xanga' n̄i hua n̄ia' xiráj chran aráj ni sij daj. San̄i ne' chruhua yu'uj n̄i man n̄in' ni cúj niman nga daran' si quij hua. 28 N̄i da'nga' daj hua á re'. Daj si rún' hua tsínj 'yaj n̄ica, n̄i da'nga' daj hua ni é re' rian ni ngüi.

Sanj chruhua niman ni é re', ni man nin' ruhua nuguan' digya' yun'unj nga ni nuguan' quij aj.

29 'Niqui nin' ruhua ni é re' huin ni é re' ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo. Daj si gahuin ni é re' castigo nico. Tsínj digya' yun'unj huin in re'. Daj si naránj án re' chran rian gachin' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ni nagui'yaj niá' ni é re' xiráj chran rian gachin' ni tsínj hua sa'. 30 Ni ataj ni é re': "Sisj nun guiman únj asij ngaa guimán ni xí', ni tsínj guimán asij ná, ni si chracuij únj dagahui' ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj mánj." Da'nga' daj ataj ni é re'. 31 Sanj hué ducuanj daj digyán xanga' a ni é re' sisj hué ni é re' huin yya da'níj ni tsínj dagahui' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. 32 Achin guisij si gui'yaj quij ni xi a ni é re'. Sanj gui'yaj a ni é re' nga si achin daj.

33 'Xucuáj huin ni é re'. Ni da'níj xucuáj huin ni é re' aj. Ni daj guiyaj ni é re' sisj si gahuin ni é re' castigo rian yan'an únj. 34 Xi'í daj ni a'ní ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nga ni tsínj ni'í sa' nej, nga ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ni guisij ni sij rian man ni é re' aj. Sanj hua go'ngo ni sij dagahui' ni é re' aj. Ni doco' ni é re' ni sij rian rugutsi. Ni duguayun ni é re' ango ni sij chruhua si-nuhui ni é re'. Ni guinico' ni é re' ni sij daran' xuman' chran' yun'unj ni é re' ni sij nej. 35 Ngaa ni xi'í daj da'ui ni é re' si-gaquin' daran' ni tsínj dagahui' ni ngüi hua sa'. Ni asij sini dagahui' tsínj gu'naj Caín jnánj sij Abel. Ni hué sí' gahuin 'ngo tsínj gui'yaj nica. Ni hué daj dagahui' ni xi ni é re' tsínj gu'naj Zacarías huin sí' da'níj Berequías. Ni dagahui' ni sij sí' rian daní altar nga rian nne ducúa Yan'anj. 36 Xanga' ataj yyaj gunun a ni é re' sisj guiran' ni dugui' ni é re' castigo xi'í si-gaquin' ni tsínj dagahui' daj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán si-

ley Moisés rian ni ngüi.

Lamento de Jesús sobre Jerusalén

37 Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús: —Nun nani ducu ruhuāj xi'í ni é re' ni tsínj man xuman' Jerusalén. Daj si dagahui' ni é re' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj. Ni ga'ui' ni é re' yej ni tsínj nicaj nuguan' huaj rian ni é re' huin ni sij tsínj ga'níj Yan'anj huaj rian a ni é re'. Sij undaj huin ruhuāj nagui'yaj yu'uj, ni da'níj man'án re' huin ni tsínj man xuman' Jerusalén. Ni daj rún' 'yaj 'ngo xuchre ngaa nagui'yaj yu'uj xuj da'níj xuj riqui si-gachi xuj, ni da'nga' daj huin ruhuāj guiyā nga ni da'níj re'. Sanj nun garan' ruhua á re' mánj. 38 Yyaj ni ni'yaj ni é re'. Guere' xánj ni é re' nga ducúa ni é re' guna yyaj aj. 39 Ni ataj snan'án gunun ni é re' sisj si guini'í yún ni é re' yünj da guisij güi gataj ni é re' nuguan' nan: "Hua sa' nin' ruhua tsínj 'na' rian si-xugüi man'an Señor." —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi man xuman' Jerusalén.

24

Jesús predice la destrucción del templo

1 Ni ngaa gahui Jesús chruhua nuhui nico gan'anj sij, ni gahuin nichrun' ni tsínj nico' sij sisj digyán ni sí' daj hua ni hue' huin nuhui daj rian Jesús. 2 Sanj gataj Jesús gunun ni sí':

—Guini'yaj sa' ni é re' daran' nan anj. Xanga' atā gunun a ni é re' sisj hua 'ngo güi, ni si gunáj ni a 'ngo yej rian dugüi' mánj. Duguane nin' ni sij daran' nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Señales antes del fin

3 Ni ngaa gane Jesús dacan gu'naj Olivos, ni ga'na' urin ni tsínj nico' Jesús rian nne sij. Ni gataj ni sí':

—Gataj re' gunun únj aman gahuin yya ni nuguan' nan. Ni gataj re' daj hua 'ngo da'nga' guini'í únj sisj ga'na' ruhua' yún re' ngaa

ganahuij xungüi nan. —Daj gataj ni sij.

⁴ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ga cuidado ni é re' sisi nitaj 'ngo tsínj digya' yun'unj ni é re' aj. ⁵ Daj si ga'na' nico ni tsínj rian si-xugüi man'anj anj. Ni gataj ni sij: “Hué man'anj huin Cristo aj.” Daj gataj ni sij gunun ni é re'. Ni digya' yun'unj ni sij nico ni ngüi.

⁶ 'Ni gunun ni é re' nuguan' sisi unun' 'ngo xuman' nga ango xuman', ni huin ruhua 'ngo xuman' daj guda' nga ango xuman'. Sanj si guxu'ui' ni é re' manj. Hua nian si hué daj gahuin. Sanj achin ganahuij nin' xungüi aj. ⁷ Ni gunun' nungüej xuman' daj. Ni gunun' 'ngo gobierno da nga ango gobierno. Ni ga'na' xi'i nga xi'na nej. Ni ga'na' yun'ngo rian xungüi nej. ⁸ Daran' nan ni diaj gaxi'i guiran' ni ngüi sayun.

⁹ 'Hué dan ni naga'ui' ni sij ni é re' rian ni tsínj nicaj sun. Ni guiran' ni é re' sayun nej. Ni dagahui' ni sij ni é re' nej. Ni si gahuin sa' ruhua daran' ni ngüi guini'yaj ni sij ni é re' xi'i si nicaj dugüi' ni é re' ngaj. ¹⁰ Ngaa ni ni güi daj, ni nico ni ngüi duna si-chrej Yan'anj. Ni naga'ui' ni sij dugüi' ni sij rian ni tsínj nicaj sun. Ni si gahuin sa' ruhua ni sij guini'yaj ni sij gong'ngo dugüi' ni sij. ¹¹ Ni ga'na' nico ni tsínj digya' yun'unj. Ni gataj ni sij sisi a'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj. Ni digya' yun'unj ni sij nico ni ngüi. ¹² Ni xi'i si gahuin nico gaquin', ni duna nico ni sij si gahuin 'i ruhua ni sij guini'yaj ni sij ni dugüi' ni sij. ¹³ Sanj ni ngüi huaj nico' yya nin' si-chrej Yan'anj da güi ganahuij xungüi, ni ganacaj Yan'anj ni sij aj. ¹⁴ Ni nin' gachra' xungüi ganata' ni sij nuguan' sa' nan xi'i si nicaj sun Yan'anj. Ni da'nga' daj ganata' ni sij sisi guini'i daran' ni ngüi nga nuguan' sa' nan. Ngaa ni guisij, ni ganahuij daran'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

¹⁵ Hué dan ni un tsínj aya ni nuguan' nan, ni xacaj re' cuenta un

sin huin nuguan' nan ruhua gata huin nuguan' ga'mi Jesús xi'i si xi'i. Ni gataj Jesús:

—Ni ngaa guini'i ni é re' niquin' si quij hua rian hua sa' nin' ruhua daj rún' gataj tsínj gu'naj Daniel asij ná ¹⁶ ni gunanj ni ngüi man estado Judea gan'anj ni sij riqui quij. Ni Daniel huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ¹⁷ Ni tsínj taj xata' chra ducua sij, ni si nanij sij guiri sij 'ngo rasun man chruhua ducua sij daj. ¹⁸ Ni tsínj man 'yaj sun riqui quij, ni si nanicaj sij ga'na' naran' sij si-gan' sij ga manj. ¹⁹ Ni niqui niman ni ngüi xana nun riqui lij nga ni ngüi utsi gue da'nij si gahuin ni güi nan anj. ²⁰ Gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi si ga'na' sayun daj ni yahui nuhuij nga güi naranj ruhua ni ngüi. ²¹ Daj si ngaa daj, ni guiran' ni ngüi sayun nico. Ni asij ngaa gui'yaj Yan'anj xungüi, ni nun guini'i ni ngüi 'ngo sayun daj rún' gahuin ne' rian ni güi gan'anj nan. Ni ne' rian ni güi daj, ni nitaj si ga'na' nico sayun rian ni ngüi daj rún' guiran' ni ngüi ngaa daj. ²² Ni sisi ga nico güi ga sayun daj, ni si gunucuj ni ngüi manj. Sanj xi'i ni ngüi ganacui Yan'anj, ni ganiquin' da'aj sij si gahuin sayun, gui'yaj Yan'anj.

²³ 'Ni sisi ngaa daj hua 'ngo tsínj gataj: “Ni'yaj re'. Nan niquin' Cristo.” Asij: “Da' manj niquin' Cristo aj.” Sisi da'nga' daj gataj ni sij, ni si guxuman ruhua re' manj. ²⁴ Daj si ga'na' ni tsínj gataj sisi hué ni sij huin Cristo, gataj ni sij. Ni ga'na' ni tsínj gataj sisi hué ni sij huin tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nej. Ni tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Ni gui'yaj chre ni sij. Ni gui'yaj ni sij ni rasun nico güenda digya' yun'unj ni sij ni ngüi. Ni sisi ga'ue ni digya' yun'unj ni sij man'an ni ngüi nacui Yan'anj nej. ²⁵ Daran'anj hua gataj sinij gunun ni é re' nej aj. ²⁶ Ngaa ni sisi gataj ni sij: “Ni'yaj ni é re'. Hué Cristo niquin' quij gui'yanj

naço daj.” Sisi da'nga' daj gataj ni sij, ni si gan'anj ni é re' mánj. Ni sisi gataj ni sij: “Hué Cristo nne chruhua hue' daj.” Ni sisi da'nga' daj gataj ni sij, ni si guxuman ruhua ni é re' mánj. ²⁷ Daj si daj rún' yoq ran 'yaj du'ui ne' síj güi, ni 'ngo xiguin nin' xata', ni da'nga' yoq daj nanicaj da'nij ni ngüi huin man'anj. ²⁸ Rian ngaj niman, ni yu'uj daj nahuin yu' ni xarúj.

La venida del Hijo del Hombre

²⁹ 'Sanj si gachin ni güi guiran' ni ngüi sayun daj, ngaa ni rá'yanj gahuin rumi' rian güi. Ni si guixiguin rian yahui mánj. Ni gayu ni yati' mán xata'. Ni nagananj ni fuerza mán xata' nej. ³⁰ Ngaa ni gurugüi 'ngo da'nga' gui'yā xata' huinj da'nij ni ngüi. Hué dan ni nin' ruhua ganani ruhua daran' ni xi'nin' huin ni ngüi man chruhua xungüi. Ni guini'i ni sij ga'na' man'anj rian ni nga huinj da'nij ni ngüi. Ni ga'nāj nga daran' fuerza. Ni nahuin 'ueé nin'inj ga'nāj nej aj. ³¹ Ni ga'nī ni ángel gan'anj nga trompeta ga'yanj nucua. Ni naran' ni ángel daj ni ngüi hua ganacui Yan'anj. Ni ganaran' ni ángel ni ngüi daj mán nin' gachra' da' xi'í nin' xungüi nga xata' nej aj.

³² 'Ni gahuin chrun ni é re' xi'í nuguan' huin chrun higuera. Ngaa ganahuin ya'nij ra'a, ni naxira' coj ra'a, hué dan ni ni'í ni é re' si hua guisij gahuin nichrun' yahui gahuin yan'an anj. ³³ Ni hué gue ducuanj daj ngaa guini'i ni é re' sisi hua gahuin si atā gunun ni é re' acuan', ngaa ni guini'i ni é re' sisi hua niquin' man'anj rian hue' aj. ³⁴ Xanga' atā gunun ni é re' sisi si gahui' ni ngüi man yyaj da gahuin yya daran' ni nuguan' nan anj. ³⁵ Ga ni'ya xata' nga yo'ój. Sanj si-nuguan'anj nitaj aman ganahuij mánj.

³⁶ 'Ni nun ni'í a 'ngo ni ngüi un güi, ni un hora ga'na' man'anj mánj. Ni nun ni'í ni ángel mán xata' nej.

Ni nun ni'í man'anj huinj da'nij Yan'anj nej. Urin chrē ni'í nánj. ³⁷ Ni daj rún' gui'yaj ni ngüi ngaa gane tsinj gu'naj Noé asij ná, ni da'nga' daj gui'yaj ni ngüi ngaa ga'na' da'nij ni ngüi huin man'anj. ³⁸ Daj si asij ngaa nun gara nnee rian yo'ój, ni xa ni sij go'o ni sij. Ni acaj ni sij yun'unj xana. Ni acaj yun'unj xana tsinj sno'o nej. Ni da'nga' daj gui'yaj ni sij da' güi gatúj Noé chruhua rio achéj rian nnee. ³⁹ Ni nun gara da'nga' ruhua ni sij da gara nnee rian yo'ój gui'yaj guman huee xxi. Ni nicaj nnee daj daran' ni sij gan'anj-án'. Ni daj rún' gahuin ngaa daj, ni da'nga' daj nun gara da'nga' ruhua ni ngüi da ga'na' ruhua' yünj.

⁴⁰ 'Ni ngaa guisij güi daj, ni gunun nuguan'an huinj tsinj riqui quij. Ni nicā gan'an 'ngo sij, ni ango sij guna. ⁴¹ Ni gunun nuguan'an huinj yun'unj xana huáj unj. Ni 'ngo unj nicā gan'an, ni ango unj guna. ⁴² Xi'í daj guini'yaj sa' ni é re'. Daj si nun ni'í ni é re' un hora ga'nāj huinj Señor nicaj sun rian ni é re'. ⁴³ Gunun sa' ni é re'. Sisi guini'i 'ngo tsinj ducua daj un hora ne' yan' ga'na' 'ngo tsinj tu, ni gane sij dugumi sij. Ni si ga'nij sij gatu sí' ducua sij, gui'yaj tu sí' mánj. ⁴⁴ Hué dan ni ga chrun guiman ni é re' nej. Daj si ga'na' man'anj hué gue hora nitaj si ani ruhua ni é re' huinj da'nij ni ngüi.

⁴⁵ 'Ngaa ni gahuin ni é re' daj rún' huin 'ngo moso sa'. Ni gui'yaj ni é re' daj rún' 'yaj 'ngo tsinj nicaj yun'unj moso, gui'yaj xuru'ue. Daj si a'ui' sij si xa ni ango moso ngaa ni'yanj ni sí'. ⁴⁶ Ni hua 'ueé rian tsinj nicaj yun'unj daj sisi hua gacuij 'yaj sij ngaa hua 'na' niqui tsinj ducua nari' sí'. ⁴⁷ Xanga' atā gunun a ni é re' sisi guinicaj tsinj daj sun dugumi sij daran' si'yaj tsinj ducua daj, gui'yaj sí'. ⁴⁸ Sanj sisi hua xi'í niman tsinj daj, ni gani ruhua sij sisi gahuin ran ga'na' niqui tsinj ducua daj. ⁴⁹ Ni gaxi'í sij duguayun sij ango ni moso dugumi sij, ni gaxi'í sij xa nasa' sij, ni

go'o sij nga ni tsínj axini nej. ⁵⁰ Ngaa n̄i ga'na' tsínj d̄ucua daj hué gue güi, n̄i hué gue hora nitaj si ani ruhua sij si ga'na' sí'. ⁵¹ N̄i gahuin nico sij castigo gui'yaj tsínj d̄ucua. N̄i guiran' sij sayun nga ni tsínj digya' yun'unj, gui'yaj sí'. N̄i hué yu'uj daj gaco sij. N̄i da xaruj yan' sij gahuin sij castigo.

25

Parábola de las diez vírgenes

¹ 'Ni daj rún' 'yaj ichi' ngüi xana yan, n̄i da'nga' daj gahuin rian nicaj sun Yan'anj xata'. Daj si nicaj ni unj candil aca gasiti huaj unj n̄acaj dugüi' unj nga tsínj x̄acaj nica. ² N̄i un'un' unj huin yun'unj ni'i sa'. N̄i yun'un' unj huin yun'unj n̄i'yun. ³ N̄i nicaj un'un' ni yun'unj n̄i'yun nun ni'i daj candil gan'anj unj. San̄i nun n̄icaj unj gasiti gan'anj unj. ⁴ San̄i ni yun'unj ni'i sa' daj, n̄i nicaj unj gaga' nun gasiti gan'anj unj. N̄i nicaj unj candil nej aj. ⁵ N̄i rian gahuin ran tsínj x̄acaj yun'unj xana, n̄i ganun nnej rian daran' unj, n̄i gatoj unj. ⁶ Hué dan n̄i yan' sa', n̄i gunun unj si gaguáj ni sij. N̄i gataj ni sij: "Hua 'na' tsínj x̄acaj yun'unj xana. Gahui ni é re' gan'anj n̄acaj ni é re' tsínj daj." Da'nga' daj gaguáj ni sij. ⁷ Ngaa n̄i nachica daran' ni yun'unj xana yan daj. N̄i gaxi'i unj gui'yaj xugüi unj si-candil unj. ⁸ Ngaa n̄i gataj anin' yun'unj n̄i'yun daj rian anin' yun'unj a hua xugüi 'yaj: "Riqui anin' é re' doj si-gasiti anin' é re' guiri' unj. Daj si ruhua guina'aj si-candil ni unj." Daj gataj unj. ⁹ San̄i gataj ni yun'unj ni'i sa' daj: "Si guis̄j gasiti rian daran' né' sis̄j riqui unj rian ni é re'. Güij n̄i'yaj naj anin' é re' rian mánj anéj, n̄i guiran anin' é re' aj." Daj gataj anin' unj. ¹⁰ San̄i ngaa huaj unj guiran unj gasiti, n̄i ganas̄j tsínj x̄acaj yun'unj xana daj. N̄i gatúj ni yun'unj a hua xugüi daj chruhua hue' nga tsínj x̄acaj yun'unj xana daj. N̄i naránj ni sij rian hue' daj nánj. ¹¹ Da' síj da

guinas̄j ango da'aj ni yun'unj xana yan daj. N̄i gataj unj: "Señor, señor, na'ni re' rian hue' gatu ni unj." Daj gataj unj gunun sí'. ¹² San̄i gataj sí': "Xanga' atā gunun a ni é re' sis̄j nun ni'inj ni é re' mánj." Daj gataj sí' gunun ni yun'unj n̄i'yun daj.

¹³ 'Guini'yaj sa' ni é re' si nun ni'i ni é re' un güi, n̄i un hora ga'na' da'n̄ij ni ngüi huin man'ānj.

Parábola de los talentos

¹⁴ 'Daj si daj rún' 'yaj 'ngō xuru'ue gan'anj ango yu'uj gan', n̄i hué daj 'yaj man'ānj. N̄i gaquínj xuru'ue daj si-moso sij. N̄i naga'ui' sij si-san'anj sij rian ni sí' sis̄j dugumi ni sí'. ¹⁵ N̄i ga'ui' sij un'un' san'anj gu'naj talento rian 'ngō si-moso sij. N̄i 'ngō talento daj huin ruhua gata sis̄j gui'yaj gana 'ngō tsínj daj ngaa guis̄j gui'yaj sun sij 'ngō si xinun' yo'. Daj si n̄in' ruhua du'ue san'anj huin talento daj. N̄i ga'ui' sij huñj talento rian ango moso daj. N̄i ga'ui' sij 'ngō talento rian ango moso daj. N̄i ga'ui' sij rian go'ngo ni sij daj rún' ga'ue gui'yaj gana ni sij. Hué dan n̄i gan'anj gan' sij.

¹⁶ 'Ngaa n̄i 'ngō hora gan'anj tsínj nahuin ra'a un'un' talento daj. N̄i guiránj sij ni rasun nadu'uej sij. N̄i gui'yaj gana sij yun'un' talento nga san'anj daj. ¹⁷ N̄i da'nga' daj gui'yaj tsínj guiri' huñj talento. N̄i gui'yaj gana sij yahuij talento. ¹⁸ San̄i tsínj guiri' 'ngō talento, n̄i gan'anj sij ganj sij yu'uj. N̄i gar̄j huñj sij si-san'anj si-xuru'ue sij.

¹⁹ 'N̄i ngaa gachin nico güi, n̄i nas̄j xuru'ue daj. N̄i xacaj sij cuenta daj gui'yaj ni moso daj. ²⁰ N̄i ga'na' tsínj guiri' un'un' talento daj. N̄i nuta' sij yun'un' talento gui'yaj gana sij. N̄i gataj sij gunun xuru'ue daj: "Señor, riquí re' un'un' talento riānj. N̄i gui'yaj ganāj yun'un' talento gahuin si'yáj re'." Daj gataj tsínj daj gunun xuru'ue daj. ²¹ Ngaa n̄i gataj sí': "Dugu'naj huaj gui'yáj re' huín re' 'ngō moso gui'yaj sa' sun. N̄i huín re' 'ngō tsínj gacuij. Xi'í si gui'yaj 'ueé

re' nga doj sun, ngaa n̄i gūi'yā sisi gūnicaj re' nico sun. Gahuin niā' ruhuá re' ngāj hūnj tsínj nicaj sun rian re'." Daj gataj sí' gunun sij.

²² 'Ngaa n̄i ga'na' tsínj guiri' hūj talento daj. N̄i gataj sí': "Señor, riquí re' hūj talento riānj. N̄i gūi'yaj ganāj yahuij talento gahuin si'yáj re'." Daj gataj sí' gunun sij. ²³ Ngaa n̄i gataj xuru'ue gunun sij: "Dugu'naj huaj gūi'yáj re' huín re' moso gūi'yaj sa' sun. N̄i huín re' 'ngo tsínj gacuij nánj. Xi'í si gūi'yaj 'ueé re' nga doj sun, n̄i gūi'yā sisi gūnicaj re' nico sun. Gahuin niā' ruhuá re' ngāj hūnj tsínj nicaj sun rián re'." Daj gataj sij gunun sí'.

²⁴ 'Sanj ngaa ga'na' tsínj guiri' 'ngo talento daj, n̄i gataj sij gunun sí': "Señor, ni'inj sisi huín re' 'ngo tsínj huee. N̄i nacaj re' strigo rian nun gūin gunun re'. N̄i naran' re' strigo rian nagui'yaj sa' ango ni sij strigo nej. ²⁵ Xi'í daj n̄i guxu'ūj. N̄i gan'anj gari hūj si-san'anj man'án re' riquí yo'ój. Ngaa n̄i nariquij si'yáj re' nahuin ra'á re'." Daj gataj tsínj daj gunun xuru'ue. ²⁶ Hué dan n̄i gataj xuru'ue daj gunun sij: "Huín re' 'ngo moso xi'i. N̄i rumi re' nej. N̄i ni'í re' sisi nacā rian nun gunūnj. N̄i ni'í re' sisi ganaran'anj strigo rian nagui'yaj sa' ango ni sij strigo nej. ²⁷ Hué dan n̄i un sin huin, n̄i nun nicaj re' si-san'ān gan'anj re' ga'nij re' banco únj. Ngaa n̄i ngaa nanicā, n̄i nacā si-san'ān nga san'anj nata' chra banco san'anj ga'nij re' chra nej aj nej." Daj gataj xuru'ue gunun tsínj guiri' 'ngo talento daj.

²⁸ 'Ngaa n̄i gataj xuru'ue daj gunun ni tsínj man yu'uj daj: "Ga'ne ni é re' san'anj ra'a sij. N̄i ga'ui' ni é re' ra'a tsínj nicaj chi' talento. ²⁹ Daj si tsínj nicaj n̄i ga'ūj nico ra'a sij. N̄i gahuin nico si nicaj sij. Sanj tsínj nitaj si nicaj, n̄i nunj si doj nicaj sij, n̄i ga'nē si nicaj sij aj. ³⁰ N̄i moso nitaj si ní'yanj daj, n̄i guere' ni é re' ne' chrej xe' rian hua rumi' aj. N̄i hué yu'uj daj gunun gaco sij. N̄i da

xaruj yan' sij gahuin sij castigo." Daj gataj xuru'ue daj xi'í moso xi'i daj.

El juicio de las naciones

³¹ 'N̄i ngaa ga'na' da'nij ni ngūi huin man'ānj nej, n̄i ganēj rian chrun xila hua 'ueé sa' n̄in'. N̄i ga'nāj nga n̄in' ruhua fuerza. ³² Ngaa n̄i nahuin yu' daran' ni ngūi mán chruhua xungūi riānj. N̄i nari ninij ni sij daj rún' 'yaj tsínj dugumi xucu ngaa nari n̄ini sij dán sij xachij nga stane. N̄i da'nga' daj gūi'yā nari ninij go'ngo ni sij aj. ³³ Ngaa n̄i gūi'yā sisi gūiman ni xachij ne' chrej ra'a sa'aj. N̄i gūiman ni stane ne' chrej ra'a rotsij aj.

³⁴ 'N̄i huēj gahuin rey. N̄i gatā gunun ni ngūi gūiman ne' chrej ra'a sa'aj aj: "Gahua' ni é re' si hua gūi'yaj sa' chrē nga ni é re' aj. N̄i huin ruhuāj sisi gūnicaj sun ni é re' rian nicaj sun Yan'anj. Daj si hua gūi'yaj xugūi Yan'anj rian gane ni é re' asij ngaa gūi'yaj Yan'anj xungūi aj. ³⁵ Daj si ngaa gachin xi'na riquij, n̄i riqui ni é re' xāj. N̄i ngaa nago'ōj nnee, n̄i riqui ni é re' go'ōj nej. N̄i ngaa hūnj 'ngo tsínj 'na' ango rian xuman', n̄i nahuin ra'a á re' yūnj aj. ³⁶ Ngaa nitaj si-gan'ānj, n̄i riqui ni é re' atsij gunūnj. N̄i ngaa ga'nānj, n̄i ga'na' ni'yaj á re' yūnj. N̄i ngaa gunūnj ducuaga', n̄i ga'na' ni'yaj ni é re' rian gunūnj anj." Daj gatā rian ni ngūi gūiman ne' chrej ra'a sa'aj.

³⁷ 'Ngaa n̄i nachinj snan'anj ni ngūi hua n̄ica niman daj riānj: "Señor, aman guini'i ni únj sisi achin xi'na riquí re', n̄i riqui ni únj si xá re' únj. N̄i aman guini'i ni únj sisi nago'ó re' nnee, n̄i riqui ni únj si go'ó re' únj. ³⁸ N̄i aman guini'i ni únj sisi huín re' 'ngo tsínj 'na' rian ango xuman', n̄i nahuin ra'a ni únj man'án re' únj. N̄i aman guini'i ni únj si nitaj si-gán' re', n̄i riqui ni únj gunun re' únj. ³⁹ N̄i aman guini'i ni únj sisi ga'nan' re', asj gunun re' ducuaga' nej, n̄i ga'na' ni'yaj ni únj únj." Daj gataj ni ngūi daj gunūnj aj.

40 'Nga nī gatā gunun ni sij: "Xanga' atā gunun ni é re' sisi daran' si gui'yaj ni é re' rian ni jnān hua niq̄ui, nī hué ducuānj daj gui'yaj á re' riānj nej aj." Daj gatā gunun ni ngüi 'yaj sa'.

41 'Hué dan nī gatā gunun ni ngüi guiman ne' chrej ra'a rotsij: "Guxun anéj ni é re' man'an re' riānj. Hua gataj Yan'anj sisi gan'anj ni é re' rian yan'an gaca niganj nin' a ni é re' aj. Nī hua gui'yaj xugüi Yan'anj yan'an daj sisi gunun sichre nga ni ángel nico' man'an sichre daj aj. 42 Daj si nga gachin xi'na riquij, nī nun riqui ni é re' xāj. Nī nga nago'oj nnee, nī nun riqui ni é re' go'oj. 43 Nī nga gahuinj 'ngo tsinj 'na' ango rian xuman', nī nun ganahuin ra'a ni é re' yūnj mánj. Nī nga nitaj si-gan'anj, nī nun riqui ni é re' gunūnj mánj. Nī nga ga'nānj, nī nun ga'na' ni'yaj ni é re' yūnj mánj. Nī nga gunūnj ducuaga', nī nun ga'na' ni'yaj ni é re' riānj nūnj mánj." Daj gatā gunun ni ngüi guiman ne' chrej ra'a rotsij daj.

44 'Nga nī gataj ni sij riānj: "Señor, aman guini'i ni únj sisi achin xi'na riqui re', nī nago'ó re' nnee únj. Nī aman gahuin re' 'ngo tsinj 'na' ango yu'uj únj. Nī aman achin si-gán' re' únj. Nī aman a'nán' re' si gunun re' ducuaga' únj. Nī aman nun chracuij ni únj man'an re' nga guiran' re' ni sayun daj únj." Daj gataj ni sij riānj.

45 'Nī gatā gunun ni sij: "Xanga' atā gunun a ni é re' sisi nga nun chracuij ni é re' rian ni jnān hua niq̄ui, nī da'nga' daj nun chracuij a ni é re' rian man'anj." Daj gatā gunun ni sij.

46 'Nī gan'anj ni sij guiran' ni sij castigo niganj nin'. Sanj ni ngüi hua nica niman, nī gan'anj gane niganj ni sij nga Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsinj nico' sij.

26

El complot para prender a Jesús

1 Hué dan nī nga guisij ga'mi Jesús ni nuguan' daj, nī gataj sij gunun ni tsinj nico' sij:

2 —Ni'i ni é re' sisi xiráj huij güi, nī 'na' gahuin gui'yanj pascua. Nī naga'ui' ni sij man'anj rian ni tsinj ga'ui' gaquij ra'āj guinicōj rian rugutsi huinj da'nij ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

3 Nga nī nahuin yu' ni chrej a'nin' nga ni tsinj digyán ley nej, nga ni tsinj huin achij scanij ni ngüi nej. Nī nahuin yu' ni sij rian hue' ducuá chrej huin achij nin' gu'naj sí Caifás. 4 Nī diga'mi dugüi' ni sij daj ga'ue digya' yun'unj ni sij man'an Jesús, nī guida'a huí ni sij sí'. Daj si dagahui' ni sij, ruhua ni sij. 5 Sanj gataj ni sij:

—Si guido'ó' sí' güi gahuin gui'yanj nun sa' nun gahuin sayun, gui'yaj ni ngüi mánj. Daj gataj ni sij.

Jesús es ungido en Betania

6 Nī nga gane Jesús xuman' Betania, nī gane sij ducuá 'ngo tsinj gu'naj Simón tsinj guiran' xi'j lepra. 7 Nī nga nne Jesús rian mesa, nī guisij 'ngo yun'unj xana rian nne sij. Nī nicaj ún' 'ngo frasco yej gu'naj alabastro nun gasiti guin' daj ruhua-á' nicaj ún' guisij ún'. Nī du'ue nin' ruhua-á'. Nī garij ún' gasiti daj chra Jesús. 8 Sanj nga guini'i ni tsinj nico' Jesús, nī ga'man ruhua ni sij. Nī gataj ni sij:

—Nī un sin huin nī gayanj yun gasiti sa' da únj. 9 Ga'ue gane' gasiti daj. Nī ga'ue guiri' nico san'anj ga'ui' né' rian ni ngüi niq̄ui. —Daj gataj ni sij.

10 Nī nga gunun Jesús, nī gataj sí' gunun ni sij:

—Si chran' yun'unj ni é re' yun'unj xana nan mánj. Si 'yaj unj nan ngāj, nī dugu'naj huaj, 'yaj unj. 11 Ya'yoj nne ni ngüi niq̄ui nga á re'. Sanj nitaj si gane niganj man'anj nga ni é re' mánj. 12 Garij ún' gasiti guin' daj nnee cū. Nī da'nga' daj 'yaj xugüi ún' nnee cū. Daj si doj nī guisij güi gachin' ni sij yūnj.

13 Xanga' yya atā gunun ni é re' sisi daran' yu'uj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian xi'ij, ni hué daj nata' ni sij si gui'yaj yun'unj xana daj riānj. Ngaa ni nanun ruhua ni ngüi xi'í ún' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Judas ofrece entregar a Jesús

14 Hué dan ni gan'anj 'ngo ni xuhuij ni tsínj nico' Jesús rian ni chrej a'nin'. Ni gu'naj sí' Judas Iscariote. 15 Ni gataj sí':

—Ni undaj huin riqui ni é re' riānj, ni digyānj rian nne Jesús, ni guida'a á re' únj. —Daj gataj Judas gunun ni sij. Ngaa ni ga'ui' ni sij ico chi' san'anj plata rian sí'. 16 Ni asij hora daj, ni gaxi'i sí' nano' sí' 'ngo ducúanj daj naga'ui' sí' Jesús ra'a ni chrej a'nin'.

Institución de la Cena del Señor

17 Ni guisij güi sini gahuin gui'yanj ngaa gui'yaj ni sij chrachrúnj nitaj si 'nij levadura xa ni sij. Ni ga'na' ni tsínj nico' Jesús. Ni gataj ni sí' gunun sij:

—Ni a huin ruhuá re' si gui'yaj xugüi ni únj xa sti'ni re' pascua únj. —Daj gataj ni sij.

18 Ngaa ni gataj Jesús:

—Güij gatu ni é re' xuman' rian nne 'ngo tsínj daj. Ni gataj ni é re' gunun sí': "Ataj maestro sisi gahuin nichrun' si guisij si-hora sij. Ngaa ni gan'anj gui'yaj sij gui'yanj pascua ducúa re' nga ni tsínj nico' man'an sij." Da'nga' daj gataj ni é re' gunun sí'. —Daj gataj Jesús.

19 Ngaa ni gui'yaj ni sij daj rún' ga'nin' Jesús sun rian ni sij. Ni gui'yaj xugüi ni sij sisi xa sti'ni ni sij xi'í gui'yanj pascua. 20 Ni ngaa guini, ni gan'anj gane Jesús rian mesa nga ni xuhuij ni tsínj nico' sij. 21 Ni ngaa xa ni sij, ni gataj Jesús gunun ni sí':

—Xanga' atā gunun ni é re' sisi naga'ui' 'ngo ni é re' man'anj rian ni tsínj ga'na' guida'a yünj anj. —Daj gataj Jesús.

22 Ngaa ni nin' ruhua ganani ruhua ni sij. Ni gaxi'i ni sij nachínj

snan'anj go'ngo ni sij Jesús. Ni gataj ni sij:

—Señor, man'anj huin ní'. —Gataj go'ngo ni sij.

23 Ngaa ni gataj Jesús:

—Tsínj jniaj nuguan'an chrachrúnj chruhua go'o ngāj, hué sij huin tsínj naga'ui' man'anj rian ni tsínj guida'a yünj. 24 Ni yünj huin da'nij ni ngüi. Ni rún' ataj si-nuguan' Yan'anj rian xi'ij, ni da'nga' daj hua nian guiran'anj sayun. Sanj niqúi niman nin' ruhua tsínj naga'ui' man'anj rian ni tsínj ga'na' guida'a yünj. Daj si gahuin nico castigo guiran' sí'. Sa' huin sisi nun ga'nga man'an sí'. —Daj gataj Jesús.

25 Ngaa ni nachínj snan'anj Judas tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun. Ni gataj sij gunun Jesús:

—Maestro, man'anj huin ní'. —Daj gataj Judas.

Ngaa ni gataj Jesús:

—Da'nga' daj gataj man'an re'. —Daj gataj Jesús gunun Judas.

26 Ni ngaa xa ni sij, ni guida'a Jesús chrachrúnj. Ni naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Asij ni gura' da'aj sij chrachrúnj daj, ni ga'ui' sij xa ni tsínj nico' sij. Ni gataj sij:

—Guida'a ni é re' xa ni é re'. Chrachrúnj nan huin nnee cū aj. —Daj gataj Jesús.

27 Hué dan ni guida'a Jesús tasa. Ni ngaa naga'ui' sij si guruhua Yan'anj, ni ga'ui' sij go'o ni sí'. Ni gataj sij:

—Go'o daran' ni é re'. 28 Daj si nnee nan huin si-tun man'anj. Ni nga tun nan, ni guisij gahuin yya nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi. Ni xi'í tun gayanj nan guinicaj Yan'anj niman nico rian si-gaquin' nico ni ngüi. 29 Ni atā gunun a ni é re' sisi nitaj si go'o ruhua' yünj nnee uva nan da' güi go'ōj nnee uva naca nga ni é re' rian nicaj sun chrē. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús anuncia la negación de Pedro

³⁰ Nĭ ngaa guisĭj garáj ni sij chra', nĭ gahui ni sij gan'anĭ ni sij dacan gu'naj Olivos.

³¹ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun ni sij: —Duna daran' ni é re' yŭnj yan' yyaj. Daj si ataj si-nuguan' Yan'anĭ: “Ga'ui' Yan'anĭ tsĭnj dugumi xachij. Ngaa nĭ gunánĭ ni xuj. Nĭ gaxa'ni ni xuj.” Da'nga' daj ataj si-nuguan' Yan'anĭ. ³² Sanĭ ngaa gana'nĭ, ngaa nĭ gan'án estado Galilea. Asĭj nĭ huaj ni é re' yu'uj da nej. —Daj gataj Jesús.

³³ Ngaa nĭ gataj Pedro gunun Jesús:

—Nunĭ si gan'anĭ daran' ni sij xi'í re', sanĭ nitaj aman dunaj man'ánĭ man'án re' mánĭ. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

³⁴ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Xanga' atá gunun re' sisi asij nun gaguaj do'loj 'ngo du'ua xú' yan' nan, nĭ gataj re' huaj'niĭ sisi nun ni'í re' man'ánĭ. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

³⁵ Nĭ gataj Pedro:

—Nunĭ si hua nián gahuiĭ nga re', sanĭ sĭ gatá sisi nun ni'inĭ man'án re' mánĭ. —Daj gataj Pedro.

Nĭ da'nga' daj gataj daran' ni tsĭnj nico' Jesús nej.

Jesús ora en Getsemaní

³⁶ Hué dan nĭ gan'anĭ Jesús nga ni tsĭnj nico' sij 'ngo yu'uj gu'naj Getsemaní. Nĭ gataj sij gunun ni sí':

—Gane ni é re' nan si gan'án yu'uj man gachinj jni'yá rian Yan'anĭ. —Daj gataj sij gunun ni sí'.

³⁷ Nĭ nicaj sij Pedro nga nungüej da'nĭj Zebedeo gan'anĭ sij. Nĭ nin' ruhua gaxi'i sij ganani ruhua sij. Da' huej ata' niman sij. ³⁸ Nĭ gataj sij gunun anin' sí':

—Da' ní' nĭ a gan'anĭ nimánĭ ruhuāj, 'yaj si nani ruhuāj. Nĭ gahuiĭ nga nimánĭ ruhuāj. Guna anin' é re' nan gunun ruhua á re' ngāj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁹ Hué dan nĭ gan'anĭ Jesús doj ne' chrej rian. Nĭ ganiquin' ráj dacoj sij

ganun rian sij rian yo'ój. Nĭ gachinj jni'yaj sij rian Yan'anĭ. Nĭ gataj sij:

—Tata chré', sisi ga'ue, nĭ ga'ne re' sayun ran'ánĭ nan. Sanĭ sĭ gui'yáj re' rún' huin ruhua man'ánĭ. Maan si gui'yáj re' rún' aran' ruhua man'án re'. —Daj gataj Jesús gunun man'an Yan'anĭ.

⁴⁰ Ngaa nĭ nanicaj Jesús rian man ni tsĭnj nico' sij. Nĭ atoj anin' sí' nari' sij. Ngaa nĭ gataj sij gunun Pedro:

—Nĭ sĭ ga'ue nĭ 'ngo hora gunun ruhua anin' é re' ngāj ga mí'. ⁴¹ Ga gunun ruhua anin' é re' gachinj jni'yaj anin' é re' rian Yan'anĭ sisi sĭ guinij anin' é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre niman anin' é re'. Huin ruhua nimán re' gui'yaj sa' re'. Sanĭ nun gahuin nucuj nnee cúj anin' é re' mánĭ. —Daj gataj Jesús gunun ni huaj'niĭ tsĭnj daj.

⁴² Ngaa nĭ gan'anĭ ruhua' yún Jesús. Nĭ gachinj jni'yaj sij rian Yan'anĭ. Nĭ gataj sij:

—Tata chré', sisi sĭ ga'ue ganani rian sayun nan, ngaa nĭ gui'yáj re' si garan' ruhuá re' ngāj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anĭ.

⁴³ Nĭ ngaa nanicaj ruhua' yún sij, nĭ atoj ruhua' yún anin' sí' nari' sij. Daj si a'uij rian anin' sí', gui'yaj nnej.

⁴⁴ Ngaa nĭ gahui sij rian ni sí'. Nĭ gan'anĭ gachinj jni'yaj sij rian Yan'anĭ guisĭj huaj'niĭ. Nĭ hué gue nuguan' daj gataj ruhua' yún sij rian Yan'anĭ.

⁴⁵ Ngaa nĭ nanicaj sij rian man ni tsĭnj nico' sij. Ni gataj sij:

—Ga'ue gatoj anin' é re', nĭ naranĭ ruhua á re' aj. Guisĭj hora ga'na' tsĭnj naga'ui' man'ánĭ ra'a ni tsĭnj 'yaj gaquin' huinj da'nĭj ni ngüi. ⁴⁶ Nachica anin' é re' gan'anĭ né'. Hua gahuin nichrun' tsĭnj 'na' naga'ui' yŭnj rian ni tsĭnj nicaj sun. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Arresto de Jesús

⁴⁷ Da a'mi gue Jesús ngaa guisĭj Judas huin sí' 'ngo ni xuhuij ran' ni tsĭnj nico' sij. Nĭ nicaj dugüi' sí' nga nico ni tsĭnj guisĭj sí'. Nĭ ata ni sij

espada nej, chrun nej, huaj ni sij. Nĭ ga'nĭj ni chrej a'nin' nga ni tsĭnj huin achij scanij ni ngüi ga'na' ni sij. ⁴⁸ Nĭ hua digyán Judas 'ngo chrej daj guĭni'i ni sij un tsĭnj huin guĭda'a ni sij. Nĭ gataj sí':

—Tsĭnj garun du'uaĭ daj hué sij huin Jesús aj. Guĭda'a ni é re' sij. —Daj hua gataj Judas rian ni tsĭnj nicaj dugüi' nga sí'.

⁴⁹ Ngaa nĭ 'ngo gahuin nĭchrun' Judas rian niquin' Jesús. Nĭ:

—Hua sa' nné re', maestro. —Gataj sij gunun Jesús. Nĭ garun du'ua sij sí'.

⁵⁰ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun sí':

—Amigo, un sin huin, nĭ 'na' re' únj. —Daj gataj Jesús gunun Judas.

Hué dan nĭ gahuin nĭchrun' ni sij, nĭ guida'a ni sij Jesús.

⁵¹ Ngaa nĭ guiri 'ngo tsĭnj niquin' nga Jesús si-espada sij. Nĭ ga'ui' sij tsĭnj 'yaj sun rian chrej huin achij nĭn' daj. Nĭ güéj nĭn' chraquij sí', gui'yaj sij. ⁵² Ngaa nĭ gataj Jesús rian tsĭnj nicaj espada daj:

—Na'nij re' si-espada re' chruhua pena. Daj si daran' ni tsĭnj gunun' nga espada, nĭ gahui' ni sij, gui'yaj espada nej. ⁵³ Nun ni'í re' sisi ga'ue gachinj jni'yā rian chrē, nĭ ga'nij chrē hué hora nan xuhuij xi'nin' ni ángel ga'na' chraquij yūnj ní'. ⁵⁴ Sanĭ sisi da'nga' daj gui'yā, nĭ na'ue gahuin yya daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anĭ. Daj si ataj si-nuguan' Yan'anĭ sisi hua niān guĭran'anĭ sayun nánj. —Daj gataj Jesús.

⁵⁵ Nĭ hora daj nĭ gataj Jesús gunun ni tsĭnj 'na' daj:

—Nĭ un sin huin nĭ ata á re' espada nga chrun nej 'na' guĭda'a á re' yūnj únj. Huéj huin 'ngo tsĭnj tu ruhua ni é re' ní'. Ya'yoj ganēj chruhua nuhui digyānj rian ni é re'. Nĭ nun guĭda'a ni é re' yūnj mánj.

⁵⁶ Sanĭ ran'anĭ sayun nan sisi gahuin yya daj rún' gataj ni tsĭnj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ asij ná. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nĭ dunáj daran' ni tsĭnj nico' Jesús man'an sij. Nĭ gunánj ni sí' rian Jesús.

Jesús ante el concilio

⁵⁷ Ngaa nĭ ni tsĭnj guida'a Jesús, nĭ nicaj ni sij sí' gan'anĭ ni sij rian tsĭnj gu'naj Caifás huin sí' chrej huin achij nĭn'. Nĭ yu'uj daj hua nahuin yu' ni tsĭnj digyán ley nga ni tsĭnj huin achij nej. ⁵⁸ Nĭ gan' huaj Pedro nico' sí' huaj rucu Jesús. Nĭ guisĭj sij rian ducuá chrej huin achij daj. Nĭ rian hua ta rian hue' daj gatúj sij. Nĭ gan'anĭ gane sij nga ni snado mán yu'uj daj. Daj si huin ruhua sij guĭni'i sij sisi daj ganahuij daran' ni nuguan' daj.

⁵⁹ Ngaa nĭ nano' ni chrej a'nin' nga ni tsĭnj 'yaj junta daj nuguan' nne xi'í Jesús sisi da'nga' daj ga'ue dagahui' ni sij Jesús. ⁶⁰ Sanĭ nun narĭ' ni sij 'ngo nuguan' nne daj. Nĭ nunĭj si ga'na' nico ni tsĭnj ga'mi nne xi'í Jesús, sanĭ nun narĭ' ni sij 'ngo gaquin' sisi gahui' sí'. Hué dan nĭ ga'na' huij tsĭnj daj. ⁶¹ Nĭ gataj nungüej sij:

—Gataj tsĭnj nan sisi ga'ue duguane sij ducuá Yan'anĭ. Nĭ xiráj hua'nij güi, nĭ nagui'yaj sij ango nuhui. —Daj gataj nungüej tsĭnj daj.

⁶² Ngaa nĭ naxuman chrej huin achij nĭn'. Nĭ gataj sij gunun Jesús:

—Nitaj 'ngo nuguan' nanicaj re' únj. Nĭ un sin huin si ataj nungüej tsĭnj daj xi'í re' únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

⁶³ Sanĭ díj guiniquin' du'ua Jesús nun ga'mi sij. Ngaa nĭ gataj chrej huin achij nĭn' daj gunun Jesús:

—A'nĭj sun rián re' nga si-xugüi Yan'anĭ hua nĭ'na' sisi gataj yyá re' sisi hué re' huin Cristo da'nĭj Yan'anĭ. —Daj gataj sij gunun Jesús.

⁶⁴ Hué dan nĭ gataj Jesús:

—Huéj huin daj rún' atáj re' nánj. Nĭ atā gunun ni é re' sisi huéj huin da'nĭj ni ngüi. Nĭ guĭni'i ni é re' sisi ganēj ne' chrej ra'a sa' Yan'anĭ nucuj nĭn' nne xata'. Nĭ guĭni'i ni é

re' ga'nāj rian nga xata'. —Daj gataj Jesús.

⁶⁵ Ngaa nī gutsi' chrej huin achij nīn' daj si-gan' sij. Nī gataj sij:

—Ga'mi quij sí' xi'í Yan'anj anj. Nitaj si guj'yó' ni testigo ga mánj. Acuan' gunun ni é re' si ga'mi quij sij xi'í Yan'anj anj. ⁶⁶ Daj guj'yaj né', ruhua ni é re' únj. —Daj gataj chrej huin achij nīn' gunun ni tsínj gan'anj junta daj.

Nī:

—Da'ui sij gaquin', nī hua nian gahui' yya sij. —Daj gataj ni tsínj daj.

⁶⁷ Ngaa nī gara sta'nunj ni sij rian Jesús. Nī ga'ui' ni sij sí' nej. Nī gara'ui' ango ni sij rian sí'. ⁶⁸ Nī gataj ni sij:

—Gahui chra re' sisi un tsínj ga'uí' re' huín re' Cristo. —Daj gataj ni sij ga'mi ducu ni sij rian Jesús.

Pedro niega a Jesús

⁶⁹ Nī nne Pedro ne' chrej xe' ta rian ducua' chrej huin achij nīn' daj.

Nī gahuin nichrun' 'ngo yun'unj xana 'yaj sun hue' daj. Nī gataj ún':

—Hué re' nicaj dugüi' nga Jesús tsínj 'na' estado Galilea aj. —Daj gataj ún' gunun Pedro.

⁷⁰ Sanj nun ga'uej Pedro rian daran' ni tsínj man yu'uj daj. Nī gataj sij:

—Nun ni'ínj un si atáj re' mánj. —Gataj Pedro gunun ún'.

⁷¹ Ngaa nī gahui sij ne' chrej xe' ne' rian atúj ni ngüi. Nī guini'i ango yun'unj xana 'yaj sun man'an sij. Nī gataj ún' gunun ni tsínj mán yu'uj daj:

—Hué tsínj nan nicaj dugüi' nga Jesús, tsínj 'na' xuman' Nazaret. —Daj gataj ún' gunun ni sij.

⁷² Sanj nun ga'uej ruhua' yún Pedro. Nī gata' nīca yya sij. Nī gataj sij:

—Nun ni'ínj tsínj da mánj. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

⁷³ Ngaa nī ango hora le', nī gahuin nichrun' ni tsínj mán yu'uj daj. Nī gataj ni sij gunun Pedro:

—Xanga' huín re' 'ngo ni tsínj daj. Daj si a'mí re' daj rún' a'mi ni sij. —Daj gataj ni tsínj daj gunun Pedro.

⁷⁴ Hué dan nī gaxi'i sij ga'mi quij sij. Nī gata' nīca yya sij. Nī gataj sij:

—Nun ni'ínj tsínj da mánj. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

Nī hué gue hora daj gaguáj do'loj 'ngo du'ua xú'.

⁷⁵ Ngaa nī ganun ruhua Pedro si gataj Jesús gunun sí': "Asij nun gaguaj do'loj si 'ngo du'ua xú', nī gataj re' si hua'nij si nun ni'í re' man'anj mánj." Da'nga' daj hua gataj Jesús gunun Pedro. Ngaa nī gahui Pedro gan'anj sij ne' chrej xe'. Nī gaco nīn' ruhua sij.

27

Jesús ante Pilato

¹ Nī ngaa guerenga', nī diga'mi dugüi' daran' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij scanij ni ngüi sisi naga'ui' ni sij Jesús gahui' sí'. ² Nī gumij ni sij Jesús. Nī nicaj ni sij sí' gan'anj ni sij naga'ui' ni sij sí' ra'a Pilato huin sí' gobernado.

Muerte de Judas

³ Nī Judas huin tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun. Nī ngaa guini'i Judas sisi gahui' Jesús, guj'yaj ni sij, nī ducu ganani ruhua sij. Nī naga'ui' sij icó chi' san'anj plata daj rian ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij nej. ⁴ Nī gataj sij:

—Da'uīj gaquin' xi'í si naga'uīj gahui' 'ngo tsínj nitaj 'ngo gaquin' gui'yaj. —Daj gataj Judas ngaa nani ruhua sij.

Sanj gataj ni sij:

—Nī un si guj'yaj únj únj. Si-gaquin' man'án re' huin nan. —Daj gataj ni sij gunun Judas.

⁵ Ngaa nī dagaman' Judas san'anj huin plata daj chruhua nuhui. Nī gan'anj doco' sij man'an sij. Nī gahui' sij. ⁶ Hué dan nī naran' ni chrej a'nin' san'anj huin plata daj. Nī gataj ni sij:

—Si ga'ue ga'nij né' san'anj nan rian Yan'anj gahuin ofrenda xi'í si

du'ue tun 'ngo tsínj mánj. —Daj gataj ni sij.

⁷ Ngaa n̄i uyan ga'mi ni sij sisi guiran ni sij san'anj daj 'ngo do'ój 'ngo tsínj ri chruj. N̄i da'nga' daj gui'yaj ni sij sisi guiri' ni sij 'ngo yu'uj gachin' ni sij ni ngüi 'na' ango rian xuman'. ⁸ Xi'í daj gu'naj yo'ój daj da' güi acuan' yo'ój tun. ⁹ Hué daj gahuin yya daj rún' ga'mi Jeremías tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. N̄i gataj sí': "Nacaj ni sij ico chí' san'anj plata. Daj si da'nga' daj huin du'ue 'ngo tsínj daj daj rún' naru'ue ni tsínj israelita. ¹⁰ N̄i san'anj daj guiránj ni sij do'ój tsínj ri chruj daj rún' ga'nin' Señor sun riánj." —Daj gataj Jeremías.

Pilato interroga a Jesús

¹¹ Ngaa n̄i ganiquin' Jesús rian gobernado. N̄i ganachínj snan'anj sí' Jesús. N̄i:

—Hué re' huin si-rey ni ngüi israelita ní'. —Gataj gobernado.

Ngaa n̄i:

—Hué re' ataj nánj. —Gataj Jesús.

¹² San̄i ngaa ga'mi gaquin' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij, n̄i nun danicaj Jesús n̄i a 'ngo nuguan' rian ni sij. ¹³ Ngaa n̄i gataj gobernado daj tsínj gu'naj Pilato gunun Jesús:

—Nunún re' undaj gaquin' a'mi ni sij rian xi'í re' di mí'. —Daj gataj Pilato gunun Jesús.

¹⁴ San̄i n̄i a 'ngo nuguan' nun gataj Jesús gunun Pilato. Xi'í daj n̄i nin' ruhua garáj yan'anj ruhua sij ni'yaj sij Jesús.

Jesús sentenciado a muerte

¹⁵ N̄i da' go'ngo yo', n̄i hua 'ngo ducúanj nico' Pilato sisi ri sí' 'ngo tsínj nun ducuağa' go'ngo gui'yanj pascua. Tsínj garan' ruhua ni ngüi, n̄i guiri sij sí' ducuağa'. ¹⁶ N̄i ngaa daj, n̄i nun 'ngo tsínj gu'naj Barrabás ducuağa'. N̄i ni'i sa' ni ngüi sisi da'ui sij nico gaquin'. ¹⁷ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Pilato ni tsínj nahuin yu' daj. N̄i gataj sij:

—N̄i un tsínj garan' ruhua á ni é re' sisi guir̄ij ducuağa', ruhua á re' únj. As̄i guir̄ij Barrabás ní'. As̄i guir̄ij tsínj gu'naj Cristo sa'. —Daj gataj Pilato gunun ni sij.

¹⁸ Daj si xacaj Pilato cuenta sisi naga'ui' ni sij Jesús rian xi'í si xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'an sí'.

¹⁹ N̄i ngaa gane Pilato rian nagui'yaj yya sij ni gaquin', n̄i ga'n̄j nica sij 'ngo nuguan' gan'anj rian sij. N̄i gataj ún' gunun sij:

—S̄i diguúj re' si-nuguan' tsínj hua n̄ica niman nan mánj. Daj si guiran'anj 'ngo sayun nico xi'í sij yyaj ngaa ga'n̄j aj. —Daj gataj unj rian sí'.

²⁰ San̄i gui'yaj fuerza ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij sisi gachinj ni ngüi rian Pilato sisi gahui Barrabás ducuağa'. N̄i sisi gachinj ni ngüi sisi gahui' Jesús. ²¹ Ngaa n̄i gataj gobernado gunun ni ngüi:

—Daj hua yya tsínj guir̄ij, ruhua ni é re' únj. —Daj gataj sij gunun ni ngüi.

Ngaa n̄i:

—Guiri re' Barrabás. —Gataj ni sij.

²² Ngaa n̄i gataj Pilato gunun ni sij:

—Daj huin ruhua ni é re' un sin huin gui'yā nga Jesús tsínj gu'naj Cristo únj. —Daj gataj sij gunun ni ngüi.

Ngaa n̄i:

—Gari re' gaquúj Jesús guinico' sij rian rugutsi, ruhua únj. —Daj gataj daran' ni ngüi.

²³ Ngaa n̄i gataj Pilato gunun ni sij:

—Daj hua gaquin' gui'yaj sij únj. —Daj gataj Pilato.

San̄i naanj gaguáj ruhua' yún ni sij:

—Gari re' gaquúj Jesús guinico' sij rian rugutsi aj. —Daj gaguáj ni ngüi daj.

²⁴ N̄i guini'i Pilato sisi na'ue gana'man ruhua ni ngüi. San̄i huaj nin' ruhua ga'man ruhua ni sij. Ngaa n̄i guida'a sij nnee. N̄i nania' sij rian ni ngüi. N̄i gataj sij:

—Sé xi'ij huin si gahui' tsínj hua nica niman nan mánj. Güenda man'an ni é re' huin nánj. —Daj gataj Pilato.

²⁵ Ngaa nì gataj ni ngüi daj:

—Xi'í ni da'nij únj gahui' tsínj nan anj. —Daj gataj ni sij.

²⁶ Ngaa nì guiri Pilato Barrabás rian ni ngüi. Nì ga'ui' ni sij nne' xiráj Jesús, gui'yaj Pilato. Hué dan nì naga'ui' Pilato Jesús rian ni sij sisi gari ni sij gaquíj sí' guinico' sí' rian rugutsi.

²⁷ Ngaa nì nicaj ni si-snado gobernado gan'anj ni sij Jesús ta rian palacio daj. Nì ganahuin yu' daran' ango ni snado rian Jesús, gui'yaj ni sij. ²⁸ Nì guiri ni sij si-gan' sí'. Nì na'níj ni sij 'ngö atsiy rian rumi' mare xá Jesús gunun sí'. ²⁹ Nì run'un ni sij 'ngö ya'a tanj gui'yaj ni sij 'ngö corona ga'níj ni sij chra Jesús. Nì garíj ni sij 'ngö riuj ra'a sa' sí'. Ngaa nì ganiquin' ráj dacoj ni sij rian sí'. Nì ga'nga' naco ni sij. Nì ga'mi ducu ni sij guini'yaj ni sij Jesús. Nì gataj ni sij:

—Hua 'ueé nin' si-rey ni tsínj israelita. —Daj gaguáj ni sij ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

³⁰ Nì gara sta'nunj ni sij rian Jesús nej. Nì guida'a ni sij riuj daj ga'ui' ni sij chra sí'. ³¹ Nì ngaa guisíj gui'yaj ducu ni sij, nì guiri ni sij atsiy daj. Nì na'níj ni sij si-gan' Jesús xá sí' ruhua' yún. Hué dan nì guiri ni sij man'an sí' gan'anj sij güenda gari ni sij gaquíj man'an sí' guinico' sí' rian rugutsi.

Crucifixión y muerte de Jesús.

³² Nì ngaa gahui ni sij, nì nacaj dugüi' ni sij nga 'ngö tsínj 'na' xuman' gu'naj Cirene. Nì gu'naj sí' Simón. Nì chran' yun'unj ni sij sisi gata sí' si-rugutsi Jesús. ³³ Ngaa nì guisíj ni sij 'ngö dacan gu'naj Gólgota. Nì nuguan' daj gata ruhuaj dacan cúj chra níman. ³⁴ Nì ga'ui' ni sij vino go'o Jesús nachej dugüi'-í' nga si-gaj' xucu. Sanì ngaa go'o Jesús doj, nì nun ga'uej sij go'o sij ga

mánj. ³⁵ Nì ngaa gari ni sij gaquíj Jesús doco' ni sij sí' rian rugutsi, nì ducu ni snado sisi un tsínj gahui sa' nicaj sij si-gan' sí' gan'anj sij. Nì da'nga' daj gahuin gui'yaj ni sij sisi gahuin yya daj rún' gataj tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nì gataj sí': "Gura' da'aj ni sij si-gan'anj. Nì ducu ni sij sisi un tsínj gahui sa', nì nicaj sí' si-gan'anj gan'anj." Daj gataj tsínj daj asij ná. ³⁶ Nì gan'anj gane ni sij yu'uj daj dugumi ni sij Jesús. ³⁷ Nì garun ni sij letra chra si-rugutsi Jesús un si xi'i huin dagahui' ni sij. Nì letra daj ataj: "Nan huin Jesús Si-Rey ni tsínj israelita." Da'nga' daj garun ni sij. ³⁸ Nì doco' ni snado yahuij tsínj tu rian yahuij rugutsi. Nì nico' 'ngö sij ra'a sa' Jesús, nì ango sij chrej ra'a rotsi sí'.

³⁹ Nì ga'mi quij ni ngüi gachin. Nì dugunun ni sij chra ni sij. ⁴⁰ Nì gataj ni sij:

—Hué re' huin si duguane nuhui nico, nì hua'nij gue güi nagui'yaj ruhua' yún re', atáj re' ní'. Ngaa nì ganacaj re' man'án re'. Sisi hué re' huin da'níj Yan'anj, nì guinaniy re' rian rugutsi aj. —Hué daj gataj ni ngüi ga'mi ducu ni sij rian Jesús.

⁴¹ Nì hué 'ngö nuguan' daj ga'mi ducu ni chrej a'nin' nga ni maestro digyán ley nej, ni tsínj fariseo nej, nga ni tsínj huin achij nej. Nì gataj ni sij:

⁴² —Nacaj sij ango ni ngüi. Sanì na'ue ganacaj sij man'an sij. Sisi hué si huin si-rey ni tsínj israelita, ngaa nì nanij sij rian rugutsi aj. Ngaa nì guxuman ró' nì'yó' sij. ⁴³ Xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Ngaa nì sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya sij, nì ga'ue ganacaj Yan'anj sij yyaj. Daj si ataj sij sisi hué sij huin da'níj Yan'anj. —Daj ga'mi quij ni sij rian Jesús. ⁴⁴ Nì da nungüej tsínj tu nico' rian rugutsi xi'níj Jesús ga'mi quij nungüej sij rian Jesús nej aj.

⁴⁵ Nì ngaa guisíj gaxuj, nì gahuin rumi' rian daran' xungüi. Nì gahuin rumi' da' ga hua'nij di'ni. ⁴⁶ Nì 'ngö

si ga hua'nij, ni gaguáj nucaj Jesús. Ni gataj sij:

—Eli, Eli, lama sabactani. —Daj gataj sij gaguáj sij.

Ni snan'anj man'an sij ruhuaj gata: Dan'anj man'anj, Dan'anj man'anj, un sin huin, ni duná re' urinj únj. Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

⁴⁷ Ni gunun go'ngo ni tsínj niquin' yu'uj daj si gataj Jesús. Ni gataj ni sij:

—Aquínj sij ga'na' tsínj gu'naj Elías aj. —Daj gataj ni sij.

⁴⁸ Ngaa ni hora gunánj 'ngo ni sij. Ni guida'a sij 'ngo gachij. Ni gutáj sij nnee vino yu rian gachij daj. Ni guta' sij chra' 'ngo chrun rianj. Ni dugüin' sij gachij daj du'ua Jesús sisi go'o sí'. ⁴⁹ Sanj gataj ango ni sij:

—Duna re'. Ni guini'í' sisi ga'na' yya tsínj gu'naj Elías naca' sí' man'an sij. —Daj gataj ni sij.

⁵⁰ Ngaa ni gaguáj nucaj ruhua' yún Jesús. Ni gahui' sí'. ⁵¹ Ni 'ngo tsitsi' huji dasu atsij nico' chruhua nuhui nico da' chraj nga da' xi'ij. Nga ni naganan' yo'ój. Ni guisitsi' huej. ⁵² Ni naxi'nij rian gachin' ni sij níman. Ni ganá'nij nico nnee cúj ni tsínj hua sa' niman gahui'. ⁵³ Ni ngaa ganá'nij Jesús, ni gahui ni sij rian achin' níman. Ni gatúj ni sij chruhua xuman' Jerusalén. Ni guini'i nico ni ngüi ni sij.

⁵⁴ Ni guini'i snado centurión nga ango ni snado niquin' dugumi Jesús. Ni guini'i ni sij ga'na' yún nga daran' si gahuin. Ngaa ni nin' ruhua guxu'ui' ni sij. Ni gataj ni sij:

—Xanga', ni hué tsínj nan huin da'nij Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij.

⁵⁵ Ni gan' mán nico ni yun'unj xana ni'yaj ne Jesús. Ni asij gahui Jesús estado Galilea, ni guinico' ni yun'unj xana daj Jesús. Ni gui'yaj sun ne rian man'an sí'. ⁵⁶ Ni scanij ne niquin' María Magdalena nga María nni Jacobo nga José nej, nni nungüej da'nij Zebedeo nej.

Jesús es sepultado

⁵⁷ Ni ngaa guinj güi daj, ni ga'na' 'ngo tsínj xuru'ue 'na' sí' xuman' gu'naj Arimatea. Ni gu'naj sí' José. Ni hué daj nico' sí' Jesús nej. ⁵⁸ Ni gan'anj sij rian nne Pilato gachínj sij níman Jesús. Ngaa ni ga'nin' Pilato sun sisi naga'ui' ni sij níman Jesús rian José. ⁵⁹ Ngaa ni nacaj José níman Jesús. Ni chri'yanj sij atsij sa' xiráj níman daj. ⁶⁰ Ni gurúj sij níman chruhua 'ngo huej. Ni naca gaya' sij huej daj nne rian do'ój sij. Ni ganaránj sij yej xxi rian huej daj. Ngaa ni gan'anj sij. ⁶¹ Ni yu'uj daj gane María Magdalena nga ango María du'ua yu'uj daj.

La guardia ante la tumba

⁶² Ni ango güi ngaa guisij gui'yaj xugüi ni sij güi naránj ruhua ni sij, ni nahuin yu' ni chrej a'nin' nga ni tsínj fariseo rian Pilato. ⁶³ Ni gataj ni sij gunun sí':

—Señor, gananun ruhua únj sisi ngaa ga ni'na' tsínj digya' yun'unj daj, ni gataj sij sisi chra' hua'nij güi, ni gana'nij sij. ⁶⁴ Ngaa ni ga'nin' re' sun sisi gahuin ran rian yu'uj achin' níman daj da guisij ya'nij güi nun sa' nun ga'na' gui'yaj tu ni tsínj nico' sij ne' ni. Ni gataj ni sij rian ni ngüi sisi ganá'nij sí' scanij ni níman. Ni gahuin quij nuguan' digya' yun'unj daj daj nga nuguan' yya ga'mi sini yan sij. —Daj gataj ni sij gunun Pilato.

⁶⁵ Ngaa ni gataj Pilato gunun ni sij: —Yu'uj daj mán 'ngo xi'nin' snado. Ganica'j ni é re' gan'anj nagi'yaj ran ni é re' rian yu'uj achin' níman daj. Ni'i a ni é re' daj gui'yaj á re'. —Daj gataj Pilato gunun ni sij.

⁶⁶ Ngaa ni gahui ni sij gan'anj nagi'yaj xitinj ni sij rian yu'uj daj. Ni garun ni sij si-sello ni sij rian yej guiránj ni sij. Ni gani ni sij snado dugumi ni sí' rian achin' níman daj.

28

La resurrección

1 Nĭ gachin güi naránj ruhua ni sij. Nĭ ngaa ruhua guerenga' güi gudungu, nĭ ga'na' María Magdalena nga ango María guĭni'yaj nungüej unj rian huej rian gachin' ni sij níman. 2 Nĭ ga'na' nucuj 'ngo yún. Daj si ga'na' 'ngo ángel xata' ga'nĭj Señor. Nĭ guisĭj ángel daj rian yu'uj daj. Ni ga'nej ángel yej xxi hua ránj rian yu'uj gachin' níman daj. Nĭ gan'anĭj gane ángel rian yej daj. 3 Nĭ ran ángel daj daj rún' ngaa ran 'yaj du'ui. Nĭ daj rún' hua gatsi yu'ue', nĭ da'nga' daj hua gatsi si-gan' ángel daj. 4 Nĭ ducu guxu'ui' ni snado dugumi daj. Nĭ nagunánj ni sij, gui'yaj si xu'ui' ni sij. Nĭ guĭnij rumi' ni sij. Nĭ rún' hua níman hua ni sij. 5 Sanĭ gataj ángel gunun nungüej yun'unĭj xana daj:

—Sĭ guxu'ui' nungüej é re' mánj. Daj si ni'ĭnj sisi nano' nungüej é re' Jesús tsĭnj guĭnico' rian rugutsi. 6 Nitaj si ngaj sij yu'uj nan ga mánj. Daj si daj rún' gataj sij gunun ni é re', nĭ da'nga' daj ganá'nĭj sij. Gahua' nungüej é re' guĭni'i nungüej é re' rian gachin' ni sij. 7 Nĭ güĭj yoo nungüej é re' gataj snan'anĭj nungüej é re' rian ni tsĭnj nico' sij sisi ganá'nĭj sij scanĭj ni níman. Nĭ gataj á re' sisi gan'anĭj sini sij estado Galilea. Nĭ yu'uj daj guĭni'i ni é re' man'an sij. Daj gataj snan'anĭj nungüej é re' gunun ni sij. Nĭ huĕj ataj gunun nungüej é re'. —Daj gataj ángel daj gunun nungüej yun'unĭj xana daj.

8 Ngaa nĭ gunánj yoo nungüej ún' rian yu'uj daj. Nĭ guxu'ui' nungüej ún'. Sanĭ gahuin niá' ruhua nungüej ún' nej. Nĭ gunánj nungüej ún' gan'anĭj nata' ún' nuguan' daj gunun ni tsĭnj nico' Jesús. 9 Nĭ ngaa huaj nungüej ún' chruhua chrej, nĭ nacaj dugüi' Jesús nga nungüej ún'. Nĭ gataj sij: Gahuin niá' ruhua nungüej é re'. Gataj sij.

Ngaa nĭ gahuin ni chrun' nungüej ún' rian ni quin' Jesús. Nĭ nanan nungüej ún' dacój Jesús. Nĭ ga'mi

sa' nungüej ún' rian sij. 10 Ngaa nĭ gataj Jesús gunun nungüej ún':

—Sĭ guxu'ui' nungüej é re' mánj. Maan si gan'anĭj gataj snan'anĭj nungüej é re' rian ni jnān sisi gan'anĭj ni sij estado Galilea. Nĭ yu'uj daj guĭni'i ni sij man'anĭj.

El informe de la guardia

11 Nĭ ngaa huaj nungüej ún' chruhua chrej, nĭ gan'anĭj go'ngo ni snado dugumi daj xuman' daj. Nĭ ganata' ni sij daran' si gahuin rian ni chrej a'nin'. 12 Ngaa nĭ ganahuin yu' ni tsĭnj daj nga ni tsĭnj huin achij sisi uyan ga ruhua daran' ni sij daj guĭ'yaj ni sij. Nĭ nico san'anĭj ga'ui' ni sij rian ni snado. 13 Nĭ gataj ni sij gunun ni sí':

—Gataj ni é re' sisi ngaa ne' nĭ, nĭ ga'na' gui'yaj tu ni tsĭnj nico' Jesús níman daj ngaa atoj ni únĭj anĭj. Da'nga' daj gataj ni é re'. 14 Nĭ sisi gunun gobernado si gui'yaj né', ngaa nĭ ga'mi sa' únĭj nga sí'. Ngaa nĭ ganacaj únĭj ni é re'. —Da'nga' daj gataj ni chrej a'nin' rian ni snado.

15 Ngaa nĭ ganacaj ni snado san'anĭj ga'ui' ni sij daj. Nĭ gui'yaj ni sij daj rún' gataj ni chrej a'nin' gunun ni sij. Nĭ daj rún' ga'mi yya ni snado daj da'nga' daj a'mi ni tsĭnj israelita da' güi acuan'.

La gran comisión

16 Asíj nĭ gan'anĭj xan ni tsĭnj nico' Jesús estado Galilea rian quĭj hua gataj Jesús sisi gan'anĭj ni sij. 17 Nĭ ngaa guĭni'i ni sij Jesús, nĭ ganiquin' ráj dacoj ni sij rian sí' ga'mi sa' ni sij. Sanĭ gani huĭj ruhua go'ngo ni sij xi'í Jesús. 18 Ngaa nĭ gahuin ni chrun' Jesús, nĭ gataj sij:

—Riqui Yan'anĭj sisi guĭnicā daran' sun ne' xata' nga chruhua xungüĭ nej. 19 Xi'í daj, nĭ gan'anĭj digyán ni é re' nuguan' sa' rian daran' ni ngüĭ man chruhua xungüĭ. Nĭ guĭnico' ni sij man'anĭj, guĭ'yaj ni é re'. Nĭ duguata' nnee ni é re' ni sij nga si-xugüi chrē nga si-xugüi man'anĭj nej, si-xugüi Espiritu Santo nej aj.

20 Nĭ dĭgyán ni é re' rian ni sij sisĭ dagahuĭn ni sij daran' ni nuguan' ga'nĭj sun rian ni é re'. Nĭ guĭni'i ni é re' sisĭ daran' ni gūi achē ngā ni é re' da guĭsij gaṇahuij xungūi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN MARCOS

Predicación de Juan el Bautista

¹ Nan huin gaxi'i nuguan' sa' xi'í Jesucristo huin sij da'níj Yan'anj xanga' aj. ² Asij ná nì garun tsínj gu'naj Isaías 'ngo nuguan' anj. Nì man'an tsínj daj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Nì gataj sij:

A'nī 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan'ānj. Nì tsínj daj guñtaj dian sini rián re' gan'anj sij.

Nì guñ'yaj xugüi sij si-chréj re' gan'anj re'.

Daj gataj Yan'anj garun Isaías asij ná. ³ Nì garun Isaías ango nuguan' nej gataj sí':

Unun né' si-nane 'ngo tsínj a'mi nucuj 'ngo yu'uj quij guñ'yanj naco aj.

Nì ataj sij sisi guñ'yaj xugüi né' si-chrej Señor.

Nì nagui'yaj nica né' niman né' xi'í si ga'na' Señor rian né'.

Daj gataj Isaías asij ná. ⁴ Hué dan nì duguata' nnee tsínj gu'naj Juan ni ngüi riqui quij qui'yanj naco. Nì gataj sij sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nì gata' nnee ni sij. Ngaa nì ga'ue guñicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' ni sij. Daj gataj sij. ⁵ Nì gahui nico ni ngüi mán estado Judea nga xuman' gu'naj Jerusalén gan'anj ni sij rian nne Juan. Nì duguata' nnee Juan ni sij chruhua xinéj nnee gu'naj Jordán. Nì ganata' ni sij si-gaquin' ni sij. Ngaa nì gata' nnee ni sij.

⁶ Nì si-gan' Juan huin to xucu gu'naj camello. Nì nnij cinchru 'nij gatin sij. Nì xa sij xiriquíj nga gatsi' mán riqui quij. ⁷ Nì nata' sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nì gataj sij:

—Rucú man'anj ga'na' 'ngo tsínj nicaj sun doj daj nga man'anj. Nì nucuj nin' ruhua sij daj da na'aj

riānj ga' nītū nachīj nnij correa dacānj sij. ⁸ Nì duguata' nnee man'anj a ni é re' nga nnee. Sanj ga'na' sij, nì ga'na' Espiritu Santo rian án re', guñ'yaj sij. —Daj gataj Juan gunun ni ngüi aj.

El bautismo de Jesús

⁹ Ngaa nì ni güi daj, nì gahui Jesús xuman' Nazaret huin xuman' ngaj estado Galilea. Nì duguata' nnee Juan man'an Jesús xinéj nnee gu'naj Jordán. ¹⁰ Nì ngaa gahui Jesús chruhua nnee, nì guini'i sij naxi'nij xata'. Nì guini'i sij sisi 'na' guinij Espiritu Santo rian man'an sij. Nì daj rún' hua xu'man hua Espiritu Santo ga'na' rian sij. ¹¹ Ngaa nì ne' xata' ga'mi 'ngo nane rian Jesús. Nì gataj Yan'anj:

—Hué so' huin da'nī 'i ruhuāj. Nì hua niā' ruhuāj ni'yā so'. —Daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

Tentación de Jesús

¹² Ngaa nì 'ngo hora, nì gan'anj Jesús quij qui'yanj naco, guñ'yaj Espiritu Santo. ¹³ Da' yu'uj daj gane sij huñj xia güi. Nì gane sij scanij ni xucu huue mán riqui quij qui'yanj daj. Nì gatsij sichre niman Jesús guñ'yaj-á' fuerza sisi guñ'yaj Jesús gaquin'. Nì ga'na' chracuij ni ángel si gachin rian Jesús.

Jesús principia su ministerio

¹⁴ Ngaa nì ngaa guisíj garij ni sij ducuaga' man'an Juan, nì gan'anj Jesús estado Galilea. Nì nata' Jesús si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian ni ngüi. ¹⁵ Nì gataj Jesús:

—Hua guisíj gahuin nìchrun' güi guñicaj sun Yan'anj xungüi nan. Xi'í daj nì nānicaj ruhua á re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Nì guxuman ruhua á re' nì'yaj á re' si-nuguan'anj huin nuguan' sa' aj. —Daj gataj Jesús rian ni ngüi.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶ Nì ngaa huaj Jesús gachéj sij du'ua laguna xachij gu'naj Galilea,

nĭ guini'i sij 'ngo tsínj gu'naj Simón nga jnánj sí' tsínj gu'naj Andrés. Hué nungüej sij huin tsínj da'a xucuj. Nĭ a'nĭj nungüej sij nnánj chruhua nnee. ¹⁷ Nĭ gataj Jesús gunun nungüej sij:

—Guinico' nungüej é re' man'ānj. Ngaa nĭ gui'yā sisi daj rún' da'a nungüej é re' xucuj, nĭ da'nga' daj guiri' nungüej é re' tsínj guxuman ruhua nĭ'yaj man'ānj. —Daj gataj Jesús.

¹⁸ Ngaa nĭ 'ngo hora duna nungüej sij xinánj sij. Nĭ gan'anj nungüej sij nga Jesús.

¹⁹ Ngaa nĭ huaj Jesús ne' rian doj, nĭ guini'i sij tsínj gu'naj Jacobo da'nĭj Zebedeo nga jnánj sí' tsínj gu'naj Juan. Nĭ nne nungüej sij chruhua 'ngo riō chéj rian nnee nagui'yaj sa' nungüej sij nnánj da'a nungüej sij xucuj. ²⁰ Nĭ gaquínj Jesús nungüej sij sisi guinico' nungüej sij man'an sí'. Nĭ duna nungüej sij chrej nungüej sij Zebedeo chruhua riō nga si-moso sí'. Asíj nĭ guinico' nungüej sij Jesús.

Un hombre que tenía un espíritu inmundo

²¹ Hué dan nĭ gatúj anin' sij xuman' Capernaum. Nĭ güi naránj ruhua ni tsínj israelita, nĭ gatúj Jesús chruhua si-nuhui ni tsínj daj. Nĭ gaxi'i sij digyán sij rian ni sí'. ²² Nĭ ngaa gunun ni tsínj daj si gataj Jesús, nĭ gahuin yan'anj ruhua ni sij. Daj si si-nuguan' Jesús nicaj sun. Nĭ sé rún' digyán Jesús da gui'yaj ni maestro digyán si-ley Yan'anj rian ni ngüi mánj.

²³ Nĭ nne 'ngo tsínj nun nane xĭ'i chruhua niman chruhua nuhui daj. Nĭ gaguáj nucuj sí'. ²⁴ Nĭ gataj sí':

—Nĭ un sin diguúj re' nga ni únj huín re' Jesús nazareno únj. Nĭ 'na' re' dugua' nĭ'yaj re' únj ní'. Hua ni'inj re' si huín re' tsínj sa' nĭn' chruhua niman 'na' rian Yan'anj xanga'. —Daj gataj nane xĭ'i nun chruhua niman tsínj daj gunun Jesús.

²⁵ Ngaa nĭ ga'mi huee Jesús rian nane xĭ'i daj. Nĭ gataj sij:

—Dínj gane du'ua so'. Nĭ gahui so' chruhua niman sí'. —Daj gataj Jesús gunun nane xĭ'i daj.

²⁶ Ngaa nĭ ducu nangunánj tsínj daj, gui'yaj nane xĭ'i. Nĭ ducu gaguáj nucuj nane xĭ'i. Nĭ gahui sij chruhua cúj niman tsínj daj. ²⁷ Ngaa nĭ gan'anj ruhua daran' ni sij. Nĭ nachínj snan'anj ni sij rian dugüi' ni sij, nĭ gataj ni sij:

—Nĭ un sin huin nan únj. Nĭ 'ngo ducuánj naca huin si digyán sij ní'. Nicaj nucuj tsínj nan sun. Daj si a'nin' sij sun rian ni nane xĭ'i. Nĭ unun ni nane xĭ'i si ataj sij. —Daj gataj ni sij.

²⁸ Nĭ rá'yanj gaxa'nĭ nuguan' xi'í Jesús nĭn' gachra' estado gu'naj Galilea.

Jesús sana a la suegra de Pedro

²⁹ Nĭ ngaa guisĭj gahui ni sij chruhua nuhui, ngaa nĭ gatúj Jesús ducua Simón nga Andrés. Nĭ gatúj Jacobo nga Juan nej. ³⁰ Nĭ nni chrej Simón táj rian nna. Nĭ nun gachi' ún'. Nĭ gataj ni sij rian Jesús si a'nan' man'an ún'. ³¹ Asíj nĭ gahuin nĭchrun' Jesús rian ngaj ún'. Nĭ guida'a sij ra'a ún'. Nĭ nachi nicaj sij ún'. Nĭ 'ngo hora xi'nej gachi' ún'. Nĭ gaxi'i man'an ún' gui'yaj xugüi ún' si xa ni tsínj daj.

Muchos sanados al ponerse el sol

³² Nĭ ngaa gatúj güi, nĭ nicaj ni ngüi dugüi' ni sij huin daran' ni ngüi a'nan' nga ni ngüi nun nane xĭ'i chruhua cúj niman ni sij. Nĭ ga'na' ni sij rian nne Jesús. ³³ Nĭ daran' ni ngüi man xuman' daj 'ngo nahuin yu' rian hue' rian nne Jesús. ³⁴ Nĭ ganahuin nico ni ngüi ran' ga'i rian xi'i, gui'yaj Jesús. Nĭ guiri sij nane xĭ'i niman ni ngüi. Nĭ nun ga'ui' sij permiso ga'mi ni nane xĭ'i daj si nani'i ni sij Jesús.

Jesús recorre Galilea predicando

³⁵ Achin guerenga' nachi Jesús hua rumi' guē. Nĭ gahui sij ne' xe'

xuman' daj gan'anj sij quij qui'yanj naco gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. ³⁶ Nij gan'anj nano' Simón nga ni dugüi' sí' man'an Jesús. ³⁷ Ngaa guisíj nari' ni sij, nij gataj ni sij gunun Jesús:

—Daran' ni ngüi nano' so' aj.

—Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³⁸ Sanj gataj Jesús:

—Gün' ango ni xuman' ngaj nichrun'. Nij ga'mi si-nuguan'anj rian ni ngüi si hué sun da gahui ga'nāj. —Daj gataj Jesús.

³⁹ Ngaa nij gachéj Jesús nin' gachra' daran' ni xuman' ngaj riqi estado Galilea. Nij nata' sij si-nuguan' Yan'anj chruhua si-nuhui ni tsínj israelita da' go'ngo yu'uj. Nij guiri sij ni nane xi'i niman ni ngüi nej.

Jesús sana a un leproso

⁴⁰ Ngaa nij ga'na' 'ngo tsínj ran' 'ngo xi'i nnij sij gu'naj-á' lepra. Nij gan'anj nichí sij rian Jesús ganiquin' ráj dacoj sij. Nij ga'mi yaco sij rian Jesús. Nij gataj sij:

—Sisí huin ruhuá re', nij ga'ue nahuin sa'áj, guiyáj re' aj. —Daj gataj sij.

⁴¹ Ngaa nij nani yaco ruhua Jesús ni'yaj sij tsínj daj. Nij guta' sij ra'a sij sí'. Nij gataj sij:

—Huin ruhuáj sisí ga sa' nnee cúj re' aj. —Daj gataj Jesús.

⁴² Nij ngaa gataj Jesús daj, nij 'ngo hora xi'nej xi'i nahuin sa' tsínj daj.

⁴³ Nij na'níj Jesús chrej nan' sí'. ⁴⁴ Nij ga'nin' sij sun rian man'an sí'. ⁴⁴ Nij gataj sij:

—Ga cuidado nga man'án re' si ganata' re' rian nij a 'ngo ni ngüi mánj. Maan si gan'anj re' digyán re' man'án re' rian chrej. Nij naga'ui' re' rian Yan'anj daj rún' ga'nin' Moisés sun xi'í si nahuin re', guiyaj Yan'anj. Ngaa nij xacaj ni chrej cuenta sisí hua nahuin sa' man'án re', guiyaj man'anj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj a'nan' daj.

⁴⁵ Sanj gahui tsínj nahuin daj. Nij gaxi'i sij nata' sij rian daran' ni

ngüi si guiyaj Jesús. Xi'í daj nun ga'ue gatu renga' Jesús chruhua ni xuman'. Maan si gachéj sij quij qui'yanj naco rian nitaj ni ngüi mánj. Sanj daran' yu'uj ga'na' ni ngüi nano' ni sij Jesús.

2

Jesús sana a un paralítico

¹ Nij ngaa gachin doj güi, nij gatúj ruhua' yún Jesús xuman' Capernaum. Nij gunun ni ngüi sisí nne sij 'ngo hue' daj. ² Nij 'ngo hora nahuin yu' nico ni ngüi rian hue' daj. Nij nun ga'ue guisij rian guiman ni sij. Nij ga'mi Jesús nuguan' sa' rian ni ngüi nahuin yu' daj. ³ Nij nicaj gan'anj ran' tsínj daj 'ngo tsínj nare' nnee cúj ga'na' anin' sij. Nij na'ue guisiqui' sí'. Nij ga'na' man'an ni sij rian nne Jesús. ⁴ Nij rian na'ue gunucuj ni sij guisij ni sij da' rian nne Jesús, 'yaj ni ngüi, ngaa nij gaya' ni sij 'ngo yu'uj chra' hue' xata' rian niquin' Jesús. Ngaa nij nanaj dinij ni sij huéj nun tsínj a'nan' daj rian niquin' Jesús. ⁵ Nij ngaa guini'i Jesús sisí daj guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí', ngaa nij gataj sí' gunun tsínj a'nan' daj:

—Nicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' so' nánj. —Daj gataj sij gunun sí'.

⁶ Nij man' doj ni tsínj huin maestro digyán si-ley Moisés ni'yaj ni sij. Nij ani man'an ruhua ni sij nga niman ni sij: ⁷ “Daj huin ruhua tsínj nan ga'mi sij nan únj. Quij nin' ruhua a'mi sij rian Yan'anj. Urin Yan'anj ga'ue guinicaj 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni ngüi aj.” Daj gataj ni sij chruhua niman ni sij. ⁸ Sanj guini'i man'an Jesús si ani ruhua ni sij. Ngaa nij gataj sí':

—Nij un sin huin nij ani ruhua á re' nuguan' nan únj. ⁹ Hua huij nuguan' sa' ga'ue gatā gunun tsínj a'nan' nan. Ga'ue gatā gunun sij: “Nicā 'ngo niman nico rian xi'í si-gaquin' re'.” Así ga'ue gatā gunun sij: “Nachica re' naran' re' duhuéj

re', n̄i gache re' aj." Daj ga'ue gataj man'ānj. ¹⁰ Hué dan n̄i huin ruhuāj sisi xacaj á re' cuenta sisi nicaj s̄un̄j rian xungüi nan huinj da'n̄ij ni ngüi. N̄i ga'ue guinicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

¹¹ Ngaa n̄i gataj sij rian tsínj nare' dacój daj:

—Atā rian man'án re' sisi nachica re' naran' re' duhuéj re'. N̄i güij nan' re' ducúa re' aj. —Daj gataj Jesús gunun sí'.

¹² N̄i 'ngo hora nachica tsínj a'nan' daj. N̄i ganaran' sij duhuéj sij. N̄i gahui sij gan'anj sij ni'yaj daran' ni ngüi man chruhua hue' daj. Ngaa n̄i gan'anj ruhua daran' ni sij. N̄i gataj ni sij sisi sa' gui'yaj man'an Yan'anj. N̄i gataj ni sij:

—N̄i a 'ngo yun nun guini'í' 'ngo rasun hua nan mánj. —Daj gataj ni sij.

Llamamiento de Levi

¹³ Da' s̄ij daj gahui ruhua' yun Jesús gan'anj sij du'ua laguna xachij daj. N̄i gan'anj nich̄i daran' ni ngüi rian sij. N̄i digyán man'an sij rian ni ngüi daj.

¹⁴ N̄i ngaa huaj sij, n̄i guini'í' sij 'ngo tsínj gu'naj Leví, da'n̄ij tsínj gu'naj Alfeo. N̄i nne sí' rian mesa a'nej sí' pesto güenda gobierno. N̄i gataj Jesús gunun sij:

—Guinico' so' ḡun'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i naxuman Leví, n̄i guinico' sí' Jesús gan'anj sí'.

¹⁵ N̄i ngaa gane Jesús rian mesa chruhua ducúa tsínj gu'naj Leví, n̄i guxuman ga'i ni tsínj a'nej pesto, 'yaj gobierno nga ni tsínj 'yaj gaquin' nej. N̄i gane n̄uguan'an ni sij nga Jesús nga ni tsínj nico' Jesús nej. Daj si man nico ni sij nico' Jesús.

¹⁶ N̄i ngaa guini'í' ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo sisi xa Jesús nga ni tsínj a'nej pesto nga ni tsínj 'yaj gaquin', ngaa n̄i gataj ni sij gunun ni tsínj nico' Jesús:

—N̄i un sin huin n̄i xa si-maestro ni é re', n̄i go'o sij nga ni tsínj a'nej

pesto nej, ni tsínj 'yaj gaquin' nej. —Daj gataj ni sí'.

¹⁷ N̄i ngaa gunun Jesús si gataj ni sí', n̄i gataj sij:

—Nitaj si ní'yanj ni ngüi hua sa' nga 'ngo tsínj 'yaj gono'o mánj. San̄i ni ngüi a'nan' ní'yanj 'ngo tsínj gono'o aj. Sé si 'nāj gaquin' ni ngüi hua sa' mánj. San̄i 'nāj gaquin' ni ngüi 'yaj gaquin' sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. —Daj gataj Jesús.

La pregunta sobre el ayuno

¹⁸ N̄i ni tsínj nico' Juan nga ni tsínj nico' ni tsínj fariseo, n̄i gui'yaj ni sij ayuno. Ngaa n̄i ga'na' go'ngo ni tsínj rian Jesús. N̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. Ni gataj ni sij:

—N̄i un sin huin n̄i 'yaj ayuno ni tsínj nico' Juan nga ni tsínj nico' ni fariseo, san̄i xa gue ni tsínj nico' man'án re' únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij: —Daj rún' 'yaj 'ngo tsínj xacaj yun'unj xana da'nga' daj 'yā. N̄i ngaa gahuin gui'yanj xacaj 'ngo tsínj daj yun'unj xana, n̄i s̄i ga'ue gui'yaj tsínj gan'anj gui'yanj daj ayuno mánj. ²⁰ San̄i hua güi, n̄i guida'a ni tsínj quij tsínj xacaj yun'unj xana daj. Ngaa n̄i gui'yaj ni tsínj nico' man'anj ayuno.

²¹ 'S̄i ga'ue nanuo' né' 'ngo atsij naca nga 'ngo atsij re'e mánj. Daj si hué gue atsij naca naráj né' daj gui'yaj sisi tsitsi' atsij re'e daj. N̄i ganahuin xachij rian naráj né'. ²² N̄i s̄i ga'ue ga'nij né' nnee vino naca chruhua nnij re'e. Daj si tsitsi' nnij daj, gui'yaj vino naca daj. Hué dan n̄i 'ngo guere' vino nga nnij nej. Xi'í daj huin n̄i ga'nij né' vino naca chruhua nnij naca aj. N̄i daj rún' huin vino naca daj huin sinuguan'anj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj daj.

Los discípulos recogen espigas en el día de reposo

²³ N̄i 'ngo güi naránj ruhua ni sij, n̄i huaj Jesús dan̄i nnaa strigo. N̄i

rocoj ni tsínj nico' sij ca strigo huaj ni sij. ²⁴ Ngaa n̄i gataj ni tsínj fariseo gunun Jesús:

—N̄i'yaj re' si 'yaj ni tsínj nicó' re'. Daj si na'uej si-ley Yan'anj si da'nga' daj gūi'yaj ni sij mánj. —Daj gataj ni tsínj fariseo.

²⁵ San̄i gataj Jesús:

—Hua gaya ni é re' si gūi'yaj xí' David ní'. Daj si 'ngō güi ngaa gachin xi'nā riqui ni dugüi' sij, ²⁶ n̄i gatúj sij chruhua ducua Yan'anj ngaa gane 'ngō tsínj gu'naj Abiatar. N̄i hué sí' huin 'ngō chrej a'nin'. N̄i xa sij si-chrachrunj Yan'anj. N̄i urin chrej gā'ue xa chrachrunj daj. N̄i ga'ui' sij xa ni tsínj man ngā sij nej. —Daj gataj Jesús.

²⁷ N̄i gataj ruhua' yún Jesús rian ni tsínj fariseo:

—Gūi'yaj Yan'anj güi naránj ruhua né' güenda né'. N̄i sé si gūi'yaj Yan'anj né' güenda güi naránj ruhua né' mánj. ²⁸ N̄i nicaj sūnj rian ni güi naránj ruhua né' hūinj da'n̄ij ni ngüi. —Hué daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

3

El hombre de la mano seca

¹ Ngaa n̄i gatúj ruhua' yún Jesús chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. N̄i chruhua nuhui daj nne 'ngō tsínj hua naço ra'a. ² N̄i naga'naj ni sij Jesús ni'yaj ni sij sisi ganahuin ra'a tsínj daj güi naránj ró', gūi'yaj Jesús. Daj si huin ruhua ni sij gā'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús. ³ Hué dan n̄i gataj Jesús rian tsínj hua ra'a naço daj:

—Naxuman re' gūiniquin' re' dani ni únj anj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Jesús ni tsínj naga'naj daj. N̄i gataj sij:

—A'uej si-ley Yan'anj sisi gūi'yaj sa' né' güi naránj ró' ní'. As̄i sa' gūi'yaj quij né', ruhua á re' sa'. N̄i gā'uej si-ley Yan'anj sisi naço' 'ngō tsínj ruhua gahui' ní'. As̄i sa' gahui' sij, ruhua á re' sa'. —Daj gataj Jesús.

San̄i dínj gane du'ua ni tsínj daj. ⁵ Hué dan n̄i ga'man ruhua Jesús. N̄i

ni'yaj sij ni tsínj daj. N̄i nani ruhua sij xi'í si ts̄i niman ni sí'.

Ngaa n̄i gataj sij rian tsínj naço ra'a daj:

—Ducua re' ra'á re'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i ducua sí' ra'a sí'. N̄i nahuin sa' ra'a sí'. ⁶ Ngaa n̄i gahui ni tsínj fariseo. N̄i gax̄i' i ni sij daga'mi dugüi' ni sij ngā ni tsínj herodista. N̄i ga'mi ni sij xi'í Jesús si ruhua ni sij dagahui' ni sij man'an sí'.

La multitud a la orilla del mar

⁷ San̄i gahui Jesús ngā ni tsínj nico' sij yu'uj daj. N̄i gan'anj sij du'ua laguna xachij. N̄i guinico' nin' ruhua ni ngüi mán estado Galilea ⁸ ngā ni ngüi man estado Judea nej, ni ngüi man xuman' Jerusalén nej, ni ngüi man estado Idumea nej, ni ngüi 'nā' anej chrej xinéj nnee gu'naj Jordán nej, ni ngüi man xuman' Tiro nej, ngā ni ngüi man xuman' Sidón nej. N̄i guinico' daran' ni sij Jesús xi'í si gunun ni sij ni si sa' gūi'yaj sí'. ⁹ Ngaa n̄i garasun Jesús ni tsínj nico' sij sisi gā chr̄un ni sí' ngā 'ngō rio achéj rian nnee. Ngaa n̄i si guru'man nico ni ngüi rian man'an sij. ¹⁰ Daj si ga'j nico ni ngüi nahuin, gūi'yaj man'an Jesús. N̄i guru'man dugüi' ni ngüi a'nan' gan'anj ni sij rian sí' sisi gā'ue ganun ra'a ni sij man'an sí', ruhua ni sij. ¹¹ N̄i man ni tsínj nun nane x̄i' i ruhua cúj niman ni sij. N̄i ngaa guini' i ni sij Jesús, n̄i guiniquin' ráj dācoj ni sij ne' rian man'an sí'. N̄i gax̄i' i ni sij gaguáj ni sij. N̄i gataj ni sij gunun Jesús:

—Hué re' huin yya da'n̄ij Yan'anj anj. —Daj gataj ni nane x̄i' i daj.

¹² San̄i ga'nin' nico Jesús sun rian ni nane x̄i' i daj sisi si nata' ni sij un tsínj huin sí' rian ni ngüi mánj.

Elección de los doce apóstoles

¹³ Ne' rucu da gahui Jesús gan'anj sij chr̄a 'ngō quij. N̄i gaquinj sij ni tsínj huin ruhua sij gā'na' rian sij. N̄i ga'nā' ni sí' rian man'an sij. ¹⁴ N̄i guta sun Jesús xuhuij ni tsínj guiman ni sí' ngā man'an sij.

Ni garasun sij ni sí' sisi gan'anj ni sí' nata' ni sí' si-nuguan' sij rian ni ngüi. ¹⁵ Ni ga'ui' Jesús sun rian ni tsínj daj sisi ganahuin ni ngüi a'nan', guiyaj ni sij. Ni ga'ui' sij sun sisi guiri ni sí' ni nane xi'i chruhua niman ni ngüi nej. ¹⁶ Ni guta sun Jesús tsínj gu'naj Simón. Ni dugu'naj Jesús si-xugüi sí' gu'naj sí' Pedro. ¹⁷ Ni guta sun Jesús Jacobo da'nij Zebedeo nga jnánj Jacobo tsínj gu'naj Juan. Ni dugu'naj Jesús nungüej jnanj sij Boanerges. Ni nuguan' daj huin ruhuj gata ni da'nij du'ui. ¹⁸ Ni guta sun Jesús ango tsínj gu'naj Andrés nga Felipe nej, Bartolomé nej, Mateo nej, Tomás nej, Jacobo da'nij tsínj gu'naj Alfeo nej, Tadeo nej, Simón nico' xi'nin' gu'naj Cananita nej, ¹⁹ Judas Iscariote nej, huin sí' tsínj digyán chrej rian ni tsínj ga'na' guida'a Jesús. Ngaa ni gatúj Jesús chruhua hue' nga ni tsínj nico' sí'.

La blasfemia contra el Espíritu Santo

²⁰ Ngaa ni ducu nahuin yu' ruhua' yún ni ngüi rian Jesús. Xi'í daj ni nun ga'ue xa Jesús nga ni tsínj nico' sij, guiyaj ni ngüi daj. ²¹ Ni ngaa gunun ni dugüi' Jesús nuguan' daj, ni ga'na' ni sij sisi guida'a ni sij sí'. Daj si gataj ni sij sisi sinúnj man'an sí'. ²² Ni gataj ni tsínj digyán ley huin ni tsínj 'na' xuman' Jerusalén:

—Sichre huin achij rian ni sichre gu'naj Beelzebú nun niman Jesús. Ni xi'í si-fuerza man'an sichre daj, ni gahuin nucuaaj sij ri sij ni nane xi'i chruhua niman ni ngüi. —Daj gataj ni tsínj digyán ley da aj.

²³ Ngaa ni gaquínj Jesús ga'na' ni tsínj daj rian sij. Ni nani sij 'ngo cuento rian ni sí'. Ni gataj sij:

—Asa' ga'ue guiri sichre Satanás ango sichre chruhua niman ni ngüi, ruhua ni é re' únj. Si ga'ue mánj. ²⁴ Sisi gahuin hujj xi'nin' ni tsínj nicaj sun, ni unun' nungüej xi'nin' huin ducuasun daj, ngaa ni si gunucuaaj ni sij gane ni sij mánj. ²⁵ Ni

sisi nne hujj xi'nin' ducua' 'ngo tsínj daj, ni unun' hujj xi'nin' daj, ngaa ni si gunucuaaj ducua' sij gane sij mánj. ²⁶ Ni sisi naxuman man'an sichre Satanás gunun' sij nga ni dugüi' man'an sij, ngaa ni si ga'ue gunucuaaj sij gane sij mánj. Ni 'ngo ganahuij ni sichre daj.

²⁷ Ni a 'ngo ni tsínj si ga'ue gatu chruhua ducua' 'ngo tsínj nucuaaj güenda guiyaj tu sij si'yaj sí' mánj. Sani hua sini nuni tsínj si'yaj daj, guiyaj tsínj tu daj, da' ngaa ni ga'ue guiyaj tu sij si'yaj sí'.

²⁸ Xanga' yya nin' atā gunun a ni é re' sisi ga'ue guinicaj Yan'anj niman nico xi'í daran' gaquin' guiyaj ni ngüi nga daran' nuguan' quij ga'mi ni sij nej. ²⁹ Sani daran' ni ngüi ga'mi quij rian xi'í Espíritu Santo, ni si ga'ue guinicaj Yan'anj niman nico xi'í ni ngüi da ga mánj. Ni 'ngo niganj nin' da'ui ni sij gaquin' nánj. ³⁰ —Daj gataj Jesús xi'í si gataj ni maestro daj sisi nun sichre xi'i chruhua cúj niman man'an sij.

La madre y los hermanos de Jesús

³¹ Ngaa ni guisij nni Jesús nga ni jnánj sij rian sij. Sani gunáj ni sij ne' chrej xe' hue' nne Jesús. Ni ga'nij ni sij 'ngo nuguan' rian Jesús sisi gahui sí' ga'na' sí' yu'uj niquin' ni sij. ³² Ngaa ni gataj ni ngüi nne ganicaaj xi'nij Jesús:

—Nni re' nga ni jnánj re' ana'uij niquin' ne' chrej xe' nano' ni sij man'an re'. —Daj gataj ni ngüi daj.

³³ Sani gataj man'an Jesús:

—Ni un ngüi xana huin nni rian man'anj, ruhua ni é re' únj. Ni un tsínj huin jnan rian man'anj, ruhua á re' únj. —Daj gataj sí' rian ni ngüi daj.

³⁴ Hué dan ni ni'yaj Jesús ni ngüi nne ganicaaj xi'nij sij. Ni gataj sij:

—Hué nni nga ni jnan huin ni tsínj man nan. ³⁵ Daj si un ngüi dagahuin si aran' ruhua Yan'anj, ni hué ni sij huin jnan nej, xica'ui nej, nga nni nej aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi daj.

4

Parábola del sembrador

¹ Ngaa n̄i gaxi'i ruhua' yún Jesús digyán sij si-nuguan' sij rian ni ngüi mán du'ua laguna xachij daj. N̄i nahuin yu' nico ni ngüi rian niquin' man'an Jesús. Ngaa n̄i gatúj sij chruhua 'ngö riö chéj rian nnee. N̄i gan'anj gane sij chruhua riö daj. N̄i niquin' daran' ni ngüi ni'yaj ni sij du'ua laguna daj.

² N̄i nani Jesús ga'i cuento digyán sij rian ni ngüi. N̄i gataj sij:

³ —Gunun sa' ni é re' nan anj: Gahui 'ngö tsínj gan'anj dagaman' çan anj. ⁴ N̄i ngaa dagaman' sij, n̄i guinij doj çan daj chruhua chrej. N̄i ga'na' guë xataj xa xuj çan daj. ⁵ N̄i guinij doj çan rian yo'ój yej rian nitaj nico yo'ój nun. N̄i xira' yoö çan daj. Daj si nitaj si yo'ój hua nico rian yej daj. ⁶ San̄i ngaa gahui güi gurununj, n̄i gaca coj daj, gui'yaj nnán. Daj si nitaj ya'a siü mánj. N̄i ganaco rá'yanj coj daj. ⁷ N̄i gayu doj çan scanij tanj. N̄i gachij tanj daj. Hué dan n̄i ganë coj daj, gui'yaj tanj. Xi'í daj n̄i nun ga'ue gayu çan. ⁸ N̄i gayu doj çan ango yo'ój sa'. N̄i gayu sa' çan. N̄i gachij man'an nnaa daj. N̄i gayu sa' nnaa. N̄i 'ngö coj gahui cö chi' çan. N̄i ango coj gahui hua'nij xia çan daj. N̄i ángoç gahui 'ngö ciento çan daj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Sis̄i nun chraquij a ni é re', n̄i gunun a ni é re' nej aj. —Daj gataj Jesús guis̄ij nani sij cuento.

¹⁰ N̄i ngaa gunáj urin Jesús nga ni tsínj chéj nga sij nga ni xuhuij ni tsínj nico' sij, n̄i nachínj snan'anj ni sí' Jesús un sin huin ruhua cuento daj gata gunun ni sí'.

¹¹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Rian án re' riqui Yan'anj sis̄i guini'i ni é re' daj hua nuguan' hūj rian nicaj sun Yan'anj. San̄i rian ni tsínj nitaj si chéj ngāj, n̄i maan ninanj cuento nan̄ij rian ni sij. ¹² Hué dan n̄i guini'yaj ni sij, san̄i s̄i guini'i ni sij mánj. N̄i gunun

chraquij ni sij, san̄i s̄i gara da'nga' ruhua sij mánj. N̄i hué dan n̄i s̄i nanicaj ruhua ni sij. N̄i na'uej ruhua ni sij sis̄i guinicaj Yan'anj niman nico rian si-gaquin' ni sij. —Daj gataj Jesús.

¹³ N̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Nun gunun a ni é re' cuento digyánj rian án re' nan mí'. N̄i asa' ga'ue gunun a ni é re' ango ni cuento nan̄ij rian án re', ruhua á re' únj.

¹⁴ 'Tsínj dagaman' çan daj huin tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi aj. ¹⁵ N̄i çan guinij chruhua chrej rún' huin gō'ngö tsínj: gunun ni sij nuguan' daj. San̄i gunun ni sij, n̄i 'ngö hora ga'na' sichre Satanás ga'nej-é' nuguan' sa' gunun ni sij.

¹⁶ 'N̄i çan guinij rian yo'ój yej, n̄i rún' huin ango ni tsínj: gunun ni sij si-nuguan' Yan'anj. N̄i 'ngö hora nahuin ra'a ni sij nuguan' daj. N̄i huin niā' ruhua ni sij. ¹⁷ San̄i 'yaj ni sij rún' 'yaj 'ngö coj nitaj nico ya'a siü. Hué dan n̄i ngaa ga'na' 'ngö sayun chran' yun'unj ango ni tsínj xi'í si-nuguan' Yan'anj, ngaa n̄i jna ni sij si-chrej Yan'anj.

¹⁸ 'N̄i çan guinij scanij tanj daj rún' huin ango ni tsínj: gunun ni sij nuguan' sa'. ¹⁹ San̄i huin ruhua ni sij guiri' ni sij ni rasun man chruhua xungüi nan anj. N̄i digya' yun'unj san'anj ni sij si nahuij ruhua ni sij gahuin xuru'ue ni sij. N̄i nano' ni sij ango ni rasun nej. Xi'í daj n̄i guere' nuguan' sa' man chruhua niman ni sij. N̄i nitaj si 'yaj sa' ni sij ga mánj.

²⁰ 'N̄i çan guinij rian yo'ój sa', n̄i rún' huin ango ni tsínj gunun si-nuguan' Yan'anj. Nacaj ni sij nuguan' daj. N̄i dugumi sa' ni sij. N̄i 'yaj 'ngö sij rún' 'yaj 'ngö coj gayu cö chi' çan. N̄i 'yaj ango sij rún' 'yaj ango coj gayu hua'nij xia çan. N̄i 'yaj ango sij rún' 'yaj ango coj gayu 'ngö ciento çan daj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Nada oculto que no haya de ser manifestado

21 Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús gunun ni sij:

—Ngaa r̄umi', n̄i gari hui' candil ne' r̄iqui chrúnj nga r̄iqui nna, ruhua ni é re' ní'. Sé daj huin mánj. Sisi r̄umi', n̄i ḡuto' candil daj xata' rian mesa. N̄i guixiguin-ín'. 22 Ngaa n̄i go'ngo rasun naránj ni nḡüi acuan', san̄i daran'anj naruḡüi'. N̄i go'ngo nuguan' guixij hui ni nḡüi acuan', san̄i guini'i daran' ni nḡüi si guixij hui daj. 23 Sisi taj chraquij a ni é re', n̄i gunun a ni é re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

24 Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—N̄i'yaj á re' nuguan' unun a ni é re' nan. Sisi unun sa' á re', ngaa n̄i ga gue r̄iqui Yan'anj nuguan' sa' rian án re'. N̄i r̄iqui Yan'anj doj rian án re' nej. 25 Daj si ga'ui' Yan'anj rian tsínj unun. San̄i ga'ne Yan'anj da gue doj nicaj ni tsínj na'uej ruhua gunun sa' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Parábola del crecimiento de la semilla

26 Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Rún' huin 'nḡo tsínj dagaman' can rian yo'ój da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'anj anj. 27 N̄i si nanun ruhua sij nej, si atoj sij nej, san̄i xira' can, n̄i achij nnaa le daj ne' chrej n̄i nej, si ne' chrej guni'yanj nej. San̄i nun ni'i sij daj achi mánj. 28 Achij man'an nnaa rian yo'ój. Hua sini xira' nnaa. N̄i ne' r̄ucu gahui ca. Ngaa guisij n̄i xira' can chra ca. 29 Ngaa guisij gane can, n̄i gahui né' gan'anj naran' né'. Daj si guisij güi naran' né' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Parábola de la semilla de mostaza

30 Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Daj huin rian nicaj sun Yan'anj, ruhua á re' únj. Daj hua cuento huin rún' huin rian nicaj sun Yan'anj únj. 31 Rún' huin 'nḡo can cuej staj unun né' rian yo'ój da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'anj nej aj. Huéj huin can le'ej doj rian daran' ango can man chruhua xunḡüi aj. 32 San̄i

uyun gunun né', n̄i gachij coj daj. Asíj n̄i gahuin xacan̄j daj nga daran' ni coj man anj. N̄i hua gara' ra'a coj daj, n̄i da nga ni xataj chéj xata' ga'ue naran ruhua r̄iqui si-gaxun' ra'a coj da aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El uso que Jesús hace de las parábolas

33 N̄i nga ni cuento digyán Jesús sinuguan' sij rian ni nḡüi. N̄i nani sij cuento daj da ga'ue gunun ni nḡüi aj.

34 N̄i maan ninanj cuento nani Jesús rian ni nḡüi aj. San̄i ngaa gane urin ni tsínj nico' sij, hué dan n̄i digyán nica yya nin' sij rian ni sí' aj.

Jesús calma la tempestad

35 N̄i ngaa ruhua guini güi daj, n̄i gataj Jesús rian ni tsínj nico' sij:

—Gan'anj né' anéj chrej du'ua laguna. —Daj gataj Jesús.

36 N̄i jna ni tsínj nico' Jesús ni nḡüi du'ua laguna daj. N̄i nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij chruhua riō hua nun Jesús. N̄i hua nicaj duḡüi' ango ni riō nga ni sij gan'anj ni sij. 37 N̄i hora daj gahui 'nḡo nane nucuj xxi. N̄i ducu naxuman nnee, gui'yaj nane daj. N̄i gara nnee chruhua riō, gui'yaj nane daj. N̄i ruhua guinij riō chruhua nnee, gui'yaj nane. 38 San̄i ngaj Jesús atoj sij ne' r̄ucu riō daj. N̄i chra sij riguiya', atoj sij aj. N̄i jnanun ruhua ni sí' Jesús. N̄i gataj ni sí':

—Maestro, nitaj si huin ruhua' re' sisi guinij né' chruhua laguna mí'. —Daj gataj ni sij.

39 N̄i ganachica Jesús. N̄i ga'mi huee sij rian nane. N̄i gataj sij rian laguna daj:

—Dínj naga' re' aj. —Daj gataj Jesús, n̄i gahuin din'inj ruhua daran'anj.

40 Hué dan n̄i gataj Jesús rian ni tsínj nico' sij:

—N̄i un sin huin n̄i xu'ui' anin' é re' únj. Hua nitaj si xuman ruhua anin' é re' ni'i anin' é re' yünj ga mí'. —Daj gataj Jesús.

41 Ngaa n̄ ducu guxu'ui' ni sij. Ngaa n̄ gataj ni sij rian ni dugüi' ni sij:

—N̄i ʊn tsínj huin tsínj nan, n̄i da' naneŋ nga nnee dagahuin si-nuguan' sij únj. —Daj gataj ni sij.

5

El endemoniado gadareno

1 N̄i guis̄j ni sij anéj chrej du'ua laguna rian gu'naj Gerasa. 2 N̄i ngaa gahui Jesús chruhua rio, n̄i gan'anj n̄ichi 'ngo tsínj daj rian niquin' Jesús 'na' sí' 'ngo yu'uj achin' níman. N̄i nun naneŋ x̄i' chruhua cúj niman sí'.

3 N̄i tsínj daj gu'yun sij nne sij chruhua yu'uj rian achin' níman. N̄i n̄i a 'ngo tsínj nun ga'ue gumi ran aga' nne' tsínj daj. 4 N̄i nunj si ga'i numij ni sij aga' nungüej dacój sij nga aga' nne' nungüej ra'a sij, san̄i dayun xi'nin' aga' nne', gui'yaj sij. N̄i ga'ne sij aga' anumi nungüej dacój sij. N̄i nun ga'ue guida'a sa' ni sí' man'an sij ga' mánj. 5 N̄i nugüi n̄igan' achéj tsínj daj aguáj sij riqui quij, n̄i chruhua ni huej rian achin' níman. N̄i guiran' x̄i' man'an sij nga yej, gui'yaj sij nej aj.

6 N̄i ngaa guini'i gan' sij Jesús, n̄i gunánj sij gan'anj gane ráj dacój sij rian man'an Jesús. 7 N̄i gaguáj sij rian Jesús. N̄i gataj sij:

—Nitaj si huaj si diguúj re' ngāj huín re' Jesús da'n̄ij Yan'anj xanga' saj. A'mi acōj rián re' nga si-xugüi Yan'anj sisi s̄i gahuinj castigo, gui'yaj re' mánj. —Daj gataj tsínj nun naneŋ x̄i' niman sij.

8 Da'nga' daj ga'mi naneŋ x̄i' daj xi'í si hua gataj Jesús gunun sij: “Guxun re' man'án re' chruhua cúj niman tsínj da aj.” Daj hua gataj Jesús gunun naneŋ x̄i' daj.

9 N̄i nachínj snan'anj Jesús naneŋ x̄i' daj. N̄i gataj sij:

—Daj gu'naj re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ni:

—Xi'nin' nico gu'nā aj. Daj si ga'i n̄in' ruhua únj. —Daj gataj naneŋ x̄i' nun chruhua tsínj daj gunun Jesús.

10 N̄i ga'mi yaco naneŋ x̄i' rian Jesús sisi s̄i ga'nij sí' gan'anj gan' ni naneŋ x̄i' daj ango yu'uj mánj.

11 N̄i n̄ichrun' xi'í quij mán 'ngo xi'nin' xxi ni xacáj xa xuj aj. 12 N̄i ga'mi yaco ni naneŋ x̄i' rian Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Ga'nij re' gan'anj únj gatu únj chruhua niman ni xacáj daj. —Daj gataj ni naneŋ x̄i' daj.

13 Ngaa n̄i ga'uej ruhua Jesús sisi da'nga' daj gui'yaj ni naneŋ x̄i'. Ngaa n̄i gahui ni naneŋ x̄i' chruhua cúj niman tsínj daj. Ngaa n̄i gatúj ni sij chruhua niman ni xacáj daj. N̄i man 'ngo si huíj mí xacáj. Ngaa n̄i 'ngo gan'anj gue xi'nin' xacáj daj guinij ni xú' chra 'ngo huej. N̄i guinij ni xú' chruhua laguna gahui' ni xú' chruhua nnee aj.

14 N̄i gunánj ni tsínj dugumi ni xacáj daj nan' ni sij xánj ni sij nga rian ni tsínj nne riqui quij nej. N̄i nata' ni sij daj gahuin guiran' ni sij. Hué dan n̄i gahui ni ngüi daj gan'anj guini'yaj ni sij ʊn sin huin guiran' ni tsínj daj. 15 N̄i ngaa guis̄j ni ngüi rian nne Jesús, n̄i guini'i ni sij tsínj gunun naneŋ x̄i' niman daj. San̄i yyaj n̄i dínj nne sij nun sij si-gan' sij. N̄i hua sa' ga'ue nani ruhua sij. N̄i guxu'ui' ni ngüi guis̄j da aj. 16 N̄i ni tsínj guini'i daj guiran' tsínj gunun naneŋ x̄i' niman daj nga daj guiran' ni xacáj nej, n̄i ganani ni sij cuento daj rian ni ngüi ga'na'. 17 Ngaa n̄i gaxi' ni sij ga'mi yaco ni sij rian Jesús sisi gahui sí' gan'anj sí' xánj ni sij.

18 N̄i ngaa gatúj Jesús chruhua rio chéj rian nnee, n̄i ga'mi yaco tsínj gunun naneŋ x̄i' rian Jesús sisi ga'uej sí' guinicaj dugüi' sí' nga sij gan'anj nungüej sij. 19 San̄i nun ga'uej Jesús. N̄i gataj sij gunun tsínj daj:

—Güij nan' ducua re', ngaa n̄i nata' re' gunun ni dugüi' re' daran' si sa' gui'yaj Yan'anj xi'í man'án

re'. Nì nata' re' sisi nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya man'án re' nej aj. —Daj gataj Jesús gunun sij aj.

²⁰ Ngaa nì gan'anj tsínj daj gaxi'i sij nata' sij rian ni ngüi mán 'ngo yu'uj gu'naj Decápolis daran' si sa' gui'yaj Jesús xi'í sij. Nì gan'anj ruhua daran' ni ngüi nga nuguan' daj.

La hija de Jairo y la mujer que tocó el manto de Jesús

²¹ Nì nne Jesús chruhua riō nanicaj ruhua' yún sij anéj chrej du'ua laguna. Nì ducu guisíj ni ngüi rian nne sij. Nì niquin' nichrun' Jesús du'ua nnee. ²² Ngaa nì ga'na' 'ngo tsínj nicaj sun chruhua si-nuhui ni tsínj israelita gu'naj sí' Jairo. Nì ngaa guini'i sí' Jesús, nì ganiquin' ráj dacoj sí' dacój Jesús. ²³ Nì ga'mi yaco nìn' ruhua sí' rian Jesús. Nì gataj sij:

—Ruhua gahui' da'nì xanāj. Gun' ni guta' re' ra'á re' rian ún'. Nì ganahuin ún', gui'yáj re'. Ngaa ni gane ún'. —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

²⁴ Ngaa nì gan'anj Jesús nga sij. Nì nico nìn' ruhua ni ngüi nico' gan'anj. Nì ducu guru'man ni ngüi xi'níj Jesús.

²⁵ Nì scanij ni ngüi huaj ru'man daj, nì huaj 'ngo yun'unj xana a'nan'. Daj si uráj tun ún' ya'yoj guisíj da xuhuij yo' huaj ún'. ²⁶ Nì yaco guiran' man'an ún' nga ga'j ni tsínj 'yaj gono'o. Nì gutin' ún' daran' san'anj hua rian ún' nga ni tsínj 'yaj gono'o. Sanì 'ngo nun ní'yanj-án' si 'yaj ni tsínj daj. Nnanj gaxi'i xi'í nga ún' doj ga' aj. ²⁷ Ngaa nì ngaa gunun ún' a'mi ni ngüi xi'í Jesús, nì gan'anj nichì ún' scanij ni ngüi guisíj ún' rucu Jesús. Nì ganun ún' chrā ra'a ún' du'ua si-gan' sí'. ²⁸ Daj si gani ruhua ún': "Sisi urin ganūn chrā ra'ā du'ua si-gan' sí', ngaa nì nahuīn." Daj gani ruhua ún'. ²⁹ Ngaa nì 'ngo hora ganiquin' si uráj tun. Nì guini'i ún' si guisíj ganahuin ún', gui'yaj Jesús. ³⁰ Ngaa

nì 'ngo hora xacaj Jesús cuenta sisi hua gui'yaj gono'o sij 'ngo ngüi daj nga si-fuerza man'an sij. Hué dan nì nanicaj Jesús guini'yaj sij. Nì nachínj snan'anj sij. Nì gataj sij:

—Daj hua á re' ganun ra'a si-gan'ánj únj. —Daj gataj Jesús.

³¹ Ngaa nì gataj ni tsínj nico' sij:

—Nì'yáj re'. Man nìn' ruhua ni ngüi xi'níj re' ru'man ni sij man'án re'. Nì nachínj snan'anj re': "Daj hua ni ngüi ganun ra'a man'án únj." —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³² Sanì ni'yaj Jesús xi'níj sij nánj sisi un ngüi ganun ra'a sij. ³³ Hué dan nì guxu'ui' yun'unj xana daj. Nì naganánj ún' xi'í si ni'i ún' sisi nahuin man'an ún'. Ngaa nì ga'na' ún' gane ráj dacoj ún' rian Jesús. Nì nata' yya ún' daran'anj gunun Jesús.

³⁴ Nì gataj Jesús:

—Xica'ui, ganahuín re', gui'yaj si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' man'ánj. Nì dínj gahuin nimán re' gan'anj re' aj. Nì gunucuáj re' nahuín re' rian xi'í ga'nán' re'. —Gataj Jesús gunun ún' anj.

³⁵ Nì hua gue a'mi sij, nì ga'na' ni si-moso tsínj nicaj sun chruhua nuhui. Nì gataj ni sij gunun Jairo:

—Guisíj gahui' da'nì xana re'. Nì un sin huin nì garasun re' rian maestro únj. —Daj gataj ni sij.

³⁶ Sanì ngaa gunun Jesús si gataj ni tsínj daj, nì gataj sij gunun tsínj nicaj sun chruhua nuhui daj:

—Sì guxu'uí' re' mánj. Maan si guxuman yya ruhuá re' ni'yaj re' man'ánj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Nì nun ga'uej ruhua Jesús sisi gan'anj ango tsínj nga sí'. Sanì urin Pedro nga Jacobo nej, Juan jnánj Jacobo nej, ga'uej Jesús gan'anj nga sí'. ³⁸ Nì ngaa guisíj Jesús ducuá tsínj nicaj sun daj, nì ni'yaj sí' sisi ducu aco ni ngüi. Nì aguáj ne. ³⁹ Ngaa nì gatúj Jesús chruhua hue'. Nì gataj sij rian ni ngüi daj:

—Nì un sin huin 'yaj á re' xinga', nì aco a ni é re' únj. Daj si sé si gahui' tsin' xana mánj. Sanì si ato

nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

⁴⁰ Ngaa n̄i ga'nga' n̄aco ni sij guini'i ni sij man'an Jesús. San̄i guiri Jesús daran' ni ngüi ne' chrej xe'. N̄i nicaj Jesús chre tsinj x̄ana daj nga nni nej, n̄i tsinj huaj nga sij nej, gatúj sij rian ngaj níman daj.

⁴¹ N̄i guida'a sij ra'a ún'. N̄i gataj sij si-nuguan' sij:

—Talita cumi. —Gataj Jesús. N̄i rian si-nuguan' sij, n̄i nuguan' daj ruhuaj gata: Tsin' x̄ana. Atā rían so' sisi n̄achica so'. Daj huin ruhuaj gata nuguan' gataj Jesús gunun ún'.

⁴² N̄i 'ngo hora nachica tsinj x̄ana daj. N̄i gaxi'i gache-é'. N̄i tsinj x̄ana daj huaj x̄uhuij yo'.

N̄i gan'anj ruhua ni ngüi guini'i daj. ⁴³ San̄i ga'nin' nico Jesús sun rian ne sisi s̄i nata' ne nuguan' daj rian n̄i a 'ngo ni ngüi mánj. N̄i gataj sij sisi ga'ui' ne si x̄a tsinj x̄ana da aj.

6

Jesús en Nazaret

¹ Ngaa n̄i gahui Jesús yu'uj daj nan' sij xánj sij. N̄i guinico' ni tsinj nico' sij nej aj. ² N̄i güi naránj ruhua ni ngüi, n̄i gaxi'i sij digyán sij chruhua si-nuhui ni tsinj israelita. N̄i gan'anj ruhua ni sij ngaa gunun ni sij si-nuguan' Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i a gahuin chr̄un sí' daran' nuguan' nan únj. N̄i a guiri sí', n̄i gahuin chr̄un sí' gui'yaj sí' sun sa' nan únj. ³ Hué sí' huin tsinj acoj chr̄un. N̄i da'n̄ij María huin sij. N̄i hué ni jnánj sij huin Jacobo nej, José nej, Judas nej, Simón nej. N̄i nne ni xica'uij sij scanij né'. —Daj gataj ni tsinj man xánj Jesús.

Xi'í da n̄i gahuin n̄aco ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

⁴ San̄i gataj Jesús:

—Nun yan'anj ni ngüi 'ngo tsinj a'mi si-nuguan' Yan'anj un yu'uj huaj sij. San̄i ngaa nas̄ij sij xánj sij rian man ni dugüi' sij, ngaa n̄i nitaj si a'mi sa' ni dugüi' sij ni'yaj ni sí' xi'í

sij mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵ N̄i nun ga'ue gui'yaj sij 'ngo ni rasun sa' scanij ni sij. Maan si guta' sij ra'a sij rian doj ni tsinj a'nan'. N̄i nahuin ni sí', gui'yaj sij. ⁶ N̄i gahuin yan'anj ruhua Jesús xi'í si nun guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'an sí' mánj. N̄i gachéj Jesús digyán sij si-nuguan' sij ni xuman' ngaj n̄ichrun' daj.

Misión de los doce discípulos

⁷ Hué dan n̄i gaquínj Jesús x̄uhuij ran' ni tsinj nico' sij ga'na'. Ngaa n̄i gaxi'i sij ga'n̄ij sij hūij hūij ran' ni sí' gan'anj. N̄i ga'ui' sij sun rian ni sí' sisi gūnicaj ni sí' sun rian ni nane xi'i. ⁸ N̄i ga'nin' Jesús sun rian ni sij sisi ga'yun ni sij gan'anj ni sij. Maan si urin rutsi n̄icaj ni sij gan'anj ni sij. N̄i si ga'ue n̄icaj ni sij xinánj ni sij nej, chr̄achr̄unj nej, san'anj nej, gan'anj ni sij mánj. ⁹ Ga'ue gui'nij ni sij dacánj ni sij, san̄i si ga'ue gūnicaj ni sij atsij n̄aduna ni sij gan'anj ni sij mánj. ¹⁰ N̄i gataj Jesús:

—N̄i ngaa gat̄u ni é re' chruhua 'ngo hue', n̄i gunaj ni é re' hue' daj da s̄ij gahui a ni é re' xuman' daj gan'anj án re'. ¹¹ N̄i sisi hua 'ngo xuman' na'uej ni sij nahuin ra'a ni sij a ni é re', n̄i na'uej ni sij gunun ni sij si-nuguan' a ni é re', ngaa n̄i n̄agunan' ni é re' yo'ój chr̄u dacój a ni é re' ngaa gahui a ni é re' yu'uj daj. N̄i hué-é' huin 'ngo ducuánj digyán án re' rian ni tsinj daj sisi nun gui'yaj sa' ni sij. X̄anga' atā gunun a ni é re' sisi güi ganahuij xungüi, n̄i huaj gahuin doj castigo ni tsinj daj daj nga si gahuin castigo ni tsinj xi'i guimán asij ná huin ni ngüi guimán xuman' Sodoma nga xuman' Gomorra. —Daj gataj Jesús.

¹² Ngaa n̄i gahui ni sij gan'anj ni sij. N̄i gataj ni sij sisi ganani ruhua ni ngüi xi'í si-gaquin' ni sij. ¹³ N̄i guiri nico ni sij nane xi'i chruhua niman ni ngüi nej. N̄i garij ni sij gasiti rian nico ni ngüi a'nan'. N̄i ganahuin ni ngüi daj, gui'yaj ni sij.

Muerte de Juan el Bautista

¹⁴ Hué dan n̄i gunun rey gu'naj Herodes daj gui'yaj Jesús. Daj si n̄in' gachra' gunun ni ngüi xi'í Jesús. N̄i gataj Herodes:

—Hué sij huin Juan tsínj duguata' nnee ganá'nij sij scanij ni níman ganahuin sí' Jesús. Xi'í daj n̄i nucuaaj sij 'yaj sij si sa' ngā si-fuerza sij. —Daj gataj Herodes.

¹⁵ San̄i gataj ango ni sij:

—Hué Jesús huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj gu'naj Elías gane sí' asij ná. —Daj gataj ni tsínj daj.

San̄i gataj ango da'aj ni sij:

—Hué sij huin ango tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi asij ná aj. —Daj gataj ni sij.

¹⁶ N̄i ngaa gunun Herodes nuguan' ga'mi ni ngüi, n̄i gataj sij:

—Hué sij huin Juan tsínj chra ga'n̄ij. N̄i yyaj n̄i ganá'nij sij ganahuin sij Jesús aj. —Hué daj gataj Herodes nej aj.

¹⁷ Daj si hua ga'nin' Herodes sun sisi guida'a ni sij man'an Juan gumij ni sij cadena gari ni sij sí' duguaga'. N̄i da'nga' daj gui'yaj Herodes si hua xacaj sij Herodías huin nica jnánj sij tsínj gu'naj Felipe. ¹⁸ N̄i hua gataj Juan gunun Herodes: “S̄i ga'ue xacaj re' xacó' re' gahuin nica re' mánj.” Daj hua gataj Juan gunun Herodes.

¹⁹ N̄i xi'í daj ataj ruhua Herodías ni'yaj ún' Juan huin ruhua ún' dagahui' ún' man'an Juan. San̄i nun ga'ue mánj. ²⁰ Daj si xu'ui' Herodes ni'yaj sí' man'an Juan. N̄i hua xacaj Herodes cuenta sisi 'ngo tsínj hua nica niman huin Juan. N̄i 'ngo tsínj hua sa' ruhua niman huin sij nej. N̄i dugumi man'an Herodes Juan. N̄i nunj si nun nari' ruhua sij si gui'yaj sij ngā si gataj Juan, san̄i garan' ruhua sij gunun sij si-nuguan' sí'.

²¹ Hué dan n̄i 'ngo güi, n̄i gui'yaj ni sij 'ngo gui'yanj nico. N̄i hué güi daj huin güi ganasíj yo' ga'nga rey Herodes. N̄i ga'ui' sij xa ni tsínj nica sun nico' rucu sij ngā ni tsínj general nej, ni tsínj huin achij 'na' estado

Galilea nej. N̄i riqui gui'yanj daj, n̄i gani ruhua Herodías sisi daj ga'ue gui'yaj ún' si gahui' Juan. ²² N̄i gatúj da'n̄i xana Herodías riqui gui'yanj daj. N̄i guiran'anj ún'. N̄i ducu garan' ruhua Herodes ngā ni tsínj mán ngā sí' rian mesa si gui'yaj ún'. Hué dan n̄i gataj Herodes gunun yun'unj xana daj:

—Gachinj so' un sin huin garan' ruhuá so' riánj, n̄i riquij nánj. —Daj gataj Herodes.

²³ N̄i guta' nica yya sij rian yun'unj xana daj. N̄i gataj sij:

—Nunj si gachinj so' da'aj do'oj rian nica s̄un̄j san̄i riquij nánj. —Daj gataj sij gunun yun'unj xana daj.

²⁴ N̄i gahui ún' nachínj snan'anj ún' nni ún'. N̄i gataj ún':

—N̄i un sin gachin gahuin si'yā ruhuá re' únj. —Daj gataj ún'.

Ngaa n̄i gataj nni ún':

—Gachinj re' chra Juan tsínj duguata' nnee aj. —Gataj Herodías gunun da'n̄ij ún'.

²⁵ Hué dan n̄i da' rá'yanj gatúj ún' rian nne rey. N̄i gataj ún' gunun sí':

—Ruhuāj sisi acuan' riqui re' 'ngo go'o nun chra Juan tsínj duguata' nnee aj. —Daj gataj ún' gunun rey aj.

²⁶ Hué dan n̄i ducu ganani ruhua rey. San̄i rian hua guta' nica yya sij rian yun'unj xana daj ngaa mán ni tsínj ngā sij rian mesa, hué dan n̄i nun ga'uej ruhua sij si guere' nuguan' gataj sij rian yun'unj da aj.

²⁷ N̄i 'ngo hora ga'n̄ij rey daj 'ngo snado gan'anj n̄acaj sí' chra Juan anj. ²⁸ Hué dan n̄i gan'anj snado ducuaga' ga'nin' sij chra Juan nica sij ga'na' sij 'ngo go'o nun chra Juan.

N̄i ga'ui' sij ra'a yun'unj xana daj. N̄i naga'ui' ún' ra'a nni ún' anj.

²⁹ Ngaa n̄i ngaa gunun ni tsínj nico' Juan, ngaa n̄i ga'na' n̄acaj ni sij níman daj nica ni sij gan'anj gachin' ni sij.

Alimentación de los cinco mil

³⁰ Hué dan n̄i nahuin yu' ni tsínj gan'anj ga'mi nuguan' sa' xi'í Jesús. N̄i nahuin yu' ni sij nga Jesús. N̄i nata' ni sij daran' si gui'yaj ni sij gunun Jesús. N̄i nata' ni sij si digyán ni sij rian ni ngüi nej. ³¹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Gan'anj n̄ini né' naran ruhua á re' doj quij qui'yanj naco aj. —Daj gataj Jesús.

Daj si ga'na' nico ni ngüi rian Jesús. N̄i gahui ni sij nej. Xi'í daj, n̄i na'ue guiri' Jesús nga ni tsínj nico' sij xa ni sij mánj.

³² Ngaa n̄i gatúj ni sij chruhua 'ngo rio. N̄i gan'anj urin ni sij 'ngo quij qui'yanj naco. ³³ San̄i guini'i nico ni ngüi gan'anj ni sij. N̄i nani'i ni ngüi Jesús. N̄i gunánj ni sij gan'anj ni sij rian gan'anj ni dugüi' Jesús. N̄i 'na' ni ngüi daj ni xuman' ngaj n̄ichrun'. N̄i guisíj sini ni sij ana'uij ni sij si ga'na' Jesús. ³⁴ N̄i ngaa nanij Jesús chruhua rio, ngaa n̄i guini'i sij mán nico ni ngüi aj. N̄i gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij ni sí'. Daj si rún' huin xachij nitaj tsínj dugumi huin ni sij. Ngaa n̄i gaxi'i sij digyán sij ga'i nuguan' rian ni ngüi daj.

³⁵ N̄i ngaa guisíj güi di'ni, n̄i ga'na' ni tsínj nico' Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Yu'uj nan hua ní'nij, nitaj ni ngüi mán mánj. N̄i guisíj gahuin di'ni. ³⁶ Ngaa n̄i na'nij re' ni ngüi gan'anj ni sij rancho nga ni xuman' ngaj n̄ichrun' sisi guiran ni sij si xa ni sij. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³⁷ San̄i gataj Jesús:

—Ga'ui' a ni é re' si xa ni sij nánj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i gataj ni tsínj daj:

—Gan'anj ni únj guiran ni únj huij ciento denario chrachrúnj ga'ui' ni únj si xa ni sij, ruhua re' ní'. —Daj gataj ni sij.

³⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄i undaj chrachrúnj nicaj a ni é re' únj. Güij a ni é re' ni'yaj á re' aj. —Daj gataj Jesús.

N̄i ngaa guini'i ni sij, n̄i gataj ni sij:

—N̄i un'un' chrachrúnj nga huij gue xucuj nicaj ni únj anj. —Gataj ni sij.

³⁹ Ngaa n̄i ga'nin' Jesús sun sisi gan'anj gane da xi'nin' ni ngüi rian chrin' mare aj. ⁴⁰ N̄i gane ni ngüi da xi'nin'. N̄i nne ni xi'nin' huin 'ngo ciento ran' ni ngüi nej. N̄i nne ni xi'nin' huin huij xia chi' ran' ni ngüi nej.

⁴¹ Ngaa n̄i guida'a Jesús un'un' chrachrúnj nga huij xucuj daj. N̄i ni'yaj sij xata'. N̄i naga'ui' sij sigurhúa Yan'anj. Ngaa n̄i gura' da'aj sij ni chrachrúnj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij sisi naga'ui' ni sí' ra'a ni ngüi aj. N̄i gura' da'aj sij huij xucuj daj rian ni ngüi nej aj.

⁴² Ngaa n̄i xa daran' ni sij. N̄i gara ran riqui ni sij. ⁴³ Ngaa n̄i ganacaj ni sij dasu gunáj daj nga xucuj nej. N̄i nara ni sij chruhua xuhuij xuguti chrachrúnj nga xucuj aj. ⁴⁴ N̄i guisíj un'un' mí ni tsínj xa daj, gui'yaj Jesús.

Jesús anda sobre el mar

⁴⁵ Hué dan n̄i 'ngo hora gui'yaj Jesús sisi gatu ni tsínj nico' sij chruhua rio chéj rian nnee gachin sini ni sij anéj chrej du'ua laguna da' xuman' gu'naj Betsaida. N̄i gunáj Jesús. Ngaa n̄i gana'níj sij ni ngüi nan' ni sí' xánj ni sí'. ⁴⁶ N̄i ngaa guisíj na'níj sij nan' ni sí', ngaa n̄i gahui sij chra' 'ngo quij gan'anj sij gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj.

⁴⁷ N̄i ngaa guisíj guini, n̄i huaj rio daj dani laguna xachij da aj. N̄i gunáj urin Jesús rian yo'ój. ⁴⁸ N̄i guini'i Jesús xun n̄in' ruhua ni sij nnee nga chrun. N̄i n̄inaj ni sij. Daj si 'na' nucuj nane rian ni sij. N̄i ngaa chruhua guerenga', n̄i gan'anj Jesús gachéj sij rian nnee huaj sij nari' dugüi' sij nga ni tsínj daj. N̄i huin ruhua sij gachin sij ne' rian ni tsínj huaj da aj. ⁴⁹ N̄i ngaa guini'i ni tsínj nico' Jesús si chéj sij rian nnee, n̄i gani ruhua ni sí' sisi hué sij huin 'ngo sta'naj. N̄i xi'í daj gaguáj ni sí'.

⁵⁰ Daj si guini'i daran' ni sí' man'an

sij. Nĭ guxu'ui' niman ni sí'. Hué dan nĭ hora gataj Jesús gunun ni sí':

—Ga nucuj niman án re'. Yŭnj huin nánj. Sĭ guxu'ui' a ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús.

⁵¹ Ngaa nĭ gahui Jesús chruhua rio rian nun ni sij. Ngaa nĭ ganiquin' nane. Nĭ gan'anj ruhua ni sij. ⁵² Daj si nun xacaj cuenta ni sij xi'í si sa' gui'yaj Jesús ngaa gura' da'aj sí' chrachrúnj. Nĭ hua rŭmi' guę niman ni sij. Nĭ nun ga'ue gunun ni sij.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

⁵³ Nĭ ngaa guisĭj ni sij anéj du'ua laguna xachij daj, nĭ guisĭj ni sij 'ngō yu'uj gu'naj Genesaret. Nĭ numij ni sij rio du'ua laguna aj. ⁵⁴ Nĭ ngaa nanij ni sij chruhua rio, ngaa nĭ 'ngō hora ganani'i ni ngŭi man'an Jesús.

⁵⁵ Nĭ gunánj daran' ni ngŭi 'na' da' daran' xuman'. Nĭ guta' ni sij ni ngŭi a'nan' rian chrun chéj nicaj ni sij ga'na' ni sij rian huaj Jesús. ⁵⁶ Nĭ daran' xuman' gatúj Jesús si xuman' le'ej nej, si xuman' xachij nej, si rancho nej, nĭ gurúj ni sij ni ngŭi a'nan' ne' cayu. Nĭ gachínj jni'yaj ni sij sisĭ ga'uej sí', nĭ ganun ni sij hué du'ua si-gan' sí'. Nĭ ganahuin daran' ni ngŭi ganun si-gan' sí' aj.

7

Lo que contamina al hombre

¹ Nĭ gahuin nĭchrun' ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán si-ley Moisés rian nne Jesús. Nĭ 'na' ni sij xuman' Jerusalén. ² Nĭ guini'i ni sij sisĭ nitaj si naniã' nico ni tsínj nico' Jesús ra'a ni sí' ngaa xa ni sí' chrachrúnj. Ngaa nĭ ga'mi quij ni sij gataj ni sij sisĭ nun hua sa' si 'yaj ni sí'. ³ Daj si nicaj ni tsínj fariseo nga daran' ni tsínj israelita 'ngō ducúanj si digyán xi ni sij rian ni sij. Nĭ sisĭ nitaj si naniã' nico ni sij ra'a ni sij, ngaa nĭ sĭ xa ni sij, gataj ni xi ni sij. ⁴ Nĭ ngaa nasĭj ni sij huan'anj ni sij yu'ue, ngaa nĭ sisĭ nitaj si naniã' nico ni sij ra'a ni sij, nĭ sĭ xa ni sij nej mánj. Nĭ hua ná nĭ ga'nin' ni xi ni

sij sun rian ni sij sisĭ daj guĭ'yaj ni sij. Hué dan nĭ na'nin' ni sij vaso nej, siŭ nej, chruj gaga' nej, nga nna nej aj.

⁵ Xi'í daj gachínj snan'anj ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán si-ley Moisés man'an Jesús. Nĭ gataj ni sij:

—Nĭ ũn sin huin nĭ nitaj si nico' ni tsínj nico' man'án re' dugumi ni sij si-dŭcuanj xi únj únj. Xa ni sij, sanĭ nitaj si naniã' nico ni sij ra'a ni sij mánj. —Daj gataj ni tsínj daj gunun Jesús.

⁶ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Hué ni é re' huin tsínj digya' yun'unj. Hua yya xanga' si-nŭguan' xĭ' Isaías ngaa ga'mi sij si-nŭguan' Yan'anj xi'í ni é re'. Daj si gataj sij: Nun yan'anj ni ngŭi nan nga du'ua ni sij yŭnj anj.

Sanĭ nĭni huin niman ni sij nánj.

⁷ Nitaj si ní'yanj si nico' ni sij yŭnj mánj.

Daj si nuguan' digyán ni sij huin nuguan' a'nin' ni tsínj sun anj. Nĭ sé si digyán ni sij si-nuguan'anj rian ni ngŭi mánj. Daj gataj si-nŭguan' xĭ' Isaías.

⁸ Daj si dunáj ni é re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né'. Nĭ da'a ni é re' si-dŭcuanj ni ngŭi. Ngaa nĭ na'nin' a ni é re' ni siŭ nej, ni vaso nej. Nĭ dagahuin ni é re' ga'i ango nuguan' nej. —Gataj Jesús gunun ni sij.

⁹ Nĭ gataj Jesús nej:

—Hua dunáj guę ni é re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né'. Nĭ dugumi ni é re' si-dŭcuanj ni man'an ni é re'.

¹⁰ Nĭ gataj Moisés: “Guĭnun yan'ánj re' chré re' nga nní re'.” Nĭ: “Nĭ ũn tsínj a'mi quij rian chrej sij nga nni sij, ngaa nĭ gahui' sij nánj.” Daj gataj Moisés. ¹¹ Sanĭ ataj á re' sisĭ ga'ue gataj 'ngō tsínj daj gunun chrej sij nga nni sij: “Huin ruhuãj rĭquĭj san'anj nan rian nungŭej é re'. Sanĭ yyaj nĭ sĭ ga'ue. Daj si san'anj nicã nan huin corbán”, ataj ni é re'. Nĭ corbán huin ruhuaj gata ofrenda

güenda Yan'anj. ¹² Nì sisì da'nga' daj gataj 'ngo tsínj daj rian chrej sij nga nni sij, ngaa nì nun ga'uej sij chraçuij sij chrej sij nga nni sij, 'yaj ni é re'. ¹³ Nì hué ducuánj daj 'yaj yun ni é re' si-nuguan' Yan'anj, digyán ni é re' si-chrej ni é re' rian ni ngüi. Nì hué da'nga' daj 'yaj ni é re' nga ango ni nuguan' nej. —Daj gataj Jesús gunun ni fariseo nga ni tsínj digyán ley rian ni ngüi.

¹⁴ Hué dan nì gaquínj Jesús ga'na' ni ngüi rian sij. Nì gataj sij:

—Gunun daran' ni é re' nuguan' nan. Nì gara da'nga' ruhua á re' nej. ¹⁵ Nitaj si gahuin quij chruhua niman 'ngo tsínj daj, 'yaj rasun atuj du'ua sij mánj. Sanì gahuin quij chruhua niman sij, 'yaj nuguan' ahui chruhua niman sij aj. ¹⁶ Nì ngüi taj chraquij, nì gunun ni sij aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁷ Nì ngaa gahuin nini Jesús rian ni ngüi, nì gatúj sij chruhua hue'. Ngaa nì nachínj snan'anj ni tsínj nico' sij xi'í nuguan' digyán sij rian ni ngüi daj. ¹⁸ Ngaa nì gataj Jesús:

—Hua guë na'ue gara da'nga' ruhua á re' mí'. Nì nunun a ni é re' sisì nitaj si gahuin quij chruhua niman ni ngüi 'yaj rasun atuj du'ua ni sij mí'. ¹⁹ Daj si nitaj si atuj-ú' nimún'. Sanì atuj-ú' riquí'. Hué dan nì ahui-í' ri'í'. —Daj gataj Jesús.

Nì nuguan' nan huin ruhuj gata sisì daran' si xa né' hua sa' aj. ²⁰ Nì gataj Jesús nej:

—Gahuin quij ruhua niman 'ngo tsínj daj, 'yaj nuguan' ahui chruhua niman sij aj. ²¹ Daj si nan huin nuguan' quij ahui chruhua niman ni ngüi. Nì ani quij ruhua ni sij. Nì a'mi ni sij nga ango nica ni ngüi nej. Nì 'yaj squira' ni sij nej. Nì dagahui' ni sij niman nej. ²² Nì 'yaj tu ni sij nej. Nì huin ruhua ni sij guiri' ni sij si'yaj dugüi' ni sij nej. Nì 'yaj ni sij gaquin' nej. Nì digya' yun'unj ni sij nej. Nì 'yaj quij ni sij nga nnee cùj ni sij nej. Nì huin xicoj ruhua ni sij nej. Nì a'mi yya ni sij nej.

Nì nne ni sij nej. Nì nì'yun a'mi ni sij nej. ²³ Hué daran' nuguan' quij nan ahui chruhua niman ni ngüi. Nì hué ni nuguan' nan huin gui'yaj quij chruhua niman ni ngüi nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

La fe de la mujer sirofenicia

²⁴ Hué dan nì naxuman Jesús gahui sij yu'uj daj gan'anj sij xuman' Tiro nga xuman' Sidón. Nì gatúj sij chruhua 'ngo hue'. Nì nitaj si huin ruhua sij sisì nani'i ni ngüi man'an sij. Sanì nun ga'ue guixij huj sij mánj. ²⁵ Nì 'ngo hora gunun 'ngo yun'unj xana sisì guisíj Jesús yu'uj daj. Nì nun nane xi'i chruhua niman da'níj ún'. Nì gan'anj ún' ganiquin' ráj dacoj ún' dacoj man'an Jesús. ²⁶ Nì yun'unj xana sirofenicia a'mi snan'anj griego huin ún'. Nì ga'mi yaco ún' sisì guiri Jesús nane xi'i nun niman da'níj ún'. ²⁷ Sanì gataj Jesús:

—Gana'uij acuán' re' si xa ni tsin' le, nì gara sini riqui anin'inj. Nitaj si hua sa' si ga'ne' si-chraçhrunj ni tsin' ga'ui' du'ua ni xuhue mánj. —Daj gataj Jesús.

²⁸ Ngaa nì nanicaj ún' gataj ún':

—Xanga' si atáj re' Señor. Sanì da' ni xuhue man riqui mesa xa xú' ni daru chraçhrúnj ayu xa ni tsin' anj. —Daj gataj ún'.

²⁹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Xi'í nuguan' ga'mí re', nì ga'ue gan'anj re'. Daj si hua guisíj gahui nane xi'i chruhua niman da'nì xana re' aj. —Daj gataj Jesús.

³⁰ Nì ngaa nasíj unj ducua unj, nì xacaj unj cuenta sisì ngaj da'nì xana unj hua ngaj ún' rian nna. Sanì hua guisíj gahui nane xi'i chruhua niman ún'.

Jesús sana a un sordomudo

³¹ Hué dan nì gahui ruhua' yún Jesús yu'uj ngaj xuman' gu'naj Tiro. Nì gachin sij xuman' Sidón gan'anj sij yu'uj ngaj xuman' gu'naj Decápolis. Nì guisíj sij du'ua laguna xachij gu'naj Galilea aj. ³² Nì nica ni sij 'ngo tsínj hua so'o na'ue ga'mi

sa' sí' ga'na' ni sij rian Jesús. Ní gachínj jni'yaj ni sij rian Jesús sisi guta' sí' ra'a sí' chra tsínj da aj. ³³ Ní nicañ Jesús tsínj daj gan'anj sij 'ngo yu'uj nitaj ngüi mánj. Ní diguáj Jesús chra ra'a sij chruhua chraquij tsínj daj. Ngaa nî gara sta'nunñ sij doj, nî ganun ra'a sij yya tsínj daj nej aj. ³⁴ Ngaa nî ni'yaj Jesús xata' guchej sij. Ní gatañ sij:

—Efata. —Gatañ Jesús. Ní nuguan' daj huin ruhuaj gata: Ga naxi'ni anj.

³⁵ Ní hué 'ngo hora daj, nî naxi'nij chraquij tsínj so'o daj. Ní nahuin sa' yya sí'. ³⁶ Ní ga'nin' Jesús sun rian ni tsínj niquin' yu'uj daj sisi si nuna ni sij rian ni ngüi si gui'yaj sij mánj. Hué dan nî ngaa doj na'ueñ Jesús nuna ni sij rian ni ngüi, sanî nñanj nari' nucuañ ni sij doj nuna ni sij aj. ³⁷ Ní ducu gan'anj ruhua ni ngüi xi'í si gui'yaj Jesús. Ní gatañ ni sij:

—Hua 'ueé 'yaj sij daran'anj. Da' tsínj so'o unun, 'yaj sij. Ní da' tsínj rá'yan' a'mi, 'yaj sij nej aj. —Daj gatañ ni sij.

8

Alimentación de los cuatro mil

¹ Ní güi daj, nî huaj nico ni ngüi nga Jesús. Ní nitaj si nicañ ni sij si xa ni sij. Ngaa nî gaquínj Jesús ga'na' ni tsínj nico' sij. Ní gatañ sij:

² —Nahuin 'i ruhuāj ni'yā daran' ni ngüi man nan. Daj si síj hua'nij güi mán ni sij ngāñ aj. Ní nitaj si nicañ ni sij si xa ni sij mánj. ³ Sisi na'nī ni sij nan' ni sij ducuá ni sij ngaa nitaj si xa ni sij, nî guinichre ni sij huaj ni sij chruhua chrej, ruhuāj aj. Daj si hua da'aj ni sij 'na' gan' anj. —Daj gatañ Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

⁴ Ní gatañ ni sij gunun sí':

—Daj un sin gui'yó' guiri' ga'ui' xa ni ngüi 'ngo yu'uj nitaj mán nan únj. —Daj gatañ ni sij.

⁵ Ngaa nî nachínj snan'anj Jesús ni sij. Ní gatañ sí':

—Ní undaj chrachrúnj nicañ a ni é re' únj. —Gatañ Jesús.

—Ichij chrachrúnj nicañ ni únj. —Gatañ ni sij.

⁶ Ngaa nî ga'nin' Jesús sun sisi gan'anj gane ni ngüi rian yo'ój. Ngaa nî guida'a sij ichij chrachrúnj ra'a sij. Ní nago' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa nî gura' da'aj sij chrachrúnj daj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij. Ní da'nga' ni sí' ra'a ni ngüi man anj. ⁷ Ní nicañ ni sij 'ngo si huñj xucuañ le. Ngaa nî nago' Jesús si guruhua Yan'anj. Ní ga'nin' sij sun rian ni sí' sisi da'nga' ni sí' xucuañ daj rian ni ngüi. ⁸ Ní xa daran' ni sij. Ní gara ran riqui ni sij. Ngaa nî gara ichij xuguti, gui'yaj si xitin' gunáj aj. ⁹ Ní guisíj 'ngo si gan'anj mí ni tsínj xa aj.

Ngaa ni na'níj Jesús nan' ni sij. ¹⁰ Ngaa nî 'ngo hora gatúñ Jesús nga ni tsínj nico' sij chruhua riq chéñ rian nnee gan'anj ni sij 'ngo yu'uj gu'naj Dalmanuta.

La demanda de una señal

¹¹ Ngaa nî ga'na' ni tsínj fariseo. Ní gaxi'i ni sij gani dugüi' ni sij nga Jesús. Ní chruhua ni sij gui'yaj ni sij 'ngo xi' gatúñ Jesús. Ngaa nî gachínj ni sij rian Jesús sisi gui'yaj sí' 'ngo si sa' 'na' rian Yan'anj. Ngaa nî guini'i ni sij sisi 'na' sí' rian Yan'anj, ruhua ni sij.

¹² Ngaa nî gucheñ nñ' ruhua Jesús, nî gatañ sij:

—Ní un sin huin nî achínj ni ngüi man yyaj 'ngo si sa' 'na' rian Yan'anj riññ únj. Xanga' yya atā gunun a ni é re' sisi si gui'yā 'ngo si sa' 'na' rian Yan'anj guini'i ni é re' mánj. —Daj gatañ Jesús.

¹³ Ngaa nî dunáj Jesús ni tsínj daj. Ní gatúñ ruhua' yún sij chruhua riq gan'anj sij anéñ chrej du'ua laguna xachij da aj.

La levadura de los fariseos

¹⁴ Ní guini'yun ni tsínj nico' Jesús guinicañ ni sij chrachrúnj xa ni sij. Ní urin chrachrúnj nicañ ni sij huaj ni sij chruhua riq aj. ¹⁵ Ngaa nî ga'nin' Jesús sun rian ni sij. Ní gatañ sí':

—Ga cuidado a ni é re' nga man'an án re'. Ni guruj a ni é re' nga si-levadura ni tsínj fariseo nga rey Herodes nej aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ni ga'mi man'an ni sij gunun dugüi' ni sij. Ni gataj ni sij:

—Da'nga' daj ga'mi Jesús xi'í si nitaj chrachrúnj nicaj únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁷ Sanj gunun Jesús si gataj ni sij. Ngaa ni gataj sí':

—Ni un sin huin ataj á re' sisi nitaj chrachrúnj nicaj á re' ga'na' á re' únj. Hua gue na'ue gunun a ni é re' ga'. Ni nitaj si acaj á re' cuenta da ga mí'. Hua ránj laquinj chra ni é re' nan ní'. ¹⁸ Nun rundij rian án re', sanj nun xiguin ni'yaj á re' mánj. Nun chraquij a ni é re', sanj nunun a ni é re' mánj. Nitaj si nun ruhua ni é re' ga mí'. ¹⁹ Ngaa da'ngāj un'un' gue chrachrúnj xa un'un' mí ni tsínj daj, ngaa ni undaj xuguti gara si xitin' nacaj ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni:

—Xuhuij gahuin anj. —Gataj ni sij.

²⁰ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Ni ngaa da'ngāj ichij gue chrachrúnj xa gan'anj mí ni tsínj daj, ngaa ni undaj xuguti gara nacaj ni é re' únj. —Gataj Jesús.

Ngaa ni:

—Ichij gahuin anj. —Gataj ni sij.

²¹ Hué dan ni gataj Jesús:

—Hua nunun ni é re' ga mí'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Un ciego sanado en Betsaida

²² Hué dan ni guisíj ni sij xuman' gu'naj Betsaida. Ni nicaj ni ngüi 'ngo tsínj duri ga'na' ni sij rian Jesús. Ni ga'mi yaco ni sij sisi ganun ra'a Jesús tsínj daj. ²³ Ngaa ni guida'a Jesús ra'a tsínj duri daj. Ni guiri sij sí' ne' chrej xe' xuman' daj. Ni guta' sij dane sta'nunj sij rundij rian sí'. Ngaa ni guta' sij ra'a sij rian man'an tsínj daj. Ni nachínj snan'anj sij sí' sisi xiguin ni'yaj sí' doj aj.

²⁴ Ngaa ni ni'yaj sí'. Ni gataj sí':

—Ni'inj ni tsínj. Ni daj rún' hua ni chrun hua ni sij. Sanj chéj ni sij ni'yā aj. —Daj gataj tsínj duri daj gunun Jesús.

²⁵ Hué dan ni guta' ruhua' yún Jesús ra'a sij rundij rian tsínj daj. Ni ni'yaj sa' sij. Ni ganahuin sij. Ni rugüi' sa' daran' si ni'yaj sij nej aj. ²⁶ Ngaa ni na'níj Jesús nan' sij ducúa sij. Ni gataj sí' gunun sij:

—Sj gatúj re' chruhua xuman'. Ni sj gatáj re' rian ni a 'ngo ni ngüi man xuman' mánj. —Daj gataj Jesús.

La confesión de Pedro

²⁷ Ngaa ni gahui Jesús nga ni tsínj nico' sij gan'anj ni sij ni xuman' le yu'uj gu'naj Cesarea de Filipo.

Ni chéj ni sij huaj ni sij, ni nachínj snan'anj Jesús ni sij. Ni gataj sí':

—Ni un tsínj huinj ataj ni ngüi, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús nachínj snan'anj sij aj.

²⁸ Ngaa ni gataj ni tsínj nico' sij:

—Ataj 'ngo ni sij sisi hué re' huin tsínj gu'naj Elías. Ni ataj ango ni sij sisi hué re' huin ango tsínj ga'mi sinuguan' Yan'anj. —Daj gataj ni sij.

²⁹ Ngaa ni nachínj snan'anj Jesús ni sij. Ni gataj sij:

—Ni un tsínj huinj, ruhua man'an án re' únj. —Gataj Jesús.

Ngaa ni gataj Pedro:

—Hué re' huin Cristo aj. —Daj gataj Pedro.

³⁰ Sanj ga'nin' Jesús sun rian ni sij sisi sj nata' ni sij rian ni a 'ngo ni ngüi un tsínj huin sí' mánj.

Jesús anuncia su muerte

³¹ Ngaa ni gaxi'i Jesús digyán sij rian ni tsínj nico' sij. Ni gataj sij sisi hua nian guiran' nico sij sayun huin sij da'níj ni ngüi. Ni gataj Jesús sisi danicaj ni tsínj huin achij man'an sij. Ni da'nga' daj gui'yaj ni chrej huin rian nga ni tsínj digyán ley nej. Ni dagahui' ni sí' man'an sij nej. Sanj xiráj huaj'nij güi, ni gana'nij sij, gataj sij. ³² Ni nata' nica Jesús nuguan' daj rian ni tsínj nico' sij. Ngaa ni nicaj Pedro Jesús gan'anj anéj sij doj.

Ni gaxi'i Pedro chran' sij sí'. ³³ Sani nanicaj Jesús ni'yaj sij ni tsínj nico' sij. Ni gahuin huee Jesús gataj sij rian Pedro:

—Guxun re' man'án re' riānj, Satanás. Nitaj si huin ruhuá re' rún' huin ruhua Yan'anj mánj. Rún' huin ruhua ni ngüi huin ruhuá re' nánj. —Daj gataj Jesús.

³⁴ Ngaa ni gaquínj Jesús ni ngüi ga'na' ni sij rian niquin' sí' nga ni tsínj nico' sí' nej. Ni gataj Jesús:

—Sisi hua 'ngo tsínj ruhua nico' yünj, ngaa ni dunaj tsínj daj si-chrej man'an sij. Ngaa síj ni gata sij rugutsi guinico' sij yünj guiran' sij sayun ngāj aj. ³⁵ Tsínj na'uej ruhua gahui' sij ngāj, ni ga ni'ya sij. Sani tsínj ga'ue gahui' xi'í man'ānj nga xi'í nuguan' sa' a'mi man'ānj, ngaa ni gane niganj sij aj. ³⁶ Ni sisi gui'yaj gana 'ngo tsínj daj daran' si man chruhua xungüi gahuin si'yaj sij, ngaa ni un sin huin-ín' sisi ga ni'ya niman sij, ruhua á re' únj. Nitaj si gui'yaj gana sij mánj. ³⁷ Ni nunj si guere' si'yaj 'ngo tsínj daj chruhua xungüi nan, sani ga'ue gahuin nia' ruhua sij sisi ga ni'na' niganj nin' sij.

³⁸ Ni xungüi nan man ni ngüi dunáj Yan'anj. Ni man ni ngüi 'yaj gaquin' nej. Ni sisi hua 'ngo tsínj na'aj ni'yaj yünj nga si-nuguan'ānj rian ni ngüi daj, ngaa ni gahuin na'ā nga sij ngaa ga'na' yünj nga ni ángel sa' chruhua xungüi nan. Ni güi ga'na' yünj daj, ni gahuin 'uēj nin' ruhua, gui'yaj chre huinj da'nij ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

9

¹ Ni gataj Jesús nej:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi nitaj si gahui' daran' ni ngüi mán yu'uj nan da' guini'i ni sij ga'na' guida'a Yan'anj sun nucuj. —Daj gataj Jesús.

La transfiguración

² Ni ngaa gachin huatan' güi, ni nicaj Jesús Pedro nga Jacobo nej,

Juan nej, gahui sij gan'anj ninij sij chra 'ngo quiij xacan. Ni ganahuin 'ueé nnee cúj Jesús ne' rian ni sij.

³ Ni nahuin açā si-gan' sij daj rún' hua yu'ue' gatsi nin' huaj. Ni a 'ngo ngüi mán chruhua xungüi si gunucuj ne gunan ne si-gan' ne daj rún' hua gatsi si-gan' man'an sij ga mánj. ⁴ Ni gurugüi' renga' nungüej tsínj gu'naj Elías nga Moisés a'mi nungüej sí' nga Jesús. ⁵ Ngaa ni gataj Pedro gunun Jesús:

—Maestro, dugu'naj mán né' yu'uj nan. Ngaa ni gui'yó' hua'nij hue' recoj le. Ni 'ngo man'án re'. Ni angoj Moisés. Ni angoj Elías. —Daj gataj Pedro.

⁶ Daj si nun ni'i sij nín' un sin huin ga'mi sij xi'í si ducu guxu'ui' ni tsínj nico' Jesús.

⁷ Ngaa ni nasij 'ngo nga guiran-án' rian anin' sij. Ni scanij nga gunun anin' sij 'ngo nane si gataj-á':

—Nan huin da'nī 'i ruhuāj. Gunun a ni é re' si ataj sí'. —Daj gataj Yan'anj gunun anin' sij.

⁸ Ni 'ngo hora ngaa ni'yaj anin' sij xi'nij sij, ni nitaj 'ngo tsínj niquin' guini'i anin' sij. Urin Jesús niquin' nga sij.

⁹ Ni ngaa huaj anin' sij nanij sij chra quiij, ni ga'nin' Jesús sun rian anin' sij sisi si nuna ni sij rian ni a 'ngo tsínj si guini'i anin' sij mánj. Ni ngaa guisij gana'nij da'nij ni ngüi da, ni ga'ue ganata' anin' sij rian ni ngüi si guini'i ni sij, ataj Jesús gunun anin' sij. ¹⁰ Ni dínj ga du'ua anin' sij xi'í si guini'i sij. Sani nachínj snan'anj anin' sij dugüi' sij un sin huin ruhua Jesús gataj sí' sisi gana'nij sí' scanij ni niman. ¹¹ Ni nachínj snan'anj anin' sij Jesús. Ni gataj sij:

—Ni un sin huin ataj ni maestro digyán ley sisi hua sini ga'na' tsínj gu'naj Elías únj. —Daj gataj anin' sij.

¹² Ngaa ni gataj Jesús:

—Xanga' ga'na' sini Elías. Ni hue' sí' nagui'yaj sa' daran'anj. Ni un

sin huin ataj si-nuguan' Yan'anj sisi guiran' da'níj ni ngüi sayun. Ní si garan' ruhua ni ngüi ní'yaj ni sij man'an sí', ruhua ni é re' únj. ¹³ Saní atā gūnun a ni é re' sisi hua ga'na' Elías. Ní guí'yaj quij ni sij daran' si garan' ruhua ni sij guí'yaj ni sij ngā sí' daj rún' hua gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í sí' aj. —Daj gataj Jesús.

Jesús sana a un muchacho endemoniado

¹⁴ Ní ngaa guisíj ni sij rian man' ango ni tsínj nico' Jesús, ngaa ní guini'i ni sij man' nín' ruhua ni ngüi ganicaj nín' xi'níj ni sí'. Ní man' ni maestro digyán si-ley Moisés gani dugüi' ni sij ngā ni sí'. ¹⁵ Ní ngaa guini'i ni ngüi man'an Jesús, ní gan'anj ruhua ni sij. Ngaa ní gunánj daran' ni sij rian huaj sí'. Ní ga'mi ni sij ngā sí'. ¹⁶ Ngaa ní nachínj snan'anj Jesús ni sij. Ní gataj sí':

—Daj hua nuguan' gani dugüi' ni é re' ngā ni tsínj da únj. —Daj gataj Jesús.

¹⁷ Ní 'ngo ni tsínj mán yu'uj daj gataj:

—Maestro, nicā da'níj sno'ōj 'nāj rián re' xi'í si nun nane xi'i chruhua cúj niman sij. Ní na'ue ga'mi sij mánj. ¹⁸ Ní niaj di'yaj da'a nane xi'i sij, ní natúj nane xi'i sij rian yo'ój. Ní ahui yatan' du'ua sij. Ní xa ruj sij yan' sij. Ní 'ngo yun guinichre nín' sij nej aj. Ní ga'mi rian ni tsínj nicó' re' sisi guiri ni sij nane xi'i daj. Saní nun gūnucuj ni sij guiri ni sij mánj. —Daj gataj tsínj daj.

¹⁹ Ngaa ní gataj Jesús:

—Na'ue gūxuman ruhua á re' huin ín re' ni tsínj man' yyaj. Na'ue gūnucūā gane nigān ngā á re' mánj. Ní na'ue gūnucūā si-chrej a ni é re' niganj mánj. Nīcaj á re' sij ga'na' ni é re' riánj anj. —Gataj Jesús.

²⁰ Ngaa ní nicaj ni sij tsin' daj guisíj ni sij rian Jesús. Ní ngaa guini'i nane xi'i daj man'an Jesús, ngaa ni guida'a xi'i yacuij man'an tsin' daj. Ní naxiru' sij rian yo'ój, guí'yaj nane xi'i daj. Ní narumi sij

nanj, ní narumi sij nanj. Ní ahui yatan' du'ua sij aj. ²¹ Ngaa ní nachínj snan'anj Jesús chrej tsin' daj.

Ní gataj sij:

—Ní undaj güi huin si ran' da'níj re' nan únj. —Daj gataj Jesús.

Ní gataj chrej sij:

—Asij hua le nánj. ²² Ní naruhua' natúj sij rian yan'an ngā rian nnee nej, 'yaj nane xi'i xi'í si ruhua nane xi'i dagahuij. Hué dan ní sisi ga'ue guí'yaj man'án re' 'ngo si sa' hua, ngaa ní nahuin 'i ruhua re' ní'yaj re', ní chrauij re' ni únj anj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²³ Ngaa ní gataj Jesús:

—Sa' sisi ga'ue gūxuman ruhua re' ní'yaj re' Yan'anj. Daj si ga'ue guí'yaj Yan'anj daran'anj ngā 'ngo tsínj xuman ruhua ní'yaj man'an Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús gunun sij.

²⁴ Ngaa ní 'ngo hora gaguáj chrej tsin' daj. Ní gataj sij:

—Xuman ruhua'j ní'yā Yan'anj anj. Chrauij re' man'ánj gūxuman ruhua'j doj aj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²⁵ Ní ngaa guini'i Jesús sisi unánj ni ngüi nahuin yu' ni sij rian niquin' sí', ngaa ní ga'mi huee sij rian nane xi'i daj. Ní gataj sij:

—So'o ni ngüi, ní huin rá'yanj ni sij, 'yáj re' huín re' nane xi'i. Man'ánj a'nin' sun rián so' sisi gahui so' dūnaj so' tsin' nan anj. Ní si gatuj ruhua' yún so' chruhua niman tsin' nan ga' mánj. —Daj gataj Jesús gunun nane xi'i daj.

²⁶ Hué dan ní gaguáj nane xi'i daj. Ní guida'a ruhua' yún xi'i yacuij tsin' daj, guí'yaj nane xi'i daj. Hué dan ní gahui nane xi'i tsin' sno'o daj. Ní ngaj sij rún' huin 'ngo niman huin sij ngaj sij aj. Ní gataj ni ngüi sisi hua yya gahui' sij aj. ²⁷ Saní guida'a Jesús ra'a tsin' daj. Ní nachi nicaj sí' sij. Ní nachica sij aj.

²⁸ Ngaa ní ngaa gatúj Jesús chruhua hue', ní ngaa nne urin

Jesús, n̄i nachínj snan'anj ni tsínj nico' sij man'an sij. N̄i gataj ni sij:

—N̄i ʉn sin huin n̄i nun gunucuaʉ únj guiri únj nane x̄i'i da únj. —Daj gataj ni sij.

²⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—S̄i ga'ue gūi'yaj né' gahui ni nane x̄i'i nan niman ni ngüi s̄is̄i nun achínj jni'yaj né' rian Yan'anj. San̄i s̄is̄i achínj jni'yaj né' rian Yan'anj, n̄i gūi'yaj né' ayuno, ngaa n̄i ga'ue aj. —Daj gataj Jesús.

Jesús anuncia otra vez su muerte

³⁰ Ngaa n̄i gahui Jesús nga ni tsínj nico' sij yu'uj daj. N̄i gachin ni sij estado Galilea. N̄i na'uej ruhua Jesús s̄is̄i gūini'i ni ngüi ne' huaj sij. ³¹ Daj si digyán sij rian ni tsínj nico' sij. N̄i gataj sij gunun ni sí':

—Naga'ui' 'ngo tsínj daj man'anj ra'a ni tsínj huinj da'n̄ij ni ngüi. N̄i dagahui' ni sij man'anj. San̄i xiráj hua'n̄ij güi, n̄i gana'n̄i nánj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

³² San̄i nun gara da'nga' ruhua ni sij si gataj sí'. N̄i xu'ui' ni sij gachínj snan'anj ni sij man'an sí' xi'í nuguan' daj.

¿Quién es el mayor?

³³ Ngaa n̄i guis̄ij Jesús xuman' gu'naj Capernaum.

Hué dan n̄i ngaa nne sij chruhua hue', ngaa n̄i nachínj snan'anj sij ni tsínj nico' sij. N̄i gataj sij:

—Daj hua nuguan' a'mi ni é re' ngaa huaj ni é re' chrej unun' ni é re' scua'a únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁴ San̄i dínj ganiquin' du'ua ni sij. Daj si gunun' ni sij huaj ni sij chrej s̄is̄i daj hua tsínj huin achij scanij ni sij, ruhua ni sij.

³⁵ Hué dan n̄i gan'anj gane Jesús, n̄i gaquínj sij ga'na' ni xuhuij tsínj nico' sij. N̄i gataj sij:

—S̄is̄i hua 'ngo a ni é re' huin ruhua gahuin achij, ngaa n̄i gūinico' sij ne' rucu. N̄i gahuin sij si-moso ni dugüi' sij aj. —Daj gataj Jesús.

³⁶ Ngaa n̄i nicaj Jesús 'ngo tsin' gani sij dani ni sij. N̄i gani'yan sij xicój lij daj. N̄i gataj sij:

³⁷ —N̄i ʉn tsínj nahuin ra'a 'ngo tsin' nan xi'í si nicaj dugüi' sij ngāj, ngaa n̄i nahuin ra'a sij man'anj nej. N̄i tsínj nahuin ra'a man'anj, n̄i sé si nahuin ra'a sij man'anj, san̄i nahuin ra'a sij tsínj ga'n̄ij ga'nāj nej aj. —Daj gataj Jesús.

El que no es contra nosotros, por nosotros es

³⁸ Ngaa n̄i gataj Juan gunun Jesús:

—Maestro, guini'i ni únj 'ngo tsínj a'mi si-xugüi man'án re'. N̄i xi'í da ri sij nane x̄i'i chruhua niman ni ngüi. San̄i nitaj si chéj sij nga únj. Ngaa n̄i xi'í daj n̄i nun ga'uej únj s̄is̄i gūi'yaj sij daj. —Daj gataj Juan gunun Jesús.

³⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhua ni é re' s̄is̄i daj gūi'yaj tsínj daj. Daj si s̄is̄i gūi'yaj 'ngo tsínj daj 'ngo si sa' xi'í si-xugüi, ngaa n̄i si ga'ue nanicaj sij ga'mi quij sij xi'ij mánj. ⁴⁰ Daj si tsínj nitaj si unun' ngo', n̄i chracuij sij yun' anj. ⁴¹ Daj si ʉn tsínj gahuin r̄iqui 'ngo tasa nnee go'o ni é re' xi'í si nico' ni é re' man'anj, ngaa n̄i gataj yyāj rian án re' s̄is̄i naru'ue Yan'anj rian tsínj daj.

Ocasiones de caer

⁴² 'Ni s̄is̄i xuman ruhua 'ngo tsin' nan ni'yaj sij yünj, ngaa n̄i niqui n̄in' ruhua niman 'ngo tsínj daj s̄is̄i digyán sij gūi'yaj 'ngo tsin' nan gaquin' nánj. Sa' huin s̄is̄i n̄umi ni sij 'ngo to xxi xá tsínj daj, ngaa n̄i ga'n̄ij ni sij gan'anj sí' chruhua nnee yan'anj, gūi'yaj ni sij.

⁴³ 'N̄i s̄is̄i gūi'yaj 'ngo a ni é re' 'ngo gaquin', gūi'yaj ra'á re', ngaa n̄i ga'nin' re' ra'á re' daj. Sa' huin ga gundu ra'á re' gatu re' rian gane n̄iganj re' nga Yan'anj s̄is̄i hujj ra'á re', san̄i gan'anj re' rian yan'an. ⁴⁴ N̄i yu'uj daj nitaj si huaj gahui' xilúj xa ni ngüi mán rian yan'an da mánj. N̄i daj nga yan'an daj nitaj si huaj guina'a mánj.

⁴⁵ 'Nì sīsì guì'yaj 'ngò a ni é rē' 'ngò gaquin', guì'yaj dacój rē', ngaa nì ga'nin' rē' nánj. Sa' huin ga gundu dacój rē' gatu rē' rian gane nìganj rē' nga Yan'anj sīsì ga huìj dacój rē', sanì ga'nij ni sij man'án rē' rian yan'an anj. ⁴⁶ Nì yu'uj daj nitaj si huaj gahui' xilúj xa ni ngüi mán rian yan'an da mánj. Nì daj nga yan'an daj nitaj si huaj guina'a mánj.

⁴⁷ 'Nì sīsì guì'yaj rē' gaquin', guì'yaj rundij rián rē', ngaa nì guiri rē' nánj. Daj si urin rián rē' gatu rē' rian gane nìganj rē' nga Yan'anj sīsì huìj rundij rián rē', sanì ga'nij ni sij man'án rē' rian yan'an aca nìganj anj. ⁴⁸ Nì yu'uj daj nitaj si huaj gahui' xilúj xa ni ngüi mán rian yan'an da mánj. Nì daj nga yan'an daj nitaj si huaj guina'a mánj.

⁴⁹ 'Nì guiran' daran' ni ngüi sayun, guì'yaj Yan'anj. Nì daj rún' nùn sa' nnee 'ngò xucu naga'ui' ni sij rian Yan'anj 'yaj yan, nì da'nga' daj gahuin sa' ni ngüi man chruhua xungüi nan, guì'yaj Yan'anj anj.

⁵⁰ 'Sa' huin yan. Sanì sīsì nitaj si 'nin' mán ga mánj, sanì sī ga'ue guì'yó' sīsì ga 'nin' ruhua' yún yan da mánj. Ngaa nì daj rún' xa xan' chra 'yaj yan, nì da'nga' daj guì'yaj ni é rē'. Nì ga din'inj ruhua ni é rē' nga ni dugüi' a ni é rē'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

10

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Ngaa nì gahui Jesús yu'uj daj gan'anj sij da anéj du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán huin estado Judea. Ngaa nì nahuin yu' ni ngüi mán ni sí' rian Jesús. Nì digyán ruhua' yún sij rian ni sí' daj rún' u'yun sij 'yaj sij. ² Ngaa nì ga'na' ni tsínj fariseo rian Jesús. Nì nachínj snan'anj ni sij sí'. Nì gataj ni sij sīsì ga'ue siley Yan'anj sīsì dunó' nico'. Nì hué daj nachínj snan'anj ni sij xi'í si huin ruhua ni sij ga'ui' ni sij gaquin' xiráj Jesús xi'í nuguan' ga'mi sí'. ³ Ngaa nì gataj Jesús:

—Daj ga'nin' Moisés sun rian ni é rē' únj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa nì gataj ni sij gunun sí':

—Riqui Moisés permiso sīsì ga'ue guì'yaj né' yanj ata ga'ui' né' nica né', ngaa nì ga'ue dunaj né' nica né' aj. —Daj gataj ni sij aj.

⁵ Ngaa nì gataj Jesús:

—Garun Moisés nuguan' daj xi'í si so'o ni é rē' nga niman án rē'. ⁶ Sanì ngaa sini yan ngaa guì'yaj Yan'anj xungüi nan, nì: “Guì'yaj Yan'anj tsínj sno'o nga yun'unj xana.” ⁷ Xi'í daj nì dunaj 'ngò tsínj daj chrej sij nga nni sij. Ngaa nì gane nuguan'an sij nga nica sij aj. ⁸ Nì nungüej nica tsínj daj gahuin urin ngüi aj. Ngaa nì sé huìj nnee cúj huin nungüej sij ga mánj. Sanì urin nnee cúj huin nungüej sij aj. ⁹ Ngaa nì ngaa xacaj dugüi' 'ngò tsínj daj nga 'ngò yun'unj daj, guì'yaj Yan'anj, ngaa nì sī ga'ue gahuin nini nungüej sij, guì'yaj ni ngüi mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁰ Nì ngaa mán ni sij hue', ngaa nì nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús man'an sí' xi'í nuguan' daj. ¹¹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Tsínj guere'e nica daj, nì ganacaj sij ango ngüi, nì da'ui sij gaquin' rian nica sij yun'unj xana xacaj sini sij daj. ¹² Nì sīsì yun'unj xana daj guere'e nica ún', nì ganacaj ún' ango tsínj, nì 'yaj ún' gaquin' nej aj. —Daj gataj Jesús.

Jesús bendice a los niños

¹³ Ngaa nì nicaj ni yun'unj xana ni tsin' le ga'na' ne rian Jesús sīsì guta' sij ra'a sij. Sanì chran' ni tsínj nico' Jesús ni yun'unj xana nicaj ga'na' da aj. ¹⁴ Nì ngaa guini'i Jesús, nì chran' sij, nì gataj sij:

—Ra'a ni é rē' si ga'na' ni tsin' riánj. Nì sī chran' ni é rē' si ga'na' ne riánj mánj. Daj si rún' huin ni tsin' le nan, nì da'nga' daj huin ni ngüi man rian nicaj sun Yan'anj anj. ¹⁵ Nì xanga' atā gunun a ni é rē' sīsì daj rún' rá'yanj xuman ruhua ni le da'nga' da guì'yaj ni é rē' rá'yanj

guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj anj. Ni sisi sé daj gui'yaj á re', ngaa ni si ga'ue gatu ni é re' rian nicaj sun Yan'anj manj. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa ni ganan sij ni tsin' daj. Ni guta' sij ra'a sij rian ni tsin'. Ni gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj xi'í ni tsin' daj.

El joven rico

¹⁷ Ni ngaa gahui Jesús gachéj sij chrej, ngaa ni gunánj 'ngo tsínj daj guisíj sí' rian Jesús. Ni ganiquin' ráj dācoj sí' ne' rian Jesús. Ni nachínj snan'anj sí' Jesús. Ni gataj sí':

—Maestro sa', un sun gui'yaj sūnj, ni gane nigān, ruhuá re' únj. —Daj gataj sí' aj.

¹⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ni un sin huin ni atáj re' sisi sa' man'anj únj. Urin Yan'anj huin si sa' nánj. ¹⁹ Hua ni'í re' ni nuguan' a'nin' Yan'anj sun riun': "Si ga'mí re' ngā nicā dugüi' re' mánj. Ni si dagahuí' re' níman mánj. Ni si gui'yaj tu re' mánj. Ni si ga'mí re' nuguan' nne xi'í dugüi' re' mánj. Ni si digya' yun'únj re' dugüi' re' xi'í san'anj mánj. Ni guinun yan'ánj re' chréj re' ngā nní re' aj." —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

²⁰ Ngaa ni gataj tsínj daj:

—Maestro, daran' ni nuguan' daj ráj xināj asij hua lē aj. —Daj gataj sij aj.

²¹ Hué dan ni ni'yaj Jesús rian sij. Ni nahuin 'i ruhua sí' ni'yaj sí' sij. Ni gataj sí':

—Achin urin rasun gui'yáj re'. Güij nan' re' gudu'ue re' daran' ni si'yáj re'. Ni san'anj guiri' re' daj ga'ui' re' rian ni ngüi niqui aj. Hué dan ni guiman nico si'yáj re' xata', gui'yaj Yan'anj. Ngaa ni ga'na' re' guinico' re' yūnj anj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

²² Ngaa ni ducu gahuin ruhua tsínj daj gunun sij si gataj Jesús. Hué dan ni gan'anj sij nani ruhua sij. Daj si hua nico si'yaj sij.

²³ Ngaa ni ni'yaj Jesús xi'níj sij. Ni gataj sij gunun ni tsínj nico' sij:

—Ni 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús aj.

²⁴ Ngaa ni gan'anj ruhua ni tsínj nico' Jesús xi'í nuguan' gataj sí'. Sanj gataj ruhua' yún Jesús gunun ni sij:

—Jnánj né', ni 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj huin tsínj 'i ruhua ni'yaj san'anj.

²⁵ Ni 'i huaj doj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj daj ngā si gachin 'ngo xucu camello yu'uj táj cúj nuhua aj. Ni xachij hua xú' da aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁶ Ni ngaa gunun ni sij nuguan' daj, ni ducu gan'anj ruhua ni sij. Ni nachínj snan'anj ni sij ni man'an dugüi' ni sij. Ni gataj ni sij:

—Sisi hué daj huin, ni un tsínj ga'ue nacaj Yan'anj únj. —Daj gataj ni sij.

²⁷ Ngaa ni ni'yaj Jesús rian ni sij. Ni gataj sí':

—Si ga'ue gui'yaj ni tsínj nuguan' nan mánj. Sanj sé daj huin ngā Yan'anj mánj. Daj si daran' nuguan' ga'ue gui'yaj Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

²⁸ Sanj gaxi'i gataj Pedro:

—Hua duna únj daran' si'yaj únj. Ni nico' únj man'án re' aj. —Daj gataj Pedro.

²⁹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi danéj gahuin 'ngo tsínj dunáj ducua' sij, jnánj sij nej, xica'uij sij nej, chrej sij nej, nni sij nej, nicā sij nej, da'níj sij nej, do'ój sij nej, ni sisi dunáj sij daran' nan rian xi'íj, ni huin ruhua sij nata' sij si-nuguan'anj rian ni ngüi, ³⁰ ni xungüi nan nahuin ra'a sij 'ngo ciento verta hue' nahuin ra'a sij ngā jnánj sij nej, xiga'uij sij nej, nni sij nej, chrej sij nej, da'níj sij nej, do'ój sij nej. Sanj guiran' sij sayun gui'yaj ni ngüi nun huin xan' ruhua ni'yaj si-nuguan'anj. Ni ango xungüi

ga'na', n̄i gane n̄iganj sij nga Yan'anj anj. ³¹ San̄i nico ni ngüi huin achij chruhua xungüi nan, n̄i nanico' ni sij ne' rucu ango xungüi ga'na' aj. N̄i nico ni ngüi nico' ne' rucu chruhua xungüi nan, n̄i gahuin achij ni sij ango xungüi ga'na' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

³² N̄i achéj ni sij huaj ni sij ahui ni sij xuman' Jerusalén. N̄i taj dian Jesús rian ni sij. N̄i garáj yan'anj ruhua ni tsínj nico' Jesús. N̄i xu'ui' ni sij nico' rucu ni sij sí' nej aj. Ngaa n̄i gaquínj Jesús ni tsínj nico' sij ga'na' n̄ini ni sij rian sí'. N̄i gaxi' i sí' gataj sí' si gahuin guiran' sí' aj. ³³ N̄i gataj sí' gunun ni sij:

—Hua ni'i a ni é re' sisi huaj né' guisij né' xuman' Jerusalén. N̄i hué yu'uj daj guida'a ni sij man'anj naga'ui' 'ngo tsínj daj man'anj rian ni chrej a'nin' nga rian ni maestro digyán ley rian ni ngüi. N̄i daga'mi dugüi' ni sij sisi dagahui' ni sij man'anj huinj da'níj ni ngüi. Ngaa n̄i naga'ui' ni sij yünj rian ni tsínj 'na' anéj chrej. ³⁴ N̄i ga'mi ducu ni sij xi'ij. N̄i garaj sta'nunj ni sij man'anj nej. N̄i duguayun ni sij nne' xiráj aj. N̄i dagahui' ni sij man'anj nej. San̄i xiráj hua'nij güi, n̄i gana'n̄i nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Petición de Jacobo y de Juan

³⁵ Ngaa n̄i gahuin n̄ichrun' nungüej tsínj gu'naj Jacobo nga Juan rian nne Jesús. N̄i nungüej sij huin da'níj Zebedeo. N̄i gataj nungüej sij:

—Maestro, ruhua nungüej únj sisi guiyáj re' sinduj gachinj nungüej únj rián re' anj. —Daj gataj nungüej sij.

³⁶ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Jesús ni sij. N̄i gataj sí':

—N̄i un sin huin ruhua nungüej é re' sisi guiyā nga nungüej é re' únj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ N̄i gataj nungüej sij:

—Ngaa gane sún re' xata', n̄i gahuin 'ueé re', ngaa ni riqui re'

si gane nungüej únj 'ngo únj ra'a sa' re', n̄i ango únj ra'a rotsi re', ruhua nungüej únj anj. —Daj gataj nungüej sij.

³⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Nun ni'i nungüej é re' si achínj nungüej é re' riánj mánj. Ga'ue gunucuj nungüej é re' guiran' nungüej é re' sayun daj rún' guiran' man'anj ní'. —Daj gataj Jesús.

³⁹ N̄i gataj nungüej sij:

—Ga'ue aj. —Gataj nungüej sij.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xanga' guiran' nungüej é re' sayun ngāj aj. ⁴⁰ San̄i na'ue riqui man'anj sisi gane nungüej é re' 'ngo é re' ra'a sa'āj, n̄i ango é re' ra'a rotsij mánj. Hua nacui Yan'anj nungüej tsínj gane nungüej chrej xi'n̄i anj. —Daj gataj Jesús aj.

⁴¹ N̄i ngaa gunun ango ichi' ni tsínj nico' Jesús, n̄i ga'man ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' Jacobo nga Juan.

⁴² San̄i gaquínj Jesús ga'na' ni sij. N̄i gataj sí':

—Ni'i ni é re' daj 'yaj ni tsínj nicaj sun scanij ni tsínj 'na' anéj chrej. N̄i aran' ruhua ni sij guinicaj sun nico ni sij gahuin achij ni sij rian ni ngüi aj. ⁴³ San̄i sé daj guiyáj á re' mánj. N̄i tsínj ruhua gahuin achij scanij a ni é re', ngaa n̄i gahuin sí' si-moso ni é re' aj. ⁴⁴ N̄i tsínj ruhua gahuin rian scanij ni é re', ngaa n̄i gahuin sij tsínj 'yaj sun rian án re' aj. ⁴⁵ N̄i sé si 'nāj sisi guiyáj sun ni ngüi riánj ruhuāj huinj da'níj ni ngüi. San̄i 'nāj guiyáj sūnj rian ni ngüi aj. N̄i 'nāj gahuij naru'ue rian si-gaquin' nico ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El ciego Bartimeo recibe la vista

⁴⁶ Hué dan n̄i guisij ni sij xuman' Jericó. Ngaa n̄i gahui Jesús nga ni tsínj nico' sij xuman' daj. N̄i nico ni ngüi nico' huaj nej. N̄i du'ua chrej nne 'ngo tsínj duri 'yaj caridad gu'naj sí' Bartimeo da'níj Timeo. ⁴⁷ N̄i ngaa gunun tsínj duri daj sisi hué Jesús Nazareno gachin

chrej daj, ngaa n̄i gaxi'i sij gaguáj sij. N̄i gataj sij:

—Jesús, da'n̄ij David, nahuin 'i ruhuá re' n̄i'yaj re' ȳunj aán. —Daj gaguáj sij aj.

⁴⁸ N̄i nico ni ngüi chran' sij sisi dínj gane du'ua sij. San̄i doj a' ganari' nucuj sij gaguáj sij. N̄i gataj ruhua' yún sij:

—Da'n̄ij David, nahuin 'i ruhuá re' n̄i'yaj re' ȳunj aán. —Gataj sij aj.

⁴⁹ Ngaa n̄i ganiquin' Jesús. N̄i gataj sij gunun ni tsínj niquin' nga sij:

—Gaquinj a ni é re' ga'na' tsínj daj. —Gataj Jesús.

Hué dan n̄i gan'anj gaquinj ni sij tsínj duri daj. N̄i gataj ni sij:

—Gahuin niá' ruhuá re'. Naxuman re' gun' si aquínj sij ga'na' re' aj. —Daj gataj ni sij.

⁵⁰ Ngaa n̄i dugüéj tsínj duri daj reto sij. N̄i guéj sij gan'anj nichri sij rian Jesús aj.

⁵¹ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Jesús sij. N̄i gataj sí':

—N̄i un sin huin ruhuá re' guí'ya nga re', ruhuá re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i:

—Maestro, huin ruhuáj sisi naxiguin riánj, guí'yáj re' aj. —Gataj tsínj duri daj.

⁵² Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga'ue gan'anj re' nánj. Hua nahuín re' xi'í si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' man'ánj anj. —Daj gataj Jesús gunun sij aj.

N̄i 'ngo hora naxiguin rian tsínj duri daj. N̄i guinico' sij Jesús gan'anj sij.

11

La entrada triunfal en Jerusalén

¹ Ngaa n̄i guisij ni sij nungüej xuman' gu'naj Betfagé nga Betania rian niquin' 'ngo dacan gu'naj Olivos. N̄i ngaj nichrun' xuman' Jerusalén. N̄i ga'n̄ij Jesús huíj tsínj nico' sij. ² N̄i gataj sij:

—Gan'anj nungüej é re' xuman' ngaj ne' rian doj. N̄i ngaa huaj gatu nungüej é re', n̄i nari' rá'yanj nungüej é re' 'ngo urruj anumi. N̄i a 'ngo tsínj nitaj si taj mánj. N̄i nachi nungüej é re' nicaj á re' ga'na' á re' riánj anj. ³ N̄i sisi hua ngüi ganachinj snan'anj rian nungüej é re' un sin n̄i 'yaj á re' daj nga urruj, ngaa n̄i gataj á re' gunun ni sij: “Man'an Señor ní'yanj xuj aj. N̄i hora n̄i ga'na' nicaj yún xuj, guí'yaj sí' aj”, gataj nungüej é re' gunun ni sij. —Daj gataj Jesús.

⁴ Hué dan n̄i gan'anj nungüej sij. N̄i nari' nungüej sij xú' hua numi xú' chruhua chrej gan'an nichrun' rian 'ngo hue'. Ngaa n̄i nachi nungüej sij xú' aj. ⁵ Hué dan n̄i nachínj snan'anj ni tsínj niquin' yu'uj daj. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin n̄i 'yaj nungüej é re' daj únj. N̄i un sin huin nachi nungüej é re' urruj únj. —Gataj ni tsínj daj gunun nungüej sij.

⁶ N̄i gataj nungüej sij daj rún' ga'nin' Jesús sun rian nungüej sij. Ngaa n̄i ga'nin' ruhua ni sij si gan'anj urruj daj.

⁷ Ngaa n̄i nicaj nungüej sij urruj ga'na' nungüej sij rian Jesús. N̄i guta' nungüej sij si-gan' nungüej sij xiráj urruj. Ngaa n̄i guitáj Jesús xú' aj. ⁸ N̄i gurúj nico ni ngüi si-gan' ni sij chruhua chrej. N̄i gurúj ango ni sij recoj ga'nin' ni sij riqui quij gurúj ni sij chruhua chrej rian huaj Jesús aj.

⁹ N̄i ni ngüi huaj ne' rian nej, nga ni ngüi nico' ne' rucu Jesús aguáj ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Hua niá' 'ueé rian tsínj 'na' nga si-xugüi man'an Señor. ¹⁰ Hua 'ueé si-gobierno man'an tsínj gahuin achij daj rún' gahuin achij xi né' tsínj gu'naj David. Ga sa' 'ueé xata' aj. —Daj gaguáj ni ngüi aj.

¹¹ Ngaa n̄i gatúj Jesús chruhua nuhui nico nne xuman' Jerusalén. N̄i guini'yaj sij daran' rasun mán. Hué dan n̄i xi'í si guisij gahuin di'n̄i,

n̄i gan'anj sij xuman' Betania nga xuhuij ni tsínj nico' sij.

Maldición de la higuera estéril

12 N̄i ango güi ngaa gahui ni sij xuman' Betania, n̄i achin xi'na riqui Jesús aj. 13 N̄i guini'i sij niquin' gan' 'ngo chrun gu'naj higuera. N̄i nun coj ra'a chrun daj. N̄i gan'anj nichij sij rian niquin'-in' ni'yaj sij sisi ayu chruj chra-á'. San̄i nun nari' sij higo mánj. Maan coj ra'a-á' guini'i sij si achin guisij güi gayu chruj aj. 14 Ngaa n̄i gataj Jesús gunun chrun daj:

—N̄igan' s̄i xa n̄i a 'ngo ni ngüi chruj ayu chra man'án re' mánj. —Daj gataj Jesús.

N̄i gunun ni tsínj nico' sij nuguan' daj.

Purificación del templo

15 Ngaa n̄i guisij ni sij xuman' Jerusalén. N̄i gatúj Jesús chruhua nuhui nico. N̄i gaxi'i sij guiri sij ni tsínj mán du'uej rasun nga ni tsínj ránj rasun mán chruhua nuhui daj. N̄i guru nitu Jesús ni mesa si'yaj ni tsínj naduna san'anj nej. N̄i guru nitu Jesús ni chrun ruguechra' nne ni tsínj du'uej xu'man anj. 16 N̄i nun ga'ui' sij permiso gata ni ngüi rasun gachin ni sij chruhua nuhui nico mánj. 17 N̄i gaxi'i sij digyán sij rian ni tsínj mán daj. N̄i gataj sij:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Ducuāj huin rian gachinj jni'yaj daran' ni ngüi man chruhua xungüi rian Yan'anj anj.” Gataj si-nuguan' Yan'anj. San̄i nuhui nan gahuin 'ngo huej man ni tsínj tu, 'yaj á re'. —Daj gataj Jesús.

18 N̄i gunun ni tsínj digyán si-ley Moisés nga ni chrej a'nin' si gataj Jesús. N̄i gaxi'i ni sij daj guiyaj ni sij dagahui' ni sij man'an s̄i' si xu'ui' ni sij ni'yaj sij s̄i'. Daj si garáj yan'anj ruhua daran' ni ngüi nga nuguan' digyán s̄i' rian ni ngüi. 19 San̄i ngaa guini, n̄i gahui Jesús xuman' daj gan'anj sij nga ni tsínj nico' sij aj.

La higuera maldecida se seca

20 N̄i n̄igan' ango güi, n̄i gachin nichrun' ni sij rian niquin' chrun higuera daj. N̄i guini'i ni sij sisi 'ngo ganaco ya'a siu chrun da aj.

21 Hué dan n̄i ganun ruhua Pedro nuguan' gataj Jesús xi'í chrun daj. N̄i gataj sij gunun Jesús:

—Maestro, n̄i'yaj re' rian chrun ga'mi quij re' nan, n̄i nacoj nánj. —Daj gataj sij.

22 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Guxuman ruhua á re' n̄i'yaj á re' Yan'anj anj.

23 'Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re' sisi un tsínj gahuin gataj gunun quij nan: “Guxun re' yu'uj daj, n̄i ga'nij re' man'án re' chruhua nnee yan'anj anj.” N̄i sisi nitaj si xij ruhua tsínj daj sisi gachin yya nin' quij daj, guiyaj Yan'anj, ngaa n̄i xanga' guiyaj Yan'anj si gataj tsínj da aj. 24 Hué daj n̄i atā gunun a ni é re' sisi gachinj jni'yaj ni é re' 'ngo nuguan' rian Yan'anj, n̄i guxuman nin' ruhua á re' sisi hua guiri' ni é re' nuguan' daj, n̄i xanga' gahuin daj rún' gachinj jni'yaj ni é re' aj.

25 N̄i ngaa achinj jni'yaj á re' rian Yan'anj, n̄i sisi guiyaj 'ngo dugüí' re' gaquin' rián re', n̄i guinicaj á re' niman nico xi'í dugüí' re' daj. Ngaa n̄i ga'ue guinicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' ni man'án re' nej nánj.

26 San̄i sisi s̄i ga'uej ruhua á re' guinicaj á re' niman nico xi'í gaquin' guiyaj dugüí' re' rián re', ngaa n̄i s̄i ga'ue guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' a ni é re' nej mánj. —Daj gataj Jesús.

La autoridad de Jesús

27 Ngaa s̄ij n̄i nanicaj ni sij xuman' Jerusalén. N̄i ngaa chéj Jesús chruhua nuhui, n̄i ga'na' nichij ni chrej a'nin' nga ni maestro digyán si-ley Moisés nej, ni tsínj huin achij nej. 28 N̄i nachinj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin huin sun, n̄i 'yáj re' nan únj. N̄i un tsínj riqui sun, n̄i 'yáj re' nan únj. —Daj gataj ni sij.

29 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ruhuaĵ ganachinj snan'an 'ngo nuguan' da man'an an re' aj. Ni sisi danicaj á re' nuguan' daj riānj, ni gatā un sun gui'yā nan gunun a ni é re'. ³⁰ Ngaa ni un tsínj ga'nin' sun rian tsínj gu'naj Juan sisi gata' nnee sí' ni ngüi únj. Yan'anj gataj rian sij ní'. Asi hua ango tsínj gataj rian sij sa'. Gataj a ni é re' 'ngo nuguan' riānj anj. —Daj gataj Jesús.

³¹ Ngaa ni gani guitsi ruhua ni dugüi' ni sij nga nuguan' daj. Ni gataj ni sij gunun dugüi' ni sij:

—Sisi gāto' sisi ga'nin' Yan'anj sun rian Juan, ngaa ni gataj Jesús gunun né': “Ni un sin huin nun guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'an sij únj”, gataj sí'. ³² Ni si ga'ue gāto' sisi ga'nínj ni tsínj ga'na' sij mánj. —Daj gataj ni sij xi'í si xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij ni ngüi aj.

Daj si gani ruhua daran' ni ngüi sisi Juan gahuin xanga' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

³³ Ngaa ni gataj ni sij gunun Jesús:

—Nun ni'i únj mánj. —Daj gataj ni tsínj a'nin' daj.

Ngaa ni gataj Jesús:

—Hué dan ni si gatā gunun a ni é re' un tsínj ga'nin' sun riānj, gui'yā daj rún' 'yā mánj. —Daj gataj Jesús.

12

Los labradores malvados

¹ Ngaa ni gaxi'i Jesús nani sij cuento digyán sij rian ni ngüi. Ni gataj sij:

—Ganarij 'ngo tsínj daj nico coj uva. Ni gui'yaj sij 'ngo xingá ganicaj rian gunun sij. Ni gánj sij yu'uj rian gani sij chruj uva gui'yaj sij vino. Ni gui'yaj sij 'ngo hue' xacan xxi sisi dugumi ni tsínj dugumi daran' ni coj daj. Ngaa ni naga'ui' sij si-coj sij coj chruj uva daj rian ni tsínj sisi dugumi ni sí' si'yaj sij. Ngaa ni gan'anj gan' sij ango xuman'. ² Ni ngaa guisíj güi gane uva, ngaa ni ga'nínj sij 'ngo si-moso sij gan'anj gachinj sí' rian ni tsínj mán 'yaj sun daj chruj si huin si'yaj sij. ³ Sani

guida'a ni tsínj mán 'yaj sun daj si-moso sij daj. Ni ga'ui' ni sij chrun sí'. Ni na'nínj ni sij nan' yun sí'. ⁴ Hué dan ni ga'nínj ruhua' yún tsínj daj ango si-moso sij. Sani ga'ui' ni sij yej sí'. Ni guiran' xi'i chra' sí'. Ni gui'yaj quij ni sij nga' sí' aj. ⁵ Ngaa ni ga'nínj ruhua' yún tsínj daj ángo si-moso sij. Sani dagahui' gue man'an ni sij sí' aj. Ni ga'nínj sij ga'i' doj moso gan'anj. Ni ga'ui' ni tsínj mán 'yaj sun da'aj ni sí'. Ni dagahui' ni sij ango da'aj ni sí'. ⁶ Ni gunáj ango rin tsínj rian tsínj do'oj daj. Ni tsínj gunáj daj huin da'nínj sij. Ni 'i ruhua sij ni'yaj sij da'nínj sij. Ni da' síj daj ga'nínj sij da'nínj sij gan'anj rian ni tsínj mán 'yaj sun daj. Ni gataj sij gunun man'an sij: “Ga'ni'yanj ni sí' nga man'an da'nī aj”, ataj sij gunun man'an sij. Ngaa ni ga'nínj sij da'nínj sij gan'anj sí'.

⁷ 'Sani gataj ni tsínj 'yaj sun daj gunun dugüi' ni sij: “Tsínj nan gunánj do'ój chrej sij si sa' gahui' chrej sij aj. Dagahui' né' tsínj nan, ngaa ni gunan né' gahuin do'ój né' nánj”, ataj ni sij. ⁸ Ngaa ni guida'a ni sij dagahui' ni sij man'an sí'. Ni guere'ej ni sij níman daj chrej xe' du'ua rian man coj uva da aj.

⁹ 'Hué dan ni daj gui'yaj tsínj do'oj, ruhua á re' únj. Ga'na' sij rian ngaj do'ój sij. Ni dagahui' sij ni tsínj 'yaj sun daj. Ngaa ni naga'ui' sij coj uva huin si-coj sij rian ango ni tsínj sisi dugumi ni sí'. ¹⁰ Ni un sin huin ni nun gaya á re' si gataj si-nuguan' Yan'anj únj:

Yej guere'ej ni tsínj 'yaj sun hue'.

Ni gahuin-ín' 'ngo yej sa' doj gane ran-án' dugu'nun' squina hue' niganj nin' anj.

¹¹ Hué man'an Señor gui'yaj nuguan' nan.

Ni dugu'naj nin' ruhua hua nuguan' nan, ruhua né' aj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹² Ngaa ni huin ruhua ni sij guida'a ni sij man'an Jesús. Daj

si xacaj ni sij cuenta sisi nuna sí' cuento daj xi'í ni sij. Sanj xu'ui' ni sij ni'i ni sij ni ngüi. Ngaa nj ga'nin' ruhua ni sij, nj gan'anj ni sij.

La cuestión del tributo

¹³ Hué dan nj ga'nij ni sij gan'anj doj ni tsínj fariseo nga doj ni tsínj herodista rian Jesús. Nj huin ruhua ni sij ga'ui' ni sij gaquin' xiráj Jesús xi'í si-nuguan' sí'. ¹⁴ Ngaa nj ga'na' ni sij gataj ni sij gunun man'an Jesús:

—Maestro, ni'i ni únj sisi a'mi xanga' man'án re'. Nj nitaj si guj'yáj re' un sin huin ni tsínj a'mi mánj. Daj si nitaj si ni'yáj re' daj hua ni tsínj mánj. Sanj digyán xanga' re' sisi daj guj'yaj né' guinico' né' Yan'anj. Ngaa nj sa' huin sisi ga'ui' né' pesto a'nej rey César, ruhuá re' ní'. Ga'ui' né' ní'. Asj si ga'ui' né' sa'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

¹⁵ Sanj xacaj Jesús cuenta sisi tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Ngaa nj gataj sí':

—Nj un sin huin nj ruhua á re' guj'yaj á re' xi' ngāj únj. Güj xacaj á re' 'ngo san'anj denario gujini'yā. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁶ Ngaa nj nicaj ni sij san'anj ga'na' ni sij digyán ni sij rian Jesús. Nj gataj Jesús:

—Nj un tsínj rian nún rian san'anj nan únj. Nj un tsínj si-xugüi nún rian san'anj nan únj. —Daj gataj Jesús.

Nj gataj ni sij:

—Hué rian rey huin anj. —Gataj ni sij.

¹⁷ Ngaa nj gataj Jesús:

—Ga'ui' a ni é re' si'yaj rey César rian sij aj. Nj ga'ui' ni é re' si'yaj Yan'anj rian Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

Nj garáj yan'anj ruhua ni sij, guj'yaj si-nuguan' Jesús.

La pregunta sobre la resurrección

¹⁸ Hué dan nj guisj ni tsínj saduceo rian Jesús. Nj ataj ni tsínj daj sisi nitaj si gana'nij ni niman mánj.

Nj nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nj gataj ni sij:

¹⁹ —Maestro, garun Moisés nuguan' gunun né'. Nj ataj si-nuguan' sí' sisi gahui' 'ngo tsínj hua nica, nj nitaj da'nij sij nga nica sij. Ngaa nj nacaj jnánj tsínj gahui' daj nica stanga niman daj. Da'nga' daj guj'yaj sij ga'ui' sij si ga'nga lij nagane-é' yan du'ua chrej-é' aj.

²⁰ Nj hua ichij jnanj ni tsínj daj. Nj xacaj tsínj xahua' nica sij. Ngaa nj gahui' sij. Nj nitaj da'nij sij nga ún' mánj. ²¹ Nj nacaj ango jnánj sij tsínj ga'na' rian man'an sij nica sí'. Ngaa nj gahui' sí'. Nj nitaj da'nij nungüej nica sí' nej mánj.

Hué daj nan guiran' ango jnánj sij da' guisj hua'nij jnanj sij aj. ²² Nj hué daj guiran' ichij jnanj sij. Nj a 'ngo lij nun ga'nga, guj'yaj ni sij nga yun'unj xana daj. Da' guisj daj gahui' man'an yun'unj daj nej aj. ²³ Hué dan nj ngaa gana'nij ni niman ngaa guiman ruhua' yún ichij jnánj sij, nj daj hua yya tsínj gahuin nica yun'unj xana daj, ruhuá re' únj. Daj si daran' ni sij xacaj ún' nánj. —Daj gataj ni tsínj saduceo gunun Jesús.

²⁴ Ngaa nj gataj Jesús:

—Nun nari' ni é re' si nun ni'i a ni é re' daj ataj si-nuguan' Yan'anj mánj. Nj nun ni'i a ni é re' daj nucuj Yan'anj nej mánj. ²⁵ Daj si ngaa gana'nij ni niman, nj si xacaj ni tsínj yun'unj xana mánj. Nj si xacaj ni yun'unj xana tsínj sno'o mánj. Daj si daj rún' nne ni ángel xata', nj da'nga' daj gane ni sij aj.

²⁶ Ngaa nj gatā gunun a ni é re' daj gujini'i a ni é re' sisi gana'nij ni niman. Achin gaya a ni é re' rian si-nuguan' Moisés xi'í 'ngo coj ní'. Nj gataj Yan'anj gunun Moisés: “Huē huin Dan'anj tsínj gu'naj Abraham nga tsínj gu'naj Isaac nej, tsínj gu'naj Jacobo nej aj”, daj gataj Yan'anj gunun Moisés. ²⁷ Hué dan nj sé niman huin ni tsínj guinico' Yan'anj asj ná mánj. Sanj hua nj'na' ni sij nánj. Nj nun nari' ni é re' nga

nuguan' nan mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj saduceo daj.

El gran mandamiento

²⁸ Nì gunun 'ngo ni tsínj digyán si-ley Moisés sisi danicaj Jesús 'ngo nuguan' sa' rian ni sij. Ngaa nì gan'anj nichì sij rian Jesús. Nì nachínj snan'anj sij sí'. Nì gataj sij:

—Nì un nuguan' huin nuguan' nico doj rian daran' nuguan' a'nin' Yan'anj sun riun' únj. —Daj gataj sij.

²⁹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Nuguan' nico doj rian daran' ango nuguan' huin nan: “Gunun a ni é re' ni tsínj israelita. Señor huin Dan'anj né' huin urin Yan'anj nánj. ³⁰ Nì gahuin 'i ruhua re' nì'yaj re' Señor huin Dan'anj re' nga nìn' nimán re' nej, nìn' sta'ngá' re' nej, nìn' si-fuerzá re' nej.” Hué nan huin nuguan' huin achij yya aj. ³¹ Nì hua ango nuguan' a'nin' Yan'anj sun rián re' nej: “Gahuin 'i ruhua re' nì'yaj re' ni dugüí' re' daj rún' 'i ruhua re' ni'yáj re' man'án re' aj.” Nitaj ango nuguan' nico doj rian nungüej nuguan' nan mánj. —Gataj Jesús gunun tsínj daj.

³² Ngaa nì gataj tsínj digyán si-ley Moisés daj:

—Dugu'naj atáj re' Maestro. Xanga' huin si atáj re' sisi hua urin Yan'anj. Nì nitaj ango Yan'anj hua ga mánj. ³³ Nì sisi gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' Yan'anj nga nìn' niman né' nej, nìn' sta'nga' né' nej, nìn' si-fuerza né' nej, nì sisi gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' ni dugüí' né' daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' man'an né', nì sa' doj huin nungüej nuguan' nan daj nga si ga'ui' né' ga'i ni xucu gahui' rian Yan'anj nga xucu gaca nìn' nej aj. —Daj gataj tsínj digyán ley daj gunun Jesús.

³⁴ Nì ngaa guini'i Jesús sisi danicaj sa' tsínj digyán ley daj nuguan', nì gataj sij:

—Doj nì guinicaj sun Yan'anj chruhua nimán re'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nì nì a 'ngo ni tsínj nun nachin' snan'anj Jesús ga mánj.

¿De quién es hijo el Cristo?

³⁵ Hué dan nì ngaa digyán Jesús rian ni ngüi chruhua nuhui, nì nachínj snan'anj sij ni ngüi. Nì gataj sij:

—Nì un sin huin nì ataj ni tsínj digyán si-ley Moisés sisi Cristo huin da'níj xí' David, ruhua á re' únj.

³⁶ Daj si man'an Espiritu Santo gui'yaj sisi gataj David: “Yan'anj gataj gunun Señor nicaj sun riánj sisi gané re' chrej ra'a sa' Yan'anj da' guisij gui'yaj gana Yan'anj rian ni tsínj unun' nga Señor nicaj sun riánj.” Daj gataj Yan'anj gunun Señor, gataj xí' David. ³⁷ Ngaa nì asa' ga'ue gahuin Cristo da'níj David sisi dugu'naj David Señor man'an Cristo únj. —Daj gataj Jesús.

Nì man nìn' ruhua ni ngüi gunun si-nuguan' Jesús. Nì garan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij si-nuguan' sí'.

Jesús acusa a los escribas

³⁸ Hué dan nì digyán Jesús si-nuguan' sij rian ni ngüi. Nì gataj sij:

—Ga cuidado ni é re' sisi sì gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni tsínj digyán si-ley Moisés. Daj si niá' ruhua ni sij gache ni sij nga atsiy xacan nun ni sij huin si-gan' ni tsínj huin achij. Nì huin ruhua ni sij sisi ga'mi sa' ni ngüi nga ni sij ngaa chéj ni sij rian yu'ue aj. ³⁹ Nì nana'ui' ni sij 'ngo chrun xila sa' doj gane ni sij chruhua nuhui. Nì nano' ni sij 'ngo yu'uj sa' gane ni sij rian 'yaj ni sij 'ngo gui'yanj. ⁴⁰ Nì a'nej ni sij ducua yun'unj xana mmij. Nì achínj jni'yaj ná ni sij rian Yan'anj sisi sa' 'yaj ni sij gani ruhua ni ngüi, ruhua ni sij. Guiran' xacan ni sij castigo, gui'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

La ofrenda de la viuda

⁴¹ Nì nne Jesús ne' rian ngaj chrúnj san'anj rian a'níj ni ngüi san'anj ofrenda güenda nuhui aj. Nì ni'yaj sij sisi daj a'níj ni ngüi si-san'anj ni sij aj. Nì ga'i ni

xuru'ue a'níj nico san'anj anj. ⁴² Ní ga'na' 'ngo yun'unj mmij niqui. Ní ga'níj ún' huíj san'anj niqui chruhua chrúnj daj. ⁴³ Ngaa ní gaquíj Jesús ga'na' ni tsínj nico' sij. Ní gataj sij:

—Xanga' ataj snan'án gunun a ni é re' sisi yun'unj xana niqui nan, saní a'níj nico ún' doj san'anj daj nga daran' ni ngüi a'níj san'anj nan anj. ⁴⁴ Daran' ni ngüi nan a'ui' san'anj gunáj rian ni sij. Saní yun'unj niqui mmij nan a'ui' ún' daran' san'anj nica'j ún' san'anj guíran ún' si xa ún' nánj. —Daj gataj Jesús.

13

Jesús predice la destrucción del templo

¹ Ní ngaa gahui Jesús chruhua nuhui nico, ní nachínj snan'anj 'ngo tsínj nico' sij. Ní gataj sí':

—Maestro, ní'yaj re' daj hua yej xachij, ní daj hua ni hue' xachij nej. —Daj gataj sí'.

² Ngaa ní gataj Jesús:

—Ni'í re' ni hue' xachij nan ní'. Hua 'ngo güi, ní sí gunáj ní a 'ngo yej rian dugüi' mánj. Dugwane nín' ni sij nuhui nan anj. —Daj gataj Jesús.

Señales antes del fin

³ Hué dan ní gan'anj gane Jesús chra dacan gu'naj Olivos ní'yaj sij nuhui nico. Ní nachínj snan'anj níní Pedro nga Jacobo nej, Juan nej, Andrés nej, man'an Jesús.

⁴ Ní gataj ni sí':

—Ní un güi gahuin yya ni nuguan' nan únj. Ní daj hua 'ngo da'nga' ga'na' guíni'i únj, ngaa ní gahuin daran' nuguan' nan únj. —Daj gataj ni sij.

⁵ Ngaa ní gaxi'i Jesús gataj sij:

—Ga cuidado ni é re' sisi nitaj 'ngo tsínj dígya' yun'unj ni é re' mánj.

⁶ Daj si ga'na' nico ni tsínj rian si-xugüi man'ánj anj. Ní gataj ni sij: “Hué man'ánj huin Cristo aj”, daj gataj ni sij gunun a ni é re'. Ní dígya' yun'unj ni sij nico ni ngüi.

⁷ 'Ní ngaa gunun a ni é re' sisi unun' 'ngo xuman' nga ango xuman', ní huin ruhua 'ngo xuman' guda' nga ango xuman', ngaa ní sí guxu'ui' a ni é re' mánj. Hua nian si hué daj gahuin. Saní achin ganahuij nín' xungüi ga aj. ⁸ Ní gunun' ni ngüi man' 'ngo xuman' nico nga ni ngüi man' ango xuman' nico. Ní gunun' 'ngo gobierno daj nga ango gobierno. Ní ga'na' 'ngo yún go'ngo rian xungüi nej. Ní ga xi'na nej. Daran' nan ni diaj gaxi'ij guíran' ni ngüi sayun.

⁹ 'Saní ga cuidado ni é re' nga ni man'an án re'. Daj si naga'ui' ni sij ni é re' ra'a ni tsínj nica'j sun. Ní dugwayun ni sij a ni é re' chruhua si-nuhui ni tsínj israelita nej. Ní guíniquin' ni é re' rian ni gobernado nga ni rey nej güenda xi'í man'ánj. Da'nga' daj gahuin, ní nata' ni é re' rian ni sí' xi'ij aj. ¹⁰ Ní ngaa achin ganahuij xungüi, ní hua nian nata' ni é re' si-nuguan'ánj nuguan' sa' rian daran' ni ngüi man' chruhua xungüi aj.

¹¹ 'Ní ngaa naga'ui' ni sij a ni é re' ra'a ni tsínj nica'j sun, ngaa ní sí gahuin ruhua á re' si gataj á re' gunun ni sí' mánj. Ní sí gani ruhua á re' si ga'mi a ni é re'. Saní ga'mi ni é re' si ríqui Espíritu Santo ga'mi a ni é re' si sé a ni é re' gahuin ga'mi mánj. Espíritu Santo ga'mi aj. ¹² Ní naga'ui' 'ngo tsínj daj jnánj sij ra'a ni tsínj nica'j sun sisi dagahui' ni sí' jnánj sij. Ní da'nga' daj guí'yaj 'ngo tsínj daj nga da'níj sij nej. Ní gunun' ni da'níj nungüej nica 'ngo tsínj daj. Ní dagahui' ni sij chrej ni sij nga nni ni sij nej. ¹³ Ní sí gahuin sa' ruhua daran' ni ngüi ní'yaj ni sij ni é re' xi'í si nica'j dugüi' ni é re' ngáj. Saní ni ngüi huaj nico' yya nín' si-chrej Yan'anj da güi ganahuij xungüi, ní ganacaj Yan'anj ni sij aj. ¹⁴ Ní ngaa guíni'i ni é re' guíniquin' si quij hua 'ngo yu'uj nitaj si hua sa' guíniquinj daj rún' ga'mi tsínj gu'naj Daniel huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj

asij ná —ñi un tsínj aya nuguan' nan ñi xacaj re' cuenta un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata—, ngaa ñi gunánj ni ngüi mán estado Judea gan'anj ni sij riqui quij. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ñi gataj Jesús:

—Ñi tsínj táj xata' chra ducua' sij, ñi si nanij sij gatu sij guiri sij ñi a 'ngo rasun chruhua ducua' sij mánj.

¹⁶ Ñi tsínj mán 'yaj sun riqui quij, ñi si nanicaj sij ga'na' naran' sij sigan' sij ga mánj. ¹⁷ Ñi niqun niman ni ngüi xana nun riqui 'ngo lij nga ni ngüi utsi gue da'nij si gahuin ni güi da aj. ¹⁸ Ñi gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi si ga'na' sayun daj rian án re' yahui nuhuij.

¹⁹ 'Ñi ni güi daj ñi guiran' ni ngüi sayun nico. Ñi asij ngaa gui'yaj Yan'anj xungüi, ñi nun guini'i ni sij 'ngo sayun daj rún' gahuin ni güi daj. Ñi si ga'na' ango sayun daj rún' gahuin ni sayun gachin da aj. ²⁰ Ñi sisi ga nico güi ga sayun, ñi si gunucua' ni ngüi mánj. Sanj xi'í ni ngüi nacui Señor, ñi ganiquin' da'aj sij si gahuin sayun, gui'yaj Señor.

²¹ 'Ñi ngaa daj sisi hua 'ngo tsínj gataj rian án re' ni güi daj: "Ñi'yaj á re'. Nan niqun' Cristo aj." Asi: "Ñi'yaj á re', da' mánj niqun' Cristo aj." Ngaa ñi sisi da'nga' daj gataj ni sij, ñi si guxuman ruhua á re' mánj. ²² Daj si ga'na' ni tsínj gataj sisi hué ni sij huin Cristo, gataj ni sij. Ñi ga'na' ni tsínj gataj sisi hué ni sij huin tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nej. Ñi tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Ñi gui'yaj chre ni sij. Ñi gui'yaj ni sij ni rasun nico güenda digya' yun'unj ni sij ni ngüi. Ñi sisi ga'ue ñi digya' yun'unj ni sij man'an ni ngüi nacui Yan'anj anj. ²³ Dugumi a ni é re' man'an án re'. Daran'anj hua gataj sinij gunun a ni é re' nánj.

La venida del Hijo del Hombre

²⁴ 'Sanj ngaa gachin ni güi guiran' ni ngüi sayun daj, ngaa ñi gahuin rumi' rian güi. Ñi si guixiguin yahui mánj. ²⁵ Ñi gayu ni yati' mán xata'.

Ñi nagananj ni fuerza mán xata' nej. ²⁶ Asij ñi guini'i ni ngüi ga'na' man'anj rian ni nga huinj da'nij ni ngüi. ²⁷ Ngaa ñi ga'ní ni ángel gan'anj naran' ni sij ni ngüi hua ganacui Yan'anj. Ñi ganaran' ni sij ni ngüi daj mán nin' gachra' da' xi'í nin' xungüi nga xata' nej aj.

²⁸ 'Ñi gahuin chrun a ni é re' xi'í nuguan' huin chrun higuera. Ngaa ganahuin ya'nij ra'a, ñi naxira' coj ra'a, hué dan ñi ni'i a ni é re' sisi hua guisij gahuin nichrun' yahui gahuin yan'an anj. ²⁹ Ñi hué gue ducuanj daj ngaa guini'i a ni é re' sisi gahuin yya si gatā gunun a ni é re', ngaa ñi xacaj a ni é re' cuenta sisi gahuin nichrun' ruhua guisí guiniquinj rian hue' huinj da'nij ni ngüi. ³⁰ Xanga' atā gunun a ni é re' sisi si gahui' ni ngüi man yyaj da gahuin yya daran' ni nuguan' nan anj. ³¹ Ga ni'ya xata' nga yo'ój. Sanj nitaj aman ganahuij si-nuguan'anj mánj.

³² 'Sanj nun ni'i a 'ngo ni ngüi un güi ni un hora ga'na' man'anj mánj. Ñi nun ni'i ni ángel mán xata' nej. Ñi nun ni'i man'anj huinj da'nij Yan'anj nej. Urin Chre ni'i nánj. ³³ Ngaa ñi ni'yaj sa' ni é re'. Ñi nanun ruhua á re' nej. Ñi gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj si nun ni'i a ni é re' aman gahuin sayun ni güi daj. ³⁴ Ñi rún' 'yaj 'ngo tsínj nun chrej gan'anj gan' ango xuman', ñi da'nga' daj 'yaj man'anj. Ñi a'nin' tsínj daj sun rian ni si-moso sij sisi 'ueé dugumi ni sí' ducua' sij. Ñi a'ui' sij sun rian go'ngo ni sí'. Ñi a'nin' sij sun rian tsínj na'nij rian hue' sisi dugumi sa' sí' ducua' sij aj. ³⁵ Xi'í daj ñi guini'yaj sa' á re'. Daj si nun ni'i a ni é re' un güi nasij tsínj ducua daj sisi ñi doj ní', sisi yan' sa' ní', sisi aguáj do'loj ní', sisi hua nigan' nasij sij ní'. ³⁶ Ñi sisi nasinunj nasij sij, ñi dugumi a ni é re' sisi si nari' sij a ni é re' ngaa ngaj á re' atoj a ni é re' mánj. ³⁷ Ñi nuguan' atā gunun a ni é re' nan, ñi hué daj atā gunun daran' ni ngüi sisi guini'yaj sa' daran' a ni é

re' man'an án re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

14

El complot para prender a Jesús

¹ Nì achin yahuij güi gahuin gui'yanj pascua. Nì gui'yanj daj xa ni tsínj israelita chrachrúnj nitaj si nachrej levadura. Nì huin ruhua ni chrej a'nin' nga ni tsínj digyán ley sisi daj ga'ue digya' yun'unj ni sij man'an Jesús, nì guida'a huì ni sij sí'. Daj si dagahui' ni sij, ruhua ni sij. ² Sanì gataj ni sij:

—Sì guido'ó' sí' güi gahuin gui'yanj nun sa' nun, nì gahuin sayun gui'yaj ni ngüi aj. —Daj gataj ni sij.

Jesús es unguido en Betania

³ Nì ngaa gane Jesús xuman' Betania, nì gane sij ducua' ngo tsínj gu'naj Simón, huin tsínj guiran' xi'ì lepra. Nì nne sij rian mesa. Nì guisíj 'ngo yun'unj xana rian nne Jesús. Nì nicaj ún' 'ngo frasco yej gu'naj alabastro guisíj ún' rian Jesús. Nì gara gue-é' gasiti guin' daj gu'naj nardo. Nì du'ue nin' ruhua-á'. Nì gura' ún' frasco daj. Nì garij ún' gasiti daj chra Jesús. ⁴ Nì ga'man ruhua da'aj ni tsínj mán daj. Nì gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Nì un sin huin nì gayanj yun yun'unj xana daj gasiti sa' únj. ⁵ Ga'ue gane' gasiti daj. Nì ga'ue guiri' 'ngo si hua'nij ciento táj doj denario san'anj ga'ui' né' rian ni ngüi yaco ran' anj. —Daj gataj ni sij.

Nì chran' ni sij yun'unj xana daj.

⁶ Sanì gataj Jesús gunun ni tsínj daj:

—Ga'nin' ruhua á re'. Nì un sin huin nì chran' yun'unj ni é re' yun'unj xana nan únj. Si 'yaj unj nan ngāj, nì dugu'naj huaj 'yaj unj. ⁷ Ya'yoj nne ni ngüi yaco ran' nga ni é re'. Nì ga'ue gui'yaj ni é re' sinduj nga ni ngüi daj ngaa aran' ruhua á re'. Sanì sé si gane nigān nga á re' mánj. ⁸ Yun'unj xana nan gui'yaj 'ngo sinduj yūnj daj rún'

ga'ue gui'yaj unj. Nì ngaa achin gahuij, nì garij unj gasiti guin' daj nnee cū. Daj si doj guisij güi gachin' ni sij man'anj. ⁹ Xanga' yya atā gunun a ni é re' sisi daran' yu'uj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian xi'ij, nì hué daj nata' ni sij si gui'yaj yun'unj xana daj riānj. Ngaa nì nanun ruhua ni ngüi xi'í unj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Judas ofrece entregar a Jesús

¹⁰ Hué dan nì gan'anj tsínj gu'naj Judas Iscariote rian ni chrej a'nin' huin sij 'ngo ni xuhuij ni tsínj nico' Jesús. Nì huin ruhua sij naga'ui' sij Jesús rian ni tsínj daj. ¹¹ Nì ngaa gunun ni chrej si gataj Judas, nì gahuin niā' ruhua ni sí'. Nì ga'nij du'ua ni sí' ga'ui' ni sí' san'anj rian Judas. Ngaa nì gaxi'ì Judas nano' sij 'ngo ducuanj naga'ui' sij Jesús ra'a ni tsínj daj.

Institución de la Cena del Señor

¹² Nì guisíj güi sini gahuin gui'yanj ngaa gui'yaj ni sij chrachrúnj nitaj si 'nij levadura xa ni sij. Nì güi sini daj huin ngaa dagahui' ni sij xachij 'nij xi'í gui'yanj pascua. Ngaa nì nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús gataj ni sij:

—Nì a huin ruhua re' si gui'yaj xugüi ni únj xa sti'ni re' pascua únj. —Hué daj gataj ni sij.

¹³ Ngaa nì ga'nij Jesús huìj tsínj nico' sij. Nì gataj sij gunun nungüej sí':

—Güij gatu nungüej é re' xuman'. Nì nari' dugüi' nungüej é re' nga 'ngo tsínj ata cucuaj nun nnee chruhua. Nì guinico' nungüej é re' sij aj. ¹⁴ Nì nì a gatu tsínj daj, nì gataj nungüej é re' rian tsínj ducua daj: “Nachínj snan'anj Maestro man'án re' un cuarto huin xa sti'ni sij nga ni tsínj nico' sij xi'í gui'yanj pascua, ataj sij únj”, gataj nungüej é re' gunun tsínj ducua daj. ¹⁵ Ngaa nì gan'anj digyán sí' chruhua 'ngo cuarto xachij xata'. Nì a hua chrun chruhua cuarto daj si niquin' mesa nga chrun xila rian gane ni sij xa ni

sij. Yu'uj daj gui'yaj xugüi nungüej é re' xa sti'ni né' —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa ni gahui nungüej tsínj nico' Jesús daj gan'anj nungüej sij xuman'. Ni nari' nungüej sij daran'anj rún' gataj Jesús. Ni gui'yaj xugüi nungüej sij sisi xa sti'ni ni sij xi'i gui'yanj pascua. ¹⁷ Da' ni doj guisíj Jesús nga xuhuij ni tsínj nico' sí' aj.

¹⁸ Ni ngaa nne ni sij rian mesa xa ni sij, ngaa ni gataj Jesús gunun ni sij:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi naga'ui' 'ngo ni é re' mán xa ngāj man'ānj rian ni tsínj ga'na' guida'a yūnj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁹ Ngaa ni ganani ruhua ni sij. Ni gaxi'i ni sij nachínj snan'anj go'ngo ni sij sí'. Ni gataj ni sij:

—Man'anj huin ní'. —Gataj go'ngo ni sij.

²⁰ Ngaa ni gataj Jesús:

—Hué 'ngo xuhuij ni é re' tsínj nico' yūnj, gui'yaj da aj. Tsínj nne ni jniaj sij chrachrúnj ngāj chruhua go'o hué sí' huin anj. ²¹ Ni daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj xi'ij, ni hué da'nga' daj hua nian si guiran'anj sayun. Sanj niqwi niman nin' ruhua tsínj naga'ui' man'anj rian ni tsínj ga'na' guida'a yūnj. Daj si gahuin nico castigo guiran' sí'. Sa' huin sisi si ga'nga sij rún' huaj aj. —Daj gataj Jesús.

²² Ni ngaa xa ni sij, ni guida'a Jesús chrachrúnj. Ni naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Asíj ni gura' da'aj sij chrachrúnj daj. Ni ga'ui' sij xa ni tsínj nico' sij. Ni gataj sij:

—Guida'a ni é re'. Nan huin chrachrúnj huin nnee cū aj. —Daj gataj Jesús.

²³ Hué dan ni guida'a Jesús tasa. Ni naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Asíj ni ga'ui' sij go'o ni sij. Ni go'o daran' ni sij. ²⁴ Ni gataj Jesús:

—Nnee nan huin si-tun man'anj. Ni nga tun nan, ni guisíj gahuin yya nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni

ngüi. Ni gayanj si-tun man'anj xi'í nico ni ngüi. ²⁵ Ni xanga' atā gunun a ni é re' sisi nitaj si go'o ruhua' yūnj nnee uva nan da' gui go'ōj nnee uva naca rian nicaj sun Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

Jesús anuncia la negación de Pedro

²⁶ Ni ngaa guisíj garáj ni sij chra', ngaa ni gahui ni sij gan'anj ni sij dacan gu'naj Olivos.

²⁷ Ngaa ni gataj Jesús:

—Duna daran' ni é re' yūnj nánj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: “Ga'ui' Yan'anj tsínj dugumi xachij. Hué dan ni gunánj ni xuj. Ni gaxa'ni ni xuj huin ín re' aj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ²⁸ Sanj ngaa gana'nī, ngaa ni gan'ān estado Galilea. Asíj ni huaj ni é re' yu'uj daj. —Daj gataj Jesús.

²⁹ Ngaa ni gataj Pedro gunun sij:

—Nunj si dunaj daran' ni sij man'án re', sanj nitaj aman dunaj man'anj man'án re' mánj. —Daj gataj Pedro.

³⁰ Ngaa ni gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun re' sisi asij nun gaguaj do'loj huij du'ua xú' yan' nan, ni gataj re' hua'nij sisi nun ni'í re' man'anj, —Daj gataj Jesús.

³¹ Sanj nucuj gataj Pedro rian Jesús:

—Nunj si hua nian gahuij nga re', sanj si gatā sisi nun ni'inj man'án re' mánj. —Daj gataj Pedro.

Ni hué daj gataj daran' ni sij nej.

Jesús ora en Getsemaní

³² Ngaa guisíj ni gan'anj ni sij 'ngo yu'uj gu'naj Getsemaní. Ni gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Gane a ni é re' nan, ngaa ni gachinj jni'yā rian Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

³³ Ni nicaj sij Pedro nga Jacobo nej, Juan nej, gan'anj anin' sij. Ni nin' ruhua gaxi'i sij ganani ruhua sij. Da' huej ata' niman sij. ³⁴ Ni gataj sij gunun anin' sí':

—Daj ní' ni a gan'anj nimānj ruhuāj 'yaj si nani ruhuāj aj. Ni

gahuĭj nga nimānj ruhuāj. Ngaa nĭ guna anin' é re' nan gunun ruhua á re' ngāj aj. —Daj gataj Jesús.

³⁵ Asíj nĭ gan'anj Jesús doj ne' chrej rian. Nĭ ganiquin' ráj dācoj sij ganun yo sij rian yo'ój. Nĭ gachĭnj jni'yaj sij rian Yan'anj sisĭ ga'ue, ngaa nĭ sĭ guiran' sij sayun ran' sij da aj. ³⁶ Ngaa nĭ gataj sij:

—Tata chré', ga'ue guĭ'yaj man'án re' daran'anj. Ngaa nĭ ga'ne re' sayun ran'ānj nánj. Sanĭ sĭ guĭ'yáj re' rún' huin ruhua man'ānj mánj. Maan si guĭ'yáj re' rún' huin ruhua man'án re' aj. —Daj gataj Jesús gunun man'an Yan'anj.

³⁷ Ngaa nĭ nanicaj Jesús rian man anin' sí'. Nĭ atoj ni sí' nari' sij. Ngaa nĭ gataj sij gunun Pedro:

—Simón, hua atoj jnān ní'. Nĭ sĭ ga'ue nĭ 'ngo hora gunun ruhuá so' ga mí'. ³⁸ Ga gunun ruhuá re' gachĭnj jni'yáj re' rian Yan'anj sisĭ sĭ guinij anin' é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre niman anin' é re'. Huin ruhua niman anin' é re' guĭ'yaj sa' á re'. Sanĭ nun gahuĭn nucuj nnee cúj anin' é re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun anin' sij.

³⁹ Ngaa nĭ gan'anj ruhua' yún Jesús. Nĭ gachĭnj jni'yaj sij rian Yan'anj. Nĭ hué gue nuguan' daj gataj ruhua' yún sij rian Yan'anj.

⁴⁰ Nĭ ngaa nanicaj ruhua' yún sij, nĭ atoj ruhua' yún anin' sí' nari' sij. Daj si a'uij rian anin' sí', guĭ'yaj nnej. Nĭ nun nari' ruhua ni sij si gataj ni sij gunun Jesús.

⁴¹ Nĭ nanicaj Jesús sĭj huā'nij. Nĭ gataj sij:

—Ga'ue gatoj anin' é re', nĭ naranj ruhua á re' aj. Sanĭ yyaj aj. Guisĭj hora ga'na' tsĭnj naga'ui' man'ānj ra'a ni tsĭnj 'yaj gaquin' huĭnj da'nĭj ni ngüĭ. ⁴² Nāchica anin' é re' gan'anj né'. Hua gahuĭn nĭchrun' tsĭnj 'na' naga'ui' yūnj rian ni tsĭnj nicaj sun. —Daj gataj Jesús.

Arresto de Jesús

⁴³ Da a'mi gue Jesús ngaa guisĭj tsĭnj gu'naj Judas huin sij 'ngo

xuhuij ran' ni tsĭnj nico' Jesús. Nĭ nicaj dugüĭ' sij nga nico ni ngüĭ guisĭj sij. Nĭ ata ni sij espada nej, chrun nej. Nĭ ga'nĭj ni chrej a'nin' nga ni maestro digyán ley nej, ni tsĭnj huin achij ga'na' ni sí'. ⁴⁴ Nĭ hua digyán Judas 'ngo chrej daj guĭni'i ni sí' un tsĭnj huin guĭda'a ni sí'. Nĭ gataj sij:

—Tsĭnj garun du'uāj daj hué sij huin Jesús aj. Guĭda'a á re' nicaj á re' gan'anj án re'. —Daj hua gataj Judas gunun ni tsĭnj ga'na' nga sij.

⁴⁵ Ngaa nĭ 'ngo gahuĭn nĭchrun' Judas rian Jesús. Nĭ gataj sij:

—Maestro. —Gataj Judas.

Nĭ garun du'ua sij sí'.

⁴⁶ Hué dan nĭ guĭda'a ni sij Jesús.

⁴⁷ Sanĭ guiri 'ngo tsĭnj niquin' daj si-espada sij. Nĭ ga'ui' sij tsĭnj 'yaj sun rian chrej a'nin'. Nĭ güéj gue chraquij sí', guĭ'yaj sij.

⁴⁸ Ngaa nĭ gachĭnj snan'anj Jesús ni ngüĭ daj. Nĭ gataj sij:

—Nĭ un sin huin nĭ ata á re' espada nga chrun nej, 'na' á re' guĭda'a á re' yūnj únj. Huéj huin 'ngo tsĭnj tu ruhua á re' ní'. ⁴⁹ Ya'yoj ganēj chruhua nuhui digyānj rian án re'. Sanĭ nun guĭda'a á re' yūnj mánj. Sanĭ hua nĭan si gahuĭn yya daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj xi'ĭj aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵⁰ Ngaa nĭ duna daran' ni tsĭnj nico' Jesús man'an sij. Nĭ gunánj ni sí' rian Jesús.

El joven que huýó

⁵¹ Sanĭ hua 'ngo tsĭnj hua yan nico' Jesús. Nĭ neque sij 'ngo atsĭj manta. Nĭ guĭda'a ni sij sí' aj. ⁵² Sanĭ dunāj sí' atsĭj manta daj ra'a ni sij. Nĭ hua nnee sí' gunánj sí'.

Jesús ante el concilio

⁵³ Hué dan nĭ nicaj ni tsĭnj guĭda'a Jesús gan'anj ni sij rian chrej huin achij nĭn'. Nĭ nahuin yu' daran' ni chrej a'nin' nga ni tsĭnj huin achij nej, ni maestro digyán ley nej. ⁵⁴ Nĭ gan' huaj Pedro nico' sí' rucú Jesús. Nĭ guisĭj sij ta rian ducua chrej huin

achij n̄in' daj. N̄i gan'anj gane sij nga ni snado. N̄i nahuin gūin sij xi'n̄ij yan'an.

⁵⁵ Ngaa n̄i nano' ni chrej a'nin' nga daran' ni ts̄inj 'yaj junta daj 'ngo ducuánj sisi n̄ari' ni sij gaquin' guta' ni sij xiráj Jesús. Ngaa n̄i dagahui' ni sij sí', ruhua ni sij. San̄i nun nari' ni sij ducuánj daj. ⁵⁶ San̄i nunj si guta' yun ga'i ni sij gaquin' xiráj Jesús, san̄i nachrej si-nuguan' ni sij. ⁵⁷ Ngaa n̄i naxuman go'ngo ni sij. N̄i guta' yun ni sij gaquin' xiráj man'an Jesús. N̄i gataj ni sij:

⁵⁸ —Gunun ni únj si gataj Jesús: “Duguanē nuhui nan huin nuhui gūi'yaj ra'a ni ts̄inj. N̄i xiráj hua'nij gūi gūi'yā ango nuhui aj. San̄i nitaj ra'a ni ts̄inj gūi'yaj mánj”, ataj sij. —Daj gataj ni ts̄inj nne daj ni'yaj ni sij Jesús.

⁵⁹ San̄i hué nanj gachej nuguan' ga'mi ni sij nej aj. ⁶⁰ Ngaa n̄i naxuman chrej huin achij n̄in' dan̄i daran' ni sij. N̄i gataj sij gunun Jesús:

—Nitaj 'ngo nuguan' nanicaj re' únj. N̄i un sin huin si ataj ni sij xi'í re' únj. —Daj gataj chrej daj gunun Jesús.

⁶¹ San̄i d̄inj ganiquin' Jesús. N̄i a 'ngo nuguan' nun ga'mi sij mánj. Ngaa n̄i nachínj snan'anj ruhua' yun chrej huin achij daj. N̄i gataj sij:

—Hué re' huin Cristo da'n̄ij Yan'anj ní'. —Daj gataj sij gunun Jesús.

⁶² Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Huēj huin. N̄i atā gunun a ni é re' sisi huēj huin da'n̄ij ni ngüi. N̄i gūini'i a ni é re' sisi ganēj ne' chrej ra'a sa' Yan'anj nucuj n̄in' ne' xata'. N̄i gūini'i ni é re' sisi ga'n̄aj rian nga xata'. —Daj gataj Jesús.

⁶³ Ngaa n̄i gutsi' chrej huin achij n̄in' daj si-gan' sij. N̄i gataj sij gunun ni dugüi' sij:

—Nitaj si gūi'yó' ni testigo ga mánj. ⁶⁴ Hua gunun a ni é re' si ga'mi quij sij xi'í Yan'anj. Daj gūi'yaj

né' nga sij, ruhua á re' únj. —Daj gataj chrej huin achij n̄in' daj.

Ngaa n̄i uyan huin ruhua daran' ni sij sisi da'ui Jesús gaquin', n̄i gahui' sí', gūi'yaj ni sij. ⁶⁵ N̄i gaxi'i go'ngo ni sij gara sta'nun̄j ni sij rian Jesús. N̄i guiránj ni sij rian sí'. N̄i ga'ui' ni sij sí' nej. N̄i gataj ni sij:

—Gahui chra re' sisi un ts̄inj ga'ui' so' aj. —Daj gataj ni sij ga'mi ducu ni sij rian Jesús.

N̄i ga'ui' ni snado dugumi nuhui rian Jesús nej.

Pedro niega a Jesús

⁶⁶ N̄i nne Pedro n̄ica' ta rian ducuá chrej huin rian daj. Ngaa n̄i ga'na' 'ngo yun'unj xana 'yaj sun rian chrej huin achij n̄in' da aj. ⁶⁷ N̄i ngaa guini'i ún'nne Pedro xi'n̄ij yan'an nahuin gūin sí', ngaa n̄i ni'yaj sa' ún' niquin' ún' man'an Pedro. N̄i gataj ún':

—Hué re' nicaj dugüi' nga Jesús ts̄inj 'na' xuman' Nazaret. —Daj gataj yun'unj xana daj gunun Pedro.

⁶⁸ San̄i nun ga'uej Pedro. N̄i gataj sij:

—Nun ni'inj sij. N̄i nun ni'inj ní' un sin huin a'mi re' mánj. —Gataj Pedro gunun ún'.

N̄i gahui sij ne' chrej xe', ne' rian atuj ni ngüi. N̄i gaguáj do'loj du'ua xú'.

⁶⁹ N̄i ni'yaj ruhua' yun yun'unj daj Pedro. N̄i gaxi'i ún' gataj ún' gunun ni ts̄inj mán yu'uj daj:

—Ts̄inj nan huin dugüi' ni ts̄inj nicaj dugüi' nga Jesús aj. —Daj gataj ún'.

⁷⁰ San̄i na'uej ruhua' yun Pedro sisi guini'i sij Jesús.

N̄i ango hora le, n̄i gataj ruhua' yun ni ts̄inj man yu'uj daj rian Pedro:

—Xanga' huin re' 'ngo ni ts̄inj daj. Daj si 'na' re' estado Galilea. N̄i a'mi re' daj rún' a'mi ni sij aj. —Daj gataj ni sij.

⁷¹ Ngaa n̄i gaxi'i Pedro guta' n̄ica yya. N̄i ga'mi quij sij. N̄i gataj sij:

—Nun ni'inj ts̄inj xi'i a'mi ni é re' mánj. —Daj gataj Pedro gunun ni

sij. ⁷² Ngaa n̄ hué hora daj gaguáj do'loj si huij du'ua xú'.

Ngaa n̄ nanun ruhua Pedro si gataj Jesús gunun sij: “Asij nun gaguaj do'loj huij du'ua xú', n̄ gataj re' si hua'nij si nun ni'í re' man'anj.” Hué daj hua gataj Jesús gunun Pedro. N̄ ngaa xacaj Pedro cuenta si gataj Jesús gunun sij, n̄ gaco sij.

15

Jesús ante Pilato

¹ N̄ ngaa guerenga', n̄ 'ngo nahuin yu' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij nej, n̄ tsínj digyán ley nej. N̄ gui'yaj ni sij 'ngo junta nga ango ni tsínj mán yu'uj daj nej. N̄ gumíj ni sij sí'. N̄ daga'mi dugüi' ni sij xi'í Jesús. N̄ nicaj ni sij gan'anj ni sij naga'ui' ni sij sí' ra'a tsínj gu'naj Pilato. ² Ngaa n̄ nachínj snan'anj Pilato Jesús. N̄ gataj sij:

—Hué re' huin si-rey ni tsínj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

—Hué re' ataj nánj. —Daj gataj Jesús gunun Pilato.

³ N̄ ducu ga'mi gaquin' ni chrej a'nin' xi'í Jesús. ⁴ Ngaa n̄ nachínj snan'anj ruhua' yún Pilato Jesús. N̄ gataj sij:

—Nitaj 'ngo nuguan' nanicaj re' únj. N̄'yaj re' sisi undaj gaquin' a'mi ni sij rian xi'í man'án re' aj. —Daj gataj Pilato rian Jesús.

⁵ San̄ nun danicaj Jesús n̄ a 'ngo nuguan' rian Pilato mánj. N̄ xi'í daj garáj yan'anj ruhua Pilato ni'yaj sí' sij.

Jesús sentenciado a muerte

⁶ N̄ da' go'ngo yo' hua 'ngo ducúanj nico' Pilato sisi ri sí' 'ngo tsínj nun ducuaga' go'ngo gui'yanj pascua. Danej gahuin tsínj achínj jni'yaj ni ngüi rian sij, n̄ guiri sí' ducuaga'. ⁷ N̄ nne 'ngo tsínj gu'naj Barrabás ducuaga'. N̄ gunun' ni dugüi' sij nga ni tsínj nicaj sun. N̄ ngaa gunun' ni sij, n̄ dagahui' ni sij níman. ⁸ Ngaa n̄ guisij ni ngüi rian Pilato. N̄ gachínj ni sij guiri Pilato 'ngo tsínj nun ducuaga' daj

rún' u'yun sí' 'yaj sí'. ⁹ Ngaa n̄ gataj Pilato gunun ni sij:

—N̄ huin ruhua á re' sisi guirij si-rey ni tsínj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

¹⁰ Daj ga'mi Pilato xi'í si xacaj sij cuenta sisi naga'ui' ni chrej a'nin' Jesús rian sij xi'í si xicoj ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' Jesús.

¹¹ San̄ ducu gahuin du'ua ni ngüi, gui'yaj ni chrej a'nin' sisi guiri Pilato tsínj gu'naj Barrabás ducuaga'.

¹² Ngaa n̄ gataj Pilato gunun ni sij: —Daj huin ruhua á re' un sin huin gui'yā nga tsínj dugu'naj ni é re' si-rey ni tsínj israelita únj. —Daj gataj Pilato.

¹³ Ngaa n̄ gaguáj ruhua' yún ni sij. N̄ gataj ni sij:

—Gari re' gaquíj Jesús guinico' sij rian rugutsj, ruhua únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ San̄:

—Daj hua gaquin' gui'yaj sij únj. —Daj gataj Pilato.

San̄ nanj gaguáj ruhua' yún ni sij. N̄ gataj ni sij:

—Gari re' gaquíj Jesús guinico' sij rian rugutsj aj. —Daj gaguáj ni sij.

¹⁵ N̄ rian gahuin ruhua Pilato sisi gahuin 'ueé ruhua ni ngüi ni'yaj ni sij man'an sí', ngaa n̄ guiri sí' tsínj gu'naj Barrabás ducuaga'. Ngaa n̄ ga'ui' ni sij nne' xiráj Jesús, gui'yaj Pilato. Hué dan n̄ naga'ui' Pilato Jesús rian ni sij sisi gari ni sij gaquíj sí' guinico' sí' rian rugutsj.

¹⁶ Ngaa n̄ nicaj ni snado Jesús gan'anj ni sij chruhua palacio daj. N̄ nahuin yu' daran' ango ni snado, gui'yaj ni sij. ¹⁷ N̄ ga'nij ni sij 'ngo atsij rian rumi' mare xá Jesús gunun sí'. N̄ run'un ni sij 'ngo ya'a tanj, gui'yaj ni sij 'ngo corona ga'nij ni sij chra Jesús nej aj. ¹⁸ Ngaa n̄ gaxi'i ni sij gaguáj ni sij. N̄ gataj ni sij:

—Hua 'ueé nin' si-rey ni tsínj israelita. —Daj gaguáj ni sij ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

¹⁹ Ngaa n̄ ga'ui' ni sij 'ngo rutsj chra Jesús. N̄ gara sta'nunj ni sij rian sí' nej. N̄ ganiquin' ráj dacoj ni

sij, n̄ nano'oj ni sij rian Jesús. ²⁰ N̄i ngaa guis̄j gui'yaj ducu ni sij, ngaa n̄i guiri ni sij atsij hua rian r̄umi' mare xá Jesús. Ngaa n̄i na'n̄ij ni sij si-gan' Jesús xá man'an sí'. Hué dan n̄i guiri ni sij man'an sí' güenda gari ni sij gaqūj man'an sí' gūnico' sí' rian ruguts̄j.

Crucifixión y muerte de Jesús

²¹ N̄i huaj ts̄inj gu'naj Simón Cirene huin sí' chrej n̄unḡej ts̄inj gu'naj Alejandro nga Rufo 'na' sij nas̄j sij ducua sij gan'anj sij quij. N̄i chran' yun'unj ni snado sisi gata sí' si-ruguts̄j Jesús. ²² N̄i nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij 'ngo yu'uj gu'naj Gólgota. N̄i nuguan' daj gata ruhuaj dacan cúj chr̄a níman. ²³ N̄i ga'ui' ni sij vino go'o Jesús nachej duḡüi'-í' nga gono'o yai' gu'naj mirra. San̄i nun ga'uej Jesús go'o sij mánj. ²⁴ Hué dan n̄i gari ni sij gaqūj Jesús doco' ni sij sí' rian ruguts̄j. Ngaa n̄i ducu ni snado sisi un ts̄inj gahui sa' nicaj ni sij si-gan' Jesús gan'anj sij.

²⁵ N̄i guis̄j ga un n̄igan' ngaa gari ni sij gaqūj Jesús doco' ni sij rian ruguts̄j sí'. ²⁶ N̄i garun ni sij letra chr̄a ruguts̄j un xi'i huin dagahui' ni sij. N̄i letra daj ataj: "Si-rey ni ts̄inj israelita." Da'nga' daj garun ni sij. ²⁷ N̄i doco' ni sij yahuij ts̄inj rian yahuij ruguts̄j. N̄i ts̄inj tu huin n̄unḡej sí'. N̄i nico' ngoj ra'a sa' Jesús, n̄i angoj ra'a rotsi sij. ²⁸ Ngaa n̄i gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: "N̄i gahuin sij daj rún' huin 'ngo ts̄inj 'yaj gaquin'." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²⁹ N̄i ga'mi quij ni nḡüi gachin. N̄i dugunun ni sij chr̄a ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Hué re' huin si duguane nuhui nico, n̄i hua'nij gūe güi n̄agui'yaj ruhua' yún re', atáj re' ní'. ³⁰ Ganacaj re' man'án re'. N̄i gananj re' rian ruguts̄j aj. —Hué daj gataj ni nḡüi rian Jesús.

³¹ N̄i hué 'ngo nuguan' daj ga'mi ducu ni chrej a'nin' nga ni maestro digyán ley. N̄i gataj ni sij:

—Nacaj sij ango ni nḡüi. San̄i na'ue ganacaj sij man'an sij mánj. ³² N̄i hué sij huin Cristo ní'. N̄i hué sij huin si-rey ni ts̄inj israelita ní'. Nanij sij rian ruguts̄j, n̄i gūini'i né'. N̄i guxuman ruhua né' n̄i'yaj né' man'an sij. —Daj gataj ni sij ga'mi ducu ni sij ni'yaj sij man'an Jesús.

N̄i da n̄unḡej ts̄inj nico' rian ruguts̄j xi'n̄ij Jesús ga'mi quij n̄unḡej sij rian Jesús nej aj.

³³ N̄i ngaa guis̄j gaxuj, n̄i gahuin r̄umi' rian daran' xunḡüi. N̄i gahuin r̄umi' da' ga hua'nij di'n̄i. ³⁴ N̄i hué hora daj n̄i gaguáj nucaj Jesús. N̄i gataj sij:

—Eloi, Eloi, lama sabactani —n̄i snan'anj man'an sij ruhuaj gata: Dan'anj man'anj, Dan'anj man'anj, un sin huin, n̄i dunáj re' ur̄inj únj. Daj huin ruhuaj gata nuguan' daj.

³⁵ N̄i gunun go'ngo ni ts̄inj niquin' yu'uj daj si gataj Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i'yaj á re'. Aquínj sij ga'na' ts̄inj gu'naj Elías aj. —Daj gataj ni sij.

³⁶ Ngaa n̄i gunánj 'ngo ni sij. N̄i gutáj sij nnee vino yu rian gachij. N̄i guta' sij gachij daj chr̄a 'ngo chrun rianj. N̄i duḡüin' sij gachij daj du'ua Jesús sisi go'o sí'. N̄i gataj sij:

—Dunaj á re'. N̄i gūini'í' sisi ga'na' yya ts̄inj gu'naj Elías d̄inij sí' sij rian ruguts̄j aj. —Daj gataj ts̄inj daj.

³⁷ San̄i gaguáj nucaj Jesús. N̄i gahui' sij. ³⁸ N̄i 'ngo tsitsi' hūj dasu atsij nico' chruhua nuhui nico da' chraj nga da' xi'ij.

³⁹ N̄i niquin' 'ngo snado centurión dugumi sij ne' rian Jesús. N̄i ngaa guini'i sij daj gahuin ngaa gahui' Jesús, n̄i gataj sij:

—Xanga' n̄i hué ts̄inj nan huin da'n̄ij Yan'anj anj. —Daj gataj sij.

⁴⁰ N̄i niquin' gan' ga'i ni yun'unj xana ni'yaj ne Jesús. N̄i scanij ne niquin' María Magdalena nej, María nni Jacobo ts̄inj dani nej, nga jnánj sí' José nej, Salomé nej. ⁴¹ N̄i ngaa gachéj Jesús yu'uj gu'naj Galilea, n̄i

guinico' ni yun'unj xana daj rucu sí'. Nì chracuij ni yun'unj daj man'an sí'. Nì niquin' nico ango da'aj ni yun'unj xana nej. Nì guinicaj dugüi' ne nga Jesús ngaa gan'anj sí' xuman' Jerusalén.

Jesús es sepultado

⁴² Ngaa nì ruhua guini güi daj güi ngaa gui'yaj xugüi ni ngüi israelita xi'í a'yoj güi naránj ruhua ni sij. ⁴³ Ngaa nì ga'na' 'ngo tsínj gu'naj José huin tsínj 'na' xuman' Arimatea. Nì hué sij huin 'ngo tsínj sa'. Nì nicaj sun sij nne sij junta. Nì ana'uij sij si ga'na' Yan'anj guinicaj sunj rian ni ngüi. Ngaa nì guisíj ruhua sij gan'anj sij rian nne Pilato gachínj sij níman Jesús. ⁴⁴ Nì gara yan'anj ruhua Pilato sisi hua gahui' Jesús. Ngaa nì gaquínj sij ga'na' snado centurión rian sij. Nì nachínj snan'anj sij sí' sisi hua yya gahui' Jesús. ⁴⁵ Nì ngaa nata' snado centurión sisi hua gahui' Jesús, ngaa nì naga'ui' Pilato níman Jesús ra'a José. ⁴⁶ Nì guiránj José 'ngo at-sij manta. Nì nanij sij Jesús rian rugutsj. Nì chri'yanj sij atsij daj xiráj níman Jesús. Nì gurúj sij níman chruhua 'ngo huej rian achin' ni sij níman. Daj si hua gaya' ni sij huej daj. Nì naránj sij yej xxi rian huej daj. ⁴⁷ Nì ni'yaj María Magdalena nga María nni José rian gurúj ni sij chruhua yu'uj níman Jesús.

16

La resurrección

¹ Nì ngaa gachin güi naránj ruhua ni tsínj israelita, nì gan'anj María Magdalena nga María nni Jacobo nej, Salomé nej, guiránj ne gasiti guin' daj gari ne níman Jesús. ² Nì ngaa ruhua guerenga' nìgan' acuan' güi gudungu, ngaa nì gan'anj ni yun'unj xana daj rian yu'uj gachin' ni sij níman. Nì hua niquin' güi. ³ Nì gataj anin' ne rian ni dugüi' ne:

—Nì un tsínj ga'nej yej xxi hua ránj rian yu'uj únj. —Daj gataj anin' ne gunun ni dugüi' ne.

⁴ Sanì ngaa ni'yaj anin' ne, nì guini'i ne sisi nitaj si ngaj yej xxi daj rian ngaj ga mánj. ⁵ Nì ngaa gatúj ne chruhua yu'uj daj, nì guini'i ne nne 'ngo tsínj yan. Nì nun sij 'ngo atsij xacan gatsi. Nì nne sij ne' chrej ra'a sa' ni ngüi daj. Nì guxu'ui' ne.

⁶ Sanì gataj man'an sij:

—Sì guxu'ui' anin' é re' mánj. Nano' anin' é re' Jesús tsínj 'na' xuman' Nazaret huin tsínj guinico' rian rugutsj. Hua ganá'nij sij. Nitaj si ngaj si yu'uj nan ga mánj. Nì'yaj anin' é re' rian gachin' ni sij sí'. ⁷ Nì güij gataj snan'anj anin' é re' gunun ni tsínj nico' Jesús nga Pedro nej: “Gan'anj sini Jesús estado Galilea. Nì yu'uj daj guini'i ni é re' sí' daj rún' gataj sí' gunun ni é re'.” —Daj gataj tsínj daj gunun ni yun'unj xana.

⁸ Ngaa nì gahui' ni yun'unj xana daj rian yu'uj. Nì gunánj anin' ne gan'anj ne xi'í si guxu'ui' ne. Nì dri'i ne. Nì nun ga'mi ne nì a 'ngo nuguan' rian nì a 'ngo ni ngüi xi'í si xu'ui' ne.

Jesús se aparece a María Magdalena

⁹ Nì ngaa ganá'nij Jesús nìgan' güi gudungu, ngaa nì narugüi' sini yan sij rian María Magdalena. Nì hua guiri Jesús ichij nane xi'i chruhua cúj niman yun'unj xana daj. ¹⁰ Nì gan'anj nata' ún' rian ni tsínj nicaj dugüi' nga Jesús. Nì man ni tsínj daj nani ruhua ni sij. Nì aco ni sij xi'í Jesús. ¹¹ Nì ngaa gunun ni sí' sisi hua nì'na' Jesús guini'i María Magdalena, sanì nun guxuman ruhua ni sij.

Jesús se aparece a dos de sus discípulos

¹² Nì ne' rucu doj, nì ganahuin nini Jesús narugüi' sij rian huíj tsínj nico' sij huaj nungüej sí' guisij sí' quij. ¹³ Nì gan'anj nata' nungüej sí' rian ango ni tsínj nico' Jesús. Sanì nun guxuman ruhua ni sij si gataj nungüej sí' nej.

Jesús comisiona a los apóstoles

14 Nĭ ne' rucu, nĭ narugüi' Jesús rian xan ni tsínj nico' sij. Nĭ nne ni tsínj daj rian mesa. Nĭ chran' Jesús ni sij xi'í si tsínj nun guxuman ruhua huin ni sij. Daj si nun guxuman ruhua ni sij si-nuguan' ni tsínj hua guini'i man'an sí' ngaa hua ganá'nij man'an sí' aj. 15 Nĭ gataj Jesús gunun ni sij:

—Gan'anj a ni é re' nin' gachra' chruhua xungüi. Nĭ nata' ni é re' si-nuguan'anj nuguan' sa' rian daran' ni ngüi aj. 16 Nĭ ni ngüi guxuman ruhua si-nuguan'anj, nĭ gata' nnee ni sij, ngaa nĭ naca'j Yan'anj man'an ni sij. Sanĭ ni ngüi na'uej ruhua guxuman ruhua si-nuguan'anj, nĭ gahuin ni sij castigo nĭganj nin', gui'yaj Yan'anj anj. 17 Nĭ hué nan huin si sa', gui'yaj ni ngüi guxuman ruhua nĭ'yaj man'anj. Guiri ni sij nane xi'í niman ni ngüi xi'í si ga'mi ni sij si-xugüi man'anj. Nĭ ga'mi ni sij snan'anj naca, snan'anj nun ni'i man'an ni sij. 18 Nĭ guida'a ni sij xucúaj huee, sanĭ nitaj si gui'yaj xú' ni sij mánj. Nĭ ga'ue si go'o ni sij veneno, sanĭ nitaj si guiran' ni sij sayun mánj. Nĭ guta' ni sij ra'a ni sij xiráj ni ngüi a'nan'. Nĭ nahuin ni sí' nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

La ascensión

19 Nĭ ngaa guisíj ga'mi Señor Jesús nuguan' daj, nĭ ganahui sij xata' nan' sij. Nĭ nahuin ra'a Yan'anj sij. Nĭ gan'anj gane sij chrej ra'a sa' man'an Yan'anj. 20 Nĭ gahui ni tsínj nico' Jesús gan'anj ni sij daran' ni xuman'. Nĭ nata' ni sij nuguan' sa' rian daran' ni ngüi. Nĭ chracuij Señor ni sij nata' ni sij. Nĭ xi'í si sa' nico gui'yaj ni sij, nĭ xacaj ni ngüi cuenta sisi xanga' si-nuguan' Jesús. Amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN LUCAS

Dedicatoria a Teófilo

¹ Hua ga'i ni tsínj gahuin ruhua garun rian yanj xi'í si daj gahuin scanij né'. ² Nj garun ni sij nuguan' daj daj rún' digyán ni tsínj guini'i daran' si gui'yaj Jesús asij sini yan. Nj ga'mi ni sí' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, gui'yaj Jesús. Nj gunun ni únj nuguan' digyán ni tsínj daj. ³ Hué dan nj gan'anj xacaj sa' man'anj cuenta xi'í daran' si gahuin asij gaxi'i si-nuguan' Jesús. Nj gani ruhuāj sisi dugu'naj huin garünj 'ngo yanj gaya re' huín re' Teófilo, tsínj sa' nin' ruhua. Nj huin ruhuāj nāta' nica yyāj da' go'ngo ni nuguan' xi'í daran' ni nuguan' gahuin daj. ⁴ Ngaa nj ga'ue gahuin yya ruhuá re' sisi xanga' nuguan' digyán ni sij rián re'.

Anuncio del nacimiento de Juan

⁵ Nj ngaa gane rey Herodes estado Judea, nj nne 'ngo chrej gu'naj Zacarías. Nj nico' sij xi'nin' gu'naj Abías. Nj nica sij gu'naj Elisabet huin unj da'nj si'nj chrej Aarón gane sí' asij ná. ⁶ Nj hua nica niman nungüej nica tsínj daj rian Yan'anj. Nj dagahuin sa' nungüej nica sij daran' sun a'nin' Señor rian né'. Nj nitaj gaquin' da'ui nungüej sij mánj. ⁷ Sanj nitaj da'nj nungüej sij si yatin Elisabet. Nj achij nungüej sij nej.

⁸ Nj ngaa natúj xi'nin' nico' Zacarías gui'yaj sun ni sij rian Yan'anj, ⁹ nj hua 'ngo güi guiri' ní'yanj Zacarías gatúj sí' chruhua sinuhui Yan'anj gutin' sí' siquij gaca-á'. Daj si da'nga' daj hua ducúanj nica ni sij. ¹⁰ Nj da hua guē aca siquij daj, nj achínj jni'yaj daran' ni ngüi rian Yan'anj mán ne' xe'. ¹¹ Ngaa nj gurugüi' 'ngo ángel 'na' rian Señor rian Zacarías. Nj niquin'

ángel daj ne' ra'a sa' nna aca siquij. ¹² Nj ngaa guini'i Zacarías ángel daj, nj gan'anj ruhua sij. Nj ducu guxu'ui' sij nej. ¹³ Sanj gataj ángel:

—Zacarías, sj guxu'uí' re' mánj. Daj si hua gunun Yan'anj nuguan' gachínj jni'yaj re' rian sij. Nj ga'nga 'ngo da'nj re' guinicaj nica re' Elisabet. Nj dugu'naj re' lij daj Juan. ¹⁴ Nj gahuin nia' ruhua man'án re'. Nj ngaa ga'nga lij daj, nj gahuin nia' ruhua nico ni ngüi. ¹⁵ Nj gahuin achij da'nj re' rian Yan'anj. Nj sj go'o sij vino nga nnee xunaj mánj. Nj asij nun sij riqui nni sij, nj ga'na' Espíritu Santo rian sij. ¹⁶ Nj ganani ruhua nico ni tsínj israelita xi'í si-gaquin' ni sij. Nj nanico' ni sij Dan'anj ni sij, gui'yaj da'nj re'. ¹⁷ Hua sini da'nj re' táj dian sini yan ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nj da rucu ga'na' man'an Señor. Nj daj rún' hua nucuj sinuguan' tsínj gu'naj Elías asij ná, nj da'nga' daj ga'mi da'nj re'. Nj gan'anj na'mi ruhua' yún ni ngüi nga ni da'nj ni sí', gui'yaj sij. Nj gahuin chrún ni ngüi nunun. Nj gache ni sí' si-chrej ni ngüi hua nica niman rian Yan'anj, gui'yaj sij nej. Nj hué ducúanj daj gui'yaj xugüi sij rian ni ngüi sisi nahuin ra'a ni sij man'an Señor. —Daj gataj ángel gunun Zacarías.

¹⁸ Ngaa nj nachínj snan'anj Zacarías ángel. Nj gataj sij:

—Daj gahuin yya ruhuāj xi'í sinuguan' re' si hua achī nga nicāj nej. —Gataj Zacarías rian ángel daj.

¹⁹ Ngaa nj gataj ángel daj:

—Huēj huin Gabriel tsínj niquin' rian Yan'anj. Nj ga'nj man'an Yan'anj ga'nāj ga'mī nga re'. Nj gatā nuguan' sa' nan rián re'. ²⁰ Yyaj nj rian nun guxuman ruhuá re' nuguan' ga'mī rián re', nj gahuin re' 'ngo tsínj sj ga'ue ga'mi da'nga lij daj. Nj gahuin yya daj rún' gatā gunún re' güi gani Yan'anj. —Daj gataj ángel gunun Zacarías.

21 Da hua gue da ni mán ni ngüi xe' ana'uij ni sij si gahui Zacarías chruhua nuhui. Ni nachínj snan'anj ni sij man'an dugüi' ni sij un sin huin, ni gahuin ran sí' gahui sí' chruhua nuhui daj. 22 Ngaa ni ngaa gahui sij xe', ni na'ue ga'mi sij nga ni ngüi mánj. Ngaa ni xacaj ni ngüi cuenta sisi gurugüi' 'ngo rasun guini'i sij chruhua nuhui, gui'yaj Yan'anj. Ni maan si digyán ra'a yun sij si na'ue ga'mi sij.

23 Ngaa gachin güi gui'yaj sun Zacarías rian Yan'anj chruhua nuhui, ni guinan' sij ducua' sij. 24 Ngaa síj ni guiri' nica' sij Elisabet 'ngo lij. Ni un'un' yahui nun gahui unj ducua' unj. 25 Ni gataj unj gunun man'an unj: "Ni gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj riánj. Ni güi yyaj ni si guiri'ij si-na'áj rian ni ngüi ga' mánj." Daj gani ruhua man'an unj.

Anuncio del nacimiento de Jesús

26 Ngaa guisíj huatan' yahui gunun riqui Elisabet, ni ga'nij Yan'anj ángel gu'naj Gabriel gan'anj sí' 'ngo xuman' gu'naj Nazaret ngaj rian estado Galilea. 27 Ni guisíj ángel daj rian nne 'ngo yun'unj xana yan gu'naj-á' María. Ni hua guisíj gahuin yya xacaj 'ngo tsínj gu'naj José man'an ún'. Ni huin sí' da'nij da'ni si'ni rey David. 28 Ngaa ni gatúj ángel daj rian nne ún'. Ni gataj sij:

—Hua sa' nné re' ní'. Gui'yaj Yan'anj sinduj rián re'. Ni achéj Señor nga re'. Sa' man'án re' scanij ni yun'unj xana, gui'yaj Yan'anj. —Gataj ángel gunun María.

29 Sanj ngaa guini'i unj ángel, ni gani huíj ruhua unj xi'í nuguan' ga'mi sí'. Ni nachínj snan'anj unj man'an unj un sin huin ruhuaj gata nuguan' daj únj. 30 Ngaa ni gataj ángel:

—María, si guxu'uí' re' mánj. Gahuin niá' ruhua Yan'anj, gui'yaj re'. Ni hua gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj rián re'. 31 Yyaj ni guiri' re' 'ngo lij gunun riqui re'. Ni ga'nga

'ngo lij sno'o rián re'. Ni dugu'naj re' lij daj Jesús. 32 Ni gahuin sij 'ngo tsínj huin achij nin' ruhua. Ni gu'naj sij da'nij Yan'anj achij nne xata'. Ni ga'ui' Yan'anj achij xanga' daj sun guinicaj sij rún' guinicaj sun xi sij David. 33 Ni da'nga' daj gui'yaj Yan'anj sisi guinicaj niganj nin' sij sun rian ni da'nij Jacob, huin ni sí' ni tsínj israelita. Ni nitaj si hua si ganahuij sun nica' sij mánj. —Daj gataj ángel daj gunun María.

34 Ngaa ni nachínj snan'anj María ángel. Ni gataj unj:

—Asa' ga'ue guiri' man'anj lij sisi nitaj tsínj sno'o nne ngāj únj. —Gataj María gunun ángel daj.

35 Ni gataj ángel gunun María:

—Ga'na' Espíritu Santo rián re'. Ni ga'na' si-fuerza Yan'anj achij rián re'. Xi'í daj guruj re' 'ngo lij sa' nin'. Ni da'nij Yan'anj gu'naj lij guruj re' daj. 36 Ni dugüi' re' Elisabet huin 'ngo yun'unj achij. Sanj guisíj huatan' yahui nun riqui ún'. Ni ataj ni ngüi sisi 'ngo yun'unj xana yatin huin ún'. 37 Nitaj 'ngo si huaj sisi si ga'ue gui'yaj Yan'anj mánj. —Gataj ángel daj gunun María.

38 Ngaa ni gataj María:

—Huēj huin 'ngo yun'unj xana 'yaj sun rian Señor. Xi'í daj ni ga'ue gui'yaj Yan'anj ngāj daj rún' gatáj re' gununj. —Daj gataj María gunun ángel.

Hué dan ni gahui ángel daj rian María.

María visita a Elisabet

39 Ni hué ni güi daj ni naxuman María. Ni gahui unj gan'anj yoó unj 'ngo xuman' ngaj estado Judea. Ni hua dacuj rian gachin unj. 40 Ni gan'anj unj ducua' Zacarías. Ni gatúj unj chruhua hue'. Ni gataj unj gunun Elisabet:

—Hua sa' nné re' ní'. —Daj gataj María.

41 Ni ngaa gunun Elisabet nuguan' ga'mi María, ngaa ni güéj lij riqui ún'. Ngaa ni ga'na' Espíritu Santo

rian ún'. ⁴² Nĭ nucuj ga'mi ún' rian María. Nĭ gataj ún':

—Gahuin 'ueé man'án re' scanij ni yun'unj xana, gui'yaj Yan'anj. Nĭ gahuin 'ueé lij guchruj re', gui'yaj Yan'anj nej. ⁴³ Nĭ un sin huinj si ga'na' ni'yaj nni Señor riānj huin re' únj. ⁴⁴ Daj si hué guę hora gununj nuguan' ga'mi re' riānj, nĭ gahuin niā' ruhua lij nun riquij. Nĭ güéj lij nej. ⁴⁵ Nĭ hua 'ueé rián re' xi'í si guxuman ruhua re' si-nuguan' Yan'anj sisi gahuin yya daj rún' gataj Yan'anj gunun re' aj. —Daj gataj Elisabet rian María.

⁴⁶ Ngaa nĭ gataj María nuguan' nan:

A'mi sa' 'ueé nimānj rian Señor.

⁴⁷ Nĭ gahuin niā' ruhua nimānj ni'í nimānj Yan'anj huin si nacaj man'anj.

⁴⁸ Daj si acaj Yan'anj cuenta xi'ij huinj 'ngo yun'unj xana niqiu 'yaj sun rian Yan'anj.

Nĭ asij güi yyaj nĭ ga'mi sa' nĭganj ni ngüi xi'í si hua 'ueé riānj.

⁴⁹ Daj si gui'yaj Yan'anj nucuj 'ngo nuguan' nico ngāj.

Nĭ sa' nĭn' ruhua hua si-xugüi Yan'anj anj.

⁵⁰ Nĭ nĭganj huin 'i ruhua Yan'anj ni'ya daran' ni ngüi unun rianj.

⁵¹ Nĭ gui'yaj sun nucuj Yan'anj.

Nĭ gunucuj gui'yaj gana Yan'anj rian ni tsínj nne.

Nĭ ganahuj nuguan' gani nne ruhua ni sij.

⁵² Nĭ guiri Yan'anj ni tsínj huin achij huin ni tsínj huin rey rian hua nucuj nne ni sí'.

Nĭ gahuin achij ni tsínj niqiu, gui'yaj Yan'anj.

⁵³ Nĭ gara sa' riqui ni ngüi achin xi'na, gui'yaj Yan'anj.

Nĭ rani Yan'anj ni xuru'ue nan' yun ni sij.

⁵⁴ Nĭ chracuij Yan'anj ni tsínj israelita, huin ni sij ni tsínj unánj guitsi rianj.

Nĭ nun guini'yun ruhua Yan'anj gahuin 'i ruhuj guini'ya ni tsínj daj.

⁵⁵ Nĭ da'nga' daj hua gataj yya Yan'anj gunun Abraham nga ango xi né'.

Nĭ xi'í daj huin 'i ruhua Yan'anj ni'ya né' nĭganj xi'í si huin né' ni da'nĭj da'nĭ si'nĭ Abraham.

Daj gataj María.

⁵⁶ Nĭ hua'nij yahuj guna María ducua Elisabet. Rún' sĭj nĭ nan' ún' ducua ún'.

Nacimiento de Juan el Bautista

⁵⁷ Nĭ ngaa guisĭj güi ga'nga da'nĭj Elisabet, nĭ ga'nga 'ngo lij sno'o, gui'yaj ún'. ⁵⁸ Nĭ ngaa gunun ni dugüi' ún' sisi nĭn' ruhua gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya ún', nĭ gahuin niā' ruhua ni sij xi'í ún'. ⁵⁹ Ngaa guisĭj lij itunj güi, nĭ ga'na' ni tsínj guta' da'nga' nnee lij daj. Nĭ huin ruhua ni sij dugu'naj ni sij lij rún' gu'naj chre-é' Zacarías. ⁶⁰ Sanĭ gataj nni lij daj:

—Sĭ ga'ue mánj. Si-xugüi lij nan huin Juan. —Daj gataj nni lij.

⁶¹ Ngaa nĭ gataj ni sij:

—Nĭ a 'ngo ni dugüi' re' nitaj si gu'naj da mánj. —Gataj ni sij.

⁶² Ngaa nĭ nachĭnj snan'anj ra'a yun ni sij chrej lij daj sisi guini'í ni sij daj dugu'naj sí' lij daj. ⁶³ Ngaa nĭ gachĭnj chrej lij daj 'ngo ruguechra' le garun sí'. Nĭ garun sí': "Juan gu'naj si-xugüi lij." Daj garun sí'. Nĭ gahuin yan'anj ruhua daran' ni sij xi'í nuguan' daj. ⁶⁴ Ngaa nĭ 'ngo hora nĭ ga'ue ga'mi Zacarías. Nĭ gaxi'í sí' ga'mi sa' 'ueé sí' rian Yan'anj. ⁶⁵ Nĭ gara yan'anj ruhua daran' ni ngüi nne nĭchrun' xi'í si guiran' Zacarías. Nĭ gunun daran' ni ngüi mán nĭn' gachra' ni dacan estado Judea xi'í ni nuguan' daj. ⁶⁶ Nĭ ga'nĭj daran' ni ngüi gunun ni nuguan' daj chruhua cúj niman ni sij. Nĭ nachĭnj snan'anj ni sij ni man'an dugüi' ni sij. Nĭ gataj ni sij: "Nĭ un tsínj gahuin lij da únj." Gataj ni sij. Daj du'ua ni sij xi'í si gui'yaj sa' 'ueé Yan'anj nga lij daj.

Profecía de Zacarías

67 Nĭ ga'na' 'ueé Espíritu Santo rian chrej lij daj huin tsínj gū'naj Zacarías. Nĭ gataj sij:

68 Ga'mi sa' né' rian Señor huin Dan'anj ni tsínj israelita. Daj si ga'na' nĭ'yaj sij ni tsínj nico' sij.

Nĭ ga'na' na'caj sij ni sí'.

69 Nĭ ga'nĭj Yan'anj 'ngo tsínj nucua'j ga'na' na'caj yun' huin sí' 'ngo da'nĭ si'nĭ David.

Nĭ David huin 'ngo tsínj gunánj guitsi rian Yan'anj.

70 Nĭ da'nga' daj gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj Yan'anj asij ngaa ná.

71 Nĭ nacaj Yan'anj né' rian ni tsínj unun' nga né' nga rian daran' ni tsínj nun huin xan' ruhua ni'yaj né' nej.

72 Nĭ da'nga' daj gahuin 'ĭ ruhua Yan'anj ni'ya ni xi né' daj rún' gataj yya sij rian ni sí'.

Nĭ nanun ruhua Yan'anj daj gui'yaj yya sij nuguan' sa' nga ni sí' nej.

73-74 Nĭ ga'mi nĭca yya Yan'anj rian xĭ' Abraham sisi gahuin ní'nĭj né' rian ni tsínj unun' nga né', gui'yaj Yan'anj.

Ngaa nĭ sĭ guxu'ui' né' gui'yaj sun né' rian Yan'anj.

75 Nĭ gahuin sa' niman né' rian Yan'anj.

Nĭ gahuin nĭca niman né' daran' güi guiman né'.

Daj gataj Zacarías.

76 Ngaa nĭ gaxĭ'i Zacarías ga'mi sij rian da'nĭj sij. Nĭ gataj sij:

Nĭ gahuin so' 'ngo tsínj ga'mi sini si-nuguan' Yan'anj achij nne xata' asij nun ga'na' man'an Señor.

Nĭ gui'yaj xugú' re' si-chrej man'an Señor.

77 Nĭ dĭgyán so' rian ni ngüi nico' Señor sisi nicaj sij niman nico' xi'í si-gaquin' ni sí'.

Ngaa nĭ ga'ue xacaj ni sí' cuenta sisi na'caj Yan'anj ni sí'.

78 Nĭ da'nga' daj gahuin si huin 'ĭ nĭn' ruhua Yan'anj ni'ya né'.

Nĭ daj rún' xiguin 'yaj güi ne' nĭgan', nĭ da'nga' daj guixiguin chruhua niman né', gui'yaj Yan'anj ngaa ga'na' Señor ne' xata' rian né' aj.

79 Nĭ guixiguin rian ni ngüi mán rian rumi' huin ni ngüi xu'ui' xi'í si gahui' ni sij.

Ngaa nĭ gahuin din'inj rian né' gache né', gui'yaj Yan'anj.

Daj gataj Zacarías rian da'nĭj sij.

80 Ngaa nĭ gachij lij daj. Nĭ gahuin nucua'j niman sij. Nĭ gane sij qui'yanj na'co da' güi gaxĭ'i sij nata' sij si-nuguan' Yan'anj rian ni tsínj israelita.

2*Nacimiento de Jesús*

1 Hué ni güi daj nĭ ga'nin' rey gu'naj Augusto César sun rian ni tsínj mán nĭn' gachra' chruhua xungüi sisi nachi nicaj ni sij 'ngo yanj censo. ² Nĭ tsínj gu'naj Cirenio gahuin gobernado gane sí' estado Siria ngaa gui'yaj sini yan ni sij yanj censo daj. ³ Nĭ gan'anj daran' ni ngüi xánj ni sij guta' ni sij si-xugüi ni sij rian yanj.

⁴ Ngaa nĭ gahui José xuman' Nazaret xuman' ngaj estado Galilea. Nĭ gachin sij xuman' Belén, xuman' ngaj estado Judea huin rian ga'nga rey David. Daj si huin Jesús da'nĭj da'nĭ si'nĭ sí'. ⁵ Nĭ gan'anj guta' nuguan'an sij si-xugüi sij nga María rian yanj. Nĭ huin ruhua nungüej sij xacaj nungüej sij dugüi' sij. Nĭ nun riqui man'an ún'. ⁶ Nĭ ngaa gane nungüej sij xuman' Belén, nĭ guisĭj güi ga'nga lij, gui'yaj María. ⁷ Nĭ ga'nga 'ngo lij xahua', gui'yaj María huin-ín' lij sno'o. Nĭ chri'yanj ún' atsij lij daj. Nĭ ga'nĭj ún' chruhua riq xa xucu si nitaj si hua ní'nĭj 'ngo lugua guna nungüej sij chruhua mesón.

Los ángeles y los pastores

8 Nĩ nĩchrun' xuman' Belén daj, nĩ mán ni tsínj dugumi dán ni sij xachij. 9 Ngaa nĩ gurugüi' 'ngo si-ángel Yan'anj rian ni sij. Nĩ guix-iguin 'ngo yan'an ganicaj xi'nĩj ni sij, gui'yaj Yan'anj nej. Nĩ ducu guxu'ui' ni sij. 10 Sanj gataj ángel gunun ni sij:

—Sĩ guxu'ui' ni é re' mánj. Daj si nĩcā 'ngo nuguan' sa' 'nāj rian ni é re'. Nĩ gahuin nĩa' nĩn' ruhua daran' ni ngüi, gui'yaj nuguan' nan. 11 Yyaj nĩ ga'nga 'ngo lij xánj David huin sij Cristo. Nĩ ganacaj sij ni ngüi. Nĩ huin sij Señor nej. 12 Nĩ hué nan huin 'ngo da'nga' si daj ga'ue nari' ni é re' lij daj. Nĩ nari' ni é re' lij daj chruhua rio xa xucu. —Gataj ángel gunun ni tsínj dugumi xachij daj.

13 Nĩ hué 'ngo hora guę daj, nĩ gurugüi' nico ni ángel mán xata' nĩchrun' rian ángel daj. Nĩ ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Nĩ gataj ni sij:

14 Ga'mi sa' 'ueé né' rian Yan'anj achij nne xata'.

Nĩ gahuin din'inj chruhua ni ngüi huin ni ngüi hua sa' niman.

Daj gataj ni ángel daj.

15 Nĩ ngaa nan' ni ángel xata', nĩ gaxi'i ga'mi ni tsínj dugumi xachij gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Gan'anj né' xuman' Belén guini'i né' si gahuin daj rún' gataj Señor gunun né'. —Daj gataj ni sij.

16 Hué dan nĩ gan'anj yoo ni sij, nĩ nari' ni sij María nga José. Nĩ nari' ni sij lij nun-ún' chruhua rio xa xucu. 17 Nĩ ngaa guini'i ni sij lij, ngaa nĩ nata' ni sij nuguan' ga'nij Yan'anj rian ni sij xi'í lij rian ni ngüi mán yu'uj daj. 18 Nĩ gahuin yan'anj ruhua daran' ni ngüi gunun nuguan' nata' ni tsínj dugumi xachij daj. 19 Nĩ ga'nij María daran' nuguan' daj chruhua cúj niman unj. Nĩ gani sa' ruhua unj xi'í si gui'yaj sa' Yan'anj nga unj. 20 Hué dan nĩ guinan' ni tsínj dugumi xachij daj. Nĩ ga'mi sa' 'ueé ni sij rian Yan'anj xi'í daran' ni nuguan' gunun ni sij nga si guini'i ni

sij. Daj si rún' gataj ángel, nĩ da'nga' daj gahuin daran' anj.

Presentación de Jesús en el templo

21 Nĩ ngaa gachin itunj güi, nĩ guta' ni sij da'nga' nnee lij daj. Nĩ dugu'naj ni sij lij Jesús si hua gataj ángel rian María sisi da'nga' daj gu'naj lij daj asij nun gahuin guiri' ún' lij daj.

22 Nĩ ngaa guisij ni güi ganahuin sa' María rún' ataj nĩca si-ley Moisés, nĩ nicaj nungüej sij lij gan'anj sij xuman' Jerusalén naga'ui' nungüej sij lij daj rian Señor. 23 Nĩ da'nga' daj gui'yaj nungüej sij si hua nĩca yya rian si-ley Señor sisi go'ngo da'nij ni ngüi israelita tsínj xahua' gahuin si'yaj Señor. 24 Nĩ gan'anj ga'ui' nungüej sij xucu rian Yan'anj daj rún' ga'nin' si-ley Señor sun rian ni tsínj israelita. Nĩ ga'ue ga'ui' ni sij huij xu'man, asi ga'ue ga'ui' ni sij huij gucu nej.

25 Nĩ ngaa daj nne 'ngo tsínj gu'naj Simeón xuman' Jerusalén. Nĩ 'ngo tsínj 'yaj nĩca huin sij. Nĩ nico' 'ueé sij Yan'anj nej. Nĩ ana'uij sij si ganani ni ngüi israelita, gui'yaj Yan'anj. Nĩ nne Espíritu Santo nga sij nej. 26 Nĩ hua gataj Espíritu Santo rian tsínj daj sisi si gahui' sij da guini'i yya sij tsínj sa' ga'nij Señor rian ni ngüi. 27 Nĩ ga'nij Espíritu Santo gan'anj sij nuhui nico. Nĩ nicaj José nga María lij Jesús gatúj nungüej sij chruhua nuhui nej. Nĩ huin ruhua nungüej sij gui'yaj nungüej sij xi'í Jesús daj rún' ga'nin' si-ley Yan'anj sun rian ni tsínj israelita. 28 Ngaa nĩ gana'yanj Simeón lij Jesús. Nĩ ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. Nĩ gataj sij:

29 Yyaj nĩ guisij yya daj rún' gatáj re' riānj.

Ngaa nĩ ga'ue rĩqui re' sisi gahui' din'in huinj 'ngo tsínj 'yaj sun rián re', Señor.

30 Daj si hua guini'inj sisi ga'na' tsínj ganacaj ni únj.

31 Nĭ gui'yáj re' daj rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi nan.

32 Nĭ daj rún' huin 'ngo yan'an xiguin, da'nga' daj gahuin lij nan rian ni ngüi 'na' anéj chrej.

Nĭ ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni únj, ni tsínj israelita, gui'yaj sij nej.

Daj si nico' ni únj man'an re'.

Daj gataj Simeón gunun Yan'anj.

33 Nĭ gahuin yan'anj ruhua José nga María si gataj Simeón xi'í lij Jesús. 34 Ngaa nĭ gachínj jni'yaj Simeón rian Yan'anj sisi gahuin 'ueé rian anin' sij, gui'yaj Yan'anj. Nĭ gataj sij gunun María huin unj nni Jesús:

—Ngaa gachij lij nan, nĭ gunun' nico ni ngüi israelita xi'í sí'. Nĭ ga ni'ya ni sij nej. Sanĭ guxuman ruhua ango da'aj ni sij ni'yaj ni sij sí'. Sanĭ ga'mi xi'i ni tsínj unun' nga sí' xi'í sí'. 35 Da'nga' daj ga'ue guini'i né' daj hua niman nico ni ngüi, gui'yaj sí'. Nĭ ducu guiran' niman man'an re' sayun xi'í sij nej. —Gataj Simeón gunun María.

36 Nĭ nne 'ngo yun'unj xana achij ga'mi si-nuguan' Yan'anj, gu'naj ún' Ana. Nĭ huin ún' da'níj tsínj gu'naj Fanuel. Nĭ huin sí' xi'nin' gu'naj Aser. Nĭ achij nĭn' ruhua ún'. Nĭ hua le xacaj ún' tsínj sno'o. Nĭ gane nungüej nicá ún' ichij yo', nĭ gahui' sí'. 37 Nĭ gahuin ún' yun'unj mmij gan'anj xia gan'anj yo'. Nĭ nitaj si 'yaj ún' gahui ún' chruhua nuhui. Nĭ nugüi nĭgan' gui'yaj sun ún' rian Yan'anj. Nĭ gui'yaj ún' ayuno. Nĭ gachínj jni'yaj ún' rian Yan'anj nej.

38 Nĭ hué gue hora daj guisíj ún'. Nĭ gaxi'i ún' naga'ui' ún' si guruhua Yan'anj. Nĭ ga'mi ún' xi'í lij Jesús rian daran' ni ngüi mán ana'uij sisi nacaj Yan'anj ni ngüi mán xuman' Jerusalén.

El regreso a Nazaret

39 Nĭ ngaa guisíj dagahuin nungüej nicá José daran' si ga'nin' si-ley Señor rian ni ngüi israelita, ngaa

nĭ nan' nungüej sij xánj sij xuman' Nazaret, huin xuman' ngaj estado Galilea. 40 Nĭ gachij lij Jesús. Nĭ gahuin nucuaaj sij. Nĭ gahuin chrún sa' sij si sica' chra' sij. Nĭ gui'yaj Yan'anj sinduj rian sij.

El niño Jesús en el templo

41 Nĭ daran' yo' huan'anj nungüej nicá José gui'yanj pascua xuman' Jerusalén. 42 Nĭ ngaa guisíj Jesús xuhuij yo', ngaa nĭ gan'anj anin' sij gui'yanj daj si da'nga' daj hua si-costumbre ni sij. 43 Ngaa guisíj gachin gui'yanj, nĭ huaj nan' José nga María nasíj nungüej sij ducua' sij. Nĭ gunáj tsin' Jesús xuman' Jerusalén. Sanĭ nun xacaj nungüej sij cuenta. 44 Nĭ rian gani ruhua nungüej sij sisi huaj Jesús scanij ni dugüi' sij, nĭ gachéj nungüej sij nugüi. Hué dan nĭ nano' nungüej sij scanij ni dugüi'ij. 45 Nĭ ngaa na'ue nari' nungüej sij Jesús, nĭ nanicaj ruhua' yún sij Jerusalén nano' nungüej sij. 46 Nĭ gachin hua'nij güi da nari' nungüej sij Jesús chruhua nuhui, nne sí' dani ni tsínj digyán ley unun sí' si a'mi ni sij. 47 Nĭ gahuin yan'anj ruhua daran' ni sij ngaa gunun ni sij nuguan' sa' ga'mi Jesús. Daj si chrún sa' sí', ruhua ni sij. 48 Nĭ ngaa guini'i chre nga nni, nĭ gan'anj ruhua nungüej sij. Nĭ gataj nni Jesús gunun sí':

—Da'ní', nĭ un sin huin, nĭ 'yáj so' nánj únj. Chré so' nga man'anj nano' únj so'. Nĭ huéj ta' ata' niman nungüej únj chré so' nano' únj so' aj. —Daj gataj nni Jesús.

49 Sanĭ gataj Jesús:

—Nĭ un sin huin nĭ nano' nungüej é re' yúnj únj. Nun ni'i nungüej é re' sisi hua nian gui'yaj súnj si-sun chré a'. —Daj gataj Jesús.

50 Sanĭ nun gara da'nga' ruhua nungüej nicá sij si gataj Jesús.

51 Ngaa nĭ nanicaj Jesús nan' sí' nga nungüej sij xuman' Nazaret. Nĭ dagahuin sí' daran' si ataj nungüej sij. Nĭ ga'níj nni Jesús ni nuguan' sa' daj cúj niman unj. 52 Nĭ gachij Jesús

gahuin sij tsínj. Nì gahuin chrùn sà' sij. Nì garan' ruhua Yan'anj ni'ya sij. Nì garan' ruhua ni ngüi ni'yaj ni sij Jesús nej.

3

Predicación de Juan el Bautista

¹ Nì ngaa guisíj xìnun' yo' ga'nin' rey gu'naj Tiberio César sun, nì huin tsínj gu'naj Poncio Pilato gobernado estado Judea. Nì tsínj gu'naj Herodes ga'nin' sun estado Galilea. Nì jnánj sij Felipe ga'nin' sun estado Iturea nga Traconite. Nì ga'nin' tsínj gu'naj Lisaniás sun estado Abilinia. ² Nì nungüej chrej a'nin' huin Anás nga Caifás. Nì hué ni güi daj, nì riqui Yan'anj si-nuguan'anj rian tsínj gu'naj Juan ngaa gachéj sí' riqui quij qui'yanj naco huin sí' da'níj Zacarías.

³ Nì gachéj Juan daran' yu'uj ngaj nìchrùn' du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán. Nì gataj sij gunun ni ngüi sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nì nanico' ni sij Yan'anj. Nì gata' nnee ni sij. Ngaa nì ga'ue guinicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' ni sij nej. Daj gataj Juan.

⁴ Nì da'nga' daj gahuin daj rún' ataj nuguan' garun tsínj gu'naj Isaías 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xanga' asij ná. Nì hué nan huin si garun sí':

Unun né' si-nane 'ngo tsínj a'mi nu-cuaj 'ngo yu'uj qui'yanj naco aj.

Nì ataj sí' sisi nagui'yaj xugüi né' si-chrej Señor.

Nì nagui'yaj nica né' niman né' xi'í si ga'na' Señor rian né'.

⁵ Nì nagui'yaj nica né' rian atúj ga'man.

Nì ga'ne né' dacan sisi nahuin nica chrej daj.

Nì nagui'yaj nica né' chrej cuyu daj nej.

Nì nagui'yaj ta né' rian chrej quij hua ta nej aj.

⁶ Nì guini'i daran' ni ngüi man chruhua xungüi daj naca' Yan'anj né'.

Daj garun Isaías xi'í Juan asij ná.

⁷ Nì guisíj nico ni ngüi rian Juan xi'í si huin ruhua ni sij gata' nnee ni sij, gui'yaj Juan. Nì gataj sí' gunun ni sij:

—Da'níj xucuáj huin a ni é re' aj. Nì un tsínj gataj chrùn rian a ni é re' sisi gunanj a ni é re', nì ganani a ni é re' rian castigo nico, gui'yaj Yan'anj únj. ⁸ Sisi hua yya gahuin sà' niman án re', ngaa nì gan'anj gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni ngüi gahuin sà' niman anj. Nì si gani ruhua á re' sisi xi'í si da'níj Abraham huin a ni é re', ngaa nì nitaj gaquin' da'ui a ni é re' mánj. Daj si atā gunun a ni é re' sisi yej ngaj nan, nì ga'ue gui'yaj Yan'anj da'níj Abraham. ⁹ Nì a hua chrùn gaga' hacha ga'nij sij ya'a siu ni chrùn. Nì daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nga gaga' hacha, nì da'nga' daj gui'yaj Yan'anj nga daran' chrùn nitaj si ayu chruj sà' chra. Nì ga'nij Yan'anj ni chrùn daj gaca-á' rian yan'an. —Gataj Juan gunun ni ngüi.

¹⁰ Ngaa nì nachínj snan'anj ni ngüi Juan. Nì gataj ni sij:

—Daj gui'yaj únj, ruhuá re' únj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Nì gataj Juan:

—Tsínj nun huij atsij, nì ga'ui' sij gunun tsínj nitaj si-gan'. Nì tsínj nicaj si xa sij, nì ga'ui' sij xa tsínj nitaj si nicaj xa aj. —Daj gataj Juan.

¹² Nì gahuin nìchrùn' go'ngo ni tsínj a'nej san'anj pesto si gata' nnee ni sij. Nì nachínj snan'anj ni sij Juan. Nì gataj ni sij:

—Maestro, daj gui'yaj ni únj, ruhua á re' únj. —Gataj ni sij.

¹³ Nì gataj Juan:

—Si ga'nej xacan ni é re' san'anj mánj. Daj rún' a'nin' ley sun da'nga' daj ga'nej a ni é re' san'anj rian ni ngüi aj. —Gataj Juan gunun ni sij.

¹⁴ Nì hué daj nachínj snan'anj ni snado Juan nej. Nì gataj ni sij:

—Daj gui'yaj ni únj, ruhuá re' únj.
—Gataj ni sij.

Ni gataj Juan:

—Si gui'yaj fuerza á re' sisi ga'ui' ni ngüi san'anj rian án re' mánj. Ni si ga'ui' yun ni é re' gaquin' ni ngüi güenda si guiri ni é re' si'yaj ni sij mánj. Ni gahuin niá' ruhua á re' nga du'ue ni é re' nej. —Daj gataj Juan gunun ni snado.

¹⁵ Ni gani ruhua ni ngüi sisi si ruhuaj, ni Juan huin Cristo. Xi'í daj ni ana'uuj ni sij sisi gataj Juan un tsínj huin man'an sí'. ¹⁶ Xi'í daj, ni gataj Juan gunun daran' ni ngüi daj:

—Hua yya duguata' nnee man'anj nga nnee ni é re'. Sani ga'na' ango tsínj duguata' nnee Espíritu Santo niman án re', ni nga yan'an nej. Hué tsínj daj nicaj sun nico daj nga si nicaj sun man'anj. Ni na'aj yanj nachij nnij correa 'nij dacánj sij xi'í si huin achij nin' sij. ¹⁷ Ni hua da'a sij pala si nagui'yaj sa' sij riqui strigo. Ni gahui coj riqui-í'. Ni nara sa' sij strigo chruhua guru. Sani gari yan'an sij coj gaca-á' niganj nin'. Ni strigo daj huin ni ngüi sa' rian Yan'anj. Ni coj daj huin ni ngüi nun aráj xina si-nuguan' Yan'anj nej aj. —Daj gataj Juan gunun ni sij.

¹⁸ Ni hué ducuánj nan huin si ga'mi sa' Juan ango ni nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj gunun ni ngüi.

¹⁹ Ni chran' Juan tsínj gu'naj Herodes huin sí' gobernado xi'í si xacaj sí' nica jnánj sí' Felipe huin ún' Herodías. Ni chran' Juan Herodes xi'í ango rasun quij gui'yaj sí' nej. ²⁰ Hué dan ni nata' man'an Herodes ango gaquin' rian ni gaquin' gui'yaj sij daj. Daj si garij sij Juan ducuaga' nej aj.

El bautismo de Jesús

²¹ Ni ngaa achin gari Herodes Juan ducuaga', ni gata' nnee ni ngüi, gui'yaj Juan. Asíj ni duguata' nnee Juan man'an Jesús nej. Diaj hua gue achínj jni'yaj Jesús rian Yan'anj, ni naxi'nij xata'. ²² Ni 'na' guinij Espíritu Santo rian Jesús. Ni rún'

hua 'ngo xu'man hua Espíritu Santo ga'na' rian sij. Ni gunun ni sij ga'mi Yan'anj xata'. Ni gataj-á':

—Hué re' huin da'nī 'i ruhuāj. Ni hua niā' ruhuāj ni'yā so'. —Daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

Genealogía de Jesús

²³ Ni 'ngo si yo' ico chi' huaj Jesús ngaa gaxi'i sij gui'yaj sun sij si-nuguan' Yan'anj. Ni Jesús huin da'nij José, ruhua ni ngüi. Ni José huin da'nij Elí. ²⁴ Ni Elí huin da'nij Mataj. Ni Mataj huin da'nij Leví. Ni Leví huin da'nij Melqui. Ni Melqui huin da'nij Jona. Ni Jona huin da'nij José. ²⁵ Ni José huin da'nij Matías. Ni Matías huin da'nij Amós. Ni Amós huin da'nij Nahúm. Ni Nahúm huin da'nij Esli. Ni Esli huin da'nij Nagai. ²⁶ Ni Nagai huin da'nij Maat. Ni Maat huin da'nij Matias. Ni Matias huin da'nij Semei. Ni Semei huin da'nij Josec. Ni Josec huin da'nij Judá. ²⁷ Ni Judá huin da'nij Jonán. Ni Jonán huin da'nij Resa. Ni Resa huin da'nij Zorobabel. Ni Zorobabel huin da'nij Salatiel. Ni Salatiel huin da'nij Neri.

²⁸ Ni Neri huin da'nij Mequi. Ni Mequi huin da'nij Adi. Ni Adi huin da'nij Cosam. Ni Cosam huin da'nij Elmadam. Ni Elmadam huin da'nij Er. ²⁹ Ni Er huin da'nij Jesús. Ni Jesús huin da'nij Eliezer. Ni Eliezer huin da'nij Jorim. Ni Jorim huin da'nij Matat. ³⁰ Ni Matat huin da'nij Leví. Ni Leví huin da'nij Simeón. Ni Simeón huin da'nij Judá. Ni Judá huin da'nij José. Ni José huin da'nij Jonam. Ni Jonam huin da'nij Eliaquim. Ni Eliaquim huin da'nij Melea. ³¹ Ni Melea huin da'nij Mena. Ni Mena huin da'nij Matata. Ni Matata huin da'nij Natán. ³² Ni Natán huin da'nij David. Ni David huin da'nij Isaí. Ni Isaí huin da'nij Obed. Ni Obed huin da'nij Booz. Ni Booz huin da'nij Sala. Ni Sala huin da'nij Naasón.

³³ Ni Naasón huin da'nij Aminadad. Ni Aminadad huin da'nij

Amin. Nĭ Amin huin da'nĭj Arni. Nĭ Arni huin da'nĭj Esrom. Nĭ Esrom huin da'nĭj Fares. Nĭ Fares huin da'nĭj Judá. ³⁴ Nĭ Judá huin da'nĭj Jacob. Nĭ Jacob huin da'nĭj Isaac. Nĭ Isaac huin da'nĭj Abraham. Nĭ Abraham huin da'nĭj Taré. Nĭ Taré huin da'nĭj Nacor. ³⁵ Nĭ Nacor huin da'nĭj Serug. Nĭ Serug huin da'nĭj Ragau. Nĭ Ragau huin da'nĭj Peleg. Nĭ Peleg huin da'nĭj Heber. Nĭ Heber huin da'nĭj Sala. ³⁶ Nĭ Sala huin da'nĭj Cainán. Nĭ Cainán huin da'nĭj Arfaxad. Nĭ Arfaxad huin da'nĭj Sem. Nĭ Sem huin da'nĭj Noé. Nĭ Noé huin da'nĭj Lamec. ³⁷ Nĭ Lamec huin da'nĭj Matasalén. Nĭ Matasalén huin da'nĭj Enoc. Nĭ Enoc huin da'nĭj Jared. Nĭ Jared huin da'nĭj Mahalaleel. Nĭ Mahalaleel huin da'nĭj Cainán. Nĭ Cainán huin da'nĭj Enós. ³⁸ Nĭ Enós huin da'nĭj Set. Nĭ Set huin da'nĭj Adán. Nĭ Adán huin da'nĭj Yan'anĭj xanga' aj.

4

Tentación de Jesús

¹ Nĭ nara sa' Espĭritu Santo niman Jesús. Ngaa nĭ gahui sij du'ua xinéj gu'naj Jordán. Nĭ gan'anĭj sij quĭ quĭ'yanĭj naço, guĭ'yaj Espĭritu Santo.

² Nĭ huĭj xia yya güi guĭ'yaj fuerza sichre sisi guĭ'yaj Jesús gaquin'. Nĭ a 'ngö xico' nun xa sij ni güi daj. Nĭ ngaa guisĭj gunucuaĭ sij huĭj xia güi daj, nĭ achin xi'na riqui sij aj. ³ Ngaa nĭ gataĭ sichre gunun Jesús:

—Sisi xanga' re' huĭn re' da'nĭj Yan'anĭj, nĭ naĭguĭ'yaj re' si ganahuin yej nan chrachrúnĭj xa re' stoj. —Daj gataĭ sichre gunun Jesús.

⁴ Sanĭ gataĭ Jesús:

—Ataj si-nuguan' Yan'anĭj sisi sé urin chrachrúnĭj guĭ'yaj si ga nĭ'na' ni ngüi mánĭj. Sanĭ ga nĭ'na' xanga' ni ngüi guĭ'yaj daran' ni nuguan' 'na' rian Yan'anĭj. —Daj gataĭ Jesús gunun sichre.

⁵ Hué dan nĭ nicaj sichre Jesús gan'anĭj-án' chra 'ngö quĭj xacan. Nĭ riqui urin hora digyán sichre daran'

xuman' ngaj chruhua xungüi rian Jesús. ⁶ Nĭ gataĭ sichre gunun Jesús:

—Riquĭj daran' ni sun nan guĭnicaj man'án re'. Nĭ gahuin 'ueé nĭn' re', guĭ'yā xi'í si gahuin achĭj re' rian daran' ni xuman' nan. Daj si hua nahuin ra'āĭ daran' nan, guĭ'yaj Yan'anĭj. Nĭ un tsĭnj rĭan garan' ruhuāĭ, nĭ ga'uiĭj daran' nan anĭj. ⁷ Ngaa nĭ sisi guĭniquin' ráĭ daçoĭ re' riānj, nĭ guĭnicó' re' yūnj, ngaa nĭ daran' nan gahuin si'yáĭ re', guĭ'yā. —Daj gataĭ sichre gunun Jesús.

⁸ Nĭ gataĭ Jesús:

—Guxun man'án re' riānj Satanás. Daj si gataĭ si-nuguan' Yan'anĭj:

Ganiquin' ráĭ daçoĭ né' rian Señor huĭn Dan'anĭj né'.

Nĭ daĭgahuin né' rian urin Yan'anĭj. Da'nga' daj gataĭ si-nuguan' Yan'anĭj. —Daj gataĭ Jesús gunun sichre.

⁹ Hué dan nĭ nicaj sichre Jesús gan'anĭj-án' xuman' Jerusalén. Nĭ gahui Jesús chra nuhui nico, guĭ'yaj sichre. Nĭ gataĭ sichre:

—Sisi yya huĭn re' da'nĭj Yan'anĭj, ngaa nĭ güej re' nĭca' nánĭj. ¹⁰ Daj si gataĭ si-nuguan' Yan'anĭj:

Ga'nĭn' Yan'anĭj sun rian ni ángel sisi ga'na' dugumi ni sí' man'án re'.

¹¹ Ngaa nĭ guĭnij re' rian ra'a ni ángel sisi si gariĭj re' dacóĭ re', guĭ'yaj yej.

Da'nga' daj gataĭ si-nuguan' Yan'anĭj. —Gataĭ sichre gunun Jesús.

¹² Ngaa nĭ gataĭ Jesús:

—Gataĭ si-nuguan' Yan'anĭj: “Si xacaj so' cuenta sisi xanga' si-nuguan' Señor huĭn Dan'anĭj so' mánĭj.” Daj gataĭ si-nuguan' Yan'anĭj. —Gataĭ Jesús gunun sichre.

¹³ Nĭ ngaa guisĭj ganahuiĭj gatsĭj sichre niman Jesús, nĭ guxun-ún' man'an-án' rian Jesús 'ngö ni güi.

Jesús principia su ministerio

¹⁴ Hué dan nĭ nanicaj Jesús gan'anĭj sij estado Galilea. Nĭ gahuin nucuaĭ niman sij xi'í si-sun Yan'anĭj, guĭ'yaj Espĭritu Santo. Nĭ guisĭj

nuguan' xi'í Jesús rian daran' ni xuman' ngaj yu'uj daj. ¹⁵ Ní da' go'ngo yu'uj huaj sij, ní digyán sij rian ni ngüi chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Ní ga'mi sa' 'ueé ni ngüi xi'í Jesús.

Jesús en Nazaret

¹⁶ Ngaa ní nan' Jesús xuman' Nazaret rian gachij sij. Ngaa ní güi naránj ruhua ni ngüi, ní gatúj sij chruhua nuhui daj rún' gu'yun sij gui'yaj sij. Ní ganiquin' sij gaya sij si-nuguan' Yan'anj. ¹⁷ Ní ga'ui' 'ngo tsínj daj yanj garun tsínj gu'naj Isaías gaya Jesús. Ní Isaías huin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ní na'níj sij rian yanj. Ní nari' sij 'ngo yu'uj rian a'mi nica yya si-nuguan' Yan'anj:

¹⁸ Nne Espíritu Santo ngāj.

Ní xi'í daj ga'nin' Yan'anj sun riánj sisi gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi yaco ran'.

Ní ga'níj Yan'anj gan'anj ga'mi nga ni tsínj nani ruhua sisi gahuin niá' ruhua ni sij, gui'yā.

Ní ga'níj Yan'anj gan'anj ga'mi nga ni tsínj nun ducuağā'.

Ngaa ní gahui ni sí'.

Ní gan'anj gui'yā si naxi'ni rian ni ngüi duri.

Ní ga'níj Yan'anj gan'anj gui'yā si ga ní'nij rian ni ngüi ran' sayun 'yaj si quij hua.

¹⁹ Ní ga'níj Yan'anj gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi sisi yo' yyaj, ní huin niá' ruhua Yan'anj ga'na' nācāj-á' ni ngüi man chruhua xungüi.

Da'nga' daj gataj yanj daj gaya Jesús.

²⁰ Ngaa ní naránj Jesús rian yanj daj. Ní ga'ui' sij rian tsínj dugumi yanj chruhua nuhui. Ní gan'anj gane sij. Ní ni'yaj sa' daran' ni tsínj nne chruhua nuhui rian Jesús. ²¹ Ní gaxi'i sij ga'mi sij. Ní gataj sij:

—Hué güi nan huin si guisíj gahuin yya nuguan' garun Isaías si gayā rian ni é re' aj. —Daj gataj Jesús.

²² Ngaa ní ga'mi sa' daran' ni sij xi'í Jesús. Ní gahuin yan'anj ruhua ni sij nga nuguan' 'ueé ga'mi sí'. Ní nachínj snan'anj ni sij dugüi' ni sij. Ní gataj ni sij:

—Sé da'níj José huin sí' a'. —Daj gataj ni sij.

²³ Xi'í daj ní gataj Jesús:

—Xāngā' yya gataj ni é re' nuguan' nan gūnūnj: “Gui'yaj gono'ó re' man'án re' huín re' tsínj 'yaj gono'o.” Ní gataj ni é re' sisi daj rún' gui'yā si sa' nico xuman' Capernaum, ní da'nga' daj gui'yā xánj né' nan nej aj. —Daj gataj Jesús.

²⁴ Ngaa ní gataj ruhua' yún Jesús:

—Ataj yyāj gūnun a ni é re' sisi nitaj si a'mi sa' ni tsínj rian 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj sisi huin ni sij ni tsínj xānj.

²⁵ 'Ní huin yya atā gūnun a ni é re' sisi guimán nico ni ngüi mmij rian nne ni tsínj israelita ni yo' gane tsínj gu'naj Elías yu'uj daj asij ná. Ní nun gaman' hua'nij yo' táj nej. Ní ducu ga xi'nā nín' gāchra' yu'uj daj. ²⁶ Saní nun ga'níj Yan'anj gan'anj Elías chraçuij sí' ni ngüi mmij guimán Israel. Saní gan'anj sí' ne' xe' rian 'ngo ngüi mmij gane xuman' Sarepta rian gu'naj Sidón.

²⁷ 'Ní guimán nico ni ngüi ga'nan' xi'i nni scanij ni tsínj israelita ngaa gane Eliseo huin sí' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj yu'uj daj asij ná. Saní nun ganahuin ní a' 'ngo ni sij mánj. Saní ganahuin tsínj gu'naj Naamán huin sij 'ngo tsínj 'nā' ango yu'uj gu'naj Siria, gui'yaj Eliseo. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj man chruhua nuhui daj.

²⁸ Ní ngaa gunun ni sij nuguan' ga'mi Jesús, ní ducu ga'man ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesús. ²⁹ Ní naxuman ni sij guiri ni sij chruhua xuman' Jesús. Ní gan'anj ni sij chra 'ngo quij xācan rian gui'yaj ni sij xánj ni sij. Ní huin ruhua ni sij dugüéj ni sij Jesús ne' nica'. ³⁰ Saní

gachin Jesús dani ni sij gan'anj sí nánj.

Un hombre que tenía un espíritu inmundo

³¹ Hué dan n̄i gan'anj Jesús xuman' Capernaum huin xuman' ngaj estado Galilea. N̄i yu'uj daj gax̄i'í Jesús digyán sij rian ni ngüi ni güi naránj ruhua ni sí'. ³² San̄i gahuin yan'anj ruhua ni ngüi daj digyán sij rian ni sí'. Daj si si-nuguan' sij nicaj sun.

³³ N̄i nne 'ngo tsínj n̄un nane x̄i'í chruhua niman chruhua nuhui. N̄i gaguáj nucaj sí'. N̄i gataj sí':

³⁴ —Dunáj re' ni únj. N̄i un sin huin n̄i diguj̄ re' nga ni únj huín re' Jesús Nazareno únj. N̄i 'na' re' duguanj ni'yáj re' ni únj ní'. N̄i hua ni'inj re' si huín re' tsínj sa' n̄in' chruhua niman 'na' rian Yan'anj xanga' nej aj. —Gataj nane x̄i'í daj gunun Jesús.

³⁵ Ngaa n̄i ga'mi huee Jesús rian nane x̄i'í daj. N̄i gataj sij:

—Dínj gane du'ua s̄o'. N̄i gahui s̄o' chruhua niman sí'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i naxiru' tsínj daj dani ni ngüi, gui'yaj nane x̄i'í daj. N̄i gahui-í' chruhua niman tsínj daj. N̄i nitaj 'ngo si gahuin gui'yaj nane x̄i'í tsínj daj ga mánj. ³⁶ N̄i gan'anj ruhua daran' ni sij. N̄i gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—N̄i un nuguan' huin nuguan' nan únj. Nicaj nucaj tsínj nan sun. N̄i a'nin' sí' sun rian ni nane x̄i'í. N̄i ahui-í' chruhua niman ni ngüi, 'yaj sí'. —Daj gataj ni sij nej aj.

³⁷ N̄i nuna ni ngüi n̄in' gachra' rian ni xuman' xi'í Jesús si gui'yaj sa' sí'.

Jesús sana a la suegra de Pedro

³⁸ Ngaa n̄i gahui Jesús chruhua nuhui daj. N̄i gatúj sij chruhua ducua Simón. N̄i a'nan' nni chej Simón. N̄i ducu n̄un gachi' ún'. N̄i ga'mi yaco ni sij xi'í yun'unj a'nan' daj rian Jesús. ³⁹ Ngaa n̄i ga' nitu Jesús rian yun'unj xana daj. N̄i

ga'nin' sij sun sisi guxun anéj xi'í daj rian ún'. N̄i hué 'ngo hora daj, n̄i xi'nej gachi' daj nachica ún'. N̄i gax̄i'í man'an ún' gui'yaj xugüi ún' si xa ni tsínj daj.

Muchos sanados al ponerse el sol

⁴⁰ N̄i ngaa gatúj güi, n̄i nicaj ni sij daran' ni ngüi a'nan' ga'í rian xi'í ga'na' ni sij rian Jesús. N̄i guta' sí' ra'a sí' rian daran' ni ngüi daj. N̄i nahuin daran' ni sij, gui'yaj sí'. ⁴¹ N̄i gahui nane x̄i'í chruhua niman nico ni ngüi a'nan' daj. N̄i gaguáj ni nane x̄i'í gahui daj. N̄i gataj ni sij:

—Hué re' huin da'n̄ij Yan'anj xanga'. —Daj gataj ni nane x̄i'í daj.

San̄i ga'mi huee Jesús rian ni nane x̄i'í. N̄i nun ga'uej ruhua sij ga'mi ni nane x̄i'í daj. Daj si ni'i-ín' si hué Jesús huin Cristo, tsínj 'na' nacaj ni ngüi.

Jesús recorre Galilea predicando

⁴² N̄i ngaa guixiguin ango güi, n̄i gahui Jesús xuman' daj gan'anj sij yu'uj rian nitaj ni ngüi mán. San̄i nano' ni ngüi sij. N̄i guis̄ij ni sí' rian nne sij. N̄i nun ga'uej ni sí' sisi gan'anj Jesús rian ni sí'.

⁴³ San̄i gataj Jesús gunun ni sí':

—Hua nīan gan'ān ango ni xuman' ga'mi nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian ni ngüi si da'nga' daj ga'n̄ij Yan'anj yunj ga'nāj. —Gataj Jesús gunun ni ngüi.

⁴⁴ Ngaa n̄i huaj Jesús ga'mi sa' sij si-nuguan' Yan'anj chruhua si-nuhui ni tsínj israelita nne estado Galilea.

5

La pesca milagrosa

¹ N̄i 'ngo güi niquin' Jesús du'ua laguna xachij gu'naj Genesaret. N̄i gada'ui ni ngüi rian sij si huin ruhua ni sí' gunun ni sí' si-nuguan' Yan'anj. ² N̄i guini'í Jesús niquin' huij rīo chéj rian nnee du'ua laguna daj. N̄i hua gahui ni tsínj da'a xucuj ruhua nungüe-é' na'nin' ni sí' nnánj. ³ Ngaa n̄i gatúj Jesús chruhua 'ngo rīo huin si-rīo Simón.

Ni gachínj sij rian Simón sisi guxun sí' doj riō daj gan'anj-án' doj rian laguna daj. Ngaa ni gan'anj gane Jesús. Ni hué asij yu'uj daj gaxi'i sij digyán sij nuguan' sa' rian ni ngüi mán du'ua laguna daj. ⁴ Ni ngaa guisij ga'mi Jesús rian ni ngüi, ni gataj sij gunun Simón:

—Nicaj re' riō gan'anj re' rian gunun dani nnee. Ni dñinij re' nnánj chruhua nnee guida'á re' xucuj. —Daj gataj Jesús.

⁵ Sani gataj Simón:

—Maestro, hua gui'yaj sun ni únj nigan'. Sani ni a 'ngō xucuj nun ga'ue guida'a únj mánj. Sani xi'í si gataj man'án re' sisi dñinij ruhua' yún únj nnánj, ni da'nga' daj gui'yaj únj nánj. —Daj gataj Simón.

⁶ Ni ngaa gui'yaj ni sij daj, ni ducu guida'a ni sij xucuj da' xi'nin' nnánj, gui'yaj xucuj. ⁷ Ni gui'yaj ra'a ni sij dugüi' ni sij, ni tsínj man chruhua ango riō sisi ga'na' ni sí' chraçuij ni sí' ni sij. Ni ga'na' ni sí'. Ni gara daran' ni sij xucuj chruhua nungüej riō. Sani ducu gara chruhua nungüej-é' da' doj, ni naga' nungüej-é' daqui nnee. ⁸ Ni ngaa guini'i Simón Pedro si gahuin, ni ganiquin' ráj dacoj sij ne' rian Jesús. Ni gataj sij:

—Guxun anéj re' man'án re' riánj si huínj 'ngō tsínj da'ui gaquin'. —Gataj Pedro gunun Jesús.

⁹ Ni hué daj guxu'ui' daran' ni dugüi' Simón si hua yya guida'a ni sij nico xucuj. ¹⁰ Ni gan'anj ruhua nungüej tsínj gu'naj Jacobo nga Juan huin nungüej sí' da'níj Zebedeo. Ni huin nungüej sí' tsínj nicaj dugüi' nga Simón nej. Sani gataj Jesús rian Simón:

—Si guxu'ui' re' mánj. Daj si asij acuan' ni daj rún' gui'yaj re' guida'á re' xucuj, ni da'nga' daj gui'yaj re' nga ni ngüi sisi guinico' sa' ni sij man'ánj. —Daj gataj Jesús.

¹¹ Ni nicaj ni sij nungüej riō ga'na' ni sij rian yo'ój. Ni 'ngō dunáj ni sij daran'anj. Ni gaxi'i ni sij guinico' ni sij Jesús.

Jesús sana a un leproso

¹² Ni 'ngō güi nne Jesús 'ngō xuman'. Ni guisij 'ngō tsínj a'nan' xi'i nnij rian sij. Ni ngaa guini'i sí' Jesús, ni ganiquin' ráj dacoj sí' rian Jesús. Ni ga' rian sí' da' rian yo'ój. Ni ga'mi yaco sí' rian Jesús. Ni gataj sí':

—Señor, sisi huin ruhuá re', ni ga'ue gui'yaj gono'ó re' yünj, ni xi'ne xi'i a'nánj. —Gataj tsínj a'nan' daj.

¹³ Ngaa ni guta' Jesús ra'a sij chra tsínj daj. Ni gataj sij:

—Huin ruhuáj sisi ga sa' nnee cúj re' aj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni 'ngō hora xi'nej xi'i a'nan' tsínj daj.

¹⁴ Ngaa ni ga'nin' Jesús sun rian sí', ni gataj sij:

—Si ganata' re' rian ni a 'ngō ni ngüi mánj. Maan si gan'anj re' digyán re' man'án re' rian chrej. Ni nicaj re' 'ngō xucu ga'ui' re' rian Yan'anj daj rún' ga'nin' Moisés sun güenda gahuin-ín' 'ngō da'nga' sisi hua ganahuín re'. Ngaa ni xacaj ni chrej cuenta sisi hua ganahuín re', gui'yaj man'ánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Sani guixi'ni nuguan' xi'í si sa' gui'yaj Jesús. Ni nahuin yu' nico ni ngüi huin ruhua gunun si-nuguan' sij. Ni ruhua ni sij si ganahuín xi'i a'nan' ni sij, gui'yaj Jesucristo nej.

¹⁶ Sani guxun anéj Jesús man'an sij rian ni ngüi. Ni gan'anj sij 'ngō yu'uj nitaj ni ngüi mán gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj.

Jesús sana a un paralítico

¹⁷ Ni 'ngō güi nne Jesús digyán sij rian ni ngüi. Ni nne ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley nga sij nej. Ni 'na' ni sí' ni xuman' ngaj estado Galilea nga estado Judea nej, xuman' Jerusalén nej. Ni ganahuín ni ngüi a'nan', gui'yaj Jesús nga si-fuerza man'an Señor huin Yan'anj.

¹⁸ Hué dan ni guisij go'ngo ni tsínj ata ni sij 'ngō tsínj nare' dacoj rian 'ngō chrun xéj. Ni nano' ni sij daj gatu ni sij chruhua hue' guruj ni sij tsínj a'nan' daj rian Jesús. ¹⁹ Sani rian man nin' ruhua ni ngüi, ni nun

ga'ue guiri' ni sij rian gachin ni sij nga tsínj daj. Ngaa nì gahui ni sij chra hue'. Nì ga'nej ni sij teja. Nì dunij ni sij nanaj rian chrun xéj tsínj a'nan' daj. Nì gurúj ni sij tsínj daj dani ni ngüi rian Jesús. ²⁰ Nì ngaa guini'i Jesús sisi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí', nì gataj sí' gunun tsínj a'nan' daj:

—Jnān, nicā 'ngo niman nico rian si-gaquin' sò' nánj. —Gataj Jesús.

²¹ Ngaa nì gaxi'i gani ruhua ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley nuguan' nan nga ni dugüi' ni sij:

—Nì un sin huin tsínj nan, nì a'mi quij sij rian Yan'anj únj. Urin Yan'anj ga'ue guinicaj niman nico rian si-gaquin' ni ngüi aj. —Da'nga' daj gani ruhua ni tsínj daj.

²² Sanj xacaj Jesús cuenta daj gani ruhua ni sij. Nì gataj sij:

—Nì un sin huin nì ani ruhua á re' nuguan' da únj. ²³ Hua huñ nuguan' ga'ue gatā gunun tsínj nan. Asj ga'ue gatā gunun sij: “Nicā 'ngo niman nico rian xi'í si-gaquin' re'.” Asj ga'ue gatā gunun sij: “Nāchica re' gache re'.” Nan huin huñ nuguan' ga'ue gatā gunun sij. ²⁴ Nì huin ruhuāj sisi xacaj á re' cuenta sisi nicaj sūnj rian xungüi nan huñj da'nj ni ngüi. Nì ga'ue guinicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Ngaa nì gataj Jesús gunun tsínj nare' dacój daj:

—Atā gunun man'án re' sisi nāchica re', nì nacaj re' chrun xéj. Nì güij nan' ducua re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

²⁵ Nì 'ngo hora da nì nachica tsínj daj rian daran' ni ngüi. Nì nacaj sij chrun xéj taj sij daj. Nì nan' sij ducua sij. Nì ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj.

²⁶ Nì gan'anj ruhua ni ngüi mán yu'uj daj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Nì guxu'ui' ni ngüi daj. Nì gataj ni sij:

—Yyaj nì guini'i né' 'ngo si sa', guiyaj Yan'anj. —Daj gataj ni ngüi daj gunun dugüi' ni sij.

Llamamiento de Leví

²⁷ Hué dan nì gahui Jesús ne' chrej xe'. Nì guini'i sij 'ngo tsínj a'nej pesto. Nì gu'naj sí' Leví. Nì nne sí' rian mesa a'nej sí' pesto. Ngaa nì gataj Jesús gunun sí':

—Guinico' re' man'ānj gan'anj né'. —Daj gataj Jesús.

²⁸ Hué dan nì naxuman sí', nì dunáj sí' daran' si nicaj sí'. Nì guinico' sí' Jesús gan'anj sí'.

²⁹ Ngaa nì guiyaj Leví guiyanj nico ducua sí' xi'í Jesús. Nì man nico ango ni tsínj a'nej pesto nga ango ni ngüi nej. Nì nne daran' ni sij rian mesa xa ni sij nga Jesús. ³⁰ Sanj gaxi'i ga'mi quij ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley. Nì gataj ni sij rian ni tsínj nico' Jesús:

—Nì un sin huin nì xa ni é re' go'o ni é re' nga ni tsínj 'yaj gaquin' nej únj. —Daj gataj ni sij.

³¹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Nitaj si ní'yanj ni ngüi hua sa' 'ngo tsínj 'yaj gono'o mánj. Sanj ni ngüi a'nan' ní'yanj 'ngo tsínj gono'o aj. ³² Sé si 'nāj gaquin' ni ngüi hua sa' mánj. Sanj ga'nāj gaquin' ni ngüi 'yaj gaquin' sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. —Gataj Jesús gunun ni sij.

La pregunta sobre el ayuno

³³ Ngaa nì gataj ni sij gunun Jesús:

—Nì un sin huin nì nico' huaj 'yaj ni tsínj nico' Juan ayuno únj. Nì achínj jni'yaj nin' ruhua ni sij rian Yan'anj. Nì hué daj 'yaj ni tsínj fariseo nej. Sanj ni tsínj nico' man'án re', nì ya'yoj xa ni sij go'o ni sij aj. —Daj gataj ni sij.

³⁴ Ngaa nì gataj Jesús:

—Daj rún' 'yaj 'ngo tsínj xacaj yun'unj xana da'nga' daj 'yā. Nì ngaa gahuin guiyanj xacaj 'ngo tsínj daj yun'unj xana, nì si ga'ue guiyaj tsínj gan'anj guiyanj daj ayuno mánj. ³⁵ Sanj hua 'ngo güi ngaa guida'a ni tsínj quij tsínj xacaj yun'unj xana daj. Hué dan nì guiyaj ni tsínj nico' man'ānj ayuno aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

36 Hué dan n̄i nani Jesús 'ngo nuguan' digyán sij rian ni sij. N̄i gataj sij:

—N̄i a 'ngo né' s̄i ga'ue ga'nin' né' du'ua atsij n̄aca, n̄i n̄ara né' du'ua atsij re'e mánj. Sisi da'nga' daj gui'yaj né', n̄i guere' atsij n̄aca da, gui'yaj né' nánj. N̄i da'nga' daj s̄i ga'ue ga'ueé atsij re'e daj, gui'yaj né' nḡa atsij n̄aca da mánj. 37 N̄i s̄i ga'ue ga'nij né' vino n̄aca chruhua nnij re'e. Daj si tsitsi' nnij daj gui'yaj vino n̄aca da nej. Hué dan n̄i 'ngo guere' vino nḡa nnij nej. 38 Hué dan n̄i hua n̄ian ga'nij né' vino n̄aca chruhua nnij n̄aca. Ngaa n̄i 'ngo mán sa' vino nḡa nnij. N̄i daj rún' huin vino n̄aca daj huin si-nuguan'ānj. 39 N̄i ngaa go'o ni sij vino gachij, n̄i nitaj si huin ruhua ni sij go'o ni sij vino n̄aca. Daj si: “Vino gachij huin si sa' go'o ni sij”, ataj ni sij nej aj. Xi'í daj na'uej ruhua ni é re' guinico' ni é re' si-ducuānj huin nuguan' n̄aca. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

6

Los discípulos recogen espigas en el día de reposo

1 N̄i 'ngo güi naránj ruhua ni ngüi, n̄i achéj Jesús riqui nnaa strigo. Ngaa n̄i rocoj ni tsínj nico' Jesús ca strigo. N̄i dixa ra'a ni sij ca. N̄i gahui strigo, n̄i xa ni sij. 2 Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni tsínj fariseo ni sij. N̄i gataj ni sí':

—N̄i un sin huin n̄i 'yaj á re' da únj. N̄i na'uej si-ley Yan'anj sisi gui'yaj né' sun daj güi naránj ruhua né' mánj. —Daj gataj ni sij.

3 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Hua gaya á re' si gui'yaj xi' David ní'. Daj si 'ngo güi ngaa gachin xi'na riqui ni dugüi' sij, 4 n̄i gatúj sij chruhua ducua Yan'anj. N̄i xacaj sij si-chrachrunj Yan'anj. N̄i xa sij. N̄i ga'ui' si xa ni tsínj man nḡa sij nunj si urin chrej ga'ue xa chrachrúnj daj. —Daj gataj Jesús.

5 N̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—N̄i nicaj s̄unj rian ni güi naránj ruhua né' huinj da'nij ni ngüi. —Gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

El hombre de la mano seca

6 Ango güi naránj ruhua ni ngüi, n̄i gatúj Jesús chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. N̄i gaxi'i sij digyán sij rian ni tsínj daj. N̄i yu'uj daj n̄i nne 'ngo tsínj hua naco anéj chrej ra'a sa' sí'. 7 N̄i naga'naj ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo sisi ganahuin tsínj daj, gui'yaj Jesús güi naránj ruhua ni ngüi. Daj si huin ruhua ni sí' ga'mi gaquin' ni sí' xi'í Jesús. 8 Sanj guini'i Jesús si ani ruhua ni sí'. Ngaa n̄i gataj Jesús rian tsínj daj:

—Naxuman so', n̄i guiniquin' so' dani ni únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i naxuman tsínj daj. N̄i ganiquin' sij.

9 N̄i gataj Jesús gunun ni tsínj naga'naj daj:

—Nachínj snan'ān 'ngo nuguan' a ni é re'. A'uej si-ley Yan'anj sisi gui'yaj sa' né' güi naránj ruhua né' ní'. As̄i sa' gui'yaj quij né', ruhua á re' ní'. N̄i a'uej si-ley Yan'anj sisi n̄acaj né' 'ngo tsínj ruhua gahui' ní'. As̄i sa' gahui' sij, ruhua á re' sa'. —Daj gataj Jesús.

10 N̄i ni'yaj Jesús rian daran' ni tsínj mán ganicaj xi'nij sij. N̄i gataj sij gunun tsínj daj:

—Ducua so' ra'á so'. —Gataj Jesús.

N̄i ducua sí' ra'a sí'. N̄i ganahuin ra'a sí'. 11 Sanj ducu ga'man ruhua ni tsínj naga'naj daj. N̄i gaxi'i ni sij diga'mi dugüi' ni sij sisi daj gui'yaj xi'i ni sij nga Jesús.

Elección de los doce apóstoles

12 N̄i 'ngo ni güi daj gan'anj Jesús riqui 'ngo quij. N̄i gachínj jni'yaj sij n̄igan' n̄in' rian Yan'anj. 13 N̄i ngaa guixiguin, n̄i gaquínj sij ni tsínj nico' sij ga'na'. N̄i nacu' sij xuhuij ni sí'. N̄i dugu'naj sij ni tsínj daj apóstol. N̄i nuguan' daj huin ruhuaj gata tsínj a'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi. 14 N̄i 'ngo ni sij huin Simón. N̄i dugu'naj Jesús Pedro sí' nej. N̄i ango sí' huin jnánj Pedro,

tsínj gu'naj Andrés. Nì ángo ni sí' huin Juan nej, Felipe nej, Bartolomé nej, ¹⁵ Mateo nej, Tomás nej, Jacobo, da'níj Alfeo nej. Nì ángo sí' huin Simón huin sí' tsínj gu'naj Celote nej. ¹⁶ Nì ángo sí' huin Judas, tsínj huin jnánj Jacobo. Nì ángo sí' huin Judas, tsínj digyán chrej rian ni tsínj ga'na' guida'a Jesús.

Jesús atiende a una multitud

¹⁷ Nì nanij Jesús riqui quij nga xuhuij ni apóstol. Nì ganiquin' sij rian hua ta. Nì nahuin yu' nico ni tsínj nico' rucu sij nga nico ni ngüi 'na' estado Judea nga xuman' Jerusalén nej, ni ngüi man du'ua nnee yan'anj huin nungüej xuman' gu'naj Tiro nga Sidón nej. Nì guisíj ni ngüi daj rian nne Jesús si gahuin ruhua ni sij gunun ni sij si-nuguan' sí'. Nì gahuin ruhua ni sij ganahuin ni sij sisi xi'nej xi'i a'nan' ni sij, guiyaj Jesús. ¹⁸ Nì ganahuin ni ngüi yaco ran' 'yaj ni nane xi'i, guiyaj Jesús. ¹⁹ Nì gahuin ruhua ni ngüi ganun ra'a ni sij man'an Jesús xi'í si nicaj fuerza sí'. Nì ganahuin daran' ni sij, guiyaj sí'.

Bienaventuranzas y ayes

²⁰ Ngaa nì nachica Jesús rian sij ni'yaj sij ni tsínj nico' sij. Nì gataj sij:

—Hua 'ueé rian án re' si huin ni é re' ni ngüi yaco ran'. Daj si gane niganj ni é re' rian nicaj sun Yan'anj.

²¹ 'Hua 'ueé rian ni é re' si huin ni é re' ni ngüi achin xi'na' riqui yyaj. Daj si guiri' a ni é re' si xa nico ni é re', guiyaj Yan'anj.

'Ni hua 'ueé guiyaj Yan'anj rian án re' si huin a ni é re' ni ngüi aco. Daj si ga'nga' ni é re', guiyaj Yan'anj.

²² 'Ni hua 'ueé rian án re' si nun huin xan' ruhua ni ngüi ni'yaj ni sij ni é re', sisi ri nini ni sij ni é re' nej, sisi a'mi quij ni sij rian xi'í ni é re' nej, sisi a'mi quij ni sij xi'í si-xugüi ni é re' xi'í si nico' ni é re' man'anj, huinj da'níj ni ngüi. ²³ Ngaa nì güi guiran' a ni é re' daj, nì ducu gahuin niá' ruhua á re'. Nì güej a ni é re'

gahuin niá' ruhua á re' xi'í si guiyaj sa' 'ueé Yan'anj nga á re' ngaa nan' ni é re' xata'. Nì hué daj guiyaj quij ni xi ni tsínj 'yaj quij daj nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná.

²⁴ 'Sanì ducu niqui niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj xuru'ue. Daj si urin xungüi nan guiri' ni é re' si huin niá' ruhua ni é re'.

²⁵ 'Ni ducu niqui niman ni é re' ni tsínj gara ran riqui yyaj. Sanì ne' rucu nì gachin xi'na' riqui ni é re'.

'Ni ducu niqui niman ni é re' ni tsínj a'nga' acuan'. Sanì ne' rucu nì nani ruhua á re'. Nì gaco ni é re' nej.

²⁶ 'Ni ducu niqui niman ni é re' ngaa a'mi sa' ni ngüi xi'í ni é re'. Nì da'nga' daj ga'mi ni xi ni ngüi daj rian ni tsínj gataj sisi a'mi ni sí' si-nuguan' Yan'anj xanga'. Sanì tsínj digya' yun'unj huin ni sí'. —Daj gataj Jesús.

El amor hacia los enemigos; la regla de oro

²⁷ Nì gataj ruhua' yún Jesús:

—Sanì atā gunun a ni é re' sisi gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni ngüi unun' nga á re'. Nì guiyaj sa' á re' nga ni tsínj nun huin xan' ruhua ni'yaj á re' nej. ²⁸ Nì ga'mi sa' a ni é re' rian ni ngüi a'mi nuguan' quij rian án re'. Nì gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sisi guiyaj Yan'anj sinduj rian ni ngüi a'mi quij rian án re' nej. ²⁹ Nì sisi hua 'ngo tsínj ga'ui' anéj chrej rián re', nì ga'nin' ruhuá re' danicaj re' ga'ui' sí' anéj chrej rián re' nej. Sisi ga'nej 'ngo tsínj si-reto re', nì ga'nin' ruhuá re' si ga'nej sij si-gató re' nánj. ³⁰ Gara xiná re' ga'ui' re' si achínj ni ngüi rián re'. Nì sisi ga'nej ni ngüi 'ngo si'yáj re', nì si nachínj re' si'yáj re' mánj. ³¹ Nì daj rún' huin ruhua ni é re' guiyaj sa' ni ngüi nga ni é re', nì da'nga' daj guiyaj sa' man'an ni é re' nga ni sij.

³² 'Ni sisi 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' urin ni ngüi 'i ruhua ni'yaj man'an re', ngaa nì sè gani ruhua á re' sisi naru'ue Yan'anj rian án re' mánj. Daj si da ni tsínj 'yaj gaquin',

ni 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni tsínj 'i ruhua ni'ya ni sij. ³³ Ni sisi guí'yaj sa' re' rian urin ni ngüi 'yaj sa' nga man'án re', ngaa ni un sin huin ni naru'ue Yan'anj rian án re', ruhua á re' únj. Daj si 'yaj sa' ni ngüi 'yaj gaquin' rian ni dugüi' ni sij. ³⁴ Ni sisi chracuij re' san'anj rian urin ni ngüi ga'ue naru'ue rián re', ngaa ni sé 'ngo nuguan' huin mánj. Ni un sin huin ni naru'ue Yan'anj rian án re', ruhua á re' únj. Daj si da'nga' daj 'yaj ni tsínj 'yaj gaquin', chracuij ni sij san'anj rian ni dugüi' ni sij. Ni ana'uij ni sij si nahuin ra'a ni sij.

³⁵ 'Hué dan ni gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni ngüi unun' nga á re'. Ni guí'yaj sa' á re' rian ni ngüi nej. Ni chracuij a ni é re' rasun ni ngüi. Ni si gana'uij ni é re' si nariqui ruhua' yún ni sij rian án re' mánj. Ngaa ni man'an Yan'anj guí'yaj 'ueé nin' nga á re'. Ni gahuin a ni é re' da'níj Yan'anj achij nne xata'. Daj si 'yaj sa' Yan'anj nga ni ngüi nitaj si acaj cuenta si 'yaj sa' Yan'anj rian ni sij. Ni hué daj 'yaj sa' Yan'anj nga ni ngüi xi'i nej. ³⁶ Ni gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj á re' ni ngüi daj rún' 'i ruhua chrej ni é re' nne xata' ni'ya yun' nej aj.

El juzgar a los demás

³⁷ 'Si ga'ui' a ni é re' gaquin' dugüi' a ni é re' mánj. Asíj ni si ga'ui' Yan'anj gaquin' a ni é re'. Ni si gataj ni é re' sisi da'ui dugüi' ni é re' gaquin' mánj. Ngaa ni nitaj si gataj Yan'anj si da'ui man'an án re' gaquin' nej. Guinicaj ni é re' 'ngo niman nico rian ni dugüi' ni é re', ngaa ni Yan'anj guinicaj 'ngo niman nico rian xi'í man'an ni é re' nej. ³⁸ Ga'ui' ni é re' rian ni ngüi, ngaa ni Yan'anj riqui rian án re' nej. Ni daj rún' 'yaj 'ngo tsínj sa' ruhua du'uej 'níj, ni ara sa' sij rio, ni da'nga' daj guiriun sa' Yan'anj rio riqui-í' rian né' ga'nij né' chruhua xinánj né'. Ni guí'yaj ran Yan'anj rio. Ni naganan'-án' rio daj. Ni gara sa' Yan'anj rio daj nej. Ni daj rún' 'yaj ni é re' nga

dugüi' ni é re', ni da'nga' daj guí'yaj Yan'anj nga ni é re' nej. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁹ Ngaa ni nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni tsínj nico' sij. Ni gataj sij:

—Ni ga'ue digyán tsínj duri daj chrej rian ango tsínj duri gan'anj nungüej sij ruhua á re' ní'. Si ga'ue mánj. Gan'anj nungüej sij, saní guinij nungüej sij chruhua 'ngo yu'uj nánj. ⁴⁰ Nitaj si huin rian 'ngo tsínj 'na' gahuin chrun daj nga tsínj digyán rian sij. Saní sisi gahuin chrun sa' sij, ngaa ni gahuin sij rún' huin tsínj digyán rian sij. ⁴¹ Ni un sin huin ni ni'yaj re' sisi nun daru chrun rundij rian jnánj re' únj. Saní nitaj si ni'yaj re' si nun 'ngo caj rundij rian man'án re'. ⁴² Ni sisi nitaj si acáj re' cuenta si nun 'ngo caj rián re', ni asa' ga'ue gataj re' rian jnánj re': "Guiniquin' acuán' re', ni guiríj daru chrun rundij rián re' aj." Ni sisi daj atáj re', ni tsínj digya' yun'unj huín re'. Guiri siní re' caj nun rian man'án re' aj. Ngaa ni ga'ue guini'yaj sa' re' guiri re' daru chrun rian jnánj re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Por sus frutos los conoceréis

⁴³ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Ni chrun sa', ni si ga'ue gayu chruj nitaj si hua sa' mánj. Ni chrun nitaj si hua sa', ni si ga'ue gayu chruj hua sa' chraj mánj. ⁴⁴ Ngaa ni'yaj né' daj hua si ayu chra 'ngo chrun daj, ni ni'i né' un chrun huin-ín'. Si ga'ue ga'ne né' higo riqui ni coj tanj mánj. Ni si ga'ue naran' né' uva riqui coj yatan mánj. ⁴⁵ Ni 'ngo tsínj sa', ni a'mi sí' nuguan' sa' xi'í si nara sa' sí' nuguan' hua sa' chruhua niman sí'. Saní tsínj quij hua, ni a'mi sí' nuguan' quij xi'í si nara sí' nuguan' quij chruhua niman sí'. Daran' ni nuguan' nara né' chruhua nimún', ni hué ni nuguan' daj ahui du'ó' a'mí'. —Daj gataj Jesús.

Los dos cimientos

⁴⁶ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Nĩ un sin huin ataj ni é re' sisi Señor huinj, sanĩ nitaj si dagahuin a ni é re' si atā gunun a ni é re' únj. ⁴⁷ Yyaj nĩ gatā gunun a ni é re' daj hua 'ngo tsínj 'na' riānj. Nĩ unun sí'. Nĩ dagahuin sí' si atā gunun sí' nej. ⁴⁸ Huin sí' rún' huin 'ngo tsínj gui'yaj hue'. Gánj gunun sini yan sí' gunun nin' ruhua. Nĩ gune' sí' daqui hue'-é' rian huej. Hué dan nĩ ducu gahui nane. Nĩ gara xinéj nnee. Nĩ ga'ui' nucuj nnee daj rian hue'. Sanĩ nun guisiqui' hue' daj. Daj si gahuin ran sa' hue'-é' gune' sí' rian huej. ⁴⁹ Nĩ hua ango tsínj unun si-nuguan'ānj. Sanĩ nun digahuin sí' si atā gunun sí'. Nĩ tsínj daj huin rún' huin 'ngo tsínj gui'yaj hue' rian yo'ój chru. Sanĩ nun ganj gunun sí' rian gune' sí' daqui hue'. Ngaa nĩ gara xinéj nnee. Nĩ ga'ui' nucuj nnee daj rian hue'. Ngaa nĩ 'ngo ganatúj ó'. Nĩ 'ngo guere' hue'-é' da aj. Daj hua tsínj nun unun si-nuguan'ānj. —Gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

7

Jesús sana al siervo de un centurión

¹ Ngaa guisij ga'mi Jesús rian ni ngüi daj, nĩ gan'anj sij xuman' Capernaum. ² Nĩ yu'uj daj nne 'ngo snado centurión. Nĩ a'nan' 'ngo si-moso capitán daj. Nĩ ruhua gahui' sí'. Nĩ 'i ruhua sij ni'yaj sij si-moso sij. ³ Nĩ ngaa gunun centurión daj si a'mi ni ngüi xi'í Jesús, nĩ ga'nij sij go'ngo ni tsínj huin achij man scanij ni tsínj israelita, gan'anj gachinj jni'yaj ni sí' rian Jesús sisi ga'na' gui'yaj gono'o Jesús si-moso centurión daj. ⁴ Nĩ ngaa guisij ni sij rian Jesús, nĩ ga'mi yaco ni sij. Nĩ gataj ni sij:

—Hua nian chracuij re' centurión daj. ⁵ Daj si 'i ruhua sij ni'yaj sij né' huin né' ni tsínj israelita. Nĩ hué sij gui'yaj si-nuhui né' nej. —Gataj ni sij gunun Jesús.

⁶ Ngaa nĩ gan'anj Jesús nga ni sij. Nĩ ngaa ruhua gahuin nichrun' Jesús guisij sij hue', nĩ ga'nij centurión daj gan'anj go'ngo ni tsínj nicaj dugüi' nga sij, gataj ni sí' gunun Jesús:

—Señor, si gahuin ruhuá re' mánj. Daj si sé tsínj sa' huin tsínj daj, ataj sij. Xi'í daj nĩ si gatúj re' chruhua ducua' sij, ataj sij mánj. ⁷ Nĩ xi'í si sé tsínj sa' huin sij ruhua sij, nĩ nun guisij ruhua sij guchi' sij rián re', ataj sij. Maan si ga'nin' re' sun, nĩ ganahuin si-moso sij, gui'yáj re', ataj sij. ⁸ Daj si hua tsínj a'nin' sun rian sij. Nĩ hué sij a'nin' sun rian ni snado nej. Nĩ ngaa a'nij sij 'ngo snado gan'anj sí', nĩ huān'anj sí'. Nĩ ngaa ataj sij ga'na' 'ngo sí', nĩ 'na' sí' nej. Nĩ ngaa a'nij sij si-moso sij gui'yaj sun sí', nĩ hué daj gui'yaj sun sí' nej. —Daj gataj ni dugüi' centurión daj gunun Jesús.

⁹ Nĩ ngaa gunun Jesús nuguan' gataj tsínj daj, nĩ gan'anj ruhua sij. Nĩ guini'yaj sij rian ni tsínj nico' sij. Nĩ gataj sij:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi nun nari'ij 'ngo tsínj israelita xuman ruhua rún' xuman ruhua tsínj centurión nan mánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ Nĩ ngaa nanicaj ni tsínj nicaj dugüi' nga centurión daj gan'anj ni sij ducua' sí', nĩ xacaj ni sij cuenta sisi hua ganahuin moso daj.

Jesús resucita al hijo de la viuda de Naín

¹¹ Hué daj sij nĩ gan'anj Jesús 'ngo xuman' gu'naj Naín. Nĩ huaj ni tsínj nico' sij nicaj dugüi' ni sí' nga nico ni ngüi huaj ni sí' nej. ¹² Nĩ ngaa huaj guisij sij du'ua xuman' daj, nĩ guini'i sij si huaj gachin' ni ngüi xanj daj 'ngo níman. Nĩ tsínj gahui' daj huin urin da'nij yun'unj mmij. Nĩ huaj nin' ruhua ni ngüi xanj nga yun'unj mmij da nej. ¹³ Nĩ gani yaco ruhua Señor ni'i sij yun'unj mmij daj. Nĩ gataj sij:

—Si gacó so' mánj. —Gataj Jesús gunun ún'.

14 Ngaa n̄i gan'anj nich̄i Jesús. N̄i ganun ra'a sij chrun xéj. N̄i guiniquin' ni tsínj ata níman. N̄i gataj Jesús gunun tsínj gahui' daj:

—Tsínj sno'o. N̄achica re'. —Daj gataj Jesús.

15 Ngaa n̄i nachica tsínj gahui' daj gane sí'. N̄i gax̄i'i sí' ga'mi sí'. N̄i naga'ui' Jesús man'an sí' ra'a nni sí'.

16 N̄i ngaa guini'i ni ngüi si gui'yaj Jesús, n̄i guxu'ui' daran' ni sij. N̄i gax̄i'i ni sij ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. N̄i gataj ni sij:

—Gurugüi' 'ngo tsínj huin achij a'mi si-nuguan' Yan'anj scanij né'. —Daj gataj ni sij.

N̄i gataj ni sij nej:

—N̄i 'na' ni'yaj Yan'anj ni ngüi nico' man'an Yan'anj. —Gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

17 N̄i gaxa'n̄i nuguan' xi'í si gui'yaj Jesús n̄in' gachra' estado Judea nga ango ni xuman' ngaj n̄ichrun' nga-á'.

Los mensajeros de Juan el Bautista

18 N̄i nata' ni tsínj nico' Juan si gui'yaj Jesús gunun man'an sí'. Ngaa n̄i gaquínj Juan hūij tsínj nico' sí' ga'na' nungüej sij rian sí'. 19 Ngaa n̄i ga'n̄ij Juan gan'anj nungüej sij n̄achin' snan'anj nungüej sij Jesús. N̄i nan huin nuguan' ga'n̄ij Juan rian Jesús:

—Hué re' huin tsínj n̄acaj ni ngüi ní'. As̄i ḡana'uij únj si ga'na' ango tsínj sa'. —Da'nga' daj huin nuguan' ga'n̄ij Juan rian Jesús.

20 Hué dan n̄i guis̄ij nungüej sij rian Jesús. N̄i gataj nungüej sij:

—Ga'n̄ij Juan, tsínj duguata' nnee, ga'na' n̄achin' snan'anj nungüej únj man'án re' sisi so' huin tsínj ga'na' n̄acaj ni ngüi ní'. As̄i ḡana'uij únj ango tsínj ga'na' sa'. —Gataj nungüej sij gunun Jesús.

21 N̄i hué gūe hora daj, n̄i ganahuin nico ni ngüi a'nan', gui'yaj Jesús. N̄i guiri sij nane xi'i niman ni ngüi nej. N̄i naxiguin rian ni ngüi duri, gui'yaj sij nej. 22 Hué xi'í daj n̄i gataj Jesús gunun nungüej sij:

—Güij nungüej é re'. N̄i n̄ata' nungüej é re' gunun Juan si guini'i nungüej é re' nga si gunun nungüej é re' nej. Daj si xiguin ni'yaj ni ngüi duri. N̄i chéj ni tsínj yacuan nej. N̄i nahuin sa' ni ngüi a'nan' xi'i nni nej. N̄i naxi'n̄ij chraquij ni tsínj so'o nej. N̄i ganá'n̄ij ni níman gahui' nej. N̄i unun ni ngüi yaco ran' nuguan' sa' nej. 23 N̄i hua 'ueé rian 'ngo tsínj nitaj si n̄anicaj ruhua n̄i'yaj sij xi'ij. Daj gataj nungüej é re' rian Juan. —Daj gataj Jesús rian nungüej tsínj daj.

24 N̄i ngaa n̄anicaj nungüej sí' n̄an' nungüej sí' rian Juan, ngaa n̄i gax̄i'i ga'mi sa' Jesús rian ni ngüi xi'í Juan. N̄i gataj sí':

—N̄i ngaa gan'anj ni é re' gunun ni é re' si-nuguan' Juan quij qui'yanj n̄aco, n̄i daj hua sij guini'i ni é re', ruhua ni é re' únj. Daj rún' 'yaj rian ngaa xinunj 'yaj nane, n̄i da'nga' daj 'yaj sij, ruhua ni é re' ní'. 25 N̄i sisi sé daj 'yaj sij, n̄i un sin huin n̄i gan'anj n̄i'yaj á re' rian huaj sij únj. Gan'anj ni'yaj á re' 'ngo tsínj n̄un atsij n̄ia' ní'. San̄i sé daj huin sij mánj. Ni'i ni é re' sisi ni tsínj n̄un atsij n̄ia' nga ni tsínj utin' nico san'anj, n̄i nne ni sí' ducua' ni rey. 26 N̄i un sin huin n̄i gan'anj n̄i'yaj á re' rian nne sij únj. As̄i 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj ní'. X̄anga' n̄i hué daj huin sij aj. N̄i hua achij Juan daj nga daran' ango ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

27 'N̄i as̄ij ná n̄i garun sa' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í Juan. N̄i gataj Yan'anj:

A'n̄i 'ngo tsínj gūnicaj nuguan' gūchi' sij.

N̄i tsínj daj gūtaj dian sini rián re' gan'anj sij.

N̄i gūiyaj xugüi sij si-chréj re' aj. Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

28 'N̄i at̄a gunun a ni é re' sisi scanij ni tsínj ga'nga, gui'yaj ni yun'unj x̄ana, n̄i nitaj si rugüi' 'ngo tsínj huin achij daj rún' huin man'an Juan tsínj duguata' nnee. San̄i tsínj hua lij n̄in', n̄i huin achij sij rian

nicaj sun Yan'anj daj nga man'an Juan ga. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

²⁹ Nĭ ngaa gunun ni ngüi nga ni tsínj a'nej pesto si gataj Jesús, nĭ gataj ni sij sisi dugu'naj huaj gui'yaj Yan'anj. Daj si hua gata' nnee ni sí', gui'yaj Juan. ³⁰ Sanĭ ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley, nĭ nun ga'uej ruhua ni sij gunun ni sij daj huin ruhua Yan'anj gui'yaj Yan'anj xi'í ni sij mánj. Daj si nun gata' nnee ni sij, gui'yaj Juan.

³¹ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Daj un sin huin gui'yā guiri' digyānj rian án re' daj hua ni ngüi mán acuan' nan únj. ³² Daj rún' 'yaj ni tsin' gan'anj gane rian yu'ue ngaa ducuj, nĭ agua ni dugüi', nĭ hué daj huin ni sij. Nĭ ataj anin'inj: “A'yanj únj riā rian án re' saj. Sanĭ nun guiran'anj a ni é re' mánj. Garáj ni únj chra' snanga. Sanĭ nun gaco ni é re' mánj.” Hué daj ataj ni tsin' rian ni dugüi' ni tsin' anj. ³³ Daj si ga'na' Juan tsínj duguata' nnee, nĭ nun xa sij chrachrúnj, nun go'o sij nnee vino nej. Nĭ xi'í daj ataj á re' sisi nun nane xi'i niman sij aj. ³⁴ Asíj nĭ ga'na' da'nĭj ni ngüi huin man'anj. Nĭ xāj, nĭ go'ōj aj. Nĭ ataj ni é re' sisi huĭnj 'ngo tsínj xa nasa', go'o nasa'. Nĭ huĭnj 'ngo tsínj nicaj dugüi' nga ni ngüi 'yaj gaquin' nga ni tsínj a'nej pesto nej, ataj á re' xi'ij nej. ³⁵ Sanĭ sisi 'yaj sa' 'ngo tsínj daj, nĭ ga'ue guini'i né' sisi tsínj ni'i sa' huin sij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús en el hogar de Simón el fariseo

³⁶ Ngaa nĭ gaquínj 'ngo tsínj fariseo xā Jesús nga man'an sí'. Ngaa nĭ gatúj Jesús ducua sí' gan'anj gane sij rian mesa. ³⁷ Nĭ nne 'ngo yun'unj xāna 'yaj gaquin' xuman' daj. Nĭ ngaa gunun ún' sisi nne Jesús ducua fariseo daj xa sij, nĭ nicaj ún' 'ngo gaga' alabastro nun gasiti guin' daj. ³⁸ Nĭ niquin' ún' ne' xi'í Jesús. Nĭ aco ún'. Nĭ ayanj nnee rian ún'

aco ún' daj dacój Jesús. Nĭ ane-é' dacój Jesús, 'yaj ún'. Nĭ naruhui ún' huee chra ún' dacój Jesús. Nĭ jnaco dacój sí', 'yaj ún'. Nĭ garun du'ua ún' dacój Jesús. Nĭ garij ún' gasiti guin' daj dacój sí' nej. ³⁹ Nĭ ngaa guini'i tsínj fariseo, tsínj ducua daj si gui'yaj yun'unj xāna daj, nĭ gani ruhua man'an sí': “Sisi xānga' yya huin Jesús 'ngo tsínj a'mi sinuguan' Yan'anj, ngaa nĭ xācaj sí' cuenta sisi yun'unj xāna 'yaj gaquin' huin ún', nĭ atsi ún' man'an sij.” Da'nga' daj gani ruhua tsínj fariseo daj xi'í Jesús. ⁴⁰ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun tsínj fariseo daj:

—Simón, nicā 'ngo nuguan' gatā gunun re'. —Gataj Jesús.

—Gataj so', Maestro. —Gataj tsínj ducua daj.

⁴¹ Nĭ gataj Jesús:

—Huj ran' tsínj daj da'ui san'anj rian 'ngo xuru'ue. Nĭ 'ngo sij 'yaj xiquínj un'un' ciento san'anj denario. Nĭ ango sij 'yaj xiquínj huĭj xia chi' san'anj denario. ⁴² Nĭ rian nun guiri' nungüej sij naru'ue sij rian xuru'ue daj, nĭ ga'nin' ruhua sí' si da'ui nungüej sij. Ngaa nĭ, daj hua go'ngo nungüej sij garan' doj ruhua ni'yaj xuru'ue daj, ruhuá re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁴³ —Ani ruhuāj sisi tsínj da'ui nico daj, nĭ garan' doj ruhua sij ni'yaj sij xuru'ue. —Daj gataj Simón.

—Hué dan huin xānga' yya. —Daj gataj Jesús gunun Simón huin tsínj fariseo daj.

⁴⁴ Ngaa nĭ nanicaj Jesús ni'yaj sij yun'unj xāna daj. Nĭ gataj sij gunun Simón:

—Xācaj re' cuenta si gui'yaj yun'unj xāna nan ní'. Ngaa gatū chruhua ducua re', sanĭ nun riquí re' nnee na'nĭj dacō mánj. Nĭ yun'unj xāna nan, nĭ nnee gaco ún' daj na'ni ún' dacō. Nĭ huee chra ún' jnaco ún' dacō nej. ⁴⁵ Nun garun du'ua re' man'anj mánj. Sanĭ asĭj gatū ducua re', nĭ nun duna ún' si garun du'ua ún' dacō. ⁴⁶ Nĭ nun garĭj re' gasiti chrāj. Sanĭ yun'unj

daj garij ún' gasiti guin' daj dacō.
⁴⁷ Xi'í daj nī atā gunun re' sisi da'ui ún' nico gaquin'. Sanī nicā 'ngo niman nico xi'í ni gaquin' da'ui ún'. Daj si 'i nīn' ruhua ún' ni'yaj ún' yūnj. Sanī ngaa ani ruhua 'ngo tsínj daj sisi doj huin gaquin' da'ui sij, nī doj 'i ruhua sij ni'yaj sij yūnj. —Daj gataj Jesús gunun Simón.

⁴⁸ Ngaa nī gataj Jesús gunun yun'unj xana daj:

—Nicā 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' re'. —Daj gataj Jesús.

⁴⁹ Nī nne ango ni tsínj rian mesa daj. Nī gaxi'i ni man'an ni sij nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' ni sij. Nī gataj ni sij:

—Nī un tsínj huin tsínj nan, nī ga'ue guinicaj sij niman nico rian ni gaquin', ruhua á re' únj. —Daj gataj ni tsínj daj.

⁵⁰ Sanī gataj Jesús rian yun'unj xana daj:

—Hua nacaj Yan'anj man'án re' xi'í si guxuman ruhua re' ni'yaj re' yūnj. Gahuin din'inj ruhua re' nan' re' ducúa re'. —Daj gataj Jesús gunun ún'.

8

Mujeres que sirven a Jesús

¹ Nī ngaa gachin doj nī gachéj Jesús daran' rian ni xuman' ngā ni rancho nej ga'mi sa' sij xi'í si nicaj Yan'anj sun rian né'. Nī nicaj dugüi' ni xuhuij ni tsínj nico' sij nej. ² Nī huaj go'ngo yun'unj xana ngā sij nej. Nī hua guiri Jesús nane xi'i chruhua niman da'aj ni ngüi daj. Nī nahuin ango da'aj ni ún', gui'yaj sij nej. Nī scanij ni ún', nī huaj María gu'naj ún' Magdalena. Nī hua guiri Jesús ichij nane xi'i chruhua niman ún'. ³ Nī huaj yun'unj gu'naj Juana huin ún' nicā tsínj gu'naj Chuza huin sí' tsínj nicaj yun'unj ni moso 'yaj rey Herodes. Nī huaj yun'unj gu'naj Susana ngā nico ango ni ngüi xana nej. Nī chracuij ni ún' si'yaj ni ún' rasun gachin rian Jesús.

Parábola del sembrador

⁴ Nī gahui nico ni ngüi man rian ni xuman' gan'anj nī'yaj nī sij Jesús. Nī nahuin yu' nico ni ngüi rian Jesús. Hué dan nī nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni ngüi. ⁵ Nī gataj sij:

—Gahui 'ngo tsínj dagaman' can. Nī ngaa dagaman' sij, nī guinij doj can chruhua chrej. Nī gachin ni ngüi gurun ni sij. Nī naran' ni xataj xa xuj. ⁶ Nī guinij doj can daj rian yo'ój yej rian nitaj nico yo'ój. Nī ngaa xira' can daj, nī ganacoj. Daj si nitaj si hua 'yo yo'ój daj. ⁷ Nī gayu doj can scanij tanj. Nī xira' nuguan'an can daj ngā tanj. Hué dan nī gane coj daj, gui'yaj tanj. ⁸ Nī gayu doj can ango yo'ój sa'. Nī guixira' can daj. Nī gachij man'an can. Nī gayu sa' can. Nī 'ngo coj daj gahui 'ngo ciento can. —Daj gataj Jesús nani sij cuento rian ni ngüi daj.

Ngaa nī ga'mi nucaj Jesús. Nī gataj sij:

—Sisi nun chraquij a ni é re', nī gunun a ni é re' nej aj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa nī nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús. Nī gataj ni sij gunun sí':

—Nī un sin huin cuento nan ruhuaj gata únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁰ Ngaa nī gataj Jesús:

—Rian ni é re' riqui Yan'anj sisi guini'i ni é re' daj hua rian nicaj sun Yan'anj. Sanī rian ni ngüi nitaj si nicaj dugüi' ngā, nī nanij cuento hua ránj. Ngaa nī guini'yaj ni sij. Sanī nun guini'i ni sij. Nī gunun chraquij ni sij. Sanī na'ue gara da'nga' ruhua ni sij.

¹¹ 'Hué nan huin si ruhuaj gata cuento digyánj rian án re'. Daj rún' hua can daj, nī da'nga' daj hua si-nuguan' Yan'anj. ¹² Nī can guinij du'ua chrej, nī rún' hua ni ngüi gunun nuguan' huaj. Nī ga'na' sichre. Nī ri sichre nuguan' sa' daj niman ni sij sisi nun guxuman ruhua ni sij nī'yaj ni sij Yan'anj. Daj si na'uej ruhua sichre si nacaj Yan'anj ni sij. ¹³ Nī can guinij rian yo'ój yej, nī rún' hua ni ngüi gunun nuguan' huaj. Daj si ngaa gunun ni

sij nuguan' sá' daj, n̄i nahuin ra'a ni sij. N̄i gahuin n̄ia' ruhua ni sij. San̄i 'yaj ni sij rún' 'yaj 'ngō coj nitaj nico ya'a siu. Doj gue güi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Daj si ngaa guiran' ni sij sayun, n̄i gahuin n̄ini ni sij rian Yan'anj anj. ¹⁴ N̄i can guinij scanij tanj rún' hua ango ni ngüi gunun nuguan' huaj. N̄i huin ruhua ni sij guiri' ni sij rasun man chruhua xungüi nan. N̄i digya' yun'unj san'anj ni sij si nahuij ruhua ni sij gahuin xuru'ue ni sij. Ngaa n̄i nitaj si 'yaj sá' ni sij ga mánj. ¹⁵ N̄i can guinij rian yo'ój sá' hué daj hua ango ni ngüi gunun nuguan'. N̄i ngaa gunun ni sij nuguan' sá' daj, n̄i gahuin n̄ica ruhua ni sij ngā nuguan' daj. Daj si hua sá' niman ni sij. N̄i hua n̄ica niman ni sij nej. N̄i 'yaj sá' ni sij. N̄i nitaj si duna ni sij si-chrej Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

Nada oculto que no haya de ser manifestado

¹⁶ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús: —N̄i ngaa arún' yan'an chra 'ngō candil, n̄i si gune' hui né' riqui chru ngā riqui nna ganun yan'an daj. San̄i guto' xata' rian mesa sisi guixiguin yan'an daj rian ni ngüi gatu chruhua hue' guini'i ni sij. ¹⁷ Ngaa n̄i n̄i a 'ngō nuguan' naránj ni ngüi acuan', san̄i daran'anj narugüi'. N̄i nitaj a 'ngō nuguan' guixij hui ni ngüi acuan', san̄i guini'i daran' ni ngüi xiguin sá'. ¹⁸ Ngaa n̄i ga cuidado ni é re' daj unun ni é re' ni nuguan' nan. Daj si ga'ui' Yan'anj rian tsínj unun. San̄i ga'ne Yan'anj da gue nicaj ni tsínj na'uej ruhua gunun sá'. Daj si an̄i ruhua ni sij sisi ni'i sá' ni sij. San̄i sé daj huin mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La madre y los hermanos de Jesús

¹⁹ Ngaa n̄i guisij nni Jesús ngā ni jnánj sij rian sij. San̄i nun ga'ue gahuin nichrun' anin' nni sí' rian man'an sij. Daj si man n̄in' ruhua ni ngüi rian Jesús. ²⁰ Ngaa n̄i nata' 'ngō tsínj daj rian Jesús:

—Nn̄i re' ngā ni jnánj re' ana'uij niquin' ne' chrej xe' huin ruhua ni sij guini'i ni sij man'an re'. —Daj gataj tsínj daj.

²¹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Nn̄i ngā ni jnān huin ni ngüi unun si-nuguan' Yan'anj. N̄i 'yaj ni sij si ataj nuguan' daj. —Daj gataj Jesús.

Jesús calma la tempestad

²² Hué dan n̄i 'ngō güi daj, n̄i gahui Jesús chruhua 'ngō riō achéj rian nnee. N̄i gatúj ni tsínj nico' sij chruhua riō nej. N̄i gataj Jesús gunun ni sí':

—Gan'anj né' anéj chrej du'ua laguna xachij nan. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i gan'anj ni sij. ²³ N̄i ngaa huaj ni sij, n̄i gatoj Jesús. N̄i gahui 'ngō nane nucuaj xxi rian laguna daj. N̄i gara nnee chruhua riō. N̄i ruhua guinij riō daj chruhua nnee.

²⁴ Ngaa n̄i gan'anj ni sij nachica ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Maestro, Maestro, ruhua gahui' né'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

Ngaa n̄i nachica ni sij Jesús. N̄i ga'mi huee sij rian nane ngā rian nnee. Ngaa n̄i ganiquin' daran'anj. N̄i gahuin din'inj rian laguna daj, gui'yaj Jesús. ²⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—N̄i un sin huin n̄i na'ue guxuman ruhua á re' n̄i'yaj á re' man'anj únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni guxu'ui' ni sij. N̄i gan'anj ruhua ni sij. N̄i gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—N̄i un tsínj huin tsínj nan únj. N̄i ngaa a'nin' sí' sun, n̄i da' nane ngā nnee dagahuin si-nuguan' sij. —Daj gataj ni sij.

El endemoniado gadareno

²⁶ Ngaa n̄i guisij ni sij do'ój ni tsínj gadareno. N̄i ngaj yo'ój daj anéj chrej du'ua laguna xachij daj rian estado Galilea. ²⁷ N̄i nanij Jesús riō daj. Ngaa n̄i ga'na' 'ngō tsínj 'na' xuman' daj rian Jesús. N̄i guisij ga'i yo' n̄un nane xi'i niman sij. N̄i nitaj si n̄un sij atsi. N̄i nitaj si nne sij hue'

mánj. Sanj nne sij chruhua ni yu'uj rian gachin' ni sij niman. ²⁸ Nj ngaa guini'i sij Jesús, nj gaguáj nucaj sij. Nj ganiquin' ráj dācoj sij rian Jesús. Nj gataj sij gaguáj sij:

—Nitaj si huaj si diguáj re' ngāj huín re' Jesús da'níj Yan'anj achij nne xata' mánj. A'mi acōj rián re' sisi sj gui'yáj re' castigo man'ānj mánj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²⁹ (Nj da'nga' daj gataj sij daj si hua ga'nin' Jesús sun rian nane xī'i sisi gahui nane xī'i daj niman sij. Nj hua guisíj ga'i yo' sisi guida'a nane xī'i tsínj daj. Nj anumi cadena ra'a sij ngā dacój sij, gui'yaj ni ngüi. Sanj xi'nin' cadena, gui'yaj sij. Nj nicaj nane xī'i sij gan'anj-án' sij quij qui'yanj nāco nej.)

³⁰ Ngaa nj nachínj snan'anj Jesús sí'. Nj gataj sij:

—Daj gu'naj re' únj. —Gataj Jesús.

Nj gataj man'an sí':

—Xi'nin' nico gu'nā aj. —Daj gataj sí' xi'í si ga'i nico nane xī'i gatúj chruhua niman sí'.

³¹ Nj ga'mi yaco ni nane xī'i daj rian Jesús sisi sj ga'nij sí' gan'anj ni nane xī'i daj rian yan'an mánj.

³² Nj njchrun' xi'í quij mán 'ngo xi'nin' xxi xacáj xa xuj. Nj ga'mi yaco ni nane xī'i rian Jesús sisi ga'nij sí' gan'anj gatú ni sij chruhua niman ni xacáj daj. Ngaa nj ga'uej ruhua Jesús sisi da'nga' daj gui'yaj ni nane xī'i daj. ³³ Ngaa nj gahui ni nane xī'i chruhua niman tsínj daj. Nj gan'anj gatú ni sij chruhua niman ni xacáj da aj. Ngaa nj 'ngo gan'anj gue xi'nin' xacáj daj guinij xú' chra 'ngo huej. Nj guinij ni xuj chruhua laguna gahui' ni xú' chruhua nnee aj.

³⁴ Nj ngaa guini'i ni tsínj dugumi ni xacáj si guiran' xú', nj gunánj ni sij nan' ni sij xánj ni sij ngā riqui quij. Nj nata' ni sij daj gahuin guiran' ni sij. ³⁵ Hué dan nj gahui ni ngüi daj gan'anj guini'yaj ni sij un sin huin guiran' ni tsínj daj. Nj ngaa guisíj ni sij rian nne Jesús, nj guini'i ni sij tsínj guinun nane xī'i

niman daj. Nj yyaj nj nne sij xi'í Jesús nun sij si-gan' sij, hua sa' ga'ue nani ruhua sij. Nj guxu'ui' ni ngüi guisíj daj. ³⁶ Nj ni tsínj guini'i daj gahuin, nj ganani ni sij daj gahuin ngaa ganahuin sa' tsínj guinun ni nane xī'i, gui'yaj Jesús.

³⁷ Hué dan nj gachínj jni'yaj daran' ni tsínj gadareno rian Jesús sisi gahui sí' gan'anj sí' xánj ni sij. Daj si guxu'ui' ni sij. Ngaa nj gahui Jesús chruhua riō achéj rian nnee. Nj gan'anj sij anéj chrej du'ua laguna daj. ³⁸ Ngaa nj ga'mi yaco tsínj gunun ni nane xī'i rian Jesús sisi ga'uej sí' guinicaj dugüi' sí' ngā sij gan'anj nungüej sij. Sanj ga'nij Jesús nan' sí' ducúa sí'. Nj gataj sij:

³⁹ —Güij nan' ducúa re', ngaa nj nāta' re' gunun ni dugüi' re' daran' si sa' gui'yaj Yan'anj xi'í man'án re'. —Daj gataj Jesús gunun sij.

Ngaa nj gan'anj sij. Nj nata' sij rian daran' ni ngüi man xuman' daj xi'í si sa' gui'yaj Jesús rian sij.

La hija de Jairo; la mujer que tocó el manto de Jesús

⁴⁰ Nj ngaa nanicaj Jesús, nj gahuin niā' ruhua ni ngüi nahuin ra'a ni sij man'an Jesús. Daj si ana'uij daran' ni sij sí'. ⁴¹ Ngaa nj ga'na' 'ngo tsínj huin achij chruhua nuhui rian nne Jesús, gu'naj sí' Jairo. Nj ganiquin' ráj dācoj sí' xi'í Jesús. Nj ga'mi yaco sí' rian Jesús sisi gan'anj sij ducúa sí'. ⁴² Daj si hua urin da'ni xāna sí'. Nj síj 'ngo si xuhuij yo' huaj ún'. Nj doj nj gahui' ún'.

Nj ngaa huaj Jesús, nj ducu guru'man ni ngüi xi'nij sí' ganicaj ni sij rian huaj sí'.

⁴³ Nj scanij ni ngüi daj, nj niquin' 'ngo yun'unj xāna a'nan' si guisíj xuhuij yo' uráj tun ún'. Nj gutin' ún' daran' si nicaj ún' ngā ni tsínj gono'o. Sanj nun ga'ue ganahuin ún', gui'yaj a 'ngo ni sij. ⁴⁴ Ngaa nj gan'anj njchi ún' scanij ni ngüi guisíj ún' rucú Jesús. Nj ganun ún' chra ra'a ún' du'ua si-gan' sí'. Ngaa nj

'ngo hora, n̄i ganiquin' si uráj tun.
⁴⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Daj hua á re' ganun ra'a si-gan'ānj únj. —Daj gataj Jesús.

San̄i n̄i a 'ngo ni sij nun ganun si-gan' Jesús, ataj ni sij. Ngaa n̄i gataj Pedro nga ni tsínj man nga sij:

—Man n̄in' ruhua ni ngüi rián re'. N̄i chráj ra'a daran' ni sij man'án re'. Ngaa n̄i un sin huin n̄i nachínj snan'anj re': “Daj hua ngüi ganun ra'a man'ān únj.” Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁴⁶ San̄i gataj Jesús:

—Ganun yya 'ngo ngüi man'ānj. Daj si ni'inj sisi nahuin ngüi, gui'yā. —Daj gataj Jesús.

⁴⁷ N̄i ngaa guini'i yun'unj xana daj sisi na'ue guixij hui ún', n̄i naganánj ún' ga'na' ún' ganiquin' ráj dācoj ún' rian Jesús. N̄i nata' yya ún' gunun sij rian daran' ni ngüi un xi'i huin ganun ra'a ún' si-gan' Jesús. N̄i nata' ún' sisi 'ngo hora, n̄i nahuin ún', gui'yaj sij.

⁴⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ún':

—Xica'uñj, ganahuín re', gui'yaj si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' man'ānj. N̄i dínj gahuin nimán re' gan'anj re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ún'.

⁴⁹ N̄i hua gue a'mi Jesús, n̄i ga'na' 'ngo tsínj 'yaj sun rian tsínj nicaj sun nuhui daj. N̄i gataj sí' gunun sij:

—Guisíj gahui' da'n̄i xana re'. Ngaa n̄i si garasun re' rian Maestro mánj. —Daj gataj sí' gunun Jairo.

⁵⁰ San̄i gunun Jesús si gataj sí'. N̄i gataj sij:

—S̄i guxu'uí' re' mánj. Maan si guxuman yya ruhuá re' n̄i'yaj re' man'ānj. Ngaa n̄i ganahuin sa' da'n̄ij re'. —Daj gataj Jesús.

⁵¹ N̄i ngaa gatúj Jesús chruhua hue', n̄i nun ga'uej sij sisi gatu ni ngüi nga sij. N̄i maan Pedro nga Jacobo nej, Juan nej, nungüej nica Jairo nej, ga'uej Jesús gatu chruhua hue' nga sij. ⁵² N̄i ducu aco ni ngüi. N̄i aguáj ni sij nej. San̄i gataj Jesús:

—S̄i gaco ni é re' mánj. Sé si gahui' tsin' xana mánj. San̄i si ato nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵³ San̄i ga'nga' naco ni sij guini'i ni sij man'an Jesús. Daj si guini'i ni sij sisi hua gahui' yya tsin' daj. ⁵⁴ San̄i guida'a Jesús ra'a tsin' daj. N̄i ga'mi nucuj sij. N̄i gataj sij:

—Tsin' xana, ataj snan'ān gunun so' sisi nachica so'. —Daj gataj Jesús gunun tsin' daj.

⁵⁵ Ngaa n̄i ganá'nij tsin' xana daj. N̄i hué hora 'ngo nachica unj. N̄i ga'nin' Jesús sun sisi ga'ui' ni ngüi xa tsin' daj.

⁵⁶ N̄i ducu gan'anj ruhua nungüej nica Jairo. San̄i ga'nin' Jesús sun sisi si nata' nungüej sij nuguan' daj rian n̄i a 'ngo ngüi mánj.

9

Misión de los doce discípulos

¹ Hué dan n̄i gaquínj Jesús sisi nahuin yu' ni xuhuij ni tsínj nico' sij rian sij. N̄i ga'ui' sij sun rian ni sí' sisi guñicaj ni sí' sun rian ni nane xi'i. N̄i hué daj ga'ui' sij fuerza sisi ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ni sí' nej. ² N̄i ga'n̄ij Jesús sisi gan'anj ga'mi ni sí' nuguan' sa' xi'i si nicaj sun Yan'anj rian ni ngüi. N̄i gataj Jesús sisi ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ni sij nej. ³ N̄i gataj Jesús:

—Gayun ni é re' gan'anj ni é re'. N̄i si ga'ue guñicaj ni é re' rutsj nej, xinánj nej, chrachrúnj nej, san'anj nej, gan'anj ni é re' mánj. N̄i si ga'ue guñicaj ni é re' atsij naduna ni é re' gan'anj ni é re' mánj. ⁴ N̄i ngaa gatu ni é re' chruhua 'ngo hue', ngaa n̄i gunaj ni é re' hue' daj da síj gahui ni é re' gan'anj ni é re' xuman' daj.

⁵ N̄i sisi hua 'ngo yu'uj na'ue ni sij nahuin ra'a ni sij a ni é re', ngaa n̄i naganan' a ni é re' yo'ój chru dacój ni é re' ngaa gahui ni é re' yu'uj daj. N̄i hué-é' huin 'ngo ducúanj digyán ni é re' rian ni sij sisi nun gui'yaj sa' ni sij. —Daj gataj Jesús.

⁶ Hué dan n̄i gahui ni tsínj nico' Jesús gan'anj ni sij daran' ni xuman'.

Ni nata' ni sij nuguan' sa'. Ni nin' gachra' ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ni sij nej.

Muerte de Juan el Bautista

⁷ Ni gunun rey Herodes daran' si gui'yaj Jesús. Ni nun nari' ruhua sij si gui'yaj sij. Daj si gataj go'ngo ni ngüi sisi ganá'nij Juan scanij ni niman. ⁸ Ni gataj ango ni sij sisi hué Jesús huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj gu'naj Elías. Ni gataj ango da'aj ni sij sisi ganá'nij 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj gane sí' asij ná. ⁹ Ni gataj rey Herodes:

—Ga'nin' ni sij chra Juan, gui'yā. Ngaa ni un tsínj huin tsínj da únj. Daj si unünj ga'i nuguan' xi'í sij. —Daj gataj Herodes.

Ni huin ruhua Herodes guini'i sí' man'an Jesús.

Alimentación de los cinco mil

¹⁰ Ni ngaa nanicaj ni tsínj nico' Jesús, ni gataj ni sij daran' si gui'yaj ni sij rian Jesús. Hué dan ni nicaj Jesús ni sij gan'anj sí' 'ngo quij qui'yanj naco nichrun' xuman' Bet-saida. ¹¹ Ni ngaa guini'i ni ngüi, ni guinico' ni sij man'an sí'. Ni ga'mi sa' sí' nga ni sij. Ni ga'mi sí' rian ni sij sisi daj nicaj sun Yan'anj rian ni sij. Ni ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj sí' nej. ¹² Ni ngaa ruhua guini, ni ga'na' ni xuhuij ni tsínj nico' Jesús. Ni gataj ni sij:

—Gana'nij re' ni ngüi gan'anj ni sij ni xuman' nga ni rancho ngaj nichrun' sisi nari' ni sij rian gane ni sij nga si xa ni sij. Daj si rian man né' nitaj ni ngüi man manj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

¹³ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ga'ui' man'an án re' si xa ni sij nánj. —Daj gataj Jesús.

Sani gataj ni sij:

—Urin si nicaj únj huin un'un' chrachrúnj nga huij gue xucuaaj. Sani nun ni'i únj sisi huin ruhua re' gan'anj guiran únj si xa daran' ni ngüi nan. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Ni síj 'ngo si un'un' mil tsínj man yu'uj daj. Ngaa ni gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Gui'yaj á re' si gane ni ngüi rian yo'ój. Ni nahuin chre' da huij xia chi' da huij xia chi' ngüi gane go'ngo yu'uj, gui'yaj á re'. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ni da'nga' daj gui'yaj ni sij. Ni gan'anj gane daran' ni ngüi, gui'yaj ni sij. ¹⁶ Ngaa ni guida'a Jesús un'un' chrachrúnj nga huij xucuaaj daj. Ni ni'yaj sij xata'. Ni naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa ni gura' da'aj sij ni chrachrúnj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij sisi naga'ui' ni sí' ra'a ni ngüi aj. ¹⁷ Ni xa daran' ni ngüi. Ni gara ran riqui ni sij. Ngaa ni ganacaj ni sij daso gunaj. Ni nara ni sij xuhuij xuguti nga ni daso daj.

La confesión de Pedro

¹⁸ Ni 'ngo güi ngaa achínj jni'yaj nini urin Jesús rian Yan'anj, ni man ni tsínj nico' sij nga man'an sij. Ngaa ni nachínj snan'anj Jesús ni sí'. Ni gataj sij:

—Ni un tsínj huinj ataj ni ngüi, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa ni gataj ni sí':

—Ataj da'aj ni ngüi sisi hué re' huin Juan, tsínj duguata' nnee. Ni ataj ango ni sij sisi hué re' huin tsínj gu'naj Elías. Ni ataj ángo ni sij sisi hué re' huin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ni ganá'nij tsínj daj nahuin sí' man'an re' aj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

²⁰ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ni un tsínj huinj, ruhua man'an án re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni gataj Pedro:

—Hué re' huin Cristo, tsínj 'na' rian Yan'anj anj. —Daj gataj Pedro.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Sani ga'nin' Jesús nico sun rian ni sij sisi si nata' ni sij nuguan' nan rian ni a 'ngo ni ngüi manj.

²² Ni gataj sí':

—Hua nian sisi guiran'anj nico sayun, huinj da'nij ni ngüi. Ni danicaj ni tsínj huin achij nej, ni

chrej huin rian nej, ni tsínj digyán ley man'ānj. Nī dagahui' ni sij man'ānj. Sanī xiráj hua'nij güi, nī gana'nī. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²³ Ngaa nī gataj Jesús gunun daran' ni sij:

—Sisī hua 'ngo tsínj huin ruhua nico' yūnj, ngaa nī dūnaj sij si-chrej man'an sij. Ngaa sīj nī ya'yoj gata sij rugutsī guinico' sij yūnj anj. ²⁴ Nī tsínj na'uej ruhua gahui' sij ngāj, nī gā ni'ya sij. Sanī tsínj gā'ue gahui' xi'í man'ānj, nī gane nīganj sij ngā Yan'anj anj. ²⁵ Nī sisī guī'yaj gana 'ngo tsínj daj daran' si man chruhua xungüi gahuin si'yaj sij, ngaa nī un sin huin si huin-in' sisī gā ni'ya man'an sij únj. ²⁶ Nī sisī hua 'ngo tsínj na'aj ni'yaj yūnj nga si-nuguan'ānj, ngaa nī gahuin na'ā ngā sij ngaa gā'na' yūnj ngā ni ángel sa' chruhua xungüi nan. Nī gahuin 'ueé nūngüej chrē. Nī huīnj da'nīj ni ngüi. ²⁷ Nī xanga' atā gunun a ni é re' sisī nitaj si gahui' da'aj ni ngüi mán yu'uj nan da' guīni'i ni sij gā'na' guinicaaj sun Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

La transfiguración

²⁸ Nī ngaa guisīj 'ngo si tūnj güi si ga'mi Jesús ni nuguan' nan, nī nicaj sij Pedro ngā Juan nej, Jacobo nej. Nī gahui sij chra 'ngo quij gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. ²⁹ Nī ngaa achínj jni'yaj sij, nī naduna rian sij. Nī nahuin gatsī nīn' si-gan' sij. Nī nahuin aca si-gan' sij nej. Ngaa nī gurugüi' huīj tsínj daj. ³⁰ Nī ga'mi nūngüej tsínj daj ngā sij huin nūngüej sí' Moisés ngā Elías. ³¹ Nī 'ueé nīn' ruhua gurugüi' nūngüej sí'. Nī ga'mi nūngüej sí' ngā Jesús xi'í si gahui' sij xuman' Jerusalén gahui sij chruhua xungüi nan. ³² Nī 'na' nnej rian ni dugüi' Pedro. Sanī nun gatoj ni sij. Nī guīni'i ni sij sisī xiguīn si-gan' Jesús. Nī hué daj guīni'i ni sij nūngüej tsínj niquin' ngā Jesús nej. ³³ Nī ngaa gaxi'i gahui anéj nūngüej

tsínj daj rian Jesús, nī gataj Pedro gunun Jesús:

—Sa' mán né' yu'uj nan Maestro. Ngaa nī guī'yaj únj hua'nij hue' re' le. Nī 'ngo man'án re'. Nī angoj Moisés. Nī ángo Elías. —Daj gataj Pedro.

Sanī nun ni'i sij si ataj sij mánj.

³⁴ Nī ngaa a'mi Pedro, nī nasīj 'ngo nga guiran-án' rian ni sij. Nī guxu'ui' ni sij si 'ngo nasīj nga daj rian ni sij. ³⁵ Nī scanij nga daj gunun ni sij 'ngo nane gataj-á':

—Tsínj nan huin da'nī 'i ruhuāj. Gunun a ni é re' si ataj sí'. —Daj gataj Yan'anj gunun ni sij.

³⁶ Nī ngaa ganahuij ga'mi Yan'anj, nī gunáj urin Jesús ngā ni tsínj nico' sí'. Nī dínj gane du'ua ni sij ni güi daj nun nata' ni sij si guīni'i ni sij gunun nī a 'ngo ni ngüi mánj.

Jesús sana a un muchacho endemoniado

³⁷ Nī ango güi ngaa nanij ni sij chra quij, nī mán nīn' ruhua ni ngüi 'na' nari' dugüi' ngā Jesús.

³⁸ Nī niquin' 'ngo tsínj daj scanij ni ngüi. Nī gaguáj sí'. Nī gataj sí':

—Maestro, achínj jni'yā rián re' sisī guīni'yaj re' da'nī. Daj si urin sij nicā. ³⁹ Nī da'a 'ngo nane xi'i man'an sij. Nī hora aguáj sij. Nī guida'a xi'i yaquij, 'yaj nane xi'i daj da ahuī yatan' du'ua sij. Nī na'uej ruhua nane xi'i daj gahuin ane rian da'nī. ⁴⁰ Nī ga'mi yacōj rian ni tsínj nicó' re' sisī guīri ni sij nane xi'i niman da'nī. Sanī nun gunucuaaj ni sij guīri ni sij mánj. —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

⁴¹ Ngaa nī gataj Jesús:

—Ni ngüi man yyaj, nī na'ue guxuman ruhua ni é re' nī'yaj ni é re' man'ānj. Nī xi'i niman án re'. Nī na'ue gunucua gane nigān ngā ni é re' mánj. Nī na'ue gunucua si-chrej ni é re' nīganj mánj. Nīcaj re' da'nīj re' gā'na' re' riānj anj. —Daj gataj Jesús.

⁴² Nī ngaa gahuin nīchrun' tsin' daj, nī ganatúj sij, guī'yaj nane xi'i

daj. Nĭ guida'a xi'i yaquij, gui'yaj nane xi'i nej. Sanĭ ga'mi huee Jesús rian nane xi'i daj. Nĭ ganahuin tsin', gui'yaj Jesús. Nĭ naga'ui' Jesús tsin' daj rian chrej sij. ⁴³ Nĭ gahuin yan'anĭ ruhua daran' ni ngüi xi'í daj hua nucuaj Yan'anĭ anĭ.

Jesús anuncia otra vez su muerte

Nĭ ngaa hua guĕ gahuin yan'anĭ ruhua ni sij, nĭ gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

⁴⁴ —Gunun sa' á re' ni nuguan' ga'mi nan. Huĕj huin da'nĭj ni ngüi. Nĭ naga'ui' ni sij man'anĭ ra'a ni tsínj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

⁴⁵ Sanĭ na'ue gara da'nga' ruhua ni sij si gataj Jesús. Daj si na'ue gunun sa' ni sij, gui'yaj nuguan' daj. Nĭ xu'ui' ni sij gachinj snan'anĭ ni sij Jesús xi'í nuguan' daj.

¿Quién es el mayor?

⁴⁶ Ngaa nĭ gaxi'i ni tsínj nico' Jesús ga'mi ni sij un tsínj huin achij scanij ni sij. ⁴⁷ Nĭ ni'i Jesús daj anĭ ruhua niman ni sij. Ngaa nĭ guida'a Jesús ra'a 'ngo tsin'. Nĭ gani sij tsin' daj xi'nĭj sij. ⁴⁸ Nĭ gataj sij gunun ni sí':

—Nĭ un tsínj nahuin ra'a tsin' nan xi'í si nicaj dugüi' sij ngāj, nĭ nahuin ra'a sij man'anĭ nej. Nĭ tsínj nahuin ra'a man'anĭ, nĭ nahuin ra'a sij Yan'anĭ. Daj si Yan'anĭ huin si ga'nĭj ga'nāj. Nĭ tsínj nico' da rucu scanij ni é re', nĭ hué tsínj daj huin tsínj huin achij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El que no es contra nosotros, por nosotros es

⁴⁹ Hué dan nĭ gataj Juan gunun Jesús:

—Maestro, guini'i ni únĭ 'ngo tsínj a'mi si-xugüi' re'. Nĭ hué da guiri sij nane xi'i chruhua niman ni ngüi. Sanĭ nitaj si chéj sij ngā ni únĭ. Ngaa nĭ xi'í daj nun ga'uej únĭ sisi gui'yaj sij daj. —Daj gataj Juan.

⁵⁰ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhuá re' sisi hué daj gui'yaj tsínj daj. Daj si tsínj nitaj si

unun' ngo', nĭ chracuij sij yun' anĭ. —Daj gataj Jesús gunun Juan.

Jesús reprende a Jacobo y a Juan

⁵¹ Nĭ ngaa achin doj güi guĭnan' Jesús xata', nĭ 'ngo gani ruhua sij gan'anĭ sij xuman' Jerusalén. ⁵² Nĭ ga'nĭj sij go'ngo tsínj gan'anĭ sini rian sij. Nĭ gan'anĭ ni sí' xuman' rian man' ni tsínj samaritano sisi gui'yaj xugüi' ni sí' rian gūna ni dugüi' Jesús. ⁵³ Sanĭ nun nahuin ra'a ni tsínj samaritano Jesús. Daj si hua ni'i ni sí' sisi huaj Jesús xuman' Jerusalén. ⁵⁴ Nĭ guini'i huĭj tsínj nico' Jesús si gui'yaj ni tsínj daj. Nĭ gu'naj nungüej sij Jacobo ngā Juan. Nĭ gataj nungüej sij gunun Jesús:

—Señor, huin ruhuá re' sisi ga'nin' nungüej únĭ yan'an gayu xata' gaca ni tsínj man' nan daj rún' gui'yaj tsínj gu'naj Elías asij ná ní'. —Daj gataj nungüej sij gunun Jesús.

⁵⁵ Sanĭ nanicaj Jesús chran' sí' nungüej sij. Nĭ gataj sí':

—Nun ni'i nungüej é re' daj hua niman nungüej é re'.

⁵⁶ Sé si 'nāj sisi guere' niman ni ngüi gui'yā huĭnj da'nĭj ni ngüi. Sanĭ 'nāj načā ni sij. —Daj gataj Jesús. Ngaa nĭ gan'anĭ ni sij ango xuman'.

Los que querían seguir a Jesús

⁵⁷ Nĭ ngaa huaj ni sij chrej, nĭ gataj 'ngo tsínj daj gunun Jesús:

—Señor, huin ruhuāj guĭnicōj man'an re' nĭ a gan'anĭ re' aj. —Daj gataj sij.

⁵⁸ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Hua huej nun xune aj. Nĭ hua si-gaca' xataj chéj xata' nun xú'. Sanĭ nitaj rĭan gūna da'nĭj ni ngüi huĭnj mánĭj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

⁵⁹ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun ango tsínj daj:

—Guĭnico' re' man'anĭj. —Daj gataj Jesús.

—Señor, duná re' sisi gan'anĭ sinĭj gachĭnj chrē aj. —Daj gataj sij.

⁶⁰ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhuá re' si gachin' ango ni sij níman. Daj si rún' huin níman huin ni sij. Sanj gan'anj man'án re' ga'mi re' nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian né'. —Daj gataj Jesús.

⁶¹ Ngaa nj gataj ango tsínj daj gunun Jesús:

—Señor, huin ruhuāj guinicōj man'án re', sanj duna siní re' sisi gan'anj gatā gunun ni dugüi'lj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

⁶² Sanj gataj Jesús gunun sij:

—Nitaj si ní'yanj tsínj da'a nne ngaa nj'yaj sij rucú sij. Nj da'nga' daj na'ue guí'yaj sun sa' 'ngo tsínj rian nicaj sun Yan'anj ngaa nj'yaj sij rucú sij. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

10

Misión de los setenta

¹ Hué daj sīj nj nacui Señor ya'nij xia chi' ran' tsínj nico' sij. Nj ga'nij sij huij huij ran' ni sí' guitaj dian sini yan gan'anj ni sí' go'ngo ni xuman' daj nej. ² Nj gataj sij gunun ni tsínj daj:

—Rún' huin strigo huin ni ngüi achin gunun si-nuguan' Yan'anj. Nj rún' huin tsínj a'nin' strigo huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Nico njn' ruhua strigo ngaj achin ga'nin' ni sij. Ngaa nj gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sisi ga'nij man'an sí' ni tsínj guí'yaj sun gan'anj ga'nin' ni sij si-strigo sí'. ³ Nj a'nī gan'anj ni é re' rún' gan'anj ni xachij 'nij scanij ni stuj huee. ⁴ Nj sj nicaj á re' nnánj nga nnij nun san'anj nej, canj nej, gan'anj án re' mánj. Nj sj guiniquin' a ni é re' ga'mi a ni é re' nga ni tsínj nari' a ni é re' chrej nej mánj.

⁵ Nj ngaa gatu a ni é re' 'ngo hue', nj gataj sini yan ni é re' rian ni ngüi nne chruhua hue' daj: “Gahuin din'inj ruhua ni é re'.” Daj gataj ni é re'. ⁶ Nj sisi yu'uj daj nne 'ngo tsínj a'mi sa'aj, ngaa nj gahuin din'inj ruhua sij daj huin ruhua ni é re'. Sanj sisi nitaj 'ngo tsínj a'mi sa'aj yu'uj daj, ngaa nj nānicaj nuguan' sa' ga'mi ni é re' rian án re'. ⁷ Gunan

án re' hue' nne tsínj sa' daj. Nj xa á re' go'o a ni é re' si riqui ni ngüi daj. Daj si ni tsínj 'yaj sun, nj hua si-chrej ni sij si ga du'ue ni sij. Sj gan'anj án re' go'ngo ni hue' mánj. ⁸ Nj ngaa huaj guisij a ni é re' 'ngo xuman' rian ráj xina ni ngüi ni'i ni sij a ni é re', nj xa á re' si riqui ni sij aj. ⁹ Jnahuin a ni é re' ni ngüi a'nan' si guiman ni sij yu'uj daj. Nj gataj á re' gunun ni sij: “Hua gahuin njchrun' ga'na' njcaj sun Yan'anj rian ni é re'.” Daj gataj ni é re'.

¹⁰ 'Sanj sisi huaj guisij a ni é re' 'ngo xuman', nj nun ráj xina ni ngüi ni'yaj ni sij a ni é re', ngaa nj gahui a ni é re' chruhua cayu, nj gataj á re' gunun ni ngüi mán xuman' daj: ¹¹ “Nagunan' ni únj yo'ój yaj man xánj án re' guta dacój ni únj. Nj da'nga' daj 'yaj ni únj xi'í si na'ue gunun a ni é re' si-nuguan' ni únj. Sanj gunun sa' ni é re' sisi hua gahuin njchrun' ga'na' rian nicaj sun Yan'anj rian ni é re'.” Hué daj gataj á re' gunun ni ngüi man xuman' daj. ¹² Ataj snan'an gunun a ni é re' sisi güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi, ngaa nj huaj gahuin ni ngüi xuman' daj castigo si guiran' ni ngüi xi'i guimán xuman' Sodoma asij ná. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Ayes sobre las ciudades impenitentes

¹³ Ngaa nj gataj Jesús:

—Ducu niqui niman ni é re' ni ngüi mán xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Nj nun gui'yā si sa' xuman' Tiro nga xuman' Sidón rún' gui'yā xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Sanj sisi hua gui'yā si sa' daj, nj hua nani ruhua ni ngüi man Tiro nga Sidón xi'í si-gaquin' ni sij ná. Nj hua gunun ni sij atsij naya'. Nj hua gane ni sij rian yaj digyán ni sij sisi hua yya nānicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. ¹⁴ Hué dan nj güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi, ngaa nj huaj guiran' ni é re' castigo si guiran' ni ngüi xi'i guimán

xuman' Tiro nga xuman' Sidón asij ná. ¹⁵ Nì atā gūnun a ni é re' huin a ni é re' ni ngüi man xuman' Capernaum sisi nne nin' ruhua ni é re'. Xi'í daj ani ruhua ni é re' sisi hua 'ueé nin' ruhua xánj án re' rún' hua xata' hua xánj án re', ruhua á re'. Sanì gan'anj án re' rian man ni ngüi gahui', gui'yā. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa nì gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Ni ngüi unun si ataj á re', nì hué daj gūnun ni sij si-nuguan'ānj nej. Sanì sisi danicaj ni ngüi ni é re', nì hué daj danicaj ni sij man'ānj nej. Nì ni ngüi danicaj man'ānj, nì hué daj danicaj ni sij Yan'anj nej. —Daj gataj Jesús.

Regreso de los setenta

¹⁷ Hué dan nì nanicaj hua'nij xia chi' ni tsínj gan'anj daj. Nì hua niā' ruhua ni sij. Nì gataj ni sij gunun Jesús:

—Señor, nì da' ni nanē xi'i dagahuin rian ni únj ngaa a'mi únj si-xugüi man'án re'. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ Ngaa nì gataj Jesús:

—Daj rún' yoō ahui du'ui xata', nì da'nga' daj guini'inj 'na' guinij sichre Satanás xata' aj. ¹⁹ Hua riquij si gahuin nucua'j á re' si gurun a ni é re' rian xucua'j nga xiquin nej. Nì si gui'yaj xi'i xú' rian án re' mánj. Nì ga'ue gui'yaj gana ni é re' rian si-fuerza sichre Satanás. Nì nitaj si guiran' a ni é re', gui'yaj a 'ngo ni nuguan' quij nan mánj. ²⁰ Nì hua yya dagahuin ni nanē xi'i si ataj á re'. Sanì si gahuin niā' ruhua ni é re' xi'í si unun ni nanē xi'i si ataj á re' mánj. Sanì gahuin niā' ruhua á re' si hua nica si-xugüi a ni é re' ta rian yanj xata', 'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús rian hua'nij xia chi' ni tsínj daj.

Jesús se regocija

²¹ Hué hora daj nì gahuin niā' ruhua Jesús, gui'yaj Espíritu Santo. Nì gataj sij gunun Yan'anj:

—A'mi sa'āj rián re' huín re' chrē nne xata'. Nì nicáj re' nin' sun xata' nga rian xungüi nica' nej. Nì

a'mi sa'āj rián re' xi'í si digyán re' nuguan' sa' nan rian ni tsínj nitaj si huín achij. Nì garij hui re' nuguan' sa' nan rian ni tsínj ni'i sa' nga ni tsínj chrūn ga'i nuguan' nej. Nì da'nga' daj garan' ruhua re' gui'yaj re' huín re' chrē nne xata'. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

²² Ngaa nì gataj Jesús gunun ni ngüi:

—Riqui chrē daran' ni rasun riānj. Nì a 'ngo ni ngüi nun ni'i daj hua man'ānj huinj da'nij Yan'anj. Sanì urin chrē ni'i aj. Nì nì a 'ngo ni ngüi nun ni'i daj hua chrē. Sanì urinj ni'i daj hua chrē si huinj da'nij Yan'anj. Nì un ngüi rian garan' ruhua'j digyānj, nì ga'ue digyānj rian ni sij daj hua chrē. —Daj gataj Jesús.

²³ Ngaa nì ni'yaj Jesús rian urin ni tsínj nico' sij. Nì gataj sij:

—Hua 'ueé rian ni tsínj acaj cuenta daj hua man'ānj daj rún' acaj cuenta á re' ni'yaj á re' rian xi'ij.

²⁴ Daj si asij ná, nì gahuin nico ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj nga nico ni rey gahuin ruhua guini'i ni si' si ni'i ni é re' acuan'. Sanì nun guini'i ni sij. Nì gahuin ruhua ni sij gūnun ni sij si unun ni é re'. Sanì nun gunun ni sij mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El buen samaritano

²⁵ Ngaa nì naxuman 'ngo tsínj digyán ley ga'mi sij nga Jesús. Nì gahuin ruhua sij xacaj sij cuenta xi'í si-nuguan' Jesús. Nì nachínj snan'anj sij Jesús. Nì gataj sij:

—Maestro, daj gui'yā, nì gane nigān nga Yan'anj únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²⁶ Ngaa nì gataj Jesús:

—Daj ataj si-ley Yan'anj ayá re' únj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Nì gataj tsínj daj:

—“Gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' Señor huin Dan'anj né' nga nin' niman né'. Nì gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' Yan'anj nga daran' si-fuerza né'. Nì gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' Yan'anj nga nin' sta'nga'

né'. Nî daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' man'an né', nî da'nga' daj gahuin 'i ruhua né' nî'yaj né' ni dugüi' né' nej." —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

²⁸ Ngaa nî gataj Jesús:

—Dugu'naj huaj atáj re'. Sisi da'nga' daj gui'yáj re', nî gane nîganj re' nga Yan'anj nánj. —Daj gataj Jesús.

²⁹ Sanj man'an tsínj daj, nî gahuin ruhua sij sisi guini'i Jesús sisi tsínj sa' huin sij. Xi'í daj nî nachínj snan'anj sij Jesús. Nî gataj sij:

—Nî un tsínj huin dugüi'ij únj. —Daj gataj sij.

³⁰ Ngaa nî nani Jesús 'ngo cuento gunun sí'. Nî gataj sij:

—Gahui 'ngo tsínj daj xuman' Jerusalén huaj sij chrej xuman' Jericó. Nî gahui ni tsínj tû. Nî ga'nej ni sí' si-gan' tsínj huaj daj. Nî ga'ui' ni sí' sij. Nî guiran' xi'i sij, gui'yaj ni sí'. Nî doj nî gahui' sij ngaa gan'anj ni sí'. ³¹ Ngaa nî huaj 'ngo chrej niquin' rian ni tsínj israelita chrej daj. Sanj ngaa guini'i sij ngaj tsínj guiran' xi'i daj, nî gachin anéj sij rian sí' gan'anj sij. ³² Nî huaj 'ngo tsínj levita chrej daj nej. Nî ngaa guini'i sij tsínj daj, nî gachin anéj sij gan'anj sij nej.

³³ 'Sanj huaj 'ngo tsínj samaritano hué gue chrej daj. Nî tsínj 'na' anéj chrej huin sí'. Nî ngaa guini'i sí' tsínj ngaj daj, nî gahuin 'i ruhua sí' ni'yaj sí' sij. ³⁴ Nî gahuin nîchrun' tsínj samaritano daj. Nî gui'yaj gono'o sij gasiti nga nnee vino tsínj guiran' xi'i daj. Nî gumi sij atsij rian guiran' xi'i sí'. Nî dagahui sij sí' xiráj dánj sij xucu. Nî nicaj sij gan'anj sij mesón. Nî dugumi sij man'an sí'. ³⁵ Ngaa nî ango güi ngaa huin ruhua sij gan'anj sij, nî guiri sij huij san'anj huin denario ga'ui' sij ra'a tsínj ducua huin mesón. Nî gataj sij: "Dugumi re' tsínj nan. Nî sisi gutin' re' huaj, nî man'anj naru'ue rián re' ngaa nanicā ruhua' yún ga'nāj." —Daj nani Jesús cuento rian tsínj digyán ley daj.

³⁶ Ngaa nî nachínj snan'anj Jesús sí'. Nî gataj sij:

—Ngaa nî daj hua yya ni huaj'nij tsínj gachin daj gahuin tsínj nicaj dugüi' rian tsínj guiran' xi'i daj, ruhua man'án re' únj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa nî gataj tsínj daj:

—Hué tsínj gahuin 'i ruhua ni'ya tsínj guiran' xi'i, ruhuāj aj. —Daj gataj tsínj digyán ley daj.

Ngaa ni:

—Güij re' nî da'nga' daj gui'yaj man'án re' nej. —Daj gataj Jesús.

Jesús visita a Marta y María

³⁸ Nî ngaa huaj Jesús chrej, nî guisij sí' 'ngo xuman' rian nun 'ngo yun'unj xana gu'naj Marta. Nî gunáj Jesús ducua ún', gui'yaj ún'.

³⁹ Nî hua 'ngo xugüi'ij Marta gu'naj María. Nî gan'anj gane María dacój Jesús unun ún' si ataj Jesús. ⁴⁰ Nî da nahuij ruhua Marta 'yaj sun ún'. Ngaa nî gahuin nîchrun' ún' rian Jesús, nî nachínj snan'anj ún':

—Señor, un sin huin nî nitaj si nahuij ruhua re' sisi urinj duna xugüi'ij rian daran' ni rasun 'yā nan únj. Gataj re' gunun unj si chracuij unj yünj anj. —Daj gataj Marta gunun Jesús.

⁴¹ Ngaa nî gataj Jesús:

—Marta, Marta, nahuij ruhua re' nga daran' ni sun 'yáj re'. Nî na'ue gahuin din'inj ruhua re' mánj.

⁴² Sanj hua urin nuguan' sa' huin si ní'yanj. Nî hua naci María nuguan' sa' daj. Nî nî a 'ngo ni ngüi sij ga'ue gataj sisi sij gunun María sinuguan'ānj mánj. —Daj gataj Jesús.

11

Jesús y la oración

¹ Ngaa nî 'ngo yun nne Jesús 'ngo yu'uj gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj. Nî ngaa ganahuij gachínj jni'yaj sij, nî gataj 'ngo tsínj nico' sij:

—Señor, digyán re' rian únj daj ga'mi únj ngaa gachin' jni'yaj ni únj rian Yan'anj daj rún' digyán Juan

rian ni tsínj nico' sí', ruhua únj.
—Daj gataj tsínj daj.

² Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ngaa gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj, n̄i gataj á re':

Chrej ni únj huín re' nné re' xata'.

N̄i huin ruhua únj si ga'mi 'ueé ni ngüi xi'í si-xugüi man'án re'.

N̄i huin ruhua únj si ga'na' re' guñicaj re' sun rian ni ngüi, ruhua ni únj.

N̄i daj rún' dagahuin sa' ni ángel mán xata' rian man'án re', n̄i da'nga' daj dagahuin ni ngüi mán n̄ica' rian man'án re', ruhua únj nej.

³ N̄i r̄iqui re' si xa ni únj da' go'ngo güi.

⁴ N̄i guñicaj re' 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' únj si da'nga' daj nicaj únj niman nico xi'í gaquin' 'yaj dugüi' únj rian únj nej.

N̄i s̄i duná re' si gatsij sichre niman ni únj mánj.

San̄i ga'ni re' sisi s̄i gui'yaj gana si quij rian únj.

Da'nga' daj gataj á re' ngaa gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵ N̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Gui'yó' cuenta sisi hua 'ngo tsínj nicaj dugüi' nga 'ngo ni é re'. N̄i huaj sij yan' sa' ducua' sí'. N̄i gataj sij gunun sí': "Jnanj, chracuij re' hua'nij chrachrúnj xa 'ngo dugüi'ij 'na' ducua'j. ⁶ N̄i huaj sij chrej, san̄i nitaj si guiri'ij ga'uñj xa sij mánj." Daj gataj sij rian dugüi' sij. ⁷ San̄i gataj tsínj nne chruhua hue' gunun dugüi' sij: "S̄i ga'na' chran' yun'únj re' yünj mánj. Hua ránj rian hue'. N̄i ngā nga ni da'n̄i rian nna. S̄i ga'ue n̄achicāj r̄iquij rián re' mánj." Daj gataj sij, ruhua á re' únj. Sé daj gataj sij mánj. ⁸ N̄i atā gunun a ni é re' sisi n̄unj si na'uej sij n̄achica sij ga'ui' sij xi'í si nicaj dugüi' tsínj daj nga sij, san̄i xi'í si ducu reque sí', n̄i n̄achica sij ga'ui' sij daran' si achínj sí'.

⁹ 'Asij n̄i atā gunun a ni é re' sisi gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj. N̄i r̄iqui Yan'anj rian án re'. N̄ano' a ni é re' nuguan' sa', n̄i n̄ari' a ni é re'. N̄i gui'yaj á re' rún' 'yaj 'ngo tsínj ita ra'a rian hue', n̄i na'ni Yan'anj gatu a ni é re' aj. ¹⁰ Daj si daran' ni ngüi achínj, n̄i ri' ni sij. N̄i ni ngüi n̄ano', n̄i n̄ari' ni sij nej. N̄i ni ngüi ita ra'a rian hue', n̄i na'ni Yan'anj gatu ni sij nej. ¹¹ N̄i sisi da'n̄ij ni é re' achínj chrachrúnj xaj, n̄i ga'ue ga'ui' a ni é re' yej ra'a ní'. N̄i ngaa achin 'ngo xucua'j, n̄i ga'ue ga'ui' a ni é re' 'ngo xucuá'j xa sij ní'. Sé daj huin mánj. ¹² N̄i ga'ue ga'ui' a ni é re' 'ngo xiquin ra'a da'n̄ij a ni é re' ngaa achin chruj ní'. Sé daj huin mánj. ¹³ Tsínj xi'i huin a ni é re'. San̄i ni'i a ni é re' si hua sa' ga'ui' ni é re' xa ni da'n̄ij ni é re'. Yu'uj daj n̄i huaj n̄in' ruhua si r̄iqui yya chrej a ni é re' nne xata' Espiritu Santo rian ni ngüi achínj Espiritu Santo rian-án'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Una casa dividida contra sí misma

¹⁴ N̄i 'ngo güi n̄i guiri Jesús 'ngo nane xi'i niman 'ngo tsínj na'ue ga'mi daj. N̄i gaxi'i sí' ga'mi sí'. N̄i gahuin yan'anj ruhua ni ngüi guini'i ni sij si gui'yaj Jesús. ¹⁵ San̄i ga'mi go'ngo ni sij xi'í Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Xi'í si-fuerza man'an sichre gu'naj Beelzebú, n̄i ri Jesús ni nane xi'i niman ni ngüi. —Daj gataj da'aj ni sij.

¹⁶ N̄i gachínj ango da'aj ni sij sisi gui'yaj Jesús 'ngo si sa' 'na' xata'. Daj si huin ruhua ni sij guta' ni sij gaquin' xiráj Jesús. ¹⁷ San̄i ni'i Jesús si ani ruhua ni sij. Ngaa n̄i gataj sij:

—Sisi unun' ni dugüi' 'ngo ducua-sun, n̄i guere' xuman' daj, gui'yaj ni man'an ni sij mán sij. N̄i sisi unun' 'ngo tsínj daj nga ni dugüi' sij mán ducua' sij, n̄i guere' ni sij nej. ¹⁸ Hué daj huin sisi unun' sichre Satanás nga ni nane xi'i, n̄i daj ga'ue gunucua'j rian nicaj sun sichre

Satanás, ruhua á re' únj. Nj da'nga' daj nachínj snan'ān a ni é re' xi'í si ataj á re' si rīj nane xī'i chruhua niman ni ngüi nga si-fuerza Beelzebú. Sanj sé si xanga' huin mánj. ¹⁹ Sanj sisi rīj ni nane xī'i niman ni ngüi nga si-fuerza Beelzebú, ngaa nj un tsínj riqui sisi guiri ni tsínj nico' ni é re' nane xī'i niman ni ngüi, ruhua á re' únj. A'mi ni sij nga ni nane xī'i, ruhua á re' ní'. Hué dan nj digyán ni sí' sisi nitaj si hua nica ruhua á re' mánj. ²⁰ Sanj sisi hua yya rīj nane xī'i chruhua niman ni ngüi 'yaj ra'a man'an Yan'anj xanga', ngaa nj huin ruhuaj gata sisi ga'na' guisij si guinica sun Yan'anj scanij a ni é re' aj.

²¹ 'Gui'yo' cuenta daj 'yaj 'ngo tsínj hua nucuj nne ducuj. Ngaa hua xirúnj si chria' sij dugumi sij ducua' sij, nj hua xitinj ruhua sij nne sij nga daran' si nara sa' sij. ²² Sanj ngaa 'na' ango tsínj nucuj doj daj nga man'an sij, nj gui'yaj gana sí' rian sij. Nj ga'nej sí' xirúnj si chria' sij nga ango ni rasun nara sa' sij. Nj gura' da'aj sí' nga ni dugüi' sí'.

²³ 'Nj tsínj nitaj si nicaj dugüi' ngāj, nj unun' sij ngāj. Nj tsínj nitaj si naran' strigo ngāj, nj re'ej sij strigo aj. Nj 'yaj sij sisi na'ue guinico' ni ngüi man'ānj. —Daj gataj Jesús.

El espíritu inmundo que vuelve

²⁴ Ngaa nj gataj ruhua' yún Jesús: —Nj ngaa gahui nane xī'i niman 'ngo tsínj daj, nj chéj nane xī'i 'ngo yu'uj hua naco nano' sij nj a naranj ruhuaj. Sanj nun nari' sij rian naranj ruhuaj. Ngaa nj: “Nanicā ruhua' yūnj ducūāj rian gahui”, ataj nane xī'i daj. ²⁵ Nj ngaa nanicaj nane xī'i daj, nj nari' sij 'ngo hue' hua ní'nij. Nj hua naca' ne. Nj nagui'yaj sa' ne hue' daj. Nj da'nga' daj rún' huin hue' daj, hué daj huin niman tsínj daj. ²⁶ Ngaa nj gan'anj nane xī'i daj. Nj nāno'-ó' ango ichij nane xī'i quij hua daj nga man'an sij. Nj daran' ni nane xī'i daj ganatu

nuguan'an niman tsínj daj ruhua' yún gane-é'. Nj guiran' tsínj daj nico sayun daj nga si guiran' sij asij sini yan. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Los que en verdad son bienaventurados

²⁷ Nj diaj hua a'mi Jesús, nj gaguáj 'ngo yun'unj xana nne scanij ni ngüi. Nj gataj ún':

—Hua 'ueé rian nní re' xi'í si guchruj ún' man'án re'. Nj dugutsi ún' man'án re' nej. —Daj gaguáj yun'unj xana daj.

²⁸ Sanj gataj Jesús:

—Hua 'ueé rian ni ngüi unun si-nuguan' Yan'anj. Nj 'yaj ni sij daj rún' ataj Yan'anj gunun ni sij nej. —Daj gataj Jesús.

La generación perversa demanda señal

²⁹ Nj gahuin nico ni ngüi nahuin yu' xi'nij Jesús. Ngaa nj gaxi' Jesús ga'mi sij. Nj gataj sij:

—Sé ni ngüi sa' huin ni ngüi mán yyaj. Achínj ni sij 'ngo si sa' 'na' xata', gui'yā. Sanj sj gui'yā 'ngo si sa' guini'i ni sij mánj. Urin si guiran' tsínj gu'naj Jonás asij ná huin si guini'i ni sij aj. ³⁰ Nj daj rún' gui'yaj Yan'anj 'ngo si sa' nico nga Jonás guini'i ni ngüi guimán xuman' Nínive asij ná, nj da'nga' daj gui'yaj Yan'anj nga man'ānj guini'i ni ngüi mán yyaj huinj da'nij ni ngüi.

³¹ 'Nj ngaa guisij güi nagui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi, nj ganiquin' reina 'na' ne' sur gataj ún' sisi da'ui ni ngüi mán yyaj gaquin'. Daj si ga'na' ún' da' xi'í nin' xungüi gunun ún' si-nuguan' tsínj gu'naj Salomón. Nj huin chrún sí' si-nuguan' Yan'anj. Sanj huin achij man'ānj daj nga Salomón rian án re'. ³² Nj güi ganahuj xungüi ngaa nagui'yaj Yan'anj xi'í si-gaquin' ni tsínj, nj naxuman ni tsínj guimán xuman' Nínive asij ná nga ni tsínj man acuan'. Nj gataj ni tsínj daj sisi da'ui ni tsínj man acuan' gaquin'. Daj si ganani ruhua ni tsínj guimán Nínive daj xi'í si-gaquin' ni

sij ngaa gunun ni sij si nata' Jonás si-nuguan' Yan'anj gunun ni sij. Sanj huin achij man'anj daj nga Jonás rian án re'.

La lámpara del cuerpo

³³ Nj gataj ruhua' yún Jesús:

—Nj sé si gari hui' 'ngo candil ngaa arún' yan'an chra-á'. Nj si gune' riqui chrúnj mánj. Sanj guto' xata' sisi guixiguin rian ni ngüi gatu chruhua hue'.

³⁴ 'Rún' huin 'ngo yan'an xiguin, nj da'nga' daj huin rundij rian né'. Nj ngaa xiguin sa' rundij rian né', nj ni'yaj sa' né'. Sanj sisi nitaj si xiguin sa' rundij rian né', nj na'ue nari' né' 'ngo chrej sa' gan'anj né'. Daj si hua rumi' rian né'. ³⁵ Ga cuidado rian án re' sisi xiguin sa' chruhua niman án re'. Ngaa nj si ga rumi' rian nne ni é re' mánj. ³⁶ Nj sisi xiguin sa' chruhua niman né', nj nitaj si hua rumi' rian nne né' mánj. Daj si xiguin sa' chruhua niman né' ni'yaj né' daj rún' 'yaj 'ngo yan'an xiguin. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Jesús acusa a fariseos y a intérpretes de la ley

³⁷ Nj ngaa ganahuij ga'mi Jesús, nj gaquínj 'ngo tsínj fariseo xa Jesús ducua' sí'. Nj gatúj Jesús gan'anj gane sij rian mesa. ³⁸ Nj gahuin yan'anj ruhua tsínj daj ngaa guini'i sij sisi nun nania' nico Jesús asij ngaa achin xa nungüej sij. ³⁹ Sanj gataj Señor gunun sij:

—Ni tsínj fariseo huin ni é re'. Nj na'nin' sa' á re' xiráj tasa nga xiráj go'o nej. Sanj ne' chruhua niman án re', nj man nin' ruhua si quij hua. Daj si 'yaj tu a ni é re', nj 'yaj quij a ni é re' nej. ⁴⁰ Tsínj nitaj si unun huin ín re'. Ni'i a ni é re' sisi gui'yaj Yan'anj nnee cúj né'. Nj da'nga' daj nun ni'i a ni é re' sisi gui'yaj Yan'anj niman né' ní'. ⁴¹ Sanj ga'ui' a ni é re' da'aj si'yaj á re' rian ni ngüi niqúi, ngaa nj xacaj á re' cuenta sisi hua sa' chrej chéj a ni é re' aj.

⁴² 'Sanj ducu niqúi niman án re' ni tsínj fariseo. Daj si guiran' ni é

re' nico sayun. Aya á re' rumi coj nun stila nga coj ruda nej, daran' ni cuej nej. Nj ngaa guisj ichi' rumi, nj a'ui' ni é re' 'ngo rumi rian Yan'anj. Sanj dunáj a ni é re' si gui'yaj nica á re' rian dugüi' a ni é re'. Nj nitaj si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj mánj. Sanj huin ruhua Yan'anj sisi gui'yaj á re' ni nuguan' nico nan. Nj na'uej ruhua Yan'anj sisi dunáj á re' nga ango nuguan' le mánj.

⁴³ 'Ducu niqúi niman ni é re' tsínj fariseo. Guiran' ni é re' nico sayun. Daj si aran' ruhua á re' gane a ni é re' chrun xila sa' doj niqúi' chruhua nuhui. Nj aran' ruhua ni é re' si garun du'ua ni ngüi ra'a ni é re' rian yu'ue.

⁴⁴ 'Nj ducu niqúi niman án re' huin ín re' ni tsínj fariseo. Tsínj digya' yun'unj huin ín re'. Nj rún' hua rian achin' ni ngüi niman daj huin ín re'. Nj nun ni'i ni ngüi. Nj rún' huin ngaa xinga ni ngüi a nun ni'i ni sij ngaj niman, nj run ni sij da'nga' da huin ín re'. Daj si nun ni'i ni sij sisi quij nin' ruhua hua niman án re'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁴⁵ Ngaa nj gataj 'ngo tsínj digyán ley rian Jesús:

—Maestro, ngaa a'mí re' daj, nj a'mi quj re' rian ni únj nej. —Daj gataj sij.

⁴⁶ Sanj gataj Jesús:

—Ducu niqúi niman án re' tsínj digyán ley. Daj si guiran' ni é re' nico sayun. Nj rún' 'yaj ni tsínj arun carga ya'i xiráj ni xucu daj, 'yaj á re' nga ni ngüi. Nj ya'i nin' ruhua carga daj. Nj na'ue gunucuj ni sij gache ni sij. Nj a doj na'ue chracuij a ni é re' ni sij nga urin ra'a ni é re' ga mánj.

⁴⁷ 'Nj ducu niqúi niman án re' xi'í sayun guiran' án re'. Daj si 'yaj á re' ni chran rian ngaj ni niman ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj dagahui' ni xi ni é re' ni sí'. ⁴⁸ Nj xi'í si 'yaj quij ni é re', nj da'nga' daj digyán ni é re' sisi ga nica ruhua á re' nga si gui'yaj ni xi a ni é re'. Daj si hua yya dagahui' ni sij ni sí'. Sanj

'yaj ni é re' ni chran rian achin' ni sij aj.

⁴⁹ 'Nj rian ni'i sa' Yan'anj, nj gataj-á: "Ga'nī ni tsínj ga'mi sinuguan'anj nga ni tsínj gui'yaj sun riānj nej. Nj dagahui' ni sij go'ngo ni sí'. Nj guinico' ni sij ango ni sí'. ⁵⁰ Nj asij gui'yaj Yan'anj xungüi, nj dagahui' ni sij ga'i nin' ruhua ni tsínj nata' sinuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Sanj da'ui ni ngüi man'yyaj si-tun man'an ni sí'. ⁵¹ Nj da'ui sini ni sij si-tun man'an tsínj gu'naj Abel. Nj ganahui da' si-tun man'an Zacarías huin si da'ui ni sij. Nj dagahui' ni sij sí' dani nna yej nga ducua Yan'anj." Da'nga' daj atā gunun a ni é re' sisi da'ui ni ngüi man'yyaj gaquin', gui'yaj ni tsínj daj.

⁵² 'Nj ducu niqui niman án re' ni tsínj digyán ley. Guiran' ni é re' nico sayun. Daj si aránj ni é re' sichrej Yan'anj rian ni ngüi. Nj nun ga'ue gatu ni é re' chrej daj nej. Nj ni tsínj huin ruhua gatu, nj na'uej ruhua á re' gatu ni sij mánj. —Daj gataj Jesús.

⁵³ Nj ngaa ga'mi Jesús ni nuguan' daj, nj ga'man nin' ruhua ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo. Ngaa nj gaxi'i ni sij nachínj snan'anj ni sij Jesús xi'í ga'i rasun. Nj chran' yun'unj ni sij sí' nej. ⁵⁴ Daj si huin ruhua ni sij sisi gache du'ua Jesús xi'í si ga'mi sí'. Ngaa nj ga'mi gaquin' ni sij xi'í sí', ruhua ni sij.

12

La levadura de los fariseos

¹ Hué dan nj nahuin yu' ga'i mil ni ngüi rian huaj Jesús. Nj da run 'ngo run ango ni sij.

Nj gaxi'i Jesús ga'mi sí'. Nj gataj sini sí' rian ni tsínj nico' sí':

—Ga cuidado ni é re' nga si-levadura ni tsínj fariseo. Daj si tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Nitaj si 'yaj ni sij daj rún' a'mi ni sij. ² Si ga'ue gari hui ni ngüi 'ngo ni nuguan' mánj. Nj si ga'ue gari hui ni ngüi si 'yaj ni sij mánj. Sanj

hua 'ngo güi, nj naxira' daran' ni nuguan' gari hui ni ngüi aj. ³ Hué dan nj daran' si ga'mi a ni é re' rian hua rumi', sanj gunun ni ngüi ni nuguan' daj rian hua xiguin yan'an. Nj daran' ni nuguan' ga'mi hui ni é re' ngaa naránj ni é re' rian ducua re' ngaa ga'mi hui ni é re', nj gaguaj ni sij xe' gunun daran' ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús.

A quién se debe temer

⁴ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni sij: —Nj huin ni é re' ni tsínj nicaj dugüi' ngāj. Nj ataj snan'ān gunun ni é re' sisi si guxu'ui' ni é re' rian ni tsínj ga'ue dagahui' nnee cúj né'. Ngaa síj nj nitaj ango si gui'yaj ni sij nga né' ga mánj. ⁵ Sanj gatā gunun a ni é re' un sin rian guxu'ui' ni é re': Hué guxu'ui' ni é re' rian Yan'anj xanga'. Daj si ngaa gahui' ni é re', gui'yaj Yan'anj, nj gataj Yan'anj un ngüi gan'anj rian yan'an. Ngaa nj hua si xi'i xu'ui' ni é re' rian Yan'anj anj.

⁶ 'Xanga' ane' un'un' xataj le huij san'anj moneda aj. Sanj nitaj si nj'yun ruhua Yan'anj go'ngo ni xuj mánj. ⁷ Hué daj nga ni é re', nj aya Yan'anj da' go'ngo hueé chra ni é re'. Xi'í daj nj si guxu'ui' ni é re' mánj. Daj si huaj ni'yanj ni é re' rian ni xataj aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El que me confesare delante de los hombres

⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi daran' ni tsínj nata' sisi nico' ni sij yünj rian ni ngüi, ngaa nj natāj rian ni ángel nne nga Yan'anj sisi tsínj nico' man'ānj huin ni sij. ⁹ Sanj daran' ni tsínj na'uej ruhua nata' rian ni ngüi si nico' ni sij man'ānj, nj na'ue natāj rian ni ángel nne nga Yan'anj sisi tsínj nico' man'ānj huin ni sij mánj.

¹⁰ 'Ga'ue guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í ni ngüi ga'mi quij rian da'nij ni ngüi huin man'ānj. Sanj si guinicaj Yan'anj niman nico xi'í

ni ngüi ga'mi quij xi'í Espíritu Santo mánj.

¹¹ 'Nj ngaa njaj ni sij ni é re' gan'anj án re' si-nuhui ni tsínj israelita nga rian güesj nga rian ni tsínj nicaj sun, ngaa nj si gahuin ruhua á re' si daj gataj á re' ngaa nāchinj snan'anj ni sij ni é re' mánj. ¹² Daj si ngaa güisij hora ga'mi a ni é re', nj digyán man'an Espíritu Santo si ga'mi a ni é re' rian ni sí'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

El rico insensato

¹³ Ngaa nj gataj 'ngo tsínj niquin' scanij ni ngüi gunun Jesús:

—Maestro, gataj re' gunun jnān si gura' da'aj sij si dunāj chrej nungüej únj. —Daj gataj tsínj daj.

¹⁴ Ngaa nj gataj Jesús:

—Jnānj né', un sin huin ani ruhuá re' sisi gahuin man'anj tsínj gui'yaj yya scanij ni é re' únj. Nj un sin huin nj ga'mi xi'í rasun hua rian nungüej jnānj re', ruhuá re' únj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni ngüi:

—Ga cuidado ni é re' sisi sj gahuin xicoj ruhua ni é re' nga ni rasun mán chruhua xungüi nan mánj. Sisi guiri' né' nico ni rasun gahuin si'yaj né', nj sé ni rasun daj gui'yaj si xacaj né' 'ngo chrej sa' mánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa nj nani Jesús 'ngo cuento si digyán sij rian ni ngüi. Nj gataj sij:

—Hua 'ngo tsínj xuru'ue. Nj sa' nin' ruhua ga'uej xina sij. ¹⁷ Ngaa nj gani ruhua tsínj xuru'ue daj: “Daj gui'yā, nj nitaj rian nara sa'āj ni rasun nan mánj.” Da'nga' daj gani ruhua sij. ¹⁸ Hué dan nj gataj sij gunun man'an sij: “Hua ni'inj daj gui'yā. Ga'nē ni si-gurūj, nj nāgui'yaj xachij ruhua' yūnj angoj. Nj nara sa'āj daran' ni si guiri'ij nga daran' ni rasun mán nej. ¹⁹ Hué dan nj gatā gunun nimānj sisi man nico ni rasun daj riānj. Nj güisj ga'i yo'. Nj ga'ue naranj ruhuāj, nj xaj, nj gō'oj nej. Nj ga'ue

gahuin niā' ruhuāj nej. Daj gatā gunun nimānj.” Daj gani ruhua tsínj xuru'ue daj. ²⁰ Sanj gataj Yan'anj gunun sij: “Tsínj nj'yun huin re'. Hué gue nj nan gahui' re'. Nj un sin si'yaj gahuin si nara sa' re', ruhuá re' únj.” Daj gataj Yan'anj. ²¹ Da'nga' daj gahuin guiran' tsínj ri' nico ni rasun ngaa huin-ín' güenda urin man'an sij. Nj niqwi niman sij rian Yan'anj si nitaj ni rasun sa' nicaj sij güenda Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

El afán y la ansiedad

²² Hué dan nj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xi'í daj gatā gunun a ni é re' sisi sj gahuin ruhua ni é re' nga si xa ni é re' guiman ni é re' mánj. Nj sj gahuin ruhua á re' nga atsij gunun ni é re' nej. ²³ Ni'i ni é re' sisi hua nj'na' né', gui'yaj Yan'anj. Nj sisi hué daj huin, nj nucuj Yan'anj gui'ya sisi hua si xa né' nej. Nj gui'yaj Yan'anj nnee cú'. Nj sisi nucuj Yan'anj gui'ya nnee cú', nj ga'ue riqui sisi hua si-gan' né' nej.

²⁴ 'Nj'yaj ni é re' ni xaca. Nitaj si unun xuj nna. Nj nitaj si ri xuj nna nej. Nj nitaj si-guru xuj nej. Sanj a'ui' Yan'anj si xa xuj. Nj ni'yanj doj ni é re' daj nga ni xataj nej aj. ²⁵ Nj ga'ue gahuin xacan ni é re' doj xi'í si nani ruhua ni é re' ní'. Sj ga'ue mánj. ²⁶ Hué dan nj sisi sj ga'ue gui'yaj á re' nuguan' le doj, nj daj ga'ue gui'yaj á re' nuguan' nico doj, ruhua á re' únj.

²⁷ 'Nj'yaj á re' daj achij yaj lirio. Nitaj si 'yaj sun yaj. Nj nitaj si hua'a yaj yu'uej nej. Sanj atā gunun ni é re' sisi hua niā' nin' ruhua yaj daj, daj nga tsínj gu'naj Salomón ngaa gunun sí' atsij sa' nin' ruhua. ²⁸ Nj yyaj nj man coj riqui quij. Nj a'yoj gari yan'an ni sij coj daj. Nj gaca-á'. Nj sisi Yan'anj 'yaj sisi hua niā' ni coj, nj huaj nin' ruhua riqui-í' si-gan' ni é re' nej. Sanj huin ni é re' ni tsínj xuman doj ruhua ni'yaj Yan'anj.

29 'Hué dan n̄i s̄i gahuin ruhua á re' nga si x̄a á re' nga si go'o ni é re' mánj. N̄i s̄i guiriun ruhuá re' mánj. 30 Daj si hué xi'í ni rasun nan huin si nani ruhua ni ngüi nitaj si xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. San̄i ni'i chrej ni é re' un rasun achin rian án re'. 31 San̄i n̄ano' sini a ni é re' sisi n̄icaj Yan'anj sun niman án re'. Hué dan n̄i r̄iqui Yan'anj daran' rasun nan rian án re' nej.

32 'Rún' huin 'ngo xi'nin' xachij dugum̄ij daj huin ni é re'. Yu'uj daj s̄i guxu'ui' ni é re' mánj. Doj ni é re' huin, san̄i hua ani ruhua chrej ni é re' r̄iquij rian nicaj sun-ún' gane ni é re' nga-á'.

33 'Gudu'ue ni é re' si'yaj ni é re'. N̄i ga'ui' ni é re' rian ni ngüi yaco ran'. Ngaa n̄i ga'ue guiri' a ni é re' 'ngo nnij sa' rian gara sa' á re' si-san'anj ni é re'. N̄i nitaj si xutu nnij da mánj. N̄i san'anj daj huin san'anj nara sa' ni é re' xata' rian nitaj si s̄i tsínj tu. N̄i nitaj si nahuij san'anj da mánj. 34 Daj si rian nara sa' ni é re' si'yaj ni é re', n̄i hué yu'uj daj nani ruhua niman ni é re' nej.

El siervo vigilante

35 'Daj rún' nanun chr̄un 'ngo tsínj daj si-gan' sij, n̄i da'nga' daj ga chr̄un ni é re' nej. N̄i daj rún' arun 'ngo tsínj daj yan'an chr̄a candil sisi xiguin chrej huaj sij, n̄i da'nga' daj guiyaj á re' nej. 36 Gana'uij a ni é re' daj rún' 'yaj ni si-moso 'ngo tsínj xuru'ue. Ana'uij ni sij si numan sí' gan'anj sí' rian xacaj 'ngo tsínj yun'unj xana. N̄i ana'uij ni moso daj sisi n̄a'ni yoq ni sij rian hue' ngaa guita ra'a sí' natu sí' chruhua hue'. 37 N̄i hua 'ueé rian ni moso daj ngaa nun ruhua ni sij ana'uij ni sij 'n̄a' niqui tsínj ducua daj. Xanga' ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi gane ni sij rian mesa guiyaj sí'. N̄i guiyaj sun sí' rian ni sij ga'ui' sí' si x̄a ni sij. 38 N̄i hua 'ueé rian ni moso daj sisi nun ruhua ni sij ana'uij sij mán ni sij si yan' sa' si guerenga' si 'n̄a' niqui tsínj ducua daj. 39 Gunun sa' á

re' nan. Sisi guini'i 'ngo tsínj 'ducua daj un hora ga'na' 'ngo tsínj tu, n̄i dugumi sa' sij ducua sij. N̄i s̄i ga'nij sij n̄a'ni sí' gatu sí' ducua sij, guiyaj tu sí' mánj. 40 N̄i da'nga' daj guiyaj a ni é re' ga chr̄un guiman án re'. Daj si ga'na' man'ānj hué gue hora nitaj si ani ruhuá re' huinj da'nij ni ngüi. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

El siervo infiel

41 Ngaa n̄i nachínj snan'anj Pedro Jesús. N̄i gataj sij:

—Señor, naní re' cuento nan urin rian ni únj ní'. As̄i rian daran' ni ngüi sa'. —Daj gataj Pedro.

42 Ngaa n̄i gataj Señor:

—N̄i hua 'ngo tsínj nicaj yun'unj moso. N̄i dugumi sij ni moso daj, guiyaj xuru'ue. N̄i a'ui' sa' sij si xa ni sí' ngaa ruhua guisij hora xa ni sí'. N̄i sisi dagahuin sa' tsínj daj si-sun sij, n̄i daj guiyaj xuru'ue daj nga sij, ruhua á re' únj. 43 N̄i ga 'ueé rian tsínj nicaj yun'unj moso daj sisi hua gacuij sij ngaa 'n̄a' niqui xuru'ue nari' sí' sij. 44 Xanga' atā gunun a ni é re' sisi guinicaj tsínj daj sun dugumi sij daran' si'yaj xuru'ue daj, guiyaj sí'. 45 San̄i sisi gani ruhua tsínj nicaj yun'unj moso daj sisi gahuin ran 'n̄a' niqui si-xuru'ue sij, n̄i gaxi'i sij ga'ui' sij ni tsínj nga ni yun'unj xana dugumi sij, n̄i gaxi'i sij xa nasa' sij, n̄i go'o nasa' sij da' gaxini sij. 46 N̄i xi'í si nun ana'uij sij ga'na' si-xuru'ue sij, n̄i ga'na' sí' hué gue hora nitaj si ani ruhua sij si ga'na' sí'. N̄i ducu guiyaj sí' castigo sij. N̄i guiran' sij sayun daj rún' guiran' ni tsínj nitaj si 'yaj gacuij, guiyaj sí'.

47 'N̄i hua tsínj nicaj yun'unj ni'i si huin ruhua si-xuru'ue sij guiyaj sij. San̄i nun guiyaj sij. N̄i nitaj hua xugüi 'yaj sij ga'na' sí'. Yu'uj daj n̄i ducu duguayun sí' sij. 48 San̄i hua ango tsínj nicaj yun'unj. N̄i nun ni'i sij si huin ruhua si-xuru'ue sij guiyaj sij. N̄i sisi guiyaj sij rasun nun ga'uej ruhua si-xuru'ue

sij guí'yaj sij, saní doj gayun sij, guí'yaj sí' xi'í si nun ni'í sij.

'Ní sisi a'ui' nico Yan'anj rian 'ngo tsínj daj, nì huin ruhua Yan'anj sisi guí'yaj 'ueé sij nga si ga'ui'-í' rian sij. Tsínj nicaj sun nico dugumi sij si'yaj Yan'anj, nì nāchin' Yan'anj cuenta rian sij sisi dugumi sa' 'ueé sij si'yaj sí'.

Jesús, causa de división

⁴⁹ 'Yūnj 'nā' garūn yan'an chruhua xungüi nan. Nì ducu huin ruhuāj sisi hua aca yan'an daj. ⁵⁰ Hua nian si guiran'anj 'ngo sayun nico. Nì ducu ani guitsi ruhua nimānj da guisij guiran'anj sayun daj. ⁵¹ Gani ruhua á re' sisi ga din'inj rian ni ngüi ngaa ga'nāj chruhua xungüi, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. Saní atā gunun a ni é re' sisi gunun' ni tsínj nga dugüi' ni sij, guí'yaj si-nuguan'anj. ⁵² Nì asij yyaj nì gunun' un'un' ran' ni dugüi' 'ngo tsínj daj. Nì gunun' huā'nij ran' tsínj nga yahuij ran' tsínj. Nì gunun' huíj ran' tsínj nga ya'nij ran' tsínj. ⁵³ Nì xi'í si-nuguan'anj, nì gunun' nungüej chrej tsínj daj. Nì gunun' nungüej da'níj sí' nej. Nì gunun' nungüej nni yun'unj xana daj. Nì gunun' nungüej da'níj unj nej. Nì gunun' nungüej nni chrej 'ngo yun'unj xana daj. Nì gunun' nungüej xaco' unj nej. —Daj gataj Jesús.

¿Cómo no reconocéis este tiempo?

⁵⁴ Ngaa nì gataj Jesús gunun ni ngüi:

—Ni'í sa' á re' daj xacaj ni é re' cuenta. Daj si ngaa guini'í a ni é re' sisi nasíj nga rian atuj güi, nì ataj á re' sisi doj, nì gaman'. Nì da'nga' daj aman' yya. ⁵⁵ Nì ngaa ahui nane ne' sur, nì ataj á re' sisi doj, nì gahuin yan'an. Nì da'nga' daj gahuin yan'an. ⁵⁶ Tsínj digya' yun'unj huin a ni é re'. Sa' á re' ruhua á re', saní ani quij ruhua á re'. Ni'í a ni é re' xacaj á re' cuenta daj hua xata' nga daj hua rian yo'ój. Saní nun ni'í a ni é re' daj 'yaj

Yan'anj scanij a ni é re' yyaj mánj. —Daj gataj Jesús.

Arréglate con tu adversario

⁵⁷ Nì gataj Jesús:

—Nì un sin huin nì na'ue xacaj a ni é re' cuenta un nuguan' hua nica yya únj. ⁵⁸ Nì sisi hua 'ngo tsínj unun' nga so', nì nicaj sij so' gan'anj sij ducuasun, saní hué gue chruhua chrej ngaa diaj huaj nungüej é re' daj, nì hué yu'uj daj nagui'yaj yya nungüej é re' xi'í nuguan' unun' nungüej é re'. Nì sisi si guí'yaj yya nungüej é re', ngaa nì nicaj sí' man'an re' rian güesi. Nì naga'ui' güesi man'an re' rian caíde. Nì gari caíde man'an re' ducuaga'. ⁵⁹ Nì ataj snan'an gunun re' sisi nitaj si huaj gahui re' yu'uj daj da guisij ganahuij naru'ue re' daran' gaquin' guí'yaj re', da nì gahui re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

13

Arrepentíos o pereceréis

¹ Nì hué güi daj nì niquin' 'ngo ni tsínj rian nne Jesús. Nì nata' ni sí' daj guiran' go'ngo ni tsínj 'nā' estado Galilea rian Jesús. Daj si dagahui' tsínj gu'naj Pilato. Nì nachej Pilato si-tun man'an ni tsínj daj nga si-tun ni xucu dagahui' ni sij ga'ui' ni sij rian Yan'anj. ² Ngaa nì gataj Jesús rian ni tsínj niquin' daj:

—Xi'í si da'nga' daj guiran' ni tsínj daj, nì da'ui ni sij doj gaquin' daj nga ango ni ngüi nne estado Galilea, ruhua ni é re' ní'. ³ Sé daj huin mánj. Nì atā gunun a ni é re' sisi nitaj si nānicaj ruhua ni é re' nānico' a ni é re' Yan'anj, nì da'nga' daj guiran' a ni é re' nej.

⁴ 'Nì hua gunun ni é re' sisi gahui' xinun' huā'nij ran' ni ngüi ngaa gane 'ngo hue' xxi xacan gataj xiráj ni ngüi daj xuman' Siloé. Nì da'ui ni sij doj gaquin' daj nga ni ngüi man xuman' Jerusalén, ruhua á re' ní'. ⁵ Sé daj huin mánj. Nì atā gunun a ni é re' sisi nitaj si nānicaj ruhua á re' nānico' a ni é re' Yan'anj, nì da'nga'

daj guiran' a ni é re' nej. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la higuera estéril

⁶ Ngaa ni nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni ngüi. Ni gataj sij:

—Nica' 'ngo tsínj daj 'ngo chrun ayu higo mán riqui do'ój sij rian man coj uva. Ni gan'anj ni'yaj sij sisi ayu higo chra-á'. Sanj a 'ngo-ó' nun guiri' sij mánj. ⁷ Ngaa ni gataj sij gunun tsínj dugumi coj uva daj: “Ni'yaj re' síj huá'nij yo' 'nā' 'na' na'uīj chruj higo, sanj a 'ngo nun guirij mánj. Ga'nin' nāj re' si 'yaj chru niquinj rian do'ój aj.” Daj gataj sij gunun sí'. ⁸ Sanj gataj tsínj dugumi yo'ój daj: “Señor, dunāj acuán' re' si guiniquin' acuanj ango yo' nan. Ni nachē yo'ój, ngaa ni garāj yo'ój ya'nduj xi'ij aj. ⁹ Ni sisi guiniquinj gayu higo chraj, ni dugunāj huaj. Ni sisi nitaj gayu chraj, ni ga'nin' nāj re' nánj.” Daj gataj moso daj gunun tsínj do'oj. —Daj gataj Jesús digyán sij rian ni ngüi.

Jesús sana a una mujer en el día de reposo

¹⁰ Hué dan ni 'ngo güi naránj ruhua ni ngüi israelita, ni digyán Jesús rian ni ngüi man chruhua sinuhui ni sí'. ¹¹ Ni nne 'ngo yun'unj xana a'nan', gui'yaj 'ngo nane xi'i. Ni guisij xinun' huá'nij yo' achéj nitu ún', 'yaj nane xi'i daj. Ni na'ue nucua xiráj ún' gache ún' mánj. ¹² Ni ngaa guini'i Jesús yun'unj daj, ni gaquinj sij ún'. Ni gataj sij:

—Guisij nahuín re', 'yaj xi'i a'nán' re' yyaj, xica'uīj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaa ni guta' Jesús ra'a sij rian ún'. Ni 'ngo hora daj, ni nahuin nica xiráj ún'. Ni gaxi'i ún' ga'mi sa' ún' rian Yan'anj.

¹⁴ Sanj ga'man ruhua tsínj a'nin' chruhua nuhui xi'í si nahuin yun'unj xana daj 'ngo güi naránj ruhua ni sij, gui'yaj Jesús. Ni gataj tsínj daj gunun ni ngüi:

—Hua huatan' güi gui'yaj sun né' go'ngo semana. Ngaa ni ga'na' á re'

ni güi daj nahuin a ni é re'. Ni sé güi naránj ruhua né' ga'na' ni é re' nahuin a ni é re' mánj. —Daj gataj tsínj a'nin' daj.

¹⁵ Ngaa ni gataj Señor Jesús:

—Sa' á re', ruhua á re'. Sanj ani quij ruhua á re'. Tsínj digya' yun'unj huin a ni é re'. Nitaj si nachi go'ngo ni é re' dán re' sicuj nga dán re' urruj yu'uj numi xuj gan'anj dogo'o a ni é re' nnee xuj güi naránj ruhua á re' mí'. ¹⁶ Ni yun'unj xana nan huin da'nij xí' gu'naj Abraham. Ni síj xinun' huá'nij yo' numij sichre Satanás ún'. Ni nunj si güi naránj ruhua né' huin güi yyaj, sanj da'ui né' jnachri né' man'an ún' ra'a sichre Satanás. —Daj gataj Jesús gunun tsínj a'nin' daj.

¹⁷ Ni ngaa guisij ga'mi sij daj, ni gahuin na'aj ni tsínj unun' nga sij. Sanj gahuin niá' ruhua daran' ni ngüi ngaa guini'i ni sij ni si sa' 'na' xata', gui'yaj Jesús.

Parábola de la semilla de mostaza

¹⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Daj hua rian nica' sun Yan'anj, ruhua á re' únj. ¹⁹ Hué dan ni daj rún' achij can cuej nasa huaj. Ni dagaman' 'ngo tsínj daj riqui yo'ój. Ni xira' can daj. Ni gachi gahuin 'ngo chrun. Ni 'na' ni xataj chéj xata' gui'yaj xú' si-gaca' xú' chra coj daj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la levadura

²⁰ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Daj hua rian nica' sun Yan'anj, ruhua á re' únj. ²¹ Hué dan ni daj rún' levadura huaj. Ni nachéj hui 'ngo yun'unj xana levadura daj scanij chru harina si nachej-é', gui'yaj unj chrachrúnj. Ni gari unj quinj daj chruhua huá'nij rio. Ngaa ni nara nane riqui quinj daj, 'yaj levadura. Ni daj rún' 'yaj levadura daj, da'nga' daj gaxa'ni sinuguan' Yan'anj nin' gachra' xungüi nej. —Daj gataj Jesús.

La puerta estrecha

22 Nĭ gachin Jesús ni xuman' nico nga ni rancho ngaa huaj sij gan'anj sij xuman' Jerusalén. Nĭ digyán sij si-nuguan' sij rian ni ngüi. 23 Nĭ nachínj snan'anj 'ngo tsínj daj Jesús. Nĭ gataj sij:

—Nĭ doj ni ngüi ga'ue guinani, gui'yaj Yan'anj ní'. —Daj gataj sij.

Ngaa nĭ gataj Jesús:

24 —Gui'yaj fuerza á re' gatu a ni é re' rian hue' chruj huin rian nicaj sun Yan'anj. Ataj snan'an gūnun a ni é re' sisi gahuin nico ni ngüi gahuin ruhua gatu yu'uj daj. Sanĭ sĭ ga'ue gatu ni sij mánj. 25 Ngaa guisĭj naxuman tsínj ducua naránj sij rian ducúa sij, nĭ gaxĭ'i ni é re' gaquinj ni é re' mán xe'. Nĭ gataj ni é re' gūnun sij: “Señor, na'ni re' gatu ni únj.” Gataj á re'. Sanĭ gataj tsínj ducua daj gūnun a ni é re': “Nun ni'inj nĭ a 'na' ni é re' mánj.” Daj gataj Señor daj huin man'anj. 26 Ngaa nĭ gaxĭ'i ni é re' gataj á re' gūnunj: “Xa ni únj, go'o ni únj nga man'an re'. Nĭ digyán re' nuguan' ga'mí re' rian ni únj rian yu'ue.” Gataj á re' nej. 27 Sanĭ gataj man'anj rian án re': “Nun ni'inj nĭ a 'na' ni é re'. Guxun anéj daran' ni é re' riánj si huin ni é re' tsínj 'yaj gaquin'.” Daj gataj gūnun a ni é re'.

28 'Nĭ yu'uj daj guiman ni é re'. Nĭ ducu gaco ni ngüi man yu'uj daj. Nĭ da xa ruj yan' ni ngüi nej. Nĭ guini'i ni é re' ni xi a ni é re' tsínj gu'naj Abraham nej, tsínj gu'naj Isaac nga tsínj gu'naj Jacob nej, daran' ango ni tsínj ga'mí si-nuguan' Yan'anj. Nĭ guini'i ni é re' sisi nne ni sí' rian nicaj sun Yan'anj. Sanĭ guiri Yan'anj ne' xe' guiman ni é re' aj. 29 Nĭ ga'na' ni ngüi mán ne' sĭj güi nga ni ngüi mán ne' rian atuj güi nej, ni ngüi mán ne' norte nej, nga ni ngüi mán ne' sur nej. Nĭ gane ni ngüi daj xa ni sij rian mesa rian nicaj sun Yan'anj. 30 Nĭ hua ni ngüi nun gahuin achij xungüi nan. Nĭ hué ni sij gahuin achij ango xungüi ganahuin naça. Nĭ hua ni ngüi gahuin achij xungüi

nan. Nĭ hué ni sij nico' ne' rucu ango xungüi ganahuin naça daj. —Daj gataj Jesús.

Lamento de Jesús sobre Jerusalén

31 Nĭ güi daj guisĭj go'ngo ni tsínj fariseo rian nne Jesús. Nĭ gataj ni sí' gūnun sij:

—Hué yu'uj nan guxun re' man'an re' si huin ruhua rey Herodes dagahui' so' aj. —Daj gataj ni sí'.

32 Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Güij nĭ gataj á re' gūnun xune daj: “Nĭ'yaj re', yyaj nga a'yoj rĭj nane xi'i chruhua niman ni ngüi. Nĭ nahuin ni ngüi a'nan', 'yā nej. Nĭ xiráj hua'nij güi, nĭ nahuij si-sünj, gui'yā.” 33 Sanĭ hua nian si gahuĭ gan'an yyaj nga a'yoj nga ataj nej si nitaj si huaj gahui' 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj ne' xe' xuman' Jerusalén mánj.

34 'Ducu nani ruhuāj xi'í a ni é re' ni tsínj man xuman' Jerusalén. Daj si gahui' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj á re'. Nĭ a'ui' ni é re' yej ni tsínj nicaj nuguan' huaj ga'nĭj Yan'anj rian án re'. Sĭj undaj huin ruhuāj nagui'yaj yu'uj ni é re' dugumĭj ni é re'. Nĭ daj rún' 'yaj 'ngo xuchre nagui'yaj yu'uj xuj da'nĭj xuj riqui si-gachi xuj, nĭ da'nga' daj ruhuāj gui'yā nga á re'. Sanĭ nun ga'uej ruhua á re' mánj. 35 Nĭ'yaj á re'. Daj si guere' xánj án re' nga ducúa á re'. Nĭ ataj snan'an gūnun a ni é re' sisi sĭ guini'i ruhua' yún ni é re' yünj da guisĭj ga'na' ruhua' yünj chruhua xungüi nan. Nĭ gataj ni é re': “Hua 'ueé tsínj 'na' rian si-xugüi Señor.” Gataj ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gūnun ni tsínj man xuman' Jerusalén.

14

Jesús sana a un hidrópico

1 Hué dan nĭ 'ngo güi naránj ruhua ni sij, nĭ gatúj Jesús chruhua ducúa 'ngo tsínj fariseo a'nin'. Nĭ xa sí' nga ni sij. Nĭ naga'na' ango ni tsínj fariseo Jesús si gui'yaj sí'. 2 Nĭ nne 'ngo tsínj 'nĭj gu'man rian Jesús.

3 Nĩ nachínj snan'anj Jesús ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo. Nĩ gataj sij:

—A'uej si-ley Yan'anj sisi nahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj né' güi naránj ruhua né', ruhua á re' ní'. —Daj gataj Jesús.

Sanj dínj gahuin du'ua ni sij.

4 Ngaa nĩ guida'a Jesús tsínj daj. Nĩ nahuin sí', gui'yaj sij. Nĩ na'nínj sij nan' sí'. 5 Ngaa nĩ gataj sij gunun ni tsínj fariseo:

—Sisj guinij 'ngo dán án re' uruj, asj 'ngo dán án re' sicuj guinij chruhua pozo nnee nunj huin si güi naránj ruhua né', nĩ sji gan'anj guiri yoq ni é re' xucu guinij chruhua nnee da ga mí'. —Daj gataj Jesús.

6 Nĩ nun ga'ue danicaj ni sij nuguan' rian Jesús ga mánj.

Los convidados a las bodas

7 Nĩ ngaa guini'i Jesús daj nano' ni tsínj 'na' ducua tsínj fariseo daj chrun xila niquin' ne' rian gane ni sij rian mesa, ngaa nĩ nani sij 'ngo cuento digyán sij rian ni sí'. Nĩ gataj sij:

8 —Ngaa gaquinj 'ngo tsínj daj gan'anj re' rian gahuin 'ngo gui'yanj nara'a ne, nĩ sji gané re' chrun xila niquin' ne' chrej rian mánj. Ga'ue si guisij ango tsínj huin achij doj daj nga man'án re' ga aj. 9 Nĩ ga'ue si ga'na' tsínj gaquinj nungüej é re', nĩ gataj sí' gunun re': "Ga'ui' re' chrun xila nan gane tsínj nan anj." Gataj sí' si ruhua. Ngaa nĩ gahuin na'aj re', nĩ gan'anj gané re' chrun xila niquin' da rucu. 10 Hué dan nĩ ngaa gaquinj sij ga'na' re', nĩ gané re' da rucu. Hué dan nĩ ngaa ga'na' tsínj gaquinj re', nĩ gataj sij gunun re': "Amigo, gachin gané re' chrun xila niquin' ne' rian." Gataj sij. Ngaa nĩ gahuin 'ueé re' rian ni tsínj nne rian mesa nga re' aj. 11 Daj si un tsínj huin ruhua gahuin rian, nĩ guna sij da ne' rucu. Sanj un tsínj ga'uej ruhua guna da ne' rucu, nĩ gahuin rian sij. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj man ducua tsínj fariseo daj.

12 Ngaa nĩ gataj Jesús gunun tsínj gaquinj ga'na' sij ducua sí':

—Ngaa gui'yaj re' 'ngo nún ducua re', nĩ ga'ui' re' xa ni ngüi, nĩ sji gaquinj re' ga'na' ni tsínj nicaj dugüi' nga re' nga ni jnánj re' nej, ni tsínj xuru'ue man riqui xuman' nej. Daj si ga'ue gaquinj ni sij man'án re' xa re' nga ni sij. Nĩ da'nga' daj naru'ue ni sij rián re'. 13 Sanj ngaa gui'yaj re' 'ngo gui'yanj ducua re', nĩ gaquinj re' ga'na' ni ngüi niqui nga ni ngüi nachran' ra'a nej, ni ngüi yacuan nej, ni ngüi duri nej. 14 Ngaa nĩ ga 'ueé rián re'. Daj si sji ga'ue naru'ue ni ngüi daj rián re'. Sanj naru'ue sa' Yan'anj rián re' ngaa gana'nij ni níman huin ni sij ni ngüi hua nica niman. —Daj gataj Jesús gunun tsínj gaquinj daj.

Parábola de la gran cena

15 Nĩ ngaa gunun 'ngo ni tsínj nne nga Jesús rian mesa, nĩ gataj sí' gunun Jesús:

—Hua 'ueé rian tsínj gan'anj nún rian nicaj sun Yan'anj. —Daj gataj sí'.

16 Ngaa nĩ gataj Jesús gunun sí':

—Nĩ gui'yaj 'ngo xuru'ue 'ngo nún nico ducua sij. Nĩ gaquinj sij ga'na' nico ni ngüi. 17 Nĩ ngaa síj gahuin chrun si xa ni ngüi, 'yaj sij, nĩ ga'núj sij 'ngo moso gan'anj gataj sí' rian ni ngüi daj: "Ga'na' a ni é re' si a hua chrun si xa á re'." Daj gataj moso daj gunun ni ngüi, gui'yaj xuru'ue. 18 Sanj gaxi'i ni sij gataj ni sij rian moso daj sisj sji ga'ue guisij ni sij xa ni sij. Nĩ gataj 'ngo tsínj daj: "Guirán 'ngo yo'ój, nĩ hua nian si gan'anj ni'yā. Achínj jni'yā rián re' si guinicaj re' 'ngo niman nico ngāj si sji ga'ue gan'ān nga re' mánj." Daj gataj sij. 19 Nĩ gataj ango sij: "Guirán un'un' inta sicúj, nĩ gan'anj xacāj cuenta sisj a hua xuj gui'yaj sun xuj. Nĩ guinicaj re' 'ngo niman nico ngāj xi'í si nun ga'ue gan'ān nga re' mánj." Daj gataj sí'. 20 Nĩ gataj ango sij: "Da guisij xacā 'ngo yun'unj xana, nĩ sji ga'ue gan'ān mánj." Daj

gataj hua'nij ran' tsínj gunun moso daj.

²¹ 'Nгаа n̄ nanicaj si-moso tsínj d̄ucua daj. N̄ nata' sij nuguan' ga'mi go'ngo ni sí' gunun xuru'ue daj. Hué dan n̄ ga'man ruhua xuru'ue daj. N̄ gataj sij gunun moso: "Gan'anj yoṛ re' rian yu'ue nga chruhua chrej man riqui xuman' nan. N̄ n̄icaj re' ni ngüi niqui nga ni ngüi nachran' ra'a nej, ni ngüi yacuan nej, ni ngüi duri nej ga'na' re'." Daj gataj xuru'ue daj gunun moso. ²² Nгаа n̄ gataj moso daj gunun xuru'ue: "Señor, hua s̄ij gui'yā si ga'n̄ij re' yūnj. San̄i hua luga ga' aj." Daj gataj moso daj. ²³ Nгаа n̄ gataj xuru'ue daj gunun moso: "Güij re' chruhua chrej gan'an nga chrej gatin nej. N̄ gui'yaj fuerzá re' si ga'na' ni ngüi gatu ni sij chruhua ducuāj gara guiman ni sij. ²⁴ Daj si xanga' atā gunun re' sisi s̄i gahuin sti'n̄ij nga n̄i a 'ngo ni ngüi gaquínj sin̄ij mánj." Gataj xuru'ue daj gunun si-moso sij. —Daj gataj Jesús gunun tsínj nne rian mesa nga sij.

Lo que cuesta seguir a Cristo

²⁵ N̄ huaj nico ni ngüi nga Jesús. N̄ nanicaj sij gataj sij gunun ni sí':

²⁶ —Sisi hua 'ngo tsínj daj huin ruhua ga'na' riānj, n̄i hua n̄ian si gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij yūnj daj nga si 'i ruhua sij ni'yaj sij chrej sij nga nni sij nej, man'an sij nej. N̄i sisi na'uej ruhua sij daj, n̄i s̄i ga'ue gahuin sij tsínj guinico' man'ānj mánj. ²⁷ N̄i sisi na'uej ruhua 'ngo tsínj daj gata sij ruguts̄i guiran' sij sayun ngāj, n̄i s̄i ga'ue gahuin sij tsínj guinico' man'ānj mánj.

²⁸ 'N̄i sisi huin ruhua 'ngo ni é re' gui'yaj 'ngo hue' xxi nata', n̄i n̄ani sini ruhua tsínj daj ni'yaj sij undaj gutin' sij du'ue hue' daj. Nгаа n̄i x̄acaj sij cuenta sisi guis̄ij si-san'anj sij. ²⁹ N̄i sisi nitaj si nani sini ruhua sij, hué dan n̄i nгаа guruj sij daqui hue', n̄i na'ue guisi-í', gui'yaj sij. N̄i gaxi'i ni ngüi ga'mi ducu ni sij xi'í sij. ³⁰ N̄i gataj ni sij: "Gaxi'i tsínj nan

gui'yaj sij hue'. San̄i nun gunucuaaj sij guisi, gui'yaj sij mánj." Daj gataj ni ngüi daj.

³¹ 'N̄i sisi hua 'ngo rey nicaj ichi' mil snado, n̄i huaj sij gan'anj gunun' sij nga ango rey 'na' nga cō mí snado, nгаа n̄i gan'anj gane sij x̄acaj sij cuenta sisi ga'ue gunucuaaj sij gui'yaj gana sij rian ango rey nicaj cō mil snado daj. ³² N̄i sisi ani ruhua sij sisi na'ue gunucuaaj sij gunun' sij nga ango rey, n̄i nгаа hua gan' 'na' ango rey, n̄i a'n̄ij sij ni tsínj nicaj nuguan' gan'anj gataj snan'anj ni sí' sisi na'mi nungüej rey daj.

³³ 'N̄i hué ducuānj daj tsínj na'uej ruhua duna daran' si nicaj sij, nгаа n̄i s̄i ga'ue gahuin sij tsínj guinico' man'ānj mánj. —Daj gataj Jesús.

Quando la sal pierde su sabor

³⁴ N̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Hua sa' yan. N̄i daj rún' huin yan, n̄i da'nga' daj huin a ni é re' chruhua xungüi. San̄i sisi nitaj si 'nin' yan daj, n̄i s̄i ga'ue gui'yaj né' nahuin 'nin' mánj. ³⁵ N̄i nitaj si ní'yanj yan daj rian yo'ój. N̄i nitaj si ní'yan gahuin yo'ój ya'nduj nej. San̄i guere'ej ne' xe' yan daj.

Hué dan n̄i tsínj nun chraquij, n̄i hua n̄ian si gunun sij nuguan' nan anj.

15

Parábola de la oveja perdida

¹ Nгаа n̄i nahuin yu' daran' ni tsínj a'nej pesto nga ni ngüi 'yaj gaquin' rian Jesús gunun ni sij si gataj sí'.

² Nгаа n̄i ga'mi hūi ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley xi'í si gui'yaj Jesús. N̄i gataj ni sí':

—A'nin' ruhua tsínj daj nicaj dugüi' sij nga ni tsínj 'yaj gaquin'. N̄i xa nuguan'an sij nga ni sí' nej. —Daj gataj ni sij.

³ Nгаа n̄i nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni sí'. N̄i gataj sij:

⁴ —N̄i sisi n̄icaj 'ngo dugüi' ni é re' 'ngo ciento xachij, n̄i gan'anj ni'ya 'ngo xuj, n̄i daj gui'yaj tsínj dan daj, ruhua ni é re' únj. Gara sij gan'anj

xia x̄inun' gan'anj xachij riqui quij. N̄i gan'anj n̄ana'ui' sij xachij gan'anj ni'ya daj. N̄i dayun nari' sij. ⁵ N̄i ngaa nari' sij, n̄i nīa' ruhua sij guta' sij dacan xicój sij. ⁶ N̄i ngaa nas̄ij sij ducua' sij, n̄i naran' sij ni ts̄inj nica'j duḡui' nḡa sij nḡa ni ts̄inj nne x̄anj sij. N̄i gataj sij gunun ni sí': "Ḡahuin nīa' ruhua á re' nḡaj si hua nari'ij xachij gan'anj ni'ya daj." Daj gataj ts̄inj daj. ⁷ N̄i ataj snan'an̄ gunun a ni é re' sisi nīa' ruhua ni ts̄inj mán xata' ni'yaj ni sij 'ngo ts̄inj 'yaj gaquin' ngaa nani ruhua sí' xi'í si-gaquin' sí'. N̄i ḡahuin nīa' ruhua ni sij ni'yaj ni sij doj nḡa ts̄inj daj, daj nḡa ango gan'anj xia x̄inun' gan'anj ni ts̄inj na'uej ruhua si ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Daj si hua n̄ica niman ni sij, ruhua ni sij. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la moneda perdida

⁸ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús: —N̄i sisi nica'j 'ngo yun'unj x̄ana ichi' moneda san'anj, n̄i gan'anj ni'ya 'ngo moneda daj, n̄i daj gūiyaj ún', ruhua á re' únj. Garun ún' yan'an̄ candil. N̄i n̄aca' ún' chruhua hue'. N̄i n̄ana'ui' 'ueé ún' da nari' ún'. ⁹ N̄i ngaa n̄ari' ún', n̄i gaquin' ún' ni nḡui nica'j duḡui' nḡa ún' nḡa ni duḡui' ún' m̄an x̄anj ún' nej. N̄i gataj ún': "Ḡahuin nīa' ruhua á re' nḡaj si hua nari'ij moneda gan'anj ni'ya daj." Daj gataj ún' gunun ne. ¹⁰ N̄i ataj snan'an̄ gunun ni é re' sisi daj rún' ḡahuin nīa' ruhua ún', n̄i da'nga' daj hua nīa' ruhua si-ángel Yan'anj ni'yaj-á' ngaa nanicaj ruhua 'ngo ts̄inj xi'í si-gaquin' sij. —Daj gataj Jesús.

Parábola del hijo pródigo

¹¹ N̄i gataj ruhua' yún Jesús: —Hua hūij da'n̄ij 'ngo ts̄inj daj. ¹² N̄i gataj da'n̄ij sij ts̄inj hua lij doj gunun chrej sij: "Tata chré', hūin ruhūaj sisi gura' da'áj re' si'yáj re'. N̄i riqui re' da'aj si'yáj re' ḡahuinj." Daj gataj sij gunun chrej sij. Ngaa n̄i gura' da'aj chrej sij si'yaj sí' ga'ui' sí' rian n̄unḡej da'n̄ij sí'. ¹³ Doj

ḡui gachin n̄i naran' ts̄inj hua lij daj daran' si'yaj sij. N̄i ḡahui sij gan'anj gan' sij ango xuman'. N̄i ganahuij si-san'anj sij gutin' yun sij daj rún' garan' ruhua sij. ¹⁴ N̄i ngaa ganahuij gutin' sij san'anj nica'j sij, n̄i ducu ḡahuin xi'n̄a xuman' daj. N̄i ga'naj gachin xi'n̄a riqui sij. ¹⁵ Ngaa n̄i gan'anj ḡachinj sij sun gūiyaj sun sij rian 'ngo ts̄inj nne yu'uj daj. N̄i ga'n̄ij sí' gan'anj sij quij gan'anj dugumi sij dán sí' xacáj. ¹⁶ N̄i hūin ruhua sij gara riqui sij nḡa si xa xacáj. San̄i a 'ngo ni sí' nun ga'ui' ni sí' si x̄a sij mánj.

¹⁷ 'Ngaa n̄i nanicaj ruhua sij, n̄i gataj sij gunun man'an sij: "N̄i moso mán 'yaj sun rian chrē, n̄i hua nico si xa ni sij. N̄i yu'uj nan nnēj. N̄i ḡahuij, gūiyaj xi'n̄a. ¹⁸ N̄anicā n̄an'an̄j ducua' chrē, n̄i gatā gunun sí': Tata chré', gūiyā gaquin' rian Yan'anj nḡa rian man'an̄ re' nej. ¹⁹ Nitaj hua si-chrej si gataj re' si da'n̄ij re' hūinj ḡa mánj. Maan si gūiyáj re' si ḡahuinj 'ngo ts̄inj 'yaj sun rian re', gatā gunun chrē." Daj gataj sij gunun man'an sij.

²⁰ 'Hué dan n̄i naxuman sij, n̄i nanicaj sij n̄an' sij ducua' chrej sij. N̄i ngaa gūini'i chrej sij huaj sij gan', n̄i ducu ḡahuin yaco ruhua sí' ni'yaj sí' sij. N̄i gunánj sí' gan'anj sí' rian huaj da'n̄ij sij. N̄i gananan sí' man'an sij. N̄i garun du'ua sí' man'an sij nej. ²¹ Ngaa n̄i gataj sij gunun sí': "Tata chré', gūiyā gaquin' rian Yan'anj nḡa rian man'an̄ re' nej. N̄i nitaj hua si-chrej si gataj re' si da'n̄ij re' hūinj ḡa mánj." Daj gataj sij gunun chrej sij. ²² San̄i gataj chrej sij gunun ni si-moso sí': "Ḡuij x̄acaj yōo ni é re' atsij sa'. N̄i ga'n̄ij a ni é re' x̄a sij gunun sij. N̄i ga'n̄ij ni é re' 'ngo se'ej ra'a sij. N̄i n̄ari ni é re' zapato dacój sij nej. ²³ N̄i n̄icaj á re' sicuj namij ga'na' á re'. N̄i daḡahui' a ni é re' nej. N̄i gūiyaj né' gūianj ḡahuin nīa' ruhua né'. ²⁴ Daj si rún' ganánj 'ngo níman, da'nga' daj nas̄ij ruhua' yún da'n̄i riānj. Hua gani'ya sij.

Sanj nari' ruhua' yún sij." Daj gataj chrej sij. Nj gaxi'i ni sij gahuin nia' ruhua ni sij.

²⁵ 'Nj da'nij sij tsinj xahua', nj hua gan'anj sí' riqui quij. Nj ngaa nanicaj sí', nj gahuin nichrun' sí' rian hue'. Nj gunun sí' sisi man ni tsinj a'yanj nga ni ngüi chran'anj nej. ²⁶ Ngaa nj gaquínj sí' 'ngo ni tsinj 'yaj sun rian chrej sij. Nj nachínj snan'anj sí' moso daj un sin gahuin nga gui'yanj daj.

²⁷ 'Ngaa nj gataj moso daj: "Hua nasij jnánj re'. Nj ga'nij chrej re' sun sisi dagahui' ni únj sicuj hua namij. Daj si nucuj sij nasij sa' sij." Daj gataj moso gunun tsinj xahua' daj.

²⁸ 'Sanj ga'man ruhua tsinj xahua' daj. Nj nun ga'uej sij gatu sij chruhua hue'. Xi'í daj, nj gahui chrej nungüej tsinj daj. Nj ga'mi yaco sí' si gatu sij chruhua hue'.

²⁹ Nj gataj sij gunun chrej sij: "Ni'i man'an re' undaj yo' síj 'yaj sünj rián re'. Nj dagahuin sa'áj rián re'. Nj nitaj aman riquí re' 'ngo stane le'ej gui'yā gui'yanj nga ni tsinj nicaj dugüi' ngáj mánj. ³⁰ Sanj ngaa nasij da'nij re' nan gutin' sij si-san'anj re' nga ni yun'unj xana achéj man'an, nj dagahuí' re' sicuj namij xi'í sij." Daj gataj tsinj xahua' gunun chrej sij.

³¹ 'Ngaa nj gataj chrej sij gunun sij: "Da'nī huín re'. Nj ya'yoj nné re' ngáj. Nj daran' si man riánj huin si'yáj re' aj. ³² Sanj hua nian si gui'yaj né' gui'yanj gahuin nia' ruhua né' si nasij jnánj re'. Nj rún' huin 'ngo níman gahuin sij riánj. Sanj ganá'nij sij. Nj ga ni'ya sij. Sanj nari'ij sij nánj." Daj gataj chrej sij gunun sij. —Nj da'nga' daj gataj Jesús nani sij cuento rian ni tsinj daj.

16

El ejemplo del mayordomo infiel

¹ Hué dan nj nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni tsinj nico' sij. Nj gataj sij:

—Hua 'ngo tsinj xuru'ue. Nj rian sí' nun 'ngo tsinj dugumi si'yaj sí'. Ngaa nj gan'anj ga'mi gaquin' ango ni tsinj rian xuru'ue sisi ducu gutin' tsinj daj si'yaj sí'. ² Ngaa nj gaquínj xuru'ue daj si ga'na' sij. Nj gataj sí': "Nj un sin huin nan si a'mi ni sij xi'í re' únj. Nariqui re' cuenta daj gui'yaj sún re' riánj dugumí re' si'yā si na'uej ruhuāj si gahuín re' tsinj dugumi si'yā riánj ga mánj." Daj gataj xuru'ue daj.

³ 'Ngaa nj gataj tsinj daj gunun man'an sí': "Nj un sin huin gui'yā yyaj, nj ga'nej si-patrónj sun riánj únj. Daj si nitaj fuerza gui'yaj sünj rian yo'ój. Nj huin na'ā gui'yā caridad nej. ⁴ Yyaj nj hua ni'ínj si gui'yā. Ngaa nj ga'ue chracuñj ni sij ducúa ni sij ganéj ngaa nitaj sun gui'yaj sünj." Da'nga' daj gani ruhua sij.

⁵ 'Ngaa nj gaquínj sij ga'na' go'ngo ni tsinj da'ui rian xuru'ue daj. Nj gataj sij rian tsinj ga'na' sini daj: "Ni undaj huin si da'uñj re' rian si-patrónj únj." Daj gataj sij. ⁶ Ngaa nj gataj sí': "Da'uñj 'ngo ciento tambo gasiti rian si-patrón re' aj." Daj gataj sí'. Ngaa nj gataj tsinj daj: "Nijaj re' dánj re' yanj rí re' cuenta. Nj gane yoq re' garun re' huñj xia chi' gue aj." Daj gataj sij. ⁷ Ngaa nj gataj sij gunun ango sí': "Nj undaj huin da'ui man'an so' únj." Daj gataj sij. Nj: "Da'uñj 'ngo ciento nnánj strigo aj." Daj gataj sí' gunun sij. Ngaa nj gataj sí': "Nijaj re' dánj re' yanj rí re' cuenta nan. Nj garun re' rian yanj sisi da'uñj re' gan'anj xia gue aj." Daj gataj sij gunun sí'.

⁸ 'Hué dan nj xacaj xuru'ue daj cuenta sisi gui'yaj xi'í tsinj daj xi'í sí'. Sanj ga'mi sa' sí' xi'í sij. Daj si nagui'yaj yoq sij nuguan' xi'í man'an sij. Nj ni tsinj man xungüi gaquin' nan, nj hua yoq ni sij ngaa nagui'yaj ni sij 'ngo nuguan' nga ni dugüi' ni sij. Nj hua yoq ni sij doj daj nga ni tsinj achéj rian xiguñ hua.

9 'Nгаа нi гатаj snan'an gunun a ni é re' sisi ga'ui' ni é re' rasun man rian an re' ra'a ni ngüi. Ngaa ni gahuin ni ngüi daj ni ngüi guinicaj dugüi' nga ni é re'. Daj si rasun man rian xungüi nan, ni nun hua sa' nico. Hué dan ni ngaa ganahuij ni rasun man rian ni é re', ngaa ni xata' nahuin ra'a ni sij ni é re' gane niganj ni é re' nga Yan'anj. 10 Ni un tsinj hua gacuij, ni dugumi sa' sij doj rasun, ni hué daj hua gacuij sij ngaa dugumi sij nico rasun nej. Ni un tsinj 'yaj xi'i dugumi sij doj rasun, ni gui'yaj xi'i sij ngaa dugumi sij nico rasun nej. 11 Ni hué ducuanj daj sisi nitaj si hua gacuij ni é re' dugumi a ni é re' ni rasun xi'i man chruhua xungüi gaquin' nan, ngaa ni nitaj tsinj gahuin ruhua riqui ni rasun yya rian an re' manj. 12 Ni sisi nitaj si ga gacuij ni é re' dugumi ni é re' ni rasun sé si'yaj ni é re' huin ni rasun man rian xungüi nan, ngaa ni un tsinj gahuin ruhua riqui rasun gahuin si'yaj ni é re' ne' xata', ruhua á re' únj.

13 'Ni nitaj 'ngo tsinj gahuin nucaj dagahuin rian huij xuru'ue manj. Sisi gui'yaj sun né' rian huij xuru'ue, ni nun huin xan' ruhua né' ni'yaj né' 'ngo xuru'ue daj. Ni gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' angó sí'. Ni huin ruhua né' guinicaj dugüi' né' nga 'ngo xuru'ue daj. Sanj nitaj si a'mi sa' né' nga angó sí'. Hué ducuanj daj, ni sisi ducu aran' ruhua né' ni'yaj né' ni rasun man chruhua xungüi, ni na'ue dagahuin né' rian Yan'anj manj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

14 Ni ducu garan' ruhua ni tsinj fariseo ni'yaj ni sij san'anj. Ni ngaa gunun ni sij nuguan' daj, ni ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús. 15 Ngaa ni gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni 'yaj ni é re' sisi tsinj sa' huin a ni é re' rian ni ngüi. Sanj ni'i Yan'anj niman ni é re'. Ni nuguan' ni'yanj nico rian ni ngüi, sanj nuguan' xi'i huin rian Yan'anj anj.

16 'Ni asij ná ni digyán Moisés si-ley Yan'anj rian ni ngüi. Ni digyán ni tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Sanj ngaa guisij ga'na' Juan, ni unun ni ngüi nuguan' sa' xi'i si nicaj sun Yan'anj rian né'. Ni daran' ni sij 'yaj fuerza si gatu ni sij rian nicaj sun Yan'anj. 17 Ni ga'ue sisi ganahuij xata' nga xungüi. Sanj si ga'ue ganahuij ni a 'ngo nuguan' le'ej 'na' rian si-ley Yan'anj manj. —Daj gataj Jesús.

Jesús enseña sobre el divorcio

18 Ngaa ni gataj Jesús:

—Ni sisi hua 'ngo tsinj guere'ej nica, ni nacaj sij angó yun'unj xana, ni da'ui sij gaquin'. Ni sisi nacaj angó tsinj yun'unj xana guere' daj, ni da'ui sí' gaquin' nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsinj fariseo.

El rico y Lázaro

19 Ngaa ni nani Jesús 'ngo cuento. Ni gataj sij:

—Ni hua 'ngo tsinj xuru'ue. Ni nun sij atsij sa' du'ue. Ni ya'yoj gui'yaj sij 'ngo nún nico ducua sij. 20 Ni hua 'ngo tsinj yaco ran' gu'naj sí' Lázaro. Ni ngaj sí' rian yo'ój rian ducua xuru'ue daj. Ni man siqui nin' gachra' nnee cúj sí'. 21 Ni huin ruhua tsinj daj gara riqui sij nga si ayu rian mesa, 'yaj xuru'ue daj. Ni 'na' xuhue ahuí xuj rian siqui daj.

22 'Hué dan ni 'ngo güi, ni gahui' tsinj niqui daj. Ni nicaj ni ángel gan'anj-an' sij rian nne tsinj gu'naj Abraham xata'. Ni nanan Abraham man'an sij. Ni gahui' xuru'ue nej. Ni gan'anj gachin' ni sij sí'. 23 Ni ngaa ran' xuru'ue daj sayun nico rian gan'anj ni niman, ni nachi nicaj sij rian sij guini'i sij sisi gan' nne Abraham. Ni yu'uj daj nanan Abraham tsinj gu'naj Lázaro. 24 Ngaa ni gaguáj sij: "Tata chré' Abraham, nahuin 'i ruhua re' ni'yaj re' man'anj. Ni ga'nij re' Lázaro ga'na' sí' yu'uj nan. Ni ga'nij sí' chra' ra'a sí' chruhua nnee. Ni guta' sí' nnee daj rian yyaj si yaco ran'anj nünj

rian yan'an nan." Daj gataj xuru'ue gunun Abraham.

²⁵ 'Sanj gataj Abraham gunun xuru'ue: "Da'ní', gananun ruhua re' sisi ngaa gané re' chruhua xungüi, ni nicáj re' nico rasun sa' rián re'. Ni nicaj Lázaro ni rasun xi'i. Yyaj ni nahuin niá' ruhua sij yu'uj nan. Ni ran' man'an re' sayun nun re' yu'uj daj. ²⁶ Ango nuguan' huin sisi hua 'ngo xinéj xachij dani nungüe'. Ni si ga'ue gachin ni ngüi mán yu'uj nan guisij ni sij rian nné re'. Ni na'ue gachin ni ngüi mán yu'uj daj nga re' ga'na' ni sij yu'uj nan mánj." Daj gataj Abraham gunun sí'.

²⁷ 'Ngaa ni gataj xuru'ue daj: "Achínj jni'yá rián re' tata chré' Abraham sisi na'nij re' Lázaro nan' sij ducua' chré ²⁸ rian hua un'un' jnán. Ni gan'anj sij nata' sij rian ni sí' sisi si ga'na' ni sí' rian hua sayun nico nan mánj." Daj gataj xuru'ue. ²⁹ Ngaa ni gataj Abraham: "Hua nicaj ni sí' si garun Moisés nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ga'ue gunun sa' ni sí' ni nuguan' daj." Daj gataj Abraham. ³⁰ Ngaa ni gataj xuru'ue: "Tata chré' Abraham, xanga' ni si gunun ni sí'. Sanj sisi gana'nij 'ngo níman gurugüi' scanij ni sí', ngaa ni nanicaj ruhua ni sí' xi'í si-gaquin' ni sí', ruhuáj aj." Daj gataj xuru'ue.

³¹ 'Sanj gataj Abraham: "Sisi nun gunun ni sí' si gataj Moisés nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, ngaa ni si guxuman ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' si-nuguan' 'ngo tsínj ganá'nij scanij ni níman mánj." Daj gataj Abraham gunun xuru'ue daj. —Ni hué daj huin cuento nani Jesús rian ni ngüi.

17

Ocasiones de caer

¹ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xungüi nan, ni hua nico ni rasun 'yaj sisi guinico' ni ngüi chrej xi'i. Sanj niqui niman 'ngo tsínj a'ui'

'ngo chrej xi'i riqui dugüi' sij. Daj si guiran' sij castigo, gui'yaj Yan'anj. ² Ni asij nun ga'ui' sij 'ngo chrej xi'i riqui dugüi' sij, ni dugüej naj ni sij 'ngo yej to anumi xá sij gan'anj sij chruhua nnee yan'anj nga a'. Daj si quij 'yaj 'ngo tsínj ngaa a'ui' sij 'ngo chrej xi'i riqui 'ngo tsínj ngaa naca natu sí' si-chrej Yan'anj.

³ 'Ga cuidado a ni é re' daj gui'yaj ni é re'. Sisi gui'yaj jnánj re' gaquin' rián re', ngaa ni nata' re' si-gaquin' sij rian man'an sij. Ni sisi nani ruhua sij xi'í si-gaquin' sij, ngaa ni nicaj re' 'ngo niman nico nga sij.

⁴ Ni nunj si gui'yaj jnánj re' ichij gaquin' rián re' 'ngo güi, ni hua nian si nicaj re' 'ngo niman nico nga sij sisi ga'na' nata' sij yun yun rián re' sisi si gui'yaj sij gaquin' da ga mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Aumentanos la fe

⁵ Ngaa ni gataj ni tsínj apóstol gunun Señor Jesús huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi: —Riqui re' sisi guxuman nico ruhua ni'yaj ni únj Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij.

⁶ Ngaa ni gataj Señor Jesús:

—Ni sisi guxuman ruhua ni é re' daj rún' 'yaj 'ngo can cuej nasa, ngaa ni ga'ue gataj á re' gunun chrun nan sisi guxun man'an gan'anj-án' chruhua nnee yan'anj. Ni gunun chrun rian án re' aj.

El deber del siervo

⁷ Ni ngaa gan'anj si-moso 'ngo ni é re' quij nachej sij do'ój re' si dugumi sij dán re' xucu, ni daj gataj re' gunun sij ngaa 'na' niqui sij gan'anj sij quij únj. Atáj re' rian sij sisi gachin sij gane sij rian mesa xa sij ní'. Sé daj huin atáj re' mánj. ⁸ Sanj atáj re' gunun sij: "Gui'yaj xugüi re' gahuin sti'ni man'anj. Gui'yaj sun acuán' re' riánj si xáj, ni go'ój. Asíj ni xa, ni go'o man'an re' nej." Daj atáj re' rian sij nánj. ⁹ Ni ngaa dagahuin si-mosó re' daran' si a'nín' re' sun rian sij, ni gataj re' si

guruhua rian moso daj ní'. Sé daj huin gataj re' mánj. ¹⁰ Ní da'nga' daj gui'yaj á re' nga Yan'anj. Ní ngaa ganahuij gui'yaj á re' daran' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian án re', ngaa ní gataj á re': "Nitaj si ní'yanj ni únj si maan si gui'yaj únj rún' hua si-sun ni únj." Daj gataj á re'. —Gataj Jesús gunun ni sí'.

Diez leprosos son limpiados

¹¹ Ní ngaa huaj Jesús gan'anj sij xuman' Jerusalén, ní gachin sij rian ata dugüi' estado Samaria nga estado Galilea. ¹² Ní guisíj sij 'ngo rancho rian gahui ichi' tsínj ran' xi'í nnij. Ní gan' ganiquin' ni sij. ¹³ Ní gaguáj ni sij gataj ni sij:

—Jesús, Maestro, gahuin 'i ruhuá re' ní'yaj re' ni únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Ní ngaa guini'i Jesús ni sí', ní gataj sij:

—Güij digyán ni é re' man'an án re' rian ni chrej. —Daj gataj Jesús.

Hué dan ní ngaa huaj ni sij chruhua chrej, ní ganahuin sa' ni sij. ¹⁵ Ní ngaa guini'i 'ngo tsínj daj sisi ganahuin sa' sij, ní nanicaj sij ga'mi nucuj sij si hua 'ueé gui'yaj Yan'anj nga sij. ¹⁶ Ní ganiquin' ráj dacoj sij rian Jesús. Ní ga' rian sij rian yo'ój. Ní naga'ui' sij guruhua Jesús. Ní tsínj daj huin 'ngo tsínj samaritano.

¹⁷ Ngaa ní gataj Jesús:

—Sé ichi' ran' ni é re' huin si ganahuin sa', gui'yā a'. Ní a gan'anj ango un ran' ni sij únj. ¹⁸ Urin tsínj 'na' anéj chrej nan nanicaj ga'mi sa' rian Yan'anj ní'. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa ní gataj Jesús gunun tsínj daj:

—Nachica re', ní gan'anj re' xi'í si guxuman ruhuá re' ní'yáj re' man'anj, ní nahuín re' aj. —Daj gataj Jesús.

La venida del reino

²⁰ Ngaa ní nachínj snan'anj ni tsínj fariseo Jesús aman guinicaj Yan'anj sun rian ni ngüi. Ní gataj Jesús:

—Nitaj si ní'yanj sisi ducu ní'yaj ni é re'. Daj si si ga'ue guini'i

ni ngüi ngaa ga'na' guinicaj sun Yan'anj mánj. ²¹ Ní nitaj si gataj ni ngüi: "Nan huin rian nicaj sun Yan'anj, asi yu'uj daj huin rian nicaj sun Yan'anj." Sé daj huin mánj. Daj si hua ga'na' guinicaj sun Yan'anj scanij ni é re' aj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj fariseo.

²² Ngaa ní gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Guisij 'ngo güi ngaa gahuin ruhua ni é re' guini'i ni é re' güi nan ngaa huaj man'anj scanij a ni é re' huinj da'níj ni ngüi. Saní si guini'i ni é re' mánj. ²³ Ní gataj go'ngo ni ngüi gunun a ni é re': "Nan nne Cristo aj." Asi gataj ni sij: "Yu'uj daj nne Cristo aj." Gataj ni ngüi gunun a ni é re'. Saní si gan'anj án re' mánj. Ní si guinico' a ni é re' ni tsínj da mánj. ²⁴ Daj si daj rún' huin ngaa ran 'yaj du'ui, ní 'ngo xiguin nin' rian xungüi, ní da'nga' daj yoo gahuin güi nanicaj da'níj ni ngüi huin man'anj. ²⁵ Saní hua nian sisi guiran'anj sini nico sayun. Ní hua nian si danicaj ni ngüi man chruhua xungüi nan man'anj nej.

²⁶ 'Ní daj rún' gui'yaj ni ngüi yo' gane tsínj gu'naj Noé, ní da'nga' daj gui'yaj ni ngüi güi ngaa ga'na' da'níj ni ngüi huin man'anj. ²⁷ Daj si ngaa gane Noé, ní xa ni sij go'o ni sij. Ní xacaj ni sij yun'unj xana. Ní ninanj daj gui'yaj ni sij da' güi gatúj Noé chruhua rio chéj rian nnee. Ngaa ní 'ngo gaman' guman huee xxi nun güi nigan'. Ní gara nin' nnee nin' gachra' chruhua xungüi. Ní gahui' daran' ni ngüi, gui'yaj nnee. ²⁸ Ní daj rún' gui'yaj ni ngüi ngaa gane tsínj gu'naj Lot, ní da'nga' daj gui'yaj ni ngüi güi ga'na' man'anj. Daj si ránj ni sij rasun nej, gudu'uej ni sij rasun nej, gunun ni sij nna nej, gui'yaj ni sij hue' nej aj. ²⁹ Saní ngaa gahui tsínj gu'naj Lot xuman' Sodoma gan'anj sij, ní guinij yan'an nga yo'ój sufre xata'. Ní gahui' daran' ni ngüi mán xuman' daj. ³⁰ Ní daj rún' nun xacaj ni ngüi daj cuenta

si guiran' ni sij sayun, n̄i da'nga' daj gahuin güi gurugüi' da'n̄j ni ngüi huin man'ānj.

³¹ 'N̄i sisi taj re' chra hue' güi daj, n̄i s̄i nanij re' guiri re' si'yáj re' chruhua ducua re' mánj. N̄i sisi nun 'ngo tsínj quij 'yaj sun sij, n̄i s̄i nanicaj sij ducua sij mánj. ³² N̄i gananun ruhua á re' daj guiran' nica tsínj gu'naj Lot asij ná.

³³ 'N̄i un tsínj huin ruhua n̄acaj man'an sij, n̄i gahui' sij. San̄i un tsínj ga'ue gahui' rian xi'ij, n̄i n̄acaj sij man'an sij.

³⁴ 'Ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi 'ngo n̄i daj, n̄i gatoj nungüej nica 'ngo tsínj daj rian nna. Hué dan n̄i nicā gan'ān 'ngo nungüej sij. N̄i ango nungüej sij gūna. ³⁵ N̄i gunun nūguan'an huij yun'unj xana gaj ún'. N̄i nicā 'ngo ún' gan'ān. N̄i ango ún' gūna. ³⁶ N̄i gunun huij tsínj guiyaj sun riqui quij. N̄i nicā gan'ān 'ngo sij. N̄i ango sij gūna. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁷ Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i a huin gahuin daj Señor. —Daj gataj ni sij.

N̄i gataj Jesús:

—Rian ngaj ni níman yu'uj daj nahuin yu' ni xarúj. —Daj gataj Jesús rian ni sij.

18

Parábola de la viuda y el juez injusto

¹ Ngaa n̄i nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni tsínj nico' sij sisi n̄iganj gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. N̄i s̄i gahuin nichre ni sij mánj. ² N̄i gataj Jesús:

—N̄i hua 'ngo güesi nicaj sun nne riqui 'ngo xuman' daj. N̄i nitaj si xu'ui' sij rian Yan'anj. N̄i nitaj si ní'yanj sij rian ni ngüi nej. ³ N̄i hué riqui xuman' daj nne 'ngo yun'unj mmij. N̄i a'n̄j 'ngo tsínj letu nga ún'. N̄i gan'anj ún' rian güesi nicaj sun daj sisi guiyaj yya sí' si-gaquin' ún' nga tsínj unun' nga ún' daj. ⁴ N̄i

gachin güi n̄i nun ga'uej ruhua güesi daj guiyaj yya sij nga gaquin' daj. Ngaa n̄i nani ruhua sij, n̄i gataj sij gunun man'an sij: “Nun̄j si nitaj si xu'uīj rian Yan'anj, n̄i nitaj si ni'yān rian ni ngüi nej, ⁵ san̄i rian nun dunáj yun'unj mmij daj si chran' yun'unj ún' yūnj, n̄i gan'anj guiyaj yyāj nga gaquin' daj. Ngaa n̄i s̄i ga'na' chran' yun'unj ún' yūnj ga mánj. Daj si sisi nitaj, n̄i guinan' ruhuāj ni'yā ún' nánj.” Daj gataj tsínj daj gunun man'an sij. —Gataj Jesús gunun ni sij.

⁶ Ngaa n̄i gataj Señor Jesús rian ni sij:

—Xacaj á re' cuenta daj ga'mi güesi xi'i daj. ⁷ Ngaa achínj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj huin ni sij ni ngüi hua nacui Yan'anj, n̄i huin ruhua ni sij sisi guiyaj yya Yan'anj 'ngo gaquin', n̄i s̄i guiyaj yya Yan'anj nga ni sij ga a'. Gahuin ran Yan'anj, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj.

⁸ N̄i ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi rá'yanj guiyaj yya Yan'anj nga ni ngüi daj. San̄i ngaa ga'na' yūnj huinj da'n̄j ni ngüi, n̄i ní' si nari'ij ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Parábola del fariseo y el publicano

⁹ Ngaa n̄i nani Jesús ango cuento digyán sij rian go'ngo ni tsínj daj. Daj si an̄i ruhua ni sí' sisi hua n̄ica niman ni sí'. San̄i a'mi quij ni sí' xi'í ni ngüi. Ngaa n̄i gataj Jesús:

¹⁰ —Gan'anj huij ran' tsínj daj gatúj nungüej sij chruhua nuhui nico gachinj jni'yaj nungüej sij rian Yan'anj. N̄i 'ngo sij daj huin tsínj fariseo. N̄i ango sij huin tsínj a'ne pesto.

¹¹ 'N̄i niquin' tsínj fariseo daj achínj jni'yaj sij. N̄i gataj sij rian Yan'anj: “Hué re' huin Yan'anj. N̄i guruhua re' sisi nitaj si huinj daj rún' huin ango ni ngüi. Daj si 'yaj tu ni sij. N̄i 'yaj xi'i ni sij. N̄i a'mi ni sij nga nica 'ngo dugüi' ni sij nej. N̄i guruhua re' sisi nitaj si

'yā daj rún' 'yaj tsínj a'nej pesto nan mánj. ¹² Huij 'yā ayuno da nan síj semana. Nì a'nē ichi' rian gō'ngo ciento daran' si 'yaj ganāj riquij rián re'." Daj gataj tsínj fariseo daj gunun Yan'anj.

¹³ 'Sanì gunāj tsínj a'nej pesto daj gan' niquin' sij. Nì xi'í si na'aj sij a doj nun ga'uej ruhua sij nāchi nicaj sij rian sij ni'yaj sij xata'. Maan sij guita ra'a sij xí'yanj sij. Nì gataj sij gunun Yan'anj: "Yan'anj, nāhuin 'i ruhuá re' nì'yaj re' yūnj si huñj 'ngo tsínj 'yaj gaquin'." Daj gataj tsínj daj.

¹⁴ 'Nì ataj snan'an gunun a ni é re' sisi ngaa nan' tsínj a'nej pesto daj ducua' sij, nì hua guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' sij. Sanì nun guinicaj Yan'anj niman nico xi'í ango tsínj daj. Daj si un tsínj huin ruhua gahuin achij rian dugüi' sij, nì gunaj sij da rucu. Sanì un tsínj huin ruhua gunaj da rucu, nì gahuin achij sij. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj daj.

Jesús bendice a los niños

¹⁵ Ngaa nì nicaj ni yun'unj xana ni tsin' ga'na' ne rian Jesús sisi guta' sí' ra'a sí'. Sanì ngaa guini'i ni tsínj nico' Jesús, nì gaxi'i ni sij chran' ni sij ni yun'unj xana nicaj ga'na' da aj. ¹⁶ Ngaa nì gaquinj Jesús si ga'na' ni tsin' rian sij. Nì gataj sij:

—Ra'a á re' si ga'na' ni tsin' da riānj. Nì si chran' án re' si ga'na' ni tsin' riānj mánj. Daj si rún' huin ni tsin' le nan, nì da'nga' daj huin ni ngüi man rian nicaj sun Yan'anj. ¹⁷ Xanga' atā gunun a ni é re' sisi na'uej ruhua 'ngo tsínj daj si guinicaj sun Yan'anj niman sij daj rún' 'yaj ni tsin', nì si ga'ue gatu sij rian nicaj sun Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

El joven rico

¹⁸ Ngaa nì nachínj snan'anj 'ngo tsínj a'nin' rian ni ngüi Jesús. Nì gataj sij:

—Maestro sa'. Nì un sun gui'yā, nì ga'ue gane nigān, ruhuá re' únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

¹⁹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Nì un sin huin nì atāj re' sisi sa' man'anj únj. Urin Yan'anj huin si sa' nánj. ²⁰ Hua ni'í re' ni nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rián re': "Sì ga'mi re' nga nica dugüi' re' mánj. Nì si dagahuí' re' ngüi mánj. Sì gui'yaj tu re' mánj. Sì ga'mi re' nuguan' snan'anj xi'í dugüi' re' mánj. Guñun yan'anj re' chréj re' nga nní re' nej." Nan huin ni nuguan' dagahuín re'. —Daj gataj Jesús gunun sij.

²¹ Ngaa nì gataj tsínj daj:

—Daran' ni nuguan' daj ráj xināj asij hua li. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²² Nì ngaa gunun Jesús si gataj sij, nì gataj sí':

—Achín 'ngo nuguan' rián re' rún' huaj. Gudu'ue re' daran' si'yáj re'. Nì san'anj guiri' re' daj ga'ui' re' rian ni ngüi niqui ran'. Hué dan nì guiman nico si'yáj re' xata' gui'yaj Yan'anj anj. Ngaa nì ga'na' re' guinico' re' yūnj anj. —Daj gataj Jesús.

²³ Sanì ngaa gunun tsínj daj si gataj Jesús, nì nani nico ruhua sij. Daj si hua nico san'anj rian sij.

²⁴ Ngaa guini'i Jesús si nani nico ruhua sij, nì gataj sí':

—Nì 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj anj. ²⁵ Nì 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj daj nga si gachin 'ngo xucu camello yu'uj taj cúj nuhua aj. —Daj gataj Jesús.

²⁶ Ngaa nì nachínj snan'anj ni tsínj gunun si gataj Jesús. Nì gataj ni sij:

—Sisi hué daj huin nì un tsínj ga'ue nācaj man'an sij sisi gatu sij rian nicaj Yan'anj sun únj. —Daj gataj ni sij.

²⁷ Ngaa nì gataj Jesús:

—Yan'anj ga'ue gui'yaj si na'ue gui'yaj ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

28 Ngaa n̄i gataj Pedro gunun Jesús:

—Hua duna únj daran' si'yaj únj. N̄i nico' únj man'án re' aj. —Daj gataj Pedro.

29 Hué dan n̄i gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi un tsínj dunáj ducúa sij, nica sij nej, jnánj sij nej, da'n̄ij sij nej, chrej sij nej, nni sij nej, ngaa n̄i guí'yaj sa' Yan'anj nga tsínj daj ngaa da'nga' daj 'yaj sij xi'í sun nica Yan'anj rian né'. 30 N̄i ni tsínj dunáj daran' ni rasun daj, n̄i xungüi nan nahuin ra'a sij doj daj nga daran' si dunáj sij. N̄i ango xungüi ga'na', n̄i gane n̄iganj sij nga Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

31 N̄i gaquínj Jesús xuhuij ni tsínj nico' sij. N̄i gataj sij:

—Yyaj n̄i gan'anj né' xuman' Jerusalén. N̄i daj rún' garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná xi'í man'anj huínj da'n̄ij ni ngüi, n̄i da'nga' daj guiran'anj nánj. 32 N̄i naga'ui' ni sij yūnj rian ni tsínj 'na' anéj chrej. N̄i ga'mi ducu ni sij xi'ij. N̄i ga'mi quij ni sij riānj nej. N̄i gara sta'nunj ni sij man'anj nej. 33 N̄i duguayun ni sij nne' xirā. N̄i dagahui' ni sij man'anj nej. San̄i xiráj huā'nij güi, n̄i gāna'n̄i aj. —Daj gataj Jesús.

34 San̄i nun gunun ni sij si gataj Jesús. N̄i nun xacaj cuenta ni sij si ga'mi sí'. Daj si a'mi sí' nuguan' na'ue gara da'nga' ruhua ni sij.

Un ciego de Jericó recibe la vista

35 N̄i ngaa huaj guisij Jesús nichrun' xuman' Jericó, n̄i nne 'ngo tsínj duri du'ua chrej 'yaj sij caridad.

36 N̄i ngaa gunun sij gachin nico ni ngüi, n̄i nachínj snan'anj sij un sin huin si gahuin. 37 Ngaa n̄i gataj ni tsínj daj sisi Jesús nazareno huin si gachin. 38 Ngaa n̄i gaguáj nucua sij. N̄i gataj sij:

—Jesús, da'n̄ij David huín re'. Nahuin 'i ruhuá re' n̄i'yaj re' yūnj anj. —Daj gataj tsínj duri daj.

39 San̄i ni ngüi hua ne' rian, n̄i chran' yun'unj sisi dínj gane du'ua sij. San̄i ganari' nucua sij doj gaguáj sij. N̄i gataj sij:

—Da'n̄ij David, nahuin 'i ruhuá re' n̄i'yaj re' yūnj anj. —Daj gaguáj sij.

40 Ngaa n̄i guiniquin' Jesús. N̄i ga'nin' sij sun sisi n̄icaj ni sí' ga'na' ni sí' sij. N̄i ngaa gahuin nichrun' sij, n̄i nachínj snan'anj Jesús sij.

41 N̄i gataj sí':

—N̄i un sin huin ruhuá re' si guí'yā nga re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i gataj tsínj duri daj:

—Señor, huin ruhuāj sisi naxiguin riānj, guí'yāj re' aj. —Gataj tsínj daj.

42 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Hua naxiguin riānj re' xi'í si guxuman ruhuá re' ni'yāj re' yūnj anj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj duri daj.

43 N̄i 'ngo hora daj naxiguin rian sij. N̄i guinico' sij Jesús. N̄i ga'mi sa' ueé sij rian Yan'anj. N̄i daran' ni ngüi guini'i si guí'yaj Jesús, n̄i ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nej.

19

Jesús y Zaqueo

1 N̄i gatúj Jesús xuman' Jericó. N̄i huaj sij gachin sij xuman' daj. 2 N̄i yu'uj daj nne 'ngo xuru'ue gu'naj Zaqueo. N̄i huin sí' 'ngo tsínj a'nin' rian ni tsínj a'nej pesto. 3 N̄i gahuin ruhua sij guini'i sij Jesús. San̄i rian huaj nico ni ngüi nga sí', n̄i nun ga'ue guini'i sij sí'. Daj si chre' Zaqueo daj. 4 Xi'í daj n̄i gunánj sij gan'anj sij da rian si huin ruhua sij guisij sij guini'i sij Jesús. N̄i gahui sij chra 'ngo chrun gu'naj sicómoro rian gachin Jesús. 5 N̄i ngaa huaj gachin Jesús yu'uj daj, n̄i ni'yaj sí' chra chrun xata'. N̄i gataj sí':

—Zaqueo, nanij yoq re' si acuan' nan huin si gunā ducúa re', ruhuāj aj. —Daj gataj Jesús gunun Zaqueo.

6 Ngaa n̄i nanij yoq sij. N̄i gahuin niā' ruhua sij si guxuman Jesús ducúa sij.

7 Nĭ ngaa guini'i ni ngüi si gui'yaj Jesús, nĭ gaxi'i ni sij ga'mi quij ni sij xi'í Jesús. Nĭ gataj ni sij:

—Nĭ un sin huin nĭ gatúj Jesús ducúa 'ngo tsínj 'yaj gaquin' guna sí' únj, ataj ni sij.

8 Ngaa nĭ naxuman Zaqueo, nĭ gataj sij gunun Señor Jesús:

—Nĭ'yaj re' Señor. Yyaj nĭ ga'uĭj da'aj si'yā rian ni ngüi yaco ran'. Nĭ ngaa ga'nej xacānj san'anj rian ni ngüi, nĭ naru'uē yacuan'anj peso chra gō'ngo peso ga'nej xacānj anj. —Daj gataj Zaqueo.

9 Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Guisĭj Yan'anj 'na' naca ni ducua tsínj nan yyaj. Daj si tsínj nan huin 'ngo da'nĭj Abraham nej. ¹⁰ Nĭ ga'na' da'nĭj ni ngüi huin man'ānj. Nĭ 'na' nana'uĭj ni tsínj ga ni'ya. Nĭ ganacā ni sij, ruhuāj aj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de las diez minas

¹¹ Nĭ gunun ni ngüi si gataj Jesús. Nĭ hua guisĭj sij nĭchrun' du'ua xuman' Jerusalén. Nĭ gani ruhua ni ngüi sisi ga'na' yoo Yan'anj guñicaj sun-ún' chruhua xungüi nan guñi'i ni sij, ruhua ni sij. Xi'í daj nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni sí'. ¹² Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Nĭ hua 'ngo tsínj huin achij gan'anj 'ngo xuman' ngaj gan' si garĭj sun ni sij gahuin sí' rey xánj sí'. Da' sĭj da nanicaj sí' xánj sí', ruhua sí'. ¹³ Ngaa nĭ gaquínj tsínj daj ga'na' ichi' ran' tsínj 'yaj sun rian sij. Nĭ ga'ui' sij 'ngo san'anj gu'naj mina rian gō'ngo ni sí'. Nĭ ducu du'uej san'anj gu'naj mina daj. Nĭ gataj snan'anj sij gunun ni sí': "Gui'yaj gana á re' nga san'anj nan da nanicā." Daj gataj sij. Nĭ gan'anj sij.

¹⁴ 'Sanĭ nun huin xan' ruhua ni tsínj xánj daj ni'yaj ni sí' sij. Xi'í daj ga'nĭj ni sí' ni tsínj nicaj sun gan'anj gataj snan'anj rian tsínj huin achij daj sisi nun aran' ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' sij. Nĭ sĭ ga'ue gahuin sij tsínj a'nin' rian ni sij xánj ni sij ga mánj.

¹⁵ 'Sanĭ ngaa guisĭj ganacaj sij sun daj, nĭ nanicaj sij xánj sij. Ngaa nasĭj sij xánj sij, nĭ ga'nin' sij sun sisi ga'na' ni tsínj 'yaj sun rian sij huin ni tsínj rian ga'ui' sij san'anj daj. Nĭ huin ruhua sij guñi'i sij undaj gui'yaj gana gō'ngo sí' nga san'anj daj.

¹⁶ 'Ngaa nĭ gataj tsínj guisĭj sini rian sij: "Señor, riquí re' 'ngo san'anj mina riānj. Nĭ nga mina daj nĭ gui'yaj ganāj ichi' mina aj." Daj gataj tsínj daj. ¹⁷ Ngaa nĭ gataj rey daj gunun sí': "Dugu'naj gui'yáj re'. Huin re' 'ngo tsínj 'yaj sun sa'. Nĭ rian hua gacuĭj re' nga doj rasun nan, nĭ gahuin re' tsínj a'nin' rian ichi' xuman' guĭ'yā." Daj gataj tsínj huin achij daj.

¹⁸ 'Ngaa nĭ ga'na' ango tsínj daj. Nĭ gataj sí': "Señor, riquí re' 'ngo san'anj mina riānj. Nĭ nga mina daj nĭ gui'yaj ganāj yun'un' mina aj." Daj gataj sí'. ¹⁹ Nĭ gataj tsínj huin achij daj gunun sí': "Gahuin re' tsínj a'nin' rian un'un' xuman', guĭ'yā." Daj gataj sij rian ango tsínj daj.

²⁰ 'Ngaa nĭ guisĭj ángo tsínj daj. Nĭ gataj sí': "Nan 'na' niqui si-san'ánj re'. Na'nĭj sa'āj chruhua 'ngo paño. ²¹ Daj si xu'uĭj ni'yā re' si huin re' 'ngo tsínj huee. Nĭ nacáj re' si sé si'yáj re' huin. Nĭ rian unun ango tsínj daj can, nĭ hué yu'uj daj rí re' nnaa." Daj gataj tsínj 'yaj sun rian tsínj huin achij daj.

²² 'Ngaa nĭ gataj tsínj huin achij gunun tsínj 'yaj sun daj: "Nĭ 'ngo moso xĭ'i huin re'. Si-nuguan' man'án re' ataj sisi da'uí re' gaquin'. Hua guini'í re' sisi huĭnj 'ngo tsínj huee. Nĭ guini'í re' sisi nacā si sé si'yā huin. Nĭ guini'í re' sisi ri man'ānj nnaa rian nun gunünj nej.

²³ 'Xi'í daj nĭ un sin huin nun nicáj re' si-san'ān gan'anj re' banco únj. Ngaa nĭ ngaa nanicā, nĭ nacā si-san'ān nga san'anj nuta' chra banco nej únj." Daj gataj tsínj a'nin' rian moso daj. ²⁴ Ngaa nĭ gataj sij rian ni tsínj niquin' nga sij: "Ga'ne a ni

é re' san'anj ra'a sí'. Nj ga'ui' a ni é re' ra'a tsínj gui'yaj gana ichi' mina chra go'ngo mina aj." Daj gataj sij. ²⁵ "Sanj hua nicaj sí' ichi' mina." Gataj ni tsínj daj. ²⁶ Ngaa nj: "Ataj snan'an gunun a ni é re' sisi tsínj nicaj, nj ga'ui' né' nico rian sij. Nj tsínj nitaj si nicaj, nj nunj si doj nicaj sij, sanj ga'ne né' aj." Daj gataj tsínj huin achij daj. ²⁷ Ngaa nj gataj ruhua' yún sij: "Ni tsínj unun' ngāj huin ni sij ni tsínj na'uej ruhua sisi gahuin achī rian ni sij. Sanj guinicaj ni é re' ni sij ga'na' á re' nan dagahui' ni é re' riānj." Daj gataj tsínj huin achij daj. —Nj hué daj guisij cuento nani Jesús.

La entrada triunfal en Jerusalén

²⁸ Ngaa guisij nani Jesús cuento daj, nj huaj sij guisij sij xuman' Jerusalén. Nj táj dian sij rian ni tsínj nico' sij. ²⁹ Nj huaj sij guisij sij xuman' Betfagé nga xuman' Betania. Nj ngaj nuguan'an nungüej xuman' daj nichrun' dacan gu'naj Olivos. Nj ga'nij sij huaj tsínj nico' sij gan'anj nungüej sí'. ³⁰ Nj gataj sij gunun nungüej sí':

—Gan'anj nungüej é re' xuman' ngaj ne' rian doj aj. Nj ngaa huaj gatu nungüej é re', nj nari' nungüej é re' 'ngo urruj anumi. Nj a 'ngo tsínj nitaj si taj mánj. Hué dan nj nachi nungüej é re' xú' nicaj á re' ga'na' á re' riānj. ³¹ Nj sisi hua tsínj nacinj snan'anj rian nungüej é re' un sin nj nachi nungüej é re' urruj daj, ngaa nj gataj nungüej é re' gunun sij: "Man'an Señor ní'yanj xuj aj." Daj gataj Jesús gunun nungüej sij.

³² Ngaa nj gan'anj nungüej sij xuman' daj. Nj nari' nungüej sij urruj daj daj rún' gataj snan'anj Jesús gunun nungüej sij. ³³ Nj ngaa nachi nungüej sij urruj, nj gataj ni tsínj dan xucu daj rian nungüej sij:

—Nj un sin huin nj nachi nungüej é re' urruj daj únj. —Daj gataj ni sí'.

³⁴ Ngaa nj gataj nungüej sij:

—Ní'yanj Señor xuj. —Daj gataj nungüej sij.

³⁵ Hué dan nj nicaj nungüej sij urruj ga'na' nungüej sij rian Jesús. Nj gata' nungüej sij si-gan' nungüej sij xiráj urruj. Ngaa nj guitáj Jesús xuj, gui'yaj nungüej sij. ³⁶ Nj gurúj ni ngüi si-gan' ni sij chruhua chrej ne' huaj Jesús. ³⁷ Nj ngaa huaj gahuin nichrun' ni sij guisij ni sij dacuj dacan Olivos, nj gaxi'i gahuin niā' ruhua daran' ni tsínj nico' Jesús xi'í daran' si sa' guini'i ni sij, gui'yaj Jesús. Nj gaguáj ni sij. Nj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nej. ³⁸ Nj gataj ni sij:

—Hua 'ueé rian rey 'na' nga si-xugüi man'an Señor. Gahuin din'inj ni si mán xata'. Nj ga sa' 'ueé xata' aj. —Daj gaguáj ni sij xi'í Jesús.

³⁹ Ngaa nj gataj go'ngo ni tsínj fariseo man scanij ni ngüi gunun Jesús:

—Maestro, gataj re' rian ni tsínj nicó' re' sisi dínj guiniquin' du'ua ni sij. —Daj gataj ni sí'.

⁴⁰ Sanj gataj Jesús:

—Sisi dínj guiniquin' du'ua ni sij, nj gaguaj ni yej ngaj rian yo'ój aj. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ Nj ngaa huaj guisij Jesús nichrun' xuman' Jerusalén, nj guini'i sij xuman' daj. Nj gaco sij xi'í xuman' daj. ⁴² Nj gataj sij:

—Maan si huin ruhuāj sisi guini'i ni é re' yyaj daj gui'yaj á re', ngaa nj gahuin din'inj rian án re' aj. Sanj hua ránj rian án re', nj na'ue gara da'nga' ruhua á re' mánj. ⁴³ Nj guisij 'ngo güi, nj guiran' án re' sayun. Daj si ga'na' ni tsínj unun' nga á re'. Nj gui'yaj ni sij 'ngo xingá ganica' nün' xi'nij ni é re'. Nj si ga'ue gahui ni é re' mánj. ⁴⁴ Nj duguane ni sij daran' ni hue' man xánj án re'. Nj dagahui' ni sij ni ngüi nej. Nj nj a 'ngo yej si dunáj ni sij rian dugüi' ni yej ga mánj. Hué daj guiran' ni é re' si nun xacaj á re' cuenta ngaa ga'na' Yan'anj ganacaj á re' mánj. —Daj

gataj Jesús rian ni ngüi man xuman' Jerusalén.

Purificación del templo

⁴⁵ Hué daj sĭj nĭ gatúj Jesús chruhua nuhui nico. Nĭ gaxĭ'i sĭj guiri sĭj ne' chrej xe' ni tsínj du'uej rasun mán yu'uj daj. ⁴⁶ Nĭ gataj sĭj:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Ducuāj huin rĭan gachinj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj anj. Sanĭ nuhui nan gahuin 'ngo huej man ni tsínj tu, 'yaj á re' aj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁷ Nĭ daran' ni güi digyán Jesús rian ni ngüi chruhua nuhui daj. Sanĭ ni chrej a'nin' ngā ni tsínj digyán ley ngā ni tsínj huin achij chruhua xuman' daj, nĭ nana'ui' ni sĭj daj dagahui' ni sĭj Jesús. ⁴⁸ Sanĭ nun ri' ruhua ni sĭj daj gui'yaj ni sĭj si gahui' Jesús. Daj si daran' ni ngüi mán unun sa' daj digyán Jesús rian ni sĭj.

20

La autoridad de Jesús

¹ Nĭ 'ngo güi ngaa nne Jesús chruhua nuhui nico, nĭ digyán sĭj rian ni ngüi. Nĭ ga'mi sĭj nuguan' sa' rian ni sĭj. Ngaa nĭ guisĭj ni chrej a'nin' ngā ni tsínj digyán ley nej, ni tsínj huin achij nej. ² Ngaa nĭ gataj ni sĭj gunun Jesús:

—Gataj re' gunun únj un sun huin sun nicáj re', nĭ 'yáj re' nan únj. Nĭ un tsínj riqui sun, nĭ 'yáj re' nan únj. —Daj gataj ni sĭj.

³ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun ni sĭj: —Hué daj ruhuāj ganachin' snan'an 'ngo nuguan' da man'an án re'. Nĭ gataj á re' riānj, ruhuāj aj. ⁴ Nĭ un tsínj ga'nĭj sun rian tsínj gu'naj Juan sĭj gata' nnee sí' ni ngüi únj. Yan'anj gataj rian sĭj ní'. Asĭ hua ango tsínj gataj rian sĭj sa'. —Daj gataj Jesús.

⁵ Ngaa nĭ gani guitsi ruhua ni dugüi' ni sĭj. Nĭ gataj ni sĭj:

—Sĭj gataj né' sĭj Yan'anj ga'nin' sun rian Juan, ngaa nĭ gataj Jesús gunun né': “Nĭ un sin huin nun

guxuman ruhua á re' nĭ'yaj á re' man'an sĭj únj.” ⁶ Nĭ sĭj gataj né' sĭj ni tsínj ga'nĭj ga'na' Juan, sanĭ ga'ui' daran' ni ngüi yej yun'. Daj si hua nĭca ruhua daran' ni ngüi mán nan sĭj Juan gahuin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj ni sĭj gani guitsi ruhua ni dugüi' ni sĭj.

⁷ Ngaa nĭ gataj ni sĭj gunun Jesús sĭj nun guini'i ni sĭj un tsínj ga'nin' sun rian Juan gata' nnee sí' ni ngüi aj.

⁸ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Ngaa nĭ sĭ gatā gunun a ni é re' un sin huin sun 'yā aj. —Daj gataj Jesús.

Los labradores malvados

⁹ Ngaa nĭ gaxĭ'i Jesús nani sĭj 'ngo cuento digyán sĭj rian ni ngüi. Nĭ gataj sĭj:

—Hua 'ngo xuru'ue gunun coj uva. Ngaa nĭ naga'ui' sĭj si-coj sĭj coj chruj uva rian go'ngo ni tsínj daj sĭj dugumi ni sí' si'yaj sĭj. Nĭ gahui sĭj gan'anj sĭj gan' ga'i yahui. ¹⁰ Nĭ ngaa guisĭj güi gane uva daj, nĭ ga'nĭj sĭj si-moso sĭj gan'anj gachinj sí' rian ni tsínj mán 'yaj sun daj chruj si huin si'yaj sĭj. Sanĭ ga'ui' ni sí' chrun tsínj daj. Nĭ na'nĭj ni sí' nan' yun sĭj. ¹¹ Hué dan nĭ ga'nĭj ruhua' yún tsínj do'oj daj ango si-moso sĭj. Sanĭ ga'ui' ni tsínj daj sí' nej. Nĭ gui'yaj quij ni sĭj ngā sí'. Nĭ na'nĭj ni sĭj nan' yun sí' nej. ¹² Ngaa nĭ ga'nĭj ruhua' yún tsínj do'oj daj ango si-moso sĭj. Sanĭ guiran' xĭ'i sí', gui'yaj ni sĭj. Nĭ guiri ni sĭj sí' ne' chrej xe' rian man coj uva daj.

¹³ 'Ngaa nĭ gataj xuru'ue daj gunun man'an sĭj: “Nĭ un sin gui'yā únj. Ga'nĭ da'nĭ 'i ruhuāj gan'anj. Ga ní'yanj ni sĭj ngā man'an da'nĭ aj.” Daj gataj xuru'ue daj gunun man'an sĭj. Nĭ ga'nĭj sĭj da'nĭj sĭj gan'anj sí'. ¹⁴ Sanĭ ngaa guini'i ni tsínj daj da'nĭj sĭj, nĭ gataj ni sĭj gunun ni dugüi' ni sĭj: “Tsínj nan gunánj do'ój chrej sĭj si sa' gahui' chrej sĭj. Dagahui' né' tsínj nan,

ngaa n̄i gūna né' gahuin do'ój né' nan anj." Daj gataj ni sij. ¹⁵ Ngaa n̄i guere'ej ni sij sí' chrej xē' du'ua rian man coj uva daj. N̄i dagahui' ni sij sí'. Hué dan n̄i daj guí'yaj tsínj do'oj daj nga ni tsínj dugumi daj, ruhua ni é re' únj. ¹⁶ Ga'na' sij rian ngaj do'ój sij. N̄i dagahui' sij ni tsínj 'yaj sun daj. Ngaa n̄i naga'ui' sij coj chruj uva daj huin si-coj sij rian ango ni tsínj sisi dugumi ni sí' si'yaj sij. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

N̄i ngaa gunun ni ngüi nuguan' daj, n̄i gataj ni sij:

—Sé daj huin ruhua únj si guí'yaj Yan'anj manj. —Daj gataj ni sij.

¹⁷ San̄i guini'yaj Jesús rian ni sij. N̄i gachínj snan'anj sí' ni sij gataj sí':

—Un sin huin n̄i garun ni sij nuguan' nan asij ná, ruhua á re' únj: Yej guere'ej ni tsínj 'yaj sun hue', gahuin-ín' 'ngo yej sa' doj gane,

n̄i ran-án' dugu'nun' squina hue' n̄iganj n̄in' anj.

Da'nga' daj garun ni sij rian libro huin si-nuguan' Yan'anj. ¹⁸ N̄i huēj huin yej daj. N̄i sisi ganatu 'ngo ngüi rian yej daj, n̄i garan' ni sij, guí'yā. N̄i sisi guinij yej daj rian 'ngo ni ngüi, n̄i guixitin' ni sij, guí'yā. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La cuestión del tributo

¹⁹ Ngaa n̄i hué guē hora daj huin ruhua ni chrej huin achij nga ni tsínj digyán ley guida'a ni sij Jesús. Daj si xacaj ni sij cuenta sisi nuna Jesús cuento daj xi'í man'an ni sij. San̄i xu'ui' ni sij rian ni ngüi.

²⁰ Ngaa n̄i ni'yaj ni sij Jesús. N̄i ga'n̄ij ni sij ni tsínj gan'anj naga'naj. N̄i guí'yaj ni sí' sisi tsínj 'yaj n̄ica huin ni sí'. Daj si huin ruhua ni sí' sisi gache ga'mi Jesús. Ngaa n̄i ga'ue naga'ui' ni sí' Jesús rian gobernado, ruhua ni sij. ²¹ Ngaa n̄i gachínj snan'anj ni tsínj digya' yun'unj daj Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Maestro, ni'i ni únj sisi a'mí re' nuguan' n̄ica. N̄i xanga' digyán n̄ica re' rian ni ngüi nej. N̄i nitaj si guí'yáj

re' sisi tsínj huin rian, asj tsínj ga niqui huin 'ngo tsínj daj. N̄i digyán xanga' re' sisi daj guí'yaj né' guinico' né' Yan'anj. ²² Ngaa n̄i: Sa' huin sisi ga'ui' né' san'anj a'nej rey César, ruhuá re' ní'. Ga'ui' né' ní'. Asj si ga'ui' né' sa'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

²³ San̄i xacaj Jesús cuenta sisi ani quij ruhua ni sij. Ngaa n̄i gataj sí' gunun ni sij:

—N̄i un sin huin n̄i huin ruhua á re' guí'yáj re' xi' ngāj únj.

²⁴ Digyán án re' 'ngo san'anj denario riānj. N̄i un tsínj rian nun rian san'anj nan únj. N̄i un tsínj si-xugüi nun rian san'anj nan únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij. Ngaa n̄i:

—Hué César huin. —Gataj ni sij.

²⁵ Hué dan n̄i gataj Jesús:

—Ngaa n̄i ga'ui' a ni é re' si'yaj rey César rian sij. N̄i ga'ui' ni é re' si'yaj Yan'anj rian Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

²⁶ Ngaa n̄i nun ga'ue guí'yaj ni sij sisi gache ruhua Jesús ga'mi sí' rian ni ngüi. San̄i garáj yan'anj ruhua ni sij nga nuguan' gataj Jesús gunun ni sij. N̄i dínj ganiquin' du'ua ni sij.

La pregunta sobre la resurrección

²⁷ Hué dan n̄i guisíj go'ngo ni tsínj saduceo rian nne Jesús. N̄i ni tsínj saduceo daj ataj sisi nitaj si gana'nij ni níman manj. ²⁸ N̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Maestro, garun Moisés nuguan' gunun né'. N̄i gataj si-nuguan' sí' sisi gahui' 'ngo tsínj hua n̄ica, n̄i nitaj da'n̄ij sij nga n̄ica sij, ngaa n̄i nacaj jnánj tsínj gahui' daj n̄ica níman daj. Da'nga' daj guí'yaj sij ga'ui' sij si ga'nga lij nagane-é' yan du'ua chrej-é'. Daj gataj Moisés. ²⁹ N̄i hua ichij jnanj 'ngo tsínj daj. N̄i xacaj tsínj xahua' n̄ica sij. N̄i gahui' sij. N̄i nitaj da'n̄ij sij nga ún' manj. ³⁰ N̄i nacaj ango jnánj sij tsínj ga'na' rian man'an sij n̄ica sij. N̄i hué daj gahui' sí'. ³¹ N̄i hué dan nan guiran' ango

jnánj sij sǐj hua'nij jnánj sij aj. Nǐ hué daj guiran' ichij jnánj sij. Nǐ a 'ngo lij nun ga'nga, gui'yaj ni sij nga yun'unj xana daj. Nǐ gahui' daran' ni sij. ³² Da' guisǐj daj gahui' man'an yun'unj xana da nej. ³³ Hué dan nǐ ngaa gana'nij ni níman ngaa guiman ruhua' yún ichij jnánj sij, nǐ daj hua yya tsǐnj gahuin nica yun'unj xana daj, ruhua' re' únj. Daran' ni sij xacaj ún' nánj. —Da'nga' daj gataj ni tsǐnj saduceo gunun Jesús.

³⁴ Ngaa nǐ gataj Jesús gunun ni sij: —Ni tsǐnj man xungüi nan, nǐ acaj ni sij ni ngüi xana. Nǐ hué daj hua nica ni ngüi xana nej. ³⁵ Sanǐ nǐni gui'yaj ni ngüi guiman xungüi naca. Nǐ gana'nij ni sij gane ni sij xata' xi'í si ni'í Yan'anj sisi hua nica niman ni sij. Nǐ ngaa gane ni sij xata', nǐ si xacaj ni tsǐnj ni yun'unj xana mánj. Nǐ si ga nica ni yun'unj xana mánj. ³⁶ Daj si si ga'ue gahui' ni ngüi xata' mánj. Nǐ uyan huin ni sij nga ni ángel. Nǐ huin ni sij da'nǐj Yan'anj xi'í si ganá'nij ni sij scanij ni níman.

³⁷ Nǐ garun Moisés xi'í 'ngo coj anun. Nǐ xi'í daj digyán sij sisi gana'nij xanga' ni níman. Daj si a'mi sij sisi Señor huin Dan'anj tsǐnj gu'naj Abraham nga tsǐnj gu'naj Isaac nga tsǐnj gu'naj Jacob nej. ³⁸ Hué dan nǐ sé níman huin ni tsǐnj guinico' Yan'anj asij ná mánj. Hua nǐ'na' ni sij nánj. Daj si hua nǐ'na' daran' ni ngüi rian Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

³⁹ O Ngaa nǐ gataj go'ngo ni tsǐnj digyán ley gunun Jesús:

—Maestro, dugu'naj huaj gatáj re'. —Daj gataj ni sij.

⁴⁰ Nǐ nun guisǐj ruhua ni sij gachinj snan'anj ni sij rian Jesús ga mánj.

¿De quién es hijo el Cristo?

⁴¹ Ngaa nǐ gataj Jesús gunun ni sij: —Nǐ un sin huin nǐ ataj ni sij sisi Cristo huin da'nǐj xi'í David únj. ⁴²⁻⁴³ Daj si gataj David rian libro gu'naj Salmos: “Yan'anj gataj gunun Señor nica sun riánj sisi gane sí' chrej ra'a sa' Yan'anj da'

guisǐj gui'yaj gana Yan'anj rian ni tsǐnj unun' nga Señor nica sun riánj.” Daj gataj Yan'anj gunun Señor. Gataj xi'í David. ⁴⁴ Ngaa nǐ asa' ga'ue gahuin Cristo da'nǐj David sisi dugu'naj sí' Señor man'an Cristo únj. —Daj gataj Jesús.

Jesús acusa a los escribas

⁴⁵ Ngaa nǐ gataj Jesús gunun ni tsǐnj nico' sij. Nǐ gunun daran' ni ngüi daj gataj sij:

⁴⁶ —Gagudadu a ni é re' sisi si gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni tsǐnj digyán ley. Daj si nia' ruhua ni sij gache ni sij nga atsij xacan nun ni sij huin si-gan' ni tsǐnj huin achij. Nǐ huin ruhua ni sij sisi ga'mi sa' ni ngüi nga ni sij ngaa achéj ni sij rian yu'ue. Nǐ nana'ui' ni sij 'ngo chrun xila sa' doj gane ni sij chruhua nuhui. Nǐ nana'ui' ni sij 'ngo yu'uj sa' gane ni sij rian 'yaj ni sij 'ngo gui'yanj. ⁴⁷ Nǐ a'nej ni sij ducua yun'unj xana mmij. Nǐ achínj jni'yaj ná ni sij rian Yan'anj sisi sa' 'yaj ni sij gani ruhua ni ngüi, ruhua ni sij. Xacan guiran' ni sij castigo, gui'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

21

La ofrenda de la viuda

¹ Ngaa nǐ ni'yaj Jesús sisi daj a'nǐj ni xuru'ue san'anj ofrenda chruhua chrúnj. ² Nǐ hué daj guini'i sij sisi ga'nǐj 'ngo yun'unj niqúi mmij huǐj san'anj niqúi chruhua chrúnj nej.

³ Ngaa nǐ gataj sij:

—Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re' sisi yun'unj xana niqúi nan, sanǐ a'nǐj nico ún' doj san'anj daj nga daran' ni sij. ⁴ Daran' ni ngüi nan a'ui' san'anj gunáj rian ni sij. Sanǐ yun'unj niqúi mmij nan a'ui' ún' daran' san'anj nica ún' san'anj guiran ún' si xa ún' nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús predice la destrucción del templo

⁵ Hué dan n̄i ga'mi go'ngo ni tsínj daj sisi 'ueé hua nuhui. Daj si nne yej niá'. N̄i xacan ga'ui' ni ngüi ofrenda, ngaa n̄i ga'ue gahuin niá' nuhui daj. ⁶ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni sij:

—N̄i'yaj á re' nuhui xachij nan. San̄i hua 'ngo güi, n̄i s̄i gunáj n̄i a 'ngo yej rian dugüi' mánj. Duguane n̄in' ni sij nuhui nan anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Señales antes del fin

⁷ Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Maestro, un güi gahuin yya ni nuguan' nan únj. N̄i un da'nga' daj hua 'ngo ga'na' guini'i únj, ngaa n̄i gahuin daran' nuguan' nan únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga cuidado ni é re' sisi nitaj 'ngo tsínj digya' yun'unj ni é re'. Daj si ga'na' nico ni tsínj rian si-xugüi man'anj. N̄i gataj ni sij: “Hué man'anj huin Cristo aj.” N̄i: “Yyaj guisij güi ga'na' Señor.” Gataj ni sij. San̄i s̄i guinico' ni é re' ni tsínj da mánj.

⁹ N̄i ngaa gunun a ni é re' nuguan' sisi hua guerra, n̄i sisi unun' ni ngüi nga gobierno, ngaa n̄i s̄i guxu'ui' ni é re' mánj. Hua n̄ian si hué daj gahuin sini. San̄i achin ganahuij rá'yanj xungüi ga aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ N̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Gunun' ni ngüi man 'ngo xuman' nico nga ni ngüi man ango xuman' nico. N̄i gunun' 'ngo go-bierno daj nga ango gobierno ga'i yu'uj. ¹¹ N̄i ga'na' yún nucaj. N̄i ga xi'na nej. N̄i ga'na' xi'i rian go'ngo xungüi nej. N̄i guxu'ui' ni ngüi xi'i si guini'i ni sij da'nga' xxi xata'.

¹² 'San̄i hua sini ngaa nun güin gahuin ni nuguan' nan, n̄i guida'a ni sij a ni é re'. N̄i chr̄an' yun'unj ni sij ni é re'. N̄i naga'ui' ni sij ni é re' rian tsínj man chruhua nuhui nico nga rian ducuaga' nej. N̄i n̄icaj ni sij ni é re' gan'anj ni sij rian ni rey nga rian ni gobernado xi'i si nico'

ni é re' man'anj. ¹³ Ngaa n̄i ga'ue ga'mi a ni é re' nuguan' sa' xi'ij rian ni tsínj daj. ¹⁴ N̄i s̄i gani sini ruhua á re' daj ga'mi ni é re' rian ni sij mánj. ¹⁵ Daj si riquij nuguan' ga'mi ni é re'. N̄i riquij si gahuin chr̄un ni é re' ngaa ga'mi ni é re'. Hué dan n̄i s̄i ga'ue n̄anicaj ni tsínj unun' nga ni é re' ga'mi ni sij mánj. Daj si s̄i gahuin nucaj ni sij guiri ruhua ni sij si gataj ni sij gunun a ni é re' mánj. ¹⁶ N̄i naga'ui' da chrej ni é re' man'an ni é re' rian tsínj nicaj sun. N̄i hué daj gui'yaj jnánj ni é re' nga dugüi' ni é re' nej, ni tsínj nicaj dugüi' nga ni é re' nej. N̄i dagahui' ni sij da'aj á re'. ¹⁷ N̄i s̄i gahuin sa' ruhua daran' ni ngüi n̄i'yaj ni sij ni é re' xi'i si nicaj dugüi' ni é re' ngāj. ¹⁸ San̄i n̄i a 'ngo hué chr̄a ni é re' s̄i ga ni'ya mánj. ¹⁹ Xi'i si nico' ran ni é re' man'anj, n̄i ga'ue gane n̄iganj ni é re' nga Yan'anj.

²⁰ 'San̄i ngaa guini'i a ni é re' si ganicaj ni snado du'ua xuman' Jerusalén, ngaa n̄i xacaj á re' cuenta sisi guere' rá'yanj xuman' daj. ²¹ Hué dan n̄i ngaa guini'i ni é re' daj, ngaa n̄i gunánj ni ngüi mán estado Judea gan'anj ni sij riqui quij. N̄i gahui ni ngüi man chruhua xuman' daj gan'anj ni sij. N̄i ni ngüi man riqui quij, n̄i s̄i gatuj ni sij chruhua xuman' da mánj. ²² Daj si hué ni güi daj, n̄i gui'yaj Yan'anj castigo ni ngüi sisi gahuin yya daj rún' hua n̄ica rian si-nuguan' Yan'anj. ²³ N̄i niqui niman ni ngüi xana nun riqui nga ni ngüi xana utsi gue da'nij si gahuin ni güi daj. Daj si guiran' ni ngüi man chruhua xungüi nico sayun. N̄i ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi man xuman' nan. ²⁴ N̄i gahui' ga'i ni sij, gui'yaj espada. N̄i gunumi ni sí' ango ni sij. N̄i n̄icaj ni sí' ni sij gan'anj ni sí' n̄in' gachra' chruhua xungüi. N̄i gui'yaj quij ni tsínj 'na' anéj chrej nga xuman' Jerusalén. N̄i hué daj gui'yaj ni sij da guisij güi ga'ne Yan'anj sun ra'a ni sij.

La venida del Hijo del Hombre

²⁵ 'Nĭ guĭni'i ni ngüi da'nga' rian güi nga rian yahui nej, rian ni yati' nej. Nĭ ducu guxu'ui' ni ngüi man chruhua xungüi. Nĭ nun guiri' ruhua ni sij si gui'yaj ni sij. Daj si gunun ni sij si garin gui'yaj nnee yan'anj. Nĭ hué daj garin si naxuman nnee yan'anj, gui'yaj nane. ²⁶ Nĭ gahuin nichre ni tsinj xi'í si ducu guxu'ui' ni sij. Nĭ da'nga' daj gahuin xi'í si nun ni'i ni sij daj hua sayun ga'na' xungüi nan. Daj si nagananj ni fuerza man xata'. ²⁷ Asij nĭ guĭni'i ni ngüi ga'na' man'anj rian nga huinj da'nij ni ngüi. Nĭ ga'naj nga daran' fuerza. Nĭ nahuin 'ueé nin'inj ga'naj nej aj. ²⁸ Ngaa nĭ ngaa hué daj gaxi'i gahuin, nĭ duguachre rian an re'. Nĭ nachica ni é re' chra ni é re' nej. Daj si gahuin nichrun' güi nacaj Yan'anj ni é re'.

²⁹ Ngaa nĭ nani Jesús 'ngo cuento digyan sij rian ni sí'. Nĭ gataj sij:

—Nĭ'yaj á re' daj 'yaj chrun higuero nga daran' ni chrun. ³⁰ Nĭ ngaa naxira' ra'a coj ni'yaj á re', nĭ ni'i a ni é re' sisi hua gahuin nichrun' yahui gahuin yan'an anj. ³¹ Nĭ hué gue ducuanj daj ngaa guĭni'i a ni é re' sisi hua gahuin yya daran' nuguan' nan, ngaa nĭ guĭni'i ni é re' sisi rá'yanj ga'na' guĭnicaj sun Yan'anj rian an re'. ³² Xanga' atā gunun a ni é re' sisi si gahui' ni ngüi man yyaj da gahuin yya daran' ni nuguan' nan anj. ³³ Ga ni'ya xata' nga yo'ój. Sanĭ si-nuguan'anj nitaj aman ganahuij manj.

³⁴ 'Nĭ ga cuidado ni é re' nga man'an an re' sisi si xa nasa' ni é re'. Nĭ si ga xini ni é re'. Nĭ si gahuin ruhua á re' nga ni rasun man chruhua xungüi nan manj. Daj si sisi da'nga' daj gui'yaj ni é re', ngaa nĭ 'ngo hora ga'na' güi ga'na' man'anj. ³⁵ Daj si daj rún' na'man xe', nĭ da'nga' daj ga'na' güi daj rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi nan. ³⁶ Ngaa nĭ 'ngo nĭ'yaj á re'.

Nĭ nĭganj gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj. Ngaa nĭ ga'ue gataj Yan'anj sisi si guiran' ni é re' sayun daj. Nĭ ga'ue ganiquin' a ni é re' rian da'nij ni ngüi huin man'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁷ Nĭ ne' guni'yanj digyan Jesús chruhua nuhui nico. Ngaa nĭ ne' nĭ, nĭ gahui sij xuman' daj gan'anj gunaj sij dacan gu'naj Olivos. ³⁸ Nĭ hua nĭgan' acuan', nĭ gan'anj daran' ni ngüi nuhui sisi gunun ni sí' si gataj sij.

22

El complot para matar a Jesús

¹ Ngaa nĭ 'na' gahuin nichrun' gahuin gui'yanj ngaa xa ni sij chrachrúnj nitaj si nachrej levadura. Nĭ pascua gu'naj gui'yanj daj. ² Nĭ nano' ni chrej a'nin' nga ni tsinj digyan ley sisi daj dagahui' ni sij Jesús. Daj si xu'ui' ni sij rian ni ngüi.

³ Ngaa nĭ gatúj sichre Satanás chruhua niman tsinj gu'naj Judas gu'naj sí' Iscariote. Nĭ huin sij 'ngo ni xuhuij ni tsinj nico' Jesús.

⁴ Nĭ gan'anj sij ga'mi sij nga ni chrej a'nin' nga ni snado huin achij rian ni snado dugumi nuhui sisi daj gui'yaj sij naga'ui' sij Jesús rian ni sí'. ⁵ Ngaa nĭ gahuin nia' ruhua ni tsinj daj. Nĭ gataj ni sij sisi ga'ui' ni sij san'anj rian Judas. ⁶ Ngaa nĭ garáj xina Judas. Nĭ nano' sij hora sa' ga'ue naga'ui' sij Jesús rian ni sí' ngaa nitaj ni ngüi man.

Institución de la Cena del Señor

⁷ Ngaa nĭ guisij güi gahuin gui'yanj ngaa gui'yaj ni sij chrachrúnj nitaj si 'nij levadura xa ni sij. Nĭ hua nian dagahui' ni sij xachij 'nij xi'í pascua gui'yanj daj. ⁸ Nĭ ga'nij Jesús gan'anj Pedro nga Juan. Nĭ gataj sij gunun nungüej sí':

—Gan'anj gui'yaj xugüi nungüej é re' si xa né' güenda pascua aj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa nĭ gataj nungüej sij:

—Nĭ a gui'yaj xugüi nungüej únj si xa né' únj. —Daj gataj nungüej sij.

10 Nĩ gataj Jesús:

—Nгаа гагу нунгүеј é ре' xuman', nĩ nari' dugüi' нунгүеј é ре' nga 'ngo tsínj ata cucuaj nun nnee chruhua. Nĩ guinico' нунгүеј é ре' tsínj daj gan'anj гагу нунгүеј é ре' hue' гагу sí'. 11 Nĩ gataj нунгүеј é ре' gunun tsínj ducua daj: "Nachínj snan'anj Maestro man'án re' un cuarto huin xa sti'nĩ sij pascua nga ni tsínj nico' sij únj." Daj gataj нунгүеј é ре' gunun tsínj ducua daj. 12 Nгаа nĩ gan'anj digyán sí' 'ngo cuarto xachij xata' niquin' mesa nga chrun xila chruhua cuarto daj. Nĩ yu'uj daj guiyaj xugüi нунгүеј é ре' xa sti'nĩ né'. —Daj gataj Jesús gunun нунгүеј sij.

13 Nгаа nĩ gan'anj нунгүеј sij. Nĩ nari' нунгүеј sij daj rún' gataj Jesús gunun нунгүеј sij. Nĩ guiyaj xugüi нунгүеј sij si xa sti'nĩ ni sij xi'í guiyanj pascua. 14 Nĩ nгаа guisij hora daj, nĩ gane Jesús nga ni tsínj nico' sij rian mesa huin ni tsínj gan'anj gami si-nuguan' sij rian ni ngüi. 15 Nĩ gataj Jesús gunun ni sij:

—Nin' ruhua gahuin ruhuáj xa sti'nij xi'í guiyanj pascua nga á re' nгаа achin guiran'anj sayun. 16 Daj si ataj snan'an gunun a ni é re' sisi si xa yünj xi'í guiyanj pascua nga á re' da gahuin guiyanj pascua naca rian nicaj sun Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

17 Nгаа nĩ guida'a sij tasa. Nĩ naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Nгаа nĩ gataj sij gunun ni sí':

—Guida'a á re' tasa nan. Nĩ da'nga' á re' go'o dugüi' a ni é re' aj. 18 Nĩ ataj snan'an gunun a ni é re' sisi si go'oj ruhua' yünj nnee uva nan da ga'na' guinicaj sun Yan'anj rian án re'. —Daj gataj Jesús.

19 Nгаа nĩ guida'a sij chrachrúnj. Nĩ naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Nгаа nĩ gura' da'aj sij. Nĩ ga'ui' sij xa ni sí'. Nĩ gataj sij gunun ni sí':

—Chrachrúnj nan huin nnee cü aj. Nĩ gahuij xi'í si-gaquin' a ni é re'. Nĩ xa ni é re' chrachrúnj nan

sisi nanun ruhua á re' nĩ'yaj á re' man'anj. —Daj gataj Jesús.

20 Nĩ nгаа ganahuij gahuin sti'nĩ ni sij, nĩ guida'a Jesús tasa daj rún' guida'a sij chrachrúnj. Nгаа nĩ gataj sij gunun ni sí':

—Hué nnee uva nan huin nuguan' nagui'yaj naca yya Yan'anj nga á re'. Nĩ gayanj si-tun man'anj xi'í si-gaquin' a ni é re'.

21 'Sanj nĩ'yaj á re' sisi taj ra'a tsínj naga'ui' man'anj rian ni tsínj nicaj sun rian mesa ngáj. 22 Nĩ daj rún' ani ruhua Yan'anj, nĩ da'nga' daj guiran'anj sayun huinj da'nij ni ngüi. Sanj niqui niman nin' ruhua tsínj naga'ui' man'anj rian ni tsínj nicaj sun. Daj si gahuin nico castigo guiran' sij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

23 Nгаа nĩ gaxi'i ni sij nachínj snan'anj ni sij go'ngo ni dugüi' ni sij sisi un tsínj guiyaj daj, ruhua ni sij.

La grandeza en el servicio

24 Nĩ gani guitsi ruhua ni dugüi' ni man'an ni sij sisi daj hua tsínj gahuin achij scanij ni sij, ruhua ni sij. 25 Nгаа nĩ gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni rey nicaj sun rian ni tsínj 'na' anéj chrej, nĩ ducu a'nin' ni sij sun rian ni tsínj daj. Nĩ ataj ni rey daj sisi dugu'naj 'yaj ni sij rian ni ngüi. 26 Sanj si guiyaj á re' da mánj. Sisi hua 'ngo tsínj huin achij scanij ni é re', nĩ da'ui sij guiyaj sij si hua lij sij. Nĩ sisi hua 'ngo tsínj a'nin' sun scanij a ni é re', nĩ da'ui sij guiyaj sun sij rian ni dugüi' sij. 27 Nĩ un tsínj huin achij ruhua á re' únj. Tsínj nne rian mesa ní'. Asj tsínj 'yaj sun rian tsínj nne rian mesa sa'. Sé tsínj nne rian mesa daj huin ruhua re' a'. Sanj yünj huin si niquin' 'yaj sun rian án re' aj.

28 'Sanj hué man'an án re' huin ni tsínj guinicaj dugüi' ngáj nгаа guiran'anj sayun. 29 Nгаа nĩ daj rún' riqui chrē nicaj sünj, nĩ da'nga' daj riquij guinicaj sun a ni é re' ngáj nej aj. 30 Nгаа nĩ xa á re' go'o a ni é

re' rian si-mesāj ngaa guñicaj sūnj xungüi ga'na'. Nī gane a ni é re' rian chrun xila sa' guñicaj sun a ni é re'. Nī nagui'yaj yya á re' rian xuhuij ni xi'nin' ni tsínj israelita. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Jesús anuncia la negación de Pedro

³¹ Ngaa nī gataj Señor Jesús gunun Simón Pedro:

—Simón, Simón, gunún re' nuguan' ga'mī rián re'. Daj si gachínj sichre Satanás permiso sisij chrān' yun'unj sij a ni é re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj naganan' strigo sisi gahui yaco riqui strigo daj. Da'nga' daj huin ruhua sichre Satanás. ³² Sanī gachínj jni'yā rian Yan'anj xi'í re' sisi sī ga'nin' ruhuá re' si guxuman ruhuá re' nī'yaj re' man'ānj mánj. Nī ngaa nanico' re' man'ānj, nī chrācuij re' ni jnánj re' sisi gahuin nīca ruhua ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunun Simón Pedro.

³³ Ngaa nī gataj Pedro gunun Jesús:

—Señor, hua ruhuāj gan'ān nga re' ducuaga'. Nī da'nga' daj hua ruhuāj gahuij nga re' nej. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

³⁴ Ngaa nī gataj Jesús:

—Pedro, atā gunún re' sisi asij nun gaguaj do'loj du'ua xú' yan' nan, nī gataj re' hua'nij sisi nun ni'í re' man'ānj. —Daj gataj Jesús.

Bolsa, alforja y espada

³⁵ Ngaa nī nachínj snan'anj Jesús ni tsínj nico' sij. Nī gataj sij:

—Nī ngaa ga'nī gan'anj án re', nī nitaj si nicaj á re' nnánj nga nnij nun san'anj nej, canj nej, gan'anj án re' mánj. Nī ngaa gan'anj án re', nī hua a 'ngo rasun gachin rian án re' ní. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

—Nitaj a 'ngo rasun gachin rian únj mánj. —Daj gataj ni sij.

³⁶ Ngaa nī gataj Jesús:

—Sanī yyaj nī sisi nicaj á re' 'ngo nnánj, nī nīcaj á re' gan'anj án re' nga nnij nun san'anj nej. Nī tsínj nitaj si nicaj espada, nī gūdu'ue sij

reto nun sij, nī guñran sij 'ngo aj. ³⁷ Atā gunun a ni é re' sisi daj rún' hua nīca rian si-nuguan' Yan'anj, nī da'nga' daj hua niān dagahuñj ni nuguan' daj. Nī ataj 'ngo nuguan' daj: “Guta' ni sij si-xugüi sí' nga si-xugüi ni tsínj 'yaj gaquin'.” Daj ataj si-nuguan' Yan'anj xi'í man'ānj. Daran'anj hua nīca rian xi'ij. Nī hua niān gahuin yya nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁸ Ngaa nī:

—Nan niquin' hujj espada. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

—Hué daj síj gaj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús ora en Getsemaní

³⁹ Ngaa nī gahui Jesús gan'anj sij 'ngo dacan gu'naj Olivos daj rún' gu'yun sij huan'anj sij. Nī guñico' ni tsínj nico' sij gan'anj ni sí' nga sij nej. ⁴⁰ Nī ngaa guisij sij yu'uj daj, nī gataj sij gunun ni sí':

—Gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj, ngaa nī sī guñij a ni é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre a ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ Ngaa nī gahuin anéj sij. Nī gan'anj gan' sij doj rún' 'yó' ngaa ga'ui' 'ngo yej daj, gui'yaj sij guxun anéj sij man'an sij. Nī guñiquin' ráj dācoj sij gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj. ⁴² Nī gataj sij:

—Tata chré'. Sisi ga'uej man'án re', nī ga'ne re' sayun ran'ānj nan. Sanī sī gui'yáj re' rún' huin ruhua man'ānj mánj. Maan si gui'yáj re' rún' huin ruhua man'án re' aj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

⁴³ Ngaa nī gurugüi' 'ngo ángel 'na' xata' rian Jesús. Nī nari' fuerza Jesús, gui'yaj ángel daj. ⁴⁴ Nī ducu nani ruhua Jesús. Nī nucuj gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj nej. Nī da' síj nico niā sij achínj jni'yaj sij rian Yan'anj. Nī niā nico' rian sij daj nij rian yo'ój. Nī rún' hua tun hua niā daj. ⁴⁵ Nī ngaa guisij gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj, nī naxuman sij gan'anj sij rian man ni tsínj nico'

sij. Nĭ m̄an ni sí' atoj ni sí' nari' sij.
⁴⁶ Nĭ gataj Jesús:

—Nĭ ʊn sin huin nĭ atoj ni é re' únj. N̄achica á re' gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sisi sĭ guinij ni é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre niman án re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sí'.

Arresto de Jesús

⁴⁷ Daj a'mi guę Jesús ngaa guisĭj nico ni tsĭnj daj. Nĭ digyán 'ngō tsĭnj gu'naj Judas chrej rian ni tsĭnj huaj ngā sí'. Nĭ hué sí' huin 'ngō dugüi' ni xuhuij ran' ni tsĭnj nico' Jesús. Nĭ gahuin nĭchrun' Judas rian nne Jesús sisi garun du'ua sij sí'. ⁴⁸ Sanĭ gataj Jesús gunun sij:

—Judas, huin ruhuá re' garun du'ua re' man'anj huĭnj da'nĭj ni ngüi ní'. Nĭ da'nga' daj naga'ui' re' man'anj rian ni tsĭnj 'nā' guĭda'a yŭnj, ruhuá re' ní'. —Daj gataj Jesús gunun Judas.

⁴⁹ Nĭ ngaa guini'i ni tsĭnj niquin' ngā Jesús ʊn sin gahuin, nĭ nachĭnj snan'anj ni sij Jesús. Nĭ gataj ni sij:

—Señor, ga'ui' únj ngā espada, ruhuá re' ní'. —Daj gataj ni sij.

⁵⁰ Ngaa nĭ ga'ui' 'ngō tsĭnj daj tsĭnj 'yaj sun rian chrej a'nin'. Nĭ güéj nĭn' chraquij sí' ne' chrej ra'a sa' sí', gui'yaj sij. ⁵¹ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhua á re' yyaj aj. —Daj gataj sij.

Ngaa nĭ ganun ra'a sij chraquij sí'. Nĭ ganahuin chraquij sí', gui'yaj sij.

⁵² Hué dan nĭ gataj Jesús gunun ni chrej a'nin' ngā ni snado huin achij dugumi rian nuhui ngā ni tsĭnj huin achij huin ni sij ni tsĭnj 'nā' guĭda'a Jesús. Nĭ gataj Jesús:

—Nĭ ʊn sin huin nĭ ata á re' espada ngā chrun 'nā' á re' guĭda'a á re' yŭnj únj. Huéj huin 'ngō tsĭnj tŭ ruhua á re' ní'. ⁵³ Ya'yoj niquinj chruhua nuhui ngā á re'. Sanĭ nun guĭda'a á re' man'anj mánj. Sanĭ yyaj guisĭj hora ga'ue gui'yaj á re' daj rŭn' huin ruhua á re'. Daj si hora nan nicaj sun sichre huin si nne rian

hua rŭmi'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsĭnj daj.

Pedro niega a Jesús

⁵⁴ Ngaa nĭ guĭda'a ni sij Jesús. Nĭ nicaj ni sij sí' gan'anj ni sij ducuá chrej huin achij nĭn'. Nĭ nico' gan' huaj Pedro nico' sí' rŭcu Jesús. ⁵⁵ Nĭ naran' ni sij yan'an rian hue' daj. Nĭ m̄an ni sij ganicaj ni sij xi'nĭj yan'an daj. Nĭ gan'anj gane Pedro scanij ni sij. ⁵⁶ Ngaa nĭ guini'i 'ngō yun'unj xana 'yaj sun daj nne Pedro xi'nĭj yan'an. Nĭ guini'yaj sa' ún' rian sij. Nĭ gataj ún':

—Hué tsĭnj nan nicaj dugüi' nga Jesús. —Daj gataj ún'.

⁵⁷ Sanĭ nun ga'uej Pedro. Nĭ gataj sij gunun ún':

—Xica'ui, nun ni'inj sij mánj. —Daj gataj Pedro.

⁵⁸ Nĭ ngaa gachin doj, nĭ guini'i ango tsĭnj Pedro. Nĭ gataj sí':

—Hué re' huin 'ngō ni tsĭnj nicaj dugüi' ngā Jesús aj. —Daj gataj sí'.

—Jnān, sĕj huin mánj. —Gataj Pedro.

⁵⁹ Ngaa nĭ ango hora, nĭ gataj ango tsĭnj daj:

—Xanga' sisi hué sij huin 'ngō tsĭnj nicaj dugüi' ngā sí'. Daj si 'nā' sij estado Galilea. —Daj gataj sí'.

⁶⁰ Sanĭ:

—Nun ni'inj ʊn sin xi'i a'mí re' nan jnanj. —Gataj Pedro.

Nĭ ngaa hua guę a'mi Pedro, nĭ gaguáj do'loj 'ngō du'ua xú'. ⁶¹ Ngaa nĭ nanicaj Señor ni'yaj sij rian Pedro. Ngaa nĭ nanun ruhua Pedro si gataj Señor gunun sij: “Asij nun güin gahuin gaguaj do'loj yan', nĭ gataj re' si huā'nĭj si nun ni'í re' man'anj.” Hué daj gataj Jesús gunun Pedro asij sini yan. ⁶² Nĭ ducu gaco Pedro gahui sij xĕ'.

Jesús escarnecido y azotado

⁶³ Nĭ ni tsĭnj m̄an dugumi Jesús, nĭ ga'mi ducu ni sij rian sí'. Nĭ ga'ui' ni sij sí'. ⁶⁴ Nĭ guiránj ni sij rundij rian Jesús. Ngaa nĭ ga'ui' ni sij sí'. Nĭ gataj ni sij:

—Yyaj n̄i gataj so' un tsínj ga'ui' so' aj. —Daj gataj ni sij ga'mi ducu ni sij.

⁶⁵ N̄i da'nga' daj ga'mi quij ni sij ga'j ango nuguan' rian Jesús nej.

Jesús ante el concilio

⁶⁶ N̄i ngaa guixiguin n̄i nahuin yu' ni tsínj huin achij rian ni tsínj israelita nga ni tsínj a'nin' rian ni chrej nej, ni tsínj digyán ley nej. N̄i nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij rian junta daj. Hué dan n̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

⁶⁷ —Sisi hué re' huin Cristo, n̄i gataj yyá re' gunun únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

Ngaa n̄i:

—Sisi gatā si huēj huin, sanj si guxuman ruhua á re' si-nuguan'ānj mánj. ⁶⁸ N̄i sisi nachin' snan'ān 'ngo nuguan' ni é re', sanj nitaj nunj gataj á re' gununj mánj. N̄i na'uej ruhua á re' nachi ni é re' man'ānj mánj. ⁶⁹ Sanj asij acuan' n̄i ganēj ra'a sa' Yan'anj nucua' nne xata' huinj da'nij ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

⁷⁰ Ngaa n̄i nachínj snan'anj daran' ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Hué yyá re' huin da'nij Yan'anj, ruhuá re' ní'. —Daj gataj ni sij.

Ngaa n̄i:

—Hué ni man'an án re' ataj sisi huēj huin. —Daj gataj Jesús.

⁷¹ Ngaa n̄i gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Nitaj si guiyó' testigo ga mánj. N̄i hua gunun chraquij ni man'an né' si gataj sij xi'í gaquin' da'ui sij. —Daj gataj ni sij.

23

Jesús ante Pilato

¹ Ngaa n̄i naxuman daran' ni sij. N̄i nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij rian Pilato. ² Ngaa n̄i gaxi'i ni sij ga'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Hué tsínj nan huin 'ngo tsínj quij hua. Daj si ataj sij gunun ni ngüi sisi si ga'ui' né' pesto rian rey César. N̄i ataj sij sisi hué sij huin Cristo 'ngo

rey, ataj sij. —Daj gataj ni sij xi'í Jesús.

³ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Pilato Jesús. N̄i gataj sij:

—Hué re' huin rey rian ni tsínj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

—Hué re' ataj nánj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa n̄i gataj Pilato rian ni tsínj a'nin' rian ni chrej nga rian ni ngüi nej:

—Güendaj n̄i a 'ngo gaquin' nitaj da'ui tsínj nan mánj. —Daj gataj Pilato.

⁵ Sanj ducu guiyaj ni sij fuerza, n̄i gataj ni sij:

—Ngaa digyán tsínj nan rian ni ngüi, n̄i gahuin xa'ue du'ua daran' ni ngüi. N̄i huaj sij digyán sij si-nuguan' sij nin' gachra' estado Judea. N̄i gaxi'i sij digyán sij estado Galilea. N̄i 'na' sij yu'uj nan digyán sij rian ni ngüi nej. —Daj gataj ni sij gunun Pilato.

Jesús ante Herodes

⁶ N̄i ngaa gunun Pilato si gataj ni sij, n̄i nachínj snan'anj sí' sisi Jesús huin tsínj 'na' estado Galilea.

⁷ N̄i ngaa guini'i Pilato sisi 'na' Jesús estado Galilea, n̄i ga'nij sij gan'anj sí' rian rey gu'naj Herodes huin sí' gobernado nicaj sun ne' estado Galilea. Daj si nne sí' xuman' Jerusalén ni güi daj.

⁸ N̄i ngaa guini'i Herodes Jesús, n̄i gahuin niá' ruhua sij si guisij ga'j güi huin ruhua sij guini'i sij Jesús. Daj si gunun sij ga'mi ni ngüi daj guiyaj Jesús. N̄i gahuin ruhua sij sisi guiyaj Jesús 'ngo si sa' nico guini'i sij. ⁹ N̄i ducu nachínj snan'anj sij Jesús. Sanj n̄i a 'ngo nuguan' nun danicaj Jesús rian sij mánj. ¹⁰ N̄i man ni tsínj a'nin' rian ni chrej nga ni tsínj digyán ley nej. N̄i ducu garun gaquin' ni sí' Jesús. ¹¹ Ngaa n̄i ga'mi quij Herodes rian Jesús. N̄i hué daj ga'mi ni snado niquin' nga sij nej. N̄i ga'nij ni sij atsij niá' xá Jesús gunun sí' güenda gahuin ducu ruhua ni sij ni'yaj ni sij

sí'. Nì rún' si-gan' rey hua-á'. Ngaa nì ga'níj Herodes ruhua' yún Jesús rian Pilato. ¹² Xi'í daj nì na'mi Pilato nga Herodes güi daj si asij sini, nì gunun' nungüej sij.

Jesús sentenciado a muerte

¹³ Ngaa nì nahuin yu' ni tsínj a'nin' rian ni chrej nga ni tsínj nicaj sun nga ni ngüi nej, gui'yaj Pilato. ¹⁴ Nì gataj sí' gunun ni sij:

—Nicaj á re' tsínj nan ga'na' á re' nánj. Nì ataj á re' sisi digyán sij 'ngo chrej xi'i rian ni ngüi. Nì natáj rian án re' sisi hua nachínj snan'an sij. Sanì nitaj 'ngo gaquin' gui'yaj sij nari'ij xi'í si a'ui' a ni é re' gaquin' sij mánj. ¹⁵ Nì ga'ní Jesús gan'anj sij rian nne rey Herodes. Nì nun nari' Herodes gaquin' da'ui sij mánj. Nitaj nunj gui'yaj sij si gahui' sij mánj. ¹⁶ Ngaa nì gui'yā castigo sij, asíj nì na'nij ra'āj sij gan'anj sij aj. —Daj gataj Pilato.

¹⁷ Nì hua nian si guiri Pilato 'ngo tsínj nun ducuaga' gō'ngo gui'yanj pascua si daj hua si-costumbre ni sij.

¹⁸ Sanì gaxi'i ni sij gaguáj nucuaaj nuguan'an daran' ni sij. Nì gataj ni sij:

—Dagahuí' re' tsínj nan. Nì na'nij ra'á re' tsínj gu'naj Barrabás aj. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij.

¹⁹ Nì hué Barrabás huin 'ngo tsínj nun ducuaga' si gunun' ni dugüi' sí' nga ni tsínj nicaj sun chruhua xuman' daj. Nì dagahui' sí' 'ngo níman nej.

²⁰ Nì huin ruhua Pilato guiri sij Jesús gan'anj sí'. Xi'í daj nì ga'mi ruhua' yún sij rian ni sí'.

²¹ Sanì gaguáj nucuaaj ni sij. Nì gataj ni sij:

—Gari re' gaguáj Jesús guinico' sij rian rugutsi. Gari re' gaguáj Jesús guinico' sij rian rugutsi. —Daj gataj ni sij.

²² Ngaa nì gataj Pilato guisíj hua'nij:

—Daj hua gaquin' gui'yaj sij únj. Nitaj gaquin' gui'yaj sij nari'ij sisi gahui' sij mánj. Gui'yā castigo sij,

asíj nì na'nij ra'āj sij gan'anj sij aj. —Daj gataj Pilato.

²³ Sanì ni tsínj daj nga ni chrej a'nin' gui'yaj fuerza ni sij gaguáj ni sij sisi gari Pilato gaguáj Jesús guinico' sí' rian rugutsi. Nì rian gaguáj nucuaaj ni sij, nì guiri' ni sij si huin ruhua ni sij. ²⁴ Nì gataj Pilato sisi gui'yaj ni sij si huin ruhua ni sij. ²⁵ Ngaa nì guiri Pilato tsínj nun ducuaga' daj huin sí' tsínj gunun' nga ni tsínj nicaj sun. Nì huin sí' tsínj dagahui' níman nej. Ngaa nì naga'ui' Pilato man'an Jesús rian ni sij sisi gui'yaj ni sij si huin ruhua ni sij.

Crucifixión y muerte de Jesús

²⁶ Nì ngaa nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij, nì guida'a ni sij 'ngo tsínj 'na' xuman' Cirene gu'naj sí' Simón. Nì 'na' ni qui sí' gan'anj sí' rian sun. Nì gui'yaj ni sij gata sí' rugutsi guinico' sí' rucú Jesús. ²⁷ Nì nico' nico ni ngüi huaj ni sij rucú Jesús. Nì ducuaco ni yun'unj xana nico' huaj rucú sij. Nì nani ruhua ne ni'yaj ne xi'í sij. ²⁸ Sanì nanicaj Jesús nì gataj sij gunun ni yun'unj xana daj:

—Gunun ni é re' huin a ni é re' ni ngüi 'na' xuman' Jerusalén. Sij gaco ni é re' xi'ij mánj. Sanì gaco ni é re' xi'í man'an ni é re' nga xi'í ni da'níj ni é re' nej. ²⁹ Daj si ga'na' ni güi guiran' ni é re' sayun. Nì gataj ni ngüi: “Hua 'ueé rian ni ngüi yatin nga ni ngüi nun ri' lij nej, ni ngüi nun guinico' lij xí'yanj nej.” Daj gataj ni ngüi. ³⁰ Daj si güi daj nì gaxi'i ni ngüi gataj sisi gane ni quij, nì naxij ni sij riqui quij gane daj, gataj ni sij. ³¹ Nì sisi ran' man'anj nico sayun 'yaj ni sij acuan', sanì ni güi ga'na', nì ducu ga'na' doj sayun rian ni sij aj. —Daj gataj Jesús rian ni yun'unj daj.

³² Nì hué daj nicaj ni sij huíj tsínj da'ui gaquin' gan'anj ni sij sisi gahui' nuguan'an nungüej sí' nga Jesús. ³³ Nì ngaa guisíj ni sij 'ngo yu'uj gu'naj cúj chra níman, nì gari ni sij gaguáj Jesús doco' ni sij rian

rugutsi sí' yu'uj daj. Ni hué daj doco' ni sij huj tsínj da'ui gaquin' daj rian yahuij rugutsi. Ni nico' 'ngo' ra'a sa' Jesús, ni angoj ra'a rotsi sij. ³⁴ Hué dan ni gataj Jesús gunun Yan'anj:

—Tata chré', nıcaj re' 'ngo niman nico nga ni sij. Daj si nun ni'i ni sij si 'yaj ni sij. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

Ni ducu ni snado sisi un tsínj gahui sa' nıcaj ni sij si-gan' Jesús gan'anj sij.

³⁵ Ni niquin' ni ngüi ni'yaj ni sij. Sanı gui'yaj ducu ni tsínj nıcaj sun. Ni gataj ni sij:

—Nacaj sij ango ni ngüi. Ngaa ni sisi hué sij huin Cristo tsínj nacui Yan'anj, ngaa ni ganacaj sij man'an sij nánj. —Daj gataj ni sij.

³⁶ Ni hué daj ga'mi ducu ni snado nej. Ni gahuin nıchrun' ni sij. Ni reque ni sij nnee yu go'o sí'. ³⁷ Ni gataj ni sij:

—Sisi hué re' huin si-rey ni tsínj israelita, ni ganacaj re' man'án re' aj. —Gataj ni sij.

³⁸ Ni garun ni sij letra chra rugutsi. Ni letra daj huin griego nga latín nej, hebreo nej. Ni letra daj gataj: “tsínj nan huin si-rey ni tsínj judíos.” Daj garun ni sij. ³⁹ Ngaa ni ga'mi quij 'ngo tsínj da'ui gaquin' daj gunun Jesús. Ni gataj sí':

—Sisi hué re' huin Cristo, ni ganacaj re' man'án re' nga nungüej únj nej. —Daj gataj sí' gunun Jesús.

⁴⁰ Sanı chran' yun'unj ango tsínj nico' yu'uj daj dugüi' sij huin sij 'ngo tsínj da'ui gaquin' nej. Ni gataj sij:

—Uyan huin si-castigo man'án re' nga si-castigo tsínj nan nej. Ni un sin huin ni nitaj si xu'uí' re' ni'yáj re' Yan'anj únj. ⁴¹ Ni hua nıan xanga' ran' nungüej únj sayun xi'í si da'ui nungüej únj gaquin'. Sanı nitaj si da'ui tsínj nan gaquin' mánj. —Daj gataj ango tsínj da'ui gaquin' gunun dugüi' sij.

⁴² Ngaa ni gataj sij rian Jesús:

—Gananun ruhua re' ni'yaj re' yünj ngaa gaxi'i guınicaj sún re'. —Daj gataj sij.

⁴³ Ngaa ni:

—Xanga' ataj yyaj gunun re' sisi asij yyaj, ni hua nné re' ngáj xánj Yan'anj. —Gataj Jesús gunun tsínj da'ui gaquin' daj.

⁴⁴ Ni ngaa guisıj gaxuj, ni gahuin rumi' rian daran' xungüi. Ni gahuin rumi' da' ga hua'nıj di'ni. ⁴⁵ Ni gahuin rumi' rian güi. Ni tsitsi' da'aj atsij nico' chruhua nuhui nico. ⁴⁶ Ngaa ni gaguáj nucuj Jesús. Ni gataj sij:

—Tata chré', narıquıj nımánj nahuin ra'á re'. —Gataj Jesús.

Ni ngaa da'nga' daj gataj sij, ni gahui' sij.

⁴⁷ Ni ngaa guini'i snado centurión si gahuin, ni ga'mi sa' sij rian Yan'anj. Ni gataj sij:

—Xanga' hua nıca niman tsínj nan anj. —Daj gataj sij.

⁴⁸ Ni ngaa guini'i daran' ni ngüi mán yu'uj daj daj gahuin, ni nanıcaj ni sij nan' ni sij ducuá ni sij. Ni guita ra'a ni sij niman ni sij si nun nari' ruhua ni sij si guı'yaj ni sij. ⁴⁹ Ni daran' ni tsínj nıcaj dugüi' nga Jesús nga ni yun'unj xana nico' Jesús asij estado Galilea, ni guna gan' ni sij ni'yaj ni sij daran' si gahuin.

Jesús es sepultado

⁵⁰ Ni hua 'ngo tsínj nne rian junta nico daj. Ni gu'naj sí' José. Ni 'na' sij xuman' Arimatea xuman' ngaj estado Judea. Ni hua sa' niman sij. Ni 'yaj nıca sij nej. ⁵¹ Ni ana'uij sij si ga'na' guınicaj sun Yan'anj rian né'. Ni nun garan' ruhua sij si ga'mi ni tsínj man' junta daj xi'í Jesús. Ni hué daj nun garan' ruhua sij si guı'yaj ni sij nga sí' nej.

⁵² Ni gan'anj sij rian Pilato. Ni gachınj sij nıman Jesús. ⁵³ Ngaa ni nanıj sij nıman Jesús rian rugutsi. Ni chri'yanj sij atsij xiráj nıman daj. Ni gurúj sij nıman chruhua 'ngo huej. Sanı ni a 'ngo ni nıman nun gachın' ni sij rıqui yu'uj da mánj.

⁵⁴ Nĩ güi daj huin güi 'yaj xugüi ni sij güi naránj ruhua ni sij. Nĩ achin doj si guisij güi naránj ruhua ni sij daj. ⁵⁵ Nĩ nico' ni yun'unj xana gahui estado Galilea nga Jesús rucú tsínj gu'naj José. Nĩ guini'i ne rian gachin' ni sij níman Jesús. Nĩ guini'i ne daj gurúj ni sij níman daj chruhua yu'uj nej. ⁵⁶ Nĩ ngaa nanicaj ne nan' ne ducúa ne, nĩ nachej ne gasiti guin' daj nga gono'ó guin' daj. Nĩ naránj ruhua ne güi naránj ruhua ni ngüi israelita daj rún' a'nin' ley rian ni sij.

24

La resurrección

¹ Nĩ ngaa ruhua guerenga' nigan' acuan' güi gudungu, ngaa nĩ gan'anj ni yun'unj xana daj rian yu'uj gachin' ni sij níman. Nĩ nicaj ne gasiti guin' daj hua nagui'yaj ne gan'anj ne. Nĩ gan'anj ango ni yun'unj xana nga ne nej. ² Nĩ nari' ne sisi nitaj si ngaj yej xachij hua ránj rian huej daj. ³ Nĩ gatúj ne chruhua huej. Sanĩ nun nari' ne níman Señor Jesús mánj. ⁴ Nĩ nun nari' ruhua ne un sin gahuin. Ngaa nĩ niquin' nuguan'an hujj tsínj rian ne. Nĩ ran atsij nun nungüej sí'. ⁵ Nĩ guxu'ui' ne. Nĩ ga' nitu rian ne rian yo'ój. Xi'í daj nĩ gataj nungüej tsínj daj gunun ne:

—Nĩ un sin huin nĩ nana'ui' a ni é re' tsínj hua nĩ'na' scanij ni níman únj. ⁶ Nitaj si ngaj sij yu'uj nan ga mánj. Daj si hua ganá'nij sij. Nanun ruhua á re' si gataj sij rian án re' ngaa gane sij estado Galilea. ⁷ Nĩ gataj sij gunun a ni é re': "Hua nian sisi naga'ui' ni sij man'anj ra'a ni tsínj 'yaj gaquin'. Nĩ gari ni sij gaquj man'anj rian rugutsj. Ngaa nĩ gana'nĩ ngaa guisij hua'nij güi huinj da'nij ni ngüi." Hué daj gataj Jesús gunun a ni é re'. —Daj gataj nungüej tsínj daj gunun ni yun'unj xana.

⁸ Ngaa nĩ nanun ruhua ne ni'yaj ne nuguan' ga'mi Jesús. ⁹ Ngaa nĩ nanicaj ne rian huej daj. Nĩ nata' ne

ni nuguan' daj rian ni xan ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nga rian ango ni ngüi nej. ¹⁰ Nĩ ni yun'unj xana daj huin María Magdalena nga Juana nej, María nni Jacobo nej, ango ni yun'unj xana nej. Nĩ nata' ne nuguan' daj rian ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi. ¹¹ Sanĩ ngaa gunun ni sij nuguan' daj, nĩ gani ruhua ni sij sisi a'mi sinúnj ni yun'unj daj. Nĩ nun guxuman ruhua ni sij si gataj ne. ¹² Sanĩ naxuman Pedro gunánj sij gan'anj sij rian huej. Nĩ ga' nitu sij ni'yaj sij chruhua yu'uj daj. Nĩ ngaj urin atsij chruhua huej daj guini'i sij. Ngaa nĩ nanicaj sij nan' sij ducúa sij. Sanĩ nun ri' ruhua sij un sin gui'yaj sij nga si guini'i sij.

En el camino a Emaús

¹³ Nĩ hué güi daj nĩ huaj hujj tsínj nico' Jesús gan'anj nungüej sij 'ngo xuman' gu'naj Emaús. Nĩ huin ngaj-á' xuman' Jerusalén 'ngo si xan kilómetro. ¹⁴ Nĩ nari snan'anj nungüej sij huaj sij xi'í si gahuin guiran' Jesús. ¹⁵ Nĩ diaj hua gue a'mi nungüej sij, nĩ gahuin nichrun' Jesús rian nungüej sij. Nĩ chéj Jesús nga nungüej sij. ¹⁶ Sanĩ nunj si ni'yaj nungüej sij man'an sí', sanĩ nun ga'ui' Yan'anj sisi nani'i nungüej sij sisi Jesús huin huaj nga nungüej sij. ¹⁷ Ngaa nĩ nachínj snan'anj Jesús nungüej sij. Nĩ gataj sij:

—Nĩ un sin huin si a'mi nungüej é re' huaj á re' chrej únj. Nĩ un sin huin nĩ nani ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús.

¹⁸ Ngaa nĩ gataj 'ngo tsínj daj 'ngo tsínj gu'naj Cleofas:

—Hua ga'i tsínj 'na' anéj chrej nne xuman' Jerusalén ni güi nan. Nĩ un sin huin nĩ urin man'án re' nun ni'i daj gahuin ni güi gachin nan únj. —Daj gataj Cleofas.

¹⁹ Ngaa nĩ:

—Nĩ un sin gahuin únj. —Gataj Jesús.

Ngaa nĩ gataj nungüej sij:

—Hué Jesús nazareno gahuin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ní guí'yaj sa' sij. Ní ducu nu-cuaj si-nuguan' sij rian Yan'anj nga rian daran' ni ngüi nej. ²⁰ Ní ga'nin' sun ni chrej a'nin' nga ni tsínj nicaj sun sisi gahui' Jesús guinico' sij rian rugutsi. ²¹ Ní gana'uij ni únj sisi hué sij huin tsínj 'na' nácaj ni ngüi israelita. Saní guiran' sij sayun daj. Ní yyaj guisíj hua'nij güi si gahui' sij. ²² Ní guixiguin gan'anj go'ngo yun'unj xana nicaj dugüi' nga ni únj rian gachin' Jesús. Ní gara yan'anj ruhua ni únj xi'í si gataj ne gunun únj. ²³ Ní rian nun nari' ne Jesús, ní nanicaj ne rian ni únj. Ní nata' ne gunun ni únj sisi gurugüi' huj ángel rian ne. Ní gataj nungüej ángel daj gunun ne sisi hua ní'na' Jesús. ²⁴ Hué dan ní gan'anj go'ngo ni dugüi' ni únj rian gachin' Jesús. Ní nari' anin' sij daj rún' gataj ni yun'unj daj. Saní nun guini'i anin' sij man'an Jesús mánj. —Daj gataj nungüej sij.

²⁵ Ngaa ní gataj Jesús gunun nungüej sij:

—Tsínj nun acaj cuenta huin nungüej é re'. Ní na'ue guxuman yoq ruhua nungüej é re' nga si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ²⁶ Sé si xanga' si hua nian guiran' Cristo sayun ngaa achin natu sij rian hua 'ueé xata' gane sij únj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Ngaa ní gaxi'i sij ga'mi sij xi'í si-nuguan' Moisés nga si-nuguan' ango ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ní gataj sij gunun nungüej sí' daran' si ataj si-nuguan' Yan'anj xi'í man'an sij.

²⁸ Ní ngaa guisíj nungüej sij xuman' huaj nungüej sij, ní guí'yaj Jesús sisi gata' dian sí' gan'anj sí' rian nungüej sij. ²⁹ Saní guereque nungüej sij sisi gunaj sí'. Ní gataj nungüej sij:

—Guná re' nga únj si hua gahuin di'ni, ní hua guini nej. —Gataj nungüej sij gunun Jesús.

Ngaa ní gatúj Jesús guna sí' nga nungüej sij.

³⁰ Ní ngaa nne Jesús rian mesa nga nungüej sij, ní guida'a sí' chrachrúnj. Ní ga'ui' sí' si guruhua Yan'anj. Ní gura' da'aj sí' ga'ui' sí' ra'a nungüej sij. ³¹ Ngaa ní hué gue hora daj xacaj cuenta nungüej sij guini'i nungüej sij sisi Jesús huin. Saní hué hora daj ní gan'anj ni'ya yan'anj sí' rian nungüej sij. ³² Ngaa ní nachínj snan'anj nungüej man'an sij dugüi' sij. Ní gataj nungüej sij:

—Xanga' ní gahuin nia' ró' ngaa ga'mi sij nga né' ngaa huaj né' chruhua chrej. Ní gahuin nia' ruhua né' ngaa digyán sij si-nuguan' Yan'anj riún' nej. —Daj gataj nungüej sij.

³³ Ngaa ní hué hora daj, ní naxuman nungüej sij gan'anj nungüej sij xuman' Jerusalén. Ní nari' nungüej sij xan ni tsínj mán nahuin yu' nga ni dugüi' ni sí' nej.

³⁴ Ní gataj ni sí':

—Xanga' ní ganá'nij Señor. Ní gurugüi' sij rian Simón. —Daj gataj ni sij.

³⁵ Ngaa ní nata' nungüej sij daj gahuin guini'i nungüej sij Jesús chruhua chrej. Ní nata' nungüej sij daj nani'i nungüej sij Jesús ngaa gura' da'aj sí' chrachrúnj ga'ui' sí' xa nungüej sij.

Jesús se aparece a los discípulos

³⁶ Ní ngaa hua gue a'mi ni sij nuguan' daj, ní gurugüi' Jesús ganiquin' sij scanij ni sij. Ní gataj sí' gunun ni sij:

—Gahuin din'inj ruhua á re' aj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa ní ducu guxu'ui' ni sij. Ní gani ruhua ni sij sisi guini'i ni sij 'ngo sta'naj. ³⁸ Saní gataj Jesús:

—Ní un sin huin ní nani ruhua á re' únj. Ní un sin huin ní nitaj si mán yya ruhua niman án re' únj.

³⁹ Ní'yaj á re' ra'āj nga dacō. Ní xacaj á re' cuenta sisi hué man'anj huin. Guida'a á re', ní ní'yaj á re'. Daj si 'ngo sta'naj nitaj nne cúj daj

rún' hua man'anj nan mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁰ Nj ngaa guisíj ga'mi Jesús nuguan' daj, nj digyán sij ra'a sij nga dacój sij rian ni sí'.

⁴¹ Sanj nun guxuman ruhua ni sij xi'í si ducu huin niá' ruhua ni sij. Nj garáj yan'anj ruhua ni sij nej. Ngaa nj nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nj gataj sí':

—Nicaaj á re' si xo' ní'. —Daj gataj Jesús.

⁴² Ngaa nj ga'ui' ni sij doj nnee xucuj nitin nga doj gatsi' xutan xa sí'. ⁴³ Nj guida'a sij, nj xa sij rian ni sí'. ⁴⁴ Ngaa nj gataj sij:

—Hué nan huin nuguan' ga'mi nga ni é re' ngaa ganēj nga á re'. Nj gatā gunun a ni é re' sisi hua niān gahuin yya ni nuguan' xi'ij daj rún' garun Moisés nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná nga ni tsínj garun libro Salmo nej. —Daj gataj Jesús.

⁴⁵ Hué dan nj gara da'nga' ruhua ni sij si ataj si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj Jesús. ⁴⁶ Nj gataj Jesús:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj sisi guiran'anj sayun, huinj Cristo. Nj gahuij. Sanj gana'nī chra hua'nij güi. ⁴⁷ Ngaa nj ga'mi ni sij ni nuguan' sa' xi'ij rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Ngaa nj ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij nanico' ni sij Yan'anj. Hué dan nj guñicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni sij. Nj gaxi'i ni sij xuman' Jerusalén nata' ni sij nuguan' da aj. ⁴⁸ Nj huin a ni é re' ni tsínj guini'i daran' si gui'yā. Ngaa nj ga'ue guñiquin' a ni é re' nata' a ni é re' xi'í ni nuguan' sa' nan. ⁴⁹ Ngaa nj riquij Espíritu Santo rian ni é re' daj rún' gataj yya chrē rian án re'. Sanj guna á re' xuman' Jerusalén nan da nahuin ra'a nari' nucuj niman án re', gui'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La ascensión

⁵⁰ Ngaa nj nicaaj Jesús ni sij gan'anj sí' xuman' Betania. Ngaa nj nachí

nicaaj sí' ra'a sí'. Nj gachínj jni'yaj sí' rian Yan'anj sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga ni sij. ⁵¹ Nj diaj hua gue a'mi sa' sí' daj, nj gahuin njini sí' rian ni sij. Nj nan' sí' xata', gui'yaj Yan'anj. ⁵² Ngaa guisíj ga'mi sa' 'ueé ni sij xi'í Jesús, nj nanicaj ni sij gan'anj ni sij xuman' Jerusalén. Nj ducu gahuin niá' ruhua ni sij. ⁵³ Nj njganj mán ni sij nuhui nico ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Nj gataj ni sij sisi sa' 'yaj Yan'anj anj. Amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN JUAN

El Verbo hecho carne

¹ Asij sini yan ni nne tsínj gu'naj nuguan' daj. Ni nne sí' nga Yan'anj xanga'. Ni huin sí' Yan'anj. ² Ni nuguan' daj nne asij sini yan nga Yan'anj. ³ Ni ga'nin' Yan'anj xanga' sun sisi gui'yaj nuguan' daj daran' ni rasun mán. Ni sisi nitaj nuguan' daj, ni a 'ngo rasun si ga'ue guiman mánj. ⁴ Ni nuguan' daj gui'yaj sisi gahuin ni'na' ni rasun. Ni xi'í si hua ni'na' né', gui'yaj nuguan' daj, ni xiguin mán né'. ⁵ Ni yan'an daj huin si xiguin rian rumi' mán né'. Ni rian rumi' daj nun ga'ue guina'aj yan'an da mánj.

⁶ Ni ga'nij Yan'anj ga'na' 'ngo tsínj gu'naj Juan. ⁷ Ni ga'na' sí' gahuin sí' 'ngo tsínj nata' xi'í yan'an daj. Ngaa ni guxuman ruhua daran' ni ngüi ni'yaj ni sij yan'an daj xi'í nuguan' nata' sí' huin ruhua sí' nata' sí' gunun ni ngüi. ⁸ Sé Juan huin yan'an xiguin da mánj. Sanj maan si ga'na' sij gahuin sij tsínj nata' xi'í yan'an daj.

⁹ Ni yan'an daj huin yan'an xanga'. Ni ga'na' yan'an daj xiguin rian daran' ni ngüi mán chruhua xungüi nan anj. ¹⁰ Ni tsínj huin yan'an daj gane chruhua xungüi. Ni nunj si gui'yaj sij xungüi nan, sanj nun nan'i ni ngüi sij mánj.

¹¹ Ni ga'na' sij rian man ni dugüi' sij, sanj nun nahuin ra'a ni sí' sij mánj. ¹² Sanj daran' ni ngüi nahuin ra'a sij, ni guxuman ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' si-xugui sij, ni riqui sij sisi gahuin ni sí' da'nij man'an Yan'anj xanga'. ¹³ Ni sé tun man'an nni ni sí' nga chrej ni sí' ga'nga ni sí' mánj. Ni sé xi'í si huin ruhua 'ngo tsínj, ni ga'nga ni sí' mánj. Sanj Yan'anj gui'yaj sisi gahuin ni sí' da'nij man'an Yan'anj anj.

¹⁴ Ni nuguan' daj gahuin 'ngo tsínj gane scanij né'. (Ni guini'i ni únj sisi hua 'ueé nin' ruhua sij nej. Daj si urin sij huin da'nij chrej sij.) Ni ducu gui'yaj sij sinduj rian xi'í né'. Ni ninanj nuguan' xanga' ga'mi sij nej.

¹⁵ Ni ga'mi sa' Juan rian ni ngüi xi'í sij. Ni nucuj ga'mi sí'. Ni gataj sí':

—Hua gataj snan'an gunun a ni é re' sisi tsínj 'na' da rucüj, ni gahuin achij sij rian man'anj. Daj si asij achin ga'nga man'anj, ni hua gane sij aj. —Daj gataj Juan gunun ni ngüi.

¹⁶ Ninanj nuguan' sa' nicaj sij ga'na' sij. Ni nico' huaj 'yaj sij sinduj rian daran' né'. ¹⁷ Ni ga'ui' Moisés si-ley Yan'anj rian ni ngüi. Sanj ga'na' Jesucristo digyan' sí' rian né' daj huin sinduj 'yaj Yan'anj nga né'. Ni digyan' sí' rian né' daj hua nuguan' xanga' nej. ¹⁸ Ni a 'ngo ni ngüi nun guini'i Yan'anj mánj. Ni nne nuguan'an nungüej chrej Jesús huin Yan'anj. Ni Jesús huin urin da'nij Yan'anj. Ni hué Jesús huin si digyan' rian né' daj hua Yan'anj guini'i né'.

Testimonio de Juan el Bautista

¹⁹ Ni ga'nij ni tsínj israelita nne xuman' Jerusalén go'ngo chrej nga go'ngo ni tsínj levita gan'anj ni sí' rian Juan. Ni gachínj snan'anj ni sí' sij. Ni gataj ni sí':

—Ni un tsínj huin re'. —Daj gataj ni sí'.

Ni ga'mi Juan ni nuguan' nan rian ni sí'. ²⁰ Ni nun gataj sij sisi Cristo huin sij. Sanj gataj yya sij:

—Sēj huin Cristo mánj. —Daj gataj Juan gunun ni tsínj daj.

²¹ Ngaa ni nachínj snan'anj ni tsínj daj sij. Ni gataj ni sij:

—Ngaa ni hué re' huin tsínj gu'naj Elías ní'. —Daj gataj ni sij.

—Sēj huin mánj. —Gataj Juan.

—Hué re' huin tsínj ga'na' ga'mi si-nuguan' Yan'anj ní'. —Gataj ni sij.

—Sēj huin mánj. —Gataj Juan.

²² Ngaa ni:

—Nĭ ʋn tsínj huin yyá rē' ʋnj. Daj si hua nĭan nāta' nĭ ʋnj gunun nĭ tsínj ga'nĭj ga'na' nĭ ʋnj rián rē' aj. Nĭ ʋn sin huin atáj rē' xi'í man'án rē' ʋnj. —Daj gataj nĭ sij gunun Juan.

²³ Ngaa nĭ gataj Juan gunun nĭ sij:

—Huĕj huin tsínj a'mi nucuaaj quij qui'yanj nāco. Nĭ ataj man'ánj gunun nĭ ngüi: “Nagui'yaj nĭca á rē' niman án rē' xi'í si ga'na' Señor rian án rē'.” Daj si da'nga' daj gataj Isaías, tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asĭj ná. —Daj gataj Juan gunun nĭ tsínj daj.

²⁴ Nĭ da'aj nĭ tsínj gan'anj ga'mi nga Juan huin tsínj fariseo. ²⁵ Nĭ nachínj snan'anj nĭ sí' Juan. Nĭ gataj nĭ sí':

—Sé rē' huin Cristo. Nĭ sé rē' huin Elías. Nĭ sé rē' huin tsínj ga'na' ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian nĭ ngüi. Ngaa nĭ ʋn sin huin nĭ duguata' nneé rē' nĭ ngüi ʋnj. —Daj gataj nĭ tsínj daj gunun Juan.

²⁶ Ngaa nĭ gataj Juan gunun nĭ sij:

—Duguata' nnee man'ánj nĭ ngüi nga nnee. Sanĭ scanĭj nĭ é rē' niquin' 'ngo tsínj nun nĭ' nĭ é rē' mánj. ²⁷ Nĭ hué sij huin tsínj 'nā' da rucūj. Sanĭ huin achĭj sij daj nga man'ánj. Nĭ xi'í si huin achĭj sij, nĭ nā'aj yānj guirĭj dacánj sij ngaa nĭnaj sij. —Daj gataj Juan gunun nĭ sij.

²⁸ Nĭ hué nan gahuin anéj chrej xinéj nnee gu'naj Jordán rian gu'naj Betábara. Daj si hué yu'uj daj duguata' nnee Juan nĭ ngüi.

El Cordero de Dios

²⁹ Hué dan nĭ ango güi guini'i Juan sisi ga'nā' Jesús rian sij. Nĭ gataj Juan:

—Nĭ'yaj á rē'. Hué tsínj nan huin xachĭj 'nĭj 'nā' rian Yan'anj sisi ga'ne sij gaquin' da'ui nĭ ngüi man chruhua xungüi. ³⁰ Nĭ ga'mi xi'í tsínj nan. Nĭ gatā gunun nĭ é rē': “Da rucūj, nĭ ga'na' 'ngo tsínj huin achĭj daj nga man'ánj. Daj si hua nne sij asĭj ngaa achĭn ga'ngā.

³¹ Nĭ nun guini'inj ʋn tsínj huin sij. Sanĭ ga'nāj duguata' nneĭ nĭ ngüi sisi

guini'i nĭ ngüi israelita daj hua sij.” —Daj gataj Juan gunun nĭ sij.

³² Nĭ gataj ruhua' yún Juan xi'í si guini'i sij:

—Nĭ guini'inj sisi 'nā' guinĭj Espiritu Santo xata'. Nĭ daj rún' hua 'ngo xu'man hua-á' guinĭj-í' rian Jesús. Nĭ gunáj-á' nga sij. ³³ Nĭ nun guini'inj ʋn tsínj huin sij. Sanĭ si ga'nĭj yūnj duguata' nneĭ nĭ ngüi, nĭ gataj sij gunūnj: “Ngaa guini'í rē' 'nā' guinĭj Espiritu Santo gūna nga 'ngo tsínj daj, nĭ hué sij gui'yaj si ga'na' Espiritu Santo rian nĭ ngüi aj.” Daj gataj Yan'anj gunūnj. ³⁴ Nĭ hua guini'i yyāj sisi guinĭj Espiritu Santo chra sij. Nĭ huĕj huin testigo sisi hué xānga' sij huin da'nĭj Yan'anj anj.

Los primeros discipulos

³⁵ Nĭ ango güi nĭ niquin' ruhua' yún Juan yu'uj daj nga huĭj tsínj nico' sij. ³⁶ Nĭ ngaa guini'i Juan gachĭn Jesús, nĭ gataj sij:

—Nĭ'yaj nungüej é rē'. Hué tsínj daj huin xachĭj 'nĭj 'nā' rian Yan'anj anj. —Daj gataj Juan.

³⁷ Nĭ ngaa gunun nungüej tsínj nico' Juan si gataj sí', nĭ guinico' nungüej sij Jesús. ³⁸ Ngaa nĭ nanicaj Jesús. Nĭ ngaa guini'i sij sisi nico' nungüej sí' man'an sij, nĭ gataj sij:

—Nĭ ʋn sin nano' nungüej é rē' ʋnj. —Gataj Jesús.

Ngaa nĭ gataj nungüej sij:

—Rabí, nĭ a nné rē' ʋnj. —Gataj nungüej sij.

(Nĭ nuguan' Rabí huin ruhuaj gata, Maestro.)

³⁹ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Gūn' guini'yaj nungüej é rē' aj. —Gataj Jesús.

Ngaa nĭ gan'anj nĭ'yaj nungüej sij rian nne Jesús. Nĭ gunáj nungüej sij nga sí' güi daj. Daj si guisĭj ga' gan'anj di'nĭ.

⁴⁰ Nĭ tsínj gu'naj Andrés huin 'ngo tsínj gunun si gataj Juan. Nĭ hué sij huin si guinico' Jesús. Nĭ Andrés huin jnánj Simón Pedro. ⁴¹ Ngaa

n̄i hua sini nari' Andrés jnánj sij Simón. N̄i gataj sij:

—Hua nari' únj Mesías. —Daj gataj Andrés.

(N̄i nuguan' Mesías huin ruhuaj gata, Cristo.)

⁴² Ngaa n̄i nicaj Andrés jnánj sij gan'anj sij rian nne Jesús. N̄i ngaa guini'i Jesús, n̄i gataj sí':

—Tsínj gu'naj Simón huín re'. N̄i da'n̄ij Jonás huín re' nej. San̄i gu'naj re' Cefas. —Daj gataj Jesús.

(N̄i nuguan' Cefas huin ruhuaj gata, Pedro.)

Jesús llama a Felipe y a Natanael

⁴³ Ango güi n̄i huin ruhua Jesús gan'anj sij estado Galilea. N̄i nari' sij Felipe. N̄i gataj sij gunun sí':

—Guinicó' re' man'anj gun'. —Daj gataj Jesús gunun Felipe.

⁴⁴ N̄i 'na' Felipe xuman' Betsaida rian huin xánj Andrés nga Pedro nej. ⁴⁵ Ngaa n̄i nari' Felipe tsínj gu'naj Natanael. N̄i gataj Felipe gunun sí':

—Hua nari' únj tsínj xi'i garun Moisés rian si-ley Yan'anj asij ná. N̄i hué daj garun ni tsínj ga'mi sinuguan' Yan'anj asij ná xi'í tsínj daj nej. N̄i hué tsínj daj huin Jesús da'n̄ij José huin tsínj 'na' xuman' Nazaret. —Daj gataj Felipe gunun Natanael.

⁴⁶ Ngaa n̄i gataj Natanael:

—Nitaj tsínj sa' 'na' xuman' Nazaret mánj. —Gataj Natanael.

Ngaa n̄i:

—Gun' guini'í re' aj. —Gataj Felipe.

⁴⁷ N̄i ngaa guini'i Jesús gahuin nichrun' Natanael, n̄i gataj sí':

—Nan 'na' 'ngo tsínj xanga' yya huin tsínj israelita. N̄i nitaj tsínj digya' yun'unj huin sij mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁸ Ngaa n̄i gataj Natanael gunun Jesús:

—Daj huin guini'í re' man'anj únj. —Gataj Natanael gunun Jesús.

N̄i gataj Jesús:

—Asij achin gaquinj Felipe ga'na' re' riánj, n̄i guini'inj ngaa nné re'

riqui chrun ayu higo aj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁹ Ngaa n̄i gataj Natanael:

—Rabí, hué re' huin da'n̄ij Yan'anj. N̄i hué re' huin si-rey ni ngüi israelita nej. —Daj gataj Natanael.

⁵⁰ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun Natanael:

—Xuman ruhuá re' ni'yáj re' yünj urin si gatā gunún re' sisi guini'inj nné re' riqui chrun ayu higo ní'. San̄i guini'í re' si sa' nico daj nga si sa' nan anj. —Daj gataj Jesús.

⁵¹ N̄i gataj ruhua' yún Jesús gunun sij:

—Xanga' atā gunun re' sisi guini'i a ni é re' sisi naxi'ni man'an xata'. N̄i gahui si-ángel Yan'anj. N̄i nanij-í' riánj huínj da'n̄ij ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

2

Las bodas de Caná

¹ N̄i ngaa guisij gachin hua'n̄ij güi, n̄i huin 'ngo gui'yanj nara'a ni ngüi xuman' Caná huin xuman' ngaj estado Galilea. N̄i gan'anj nni Jesús gui'yanj daj. ² N̄i gaquinj ni sij gan'anj Jesús nga ni tsínj nico' sí' gui'yanj da nej. ³ N̄i ngaa ganahuij vino, n̄i gataj nni Jesús gunun sí':

—Nitaj nnee vino rian ni sij ga mánj. —Daj gataj unj.

⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús rian nni sij:

—N̄i un sin huin n̄i ga'mí re' daj riánj únj. Achin guisij güi gaxi'i si-sünj anj. —Daj gataj Jesús.

⁵ Ngaa n̄i gataj ún' rian ni tsínj man 'yaj sun daj:

—Gui'yaj á re' daran' si gataj sij rian án re' aj. —Daj gataj nni Jesús gunun ni sij.

⁶ N̄i nne huatan' gucuaj yej arasun ni tsínj israelita sisi guiman nnee chruhua-á' naniá' ni sij daj rún' ataj si-ducuanj Moisés. N̄i da' go'ngo gucuaj nicaj gan'anj xia lichru nnee aj. ⁷ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni tsínj man 'yaj sun daj:

—Gara á re' nnee chruhua ni gucuaj nan anj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i 'ngo gara n̄in' rian ni gucuaj, gui'yaj ni sij. ⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Yyaj n̄i gūiri a ni é re' doj nnee ga'ui' a ni é re' rian tsínj a'nin' xi'í gui'yanj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i da'nga' daj gui'yaj ni sij.

⁹ N̄i tsínj daj go'o doj. N̄i xacaj cuenta du'ua sij sisi hua sa' nnee ganahuin vino daj. San̄i nun ni'i sij n̄i a 'na' aj. Urin ni tsínj man 'yaj sun ni'i. Daj si hué ni sij huin ni tsínj ri nnee daj. Asíj n̄i gaquínj tsínj a'nin' rian gui'yanj daj ga'na' tsínj xacaj yun'unj xana. ¹⁰ N̄i gataj sij gunun sí':

—Daran' ni ngüi a'ui' sini vino sa'. N̄i ngaa go'o nico ni tsínj 'na' gui'yanj, n̄i a'ui' ni sij vino nitaj si hua sa'. San̄i so' nara sa' vino sa' da yyaj aj. —Daj gataj tsínj daj.

¹¹ N̄i hué daj gaxi'i Jesús gui'yaj sij si sa' nico xuman' Caná xuman' ngaj estado Galilea. Xi'í daj n̄i xacaj ni ngüi cuenta sisi tsínj sa' n̄in' ruhua huin Jesús. N̄i guxuman ruhua ni tsínj nico' sij guini'i ni sí' sij.

¹² Asíj n̄i gan'anj Jesús xuman' Capernaum. N̄i gan'anj nni sij nej, ni jnánj sij nej, ni tsínj nico' sij nej. N̄i doj güi guimán ni sij yu'uj daj.

Jesús purifica el templo

¹³ N̄i ngaa gahuin n̄ichrun' gahuin gui'yanj pascua, gui'yaj ni tsínj israelita, ngaa n̄i gahui Jesús gan'anj sij xuman' Jerusalén. ¹⁴ N̄i chruhua nuhui nico, n̄i nari' Jesús ni tsínj mán du'uej sicuj nga xachij nej, xu'man nej. N̄i nari' sij ni tsínj naduna san'anj nne ni sí' 'yaj sun ni sí'. ¹⁵ Ngaa n̄i gui'yaj Jesús 'ngo xuguati. N̄i guiri sij daran' ni sí' ne' chrej xe' nuhui daj nga ni xachij nej, ni sicuj nej. N̄i gayu si-san'anj ni tsínj naduna san'anj, gui'yaj sij. N̄i guru n̄itu sij ni mesa si'yaj ni sí'. ¹⁶ N̄i gataj sij gunun ni tsínj du'uej xu'man:

—Guxun a ni é re' si man nan. Si gui'yaj á re' yu'ue ducua chrē mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj daj.

¹⁷ Ngaa n̄i nanun ruhua ni tsínj nico' Jesús si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. N̄i gataj ni sí': "Ducu huin ruhuāj si ga sa' ducua re'." Daj garun 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná.

¹⁸ N̄i ngaa guini'i ni tsínj israelita si gui'yaj Jesús, n̄i nachínj snan'anj ni sí' sij. N̄i gataj ni sí':

—Daj hua da'nga' d̄igyán re' rian ni únj guini'i únj sisi hua si-chréj re' gui'yáj re' da únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Dugwane ni é re' nuhui nan, n̄i chra huā'nij güi, n̄i nagui'yaj naca ruhua' yūnj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

²⁰ Ngaa n̄i gataj ni tsínj israelita:

—S̄ij hūij xia huātan' yya yo' gui'yaj sun ni sij nuhui nan. N̄i asa' ga'ue nagui'yáj re' nuhui nan chra huā'nij güi, ruhua re' únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

²¹ San̄i ga'mi Jesús xi'í nnee cúj man'an sij sisi hué-é' huin ducua Yan'anj, ataj sij. ²² Xi'í daj n̄i ngaa ganá'nij Jesús scanij ni niman, n̄i ganun ruhua ni tsínj nico' sij sisi da'nga' daj ga'mi sij. Ngaa n̄i guxuman ruhua ni sij nuguan' ataj si-nuguan' Yan'anj. N̄i guxuman ruhua ni sij nuguan' ga'mi Jesús nej.

Jesús conoce a todos los hombres

²³ N̄i ngaa gane Jesús xuman' Jerusalén gahuin gui'yanj pascua, n̄i nico ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj man'an sij ngaa guini'i ni sí' si sa' gui'yaj sij. ²⁴ San̄i nun ga'uej ruhua Jesús gūinicaj dugüi' sij nga ni sí' xi'í si hua ni'i sij daj hua niman ni sí'. ²⁵ N̄i nitaj si nana'ui' sij go'ngo ni tsínj gataj rian sij daj hua niman ni ngüi mánj. Daj si hua ni'i sij daj hua niman ni ngüi aj.

3

Jesús y Nicodemo

¹ N̄i hua 'ngo tsínj fariseo gu'naj Nicodemo huin sí' 'ngo tsínj huin achij rian ni tsínj israelita. ² Hué dan

nĭ ne' nĭ, nĭ ga'na' Nicodemo rian Jesús. Nĭ gataj sij:

—Maestro, ni'i ni únj sisi ga'nĭj Yan'anj ga'na' re' digyán re' rian ni ngüi. Daj si nĭ a 'ngo tsínj si ga'ue gahuin nucuaaj gui'yaj sa' daj rún' 'yáj re' sisi nitaj Yan'anj chracuij sij mánj. —Daj gataj Nicodemo gunun Jesús.

³ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun sí':

—Xanga' yya atā gunun re' sisi tsínj si ga'nga naça ruhua' yún, nĭ si ga'ue gahuin nucuaaj sij guini'i sij rian nicaj sun Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa nĭ nachínj snan'anj Nicodemo Jesús. Nĭ gataj sij:

—Sanĭ daj ga'ue gui'yaj 'ngo tsínj achij nānicaj ruhua' yún sij ga'nga naça sij únj. Asa' ga'ue natu ruhua' yún sij riqui nni sij, nĭ ga'nga ruhua' yún sij únj. —Gataj Nicodemo.

⁵ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun re' sisi si ga'nga 'ngo tsínj daj, gui'yaj nnee nga Espíritu Santo, nĭ si ga'ue gatu sij rian nicaj sun Yan'anj mánj.

⁶ Ga'nga né' nga nnee cúj né', gui'yaj nni né' nga chrej né'. Sanĭ sisi ga'nga né', gui'yaj Espíritu Santo, nĭ hua ni'na' niman né'. ⁷ Si garáj yan'anj ruhua' re' si gatā gunún re': "Hua niān ga'nga naça ruhua' yún a ni é re'." Daj gatā gunún re'. ⁸ Nĭ a'ui' nane nĭ diaj. Nĭ nunj si unún re' a'ui' nane, sanĭ nun ni'í re' nĭ a 'naj nĭ a huan'an mánj. Nĭ hué daj huin nga daran' ni ngüi ga'nga naça ruhua' yún, gui'yaj Espíritu Santo aj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa nĭ:

—Asa' ga'ue gahuin nan únj. —Gataj Nicodemo.

¹⁰ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Hué re' huin tsínj digyán rian ni tsínj israelita, nĭ un sin huin nĭ nunún re' nuguan' nan únj.

¹¹ Xanga' atā gunun re' sisi a'mi ni únj nuguan' ni'i ni únj. Nĭ hué ni únj nata' rian ni ngüi xi'í si guini'i únj nej. Sanĭ nun xuman ruhua ni é re'

nuguan' a'mi ni únj mánj. ¹² Nĭ sisi nun xuman ruhua á re' ngaa a'mi xi'í ni nuguan' hua chruhua xungüi nan, nĭ daj ga'ue guxuman ruhua ni é re' ngaa ga'mi xi'í ni nuguan' 'na' xata' únj. ¹³ Nĭ a 'ngo ni tsínj nun gahui gan'anj xata'. Urĭnj huin tsínj gane xata'. Nĭ nanij man'anj xata' ga'nāj chruhua xungüi nan huĭnj da'nĭj ni ngüi. Nĭ xānj huin xata' nej. ¹⁴ Nĭ daj rún' gui'yaj tsínj gu'naj Moisés doco' sí' xucuáj chra chrun quij qui'yanj naço, nĭ hué daj hua niān gui'yaj ni sij doco' ni sij man'anj chra 'ngo chrun huĭnj da'nĭj ni ngüi. ¹⁵ Ngaa nĭ daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj man'anj, nĭ gane niĭganj ni sij nga Yan'anj. Nĭ si gan'anj ni'ya ni sij mánj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj gu'naj Nicodemo.

De tal manera amó Dios al mundo

¹⁶ Nĭ gataj ruhua' yún Jesús gunun Nicodemo:

—Hué dan nĭ ducu gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi man chruhua xungüi. Ngaa nĭ riqui Yan'anj urin da'ni ga'na' sí' chruhua xungüi nan. Ngaa nĭ daran' ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj da'nĭj Yan'anj, nĭ si ga ni'ya ni sij mánj. Sanĭ gane niĭganj ni sij nga Yan'anj. ¹⁷ Daj si nun ga'nĭj Yan'anj da'ni ga'na' chruhua xungüi sisi guta' sij gaquin' xiráj ni ngüi mánj. Sanĭ ga'na' sí' si naçaj sí' ni ngüi aj. ¹⁸ Nĭ ngüi guxuman ruhua ni'yaj da'nĭj Yan'anj, nĭ nitaj castigo gahuin ni sij mánj. Sanĭ ni ngüi nun xuman ruhua ni'yaj sí', nĭ hua gahuin ni sij castigo, gui'yaj Yan'anj xi'í si nun xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij tsínj huin urin da'nĭj Yan'anj.

¹⁹ 'Nĭ ni ngüi nun xuman ruhua daj, nĭ gahuin ni sij castigo xi'í nuguan' nan: Ngaa ga'na' yan'an huin man'anj guixiguĭn chruhua xungüi, nĭ garan' ruhua ni sij gache ni sij rian rumi'. Nĭ nun garan' ruhua ni sij gahuin ni chrun' ni sij rian yan'an xiguĭn daj. Daj si quij 'yaj ni sij. ²⁰ Hué dan nĭ daran' ni ngüi 'yaj quij, nĭ nun huin xan'

ruhua ni sij ni'yaj ni sij yan'an xiguin daj. Ni nun gahuin nichrun' ni sij rian yan'an si na'uej ruhua ni sij gurugüi' si quij 'yaj ni sij manj. ²¹ Sanj ni ngüi 'yaj xanga', ni huin nichrun' ni sij rian yan'an xiguin daj. Ngaa ni rugüi' si 'yaj sa' ni sij. Ngaa ni xacaj ango ni ngüi cuenta sisi 'yaj sa' ni sij, 'yaj Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

El amigo del esposo

²² Da' sij ni gan'anj Jesús nga ni tsinj nico' sij estado Judea. Ni gane ni sij nga ni tsinj man yu'uj daj. Ni duguata' nnee ni sij ni ngüi daj. ²³ Ni hué daj duguata' nnee Juan ni ngüi xuman' Enón. Ni nichrun' ngaj xuman' Esrón nga xuman' Salim. Ni hua nico nnee yu'uj daj. Ni huaj ni ngüi gata' nnee ni sij. ²⁴ Ni hué nan gahuin ngaa nun huin gahuin garij ni sij Juan ducuaga'. ²⁵ Hué dan ni gaxi' ga'mi guitsi go'ngo ni tsinj nico' Juan nga ni tsinj israelita xi'í daj gahuin sa' ni ngüi rian Yan'anj. ²⁶ Ngaa ni ga'na' ni sij rian man'an Juan. Ni gataj ni sij:

—Rabí, ni'yaj re' sisi tsinj gachéj nga re' anéj chrej xinéj gu'naj Jordán, huin tsinj xi'i ga'mi re' cuanj. Ni yyaj ni ata' nnee sij ni ngüi. Ni huaj daran' ni ngüi rian sij. —Daj gataj ni sij gunun Juan.

²⁷ Ngaa ni gataj Juan:

—Ni a 'ngo tsinj si ga'ue nahuin ra'a 'ngo rasun sisi nitaj riqui Yan'anj manj. ²⁸ Hua gunun a ni é re' nuguan' gatā gunun a ni é re': Sej huin Cristo manj. Sanj ga'nij Yan'anj ga'na' sinij rian sí. ²⁹ Ni ngaa huin 'ngo gui'yanj xacaj 'ngo tsinj daj 'ngo yun'unj xana, ni hué sí' gahuin nica ún'. Ni niquin' 'ngo tsinj nicaj dugüi' nga tsinj xacaj yun'unj xana daj. Ni ducu huin nia' ruhua sí' ngaa gunun si' ga'mi tsinj xacaj yun'unj xana daj. Ni daj rún' 'yaj tsinj niquin' nga dugüi' sí', ni da'nga' daj 'yaj man'anj nej. Ni huin nia' ruhuaj xi'í Cristo. ³⁰ Ni hua nian si gahuin achij Cristo. Sanj man'anj

guna guinico' ne' rucu nanj. —Daj gataj Juan gunun ni sij.

El que viene de arriba

³¹ Ni gataj ruhua' yún Juan gunun ni sij:

—Tsínj 'na' xata', ni huin rian sij rian daran' rasun. Ni tsinj 'na' chruhua xungüi, ni ninanj a'mi sij nuguan' man chruhua xungüi xi'í si ga'nga sij xungüi nan. Sanj tsinj 'na' xata', ni huin achij sij rian daran' anj. ³² Ni a'mi sij xi'í nuguan' guini'i sij nga nuguan' gunun sij xata'. Sanj na'ue guxuman ruhua ni ngüi si ataj sij manj. ³³ Sanj tsinj guxuman ruhua si-nuguan' sij, ni ataj sí' sisi xanga' si-nuguan' Yan'anj. ³⁴ Tsinj ga'nij Yan'anj ga'na', ni a'mi sij si-nuguan' Yan'anj. Daj si a'ui' 'ueé Yan'anj Espíritu Santo rian sij. ³⁵ Ni 'i ruhua Yan'anj ni'ya da'ni. Ni naga'ui' Yan'anj daran' rasun rian da'ni nej. ³⁶ Ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj da'nij Yan'anj, ni gane niganj ni sij nga Yan'anj. Sanj ni ngüi na'uej ruhua gunun si ataj da'nij Yan'anj, ni si gane ni sij nga Yan'anj manj. Sanj 'ngo ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni sij. —Daj gataj Juan.

4

Jesús y la mujer samaritana

¹ Hué dan ni xacaj Jesús cuenta sisi gunun ni tsinj fariseo sisi hua gahuin nico ni ngüi nico' Jesús daj nga Juan. Ni nico doj ni ngüi gata' nnee, gui'yaj Jesús daj nga Juan nej. ² (Sanj sé Jesús huin si duguata' nnee ni ngüi manj. Maan ni tsinj nico' sij duguata' nnee ni ngüi aj.) ³ Ni ngaa xacaj Jesús cuenta sisi gunun ni tsinj fariseo nuguan' daj, ni gahui sij estado Judea. Ni gachin sij gan'anj sij estado Galilea. ⁴ Sanj hua nian si gachin sij estado Samaria gan'anj sij. ⁵ Ni guisij sij 'ngo xuman' ngaj estado Samaria huin 'ngo xuman' gu'naj Sicar. Ni nichrun' ngaj xuman' daj du'ua yo'ój ga'ui' tsinj gu'naj Jacob rian da'nij sí' José ngaa ná. ⁶ Yu'uj daj nun 'ngo pozo nnee

ganj Jacob ngaa ná. Nì guininaj Jesús huaj sij chrej. Nì gan'anj gane sij naránj ruhua sij du'ua pozo daj. Nì síj gaxuj.

⁷ Ngaa nì ga'na' 'ngo yun'unj xana samaritana pozo daj guiri ún' nnee. Nì gataj Jesús rian ún':

—Riqui re' doj nnee go'ōj. —Daj gataj Jesús.

⁸ Nì hua gan'anj ni tsínj nico' Jesús gan'anj guiran ni sí' si xa ni sij xuman' daj.

⁹ Ngaa nì gataj yun'unj xana samaritana daj gunun Jesús:

—Tsínj israelita huín re'. Nì un sin huín nì achínj re' nnee go'o re' riánj huínj 'ngo yun'unj xana samaritana únj. —Daj gataj ún' si nitaj si nicaj dugüi' ni tsínj israelita nga ni tsínj samaritana.

¹⁰ Ngaa nì gataj Jesús:

—Sisi xacaj re' cuenta xi'í sinduj gui'yaj Yan'anj xi'í re', nì sisi guini'í re' un tsínj achínj nnee rián re', ngaa nì gachinj re' nnee rian sij, nì riqui sij nnee 'yaj si ga nì'na' niganj re' nga Yan'anj anj. —Gataj Jesús gunun ún'.

¹¹ Ngaa nì gataj yun'unj xana daj:

—Nì a 'ngo rasun nitaj nicáj re' guiri re' nnee mánj. Nì ducu gunun pozo nan. Nì nì a guiri' re' riqui re' nnee 'yaj si ga nì'nāj niganj nej únj. ¹² Nì xi né' Jacob duna pozo nan rian ni únj. Nì go'o ni da'nij man'an sí' nnee nun chruhua pozo nan nga dán sí' xucu nej. Huín achíj re' doj daj nga sí' ruhua re' ní'. —Daj gataj yun'unj xana daj gunun Jesús.

¹³ Ngaa nì gataj Jesús gunun ún':

—Daran' ni ngüi go'o nnee nun chruhua pozo nan, sanì nago'o ruhua' yún ni sij nnee aj. ¹⁴ Sanì tsínj go'o nnee ga'ui' man'ánj, nì nitaj aman nago'o sij nnee ga mánj. Nì daj rún' huín 'ngo pozo rian nachi nita 'ueé nnee, nì da'nga' daj gahuin chruhua niman 'ngo tsínj go'o nnee ga'ui' man'ánj. Nì ga nì'na' niganj tsínj daj nga Yan'anj, gui'yaj nnee daj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa nì gataj yun'unj xana daj:

—Señor, riqui re' nnee daj go'ōj. Ngaa nì sí nago'o ruhua' yúnj ga mánj. Nì sí ga'na' guiri ruhua' yúnj nnee pozo nan ga mánj. —Gataj ún' gunun Jesús.

¹⁶ Ngaa nì gataj Jesús:

—Güij gaquinj nica re', nì ga'na' nungüej é re' nan. —Gataj Jesús gunun ún'.

¹⁷ Ngaa nì:

—Nitaj nicáj mánj. —Gataj ún'.

Ngaa nì gataj Jesús:

—Dugu'naj ga'mí re' gatáj re' sisi nitaj nica re'. ¹⁸ Daj si síj un'un' nica re'. Nì tsínj nne nga re' acuan', nì sé nica re' huín mánj. Xanga' yya a'mí re' aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa nì gataj ún':

—Señor, xacaj cuentāj sisi huín re' 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj anj. ²⁰ Nì xi ni únj ni nico' ni sí' Yan'anj xiráj quij nan. Sanì ataj á re' huín ni é re' ni tsínj israelita sisi urin xuman' Jerusalén huín yu'uj ga'ue guinico' né' Yan'anj, ataj á re'. —Gataj yun'unj xana gunun Jesús.

²¹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Xica'uij, guxuman ruhua' re' nuguan' atā nan gunun re'. Daj si hua 'ngo güi, nì sí gahui a ni é re' chra quij nan guinico' a ni é re' chrej né'. Nì sí gan'anj án re' xuman' Jerusalén guinico' a ni é re' chrej né' mánj. ²² Nun ni'i ni é re' daj hua Yan'anj nico' a ni é re' mánj. Sanì ni'i ni únj daj hua Yan'anj nico' ni únj. Daj si xi'í ni tsínj israelita 'na' nacaj Yan'anj ni ngüi. ²³ Sanì hua 'ngo güi sisi ni ngüi nico' xanga' Yan'anj, nì guinico' ni sij Yan'anj 'ngo ducuánj naca. Nì yyaj nì gaxi'i ni ngüi guinico' xanga' ni sij Yan'anj nga niman ni sij. Daj si nana'ui' chrej né' Yan'anj sisi da'nga' daj gui'yaj né' guinico' né' Yan'anj. ²⁴ Nì un yu'uj huaj né', nì nne Yan'anj xanga' yu'uj daj. Daj si daj rún' huín 'ngo nane sa' huín Yan'anj. Nì ni ngüi nico' Yan'anj, nì hua nian guinico' xanga' ni sij

Yan'anj nga niman ni sij. —Daj gataj Jesús gunun yun'unj xana daj.

²⁵ Ngaa ni gataj yun'unj xana daj:

—Ni'inj sisi ga'na' tsínj ganacaj ni ngüi huin tsínj gu'naj Cristo. Ni ngaa ga'na' sí', ni nata' yya sí' daran' nuguan' rian né'. —Gataj ún'.

²⁶ Ngaa ni:

—Hué man'anj huin Cristo tsínj a'mi nga re' nánj. —Gataj Jesús.

²⁷ Ngaa ni hora daj ni guisíj ni tsínj nico' Jesús. Ni gara yan'anj ruhua ni sij xi'í si a'mi Jesús nga 'ngo yun'unj xana. Sanj ni a 'ngo ni sij nun nachínj snan'anj un sin xi'i ga'mi sí' nga ún'. ²⁸ Ngaa ni duna yun'unj xana daj si-siu unj. Ni gan'anj gataj unj rian ni tsínj man xuman' daj:

²⁹ —Gan'anj né' ni guini'i né' 'ngo tsínj gataj gununj daran' si gui'yā. Cristo huin sij, ruhua á re' ní'. —Daj gataj yun'unj xana daj.

³⁰ Ngaa ni gahui ni tsínj daj gan'anj ni'yaj ni sij rian nne Jesús.

³¹ Ni ngaa achin guisij ni sij, ni gui'yaj fuerza ni tsínj nico' Jesús sisi xa sí'. Ni gataj ni sij gunun Jesús:

—Rabí, xa re' aj. —Daj gataj ni sij.

³² Sanj gataj Jesús gunun ni sij:

—Hua si xa riánj anj. Sanj nun ni'i ni é re' daj hua-á'. —Gataj Jesús.

³³ Ngaa ni gaxi'i ni tsínj nico' Jesús nachínj snan'anj ni sij dugüi' ni sij. Ni gataj ni sij:

—Hua 'ngo ngüi ga'na' nicaj xa sij, ruhua á re' ní'. —Daj gataj ni sij.

³⁴ Sanj gataj Jesús:

—Daj rún' chra xāj huin si gui'yā si huin ruhua si ga'níj ga'nāj. Ni da'nga' daj huin ruhuāj ganahuij si-sünj, gui'yā aj. ³⁵ Ataj ni é re': "Achin yacuan'anj yahui, ngaa ni ga'nin' né' strigo." Daj ataj ni é re'. Sanj atā gunun a ni é re' sisi nachi nicaj á re' rian án re' guini'yaj á re' ni ngüi sisi daj rún' hua nnaa strigo hua ni ngüi. Daj si guisíj gamij nnaa strigo ga'nin' né'. ³⁶ Tsínj ri nnaa strigo daj, ni nahuin ra'a sij du'ue sij. Ni nagui'yaj chre' sij ni ngüi gane

niganj nga Yan'anj. Ngaa ni uyan gahuin niā' ruhua tsínj unun nga tsínj a'nin' nej. ³⁷ Xanga' si ataj ni ngüi: "Nini tsínj unun, ni nini tsínj a'nin' nej." Daj ataj ni ngüi. ³⁸ Ni ga'nī gan'anj án re' sisi ga'mi a ni é re' nuguan' sa' rian ni ngüi. Sanj ango ni tsínj hua gan'anj gui'yaj sun. Ni rian gui'yaj sun nucuj ni sij, ni ráj xina ni ngüi 'yaj si-nuguan' ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

³⁹ Ni guxuman ruhua nico ni ngüi man xuman' Samaria ni'yaj ni sij Jesús xi'í nuguan' nata' yun'unj xana daj rian ni sij. Daj si nata' unj rian ni sij: "Gataj Jesús daran' si gui'yā." Daj nata' unj rian ni sij. ⁴⁰ Hué dan ni guisíj ni tsínj samaritano rian nne Jesús. Ni gachínj jni'yaj ni sij rian sí' sisi guna sí' nga ni sij. Ngaa ni gunáj sí' huij güi xuman' daj. ⁴¹ Ni gahuin nico ni ngüi guxuman ruhua gunun si-nuguan' man'an Jesús. ⁴² Ni gataj ni sij gunun yun'unj xana daj:

—Sé urin si nata' man'án re' rian ni únj 'yaj si guxuman ruhua ni únj ni'yaj únj man'an sij mánj. Sanj yyaj ni gunun ni únj si ga'mi sij. Ni ni'i ni únj sisi hué sij huin Cristo tsínj gui'yaj ganani ni ngüi man chruhua xungüi. —Daj gataj ni sij.

Jesús sana al hijo de un noble

⁴³ Ni ngaa guisíj huij güi, ni gahui Jesús xuman' daj gan'anj sij estado Galilea. ⁴⁴ Daj si hua gataj Jesús sisi nitaj si a'mi sa' ni tsínj rian 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj sisi huin ni sij ni tsínj xanj mánj.

⁴⁵ Ni ngaa ga'na' Jesús estado Galilea, ni nahuin ra'a sa' ni tsínj man estado daj man'an sí' xi'í si guini'i ni sij si sa' nico gui'yaj sí' xuman' Jerusalén. Daj si gan'anj ni sij gui'yanj da nej.

⁴⁶ Ngaa ni ga'na' ruhua' yún Jesús xuman' Caná huin xuman' ngaj estado Galilea nej. Ni xuman' daj huin rian ganahuin nnee vino, gui'yaj sij aj. Ni yu'uj daj nne 'ngo tsínj nicaj

sun rian rey. Nĭ a'nan' da'nĭj sno'o sij. ⁴⁷ Nĭ ngaa gunun tsĭnj nicaj sun daj sisi gahui Jesúś estado Judea ga'na' sij estado Galilea, nĭ gan'anj sij rian nne Jesúś. Nĭ ga'mi yaco sij rian sí' sisi gan'anj sí' ducúa sij. Ngaa nĭ jnahuin da'nĭj sij, gui'yaj sí' si doj nĭ gahui' da'nĭj sí', ataj sí'. ⁴⁸ Ngaa nĭ gataj Jesúś:

—Ngaa nun guĭni'i a ni é re' si sa' nico 'yā, nĭ nun guxuman ruhua á re' nĭ'yaj á re' yĭnj mánj. —Daj gataj Jesúś.

⁴⁹ Sanĭ gataj tsĭnj nicaj sun daj:

—Señor, gan'anj né' si ruhua gahui' da'nĭ aj. —Daj gataj sij.

⁵⁰ Ngaa nĭ gataj Jesúś:

—Gĭj nan' ducúa re' si nne nĭ'na' da'nĭj re' nánj. —Daj gataj Jesúś.

Nĭ guxuman ruhua tsĭnj daj nuguan' gataj Jesúś rian sij. Nĭ nan' sij ducúa sij.

⁵¹ Nĭ ngaa huaj sij nasĭj sij ducúa sij, nĭ gahui ni tsĭnj 'yaj sun rian sij. Nĭ gataj ni sij:

—Nne nĭ'na' da'nĭj re' nánj. —Daj gataj ni sij.

⁵² Ngaa nĭ nachĭnj snan'anj tsĭnj daj un hora gaxi'i nahuin da'nĭj sij.

Ngaa nĭ gataj ni sij:

—Ga' 'ngo di'nĭ guqui ganiquin' gachi'. —Daj gataj ni sij.

⁵³ Ngaa nĭ xacaj cuenta tsĭnj daj sisi hué gue hora daj huin si gataj Jesúś gunun sij sisi nne nĭ'na' da'nĭj sij. Ngaa nĭ guxuman ruhua ni ducua sij ni'yaj ni sij Jesúś. ⁵⁴ Nĭ hué nan guisĭj huĭj si sa' nico gui'yaj Jesúś ngaa gahui sij estado Judea gan'anj sij estado Galilea.

5

El paralítico de Betesda

¹ Hué dan nĭ gahuin 'ngo gui'yanj gui'yaj ni tsĭnj israelita. Ngaa nĭ gahui Jesúś gan'anj sij xuman' Jerusalén. ² Nĭ Jerusalén nun 'ngo laguna le' gu'naj Betesda snan'anj a'mi ni tsĭnj israelita. Nĭ ngaj nĭchrun' laguna daj rian atúj ni xachij xuman' Jerusalén. Nĭ hua

un'un' corredo ganicaj laguna daj. ³ Nĭ yu'uj daj guimán nico ni ngüĭ duri nga ni ngüĭ yacuan nej, ni ngüĭ nare' dacój nej. Nĭ ana'uij ni sij sisi guisiqui' nnee. ⁴ Daj si nanĭj 'ngo ángel ga'nĭj Señor rian laguna daj. Nĭ disiqui' ángel daj nnee. Sanĭ nun guĭni'i ni sij un hora guxuman ángel. Nĭ ngaa guisiqui' nnee daj, nĭ un tsĭnj gatu sini yan chruhua nnee, nĭ xi'nej xi'i a'nan' sí'. ⁵ Nĭ ngaj 'ngo tsĭnj du'ua nnee daj. Nĭ sij ico xinun' hua'nĭj yya yo' a'nan' sij. ⁶ Nĭ ngaa guĭni'i Jesúś sisi sĭj nico yo' ngaj sij a'nan' sij, ngaa nĭ nachĭnj snan'anj sí' sij. Nĭ gataj sí':

—Ruhúa re' nahuin sa' re' ní'. —Daj gataj Jesúś.

⁷ Ngaa nĭ gataj tsĭnj a'nan' daj:

—Señor, nitaj ganicaj yĭnj chruhua nnee ngaa siqui' nnee. Ngaa huin ruhuāj gatū chruhua nnee, nĭ hua sĭni ango ni sij huin yoo atuj. —Daj gataj tsĭnj daj.

⁸ Nĭ gataj Jesúś gunun sij:

—Nāchica nĭ nācaj re' duhuéj re'. Nĭ gache re' aj. —Daj gataj Jesúś.

⁹ Ngaa nĭ 'ngo hora ganahuin tsĭnj daj. Nĭ nacaj sij duhuéj sij. Nĭ gan'anj sij. Nĭ güi naránj ruhua ni ngüĭ huin. ¹⁰ Ngaa nĭ gataj ni tsĭnj israelita rian tsĭnj nahuin sa' daj:

—Yyaj huin güi naránj ruhua né'. Nitaj chrej hua si nicáj re' duhuéj re' gan'anj re' mánj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Ngaa nĭ gataj tsĭnj daj:

—Tsĭnj gui'yaj ganahuĭnj gataj gunĭnj: “Nācaj re' duhuéj re', nĭ gache re'.” Gataj sij gunĭnj. —Daj gataj tsĭnj daj gunun ni sí'.

¹² Ngaa nĭ nachĭnj snan'anj ni sí' sij. Nĭ gataj ni sij:

—Nĭ un tsĭnj gataj sisi nācaj re' duhuéj re', nĭ gache re' únj. —Gataj ni sij.

¹³ Sanĭ nun ni'i tsĭnj daj un tsĭnj gui'yaj nahuin sa' sij. Daj si guxun Jesúś man'an sí' scanĭj ni ngüĭ mán yu'uj daj. ¹⁴ Da' sĭj da nari' Jesúś tsĭnj daj nuhui nico. Nĭ gataj Jesúś:

—Nĭ'yaj re'. Hua ganahuin sa' yya re' aj. Nĭ si nanicaj re' gui'yaj re' gaquin', sa' nun ga'na' 'ngo sayun nico doj rián re' aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa nĭ gan'anj tsínj daj. Nĭ nata' sij rian ni tsínj israelita sisi Jesús gui'yaj ganahuin sa' sí'. ¹⁶ Xi'í daj nĭ chran' yun'unj ni tsínj israelita Jesús. Nĭ dagahui' ni sij sí', ruhua ni sij. Daj si güi naránj ruhua ni ngüi huin güi nahuin sa' tsínj daj, gui'yaj Jesús.

¹⁷ Sanĭ gataj Jesús gunun ni sij:

—Nĭ hua gue 'yaj sun chrē. Nĭ xi'í daj 'ngo 'yaj sun man'ánj nej. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁸ Nĭ xi'í 'ngo daj, nĭ naanj huin ruhua ni tsínj israelita dagahui' ni sij Jesús. Daj si nun dagahuin sí' si gataj ni sij xi'í güi naránj ruhua ni ngüi. Nĭ gataj Jesús sisi Yan'anj huin chrej man'an sij nej. Nĭ huin ruhuaj gata sisi uyan huin man'an sij nga Yan'anj anj.

La autoridad del Hijo

¹⁹ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun ni sij:

—Xanga' yya ataj snan'án gunun a ni é re': Na'ue gui'yā ni sun daj rún' huin ruhua man'ánj. Maan si ni'inj si 'yaj chrē. Nĭ hué daj 'yā nej. Daj si huñj da'nĭj Yan'anj. Nĭ 'ngo 'yaj nungüej chrē únj daran' anj. ²⁰ Nĭ 'i ruhua chrē ni'ya-á' man'ánj xi'í si da'nĭj Yan'anj huñj. Nĭ digyán-án' daran' si 'yaj-á' riánj. Nĭ gara yan'anj ruhua á re' gui'yaj ni ango si sa' nico doj achin digyán Yan'anj riánj. ²¹ Nĭ na'nij ni níman 'yaj chrē. Nĭ daj rún' hua nĭ'na' ni sij 'yaj chrē, nĭ hué daj 'yā nga ni tsínj sisi huin ruhuaj gahuin nĭ'na' ni sij.

²² Nitaj si nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi mánj. Sanĭ ga'nin' Yan'anj sun riánj sisi huēj huin si nagui'yaj yya nga si-gaquin' ni ngüi. Daj si man'ánj huin da'nĭj Yan'anj.

²³ Ngaa nĭ xi'í si huñj da'nĭj Yan'anj, nĭ guinun yan'anj daran' ni ngüi riánj daj rún' nun yan'anj ni sij rian man'an Yan'anj. Nĭ daran' ni ngüi na'uej ruhua guinun yan'anj riánj,

nĭ nitaj si nun yan'anj ni sij rian man'an Yan'anj nej. Nĭ Yan'anj huin si ga'nĭj ga'nāj.

²⁴ 'Xanga' ataj snan'án gunun a ni é re': Tsínj unun si-nuguan'ánj, nĭ guxuman ruhua sij nĭ'yaj sij tsínj ga'nĭj ga'nāj, ngaa nĭ gane nĭganj sij nga Yan'anj. Nĭ nitaj castigo gahuin sij, gui'yaj Yan'anj mánj. Daj si rún' huin níman huin sij si hua nĭ'na' niman sij, gui'yaj Yan'anj. ²⁵ Xanga' ataj snan'án gunun a ni é re': 'Na' guisij güi ngaa gunun ni níman si-nuguan'ánj huñj da'nĭj Yan'anj. Nĭ yyaj guisij güi daj. Nĭ ni ngüi gunun si-nuguan'ánj, nĭ ga nĭ'na' niman ni sij. ²⁶ Daj si daj rún' hua nĭ'na' chrē, nĭ da'nga' daj riqui chrē sisi hua nĭ'na' man'ánj huñj da'nĭj-í'. ²⁷ Nĭ riqui Yan'anj si nagui'yaj yyaj nga si-gaquin' ni ngüi xi'í si huñj da'nĭj ni ngüi.

²⁸ 'Nĭ si gara yan'anj ruhua á re' xi'í nuguan' nan mánj. Daj si 'na' guisij güi ngaa gunun daran' ni níman ngaj riqui yu'uj si ga'mĭ. ²⁹ Ngaa nĭ gana'nij daran' ni ngüi gui'yaj sa'. Nĭ gane nĭganj ni sij nga Yan'anj. Nĭ gana'nij ni ngüi gui'yaj quij. Sanĭ gahuin ni sí' castigo, gui'yaj Yan'anj.

Testigos de Cristo

³⁰ 'Nĭ na'ue gahuin nucuj gui'yā si aran' ruhuaj. Sanĭ daj rún' a'nin' chrē sun riánj, nĭ da'nga' daj 'yaj yyaj rian ni ngüi. Nĭ hua nĭca yya 'yaj yyaj. Nĭ sé güenda man'ánj 'yaj yyaj rian ni ngüi. Sanĭ 'yaj yyaj daj rún' aran' ruhua chrē huin si ga'nĭj ga'nāj chruhua xungüi aj.

³¹ 'Sisĭ huēj huin testigo xi'í man'ánj, sanĭ nitaj si ní'yanj si-nuguan'ánj mánj. ³² Sanĭ hua ango si huin testigo xi'í man'ánj anj. Nĭ ni'inj sisi a'mi xanga' Yan'anj xi'ij.

³³ 'Ga'nĭj a ni é re' ni tsínj gan'anj nachin' snan'anj Juan. Nĭ xanga' huin si gataj sí'. ³⁴ Nitaj si hua nĭan si ga'mi sa' ni ngüi xi'ij. Maan si atā nan rian án re' xi'í si huin ruhuaj sisi ganacaj Yan'anj a ni é re'. ³⁵ Nĭ

daj rún' hua 'ngo yan'an xiguin sa' rian ni ngüi, ni da'nga' daj rugüi' sa' rian ni é re', gui'yaj si-ducuanj Juan. Ni doj ni güi gahuin nia' ruhua ni é re' nga yan'an daj.

³⁶ 'Sanj hua ango nuguan' nico a'mi xi'ij daj nga nuguan' ga'mi Juan. Daj si ga'nin' chrē sun riānj si gui'yā. Ni xi'í sun 'yā daj ga'ue xacaj á re' cuenta sisi ga'nij chrē ga'nāj chruhua xungüi nan anj. ³⁷ Ni man'an chrē huin testigo a'mi xi'ij. Sanj nitaj aman gunun a ni é re' si ga'mi chrē. Ni nitaj aman guini'i a ni é re' daj hua chrē nej. ³⁸ Ni nun gatu si-nuguan' chrē chruhua niman a ni é re'. Daj si nun guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj huin tsínj ga'nij chrē ga'na'. ³⁹ Digui'yun 'ueé a ni é re' si-nuguan' Yan'anj sisi ga'ue ganari' a ni é re' gane niganj ni é re' nga Yan'anj anj. Sanj hué si-nuguan' Yan'anj daj huin si a'mi xi'ij. ⁴⁰ Sanj na'uej ruhua á re' ga'na' á re' riānj sisi gane niganj án re' nga Yan'anj, gui'yā mánj.

⁴¹ 'Nitaj si nano'ōj si ga'mi sa' ni ngüi xi'ij. ⁴² Sanj ni'inj daj hua ruhua ni é re' sisi nitaj si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj mánj. ⁴³ Ga'nāj rian án re' nga si-xugüi chrē. Sanj nun xuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. Sanj sisi hua ango tsínj ga'na' nga si-xugüi man'an sij, ngaa ni guxuman ruhua á re' si gataj tsínj daj. ⁴⁴ Xi'í si huin ruhua á re' ga'mi 'ueé ni dugüi' a ni é re' xi'í a ni é re', ni si ga'ue guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. Sanj nun nahuij ruhua á re' si ga'mi 'ueé Yan'anj xi'í a ni é re' mánj. Ni nitaj ango Yan'anj mánj. ⁴⁵ Si gahuin ruhua á re' sisi man'anj huin si ga'mi gaquin' rian chrē xi'í a ni é re' mánj. Sanj tsínj gu'naj Moisés huin si ga'mi gaquin' xi'í a ni é re'. Ni ana'uij a ni é re' sisi gahui sa' á re' rian Yan'anj, gui'yaj sí'. ⁴⁶ Sisi guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Moisés, ni guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj nej.

Daj si garun Moisés nuguan' rian yanj xi'ij. ⁴⁷ Sanj sisi nun xuman ruhua á re' si garun Moisés, ni asa' ga'ue guxuman ruhua á re' si ataj si-nuguan'anj únj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj huin achij rian ni tsínj israelita.

6

Alimentación de los cinco mil

¹ Da' síj da ni gan'anj Jesús anéj chrej du'ua laguna xachij gu'naj Galilea. Ni gu'naj laguna daj Tiberias nej. ² Ni nico ni ngüi guinico' gan'anj sij. Daj si guini'i ni sí' si sa' nico gui'yaj sij xi'í si ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj sij. ³ Ngaa ni gahui Jesús chra' ngo quij gan'anj sij. Ni gan'anj gane sij nga ni tsínj nico' sij. ⁴ Ni hua gahuin nichrun' gui'yanj pascua, gui'yaj ni tsínj israelita. ⁵ Ngaa ni guini'yaj Jesús sisi 'na' nico ni ngüi rian sij. Hué dan ni gataj sij gunun tsínj gu'naj Felipe:

—Ni a guirun' chrachrúnj sisi xa daran' ni ngüi nan, ruhua re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁶ Sanj maan si huin ruhua Jesús xacaj sij cuenta daj gataj Felipe. Daj si ni'i sa' man'an Jesús si gui'yaj sij.

⁷ Ngaa ni gataj Felipe:

—Sisi guirun' huij ciento denario chrachrúnj, sanj si guisij xa daran' ni ngüi nan doj mánj. —Daj gataj Felipe gunun Jesús.

⁸ Ni niquin' 'ngo tsínj nico' Jesús huin sí' jnánj Simón Pedro. Ni Andrés gu'naj sí'. Ni gataj sí' gunun Jesús:

⁹ —Nan niquin' 'ngo tsin' sno'o nicaj un'un' guē chrachrúnj cebada nga huij xucuj le. Sanj asa' guisij doj nan xa nico ni ngüi nan únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

¹⁰ Ngaa ni gataj Jesús:

—Gui'yaj á re' sisi gane ni sij. —Daj gataj Jesús.

Ni man nijn' ruhua chin' yu'uj daj. Ni guisij 'ngo si un'un' mil ni tsínj gan'anj guiman yu'uj daj.

11 Ngaa n̄i guida'a Jesús chrachrúnj daj. N̄i naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa n̄i da'nga' sij chrachrúnj daj rian ni tsínj nico' sij sisi naga'ui' ni sí' ra'a ni ngüi mán yu'uj daj. N̄i hué daj gui'yaj sij nga xucuj nej. N̄i xa ni sij daj rún' garan' ruhua ni sij. 12 N̄i ngaa guisíj gara ran riqui ni sij, n̄i gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Naran' ni é re' ni chrachrúnj xitin' gunáj da sisi s̄i guere'ej aj. —Daj gataj Jesús.

13 Ngaa n̄i naran' ni sij si gunáj daj. Ngaa n̄i gara xuhuij xuguti chrachrúnj xitin' guna daj ngaa guisíj xa ni ngüi un'un' chrachrúnj daj. 14 N̄i ngaa guini'i ni tsínj daj si sa' gui'yaj sun Jesús, n̄i gataj ni sij:

—Xanga' n̄i hué tsínj nan huin tsínj ga'na' chruhua xungüi huin sí' tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij xi'í Jesús.

15 Ngaa n̄i rian xacaj Jesús cuenta sisi huin ruhua ni sij guida'a ni sij sí' gahuin sí' rey rian ni sij, n̄i guxun anéj sí' man'an sí' gan'anj ruhua' yún sí' chra' quij sisi gane urin sí' yu'uj daj.

Jesús anda sobre el mar

16 N̄i ngaa ruhua guini, n̄i nanij ni tsínj nico' Jesús ga'na' ni sij du'ua laguna xachij daj. 17 N̄i gahui ni sij chruhua 'ngo rió achéj rian nnee. N̄i huaj ni sij guisij ni sij anéj chrej du'ua laguna ne' xuman' gu'naj Capernaum. N̄i huaj gahuin rumi'. N̄i achin si nasij Jesús rian man ni sij.

18 N̄i ahui nane nucuj rian nnee daj. N̄i naxuman nnee, gui'yaj nane nucuj daj. 19 N̄i ngaa huaj ni sij guisij ni sij 'ngo si un'un' huatan' kilómetro rian laguna daj, n̄i guini'i ni sij sisi huaj 'na' Jesús achéj sí' rian nnee. N̄i gahuin nichrun' sí' rian rió nun ni sij. N̄i guxu'ui' ni sij. 20 Sanj gataj Jesús gunun ni sij:

—Sj guxu'ui' ni é re' si man'anj huin. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

21 Ngaa n̄i gahuin niá' ruhua ni sij sisi gahui sí' chruhua rió daj. N̄i

hora guisíj rió daj du'ua yo'ój rian huaj ni sij.

La gente busca a Jesús

22 Hué dan n̄i ango güi n̄i xacaj ni ngüi man anéj du'ua laguna daj cuenta sisi gan'anj ni tsínj nico' Jesús chruhua urin rió niquin' yu'uj daj. Sanj guini'i ni sij sisi nun gan'anj Jesús nga ni sij. 23 Sanj ga'na' doj rió gahui xuman' Tiberias du'ua laguna nichrun' rian xa ni ngüi chrachrúnj ngaa naga'ui' señor Jesús si guruhua Yan'anj. 24 N̄i ngaa guini'i ni ngüi sisi nitaj Jesús niquin' yu'uj daj, nga ni tsínj nico' sij, n̄i gahui ni sij chruhua rió gan'anj nano' ni sij Jesús xuman' Capernaum.

Jesús, el pan de vida

25 N̄i ngaa guisíj ni sij anéj chrej du'ua laguna daj, n̄i nari' ni sij Jesús. Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni sij sí'. N̄i gataj ni sij:

—Rabí, aman guisíj re' nan únj. —Daj gataj ni sij.

26 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi sé xi'í si guini'i a ni é re' si sa' digyanj rian ni ngüi huin si nano' ni é re' yünj mánj. Sanj nano' ni é re' yünj xi'í si xa ni é re' chrachrúnj da' gara riqui ni é re' aj.

27 'Sj gui'yaj sun ni é re' xi'í ninanj si guiri' a ni é re' ni rasun xa á re' mánj. Daj si nahuij rá'yanj ni rasun daj. Sanj gu'yaj sun a ni re' sisi ga sa' niman án re'. Ngaa n̄i ga n̄i'na' niganj yya niman ni é re' aj. Hué si sa' nan huin si riquij rian án re' huinj da'nij ni ngüi. Daj si gataj Yan'anj huin chre sisi ga'ue gui'yā daj xi'í a ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

28 Ngaa n̄i gataj ni sij:

—N̄i un sun gui'yaj sun ni únj, ruhua Yan'anj únj. —Daj gataj ni sij.

29 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Nan huin sun huin ruhua Yan'anj gui'yaj sun a ni é re' sisi guxuman ruhua á re' n̄i'yaj á re' man'anj huinj tsínj ga'nij Yan'anj

ga'na' rian án re' aj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

³⁰ Ngaa n̄i gataj ni sij:

—N̄i un si sa' nico gūi'yáj re' gūini'i ni únj, ngaa n̄i gūxuman ruhua ni únj n̄i'yaj ni únj man'án re' únj. Daj hua si gūi'yáj re' únj.

³¹ Xa xi ni únj si gu'naj maná ngaa gachéj ni sij riqui quij qui'yanj naco, gūi'yaj Yan'an̄j as̄ij ná. Daj si ataj si-nuguan' Yan'an̄j: “Ga'ui' Yan'an̄j chrachrúnj 'na' xata' xa ni sij.” Daj ataj si-nuguan' Yan'an̄j. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³² Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi sé Moisés huin si riqui chrachrúnj 'na' xata' xa ni é re' mánj. San̄i chrē huin si riqui chrachrúnj xanga' 'na' xata' xa á re' aj. ³³ Daj si chrachrúnj riqui Yan'an̄j rian án re' huin man'ánj, tsínj 'na' xata'. N̄i hua n̄i'na' n̄iganj niman ni ngüi, 'yaj man'ánj. —Daj gataj Jesús.

³⁴ Ngaa n̄i:

—N̄iganj riqui re' chrachrúnj daj xa ni únj, Señor. —Daj gataj ni sij.

³⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Huēj huin chrachrúnj 'yaj si hua n̄i'na' ni ngüi. N̄i tsínj 'na' riānj, n̄i nitaj aman gachin xi'na' riqui sij mánj. N̄i tsínj xuman ruhua ni'yaj man'ánj, n̄i nitaj aman nago'o sij nnee mánj. ³⁶ N̄i hua gatā gunun a ni é re' sisi nunj si guini'i a ni é re' man'ánj, san̄i nun gūxuman ruhua á re' n̄i'yaj á re' man'ánj mánj. ³⁷ Daran' ni ngüi riqui chrē riānj, n̄i ga'na' ni sij riānj. N̄i nitaj aman gūir̄ij xe' ni sij ga' mánj.

³⁸ Sé si 'nāj xata' sisi gūi'yā si aran' ruhua man'ánj. San̄i gūi'yā si aran' ruhua chrē si ga'n̄ij ga'nāj. ³⁹ N̄i na'uej ruhua chrē sisi ga'ni'ya n̄i a 'ngo ni ngüi riqui riānj mánj. San̄i gana'nij daran' ni ngüi daj, gūi'yā güi ganahuij xungüi nan. ⁴⁰ N̄i nuguan' nan huin si huin ruhua chrē: Sisi gane n̄iganj daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj man'ánj huinj da'n̄ij Yan'an̄j. N̄i huēj gūi'yaj si

gana'nij ni sij güi ganahuij xungüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

⁴¹ Hué xi'í daj n̄i gaxi'i ga'mi gaquin' ni tsínj israelita xi'í Jesús. Daj si gataj sij: “Man'án huin chrachrúnj 'na' xata'.” Daj gataj sij.

⁴² Ngaa n̄i gataj ni sij:

—Nitaj da'n̄ij José huin Jesús mí'. N̄i ni'i né' chrej sij nga nni sij nej. N̄i un sin huin ataj sij sisi 'na' sij xata' únj. —Daj gataj ni sij.

⁴³ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—S̄i ga'mi gaquin' ni é re' scanj a ni é re' xi'ij mánj. ⁴⁴ N̄i a 'ngo ni ngüi s̄i ga'ue ga'na' riānj sisi nitaj si nicaj chrē ga'na' sij riānj mánj. N̄i hué chrē huin si ga'n̄ij ga'nāj. N̄i huēj gūi'yaj sisi gana'nij tsínj 'na' riānj güi ganahuij xungüi nan. ⁴⁵ N̄i ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j as̄ij ná, n̄i garun ni sij nuguan' nan rian yanj: “Yan'an̄j huin si digyán rian daran' ni ngüi.” Daj garun ni sij. N̄i huin ruhuaj gata sisi daran' ni ngüi unun si ataj chrē, n̄i nari' si-nuguan' chrē, n̄i 'na' ni sij riānj. ⁴⁶ N̄i a 'ngo ni ngüi nun gūini'i chrē. Urin man'ánj tsínj 'na' rian chrē huēj huin si guini'i chrē aj.

⁴⁷ 'Xanga' atā gunun a ni é re': Ni ngüi xuman ruhua ni'yaj man'ánj, n̄i gane n̄iganj ni sij nga Yan'an̄j.

⁴⁸ Huēj huin chrachrúnj 'yaj si ga' n̄i'na' n̄iganj niman án re' aj. ⁴⁹ N̄i xi ni é re', san̄i xa ni sí' maná ngaa gachéj ni sí' riqui quij qui'yanj naco as̄ij ná. Ngaa n̄i gahui' ni sij nánj.

⁵⁰ San̄i a'mī xi'í chrachrúnj 'na' xata' huin man'ánj. ⁵¹ Huēj huin chrachrúnj hua n̄i'na' 'na' xata'. N̄i ni tsínj xa chrachrúnj da, n̄i gane n̄iganj ni sij. N̄i chrachrúnj riquij daj xa á re' huin nnee cū. N̄i ga'ue ga' n̄i'na' ni ngüi man chruhua xungüi, gūi'yaj nnee cū aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj israelita.

⁵² Ngaa n̄i ga'man ruhua ni dugüi' ni tsínj israelita. N̄i gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Asa' ga'ue guj'yaj tsínj nan ríqui sij nnee cúj sij xa né' únj. —Daj gataj ni sij.

⁵³ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re' sisi sĭ xa á re' nnee cū, nĭ sisi sĭ go'o a ni é re' si-tun man'anĭ huĭnj da'nĭj ni ngüi, nĭ sĭ ga'ue ga nĭ'na' niman ni é re' mánj. ⁵⁴ Tsínj xa nnee cū, nĭ go'o sij si-tun man'anĭ, nĭ gane nĭganĭ niman sij, guj'yā. Nĭ huēj guj'yā sisi gana'nĭj sij güi ganahuij xungüi nan. ⁵⁵ Daj si nnee cū huin chrachrúnj xanga' xa á re'. Nĭ si-tun man'anĭ huin nnee xanga' go'o a ni é re' nej. ⁵⁶ Nĭ tsínj xa nnee cū, nĭ go'o si-tun man'anĭ, nĭ nne nuguan'an sij ngāj. Nĭ nnēj nuguan'an nga sij nej. ⁵⁷ Hua nĭ'na' chrē si ga'nĭj ga'nāj. Nĭ hua nĭ'na' man'anĭ, guj'yaj chrē. Nĭ hué ducuánj da huin sisi ga nĭ'na' niman tsínj xa man'anĭ, guj'yā. ⁵⁸ Nĭ a'mī xi'í chrachrúnj 'na' xata' huin man'anĭ: Nĭni huin maná xa ni xi a ni é re' ngaa ná. Nĭ gahui' ni sí'. Sé daj huin chrachrúnj nan mánj. Nĭ tsínj xa chrachrúnj huin man'anĭ, nĭ gane nĭganĭ niman sij nga Yan'anĭ anĭ. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵⁹ Nĭ digyán Jesús ni nuguan' nan rian ni ngüi ngaa nahuin yu' ni sij chruhua nuhui nico nne xuman' Capernaum.

Palabras de vida eterna

⁶⁰ Nĭ ngaa gunun ni tsínj nico' Jesús nuguan' daj, nĭ gataj da'aj ni sij:

—Cu hua nuguan' a'mi sij. Daj hua 'ngo né' ga'ue gunun nuguan' nan, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij.

⁶¹ Ngaa nĭ xacaj Jesús cuenta sisi a'mi huĭ ni sij xi'í si ga'mi sí'. Ngaa nĭ gataj sí':

—Chran' yun'unĭ nuguan' nan gatā gunun a ni é re' ní'. ⁶² Daj gahui ruhua á re' sisi guĭni'i a ni é re' si gahui man'anĭ guĭnan' man'anĭ rian gane sinĭj huĭnj da'nĭj ni ngüi únj. ⁶³ Hua nĭ'na' niman né' 'yaj Espíritu Santo. Sé nnee cúj né' 'yaj si hua nĭ'na' niman né' mánj. Nuguan'

ga'mī rian án re' huin nuguan' 'na' rian Espíritu Santo. Nĭ ga'ue ga nĭ'na' niman án re', guj'yaj nuguan' daj. ⁶⁴ Sanĭ hua da'aj ni é re' achin guxuman ruhua nĭ'yaj yūnj. —Daj gataj Jesús.

Daj si asĭj sini yan, nĭ hua ni'i Jesús ni tsínj nun guxuman ruhua nĭ'yaj man'an sij. Nĭ hua ni'i sij tsínj naga'ui' sij ra'a ni tsínj nicaj sun.

⁶⁵ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Hué xi'í si nun guxuman ruhua da'aj á re', nĭ hua gatā gunun a ni é re' sisi nĭ a 'ngo ni ngüi sĭ ga'ue ga'na' riánj sisi nitaj si nĭcāj chrē ga'na' ni sij riánj anĭ. —Daj gataj Jesús.

⁶⁶ Nĭ asĭj güi daj, nĭ duna da'aj ni tsínj nico' Jesús si gachéj ni sí' nga sij.

⁶⁷ Ngaa nĭ nachínj snan'anĭ Jesús ni xuhuij ni tsínj nico' sij. Nĭ gataj sij:

—Nĭ hué daj huin ruhua á re' duna á re' man'anĭ ní'. —Gataj Jesús gunun ni sij.

⁶⁸ Ngaa nĭ gataj Simón Pedro:

—Nĭ un tsínj rian gan'anĭ ni únj únj. Si-nuguan' man'an re' 'yaj si hua nĭ'na' nĭganĭ ni únj rian Yan'anĭ.

⁶⁹ Nĭ hua guxuman ruhua ni únj ni'yaj ni únj man'an re'. Nĭ ni'i ni únj sisi man'an re' huin Cristo huin re' da'nĭj Yan'anĭ xanga'. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

⁷⁰ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Sé si nacuĭj ni xuhuij ran' ni é re' a'. Sanĭ 'ngo a ni é re' huin sichre aj. —Daj gataj Jesús.

⁷¹ Nĭ ngaa gataj Jesús nuguan' daj, nĭ ga'mi sij xi'í Judas da'nĭj tsínj gu'naj Simón Iscariote. Daj si Judas huin tsínj naga'ui' Jesús ra'a ni tsínj nicaj sun. Nĭ huin Judas 'ngo ni xuhuij ni tsínj nico' Jesús.

7

Incredulidad de los hermanos de Jesús

¹ Da' sĭj da nĭ gachéj Jesús estado Galilea. Nĭ nun ga'uej ruhua

sij gache sij estado Judea si nano' ni tsínj israelita man'an sij. Ní dagahui' ni sí' sij, ruhua ni sí'.

² Ní gahuin nichrun' güi gui'yaj ni tsínj israelita gui'yanj ngaa gui'yaj ni sij hue' recoj. ³ Ngaa ní gataj ni jnánj Jesús gunun sij:

—Güij so' estado Judea. Ngaa ní guini'i ni tsínj nico' so' si sa' nico 'yaj so' jnánj. ⁴ Sisi huin ruhua 'ngo tsínj daj guini'i ni ngüi daj hua man'an sij, ngaa ní nitaj si arij hui sij si 'yaj sij mánj. Sisi yya 'yáj re' si sa' nico, ngaa ní gui'yáj so' sun daj rian guini'i daran' ni ngüi aj. —Daj gataj ni jnánj Jesús gunun sij.

⁵ Daj si da ni jnánj Jesús nun guxuman ruhua ní'yaj Jesús. ⁶ Ngaa ní gataj Jesús gunun ni sij:

—Achin si guisij güi gui'yaj sünj si-sun man'ánj. Daj nanj gahuin güi ní ga'ue gui'yaj sun anin' é re' si-sun anin' é re' aj. ⁷ Nitaj xi'í ga'mi quij ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan xi'í a ni é re' mánj. Saní nitaj si huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'ánj. Daj si ataj snan'án rian ni ngüi sisi nitaj si hua sa' si 'yaj ni sij. ⁸ Güij anin' é re' gui'yanj daj. Achin si gan'anj man'ánj. Daj si achin guisij güi gui'yaj sünj si-sun man'ánj. ⁹ —Hué daj gataj Jesús gunun ni jnánj sij, ní guna sij estado Galilea.

Jesús en la fiesta de los tabernáculos

¹⁰ Saní ngaa guisij gahui ni jnánj sij gan'anj ni sí' gui'yanj daj, ní hué daj gan'anj man'an Jesús nej. Saní nun digyán renga' sij man'an sij rian ni ngüi mánj. ¹¹ Saní nano' ni tsínj israelita Jesús. Ní gataj ni sí' gunun ni dugüi' ni sí':

—Ní a huaj tsínj da únj. —Daj gataj ni sí'.

¹² Ní ducu ga'mi guitsi dugüi' ni ngüi xi'í Jesús. Ní gataj da'aj ni sij:

—Tsínj sa' huin sí'. —Gataj da'aj ni sij.

Saní gataj ango da'aj ni sij:

—Sé daj huin mánj. Tsínj digya' yun'unj ni ngüi huin sí'. —Gataj ango da'aj ni sij.

¹³ Saní ní a 'ngo ni ngüi nun ga'mi renga' xi'í Jesús. Daj si xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij ni tsínj israelita.

¹⁴ Huaj ganahuij da'aj gui'yanj, ní gatúj Jesús chruhua nuhui nico. Ní gaxi'i sij digyán sij rian ni ngüi. ¹⁵ Ní gara yan'anj ruhua ni tsínj israelita nga si-nuguan' Jesús. Ní gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Daj gui'yaj tsínj nan gahuin chrun sij, ní nun digui'yun sij mánj. —Daj gataj ni sij.

¹⁶ Ngaa ní gataj Jesús:

—Sé si-nuguan'ánj huin nuguan' a'mí mánj. Saní si-nuguan' si ga'níj ga'náj huin aj. ¹⁷ Sisi hua 'ngo tsínj huin ruhua dagahui si aran' ruhua Yan'anj, ní xacaj sij cuenta sisi nuguan' a'mí nan huin nuguan' 'na' rian Yan'anj. Ní xacaj sij cuenta sisi nitaj si a'mí güenda man'ánj mánj. ¹⁸ Ní tsínj a'mi güenda man'an sij, ní huin ruhua sij sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í man'an sij. Saní tsínj huin ruhua sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í si ga'níj ga'na' sí', ní xanga' si ataj sí'. Ní nitaj si 'yaj xi'i sí' mánj. ¹⁹ Xanga' riqui Moisés si-ley Yan'anj rian án re'. Saní ní a 'ngo ni é re' nun dagahui ley da mánj. Ní un sin huin ní dagahui' ni é re' man'ánj, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁰ Ngaa ní gataj ni sij:

—Nun nane xi'i nimán re'. Ní un tsínj huin ruhua dagahui' re', ruhuá re' únj. —Daj gataj ni sij.

²¹ Ní gataj Jesús:

—Daran' ni é re' gara yan'anj ruhua nga urin si sa' nico, gui'yá. ²² Ní ga'nin' Moisés sun rian án re' sisi guta' ni é re' da'nga' ni lij sno'o. Saní sé rian Moisés gaxi'i gui'yaj ni sij daj. Daj si da'nga' daj gui'yaj ni xi né' asij ná sno'o. Ní da' güi naránj ruhua né', ní uta' á re' da'nga' ni lij sno'o. ²³ Ní sisi a'uej ruhua á re' sisi guta' á re' da'nga' ni lij sno'o

güi naránj ruhua né' xi'í si huin ruhua á re' dagahuin a ni é re' si-ley Moisés, ngaa n̄i un sin huin n̄i a'man ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj xi'í si ganahuin sa' 'ngö tsínj, gui'yā güi naránj ruhua né' únj. ²⁴ S̄i ga'mi gaquin' ni é re' xi'í dugüi' ni é re' ngaa nun ni'i yya ni é re' daj hua si 'yaj sij. San̄i ga'mi n̄ica yya ni é re' ngā xi'í si 'yaj sij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¿Es éste el Cristo?

²⁵ Xi'í daj n̄i gataj go'ngo ni tsínj nne xuman' Jerusalén:

—Sé tsínj nan nano' ni sij dagahui' ni sij a'. ²⁶ Niquin' sí' a'mi renga' sí' rian ni ngüi. N̄i nitaj si chran' yun'unj ni sij man'an sí' mánj. Ani ruhua ni tsínj nicaj sun sisi hué tsínj nan huin Cristo ní'. ²⁷ San̄i ni'i né' n̄i a 'nā' tsínj nan anj. N̄i ngaa ga'na' Cristo, n̄i a 'ngö ni ngüi nun guini'i n̄i a ga'na' sí' mánj. —Daj gataj ni tsínj nne Jerusalén.

²⁸ N̄i ngaa guiniquin' Jesús chruhua nuhui, n̄i ga'mi nucuaaj sij digyán sij rian ni ngüi. N̄i gataj sij:

—Ni'i a ni é re' man'anj. N̄i ni'i a ni é re' n̄i a 'nāj nej. San̄i sé si 'nāj güenda man'anj. Yan'anj si xanga' huin ga'n̄ij ga'nāj. San̄i nun ni'i a ni é re' Yan'anj mánj. ²⁹ San̄i ni'inj Yan'anj. Daj si hué rian Yan'anj 'nāj. N̄i Yan'anj huin si ga'n̄ij ga'nāj nej. —Daj gataj Jesús.

³⁰ Ngaa n̄i huin ruhua ni sij guida'a ni sij Jesús. San̄i n̄i a 'ngö ni sij nun guida'a sí' si achin guisij güi ga'ue guida'a ni sij sí'.

³¹ N̄i nico ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i ngaa ga'na' Cristo n̄i s̄i ga'ue gui'yaj sí' si sa' nico daj ngā si 'yaj tsínj nan mánj. —Gataj ni sij.

Los fariseos envían alguaciles para prender a Jesús

³² Ngaa n̄i gunun ni tsínj fariseo si ga'mi hūi ni ngüi xi'í Jesús. Ngaa n̄i ga'n̄ij ni tsínj a'nin' rian ni chrej ngā ni tsínj fariseo ni tsínj policía

gan'anj guida'a ni sí' Jesús. ³³ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Doj ni güi gan̄ej ngā á re'. Ngaa n̄i nanicaj nan'anj rian si ga'n̄ij ga'nāj. ³⁴ N̄ano' ni é re' man'anj. San̄i s̄i nari' a ni é re' mánj. Daj si s̄i ga'ue gahuin nucuaaj á re' gan'anj án re' rian gan'anj gan̄ej mánj. —Daj gataj Jesús.

³⁵ Ngaa n̄i gaxi'i ni tsínj israelita nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' man'an ni sij. N̄i gataj ni sij:

—N̄i a gan'anj tsínj nan, n̄i s̄i nari' né' sij únj. Gan'anj sij rian ni dugüi' né' ni tsínj gaxa'n̄i scanij ni ngüi griego ní'. N̄i digyán sij si-nuguan' sij rian ni ngüi griego ní'. ³⁶ N̄i gataj sij gunun né': "N̄ano' a ni é re' man'anj. San̄i s̄i nari' a ni é re' mánj. Daj si s̄i ga'ue gan'anj án re' rian gan'anj gan̄ej mánj." N̄i un sin huin ruhuaj gata nuguan' daj, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

Ríos de agua viva

³⁷ N̄i ngaa huaj ganahuij gui'yanj nico, gui'yaj ni sij huin güi gara nico ni ngüi, n̄i ganiquin' Jesús. N̄i gataj sij:

—Sisi hua go'ngo a ni é re' nago'onee, n̄i ga'na' á re' riánj. N̄i r̄iqūj nnee go'o a ni é re' aj. ³⁸ Tsínj xuman ruhua ni'yaj man'anj, n̄i gara nico nuguan' sa' niman sij daj rún' 'yaj xin̄ej nnee chéj, n̄i da'nga' daj gahuin niman sij ngā nuguan' sa'. N̄i ga'ue ga'ni'na' niman sij, gui'yā. —Daj gataj Jesús.

³⁹ N̄i hué daj ga'mi sij xi'í Espíritu Santo ga'na' rian ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj sij. Daj si achin si ga'na' Espíritu Santo rian ni ngüi si achin si ganahuin n̄aca nnee cúj sij.

División entre la gente

⁴⁰ N̄i ngaa gunun go'ngo ni ngüi daj si-nuguan' Jesús, ngaa n̄i gataj ni sij:

—Xanga' hué tsínj nan huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. —Daj gataj ni sij.

⁴¹ Nĭ gataj ango ni sij:
—Hué sij huin Cristo. —Gataj ni sij.

Sanĭ gataj ángo ni sij:

—Sĭ ga'na' Cristo estado Galilea mánj. ⁴² Rian si-nuguan' Yan'anj ataj sisi Cristo gahuin da'nĭ si'nĭ rey David. Nĭ xánj sij huin xuman' Belén rian gane David asij ná nej. —Daj gataj ango ni ngüi daj.

⁴³ Hué dan nĭ ga'mi guitsi ni sij xi'í Jesús. ⁴⁴ Nĭ gahuin ruhua go'ngo ni sij guida'a ni sij Jesús. Sanĭ nĭ a 'ngo ni sij nun guida'a ni sij mánj.

Nunca ha hablado hombre así

⁴⁵ Ngaa nĭ nanicaj ni tsínj policía ga'na' yun ni sij rian chrej a'nin' rian ni chrej nga rian ni tsínj fariseo. Nĭ nachínj snan'anj ni sí' ni policía.

⁴⁶ Ngaa nĭ:

—Nitaj aman ga'mi 'ngo tsínj daj rún' a'mi sij mánj. —Gataj ni policía.

⁴⁷ Ngaa nĭ gataj ni tsínj fariseo:

—Nĭ ga'uej ruhua á re' si digya' yun'unj sij man'an ni é re' ní'. ⁴⁸ Daj si nun guxuman ruhua nĭ a 'ngo ni tsínj a'nin' nga ni tsínj fariseo nĭ'yaj ni sij sí' mánj. ⁴⁹ Sanĭ ni ngüi nan nĭ nun ni'ni ni sij si-ley Moisés mánj. Nĭ guiran' ni sij sayun, gui'yaj Yan'anj. —Daj gataj ni sij gunun ni policía.

⁵⁰ Hué dan nĭ ga'mi Nicodemo. Nĭ 'ngo dugüi' ni sij huin sí'. Nĭ tsínj gan'anj ni'yaj rian nne Jesús ne' nĭ huin sí'.

⁵¹ Nĭ gataj sí':

—Ataj si-ley né' sisi sĭ ga'ue gahuin 'ngo tsínj castigo, gui'yaj né' ngaa achin gunun sini né' si ga'mi sí'. Nĭ sĭ gahuin sí' castigo sisi achin xacaj né' cuenta un sin gui'yaj sí'. —Daj gataj Nicodemo.

⁵² Ngaa nĭ gataj ni sij:

—Tsínj 'na' estado Galilea huín re' nga sij ní'. Dĭgui'yún re' si-nuguan' Yan'anj, nĭ xacaj re' cuenta sisi nĭ a 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nitaj 'na' estado Galilea mánj. —Daj gataj ni sij.

⁵³ Ngaa nĭ nan' da go'ngo ni sij ducúa ni sij.

8

La mujer adúltera

¹ Ngaa nĭ gahui Jesús gan'anj sij quij gu'naj Olivos.

² Nĭ ngaa guerenga' ango güi, nĭ gan'anj gatu ruhua' yún sij chruhua nuhui nico. Nĭ ga'na' daran' ni ngüi rian sij. Ngaa nĭ gan'anj gane sij. Nĭ digyán sij rian ni ngüi ga'na' daj.

³ Ngaa nĭ nicaj ni tsínj digyán si-ley Moisés nga ni tsínj fariseo 'ngo yun'unj xana ga'na' ni sij. Nĭ gani ni sij unj dani ni sij nga Jesús. Nĭ nari' ni sij yun'unj xana daj hué gue hora ngaa ga'mi unj nga 'ngo tsínj. Nĭ sé nica unj huin tsínj daj. ⁴ Ngaa nĭ gataj ni sij gunun Jesús:

—Maestro, yun'unj nan 'yaj squira' nga ango sij. Nĭ da'nga' daj 'yaj nungüej sij nari' ni únj. ⁵ Nĭ a'nin' si-ley Moisés sun sisi ga'ui' né' yej yun'unj xana 'yaj daj. Ngaa nĭ daj gui'yaj né', ruhua man'án re' únj. ⁶ —Daj gataj ni sij xi'í si huin ruhua ni sij si ga'mi Jesús 'ngo nuguan' nun hua sa' xi'í si-ley Moisés. Ngaa nĭ ga'ue ga'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús, ruhua ni sij.

Sanĭ nitu Jesús, nĭ gaxi'i sij garun sij rian yo'ój nga ra'a sij. ⁷ Nĭ rian nico' huaj nachínj snan'anj ni sí' sij, nĭ naxuman Jesús. Nĭ gataj sij:

—Tsínj nitaj si da'ui gaquin', nĭ hué sí' ga'ui' sini yej unj. —Daj gataj Jesús gunun ni sí'.

⁸ Ngaa nĭ ga' nitu ruhua' yún Jesús. Nĭ garun sij rian yo'ój.

⁹ Nĭ ngaa gunun ni tsínj daj si gataj Jesús, nĭ gahuin na'aj ni sij, gui'yaj si-nuguan' sí'. Ngaa nĭ gaxi'i ni sij gahui ni sij gan'anj go'ngo ni sij. Asij sini gan'anj ni tsínj achij. Nĭ da rucu gan'anj ni tsínj hua lij daj. ¹⁰ Ngaa nĭ naxuman Jesús, nĭ gataj sij gunun yun'unj daj:

—Xica'uij, nĭ a gan'anj ni tsínj ga'mi gaquin' xi'í re' sisi gahuín re'

castigo, ataj ni sij únj. —Gataj Jesús rian yun'unj xana daj.

¹¹ Ngaa n̄i gataj yun'unj xana daj:

—N̄i a 'ngo tsínj nitaj si a'mi da Señor. —Daj gataj unj.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄i s̄i gui'yaj man'ānj castigo man'án re' mánj. Gūij n̄i s̄i nanicaj ruhua' yún re' gui'yáj re' gaquin' ga mánj.

Jesús, la luz del mundo

¹² Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús gunun ni sij:

—Huēj huin 'ngo yan'an xiguin chruhua xungüi nan. Tsínj nico' man'ānj, n̄i s̄i gachej sij rian hua rumi' mánj. San̄i xiguin sa' chruhua niman sij, gui'yā. N̄i gane n̄iganj sij nga Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaa n̄i gataj ni tsínj fariseo gunun Jesús:

—A'mí re' güenda xi'í man'án re'. Xi'í daj n̄i nitaj si ní'yanj si a'mí re' mánj. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Nun̄j si a'mī güenda xi'í man'ānj, san̄i xanga' ní'yanj nuguan' a'mī xi'íj. Daj si ni'ínj n̄i a 'nāj, n̄i ni'ínj n̄i a gan'ān. San̄i nun ni'í a ni é re' n̄i a gan'ān nej. ¹⁵ San̄i axa' ni é re', n̄i a'mi gaquin' ni é re' rian ni ngüi daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. San̄i nitaj si a'mi gaquin' man'ānj rian ni ngüi mánj. ¹⁶ N̄i sisi a'mi gaquin' rian ni ngüi, n̄i dugu'naj hua si gui'yā. Daj si sé ur̄inj huin si gui'yā daj. San̄i chrē si ga'n̄j ga'nāj 'ngo ani ruhuj ngāj. ¹⁷ N̄i ataj n̄ica si-ley ni é re' sisi uyan a'mi hujj testigo daj, n̄i xanga' si-nuguan' nungüej sí'. ¹⁸ Hué man'ānj huin testigo xi'í man'ānj. N̄i chrē si ga'n̄j ga'nāj huin ango testigo daj. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i a nne chréj re' únj. —Gataj ni sij.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Nun ni'í a ni é re' man'ānj. N̄i nun ni'í a ni é re' chrē nej. N̄i sisi guini'í a ni é re' man'ānj, n̄i hué daj guini'í ni é re' chrē nej aj. —Daj gataj Jesús.

²⁰ Hué ni nuguan' nan ga'mi Jesús ngaa digyán sij rian ni ngüi man chruhua nuhui nico rian a'ui' ni sij san'anj rian Yan'anj. San̄i n̄i a 'ngo ni tsínj nun guida'a sí'. Daj si achin guisij güi guida'a ni sij sí'.

A donde yo voy, vosotros no podéis ir

²¹ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús rian ni tsínj israelita:

—Gan'ān nánj. N̄i n̄ano' a ni é re' man'ānj. N̄i gahui' a ni é re' xi'í si da'ui ni é re' gaquin'. Rian gan'ān, san̄i s̄i ga'ue gan'anj án re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²² Ngaa n̄i gataj ni tsínj israelita gunun ni dugüi' ni sij:

—As̄i ani ruhua sij dagahui' sij man'an sij sisi ataj sij sisi s̄i ga'ue gan'anj né' rian gan'anj sij, ataj sij ní'. —Daj gataj ni sí'.

²³ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni tsínj man n̄ica' nan huin a ni é re'. San̄i man'ānj 'na' xata'. N̄i tsínj man chruhua xungüi huin a ni é re'. San̄i nitaj si huinj chruhua xungüi nan mánj. ²⁴ Hué xi'í daj gatā gunun a ni é re' sisi gahui' ni é re' xi'í si da'ui a ni re' gaquin'. Daj si sisi nun guxuman ruhua ni é re' sisi huēj huin Cristo, n̄i hua n̄ian gahui' ni é re' ngaa ga gue da'ui a ni é re' gaquin'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj israelita.

²⁵ Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un tsínj huin re' únj. —Daj gataj ni sij.

N̄i gataj Jesús:

—As̄ij sini yan n̄i hua gatā gunun ni é re' un tsínj huinj. ²⁶ Hua nico nuguan' gatā gunun ni é re'. N̄i hua nico nuguan' natāj xi'í si-gaquin' ni é re' nej. A'mi xanga' si ga'n̄j ga'nāj. N̄i si natāj gunun ni ngüi man chruhua xungüi, n̄i hué

nuguan' nan huin si unūnj rian si ga'níj ga'nāj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Sanj nun gara da'nga' ruhua ni sij sisi ga'mi Jesús xi'í chrej sij. ²⁸ Xi'í daj nī gataj Jesús gunun ni sij:

—Ngaa doco' a ni é re' xata' man'ānj huīnj da'níj ni ngūi, nī guīni'i ni é re' sisi huēj huin Cristo aj. Nī guīni'i a ni é re' sisi nitaj si 'yā güenda man'ānj. Sanj maan si a'mī urin si digyán chrē riānj. ²⁹ Nne si ga'níj ga'nāj ngāj. Nitaj si duna chrē urīnj mánj. Daj si ya'yoj 'yā si aran' ruhua chrē. —Gataj Jesús.

³⁰ Ngaa ga'mi Jesús nuguan' daj, nī guxuman ruhua nico ni tsínj daj ni'yaj ni sij sí'.

La verdad os hará libres

³¹ Ngaa nī gataj Jesús gunun ni tsínj israelita guxuman ruhua ni'í sij:

—Sisi 'ngo dagahuin ni é re' si-nuguan'ānj, ngaa nī gahuin xānga' a ni é re' ni tsínj nico' man'ānj. ³² Nī guīni'i ni é re' nuguan' xānga'. Ngaa nī gahuin ní'nij rian án re', guī'yaj nuguan' xānga' daj. —Daj gataj Jesús.

³³ Ngaa nī gataj ni sij:

—Hué ni únj huin da'nī si'nī tsínj gu'naj Abraham. Nī nitaj aman guī'yaj sun yun ni únj mánj. Daj huin si atáj re' sisi si guī'yaj sun yun únj únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³⁴ Nī gataj Jesús:

—Xānga' atā gunun a ni é re' sisi daran' ni ngūi 'yaj gaquin', nī na'ue ga'nin' ruhua ni sij si 'yaj ni sij gaquin'. Nī 'yaj sun yun ni sij rian gaquin' daj. ³⁵ Nī 'ngo tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue, nī na'ue gane nīganj sij ducúa xuru'ue mánj. Sanj tsínj huin da'níj xuru'ue daj, nī nne nīganj sí' ducúa chrej sí'. ³⁶ Hué dan nī sisi riqui da'níj Yan'anj sisi gahuin ní'nij ni é re' rian gaquin', ngaa nī hua yya xānga' sisi sé tsínj 'yaj sun yun rian gaquin' huin a ni é re' ga mánj.

³⁷ 'Nī ni'Inj sisi ni é re' huin da'nī si'nī xi'í Abraham. Sanj huin ruhua ni é re' dagahui' ni é re' man'ānj xi'í si na'uej ruhua á re' sisi gatu si-nuguan'ānj chruhua niman án re' aj. ³⁸ A'mi man'ānj sisi guīni'Inj rian nne chrē. Sanj 'yaj ni é re' daj rún' gataj chrej a ni é re' rian án re' aj. —Daj gataj Jesús.

Sois de vuestro padre el diablo

³⁹ Ngaa nī:

—Xi ni únj huin tsínj gu'naj Abraham. —Gataj ni sij.

Sanj gataj Jesús:

—Sisi huin xānga' á re' da'níj xi'í Abraham, ngaa nī guī'yaj á re' daj rún' guī'yaj sí'. ⁴⁰ Sanj nunj si gatā gunun ni é re' nuguan' xānga' huin nuguan' digyán Yan'anj riānj, sanj huin ruhua ni é re' dagahui' ni é re' yūnj. Sanj sé daj guī'yaj quij Abraham mánj. ⁴¹ Uyan 'yaj ni é re' daj rún' 'yaj chrej a ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Xi'í daj nī gataj ni sij:

—Sé ni únj huin da'níj gaquin' mánj. Sanj hua urin chrej ni únj huin Yan'anj. —Gataj ni sij.

⁴² Ngaa nī gataj Jesús:

—Sisi xānga' Yan'anj huin chrej a ni é re', nī gahuin 'i ruhua á re' nī'yaj á re' yūnj. Daj si gahui man'ānj rian nne Yan'anj. Nī ga'nāj chruhua xungūi nan. Sé si ga'nāj güenda man'ānj. Sanj ga'nāj xi'í si Yan'anj ga'níj ga'nāj.

⁴³ 'Na'ue gara da'nga' ruhua á re' nuguan' a'mī xi'í si na'uej ruhua á re' gunun a ni é re' nuguan' a'mī rian án re'. ⁴⁴ Chrej ni é re' huin sichre. Nī huin ruhua á re' guī'yaj á re' daj rún' huin ruhua guī'yaj chrej a ni é re'. Nī asij sini yan 'ngo huin sichre 'ngo si dagahui' niman. Nitaj aman ga nīca si-nuguan' sichre mánj. Nī nitaj aman ga'mi xānga' sichre mánj. Nī ngaa a'mi yya sichre, nī si-nuguan' man'an sichre a'mi. Daj si snan'anj sichre daj. Nī chrej ni ngūi a'mi snan'anj huin sichre aj.

⁴⁵ 'Sanj rjan a'mi xanga' man'anj, nĭ nun xuman ruhua á re' si a'mĭ mánj. ⁴⁶ Nĭ a 'ngo ni é re' si ga'ue gataj sisi da'uĭj gaquin' mánj. Nĭ sisi a'mĭ xangāj, nĭ un sin huin nĭ na'ue guxuman ruhua á re' guĭni'i a ni é re' si-nuguan'anj únj. ⁴⁷ Nĭ tsínj nico' Yan'anj, nĭ unun yya sij si-nuguan' Yan'anj. Sanj nitaj si nico' a ni é re' Yan'anj mánj. Xi'í daj na'uej ruhua á re' gunun a ni é re' si-nuguan' Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj israelita.

La preexistencia de Cristo

⁴⁸ Ngaa nĭ gataj ni sij:

—Xanga' nuguan' ga'mi ni únj sisi huín re' 'ngo tsínj samaritano. Nĭ nun nane xi'i nimán re' nej. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁴⁹ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Nitaj nane xi'i nun nimánj mánj. Nun yan'án chrē aj. Sanj nitaj si nun yan'anj án re' yūnj mánj. ⁵⁰ Nitaj si 'yaj sūnj sisi ga'mi sa' ni ngūi xi'ĭj. Sanj Yan'anj huin ruhua sisi ga'mi sa' ni ngūi xi'ĭj aj. Nĭ na'gui'yaj yya Yan'anj xi'í ni ngūi. ⁵¹ Xanga' atā gunun a ni é re' sisi tsínj gunun sa' si-nuguan'anj, nĭ nitaj aman gahui' sij mánj. —Daj gataj Jesús.

⁵² Yu'uj daj gataj ni tsínj israelita gunun Jesús:

—Yyaj nĭ hua ni'i yya ni únj sisi nun nane xi'i chruhua nimán re'. Daj si gahui' tsínj gu'naj Abraham nga daran' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nĭ atáj re': "Sisi gunun sa' 'ngo tsínj daj si-nuguan' re', nĭ si gahui' sij mánj." Daj atáj re'. ⁵³ Asĭ huin achĭj re' daj nga xi ni únj Abraham, ruhuá re' ní'. Gahui' sí' nĭ hué daj gahui' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Nĭ un tsínj huín re', ruhuá re' únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁵⁴ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Sisi gataj man'anj sisi tsínj sa' huĭnj, nĭ nitaj si ní'yanj si-nuguan'anj mánj. Sanj a'mi sa' chrē xi'ĭj. Nĭ hué man'an án re' ataj sisi

Dan'anj ni é re' huin chrē aj. ⁵⁵ Sanj nun ni'i a ni é re' chrē mánj. Sanj man'anj nĭ ni'ĭnj chrē aj. Nĭ sisi gataj sisi nun ni'ĭnj chrē, nĭ huĭnj 'ngo tsínj nne, daj rún' huin ni é re'. Sanj xanga' ni'ĭnj chrē. Nĭ 'yā daj rún' ataj si-nuguan' chrē aj.

⁵⁶ 'Gahui nĭa' ruhua xi ni é re' tsínj gu'naj Abraham xi'í si gana'uĭj sí' güi ga'na' man'anj chruhua xungüi nan. Nĭ guĭni'i sí' si ga'nāj. Ngaa nĭ gahui nĭa' yya ruhua sij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵⁷ Ngaa nĭ gataj ni sij:

—Achin guĭsij re' huĭj xia chi' yo'. Nĭ asa' ga'ue gataj re' sisi hua guĭni'í re' Abraham únj. —Gataj ni sij.

⁵⁸ Nĭ gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi ngaa achin ga'nga Abraham, nĭ hua nnēj aj. —Daj gataj Jesús.

⁵⁹ Yu'uj daj nĭ guida'a ni sij yej ga'ui' ni sij Jesús, ruhua ni sij. Sanj guixĭj huĭ Jesús man'an sij. Nĭ gahui sí' nuhui nico daj. Nĭ gachin sí' scanij ni sij gan'anj sí'.

9

Jesús sana a un ciego de nacimiento

¹ Nĭ ngaa gachin Jesús gan'anj sij, nĭ guĭni'í sij 'ngo tsínj duri. Nĭ duri sí' asij ga'nga sí'. ² Ngaa nĭ nachĭnj snan'anj ni tsínj nico' Jesús gataj ni sí':

—Maestro, un sin huin nĭ ga'nga duri tsínj nan únj. Asĭ si-gaquin' chrej sij guĭ'yaj ní'. Asĭ si-gaquin' man'an sij guĭ'yaj sa'. —Daj gataj ni sij.

³ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Sé xi'í si-gaquin' sij huin mánj. Nĭ sé xi'í si-gaquin' chrej sij nga nni sij huin mánj. Maan si huin ruhua Yan'anj sisi guĭni'í ni ngūi daj ga'ue guĭ'yaj sa' Yan'anj nga sij.

⁴ Ne' guní'yanjan nĭ hua nĭan guĭ'yaj né' si-sun si ga'nĭj ga'nāj chruhua xungüi nan. Daj si ngaa 'na' guĭni, nĭ na'ue guĭ'yaj sun nĭ a 'ngo né' ga mánj. ⁵ Nĭ ngaa nnēj chruhua xungüi nan, nĭ daj rún' huin 'ngo

yan'ān xiguin huinj chruhua xungüi aj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj nico' sij.

⁶ Nj ngaa guisj ga'mi Jesús nuguan' daj, nj garáj sta'nunj sij rian yo'ój. Nj gui'yaj sij doj sige' ngā dane sta'nunj sij. Nj garun sij rian tsínj duri daj. ⁷ Ngaa nj gataj Jesús gunun sí':

—Güj nā'nin' re' rián re' pozo nnee gu'naj Siloé. —Daj gataj Jesús. (Nj nuguan' Siloé huin ruhuaj gata: Nnee 'nā' anéj chrej, gui'yaj ni sij.) Ngaa nj gan'anj nā'nin' tsínj duri daj rian sij chruhua nnee daj. Nj ngaa nanicaj sij, nj hua ga'ue ni'yaj sij.

⁸ Nj hua guini'i ni ngüi huin dugüi' tsínj daj gane tsínj daj gachínj sij caridad. Ngaa nj nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' ni sij. Nj gataj ni sij:

—Nj sé tsínj nan huin tsínj nne achínj caridad, ruhua á re' a'. —Daj gataj ni sij.

⁹ Ngaa nj:

—Hué sij huin. —Gataj go'ngo ni sij.

Nj gataj ango ni sij:

—Sé sij huin nunj si hué daj hua sij. —Gataj ango ni sij.

Sanj gataj man'an tsínj daj:

—Huéj huin aj. —Gataj sí'.

¹⁰ Ngaa nj nachínj snan'anj ni sij sí'. Nj gataj ni sij:

—Daj gui'yáj re' nj ga'ue naxí'nij rián re' únj. —Gataj ni sij.

¹¹ Ngaa nj gataj tsínj daj:

—Tsínj gu'naj Jesús nj gui'yaj sí' sige'. Nj garun sí' riánj. Nj gataj sij gunūn: “Gan'anj nā'nij re' pozo nnee gu'naj Siloé.” Daj gataj sij gunūn. Ngaa nj ngaa guisj gan'anj na'nij riánj chruhua nnee daj, ngaa nj naxí'nij riánj aj. —Gataj tsínj daj gunun ni sij.

¹² Ngaa nj nachínj snan'anj ni sij sí'. Nj gataj ni sij:

—Nj a nne tsínj daj únj. —Gataj ni sij.

—Nun ni'ínj nj a nne sí'. —Gataj tsínj daj.

Los fariseos interrogan al ciego sanado

¹³ Hué dan nj nicaj ni sij tsínj ga duri daj gan'anj ni sij rian ni tsínj fariseo. ¹⁴ Nj güi naránj ruhua ni ngüi israelita huin ngaa gui'yaj Jesús sige', nj ganahuin tsínj duri daj. ¹⁵ Nj nachínj snan'anj ni sí' daj gui'yaj sij nahuin rian sij. Ngaa nj gataj sij:

—Garun 'ngo tsínj daj sige' riánj. Nj gan'anj nā'nij riánj. Nj yyaj nj xiguin ni'yā nánj. —Daj gataj sij.

¹⁶ Ngaa nj gataj go'ngo ni tsínj fariseo:

—Tsínj gui'yaj nan nj sé rian Yan'anj 'nā' sij mánj. Daj si nitaj si ní'yanj sij ngā güi naránj ruhua né' mánj. —Daj gataj go'ngo ni sij.

Sanj gataj ango ni sij:

—Sj ga'ue gui'yaj sij si sa' nico da sisi huin sij tsínj da'ui gaquin' mánj. —Daj gataj ango ni sij.

Ngaa nj ga'mi guitsi man'an ni sij xi'í Jesús. ¹⁷ Yu'uj daj gataj ruhua' yún ni sij rian tsínj daj:

—Daj gataj man'án re' xi'í tsínj gui'yaj naxi'nij rián re' únj. —Daj gataj ni sij.

Ngaa nj:

—Güendāj nj hué sij huin 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj, ruhuāj aj. —Gataj tsínj daj xi'í Jesús.

¹⁸ Sanj nun guxuman ruhua ni tsínj israelita sisi hua yya ga duri tsínj daj, nj naxi'nij rian sij. Yu'uj daj nj gaquinj ni sí' chrej sij nej, nni sij nej, ga'na' nungüej nicā sij rian ni sí'. ¹⁹ Nj nachínj snan'anj ni sí'. Nj gataj ni sí':

—Xāngā' da'nij nungüej é re' huin tsínj nan ní'. Nj xāngā' ga'nga duri sij ní'. Asā' ga'ue ni'yaj sa' sij, ruhua nungüej é re' únj. —Daj gataj ni sí'.

²⁰ Ngaa nj gataj nungüej nicā sij:

—Ni'i yya únj sisi da'nij únj huin sí'. Nj ni'i yya únj sisi ga'nga duri sí' nej. ²¹ Sanj nun ni'i únj un sin gui'yaj, nj ni'yaj sa' sij yyaj. Nj nun ni'i únj un tsínj gui'yaj, nj naxi'nij rian sij. Nachinj snan'anj ni é re' sij si achij sij. Nj ga'mi sij xi'í man'an sij. —Daj gataj nungüej nicā sij.

22 Hué daj ga'mi nungüej sij si xu'ui' sij ni'yaj sij ni tsínj israelita. Daj si uyan hua ga'mi ni tsínj israelita sisi guiri ni sí' ne' chrej xe' go'ngo tsínj man chruhua nuhui gataj sisi Jesús huin Cristo. 23 Xi'í daj gataj chrej sij nga nni sij:

—Nachin' snan'anj ni é re' sij si hua achij sij. —Daj gataj nungüej sij.

24 Ngaa n̄i naquínj ruhua' yún ni tsínj israelita tsínj gahuin duri daj. N̄i gataj ni sij:

—Gataj n̄ica yyá re' rian Yan'anj daj guirán' re'. Daj si ni'i ni únj sisi tsínj daj huin 'ngo tsínj da'ui gaquin'. —Daj gataj ni sij.

25 Ngaa n̄i gataj tsínj gahuin duri daj:

—Nun ni'inj sisi da'ui sij gaquin'. Urin si ni'inj sisi durij, n̄i hua a'ue ni'yā ruhuāj nánj. —Daj gataj sij.

26 Ngaa n̄i nachínj snan'anj ruhua' yún ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Daj gui'yaj sij, n̄i naxi'nij rian re', gui'yaj sij únj. —Daj gataj ni sij.

27 N̄i gataj sij:

—Hua gatā gunun ni é re', san̄i na'ue gunun ni é re' mánj. N̄i un sin huin ruhua ni é re', n̄i nata' ruhua' yúnj gunun a ni é re', ruhua á re' únj. N̄i guinico' ni é re' man'an sij, ruhua á re' ní'. —Daj gataj tsínj daj.

28 Ngaa n̄i ga'mi quij ni sij gataj ni sij gunun tsínj daj:

—Man'án re' nico' tsínj daj, san̄i nico' ni únj Moisés. 29 Ni'i ni únj sisi ga'mi Yan'anj nga Moisés. San̄i nun ni'i ni únj n̄i a 'na' tsínj da mánj. —Daj gataj ni sij.

30 Ngaa n̄i gataj tsínj gahuin duri daj:

—Gahuin yan'anj ruhuāj ni'yā sinuguan' ni é re'. Daj si nun ni'i ni é re' n̄i a 'na' sij. N̄i hué sij gui'yaj naxi'nij rianj. 31 Ni'i sa' né' sisi nitaj si unun Yan'anj nuguan' achínj jni'yaj ni ngüi da'ui gaquin' rian Yan'anj mánj. San̄i sisi nun yan'anj né' rian Yan'anj, n̄i sisi 'yaj né' si huin ruhua Yan'anj, n̄i unun Yan'anj si achínj jni'yaj né' rian Yan'anj anj.

32 Nitaj aman gunun né' nuguan' sisi naxi'nij rian 'ngo tsínj ga'nga duri, gui'yaj 'ngo tsínj da mánj. 33 N̄i a 'ngo rasun sa' si ga'ue gui'yaj tsínj daj sisi sé rian Yan'anj 'na' sij mánj. —Daj gataj tsínj ga duri daj.

34 Ngaa n̄i gataj ni sij:

—Asij ga'ngá re', n̄i da'ui re' gaquin' anj. Ngaa n̄i huin ruhuá re' digyán re' rian ni únj ní'. —Daj gataj ni sij.

Ngaa n̄i guiri ni sij sí' chruhua nuhui.

Ceguera espiritual

35 Ngaa n̄i gunun Jesús nuguan' sisi guiri ni sij tsínj daj chruhua nuhui. N̄i ngaa nacaj dugüi' sij nga sí', n̄i nachínj snan'anj sij sí'. N̄i gataj sij:

—Xuman ruhuá re' ni'yáj re' da'nij Yan'anj ní'. —Daj gataj Jesús.

36 Ngaa n̄i gataj sí':

—Señor, gataj re' un tsínj huin da'nij Yan'anj, ngaa n̄i guxuman ruhuāj ni'yā man'an sí'. —Daj gataj tsínj daj.

37 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Hua guini'í re' sí' si huēj huin sí' a'mī nga re' aj. —Daj gataj Jesús.

38 Ngaa n̄i gataj tsínj daj:

—Xuman ruhuāj ni'inj so', Señor. —Daj gataj sij n̄i ganiquin' ráj dacoj sij rian Jesús.

39 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga'na' man'anj chruhua xungüi nan sisi nagui'yaj yyāj si-gaquin' ni ngüi. N̄i xi'í ni tsínj nun ni'i, n̄i gui'yā sisi guini'i ni sij. Daj si xacaj ni sij cuenta sisi nun ni'i ni sij. N̄i xi'í ni tsínj ataj sisi ni'i ni sij, san̄i gui'yā sisi garánj rian ni sij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

40 N̄i ngaa gunun go'ngo ni tsínj fariseo niquin' yu'uj daj si gataj Jesús, n̄i nachínj snan'anj ni sij sí'. N̄i gataj ni sij:

—Daj rún' hua tsínj aránj rian hua ni únj, ruhuá re' ní'. —Gataj ni sij.

41 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Sisi nun ni'i a ni é re', n̄i nitaj gaquin' da'ui a ni é re' mánj. San̄i

rian ataj ni é re' yyaj sisi ni'i ni é re', xi'í daj 'ngo da'ui ni é re' gaquin'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

10

Parábola del redil

¹ Ngaa sǵ ni gataj Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re': Sisi un tsínj ahuí ne' chrej rucu xingá man xachij atúj sij chruhua xingá, nǵ hué sij huin tsínj tǵ. Daj si na'uej ruhua sij gatu sij ne' rian xingá rian atúj né'. ² Sanǵ tsínj atúj rian xingá, nǵ hué sij huin tsínj dan xachij. Nǵ dugumi sij. ³ Nǵ na'nǵ tsínj dugumi rian xingá gatu tsínj dan daj. Nǵ a'mi sij si-xugüi go'ngo xuj. Nǵ nani'i ni xuj si-nane sij. Nǵ guiri sij xú' chruhua xingá. ⁴ Nǵ ngaa gahui ni xachij daj, nǵ táj dian tsínj dugumi daj. Nǵ nico' ni xuj rucú sij. Daj si hua ni'i ni xuj si-nane sij aj. ⁵ Sanǵ sǵ guinico' ni xucu ango tsínj daj. Maan si gunánj xuj rian sí'. Daj si nun ni'i xuj si-nane ango tsínj da mánj. —Daj gataj Jesús.

⁶ Nǵ daj rún' hua 'ngo cuento hua nuguan' ga'mi Jesús rian ni sij. Sanǵ nun gara da'nga' ruhua ni sij si gataj sí'.

Jesús, el buen pastor

⁷ Ngaa nǵ gataj ruhua' yún Jesús:

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi daj rún' huin rian xingá rian atúj ni xachij, nǵ hué daj huin man'ánj. ⁸ Daran' ni tsínj ga'nǵ' ngaa achin ga'na' man'ánj, nǵ huin ni sij tsínj tǵ. Sanǵ nun gunun ni xuj si ga'mi ni sí'. ⁹ Daj rún' huin rian xingá huin man'ánj. Tsínj 'nǵ' riánj, nǵ gatu sij chruhua xingá, nǵ ganani sij, gui'yā. Nǵ gahuin sij daj rún' huin xachij ngaa ahuí natu xuj chruhua xingá nari' xuj xa xuj.

¹⁰ 'Sanǵ maan si huin ruhua tsínj tǵ daj gui'yaj tǵ sí', nǵ dagahui' sí' nej, nǵ dere' sí' ni xachij daj, huin ruhua sí'. Sanǵ ga'nǵ xi'í si huin ruhuāj ga nǵ'na' ni xachij. Nǵ ga nǵ'na' xanga' ni xuj, ruhuāj aj.

¹¹ 'Huēj huin tsínj dugumi sa' ni xachij. Nǵ gahuǵ xi'í ni dǵnj. ¹² Tsínj huin moso, sanǵ sé tsínj dan xachij huin sij mánj. Tsínj 'yaj gana san'anj huin sij aj. Nǵ ngaa guini'i sij 'ngo xá'yanj huee, nǵ dunáj sij ni xachij. Nǵ gunánj sij gan'anj sij. Ngaa nǵ guida'a xá'yanj xachij daj. Nǵ gaxa'nǵ daran' ni xachij, gui'yaj xá'yanj da aj. ¹³ Nǵ unánj tsínj moso daj si nitaj si nahuij ruhua sij ni'yaj sij ni xachij mánj. Maan si tsínj 'yaj gana san'anj huin sij aj.

¹⁴ 'Huēj huin tsínj dugumi sa' xachij. Nǵ ni'ínj ni dǵnj. Nǵ ni'i ni dǵnj man'ánj nej. ¹⁵ Nǵ ni'i chrē man'ánj. Nǵ ni'ínj chrē nej. Nǵ daj rún' hua man'ánj nga chrē, nǵ da'nga' daj hua ni dǵnj ngāj. Nǵ gahuǵ xi'í ni dǵnj xachij nej. ¹⁶ Nǵ nǵcā ango ni dǵnj xachij. Nǵ sé si nun xuj chruhua xingá nan mánj. Nǵ hua nián guinicā ango ni xú' daj ga'nǵ. Ngaa nǵ gunun ni xú' si-nuguan'ánj. Nǵ guiman gahuin chre' ni xú' nga ni xucu mán asǵj sini. Ngaa nǵ man'ánj dugumi daran' ni xachij daj.

¹⁷ 'Nǵ ga'uej ruhuāj gahuǵ. Nǵ gana'nǵ ruhua' yǵnj. Nǵ xi'í si ga'uej ruhuāj gahuǵ xi'í ni dǵnj, nǵ xi'í daj 'ǵ ruhua chrē ni'ya man'ánj. ¹⁸ Nitaj si gui'yaj ango ni sij sisi gahuǵ. Sanǵ gahuǵ güenda man'ánj. Hua sun riánj gatā sisi gahuǵ. Nǵ hua sun riánj gatā sisi gana'nǵ ruhua' yǵnj nej aj. Nan huin sun ga'nin' chrē riánj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁹ Nǵ ngaa gunun ni tsínj israelita ni nuguan' daj, nǵ ga'mi guitsi ruhua' yún ni sij. ²⁰ Nǵ gataj da'aj ni sij:

—Nun nane xi'i niman sij. Nǵ sinúnj sij nej. Ngaa nǵ un sin nǵ unun a ni é re' si ataj sij únj. —Daj gataj ni sij.

²¹ Sanǵ gataj ango da'aj ni sij:

—Nitaj si a'mi 'ngo tsínj nun nane xi'i niman nuguan' hua nan mánj. Nǵ sǵ ga'ue nǵxi'ni rian tsínj duri,

gui'yaj 'ngo nane xi'i mánj. —Daj gataj ni sij.

Los judíos rechazan a Jesús

²² Nj xuman' Jerusalén, nj gui'yaj ni sij gui'yanj xi'í si nasíj yo' ngaa naga'ui' ni sij nuhui nico rian Yan'anj. Nj ni yahuj nuhui huin. ²³ Nj achéj Jesús chruhua nuhui chruhua 'ngo corredo gu'naj Salomón. ²⁴ Ngaa nj ganicaj ni tsínj israelita xi'níj Jesús. Nj nachínj snan'anj ni sij sí'. Nj gataj ni sij:

—Nj aman guisij gui gahuin yya ruhua únj nj'yaj únj man'án re' únj. Sisí hué re' huin Cristo, nj 'ngo yun gataj yyá re' gunun únj. —Daj gataj ni sij.

²⁵ Ngaa nj gataj Jesús:

—Hua gatā gunun a ni é re', sanj nun guxuman ruhua á re' mánj. Nj si sa' nico 'yā xi'í chrē digyán yya rian án re' daj tsínj huínj anj. ²⁶ Sanj nun guxuman ruhua á re' nj'yaj á re' man'anj. Daj si sé dānj xachij huin ni é re' mánj. Nj hua gatā gunun a ni é re' nuguan' nan. ²⁷ Nj unun ni dānj xachij si-nanēj. Nj ni'inj ni xuj. Nj nico' ni xuj rucūj. ²⁸ Nj a'uij si guiman njganj ni xuj nga Yan'anj. Nj nitaj aman gahui' ni xuj. Nj nitaj a 'ngo ni tsínj ga'ue ga'ne ni xuj ra'āj mánj. ²⁹ Riqui chrē ni xuj riānj. Nj huin achij chrē daj nga daran' anj. Yu'uj daj nj a 'ngo ni tsínj sj gahuin nucaj ga'ne ni xuj ra'a chrē mánj. ³⁰ Rún' hua urin tsínj hua man'anj nga chrē nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³¹ Ngaa nj guida'a ruhua' yún ni tsínj israelita yej ga'ui' ni sij Jesús, ruhua ni sij.

³² Sanj gataj Jesús:

—Guisij gui'yā nico si sa' guini'i a ni é re'. Nj gahuin nucaj gui'yā daj, gui'yaj chrē. Nj xi'í un si sa' daj huin ruhua á re' ga'ui' a ni é re' yej man'anj únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³³ Nj gataj ni sij:

—Sé xi'í 'ngo si sa' nico gui'yáj re' ga'ui' ni únj yéj re' mánj. Sanj ga'ui'

únj yej man'án re' xi'í si a'mí re' 'ngo nuguan' quij xi'í Yan'anj. Nj maan si 'ngo tsínj huín re'. Nj 'yáj re' sisí huin man'án re' Yan'anj. —Daj gataj ni sij.

³⁴ Ngaa nj gataj Jesús:

—Hua njca si-ducuanj nicaj á re'. Nj nuguan' ga'mi man'an Yan'anj huin nuguan' daj. Nj gataj Yan'anj: “Gataj man'anj sisí huin ni é re' yan'anj.” Hué daj gataj Yan'anj gunun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ³⁵ Hué dan nj sisí man'an Yan'anj gataj sisí ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj huin yan'anj, (nj ni'i yya né' sisí nuguan' xanga' huin si-nuguan' Yan'anj), ³⁶ ngaa nj sisí gahuin ninj, gui'yaj Yan'anj, nj sisí ga'níj Yan'anj ga'nāj chruhua xungüj, ngaa nj asa' ga'ue gataj á re' sisí a'mi quí xi'í Yan'anj ngaa gatā gunun a ni é re' sisí da'níj Yan'anj huínj únj. ³⁷ Nj sisí nitaj si 'yaj sūnj si-sun chrē, ngaa nj sj guxuman ruhua á re' nj'yaj á re' man'anj mánj. ³⁸ Sanj sisí yya 'yaj sūnj si-sun chrē, ngaa nj nunj si nun xuman ruhua á re' nj'yaj ni é re' man'anj, sanj hua xi'í guxuman ruhua á re' si sa' nico gui'yā aj. Da' síj, ngaa nj xacaj á re' cuenta, nj guini'i a ni é re' sisí nne chrē ngāj, nj nnēj nga chrē nej. —Daj gataj Jesús.

³⁹ Ngaa nj gahuin ruhua ruhua' yún ni sij guida'a ni sij Jesús. Sanj guinani sí' rian ni sij.

⁴⁰ Ngaa nj gahui Jesús gan'anj ruhua' yún sij anéj chrej xinéj nnee gu'naj Jordán. Nj gunáj sij yu'uj daj rian duguata' nnee sini Juan ni ngüj. ⁴¹ Nj ga'nā' nico ni ngüj rian Jesús. Nj gataj ni sij:

—Xanga' ni nun gui'yaj Juan si sa' nico. Sanj gahuin yya daran' si gataj sij xi'í Jesús. —Gataj ni sij.

⁴² Nj nico ni ngüj guxuman ruhua ni'yaj Jesús yu'uj daj.

11

Muerte de Lázaro

¹ Hué dan n̄i hua 'ngō tsínj a'nan' gu'naj sí' Lázaro. N̄i nne sí' xuman' Betania huin xánj yun'unj gu'naj María ngā xugüij ún' Marta. ² (N̄i xica'uij Lázaro huin María. Hué ún' huin si gayanj nnee quin' daj dacój Jesús. N̄i nacō dacój sí', gui'yaj ún' ngā hueé chra ún'.) ³ Ngaa n̄i ga'n̄ij n̄ungüej xica'uij Lázaro 'ngō nuguan' rian Jesús, gataj n̄ungüej unj:

—Axa' tsínj 'i ruhuá re', san̄i a'nan' sij, Señor. —Daj gataj nuguan' ga'n̄ij n̄ungüej unj rian Jesús.

⁴ N̄i ngaa gunun Jesús nuguan' daj, n̄i gataj sí':

—Sé si gahui' sij, gui'yaj xi'i da mánj. San̄i guiran' sij sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'ij huinj da'n̄ij Yan'anj nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nata' nuguan' daj rian sij.

⁵ N̄i 'i ruhua Jesús ni'yaj sí' Marta ngā María ngā xica'uij n̄ungüej ún' Lázaro. ⁶ San̄i gunáj sí' yahuij güi rian nne sí' ngaa gunun sí' sisi a'nan' Lázaro. ⁷ Ngaa s̄ij n̄i gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Gan'anj ruhua' yún né' estado Judea aj. —Daj gataj Jesús.

⁸ N̄i gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Rabí, cuanj n̄i gahuin ruhua ni tsínj israelita man yu'uj daj ga'ui' ni sij yej man'án re'. N̄i un sin huin n̄i huin ruhuá re' gan'anj ruhua' yún re' yu'uj daj únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Sé si xanga' sisi xuhuij hora nica' güi a'. N̄i sisi chéj né' ne' guni'yanj, n̄i si natuj né' mánj. Daj si xiguin yan'an xata' aj. ¹⁰ San̄i sisi chéj né' ne' n̄i, n̄i natuj né' xi'í si nitaj yan'an xiguin mánj. —Daj gataj Jesús.

¹¹ Ngaa guis̄ij ga'mi Jesús daj, n̄i gataj ruhua' yún sij:

—Atoj Lázaro tsínj nica' dugüi' ngā né'. Gan'an gan'anj jnanun ruhuáj sij. —Daj gataj Jesús.

¹² Yu'uj daj gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Señor, sisi atoj sij, n̄i ganahuin sa' sij aj. —Daj gataj ni sij.

¹³ N̄i da'nga' daj gataj Jesús si hua ni'i sí' si Lázaro hua gahui'. San̄i gani ruhua ni tsínj nico' Jesús sisi yya atoj Lázaro, gataj Jesús, ruhua ni sij. ¹⁴ Ngaa n̄i ga'mi n̄ica Jesús rian ni sij. N̄i gataj sí':

—Hua gahui' Lázaro aj. ¹⁵ N̄i huin niā' ruhuáj sisi nun ganēj yu'uj daj ngaa gahui' sí'. Xi'í si gahui' sí', n̄i guxuman doj ruhua á re' n̄i'yaj á re' man'ānj. San̄i gan'anj né' rian ngaj sij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁶ Ngaa n̄i gataj tsínj gu'naj Tomás, huin tsínj gu'naj Dídimó nej gunun ango ni tsínj nico' Jesús:

—Gan'anj né' n̄i gahui' nuguan'an né' ngā sij. —Daj gataj Tomás.

Jesús, la resurrección y la vida

¹⁷ N̄i ngaa guis̄ij Jesús yu'uj daj, n̄i gataj ni ngüi gunun sij sisi guis̄ij gan'anj güi gachin' ni sij níman daj. ¹⁸ N̄i n̄ichrun' 'ngō si hua'n̄ij kilómetro du'ua xuman' Betania ngaj xuman' Jerusalén. ¹⁹ N̄i gan'anj n̄i'yaj nico' ni ngüi israelita rian nne Marta ngā María sisi nahuin niā' ruhua n̄ungüej xugüi'ij unj. Daj si nani ruhua n̄ungüej unj xi'í xica'uij unj gahui'.

²⁰ N̄i ngaa gunun Marta sisi 'na' guis̄ij Jesús, n̄i gahui unj nahuin ra'a unj Jesús. San̄i gunáj María chruhua hue'. ²¹ Ngaa n̄i gataj Marta gunun Jesús:

—Señor, sisi nun gané re' cuanj, n̄i si gahui' xica'uī sa mánj. ²² San̄i ni'inj yyaj sisi daran' si achinj jni'yáj re' rian Yan'anj, n̄i r̄iqui Yan'anj anj. —Daj gataj Marta.

²³ Ngaa n̄i:

—Gana'n̄ij xica'uīj re' aj. —Gataj Jesús.

²⁴ N̄i:

—Ni'inj sisi gana'n̄ij sij ngaa gana'n̄ij ni níman güi ganahuij xungüi aj. —Gataj Marta gunun Jesús.

²⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Huēj gūi'yaj si ḡana'nij ni níman. N̄i ḡa n̄i'na' n̄iganj ni sij nga Yan'anj, gūi'yā. N̄i n̄un̄j si hua gahui' 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj man'ānj, san̄i ḡana'nij sij, gūi'yā aj. ²⁶ N̄i daran' ni nḡüi hua n̄i'na' mán, n̄i nitaj aman gahui' niman ni sij sisi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'ānj. Xuman ruhuá re' nuguan' nan ní. —Daj gataj Jesús gunun Marta.

²⁷ Ngaa n̄i gataj Marta:

—Xuman ruhuāj sisi hué re' huin Cristo da'n̄ij Yan'anj. N̄i ga'ná' re' chruhua xunḡüi nan, Señor. —Daj gataj Marta.

Jesús llora ante la tumba de Lázaro

²⁸ Ngaa guis̄ij ga'mi unj nuguan' nan, n̄i gan'anj gaquinj unj xuḡüi'ij unj, María. N̄i gataj hūi unj gunun María:

—Niquin' Maestro aquínj sij man'án re' aj. —Daj gataj Marta gunun María.

²⁹ N̄i ngaa gunun María nuguan' daj, n̄i naxuman yoḡ unj gan'anj n̄i'yaj unj rian niquin' Jesús. ³⁰ San̄i nun ḡüin gahuin gatúj Jesús xuman' daj. Hua guē niquin' sij rian nari' Marta sij.

³¹ Ngaa n̄i ni nḡüi israelita man chruhua hue', n̄i nḡüi a'mi nga María xi'í niman gahui', n̄i guini'i ni sij sisi naxuman yoḡ ún' gan'anj ún'. N̄i gani ruhua ni sij sisi gan'anj ún' ḡaco ún', ruhua ni sij. N̄i guinico' ni sij r̄ucu ún' gan'anj ni sij.

³² N̄i ngaa guis̄ij María rian niquin' Jesús, n̄i guini'i ún' man'an sí'. Ngaa ni ganiquin' ráj d̄acoj ún' rian sí'. N̄i gataj ún':

—Señor, sisi nun gané re' nan cuanj, n̄i si gahui' xica'uī sa mánj. —Gataj María gunun Jesús.

³³ N̄i ngaa guini'i Jesús sisi aco María nga ni nḡüi israelita ga'na' nga ún', n̄i ducu ganani ruhua sí'.

³⁴ Ngaa n̄i gataj sí':

—N̄i a gachin' ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i:

—Ḡun' n̄i'yáj re', Señor. —Gataj ni sij.

³⁵ Ngaa n̄i gaco Jesús aj. ³⁶ Yu'uj daj gataj ni nḡüi israelita:

—N̄i'yaj á re' si ducu 'i ruhua sij ni'yaj sij tsínj gahui' daj. —Daj gataj ni sij.

³⁷ San̄i gataj go'ngo ni sij:

—Hué tsínj nan gūi'yaj naxi'n̄ij rian 'ngo tsínj duri. N̄i sisi hué daj nucuj sij, n̄i un sin huin n̄i ga'nin' ruhua sij sisi gahui' Lázaro únj. —Daj gataj ni sij.

Resurrección de Lázaro

³⁸ Ngaa n̄i ducu ganani ruhua Jesús. N̄i gahuin n̄ichrun' sij rian gachin' ni sij Lázaro huin 'ngo huej. N̄i hua ránj 'ngo yej x̄achij rian yu'uj. ³⁹ Ngaa n̄i:

—Ḡuxun a ni é re' yej aj. —Gataj Jesús.

Ngaa n̄i gataj Marta xica'uij tsínj gahui' daj gunun Jesús:

—Señor, san̄i ga guin' ri'yuj sij si guis̄ij gan'anj ḡüi ngaj sij aj. —Daj gataj Marta.

⁴⁰ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun unj:

—Hua gatā gunún re' sisi ḡuxuman ruhuá re' n̄i'yaj re' man'ānj, ngaa n̄i gūini'í re' sisi nucuj gūi'yaj Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ Ngaa n̄i guxun ni sij yej rian gachin' ni sij níman. N̄i guini'yaj Jesús xata', n̄i gataj sí':

—Tata chré', guruhuá re' si gunún re' si-nuguan'ānj. ⁴² Ni'inj sisi n̄iganj unún re' nuguan' a'mī. San̄i a'mī nuguan' nan sisi gunun ni nḡüi mán yu'uj nan nḡāj sisi ḡuxuman ruhua ni sij si hué re' huin si ga'n̄ij ga'nāj chruhua xunḡüi nan. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

⁴³ Ngaa guis̄ij gataj Jesús nuguan' daj, n̄i nucuj gaguáj sij. N̄i gataj sij:

—Lázaro, gahui so' ga'na' so' aj. —Daj gataj Jesús gaguáj sij.

⁴⁴ Ngaa n̄i gahui tsínj gahui' daj. N̄i anumi ra'a sij nga dacój sij atsiy da gahui sij. N̄i hua ránj rian sij 'ngo paño. Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄achi a ni é re' atsiy, n̄i ga'ue gan'anj sij aj. —Daj gataj Jesús.

El complot para matar a Jesús

⁴⁵ N̄i guini'i ni ngüi israelita ni ngüi ga'na' nga María si gui'yaj Jesús. Xi'í daj guxuman ruhua nico ni sij guini'i ni sij Jesús. ⁴⁶ San̄i gan'anj nata' ango da'aj ni sij rian ni tsínj fariseo si gui'yaj Jesús. ⁴⁷ Ngaa n̄i nahuin yu' ni tsínj fariseo nga ni chrej a'nin' rian ni chrej, gui'yaj ni sij 'ngo junta. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin gui'yaj né' ruhua á re' únj. Daj si tsínj daj 'yaj nico si sa' digyán sij rian ni ngüi aj. ⁴⁸ Sis̄i ga'nin' ruhua né', n̄i guxuman ruhua daran' ni ngüi guini'yaj ni sij sí'. Hué dan n̄i ga'na' ni tsínj nicaj sun ni tsínj romano, n̄i duguane ni sij si-nuhui né'. N̄i jnahui ni sij xánj né' nej. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

⁴⁹ San̄i ga'mi 'ngo dugüi' ni sij huin tsínj gu'naj Caifás, huin sí' chrej huin rian nin' yo' daj. N̄i gataj sí':

—Nun ni'i a ni é re' mánj. ⁵⁰ N̄i nitaj si acaj ni é re' cuenta sis̄i sa' gahui' urin tsínj daj xi'í ni ngüi. Ngaa n̄i sé daran' né' ni tsínj israelita ganahuij mánj. —Daj gataj Caifás gunun ni sij.

⁵¹ San̄i nun gataj Caifás nuguan' daj güenda man'an sij. San̄i rian huin sí' chrej huin rian nin' yo' daj, n̄i ga'mi sí' si-nuguan' Yan'anj sis̄i gahui' Jesús xi'í ni ngüi israelita. ⁵² N̄i sé xi'í urin ni ngüi israelita huin gahui' Jesús mánj. San̄i gahui' sij sis̄i nahuin chre' daran' ni ngüi huin da'nij Yan'anj huin ni ngüi gaxa'ni chruhua xungüi, gui'yaj sij.

⁵³ Ngaa n̄i asij güi daj, n̄i daga'mi dugüi' ni sij sis̄i dagahui' ni sij Jesús.

⁵⁴ Hué dan n̄i nun gache renga' Jesús scanij ni ngüi israelita ga mánj. San̄i gahui sij estado Judea gan'anj sij 'ngo yu'uj ngaj nichrun' quij

gui'yanj n̄aco 'ngo xuman' gu'naj Efraín. N̄i yu'uj daj gunáj sij nga ni tsínj nico' sij.

⁵⁵ Ngaa n̄i gahuin nichrun' gui'yanj pascua gui'yaj ni tsínj israelita. N̄i gahui ni ngüi mán gō'ngo ni xuman' gan'anj ni sij xuman' Jerusalén. Daj si huin ruhua ni sij nagui'yaj sa' ni sij man'an ni sij rian Yan'anj daj rún' ataj si-ley Moisés ngaa achin gahuin gui'yanj pascua. ⁵⁶ N̄i achéj ni sij nano' ni sij Jesús. N̄i nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' ni sij mán ni sij chruhua nuhui. N̄i gataj ni sij:

—Daj ani ruhua ni é re' únj. Ga'na' sij gui'yanj nan ní', as̄i si ga'na' sij sa'. —Daj gataj ni sij.

⁵⁷ N̄i hua ga'nin' ni tsínj fariseo nga ni chrej a'nin' sun rian ni ngüi. N̄i gataj snan'anj ni sij rian ni sí' sis̄i guini'i ni sí' n̄i a nne Jesús, n̄i gan'anj nata' ni sí' rian ni sij. Ngaa ni ga'ue guida'a ni sij Jesús, ruhua ni sij.

12

Jesús es ungido en Betania

¹ N̄i ngaa achin yatan' güi gahuin gui'yanj pascua, n̄i gan'anj Jesús xuman' Betania rian nne Lázaro tsínj ganá'nij scanij ni níman, gui'yaj Jesús. ² N̄i gahuin sti'n̄i Jesús, gui'yaj ni sij. N̄i anicaj Marta si xa ni sij. N̄i nne Lázaro rian mesa xa sij nga Jesús. ³ Ngaa n̄i nicaj María 'ngo gaga' nun gasiti guin' daj gu'naj-á' nardo ga'na' ún' rian nne Jesús. N̄i du'ue nin' ruhua-á'. N̄i garij ún' dacój Jesús. Ngaa n̄i naru'ui ún' nga hueé chra' ún'. N̄i ga guin' daj chruhua hue', gui'yaj gasiti daj.

⁴ Ngaa n̄i nne Judas da'nij Simón huin sí' 'ngo tsínj nico' Jesús. N̄i tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun huin sí'. ⁵ N̄i gataj sí':

—N̄i un sin huin n̄i nun gane' gasiti nan sis̄i guiri' né' hua'nij ciento denario san'anj chracuij né' ni ngüi ni qui' únj. —Daj gataj Judas.

⁶ Sanj nitaj si nahuij ruhua Judas ni'yaj sij ni ngüi niqui mánj. Maan si dugumi sij bolsa nun si-san'anj daran' ni sij. Nj guida'a sij si-san'anj ni sí' gutin' sij. Daj si huin sij 'ngo tsínj tų. ⁷ Ngaa nj gataj Jesús gunun Judas:

—Ga'nin' ruhuá re' si hué daj 'yaj ún' ngá gasiti nan xi'í güi gachin' ni sij yünj. ⁸ Nj ya'yoj nne ni ngüi niqui scanij ni é re'. Sanj sé si gane niganj man'anj ngá á re' mánj. —Daj gataj Jesús.

El complot contra Lázaro

⁹ Ngaa nj gunun nico ni ngüi israelita sisi nne Jesús xuman' Betania. Ngaa nj gan'anj ni sij xuman' daj. Nj sé urin Jesús gan'anj ni'yaj ni sij. Sanj gan'anj ni'yaj ni sij Lázaro huin tsínj ganá'nij scanij ni níman, gui'yaj Jesús. ¹⁰ Sanj uyan daga'mi dugüi' ni chrej a'nin' sisi dagahui' ni sij Lázaro nej. ¹¹ Daj si xi'í Lázaro huin sisi gahuin nini nico ni ngüi israelita sisi guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

La entrada triunfal en Jerusalén

¹² Ngaa nj ango güi nj gunun daran' ni ngüi ga'na' rian gahuin gui'yanj pascua sisi 'na' Jesús chrej gatu sí' xuman' Jerusalén. ¹³ Ngaa nj ga'nin' ni sij ra'a yun. Nj gahui ni sij du'ua xuman' gan'anj nacıj ni sij Jesús. Nj gaguáj ni sij. Nj gataj ni sij:

—Ga sa' hueé rian tsínj 'na' rian si-xugüi Señor. Sa' hueé huin si-rey ni tsínj israelita. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij.

¹⁴ Ngaa nj nari' Jesús 'ngo urruj. Nj guitáj sij xú'. Daj si hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj:

¹⁵ Sį guxu'ui' ni é re' huin ín re' ni ngüi man xuman' Sión.

Daj sij 'na' si-rey ni é re' táj sij 'ngo urruj da'nij urruj xana.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁶ Asij sini nj nun gara da'nga' ruhua ni tsínj nico' Jesús xi'í si guiran' sí'. Sanj ngaa guisįj ganahuin 'ueé Jesús, gui'yaj Yan'anj,

nj nanun ruhua ni sij sisi hua garun ni sí' nuguan' nan xi'í Jesús. Nj nanun ruhua ni sij sisi da'nga' daj gui'yaj ni ngüi ngá Jesús.

¹⁷ Nj ni ngüi guini'i ngaa gaquínj Jesús Lázaro sisi gahui sí' chruhua yu'uj, nj nata' ni sij rian dugüi' ni sij si guini'i ni sij ngaa ganá'nij Lázaro scanij ni níman, gui'yaj Jesús. ¹⁸ Xi'í si gunun ni ngüi sisi gui'yaj Jesús si sa' nico daj, nj gan'anj nacıj ni sij Jesús. ¹⁹ Sanj gataj ni tsínj fariseo gunun ni dugüi' ni sij:

—Nj'yaj á re'. Nj sį guiri' né' yyaj ga mánj si daran' ni ngüi huaj ngá sij. —Daj gataj ni sij.

²⁰ Nj gan'anj go'ngo ni tsínj griego xuman' Jerusalén rian gunun gui'yanj daj. Nj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj, ruhua ni sij. ²¹ Nj gahuin nıchrun' ni sij rian tsínj gu'naj Felipe huin sí' 'ngo tsínj 'na' xuman' Betania 'ngo xuman' ngaj estado Galilea. Nj gachínj jni'yaj ni sij rian sí'. Nj gataj ni sij:

—Señor, ruhua ni únj guini'i únj Jesús. —Daj gataj ni sij.

²² Ngaa nj gan'anj Felipe gataj sí' nuguan' daj rian tsínj gu'naj Andrés. Ngaa nj gan'anj nungüej sí' gan'anj nacıj sí' rian Jesús. ²³ Ngaa nj gataj Jesús:

—Yyaj guisįj güi sisi ganahuin 'ueé da'nij ni ngüi huin man'anj.

²⁴ Xanga' atā rian án re' sisi daj rún' hua can trigo huin né'. Nj sisi sį guinij 'ngo can trigo riqui yo'ój gahui'-í', nj rún' hua can daj hué daj hua-á' guna-á'. Sanj sisi gahui'-í', nj xira'-á', nj ayu nico can chra-á'. ²⁵ Hué dan nj tsínj na'uej ruhua gahui' ngāj, nj ga ni'ya sij. Sanj tsínj ga'uej ruhua gahui' xi'įj chruhua xungüi nan, nj gane niganj niman sij aj. ²⁶ Nj tsínj huin ruhua gui'yaj sun riānj, nj hua nıan guinico' sij man'anj. Nj rian ganēj, nj hué yu'uj daj gane tsínj 'yaj sun riānj nej. Nj guinun yan'anj chrē tsínj 'yaj sun riānj.

²⁷ 'Yyaj n̄i ducu nani ruhuāj. N̄i un sin huin gatā gunun Yan'anj únj. Gatā gunun Yan'anj sisi načaj Yan'anj man'anj rian sayun, ruhua á re' ní'. Sé daj gatā gunun Yan'anj mánj. Daj si xi'í si guiran'anj sayun ga'nāj chruhua xungüi. —Daj gataj Jesús gunun nungüej tsínj daj.

²⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun Yan'anj:

—Guì'yáj re' sisi ga'mi sa' 'ueé ni ngüi xi'í si-xugüi re' huín re' chrē. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i gunun ni ngüi mán nga Jesús si ga'mi Yan'anj xata'. N̄i gataj Yan'anj:

—Hua nahuin 'ueé si-xugüij. —Daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

²⁹ N̄i gataj ni ngüi mán nga Jesús sisi gaguáj du'ui gunun ni sij. San̄i gataj ango da'aj ni sij sisi ga'mi 'ngo ángel rian Jesús. ³⁰ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni sij:

—Sé xi'tj huin si ga'mi Yan'anj nuguan' nan mánj. San̄i ga'mi Yan'anj sisi gara da'nga' ruhua á re' aj. ³¹ Yyaj n̄i nağui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi. N̄i yyaj n̄i guiri anej Yan'anj sichre huin achij chruhua xungüi nan. ³² San̄i ngaa godoco' ni sij man'anj xata' rian rugutsi, ngaa n̄i ga'na' daran' ni ngüi riānj, guì'yā. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

³³ N̄i xi'í nuguan' daj digyán Jesús rian ni ngüi daj gahui' sí' guinico' sí' rian rugutsi.

³⁴ Ngaa n̄i gataj ni ngüi gunun Jesús:

—Gataj rian si-ley Yan'anj sisi gane niganj Cristo. Ngaa n̄i un sin huin n̄i ataj man'án re' sisi doco' ni sij da'nij ni ngüi xata' únj. N̄i un tsínj huin da'nij ni ngüi, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij.

³⁵ Xi'í daj gataj Jesús:

—Doj güi ga si guixiguin yan'an scanij ni é re'. Ngaa n̄i gache ni é re' rian xiguin hua. Ngaa n̄i si gachej ni é re' rian rumi' mánj. Daj si tsínj achéj rian rumi', n̄i nun

ni'ij sij n̄i a achéj sij mánj. ³⁶ N̄i ngaa xiguin yan'an rian án re', n̄i guxuman ruhua á re' n̄i'yaj á re' yan'an daj. Ngaa n̄i guixiguin rian gachej a ni é re', guì'yaj yan'an daj. —Daj gataj Jesús.

Incredulidad de los judíos

N̄i ngaa guisij gataj Jesús ni nuguan' daj, n̄i gan'anj guixij huì sij rian ni ngüi. ³⁷ N̄i nunj si guì'yaj Jesús nico si sa' guini'i ni ngüi daj, san̄i nun guxuman ruhua ni sij guini'yaj ni sij sí'. ³⁸ Daj si hua nian gahuin yya si-nuguan' Isaías tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. N̄i gataj sí':

Señor, un sin huin n̄i doj ni ngüi guxuman ruhua nuguan' nata' ni únj gunun ni sij únj.

N̄i un sin huin n̄i na'ue gara da'nga' ruhua ni sij daj nucuj Señor únj.

Daj gataj Isaías. ³⁹ N̄i xi'í ango nuguan' gataj Isaías, n̄i na'ue guxuman ruhua ni tsínj israelita ni'yaj ni sij Jesús. N̄i gataj Isaías:

⁴⁰ N̄i garánj rian ni ngüi xi'í si na'uej ruhua ni sij gunun ni sij.

Ngaa n̄i si ga'ue guini'i ni sij mánj. N̄i nun ga'ue gatu si-nuguan'anj niman ni sij mánj.

N̄i na'ue nanicaj ruhua ni sij.

Ngaa n̄i si ga'ue nahuin sa' niman ni sij, guì'yā mánj.

Daj gataj Yan'anj garun tsínj gu'naj Isaías asij ná.

⁴¹ Hué daj ga'mi Isaías xi'í si guini'i sij si hua sa' 'ueé Jesús. Yu'uj daj ga'mi sij xi'í sí'.

⁴² San̄i guxuman ruhua nico ni tsínj israelita ni tsínj huin achij guini'i ni sij Jesús. San̄i nun ga'mi renga' ni sij sisi guxuman ruhua ni sij rian ni ngüi xi'í si xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij ni tsínj fariseo. Daj si sisi gunun ni sí', n̄i guiri ni sí' ni sij chruhua nuhui, ruhua ni sij. ⁴³ Daj si garan' ruhua ni sij si ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij daj nga si ga'mi sa' Yan'anj xi'í ni sij aj.

Las palabras de Jesús juzgarán a los hombres

⁴⁴ Ngaa n̄i ga'mi nucuj Jesús. N̄i gataj sij:

—Tsínj guxuman ruhua ni'yaj man'ānj, n̄i sé ur̄nj guxuman ruhua sij. San̄i hué daj guxuman ruhua sij ni'yaj sij chrē huin si ga'n̄j ga'nāj chruhua xungüi nan. ⁴⁵ Tsínj ni'i man'ānj, n̄i hué daj ni'i sij si ga'n̄j ga'nāj chruhua xungüi nan nej. ⁴⁶ Huēj huin yan'ān ga'n̄a' xiguin chruhua xungüi. Ngaa n̄i daran' ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj man'ānj, n̄i s̄i gachej ni sij rian rumi' mánj.

⁴⁷ 'N̄i hua 'ngo tsínj unun si-nuguan'ānj. San̄i na'uej ruhua sij dagahuin sij si atā gunun sij. Ngaa n̄i s̄ej huin tsínj ḡta' gaquin' rian tsínj da mánj. Daj si sé si ga'n̄j ḡta' gaquin' rian ni ngüi man chruhua xungüi mánj. San̄i ga'n̄j sisi ganacā ni sij aj. ⁴⁸ Tsínj danicaj man'ānj, n̄i na'uej ruhua sij gunun sij si-nuguan'ānj, n̄i a hua si gui'yaj castigo sij. Daj si xi'í si nun gunun sij nuguan' ga'mi gunun sij, n̄i gahuin castigo sij güi n̄gui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi. ⁴⁹ N̄i sé si a'mi güenda man'ānj. Hué chrē si ga'n̄j ga'nāj chruhua xungüi nan huin si ga'n̄in' sun riānj daj ga'mi. ⁵⁰ N̄i ni'inj sisi si-nuguan' chrē 'yaj sisi gane n̄iganj ni ngüi. Ngaa n̄i daj rún' ga'n̄in' chrē sun riānj, n̄i hué daj a'mi nej. —Daj gataj Jesús.

13

Jesús lava los pies a sus discípulos

¹ Hué dan n̄i ngaa achin guisij güi gahuin gui'yanj pascua, n̄i hué ni'i Jesús sisi hua guisij hora gahuin sij chruhua xungüi nan nan' sij rian nne chrej sij. N̄i n̄iganj 'i ruhua sij ni'yaj sij ni tsínj guinicaj dugüi' nḡa sij chruhua xungüi nan. N̄i hué daj gui'yaj sij da güi nan' sij xata'. ² N̄i xa sti'n̄i Jesús nḡa ni tsínj nicaj dugüi' nḡa sij. N̄i hua diga'mi sichre

niman Judas da'n̄j Simón Iscariote sisi n̄aga'ui' sí' Jesús ra'a ni tsínj nicaj sun dagahui' ni sí'. ³ N̄i ni'i Jesús sisi ga'ui' chrej sij daran' sun rian sij. N̄i ni'i sij sisi ga'na' man'an sij rian Yan'anj. N̄i ni'i Jesús sisi guinan' sij rian Yan'anj nej. ⁴ Hué dan n̄i ngaa guisij xa sti'n̄i ni sij, n̄i naxuman Jesús rian mesa. N̄i guiri sij si-gat̄o sij. N̄i numij sij 'ngo at̄sij toalla gatin sij. ⁵ Ngaa n̄i gara sij nnee chruhua guruj yo'ój. N̄i gax̄i'ij sij na'n̄in' sij dacój ni tsínj nico' sij. N̄i naru'ui sij nḡa toalla anumi gatin sij daj. ⁶ San̄i ngaa huaj sij n̄a'n̄in' sij dacój Simón Pedro, n̄i gataj sí':

—Señor, n̄i gana'n̄in' man'án re' dacō, ruhuá re' ní'. —Daj gataj Pedro.

⁷ Ngaa n̄i:

—Yyaj n̄i nun ni'í re' si 'yā. San̄i ne' rucu n̄i gara da'nga' ruhuá re' aj. —Daj gataj Jesús.

⁸ Ngaa ni:

—Nitaj aman n̄a'n̄in' re' dacō mánj. —Gataj Pedro.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Sisi s̄i na'n̄ij dacój re', n̄i s̄i ga'ue gahuin re' tsínj guinicaj dugüi' nḡa mánj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa n̄i:

—Sé urin dacō n̄a'n̄in' re', san̄i n̄a'n̄in' re' ra'āj nḡa chr̄aj nej. —Daj gataj Pedro.

¹⁰ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄i sisi da guisij gane né', n̄i urin dacój né' huin si na'n̄in' né' mánj. Daj si hua sa' né'. N̄i hua sa' niman án re'. San̄i sé si hua sa' niman daran' ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús.

¹¹ N̄i hua ni'i Jesús un tsínj huin si n̄aga'ui' sij ra'a ni tsínj nicaj sun. Xi'í daj gataj Jesús: “Nun hua sa' niman daran' ni é re'.” Daj gataj Jesús.

¹² Ngaa guisij na'n̄in' Jesús dacój ni tsínj nico' sij, n̄i nanun sij si-gat̄o sij. N̄i gan'anj gane ruhua' yún sij rian mesa. N̄i gataj sij gunun ni sí':

—Ni'i a ni é re' un xi'í gui'yā daj nḡa ni é re' ní'. ¹³ Dugu'naj ni é re' Maestro man'ānj. N̄i ataj ni é

re' sisi Señor huinj. Nj dugu'naj a'mi a ni é re' xanga' aj. ¹⁴ Ngaa nj huinj Maestro nga Señor rian án re'. Sanj na'nij dacój ni é re'. Nj xi'í daj hua njan si na'nin' a ni é re' dacój dugüi' ni é re' aj. ¹⁵ Nj hué daj huin 'ngo da'nga' digyānj rian án re' sisi guiyaj ni é re' daj rún' gui'yā. ¹⁶ Xanga' atā gunun a ni é re' sisi nitaj si huin achij 'ngo moso rian si-xuru'ue sij. Nj nitaj si huin achij tsínj gan'anj sun rian tsínj ga'nij gan'anj sij. ¹⁷ Nj hua gunun a ni é re' ni nuguan' nan. Ngaa nj sisi guiyaj á re' ni nuguan' nan, nj gahuin 'ueé rian án re' aj. ¹⁸ Nitaj si a'mi xi'í daran' ni é re' mánj. Daj si ni'inj un si huin ganacuīj. Sanj hua njan gahuin yya daj rún' gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Tsínj xa chrachrúnj ngāj, nj nanicaj sij gunun' sij ngāj." Hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj.

¹⁹ 'Asij yyaj atā gunun a ni é re' ngaa achin gahuin nuguan' daj. Ngaa nj guxuman ruhua á re' sisi huēj huin Cristo ngaa guini'i a ni é re' si guiran'ānj. ²⁰ Xanga' atā rian án re' sisi tsínj nahuin ra'a 'ngo tsínj ga'nī gan'anj, nj nahuin ra'a sij man'ānj nej. Nj tsínj nahuin ra'a man'ānj, nj nahuin ra'a sij si ga'nij ga'nāj aj. —Daj gataj Jesús.

Jesús anuncia la traición de Judas

²¹ Ngaa guisij gataj Jesús nuguan' daj, nj nin' ruhua ganani ruhua sij. Nj gataj sij gunun ni sí':

—Xanga' atā gunun a ni é re' sisi 'ngo ni é re' huin si naga'ui' man'ānj ra'a ni tsínj ga'na' guida'a yūnj. —Daj gataj Jesús.

²² Ngaa nj gaxi'i ni tsínj nico' sij ni'yaj ni sí' rian go'ngo dugüi' ni sí'. Daj si nun ri' ruhua ni sij un tsínj xi'í ga'mi Jesús. ²³ Nj 'i ruhua Jesús ni'yaj sij 'ngo tsínj nico' sij. Nj nne tsínj daj xi'nij Jesús. ²⁴ Ngaa nj digyān ra'a Simón Pedro tsínj daj sisi nachin' snan'anj sí' un tsínj rian a'mi Jesús. ²⁵ Ngaa nj ngaj sí'

rian xi'yanj Jesús nachin' snan'anj sí' Jesús. Nj gataj sí':

—Señor, un tsínj huin únj. —Daj gataj sí'.

²⁶ Ngaa nj gataj Jesús:

—Jni'yā doj chrachrúnj ga'uij. Nj hué tsínj rian ga'uīj daj, hué sij huin nánj. —Daj gataj Jesús.

Hué dan nj jni'yaj Jesús doj chrachrúnj. Nj ga'ui' sij rian tsínj gu'naj Judas da'nij Simón Iscariote. ²⁷ Nj ngaa guisij guida'a Judas chrachrúnj daj, nj gatúj sichre Satanás chruhua niman sij. Ngaa nj:

—Rá'yanj guiyáj re' si huin ruhua re' guiyáj re' nánj. —Gataj Jesús gunun Judas.

²⁸ Sanj ni a 'ngo ni tsínj nne rian mesa daj nun guini'i un sin gataj Jesús nuguan' daj rian Judas. ²⁹ Nj Judas huin tsínj nicaj si-san'anj ni sij. Ngaa nj gani ruhua go'ngo ni sij sisi huin ruhua Jesús sisi guiran Judas ni rasun guiri' ni sij rian gahuin guiyanj, asj ga'ui' sí' doj rian ni ngüi niqui.

³⁰ Ngaa guisij guida'a Judas chrachrúnj daj, nj gahui sij xe' hua nj gan'anj sij. ³¹ Ngaa guisij gan'anj Judas, nj gataj Jesús gunun ango ni sí':

—Yyaj nj guini'i ni ngüi sisi sa' nin' ruhua ganahuinj huinj da'nij ni ngüi. Nj xi'í daj guini'i ni ngüi sisi sa' nin' ruhua huin Yan'anj. ³² Nj sisi guini'i ni ngüi sisi sa' nin' ruhua huin Yan'anj, guiyā, nj hué daj guini'i ni ngüi sisi sa' nin' ruhua huin man'ānj, guiyaj rá'yanj Yan'anj nej. ³³ Rún' huin da'nī huin a ni é re' riānj. Nj yyaj nj doj ganēj nga á re'. Nj nano' a ni é re' yūnj. Nj daj rún' gatā gunun ni tsínj israelita, nj da'nga' daj atā rian án re' yyaj sisi si ga'ue gan'anj án re' rian gan'ān mánj. ³⁴ Nj a'nij sun rian án re' huin 'ngo nuguan' naça sisi gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj á re' dugüi' a ni é re'. Nj daj rún' 'i ruhuāj ni'yā ni é re', nj da'nga' daj guiyaj a ni é re' nga dugüi' a ni é re' aj.

³⁵ Sisi 'i ruhua ni dugüi' ni man'an án re', ngaa nı guıni'i daran' ni ngüi sisi hué ni é re' huin ni tsínj nico' man'anj. —Daj gataj Jesús.

Jesús anuncia la negación de Pedro

³⁶ Ngaa nı nachínj snan'anj Simón Pedro Jesús. Nı gataj sij:

—Señor, nı a gan'anj re' únj. —Gataj Pedro.

Ngaa nı:

—Rian gan'an nı sı gahuin nucuáj re' gan'anj re' ngāj mánj. Sanı da rucu nı ga'ue guınico' re' man'anj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa nı gataj Pedro:

—Señor, un sin huin nı sı gahuin nucuá guınicōj acuan' sō' únj. Hua nıca ruhuāj gahuıj xi'ı re' aj. —Gataj Pedro gunun Jesús.

³⁸ Ngaa nı gataj Jesús:

—Hua nıca xanga' ruhuá re' gahui' re' xi'ıj ní'. Xanga' atā gunun re': Asıj nun gaguaj do'loj du'ua xú', nı gataj re' hua'nıj sisi nun ni'ı re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

14

Jesús, el camino al Padre

¹ Ngaa nı gataj Jesús gunun ni sij:

—Sı guiriun ruhua á re' mánj. Guxuman ruhua á re' nı'yaj á re' Yan'anj, nı hué daj guxuman ruhua á re' nı'yaj á re' man'anj nej. ² Ducuá chrē nı hua nın' ruhua rian gane a ni é re'. Sisi sé daj huin, nı sı gataj snan'an gunun a ni é re' sisi gan'an guı'yaj xugüıj rian guıman án re' mánj. ³ Ngaa guısj gan'an guı'yaj xugüıj rian guıman án re', nı ga'na' yünj. Nı nicā gan'an ni é re' sisi gane nuguan'an né'. ⁴ Nı ni'ı ni é re' ni a gan'an. Nı ni'ı ni é re' chrej nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

⁵ Ngaa nı gataj tsínj gu'naj Tomás.

—Señor, nun ni'ı ni únj nı a gan'anj re'. Ngaa nı asa' ga'ue guıni'ı ni únj chrej gan'anj re' únj. —Gataj Tomás gunun Jesús.

⁶ Ngaa nı gataj Jesús:

—Huěj huin chrej daj. Nı huěj huin nuguan' xanga' nej. Nı huěj 'yaj si hua nı'na' nıganj ni ngüi. Sisi sı ga'uej ruhua 'ngo tsínj daj guınico' sij man'anj, nı nitaj aman guısj rij rian nne chrē mánj. ⁷ Sisi ni'ı ni é re' man'anj, nı hué daj ni'ı ni é re' chrē nej. Asıj yyaj nı ni'ı ni é re' chrē. —Daj gataj Jesús.

⁸ Ngaa nı gataj tsínj gu'naj Felipe:

—Señor, digyán re' chrej né' guıni'ı únj. Ngaa nı gahuin yya ruhua únj. —Gataj Felipe.

⁹ Ngaa nı gataj Jesús:

—Felipe, un sin huin nı nun ni'ı re' yünj, nı hua ná nicaj dugüi' nuguan'an né' únj. Tsínj ni'ı man'anj, nı ni'ı sij chrē nej. Asa' ga'ue gataj re' si digyánj chrē, nı nne chrē nimánj ní'. ¹⁰ Nun ni'ı re' sisi nněj niman chrē, nı nne chrē nimánj ní'. Nı huin ruhuaj gata sisi urin únj huin anj. Nı ni nuguan' a'mı gunun ni é re' sé si a'mı güenda man'anj. Sanı chrē nne ngāj huin si 'yaj sun daran' sun 'yaj sünj.

¹¹ Guxuman ruhua á re' sisi nněj niman chrē, nı nne chrē nimánj nej. Nı sisi nitaj, nı guxuman ruhua ni é re' nı'yaj á re' man'anj xi'ı sun 'yaj sünj anj. ¹² Atā xanga' rian án re': Tsínj xuman ruhua ni'yaj man'anj, nı ga'ue guı'yaj sun sij daj rún' 'yaj sun man'anj. Nı ga'ue guı'yaj sı si sa' doj daj nga man'anj xi'ı si nan'anj rian chrē. ¹³ Nı guı'yā daran' si achínj jni'yaj ni é re' rian chrē xi'ı si nico' ni é re' man'anj. Hué dan nı ga'mı sa' ni ngüi xi'ı Yan'anj, guı'yā huınj da'nıj Yan'anj. ¹⁴ Nı guı'yā daran' si achínj jni'yaj ni é re' riánj xi'ı si nico' ni é re' man'anj.

¹⁵ 'Sisi xanga' 'ı ruhua á re' ni'yaj á re' yünj, ngaa nı dagahuin a ni é re' ni nuguan' a'nıj sun rian án re' aj. ¹⁶ Nı gachinj jni'yā sisi ga'nıj chrē ango si chracuıj a ni é re'. Nı huej huin Espíritu Santo. Nı nıganj gane Espíritu Santo nga á re' aj.

17 Nĭ nĭnanj nuguan' xanga' dĭgyán Espíritu Santo rian ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Nĭ sĭ gahuin nucujaj ni sĭj nahuin ra'a ni sĭj Espíritu Santo si na'ue guini'i ni sĭj sí'. Sanĭ ni'i ni é re' sí' xi'í si nne Espíritu Santo nga ni é re'. Nĭ gane sí' niman ni é re' nej. 18 Nitaj si dunā urin ni é re' mánj. Nanicaj ruhua' yŭnj ga'nāj rian án re'. 19 Doj achin nĭ sĭ guini'i ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan man'ānj mánj. Sanĭ guini'i a ni é re' yŭnj anj. Nĭ ga nĭ'na' nĭganj án re' xi'í si hua nĭ'na' nĭganj man'ānj. 20 Nĭ guini'i a ni é re' man'ānj. Nĭ xacaj a ni é re' cuenta sĭsĭ nněj niman chrē. Nĭ nne a ni é re' niman man'ānj. Nĭ nněj niman ni é re' nej. 21 Tsínj nahuin ra'a si-nuguan'ānj, nĭ dagahuin sĭj nej, nĭ hué tsínj daj huin si dĭgyán yya riānj sĭsĭ 'i ruhua sĭj ni'yaj sĭj man'ānj. Nĭ gahuin 'i ruhua chrē ni'ya tsínj 'i ruhua ni'yaj man'ānj. Nĭ hué daj ga 'i ruhuāj ni'yā tsínj daj. Nĭ dĭgyānj man'ānj guini'i sĭj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sĭj.

22 Ngaa nĭ nachínj snan'anj Judas man'an Jesús. (Nĭ sé Judas Iscariote huin sí'.) Nĭ gataj sí':

—Señor, ũn sin huin dĭgyán re' man'án re' rian ni únj, nĭ na'ue dĭgyán re' man'án re' rian ni ngüi man chruhua xungüi únj. —Daj gataj Judas.

23 Ngaa nĭ gataj Jesús gunun sí':

—Tsínj 'i ruhua ni'yaj man'ānj, nĭ dagahuin sĭj si-nuguan'ānj. Ngaa nĭ gahuin 'i ruhua chrē ni'ya tsínj daj. Nĭ ga'na' nungüej chrej únj gane únj nga sĭj. 24 Nĭ tsínj nitaj si 'i ruhua ni'yaj man'ānj, nĭ nun dagahuin sĭj si-nuguan'ānj. Nĭ nuguan' a'mī unun ni é re', nĭ sé si-nuguan'ānj huin mánj. Sanĭ si-nuguan' chrē si ga'nĭj ga'nāj huin nuguan' a'mī aj.

25 'Nĭ ga'nĭj chrē ga'na' Espíritu Santo rian án re'. Nĭ ga'mi sí' daj rún' a'mi man'ānj. Nĭ chraçuij sí' ni é re' nej. Nĭ dĭgyán sí' daran' ni nuguan' rian án re'. Nĭ gui'yaj

sí' si gananun ruhua á re' daran' ni nuguan' ga'mī gunun a ni é re' nej. 26 Nĭ ga'nĭj chrē ga'na' Espíritu Santo rian án re'. Nĭ ga'mi sí' daj rún' a'mi man'ānj. Nĭ chraçuij sí' ni é re' nej. Nĭ dĭgyán sí' daran' ni nuguan' rian án re'. Nĭ gui'yaj sí' si ganunun ruhua á re' daran' ni nuguan' ga'mī gunun a ni é re' nej.

27 'Hué dan nĭ ga din'inj ruhua á re', gui'yā. Nĭ riquĭj sĭsĭ daj rún' hua din'inj ruhua man'ānj, nĭ da'nga' daj ga din'inj chruhua ni é re' nej. Sanĭ sé si riquĭj daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan mánj. Sĭ guiriun ruhua á re', nĭ sĭ guxu'ui' ni é re' mánj. 28 Hua gunun a ni é re' nuguan' ga'mī sĭsĭ gan'ān, nĭ nanicaj ruhua' yŭnj ga'nāj rian án re'. Nĭ sĭsĭ 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'ānj, ngaa nĭ gahuin niā' ruhua ni é re' gunun a ni é re' nuguan' gatā sĭsĭ nan'ānj rian nne chrē. Daj si huin achij chrē doj daj nga man'ānj.

29 'Nĭ gatā nuguan' nan rian án re' daj guĭran'ānj ngaa achin gahuin. Ngaa nĭ ngaa guisĭj guĭran'ānj daj, nĭ ga'ue guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'ānj. 30 Sĭ ga'mī nicōj nga nĭ é re' ga mánj. Daj si 'na' sichre, tsínj huin achij chruhua xungüi nan. Sanĭ nitaj si nicaj-á' fuerza riānj mánj. 31 Sanĭ hua niān si gui'yā daj rún' ga'nĭn' chrē sun riānj. Ngaa nĭ guini'i ni ngüi man chruhua xungüi sĭsĭ 'i ruhuāj ni'yā chrē. Naxuman án re', nĭ gan'anj né' ango yu'uj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sĭj.

15

Jesús, la vid verdadera

1 Ngaa nĭ gataj ruhua' yŭn Jesús:

—Daj rún' hua 'ngō ya'a mmanj siŭ coj uva xanga', nĭ da'nga' daj huin man'ānj. Nĭ hué chrē huin si dugumi coj uva daj. 2 Nĭ sĭsĭ nitaj si ayu uva chra 'ngō ya'a ra'a coj daj, nĭ ga'nĭn' chrē ya'a daj sĭsĭ gayu nico uva chra-á'. 3 Yyaj nĭ hua sa' ni é re', gui'yaj nuguan' ga'mī rian

án re'. ⁴ Nĭganj guñicaj dugüi' ni é re' ngāj. Ngaa nĭ guñicaj dugüi'ij nga ni é re'. Nĭ sisi nitaj si nĭcaj dugüi' 'ngo ya'a ra'a coj uva daj nga ya'a mmanj siu, nĭ si ga'ue gayu uva chraj mánj. Nĭ hué ducuánj daj, nĭ na'ue guĭ'yaj á re' si-sun man'ānj sisi nitaj si nĭcaj dugüi' ni é re' ngāj.

⁵ 'Huěj huin ya'a mmanj siu coj uva daj. Nĭ huin ni é re' ya'a gatin ahui xiráj ya'a mmanj daj. Tsínj 'ngo nĭcaj dugüi' ngāj, nĭ ga'uej ruhua sij sisi nĭcaj dugüi'ij nga sij, nĭ guĭ'yaj sun sa' sij disūnj. Daj si sisi nitaj si chraçuij man'ānj, nĭ si gahuin nucuaj á re' guĭ'yaj sun sa' á re' mánj. ⁶ Tsínj na'uej ruhua guñicaj dugüi' ngāj, nĭ guĭran' sij daj rún' ran' ni ra'a coj ngaa nacoj aj. Nĭ nachránj ni sij ni ra'a coj daj guere'ej ni sij ne' chrej xe'. Nĭ garĭ yan'an ni sij. Hué daj guĭran' tsínj na'uej ruhua guñicaj dugüi' ngāj.

⁷ 'Nĭ sisi guñicaj dugüi' ni é re' ngāj, nĭ ga gue dagahuin ni é re' si-nuguan'ānj, ngaa nĭ ga'ue gachinj jni'yaj á re' si aran' ruhua á re' riānj. Ngaa nĭ riçuij rian án re'. ⁸ Nĭ sisi 'yaj sun sa' á re' si-sūnj, nĭ a'mi sa' ni ngüi xi'í chrē. Ngaa nĭ gahuin ni é re' ni tsínj nico' xanga' man'ānj. ⁹ Nĭ daj rún' 'i ruhua chrē ni'ya man'ānj, nĭ da'nga' daj 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. ¹⁰ Nĭ sisi dagahuin ni é re' ni nuguan' a'nĭj sun rian án re', ngaa nĭ nĭganj nĭgui'ij ni é re' sisi 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Daj si hué daj dagahuinj ni nuguan' a'nin' chrē sun riānj. Nĭ nĭganj nĭgui'ij sisi 'i ruhua chrē ni'ya man'ānj.

¹¹ 'Nuguan' nan a'mī nga ni é re' sisi daj rún' huin niā' ruhuāj, nĭ da'nga' daj gahuin niā' ruhua ni é re'. Nĭ huin ruhuāj sisi hua yya gahuin niā' ruhua ni é re' aj. ¹² A'nĭj sun nan rian án re': Ga 'i ruhua á re' guĭni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re' daj rún' 'i ruhuāj ni'yā á re'. ¹³ Nĭ sisi gunucuaj 'ngo tsínj daj gahui' sij xi'í 'ngo tsínj nĭcaj dugüi' nga sij, nĭ 'i yya ruhua sij ni'yaj sij aj. Nĭ 'i ruhua sij ni'yaj sij ni dugüi' sij daj

nga si 'i ruhua ango ni ngüi. ¹⁴ Nĭ huin ni é re' ni tsínj nĭcaj dugüi' ngāj sisi dagahuin ni é re' si a'nĭj sun rian ni é re'. ¹⁵ Ngaa nĭ si gatā sisi huin ni é re' ni tsínj 'yaj sun riānj ga mánj. Daj si nun ni'i 'ngo tsínj 'yaj sun un sin 'yaj tsínj huin achij rian sij. Sanĭ gatā sisi huin ni é re' ni tsínj nĭcaj dugüi' ngāj. Daj si hua digyānj rian ni é re' ni nuguan' gataj chrē riānj. ¹⁶ Sé ni é re' nacui man'ānj. Sanĭ naanj man'ānj huin si nacui ni é re'. Nĭ garasūnj sisi gan'anj ni é re', guĭ'yaj sa' ni é re' si-sūnj. Nĭ si guere' si-sun ni é re' mánj. Ngaa nĭ riçui chrē rian án re' daran' si achinj jni'yaj á re' xi'í si huin a ni é re' tsínj nico' man'ānj. ¹⁷ Hué nuguan' nan huin si a'nĭj sun rian án re': Ga 'i ruhua á re' nga ni dugüi' ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El mundo os aborrecerá

¹⁸ Ngaa nĭ gataj ruhua' yún Jesús: —Nĭ sisi nun huin xan' ruhua ni ngüi man' chruhua xungüi gaquin' nan ni'yaj ni sij ni é re', ngaa nĭ xaçaj á re' cuenta sisi hué daj guĭ'yaj sini ni sij nga man'ānj nej. ¹⁹ Sisi xaçaj ni é re' ducuánj ni ngüi man' chruhua xungüi gaquin' nan, nĭ gahuin niā' ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni é re'. Sanĭ huěj huin si nacui ni é re' scanij ni sij sisi duna á re' ducuánj daj. Xi'í daj nĭ nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij a ni é re'.

²⁰ 'Gananun ruhua ni é re' nuguan' gatā gunun ni é re': "Tsínj 'yaj sun rian xuru'ue, nĭ nitaj huin achij sij daj rún' achij si-xuru'ue sij mánj." Daj gatā gunun ni é re'. Nĭ sisi chran' yun'unj ni ngüi man'ānj, nĭ hué daj guĭ'yaj ni sij chran' yun'unj ni sij ni é re' nej. Nĭ xi'í si nun gunun ni sij si-nuguan'ānj, nĭ hué daj si gunun ni sij si-nuguan' ni é re' mánj. ²¹ Nĭ daran' nan guĭ'yaj ni sij nga ni é re' xi'í si nico' ni é re' man'ānj. Daj si nun ni'i ni sij si ga'nĭj ga'nāj. ²² Nĭ sisi nitaj si ga'nāj ga'mī nuguan' sa' gunun ni sij, nĭ nitaj gaquin' da'ui ni sij mánj. Sanĭ

yyaj n̄i s̄i ga'ue gataj ni sij s̄isi nitaj gaquin' da'ui ni sij mánj. ²³ Daj si tsínj nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij man'ánj, n̄i da'nga' daj nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij chrē nej. ²⁴ N̄i huēj gui'yā si sa' nico scanij ni sij. N̄i nitaj aman guini'i ni sij daj rún' gui'yā scanij ni sij. N̄i s̄isi nun guini'i ni sij si sa' nico gui'yā, ngaa n̄i nitaj gaquin' da'ui ni sij mánj. N̄i nunj si guini'i ni sij si gui'yā, san̄i nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij nungüej chrej únj. ²⁵ N̄i da'nga' daj gui'yaj ni sij s̄isi gahuin yya daj rún' gataj rian si-ley Moisés, huin nuguan' aya ni sij: "Nitaj nunj gui'yā, san̄i nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'ánj." Daj gataj si-ley Moisés.

²⁶ 'N̄i ga'n̄i ga'na' si chraçuij ni é re' huin Espíritu Santo tsínj a'mi nuguan' xanga'. N̄i Espíritu Santo daj 'na' rian chrē. N̄i huej huin si ga'mi sa' nga á re' xi'ij. ²⁷ N̄i ga'mi sa' ni é re' xi'ij nej. Daj si asij sini nicaj dugüi' ni é re' ngāj.

16

¹ 'N̄i hué nuguan' nan a'mi nga ni é re' s̄isi s̄i ga'nin' ruhua ni é re' guinico' a ni é re' man'ánj mánj. ² N̄i guiri ni sij ni é re' chruhua nuhui nico. N̄i ga'na' 'ngo güi ngaa gani ruhua ni sij s̄isi 'yaj ni sij si-sun Yan'anj ngaa dagahui' ni sij ni é re'. ³ N̄i da'nga' daj gui'yaj ni sij si nun ni'i ni sij nungüej chrej únj. ⁴ N̄i hué daj atā nuguan' nan rian án re' s̄isi ngaa guisij güi daj, n̄i gananun ruhua á re' nga nuguan' hua gataj yyāj gunun a ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

La obra del Espíritu Santo

Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Asij sini n̄i nun gatā nuguan' nan gunun ni é re' xi'í si gachē nga ni é re' aj. ⁵ San̄i yyaj n̄i nan'ánj rian si ga'n̄j ga'nāj. N̄i n̄i a 'ngo ni é re' nitaj si nachínj snan'anj n̄i a gan'án mánj. ⁶ San̄i nani ruhua á re' xi'í nuguan' gatā gunun a ni

é re' aj. ⁷ San̄i ataj xangāj rian án re': Sa' huin rian ni é re' xi'í si gan'án. N̄i s̄isi s̄i gan'án n̄i s̄i ga'na' Espíritu Santo rian án re' mánj. San̄i s̄isi gan'án n̄i ga'n̄i ga'na' sí' rian án re' aj. ⁸ N̄i ngaa ga'na' sí', n̄i xacaj ni ngüi man' chruhua xungüi cuenta s̄isi da'ui ni sij gaquin', gui'yaj sí'. N̄i xacaj ni sij cuenta s̄isi achin xacaj ni sij chrej n̄ica gache ni sij. N̄i xacaj ni sij cuenta s̄isi gui'yaj Yan'anj castigo ni sij. Daj gui'yaj Espíritu Santo ngaa ga'na' sí'. ⁹ N̄i xacaj cuenta ni ngüi daj hua si-gaquin' ni sij xi'í si nun xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'ánj, gui'yaj Espíritu Santo. ¹⁰ N̄i xacaj cuenta ni ngüi daj hua 'ngo chrej n̄ica xi'í si gan'án rian nne chrē, gui'yaj Espíritu Santo nej. N̄i s̄i guini'i ni é re' man'ánj ga mánj. ¹¹ N̄i xi'í si hua gahuin castigo sichre, gui'yaj Yan'anj, n̄i xacaj cuenta ni ngüi daj gahuin castigo ni sij, gui'yaj Espíritu Santo. Daj si hué sichre huin si a'nin' chruhua xungüi nan.

¹² 'Hua nico doj nuguan' huin ruhuāj gatā gunun a ni é re', san̄i s̄i gunucuj á re' gunun a ni é re' nuguan' daj acuan' mánj. ¹³ San̄i ngaa ga'na' Espíritu Santo, n̄i d̄igyan-án' daran' nuguan' xanga' rian ni é re'. Daj si urin nuguan' xanga' a'mi-í'. N̄i s̄i ga'mi Espíritu Santo güenda man'an sí'. San̄i ga'mi sí' daran' nuguan' gataj Yan'anj gunun sí'. N̄i d̄igyan' sí' daj gahuin ni güi ga'na' guini'i ni é re'. ¹⁴ N̄i ga'mi sa' Espíritu Santo xi'ij. N̄i xi'í si nicaj sí' si-nuguan'ánj, n̄i d̄igyan' sí' nuguan' daj rian án re'. ¹⁵ Nicaj man'ánj daran' si-'yaj chrē. N̄i xi'í daj gatā gunun a ni é re' s̄isi guinicaj Espíritu Santo si'yā d̄igyan' sí' rian a ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

La tristeza se convertirá en gozo

¹⁶ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Gachin doj n̄i s̄i guini'i a ni é re' man'ánj mánj. San̄i ngaa gachin doj ruhua' yún, n̄i guini'i ruhua' yún ni

é re' man'anj. Daj si nan'anj rian chrē. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁷ Yu'uj daj ni nachínj snan'anj go'ngo ni tsínj nico' Jesús ni dugüi' ni sij. Ni gataj ni sij:

—Ni un sin huin ruhuaj gata nuguan' a'mi sij rian né' únj. Ataj sij: “Gachin doj, ni si guini'i né' sij. Ni ngaa gachin doj ruhua' yún, ni guini'i ruhua' yún né' sij xi'í si nan' sij rian chrej sij”, ataj sij. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ Ngaa ni nachínj snan'anj ruhua' yún ni sij ni dugüi' ni sij:

—Ni un sin huin ruhuaj gata nuguan': “Gachin doj”, únj. Na'ue gunun né' si ataj sij mánj. —Daj gataj ni tsínj nico' Jesús.

¹⁹ Ni guini'i Jesús sisi huin ruhua ni sij nachinj snan'anj ni sij sí'. Yu'uj daj gataj Jesús:

—Hua gatā gunun a ni é re' sisi gachin doj, ni si guini'i ni é re' man'anj. Sanj ngaa gachin doj ruhua' yún, ni guini'i ruhua' yún ni é re' man'anj ní'. ²⁰ Xanga' atā gunun a ni é re' sisi gaco ni é re'. Ni ducu ganani ruhua ni é re' nej. Sanj gahuin niā' ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Ni nunj si ducu ganani ruhua á re', sanj nahuin niā' ruhua' yún ni é re' aj. ²¹ Ngaa achin doj ga'nga da'nij 'ngo yun'unj xana, ni ducu a'nin' riqui unj. Sanj ngaa guisij ga'nga da'nij unj, ni guini'yun ruhua unj sayun guiran' unj. Daj si huin niā' ruhua unj sisi ga'nga 'ngo tsin' chruhua xungüi, gui'yaj unj. ²² Ni hué ducúanj daj nani ruhua ni é re' acuan'. Sanj ga'na' yünj guini'inj ni é re'. Ngaa ni gahuin niā' ruhua niman ni é re'. Ni nitaj 'ngo tsínj ga'ne si huin niā' ruhua ni é re' mánj. ²³ Ni güi daj ni nitaj si huaj si nachinj snan'anj ni é re' man'anj ga mánj. Xanga' atā gunun a ni é re' sisi riqui chrē rian án re' daran' si gachinj jni'yaj ni é re' nuguan' rian Yan'anj nga si-xugüij. Gachinj jni'yaj á re', ni guiri' ni é re'. Ngaa

ni gahuin niā' xanga' ruhua á re' aj. ²⁴ Da acuan' ni nitaj si gachinj jni'yaj ni é re' nuguan' rian Yan'anj nga si-xugüij. Gachinj jni'yaj ni é re', ni guiri' ni é re'. Ngaa ni gahuin niā' xanga' ruhua á re' aj. —Gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Yo he vencido al mundo

²⁵ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Acuan' ni a'mi rucüj gunun a ni é re' xi'í ni nuguan' nan. Sanj ga'na' 'ngo güi ngaa si ga'mi rucüj gunun a ni é re' mánj. Sanj ga'mi nica yyaj xi'í chrē gunun a ni é re' aj. ²⁶ Ni güi daj ni gachinj jni'yaj á re' nuguan' rian Yan'anj nga si-xugüij. Ni nitaj si huaj sisi gachinj jni'yā rian chrē xi'í ni é re' mánj. ²⁷ Daj si 'i ruhua man'an chrē ni'ya ni é re' xi'í si 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' man'anj. Ni xuman ruhua ni é re' sisi 'nāj rian Yan'anj anj. ²⁸ Gahuī rian chrē sisi ga'nāj chruhua xungüi nan. Ngaa ni gahuī ruhua' yünj chruhua xungüi nan nan'anj rian chrē. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁹ Ngaa ni gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Yyaj ni a'mi nica man'án re' rian únj. Ni nitaj si a'mi rucu re' rian únj mánj. ³⁰ Yyaj ni ni'í ni únj sisi ni'í re' daran' nuguan'. Ni nitaj si ruhuaj sisi nachin' snan'anj ni ngüi man'án re'. Daj si hua ni'í re' daj ani ruhua ni sij. Xi'í daj ni xuman ruhua ni únj sisi 'na' re' rian Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³¹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Xuman ruhua ni é re' yyaj ní'. ³² Hua 'na' guisij güi. Ni hué hua guisij güi daj. Ni gaxa'ni daran' ni é re'. Ni nini yu'uj gunánj go'ngo ni é re' gan'anj án re'. Ni dunaj á re' urīnj. Sanj sé si gunaj urīnj mánj. Daj si niquin' chrē ngāj aj. ³³ Ni nuguan' nan ga'mī rian án re' sisi gahuin din'inj ruhua á re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' ngāj. Ni guiran' ni é re' sayun chruhua xungüi gaquin' nan. Sanj gahuin yya ruhua á re' si hua gui'yaj ganāj

rian xungüi gaquin' nan anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

17

Jesús ora por sus discípulos

¹ Ngaa guisíj ga'mi Jesús nuguan' daj, ni ni'yaj sij xata'. Ni gataj sij:

—Tata chré', yyaj guisíj hora daj. Ngaa ni nahuin 'uēj, gui'yáj re' huínj da'níj re'. Hué dan ni ga'mi sa' ni ngüi xi'í re', gui'yā. ² Hué re' riqui sisi guinicaj sünj rian daran' ni ngüi xi'í si huin ruhuá re' si ga ni'na' niganj daran' ni ngüi riquí re' riánj. ³ Tsínj ga ni'na' niganj huin tsínj ni'i man'án re' nga man'ánj. Ni urín re' huin Yan'anj xanga'. Ni yünj huin Jesucristo tsínj ga'níj re' ga'nāj chruhua xungüi nan. ⁴ Ni ga'mi sa' ni ngüi man chruhua xungüi nan xi'í re' xi'í si ganahuij gui'yaj sünj si riquí re' riánj. ⁵ Tata chré', yyaj ni riqui re' si nahuin 'uēj rián re' daj rún' gahuinj nga re' asij ngaa achin gahuin xungüi nan.

⁶ Ni hua digyānj rian ni tsínj ganacuí re' scanij ni ngüi sisi daj hua man'án re'. Ni gahuin ni sij nga man'án re'. Ni riquí re' ni sij riánj. Ni dagahuin sa' ni sij si-nuguan' re'. ⁷ Yyaj ni ni'i ni sij sisi daran' si riquí re' riánj 'na' rian man'án re' aj. ⁸ Daj si ni nuguan' riquí re' riánj, ni digyānj rian ni sij. Ni garáj xina ni sij. Ni xacaj cuenta ni sij sisi 'na' yyāj rián re'. Ni guxuman ruhua ni sij sisi ga'níj re' ga'nāj chruhua xungüi.

⁹ Ni achínj jni'yā rián re' xi'í ni sij. Nitaj si achínj jni'yā rián re' xi'í ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan mánj. Saní achínj jni'yā rián re' xi'í ni tsínj riquí re' riánj. Daj si huin ni sij nga re'. ¹⁰ Daran' ni tsínj huin ngāj huin nga re' nej. Ni daran' ni tsínj huin nga re', ni hué ni sij huin ngāj nej. Ni a'mi sa' ni ngüi xi'íj, 'yaj ni sij. ¹¹ Yyaj ni si ganēj chruhua xungüi nan ga mánj. Saní guna ni sij chruhua xungüi. Ni nucuíj rian nné re' ganēj. Tata chré' sa' nin'

huín re'. Ngaa ni dugumi sa' re' ni tsínj riquí re' riánj nga si-fuerza man'án re'. Ni hué daj dugumi re' ni sij sisi uyan gahuin ni sij daj rún' huín re' nga man'ánj. ¹² Ngaa ganēj nga ni sij chruhua xungüi nan, ni dugumí ni sij nga si-fuerza man'án re'. Ni dugumí ni tsínj riquí re' riánj. Ni a 'ngo ni sij nun ga ni'ya mánj. Maan si ga ni'ya urin tsínj xi'i daj sisi gahuin yya daj rún' atáj re' rian si-nuguan' re'.

¹³ 'Yyaj ni nacuíj rian nné re'. Saní a'mí ni nuguan' nan ngaa nnēj chruhua xungüi sisi nin' ruhua gahuin niā' ruhua ni sij daj rún' huin niā' ruhuāj. ¹⁴ Ni hua digyānj si-nuguan' re' rian ni sij. Saní nun huin xan' ruhua ni tsínj man chruhua xungüi ni'yaj ni sí' ni sij. Daj si sé ni tsínj man chruhua xungüi nan huin ni sij. Ni sé daj huin man'ánj nej.

¹⁵ 'Sé si achínj jni'yā rián re' sisi guiri re' ni sij chruhua xungüi nan mánj. Maan si huin ruhuāj si dugumi re' ni sij rian ni nuguan' xi'i. ¹⁶ Nitaj si huin ni sij nga ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan. Ni da'nga' daj nitaj si huínj nga ni tsínj man chruhua xungüi nan mánj. ¹⁷ Gui'yaj niní re' ni sij sisi gahuin sa' ni sij nga si-nuguan' re' huin nuguan' xanga'. ¹⁸ Ni daj rún' ga'níj re' ga'nāj scanij ni ngüi man chruhua xungüi, ni da'nga' daj a'ní ni sij gan'anj ni sij scanij ni ngüi da nej. ¹⁹ Ni gahuin niní man'ánj gui'yaj sünj si-sún re' xi'í ni sij sisi gahuin niní ni sij rian gaquin', gui'yaj nuguan' xanga'.

²⁰ Ni sé si achínj jni'yā rián re' xi'í urin ni sij. Saní achínj jni'yā rián re' xi'í ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj man'ánj xi'í nuguan' nata' ni sij gunun ni sí'. ²¹ Tata chré', achínj jni'yā rián re' sisi uyan guinicaj dugüi' nin' daran' ni sij. Ni huin ruhuāj sisi gahuin ni sij nga nungüe' daj rún' huin urínj nga re', ni daj rún' huin urín re' ngāj. Ni 'ngo

guinicaj dugüi' ni sij sisi guxuman ruhua ni tsínj man chruhua xungüi sisi ga'níj re' ga'nāj. ²² Ni daj rún' gahuin sa' 'uej, gui'yáj re', ni hué daj gahuin sa' 'ueé ni sij gui'yā xi'í si uyan gahuin ni sij daj rún' hua nungüe'. ²³ Ni daj rún' nné re' nimānj, ni da'nga' daj ganēj niman ni sij, ruhuāj aj. Ngaa ni guisij ni sij gahuin urin ni sij. Ngaa ni xacaj cuenta ni tsínj man chruhua xungüi sisi ga'níj re' ga'nāj. Ni xacaj cuenta ni sí' sisi 'i ruhuá re' ni'yáj re' ni tsínj riquí re' riānj, daj rún' 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'ānj.

²⁴ 'Tata chré', huin ruhuāj sisi gane ni tsínj riquí re' riānj ngāj rian ganēj. Ngaa ni guini'i ni sij daj hua sa' man'ānj, gui'yáj re'. Daj si hua 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'ānj asij achin gui'yáj re' xungüi nan. ²⁵ Nica yya 'yáj re' huín re' chrē. Ni nun ni'i ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan man'án re'. Sanj ni'inj man'án re'. Ni ni'i ni tsínj nan sisi hué re' ga'níj ga'nāj. ²⁶ Ni digyānj rian ni sij daj hua man'án re'. Ni da'nga' daj digyānj doj rian ni sij. Ngaa ni daj rún' 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'ānj, ni hué daj ga 'i ruhua ni sij guini'i ni sij ni dugüi' ni sij, gui'yáj re'. Ni gane man'ānj niman ni sij, ruhuāj aj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

18

Arresto de Jesús

¹ Ngaa ni guisij ga'mi Jesús ni nuguan' daj, ni gahui sij nga ni tsínj nico' sij gan'anj ni sij anéj chrej xinéj gu'naj Cedrón rian man 'ngo nnaa chrun. Ni gatúj sij nga ni sí'. ² Ni tsínj gu'naj Judas, huin tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun, ni guini'i sí' yu'uj daj. Daj si sij ga'i huan'anj Jesús yu'uj daj nahuin chre' sij nga ni tsínj nico' sij. ³ Ngaa ni nicaj Judas 'ngo xi'nin' snado nga go'ngo policía dugumi nuhui ga'nā' ni sí' rian nne Jesús. Ni ga'níj ni chrej a'nin' nga ni tsínj fariseo ga'na' ni sí'. Ni nicaj ni sí' espada

nga candil nej, ca' nej, ga'nā' ni sí'. ⁴ Sanj rian hua ni'i Jesús daran' si guiran' sij, ni gahui sij nachínj snan'anj sij ni sí'. Ni gataj sij:

—Ni un tsínj nano' a ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁵ Ngaa ni:

—Jesús nazareno nano' ni únj. —Gataj ni sí'.

Ngaa ni gataj Jesús:

—Huéj huin Jesús. —Gataj Jesús.

Ni niquin' Judas nga ni sí' yu'uj daj. Ni huin sij tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun. ⁶ Ni ngaa gataj Jesús sisi hué sij huin tsínj nano' ni sí', ni guxun rucu ni sí' ni man'an ni sí'. Ni ganatúj ni sí' rian yo'ój. ⁷ Ngaa ni nachínj snan'anj ruhua' yún Jesús ni sí'. Ni gataj sij:

—Ni un tsínj nano' a ni é re' únj. —Gataj Jesús.

Ngaa ni:

—Jesús nazareno nano' ni únj. —Gataj ni sí'.

⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Hua gatā gunun a ni é re' sisi huéj huin tsínj daj. Ni sisi nano' ni é re' man'ānj, ngaa ni duna á re' sisi gan'anj ni tsínj nan. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ni da'nga' daj ga'mi Jesús sisi gahuin yya daj rún' hua ga'mi sij rian Yan'anj: “Nun ga ni'ya ni a 'ngo ni tsínj riquí re' riānj.” Daj ga'mi Jesús gunun Yan'anj.

¹⁰ Ni nicaj Simón Pedro 'ngo espada. Ni ga'nin' sij tsínj 'yaj sun rian chrej a'nin'. Ni güéj nin' chraquij sí', gui'yaj sij huin sí' 'ngo tsínj gu'naj Malco. ¹¹ Ngaa ni gataj Jesús gunun Pedro:

—Nā'nij re' si-espada re' chruhua pena. Sisi riqui chrē si guiran'ānj sayun nan, ni hua nian sisi hué daj guiran'ānj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

Jesús ante el sumo sacerdote

¹² Ngaa ni guida'a ni snado nej, tsínj a'nin' rian ni snado nej, ni policía niquin' rian ni tsínj israelita man'an Jesús. Ni numíj ni sij sí'.

13 Nĭ asĭj sini nĭcaj ni sij Jesús gan'anĭj ni sij ducua' tsĭnj gu'naĭ Anás. Daj si huĭn sí' chre cheĭ Caifás. Nĭ Caifás huĭn chrej a'nin' yo' daj. 14 Nĭ hué Caifás daj huĭn tsĭnj gataĭ snan'anĭj rĭan ni tsĭnj israelita sisĭ sa' huĭn si gahui' urĭn tsĭnj daj xi'í daran' ni ngüĭ israelita.

Pedro en el patio de Anás

15 Ngaa nĭ nico' Simón Pedro nga ango tsĭnj nico' Jesús huaj nungüej sij nga Jesús. Nĭ hua ni'i chrej a'nin' ango tsĭnj nico' Jesús daj. Xi'í daj nĭ gatúĭj sí' rĭan hua ta rĭan hue' daj nga Jesús. 16 Sanĭ gunáj Pedro ne' chrej xe' niquin' sij rĭan hue'. Ngaa nĭ gahui ango tsĭnj nico' Jesús daj tsĭnj ni'i chrej a'nin' gan'anĭj ga'mi sij nga yun'unĭj dugumi rĭan hue'. Nĭ gatúĭj Pedro, gui'yaj sí'. 17 Ngaa nĭ nachĭnj snan'anĭj yun'unĭj dugumi rĭan hue' daj Pedro. Nĭ gataĭ ún':

—Sé re' huĭn 'ngo tsĭnj nico' tsĭnj da a'. —Daj gataĭ ún' gunun Pedro.

Ngaa nĭ:

—Sĕj huĭn mánĭj. —Gataĭ Pedro.

18 Nĭ niquin' ni tsĭnj 'yaj sun nga ni policĭa dugumi nuhui ne' naran' ni sij yan'an. Daj si nuhuiĭ. Nĭ maĭn ni sij nahuĭn guĭn ni sij xi'nĭj yan'an daj. Nĭ niquin' Pedro nga ni sij nahuĭn guĭn sí' nga ni sij nej.

Anás interroga a Jesús

19 Ngaa nĭ gaxĭ'i chrej a'nin' daj nachĭnj snan'anĭj sí' Jesús xi'í ni tsĭnj nico' sij nga xi'í nuguan' digyán sij rĭan ni ngüĭ nej. 20 Ngaa nĭ gataĭ Jesús:

—Ga'mi rengāĭ rĭan daran' ni ngüĭ. Nĭ nĭganĭj digyānj rĭan ni ngüĭ chruhua si-nuhui ni é re' nga chruhua nuhui nico rĭan naran' ni tsĭnj israelita nej. Nĭ nitaj si gariĭj huĭj nuguan' ga'mĭ mánĭj. 21 Nĭ un sin huĭn nĭ nachĭnj snan'ánĭj re' yūnj únĭj. Nachin' snan'ánĭj re' ni ngüĭ gunun si-nuguan'ánĭj. Hué ni sij ni'i yya un nuguan' ga'mĭ rĭan ni sij. —Daj gataĭ Jesús.

22 Nĭ ngaa gataĭ Jesús daj, nĭ ra'ui ra'a 'ngo policĭa dugumi nuhui rĭan Jesús. Nĭ gataĭ sí':

—Nĭ hué daj ga'mi re' rĭan chrej a'nin' ní'. —Gataĭ sí' ga'mi huee sí' rĭan Jesús.

23 Ngaa nĭ:

—Sisĭ ga'mĭ 'ngo nuguan' quĭj, nĭ gataĭ re' un nuguan' quĭj huĭn ga'mĭ aj. Sanĭ sisĭ ga'mĭ nuguan' sa', nĭ un sin huĭn nĭ ra'ui ra'a re' riānj únĭj. —Daj gataĭ Jesús gunun tsĭnj daj.

24 Nĭ anumi Jesús ga'nĭj Anás gan'anĭj sí' rĭan Caifás huĭn sí' chrej a'nin'.

Pedro niega a Jesús

25 Nĭ niquin' Pedro nahuĭn guĭn sí' scanĭj ni sij xi'nĭj yan'an. Ngaa nĭ gataĭ ni sij gunun Pedro:

—Sé re' huĭn 'ngo tsĭnj nico' tsĭnj da a'. —Gataĭ ni sij.

Ngaa nĭ:

—Sĕj huĭn mánĭj. —Gataĭ Pedro.

26 Ngaa nĭ nachĭnj snan'anĭj 'ngo tsĭnj 'yaj sun rĭan chrej huĭn achĭj nĭn' Pedro. Nĭ huĭn sí' dugüĭ' tsĭnj ga'nin' Pedro chraquĭj. Nĭ gataĭ sí':

—Sé re' huĭn si guĭni'inĭj nga Jesús riquĭ ni chrun da nej a'. —Daj gataĭ sí'.

27 Ni:

—Sĕj huĭn mánĭj. —Gataĭ ruhua' yún Pedro.

Nĭ 'ngo hora gaguáj do'loĭ du'ua xú'.

Jesús ante Pilato

28 Ngaa nĭ nĭcaj ni sij Jesús gahui ni sij ducua' Caifás. Nĭ gan'anĭj ni sij ducuasun. Nĭ nĭgan' acuan' huĭn nĭ nun ga'ue gatu ni tsĭnj israelita chruhua ducuasun. Daj si nitaj chrej riquĭ si-ley ni sij sisĭ gatu ni sij güĭ huĭn gui'yanĭj. Nĭ sisĭ hué daj gui'yaj ni sij, nĭ sĭ ga'ue xa sti'nĭj ni sij gui'yanĭj pascua xi'í si gahuiĭn xĭ'i ni sij rĭan Yan'anĭj, gui'yaj ducuasun daj, ataj si-ley ni sij. 29 Yu'uj daj nĭ gahui Pilato ga'mi sí' nga ni tsĭnj daj. Nĭ gataĭ sí':

—Nĭ ʊn gaquin' da'ui tsínj nan, nĭ a'mi gaquin' ni é re' xi'í sij únj. —Daj gataj Pilato.

³⁰ Ngaa nĭ:

—Sisĭ nitaj gaquin' da'ui sij, nĭ sĭ nariqui ni únj rián re' mánj. —Daj gataj ni tsínj israelita.

³¹ Ngaa nĭ gataj Pilato:

—Nĭcaj ni é re' sij gan'anj ni é re'. Nĭ nagui'yaj yya ni é re' nga sij daj rún' ataj si-ley ni é re' aj. —Gataj Pilato.

Ngaa nĭ gataj ni sij:

—Sanĭ ni únj ni tsínj israelita, nĭ nitaj chrej hua sisĭ dagahui' ni únj a 'ngo ni ngüi mánj. —Daj gataj ni sij.

³² Nĭ hué daj gataj ni sij sisĭ gahuin yya daj rún' gataj Jesús sisĭ daj gahui' sij.

³³ Ngaa nĭ natúj ruhua' yún Pilato chruhua ducuasun. Ngaa nĭ gaquínj sij ga'na' Jesús. Nĭ nachínj snan'anj sij sí'. Nĭ:

—Hué re' huin rey rian ni ngüi israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

³⁴ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Nĭ hué daj atáj re' güenda man'án re' ní'. Asĭ hua ango tsínj nata' rián re' xi'íj sa'. —Daj gataj Jesús.

³⁵ Ngaa nĭ gataj Pilato:

—Asĭ huēj huin 'ngo tsínj israelita, ruhuá re' ní'. Nĭ dugüi' man'án re' nga ni chrej a'nin' hué ni sij nariqui man'án re' riánj. Nĭ ʊn gaquin' da'uí re' únj. —Daj gataj Pilato.

³⁶ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Sé rian xungüi gaquin' nan huin rian nicaj súnj mánj. Sisĭ hué daj huin nĭ gunun' ni tsínj nico' man'ánj xi'íj. Ngaa nĭ sĭ naga'ui' ni sij man'ánj rian ni tsínj israelita mánj. Sanĭ sé rian xungüi gaquin' nan huin rian nicaj súnj mánj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa nĭ:

—Hué re' huin 'ngo rey ní'. —Gataj Pilato.

Nĭ:

—Hué man'án re' ataj sisĭ huínj 'ngo rey aj. Xi'í nan ga'ngā chruhua xungüi. Nĭ xi'í nan ga'nāj sisĭ ga'mi

nuguan' xanga' gunun ni ngüi. Nĭ daran' ni ngüi ruhua gunun nuguan' xanga', nĭ unun ni sij nuguan' xanga' a'mi. —Daj gataj Jesús gunun Pilato.

³⁸ Ngaa nĭ:

—Nĭ ʊn sin huin nuguan' xanga' ruhuá re' únj. —Gataj Pilato.

Ngaa nĭ gahui ruhua' yún sij ga'mi sij nga ni tsínj israelita. Nĭ gataj sij:

—Nĭ a 'ngo gaquin' na'ue nari'ij xi'í tsínj da mánj. ³⁹ Sanĭ hué 'ngo ducuánj ni é re' huin sisĭ go'ngo gui'yanj pascua, nĭ guirĭj 'ngo tsínj nun ducuaga'. Ngaa nĭ huin ruhua ni é re' sisĭ guirĭj tsínj nan tsínj huin si-rey ni tsínj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

⁴⁰ Ngaa nĭ gaguáj ruhua' yún ni sij. Nĭ gataj ni sij:

—Sĭ guirĭ re' tsínj nan mánj. Sanĭ sa' huin sisĭ nā'nij naj ra'á re' Barrabás gan'anj sí'. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij rian Pilato.

Nĭ Barrabás huin 'ngo tsínj tĭ.

19

¹ Hué dan nĭ ga'nin' Pilato sun sisĭ ga'ui' ni sij nne' xiráj Jesús. ² Ngaa nĭ run'un ni snado 'ngo ya'a tanj, gui'yaj ni sij 'ngo corona ga'nĭj ni sij chra Jesús. Nĭ ga'nĭj ni sij 'ngo atsj rian rumi' mare xá Jesús gunun sí'.

³ Ngaa nĭ gataj ni sij gunun Jesús:

—Hua 'ueé nĭn' si-rey ni tsínj israelita. —Daj gaguáj ni sij ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

Nĭ gara'ui ra'a ni sij rian Jesús nej.

⁴ Ngaa nĭ gahui ruhua' yún Pilato ne' chrej xe'. Nĭ gataj sij gunun ni tsínj israelita:

—Nĭ'yaj á re'. Yyaj nĭ nĭcā sij 'nāj rian án re'. Ngaa nĭ ga'ue xacaj á re' cuenta sisĭ nitaj gaquin' da'ui sij nari'ij mánj. —Daj gataj Pilato.

⁵ Ngaa nĭ gahui Jesús xe'. Nĭ nun chra sí' corona tanj. Nĭ nun sí' atsj rian rumi' mare daj. Nĭ gataj Pilato:

—Hué tsínj nan niquin' rian án re' aj. —Gataj Pilato.

⁶ Nĭ ngaa guini'i ni chrej a'nin' nga ni policia dugumi nuhui, nĭ gaguáj ni sij. Nĭ:

—Doco' re' sij rian rugutsĭ. Doco' re' sij rian rugutsĭ aj. —Daj gaguáj ni sij.

Ngaa nĭ gataj Pilato:

—Nĭcaj á re' gan'anĭ án re', nĭ doco' a ni é re' rian rugutsĭ sij. Güendāj, sanĭ na'ue narĭ'ĭj un gaquin' da'ui sij mánĭ. —Daj gataj Pilato.

⁷ Ngaa nĭ gataj ni tsĭnj israelita:

—Nĭcaj ni únĭj 'ngō ley. Nĭ ataj si-ley ni únĭj sisi hua nĭan gahui' sij. Daj si ataj sij sisi huin sij da'nĭj Yan'anĭ.

⁸ Nĭ ngaa gunun Pilato nuguan' daj, nĭ nĭanj guxu'ui' nĭn' ruhua sij. ⁹ Ngaa nĭ gatúĭj ruhua' yún sij chruhua ducasun. Nĭ nachĭnj snan'anĭ sij Jesús. Nĭ:

—Nĭ a 'na' re' únĭj. —Gataj Pilato.

Sanĭ a 'ngō nuguan' nun danicaj Jesús mánĭ. ¹⁰ Ngaa nĭ gataj Pilato:

—Nĭ sĭ ga'mí re' ngāĭ ga a'. Nun ni'í re' sisi nicaj sūnj sisi ga'ue docōĭ rian rugutsĭ so' ga a'. Nĭ ga'ue ga ní'nĭj rián so', guĭ'yā nej ga a'. —Daj gataj Pilato.

¹¹ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Sisi nun riqui Yan'anĭ sun guĭnicaj re', nĭ sĭ gunucuáj re' guĭnicaj re' sun riánĭ mánĭ. Xi'í daj nĭ tsĭnj nariqui man'ānj rián re', nĭ da'ui sij nico gaquin' daj ngā man'án re' aj. —Daj gataj Jesús.

¹² Ngaa nĭ asĭj hora daj, nĭ nano' Pilato daj guĭ'yaj sij, nĭ na'ni ra'a sij Jesús. Sanĭ gaguáj ni tsĭnj israelita. Nĭ gataj ni sij:

—Sisi na'nĭj ra'á re' tsĭnj nan, nĭ nitaj si nicaj dugüí' re' ngā rey gu'naj César mánĭ. Daran' ni tsĭnj 'yaj rey man'an, nĭ unun' ni sij ngā César. —Daj gaguáj ni sij.

¹³ Nĭ ngaa gunun Pilato nuguan' daj, nĭ guiri sij Jesús xe'. Nĭ gan'anĭ gane sij rian mesa rian nagui'yaj yya sij ni gaquin'. Nĭ yu'uj daj gu'naj Gabata snan'anĭ hebreo. Nĭ nuguan' daj huin ruhuaĭ gata 'ngō yu'uj ngaj yej niá'. ¹⁴ Nĭ ruhua guĭsĭj

ga xuhuiĭ güi ngaa guĭ'yaj xugüi ni ngüi israelita xi'í guĭ'yanĭ pascua. Ngaa nĭ gataj Pilato gunun ni tsĭnj israelita:

—Hué si-rey ni é re' niquin' rian án re' nan. —Daj gataj Pilato.

¹⁵ Sanĭ gaguáj ni sij. Nĭ:

—Nĭcaj re' sij gan'anĭ re' doco' re' rian rugutsĭ aj. —Daj gataj ni sij.

Ngaa nĭ nachĭnj snan'anĭ Pilato ni sij, nĭ gataj sí':

—Asĭ huin ruhua á re' sisi docōĭ si-rey ni é re' rian rugutsĭ, ruhua á re' ní'. —Daj gataj Pilato.

Ngaa nĭ:

—Urin rey gu'naj César huin rian ni únĭj. Nitaj anĭo mánĭ. —Daj gataj ni chrej a'nin' gunun Pilato.

¹⁶ Ngaa nĭ naga'ui' Pilato Jesús ra'a ni sij sisi nĭcaj ni sij Jesús gan'anĭ doco' ni sij sí' rian rugutsĭ. Hué dan nĭ nicaj ni sij Jesús gan'anĭ ni sij.

Crucifixión y muerte de Jesús

¹⁷ Ngaa nĭ gata man'an Jesús si-rugutsĭ sij gan'anĭ sij chrā dacan gu'naj chrā cúĭ níman. Nĭ snan'anĭ hebreo gu'naj Gólgota. ¹⁸ Nĭ hué yu'uj daj gari ni sij gaquĭĭ Jesús doco' ni sij rian rugutsĭ sí'. Nĭ doco' ni sij yahuiĭ tsĭnj daj rian yahuiĭ rugutsĭ. Nĭ nico' Jesús danĭ nungüej sí'. ¹⁹ Ngaa nĭ ga'nin' Pilato sun sisi garun ni sij 'ngō ruguechra' chrā rugutsĭ guĭnun letra. Nĭ gataj letra daj: “Jesús Nazareno huin sí' Rey rian ni ngüi israelita.” Daj gataj letra daj. ²⁰ Nĭ nico ni tsĭnj israelita gaya letra daj si nĭchrun' du'ua xuman' Jerusalén huin doco' ni sij Jesús rian rugutsĭ. Nĭ hua nĭca garun Pilato letra daj snan'anĭ hebreo ngā snan'anĭ latín nej, snan'anĭ griego nej.

²¹ Xi'í daj nĭ gataj ni chrej a'nin' rian Pilato:

—Sĭ garún re' sisi si-rey ni ngüi israelita huin sij mánĭ. Maan si garun re' sisi ataj man'an sij sisi hué sij huin si-rey ni ngüi israelita aj. —Daj gataj ni sij.

22 Nj:

—Si hua garūnj n̄ hué daj gaj.
—Gataj Pilato gunun ni sí'.

23 Ngaa guisíj doco' ni snado Jesús rian rugutsj, n̄ nacaj ni sij si-gan' Jesús. N̄ gura' da'aj ni sij gan'anj mando si-gan' sí'. N̄ nacaj go'ngo ni snado daj da'aj atsij go'ngo sij. N̄ nacaj ni sij atsij manta gunun Jesús. N̄ sé atsij nanuhua ni sij huin-ín'. Sanj atsij anánj ni sij huin. 24 Xi'í daj ni gataj ni dugüi' ni snado:

—Sanj si gutsi' né' mánj. Sanj ducu né' sisi daj hua né' guí'yaj gana nacaj atsij nan. —Daj gataj ni sij.

N̄ hué daj gataj ni sij sisi gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj:

Nura' da'aj ni sij si-gan'anj.

N̄ ducu ni sij sisi nacaj ni sij mantaj. Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

N̄ da'nga' daj guí'yaj ni snado daj.

25 N̄ niquin' nichrun' nni Jesús rian rugutsj nga xugüij unj nej, María nicā Cleofas nej, María Magdalena nej. 26 N̄ ngaa guini'i Jesús sisi niquin' nuguan'an nni sij nga tsínj nico' sij huin sí' tsínj 'i ruhua sij, ngaa n̄ gataj sij gunun nni sij:

—Nnānj, tsínj niquin' daj gahuin da'níj re' aj. —Daj gataj Jesús.

27 Ngaa n̄ gataj Jesús gunun tsínj nico' sij daj:

—Yun'unj xana nan gahuin nní re' aj. —Daj gataj Jesús.

N̄ asij hora daj n̄ nahuin ra'a tsínj daj nni Jesús sisi gane ún' ducua' sí' dugumi sí'.

28 N̄ ngaa guisíj gataj Jesús nuguan' daj, n̄ guini'i sij sisi gahuin yya daran' si gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í sij. Ngaa n̄ gataj sij:

—Nago'oj nnee aj. —Daj gataj Jesús.

29 N̄ nne 'ngo siu nun nnee vino yu yu'uj daj. N̄ jniyaj ni sij vino daj chra' si rún' hua gachij daj. N̄ guta' ni sij gachij daj chra' 'ngo riu. Ngaa n̄ dugüin' ni sij du'ua Jesús. 30 N̄ ngaa guisíj go'o Jesús vino yu daj, n̄ gataj sí':

—Ganahuij sun guí'yā. —Daj gataj Jesús.

Hué dan n̄ guinico' nij Jesús chra' sij, n̄ gahui' sij.

El costado de Jesús traspasado

31 N̄ huin di'n̄i güi ngaa gahuin guí'yanj pascua. N̄ na'uej ni tsínj israelita sisi guinico' anin' hua'nij níman rian rugutsj güi naránj ruhua ni sij. (Daj si güi gue huin ngaa naránj ruhua ni sij daj.) Hué daj n̄ gachínj jni'yaj ni sij rian Pilato sisi ga'nij sí' ni snado gan'anj duguaran' ni sí' da'man anin' hua'nij tsínj nico' rian ni rugutsj daj. N̄ nicaj ni sí' ni níman daj gan'anj ni sí' ango yu'uj, ruhua ni sij. 32 Ngaa n̄ gan'anj ni snado duguaran' ni sij da'man 'ngo tsínj daj. N̄ hué daj guí'yaj ni sij nga ango tsínj nico' nuguan'an nga Jesús. 33 Sanj ngaa ga'na' ni sij rian nico' Jesús, n̄ guini'i ni sij sisi hua gahui' sí'. Yu'uj daj n̄ nun duguaran' ni sij da'man sí' ga mánj. 34 Sanj xa'uij 'ngo snado lanza gatín Jesús. N̄ 'ngo hora gahui tun hua nnee gatín sí'.

35 N̄ tsínj nata' nuguan' nan, n̄ hué sij guini'i daran' si gahuin. N̄ xanga' si-nuguan' sij. N̄ nata' sij nuguan' nan sisi guxuman ruhua ni é re' guini'i ni é re' Jesús.

36 N̄ hué daj gahuin sisi gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: “N̄ a 'ngo cúj Jesús nun garan' mánj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. 37 N̄ gataj ango si-nuguan' Yan'anj: “Guini'yaj ni sij tsínj xa'uij ni sij lanza.” Daj gataj ango si-nuguan' Yan'anj xi'í Jesús.

Jesús es sepultado

38 Hué dan n̄ da' síj n̄ ga'na' 'ngo tsínj gu'naj José. N̄ nne sij 'ngo yu'uj gu'naj Arimatea. N̄ guinico' huí sij Jesús. Daj si xu'ui' sij ni'yaj sij ni tsínj israelita. Ngaa n̄ gachínj jni'yaj sij rian Pilato sisi ga'uej sí' guinicaj sij níman gan'anj sij. Ngaa n̄ garáj xina' Pilato. Hué dan n̄ ga'na' sij n̄ nicaj sij níman Jesús

gan'anj sij. ³⁹ Nĭ hué daj ga'na' tsínj gu'naj Nicodemo tsínj ga'mi nga Jesús ne' nĭ asij ná. Nĭ nicaj sí' ga'na' sí' 'ngo si hujj xia kilo si nachej dugüi' mirra nga aloé huin si quin' daj. ⁴⁰ Hué dan nĭ guida'a nungüej sij níman Jesús. Nĭ dutáj nungüej sij atsij manta sa' sí'. Nĭ garij nungüej sij gono'o guin' daj riqui manta Jesús. Daj si hué daj huin ducuánj nicaj ni tsínj israelita ngaa achin' ni sij níman. ⁴¹ Nĭ rĭan doco' ni sij Jesús rĭan rugutsĭ, nĭ ngaj 'ngo nnaa chrun. Nĭ dani nnaa chrun daj táj 'ngo yu'uj huej. Nĭ hua gaya' ni sij yu'uj huej daj sisi gachin' ni sij níman. Sanĭ a 'ngo níman nun gachin' ni sij yu'uj da mánj. ⁴² Hué dan nĭ xi'í si 'yaj xugüi ni tsínj israelita sisi gahuin gui'yanj pascua, nĭ xi'í si nĭchrun' táj yu'uj daj, nĭ gan'anj gachin' nungüej sij Jesús.

20

La resurrección

¹ Nĭ ngaa ruhua guerenga' nĭgan' acuan' güi gudungu ngaa hua rumi', nĭ gan'anj nĭ'yaj María Magdalena rĭan gachin' Jesús. Nĭ guini'i unj sisi nitaj yej hua ránj rĭan yu'uj daj. ² Yu'uj daj gunánj unj gan'anj unj rĭan nne Simón Pedro nga ango tsínj nico' Jesús huin sí' tsínj 'i ruhua Jesús. Ngaa nĭ gataj unj:

—Guiri ni sij Señor riqui yu'uj huej gan'anj ni sij. Sanĭ nun ni'i únj nĭ a gan'anj nicaj ni sij mánj. —Daj gataj María.

³ Ngaa nĭ gahui Pedro nga ango tsínj nico' Jesús gan'anj nĭ'yaj nungüej sij rĭan yu'uj daj. ⁴ Nĭ gunánj nungüej sij. Sanĭ gunánj yoo doj ango tsínj daj daj nga Pedro. Nĭ guisĭj sini sij rĭan yu'uj da guisĭj Pedro. ⁵ Nĭ ga' nĭtu sij ni'yaj sij chruhua yu'uj daj. Nĭ guini'i sij rĭan ngaj atsij. Sanĭ nun gatu sij mánj. ⁶ Nĭ nico' Simón Pedro guisĭj sí' rucu sij. Nĭ gatúj sí' guini'yaj sí'. Nĭ guini'i sí' ni atsij ngaj nej. ⁷ Nĭ hué

daj guini'i Pedro atsij gani'yanj chra Jesús. Sanĭ nitaj si ngaj nuguan'an-án' nga ango atsij guini'i sij daj. Sanĭ ngaj nĭni atsij daj narumi-i' ngaj-á' aj. ⁸ Ngaa nĭ gatúj ango tsínj nico' Jesús tsínj guisĭj sini daj. Nĭ guini'yaj sí', nĭ guxuman ruhua sí' sisi ganá'nij Jesús. ⁹ Daj si achin gara da'nga' ruhua nungüej sij si ataj si-nuguan' Yan'anj sisi hua nĭan gana'nij Jesús scanij ni níman. ¹⁰ Ngaa nĭ nanicaj nungüej sij nan' sij rĭan ni dugüi' sij.

Jesús se aparece a María Magdalena

¹¹ Nĭ niquin' María aco unj du'ua yu'uj daj. Nĭ aco María ga' nĭtu unj ni'yaj unj chruhua yu'uj rĭan gachin' Jesús. ¹² Nĭ guini'i unj hujj ángel nĭn atsij gatsi nne rĭan gachin' Jesús. Nĭ 'ngo ángel nne rĭan guingaj chra Jesús. Nĭ ango-ó' nne rĭan guingaj dacój sí'. ¹³ Ngaa nĭ nachínj snan'anj nungüej ángel María. Nĭ gataj nungüej sij:

—Xica'uí', un sin huin nĭ acó re' únj. —Daj gataj nungüej sij.

Ngaa nĭ gataj María:

—Nicaj ni sij Señor nico' man'ānj gan'anj ni sij. Sanĭ nun ni'ĭnj nĭ a gan'anj nicaj ni sij mánj. —Daj gataj María gunun nungüej ángel daj.

¹⁴ Nĭ ngaa gataj unj nuguan' daj, nĭ nanicaj unj ni'yaj unj. Nĭ guini'i unj Jesús niquin' sí' rĭan unj. Sanĭ nun nan'i'i unj sij.

¹⁵ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Xica'uĭj, un sin huin nĭ acó re' únj. Nĭ un tsínj nanó' re' únj. —Daj gataj Jesús.

Nĭ gani ruhua unj sisi tsínj dugumi nnaa chrun huin sij. Yu'uj daj gataj unj:

—Señor, sisi hué re' nicaj gan'anj sij, ngaa nĭ gataj re' sisi nĭ a gan'anj nicáj re' sij. Ngaa nĭ gan'anj nacā sij. —Daj gataj María.

¹⁶ Ngaa nĭ:

—María. —Gataj Jesús.

Ngaa nĭ nanicaj unj gataj unj snan'anj hebreo:

—Raboni. —Gataj María.

(Nĭ Raboni huin ruhuaj gata Mae-stro).

¹⁷ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Sĭ guida'á re' man'ānj si achin gahui nan'ānj rian chrē. Sanĭ güij nata' re' gunun ni jnān sisi nan'ānj rian nne chrē huin chrē ni é re' nej. Dan'ān huin nĭ Dan'anj ni é re' huin nej. —Daj gataj Jesús gunun María.

¹⁸ Ngaa nĭ nan' María Magdalena nata' unj rian ni tsĭnj nico' Jesús sisi guini'i unj Señor. Nĭ hué daj nata' unj si gataj sí' gunun unj nej.

Jesús se aparece a los discípulos

¹⁹ Nĭ ngaa guinĭ güi gudungu daj, nĭ naránj ni tsĭnj nico' Jesús rian hue' mán ni sij. Daj si xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij ni tsĭnj israelita. Ngaa nĭ gurugüi' Jesús ganiquin' sí' scanij ni sij. Nĭ gataj sí':

—Gahuin din'inj ruhua á re'. —Daj gataj Jesús.

²⁰ Ngaa guisĭj ga'mi Jesús nuguan' daj, nĭ digyán sij ra'a sij nga gatĭn sij rian ni sí'. Nĭ gahuin niā' ruhua ni sí' ni'yaj sí' Señor.

²¹ Ngaa nĭ gataj ruhua' yún Jesús:

—Gahuin din'inj ruhua ni é re'. Daj rún' ga'nĭj chrē ga'nāj, nĭ da'nga' daj a'nĭ gan'anj ni é re' chruhua xungüi nej. —Daj gataj Jesús.

²² Guisĭj ga'mi Jesús daj, nĭ ga'yanj sij rian ni sí'. Nĭ gataj sij:

—Nahuin ra'a á re' Espĭritu Santo nánj. ²³ Sisi guinicaj á re' niman nico xi'í gaquin' 'yaj ni ngüi, ngaa nĭ guinicaj Yan'anj niman nico xi'í gaquin' daj. Sanĭ sisi sĭ guinicaj ni é re' niman nico xi'í gaquin' 'yaj ni ngüi, ngaa nĭ sĭ guinicaj Yan'anj niman nico nej mánj. —Daj gataj Jesús.

Incredulidad de Tomás

²⁴ Nĭ 'ngo ni xuhuij dugüi' ni tsĭnj nico' Jesús huin tsĭnj gu'naj Tomás gu'naj sí' Dídimo nej. Nĭ nitaj Tomás nne ngaa gurugüi' Jesús rian ango ni tsĭnj daj. ²⁵ Ngaa nĭ gataj ango ni tsĭnj nico' Jesús gunun Tomás:

—Guini'i ni únj, Señor. —Daj gataj ni sij.

Sanĭ:

—Nĭ sisi sĭ guini'ĭnj rian guiran' xi'i ra'a sij gui'yaj gaquĭj, nĭ sisi sĭ diguĭ chra ra'āj rian guiran' xi'i daj nga gatĭn sij, nĭ sĭ guxuman ruhuāj sisi ganá'nij sij mánj. —Daj gataj Tomás gunun ni sij.

²⁶ Nĭ ngaa gachin ango tunj güi, nĭ naran' ruhua' yún ni tsĭnj nico' Jesús chruhua hue'. Nĭ nne Tomás nga ni sij. Nĭ nunj si hua ránj rian hue', sanĭ narugüi' Jesús ganiquin' sí' scanij ni sij. Nĭ:

—Gahuin din'inj ruhua á re'. —Gataj Jesús.

²⁷ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun Tomás:

—Diguĭj re' chra ra'á re' chruhua ra'āj nan. Nĭ ni'yaj re' daj hua ra'āj nánj. Nĭ jnućuá re' ra'á re', nĭ diguĭj re' ra'á re' gatĭnj. Ngaa nĭ gahuin yya ruhuá re' sisi ganá'nij man'ānj. Nĭ guxuman ruhuá re' ni'yaj re' man'ānj. —Daj gataj Jesús gunun Tomás.

²⁸ Ngaa nĭ:

—Huín re' Señor nicōj aj. Nĭ Dan'ān huín re' nej. —Gataj Tomás gunun Jesús.

²⁹ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Xuman ruhuá re' ni'yáj re' man'ānj xi'í si guini'í re' yūnj ní'. Hua 'ueé rian ni ngüi guxuman ruhua ni'i man'ānj ngaa achin guini'i ni sij yūnj. —Daj gataj Jesús gunun Tomás.

El propósito del libro

³⁰ Nĭ gui'yaj Jesús ga'i ango si sa' nico guini'i ni tsĭnj nico' sij. Sanĭ nitaj si hua nĭca ni nuguan' daj rian libro nan mánj. ³¹ Sanĭ ni nuguan' nan hua nĭca rian libro nan sisi guxuman ruhua ni é re' sisi Jesús huin Cristo da'nĭj Yan'anj. Nĭ xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' sij, nĭ ga nĭ'na' nĭganj niman án re', gui'yaj sij.

21

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

¹ Ngaa n̄ gachin doj n̄ gurugüi' ruhua' yún Jesús rian ni tsínj nico' sij ngaa nne ni sij du'ua laguna xachij gu'naj Tiberias. N̄ nan huin si gui'yaj Jesús ngaa gurugüi' sij rian ni sí': ² N̄ nne n̄guan'an Simón Pedro ngá Tomás tsínj gu'naj Gemelo nej, Natanael tsínj 'na' xuman' Caná huin xuman' ngaj estado Galilea nej, n̄ngüej da'n̄j Zebedeo nej, yahuij tsínj nico' Jesús nej. ³ Ngaa n̄:

—Gan'anj guida'a xucuj. —Daj gataj Pedro.

N̄:

—Hué daj gan'anj ni únj ngá re' nej. —Daj gataj ni tsínj nne ngá sij.

Hué dan n̄ gan'anj ni tsínj daj. N̄ gahui ni sij 'ngó río achéj rian nnee. San̄ n̄ a 'ngó xucuj nun guida'a ni sij yan' daj.

⁴ N̄ ngaa ruhua guixiguin, n̄ niquin' Jesús du'ua laguna daj. San̄ nun nan'i ni tsínj nico' Jesús man'an sí'. ⁵ Ngaa n̄ nachínj snan'anj Jesús ni sij. N̄ gataj sí':

—Hua si xa á re' ní'. —Gataj Jesús.

—Nitaj mánj. —Gataj ni sij.

⁶ Ngaa n̄ gataj Jesús:

—Dunij a ni é re' nnánj ne' chrej ra'a sa' río, n̄ guida'a á re' xuj aj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄ gui'yaj ni sij daj rún' gataj Jesús. Hué dan n̄ nun gahuin nucuaj ni sij guiri ni sij nnánj chruhua nnee xi'í si ducu gara xuj chruhua nnánj. ⁷ Ngaa n̄ hua 'ngó tsínj nico' Jesús huin sí' tsínj 'i ruhua ni'i Jesús. N̄ gataj sí' gunun Pedro:

—Hué sij huin Señor. —Daj gataj sí'.

N̄ ngaa gunun Pedro sisi Señor huin, n̄ 'ngó hora ganun sij si-gan' sij. (Daj si hua guiri sij si-gan' sij.) N̄ güéj sij man'an sij chruhua nnee.

⁸ N̄ guisíj ango ni tsínj nico' Jesús du'ua laguna daj ngá río. N̄ anucuaj ni sij nnánj gara xucuj daj. Daj si achin ango ciento metro guisij ni

sij du'ua nnee daj. ⁹ N̄ ngaa nanij ni sij chruhua río, n̄ guini'i ni sij anun yan'an. N̄ taj 'ngó xucuj rian yan'an. N̄ man' chrachrúnj nej. ¹⁰ Ngaa n̄ gataj Jesús gunun ni sij:

—N̄icaj á re' doj xucuj guida'a ni é re' ga'na' á re'. —Daj gataj Jesús.

¹¹ Ngaa n̄ gahui Simón Pedro. N̄ ganucuaj sij nnánj gara xucuj xxi guisíj sij rian yo'ój. N̄ nun 'ngó ciento táj huij xia xa'nij xucuj chruhua nnánj daj. N̄ nunj si nico' xuj nun, san̄ nun xi'nij mánj.

¹² Ngaa n̄:

—Gahua' anin' é re' raruhua anin' é re'. —Daj gataj Jesús.

N̄ a 'ngó ni tsínj nico' Jesús nun guisij ruhua nachin' snan'anj sí' un tsínj huin sí'. Daj si hua ni'i ni sij sisi Señor huin sí'. ¹³ Ngaa n̄ gahuin nichrun' Jesús guida'a sij chrachrúnj daj ga'ui' sij rian ni sí'. N̄ hué daj gui'yaj sij ngá xucuj nej.

¹⁴ N̄ hué nan guisíj hua'nij gurugüi' Jesús rian ni tsínj nico' sij ngaa guisíj ganá'nij sij scanij ni niman.

Apacienta mis ovejas

¹⁵ Ngaa guisíj ganahuij raruhua ni sij, n̄ nachínj snan'anj Jesús Simón Pedro. N̄ gataj sij:

—Simón, da'n̄j Jonás. N̄ 'i ruhuá re' ni'yáj re' doj man'anj daj ngá ni tsínj nan gá ní'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄:

—Xanga' ni'í re' sisi 'i ruhuāj ni'yā man'an re' Señor. —Daj gataj Pedro.

Ngaa n̄:

—Ga'ui' re' si xa ni dānj xachij 'n̄j. —Gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa n̄ nachínj snan'anj ruhua' yún Jesús Pedro. N̄ gataj sij:

—Simón, da'n̄j Jonás. N̄ 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'anj ní'. —Daj gataj Jesús.

—Xanga' ni'í re' sisi 'i ruhuāj ni'yā man'an re' Señor. —Gataj Pedro.

Ngaa n̄:

—Dugumi re' ni dānj xachij. —Gataj Jesús.

17 Ngaa n̄i s̄ij hua'n̄ij nachínj snan'an̄j Jesús Pedro. N̄i gataj sij:

—Simón, da'n̄ij Jonás. N̄i 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'an̄j ní'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i ganani ruhua Pedro. Daj si s̄ij hua'n̄ij nachínj snan'an̄j Jesús sij daj. Ngaa n̄i gataj Pedro:

—Ni'í re' daran'an̄j Señor. N̄i ni'í re' sisi 'i ruhuāj ni'yā man'an̄j re'. —Daj gataj Pedro.

Ngaa n̄i:

—Ga'ui' re' si xa ni dānj xachij.

18 Xanga' atā gunun re' sisi ngaa hua lí re', n̄i ninún re' si-gán' re' gan'ánj re' n̄i a garan' ruhuá re' gan'ánj re'. San̄i ngaa gachij re' n̄i jnucuj re' nungüej ra'á re'. N̄i nā'n̄ij ango sij si-gán' re' xá re'. N̄i n̄icaj sij man'an̄j re' gan'an̄j sij rian na'uej ruhuá re' gan'an̄j re'. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

19 N̄i ngā ni nuguan' daj n̄i digyán Jesús rian Pedro daj guiran' sí' gahui' sí'. N̄i digyán sij daj ga'mi sa' ni ngüi xi'í Yan'an̄j ngaa guini'i ni sij daj gahui' Pedro. Ngaa n̄i gataj Jesús gunun Pedro:

—Guinicó' re' yūnj anj. —Daj gataj Jesús.

El discípulo amado

20 Ngaa n̄i nanicaj Pedro. N̄i guini'i sij nico' ango tsínj nico' Jesús huin sí' tsínj 'i ruhua ni'yaj Jesús. N̄i hué tsínj daj huin tsínj nne xi'n̄ij Jesús ngaa xa sti'n̄i ni sij ngaa riqui. N̄i tsínj daj huin tsínj nachínj snan'an̄j Jesús un tsínj huin si naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun. 21 N̄i ngaa guini'i Pedro tsínj nico' daj, n̄i nachínj snan'an̄j sij Jesús. N̄i gataj sij:

—Señor, daj guiran' tsínj nan únj. —Daj gataj Pedro.

22 Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Sisi huin ruhuāj sisi gūna sij da nanicaj ruhua' yūnj ga'nāj, n̄i un sin guiyáj re' únj. Guinico' man'an̄j re' man'an̄j. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

23 Ngaa n̄i gaxa'n̄i nuguan' nan scanij ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús. N̄i gani ruhua ni sij sisi s̄i gahui' tsínj nico' Jesús daj. San̄i nun gataj Jesús sisi s̄i gahui' tsínj da mánj. Maan si gataj sij nuguan' nan: “Sisi huin ruhuāj sisi gūna sij da nanicaj ruhua' yūnj, n̄i un sin guiyáj re' únj.” Hué daj ga'mi Jesús.

24 N̄i huēj huin tsínj nico' Jesús daj. N̄i huēj huin tsínj natāj ni nuguan' nan rian ni ngüi. N̄i arūnj nuguan' nan rian yanj nej. N̄i ni'í né' sisi xanga' si-nuguan'an̄j. 25 N̄i hua ga'í ango ni rasun guiyaj Jesús nej. N̄i sisi garun ni sij go'ngo ni rasun guiyaj Jesús rian yanj, ngaa n̄i s̄i ga'ue gunucuj ni ngüi nara sa' ni sij ni libro sisi nun garun ni sij mánj.

LOS HECHOS DE LOS APÓSTOLES

La promesa del Espíritu Santo

¹ Hué dan n̄ rian yanj carta garūnj asij sini gayá re' huín re' tsínj gū'naj Teófilo, n̄ gatā gunún re' daran' si gui'yaj Jesús ngā daran' si digyán sij rian ni ngüi asij sini yan ² da' güi guinan' sij xata', gui'yaj Yan'anj. N̄ asij achin nan' sij xata', n̄ ganacui sij ni tsínj gū'naj apóstol huín ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. N̄ ga'nin' Jesús sun rian ni sí' daj rún' gataj Espíritu Santo rian sij. ³ N̄ ngaa guisíj gahui' Jesús rian rugutsi, n̄ narugüi' sij rian ni tsínj daj. N̄ da'nga' daj digyán yya sij rian ni sí' sisi hua n̄'na' yya sij. Hué dan n̄ huij xia güi guini'i ni apóstol man'an Jesús. N̄ ga'mi sij ngā ni sí' xi'í daj nicaj Yan'anj sun rian né'. ⁴ N̄ 'ngō güi ngaa nne nuguan'an Jesús ngā ni tsínj daj, n̄ ga'nin' sij sun rian ni sí' sisi si gahui ni sí' xuman' Jerusalén gan'anj ni sí'. N̄ gataj sij gunun ni sí':

—Ga no'oj acuan' án re' nan da güi ga'na' Espíritu Santo rian án re' daj rún' gataj yya chrē rian án re'. N̄ hué daj gataj snan'anj man'anj gunun a ni é re' nej. ⁵ Daj si xanga' duguata' nnee tsínj gū'naj Juan ni ngüi ngā nnee. San̄i gachin chra doj güi, n̄ ga'na' Espíritu Santo gatu ruhua niman án re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj apóstol.

La ascensión

⁶ Hué dan n̄ ngaa nahuin yu' ni sij, n̄ nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄ gataj ni sij:

—Señor, hué hora nan huín si gahui achij ni únj ni tsínj israelita rian ango ni ngüi, gui'yaj re' ní'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁷ N̄ nanicaj Jesús gataj sij:

—Sé si-sun a ni é re' huín si guini'i a ni é re' daj da'nga' ga aj. Urin chré' ni'i un güi gui'yaj sij si huín

ruhua sij. ⁸ San̄i ngaa ga'na' Espíritu Santo gatu chruhua niman án re', n̄ gahui nucuj niman án re' xi'í si-sun man'an Yan'anj. N̄ gahui a ni é re' ni tsínj ga'mi xi'ij riqui xuman' Jerusalén ngā daran' ni xuman' ngaj estado Judea ngā estado Samaria nej, n̄ da' ganun nin' xungüi nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj daj.

⁹ Ngaa n̄ hua gue guimán ni sij guini'yaj ni sij, n̄ nan' Jesús xata', gui'yaj Yan'anj. N̄ ga'na' 'ngō nga xata' narán n̄ a gan'anj Jesús. N̄ nun ga'ue guini'i ni sij rian Jesús ga mánj. ¹⁰ N̄ ngaa guimán ni sij ni'yaj ni sij ne' xata' n̄ a huaj Jesús, ngaa n̄ gurugüi' huj tsínj nun atsij gatsi guiniquin' nungüej sí' xi'nij ni sij.

¹¹ N̄ gataj nungüej sí' gunun ni sij:

—N̄ un sin gahui n̄ niquin' a ni é re' ni'yaj á re' xata' huín ín re' tsínj 'na' estado Galilea únj. Hué gue Jesús gahui nan' sij xata', gui'yaj Yan'anj. N̄ rún' gahui ngaa nan' sij xata', n̄ da'nga' daj gahui ga'na' ruhua' yún sij aj. —Daj gataj nungüej tsínj daj gunun ni sij.

Elección del sucesor de Judas

¹² Ngaa n̄ nanij ni sij dacan gū'naj Olivos. N̄ gan'anj ni sij gatúj ni sij xuman' Jerusalén. N̄ ngaj nichrun' xuman' daj ngā dacan gū'naj Olivos. N̄ hué gue ducuanj daj huín si ga'ui' ley permiso si gache ni sij 'ngō güi naránj ruhua ni sij. ¹³ N̄ ngaa nasij ni sij xuman' daj, n̄ gahui ni sij ango chra hue' nata' xata' rian man ni sij. N̄ nne Pedro ngā Juan nej, Jacobo nej, Andrés nej, Felipe nej, Tomás nej, Bartolomé nej, Mateo nej, Jacobo da'nij Alfeo nej, Simón Zelote nej, Judas jnánj Jacobo nej.

¹⁴ N̄ 'ngō hua ruhua niman ni sij nahuin chre' ni sij gachínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. N̄ da'nga' daj gui'yaj ni yun'unj xana ngā María huín unj nni Jesús ngā ni jnánj Jesús nej.

¹⁵ N̄ ni güi daj n̄ naxuman Pedro guiniquin' sij dani ni tsínj nicaj dugüi' ngā Jesús. (N̄ guimán 'ngō

si ciento tá cō ni tsínj nahuin chre' yu'uj daj.) ¹⁶ Nĭ gataj Pedro gunun ni sij:

—Asij hua ná nĭ ga'mi Espíritu Santo rian xí' David huin ín re' jnān. Nĭ ga'mi David nuguan' daj huin nuguan' xi'í tsínj gu'naj Judas. Nĭ hua nĭan sisĭ gahuin yya daj rún' ga'mi sij xi'í nuguan' daj. Nĭ hué Judas digyán 'ngō chrej ga'na' ni tsínj guida'a Jesús nej aj. ¹⁷ Nĭ asij sini nĭ guinicaj dugüi' Judas nga né'. Nĭ hué sij huin tsínj gui'yaj sun nga né' nej aj.

¹⁸ 'Nĭ san'anj guiri' sij gudu'uej sij Jesús daj, nĭ guiránj sij 'ngō yo'ój. Hué dan nĭ ganatúj Judas gan'anj sij rian yo'ój nga chra' sij. Nĭ gahui xiri' sij. ¹⁹ Nĭ gunun daran' ni tsínj mán xuman' Jerusalén daj guiran' Judas. Nĭ dugu'naj ni sij si-nuguan' ni sij yo'ój daj Acéldama. Nĭ nuguan' daj huin ruhuaj gata Yo'ój Tun. ²⁰ Daj si gataj libro gu'naj Salmos huin si-nuguan' Yan'anj:

Guĭsij nahuin qui' qui'yanj naço rian gane ducúa sij.

Nĭ a 'ngō tsínj sĭ gane ruhuaj mánj. Gataj libro daj. Nĭ gataj ruhua' yún libro daj:

Naçaj ango sí' si-sun sij, ruhuāj aj. Daj gataj libro gu'naj Salmo aj.

²¹⁻²² 'Nĭ mañ ni tsínj nicaj dugüi' nuguan'an nga né' daran' ni güi gane Jesús scanij né' asij güi duguata' nnee Juan Jesús, nĭ da jnahuij sij nañ' sij xata', gui'yaj Yan'anj. Hué dan nĭ da'ui né' nāno' né' 'ngō tsínj guini'i daran' si gui'yaj Jesús, gahuin sí' 'ngō tsínj naña' nga né' rian ni ngüi xi'í si ganá'nij yya Jesús. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

²³ Ngaa nĭ ga'mi ni sij si-xugüi huij tsínj daj. Nĭ gu'naj 'ngō sij José Barsabás. Nĭ hué daj gu'naj sij Justo nej. Nĭ ango sij gu'naj Matías.

²⁴ Ngaa nĭ gachínj jni'yaj daran' ni sij rian Yan'anj. Nĭ gataj ni sij:

—Señor, hué re' ni'i daj hua ni-man daran' ni ngüi. Xi'í daj digyán

re' un go'ngo nungüej sij nacuí re'. ²⁵ Ngaa nĭ ganacaj sij sun nan gahuin sij 'ngō apóstol ga'mi sij si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si guinij Judas rian si-gaquin' man'an sij. Nĭ gan'anj sij rian gan'anj ni'ya nĭganj nĭn' sij. —Hué daj ga'mi ni sij gunun Yan'anj.

²⁶ Nĭ garun ni sij si-xugüi huij tsínj daj. Nĭ guiri' ni sij si-xugüi tsínj gu'naj Matías. Nĭ hué asij hora daj guinicaj dugüi' sí' nga ango xan tsínj apóstol huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi.

2

La venida del Espíritu Santo

¹ Nĭ ngaa guisĭj güi gahuin gui'yanj gu'naj Pentecostés, nĭ nahuin chre' daran' ni sij 'ngō yu'uj. ² Nĭ nasĭnunj gunun ni sij ga'na' xata' huin garĭn. Daj rún' 'yaj 'ngō nane nucuaj da'nga' daj gahuin aj. Nĭ gahuin garĭn nĭn' gachra' chruhua hue' rian mañ ni sij. ³ Nĭ gurugüi' yan'an. Nĭ daj rún' hua yyó' huaj aj. Nĭ gura' da'aj yan'an chra' go'ngo ni sij. ⁴ Nĭ gara chruhua cúj niman daran' ni sij, gui'yaj Espíritu Santo. Nĭ gaxĭ'i ni sij ga'mi ni sij ango ni snan'anj daj digyán Espíritu Santo si ga'mi ni sij.

⁵ Nĭ ni güi daj, nĭ mañ ni tsínj israelita xuman' Jerusalén. Nĭ huin ni sij tsínj huin ruhua guĭnico' Yan'anj. Nĭ 'na' ni sij chruhua daran' ni xuman' mañ chruhua xungüi. ⁶ Nĭ ngaa gunun ni ngüi si garĭn daj, nĭ nahuin chre' ni sij. Nĭ nun ni'i ni sij ní un xi'i gahuin garĭn ga mánj. Daj si gunun go'ngo ni sij si-nuguan' ni sij si ga'mi ni sí'. ⁷ Nĭ nun ri' ruhua ni sij si ga'mi ni sij. Ngaa nĭ ga'mi ni man'an ni sij:

—Sé ni tsínj 'na' estado Galilea huin daran' ni tsínj a'mi nan mí'.

⁸ Nĭ un sin huin nĭ unun ni man'an né' a'mi ni sij si-nuguan' ni man'an né' únj. ⁹ Daj si hué né' huin ni tsínj 'na' Partia nga Media nej, Elam nej, Mesopotamia nej, nga Judea

nej, Capadocia nej, Ponto nej, Asia nej, ¹⁰ Frigia nej, Panfilia nej, Egipto nej, ni xuman' ngaj chruhua Libia n̄ichrun' Cirene nej. N̄i 'n̄a' gō'ngo né' xuman' Roma nej. N̄i da'aj né' huin x̄anga' tsínj israelita. N̄i ango da'aj né' huin ni tsínj xacaj si-ducuanj ni tsínj israelita. ¹¹ N̄i hua tsínj 'n̄a' Creta nej, nḡa Arabia nej. N̄i unun daran' né' a'mi ni sij si-nuguan' da gō'ngo né'. N̄i ataj ni sij sisi s̄a' n̄in' ruhua 'yaj man'an Yan'anj. —Daj gataj ni tsínj daj.

¹² N̄i gara yan'anj ruhua daran' ni sij. N̄i nun ri' ruhua ni sij si ga'mi ni sij. N̄i nachínj snan'anj ni man'an ni sij dugüi' sij. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin huin ruhuaj gata daran' nan únj. —Daj gataj ni sij.

¹³ San̄i ga'mi ducu ango ni sij ni'yaj sij ni sí'. N̄i gataj ni sij:

—Hua x̄ini ni sí' daj da' 'yaj ni sí' daj, ataj ni sij aj.

Primer discurso de Pedro

¹⁴ Ngaa n̄i naxuman Pedro nḡa x̄an tsínj nicaj dugüi' nḡa sij. N̄i nucaj ga'mi sij. N̄i gataj sij:

—Tsínj israelita nḡa tsínj nne xuman' Jerusalén huin ín re' aj. S̄a' ruhua ḡunun a ni é re' nḡa nuguan' ga'mi aj. N̄i x̄acaj á re' cuenta xi'í si gahuin da aj. ¹⁵ Sé si hua x̄ini ni tsínj mán nan sisi gani ruhuá re' da mánj. Daj si ga un n̄igan' nánj.

¹⁶ San̄i yu'uj nan ni'yaj ni únj daj rún' gataj tsínj ḡu'naj Joel huin sí' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná:

¹⁷ Güi huaj ganahuij xungüi, n̄i ga'n̄i Espiritu Santo ga'na' rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi.

N̄i da'n̄i sno'o a ni é re' nḡa ni da'n̄i x̄ana á re' ga'mi ni sij nuguan' sa' si-nuguan' man'anj ḡunun ni ngüi.

N̄i guini'i ni tsínj hua lij 'ngo da'nga' digyán man'anj rian ni sij.

N̄i ni tsínj achij, n̄i ga'nin' nnej ni sij.

¹⁸ N̄i ni güi daj ga'nin' x̄anḡaj Espiritu Santo ga'naj rian ni

tsínj nḡa ni yun'unj x̄ana 'yaj sun riānj.

N̄i ga'mi ni sij si-nuguan'anj rian ni ngüi.

¹⁹ N̄i gahuin yan'anj ruhua ni ngüi xi'í nuguan' digyānj ne' xata' rian ni sij.

N̄i ne' n̄ica' chruhua xungüi, n̄i digyānj si hua tun nej, si hua yan'an nej, si hua gatse' guini'i ni ngüi.

²⁰ N̄i gahuin rumi' rian güi.

N̄i yahui gahuin si hua tun.

N̄i hué daj gahuin asij achin guisij güi ga'naj huinj Señor.

N̄i ga nico gahuin güi daj.

N̄i 'ueé gahuin güi daj nej.

²¹ San̄i daran' ni ngüi achínj jni'yaj riānj, n̄i ganacā ni sij.

Hué nan huin si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' ga'mi tsínj ḡu'naj Joel asij ná.

²² 'Ngaa n̄i ḡunun s̄a' á re' nuguan' ga'mi huin ín re' ni tsínj israelita: Hua ni'i s̄a' á re' xi'í Jesús tsínj 'n̄a' xuman' Nazaret. N̄i garan' ruhua Yan'anj guini'i sij Jesús. N̄i gui'yaj Jesús nico sun s̄a' guini'i ni é re', gui'yaj Yan'anj. N̄i gui'yaj Yan'anj sisi digyán sí' ango rasun s̄a' scanij a ni é re' nej. ²³ San̄i digyán 'ngo tsínj daj chrej sisi ga'na' guida'a ni sij Jesús. N̄i garij ni tsínj da'ui gaquin' gaquíj Jesús rian rugutsi. N̄i dagahui' ni sij sí', gui'yaj a ni é re'. San̄i asij riqui doj, n̄i gani ruhua Yan'anj sisi hué daj guiran' yya sí'. N̄i guini'i sini Yan'anj sisi hué daj guiran' sij. ²⁴ San̄i ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj. N̄i si ga'ue 'ngo gahui' sij ga mánj. Daj si nun ga'ue guna sij scanij ni níman ga mánj.

²⁵ 'N̄i asij ná doj ga'mi xí' David xi'í Jesús. N̄i gataj sij:

Guini'inj sisi n̄iganj guiniquin' Señor riānj anj.

N̄i xi'í si niquin' sij xi'n̄i, n̄i nitaj si 'ya guxu'uī ga mánj.

²⁶ Xi'í daj ni gahuin niā' nimānj.

N̄i ga'mi nimānj 'ngo nuguan' niā' ruhua nej.

Daj si gahuin yya ruhuāj sisi gui'yaj sa' Yan'anj ngāj.

27 Nī nun duna man'án re' nimānj rian achin' niman.

Nī nun duna man'án re' sisi guchru nnee cū mánj.

Daj si huēj huin tsínj sa' niman rian Yan'anj.

28 Nī digyán re' 'ngō chrej rian gachē gane nigān.

Nī hua niā' ruhuāj xi'í si nné re' ngāj.

Daj gataj xí' David asij ná.

29 'Nī ga'ue gataj yyāj gunun a ni é re' huin ín re' jnánj né' sisi gahui' yya xí' David. Nī gachin' yya sij, ruhuāj. Nī hua gue si-cúj sij mán chruhua yu'uj da güi acuan' ngā né'. 30 Nī gahuin xí' David tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Nī guini'i David sisi hua gataj yya Yan'anj sisi gahuin achij 'ngō da'níj da'ní si'ní sij. Nī hué sí' gahuin 'ngō rey nej.

31 Hué dan nī hua guini'i xí' David si gahuin ngā Cristo. Daj si ga'mi sij sisi gana'nij Cristo. Nī gataj sij sisi nun duna Yan'anj niman Cristo chruhua yu'uj mánj. Nī nun guchru nnee cúj sí' guingaj sí' chruhua yu'uj mánj, gataj xí' David.

32 'Nī hua yya ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj. Nī daran' únj huin tsínj guini'i sisi xanga' yya ganá'nij sij. 33 Nī nachi nicaj Yan'anj Jesús nan' sij xata' gane 'ueé sij ra'a sa' man'an Yan'anj xanga'. Nī hua gataj yya Yan'anj sisi ga'ui' sij Espiritu Santo rian Jesús. Hué dan nī ga'níj Jesús Espiritu Santo ga'naj rian anin' únj daj rún' guini'i a ni é re', nī da' rún' gunun a ni é re' nej.

34 'Nī sé xí' David huin si gahui nan' xata' mánj. Saní gataj sí':

Ni gataj Yan'anj gunun Cristo huin tsínj nicaj sun riānj sisi gane 'ueé Cristo ne' chrej ra'a sa' Yan'anj

35 da gahuin ni tsínj unun' ngā Cristo daj 'ngō riguiya' guta' Cristo dacój sí'.

Daj gataj David asij ná.

36 Hué dan nī tsínj israelita huin a ni é re'. Ngaa nī guini'i a ni é re' sisi Jesús gahuin Señor, gui'yaj Yan'anj. Nī gahuin sij Cristo, gui'yaj Yan'anj nej. Nī hué sij huin tsínj godóco' a ni é re' rian rugutsi aj. —Hué daj gataj Pedro gunun ni sij.

37 Hué dan nī ngaa gunun ni sij nuguan' daj, ngaa nī ganani nico ruhua niman ni sij. Nī nachínj snan'anj ni sij Pedro ngā ango ni tsínj huin apóstol huin ni tsínj nicaj dugüi' ngā Pedro. Nī gataj ni sij:

—Jnánj né', un sin gui'yaj únj, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij gunun ni sí'.

38 Ngaa nī nanicaj Pedro gataj sí':

—Ganani ruhua a ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Nī gata' nnee daran' a ni é re' ngā si-xugüi man'an Jesucristo. Ngaa nī guinicaj Yan'anj 'ngō niman nico xi'í si-gaquin' a ni é re'. Hué dan nī riqui Yan'anj Espiritu Santo ga'naj rian án re' aj.

39 Daj si hué daj gataj yya Yan'anj sisi riqui sij Espiritu Santo rian án re', nī rian da'níj a ni é re' nej, nī ngā rian daran' ni ngüi nne gan' nej, huin ni sij daran' ni tsínj gaquinj Yan'anj ga'na' ni sij. —Daj gataj Pedro gunun ni ngüi daj.

40 Nī gui'yaj fuerza Pedro ngā ga'i ango ni nuguan' nej. Nī ga'nin' sij 'ngō ducuánj rian ni sí', nī gataj sij:

—Nacaj á re' ni man'an án re' scanij ni tsínj man yyaj. Daj si 'yaj quij ni sij. —Gataj Pedro.

41 Hué dan nī gata' nnee ni tsínj nahuin ra'a si-nuguan' Pedro. Nī güi daj nahuin chre' 'ngō si hua'nij mí ni ngüi guxuman ruhua ni'i si-nuguan' Pedro. Nī guinicaj dugüi' ni sij ngā ni tsínj hua guxuman ruhua ni'i man'an Jesucristo.

42 Nī daran' ni sij hua nica ruhua ngā nuguan' digyán ni tsínj huin apóstol rian ni sij. Nī nahuin dugüi' daran' ni sij nej. Nī gura' da'aj ni sij chrachrúnj xa nuguan'an ni sij nej. Nī gachínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj nej.

La vida de los primeros cristianos

⁴³ Nĩ guxu'ui' daran' ni ngüi ni'yaj ni sij ni rasun sa' nico gui'yaj ni tsínj huin apóstol.

⁴⁴ Nĩ mán nũguan'an daran' ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Nĩ si'yaj gõ'ngo ni sij gahuin si'yaj daran' ni sij. ⁴⁵ Nĩ gudu'ue ni sij do'ój ni sij nga si'yaj ni sij. Ngaa nĩ gura' da'aj ni sij san'anj daj rún' achin rian gõ'ngo ni sij. ⁴⁶ Nĩ uyan hua ruhua ni sij nahuin yu' ni sij daran' güi chruhua nuhui nico. Nĩ hua niã' ruhua ni sij xa nũguan'an ni sij chrachrúnj ducúa gõ'ngo dugüi' sij. Nĩ hua sa' niman ni sij. ⁴⁷ Nĩ ga'mi sa' 'ueé ni sij rian Yan'anj. Nĩ ga'mi sa' ni ango ni ngüi xi'í ni sij nej. Nĩ gõ'ngo güi, nĩ gahuin nico doj ni tsínj guinica' dugüi' nga ni sij, gui'yaj man'an Señor. Daj si nacaj yya Yan'anj ango ni sij rún' huaj.

3

Curación de un cojo

¹ Nĩ 'ngo güi nĩ gan'anj Pedro nga Juan nuhui nico. Nĩ guisij ga hua'nij di'nĩ. Nĩ hué hora daj huin hora achínj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj. ² Nĩ yu'uj daj nicaj ni sij 'ngo tsínj yacuan gan'anj ni sij nuhui daj. Hué daj hua sij asij ga'nga sij. Nĩ ya'yoj nicaj ni sij sí' huan'anj sij rian nuhui daj. Nĩ une' ni sij tsínj daj rian nuhui rian atúj ni sij chruhua nuhui. Nĩ rian atúj ni sij daj gu'naj Rian Hue' Niã'. Nĩ 'yaj tsínj daj caridad rian ni tsínj atúj chruhua nuhui. ³ Nĩ ngaa guini'i tsínj yacuan daj sisi huaj gatũ Pedro nga Juan chruhua nuhui, nĩ gachínj sij caridad rian nũngüej sí'. ⁴ Nĩ guini'yaj sa' Pedro nga Juan rian tsínj daj. Ngaa ni gataj Pedro:

—Guini'yaj re' rian nũngüej únj.
—Gataj Pedro gunun tsínj yacuan daj.

⁵ Hué dan nĩ ni'yaj sa' tsínj daj rian nũngüej sí' xi'í si gani ruhua sij sisi ga'ui' nũngüej sí' doj rian sij, ruhua sij. ⁶ Sanĩ gataj Pedro gunun sij:

—Nitaj si nicã san'anj plata nga oro riquĩj mánj. Sanĩ ga'ue riquĩj si nicã rián re'. Atã rián re' nga si-xugüi Jesucristo tsínj 'na' xuman' Nazaret sisi naxuman re' gache re' nánj. —Daj gataj Pedro.

⁷ Ngaa nĩ guida'a Pedro ra'a sa' sij nachi nicaj sí' sij. Nĩ 'ngo hora gahuin nucuj da'man sij nga xá dacój sij. ⁸ Nĩ güej sij ganiquin' sij. Nĩ gaxi'i sij gachéj sij. Hué daj nĩ gatúj sij chruhua nuhui nga nũngüej sí'. Nĩ gachéj sij, nĩ güej sij. Nĩ ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. ⁹ Ngaa nĩ guini'i daran' ni ngüi sisi gachéj sij ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. ¹⁰ Nĩ guini'i daran' ni ngüi sisi hué tsínj daj huin tsínj nne achínj caridad rian atúj ni ngüi chruhua nuhui daj huin yu'uj gu'naj Rian Hue' Niã'. Nĩ gan'anj ruhua ni sij xi'í si ganahuin tsínj yacuan daj.

Discurso de Pedro en el pórtico de Salomón

¹¹ Nĩ tsínj ganahuin daj, nĩ nitaj si na'nij ra'a sij si guida'a sij Pedro nga Juan nico' ran sij nũngüej sí'. Nĩ xi'í si gan'anj ruhua ni ngüi, nĩ gan'anj daran' ni sij gahuin chre' ni sij rian nũngüej sí' 'ngo yu'uj hua ní'nij chruhua nuhui rian gu'naj Salomón. ¹² Nĩ ngaa guini'i Pedro ni ngüi, nĩ gataj sij gunun ni sí':

—Nĩ un sin huin nĩ gan'anj ruhua ni é re' xi'í si gahuin nan huin ni é re' ni tsínj israelita únj. Nĩ un sin huin nĩ ni'yaj á re' únj únj. Sé si-nũguan' nũngüej únj gui'yaj si gachéj tsínj nan mánj. Sĩ gunucuj nũngüej únj gui'yaj únj nahuin tsínj yacuan nan ga' mánj. Sé xi'í si hua sa' nũngüej únj gachéj tsínj nan mánj. ¹³ Nĩ nico' xí' Abraham nga xí' Isaac nga xí' Jacob man'an Yan'anj xanga'. Nĩ hué Dan'anj anin' xí' daj gui'yaj sisi hua 'ueé nĩ' da'nij sij Jesús. Nĩ naga'ui' a ni é re' Jesús rian ni tsínj nicaj sun güenda dagahui' ni sij. Nĩ nun gara xina ni é re' sisi tsínj gu'naj Pilato nachi Jesús mánj.

14 'Nĭ nun ga'uej a ni é re' si nachi Pilato tsínj hua sa' nĭn' huin sij Jesús. Nĭ hua nĭca niman sij nej. Sanĭ gachínj a ni é re' si nachi Pilato 'ngo tsínj dagahui' níman. 15 Nĭ hué daj nĭ dagahui' a ni é re' tsínj 'yaj hua nĭ'na' né'. Sanĭ Yan'anĭ guĭ'yaj sisi ganá'nij Jesús scanij ni níman. Nĭ hué únj huin ni tsínj guini'i si ganá'nij sí'. 16 Hué tsínj nan ganahuin sa', guĭ'yaj man'an si-xugüi Jesús xi'í si xuman ruhua ni únj ni'i ni únj man'an Jesús. Nĭ ni'i a ni é re' sij. Nĭ 'ngo ganahuin sa' nĭn' sij. Nĭ guini'i sa' daran' ni é re' si gahuin da aj.

17 'Jnánj né', yyaj ni'inj sisi nun guini'i a ni é re' nga ni tsínj nicaj sun rian án re' si guĭ'yaj á re' ngaa dagahui' a ni é re' man'an Jesús mánj. 18 Sanĭ hué daj guĭ'yaj Yan'anĭ si gahuin yya daj rún' gataj daran' ni tsínj ga'mi si-nuguan' sij asij hua ná. Daj si gataj ni sí' si hué daj guĭran' Cristo.

19 'Ganani ruhua á re'. Nĭ nanicaj ruhua a ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Ngaa nĭ naruhui Yan'anĭ si-gaquin' a ni é re'. Hué dan nĭ naran ruhua ni é re', guĭ'yaj Señor. 20 Ngaa nĭ ga'na' ruhua' yún Jesús rian án re', guĭ'yaj Yan'anĭ. Nĭ hua digyán Yan'anĭ rian án re' si gahuin sí' Cristo. 21 Nĭ hua nĭan sisi gane Jesucristo xata' da guĭsij güi naguĭ'yaj naca Yan'anĭ daran' rasun mán. Nĭ hué daj guĭ'yaj Yan'anĭ si ga'mi ni tsínj huin sa' huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' man'an sij gane ni sij asij ná. 22 Nĭ gataj Moisés gunun ni xí': "Señor huin Yan'anĭ nico' a ni é re' guĭ'yaj sisi gahui 'ngo tsínj scanij a ni é re'. Nĭ ga'mi sij si-nuguan' Yan'anĭ daj rún' a'mi man'ánj. Nĭ gunun a ni é re' daran' si gataj sij rian án re'. 23 Nĭ daran' ni tsínj na'uej ruhua gunun si gataj sí', nĭ guere' ni sij. Nĭ gahuin nĭni ni sij rian ni tsínj israelita." Hué daj gataj Moisés gunun ni xí' asij hua ná. 24 Nĭ daran' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ asij ngaa ga'mi tsínj

gu'naj Samuel da ne' chrej rian nej, nĭ ga'mi ni sij xi'í ni güi nan.

25 'Nĭ hué a ni é re' huin da'nĭj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ. Nĭ xi'í a ni é re', nĭ guĭ'yaj yya Yan'anĭ 'ngo nuguan' nga xi a ni é re'. Daj si gataj Yan'anĭ gunun xi' Abraham: "Gahui nĭa' ruhua daran' xi'nin' ni ngüi man chruhua xungüi, guĭ'yaj da'nĭj re' aj." Daj gataj Yan'anĭ gunun Abraham. 26 Nĭ ganá'nij Jesús, guĭ'yaj Yan'anĭ. Nĭ ga'nĭj Yan'anĭ ga'na' sini yan sí' rian án re' sisi nanicaj ruhua á re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Ngaa nĭ ga'ue guĭ'yaj Yan'anĭ sinduj rian án re'. —Daj gataj Pedro gunun ni tsínj 'na' ni'yaj daj ganahuin tsínj yacuan daj.

4

Pedro y Juan ante el concilio

1 Nĭ diaj hua gue a'mi Pedro nga Juan rian ni ngüi, nĭ ga'na' ni chrej nga ni tsínj a'nin' rian ni snado man dugumi rian nuhui nga ni tsínj saduceo 'na' ni sij rian niquin' nungüej sí'. 2 Nĭ nun gahuin nĭa' ruhua ni sij ngaa gunun ni sij nuguan' digyán Pedro nga Juan rian ni ngüi sisi gana'nij ni níman xi'í si ganá'nij Jesucristo. 3 Nĭ guida'a ni sij nungüej sí'. Nĭ garij ni sij ducuaga' nungüej sí' 'ngo yan'. Daj si guisĭj gahuin di'nĭ. 4 Nĭ guxuman ruhua nico ni ngüi gunun si-nuguan' Pedro. Nĭ hué daj guisĭj 'ngo si un'un' mí tsínj guxuman ruhua ni'i Jesucristo.

5 Ango güi nĭ nahuin chre' ni tsínj a'nin' nga ni tsínj huin achij nej, nga ni tsínj digyán ley nej, xuman' Jerusalén. 6 Nĭ nne tsínj gu'naj Anás huin sí' tsínj a'nin' rian ni chrej nga tsínj gu'naj Caifás nej, Juan nej, nga Alejandro nej, nga daran' ni tsínj huin dugüi' ni chrej a'nin' nej. 7 Nĭ gani ni sij Pedro nga Juan dani ni sij. Ngaa nĭ nachínj snan'anĭ ni sij nungüej sí'. Nĭ gataj ni sij:

—Daj hua tsínj riqui sun, nì gui'yaj nungüej é re' da únj. Nì un tsínj si-xugüi ga'mi nungüej é re', nì gui'yaj nungüej é re' da únj. —Gataj ni sij.

⁸ Hué dan nì gara niman Pedro, gui'yaj Espíritu Santo. Nì gataj sij:

—Ni tsínj a'nin' rian ni ngüi nga ni tsínj huin achij huin ín re'. ⁹ Nachínj snan'anj án re' nungüej únj xi'í 'ngo sinduj gui'yaj nungüej únj nahuin 'ngo tsínj yacuan. Ngaa nì guini'i a ni é re' daj hua si gui'yaj nahuin sij, ruhua á re'. ¹⁰ Ngaa nì gunun sa' á re' nga daran' ni tsínj israelita sisi si-xugüi Jesucristo Nazareno gui'yaj sisi ganahuin sa' tsínj yacuan nan huin tsínj niquin' rian án re'. Nì hué man'an Jesús godóco' a ni é re' rian rugutsi garij a ni é re' gaquíj ra'a sij. Sanj ganá'nij sij scanij ni níman, gui'yaj Yan'anj. ¹¹ Hué Jesús huin yej sa' guere'ej tsínj 'yaj hue' huin man'an án re'. Sanj yyaj nì gahuin Jesús yej sa' doj rian daran' ni yej 'nij si-cúj hue'. ¹² Nì nitaj nì a 'ngo tsínj ga'ue gahuin nucuj ganacaj né'. Nun riqui Yan'anj ango si-xugüi tsínj ga'na' chruhua xungüi ga'ue ganacaj né' ga mánj. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

¹³ Ngaa nì guini'i ni tsínj daj ga'mi sa' Pedro nga Juan. Nì hua guini'i ni sij si nun digui'yun nungüej sí' yanj. Nì tsínj nasinunj chre huin nungüej sí' nej. Xi'í daj nì gan'anj ruhua ni sij. Ngaa nì xacaj sa' ni sij cuenta si hua gachéj nungüej sí' nga Jesús. ¹⁴ Nì guini'i ni sij sisi niquin' tsínj ganahuin daj nga nungüej sij. Ngaa nì nun ri' ruhua ni sij daj gataj ni sij.

¹⁵ Ngaa nì ga'nin' ni sij sun sisi gahui huá'nij ran' tsínj daj rian ni tsínj 'yaj junta daj sisi ga'ue ga'mi ni dugüi' man'an ni sij daj gui'yaj ni sij nga anin' ni sí'. ¹⁶ Nì gataj ni sij:

—Daj gui'yaj né' nga nungüej tsínj da únj. Daj si ni'i sa' daran' ni tsínj man xuman' Jerusalén sisi gui'yaj nungüej sij 'ngo si sa' nico. Nì si ga'ue gato' sisi sé si xanga' huin mánj. ¹⁷ Nitaj si hua sa'aj si gaxa'ni

nuguan' nan scanij ni ngüi. Hué dan nì duxu'ui' né' nungüej sij. Ngaa nì ni güi ne' rian, nì si ga'mi nungüej sij si-xugüi Jesús rian 'ngo ni ango ni ngüi mánj. ¹⁸ Ngaa nì gaquíj ni sij ga'na' Pedro nga Juan. Nì nin' ruhua ga'nin' ni sij sun rian nungüej sí' sisi nì a 'ngo nuguan' si ga'mi nungüej sí' xi'í Jesús mánj. Nì si digyán nungüej sí' nga si-xugüi Jesús ga mánj.

¹⁹ Sanj nanicaj Pedro nga Juan gataj nungüej sí' rian ni sij:

—Sa' dagahuin únj rian án re', asi sa' dagahuin únj rian Yan'anj ga ní'. Daj ani ruhua á re' ga únj. ²⁰ Si ga'ue ga'nin' ruhua nungüej únj si ga'mi únj xi'í si guini'i únj nga xi'í si gunun únj mánj. —Daj gataj Pedro nga Juan rian ni sij.

²¹ Ngaa nì duxu'ui' ni tsínj a'nin' daj nungüej sij. Nì na'nij ni sí' chrej nungüej sij. Daj si nun nari' ni sí' un sin xi'i gui'yaj ni sij castigo nungüej sí'. Daj si ga'mi sa' 'ueé daran' ni ngüi rian Yan'anj güenda xi'í si gahuin nga tsínj yacuan daj. ²² Nì tsínj ganahuin sa' daj, gui'yaj Yan'anj, nì huaj sij 'ngo si yo' hujj xia.

Los creyentes piden confianza y valor

²³ Ngaa nì gan'anj sa' Pedro nga Juan. Nì guisij nungüej sij rian man ni dugüi' sij. Nì nata' nungüej sij daran' nuguan' gataj ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij gunun nungüej sij. ²⁴ Nì ngaa gunun daran' ni sij nuguan' daj, ngaa nì 'ngo hua ruhua ni sij gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. Nì gataj ni sij:

—Hué re' huin Señor huin achij yya nin'. Nì gui'yaj re' xata' nga rian yo'ój nej, nnee yan'anj nga daran' rasun man nin' gachra' nej. ²⁵ Nì gui'yaj re' sisi ga'mi David si-nuguan' re' huin sí' 'ngo tsínj gui'yaj sun rian re' asij ná. Nì gataj sí':

Nì un sin huin nì a'man ruhua ni ngüi man chruhua xungüi nan únj.

Ni un sin ani yun ruhua ni sij ga'i nuguan' únj.

²⁶ Ni naran' dugüi' ni rey nga ni tsínj nicaj sun chruhua xungüi nan güenda si gunun' ni sij nga Señor, ni nga tsínj ganacaj ni ngüi huin Cristo.

Daj gataj sí'.

²⁷ 'Xanga' nahuin yu' rey Herodes nga Poncio Pilato nej, ni tsínj nico' ango Yan'anj nej, nga ni tsínj israelita xuman' nan gataj ruhua ni sij nga da'níj re' huin sí' Jesús tsínj hua sa' chruhua niman. Ni huin sí' 'ngo tsínj gune' man'án re'. ²⁸ Sani ngaa achin gahuin sayun daj, gui'yaj ni sij, ni hua gui'yaj siní re' sisi hué daj gahuin. Ni hua gataj siní re' sisi hué daj gui'yaj ni sij.

²⁹ 'Señor, yyaj ni guini'i man'án re' daj a'mi huue ni sij rian únj. Ngaa ni gui'yáj re' sisi gahuin nucaj ni únj ga'mi ni únj si-nuguan' man'án re' rian ni ngüi huin ni únj tsínj 'yaj sun rián re'. ³⁰ Ni chracuij re' sisi xi'í si-fuerza man'án re', ni ganahuin ni tsínj a'nan' gui'yaj ni únj. Ni hué daj chracuij re' sisi gui'yaj ni únj si sa' hua nga si-xugüi da'níj re' Jesús huin sí' tsínj sa' chruhua niman. —Ni hué daj gachínj jni'yaj ni dugüi' Pedro nga Juan rian Yan'anj.

³¹ Ni ngaa guisíj ganahuij gachínj jni'yaj ni sij, ngaa ni guisiqui' hue' rian nahuin chre' ni sij. Ni gara niman daran' ni sij nga nuguan' sa', gui'yaj Espíritu Santo. Ni nahuin nucaj ni sij ga'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj gunun ni ngüi.

Todas las cosas en común

³² Ngaa ni guyan hua ruhua daran' ni tsínj guxuman ruhua ni'i Jesús. Ni a 'ngo ni sij nun gataj sisi si'yaj urin sij huin si'yaj sij mánj. Sani ni rasun mán rian ni sij huin si'yaj daran' ni sij, gataj ni sij. ³³ Ni nucaj ga'mi ni apóstol huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi sisi ganá'nij Señor Jesús. Ni gui'yaj

Yan'anj nico sinduj xi'í daran' ni sij nej.

³⁴ Ni a 'ngo ni tsínj nitaj si ran' yaco scanij ni sij mánj. Daj si daran' ni tsínj hua do'ój ni sij nga ducúa ni sij, ni gudu'uej ni sij do'ój sij nga ducúa sij. Ni nicaj ni sij san'anj daj ga'na' ni sij. ³⁵ Ni ga'ui' ni sij san'anj daj rian ni apóstol huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesús. Ni gura' da'aj ni sí' rún' achin rian go'ngo ni sij.

³⁶ Ni hua 'ngo tsínj gu'naj José huin sí' 'ngo tsínj levita. Ni ga'nga sí' 'ngo yu'uj gu'naj Chipre. Ni ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj dugu'naj ni sij man'an sí' Bernabé. ³⁷ Ni hua yo'ój rian Bernabé daj. Ni gudu'uej sij. Ni nicaj sij san'anj daj ga'na' sij. Ni naga'ui' sij ra'a ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi.

5

Ananías y Safira

¹ Ni hua 'ngo tsínj gu'naj Ananías. Ni nica sij gu'naj Safira. Ni gudu'uej nungüej nica sij 'ngo yo'ój. ² Ni daga'mi dugüi' nungüej nica sij sisi garij hui nungüej sij da'aj san'anj guiri' nungüej sij. Hué dan ni gan'anj Ananías ga'ui' sij san'anj guna daj ra'a ni apóstol huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. ³ Ngaa ni gataj Pedro gunun sij:

—Ananías, ni un sin huin ni gatúj sichre Satanás chruhua nimán re', ni ga'mi nne re' rian Espíritu Santo únj. Ni garij hui re' da'aj san'anj si gudu'ué re' yo'ój daj. ⁴ Ni asij achin gudu'ué re', ni sé do'ój re' huin ga mí'. Ni ngaa guisíj guru'ué re', ni sé si-san'ánj re' huin ga mí'. Ni un sin huin ni gani ruhua re', ni garij hui re' san'anj da únj. Sé rian ni ngüi ga'mi nne re' mánj. Sani ga'mi nne re' rian man'an Yan'anj anj. —Daj gataj Pedro.

⁵ Ni ngaa gunun Ananías nuguan' daj, ni ganatúj sij gahui' sij. Ngaa ni guxu'ui' nín' ruhua daran' ni

ngüi ngaa gunun ni sij daj guiran' Ananías. ⁶ Ngaa ni ganiquin' ni tsínj hua lij. Ni nari'yanj ni sij atsij niman daj. Ni nicaj ni sij gan'anj sij. Ni gachin' ni sij.

⁷ Hué dan ni chra hua'nij hora, ni gatúj nica tsínj gahui' daj chruhua hue'. Ni nun guini'i unj daj gahuin guiran' nica unj gahui' sí' mánj. ⁸ Ngaa ni nachínj snan'anj Pedro unj. Ni gataj sij:

—Gataj yyá re' sisi hué naanj huin nin' san'anj guida'a nungüej nica re' ngaa gudu'uej nungüej é re' yo'ój aj. —Hué daj huin si nachínj snan'anj Pedro.

—Hué daj huin du'ue gudu'uej únj nánj. —Gataj unj gunun Pedro.

⁹ Ngaa ni gataj Pedro:

—Ni un sin huin ni daga'mi dugüi' nungüej é re' sisi digya' yun'unj nungüej é re' Espíritu Santo únj. Ni tsínj niquin' rian hue' hua nicaj ni sij gan'anj gachin' ni sij stanga nica re'. Ni yyaj ni guinicaj ni sij man'án re' gan'anj re' ne' chrej xe'. —Daj gataj Pedro.

¹⁰ Ni hora daj ganatúj unj rian niquin' Pedro gahui' unj. Ni ngaa gatúj ni tsínj hua lij daj, ni guini'i ni sij sisi hua gahui' unj. Ngaa ni guiri ni sij niman daj gan'anj gachin' sij hué gue xi'níj stanga nica unj. ¹¹ Ni guxu'ui' nin' ruhua daran' ni tsínj guxuman ruhua ni'yaj Jesús nga daran' ni ngüi gunun nuguan' da nej.

Muchas señales y maravillas

¹² Ni nico si sa' gui'yaj ni tsínj apóstol huin ni tsínj ga'mi sinuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Ni ganahuin ni ngüi, gui'yaj ni sij. Ni 'ngo hua ruhua daran' ni sij nahuin yu' ni sij chruhua nuhui nico chruhua corredo gu'naj Salomón. ¹³ Ni nun guisij ruhua ango ni tsínj guinicaj dugüi' ni sij nga ni tsínj nico' Yan'anj xi'í si xu'ui' ni sij. Sanj ga'mi sa' daran' ni ngüi xi'í ni tsínj nico' Jesús daj. ¹⁴ Ni guxuman ruhua nico ni tsínj nga ni ngüi xana nej

ni'i ni sij Señor. Ni gahuin nico ni ngüi nico' Jesús. ¹⁵ Hué dan ni guiri ni ngüi daran' ni tsínj a'nan' du'ua chrej. Ni gurúj ni sij rian nna nga huéj. Hué daj gui'yaj ni sij güenda ngaa guisij Pedro gachin' sí', ni ga'ui' si-gaxun' sí' xiráj go'ngo tsínj a'nan' daj. Ni ganahuin ni sí', ruhua ni sij. ¹⁶ Ni ga'na' ga'i ni ngüi mán rian ni xuman' ngaj nichrun' xuman' Jerusalén. Ni nicaj ni sij ni ngüi a'nan' nga ni ngüi chran' yun'unj ni nane xi'i chruhua niman ga'na' ni sij. Ni ganahuin daran' ni sij.

Pedro y Juan son perseguidos

¹⁷ Hué daj ni gahuin xicoj ruhua ni dugüi' chrej a'nin' ni'yaj ni sij ni tsínj apóstol. Ni ni dugüi' chrej daj huin ni tsínj gu'naj Saduceo. ¹⁸ Ngaa ni gan'anj guida'a ni sij ni apóstol. Ni garij ni sij ducuaga'. ¹⁹ Sanj yan' sa' ga'na' 'ngo ángel, gui'yaj Señor. Ni na'níj sij rian ducuaga' daj. Ni guiri sij ni sí' xe'. Ni gataj sij:

²⁰ —Gan'anj a ni é re' chruhua nuhui nico guiniquin' re'. Ngaa ni nata' á re' rian ni ngüi daj ga'ue ga ni'na' niman ni sij rian Yan'anj anj. —Daj gataj ángel gunun ni apóstol.

²¹ Ni ngaa guisij gunun ni sij nuguan' daj, ni gatúj ni sij nigan' chruhua nuhui. Ni gaxi'i ni sij digyán ni sij rian ni ngüi. Ni hué hora daj ni guxuman ni dugüi' chrej a'nin'. Ni gaquínj ni sij daran' ni tsínj huin achij rian ni tsínj israelita ga'na' ni sí' sisi gui'yaj ni sí' junta nico. Ngaa ni ga'níj ni sij ni tsínj gan'anj nacaj ni apóstol nun chruhua ducuaga'. ²² Sanj ngaa guisij ni tsínj ga'níj ni chrej a'nin' ducuaga', ni nun nari' ni sí' ni sij. Ni nanicaj ni sí'. Ni nata' ni sí' si gahuin ducuaga'. ²³ Ni gataj ni sí':

—Hua ránj xanga' rian ducuaga' nari' únj. Ni niquin' ni snado dugumi ni sij rian ducuaga' nej. Sanj ngaa na'níj ni únj rianj, ni nun nari' ni únj ni sij ga mánj. —Daj gataj ni tsínj gan'anj daj.

24 Nĭ ngaa gunun chrej a'nin' ngā snado huin achij rian ni snado dugumi nuhui nuguan' daj, ngaa nĭ nun xugüi ruhua nungüej sij daj gui'yaj nungüej sij ngā ni tsĭnj nico' Jesús. Daj si nun ni'i ni sij aman guĭsij guĭniquin' nuguan' daj. 25 Ngaa nĭ guisĭj 'ngō tsĭnj nata' rian ni sij. Nĭ gataj sí':

—Ni tsĭnj ga'nĭj a ni é re' chruhua ducuaġa', hué ni sij niquin' chruhua nuhui. Nĭ digyán ni sij rian ni ngüi, nata' sí'. —Daj gataj tsĭnj daj.

26 Ngaa nĭ gan'anj snado huin achij ngā ango ni snado 'na' rucu sij, gan'anj naġaj ni sij ni tsĭnj apóstol. Sanĭ nun gui'yaj ni sij fuerza rian ni sí'. Daj si xu'ui' ni sij sisi ġa'ui' ni ngüi yej ni sij.

27 Nĭ nicaj ni sij ga'na' ni sij rian junta nico daj. Ngaa nĭ nachĭnj snan'anj chrej a'nin' ni sí'. 28 Nĭ gataj sij:

—Hua gataj ni únj sisi sĭ digyán án re' ngā si-xugüi tsĭnj daj ġa mánj. Nĭ un sin huin 'yaj á re' únj. Digyán nĭn' ni é re' si-nuguan' ni é re' nĭn' ġachra' chruhua xuman' Jerusalén. Nĭ huin ruhua á re' ġuta' á re' si-tun man'an tsĭnj ġahui' daj xiráj ni únj. —Daj gataj ni sij.

29 Ngaa nĭ gataj Pedro ngā ango ni tsĭnj apóstol:

—Hua niġan si dagahuin né' rian Yan'anj daj ngā rian ni tsĭnj aj. 30 Yan'anj nico' ni xĭ' huin si gui'yaj ganá'nĭj Jesús. Hué sí' huin tsĭnj dagahui' a ni é re' godóco' a ni é re' rian rugutsĭ. 31 Nĭ Yan'anj gui'yaj sisi nan' Jesús xata'. Nĭ nne sij ra'a sa' Yan'anj. Nĭ ġahuin achij nĭn' sij, gui'yaj Yan'anj. Nĭ huin sij tsĭnj nacaj né'. Nĭ nicaj sun sij rian né', gui'yaj Yan'anj. Nĭ hué daj gui'yaj Yan'anj sisi ġa'ue nanicaj ruhua ni tsĭnj israelita ngā xi'í si-ġaquin' ni sij. Ngaa nĭ guĭnicaj Yan'anj 'ngō niman nico xi'í ni sij nej. 32 Nĭ huin ni únj tsĭnj niquin' nata' rian ni ngüi xi'í nuguan' daj. Nĭ hué daj 'yaj Espĭritu Santo. Nĭ hua ga'nĭj Yan'anj

ġa'na' Espĭritu Santo rian daran' ni tsĭnj dagahuin si-nuguan' sij. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

33 Nĭ ngaa gunun ni tsĭnj nicaj sun nuguan' daj, nĭ ducu ga'man ruhua ni sij. Nĭ huin ruhua ni sij dagahui' ni sij ni sí'. 34 Sanĭ scanĭj ni tsĭnj nicaj sun daj, nĭ naxuman 'ngō tsĭnj fariseo ġu'naj sí' Gamaliel huin sí' 'ngō maestro digyán si-ley Yan'anj rian ni ngüi. Nĭ ga ní'yanj nĭn' ruhua ni ngüi ngā tsĭnj daj. Nĭ ga'nin' sij sun sisi 'ngō hora le'eġ daj ġahui' ni apóstol ne' chrej xe'. 35 Hué dan nĭ gataj sij gunun ango ni tsĭnj nicaj sun daj:

—Tsĭnj israelita huin né'. Nĭ ġa cuidado né' ngā si gui'yaj né' ngā ni tsĭnj daj. 36 Daj si asĭj ġanĭj nĭ naxuman 'ngō tsĭnj ġu'naj Teudas. Nĭ gataj sij sisi huin achij man'an sij. Hué daj gataj sij. Nĭ guinico' 'ngō si ġan'anj ciento tsĭnj rucu sij. Sanĭ dagahui' ango ni sí' sij. Nĭ ġaxa'nĭ daran' ni tsĭnj gunun si-nuguan' sij. Nĭ ġanahuij si-nuguan' tsĭnj daj. 37 Ne' rucu doj scanĭj ni ġüi gui'yaj ni sij 'ngō yanġ censo, nĭ naxuman ango tsĭnj ġu'naj Judas huin tsĭnj 'na' estado Galilea. Nĭ guinico' ġa'ĭ nĭn' ruhua ni tsĭnj man'an sí'. Sanĭ hué daj dagahui' ni sij sí' nej. Nĭ ġaxa'nĭ daran' ni tsĭnj gunun si-nuguan' sí'.

38 'Ngaa nĭ yyaj nĭ ataj snan'án gunun a ni é re' sisi sĭ ġahuin né' ngā ni tsĭnj nan mánj. Nĭ ġa'nin' ruhua né' sisi ġan'anj ni sij. Daj si sisi si-nuguan' ni tsĭnj huin nuguan' nico' ni sij, nĭ sisi 'yaj ni sij daj rún' ahuĭ chra' man'an ni sij, ngaa nĭ ġuere' si 'yaj ni sij aj. 39 Sanĭ sisi huéj huin si 'na' rian Yan'anj, ngaa nĭ sĭ ġa'ue ġunucuaġ né' gui'yaj ġana né' rian ni tsĭnj daj. ġa cuidado né' sisi sĭ gunun' né' ngā man'an Yan'anj anġ. —Daj gataj Gamaliel gunun ni sij.

40 Nĭ ġaráj xina daran' ni sij ngā si-nuguan' sí'. Hué dan nĭ ġaquinġ ni sij ġa'na' daran' ni apóstol. Nĭ ġariġ ni sij nne' xiráj ni sí'. Nĭ ga'nin' ni sij sun sisi hua yyā ġueġ ġa'mi ni

sij si-xugüi man'an Jesús. Hué da' sīj nī na'nīj ra'a ni sij gañ'anj ni sí'.
 41 Ngaa nī gahui ni apóstol rian ni tsínj nicaj sun. Nī nīn' ruhua gahuin niā' ruhua ni sij xi'í si ga'uej ruhua Yan'anj sisi guiran' ni sij sayun xi'í si-xugüi man'an Jesucristo. 42 Nī daran' güi mán ni sij chruhua nuhui nico, nī chruhua go'ngo ni hue'. Nī nun dunáj ni sij si digyán ni sij nuguan' sa' huin si-nuguan' Jesús ga'mi ni sij rian ni ngüi.

6

Elección de siete diáconos

1 Hué dan nī güi daj, nī huaj gahuin nico ni tsínj guxuman ruhua guini'i si-nuguan' Jesucristo. Nī scanij ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo daj, nī gaxi'i ni tsínj a'mi snan'anj griego ga'mi gaquin' ni sij xi'í ni tsínj a'mi snan'anj hebreo. Nī gataj ni sij sisi nun ga'ui' nico ni tsínj hebreo xa ni ngüi mmij man scanij ni tsínj griego daj. 2 Ngaa nī nahuin yu' daran' ni ngüi xuman ruhua ni'i Yan'anj, gui'yaj ni xuhuij ni tsínj apóstol. Nī gataj ni sij:

—Nitaj si hua sa'aj sisi dunaj ni únj si ga'mi ni únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi güenda si ga'ui' ni únj si xa ni ngüi mánj. 3 Hué dan nī naçui a ni é re' ichij ni tsínj scanij a ni é re' huin ín re' jnánj né'. Nī gahuin ni sij ni tsínj xi'i a'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij. Nī gahuin ni sij ni tsínj nun sa' Espíritu Santo niman ni sij. Nī naçui a ni é re' ni tsínj ni'i sa'. Ngaa nī duguata ni únj sun nan ni sij. 4 Nī ga gachinj jni'yaj ni únj rian Yan'anj. Nī digyán ni únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi nej. —Daj gataj ni sij gunun ni ngüi.

5 Nī garan' ruhua daran' ni sij nga nuguan' daj. Nī naçui ni sij 'ngo tsínj daj gu'naj sí' Esteban. Nī huin sí' 'ngo tsínj xuman sa' ruhua ni'i Yan'anj. Nī nun sa' niman sij Espíritu Santo. Nī naçui ni sij tsínj gu'naj Felipe nga tsínj gu'naj Prócoro nej, tsínj gu'naj Nicanor nej,

tsínj gu'naj Timón nej, tsínj gu'naj Parmenas nej, tsínj gu'naj Nicolás nej, huin sí' 'ngo tsínj 'na' xuman' Antioquía. Nī hua guida'a sí' si-ducuanj ni tsínj israelita. 6 Ngaa nī ganiquin' ichij ran' tsínj daj rian ni tsínj apóstol. Nī guta' ni apóstol ra'a ni sij rian ni sí'. Nī gachínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj si chraçuij Yan'anj ni sí' nga sun naçaj ni sí'.

7 Nī gaxa'nī si-nuguan' Señor. Nī huaj gahuin nico ni tsínj digui'yun si-nuguan' Jesucristo chruhua xuman' Jerusalén. Nī nico ni chrej guxuman ruhua ni'i Jesucristo nej. Nī dagahuin ni sij si-nuguan' sí'.

Arresto de Esteban

8 Nī sa' gui'yaj Esteban nga si-fuerza Yan'anj. Nī chraçuij Yan'anj man'an sij sisi gui'yaj sij si sa' scanij ni ngüi. 9 Nī hua 'ngo xi'nin' ni tsínj man chruhua nuhui nico. Nī gu'naj ni sij ni tsínj Libertados. Nī guinicaj dugüi' ni sí' nga ni tsínj 'na' xuman' Cirene nga ni tsínj 'na' xuman' Alejandría nej, ni tsínj 'na' estado Cilicia nej, ni tsínj 'na' estado Asia nej. Nī gaxi'i ga'mi 'ngo ango ni sij gunun' ni sij nga Esteban. 10 Sanj nun ga'ue gui'yaj gana ni sij nga si-nuguan' sí' xi'í si gahuin chrun sa' sí', gui'yaj Espíritu Santo. 11 Hué dan nī gui'yaj huī ni sij sisi ga'mi yya huij huā'nij tsínj daj sisi hua gunun ni sí' ga'mi quij Esteban xi'í Moisés nga xi'í Yan'anj nej.

12 Hué ducuanj daj huin nī ga'mi quij ni ngüi xi'í Esteban, gui'yaj ni tsínj daj. Nī hué daj ga'mi ni tsínj huin achij nej nga ni tsínj digyán si-ley Yan'anj rian ni ngüi. Hué dan nī guida'a ni sij Esteban guxun ni sij. Nī nicaj ni sij ga'na' ni sij rian junta nico. 13 Nī gana'no' ni sij ni tsínj guiniquin' nata' nuguan' yya. Nī gataj ni tsínj ga'mi nuguan' yya daj:

—Ya'yoj a'mi quij tsínj nan xi'í nuhui sa' nīn' nan nga xi'í si-ley Yan'anj nej. 14 Nī hua gunun anin' únj si ga'mi sij sisi duguane Jesús

Nazareno nuhui nan. Nĭ gataj sij sisi nađuna Jesús si-đućuanj né' huin ducuánj hua ga'nin' Moisés sun rian né' si gui'yaj né'. —Daj gataj ni tsínj niquin' nata' nuguan' yya daj.

¹⁵ Nĭ guini'yaj sa' daran' ni tsínj man junta daj rian Esteban. Nĭ nun rian sij daj rún' nun rian 'ngo ángel.

7

Defensa y muerte de Esteban

¹ Hué dan nĭ nachínj snan'anj chrej a'nin' Esteban. Nĭ gataj sij:

—Xanga' huin daran' ni nuguan' nan ní'. —Daj gataj sij gunun Esteban.

² Ngaa nĭ nanicaj Esteban gataj sí':

—Jnánj né', da'nuj né', gunun sa' á re' si ga'mī. Ngaa gane xí' gu'naj Abraham yo'ój Mesopotamia asij nun gan'anj sij gane sij xuman' Harán, ngaa nĭ gurugüi' Yan'anj rian sij. Nĭ hua sa' nin' 'ueé Yan'anj.

³ Nĭ gataj Yan'anj gunun Abraham: “Gahui re' xánj re' rian nne ni dugüi' re'. Nĭ gan'anj re' 'ngo yo'ój digyānj rián re'.” Gataj Yan'anj gunun Abraham. ⁴ Hué dan nĭ gahui Abraham xánj ni tsínj Caldeo gan'anj sij xuman' Harán gane sij. Nĭ ngaa gahui' chrej sij, nĭ nicaj Yan'anj Abraham ga'na' sij yo'ój nan rian man ni é re' yyaj. ⁵ Sanĭ nun ga'ui' Yan'anj urin xico' yo'ój rian gurun sij. Sanĭ gataj yya Yan'anj sisi da rucu, ngaa nĭ riqui Yan'anj yo'ój nan rian ni da'nĭj da'nĭ si'nĭ sij gane nĭganj nin' ni sij. Nĭ hué daj gataj Yan'anj ngaa nitaj da'nĭj Abraham mánj.

⁶ Nĭ hué daj gataj Yan'anj gunun sij: “Guĭman ni da'nĭ si'nĭ re' do'ój ango ni ngüi. Nĭ gui'yaj sun yun ni sij rian ni sí'. Nĭ guĭran' yaco ni sij, gui'yaj ni tsínj man yo'ój daj da guĭsij gan'anj ciento yo'. ⁷ Sanĭ ni tsínj rian gui'yaj sun yun ni da'nĭ si'nĭ re', nĭ gahuin castigo ni sij, guĭyā. Nĭ ne' rucu, nĭ gahui ni da'nĭ si'nĭ re' yo'ój daj, guĭyā. Ngaa nĭ guĭnico' ni sij man'anj yu'uj nan.”

Daj gataj Yan'anj gunun xí' Abraham asij ná.

⁸ 'Nĭ gui'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' sa' nga Abraham. Nĭ ga'nin' Yan'anj sun sisi guta' ni da'nĭj Abraham da'nga' nnee cúj ni sij. Nĭ ngaa huaj da'nĭj sij Isaac itunj güi, nĭ guta' sij da'nga' nnee cúj sí'. Nĭ hué daj gui'yaj Isaac xi'í da'nĭj sij tsínj gu'naj Jacob nej. Nĭ uyan gui'yaj Jacob nga ni xuhuij da'nĭj sij ni tsínj gane asij ná.

⁹ 'Nĭ gahuin xicoj ruhua ni xí' guini'i ni sij jnánj ni sij huin tsínj gu'naj José. Nĭ gudu'uej ni sij sí' gan'anj sí' yu'uj gu'naj Egipto. Sanĭ huaj Yan'anj nga José. ¹⁰ Nĭ nacaj Yan'anj José scanĭj daran' ni sayun guiran' sij. Nĭ gui'yaj Yan'anj sisi garan' ruhua rey gu'naj Faraón ni'i sij xí' José huin sí' rey nicaj sun yo'ój Egipto. Nĭ gahuin chrún sa' xí' José rian rey daj, gui'yaj Yan'anj. Nĭ gui'yaj rey Faraón sisi gahuin xí' José gobernado rian yu'uj gu'naj Egipto. Nĭ gahuin sij tsínj nicaj yun'unj chruhua nin' ducua' rey Faraón nej.

¹¹ 'Nĭ ngaa daj ga'na' 'ngo xi'na nico 'ngo gue yu'uj gu'naj Egipto nga yu'uj gu'naj Canaán nej. Nĭ ga'na' nin' ruhua sayun rian ni ngüi daj. Nĭ nun guĭri' ni xí' si xa ni sij. ¹² Sanĭ gunun xí' Jacob sisi man strigo Egipto. Ngaa nĭ ga'nĭj sini sij gan'anj ni da'nĭj sij yu'uj daj huin ni tsínj daj ni xí'. ¹³ Nĭ ngaa guĭsĭj huĭj gan'anj ni sij yu'uj daj, nĭ gataj yya José gunun ni sij sisi jnánj ni sij huin sí'. Ngaa nĭ guini'i rey Faraón daj hua ni dugüi' xí' José.

¹⁴ 'Hué dan nĭ ga'nin' xí' José nuguan' sisi ga'na' daran' ni dugüi' chrej sij Jacob gane ni sí' yu'uj gu'naj Egipto. Nĭ guĭsĭj huĭj xia xĭnun' ni ngüi huin ni dugüi' Jacob. ¹⁵ Hué daj gahuin guiran' xí' Jacob gan'anj sij yo'ój Egipto. Nĭ hué yu'uj daj gane sij gahui' sij. Nĭ gahui' ni xí' nej. ¹⁶ Nĭ nicaj ni sij níman ni sí' gan'anj ni sij xuman' gu'naj Siquem. Nĭ gachin' ni sij chruhua

huej hua guiránj xí' Abraham nga san'anj naru'ue sí' rian ni da'níj tsínj gu'naj Hamor xuman' Siquem.

17 'Ní ngaa 'na' gahuin nichrun' ni güi rún' hua gataj yya Yan'anj gunun Abraham, ngaa ní gahuin nico ni tsínj huin ni xí' ni tsínj israelita. Ní guixi'naj ni sij mán ni sij Egipto. 18 Ní hué daj gui'yaj ni sij da gatúj ango rey Egipto. Ní nun ni'i sí' José mánj. 19 Ní hué rey daj huin tsínj digya' yun'unj ni dugüi' né' ni tsínj israelita. Ní chran' yun'unj sij ni xí'. Ní ga'nin' sij sun sisi duna ni xí' ni da'níj ni sij lij ne' chrej xe' si gahui'-í'. 20 Ní ngaa daj ga'nga 'ngo tsin' sno'o gu'naj Moisés. Ní garan' ruhua Yan'anj ni'i-ín' tsin' daj. Ní hua'nij yahui' duguachij chrej sij nga nni sij ducúa nungüej sí'. 21 Ní ngaa dunáj nungüej sí' tsin' daj ne' chrej xe', ngaa ní ganacaj da'ní xana rey Faraón tsin' daj. Ní duguachij ún' tsin' daj. Ní gahuin-ín' da' rún' huin da'níj man'an ún'. 22 Ní gahuin chrún Moisés daran' nuguan' ni'i ni tsínj egipcio. Ní nicaj sun si-nuguan' sij. Ní gui'yaj sa' sij nej.

23 'Ní ngaa guisij Moisés hujj xia yo', ní gani ruhua sij gan'anj ní'yaj sij daj ran' ni dugüi' sij ni tsínj israelita. 24 Ní ngaa guini'i sij sisi chran' 'ngo tsínj egipcio 'ngo dugüi' sij, ngaa ní nacaj sij tsínj huin dugüi' sij. Ní ga'ui' sij tsínj egipcio daj xi'í si gui'yaj sí'. 25 Daj si gani ruhua Moisés sisi xacaj ni dugüi' sij cuenta sisi nacaj Yan'anj ni sí' xi'í man'an sij. Sanj nun xacaj ni sí' cuenta xi'í si gui'yaj sij mánj.

26 'Ango güi ní guini'i Moisés sisi unun' hujj tsínj israelita. Ní huin ruhua sij sisi na'mi sa' nungüej sí'. Ngaa ní gataj sij: "Dugüi' nungüej é re'. Ní un sin huin ní ó' nungüej é re' únj." Gataj Moisés gunun nungüej sij. 27 Sanj tsínj ó' dugüi' daj, ní ráj ra'a sij Moisés, ní gataj sij: "Ní un tsínj ganí so', ní gahuín so' 'ngo tsínj ga'nin' rian únj únj, así 'ngo guesi huín so' nej ga ní'. 28 Ruhúa

re' dagahui' re' man'anj da' rún' dagahui' re' 'ngo tsínj egipcio guqui nan ní'." Daj gataj sij gunun Moisés. 29 Ní ngaa gunun Moisés nuguan' daj, ní gunánj sij gan'anj sij 'ngo yu'uj gu'naj Madián. Sanj sé xánj sij huin mánj. Ní ga'nga hujj da'ní sno'o sij yu'uj daj.

30 'Ní ngaa gachin hujj xia yo', ní gan'anj Moisés 'ngo yu'uj huin quij gui'yanj naco nichrun' quij gu'naj Sinaí. Ní guini'i sij 'ngo coj tanj rian anun yan'an. Ní gurugüi' 'ngo ángel scanij yan'an daj guini'i sij. 31 Ní gan'anj ruhua Moisés nga si guini'i sij daj. Ní ngaa gan'anj nichij sij guini'yaj sa' sij, ní gunun sij ga'mi si-nane man'an Señor. 32 Ní gataj Señor: "Huēj huin Dan'anj ni xí re' gane ni sij asij hua ná. Huēj huin Dan'anj Abraham nga Isaac nej, Jacob nej." Daj gataj Yan'anj gunun Moisés. Ngaa ní gaxi'i nagunánj Moisés xi'í si guxu'ui' sij. Ní nun guisij ruhua sij guini'yaj sij coj da mánj. 33 Ngaa ní gataj Señor gunun sij: "Guiri so' dacánj so'. Daj si rian niquin' so' huin yo'ój sa' rian nne man'anj. 34 Xanga' hua guini'ínj daj ran' ni tsínj nico' man'anj sayun man ni sij Egipto. Ní gunúnj si uchej ni sij xi'í sayun daj. Ní 'na' man'anj sisi ga ní'nij rian ni sij rian sayun ran' ni sij. Xi'í daj gahua' so' si ga'ní gan'anj so' Egipto aj." Gataj Señor gunun Moisés.

35 'Hué dan ní nun garan' ruhua ni dugüi' Moisés guini'i ni sij sí'. Ní gataj ni sij gunun sí': "Ní un tsínj ganí so', ní gahuín so' 'ngo tsínj ga'nin' rian ni únj únj, así 'ngo güesj huín so' ga ní'." Hué daj gataj ni sij. Sanj ga'níj Yan'anj sisi gahuin Moisés 'ngo tsínj a'nin' nico scanij ni tsínj israelita nacaj sij ni sí'. Ní hué daj gui'yaj Yan'anj nga Moisés ngaa guini'i sij ángel niquin' scanij coj tanj daj. 36 Ní hué Moisés huin si guiri ni tsínj israelita Egipto. Ní hué man'an sij gui'yaj si sa' Egipto. Ní hué daj gui'yaj sij rian

gu'naj Mar Rojo nga quij qui'yanj naco ngaa achéj ni tsínj israelita huij xia yo' yu'uj daj. ³⁷ Ni hué Moisés huin si gataj gunun ni tsínj israelita: "Yan'anj gui'yaj sisi gahui 'ngo tsínj scanij a ni é re'. Ni ga'mi sí' si-nuguan' Yan'anj. Ni da'nga' rún' 'yaj man'anj, ni hué daj gui'yaj sí' nej. Gunun a ni é re' si-nuguan' sí'." Daj gataj Moisés.

³⁸ Ni hué Moisés gahuin tsínj huaj nga daran' ni tsínj israelita ne' quij qui'yanj naco ngaa gachéj ni sij nga ángel. Ni ángel daj huin si ga'mi nga Moisés ne' quij gu'naj Sinaí nej. Ni gachéj ángel nga ni xí' nej. Ni ga'ui' Yan'anj ni nuguan' hua ni'na' rian Moisés sisi digyán sí' ni nuguan' daj rian né', ni ga ni'na' né'. ³⁹ Sanj nun ga'uej ruhua ni xí' dagahuin ni sij si-nuguan' Moisés. Ni danicaj ni sij ne' rucu sí'. Ni huin ruhua ni sij nanicaj ni sij Egipto. ⁴⁰ Ni gataj ni sij gunun tsínj gu'naj Aarón: "Gui'yáj re' 'ngo yan'anj sisi guita diaj rian né' gache né'. Daj si nun ni'i né' si ran' Moisés tsínj guiri né' Egipto." Daj gataj ni sij gunun Aarón. ⁴¹ Hué dan ni gui'yaj ni sij 'ngo yan'anj nari ra'a ni sij. Ni hua-á' daj rún' hua 'ngo cero le hua-á'. Ni dagahui' ni sij ni xucu gui'yaj ni sij 'ngo qui'yanj rian yan'anj nari ni sij daj. Ni gahuin ni'na' ruhua ni sij nga yan'anj gui'yaj ra'a ni sij daj.

⁴² Hué dan ni gahuin ni'ni man'an Yan'anj xanga' rian ni sij. Ni duna Yan'anj ni sij si guinico' ni sij ni yati' mán xata' nga yahui nej, güi nej. Ni hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná. Ni garun ni sij rian yanj huin si-libro Yan'anj. Ni gataj ni sij:

Ni tsínj israelita huin ín re'.
Sé rian man'anj dagahui' a ni é re' xucu ngaa gane ni é re' huij xia yo' quij qui'yanj naco mánj.

⁴³ Sanj nicaj a ni é re' nuhui at-sij gane yan'anj gu'naj Moloc gachéj a ni é re'.

Ni nicaj á re' yan'anj huin yati' gui'yaj ra'a á re' gu'naj Renfán.

Ni gui'yaj á re' nungüej yan'anj daj sisi guinun yan'anj a ni é re'.

Hué xí' daj ni ga'nī a ni é re' gan'anj án re' 'ngo yu'uj ne' rian xuman' Babilonia gane a ni é re', gui'yā aj.

Daj gataj Yan'anj. Ni hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná.

⁴⁴ Ni nicaj ni xí' hue' at-sij ducua Yan'anj xanga' ngaa huaj ni sij quij qui'yanj naco daj. Ni hue' daj gane Yan'anj ga'mi sij rian ni xi né'. Ni hua ga'nin' Yan'anj sun rian Moisés sisi gui'yaj sij nuhui at-sij daj. Ni digyán Yan'anj 'ngo ducuanj daj ga gui'yaj Moisés nuhui daj. Ni uyan hua nuhui daj nga nuhui digyán Yan'anj rian Moisés. ⁴⁵ Ni nahuin ra'a ni xí' nuhui at-sij daj. Ni nicaj ni sij nga tsínj gu'naj Josué ga'na' ni sij nuhui daj da do'ój ni tsínj 'na' anéj chrej. Ni guiri Yan'anj ni sí' do'ój ni sí'. Ni gatúj ni xí' rian do'ój ni sí', gui'yaj Yan'anj. Ni nicaj ni sij nuhui at-sij daj da guinicaj rey David sun rian ni sij.

⁴⁶ Ni garan' ruhua Yan'anj ni'i rey David. Ni gachínj jni'yaj David rian Yan'anj sisi ga'ue gui'yaj man'an sij 'ngo nuhui gahuin ducua Yan'anj huin Yan'anj guinico' xí' Jacob.

⁴⁷ Sanj gui'yaj tsínj gu'naj Salomón nuhui daj. ⁴⁸ Sanj nitaj si nne Yan'anj xanga' chruhua hue' 'yaj ra'a ni tsínj mánj. Daj si gataj 'ngo tsínj ngaa ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj asij hua ná:

⁴⁹ Xata' huin 'ngo chrun xila sa' nnēj.

Ni yo'ój huin 'ngo rún' huin rian utāj dacō.

Xi'í daj nitaj si huaj si gui'yaj á re' 'ngo hue' rian ganēj.

Ni nitaj nunj 'yaj sisi gui'yaj á re' rian naran ruhuāj mánj.

⁵⁰ Daj si man'anj gui'yaj daran' ni rasun.

Daj gataj Yan'anj rian tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj daj.

⁵¹ 'Nĭ tsínj so'o huin ín re'. Nĭ quij niman án re' nej. Nĭ nunun a ni é re' nej. Nĭganj unun' a ni é re' nga Espíritu Santo. Nĭ uyan 'yaj á re' nga ni xi a ni é re' guimán asij ná. ⁵² Nĭ guinico' ni xi a ni é re' daran' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Nĭ dagahui' ni sij ni tsínj ga'mi sini sisi ga'na' tsínj hua nĭca niman huin sí' Jesús. Nĭ naga'ui' a ni é re' man'an sí' ra'a ni tsínj quij hua. Nĭ dagahui' a ni é re' man'an sí'. ⁵³ Nĭ nahuin ra'a á re' si-ley Yan'anj riqui ni ángel rian án re'. Sanĭ nun dagahuin a ni é re' nuguan' da mánj. —Daj gataj tsínj gu'naj Esteban rian ni tsínj huin achij gan'anj junta nico daj.

⁵⁴ Nĭ ngaa gunun ni sij si-nuguan' Esteban, nĭ ducu ga'man ruhua ni sij da' xa ruj yan' ni sij xi'í Esteban. ⁵⁵ Nĭ gatúj 'ueé Espíritu Santo niman Esteban. Nĭ guini'yaj sij xata'. Nĭ gurugüi' Yan'anj guini'i sij. Nĭ hua sa' nĭn' 'ueé hua Yan'anj. Nĭ guini'i sij sisi ganiquin' Jesús ne' chrej ra'a sa' man'an Yan'anj nej. ⁵⁶ Hué dan nĭ gataj Esteban:

—Nĭ'yaj á re'. Hua ní'nij xata' ni'yā. Nĭ niquin' da'nĭj ni ngüi ne' chrej ra'a sa' man'an Yan'anj huin sij Jesús. —Daj gataj Esteban gunun ni sij.

⁵⁷ Ngaa nĭ gaguáj nucuj nĭn' ruhua ni sij. Nĭ garánj daran' ni sij rian niquin' Esteban. ⁵⁸ Nĭ guiri ni sij sí' du'ua xuman' daj. Nĭ ga'ui' ni sij yej man'an sí'. Nĭ ni tsínj ga'mi gaquin' xi'í Esteban, nĭ guiri ni sij si-gan' ni sij gurúj acuan' ni sij rian niquin' 'ngo tsínj hua lij gu'naj sí' Saulo. ⁵⁹ Diaj hua gue a'ui' ni sij yej, nĭ gachínj jni'yaj Esteban rian Jesucristo. Nĭ gataj sij:

—Señor Jesús, nahuin ra'á re' nimánj anj. —Daj gataj Esteban gunun Jesucristo.

⁶⁰ Hué dan nĭ guiniquin' ráj dacoj sij, nĭ gaguáj nucuj sij. Nĭ gataj sij:

—Señor, sĭ xacaj re' cuenta nga gaquin' 'yaj ni sij yūnj mánj. —Daj gataj sij, nĭ gahui' sij.

8

Saulo persigue a la iglesia

¹ Nĭ ga'uej ruhua Saulo sisi dagahui' ni sij Esteban. Nĭ hué gue güi daj, nĭ gaxi'i ni sij chran' yun'unj ni sij ni tsínj nahuin yu' guinico' Yan'anj huin ni tsínj mán xuman' Jerusalén. Hué dan nĭ gaxa'nĭ daran' ni sí' riqui estado Judea nga estado Samaria nej. Sanĭ nun gaxa'nĭ man'an ni tsínj apóstol ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi. ² Nĭ gan'anj go'ngo ni tsínj hua sa' niman gan'anj gachin' ni sij Esteban. Nĭ gaco nĭn' ruhua ni sij xi'í sí'. ³ Nĭ ni güi daj gahuin hué Saulo chran' yun'unj sij ni tsínj guinico' Yan'anj. Nĭ atúj sij chruhua ni hue' xun sij ni tsínj nga ni ngüi xana garij sij ducuaga'.

Predicación del evangelio en Samaria

⁴ Sanĭ ni tsínj gaxa'nĭ, nĭ gachéj ni sij nĭn' gachra'. Nĭ nata' ni sij si-nuguan' Yan'anj gunun ni ngüi rian huaj ni sij. ⁵ Nĭ hua 'ngo tsínj gu'naj Felipe. Nĭ gan'anj sij 'ngo xuman' gu'naj Samaria. Nĭ ga'mi sij si-nuguan' Cristo xuman' daj. ⁶ Nĭ uyan ruhua ni sij gunun sa' ni sij si-nuguan' Felipe xi'í si guini'i ni sij si sa' gui'yaj Felipe. ⁷ Nĭ ganahuin ga'i ni ngüi nun nane xi'i níman. Nĭ gaguáj nucuj ni nane xi'i daj gahui niman ni ngüi. Nĭ ganahuin ga'i ni ngüi nare' nnee cúj nga ni ngüi yacuan nej. ⁸ Ngaa nĭ nĭn' ruhua gahuin niá' ruhua ni ngüi man xuman' daj.

⁹ Nĭ hua 'ngo tsínj gu'naj Simón. Nĭ asij sini nĭ gui'yaj chre sij. Nĭ digya' yun'unj sij ni ngüi mán xuman' daj. Nĭ gui'yaj sij sisi achij sij doj rian ni ngüi. ¹⁰ Nĭ gunun sa' daran' ni tsínj hua lij nga ni tsínj hua achij si-nuguan' Simón. Nĭ gataj ni sij:

—Nucuj si-nuguan' tsínj daj, gui'yaj man'an Yan'anj. —Daj gataj ni sij xi'í Simón.

11 Nj gunun 'ueé ni ngüi nga si ga'mi tsínj daj xi'í si digya' yun'unj sij ni ngüi daj. Nj asij hua ná gui'yaj chre sij. 12 Sanj ngaa nata' Felipe nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian né' nga nuguan' xi'í Jesucristo, nj guxuman ruhua ni tsínj man xuman' daj si-nuguan' Felipe. Ngaa nj gata' nnee ni tsínj sno'o nga ni ngüi xana nej. 13 Nj guxuman ruhua man'an Simón nej. Nj gata' nnee sij. Nj gaxi'i sij guinicaj dugüi' niganj sij nga Felipe. Nj gahuin yan'anj ruhua sij nga si sa' nico gui'yaj Felipe.

14 Nj ngaa gunun ni tsínj huin apóstol mán xuman' Jerusalén sisi guxuman ruhua ni ngüi mán xuman' Samaria si-nuguan' Yan'anj, ngaa nj ga'nj ni sij Pedro nga Juan gan'anj ni'yaj nungüej sí' rian man ni ngüi daj. 15 Nj ngaa guisij nungüej sij, ngaa nj gachinj jni'yaj nungüej sij rian Yan'anj sisi gatu Espíritu Santo niman ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo. 16 Daj si achin si ga'na' Espíritu Santo rian ni sij. Maan si gata' nnee ni sij nga si-xugüi Jesucristo. 17 Ngaa nj guta' Pedro nga Juan ra'a nungüej sí' chra ni sij. Hué dan nj ga'na' Espíritu Santo rian ni sij aj.

18 Nj guini'i Simón sisi gatúj Espíritu Santo niman ni ngüi ngaa guta' nungüej sí' ra'a sí' chra ni ngüi. Hué dan nj reque sij ga'ui' sij san'anj rian nungüej sí'. 19 Nj gataj sij gunun Pedro nga Juan:

—Riqui nungüej é re' fuerza daj rian man'anj. Ngaa nj un tsínj gutaj ra'aj chra, nj gatu Espíritu Santo niman sí'. —Daj gataj Simón.

20 Ngaa nj gataj Pedro gunun Simón:

—Nj 'ngo ga ni'ya niganj nin' si-san'anj re' nga man'án re'. Daj si ani ruhua re' sisi ga'ue guirún' nga si-sún' si riqui yun Yan'anj rian né'. 21 Sé güendá re' huin sisi

gui'yaj re' da mánj. Daj si nitaj si hua nica nimán re' rian Yan'anj mánj. 22 Nanicaj ruhua re' xi'í si-gaquin' re'. Nj gachinj jni'yaj re' rian Yan'anj. Nj si ruhuaj nj guinicaj Yan'anj niman nico xi'í nuguan' gani ruhua nimán re' aj. 23 Daj si ni'ínj sisi ani xicoj ruhua re' nga nimán re'. Nj anumí re', 'yaj nuguan' xi'i nun chruhua nimán re'. —Daj gataj Pedro gunun Simón.

24 Ngaa nj gataj Simón:

—Gachinj jni'yaj nungüej é re' rian Yan'anj rian xi'ij sisi nitaj si gahuin ngaj rún' gataj nungüej é re' gunünj. —Daj gataj Simón gunun Pedro nga Juan.

25 Nj ngaa guisij nata' nungüej sij nuguan' sa' xi'í si-nuguan' Señor, ngaa nj guinan' nungüej sij xuman' Jerusalén. Nj nata' nungüej sij si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' rian ga'i xuman' rian nne ni tsínj Samaritano aj.

Felipe y el etíope

26 Ngaa nj ga'mi 'ngo si-ángel Señor rian 'ngo tsínj gu'naj Felipe. Nj gataj-á:

—Naxuman re' gan'anj re' ne' sur chrej huaj xuman' Jerusalén da xuman' gu'naj Gaza. —Daj gataj ángel gunun Felipe.

Nj chrej daj gachin 'ngo yo'ój quij quiyanj naco.

27 Ngaa nj naxuman Felipe, nj huaj sij chrej. Nj nacaj dugüi' sij nga 'ngo tsínj 'na' yu'uj gu'naj Etiopía. Nj huin sí' 'ngo tsínj nicaj sun rian yun'unj xana huin reina. Nj gu'naj unj Candace. Nj 'na' unj Etiopía. Nj tsínj daj dugumi si-san'anj reina daj. Nj 'ngo tsínj eunuco huin sij. Nj hua gan'anj sij xuman' Jerusalén ga'mi sa' sij rian Yan'anj xanga'. 28 Nj huaj nan' sij xanj sij nne sij chruhua carreta sij, aya sij si-libro tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná gu'naj sí' Isaías. 29 Ngaa nj gataj Espíritu Santo gunun Felipe:

—Güij nichí re' xi'nj carreta daj. —Daj gataj Espíritu Santo.

³⁰ Nĩ ngaa gan'anj nĩchi Felipe, nĩ gunun sij si aya tsínj etíope daj si-libro Isaías. Ngaa nĩ nachínj snan'anj Felipe sí'. Nĩ gataj sij:

—Unún re' si ayá re' ní'. —Daj gataj Felipe.

³¹ Ngaa nĩ gataj tsínj etíope daj: —Daj guí'yā ga'ue gunúnj sisi nitaj 'ngo tsínj nata' gunúnj únj. —Daj gataj sij.

Ngaa nĩ gachínj jni'yaj sij sisi gahui Felipe gane nuguan'an si' nga sij chruhua carreta.

³² Nĩ nan huin si aya sij rian libro huin si-nuguan' Yan'anj:

Nĩ daj rún' dínj du'ua 'ngo xachij ngaa guisij xuj rian tsínj dagahui' xuj, nĩ hué daj guí'yaj sí'.

Nĩ daj rún' 'yaj 'ngo xachij le'ej nitaj si aguáj xuj ngaa aca ni sij xuj, ngaa nĩ hué daj dínj gahuin du'ua sí' nej.

³³ Nĩ guiri' sí' si na'aj xi'í si guí'yaj ni sij nga sí'.

Nĩ nun guí'yaj nica ni sij nga sí'.

Nĩ a 'ngo né' si gahuin nucuaaj gataj daj guí'yaj ni tsínj guimán nga sí' ngaa dagahui' ni sij man'an sí'.

Nĩ yyaj nĩ nitaj nnee cúj sij rian xungüi mánj.

Hué daj hua nuguan' aya tsínj 'na' etiopía daj.

³⁴ Hué dan nĩ nachínj snan'anj sij man'an Felipe. Nĩ gataj sij:

—Guí'yāj re' sinduj gataj re' un tsínj xi'i a'mi tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj da únj. A'mi sij xi'í man'an sij ní'. Así a'mi sij xi'í ango tsínj sa'. —Daj gataj sij.

³⁵ Hué dan nĩ gaxi'i Felipe ga'mi sij. Nĩ digyán sini sij un sin huin ruhuaj gata nuguan' gaya tsínj etíope daj. Ngaa nĩ nata' sij nuguan' sa' xi'í Jesús gunun tsínj daj. ³⁶ Nĩ ngaa huaj nungüej sij chruhua chrej, nĩ guisij nungüej sij rian nun nnee. Nĩ gataj tsínj daj:

—Hué nan nun nnee. Nĩ ga'ue gata' nnēj ní'. —Daj gataj sij.

³⁷ Nĩ gataj Felipe gunun sij:

—Sisi hua yya xuman ruhuá re' ni'yáj re' Jesús, nĩ ga'ue nánj. —Daj gataj Felipe.

Ngaa nĩ gataj sij:

—Xuman ruhuāj sisi Jesucristo huin da'nij Yan'anj anj. —Daj gataj sij gunun Felipe.

³⁸ Hué dan nĩ ga'nin' sij sun sisi ganiquin' carreta. Nĩ nanij nungüej sij chruhua carreta. Nĩ gatúj nungüej sij chruhua nnee. Nĩ duguata' nnee Felipe tsínj eunuco daj. ³⁹ Nĩ ngaa gahui nungüej sij chruhua nnee, ngaa nĩ nicaj Espíritu Santo gan'anj-án' Felipe. Nĩ nun guini'i tsínj eunuco daj Felipe ga mánj. Saní gahuin niá' ruhua sij huaj sij chruhua chrej. ⁴⁰ Nĩ nanun rian Felipe xuman' gu'naj Azoto. Ngaa nĩ daran' ni xuman' gachin sij, nĩ nata' sij si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' gunun ni ngüi. Nĩ hué daj guí'yaj sij da guisij sij xuman' Cesarea.

9

Conversión de Saulo

¹ Nĩ güi daj nĩ nun dunaj tsínj gu'naj Saulo si gataj sij sisi dagahui' sij ni tsínj nico' man'an Señor Jesús. Xi'í daj nĩ guisij sij rian nne chrej a'nin'. ² Nĩ gachínj sij yanj ata gataj-á' ruhua-á' sisi hua permiso gatu sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita nana'ui' sij daran' ni tsínj nga ni ngüi xana xacaj si-chrej Jesús. ³ Hué dan nĩ gahui sij gan'anj sij. Nĩ ngaa huaj nichrun' sij guisij sij xuman' Damasco, nĩ nasinunj chre guini'i sij guixiguin 'ngo yan'an xxi 'na' xata' xi'nij sij rian huaj sij. ⁴ Nĩ 'ngo ganatúj sij rian yo'ój. Nĩ gunun sij 'ngo nane gataj-á':

—Saulo, Saulo, un sin huin nĩ chran' yun'únj re' yünj únj. —Daj ga'mi nane daj gunun Saulo.

⁵ Ngaa nĩ nachínj snan'anj Saulo. Nĩ gataj sij:

—Nĩ un sin huín re', Señor, —Gataj sij.

Ngaa nĩ ga'mi nane daj. Nĩ gataj-á':

—Yūnj huin Jesús. Hué man'ānj huin nicó' re'. Nī chran' yun'únj re' man'án re' ngaa da'nga' daj 'yáj re' aj. —Daj gataj sij.

⁶ Ngaa nī naganánj Saulo xi'í si xu'ui' sij. Nī gataj sij:

—Señor, un sin huin ruhuá re' si gui'yā únj. —Daj gataj Saulo.

Ngaa nī gataj Señor:

—Nāchica re' gatu re' chruhua xuman' nan. Nī gataj ni sij un sin huin gui'yáj re' aj. —Daj gataj Jesús gunun Saulo.

⁷ Nī guxu'ui' nīn' ruhua ni tsínj huaj ngā Saulo. Nī a 'ngo nuguan' nun ga'mi ni sij. Daj si gunun ni sij ga'mi 'ngo nane. Sanī nun guini'i ni sij daj hua-á' si nitaj go'ngo tsínj niquin' ga'mi. ⁸ Ngaa nī ganachica Saulo rian yo'ój daj. Sanī ngaa nagura' sij rian sij ni'yaj sij, nī nun ga'ue guini'yaj sij mánj. Hué dan nī guida'a ni sí' ra'a sij nicaj ni sí' man'an sij gan'anj ni sí' xuman' Damasco. ⁹ Nī guisíj hua'nij güi nun ga'ue guixiguin nī'yaj sij. Nī nun xa sij nun go'o sij mánj.

¹⁰ Nī xuman' Damasco nne 'ngo tsínj digui'yun si-nuguan' Jesucristo. Nī gu'naj sí' Ananías. Nī gurugüi' Señor rian Ananías. Nī gataj sij:

—Ananías. —Gataj Señor gunun sí'.

—Nan nněj, Señor. —Gataj Ananías gunun Señor.

¹¹ Ngaa nī gataj Señor gunun Ananías:

—Nāchica re' gan'anj re' cayu gu'naj Derecha. Nī ducua' tsínj gu'naj Judas nano' re' 'ngo tsínj 'na' xuman' Tarso gu'naj sí' Saulo. Nī nne sij achínj jni'yaj sij riānj. ¹² Nī ngaa achínj jni'yaj sij, nī gurugüi' 'ngo tsínj gu'naj Ananías rian nne sij, gui'yā. Nī guta' sí' ra'a sí' chra sij sisi naxiguin nī'yaj sij, gui'yaj sí'. —Daj gataj Señor gunun Ananías.

¹³ Ngaa nī gataj Ananías:

—Señor, hua gunūnj si a'mi ga'i tsínj daj gui'yaj Saulo 'ngo xi'i nga ni tsínj sa' nico' man'án re' ni tsínj man xuman' Jerusalén. ¹⁴ Nī ne' nan

ga'na' sij nicaj sij 'ngo orde ga'ui' ni chrej a'nin' rian sij sisi ga'ue guida'a sij gunumi sij daran' ni tsínj achínj jni'yaj rián re' mán ni sij xuman' nan. —Daj gataj Ananías gunun Señor.

¹⁵ Sanī gataj Señor gunun Ananías:

—Güij re'. Daj si hua nacuīj Saulo sisi gan'anj sij nata' sij nuguan' sa' xi'ij rian ni tsínj 'na' anej chrej nga ni rey nej, ni tsínj israelita nej. ¹⁶ Nī gatā rian sij sisi hua nian guiran' sij nico sayun rian xi'ij. —Daj gataj Señor gunun Ananías.

¹⁷ Hué dan nī gan'anj Ananías. Nī gatúj sij chruhua hue'. Nī guta' sij ra'a sij chra Saulo. Nī gataj sij:

—Saulo, gurugüi' Señor Jesús rián re' ngaa huáj re' chrej ga'na' re' nan, jnān. Nī ga'nij sij yūnj ga'nāj rián re' sisi naxiguin rundij rián re'. Nī gatu Espíritu Santo chruhua nimán re', gui'yaj sij. —Daj gataj Ananías gunun Saulo.

¹⁸ Nī hué gue hora daj guinij 'ngo si hua nnee gatsi rundij chraj rian Saulo. Nī 'ngo naxiguin rian sij. Ngaa nī naxuman sij gan'anj sij gata' nnee sij. ¹⁹ Hué dan nī xa sij chra, nī ganari' fuerza sij. Nī guna sij 'ngo ni güi nga ni tsínj nico' Jesús man xuman' Damasco.

Saulo predica en Damasco

²⁰ Hué dan nī 'ngo gaxi'i Saulo ga'mi sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita sisi Jesús huin yya da'nij Yan'anj.

²¹ Nī gara yan'anj ruhua daran' ni tsínj gunun si-nuguan' Saulo. Nī gataj ni sij:

—Sé tsínj nan huin tsínj chran' yun'unj ni tsínj achínj jni'yaj rian Jesucristo xuman' Jerusalén mí'. Nī sé si huin tsínj 'na' guida'a gumi ni tsínj man nan nga'ui' sij rian ni chrej a'nin' a'. —Daj gataj ni tsínj daj.

²² Nī gahuin nucua' si-nuguan' Saulo go'ngo güi. Nī nun ri' ruhua ni tsínj israelita man xuman' Damasco si gataj ni sij gunun Saulo xi'í daj

gui'yaj fuerza Saulo rian ni sí' sisi Jesús huin Cristo.

Saulo escapa de los judíos

²³ Ní ngaa gachin ga'i güi, ní daga'mi dugüi' ni tsínj israelita sisi dagahui' ni sij Saulo. ²⁴ Sanj gunun Saulo nuguan' daga'mi dugüi' ni sij. Ní nugüi nigan' dugumi ni sij rian gahui ni ngüi xuman' Damasco. Daj si dagahui' ni sij, ruhua ni sij. ²⁵ Sanj ne' ní, ní ga'nij ni tsínj nico' Jesucristo Saulo chruhua 'ngo xuguti xxi. Ní dinij ni sij sí' chra chran niqin' ganicaj du'ua xuman' Damasco. Daj ní ganani sí'.

Saulo en Jerusalén

²⁶ Ní ngaa guisj Saulo xuman' Jerusalén, ní ruhua sij nahuin yu' sij nga ni tsínj nico' Jesucristo. Sanj guxu'ui' daran' ni sí' ni'yaj ni sí' Saulo daj. Daj si nun xuman ruhua ni sí' sisi xanga' nico' Saulo Jesucristo. ²⁷ Sanj nicaj tsínj gu'naj Bernabé Saulo guisj sij rian nne ni apóstol ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Ní nata' Bernabé rian ni sí' daj gahuin ngaa huaj Saulo chruhua chrej guini'i sij Señor. Ní nata' sí' daj ga'mi Señor chruhua chrej gunun Saulo. Ní hué daj nata' Bernabé daj ga'mi nucuj Saulo si-xugüi Jesús chruhua xuman' Damasco nej.

²⁸ Hué dan ní guna Saulo xuman' Jerusalén guinicaj dugüi' sij nga ni tsínj nico' Jesucristo. Ní hua ní'nij rian sij gatúj sij gahui sij xuman' daj. ²⁹ Ní ga'mi nucuj sij nga si-xugüi Señor. Ní ga'mi Saulo rian ni tsínj israelita a'mi snan'anj griego. Sanj ga'mi nachej ni sí' gunun sij xi'í si huin ruhua ni sí' dagahui' ni sí' Saulo. ³⁰ Ní ngaa xacaj ni tsínj nico' Jesucristo cuenta, ngaa ni nicaj ni sij Saulo gan'anj ni sij xuman' Cesarea. Hué dan ní na'nij ni sij Saulo da xuman' Tarso.

³¹ Hué dan ní daran' ni tsínj guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo mán estado Judea nga estado Galilea nej, estado Samaria nej, ní gahuin din'inj

rian ni sij mán ni sij. Ní gahuin nucuj niman ni sij nga si-nuguan' Yan'anj. Ní achéj cuidado ni sij nga si-nuguan' Señor. Ní gahuin nico ni sij xi'í si chracuij Espiritu Santo ni sij.

Curación de Eneas

³² Ní achéj Pedro nín' gachra' huaj guini'i sij sisi daj hua nne ni tsínj nico' Yan'anj. Ní gan'anj sij guini'i sij ni tsínj sa' nico' Yan'anj man xuman' Lida nej. ³³ Ní yu'uj daj nacaj dugüi' sij nga 'ngo tsínj gu'naj Eneas. Ní guisj itunj yo' ngaj sí' rian nna si nare' nnee cúj sí'. ³⁴ Ngaa ní gataj Pedro gunun sí':

—Eneas, hua ganahuin sa' re', gui'yaj Jesucristo. Nachica re'. Ní nagui'yaj sa' re' si-nná re' aj. —Daj gataj Pedro.

Hué dan ní 'ngo hora ní nachica Eneas.

³⁵ Ní guini'i daran' ni ngüi man xuman' Lida nga xuman' Sarón daj nahuin sa' sí'. Ní nanicaj ruhua ni sij guinico' ni sij Señor.

Dorcas es resucitada

³⁶ Ní ngaa daj ní nne 'ngo yun'unj xana digui'yun si-nuguan' Jesucristo 'ngo xuman' gu'naj Jope. Ní gu'naj ún' Tabita. Ní snan'anj griego gata ruhuaj Dorcas. Ní ya'yoj nne ún' 'yaj sa' ún'. Ní chracuij ún' ni ngüi niqiu. ³⁷ Ní güi daj ga'nán' Dorcas, ní gahui' ún'. Ní duguane ni ngüi ún'. Ní guruj ni sij man'an ún' chruhua cuarto hue' nata' xata'. ³⁸ Ní nichrun' ngaj xuman' Jope nga xuman' Lida. Ní ngaa gunun ni tsínj nico' Jesucristo sisi nne Pedro xuman' Lida, ngaa ní ga'nij ni sij huj tsínj gan'anj gataj nungüej sí' gunun Pedro:

—Sj gahuin rán re' ga'na' re' xuman' Jope mánj. —Gataj nungüej sij gunun Pedro.

³⁹ Hué dan ní naxuman Pedro gan'anj sí' nga nungüej sij. Ní ngaa guisj sí', ní nicaj ni sij gan'anj ni sij cuarto rian ngaj yun'unj xana gahui' daj. Ní ganicaj daran' ni

ngüi xana mmij xi'níj Pedro. Ní aco daran' ne digyán ne ni snecu nga ni reto si gui'yaj Dorcas ngaa gane ún'.
 40 Ngaa ní gahui daran' ni ngüi ne' chej xe', gui'yaj Pedro. Ní ganiquin' ráj dacoj sij gachínj ni'yaj sij rian Yan'anj. Hué dan ní ni'yaj sij níman daj. Ní gataj sij:

—Tabita, nāchica re'. —Gataj sij gunun ún'.

Ngaa ní nagura' ún' rian ún'. Ní ngaa guini'i ún' Pedro, ní nagane ún'.
 41 Ngaa ní guida'a Pedro ra'a ún'. Ní naxuman ún', gui'yaj Pedro. Ngaa ní gaquínj sij ga'na' ni tsínj sa' nico' Jesucristo nga ni ngüi xana mmij nej. Ní digyán Pedro sisi hua ní'na' Dorcas rian ni ngüi daj.
 42 Hué dan ní nani ni ngüi cuento xi'í yun'unj xana ganá'nij daj nín' gachra' chruhua xuman' Jope. Ní guxuman ruhua nico ni ngüi ni'i ni sij Señor. 43 Ní gahuin ran Pedro ga'í güi xuman' Jope daj ducua 'ngo tsínj nagui'yaj nínaj nnij xucu gu'naj sí' Simón.

10

Pedro y Cornelio

1 Ní xuman' Cesarea nne 'ngo tsínj gu'naj Cornelio. Ní huin sí' snado capitán a'nin' rian 'ngo xi'nin' snado gu'naj Italiano. 2 Ní nico' 'ueé sij Yan'anj. Ní hua cuidado ni ducua tsínj daj rian Yan'anj. Ní a'ui' nico sij san'anj rian ni ngüi niqui. Ní niganj gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj nej. 3 Ní 'ngo güi daj ngaa guisíj ga' hua'nij di'ní, ní guini'i Cornelio sisi gurugüi' 'ngo ángel ga'níj Yan'anj rian sij. Ní gatúj-ú' rian nne sij. Ní gataj-á' gunun sij:

—Cornelio. —Gataj ángel daj.

4 Ní guxu'ui' nín' ruhua Cornelio ni'yaj sij ángel daj. Ní gataj sij:

—Ní un sin huin ruhua re', Señor. —Daj gataj Cornelio.

Ní gataj ángel:

—Hua gunun sa' Yan'anj si achínj jni'yáj re'. Ní ni'i Yan'anj si 'yaj sa' re' si a'uí' re' rian ni ngüi niqui nej.

5 Yyaj ní ga'nij re' ni tsínj gan'anj xuman' Jope sisi naquinj ni sí' ga'na' 'ngo tsínj gu'naj Simón Pedro nan.

6 Ní nne tsínj daj ducua tsínj gu'naj Simón huin sí' 'ngo tsínj nagui'yaj nínaj nnij xucu. Ní nichrun' du'ua nnee yan'anj nne ducua sí'. Ní ngaa ga'na' Pedro, ní nata' sí' gunun re' un sin huin gu'yáj re'. —Daj gataj ángel gunun Cornelio.

7 Hué dan ní ngaa gan'anj ángel daj, ní gaquínj Cornelio ga'na' huíj tsínj 'yaj sun rian sij nga 'ngo snado nico' Yan'anj nej. Ní snado daj huin tsínj 'yaj sun rian sij nej. 8 Ní ngaa guisíj nata' Cornelio gunun anin' sij si guini'i sij, ngaa ní ga'níj sij gan'anj anin' sí' xuman' Jope.

9 Ní 'ngo gaxuj ango güi ngaa huaj ni sij chrej gahuin nichrun' anin' sij xuman' Jope, ní gahui Pedro chra hue' gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj.

10 Ní ducu achin xi'na riqui sij, ní ruhua sij xa sij chra. Saní diaj 'yaj xugüi ne' nia xa sij, ní gurugüi' 'ngo rasun rian sij, gui'yaj Yan'anj.

11 Ní guini'i Pedro sisi naxi'níj xata'. Ní 'na' guinij 'ngo si hua atsij xxi manta. Ní anumi-í' chra gan'anj squina 'na' guinij-í' rian Pedro. 12 Ní chruhua manta daj mán daran' rian ni xucu nun gan'anj ra'a nga ni xucu duguaca riqui achéj rian yo'ój nej, nga ni xataj achéj xata' nej. 13 Ní gunun Pedro ga'mi 'ngo nane. Ní gataj nane daj:

—Naxuman so', ní dagahui' so' xa so'. —Daj gataj nane daj gunun Pedro.

14 Saní gataj Pedro:

—Sí ga'ue man, Señor. Nitaj aman xāj go'ngo ni rasun xi'i da mánj, Señor. —Daj gataj Pedro.

15 Ní gataj ruhua' yún Señor gunun Pedro:

—Sisi gahuin sa' 'ngo rasun, gui'yaj Yan'anj, ngaa ní sí gataj re' sisi hua xi'i huaj mánj. —Daj gataj Yan'anj gunun Pedro.

16 Hué nan gahuin guisíj hua'nij. Ngaa ní nahui manta daj nan'-án' xata'.

17 Nĭ ngaa nun ri' ruhua Pedro xi'í si guini'i sij, ngaa ni guxuman anin' ni tsínj ga'nĭj Cornelio guisĭj anin' sij rian hue'. Daj si 'na' anin' sij nachínj snan'anj sij un hue' huin ducúa Simón. 18 Ngaa nĭ gaquínj anin' sij nachínj snan'anj sij sisi nne ango Simón gu'naj Pedro hue' daj. 19 Nĭ ngaa hua gue ani ruhua Pedro xi'í ni rasun gurugüi' rian sij daj, ngaa nĭ gataj Espĭritu Santo gunun sij:

—Nĭ'yaj so'. Niquin' hua'nij tsínj nanó' so'. 20 Naxuman so' nanij so'. Nĭ gan'anj so' ngā ni sij. Nĭ sĭ gahuin ruhuá so' gan'anj so' ngā ni sij mánj. Daj si man'anj a'nĭj ni sij huaj ni sij rian nné so'. —Daj gataj Espĭritu Santo rian Pedro.

21 Ngaa nĭ nanij Pedro, nĭ gataj sij rian ni tsínj ga'nĭj Cornelio ga'na':

—Huēj huin tsínj nano' a ni é re'. Ngaa nĭ un sin huin nĭ 'na' anín' re' únj. —Daj gataj Pedro.

22 Nĭ gataj anin' sij:

—Hua 'ngo snado capitán gu'naj sij Cornelio. Nĭ hua nĭca niman sij. Nĭ hua cuidado sij rian Yan'anj nej. Nĭ a'mi sa' daran' ni tsínj israelita xi'í sij nej. Nĭ gataj 'ngo ángel sa' sisi gaquínj sij gan'anj man'án re' ducúa sij gunun sij si gataj man'án re' gunun sij. —Daj gataj anin' sij gunun Pedro.

23 Ngaa nĭ gui'yaj Pedro sisi gatu anin' sij chruhua hue'. Nĭ gunáj ni sij ngā sí' yan' daj. Nĭ ango güi nachica Pedro gan'anj sí' ngā anin' sij. Nĭ guinicaj dugüi' go'ngo ni tsínj nico' Jesucristo man xuman' Jope gan'anj ni sí' ngā anin' sij. 24 Nĭ ango güi guisĭj ni sij xuman' Cesarea. Nĭ ana'uij Cornelio si ga'na' ni sij. Nĭ hua gaquínj sij ga'na' ni dugüi' sij ngā ni tsínj guinicaj dugüi' ngā sij sisi nahuin yu' ni sí' ngā sij.

25 Nĭ ngaa guisĭj Pedro ducúa Cornelio, nĭ gahui Cornelio nahuin ra'a sí'. Nĭ ganiquin' ráj dacoj sí' ne' rian Pedro sisi ga'mi sa' sí' rian Pedro.

26 Sanĭ naxuman Cornelio, gui'yaj Pedro. Nĭ gataj Pedro:

—Naxuman re' si huēj huin 'ngo tsínj ngā re'. —Gataj Pedro gunun Cornelio.

27 Hué dan nĭ ga'mi Pedro nga Cornelio. Nĭ gatúj sij chruhua hue'. Nĭ nari' sij nico ni ngüi mán nahuin yu'. 28 Nĭ gataj Pedro gunun ni ngüi daj:

—Ni'i a ni é re' sisi hua yaij si da'a dugüi' ni únj ngā ni tsínj 'na' anéj chrej, si hué ni únj huin tsínj israelita. Nĭ na'ue gatu ni únj ducúa ni sij nej. Sanĭ digyán Yan'anj riānj sisi sĭ ga'ue gatā sisi quij hua ango ni ngüi 'na' anéj chrej mánj.

29 Xi'í daj ngaa gaquínj ni é re', nĭ ga'uej ruhuāj ga'nāj. Yyaj nĭ ruhuāj guini'inj un sin huin, nĭ gaquínj a ni é re' ga'na' yūnj. —Daj gataj Pedro.

30 Ngaa nĭ nanicaj Cornelio gataj sij:

—Hué hora acuan' nan guisĭj gan'anj güi, nĭ nne man'anj ducūāj. Nĭ gui'yā ayuno nej. Nĭ ga' hua'nij di'nĭ gachínj jni'yā rian Yan'anj. Nĭ gurugüi' 'ngo tsínj ganiquin' riānj nun atsih hua guiran rian. 31 Nĭ gataj sij gunūnj: “Cornelio, hua gunun sa' Yan'anj si gachínj jni'yáj re'. Nĭ ni'i Yan'anj si 'yaj sa' re' si a'uí' re' rian ni ngüi niqui. 32 Ngaa nĭ ga'nij re' tsínj gan'anj xuman' Jope sisi naquínj sij ga'na' 'ngo tsínj gu'naj Simón Pedro. Nĭ nne tsínj daj ducúa ango Simón huin sí' 'ngo tsínj nagui'yaj ninaj nnij xucu. Nĭ nichrun' du'ua nnee yan'anj nne ducúa sí'. Nĭ ngaa ga'na' Pedro, nĭ ga'mi sí' rián re'.” Daj gataj tsínj daj gunūnj. 33 Hué dan nĭ rá'yanj ga'nĭ ni tsínj guchi' nano' re'. Nĭ sa' gui'yáj re' garáj xiná re' ga'na' re' aj. Yyaj nĭ man daran' ni únj rian Yan'anj huin ruhua ni únj gunun ni únj daran' nuguan' ga'nĭj Yan'anj nata' re' gunun ni únj. —Daj gataj Cornelio gunun Pedro.

32 Ngaa nĭ ga'nij re' tsínj gan'anj xuman'

Jope sisi naquínj sij ga'na' 'ngo tsínj gu'naj Simón Pedro. Nĭ nne tsínj daj ducúa ango Simón huin sí' 'ngo tsínj nagui'yaj ninaj nnij xucu. Nĭ nichrun' du'ua nnee yan'anj nne ducúa sí'. Nĭ ngaa ga'na' Pedro, nĭ ga'mi sí' rián re'.” Daj gataj tsínj daj gunūnj. 33 Hué dan nĭ rá'yanj ga'nĭ ni tsínj guchi' nano' re'. Nĭ sa' gui'yáj re' garáj xiná re' ga'na' re' aj. Yyaj nĭ man daran' ni únj rian Yan'anj huin ruhua ni únj gunun ni únj daran' nuguan' ga'nĭj Yan'anj nata' re' gunun ni únj. —Daj gataj Cornelio gunun Pedro.

34 Ngaa nĭ gaxi'i Pedro gataj sij:

—Yyaj nĭ guiri' ruhuāj. Xanga' nĭ uyan hua daran' né' rian Yan'anj anj. 35 Nĭ nada'a Yan'anj daran' ni tsínj mán nin' gachra' chruhua

xungüi huin ni tsínj ga cuidado rian Yan'anj nga ni tsínj 'yaj nica nej. ³⁶ Ni gataj Yan'anj 'ngo nuguan' sa' gunun ni tsínj israelita sisi gahuin din'inj ruhua ni sij, gui'yaj Jesucristo. Hué sí' huin tsínj nicaj sun rian daran' ni ngüi. ³⁷ Ni ni'i a ni é re' sisi guchi' nuguan' daj nin' gachra' estado Judea rian man ni tsínj israelita. Gaxi'ij asij estado Galilea ngaa guisij nata' Juan sisi hua nian gata' nnee ni ngüi. ³⁸ Ni ga'na' Espiritu Santo rian Jesús huin tsínj 'na' xuman' Nazaret, gui'yaj Yan'anj. Ni nicaj si-nuguan' Jesús fuerza, gui'yaj Yan'anj nej. Ni gachéj Jesús gui'yaj sa' sij. Ni ganahuin ni ngüi chran' yun'unj sichre, gui'yaj Jesús xi'í si nne Yan'anj nga sij.

³⁹ 'Hué ni únj huin tsínj guini'i daran' si gui'yaj Jesús estado Judea nga xuman' Jerusalén nej. Da' síj godóco' ni sij sí' rian rugutsi dagahui' ni sij man'an Jesús. ⁴⁰ Sanj chra hua'nij güi ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj. Ni narugüi' Jesús rian ni únj, gui'yaj Yan'anj nej. ⁴¹ Ni nun narugüi' sij rian daran' ni ngüi mánj. Sanj narugüi' sij rian ni únj huin ni únj ni tsínj hua ganacui Yan'anj ganiquin' únj nata' únj xi'í Jesús rian ni ngüi. Ni ngaa guisij ganá'nij Jesús, ni xa ni únj go'o ni únj nga sij. ⁴² Ni ga'nij Jesús gan'anj ni únj ganata' únj rian ni ngüi sisi Yan'anj gui'yaj sisi hué Jesús huin güesi rian ni ngüi hua ni'na' nga rian ni ngüi gahui' nej. Ni ga'nin' Jesús sun rian ni únj sisi hué daj ga'mi ni únj rian ni ngüi. ⁴³ Ni daran' ni tsínj ga'mi sa' si-nuguan' Yan'anj asij ná, ni huin ni sij ni tsínj niquin' nata' xi'í Jesús nej. Ni gataj ni sij sisi guinicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' daran' ni tsínj xuman ruhua ni'i si-xugüi Jesús. —Daj gataj Pedro gunun ni dugüi' Cornelio.

⁴⁴ Diaj a'mi Pedro, ni ga'na' Espiritu Santo rian daran' ni ngüi gunun nuguan' daj. ⁴⁵ Ni ni tsínj

israelita guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo ga'na' nga Pedro, ni gahuin yan'anj ruhua ni sí' sisi ga'na' Espiritu Santo rian ni ngüi 'na' anéj chrej daj. ⁴⁶ Daj si gunun ni sí' sisi ga'mi ni dugüi' Cornelio snan'anj naca, gataj ni sij sisi sa' nin' ruhua hua Yan'anj anj.

⁴⁷ Ngaa ni gataj Pedro rian ni tsínj ga'na' nga sij:

—Ni daj rún' ga'na' Espiritu Santo rian ni únj hué daj ga'na' Espiritu Santo rian ni ngüi nan nej. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

⁴⁸ Ngaa ni ga'nin' sí' sun sisi gata' nnee ni dugüi' Cornelio nga si-xugüi Jesucristo. Ngaa síj ni gachínj jni'yaj ni sij rian Pedro sisi guna sí' 'ngo ni güi nga ni sí'.

11

Informe de Pedro a la iglesia de Jerusalén

¹ Ni gunun ni tsínj apóstol ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo nga ango ni tsínj nico' Jesucristo mán estado Judea sisi guinico' ni ngüi 'na' anéj chrej si-nuguan' Yan'anj nej. ² Ni ngaa guisij Pedro xuman' Jerusalén, ni ga'na' go'ngo ni tsínj israelita hua guxuman ruhua ni'i Jesucristo gunun' ni sij nga sí'. ³ Ni nachínj snan'anj ni sij Pedro. Ni gataj ni sij:

—Ni un sin huin ni gatúj re' ducua 'ngo tsínj 'na' anéj chrej xá re' chra nga ni sí' únj. —Daj gataj ni sij.

⁴ Hué dan ni gaxi'i Pedro nata' sij daran' ni nuguan' gachin asij sini yan. Ni gataj sij:

⁵ —Cuanj ni nnéj xuman' Jope achínj jni'yā rian Yan'anj. Ni digyán Yan'anj 'ngo rasun riānj. Ni guini'inj 'ngo si hua atsij xxi manta 'na' xata'. Ni anumi-í' chra gan'anj squina 'na' guinij rian nnéj. ⁶ Ni guini'yaj sa'āj si man chruhuaj. Ni chruhua manta daj mán daran' rian ni xucu nun gan'anj ra'a nga ni xucu huee mán riqui quij nej, nga ni xucu duguaca riqui achéj rian yo'ój nej, nga ni xataj achéj xata' nej. ⁷ Ni gunünj si

ga'mi 'ngo nane. Nĭ gataj nane daj: "Naxuman so'. Nĭ dagahui' so' xa so' aj." Daj gataj nane daj gunĭnj. ⁸ Sanĭ gataj man'anj: "Sĭ ga'ue man, Señor. Nitaj aman xaj ni rasun xi'i da man, Señor." Daj gatā gunun Señor. ⁹ Hué dan nĭ gataj ruhua' yun Señor gunĭnj: "Sisĭ gahuin sa' 'ngo rasun gui'yaj Yan'anj, nĭ sĭ gatáj re' sisĭ hua xi'i huaj mánj." Daj gataj Señor gunĭnj. ¹⁰ Hué nan gahuin guisĭj huaj'nij. Da' sĭj nĭ nahui manta daj nan'-án' xata'.

¹¹ 'Hué hora daj guisĭj huaj'nij tsĭnj 'na' xuman' Cesarea ga'na' nāno' ni sij man'anj. Nĭ ga'nĭj 'ngo tsĭnj nne Cesarea ga'na' ni sij riānj. Nĭ guisĭj ni sij rian hue'. ¹² Nĭ gataj Espĭritu Santo gunĭnj sisĭ sĭ gahuin ruhuāj gan'an nga anin' sij. Nĭ hué daj gan'anj ango huatan' ni tsĭnj xuman ruhua ni'i Yan'anj huin ni tsĭnj niquin' nan. Nĭ gatúj ni únj chruhua ducua' 'ngo tsĭnj daj. ¹³ Ngaa nĭ nata' tsĭnj daj daj rún' guini'i sij 'ngo ángel niquin-ín' guini'i sij ducua' sij. Nĭ gataj ángel daj gunun sij: "Ga'nĭj re' ni tsĭnj gan'anj xuman' Jope sisĭ gaquinj sij ga'na' Simón Pedro. ¹⁴ Nĭ nāta' sĭ' nuguan' rián re' daj ga'ue nācaj Yan'anj ni ducua á re'." Daj gataj ángel gunun tsĭnj daj, gataj sĭ' gunĭnj.

¹⁵ 'Nĭ ngaa gaxi'ij ga'mĭ rian ni sij, ngaa nĭ ga'na' Espĭritu Santo rian ni sij daj rún' ga'naj asĭj sini rian ni man'an né'. ¹⁶ Ngaa nĭ ganun ruhuāj daj gataj Señor Jesús: "Daj xanga' duguata' nnee Juan ni ngüi nga nnee. Sanĭ ga'na' man'an Espĭritu Santo rian án re'." Gataj Señor gunun né'. ¹⁷ Hué dan nĭ sisĭ ga'ui' Yan'anj Espĭritu Santo rian ni ngüi daj daj rún' riqui sij rian né' huin né' ni tsĭnj xuman ruhua ni'i Jesucristo, ngaa nĭ un sin huin man'anj sisĭ gunĭnj nga Yan'anj únj. —Daj gataj Pedro gunun ni tsĭnj israelita daj.

¹⁸ Nĭ ngaa gunun ni sij si-nuguan' Pedro, ngaa nĭ dĭnj gahuin du'ua

ni sij. Nĭ ga'mi sa' 'ueé ni sij rian Yan'anj. Nĭ gataj ni sij:

—Xanga' 'yaj Yan'anj sisĭ hua ní'nij rian ni tsĭnj 'na' anéj chrej sisĭ nanicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nĭ ga'ue gane nĭganj ni sij nga Yan'anj nej aj. —Daj gataj ni sij.

La iglesia en Antioquía

¹⁹ Nĭ ngaa guisĭj dagahui' ni sij Esteban, ngaa nĭ gaxi'i ni sij chran' yun'unj ni sij ni tsĭnj xuman ruhua ni'i Jesucristo. Xi'í daj nĭ gaxa'nĭ ni sĭ' gunánj ni sĭ' da' estado Fenicia nga estado Chipre nej, xuman' Antioquía nej. Nĭ ga'mi ni sij si-nuguan' Jesucristo rian urin ni tsĭnj israelita. ²⁰ Sanĭ scanĭj ni sij man go'ngo ni tsĭnj 'na' estado Chipre nga estado Cirene. Nĭ ngaa gatúj ni tsĭnj daj xuman' Antioquía, nĭ ga'mi ni sij nuguan' sa' xi'í Jesucristo rian ni tsĭnj 'na' anéj chrej huin ni tsĭnj a'mi snan'anj griego. ²¹ Nĭ chracuĭj Señor ni tsĭnj ga'mi si-nuguan' Yan'anj daj. Xi'í daj nĭ guxuman ruhua nico ni ngüi nuguan' daj. Nĭ guinico' ni sij Señor.

²² Nĭ ngaa gunun ni tsĭnj xuman ruhua ni'i Jesucristo mán Jerusalén nuguan' daj, ngaa nĭ ga'nĭj ni sij tsĭnj gu'naj Bernabé gan'anj sĭ' xuman' Antioquía. ²³ Nĭ ngaa guisĭj Bernabé, nĭ guini'i sij daj gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni sĭ'. Nĭ nĭn' ruhua gahuin niā' ruhua sij. Nĭ ga'ui' sij 'ngo ducuanj sisĭ 'ngo ga nĭca ruhua daran' ni sij guinico' ni sij Señor. ²⁴ Nĭ Bernabé huin 'ngo tsĭnj sa'. Nĭ nun sa' Espĭritu Santo niman sij. Nĭ guxuman sa' ruhua sij ni'i sij Yan'anj nej. Nĭ gahuin nico doj ni ngüi guinico' Señor. ²⁵ Hué daj sĭj nĭ gan'anj Bernabé xuman' Tarso, gan'anj nāno' sij Saulo. Nĭ ngaa nari' sij sĭ', nĭ nicaj sij sĭ' ga'na' sij xuman' Antioquía. ²⁶ Hué dan nĭ 'ngo gue yo' guimán nungüej sij nga ni tsĭnj xuman ruhua ni'yaj Jesús man xuman' daj. Nĭ hué ni tsĭnj man xuman' Antioquía huin ni tsĭnj

gaxi'i asij sini dugu'naj Cristiano ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo aj.

²⁷ Ni ngaa daj ni gahui go'ngo ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj xuman' Jerusalén gan'anj ni sij xuman' Antioquía. ²⁸ Ni naxuman 'ngo ni tsínj daj gu'naj sij Agabo. Ni nata' sij nuguan' ga'ui' Espíritu Santo rian sij sisi ga'na' 'ngo xi'na nico daran' xuman' ngaj rian xungüi. Ni ngaa gane rey Claudio, ni gachin yya xi'na daj rún' gataj tsínj gu'naj Agabo. ²⁹ Ni gani ruhua ni tsínj nico' Yan'anj mán xuman' Antioquía chracuij ni sij ni tsínj nico' Yan'anj mán estado Judea. Ni chracuij ni sij daj ga'ue ga'ui' da' go'ngo ni sij. ³⁰ Ni hué daj gui'yaj ni sij. Ni ga'nij ni sij ofrenda daj gan'anj nga Bernabé nga Saulo ga'ui' nungüej sí' ra'a ni tsínj huin achij man xuman' Jerusalén.

12

Jacobo, muerto; Pedro, encarcelado

¹ Ni ni güi daj gaxi'i rey Herodes chran' yun'unj sij ni tsínj nico' Jesús. Ni ga'nin' sij sun sisi guida'a ni tsínj nico' sij go'ngo ni sí'. ² Ni gui'yaj sij sisi dagahui' ni sij tsínj gu'naj Jacobo jnanj Juan nga espada. ³ Ni ngaa guini'i sij sisi garan' ruhua ni tsínj israelita sisi dagahui' sij Jacobo, ngaa ni ga'nin' sij sun sisi guida'a ni sij Pedro nej. Hué daj gahuin ni güi mán ni sij gui'yanj xa ni sij chrachúnj nitaj si 'nij levadura. ⁴ Ni ngaa guisij guida'a ni sij Pedro, ngaa ni garij Herodes ducuaga' sí' rian man gan'anj xi'nin' snado dugumi sí'. Da gan'anj snado 'yaj 'ngo xi'nin' ni man'an ni sí'. Ni gani ruhua Herodes sisi guiri sij Pedro digyán sij sí' rian ni ngüi da gachin gui'yanj pascua, ruhua sij. ⁵ Hué dan ni dugumi ni sij Pedro nun sí' ducuaga'. Sanj nugüi nigan' gachínj jni'yaj ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús rian Yan'anj xi'í Pedro.

Pedro es liberado de la cárcel

⁶ Ni ne' ni güi huin ruhua Herodes guiri sí' Pedro ne' guni'yanj rian ni ngüi, ni ngaj Pedro atoj sij. Ni atoj Pedro scanij huij snado. Ni anumi sí' huij aga' cadena ngaj sí'. Ni niquin' angó ni snado rian ducuaga' dugumi ni sí'. ⁷ Hué dan ni gurugüi' 'ngo ángel ga'nij Señor ga'na' rian ngaj Pedro. Ni xiguin chruhua ducuaga', gui'yaj 'ngo yan'an. Ni disiqui' ángel xiráj Pedro. Ni jnanun ruhua sij sí'. Ni gataj ángel:

—Nachica yoq re'. —Daj gataj ángel.

Hué dan ni guinij cadena anumi ra'a Pedro rian yo'ój. ⁸ Ni gataj ángel:

—Numi rán re' riquí re', ni nari re' dacánj re' dacój re' aj. —Hué daj gataj ángel.

Ni gui'yaj Pedro daj rún' gataj ángel daj. Ngaa ni gataj ruhua' yún ángel:

—Ri'yanj re' reto man'an re', ni guinico' re' man'anj. —Daj gataj ángel gunun Pedro.

⁹ Ngaa ni gahui Pedro guinico' sij ángel daj. Ni nun guini'i sij sisi hué daj xanga' huin si 'yaj ángel. Daj si gani ruhua sij si digyán Yan'anj 'ngo rasun guini'i man'an sij, ruhua sij. ¹⁰ Hué dan ni gachin nungüej sij ángel huij yu'uj rian niquin' ni snado dugumi rian hue'. Ngaa ni ngaa guisij nungüej sij rian sajuan huin-ín' aga' hierro, ngaa ni naxi'nij man'an-án'. Ni ne' rucu rian sajuan daj ngaj man'an xuman' daj. Hué dan ni gahui nungüej sij gachéj sij 'ngo cayu. Ngaa ni ga ni'ya yan'anj ángel. Ni gunáj urin Pedro aj.

¹¹ Hué dan ni garáj da'nga' ruhua Pedro. Ni gataj sij gunun man'an sij:

—Yyaj ni ni'i xangāj sisi ga'nij Señor 'ngo ángel ga'nej sij man'anj ra'a rey Herodes nga ra'a ni tsínj israelita. Daj si huin ruhua ni sí' gui'yaj ni sí' xi'i ngāj. —Daj gataj Pedro.

¹² Ni ngaa xacaj Pedro cuenta, ni gan'anj sij ducuá María nni Juan, gu'naj sí' Marcos nej. Ni nahuin yu'

nico ni ngüi hue' daj achínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. ¹³ Ngaa n̄ guita ra'a Pedro rian hue'. N̄ gahui 'ngo tsin' xana gu'naj Rode guini'i ún' un sin 'na' ita ra'a rian hue' únj. ¹⁴ N̄ ngaa ganani'i yun'unj daj si-nane Pedro, ngaa n̄ nun na'ni ún' rian sajuan xi'í si gahuin niã' ruhua yun'unj daj si 'na' Pedro. N̄ gunánj ún' ne' chrej chruhua gan'anj nata' ún' sisi niquin' Pedro rian sajuan. ¹⁵ San̄i gataj ni sij gunun ún':

—Si sinúnj sa aj. —Gataj ni sij.

San̄i 'ngo gataj yya ún' sisi niquin' yya Pedro rian hue' gunun ni sij. Ngaa n̄ gataj ni sij:

—Sé Pedro huin mánj. Angel dugumi sij huin-ín'. —Daj gataj ni sij.

¹⁶ San̄i hua ita ra'a guẽ Pedro rian sajuan. N̄ ngaa ganá'nij ni sij, n̄ guini'i ni sij sí'. Ngaa n̄ ducu gahuin yan'anj ruhua ni sij. ¹⁷ San̄i dugunun Pedro ra'a sij sisi dínj gane du'ua ni sij. Ngaa n̄ nata' sij sisi daj gui'yaj Señor guiri sí' ducuaga' sij. N̄ gataj sij:

—Nata' ni é re' nuguan' nan gunun jnún' Jacobo nga ango ni tsínj xuman ruhua ni'i Yan'anj anj. —Daj gataj Pedro.

Hué dan n̄ gahui sij gan'anj sij ango yu'uj.

¹⁸ N̄ ngaa guixiguin, n̄ ducu ganani ruhua ni snado si nun guini'i ni sij daj gahuin nga Pedro. ¹⁹ Hué dan n̄ ga'nin' Herodes sun sisi ga nano' ni sij Pedro. San̄i nun nari' ni sij. Ngaa n̄ gachínj snan'anj Herodes ni snado mán dugumi Pedro n̄ a gan'anj sí'. San̄i nun guini'i ni sí'. Hué dan n̄ ga'nin' sij sun sisi dagahui' ni sij ni snado mán dugumi daj. Hué daj síj n̄ gahui rey Herodes estado Judea gan'anj gane sij xuman' Cesarea.

Muerte de Herodes

²⁰ N̄ ga'man ruhua Herodes ni'yaj sij ni tsínj nne xuman' Tiro nga xuman' Sidón. N̄ uyan hua ruhua ni tsínj man nungüej xuman' daj

guisíj ni sí' rian sij. N̄ ganari' ni tsínj daj 'ngo chrej gana'mi ni sij nga tsínj gu'naj Blasto huin sí' 'ngo tsínj nicaj yun'unj rian rey Herodes xi'í si ga'ui' huí ni sij san'anj nahuin ra'a sí'. N̄ gachínj jni'yaj ni sij sí' sisi na'mi man'an rey nga ni sij. Daj si nahuin ra'a ni sij si xa ni sij rian do'ój rey daj. ²¹ Hué dan n̄ gui'yaj yya Herodes 'ngo güi ga'mi sij rian ni tsínj daj. Ngaa n̄ hué güi daj guinun Herodes atsij sa' gan'anj sij gane sij chrun sa' chruhua ducuasun huin palacio. N̄ ga'mi sij si-nuguan' sij rian ni tsínj daj. ²² Hué dan n̄ gaxi'i ni sij gaguáj ni sij. N̄ gataj ni sij:

—Sé si-nuguan' 'ngo tsínj huin nuguan' a'mi tsínj nan mánj. Hué si-nuguan' sij huin nuguan' a'mi 'ngo yan'anj anj. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij xi'í rey daj.

²³ Hué guẽ hora daj n̄ ga'nán' Herodes, gui'yaj 'ngo ángel ga'nij Yan'anj ga'na'. Daj si nun guinun yan'anj sij rian Yan'anj xi'í nuguan' ga'mi ni tsínj da mánj. Hué dan n̄ xa xilúj sij, n̄ gahui' sij, gui'yaj xilúj aj.

²⁴ Hué dan n̄ güi daj, n̄ gaxa'n̄i si-nuguan' Yan'anj gan'anj-án' n̄n' gachra'. N̄ gahuin nico doj ni ngüi guinico' nuguan' daj. ²⁵ N̄ ngaa ganahuij si-sun tsínj gu'naj Bernabé nga Saulo, ngaa n̄ gahui nungüej sij Jerusalén nanicaj nungüej sij xuman' Antioquía. N̄ nicaj nungüej sij Juan gan'anj sij. N̄ gu'naj sí' Marcos nej.

13

Bernabé y Saulo comienzan su primer viaje misionero

¹ N̄ scanij ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús xuman' Antioquía, n̄ man ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. N̄ man ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi nej. Hué ni sij huin Bernabé nga Simón gu'naj sí' Negro nej, Lucio 'na' Cirene nej, Manaén huin jnánj gan'an rey

Herodes huin tsínj nicaj sun estado Galilea nej, nga Saulo nej. ² Nì 'ngò güi daj, nì ga'mi sa' ni sij rian Señor ngaa 'yaj ayuno ni sij. Hué dan nì gataj Espíritu Santo gunun ni sij:

—Gui'yaj nini a ni é re' Bernabé nga Saulo. Daj si aquin sisi gui'yaj sun nungüej sí' riánj anj. —Gataj Espíritu Santo.

³ Hué dan nì ngaa guisíj gui'yaj ayuno ni sij gachínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj, ngaa nì guta' ni sij ra'a ni sij rian nungüej sí'. Ngaa nì ga'níj ni sij gan'anj nungüej sí'.

Los apóstoles predicán en Chipre

⁴ Nì ga'níj Espíritu Santo gan'anj nungüej sij. Ngaa nì guisíj nungüej sij xuman' Seleucia. Nì xuman' daj gahui nungüej sij 'ngò rio achéj rian nnee. Nì guisíj nungüej sij 'ngò yu'uj gu'naj Chipre. ⁵ Nì ngaa guisíj nungüej sij xuman' Salamina, nì gaxi'i nungüej sij ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi nahuin yu' chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Nì huaj tsínj gu'naj Juan nga nungüej sij huin sí' 'ngò tsínj chracuij nungüej sij. ⁶ Nì gachin nín' ni sij da hua nun gué isla daj huin-ín' 'ngò yo'ój nun dani nnee yan'anj. Nì guisíj ni sij da' xuman' Pafos rian nari' ni sij 'ngò tsínj chrún huin sí' 'ngò tsínj israelita gu'naj sí' Barjesús. Nì a'mi yya sí' sisi a'mi sí' si-nuguan' Yan'anj. ⁷ Nì nicaj dugüi' tsínj chrún daj nga gobernado gu'naj sí' Sergio Paulo huin sí' 'ngò tsínj sica' a'mi. Nì gaquínj gobernado daj ga'na' Bernabé nga Saulo si huin ruhua sij gunun sij si-nuguan' Yan'anj xanga'. ⁸ Sanì na'uej ruhua tsínj chrún daj si guxuman ruhua gobernado guini'i sí' si-nuguan' Yan'anj mánj. Nì nuguan' Elimas huin ruhuaj gata 'ngò tsínj chrún.

⁹ Hué dan nì ga'na' nucuj Espíritu Santo rian Saulo gu'naj sí' Pablo nej. Nì guini'yaj sa' Pablo rian Elimas. ¹⁰ Nì gataj sij:

—Tsínj digya' yun'unj nín' ruhua huín so'. Tsínj quij huín so' nej. Da'níj sichre huín so' nej. Tsínj unun' nga daran' ni si sa' huín so' nej. Nì na'uej ruhuá so' si gache nica ni ngüi chruhua si chrej Señor mánj. ¹¹ Yyaj nì gui'yaj Señor 'ngò castigó so'. Nì gahuin duri so'. Nì hua gò'ngò güi, nì si ga'ue guini'i so' güi mánj. —Daj gataj Pablo gunun sí'.

Nì 'ngò hora gahuin rumi' rian Elimas. Nì ga'na' nāno' sij 'ngò tsínj guida'a ra'a sij gan'anj sij si gahuin duri sij.

¹² Nì ngaa guini'i gobernado si gahuin, nì guxuman ruhua sij ni'i sij Señor. Nì gahuin yan'anj ruhua sij guini'i sij nuguan' digyán Señor rian sij.

Pablo y Bernabé en Antioquía de Pisidia

¹³ Nì gahui ni dugüi' Pablo gatúj anin' sij chruhua 'ngò rio chéj rian nnee gan'anj anin' sij 'ngò xuman' gu'naj Perge. Nì ngaj xuman' daj estado Panfilia. Sanì dunáj Juan nungüej sij, nì nanicaj sí' xuman' Jerusalén. ¹⁴ Hué dan nì gahui nungüej sij xuman' Perge guisíj sij xuman' Antioquía ngaj-á' estado Pisidia. Nì gatúj nungüej sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita güi naránj ruhua ni sí'. Nì gan'anj gane nungüej sij. ¹⁵ Nì ngaa guisíj gaya ni sij si-ley Moisés nga si-libro garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná, hué dan ni gataj snan'anj ni tsínj a'nin' mán chruhua nuhui daj gunun nungüej sij:

—Jnánj né', sisi hua 'ngò nuguan' nicaj nungüej é re' gui'yaj sisi nari' ruhua ni ngüi nahuin yu' nan, ngaa nì ga'mi nungüej é re' gunun ni sij. —Daj gataj ni tsínj daj gunun nungüej sij.

¹⁶ Hué dan nì naxuman Pablo, nì dugunun sí' ra'a sí' sisi dínj gahuin du'ua ni sij. Nì gataj sí':

—Gunun sa' daran' a ni é re' si ga'mi huin a ni é re' ni tsínj

israelita nga ni tsínj hua cuidado rian Yan'anj. ¹⁷ Huin né' ni tsínj israelita nico' né' Yan'anj xanga'. Nì ganacui Yan'anj ni xí' asij ná. Nì guixi'nanj nico ni sij, gui'yaj Yan'anj ngaa guimán ni sij ne' Egipto. Hué daj sǐj, nì guiri Yan'anj nga si-fuerza sij ni tsínj daj Egipto. Daj si sé yo'ój Egipto huin do'ój ni sij mánj. ¹⁸ Sanì nun dagahuin sa' ni sij rian Yan'anj ngaa gachéj ni sij quij qui'yanj naco. Sanì 'ngo si hujj xia yo' ga'nin' ruhua Yan'anj nga si gui'yaj ni sij quij qui'yanj daj. ¹⁹ Nì dagahui' Yan'anj ichij xi'nin' ni tsínj guimán yu'uj gu'naj Canaán sisi riqui sij yo'ój daj nahuin ra'a ni xí'. ²⁰ Da' sǐj nì 'ngo si gan'anj ciento táj yahuij xia chi' yo' guinicaj sun ni güesi rian ni tsínj israelita, gui'yaj Yan'anj. Nì hué daj gahuin da' güi gane tsínj gu'naj Samuel huin sí' tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj.

²¹ 'Hué dan nì gachínj ni xí' 'ngo rey guinicaj sun rian ni sij. Nì garun sun Yan'anj tsínj gu'naj Saúl. Nì hujj xia yo' gahuin sí' 'ngo rey. Nì huin sí' da'nij tsínj gu'naj Cis. Nì nico' sí' xi'nin' Benjamín. ²² Hué daj sǐj nì ga'nej Yan'anj sun nicaj Saúl. Nì garun sun sij David gahuin sí' rey. Nì gataj sa' Yan'anj xi'í sí': "Nari'ij David da'nij Isaí. Nì hua niã' ruhuãj nga sij. Nì gui'yaj sij daran' si garan' ruhuãj." Daj gataj Yan'anj xi'í David.

²³ 'Nì hua gataj yya Yan'anj sisi ga'nga 'ngo da'nì si'nì David. Nì hua yya ga'nga sij, gui'yaj Yan'anj. Nì ga'nij Yan'anj si ga'na' nacaj sí' ni ngüi israelita. Nì gu'naj sí' Jesús. ²⁴ Nì ngaa achin ga'na' Jesús, nì ga'mi tsínj gu'naj Juan si-nuguan' Yan'anj rian daran' ni ngüi israelita. Nì gataj sí' sisi ganani ruhua ni ngüi daj xi'í si-gaquin' ni sij. Nì gata' nnee ni sij, gataj sí'. ²⁵ Nì ngaa huaj gahuin nichrun' ganahuij Juan nga si-sun sij, nì gataj sij: "Sé man'anj huin si ani ruhua ni é re' mánj. Ne' rucuj, nì ga'na' ango tsínj. Nì na'aj rianj guirij nnij correa 'nij dacánj sij

xi'í si nìn' ruhua huin achij sij. Daj si huin achij nìn' ruhua sij." Daj gataj Juan gunun ni ngüi.

²⁶ 'Jnánj né', huin a ni é re' da'nì si'nì xí' Abraham. Nì man ni tsínj ga cuidado rian Yan'anj scanij ni é re' nej. Nì ga'nij Yan'anj nuguan' sa' nan 'na' rian né'. Nì nuguan' nan ataj daj nacaj Yan'anj né'. ²⁷ Daj si ni tsínj mán xuman' Jerusalén nga ni tsínj a'nin' rian ni sij, nì nun nani'i ni sij Jesús mánj. Nì nunun ni sij si-nuguan' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nì daran' güi naránj ruhua né', nì aya ni sij nuguan' daj chruhua si-nuhui ni sij. Ngaa nì ngaa gataj ni sij sisi hua niã' gahui' Jesús, ngaa nì guisij gahuin yya daj rún' hua gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj ni sij. ²⁸ Nì ngaa nitaj si xi'í huin si gahui' Jesús, nì gachínj jni'yaj ni sij rian Pilato sisi gahui' sí', gui'yaj Pilato. ²⁹ Nì ngaa guisij gui'yaj ni sij daran' si gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í Jesús, ngaa nì dinij ni sij sí' rian rugutsi. Nì gan'anj gachin' ni sij sí' riqui 'ngo huej. ³⁰ Sanì ganá'nij Jesús scanij ni níman, gui'yaj Yan'anj. ³¹ Nì ga'i güi narugüi' Jesús rian ni tsínj guinicaj dugüi' nga sij ngaa gan'anj sij estado Galilea guisij sij xuman' Jerusalén. Yyaj nì hué ni tsínj daj huin ni tsínj a'mi xi'í Jesús rian ni ngüi.

³² 'Nì nata' ni únj nuguan' sa' gunun a ni é re' sisi hua gahuin yya daj rún' gataj yya Yan'anj rian ni xi'í huin ni tsínj guimán asij ná. ³³ Nì hué daj hua gui'yaj Yan'anj rian da'nij ni sí' huin mun'ún'. Nì guisij gahuin yya nuguan' daj ngaa ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj. Nì hué daj hua nica rian libro Salmo hujj nej. Nì ataj-á': "Hué re' huin da'nì. Yyaj nì gahuin chréj re' man'anj." Daj ataj Salmo daj. ³⁴ Nì hua gui'yaj Yan'anj sisi gana'nij Jesús. Nì si guchru nnee cúj sij ga mánj. Nì xi'í daj hua ga'mi Yan'anj nuguan' nan: "Riquij rian

re' nuguan' sa' gataj yyāj rian David xi'í re'. Nī hua xānga' nuguan' daj nej." Gataj ruhua' yún Yan'anj rian Jesús. ³⁵ Nī hué daj gataj rian ango Salmo nej: "Sī dunáj re' sisi guchru nnee cúj tsínj hua sa' nīn' rián re'." Daj gataj David xi'í Jesús rian Salmo daj gunun Yan'anj. ³⁶ Nī gui'yaj David si garan' ruhua Yan'anj xi'í ni dugüi' sij ngaa hua nī'na' sij chruhua xungüi. Ngaa nī gahui' sij. Nī gachin' ni sij sí' rian ngaj ni xi'í sí'. Nī guchru nnee cúj sí'. ³⁷ Sanī tsínj ganá'nij, gui'yaj Yan'anj, nī nun guchru nnee cúj sí' mánj.

³⁸ 'Jnánj ne', xācaj á re' cuenta sisi yyaj, nī nata' ni únj nuguan' rian án re' sisi xi'í si gui'yaj Jesús, nī ga'ue guñicaj Yan'anj 'ngo niman nico rian si-gaquin' né'. ³⁹ Nī nun ga'ue gui'yaj yya si-ley Moisés xi'í si-gaquin' né'. Sanī xi'í Jesús, nī ga'ue gui'yaj yya Yan'anj ngā daran' si-gaquin' go'ngo tsínj xuman ruhua ni'í man'an sí'. ⁴⁰ Hué dan nī ga cuidado ni é re' sisi sī gahuin ngā á re' daj rún' gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nī gataj ni sij:

⁴¹ Nī'yaj á re' huin ín re' ni tsínj a'mi quij xi'í Yan'anj.

Gan'anj ruhua ni é re'.

Nī 'ngo ga ni'ya nīganj ni é re' nej.

Daj si ni güi nne a ni é re', nī gui'yā 'ngo rasun nico.

Nī sisi hua 'ngo tsínj nata' daj gui'yā, sanī sī guxuman ruhua ni é re' si-nuguan' sí'.

Daj gataj Yan'anj rian ni tsínj gane asij ná. —Daj gataj Pablo gunun ni tsínj nahuin yu' nuhui daj.

⁴² Nī ngaa gahui nungüej sij si-nuhui ni tsínj israelita, ngaa nī gachínj ni tsínj 'na' anéj chrej sisi hué daj ga'mi ruhua' yún ni sij xi'í nuguan' daj ango tunj güi ngaa naránj ruhua ni sij. ⁴³ Nī ngaa ganahuij nahuin yu' ni sij chruhua nuhui, ngaa ni guinico' nico ni tsínj israelita Pablo ngā Bernabé. Nī hué daj guinico' ango ni tsínj huaj

guxuman ruhua ni'í si-chrej ni tsínj israelita nej. Nī ga'ui' nungüej sij chrej rian ni sí' sisi 'ngo gahuin nica ruhua ni sí' ngā si-chrej Yan'anj xi'í sinduj gui'yaj Yan'anj rian ni sij.

⁴⁴ Ngaa nī ango tunj güi huin güi naránj ruhua ni sij, nī nahuin yu' ruhua' yún ni sij. Nī huaj guisij daran' ni ngüi mán xuman' daj ga'na' gunun si-nuguan' Yan'anj. ⁴⁵ Sanī ngaa guini'í ni tsínj israelita sisi nahuin yu' nico ni ngüi, ngaa nī gahuin xicoj ruhua ni sij. Hué dan nī gaxi'í gunun' ni sij ngā si-nuguan' Pablo. Nī ga'mi quij ni sij nej. ⁴⁶ Sanī nun guxu'ui' Pablo ngā Bernabé ni'yaj nungüej sij ni tsínj israelita. Nī gataj nungüej sij:

—Hua si-chrej únj ga'mi sini únj si-nuguan' Yan'anj rian ni é re' huin ín re' ni tsínj israelita. Sanī na'ue nada'a ni é re' nuguan' daj. Nī na'uej ruhua ni é re' gane nīganj ni é re' ngā Yan'anj nej. Ngaa nī gan'anj únj rian ni ngüi 'na' anéj chrej. ⁴⁷ Nī hué daj ga'nin' Señor sun rian ni únj. Nī gataj sij:

Gui'yā sisi gahuín re' 'ngo yan'an guixiguin rian ni ngüi 'na' anéj chrej.

Ngaa nī ganacaj Yan'anj ni ngüi mán da' xi'í xungüi, gui'yaj re'.

Daj gataj Señor gunun únj. —Gataj Pablo ngā Bernabé.

⁴⁸ Nī ngaa gunun ni ngüi 'na' anéj chrej nuguan' gataj Pablo, ngaa nī gahuin niā' ruhua ni sij. Nī ga'mi sa' ni sij xi'í si-nuguan' Señor nej. Nī daran' ni ngüi hua nacui Yan'anj sisi gane nīganj ni sij ngā Yan'anj, nī guxuman ruhua ni sij ngaa gunun ni sij si-nuguan' Yan'anj anj. ⁴⁹ Ngaa nī gaxa'nī si-nuguan' Señor nīn' gachra' rian ngaj ni xuman' daj. ⁵⁰ Sanī garij ni tsínj israelita 'ngo nuguan' yyā riqui ni ngüi xana huin achij hua cuidado rian Yan'anj, nī riqui ni tsínj huin achij mán chruhua xuman' daj. Nī gaxi'í ni sí' chran' yun'unj ni sí' Pablo ngā Bernabé. Nī guiri ni sí' xánj ni sí'

nungüej sij. ⁵¹ Hué dan n̄i nagunan' nungüej sij yo'ój yaj dacój nungüej sij. Hué-é' huin 'ngó da'nga' digyán nungüej sij rian ni sí' sisi da'ui ni sí' gaquin' xi'í si nun gunun ni sí' si-nuguan' Yan'anj. Ngaa n̄i gan'anj nungüej sij xuman' Iconio. ⁵² San̄i n̄in' ruhua gahuin niá' ruhua ni tsínj xuman ruhua ni'í Jesús mán xuman' Antioquía. N̄i ga'na' nucuj Espiritu Santo rian ni sij nej.

14

Pablo y Bernabé en Iconio

¹ Hué dan n̄i gatúj nuguan'an Pablo nga Bernabé chruhua si-nuhui ni tsínj israelita xuman' Iconio. N̄i ga'mi sa' nungüej sij si-nuguan' Yan'anj rian ni tsínj daj. Xi'í daj n̄i guxuman ruhua nico ni tsínj israelita nga ni tsínj griego ni'yaj ni sij Jesús. ² San̄i ni tsínj israelita na'uej ruhua gunun si-nuguan' Jesús, n̄i garij ni sí' nuguan' nne riqui ni tsínj 'na' anéj chrej sisi gani quij ruhua ni tsínj 'na' anéj chrej daj ni'yaj ni sí' ni tsínj xuman ruhua ni'í Jesús. ³ Xi'í daj n̄i gunáj Pablo nga Bernabé nico güi xuman' daj. N̄i nun guxu'ui' nungüej sij ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. N̄i gui'yaj nungüej sij si sa' n̄in' ruhua ni'yaj ni ngüi. N̄i hué ducúanj daj huin digyán Yan'anj si chracuij Yan'anj nungüej sij ga'mi nungüej sij xi'í sinduj 'yaj Yan'anj rian ni ngüi.

⁴ San̄i ni ngüi mán xuman' daj, n̄i man' nahej ni sij. N̄i da'aj ni sij nico' ni tsínj israelita. N̄i ango da'aj ni sij nico' ni tsínj apóstol, ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo. ⁵ Hué dan n̄i 'ngó daga'mi dugüi' ni tsínj israelita nga ni tsínj 'na' anéj chrej nga ni tsínj huin achij rian ni sij sisi gui'yaj quij ni sij rian Pablo nga Bernabé. N̄i ga'ui' ni sij yej nungüej sí', ruhua ni sij. ⁶ San̄i ngaa gunun Pablo nga Bernabé nuguan' daj, n̄i gunánj nungüej sij gan'anj sij xuman' Listra nga xuman' Derbe.

N̄i nungüej xuman' daj ngaj estado Licaonia. N̄i ganicaj nungüej sij ni xuman' ngaj nichrun' nga nungüej xuman' daj. ⁷ N̄i ga'mi nungüej sij si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa' rian ni ngüi.

Pablo es apedreado en Listra

⁸ N̄i xuman' Listra nne 'ngó tsínj yacuan si na'ue gache sij si asij ga'nga sij hua sij daj. N̄i nitaj aman gachéj sij. ⁹ N̄i gunun tsínj daj si ga'mi Pablo. Hué dan n̄i guini'yaj sa' Pablo rian sij. N̄i guini'í sí' sisi ga'ue guxuman ruhua sij ganahuin sa' sij, ruhua sí'. ¹⁰ Ngaa n̄i ga'mi nucuj Pablo gataj sij gunun tsínj yacuan daj:

—Naxuman re', n̄i guiniquin' n̄ica re' aj. —Daj gataj Pablo gunun tsínj daj.

Hué dan n̄i naxuman sij güej sij. N̄i gachéj sij. ¹¹ N̄i ngaa guini'í ni ngüi si gui'yaj Pablo, ngaa n̄i gaguáj ni sij si-snan'anj man'an ni sij huin-ín' nuguan' Licaonia. N̄i gataj ni sij: —Gurugüi' ni yan'anj 'na' xata' rian né'. N̄i nahuin ni sij daj rún' hua mun'ún'. —Daj gataj ni sij rian xi'í Pablo nga Bernabé.

¹² N̄i dugu'naj ni sij Bernabé yan'anj Júpiter. N̄i dugu'naj ni sij Pablo yan'anj Mercurio xi'í si hué sí' huin tsínj ga'mi doj aj. ¹³ N̄i nne si-nuhui dan'anj ni sij Júpiter du'ua xuman' xánj ni sij. N̄i nne 'ngó chrej rian yan'anj daj. N̄i nicaj sí' ni sicuj nga yaj gui'yaj ninin' sí'. N̄i ga'na' sí' rian atúj ni ngüi xuman' daj. N̄i huin ruhua chrej daj nga ni ngüi dagahui' ni sij sicuj rian Pablo nga Bernabé. Daj si gani ruhua ni sij sisi yan'anj huin nungüej sí'.

¹⁴ San̄i ngaa xacaj cuenta Bernabé nga Pablo si gui'yaj ni sij, ngaa n̄i gutsi' nungüej sij si-gan' sij. N̄i gunánj nungüej sij gatúj sij scanij ni ngüi gaguáj sij. ¹⁵ N̄i gataj nungüej sij:

—Jnánj né', un sin huin n̄i 'yaj á re' nan únj. Hué tsínj huin nungüej únj nga á re'. N̄i 'na' únj nata' únj

si-nuguan' Yan'anj rian án re' sisi duna á re' ni rasun nitaj si ni'yanj nan. Ni guinico' a ni é re' Yan'anj hua ni'na' si hué sij gui'yaj xata' nga yo'ój nej, nnee yan'anj nej, daran' ni rasun man nej. ¹⁶ Ni daran' ni yo' gachin, ni ga'nin' ruhua Yan'anj sisi gache daran' ni ngüi si-chrej man'an ni sij. ¹⁷ Sanj rian xi'í si sa' gui'yaj Yan'anj, ni digyán sij un sin huin man'an sij. Daj si hué Yan'anj huin si a'níj gumán 'na' aman' daj da xira' daran' rasun sa' ri' né' xa né'. Ni huin niá' ruhua né', 'yaj Yan'anj nej. —Daj gataj nungüej sij gunun ni sí'.

¹⁸ Sanj hua gue huin ruhua ni sí' dagahui' ni sí' sicuj rian nungüej sij. Sanj ga'nin' ruhua ni sí', gui'yaj ni nuguan' ga'mi nungüej sij.

¹⁹ Ngaa ni guisij go'ngo ni tsínj israelita 'na' xuman' Antioquía nga xuman' Iconio nej. Ni garij ni sí' nuguan' yya riqui ni ngüi man nahuin yu' daj. Xi'í daj ni ga'ui' ni sij yej Pablo. Hué dan ni ganucuj ni sij sí' guiri ni sij xánj ni sij. Ni gani ruhua ni sij sisi hua gahui' sí'. ²⁰ Sanj ngaa ganicaj ni ngüi xuman ruhua ni'i Jesús xi'níj Pablo, ni nachica sij gatúj ruhua' yún sij chruhua xánj ni sij. Ni ango güi ni gahui nungüej sij Bernabé guisij nungüej sij xuman' Derbe.

²¹ Ni ga'mi nungüej sij si-nuguan' Yan'anj xuman' Derbe. Ni gahuin nico ni ngüi guxuman ruhua ni'i Jesús xuman' daj. Hué dan ni nanicaj nungüej sij xuman' Listra nga xuman' Iconio nej, xuman' Antioquía nej. ²² Ni hué ni xuman' daj, ni gahuin nucuj niman ni ngüi nico' Jesús, gui'yaj Pablo nga Bernabé. Ni gui'yaj fuerza nungüej sij sisi ga gue guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij man'an Jesús. Ni gataj nungüej sij sisi hua nian guiran' nico sayun, da ni ga'ue gatu né' rian nicaj sun Yan'anj. Gataj nungüej sij gunun ni ngüi nico' Yan'anj da aj. ²³ Ni narij sun nungüej sij ni tsínj gahuin achij go'ngo yu'uj rian nahuin yu' ni ngüi

xuman ruhua ni'yaj Jesús. Ni gui'yaj nungüej sij ayuno gachínj jni'yaj ni sij rian Señor sisi dugumi Señor ni sí'. Daj si hua guxuman ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' sij.

El regreso a Antioquía de Siria

²⁴ Ngaa ni gachin nungüej sij estado Pisidia. Ni guisij nungüej sij da' estado Panfilia. ²⁵ Ni ga'mi nungüej sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi man xuman' Perge. Ngaa ni gan'anj nungüej sij xuman' Atalia. ²⁶ Ni hué xuman' daj, ni gahui nungüej sij chruhua rio achéj rian nnee guinan' nungüej sij xuman' Antioquía. Ni hué xuman' daj huin rian gachínj jni'yaj asij sini ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo sisi gui'yaj Yan'anj sinduj nga sun gui'yaj Pablo nga Bernabé. Ni yyaj guisij gui'yaj nungüej sij sun daj. ²⁷ Ni ngaa guisij nungüej sij xuman' Antioquía, ni nahuin yu' ni ngüi xuman ruhua ni'i Jesucristo, gui'yaj nungüej sij. Ni nata' nungüej sij daran' si gui'yaj sa' Yan'anj nga nungüej sij. Ni nata' nungüej sij daj riqui Yan'anj sisi guxuman ruhua ni ngüi 'na' anéj chrej guini'i ni sij man'an Jesucristo. ²⁸ Ni gunáj Pablo nga Bernabé nico ni güi nga ni tsínj guxuman ruhua ni'i Jesucristo xuman' daj.

15

El concilio en Jerusalén

¹ Ni ngaa daj ni ga'na' go'ngo ni tsínj 'na' estado Judea guisij ni sij xuman' Antioquía. Ni gaxi'i ni sij digyán ni sij ni tsínj nico' Jesucristo sisi hua nian guta' da'nga' nnee cúj ni sí' daj rún' a'nin' si-ley Moisés sun. Ni sisi nun gui'yaj ni sí' daj, ni si ga'ue nacaj Yan'anj ni sí', gataj ni sij. ² Hué dan ni gunun' Pablo nga Bernabé nga ni tsínj digyán nuguan' daj. Ngaa ni narij sun ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo man xuman' Antioquía Pablo nga Bernabé nga ango ni jnánj ni sí' sisi gan'anj anin' sij xuman' Jerusalén gui'yaj yya daran' ni sij nuguan' daj

rian ni tsínj apóstol nga rian ni tsínj huin achij mán da nej.

3 Ngaa n̄i ga'n̄ij ni tsínj nico' Jesucristo mán xuman' Antioquía gan'anj Pablo nga Bernabé xuman' Jerusalén. N̄i gachin n̄ungüej sij dani estado Fenicia nga estado Samaria nej. N̄i nata' n̄ungüej sij sisi hua dunáj ni ngüi 'na' anéj chrej si-chrej ni sij. N̄i nanico' ni sij man'an Yan'anj xanga'. N̄i ngaa gunun ni tsínj nico' Jesucristo nuguan' daj, ngaa n̄i gahuin niá' ruhua daran' ni sij. 4 N̄i ngaa guis̄ij Pablo nga Bernabé xuman' Jerusalén, n̄i guinicaj dugüi' n̄ungüej sij nga ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús nga ni tsínj apóstol nej, ni tsínj huin achij nej. N̄i ga'mi sa' ni tsínj daj nga n̄ungüej sij. N̄i nata' n̄ungüej sij daran' si gui'yaj Yan'anj nga n̄ungüej sij.

5 N̄i man̄ go'ngo ni tsínj fariseo xuman ruhua ni'i Jesús. N̄i naxuman ni sí', n̄i gataj ni sí':

—Hua nian si guta' da'nga' nnee cúj ni tsínj 'na' anéj chrej daj. N̄i hua nian si ga'nin' né' sun sisi dagahuin ni sí' si-ley Moisés nej. —Daj gataj ni sij.

6 Ngaa n̄i nahuin yu' ni tsínj apóstol nga ni tsínj huin achij nej, sisi guini'i ni sij daj hua nuguan' daj. 7 N̄i ngaa guis̄ij ga'mi ga'mi ni sij, n̄i naxuman Pedro gataj sí':

—Jnánj né', hua ni'i a ni é re' sisi asij ná doj ganacui Yan'anj yünj scanij né' sisi gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Ngaa n̄i guxuman ruhua ni sij guini'i ni sij Jesucristo. 8 N̄i ni'i Yan'anj niman daran' né'. N̄i daj rún' ga'ui' Yan'anj Espiritu Santo ga'na' rian né', n̄i hué daj ga'ui' sij Espiritu Santo ga'na' rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Hué ducuanj daj digyán Yan'anj sisi ganada'a sij ni ngüi da nej. 9 Rian Yan'anj nitaj si hua n̄ini ni ngüi daj nga né'. Uyan huin daran' né' rian Yan'anj. N̄i gahuin sa' niman ni ngüi daj, gui'yaj Yan'anj xi'í si guxuman

ruhua ni sij ni'i ni sij Jesucristo daj rún' gui'yaj sij nga né'.

10 'Yyaj n̄i un sin huin n̄i huin ruhua ni é re' xacaj á re' da'nga' rian Yan'anj únj. Daj si huin ruhua á re' sisi dagahuin ni tsínj 'na' anéj chrej rian si-ducuanj Moisés huin 'ngo nuguan' hua ya'i. N̄i na'ue dagahuin sa' né' nga ni xi né' nuguan' hua ya'i daj. 11 N̄i sé si-ducuanj Moisés gui'yaj sisi nacaj Yan'anj né' mánj. San̄i nacaj Yan'anj né' xi'í sinduj gui'yaj Jesucristo nga né' nga ni ngüi 'na' anéj chrej. —Daj gataj Pedro gunun ni tsínj israelita daj.

12 Hué dan n̄i dínj gahuin du'ua daran' ni sij. N̄i gunun ni sij si ga'mi n̄ungüej tsínj gu'naj Bernabé nga Pablo daj rún' digyán Yan'anj da'nga' xi'í n̄ungüej sij rian ni ngüi 'na' anéj chrej. N̄i ga'mi ni sij xi'í si sa' gui'yaj Yan'anj nej. 13 N̄i ngaa guis̄ij ga'mi Bernabé nga Pablo, ngaa n̄i gataj tsínj gu'naj Jacobo:

—Jnánj né', gunun sa' á re' si-nuguan'anj. 14 Hua nata' jnún' Simón daj gui'yaj sini Yan'anj sinduj rian ni ngüi 'na' anéj chrej. N̄i ganacui Yan'anj 'ngo ni ngüi 'na' anéj chrej sisi guinicaj dugüi' ni sí' nga man'an sij. 15 Hué nuguan' nan 'ngo uyan hua nga si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. N̄i gataj ni sí' rian si-nuguan' Yan'anj:

16 Ni ngaa guis̄ij n̄i nanicaj ruhua' yünj.

N̄i nagui'yaj sa' ruhua' yünj hue' gane rian gane xí' David.

N̄i ganahuin sa' hue' re'e daj, gui'yā.

17 N̄i hué daj gui'yā sisi n̄ano' ango ni ngüi man'anj huinj Señor.

N̄i hué daj gui'yaj daran' ni ngüi 'na' anéj chrej nico' man'anj.

18 N̄i asij ná hua gatā sisi gui'yā ni nuguan' nan.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj garun ni sij asij ná.

19 'Hué dan n̄i güendāj n̄i si chran' yun'unj né' ni tsínj 'na' anéj chrej huin ni tsínj nanicaj ruhua guinico' man'an Yan'anj xanga', ruhuāj aj.

20 Maan si gui'yaj né' 'ngo yanj ga'nij né' huaj rian ni tsínj daj gataj né' sisi si xa ni sij niã a'ui' ni ngüi rian ni yan'anj gui'yaj ra'a ni ngüi. Ni si gui'yaj ni sij gaquin' nga ango yun'unj xana mánj. Ni si xa ni sij nnee xucu duguáj ni sij xá xú' mánj. Ni si xa ni sij tun mánj. Hué daj gataj né' rian ni tsínj da aj. 21 Daj si asij ná ni man ni tsínj nata' si-ley Moisés chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Ni aya ni sij nuguan' daj go'ngo ni xuman' ni güi naránj ruhua ni sij. —Daj gataj Jacobo gunun ni tsínj nahuin yu' daj.

22 Hué dan ni uyan gani ruhua ni tsínj apóstol nga ni tsínj huin achij nga daran' ni tsínj nico' Yan'anj sisi ganacui ni sij doj ni tsínj scanij ni sij gan'anj ni sí' xuman' Antioquía. Ni guinicaj dugüi' ni sí' nga Pablo nga Bernabé gan'anj ni sí'. Ngaa ni garij sun ni sij Judas gu'naj sí' Barsabás nej, nga Silas huin nungüej sí' tsínj huin achij scanij ni sij. 23 Ni ga'nij ni sij 'ngo yanj carta nga ni tsínj gan'anj daj. Ni gataj yanj daj:

“Nan huin 'ngo yanj 'yaj ni únj huin ni únj ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nga ni tsínj huin achij nej, ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Ni a'nij ni únj 'ngo nuguan' sa' huaj rian ni é re' huin ín re' ni jnánj ni únj. Ni huin ín re' ni tsínj 'na' anéj chrej nne ni é re' xuman' Antioquía nga estado Siria nej, estado Cilicia nej. Guruhua Yan'anj ataj ni únj rian án re'. 24 Ni gunun ni únj sisi guisij go'ngo ni tsínj scanij ni únj rian man án re'. Sanj nun ga'nij ni únj gan'anj ni sij mánj. Ni gunun ni únj sisi chran' yun'unj ni sij ni é re' nga si-nuguan' ni sij. Ni nun ri' ruhua á re' si gui'yaj á re' nga nuguan' daj. Daj si ataj ni sij sisi guta' á re' da'nga' nnee cúj a ni é re'. Ni dagahuin a ni é re' si-ley Moisés nej. 25 Hué xi'í daj ni uyan hua ruhua daran' ni únj nacui ni únj go'ngo ni tsínj scanij ni únj guchi' nuguan'an ni sij nga Bernabé nga

Pablo huin nungüej sí' tsínj 'i ruhua né'. 26 Ni nun guxu'ui' nungüej tsínj daj gahui' nungüej sij xi'í Jesucristo rian hua yaj. 27 Hué dan ni a'nij ni únj tsínj gu'naj Judas nga tsínj gu'naj Silas guchi' nungüej sí' rian man án re'. Ni nata' snan'anj nungüej sí' un sin huin ruhua nuguan' 'na' rian yanj carta nan gataj-á'.

28 'Hua sa' huaj rian Espíritu Santo nga ni únj sisi si guta' ni únj nico sun xiráj a ni é re' mánj. Maan si dagahuin a ni é re' doj ni nuguan' nan anj. 29 Ngaa ni si xa á re' nnee xucu ga'ui' ni sij rian ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij mánj. Ni si xa ni é re' tun nej mánj. Ni si xa ni é re' nnee xucu duguáj ni sij xá xú' mánj. Ni si gui'yaj á re' gaquin' nga ango yun'unj xana mánj. Ni sisi dagahuin a ni é re' ni nuguan' nan, ni dugu'naj 'yaj a ni é re'. Hué dan ni ga sa' rian ni é re', ruhua ni únj.” Daj garun ni sij rian yanj daj.

30 Hué dan ni ga'nij ni sij gan'anj anin' sí' xuman' Antioquía. Ni ngaa guisij nahuin yu' ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo, gui'yaj anin' sí', ni ga'ui' anin' sí' yanj carta daj ra'a ni tsínj man xuman' daj. 31 Ni ngaa gaya ni sij yanj daj, ni nahuin niã' ruhua ni sij, gui'yaj yanj daj. 32 Ni nungüej tsínj gu'naj Judas nga Silas huin nungüej sí' tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Ni xi'í si nün' ruhua ga'mi nungüej sij si-nuguan' Yan'anj gunun ni sí', ngaa ni nari' ruhua daran' ni sí', gui'yaj nungüej sij. Ni gahuin nica ruhua niman ni sí' nga si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj nungüej sij nej. 33 Ni ngaa gachin ga'i güi, ngaa ni gataj ni jnánj tsínj man xuman' Antioquía gunun anin' sí' sisi dínj nanicaj anin' sí' nan' sí' rian man ni tsínj apóstol huin ni tsínj ga'nij ga'na' anin' sí'. 34 Sanj garan' ruhua Silas guna sí' gane sí' xuman' Antioquía. 35 Ni gunáj Pablo nga Bernabé xuman' Antioquía. Ni digyán nungüej sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi man

yu'uj daj. Nì nata' nico ango ni tsínj nuguan' sa' nga nungüej sij nej.

Pablo se separa de Bernabé y comienza su segundo viaje misionero

³⁶ Nì hua 'ngo ni güi gachin, nì gataj Pablo gunun Bernabé:

—Gun' gan'anj nì'yó' sisi hua sa' mán ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo huin ni tsínj man daran' ni xuman' rian nata' né' si-nuguan' Señor. —Daj gataj Pablo.

³⁷ Nì huin ruhua Bernabé guinicaj sí' Juan gan'anj sí' nga nungüej sij. Nì gu'naj sí' Marcos nej. ³⁸ Sanì nun ga'uej Pablo sisi gan'anj Juan Marcos nga nungüej sij xi'í si hua dunáj sí' nungüej sij estado Panfilia. Nì nun gan'anj gui'yaj sun sí' nga si-sun Yan'anj. ³⁹ Ngaa nì gunun' Pablo nga Bernabé. Hué dan nì guere'ej dugüi' nungüej sij. Nì nicaj Bernabé Marcos gatúj nungüej sij chruhua riq chéj rian nnee gan'anj nungüej sij estado Chipre. ⁴⁰ Nì ganacui Pablo man'an Silas gan'anj sí' nga sij. Nì gachínj jni'yaj ni tsínj nahuin yu' daj rian Yan'anj sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rian Pablo nga Silas chruhua chrej gan'anj nungüej sij. ⁴¹ Hué dan nì gan'anj nungüej sij gachin sij estado Siria nga estado Cilicia. Nì nari' ruhua ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo mán nungüej estado daj, gui'yaj nungüej sij.

16

Timoteo acompaña a Pablo y a Silas

¹ Ngaa nì guisíj Pablo nga Silas xuman' Derbe nga xuman' Listra. Nì xuman' Listra nne 'ngo tsínj xuman ruhua ni'i Yan'anj gu'naj sí' Timoteo. Nì huin sí' da'níj 'ngo yun'unj xana israelita xuman ruhua ni'i Jesucristo. Nì chrej sí' huin 'ngo tsínj griego. ² Nì a'mi sa' ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo mán xuman' Listra nga xuman' Iconio xi'í Timoteo. ³ Nì huin ruhua Pablo sisi guinicaj dugüi' Timoteo nga sij

gan'anj sij. Ngaa nì guta' Pablo da'nga' nnee cúj Timoteo daj rún' gui'yaj ni tsínj israelita. Daj si nitaj si ruhua sij sisi ga'mi ni tsínj israelita mán rian gan'anj sij si hua ni'i daran' ni sij sisi chrej Timoteo huin tsínj griego. ⁴ Nì daran' rian ni xuman' gachin nungüej sij, nì nata' nungüej sij nuguan' ga'níj ni tsínj apóstol nga ni tsínj huin achij mán xuman' Jerusalén rian ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo huin ni sij ni tsínj 'na' anéj chrej. Nì gataj snan'anj nungüej sij sisi dagahuin ni sí' nuguan' daj. ⁵ Ngaa nì gahuin nica ruhua ni ngüi xuman ruhua ni'i Jesucristo, gui'yaj nungüej sij. Nì da' go'ngo güi, nì huaj gahuin nico ni ngüi daj.

La visión del varón macedonio

⁶ Nì nun ga'uej ruhua Espiritu Santo sisi ga'mi nungüej sij si-nuguan' Yan'anj estado Asia. Hué dan nì gachin nungüej sij estado Frigia nga estado Galacia. ⁷ Ngaa nì guisíj nungüej sij estado Misia. Nì gani ruhua nungüej sij gan'anj sij estado Bitinia. Sanì nun ga'uej Espiritu Santo gatu nungüej sij estado da mánj. ⁸ Ngaa nì gachin nungüej sij estado Misia. Nì nanij nungüej sij xuman' Troas. ⁹ Hué dan nì ne' nì, nì guini'i Pablo 'ngo rasun gui'yaj Yan'anj. Nì guini'i sij 'ngo tsínj 'na' estado Macedonia niquin' sí' achínj jni'yaj sí' rian Pablo. Nì gataj sí': "Gachin ga'na' re' estado Macedonia, nì chracuij re' ni únj." Daj gataj tsínj daj.

¹⁰ Nì ngaa guisíj guini'i Pablo si digyán Yan'anj rian sij, nì gui'yaj xugüi anin' únj gan'anj únj estado Macedonia. Nì gahuin yya ruhua únj sisi gaquíj Yan'anj gan'anj únj ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi mán estado daj.

Encarcelados en Filipos

¹¹ Hué dan nì xuman' Troas gatúj anin' únj chruhua riq gan'anj nica únj guisíj únj 'ngo yu'uj gu'naj Samotracia. Nì ango güi nì guisíj

únj xuman' Neápolis. ¹² Hué dan nĭ gan'anj anin' únj guisĭj únj xuman' Filipos huin-ín' 'ngō xuman' nico' Roma. Nĭ huin achij-í' daj ngā ango ni xuman' man nĭchrun' chruhua estado Macedonia. Nĭ guimán ni únj gō'ngō güi xuman' daj. ¹³ Ngaa nĭ güi naránj ruhua ni ngüi israelita, nĭ gahui anin' únj rian atúj ni ngüi xuman' daj. Nĭ gan'anj únj du'ua 'ngō xinéj nnee. Daj si hué yu'uj daj nahuin yu' ni ngüi israelita gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. Nĭ gan'anj guiman únj gā'mi únj ngā ni ngüi xana man nahuin yu' daj. ¹⁴ Nĭ gunun 'ngō yun'unj xana gu'naj Lidia. Nĭ hué ún' 'na' xuman' Tiatira. Nĭ huin ún' 'ngō yun'unj du'uej atsiĭj sa' rian rumi' mare. Nĭ nico' ún' Yan'anj xanga'. Nĭ chracuij Señor sisiĭ gunun sa' ún' si-nuguan' Pablo. ¹⁵ Nĭ gata' nnee ni ducua ún'. Ngaa guisĭj nĭ gachinj jni'yaj ún' rian anin' únj gataj ún':

—Sisiĭ ani ruhua anin' é re' sisiĭ xuman yya ruhuāj ni'inj Señor, ngaa nĭ gā'na' á re' guiman án re' ducuaĭj. —Hué daj gataj ún' gunun únj.

Nĭ gui'yaj fuerza ún' sisiĭ gūna únj.

¹⁶ Nĭ 'ngō yun ngaa huaj ni únj rian achinj jni'yaj ni ngüi, ngaa nĭ nari' dugüi' ni únj ngā 'ngō yun'unj xana hua lij. Nĭ ni'i ún' daj guiran' ni ngüi ni güi gā'na' ne' chrej rian. Daj si nun nanē xi'i niman ún'. Nĭ gui'yaj sun ún' rian ni xuru'ue. Nĭ gui'yaj gana nico ni xuru'ue-é' san'anj 'yaj ún' ngā si-sun ún'. ¹⁷ Ngaa nĭ ganico' yun'unj xana hua lij daj anin' únj ngā Pablo nej. Nĭ gaguáj ún'. Nĭ gataj ún':

—Anin' tsínj nan huin 'yaj sun rian Yan'anj achij nne xata'. Nĭ nata' anin' sij xi'í si-nuguan' Yan'anj sisiĭ daj gā'ue ganacaj Yan'anj ni é re'. —Gataj ún' gunun ni ngüi.

¹⁸ Hué daj gui'yaj ún' gā'i güi. Nĭ nun gā'uej ruhua Pablo sisiĭ hué daj gui'yaj yun'unj xana hua lij daj ya'yoj. Ngaa nĭ nanicaj sij gataj sij gunun nanē xi'i nun niman ún' daj:

—A'nĭ sun rián re' ngā si-xugüi Jesús sisiĭ gahui re' niman ún' daj. —Daj gataj Pablo gunun nanē xi'i daj.

Nĭ 'ngō hora gahui nanē xi'i niman ún' daj.

¹⁹ Sanĭ ngaa guini'i ni xuru'ue sisiĭ nitaj si huaj gui'yaj gana ni sij san'anj ngā yun'unj xana daj, ngaa nĭ guida'a ni sij Pablo ngā Silas nicaj ni sij gan'anj ni sij rian ni tsínj nicaj sun man ni sí' yu'ue nico. ²⁰ Nĭ digyán ni sí' nungüej sij rian ni güesi. Nĭ gataj ni sí':

—Hué nungüej tsínj nan huin tsínj israelita. Nĭ chran' yun'unj nungüej sij xánj né'. ²¹ Nĭ si gā'ue guida'a né' gui'yaj né' daj rún' digyán nungüej sij rian né'. Daj si huin né' tsínj Romano. —Hué daj gataj ni sij.

²² Hué dan nĭ chran' ni ngüi man xuman' daj Pablo ngā Silas. Ngaa nĭ gā'nin' ni güesi sun sisiĭ guiri ni sij si-gan' nungüej sí'. Nĭ gari ni sij rutsĭ xiráj nungüej sí'. ²³ Nĭ ngaa guisĭj garij nin' ruhua ni sij rutsĭ nungüej sí', ngaa nĭ garij ni sij ducuaġa'. Nĭ gā'nin' ni sij sun rian tsínj dugumi rian ducuaġa' sisiĭ dugumi sa' sí'. ²⁴ Nĭ ngaa gunun sun sí', nĭ garij sí' da' daqui ducuaġa' nungüej sij. Nĭ garij sí' dacój nungüej sij ruguecha' táj yu'uj.

²⁵ Nĭ yan' sa' nĭ achinj jni'yaj Pablo ngā Silas rian Yan'anj. Nĭ aráj nungüej sij chra' rian Yan'anj nej. Nĭ nanun chraquij ango ni tsínj man ducuaġa' chra' daj. ²⁶ Hué dan nĭ 'ngō hora gā'na' 'ngō yún nucuaġ. Nĭ naganánj xi'í ducuaġa'. Nĭ hué 'ngō hora daj naxi'nĭj daran' ni rian hue'. Nĭ ganachi cadena anumi daran' ni tsínj man chruhua ducuaġa' daj. ²⁷ Hué dan nĭ ganun ruhua tsínj dugumi rian ducuaġa'. Nĭ ngaa guini'i sij sisiĭ hua ní'nĭj ni rian ducuaġa', ngaa nĭ guiri sij si-espada sij. Nĭ dagahui' sij man'an sij, ruhua sij. Daj si gani ruhua sij sisiĭ hua gunánj ni tsínj man

ducuaga', ruhua sij. ²⁸ Sani gaguáj Pablo. Ni gataj sí' gunun sij:

—Si gui'yaj xi'i so' man'an so' si man che' ni únj nan anj. —Daj gataj Pablo gunun sij.

²⁹ Ngaa ni gachínj tsínj dugumi ducuaga' 'ngo yan'an. Ni gunánj sij gatúj sij chruhua ducuaga'. Ni dri'i sij ganiquin' ráj dācoj sij rian Pablo nga Silas. ³⁰ Hué dan ni guiri sij ne' chrej xe' nungüej sí'. Ni nachínj snan'anj sij nungüej sí'. Ni gataj sij:

—Daj gui'yā, ni ganacaj Yan'anj yūnj únj. —Daj gataj tsínj daj.

³¹ Ngaa ni gataj nungüej sij:

—Guxuman ruhua re' ni'í re' Señor Jesucristo, ni ga'ue ganacaj Yan'anj so' nga ni ducua so' nej. —Daj gataj nungüej sij.

³² Hué dan ni ga'mi nungüej sij si-nuguan' Señor rian ni ducua tsínj daj. ³³ Ni hué gue hora huin yan' daj, ni gui'yaj gono'o tsínj dugumi ducuaga' daj rian guiran' xi'i xiráj nungüej sí'. Ngaa síj ni gata' nnee ni ducua sij. ³⁴ Hué dan ni nicaj sij nungüej sí' gan'anj sij ducua sij. Ni gani sij mesa rian nungüej sí'. Ni ga'ui' sij xa nungüej sí'. Ni nin' ruhua gahuin niā' ruhua ni ducua sij xi'í si guxuman ruhua ni sij ni'í ni sij Yan'anj.

³⁵ Ni ngaa guixiguin ango güi, ni ga'nij ni güesi ni policia rian tsínj dugumi ducuaga' gunun sun sí' nachi sí' Pablo nga Silas.

³⁶ Hué dan ni nata' sí' si-nuguan' ni policia rian Pablo. Ni gataj sí':

—Ga'nin' ni güesi sun riānj sisi ganachij nungüej é re'. Yyaj ni ga'ue gan'anj din'inj nungüej é re' aj. —Daj gataj sí'.

³⁷ Sani gataj Pablo gunun ni policia daj:

—Achin gataj ni güesi sisi da'ui nungüej únj gaquin'. Sani hua sini garij ni sij rutsi xiráj únj rian daran' ni ngüi. Ni hué daj gui'yaj ni sij nunj si tsínj romano huin únj. Ni garij ni sij ducuaga' únj. Ni yyaj ni huin ruhua ni sij nachi huí ni sij únj ní'.

Sij ga'ue mánj. Gataj á re' si ga'na' ni man'an ni sij guiri sij nungüej únj. —Daj gataj Pablo gunun ni policia.

³⁸ Hué dan ni gan'anj ganata' ni policia si-nuguan' Pablo rian ni güesi. Ni guxu'ui' ni sij ngaa gunun ni sij sisi tsínj romano huin nungüej sí'. ³⁹ Hué dan ni ga'na' ni güesi daj rian Pablo nga Silas. Ni gataj snan'anj ni sij sisi guinicaj nungüej sí' 'ngo niman nico xi'í ni sij. Ngaa ni guiri ni sij nungüej sí' chruhua ducuaga'. Ni gachínj jni'yaj ni sij sisi gahui nungüej sí' xuman' daj. ⁴⁰ Ngaa ni ngaa gahui nungüej sij ducuaga', ni gan'anj nungüej sij ducua yun'unj gu'naj Lidia. Ni ganacaj dugüi' nungüej sij nga ni ngüi nico' Jesucristo. Ni nahuin niā' ruhua ni sí', gui'yaj nungüej sij. Hué dan ni gahui nungüej sij xuman' daj gan'anj sij.

17

El alboroto en Tesalónica

¹ Ni gan'anj nungüej sij xuman' Anfípolis nga xuman' Apolonia nej. Ngaa ni guisij nungüej sij xuman' Tesalónica rian nne 'ngo si-nuhui ni tsínj israelita. ² Ni gatúj Pablo chruhua nuhui daj si hué daj gu'yun sij gui'yaj sij da go'ngo güi naránj ruhua ni sí'. Ni chra hua'nij semana, ni gachéj ga'mi ni tsínj man nuhui daj nga Pablo. ³ Ni digyán Pablo si-nuguan' Yan'anj rian ni sij sisi hua niān guiran' Cristo sayun gahui' sí'. Ngaa síj ni gana'nij sí' scanij ni níman. Ni gataj Pablo:

—Hué gue Jesús daj tsínj xi'i a'mi man'ānj rian án re' hué sí' huin Cristo. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁴ Ni guxuman ruhua doj ni tsínj israelita ni'í ni sij Jesucristo. Ni guinicaj dugüi' ni sij nga Pablo nga Silas. Ni hué daj guxuman ruhua nico ni tsínj griego huin ni tsínj nico' Yan'anj xanga' nga ni ngüi xana huin rian nej.

⁵ Sanj gahuin xicoj ruhua ango ni tsínj israelita huin ni sí' tsínj nun guxuman ruhua ni'i Jesucristo. Nj nahuin yu' ni sí' go'ngo ni tsínj quij hua achéj yun yu'ue daj. Nj nahuin yu' ni tsínj quij hua daj 'ngo xi'nin' xxi ni ngüi. Hué dan nj ducu ga'mi ni ngüi daj. Nj gan'anj nano' ni sij ducuá tsínj gu'naj Jasón Pablo nga Silas sisi gujri ni sij ga'ui' ni sij ra'a ni ngüi nahuin yu' mán daj. ⁶ Sanj rian nun nari' ni sij nungüej sí', ngaa nj ganucuj ni sij tsínj gu'naj Jasón nga ango ni tsínj nico' Jesucristo gan'anj ni sij rian ni tsínj nicaj sun xuman' daj. Nj gaguáj ni sij. Nj gataj ni sij:

—Hué ni tsínj nan huin si chran' yun'unj ni ngüi mán da' hua gue chruhua xungüi nan. Nj yyaj nj 'na' ni sij xánj né' nej. ⁷ Nj ga'ui' Jasón ducuá sí' gane nungüej sij. Nj nun dagahuin ni tsínj daj si-ley rey César. Daj si ataj ni sij sisi hua ango rey huin sí' Jesús. —Daj gataj ni tsínj israelita gunun ni tsínj nicaj sun.

⁸ Nj ngaa gunun ni ngüi nga ni tsínj nicaj sun nuguan' daj, nj ducu gan'anj ruhua ni sij. ⁹ Sanj ga'ui' Jasón nga ango ni tsínj nico' Jesucristo san'anj huin fianza rian ni tsínj nicaj sun. Hué dan nj na'nij ra'a ni sí' ni sij, nj gan'anj ni sij.

Pablo y Silas en Berea

¹⁰ Hué dan nj guisij ne' nj, nj 'ngo ga'nij ni tsínj nico' Jesucristo gan'anj yoq Pablo nga Silas xuman' Berea. Nj ngaa guisij nungüej sij, nj gatúj sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. ¹¹ Nj sa' doj ni tsínj israelita man xuman' Berea daj nga ni tsínj mán xuman' Tesalónica. Daj si gahuin niq' ruhua ni sij nada'a ni sij si-nuguan' Yan'anj. Nj ya'yoj digui'yun ni sij nuguan' garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Daj si ruhua ni sij gujri' ni sij sisi hué gue rún' a'mi Pablo a'mi nuguan' daj. ¹² Hué daj nj guxuman ruhua nico ni tsínj ni'i ni sij Jesucristo. Nj guxuman ruhua nico ni tsínj griego

nej, nga ni ngüi xana griega huin rian nej.

¹³ Sanj ngaa gunun ni tsínj israelita man xuman' Tesalónica sisi nata' Pablo si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi man xuman' Berea, ngaa nj gan'anj ni sij xuman' daj. Nj daga'mi ni sij ni ngüi sisi nitaj si hua sa' si 'yaj Pablo. Ngaa nj nahuin yu' nico ni ngüi, guiyaj ni sij. Nj ga'mi nin' ruhua ni sí' xi'í Pablo. ¹⁴ Sanj 'ngo ga'nij ni tsínj nico' Jesucristo gan'anj Pablo da' du'ua nnee yan'anj. Nj gunáj nungüej tsínj gu'naj Silas nga Timoteo xuman' Berea. ¹⁵ Nj ni tsínj nicaj dugüi' nga Pablo, nj nicaj ni sij sí' gan'anj ni sij da' xuman' Atenas. Nj ga'nij Pablo nuguan' ga'na' nga ni tsínj daj sisi ga'na' yoq Silas nga Timoteo rian nne sij. Ngaa nj nan' ni tsínj daj xánj ni sij huin xuman' Berea.

Pablo en Atenas

¹⁶ Hué dan nj ngaa ano'oj Pablo ga'na' Silas nga Timoteo xuman' Atenas, nj ganani ruhua sij guini'ij sisi man nin' ruhua yan'anj guiyaj ra'a ni sij. ¹⁷ Xi'í daj nj gachej ga'mi Pablo nga ni tsínj israelita man chruhua si-nuhui ni sí', nj nga ango ni ngüi hua xacaj si-ducuanj ni sí'. Nj hué gue daj ga'mi sij nga ni tsínj mán yu'ue nej. ¹⁸ Nj man ni tsínj chrun ga'i rian ni rasun xuman' Atenas daj. Nj da'aj ni sij digui'yun nuguan' tsínj gu'naj Epicuro. Nj ango da'aj ni sij gu'naj estoico. Nj man ni sij unun' ni sij nga Pablo. Nj gataj go'ngo ni sij:

—Nj un sin huin a'mi tsínj nan, nj a'mi nin' ruhua sij únj. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

Nj gataj ango ni sij:

—Rún' hua sisi a'mi sij xi'í ni yan'anj gurugüi' naca nánj. —Hué daj gataj ni sij si a'mi sa' Pablo xi'í Jesús rian ni sij.

Nj a'mi sij sisi ganá'nij Jesús, guiyaj Yan'anj.

¹⁹ Hué dan nj nicaj ni sij Pablo gan'anj ni sij 'ngo dacan gu'naj

Aereópago. Nî nachínj snan'anj ni sij Pablo. Nî gataj ni sij:

—Ga'ue gunun ni únj nuguan' naca nicáj re' digyán re' rian ni ngüi ní'. ²⁰ Daj si a'mí re' ango nuguan' 'na' anéj chrej. Xi'í daj, nî huin ruhua ni únj guñi'i ni únj un sin huin ruhua gata nuguan' daj. —Daj gataj ni sij gunun Pablo.

²¹ (Nî hué daran' ni tsínj nne xuman' Atenas nga ni tsínj 'na' anéj chrej mán yu'uj daj nej. Nî nînanj ni nuguan' huin ruhua ni sij nata' naca ni sij. Nî nînanj ni nuguan' naca huin ruhua ni sij gunun ni sij nej.)

²² Hué dan nî ganiquin' Pablo scanij ni tsínj mán dacan gu'naj Aereópago daj. Nî gataj sij:

—Gunun ni soj tsínj man xuman' Atenas nan si ga'mí. Hua ni'inj sisi man nînan' ruhua yan'anj nun yan'anj ni é re' aj. ²³ Daj si ngaa gachínj xánj a ni é re', nî guini'inj ni yu'uj rian man ni yan'anj nico' a ni é re'. Nî guini'inj niquin' 'ngo nna yej. Nî garun ni é re' letra rian nna daj. Nî letra daj ataj: “yan'anj nun ni'i ne'”, ataj letra nun rian nna daj. Hué dan nî yan'anj nun yan'anj ni é re' daj, yan'anj nun ni'i ni é re', sanî huej huin si a'mí rian ni é re'.

²⁴ 'Nî hué Yan'anj xanga' gui'yaj xungüi nga daran' ni rasun mán nej. Nî huej huin Señor a'nin' xata' nga rian xungüi man nîca' nan nej. Nî nitaj si nne Yan'anj chruhua nuhui 'yaj ni ngüi mánj. ²⁵ Nî nitaj si ní'yanj sij go'ngo si gui'yaj ni ngüi rian sij mánj. Daj si hué man'an sij 'yaj si hua nî'na' daran' né'. Nî 'yaj Yan'anj sisi naránj si-nane né' nej. Nî riqui sij daran' rasun sa' rian né' nej. ²⁶ Nî xi'í urin tsínj gui'yaj Yan'anj daran' ni ngüi. Nî hué tun daj gui'yaj sij da go'ngo xi'nin' ni ngüi sisi guñman ni sij nînan' gachra' chruhua xungüi. Nî digyán sini Yan'anj sisi undaj yo' ga'ue guñman go'ngo xi'nin' ni ngüi. Nî digyán Yan'anj nî a huin 'ngo yu'uj ga'ue gane go'ngo xi'nin' nej. ²⁷ Nî hué daj

gui'yaj Yan'anj sisi nãno' né' man'an sij. Nî si ruhua nî nari' niman né' man'an Yan'anj. Sanî sé si gan' nne man'an Yan'anj nga go'ngo né' mánj. ²⁸ Daj si 'yaj Yan'anj si hua nî'no'. Nî hué sij 'yaj daj ga'ue guisiqui' né' nej. Nî 'yaj Yan'anj daj ga'ue guñman né' nej. Nî hué daj gataj 'ngo tsínj huin poeta nne sí scanij ni é re'. Nî gataj sí: “Huin né' da'nîj Yan'anj.” Hué daj gataj 'ngo dugüi' ni é re' aj. ²⁹ Ngaa nî sisi huin né' da'nîj Yan'anj xanga', nî si gani ruhua né' sisi daj rún' hua oro nga plata nej, yej nej, nî hué daj hua man'an Yan'anj xanga' mánj. Daj si 'yaj ni sij dan'anj ni sij daj rún' aran' ruhua ni sij.

³⁰ 'Nî asij sini ngaa nun guñi'i ni ngüi man'an Yan'anj xanga', nî ga'nin' ruhua Yan'anj ni'i sí' si gui'yaj ni sij. Sanî yyaj nî a'nin' Yan'anj sun rian daran' ni ngüi man nînan' gachra' chruhua xungüi sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nî guñico' ni sij man'an Yan'anj xanga'. ³¹ Daj si hua gani Yan'anj 'ngo güi ngaa nagui'yaj nîca yya sij chruhua xungüi nan. Nî hua nacui Yan'anj 'ngo tsínj nagui'yaj nîca yya daj. Nî xi'í si ganá'nij sí' scanij ni níman, gui'yaj Yan'anj, nî ga'ue guxuman ruhua daran' né' nî'yaj né' man'an sij. —Daj gataj Pablo gunun ni tsínj mán xuman' Atenas.

³² Nî ngaa gunun ni sij xi'í si gana'nij ni níman, ngaa nî ga'mi ducu da'aj ni sij. Sanî gataj ango ni sij:

—Gunun ruhua' yún ni únj xi'í si atáj re' nan. —Hué daj gataj ni sij gunun Pablo.

³³ Ngaa nî gahui Pablo dani ni sij. ³⁴ Sanî hua go'ngo ni sij guñicaj dugüi' ni sij nga Pablo. Daj si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesucristo. Nî hua 'ngo tsínj daj gu'naj sí' Dionisio. Nî huin sí' 'ngo tsínj nicaj dugüi' nga ni tsínj nahuin yu' yu'uj gu'naj Areópago. Nî guxuman ruhua 'ngo yun'unj xana gu'naj

Dámaris nej, nga ango ni sij nej.

18

Pablo en Corinto

¹ Hué daj sij n̄i gahui Pablo xuman' Atenas gan'anj sij xuman' Corinto. ² N̄i hué xuman' daj n̄i nari' dugüi' sij nga 'ngö tsínj israelita gu'naj sí' Aquila. N̄i 'na' sí' estado Ponto. Tá doj güi gahui nungüej nica sí' Priscila estado Italia guisij nungüej sí' xuman' Corinto. Daj si hua ga'nin' rey Claudio sun sisi gahui ni ngüi israelita xuman' Roma. N̄i gan'anj ni'yaj Pablo rian nne nungüej nica tsínj daj. ³ N̄i xi'í si uyan hua sun gui'yaj Pablo nga si-sun nungüej nica sí', ngaa n̄i gunáj Pablo nga nungüej sí' gui'yaj sun nuguan'an ni sij. Daj si 'yaj ni sij hue' atsij. ⁴ N̄i daran' güi naránj ruhua ni ngüi israelita, n̄i huan'anj Pablo si-nuhui ni sí'. N̄i gachej ga'mi sij nga ni sí' nga ni tsínj griego nej. N̄i 'ueé ga'mi sij sisi guxuman ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' Jesucristo.

⁵ N̄i ngaa guxuman nungüej tsínj gu'naj Silas nga Timoteo gahui nungüej sí' estado Macedonia, ngaa n̄i ya'yoy 'ngö ga'mi 'ueé Pablo nata' sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi israelita. N̄i gataj sij sisi Jesús huin Cristo. ⁶ Sani nun ga'uej ni tsínj daj nga si-nuguan' Pablo. N̄i ga'mi quij ni sij rian sí'. Hué dan n̄i naganan' Pablo yo'ój nun rian si-gan' sij. N̄i hué daj digyán sij 'ngö da'nga' sisi gan'anj sij xi'í si na'uej ni sí' nga si-nuguan' sij. N̄i gataj sij:

—Gan'anj ni'ya ni é re' gahuin ni é re' castigo. Man'an án re' da'ui gaquin'. Sé rian man'anj huin ga mánj. Asij ne' rian nan gan'an rian ni ngüi 'na' anéj chrej. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁷ Hué dan n̄i gahui Pablo chruhua nuhui daj gan'anj sij ducua 'ngö tsínj gu'naj Justo huin sí' 'ngö tsínj nico' Yan'anj xanga'. N̄i nne nichrun' sí' xi'nij si-nuhui ni tsínj israelita.

⁸ N̄i guxuman ruhua daran' ni ducua 'ngö tsínj gu'naj Crispo ni'i ni sij Señor. N̄i huin sí' tsínj huin achij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. N̄i guxuman ruhua nico ango ni ngüi man xuman' Corinto ngaa gunun ni sij si-nuguan' Yan'anj. N̄i gata' nnee ni sij nej.

⁹ N̄i 'ngö n̄i, n̄i digyán Señor 'ngö rasun guini'i Pablo. N̄i xi'í rasun daj gataj Señor gunun Pablo:

—S̄i guxu'ui' so' mánj. N̄i 'ngö ga'mi so' si-nuguan' man'anj rian ni ngüi. N̄i s̄i ganiquin' du'ua so' ga'mi so' mánj. ¹⁰ Daj si huaj man'anj nga so'. N̄i nitaj 'ngö ni tsínj gui'yaj quij nga so' mánj. Daj si man nico ni ngüi guinico' man'anj xuman' nan. —Daj gataj Señor gunun Pablo.

¹¹ Ngaa n̄i gunáj Pablo 'ngö yo' danej digyán sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi man xuman' Corinto daj.

¹² Sani ni güi gahuin tsínj gu'naj Galión gobernado estado Acaya, n̄i nahuin yu' ni tsínj israelita. N̄i uyan huin ruhua ni sij gui'yaj ni sij letu nga Pablo. N̄i guida'a ni sij sí' nica ni sij gan'anj sí' ducuasun rian nne gobernado. ¹³ N̄i gataj ni sij gunun gobernado:

—Hué tsínj nan huin tsínj achéj digyán rian ni ngüi daj gui'yaj né' guinico' né' Yan'anj. Sani si digyán sij, n̄i ununj nga ley. —Hué daj gataj ni tsínj unun' nga Pablo gunun gobernado.

¹⁴ N̄i ngaa ruhua gaxi'i Pablo ga'mi sij, ngaa n̄i gataj Galión rian ni tsínj israelita daj:

—Sisi hua 'ngö gaquin' xxi gui'yaj quij tsínj nan ga'mi gaquin' a ni é re' xi'í sij, ngaa n̄i ga'ue n̄i gui'yaj yyaj si-gaquin' a ni é re'. ¹⁵ Sani sisi unun' ni dugüi' a ni é re' xi'í ni nuguan' nga xi'í si-xugüi 'ngö tsínj daj nej, xi'í si-ley a ni é re' nej, ngaa n̄i n̄i gui'yaj yya ni man'an án re' si-gaquin' a ni é re' si nun aran' ruhuaj digui du'uañ nga ni nuguan'

da mánj. —Daj gataj gobernado gunun ni sij.

¹⁶ Nĭ rani gobernado ne' chrej xe' ni sij. ¹⁷ Ngaa nĭ guida'a ni tsínj griego tsínj gu'naj Sóstenes huin sí' tsínj a'nin' chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Ngaa nĭ ga'ui' ni sij man'an Sóstenes rian nne ni tsínj nicaj sun. Sanĭ nitaj si nani ruhua Galión nga si gui'yaj ni sij.

¹⁸ Nĭ gunáj Pablo ga'ĭ güi xuman' Corinto. Hué daj sĭj, nĭ gataj Pablo sisi gan'anj sij. Ngaa nĭ gatúj nuguan'an sij nga yun'unj gu'naj Priscila nga tsínj gu'naj Aquila 'ngo rió achéj rian nnee huaj ni sij estado Siria. Nĭ xuman' Cencrea, nĭ gaca çan çra sij xi'í si hua gui'yaj yya sij 'ngo nuguan' rian Yan'anj.

¹⁹ Nĭ ngaa guisĭj ni sij xuman' Efeso, nĭ dunáj Pablo Priscila nga Aquila xuman' daj. Nĭ gatúj man'an sij si-nuhui ni tsínj israelita. Nĭ ga'mi gachej sij nga ni tsínj israelita nahuin yu' nuhui daj. ²⁰ Nĭ gachínj jni'yaj ni sí' rian sij sisi gūna sij ga'ĭ güi. Sanĭ nun ga'uej Pablo mánj.

²¹ Sanĭ gataj sij gunun ni sí':

—Hua nĭan si gan'ān 'ngo gui'yanj gui'yaj ni sij xuman' Jerusalén. Sanĭ sisi Yan'anj rĭqui, nĭ nanicaj yūnj ga'na' ni'yā rian man ni é re'. —Gataj Pablo gunun ni sí'.

Pablo regresa a Antioquía y comienza su tercer viaje misionero

²² Nĭ ngaa guisĭj sij xuman' Cerea, nĭ gan'anj ni'yaj sij sisi hua sa' nne ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo mán xuman' daj. Ngaa nĭ gan'anj sij xuman' Antioquía.

²³ Nĭ ngaa gachin 'ngo ni güi, nĭ gahui ruhua' yūn sij gan'anj sij da go'ngo xuman' ngaj estado Galacia nga estado Frigia nej. Nĭ gahuin nĭca niman ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo, gui'yaj sij.

Apolos predica en Éfeso

²⁴ Nĭ ngaa daj nĭ guisĭj 'ngo tsínj israelita gu'naj sí' Apolos xuman' Efeso. Nĭ huin sí' 'ngo tsínj 'na'

xuman' Alejandría. Nĭ chrūn sa' sij nata' sij si-nuguan' Yan'anj. Nĭ ni'i sa' sij si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná. ²⁵ Nĭ hua chrūn sa' sij si-chrej Señor nej. Nĭ ga'mi sa' sij digyán 'ueé sij xi'í Señor rian ni ngüi. Sanĭ gata' nnee sij urin si-chrej Juan. ²⁶ Nĭ gaxĭ'i Apolos ga'mi ran sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Sanĭ ngaa gunun Priscila nga Aquila si ga'mi sij, nĭ nicaj nĭni nungüej nĭca sí' gan'anj sí' man'an Apolos. Nĭ digyán nĭca yya nungüej nĭca sí' si-chrej Yan'anj rian Apolos.

²⁷ Nĭ gahuin ruhua Apolos gachin sij gan'anj sij estado Acaya. Nĭ xi'í daj chracuij ni tsínj nico' Yan'anj man'an sij garun ni sí' 'ngo yanj carta gan'anj-án' rian ni tsínj nico' Yan'anj mán da' mánj sisi nĭcaj sa' ni sí' man'an Apolos. Nĭ ngaa guisĭj sij estado Acaya, nĭ chracuij sa' sij ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo. Daj si hua gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni sij guxuman ruhua ni sij. ²⁸ Nĭ gui'yaj gana yya si-nuguan' Apolos rian si-nuguan' ni tsínj israelita ngaa gunun' ni sí' nga sij xi'í Jesús. Daj si digyán 'ueé sij si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná xi'í Jesús. Nĭ digyán Apolos rian ni ngüi sisi hué Jesús huin Cristo.

19

Pablo en Éfeso

¹ Hué dan nĭ ngaa nne guē tsínj gu'naj Apolos xuman' Corinto, nĭ gachin Pablo rĭqui ni quij xācan. Nĭ guisĭj sij xuman' Efeso rian nari' sij go'ngo ni tsínj nico' Yan'anj xānga'.

² Nĭ nachínj snan'anj sij ni tsínj daj. Nĭ gataj sij:

—Ngaa guxuman ruhua á re', nĭ ga'na' Espĭritu Santo rian án re' ní'. —Daj gataj Pablo.

Ngaa nĭ gataj ni sij:

—Nĭ nga urin xico' nun gunun únj si hua Espĭritu Santo mánj. —Daj gataj ni sij gunun Pablo.

³ Ngaa n̄ nachínj snan'anj Pablo ni sij. N̄i gataj sij:

—N̄i un tsínj x̄i'i gata' nnee a ni é re' únj. —Daj gataj Pablo.

Ngaa n̄i:

—Hué gata' nnee únj daj rún' gataj tsínj gū'naj Juan. —Gataj ni sij.

⁴ Ngaa n̄i gataj Pablo:

—Duguata' nnee Juan ni tsínj hua ganani ruhua xi'í si-gaquin' ni sij. San̄i gataj man'an Juan gunun ni sij sisi guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij 'ngo tsínj ga'na' ne' rucu man'an sij huin sí' Jesucristo. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁵ N̄i ngaa gunun ni sij nuguan' daj ngaa n̄i gata' nnee ni sij nga si-xugüi Señor Jesús. ⁶ N̄i guta' Pablo ra'a sí' chr̄a ni sij. N̄i gatúj Espiritu Santo chruhua niman ni sij. N̄i ga'mi ni sij 'ngo snan'anj n̄aca. N̄i nata' ni sij nuguan' 'n̄a' rian Yan'anj gunun ni ngüi. ⁷ N̄i guis̄j 'ngo si xuhuij ran' ni sij huin.

⁸ Ngaa n̄i gan'anj Pablo hua'nij yahui si-nuhui ni tsínj israelita nne xuman' daj. N̄i nitaj si xu'ui' sij ga'mi sij. N̄i ga'mi 'ueé sij nga ni tsínj daj gataj sij sisi nicaj Yan'anj sun rian né'. ⁹ San̄i hua so'o da'aj ni sij nun guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij Jesús. N̄i ga'mi quij ni sij rian ni ngüi xi'í si-chrej Yan'anj. Ngaa n̄i guxun Pablo man'an sí' scanij ni sij. N̄i nicaj sí' ni tsínj xuman ruhua ni'i Yan'anj gan'anj sí' 'ngo si-escuela 'ngo tsínj gū'naj Tiranno. N̄i ya'yoj ga'mi Pablo si-nuguan' Yan'anj rian ni tsínj nahuin chre' chruhua escuela daj. ¹⁰ N̄i hué daj gui'yaj sij guis̄j huij yo'. Xi'í daj n̄i gunun daran' ni tsínj man estado Asia nuguan' xi'í Señor Jesús huin ni sí' ni tsínj israelita nga ni tsínj griego nej.

¹¹ N̄i gui'yaj Yan'anj si sa' nico nga Pablo. ¹² N̄i nicaj ni sij pañuelo nun chr̄a Pablo nga ango si-gan' sij gan'anj guta' ni sij rian ni ngüi a'nan'. N̄i hué-é' ga'nej xi'í a'nan' ni ngüi daj. N̄i gahui ni nan̄e x̄i'i niman

ni ngüi daj nej. ¹³ N̄i achéj go'ngo ni tsínj israelita cayu ri ni sij nan̄e x̄i'i niman ni ngüi. N̄i gaxi'i ni sij ga'mi ni sij si-xugüi Jesús rian ni ngüi nun nan̄e x̄i'i niman. N̄i gataj ni sij rian ni nan̄e x̄i'i daj:

—A'n̄ij sun rián re' sisi gahui re' niman tsínj nan nga si-xugüi Jesús tsínj x̄i'i a'mi Pablo. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ N̄i hué daj gui'yaj ichij da'n̄ij 'ngo tsínj israelita gū'naj sí' Esceva. N̄i huin sí' 'ngo chrej a'nin'. ¹⁵ N̄i ngaa hué daj ga'mi ni sij rian 'ngo tsínj nun nan̄e x̄i'i niman, ngaa n̄i gataj nan̄e x̄i'i daj gunun ni sij:

—Ni'inj Jesús. N̄i ni'inj un tsínj huin Pablo nej. San̄i un sin huin in re' únj. —Daj gataj nan̄e x̄i'i daj.

¹⁶ Ngaa n̄i tsínj nun nan̄e x̄i'i niman, n̄i güéj sí' guida'a nucua'j sí' ichij ni tsínj daj. N̄i gui'yaj gana sí' rian ni sij. Ngaa n̄i hua nne ni sij gunánj ni sij gahui ni sij hue' daj.

¹⁷ N̄i gunun daran' ni ngüi israelita nga ni ngüi griego man xuman' Efeso si guiran' ichij tsínj daj. N̄i guxu'ui' n̄in' ruhua ni sij, gui'yaj nuguan' daj. N̄i ga'mi sa' ni sij xi'í si-xugüi Jesús. ¹⁸ N̄i ga'n̄a' ga'i ni ngüi xuman ruhua ni'i Jesús. N̄i ganata' yya ni sij ni gaquin' gui'yaj ni sij. ¹⁹ N̄i ga'i tsínj gui'yaj stu'uaj nicaj ni sij libro gui'yaj stu'uaj ni sij ga'n̄a' ni sij gari yan'an ni sij rian daran' ni ngüi. N̄i ngaa guiri ni sij cuenta daj du'ue ni libro gaca daj, n̄i guis̄j huij xia chi' mí san'anj plata. ²⁰ Hué daj huaj gahuin nico ni ngüi xuman ruhua ni'i si-nuguan' Señor. N̄i xacaj ni ngüi cuenta sisi hua fuerza nicaj si-nuguan' Yan'anj.

²¹ Hué daj síj n̄i gani ruhua Pablo gan'anj sij xuman' Jerusalén gachin sij estado Macedonia nga estado Acaya nej. N̄i gataj sij sisi ngaa guis̄j sij Jerusalén, ngaa n̄i hua nian si gan'anj sij xuman' Roma. ²² Ngaa n̄i ga'n̄ij sij huij tsínj chracuij sij gan'anj nungüej sí' estado Macedonia huin nungüej sij Timoteo nga

Erasto. Nĭ gahuin ran man'an sij doj güi estado Asia.

El alboroto en Éfeso

²³ Ngaa daj nĭ ducu chran' ni tsínj man xuman' Efeso ni ngüi nico' Yan'anj xanga'. ²⁴ Nĭ hué daj gui'yaj ni sij si hua 'ngo tsínj gui'yaj sun gaga' plata gu'naj sí' Demetrio. Nĭ nari sí' nuhui le'ej daj rún' hua nuhui nne yan'anj gu'naj Diana. Nĭ 'yaj gana nico ni tsínj 'yaj sun nga sí' nga sun daj. ²⁵ Nĭ gaquínj Demetrio daran' ni tsínj 'yaj sun daj sisi nahuin chre' ni sij. Nĭ gataj Demetrio gunun ni sij:

—Hua ni'í re' sisi 'yaj gana nico né' nga sun nan. ²⁶ Sanĭ guini'i né' daj 'yaj tsínj gu'naj Pablo. Daj si gunun né' sisi achéj ataj sij sisi sé yan'anj yya huin yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi, ataj sij. Nĭ sé urin xuman' Efeso nan huin ataj sij nuguan' daj. Sanĭ achéj sij nĭn' gachra' chruhua estado Asia nata' sij rian ni ngüi xi'í nuguan' daj. Nĭ guisĭj gahuin nico ni ngüi guxuman ruhua si gataj sij. ²⁷ Nĭ ni'i né' sisi sĭ ga cuidado né', nĭ guere' si-sun né'. Nĭ hué daj guere' nuhui nne yan'anj Diana nej. Daj si sisi nitaj si gunun yan'anj ni ngüi rian nuhui nne yan'anj daj, hué dan nĭ guere' man'an yan'anj xana daj xi'í si gani ruhua ni sij sisi nun ní'yanj yan'anj da ga mánj. Nĭ nico' ni ngüi mán nĭn' gachra' estado Asia yan'anj nari ra'a né' daj nga ni ngüi nne nĭn' gachra' chruhua xungüi nej. —Daj gataj Demetrio gunun ni tsínj 'yaj ra'a yan'anj daj.

²⁸ Nĭ ngaa gunun ni sij nuguan' daj, nĭ ducu ga'man ruhua ni sij. Nĭ gaguáj ni sij gataj ni sij:

—Huin achij yan'anj Diana nico' né' huin né' tsínj man xuman' Efeso. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij.

²⁹ Hué xi'í daj nĭ nachej ga'mi ni ngüi man xuman' daj gaguáj ni sij. Nĭ güéj ni sij guida'a ni sij nungüej tsínj gu'naj Gayo nga Aristarco ganucuj ni sij gan'anj ni sij 'ngo hue' xxi rian nahuin yu' ni

ngüi. Nĭ dugüi' Pablo huin nungüej sí'. Nĭ 'na' nungüej sí' estado Macedonia. ³⁰ Nĭ ruhua Pablo gatu sij rian man ni ngüi daj. Sanĭ nun ga'uej ni tsínj nico' Yan'anj gatu sij mánj. ³¹ Nĭ man doj ni tsínj nicaj dugüi' nga Pablo scanij ni tsínj nicaj sun 'na' ni sí' estado Asia. Nĭ ga'nĭj ni tsínj daj nuguan' rian Pablo sisi sĭ gatúj sij hue' xxi da mánj.

³² Diaj nahuin yu' ni ngüi, nĭ gaguáj go'ngo ni ngüi 'ngo nuguan'. Nĭ gaguáj ango ni sij ango nuguan'. Sanĭ nun acaj cuenta da'aj ni sij un sin huin 'yaj ni sij nahuin yu' ni sij.

³³ Nĭ ráj ra'a ni tsínj israelita 'ngo tsínj gu'naj Alejandro sisi ga'mi sí' rian ni ngüi. Nĭ dugunun ra'a sí' sisi dĭnj ganiquin' du'ua ni ngüi. Daj si ruhua sí' nata' sí' sisi nitaj gaquin' da'ui ni tsínj nico' Yan'anj mánj.

³⁴ Sanĭ ngaa xacaj ni sij cuenta sisi tsínj israelita huin Alejandro, ngaa nĭ da gaguáj ni sij huj hora. Nĭ gataj ni sij:

—Huin achij yan'anj Diana nico' né' huin né' ni tsínj man xuman' Efeso. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij.

³⁵ Hué dan nĭ gunucuj sranun gui'yaj sí' sisi dĭnj ganiquin' du'ua ni sij. Nĭ gataj sí':

—Gunun a ni é re' huin ín re' tsínj man xuman' Efeso si ga'mi. Ni'i daran' ni ngüi man chruhua xungüi sisi dugumi xuman' Efeso nuhui nne yan'anj Diana huin-ín' yan'anj guinij xata'. ³⁶ Nĭ rian na'ue gataj 'ngo tsínj daj sisi sé si xanga', ngaa nĭ hua nĭan si dĭnj gane du'ua á re'. Nĭ ga cuidado a ni é re' nga si gui'yaj á re'. ³⁷ Nĭ tsínj nicaj á re' 'na' á re' nan, nĭ nitaj si gui'yaj quij ni sij rian nuhui mánj. Nĭ nitaj si ga'mi quij ni sij xi'í dan'anj né' mánj. ³⁸ Sisi huin ruhua ni dugüi' Demetrio ga'mi gaquin' xi'í go'ngo ni tsínj daj, nĭ sun dan nne güesĭ nga ango ni tsínj nicaj sun. Ngaa nĭ ga'mi gaquin' ni sij rian ni tsínj nicaj sun. Nĭ gui'yaj yya ni sí' si-gaquin' go'ngo ni sij. ³⁹ Nĭ sisi hua ango nuguan' achin ga'mi ni é re',

ngaa n̄i ga'ue gu'i'yaj né' 'ngo junta daj rún' a'nin' si-ley né' sun. ⁴⁰ Ga cuidado né' nun sa' nun gataj ni tsínj nicaj sun sis̄i mán né' unun' né' nga ni sij. N̄i s̄i gunucuj né' gu'iri' né' nuguan' d̄anica'j né' rian ni sí' sis̄i n̄achinj snan'an'j ni sí' nga xi'í si 'yaj né' nánj. —Daj gataj sranun daj.

⁴¹ N̄i ngaa guis̄ij ga'mi sij daj, n̄i na'n̄ij sij nan' ni sij ducua' ni sij.

20

Viaje de Pablo a Macedonia y Grecia

¹ Hué dan n̄i ngaa na'man ruhua ni ngüi daj, n̄i gaquínj Pablo ga'na' ni tsínj digui'yun si-nuguan' Jesucristo ga'ui' sij 'ngo chrej rian ni sí'. Ngaa n̄i nanan sij ni tsínj daj. N̄i gataj sij sis̄i gan'an'j sij. ² N̄i gachin sij ni xuman' ngaj estado daj. N̄i n̄in' ruhua ga'ui' sij chrej rian ni ngüi nico' Jesucristo mán ni xuman' daj. Da' s̄ij da quis̄ij sij 'ngo estado gu'naj Grecia. ³ N̄i ngaa guis̄ij hua'nij yahui gane sij estado daj, n̄i gani ruhua sij gahui sij riō achéj rian nnee gan'an'j sij estado Siria. San̄i gunun sij sis̄i ruhua ni tsínj israelita dagahui' ni sí' man'an sij. Xi'í daj n̄i gani ruhua sij nanica'j sij estado Siria gachin sij estado Macedonia. ⁴ N̄i guinica'j dugüi' ango ni sij nga Pablo gan'an'j daran' ni sij. N̄i ni tsínj daj huin tsínj gu'naj Sópater 'na' sí' xuman' Berea. N̄i nungüej tsínj gu'naj Aristarco nga Segundo 'na' xuman' Tesalónica. N̄i tsínj gu'naj Gayo 'na' xuman' Derbe. N̄i guinica'j dugüi' Timoteo nej. N̄i hué daj guinica'j dugüi' Tíquico nga Trófimo 'na' nungüej sí' estado Asia. ⁵ N̄i ni tsínj daj gata' dian gan'an'j. N̄i man ni sij ana'uij ni sij xuman' Troas. ⁶ N̄i ngaa gachin gui'yanj xa ni ngüi israelita chrachrúnj nitaj si 'nij levadura, n̄i gatúj anin' únj chruhua 'ngo riō chéj rian nnee gahui únj gan'an'j únj xuman' Filipos. N̄i un'un' güi guis̄ij únj xuman' Troas rian nacaj dugüi' únj nga ango

ni sij. N̄i ichij güi gunáj únj xuman' daj.

Visita de despedida de Pablo en Troas

⁷ Güi dacój semana daj, n̄i nahuin yu' ni únj xa nuguan'an ni únj chrachrúnj. N̄i digyán Pablo nuguan' rian ni ngüi nico' Jesucristo mán yu'uj daj. N̄i rian gahui sij ango güi gan'an'j sij, n̄i gahuin sij ga'mi sij da da'aj yan'. ⁸ N̄i man únj nahuin yu' únj 'ngo chruhua cuarto nata' xata'. N̄i man n̄in' ruhua candil xiguinj. ⁹ N̄i nne 'ngo tsínj hua lij gu'naj Eutico rian ventana. N̄i rian a'mi xacan Pablo, n̄i ganun n̄in' ruhua nnej rian tsínj hua lij daj. Hué dan n̄i guinij sij chra hua'nij piso hue' nata' xata'. N̄i gahui' sij nachi nicaj ni sí'. ¹⁰ Ngaa n̄i nanij Pablo gan'an'j guitaj sí' níman tsínj hua lij daj. N̄i nanan sí' níman daj. N̄i gataj Pablo gunun ni tsínj daj:

—S̄i guxu'ui' a ni é re' mánj. Hua n̄i'na' sij nánj. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

¹¹ Hué daj s̄ij n̄i nanica'j Pablo gahui sij gan'an'j sij chruhua hue' nata' xata'. N̄i gura' da'aj sij chrachrúnj xa ni sij. N̄i gahuin sij ga'mi sij da' guerenga'. Ngaa n̄i gahui sij gan'an'j sij. ¹² N̄i gahuin n̄ia' nico ruhua ni sij xi'í si hua n̄i'na' tsínj hua lij guinij daj nicaj ni sij gan'an'j sij.

Viaje de Troas a Mileto

¹³ N̄i gata' dian anin' únj gan'an'j únj nga riō guis̄ij únj xuman' Asón. Daj si hua ga'mi né' si nacaj anin' únj Pablo yu'uj daj xi'í si gahuin ruhua sij gache sij guis̄ij sij xuman' Asón daj. ¹⁴ N̄i ngaa ganacaj dugüi' ni únj nga Pablo xuman' Asón, n̄i gahui sij chruhua riō nga anin' únj xuman' Mitilene. N̄i gan'an'j daran' únj. ¹⁵ Ngaa n̄i gahui únj chruhua riō. N̄i ango güi guis̄ij únj n̄ichrun' 'ngo yu'uj gu'naj Quío. N̄i ango güi guis̄ij únj 'ngo yu'uj gu'naj Samos. N̄i gunáj únj xuman' Trogilio 'ngo yan'. N̄i ángo güi guis̄ij únj xuman'

Mileto. ¹⁶ Nĩ hué daj gui'yaj únj si nun ga'uej Pablo gan'anj sij xuman' Efeso. Daj si na'uej sij gahuin ran sij gane sij estado Asia rian ngaj xuman' daj si huin ruhua sij guisij yoq sij xuman' Jerusalén güi huin gui'yanj Pentecostés.

Discurso de despedida de Pablo en Mileto

¹⁷ Ngaa mán ni únj xuman' Mileto, nĩ ga'nĩj Pablo 'ngo nuguan' gan'anj xuman' Efeso. Nĩ gaquínj sij ga'na' ni tsínj huin achij man scanij ni ngüi nahuin chre' nico' Jesucristo xuman' daj. ¹⁸ Nĩ ngaa guxuman ni sij, nĩ gataj Pablo gunun ni sij:

—Ni'i sa' ni é re' daj gui'yā scanij a ni é re' asij güi ga'na' sinij estado Asia. ¹⁹ Nĩ daran' ni güi ganēj scanij ni é re', nĩ gui'yaj sūnj rian Señor. Nĩ nagui'yaj le man'ānj. Nĩ gaco nĩn' ruhuāj nej. Nĩ guiran' nĩn' ruhuāj sayun, gui'yaj ni tsínj israelita nej. ²⁰ Sanj nun dunā si natāj rian án re' daran' si ní'yanj án re'. Nĩ digyānj rian ni é re' chruhua cayu ngā chruhua ducua' ni é re'. ²¹ Nĩ natāj rian ni tsínj israelita ngā rian ni tsínj 'na' anēj chrej sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nĩ guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij Jesucristo huin Señor nico' né'.

²² 'Yyaj nĩ a'nĩj Espíritu Santo gan'ān xuman' Jerusalén. Nĩ nun ni'inj ní' daj guiran'ānj gan'ān xuman' daj. ²³ Urin si ni'inj huin sisi ngaa achē daran' ni xuman', nĩ ataj Espíritu Santo riānj sisi ana'uij ducua' yūnj. Nĩ guiran' nĩn' ruhuāj sayun nej. ²⁴ Güendāj nĩ nitaj si gahuin si gahuĩj. Nĩnanj huin ruhuāj gachē gui'yaj sūnj da ganahuij sun duguta sun Jesús yūnj natāj ni nuguan' sa' daj 'yaj Yan'anj sinduj rian né'. ²⁵ Nĩ yyaj nĩ ni'inj sisi scanij a ni é re', nĩ 'ngo ni ango ni é re' s'j guini'i yūnj ga mánj. Nĩ huin ín re' ni tsínj gunun nuguan' ga'mĩ xi'í sun nicaj Yan'anj rian né'. ²⁶ Xi'í daj nĩ huin ruhuāj gataj yyāj gunun a ni é re' yyaj sisi nitaj gaquin' da'uij

sisi gan'anj 'ngo dugüi' ni é re' rian yan'an. ²⁷ Daj si hua natāj rian án re' daran' si huin ruhua Yan'anj si gui'yaj a ni é re'. Nĩ nitaj si huaj si garij huĩj nĩ a 'ngo nuguan' mánj.

²⁸ 'Xi'í daj nĩ daj rún' dugumi 'ngo tsínj daj dánj sij xachij, nĩ hué daj dugumi ni é re' man'an án re' ngā daran' ni ngüi nico' Yan'anj nej. Nĩ huin ín re' tsínj huin achij niquin' scanij ni sij, gui'yaj Espíritu Santo. Xi'í daj dugumi a ni é re' niman ni sij. Nĩ naru'ue man'an Señor si-tun man'an sij guirānj sij ni ngüi nico' Yan'anj xāngā' daj. ²⁹ Nĩ ni'inj sisi ngaa gan'ān, nĩ ga'na' ango ni tsínj digya' yun'unj. Nĩ rún' 'yaj 'ngo xá'yanj da'a xachij, hué daj gui'yaj ni sí' ngaa ga'na' ni sij rian ni é re'. ³⁰ Nĩ hué scanij ni man'an ni é re', nĩ gahui ni tsínj ga'mi nuguan' yyā xi'í si gahuin ruhua ni sij sisi guinico' ni ngüi nico' Yan'anj ni sí'. ³¹ Xi'í daj nĩ nĩ'yaj sa' á re'. Nĩ nanun ruhua ni é re' sisi huā'nij yyā yo' nun dunā si riqui' 'ngo ducuanj rian daran' ni é re' nugüi nigan'. Nĩ da gacōj xi'í ni é re' nej aj.

³² 'Yyaj nĩ naga'uij ni é re' rian Yan'anj. Nĩ dunā nuguan' rian ni é re' sisi ga'ue gui'yaj Yan'anj sinduj rian án re'. Nĩ nicaj nuguan' daj fuerza sisi sa' doj guinico' a ni é re' Yan'anj. Nĩ nuguan' daj nicaj fuerza si ga'ue guiman sa' nuguan'an án re' ngā daran' ni ngüi gahuin sa' rian Yan'anj.

³³ 'Nitaj si gahuin ruhuāj nicā san'anj plata ngā san'anj oro nej, si-gan' go'ngo ni ngüi mánj. ³⁴ Sanj hua ni'i sa' ni é re' sisi gui'yaj sūnj ngā ra'āj daj da guiri'ij si achin riānj ngā si achin rian ni tsínj nicaj dugüi' ngāj nej. ³⁵ Nĩ digyānj rian ni é re' ngā daran' si gui'yā sisi hué daj gui'yaj sun daran' né'. Ngaa nĩ ga'ue chracuij né' ni ngüi yacorān'. Nĩ ganānun ruhua ni é re' si-nuguan' Señor Jesús. Nĩ gataj sij: "Huin niā' ruhua doj tsínj a'ui' ra'a dugüi' sij daj ngā tsínj nahuin ra'a

ni rasun 'yaj ni dugüi' sij." Daj gataj Señor Jesús gunun né'. —Gataj Pablo gunun ni tsínj 'na' xuman' Efeso.

³⁶ Nj ngaa guisj ga'mi Pablo nuguan' daj rian ni sí', nj ganiquin' ráj dacoj sij nga ni sí'. Nj gachínj jni'yaj daran' ni sij rian Yan'anj. ³⁷ Nj gaco njn' ruhua daran' ni sij. Nj nanan ni sij Pablo. Nj garun du'ua ni sij sí'. ³⁸ Nj ganani nico ruhua ni sij xi'í si hua gataj Pablo sisi sj guini'i ni sij sí' ga mánj. Ngaa nj gata dugüi' ni sij gan'anj njcaj ni sij gatu sí' chruhua riõ achéj rian nnee gan'anj sí'.

21

Viaje de Pablo a Jerusalén

¹ Hué dan nj ngaa dunáj ni únj ni sij, nj gahui anin' únj chruhua riõ gan'anj njca ni únj da' yu'uj gu'naj Cos. Nj ango güi guisj únj 'ngo yu'uj gu'naj Rodas. Ngaa nj guisj únj xuman' Pátara. ² Nj hué xuman' daj, nj nari' anin' únj riõ huaj xuman' Fenicia. Ngaa nj gahui ni únj gan'anj únj. ³ Hué dan nj guini'i anin' únj yu'uj gu'naj Chipre. Nj gachin únj chrej ra'a sa' yu'uj daj guisj únj estado Siria rian ngaj 'ngo xuman' gu'naj Tiro. Nj yu'uj daj gahui únj chruhua riõ xi'í si huin ruhua ni tsínj dugumi riõ daj gujri ni sij carga man chruhua riõ.

⁴ Nj nano' anin' únj ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Nj nari' únj ni sij. Nj guna únj ichij güi nga ni sij. Nj hua ga'mi chrun Espiritu Santo rian ni sij sisi sj gan'anj Pablo xuman' Jerusalén, gataj ni sij gunun sí'. ⁵ Sanj ngaa guisj ichij güi daj, nj gahui anin' únj gan'anj únj. Nj gan'anj njcaj ni ducua ni tsínj nico' Jesucristo daj anin' únj da' du'ua xuman' daj. Nj ganiquin' ráj dacoj daran' ni únj rian yo'ój chru ngaj du'ua nnee yan'anj gachínj jni'yaj ni únj rian Yan'anj. ⁶ Hué dan nj nanan daran' ni únj ni dugüi' ni únj. Nj natúj anin' únj chruhua riõ achéj

rian nnee. Nj nanicaj ni sij guinan' ni sij ducua ni sij.

⁷ Nj gahui anin' únj xuman' Tiro guisj únj xuman' Tolemaida. Nj nacaj dugüi' únj nga ni tsínj nico' Jesucristo xuman' daj. Nj guna únj urin güi nga ni sij. ⁸ Ango güi gahui únj nga Pablo gan'anj únj guisj únj xuman' Cesarea. Nj gan'anj únj ducua Felipe huin sí' 'ngo tsínj chéj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Nj huin sí' 'ngo ni ichij ni tsínj chracuij ni xuhuij ni tsínj apóstol huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nj guna anin' únj nga sí'. ⁹ Nj nne yan gan'anj da'ni xana Felipe. Nj huin ne ngüi a'mi nuguan' riqui Yan'anj rian ne. ¹⁰ Ngaa guisj ga'i güi gane únj yu'uj daj, nj guisj 'ngo tsínj 'na' estado Judea gu'naj sí' Agabo. Nj huin sí' 'ngo tsínj a'mi nuguan' riqui Yan'anj rian sí'. ¹¹ Nj ngaa guisj tsínj daj rian nne únj, nj guida'a sij danij sincho Pablo. Nj numij sij ra'a sij nga dacój sij. Nj gataj sij:

—Ataj Espiritu Santo sisi xuman' Jerusalén, nj hué daj gunumi ni tsínj israelita tsínj danij sincho nan naga'ui' ni sí' ra'a ni tsínj 'na' anéj chrej. —Daj gataj tsínj daj.

¹² Nj ngaa gunun únj nga ni tsínj man xuman' Cesarea nuguan' daj, nj ga'mi yaco únj rian Pablo sisi sj gan'anj sij xuman' Jerusalén mánj. ¹³ Sanj gataj Pablo:

—Nj un sin huin nj aco a ni é re', nj nani ruhuāj, 'yaj á re' únj. Hua njca ruhuāj sisi gumini ni sij yünj xuman' Jerusalén. Sanj sé urin si gumini ni sij, sanj hua njca ruhuāj gahuij xuman' daj xi'í Señor Jesús. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

¹⁴ Nj rian nun ga'ue gunun Pablo si-nuguan' únj, nj ga'nin' ruhua únj, gataj únj:

—Si guj'yaj Señor si aran' ruhua sij nánj. —Daj gataj ni únj.

¹⁵ Nj ngaa guisj ni güi daj, nj guj'yaj xugüi anin' únj. Nj gan'anj únj xuman' Jerusalén. ¹⁶ Nj guinicaj

dugüi' go'ngo ni tsínj nico' Jesucristo 'na' xuman' Cesarea nga ni únj gan'anj únj. Ní nicaj ni sí' ni únj gan'anj ni sí' ducua' 'ngo tsínj gu'naj Mnasón 'na' sí' yo'ój gu'naj Chipre huin sí' 'ngo tsínj nico' Jesucristo asij ná. Ní guna únj ducua' sí'.

Arresto de Pablo en el templo

17 Ní ngaa guisíj ni únj xuman' Jerusalén, ní gahuin nia' ruhua ni tsínj xuman ruhua ni' Jesucristo guisíj únj rian ni sij. 18 Ní ango güi, ní gan'anj ní'yaj Pablo rian nne Jacobo nga ni únj. Ní nahuin chre' daran' ni tsínj huin achij yu'uj daj. 19 Ní gachínj snan'anj Pablo sisi hua sa' nne ni sij. Hué dan ní nata' sí' da' go'ngo nuguan' guí'yaj sa' Yan'anj nga ni tsínj 'na' anéj chrej ngaa nata' sí' si-nuguan' Yan'anj rian ni sij. 20 Ní ngaa gunun ni sij si gataj Pablo, ní ga'mi sa' 'ueé ni sij rian Yan'anj. Ní gataj ni sij rian Pablo:

—Ní'yaj sa' re' jnanj. Scanij ni tsínj israelita, ní man ga'i mí ni tsínj xuman ruhua ni' Jesús. Sanj huin ruhua daran' ni sij dagahuin ni sij si-ducuanj Moisés. 21 Ní hua gunun ni sij nuguan' sisi digyán man'án re' rian ni tsínj israelita man scanij ni tsínj 'na' anéj chrej sisi sí xacaj ni sí' cuenta nga si ga'nin' Moisés sun rian né'. Ní gunun ni sij si gatáj re' sisi sí guta' ni sij da'nga' nneé cúj da'níj ni sij. Ní sí guinico' ni sij si-chrej ni xí' guimán asij ná. 22 Ní un sin guí'yaj únj, ruhua re' únj. Xanga' sisi xacaj cuenta ni sij sisi guisíj re' yu'uj nan, ngaa ní nahuin yu' ni sij.

23 'Xí'í daj ní guí'yaj re' rún' gataj únj nan. Niquin' gan'anj tsínj scanij ni únj nan. Ní hua nian dagahuin ni sij nuguan' gataj yya ni sij rian Yan'anj. 24 Ngaa ní guinicaj dugüi' re' gan'anj re' nga ni sij. Ní naga'ui' anin' é re' man'an án re' rian Yan'anj. Ní naru'ue re' si gahuin si-gasto ni sij dagahui' ni sij xucu rian Yan'anj. Ngaa ní ga'ue gaca can chra ni sij. Ní hué chrej daj guini'i

ni tsínj daj sisi sé si xanga' huin ni nuguan' gunun ni sij xi'í man'án re'. Ní guini'i ni sij sisi dagahuin man'án re' rian si-ley Moisés nej.

25 'Sanj güenda ni tsínj 'na' anéj chrej nico' Jesucristo huin ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo, ní guisíj garun ni únj 'ngo yanj rian ni sí'. Ní hua gataj ni únj sisi nitaj nunj huin sisi dagahuin ni sij si-ducuanj Moisés manj. Maan si sí xa ni sij nneé xucu ga'ui' ni ngüi rian yan'anj nari ra'a ni ngüi. Ní sí xa ni sij tun nga nneé xucu duguáj ni sij xá xú'. Ní sí guí'yaj ni sij gaquin' nga ango yun'unj xana manj. Hué daj garun únj rian ni sij. —Gataj ni tsínj huin achij daj gunun Pablo.

26 Ngaa ní nicaj dugüi' Pablo nga gan'anj ran' tsínj daj. Ní ango güi gan'anj nuguan'an ni sij naga'ui' ni sij man'an ni sij rian Yan'anj. Asij ní gatúj sij chruhua nuhui nata' sij rian chrej un güi huin ganahuij naga'ui' ni sij man'an ni sij rian Yan'anj. Ní hué güi daj huin ngaa ga'ui' go'ngo ni sij xucu rian Yan'anj xi'í ni sij.

27 Ní ngaa ruhua guisíj ichij güi daj, ní guini'i doj ni tsínj israelita 'na' estado Asia si niquin' Pablo chruhua nuhui. Hué dan ní ga'man ruhua daran' ni ngüi nahuin chre' yu'uj daj, guí'yaj ni sij. Hué dan ní guida'a ni sij Pablo. 28 Ní gaguáj ni sij. Ní gataj ni sij:

—Ni tsínj israelita, chracuij ni é re' ni únj si hué tsínj nan chéj sij daran' yu'uj digyán sij rian ni ngüi ni nuguan' unun' nga ni únj huin ni únj ni tsínj israelita. Ní unun' si-nuguan' sij nga si-ducuanj Moisés nga nuhui nan nej. Ní gatúj go'ngo ni tsínj griego chruhua nuhui nan, guí'yaj sij nej. Ní xi'í daj ní gahuin quij ruhua nuhui nan. —Hué daj gataj ni sij.

29 Ní hué daj gataj ni sij si hua guini'i ni sij guinicaj dugüi' Pablo nga tsínj gu'naj Trófimo riqui xuman' daj huin sí' 'ngo tsínj 'na' xuman' Efeso. Ní gani ruhua ni sij

sisi gatu sí' chruhua nuhui, gui'yaj Pablo.

³⁰ Nì ga'man ruhua daran' ni tsínj man xuman' daj. Nì gunánj ni sij ga'na' guida'a ni sij man'an Pablo ganucuj ni sij guiri ni sij sí' ne' chrej xe' nuhui daj. Nì hué 'ngo hora daj naránj ni sij rian nuhui. ³¹ Nì hua huin ruhua dagahui' ni sij Pablo ngaa gunun snado huin achij rian xi'nin' snado daj sisi aguáj daran' ni ngüi mán xuman' Jerusalén. ³² Ngaa nì nicaj snado huin achij daj ni snado nico' sij nga ni snado centurión nej. Nì gunánj ni sij gan'anj nì'yaj ni sij rian man ni ngüi daj. Nì ngaa guini'i ni ngüi snado huin achij daj nga ni snado nico' sí', ngaa nì duna ni sij si ga'ui' ni sij Pablo. ³³ Ngaa nì gahuin nichrun' snado huin achij daj rian nne Pablo. Nì guida'a sij sí'. Nì ga'nin' sij sun sisi gumí ni sij huíj cadena sí'. Asíj nì nachínj snan'anj sij ni ngüi un sin huin sí', nì nunj huin gui'yaj sí'.

³⁴ Nì nini huin nuguan' gaguáj go'ngo ni ngüi daj. Nì gaguáj ango ni sij ango nuguan' gachej ga'mi ni sij. Nì nun ri' ruhua snado huin achij daj si gui'yaj yya sij xi'í si guixij ruhua sij si gaguáj ni sij. Hué dan nì ga'nin' sij sun sisi nicaj ni snado gan'anj ni sí' ducua' ni sí' Pablo. ³⁵ Nì ngaa hua guisij ni snado gahui ni sij rian scalera guisij ni sij rian man ni sij, nì gata xata' ni sij Pablo guisíj ni sij. Daj si nin' ruhua huin ruhua ni ngüi dagahui' ni sij Pablo.

³⁶ Nì nico' ran ni ngüi huaj ne' rucu ni sij. Nì gaguáj ni sij. Nì gataj ni sij:

—Dagahui' a ni é re' sí'. —Gataj ni sij ni'yaj ni sij Pablo.

Defensa de Pablo ante el pueblo

³⁷ Nì ngaa huaj gatu ni sij nga Pablo rian man ni sij, nì nachínj snan'anj Pablo snado huin achij daj. Nì gataj sij:

—Ga'ue ga'mi doj nga re' ní'. —Daj gataj Pablo gunun snado huin achij daj.

Ngaa nì gataj snado huin achij daj:

—Chrun re' ga'mi re' snánj griego ní'. ³⁸ Nì sé re' huin tsínj 'na' ne' Egipto gunún' re' nga gobierno, nì gahui gan'anj mí snado nga re' gan'anj quij qui'yanj naco asij ganij mí'. —Daj gataj snado huin achij daj nachínj snan'anj sij Pablo.

³⁹ Ngaa nì gataj Pablo:

—Huēj huin 'ngo tsínj israelita 'nāj xuman' Tarso huin-ín' 'ngo xuman' huin achij ngaj estado Cilicia. Saní guí'yáj re' sinduj riqui re' si ga'mi rian ni ngüi aj. —Daj gataj Pablo.

⁴⁰ Hué dan nì ga'ui' snado huin achij permiso. Ngaa nì gan'anj niquin' Pablo rian scalera daj. Nì dugunun ra'a sij rian ni ngüi sisi dínj gahuin du'ua ni sí'.

Nì ngaa ganiquin' du'ua ni sí', nì ga'mi Pablo snánj hebreo rian ni sij. Nì gataj sij:

22

¹ —Gunun sa' á re' si gatā gunun a ni é re' xi'í man'ānj huin ín re' jnánj né' nga da'nun' né'. —Daj gataj Pablo.

² Nì ngaa gunun ni sij ga'mi Pablo snanj hebreo, ngaa nì nani sa' chraquij ni sij. Nì gataj Pablo:

³ —Huēj huin tsínj israelita. Nì ga'ngā xuman' Tarso, estado Cilicia. Saní gachī xuman' Jerusalén nan. Nì digui'yūnj nga maestro gu'naj Gamaliel. Nì gahuin chrun sa'āj si-ley ni xí' nej. Nì xanga' yya gui'yaj sūnj si-sun Yan'anj. Nì daj rún' 'yaj ni é re' acuan', hué daj gui'yā nej.

⁴ Asíj sini nì chran' yun'un ni ngüi nicaj dugüi' nga Jesús. Nì gahuin ruhuāj dagahuíj ni sij. Nì gumí ni sij. Nì garī ducuga' ni tsínj nga ni ngüi xana nej. ⁵ Nì chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij huin ni sij testigo sisi hué daj gui'yā. Nì riqui ni sí' yanj carta nicā gan'an rian ni dugüi' né' ni tsínj israelita nne xuman' Damasco. Nì huaj nanōj ni ngüi nico' Jesús. Ngaa nì nicā

ga'nāj xuman' Jerusalén gahuin ni sij castigo, ruhuāj aj.

6 'Sanj ngaa huaj gahuin nīchrūnj xuman' Damasco gaxuj, nī nasinūnj chre ga'na' 'ngo yan'an xata' guixiguin ganicaj rian huaj man'anj. 7 Nī 'ngo ganatū rian yo'ój. Nī gunūnj 'ngo tsínj ga'mi ngāj. Nī gataj sij: "Saulo, Saulo, un sin huin nī chran' yun'únj re' man'anj únj." Daj gataj tsínj daj gunūnj. 8 Ngaa nī: "Nī un sin huin re', Señor." Gataj man'anj. Ngaa nī gataj sij: "Huēj huin Jesús 'na' Nazaret. Hué man'anj huin chran' yun'únj re' aj." Daj gataj Jesús gunūnj. 9 Nī guini'i yya ni tsínj huan'anj ngāj yan'an daj. Nī guxu'ui' ni sij. Sanj nun gunun ni sij nuguan' ga'mi Jesús riānj mánj. 10 Ngaa nī gataj man'anj: "Daj guiyā, ruhuá re', Señor." Gataj man'anj. Ngaa nī gataj Señor gunūnj: "Nāchica re' gan'anj re' xuman' Damasco. Yu'uj daj gataj ni sij gunun re' daran' si huin guiyāj re' aj." Daj gataj sij gunūnj. 11 Nī rian gahuin durij guiyāj yan'an xiguin nucuj daj, ngaa nī guida'a ni tsínj nicaj dugūi' ngāj ra'āj gan'anj ni únj guisj únj xuman' Damasco.

12 'Nī xuman' daj nne 'ngo tsínj gu'naj Ananías. Nī hua cuidado sij dagahuin sij si-ley Moisés. Nī a'mi sa' daran' ni tsínj israelita man xuman' Damasco xi'í sij. 13 Nī ga'na' nī'yaj Ananías man'anj. Nī ngaa guisj sij, nī gataj sij gunūnj: "Jnānj Saulo, yyaj nī naxiguin rián re'." Gataj sij. Nī 'ngo hora naxiguin riānj guini'yā sij. 14 Nī gataj sij: "Nacui Yan'anj nico' ni xi' man'án re' sisi guini'i sa' re' si huin ruhua man'an Yan'anj. Nī huin ruhua Yan'anj sisi guini'í re' tsínj hua nīca nīn' ruhua huin sí' Jesús. Nī gunun re' si-nuguan' man'an Jesús, ruhua Yan'anj nej. 15 Daj si gahuin man'án re' tsínj nata' xi'í Jesús rian daran' ni xungūi. Nī gan'anj nata' re' si guini'í re' nga si gunún re' rian ni ngūi. 16 Yyaj nī si gano'ó re' nāchica re'. Nī

gan'anj gata' nneé re' nga si-xugūi Señor. Nī jnaruhui sij si-gaquin' re' aj." Gataj Ananías riānj.

17 'Hué dan nī ngaa nanicā xuman' Jerusalén, nī gan'an nuhui gachínj jni'yā. Nī digyán Yan'anj 'ngo rasun riānj. 18 Nī guini'ínj man'an Señor. Nī gataj Señor gunūnj: "Yoo gahui re' xuman' Jerusalén. Daj si si garāj xina ni sij nuguan' nata' re' xi'ij mánj." Daj gataj Señor gunūnj. 19 Hué dan nī gataj man'anj: "Señor, ni'i ni sij sisi gatúj man'anj daran' ni nuhui, nī garij man'anj ducuaga' daran' ni ngūi xuman ruhua ni'í re'. Nī garī nne' xiráj ni sij nej. 20 Nī ni'i ni sij sisi ngaa gayanj si-tun man'an Esteban huin sí' tsínj guiyāj sun rián re' ga'mi sí' si-nuguan' man'án re', ngaa nī niquin' man'anj yu'uj daj. Nī ga'ue sisi dagahui' ni sij sí'. Nī da' dugumij si-gan' ni tsínj dagahui' daj." Hué daj gatā gunun Señor. 21 Sanj gataj Señor: "Gūij si a'nī gan'anj gan' re' rian ni ngūi man anéj chrej." Daj gataj Señor gunūnj. —Gataj Pablo gunun ni tsínj nahuin yu' daj.

Pablo en manos del tribuno

22 Nī gunun ni ngūi si-nuguan' Pablo da' nuguan' daj. Sanj ngaa ga'mi sij xi'í ni tsínj 'na' anéj chrej, nī gaxi'í ni sij gaguáj ni sij. Nī gataj ni sij:

—Si gahui' naj tsínj nan. Si ga'ue ga nī'na' sij rian xungūi mánj. —Hué daj gataj ni sij xi'í Pablo.

23 Nī rian aguáj ni sij naganan' ni sij si-gan' ni sij dagaman' ni sij yo'ój yaj xata', 24 hué dan nī ga'nin' snado huin achij sun sisi na'nij ni snado Pablo rian man ni sij. Nī gataj sí' sisi gari ni sij nne' xiráj Pablo sisi gataj Pablo un sin xi'í huin aguáj ni ngūi ni'i ni sij Pablo. 25 Sanj ngaa guisj gumij ni sij nga nīj, nī hua ruhua ni sij ga'ui' sij nne', ngaa nī nachínj snan'anj Pablo capitán niquin' daj. Nī gataj sí':

—Nīcaj sun ni é re' ga'ui' re' nne' 'ngo tsínj romano ní'. Nī achin si

ga'ui' ni sij gaquin' xi'í man'anj.
—Daj gataj Pablo gunun capitán daj.

²⁶ Nĭ ngaa gunun capitán nuguan' daj, nĭ gan'anj nata' snan'anj sij gunun snado huin achij daj. Nĭ gataj sij:

—Ga cuidado si gui'yáj re' si tsínj nan huin 'ngo tsínj romano. —Daj gataj sij gunun snado huin achij daj.

²⁷ Ngaa nĭ gan'anj snado huin achij daj rian niquin' Pablo. Nĭ nachínj snan'anj sij. Nĭ gataj sij:

—Xanga' hué re' huin 'ngo tsínj romano ní'. —Daj gataj sij.

—Huěj huin nánj. —Gataj Pablo.

²⁸ Ngaa nĭ gataj snado daj:

—Gutin' nĭn' ruhuāj san'anj da gahuinj tsínj romano. —Daj gataj sij.

Ngaa nĭ gataj Pablo:

—Huěj huin 'ngo tsínj romano ga'ngā ni nánj an. —Daj gataj Pablo.

²⁹ Asíj nĭ ni tsínj ruhua gari nne' xiráj Pablo, nĭ guxun ni sí' man'an sí'. Nĭ guxu'ui' snado huin achij daj si hua numĭj sij Pablo huin sí' 'ngo tsínj romano.

Pablo ante el concilio

³⁰ Nĭ huin ruhua snado huin achij daj guini'i sij un sin xi'i huin a'mi gaquin' ni tsínj israelita rian xi'í Pablo. Hué dan nĭ ango güi nĭ ga'nin' sij sun sisi nachi ni snado Pablo. Nĭ ga'nin' sij sun si nahuin yu' ni chrej huin achij nga daran' ni tsínj man junta nico. Ngaa nĭ guiri sij Pablo gani sij rian ni tsínj man junta nico daj.

23

¹ Ngaa nĭ ni'yaj sa' Pablo rian ni tsínj man junta daj. Nĭ gataj sij:

—Jnánj né', da acuan' nĭ nĭnanj sa' gui'yā rian Yan'anj. Nĭ nitaj gaquin' nun nimānj mánj. —Daj gataj Pablo.

² Hué dan nĭ ga'nin' Ananías sun rian ni tsínj niquin' nichrun' nga Pablo sisi ra'ui ra'a ni sí' du'ua Pablo. Nĭ Ananías huin chrej a'nin' rian ni chrej. ³ Ngaa nĭ gataj Pablo gunun sij:

—Ga'ui' Yan'anj man'án re' huin re' tsínj digya' yun'unj. Hué nné re' nāgui'yaj yyá re' si-nuguan'anj rún' a'nin' ley sun. Nĭ sisi hué daj 'yáj re', ngaa nĭ un sin huin, nĭ a'nín' re' sun sisi ga'ui' ni sij man'anj únj. Daj si sé daj a'nin' ley sun mánj. —Daj gataj Pablo.

⁴ Ngaa nĭ gataj ni tsínj niquin' xi'nĭj Pablo gunun sij:

—Hué tsínj nan huin chrej huin rian nĭn' rian Yan'anj. Ngaa nĭ un sin huin nĭ a'mí re' daj rian sí' únj. —Daj gataj ni sij gunun Pablo.

⁵ Ngaa nĭ gataj Pablo:

—Nun guini'inj sisi chrej huin rian nĭn' huin sí' man jnánj. Daj si hua garun ni sij rian yanj asij hua ná: “Sĭ ga'mi quij né' nĭ'yaj né' tsínj nicaj sun rian ni dugüi' né'.” —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁶ Ngaa nĭ xacaj sa' Pablo cuenta sisi da'aj ni sij huin tsínj saduceo. Nĭ ango da'aj ni sij huin tsínj fariseo. Ngaa nĭ ga'mi nucuj Pablo rian ni tsínj man junta daj. Nĭ gataj sij:

—Jnánj né', huěj huin tsínj fariseo. Nĭ tsínj fariseo huin chrē nej. A'mi gaquin' ni sij riānj xi'í si xuman ruhuāj sisi ga'ue gana'nij ni tsínj gahui'. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁷ Ngaa nĭ ngaa gataj Pablo nuguan' daj, nĭ gaxi'i gunun' ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo. Nĭ gura' da'aj huĭj xi'nin' man'an ni sij. ⁸ Daj si ataj ni tsínj saduceo sisi nitaj si gana'nij ni tsínj gahui'. Nĭ ataj ni sij sisi nitaj ángel mánj. Nĭ nitaj niman ni ngüi, ataj ni sij nej. Sanĭ ni tsínj fariseo xuman ruhua daran' ni nuguan' nan.

⁹ Ngaa nĭ gagúaj daran' ni sij. Nĭ naxuman go'ngo ni tsínj digyán si-ley Yan'anj rian ni ngüi huin ni sí' tsínj fariseo. Nĭ gataj ni sí':

—Nitaj si da'ui tsínj nan gaquin' ruhua únj mánj. Si ruhuaj, nĭ ga'mi 'ngo níman nga sij, asĭ ga'mi 'ngo ángel nga sij, si ruhuaj. Sĭ gunún' nga Yan'anj mánj. —Daj gataj ni sij.

10 Nĩ ducu gunun' ni tsĩnj man junta daj. Xi'í daj nĩ guxu'ui' snado huin achij daj sisi gũtin' ni sij Pablo. Hué daj nĩ gaquĩnj sij ga'na' go'ngo ni snado guĩri ni sí' Pablo scanij ni sij nĩcaj ni sí' gan'anj sí' chruhua hue' rian man ni sí'.

11 Nĩ ngaa guinĩ ango güi, nĩ narugüi' Señor rian Pablo. Nĩ gataj Señor:

—Ga nucuaj nimán re'. Daj si daj rún' ga'mi re' rian xi'ij rian ni tsĩnj man xuman' Jerusalén nan, nĩ hué daj ga'mi re' rian ni tsĩnj man xuman' Roma nej. —Daj gataj Señor gunun Pablo.

Complot contra Pablo

12 Ango güi nĩ daga'mi dugüi' go'ngo ni tsĩnj israelita si dagahui' ni sij Pablo. Nĩ gataj ni sij sisi sũ guiri' ni sij dagahui' ni sij Pablo, ngaa nĩ ga'ue gu'yaj Yan'anj castigo ni sij. Nĩ gataj ni sij sisi sũ xa ni sij sũ go'o ni sij da guiri' ni sij dagahui' ni sij sí'. Nĩ guta' nĩca yya ni sij sisi hua yya si a'mi ni sij.

13 Nĩ gachin chra huĩj xia ni tsĩnj daga'mi dugüi' daj.

14 Hué daj sũj nĩ gan'anj ni tsĩnj daj rian ni chrej a'nin' nga ni tsĩnj huin achij nej. Nĩ gataj ni sij:

—Hua guta' nĩca yya ni únj sisi xa ni únj ngaa nun gunucuaj ni únj dagahui' ni únj Pablo, nĩ ga'ue gu'yaj Yan'anj castigo ni únj. 15 Yyaj nĩ gachinj jni'yaj á re' nga ni tsĩnj man junta nico nan rian snado huin achij daj sisi guĩnicaj sij a'yoj Pablo ga'na' sij rian án re'. Nĩ gataj á re' sisi hua nian guĩni'i a ni é re' doj xi'í Pablo. Nĩ ngaa achin guĩsij sij nan, nĩ a hua chrũn ruhua únj dagahui' únj sij chruhua chrej. —Daj gataj ni tsĩnj daj.

16 Sanĩ gunun da'nĩj xiga'uij Pablo xi'í gaquin' daj. Hué dan nĩ gan'anj sij gatũj sij rian man ni snado. Nĩ nata' sij nuguan' daj gunun Pablo.

17 Ngaa nĩ gaquĩnj Pablo ga'na' 'ngo snado centurión, nĩ gataj sij:

—Guĩnicaj re' tsĩnj le nan gan'anj sij rian snado huin achij si hua 'ngo nuguan' nata' sij gunun sí'. —Daj gataj Pablo.

18 Ngaa nĩ nĩcaj centurión stucun' Pablo gan'anj sij rian snado huin achij daj. Nĩ gataj sij:

—Gaquĩnj Pablo guĩsij man'anj rian sí' huin sí' tsĩnj nun ducuaga'. Nĩ gachinj jni'yaj sí' sisi guĩnicā tsĩnj hua le nan ga'nāj rián re' si hua 'ngo nuguan' nĩcaj sij nata' sij gunun re'. —Daj gataj centurión daj gunun snado huin achij.

19 Ngaa nĩ guida'a snado huin achij daj stucun' Pablo. Nĩ gan'anj nĩni nungüej sij nachinj snan'anj sí' man'an sij. Nĩ gataj sí':

—Nĩ un sin huin ruhua re' gataj re' gunũnj únj. —Daj gataj sí'.

20 Hué dan nĩ gataj stucun' Pablo:

—Hua daga'mi dugüi' ni tsĩnj israelita sisi gachinj jni'yaj ni sij rián re' nĩcaj re' Pablo gan'anj re' a'yoj rian junta nico. Nĩ gataj ni sij sisi ruhua ni sij guĩni'i ni sij doj xi'í Pablo. 21 Sanĩ sũ guxuman ruhua re' si gataj ni sij si gachin chra huĩj xia tsĩnj mán ana'uij huĩ du'ua chrej. Nĩ sisi xa ni sij go'o ni sij ngaa nun dagahui' ni sij Pablo, ngaa nĩ ga'ue gu'yaj Yan'anj castigo ni sij, ataj ni sij. Nĩ hua guta' nĩca yya ni sij sisi hué daj gu'yaj ni sij. Nĩ yyaj man chrũn ni sij ana'uij ni sij sisi ga'uej ruhua re' nga si huin ruhua ni sij. —Daj gataj stucun' Pablo gunun snado huin achij.

22 Hué dan nĩ na'nĩj snado daj sisi nan' stucun' Pablo ducuá sij. Nĩ ga'nin' sí' sun sisi sũ nata' sij rian nĩ a 'ngo ni ngüi si ga'mi nungüej sij.

Pablo es enviado a Félix, el gobernador

23 Ngaa nĩ gaquĩnj snado huin achij daj sisi ga'na' huĩj snado centurión. Nĩ ga'nin' sij sun sisi ga chrũn gu'yaj nungüej sí' nga huĩj ciento snado ga un nĩ nga hua'nij xia chi' snado guĩtaj guayo nga ango huĩj ciento snado guĩnicaj lanza

gan'anj daran' ni sij xuman' Cesarea. ²⁴ Nĭ ga'nin' sij sun sisi guĭ'yaj xugüi sij guayo guĭtaj Pablo gan'anj sa' sí' rian gobernado gu'naj Félix.

²⁵ Nĭ ga'nĭj snado huin achij daj 'ngo yanj carta gan'anj-án' nga nungüej sij. Nĭ gataj carta daj:

²⁶ "Huĕj huin Claudio Lisias. Nĭ a'nĭ 'ngo carta nan huaj rián re' huín re' gobernado Félix 'ngo tsínj huin achij sa' nĭn' ruhua. Hua sa' nné re' ní'. ²⁷ Cuan guida'a ni tsínj israelita tsínj nan. Nĭ huaj dagahui' ni sij sí'. Sanĭ ngaa gunĭnj, nĭ gan'án nga ni snado. Nĭ guxĭnj Pablo ra'a ni sij. Nĭ hué daj guĭ'yā si hué sí' huin tsínj romano. ²⁸ Nĭ gahuin ruhuāj guĭni'inj un sin xĭ'i huin a'ui' ni sij gaquin' sí'. Ngaa nĭ nicā gan'án rian junta rian man ni sij. ²⁹ Hué dan nĭ guĭni'inj sisi xi'í si-ley man'an ni sij a'ui' ni sij gaquin' xi'í sí'. Sanĭ nitaj xi'í gahui' sí', ruhuāj aj. Nĭ nitaj xi'í gunun sí' ducuaga' nej. ³⁰ Sanĭ ngaa gunĭnj sisi daga'mi dugüi' ni tsínj israelita si dagahui' ni sij sí', hué dan nĭ ga'nĭ guchi' sí' rián re'. Nĭ ga'nĭ sun rian ni tsínj a'ui' gaquin' sisi guchi' ni sij ga'ui' ni sij gaquin' xi'í sí' rián re'." Hué daj gataj yanj ga'nĭj snado huin achij daj rian gobernado.

³¹ Nĭ daj rún' ga'nin' snado huin achij sun, nĭ nicaj ni snado Pablo gan'anj ni sij ne' nĭ da' xuman' Antípatris. ³² Ango güi nĭ dunáj ni sij ni snado taj guayo gan'anj ni sí' nga Pablo. Nĭ nanicaj ni sij hue' rian man ni sij. ³³ Ngaa guisĭj ni snado taj guayo xuman' Cesarea, nĭ ga'ui' ni sij carta ra'a gobernado. Nĭ naga'ui' ni sij Pablo ra'a sí' nej. ³⁴ Nĭ ngaa guisĭj gaya gobernado yanj carta daj, nĭ nachĭnj snan'anj sij nĭ a 'na' Pablo. Nĭ ngaa gunun sij sisi estado Cilicia 'na' Pablo ³⁵ ni gataj sij:

—Ngaa guxuman ni tsínj a'ui' gaquin' xi'í re', ngaa nĭ gunĭnj sinuguan' re'. —Daj gataj gobernado gunun Pablo.

Hué dan nĭ ga'nin' sij sun sisi dugumi ni snado man'an Pablo rian si-palacio rey gu'naj Herodes.

24

Defensa de Pablo ante Félix

¹ Nĭ ngaa gachin un'un' güi, nĭ guxuman chrej a'nin' xuman' Cesarea huin sí' Ananías nga doj ni tsínj huin achij nej, nga 'ngo tsínj a'mi nataj gu'naj sí' Tértulo. Nĭ hué ni tsínj daj gan'anj rian gobernado sisi ga'ui' ni sij gaquin' xi'í Pablo. ² Ngaa nĭ nicaj ni sij ga'na' sij Pablo. Nĭ gaxĭ'i ga'ui' Tértulo gaquin' xi'í sí'. Nĭ gataj sij gunun gobernado Félix:

—Hué man'án re' huin gobernado. Nĭ guruhua man'án re' sisi hua din'inj ruhua xánj únj. Nĭ nahuin 'ueé mán sa' únj xánj únj 'yaj si ni'i sa' man'án re'. ³ Daran' ni yu'uj, nĭ nĭnanj huin niā' ruhua únj nga sinduj guĭ'yaj man'án re' rian únj huín re' Félix tsínj sa' nĭn' ruhua. ⁴ Nĭ rĭan hua chruj rián re', nĭ nitaj si huin ruhuāj ga'mi xacānj gunun re'. Ngaa nĭ guĭ'yáj re' sinduj gunun sa' re' ga'mi chre' ni únj.

⁵ 'Hué dan nĭ xacaj ni únj cuenta sisi tsínj nan huin 'ngo tsínj letu nĭn' ruhua. Nĭ unun' ni dugüi' ni tsínj israelita nne nĭn' gachra' chruhua xungüi, 'yaj sij nej. Nĭ hué sij huin tsínj chra rian ni tsínj nazareno nej. ⁶ Nĭ guĭ'yaj xi'í sij chruhua nuhui nico, ruhua sij. Xi'í daj nĭ guida'a ni únj man'an sij. Daj si ruhua ni únj nāgui'yaj yya únj xi'í sij rún' ataj si-ley únj. ⁷ Sanĭ ga'na' snado huin achij gu'naj Lisias. Nĭ ga'na' sí', nĭ guxun nĭn' ruhua sí' tsínj nan ra'a únj. ⁸ Nĭ ga'nin' sí' sun rian ni tsínj huin ruhua ga'ui' gaquin' xi'í tsínj nan sisi ga'na' ni sí' rian man'án re'. Nĭ ngaa nāgui'yaj yyá re' xi'í sij, nĭ ga'ue gara da'nga' ruhuá re' un sin xĭ'i huin a'ui' únj gaquin' xi'í sij rian man'án re'. —Daj gataj tsínj gu'naj Tértulo gunun gobernado.

9 Nj uyan ga'mi ango ni tsínj gataj ni sij sisi hua yya si-nuguan' Tértulo.

10 Ngaa nj digyán ra'a gobernado sisi ga'ue ga'mi Pablo. Ngaa nj gataj sí:

—Ni'inj sisi s'ij ga'i yo' nagui'yaj yyá re' rian ni tsínj man xánj únj. Xi'í daj huin nia' ruhuāj ga'mi xi'í man'ánj rián re'. 11 Ga'ue gara da'nga ruhuá re' si da s'ij xuhuij güi asij guisí xuman' Jerusalén ga'mi sa'áj rian Yan'anj xanga'.

12 'Nj nun nari' ni tsínj israelita gunúnj nga nj a 'ngo ngüi mánj. Nj nun gui'yā si ga'man ruhua ni ngüi chruhua nuhui nico nga chruhua ango hue' digui'yun únj si-nuguan' Moisés mánj. Nj nitaj si dugunúnj ni ngüi chruhua cayu mánj. 13 Nj na'ue guiri' ruhua ni sij sisi da'u'ij gaquin' daj rún' a'ui' ni sij gaquin' xi'tj.

14 'Sanj gataj yyāj rián re' sisi hua yya nicōj Yan'anj xanga' huin Yan'anj guinico' ni xi únj. Nj ataj ni sij sisi chrej xi'i huin chrej achéj ni únj. Sanj xuman ruhuāj daran' si hua nica 'na' rian si-ley Moisés nga si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná. 15 Nj uyan ana'uij man'ánj nga ni tsínj israelita sisi gana'nij ni niman, gui'yaj Yan'anj huin ni tsínj sa' nga ni tsínj sé si sa' aj. 16 Xi'í daj ya'yoj nj hua cuidadōj si ga sa' nimánj rian Yan'anj nga rian ni ngüi nej.

17 'Ngaa gachin ga'i yo', nj gahuin ruhuāj nanicā xān gui'yā caridad rian ni ngüi niqui, nj ga'u'ij ofrenda rian Yan'anj nej. 18 Nj hué daj gui'yā ngaa nari' ni sij man'ánj chruhua nuhui nico. Nj hua gahuin sa'áj rian Yan'anj daj rún' a'nin' ley sun rian únj. Nj nitaj nico ni tsínj guimán ngāj mánj. Nj nun gunun' ni tsínj mán, gui'yā mánj. Nj ni tsínj nari' yúnj, nj 'na' ni sí' estado Asia. 19 Hué ni tsínj daj hua nian ga'na' rián re' ga'mi gaquin' ni sij sisi hua si da'u'ij rian ni sij. 20 Nj sisi nitaj, ngaa nj gataj ni tsínj mán nan sisi nari' ni sij 'ngo gaquin' gui'yā, ngaa niquinj rian junta nico rian ni tsínj israelita.

21 Ní' xanga' sisi gui'yā gaquin' ngaa gaguā scanij ni sij sisi xuman ruhuāj sisi gana'nij ni niman gahui'. Xi'í daj ga'ui' ni sij gaquin' riánj, si ruhuaj. —Daj gataj Pablo gunun gobernado.

22 Nj ngaa gunun tsínj gu'naj Félix nuguan' daj, nj duna acuan' sí nuguan' daj. Daj si ni'i sa' sij xi'í si-ducuanj Jesucristo. Nj gataj sij:

—Asa' ga'na' snado huin achij gu'naj Lisias, nj ganahuij guini'inj si-gaquin' ni é re' aj. —Daj gataj Félix.

23 Nj ga'nin' sij sun rian snado centurión sisi dugumi ni snado Pablo. Sanj sj dugumi ran ni sí'. Nj gataj sij sisi ga'ue ga'na' ni dugüi' Pablo chracuij ni sí' man'an sij.

24 Nj ngaa gachin doj güi, nj guis'ij tsínj gu'naj Félix nga nica sij gu'naj Drusila huin ún' yun'unj israelita. Nj ga'nin' Félix sun sisi gaquinj ni sij ga'na' Pablo rian sij. Nj gunun sij si gataj Pablo xi'í si xuman ruhua sí' ni'i sí' Jesucristo. 25 Nj ga'mi Pablo xi'í si hua nian gui'yaj nica né' si-ducuanj né'. Nj hua nian dugumi né' man'an né' gui'yaj sa' né'. Nj ga'mi sij xi'í si gui'yaj yya Yan'anj daran' ni gaquin' ngaa ganahuij xungüi. Hué dan nj guxu'ui' Félix, nj gataj sij:

—Güij nan' re'. Ngaa hua ní'nij riánj, nj gaquinj yúnj ga'na' re' aj. —Daj gataj Félix gunun Pablo.

26 Nj gahuin ruhua Félix sisi ga'ui' Pablo san'anj ra'a sij sisi na'nij ra'a sij sí'. Xi'í daj nj nico' huaj gaquinj sij ga'na' sí' ga'mi sí' nga sij.

27 Nj ngaa gachin hujj yo', nj nun gue Pablo ducuga'. Ngaa nj gahui Félix gobernado. Nj ganatúj tsínj gu'naj Porcio Festo rian sij. Nj nun ga'nij ra'a Félix Pablo si huin ruhua sij gui'yaj sij sinduj rian ni tsínj israelita.

25

Pablo apela a César

1 Nj guis'ij huá'nij güi gatúj Festo gobernado, nj gahui sij xuman' Cesarea gan'anj sij xuman' Jerusalén.

² Yu'uj daj, n̄i ga'mi gaquin' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij scanij ni tsínj israelita xi'í Pablo rian Festo.

³ N̄i n̄in' ruhua gachínj jni'yaj ni sij sisi guí'yaj sí' sinduj ga'nin' sí' sun ga'na' Pablo xuman' Jerusalén. N̄i hua daga'mi dugüi' ni sij sisi dagahui' ni sij chrej Pablo. ⁴ San̄i gataj Festo sisi hua guē dugumi ni snado Pablo xuman' Cesarea. N̄i gani ruhua sij n̄anicaj rá'yanj sij xuman' daj, gataj sij. ⁵ Ngaa n̄i gataj Festo:

—Ga'ue gan'anj ni tsínj nicaj sun mán scanij ni é re' ngāj xuman' Cesarea. N̄i sisi hua yya da'ui tsínj daj gaquin', ngaa n̄i ga'ue ga'mi gaquin' ni é re' xi'í sij yu'uj daj. —Hué daj gataj Festo.

⁶ N̄i gahuin ran Festo 'ngō si itun̄j chi' güi xuman' Jerusalén. Ngaa n̄i n̄anicaj sij gan'anj sij xuman' Cesarea. Ango güi natúj sij gane sij ducuasun. N̄i ga'nin' sij sun sisi ga'na' Pablo rian sij. ⁷ N̄i ngaa gatúj Pablo chruhua ducuasun, n̄i ganicaj ni tsínj israelita 'na' Jerusalén xi'n̄ij sij. N̄i ducu ga'ui' ni sí' gaquin' Pablo. San̄i nun ga'ue digyán yya ni sí' sisi xanga' guí'yaj sij ni gaquin' daj. ⁸ Ngaa n̄i gataj Pablo xi'í man'an sij:

—Nitaj gaquin' guí'yā nga si-ley ni tsínj israelita, n̄i nga nuhui nico nej, n̄i nga rey gu'naj César mánj. —Daj gataj Pablo gunun Festo.

⁹ N̄i r̄ian huin ruhua Festo guí'yaj sij sinduj rian ni tsínj israelita, ngaa n̄i nachínj snan'anj sij Pablo. N̄i gataj sij:

—Huin ruhuá re' gan'anj re' Jerusalén sisi da' mánj guí'yaj yyāj xi'í re' ní'. —Daj gataj Festo.

¹⁰ San̄i gataj Pablo:

—Huēj niquin' nan rián re' huín re' tsínj nicaj sun, guí'yaj rey gu'naj César. N̄i hué nan hua niān gahuin yya xi'íj. Ni'i sa' man'án re' sisi nitaj si guí'yā gaquin' rian ni tsínj israelita mánj. ¹¹ Sisi hua yya guí'yā 'ngō gaquin' xxi, n̄i hua niān gahuij xi'í gaquin' daj. N̄i ga'ue gahuij

nánj. San̄i sisi nitaj si hua yya guí'yā gaquin' daj rún' a'mi gaquin' ni sij xi'íj, ngaa n̄i nitaj chrej huaj si naga'ui' yun man'án re' yūnj ra'a ni tsínj israelita mánj. Hué dan ni achínj jni'yā rián re' sisi man'an rey César guí'yaj yya xi'íj. —Daj gataj Pablo gunun Festo.

¹² Hué dan n̄i ngaa guisij ga'mi Festo nga ni tsínj a'ui' chrej rian sij, n̄i gataj sij:

—Xi'í si achínj jni'yāj re' sisi guí'yaj yya rey César xi'í re', ngaa n̄i gan'anj re' rian sí'. —Daj gataj Festo.

Pablo ante Agripa y Berenice

¹³ Ngaa gachin doj güi, n̄i gan'anj rey gu'naj Agripa nga yun'unj gu'naj Berenice xuman' Cesarea gan'anj n̄i'yaj nungüej xiga'uij sij rian nne Festo. ¹⁴ N̄i r̄ian gane nungüej xiga'uij sij ga'i güi nga Festo, n̄i nata' Festo rian rey daj xi'í Pablo. N̄i gataj sij:

—Duna tsínj gu'naj Félix tsínj nan dugumi ni snado. ¹⁵ N̄i ngaa gan'án xuman' Jerusalén, n̄i guí'yaj fuerza ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij rian ni tsínj israelita xi'í Pablo, gachínj ni sí' sisi dagahui' ni snado Pablo, guí'yā. ¹⁶ N̄i gatā gunun ni sij sisi nitaj si hua si-chrej ni únj ni tsínj romano si naga'ui' únj 'ngō tsínj da'ui gaquin' gahui' sí' ngaa achin ga'mi sí' xi'í man'an sí' rian ni tsínj ga'mi gaquin' xi'í sí'.

¹⁷ 'Xi'í daj ngaa ga'na' ni sij nan, n̄i nun gahuin rānj mánj. San̄i ango güi ganatúj ganēj ducuasun. N̄i gaquin' ga'na' tsínj daj. ¹⁸ N̄i ngaa niquin' ni tsínj ga'na' ga'ui' gaquin' daj, san̄i n̄ini hua gaquin' ga'ui' ni sij xi'í sí' daj gani ruhuāj. ¹⁹ Urin si x̄i'i unun' ni sij huin xi'í daj nico' ni sij ducuanj ni sij nga 'ngō tsínj gahui' gu'naj Jesús. N̄i ataj Pablo sisi hua n̄i'na' sí'.

²⁰ 'N̄i r̄ian nun ri' ruhuāj si guí'yā nga nuguan' daj, n̄i nachínj snan'án Pablo sisi huin ruhua sij gan'anj sij xuman' Jerusalén, n̄i da' mánj guí'yaj yyāj xi'í sij. ²¹ San̄i

gachínj jni'yaj Pablo riānj sisi guí'yaj yya rey gu'naj Augusto César xi'í sij. Hué dan nī ga'nij sun sisi ga gue dugumi ni snado sí' da ga'nij man'ānj gan'anj sí' rian rey daj. —Daj gataj Festo gunun rey Agripa.

²² Ngaa nī gataj rey Agripa gunun Festo:

—Huin ruhua man'ānj gunūnj nuguan' gataj tsínj da aj. —Daj gataj sij.

Ngaa nī:

—A'yoj gunun re' ga'mi sij nánj. —Daj gataj Festo.

²³ Ngaa nī ango güi nī guxuman rey Agripa nga yun'unj gu'naj Berenice ducuasun. Nī sa' nin' ruhua nungüej xiga'uij sij gatúj sij nga ni snado huin achij nga ni tsínj huin achij man xuman' daj. Ngaa nī ga'nin' Festo sun sisi ga'na' Pablo rian ni sij, guí'yaj ni snado. ²⁴ Nī ngaa gatúj Pablo, nī gataj Festo gunun Agripa:

—Gunun re' rey Agripa nga ni tsínj huin achij mán nahuin yu' nan nga ni únj. Hué tsínj nan huin Pablo 'na' rian ni é re'. Nī daran' ni tsínj israelita man xuman' Jerusalén nga xuman' Cesarea nan, nī ga'na' ni sij riānj. Nī nun duna ni sij si gaguáj ni sij gataj ni sij sisi si ga'ue ga nī'na' doj Pablo mánj. ²⁵ Sanī xacaj man'ānj cuenta sisi nitaj 'ngo si guí'yaj sij sisi gahui' sij mánj. Sanī gachínj jni'yaj sij riānj sisi guí'yaj yya rey Augusto xi'í sij. Ngaa nī gani ruhuāj ga'nī gan'anj sij rian sí'. ²⁶ Sanī rian nun ri' ruhuāj un nuguan' garūnj huaj rian rey xi'í tsínj nan, ngaa nī ga'na' sí' rian ni é re' nga rian man'án re' huín re' rey Agripa, guí'yā. Hué dan nī ngaa guisij xacaj sa' né' cuenta xi'í sí', ngaa nī nari'ij 'ngo nuguan' ga'ue garūnj rian yanj xi'í sí'. ²⁷ Daj si ani ruhuāj sisi nitaj si ní'yanj ga'nī gan'anj 'ngo tsínj dugumi ni snado rian rey César, nī nun gatā gunun sij un sin xi'i huin a'ui' ni sij gaquin' xi'í sí'. —Daj gataj Festo gunun ni sij.

26

Defensa de Pablo ante Agripa

¹ Hué dan nī gataj rey Agripa gunun Pablo:

—Ga'ue ga'mi re' xi'í man'án re'. —Daj gataj sij.

Ngaa nī nachica Pablo ra'a sij, nī gaxi'i sij ga'mi sij xi'í man'an sij. Nī gataj sij:

² —Huin niā' ruhuāj ga'ue ga'mī rián re' huín re' rey Agripa xi'í daran' ni nuguan' a'ui' ni tsínj israelita gaquin' xi'ij. ³ Nī ni'i man'án re' daran' si-ducuanj ni tsínj israelita nga daran' nuguan' unun' ni dugüi' ni únj. Ngaa nī achínj jni'yā rián re' sisi gahuin nīnaj nimán re' gunun re' nuguan' a'mī aj.

Vida anterior de Pablo

⁴ 'Ni'i daran' ni tsínj israelita daj guí'yā ngaa ganēj scanij ni sij xuman' Jerusalén asij ngaa hua lē. ⁵ Nī sisi ga'uej ruhua ni sij, nī ga'ue nata' ni sij sisi tsínj fariseo huínj. Nī nīca nico' ni únj si-ducuanj ni únj daj nga ango ni sij. ⁶ Yyaj nī ga'ui' ni tsínj israelita gaquin' riānj. Nī niquínj rian ducuasun nan xi'í si gahuin yya ruhuāj sisi guí'yaj sa' Yan'anj nga ni únj rún' gataj yya Yan'anj gunun ni xi únj. ⁷ Nī xuhuij xi'nin' huin ni únj ni tsínj israelita. Nī gahuin yya ruhua ni únj sisi guí'yaj sa' Yan'anj nga únj daj rún' gataj yya sij gunun ni xi ni únj. Xi'í daj nugüi nīgan' unánj guitsi únj rian Yan'anj. Nī xi'í si hué daj gahuin yya ruhua únj, nī a'ui' ni tsínj israelita gaquin' xi'ij, atā gunun re' huín re' rey Agripa. ⁸ Nī un sin huin nī nun xuman ruhua á re' sisi ga'ue gāna'nij ni níman, guí'yaj Yan'anj únj.

Pablo, el perseguidor

⁹ 'Asij sini yan, nī gani ruhuāj gunūnj nga ni tsínj nico' Jesús huin tsínj 'na' xuman' Nazaret. ¹⁰ Nī hué daj guí'yā riqui xuman' Jerusalén. Nī riqui ni chrej a'nin' permiso sisi garij man'ānj ducuağa' nico ni ngüi sa' xuman ruhua ni'i Jesús. Nī hua

nica ruhuāj sisi dagahui' ni sij nej. ¹¹ Nī guisíj ga'i gui'yā castigo ni ngüi xuman ruhua daj. Nī hué daj gui'yā daran' si-nuhui ni sij. Nī gui'yaj fuerzāj sisi ga'mi quij ni sij xi'í Jesús. Nī ducu ga'man ruhuāj guini'yā ni sij xi'í daj. Nī guinicōj guisī da' xánj ni tsínj 'na' anéj chrej.

Pablo relata su conversión

¹² 'Ngaa nī hué daj gui'yā. Nī 'ngo güi gachē gan'ān xuman' Damasco. Nī hua riqui ni chrej a'nin' sun riānj gataj ni sij sisi da'nga' daj gui'yā. ¹³ Ngaa nī gunun sa' re' nuguan' ga'mī huín re' rey. Ngaa huā gaxuj chrej xuman' Damasco, nī guini'inj 'ngo yan'an guixiguin xata'. Nī xiguin sa' nin' ruhuaj si xiguin güi. Nī guixiguin ganicaj yünj xi'nī rian huaj ni dugüi' ni únj. ¹⁴ Nī guinij daran' únj rian yo'ój. Nī gunünj ga'mi 'ngo tsínj ga'mi snánj hebreo. Nī gataj sí': "Saulo, Saulo, un sin huín nī chran' yun'únj re' yünj únj. Nī 'yaj man'án re' sayun man'án re'. Rún' 'yaj sicuj ngaa a'ui' xuj canj rian chrun chra sia da' 'yáj re' nánj." Daj gataj sí' gunünj. ¹⁵ Ngaa nī gatā gunun sij: "Nī un tsínj huín re', Señor." Daj gatā gunun sij.

'Nī gataj Señor: "Huēj huín Jesús huín si chran' yun'únj so'. ¹⁶ Sanī naçhica so', nī gani so' dacój so'. Daj si gurugüi' man'ānj rian man'án so' sisi gui'yaj sun so' riānj. Nī gui'yā sisi gahuin so' 'ngo tsínj nata' rian ni ngüi si guini'i so' yyaj nga si digyānj rián so' ni güi ga'na' nej. ¹⁷ Nī naçā so' rian ni tsínj israelita nga rian ni tsínj 'na' anéj chrej nej. Nī a'nī gan'anj man'án so' rian ni sí'. ¹⁸ Ngaa nī naçiguin rian ni sij, gui'yáj so' sisi si gachéj ni sij rian rumi' hua. Sanī gache ni sij rian xiguin yan'an. Nī si guinicaj sichre Satanás fuerza rian ni sij ga mánj. Sanī guinico' ni sij Yan'anj xanga' aj. Nī guxuman ruhua ni sij nī'yaj ni sij man'ānj, gui'yáj so'. Ngaa nī guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni sij. Nī gane ni

sij scanij ni ngüi hua sa' chruhua niman rian Yan'anj xi'í si xuman ruhua ni sij ni'i ni sij yünj." Daj gataj Jesús gunünj.

¹⁹ 'Hué daj nī natāj gunun re' huín re' rey gu'naj Agripa sisi dagahuinj nuguan' ga'na' xata' daj. ²⁰ Asij sini nī natāj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi man xuman' Damasco. Ngaa nī gachin xuman' Jerusalén nga daran' ni xuman' ngaj estado Judea nej. Nī hué daj gan'ān rian ni ngüi 'na' anéj chrej nej. Nī ga'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni sij sisi nani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nī nanico' ni sij Yan'anj xanga'. Nī gui'yaj sa' ni sij digyán ni sij sisi hua yya nanicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. ²¹ Xi'í nuguan' da huín, nī guida'a ni tsínj israelita yünj chruhua nuhui nico. Nī ruhua ni sij dagahui' sij man'ānj.

²² 'Sanī chracuij Yan'anj man'ānj. Nī da yyaj hua nica ruhuāj achē a'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni tsínj nasinunj nga ni tsínj huín rian nej. Nī daran' nuguan' digyānj rian ni ngüi huín 'ngo gue nga nuguan' ga'mi ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná nga si ga'mi Moisés nej. Nī gataj sini ni sij daj gahuin ni güi ga'na'. ²³ Nī gataj ni sí' sisi hua nian guiran' Cristo sayun. Sanī guisij gahui' sij, nī hué sij gahuin tsínj gana'nij sini yan. Nī ga'mi sij nuguan' sa' xi'í yan'an xiguin rian ni ngüi israelita nga rian ni ngüi 'na' anéj chrej nej. —Daj gataj Pablo gunun rey Agripa.

Pablo insta a Agripa a que crea

²⁴ Nī ngaa ga'mi Pablo ni nuguan' daj xi'í man'an sij, ngaa nī gajuáj Festo, gataj sí' gunun sij:

—Si sinúnj so' nan, Pablo. Gachin digui'yún so' yanj, nī nanica disinún so' aj. —Daj gataj Festo.

²⁵ Sanī gataj Pablo:

—Sé si sinün mánj a'mī gunun re' huín re' 'ngo tsínj huín achij. Sanī nuguan' a'mī nan huín nuguan' sica' yya nga nuguan' xanga' nej. ²⁶ Nī

ni'i sa' rey daran' ni nuguan' nan. Xi'í daj nitaj si xu'uñj a'mī rian sí' si xanga' yyāj sisi ni'i sí' daran' ni nuguan' nan. Daj si nitaj si hua huñj ni nuguan' nan mánj. —Daj gataj Pablo.

²⁷ Ngaa ñi gataj Pablo rian rey Agripa:

—Hué re' huin rey Agripa. Ñi xuman ruhuá re' si-nuguan' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná ní'. Ni'inj sisi xuman ruhuá re' aj. —Daj gataj Pablo gunun rey Agripa.

²⁸ Hué dan ñi gataj Agripa:

—Doj achin ñi gahuñj 'ngō tsínj guñico' Cristo, ruhuá re' aj. —Daj gataj rey Agripa.

²⁹ Ngaa ñi gataj Pablo:

—Ga'ue si doj si nico nej, ñi sé urín re', sanj ruhua Yan'anj si daran' ni tsínj man nahuin yu' unun nan gahuin a ni é re' daj rún' huin man'anj. Urin si nun huin ruhuāñj si ganumi cadena ni é re' mánj. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

³⁰ Ñi ngaa guisij ga'mi Pablo, ñi naxuman rey ngā gobernado nej, ngā Berenice nej, daran' ni tsínj nahuin yu' da nej. ³¹ Ñi gan'anj ñini ni sij ga'mi dugüi' ni sij xi'í nuguan' daj. Ñi gataj ni man'an ni sij:

—Nitaj si gui'yaj tsínj daj gaquin' si gahui' sí' mánj. Ñi nitaj gaquin' gui'yaj sí' si gunun sí' ducuaga' nej. —Daj gataj ni sij rian dugüi' ni sij.

³² Ñi gataj rey Agripa gunun Festo:

—Sisj nun gachínj jni'yaj tsínj daj gan'anj sij rian rey romano, ñi ga'ue na'ñij ro'ó' sij gan'anj sij.

27

Pablo es enviado a Roma

¹ Hué dan ñi gani ruhua ni sij ga'nij ni sij Pablo gan'anj sí' estado Italia. Ñi naga'ui' ni sij Pablo ngā angō ni tsínj nun ducuaga' ra'a 'ngō capitán gu'naj Julio. Ñi nne capitán daj batallón gu'naj Augusta. ² Ñi guida'a ni únj 'ngō riō achéj rian nnee 'na' xuman' Adramitio si hua chrun gahui-í' gan'anj-án' ni xuman' ngaj du'ua estado Asia ñichrun'

du'ua nnee yan'anj. Ngaa ni gahui únj gan'anj únj nga tsínj gu'naj Aristarco 'na' sí' xuman' Tesalónica huin-ín' estado Macedonia. ³ Angō güi guisij ni únj xuman' Sidón. Ñi gui'yaj 'ueé capitán gu'naj Julio rian Pablo si ga'ui' sí' permiso sisi gan'anj ñi'yaj Pablo rian man ni dugüi' sí'. Ngaa ñi ga'ui' ni sí' si achin rian Pablo aj.

⁴ Ñi gahui ni únj xuman' Sidón. Ñi huaj riō daj ne' ra'a sa' ni únj 'ngō yu'uj gu'naj Chipre. Ñi hué daj gui'yaj ni únj si a'ui' nané rian ni únj. ⁵ Ngaa ñi gachin ni únj dani nnee yan'anj rian hua ñichrun' estado Cilicia ngā estado Panfila nej. Ñi guisij ni únj xuman' Mira huin-ín' estado Licia. ⁶ Ñi yu'uj daj nari' capitán 'ngō riō 'na' xuman' Alejandra hua-á' estado Italia. Ñi gatúñj ni únj chruhua riō daj, gui'yaj capitán. ⁷ Hué dan ñi ga'i güi gan'anj ni únj nanaj. Ñi ga'ui' sun únj guisij únj ñichrun' rian ngaj xuman' Gnido. Ñi rian hua a'ui' gue nané rian ni únj, ñi gachin únj rian ngaj xuman' gu'naj Salmón. Ñi ngaa guisij ni únj yo'ój gu'naj Creta, ñi nanicaj ni únj gachin únj ne' rucu Creta. ⁸ Ñi ga'ui' sun únj gan'anj únj ñichrun' du'ua yo'ój daj. Ngaa ñi guisij únj 'ngō xuman' ngaj du'ua nnee yan'anj gu'naj-á' Buenos Puertos. Ñi ñichrun' ngaj xuman' Lasea.

⁹ Ñi guere' ga'i güi huaj ni únj. Ñi hua yaij gachin únj rian nnee yan'anj si hua gahuin ñichrun' gahuin nuhuij. Ñi hua gachin gui'yanj ngaa gui'yaj ni tsínj israelita ayuno. Xi'í daj ñi ga'ui' Pablo chrej rian ni sij. ¹⁰ Ñi gataj sí':

—Jnánj né', ani ruhuāñj sisi hua yaij gan'anj né' ngā riō nan. Ñi ga ni'ya rasun ngā riō, si ruhuaj. Ñi hua yaij sisi gahui' doj né' nej. —Daj gataj Pablo.

¹¹ Sanj guxuman ruhua centurión si gataj tsínj duguáj ngā tsínj si'yaj daj ngā si gataj Pablo. ¹² Ñi rian nitaj si hua sa' guitaj riō yu'uj daj

güenda yahui nuhuij huin, ni gani ruhua nico ni sij sisi ga'ue gan'anj ni sij xuman' Fenice guisij ni sij, si ruhuaj. Ni Fenice huin 'ngo xuman' ngaj chruhua yo'ój Creta. Ni aránj quij ne' rian atúj güi. Ni gani ruhua ni sij sisi gane ni sij yu'uj daj ni yahui nuhuij.

La tempestad en el mar

¹³ Ngaa ni gaxi'i ga'ui' nanaj 'ngo nane 'na' ne' sur. Hué dan ni gani ruhua ni sij sisi ga'ue gan'anj ni sij. Ngaa ni gan'anj ni sij huaj nichrun' ni sij du'ua yo'ój Creta. ¹⁴ Sani ngaa gachin doj, ni ga'ui' 'ngo nane nucuaaj xxi. Ni 'na' nane daj ne' sij güi nga ne' xichraj nej. Ni gu'naj nane daj Euroclidón. Ni ducu ga'ui' nane daj rian rió. ¹⁵ Táj yaco yun rió daj rian nnee, gui'yaj nane nucuaaj daj. Ni rian nun ga'ue gunucuaaj únj gan'anj rió daj ne' rian a'ui' nane, hué dan ni ga'nin' ruhua ni únj gan'anj rió nga nane. ¹⁶ Ni gachin ni únj ne' rucu 'ngo yu'uj ngaj dani nnee yan'anj gu'naj-á' Clauda rian nitaj si a'ui' nucuaaj nane. Ni ga'ui' sun nin' ruhua ni únj nagui'yaj ran ni únj ango rió le'ej huaj nga ni únj. Ni rió daj ní'yanj güenda ganani ni ngüi. ¹⁷ Ni ngaa guisij dagahui ni sij rió le'ej daj ga'nij ni sij chruhua rió xxi, ngaa ni gudutáj ni sij reta mmánj xiráj rió xxi daj nagui'yaj ran ni sij. Ni rian xu'ui' ni sij sisi gagan' rió rian ngaj yo'ój chru riqui nnee 'ngo yu'uj gu'naj Sirte, ni dinij ni sij atsij manta nico' xata' chra rió. Ni ga'nin' ruhua ni sij sisi nicaj nane gan'anj rió daj.

¹⁸ Ango güi ni hua gué nucuaaj niquin' nane. Xi'í daj ni gaxi'i ni sij guere'ej ni sij ni rasun ata rió daj chruhua nnee yan'anj. ¹⁹ Ni güi huanij, ni guere'ej ra'a man'an ni únj ni rasun chruhua nnee yan'anj huin ni rasun garasun ni sij chruhua rió daj. ²⁰ Ni guisij ga'i güi nun rugüi' güi nga yati' guini'i ni únj. Ni hua gué nucuaaj niquin' nane. Xi'í daj ni gani ruhua ni únj sisi ga ni'ya

ni únj. ²¹ Ni ngaa guisij ga'i güi huin nitaj si xa ni únj chra, ngaa ni naxuman Pablo scanij ni sí'. Ni gataj sij:

—Jnánj né', sa' huin si nun gunun ni é re' si-nuguan' man'anj. Ni si gahui ni é re' yo'ój Creta. Ngaa ni si guiran' né' sayun nan mánj. Ni si ga ni'ya ni rasun nej mánj. ²² Yyaj ni gunun a ni é re' chrej naga'ui' man'anj rian án re'. Ni atá gunun a ni é re' sisi nagui'yaj niá' á re' niman án re'. Daj si si gahui' ni a 'ngo a ni é re' mánj. Urin rió ga ni'ya nánj. ²³ Ni ne' ni gurugüi' 'ngo ángel ga'nij Yan'anj ga'na' riánj. Ni nicój Yan'anj xanga'. Ni unánj guitsij rian Yan'anj nej. ²⁴ Ni gataj ángel gunünj: “Pablo, si guxu'uí' re' mánj. Daj si hua nian si guiniquin' re' rian rey gu'naj César. Ni gu'yaj Yan'anj si nani daran' ni tsínj man chruhua rió nga re'.” Hué daj gataj ángel gunünj. ²⁵ Xi'í daj nagui'yaj niá' á re' niman án re' huin in re' jnánj né'. Daj si xuman ruhuaj ni'inj Yan'anj xanga'. Ni gahuin yya ruhuaj sisi daj rún' gataj ángel, ni da'nga' daj gahuin. ²⁶ Sani hua nian si guere' rió du'ua 'ngo yu'uj ngaj dani nnee yan'anj. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

²⁷ Hué dan ni guisij xinun' güi huaj ni únj rian nnee yan'anj gu'naj Adriático. Ni da'aj yan', ni gani ruhua ni tsínj 'yaj sun chruhua rió sisi huaj guisij rió daj du'ua 'ngo yo'ój. ²⁸ Ngaa ni dinij ni sij 'ngo nne' chruhua nnee daj guiriun ni sij undaj metro nicaj-á'. Ni xacaj cuenta ni sij sisi icó xinun' yan metro nicaj-á' huin rian gunun. Ni ngaa gachin ni sij doj ne' rian, ni dinij ruhua' yún ni sij nne' nicaj-á' icó ichij gué metro. ²⁹ Ni rian xu'ui' ni sij sisi gagan' rió rian huej, ni dinij ni sij gan'anj gaga' xxi anumi reta ne' rucu rió guinij-í' gu'nun'-ún' da' rian yo'ój daqui nnee. Ni nin' ruhua gana'uij ni sij sisi guixiguin guini'yaj ni sij. ³⁰ Sani gani ruhua ni tsínj

'yaj sun chruhua riq̄ sis̄i gūisij hūi ni sij yo'ój. Hué dan n̄i gax̄i'i ni sij dinij ni sij riq̄ le'ej daj ne' rian riq̄. N̄i maan si 'yaj ni sij sis̄i dinij ni sij gaga' xxi anumi reta chruhua nnee digya' yun'unj ni sij. ³¹ San̄i gataj Pablo gunun centurión nga ango ni snado:

—Sis̄i s̄i gunáj ni tsínj daj chruhua riq̄, ngaa n̄i s̄i ga'ue ganani a ni é re' mánj. —Daj gataj Pablo rian ni snado daj.

³² Hué dan n̄i ga'nin' ni snado reta anumi riq̄ le'ej daj. N̄i 'ngō guini gan'an.

³³ N̄i ngaa ruhua gūixiguin, n̄i gui'yaj fuerza Pablo sis̄i x̄a daran' ni sij. N̄i gataj sí' gunun ni sij:

—Yyaj guis̄ij x̄inun' ḡüi nitaj si xa ni é re' xi'í si ana'uij ni é re' daj gūiran' ni é re' aj. ³⁴ Achínj jni'yā rian án re' sis̄i x̄a á re' doj nar̄i' fuerza á re'. Daj si n̄i a 'ngō né' s̄i ga ni'ya 'ngō hueé chr̄a mánj. —Hué daj gataj Pablo gunun ni sij.

³⁵ N̄i ngaa guis̄ij ga'mi sij, n̄i guida'a sij chrachrúnj. N̄i naga'ui' sij guruhua Yan'an̄j rian daran' ni sí'. N̄i gura' da'aj sij chrachrúnj. N̄i gax̄i'i sij xa sij. ³⁶ Hué dan n̄i gahuin niā' ruhua daran' ni sij, n̄i xa ni sij nej. ³⁷ N̄i guis̄ij hūj ciento táj huā'nij xia x̄inun' yan ran' ni únj mán chruhua riq̄. ³⁸ N̄i ngaa guis̄ij xa ni sij si garan' ruhua ni sij, n̄i guiri ni sij strigo gayu ni sij chruhua nnee sis̄i nahuin yoq̄ riq̄ doj.

El naufragio

³⁹ N̄i ngaa guixiguin ango ḡüi, n̄i nun nar̄i'i ni sij yo'ój daj. San̄i guini'i ni sij 'ngō yu'uj hua niun doj du'ua nnee. N̄i hua yo'ój chru yu'uj daj. Ngaa n̄i gani ruhua ni sij duguachin ni sij riq̄ rian yo'ój chru daj. San̄i nun ni'i ni sij sis̄i ga'ue gachin-in'. ⁴⁰ Hué dan n̄i ga'ne' ni sij ni reta anumi ni gaga' xxi gu'nun' yo'ój da' daqui nnee. N̄i gunáj ni gaga' daj chruhua nnee. N̄i nachi ni sij reta anumi nunḡuej ruguecha' si 'yaj achéj n̄ica riq̄. Hué dan n̄i

nachi nicaj ni sij atsij ne' rian riq̄ sis̄i ga'ui' nane riqui atsij manta, n̄i gache riq̄, gūi'yaj-á'. N̄i huaj guisi riq̄ rian hua niun rian yo'ój daj. ⁴¹ San̄i gagan' riq̄ rian yo'ój man riqui nnee. N̄i gu'nun' riq̄ daj. N̄i gu'nun' da'aj rian riq̄ daj du'ua yo'ój. San̄i da'aj ne' rucu, n̄i gax̄i'i xitin' da'aj, gui'yaj si-fuerza nnee yan'an̄j. ⁴² Ngaa n̄i huin ruhua ni snado dagahui' ni sij ni tsínj nun ducuağa'. Daj si xu'ui' ni sij sis̄i ga'ui' ni sí' xitaj chruhua nnee gan'an̄j ni sí'. ⁴³ San̄i nun ga'uej centurión daj xi'í si huin ruhua sij si ganani Pablo. Xi'í daj ga'nin' sij sun sis̄i güéj sini ni tsínj chrun a'ui' xitaj chruhua nnee gan'an̄j ni sij gūisij ni sij du'ua yo'ój. ⁴⁴ N̄i gataj sij sis̄i gūida'a ango da'aj ni sij ruguecha' nga chrun güéj garan' riq̄ daj, gūida'a ni sij gan'an̄j ni sij, gataj sij. Hué daj n̄i guis̄ij daran' ni únj du'ua yo'ój daj.

28

Pablo en la isla de Malta

¹ N̄i ngaa guis̄ij sa' daran' ni únj man ni únj rian yo'ój daj, n̄i xacaj únj cuenta sis̄i yo'ój gu'naj Malta huin yu'uj ngaj rian nnee yan'an̄j daj. ² N̄i ga'mi sa' ni tsínj man yo'ój daj nga daran' ni únj. N̄i rian aman' ni nuhuij nej, n̄i naran' ni sij 'ngō yan'an̄. N̄i gaquínj ni sij gan'an̄j n̄ichi ni únj. ³ Ngaa n̄i naran' Pablo chrun naco gara sij rian yan'an̄. N̄i rian ga'ui' gachi', n̄i gahui 'ngō xucuáj scanij chrun daj. N̄i gani xuj ra'a Pablo. ⁴ N̄i ngaa guini'i ni tsínj man yu'uj daj nico' xucuáj ra'a Pablo, n̄i gataj ni sij rian ni dugüi' ni sij:

—Xanga' tsínj nan huin tsínj dagahui' níman. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

⁵ San̄i nagunan' Pablo ra'a sij. N̄i guinij xucuáj daj rian yan'an̄. N̄i nitaj si guiran' sij mánj. ⁶ N̄i ana'uij daran' ni sij sis̄i gu'man ra'a sí' si ganatu sí' gahui' sí' nej. San̄i ngaa guis̄ij ana'uij nin' ruhua ni

sij, n̄i guini'i ni sij sisi nitaj 'ngo si guiran' sí'. Hué dan n̄i naduna ni sij ango chra ni sij gataj ni sij sisi 'ngo yan'anj huin Pablo.

⁷ N̄i n̄ichrun' rian man ni únj ngaj do'ój 'ngo tsínj huin achij rian yo'ój daj. N̄i gu'naj sí' Público. N̄i nicaj dugüi' sí' nga ni únj guimán sa' únj nga sí' hua'nij güi. ⁸ N̄i ngaj chrej Público rian nna a'nan' sí' 'ngo xi'i gan nga xi'i tun. N̄i gan'anj n̄i'yaj Pablo tsínj a'nan' daj. N̄i ngaa guisíj gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj xi'í sí', n̄i guta' sij ra'a sij rian tsínj a'nan' daj. N̄i nahuin sí', gui'yaj sij. ⁹ N̄i ngaa gunun ango ni tsínj a'nan' man yu'uj daj, n̄i ga'na' ni sij rian Pablo. N̄i ganahuin ni sij nej. ¹⁰ Ngaa n̄i gui'yaj 'ueé sa' ni sij rian ni únj. N̄i ngaa gan'anj únj chruhua rio, n̄i riqui yun ni sij daran' si ní'yanj ni únj rian únj gan'anj únj.

Pablo llega a Roma

¹¹ N̄i ngaa gachin hua'nij yahui guimán ni únj yu'uj daj, n̄i gahui ni únj chruhua 'ngo rio 'na' xuman' Alejandría huin 'ngo rio gunáj yu'uj daj ni yahui nuhuij. ¹² N̄i ngaa guisíj ni únj xuman' Siracusa, n̄i gunáj únj hua'nij güi yu'uj daj. ¹³ Hué dan n̄i huaj ni únj gachin únj n̄ichrun' du'ua yo'ój guisíj únj xuman' Regio. N̄i ango güi n̄i gahui nane 'na' ne' sur. N̄i guisíj únj güi huíj xuman' Puteoli. ¹⁴ N̄i xuman' daj nari' ni únj ni tsínj nico' Yan'anj xanga'. N̄i gaquínj ni sij gan'anj únj guiman únj 'ngo semana nga ni sij. Hué daj síj n̄i guisíj ni únj xuman' Roma. ¹⁵ N̄i hua gunun ni tsínj nico' Yan'anj man Roma sisi huaj ni únj chruhua chrej. Hué dan n̄i gahui ni sij gan'anj ni sij da' rian gu'naj Foro de Apio, n̄i da' rian gu'naj Tres Tabernas nej, nacaj dugüi' ni sij nga únj. N̄i ngaa guini'i Pablo 'na' ni sij, n̄i naga'ui' sí' si guruhua Yan'anj. N̄i nari' nucua j niman sí' nej.

¹⁶ N̄i ngaa guisíj únj xuman' Roma, n̄i naga'ui' centurión ni tsínj man ducuaga' ra'a tsínj huin achij

dugumi ducasun. N̄i ga'uej ruhua sí' sisi gane n̄ini Pablo dugumi 'ngo snado.

Pablo predica en Roma

¹⁷ N̄i ngaa gachin hua'nij güi guisíj únj, n̄i gaquínj Pablo ga'na' ni tsínj huin achij scanij ni tsínj israelita man xuman' Roma. N̄i ngaa naran' ni sij, n̄i gataj Pablo:

—Jnánj ne', nitaj gaquin' gui'yā rian ni ngüi israelita nga rian ni si-ducuanj ni xi' guimán asij ná. Sanj guida'a ni dugüi' né' man'anj xuman' Jerusalén naga'ui' ni sij ra'a ni tsínj romano. ¹⁸ N̄i ngaa gunun ni sí' si-nuguan'anj, ngaa n̄i ruhua ni sí' ga'nij ra'a ni sí' man'anj si nitaj gaquin' gui'yā sisi gahuíj mánj. ¹⁹ Sanj ngaa na'uej ni tsínj israelita, ngaa n̄i hua nian gachínj jni'yā rian rey César sisi n̄agui'yaj yya sí' xi'ij. Sanj nun ga'nāj ga'mi gaquínj xi'í ni dugüi'ij mánj. ²⁰ Xi'í daj aquin ga'na' a ni é re' sisi ga'mi né'. N̄i rún' ana'uij né' huin né' ni tsínj israelita sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga ni man'an né', n̄i hué xi'í daj anumi cadena yūnj. —Daj gataj Pablo gunun ni tsínj israelita daj.

²¹ Ngaa n̄i gataj ni sij:

—Nun ga'nij ni tsínj nne estado Judea 'ngo yanj carta xi'í re' mánj. N̄i nun ga'na' n̄i a 'ngo jnún' ga'mi quij sij xi'í re' rian únj mánj. ²² Sanj huin ruhua únj gunun únj si ani ruhuá re'. Daj si n̄in' gachra', n̄i a'mi quij ni sij xi'í ducuanj digyán re' rian ni ngüi. —Daj gataj ni sij gunun Pablo.

²³ N̄i gani ni sij 'ngo güi gan'anj ni sij rian nne Pablo. N̄i güi daj nahuin yu' nico ni sij. N̄i asij n̄igan', n̄i da' di'n̄i ga'mi Pablo nuguan' sa' xi'í si nicaj Yan'anj sun rian né'. N̄i rian xi'í si ataj si-ley Moisés nga si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, n̄i hué daj gui'yaj fuerza Pablo sisi guxuman ruhua ni sij xi'í Jesús. ²⁴ N̄i garáj xina da'aj ni sij si gataj Pablo. Sanj ango da'aj ni sij nun gara xina mánj. ²⁵ N̄i nitaj si uyan

huin ruhua daran' ni sij. Nĭ gaxĭ'i ni sij gan'anj sij. Hué dan nĭ gataj Pablo gunun ni sij:

—Sa' ga'mi tsínj gu'naj Isaías rian ni xi né', gui'yaj Espíritu Santo. Nĭ gataj sí':

²⁶ Gan'anj re' rian ni ngüi daj nĭ gataj re' gunun ni sij:

“Gunun chraquij ni é re', sanĭ sĭ ga'ue xacaj á re' cuenta mánj.

Nĭ ducu nĭ'yaj ni é re', sanĭ sĭ guini'i ni é re' mánj.

²⁷ Daj si so'o ni ngüi nan na'ue gunun ni sij nga niman ni sij si hua ránj chraquij ni sij si atin ni sij.

Nĭ hué daj huin sisi sĭ ga'ue guini'yaj ni sij.

Nĭ sĭ gunun ni sij nej.

Nĭ sĭ xacaj ni sij cuenta xi'í si na'uej ruhua ni sij nānicaj ni sij riānj.

Xi'í daj nĭ sĭ nahuin sa' ni sij, gui'yā mánj.”

Daj gataj Yan'anj garun Isaías.

²⁸ Hué dan nĭ gunun sa' á re' sisi ga'nĭj Yan'anj nuguan' sa' xi'í si nacaj Yan'anj mun'ún' rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Nĭ gunun ni sí'. —Daj gataj Pablo.

²⁹ Nĭ ngaa gataj Pablo nuguan' daj, nĭ gahui ni tsínj israelita chruhua hue' daj. Nĭ huaj ni sí' a'mi guitsi ni dugüi' man'an ni sí'.

³⁰ Nĭ guru'ue Pablo 'ngo hue' gane sij huij yo'. Nĭ ga'mi sa' sij nga daran' ni ngüi síj rian sij. ³¹ Nĭ ga'mi Pablo xi'í si nicaj Yan'anj sun rian né'. Nĭ digyán sij xi'í Señor Jesucristo rian ni ngüi nej. Nĭ nun guiránj ni sí' si ga'mi sij mánj.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS ROMANOS

Salutación

¹ Huēj gu'naj Pablo, tsínj huin apóstol garun nuguan' nan. Nĭ 'yaj sūnj rian Jesucristo. Nĭ gaquínj Jesucristo man'anj sisi gahuin ninĭj ga'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi aj. ² Nĭ hua gataj yya Yan'anj nuguan' daj rian ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nĭ garun ni sí' nuguan' daj rian yanj.

³ Nĭ nuguan' daj a'mi xi'í da'nĭj Yan'anj huin Jesucristo, tsínj nicaj sun rian né'. Nĭ hué sij huin da'nĭj da'nĭ si'nĭ xí' David ga'nga sij xungüi nan. ⁴ Sanĭ güenda niman sij, nĭ huin sij da'nĭj Yan'anj, gataj Espiritu Santo huin Espiritu sa'. Nĭ hua nucuaj sij, gataj Espiritu Santo nej. Nĭ ni'i né' sisi nucuaj sij xi'í si ganá'nĭj sij scanĭj ni níman, gui'yaj Yan'anj anj.

⁵ Nĭ xi'í Jesucristo gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj rian ni únj sisi ga'mi únj nuguan' sa' daj rian ni ngüi. Hué dan nĭ nga daran' ni xungüi man chruhua xungüi guĭman ni ngüi xuman ruhua nĭ'yaj Jesucristo. Nĭ xi'í si 'ĭ ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí', nĭ dagahuin ni sij si-nuguan' sí' nej. ⁶ Nĭ gaquínj Yan'anj man'an ni é re' nej sisi guĭnicaj dugüi' a ni é re' nga Jesucristo.

⁷ Nĭ a'nĭ nuguan' nan rian daran' ni é re' man xuman' Roma. Nĭ 'ĭ ruhua Yan'anj ni'ya a ni é re'. Nĭ gaquínj Yan'anj ni é re' sisi gahuin sa' niman án re'. Nĭ huin ruhuāj sisi Yan'anj huin chré' nga Señor Jesucristo gui'yaj sinduj rian án re'. Nĭ gahuin din'inj ruhua ni é re', ruhuāj aj.

Deseo de Pablo de visitar a Roma

⁸ Hua sini nĭ a'uĭj si guruhua Yan'anj rian xi'í a ni é re'. Nĭ hué daj a'mī xi'í Jesucristo. Daj si nĭn' gachra' a'mi ni ngüi daj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Jesucristo aj. ⁹ Nĭ 'yaj sūnj rian Yan'anj a'mī si-nuguan' da'ni Jesucristo rian ni ngüi. Nĭ xi'í daj ni'i Yan'anj sisi ya'yoj nĭn ruhuāj ni'inj ni é re' ngaa achínj jni'yā rian Yan'anj. ¹⁰ Nĭ achínj jni'yā rian Yan'anj sisi ga'uej ruhua Yan'anj, nĭ ga'ue guisĭ rian man a ni é re' aj. ¹¹ Daj si huin ruhuāj guĭni'inj ni é re', nĭ chracuij yun'un 'ngo nuguan' sa' güenda niman ni é re'. Ngaa nĭ gahuin nĭca niman ni é re' nga si-chrej Yan'anj, ruhuāj aj. ¹² Ngaa nĭ ngaa nari' dugüi' né', nĭ nari' nucuaj niman né' xi'í si xuman ruhua né' ni'i né' Jesucristo. ¹³ Nĭ huin ruhuāj si guĭni'i a ni é re' sisi ga'ĭ gahuin ruhuāj gan'anj nĭ'yā rian man ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Sanĭ asij acuan' na'ue si guisĭ rian man án re' si hua 'ngo rasun 'yaj. Daj si huin ruhuāj si gahuin nucuaj chruhua niman ni é re', guĭ'yaj si-nuguan'anj. ¹⁴ Nĭ hua nĭan si ga'mī nuguan' sa' rian ni ngüi a'mi snan'anj griego nga ni ngüi a'mi ango snan'anj nej. Nĭ hua nĭan si ga'mī nuguan' sa' rian ni ngüi chrĭn sa' nga ni ngüi nitaj si chrĭn nej aj. ¹⁵ Xi'í daj nĭ huin ruhuāj sisi rá'yanj guĭman né' ga'mī si-nuguan' Yan'anj rian a ni é re' man xuman' Roma aj.

El poder del evangelio

¹⁶ Nitaj si huin na'ā nga nuguan' sa' xi'í Cristo mánj. Daj si nuguan' daj huin si nucuaj nĭn' ruhua xi'í si nacaj Yan'anj ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Nĭ huin ruhua man'an Yan'anj nācaj sinĭj ni ngüi israelita. Sanĭ huin ruhua Yan'anj nāca ni ngüi 'nā' anéj chrej nej. ¹⁷ Nĭ xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, nĭ digyán nuguan' sa' daj sisi 'yaj nĭca Yan'anj nga né'. Nĭ 'yaj Yan'anj daj sisi guxuman ruhua

né' n̄i'yaj né' Jesucristo. N̄i hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. N̄i gataj ni sij: "Hua n̄ica ruhua ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo. N̄i gane n̄iganj ni sí' nga Yan'anj anj." Daj gataj ni sij.

La culpabilidad del hombre

¹⁸ N̄i hua digyán Yan'anj rian né' sisi a'man ruhua Yan'anj ni'ya daran' si xi'í 'yaj ni ngüi. N̄i hué daj a'man ruhua Yan'anj ni'ya ni tsínj nitaj si 'yaj n̄ica nej. Daj si arij hūi ni sij nuguan' xanga' güenda si acaj ni sij ango chrej quij hua achéj ni sij. ¹⁹ Daj si hua ni'í yya ni sij daran' nuguan' ga'ue guini'í né' xi'í Yan'anj si hua digyán yya Yan'anj ni nuguan' daj chruhua niman ni sij. ²⁰ N̄i na'ue guini'í rian né' Yan'anj mánj. San̄i asij gui'yaj Yan'anj xungüi, n̄i guini'í yya ni ngüi daj nucuaj man'an Yan'anj. N̄i guini'í ni sij xi'í ni rasun nico gui'yaj Yan'anj. N̄i xi'í daj sisi gataj ni sij sisi nun ni'í ni sij Yan'anj, ngaa n̄i tsínj nne huin ni sij. Daj si hua guini'í ni sij daran' rasun gui'yaj Yan'anj anj.

²¹ N̄i nunj si guini'í ni sij daj hua Yan'anj, san̄i nun gataj ni sij sisi hua sa' Yan'anj mánj. N̄i na'uej ruhua ni sij ga'ui' ni sij si guruhua Yan'anj nej. San̄i si ani ruhua ni sij nitaj si ní'yanj mánj. N̄i hua rumi' niman ni sij 'yaj si nunun ni sij. ²² Ataj ni sij si chr̄un sa' ni sij. San̄i huin ni sij tsínj n̄i'yun. ²³ San̄i nun yan'anj ni sij ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij. N̄i daj rún' hua 'ngo tsínj nga xataj nej, xucu nun gan'anj ra'a nej, xucu aca riqui rian yo'ój huin yan'anj gui'yaj ra'a ni sij. N̄i xi'í si hué daj 'yaj ni sij, n̄i gani ruhua ango ni ngüi sisi hué daj hua man'an Yan'anj xanga' nej.

²⁴ Xi'í daj n̄i ga'nin' ruhua Yan'anj sisi gui'yaj quij ni sij daj rún' garan' ruhua ni sij, gui'yaj ni sij. Ngaa n̄i gui'yaj ni sij ni rasun hua na'aj nga ni man'an ni dugüi' ni sij. ²⁵ N̄i nuguan' xanga' 'na' rian Yan'anj, n̄i nun xuman ruhua ni sij. San̄i nano' ni sij nuguan' yya. N̄i nun yan'anj

ni sij nico' ni sij ni rasun gui'yaj Yan'anj. San̄i nitaj si guinico' ni sij man'an Yan'anj mánj. N̄i hua n̄ian si ga'mi sa' né' n̄iganj n̄in' xi'í Yan'anj. Amén.

²⁶ Xi'í daj n̄i ga'nin' ruhua Yan'anj sisi gui'yaj quij ni sij nga ni rasun hua na'aj daj rún' garan' ruhua ni sij. Daj si duna ni yun'unj xana si ga'mi unj nga n̄ica unj. N̄i daj rún' 'yaj 'ngo yun'unj ngaa a'mi unj nga 'ngo tsínj, hué daj gui'yaj unj ga'mi unj nga dugüi' unj. ²⁷ N̄i hué daj gaxi'í gui'yaj ni tsínj nej. Daj si duna ni sij si ga'mi ni sij nga n̄ica ni sij. N̄i n̄in' ruhua huin ruhua ni sij ga'mi ni sij nga ni dugüi' ni sij nej. Ni gui'yaj ni sij 'ngo rasun na'aj nga ango ni tsínj huin dugüi' ni sij. N̄i r̄ian xi'í gaquin' daj huin guiran' ni sij castigo güenda si duna ni sij si-chrej Yan'anj.

²⁸ N̄i r̄ian na'uej ruhua ni sij xacaj ni sij cuenta xi'í Yan'anj, n̄i ga'nin' ruhua Yan'anj si gani quij ruhua ni sij. Xi'í daj n̄i gui'yaj ni sij ni rasun si ga'ue gui'yaj né'. ²⁹ N̄i nun ni nuguan' quij chruhua niman ni sij xi'í si nitaj si 'yaj n̄ica ni sij nga dugüi' ni sij. N̄i huin ruhua ni sij gui'yaj squira' ni sij nga dugüi' ni sij. N̄i nun nuguan' xi'í chruhua niman ni sij nej. N̄i huin ruhua ni sij si-'yaj dugüi' ni sij. N̄i nun nuguan' hua quij chruhua niman ni sij. N̄i xicoj ruhua ni sij nej. N̄i dagahui' ni sij níman nej. N̄i unun' ni sij nga ni dugüi' ni sij. N̄i digya' yun'unj ni sij ni dugüi' ni sij. N̄i 'yaj ni sij ango ni rasun quij hua nej. ³⁰ N̄i a'mi quij ni sij xi'í ango ni dugüi' ni sij. N̄i nun huin xan' ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. N̄i nunun ni sij si a'mi dugüi' ni sij. N̄i nne n̄in' ruhua ni sij. N̄i huin yan'anj ruhua ni sij nga dugüi' ni sij. N̄i nano' ni sij 'ngo chrej quij hua. N̄i nun ráj xina ni sij rian chrej ni sij nga nni ni sij. ³¹ Tsínj n̄i'yun huin ni sij. N̄i nun sij ni sij nga si-nuguan' ni sij. N̄i nitaj si 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij go'ngo ni dugüi' ni sij. N̄i nun ni'í ni sij guinicaj ni sij 'ngo niman nico.

Ni na'ue gani yaco ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni dugüi' ni sij. ³² Ni nunj si ni'i sa' ni sij sisi gahuin castigo ni ngüi 'yaj ni gaquin' daj, gui'yaj Yan'anj, sani hua gue 'yaj ni sij gaquin' daj. Ni huin nia' ruhua ni sij ni'i ni sij si 'yaj ango dugüi' ni sij gaquin' daj.

2

El justo juicio de Dios

¹ Nitaj si gui'ya sisi un tsinj huin re'. Sisi utá' re' gaquin' dugüi' re', ni da'ui man'án re' gaquin' nej aj. Sisi atáj re' si da'ui dugüi' re' gaquin', sani utá' re' gaquin' man'án re' nej. Daj si uyan 'yaj man'án re' gaquin' nga dugüi' re'. ² Ni ni'i né' sisi dugu'naj huaj sisi gui'yaj Yan'anj castigo ni tsinj 'yaj ni rasun quij. Daj si xanga' man'an Yan'anj. ³ Ni sisi utá' re' gaquin' ni dugüi' re' ngaa hué daj 'yaj man'án re' nej, ngaa ni si gani ruhua re' si guinani re' rian si-castigo Yan'anj manj. ⁴ Ni nunj si huin sa' ruhua Yan'anj ni'yaj re', ni 'ueé nin' ruhua huin ruhua Yan'anj ni'yaj re' nej, ni a'nin' ruhua Yan'anj ni'ya re' nej, sani nitaj ducuanj nicaj re' ga'mi re' rian Yan'anj manj. Ni nun ni'í re' sisi daran' ni nuguan' sa' daj 'yaj Yan'anj nga re' huin güenda si ganani ruhua re' xi'í si-gaquin' re'.

⁵ Ni rian nunún re', ni na'uej ruhua re' ganani ruhua re' xi'í si-gaquin' re', ni naanj sa' utá' re' doj gaquin' xiraj re' güi ga'na' Yan'anj gui'ya castigo ni ngüi aj. Ni hua nica daran' si gui'yaj Yan'anj guini'i ni ngüi. ⁶ Ni daj nica gui'yaj go'ngo né' chruhua xungüi nan, ni hué daj gui'yaj Yan'anj nga né'.

⁷ Ni gui'yaj Yan'anj sisi gane niganj ni tsinj dugu'nun' gui'yaj sa' ni sij nga dugüi' ni sij. Daj si nano' ni sij gane 'ueé ni sij nga Yan'anj. Ni huin ruhua ni sij gahuin sa' ni sij rian Yan'anj. Ni gane niganj ni sij nga Yan'anj, ruhua ni sij. ⁸ Sani ga'man ruhua Yan'anj gui'ya castigo ni tsinj nunun si na'uej ruhua ni sij gunun ni sij nuguan' xanga'. Daj si unun'

ni sij nga ni dugüi' ni sij. Ni huin ruhua ni sij gache ni sij chrej quij hua. ⁹ Ni daran' ni tsinj 'yaj gaquin', sani guiran' ni sij 'ngo sayun nico. Ni ganani nico ruhua ni sij. Ni hué daj guiran' sini ni tsinj israelita. Sani guiran' sayun ni tsinj 'na' anej chrej nej.

¹⁰ Sani ni ngüi 'yaj sa', ni guiman sa' ni sij rian Yan'anj. Ni gahuin din'inj ruhua ni sij nej. Ni ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij nej. Ni hué daj gahuin sini nga ni tsinj israelita. Ni uyan gahuin nga ni tsinj 'na' anej chrej nej. ¹¹ Daj si uyan hua daran' né' rian Yan'anj.

¹² Ni hua go'ngo ni ngüi 'yaj gaquin' ngaa nitaj si ni'i ni sij si-ley Moisés. Ni gahui' ni sij ngaa achin guini'i ni sij ley daj. Ni hua ango ni ngüi 'yaj gaquin' ngaa ni'i ni sij si-ley Moisés. Ngaa ni gahuin ni sij castigo rún' ataj ley daj. ¹³ Nitaj si gataj Yan'anj si hua nica niman né' xi'í si unun né' si-ley Moisés. Maan si gataj Yan'anj si hua nica niman né' xi'í si 'yaj né' si ataj ley daj. ¹⁴ Ni man ni tsinj 'na' anej chrej nitaj si-ley Moisés nicaj ni sij. Sani ngaa 'yaj ni sij daj rún' ataj ley daj, ni nunj si nitaj ley nicaj ni sij, sani a'mi niman ni sij si gui'yaj sa' ni sij rian Yan'anj. ¹⁵ Ni hué daj digyan ni sij sisi nun ley daj chruhua niman ni sij, gui'yaj Yan'anj xanga'. Ni hua 'ngo yun, ni a'mi niman ni sij si da'ui ni sij gaquin' xi'í si gui'yaj ni sij. Ni ango yun, ni a'mi niman ni sij sisi nitaj gaquin' da'ui ni sij. ¹⁶ Ni hué daj gahuin güi gui'yaj Yan'anj nga Jesucristo castigo xi'í ni nuguan' garij hu ni ngüi. Ni gui'yaj Yan'anj daj rún' hua nica nuguan' a'mi rian ni ngüi.

Los judíos y la ley

¹⁷ Ni atáj re' si hué re' huin 'ngo tsinj israelita. Ni ani ruhua re' sisi gahuin sa' re', gui'yaj si-ley Moisés. Ni xi'í daj nicaj dugüi' re' nga Yan'anj, ruhua re' aj. ¹⁸ Ni ni'í re' si aran' ruhua Yan'anj. Ni

digyán si-ley Yan'anj 'ngo chrej sa' rian re'. Ni ga'ue nacui re' 'ngo chrej sa' gan'anj re', ruhua re'. ¹⁹ Ni ani ruhua re' sisi hue re' huin 'ngo tsinj ga'ue digyan chrej rian ni ngui na'ue guini'i si-nuguan' Yan'anj. Ni ani ruhua re' sisi ga'ue guixiguin rian ni ngui achéj rian hua rumi' hua, gui'yaj re' nej. ²⁰ Ni ga'ue digyan re' rian ni ngui ni'yun, ruhua re'. Ni ga'ue digyan re' rian ni tsin', ruhua re' nej. Daj si ani ruhua re' sisi xi'í si digui'yun re' si-ley Moisés, ni ga'ue gahuin chrun re' daran' nuguan' xanga'. ²¹ Ni sisi so' huin 'ngo si digyan rian ni ngui, ni un sin huin, ni na'ue digyan re' rian man'an re' unj. Sisi hue re' nata' rian ni ngui sisi si gui'yaj tu né', ni un sin huin ni 'yaj tu man'an re' unj. ²² Ni ataj re' sisi si ga'ue ga'mi huí né' nga nica dugui' né'. Sanj un sin huin ni a'mi huí man'an re' nga nica dugui' re' unj. Ni ataj re' si nun huin xan' ruhua re' ni'yaj re' ni yan'anj 'yaj ra'a ni ngui. Sanj un sin huin ni 'yaj tu re' ni rasun man chruhua ni nuhui man ni yan'anj da unj. ²³ A'mi nne re' xi'í si nicaj re' si-ley Moisés. Sanj rian nun dagahuin re' si ataj ley daj, ni nitaj si nun yan'anj re' Yan'anj manj. ²⁴ Hue daj xanga' ni hua nica rian yanj daj garun ni tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Ni gataj ni sij: "Xi'í si nitaj si 'yaj sa' ni é re', ni a'mi quij ni ngui 'na' anéj chrej xi'í Yan'anj anj." Daj gataj ni sij.

²⁵ Xanga' yya sisi dagahuin re' si ataj si-ley Moisés, ni hua yya ni'yanj sisi guta' ni sij da'nga' nnee cúj re'. Sanj sisi nitaj si dagahuin re' si ataj ley daj, ni rún' huaj sisi nun guta' ni sij da'nga' daj. ²⁶ Hue dan ni sisi hua 'ngo tsinj nitaj si taj da'nga' nnee cúj sij, sanj 'yaj si daj rún' ataj si-ley Yan'anj, ngaa ni gahuin sij rún' huin 'ngo tsinj taj da'nga' daj, ruhua aj. ²⁷ Ni hua 'ngo tsinj dagahuin si ataj si-ley Yan'anj. Ni nunj si nun guta' ni sij da'nga' nnee cúj sí', sanj digyan

si' sisi da'ui man'an re' gaquin' xi'í si 'yaj sa' sí'. Ni nun dagahuin re' si ataj si-ley Yan'anj nunj si nicaj re' si-ley Yan'anj. Ni guta' ni sij da'nga' re' nej.

²⁸ Sé tsinj israelita huin né' nga xi'í si gui'yaj né' nga nnee cúj né' manj. Ni sé urin ne' chrej xe' né' taj da'nga' da manj. ²⁹ Sanj ngaa taj da'nga' daj, ni huin ruhuaj gata sisi niman né' hua nini rian Yan'anj. Ni tsinj hua nini rian Yan'anj, ni hue sí' huin xanga' 'ngo tsinj israelita. Ni sé si-ley Moisés 'yaj da manj. Sanj Espíritu Santo 'yaj sisi hua nini sij rian Yan'anj. Ni si ruhuaj ni nitaj si ga'mi sa' ni ngui xi'í tsinj hua nini daj. Sanj a'mi sa' Yan'anj xi'í sij aj.

3

¹ Hua sa' si huin né' tsinj israelita ní'. Ni hua sa' si taj da'nga' nnee cúj né' ní'. ² Hua sa' xangaj. Hua sini gatā rian re' sisi asij ná, ni ga'ui' Yan'anj si-nuguan'anj rian ni tsinj israelita aj. ³ Ni hua da'aj ni tsinj israelita nun dagahuin rian Yan'anj. Ngaa ni huin ruhuaj gata sisi nitaj sica' Yan'anj unj. ⁴ Sé daj huin manj. Daj si niganj 'yaj Yan'anj daran' si hua nica xanga' nunj si a'mi yya daran' ni ngui. Daj si gataj yya si-nuguan' Yan'anj:

Hua nian si guini'i ni ngui sisi hua yya si a'mi si-nuguan' re' huin re' Yan'anj.

Ni hua nian si gui'yaj ganá re' ngaa a'mi ni ngui sisi nitaj si 'yaj sa' re' manj.

Hue daj garun ni tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná.

⁵ Ni sisi digyan si-gaquin' 'yaj né' sisi hua nica 'yaj Yan'anj, ngaa ni daj gataj né' unj. Gataj né' sisi nitaj si 'yaj nica Yan'anj si gui'ya castigo né' ní'. (A'mi daj rún' a'mi ni ngui aj.)

⁶ Sé daj huin manj. Sisi hue daj huin, ni daj ga'ue nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngui man chruhua xungui, ruhua re' unj. ⁷ Ni ango nuguan' huin sisi si-nuguan'anj digya' yun'unj 'yaj sisi ga'mi sa' ni

ngüi xi'í si 'yaj sa' Yan'anj, ngaa ni un sin huin, ni gui'yaj Yan'anj castigo yünj únj. ⁸ Ni ga'ue gataj né' (sisi gui'yaj né' doj gaquin', ngaa ni ga'na' si sa' rian né'. Sanj nuguan' nan huin nuguan' yya si a'mi go'ngo ni ngüi. Ataj ni sij sisi hué daj digyán ni únj rian ni ngüi.) Sanj sé daj huin mánj. Ni sa' huin si gui'yaj Yan'anj castigo ni ngüi a'mi nuguan' yya da aj.

No hay justo

⁹ Hué dan ni hua sa' ni únj huin ni únj ni tsínj israelita daj nga ango ni ngüi, ruhua re' ní'. Sé daj huin mánj. Daj si hua gatā sisi da'ui daran' né' gaquin'. Uyan da'ui ni tsínj israelita gaquin' nga ni tsínj 'na' anéj chrej nej. ¹⁰ Ni hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej:

Nitaj a 'ngo ni ngüi 'yaj nica mánj.

¹¹ Nitaj a 'ngo ngüi ráj da'nga' ruhua mánj.

Ni nitaj a 'ngo ngüi nano' Yan'anj mánj.

¹² Ni duna daran' ni sij si-chrej Yan'anj.

Ni 'ngo hua nuguan'an daran' ni sij nitaj si ni'yanj rian Yan'anj.

Ni nitaj a 'ngo ngüi 'yaj sa' mánj.

¹³ Ni daj rún' guin' rian achin' niman, ni da'nga' daj hua nuguan' ahui du'ua ni sij a'mi ni sij.

A'mi snan'anj ni sij nga yya ni sij.

Ni daj rún' hua nnee xunaj nun du'ua xucuáj, hué daj hua nuguan' ahui du'ua ni sij.

¹⁴ Ni maan ninanj nuguan' chre a'mi ni sij.

Daj si nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij.

¹⁵ Ni yoo ni sij gan'anj dagahui' ni sij niman.

¹⁶ Ni nin' ruhua ran' ni ngüi sayun, 'yaj ni sij.

¹⁷ Ni nun guini'i ni sij chrej 'yaj si gahuin din'inj ruhua ni sij mánj.

¹⁸ Ni nitaj si xu'ui' ni sij rian Yan'anj mánj.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í ni sij.

¹⁹ Ni ni'i né' sisi a'nin' si-ley Yan'anj sun rian ni tsínj nico' ley daj. Ni si-ley Yan'anj 'yaj sisi dínj gahuin du'ua daran' ni ngüi xi'í si ni'i ni sij sisi da'ui ni sij gaquin'. Ni ni'i daran' né' sisi hua nian gui'yaj Yan'anj castigo ni ngüi 'yaj gaquin', 'yaj ley da nej. ²⁰ Ni a 'ngo né' nun guisij dagahuin daran' si a'nin' ley da mánj. Ni na'ue gahuin so' rian Yan'anj, gui'yaj ley da mánj. Ni'yanj si-ley Yan'anj urin si xacaj né' cuenta sisi da'ui né' gaquin' rian Yan'anj anj.

La justicia es por medio de la fe

²¹ Sanj yyaj ni digyán nini Yan'anj ango chrej sa' rian ni ngüi sisi daj ga'ue gahuin nica ruhua niman né'. Ni hua yya sisi digyán si-ley Yan'anj nga si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná daj hua chrej da nej. ²² Ni chrej daj gataj sisi hua nica niman né' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo. Ni hué daj gahuin nga daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús. Daj si uyan huin daran' ni ngüi rian Yan'anj anj. ²³ Daj si daran' ni ngüi gui'yaj gaquin'. Ni achin si gahuin sa' ni sij rian Yan'anj. ²⁴ Ni gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj xxi rian né'. Daj si naru'ue Jesucristo man'an sí' xi'í si-gaquin' né'. Xi'í daj, ni gahuin sa' né' rian Yan'anj anj. ²⁵ Ni gui'yaj Yan'anj si naránj si-tun man'an Jesucristo rian si-gaquin' né'. Ni xi'í si gayanj si-tun man'an Jesús, ni ga'ue guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico rian si-gaquin' né' huin né' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús. Ni nuguan' nan digyán sisi hua nica ruhua Yan'anj. Daj si ga'nin' ruhua Yan'anj nun gui'yaj-á' castigo ni ngüi guimán asij ná. ²⁶ Ni xi'í si gahui' Jesucristo, ni digyán Yan'anj yyaj rian né' sisi hua nica ruhua Yan'anj. Ni xi'í si gui'yaj Jesucristo, ni gataj Yan'anj sisi hua sa' niman ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús.

27 Ngaa n̄i si ga'ue gataj né' sisi 'yaj sa' né' rian Yan'anj mánj. Daj si sé xi'í si dagahuin sa' né' rian si-ley Moisés 'yaj si hua sa' chruhua niman né' mánj. San̄i hua guxuman ruhua né' ni'i né' Cristo. N̄i xi'í daj hua sa' chruhua niman né' rian Yan'anj anj. 28 Hué dan n̄i ga'ue gataj né' sisi hua sa' niman né' rian Yan'anj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús. N̄i gui'yaj Jesús sisi hua sa' niman né' rian Yan'anj ngaa hua gué achin dagahuin sa' né' si-ley Yan'anj. 29 N̄i sé urin Dan'anj ni ngüi israelita huin Yan'anj mánj. San̄i hué gué Yan'anj huin Dan'anj ango ni ngüi 'na' anéj chrej. N̄i ni'i sa' né' sisi ga'ue naçaj Yan'anj ni ngüi 'na' anéj chrej nej. 30 Daj si urin Yan'anj hua rian né': N̄i sisi guxuman ruhua ni ngüi israelita ni'yaj ni sij Jesús, n̄i gataj Yan'anj sisi hua sa' niman ni sij. N̄i sisi guxuman ruhua ni ngüi 'na' anéj chrej ni'yaj ni sij Jesús, n̄i gataj Yan'anj sisi hua sa' niman ni sí' nej.

31 Hué dan n̄i ataj ni únj sisi nitaj si ní'yanj si-ley Yan'anj, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. Maan si ataj únj sisi ngaa guxuman sa' ruhua né' ni'yaj né' Jesús, ngaa n̄i ga'ue dagahuin sa' né' si-ley Yan'anj nej aj.

4

El ejemplo de Abraham

1 Ngaa n̄i un sin huin gataj né' si guiri' xi' Abraham tsínj gane asij ná únj. 2 N̄i sisi hua n̄ica niman Abraham xi'í si gui'yaj sa' sí', ngaa n̄i ga'ue ga'mi xacan sí' xi'í man'an sí'. San̄i sé daj huin rian Yan'anj mánj. 3 N̄i gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Guxuman ruhua Abraham ni'i sij Yan'anj. N̄i xi'í daj gataj Yan'anj sisi hua sa' niman sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

4 N̄i ngaa 'yaj sun 'ngo tsínj daj rian 'ngo xuru'ue, n̄i da'ui sí' rian tsínj 'yaj sun daj. N̄i sé 'ngo sinduj huin naru'ue sí' güenda 'yaj sun sij mánj. 5 San̄i ga'ue gataj Yan'anj

sisi hua sa' niman né' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús nunj si achin gui'yaj sa' né' rian Yan'anj anj.

6 N̄i hué daj ga'mi xi' David xi'í 'ngo tsínj achin gui'yaj sa'. San̄i hua gataj Yan'anj sisi hua sa' niman tsínj daj. N̄i ga'mi David sisi hua 'ueé rian tsínj daj. 7 N̄i gataj David:

Hua 'ueé rian tsínj rian xi'i si-gaquin' si guinicaç Yan'anj 'ngo niman nico.

N̄i nun xaçaj Yan'anj cuenta xi'í si-gaquin' sij mánj.

8 N̄i hua 'ueé rian tsínj rian nun açaj cuenta Yan'anj xi'í si-gaquin' sij.

Hué daj gataj David.

9 Ngaa n̄i sé urin ni tsínj israelita ga'ue ga'huin niã' ruhua nga nuguan' nan. San̄i ga'ue ga'huin niã' ruhua ni tsínj 'na' anéj chrej nej. Daj si hua gatã rian án re' sisi hua sa' niman Abraham gataj Yan'anj xi'í si xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj.

10 N̄i nachínj snan'an ni é re'. N̄i aman gataj Yan'anj si hua n̄ica niman Abraham, ruhua ni é re' únj. Asij ne' rucu guta' ni sij da'nga' nnee cúj Abraham ní'. Asij asij sini sa'. Hué asij sini huin anj.

11 N̄i ne' rucu huin guta' sij da'nga' nnee cúj man'an sij. N̄i é' huin 'ngo da'nga' digyán Yan'anj sisi hua sa' niman Abraham xi'í si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Ngaa n̄i ga'ue ga'huin Abraham chrej daran' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj nunj si nun guta' da'nga' nnee cúj ni tsínj daj. N̄i hué daj ga'ue gataj Yan'anj si hua sa' niman ni tsínj daj huin ni tsínj 'na' anéj chrej. 12 N̄i ga'ue ga'huin Abraham chrej ni tsínj hua guta' da'nga' man'an ni sij. N̄i hué daj huin sisi guxuman ruhua ni sij daj rún' guxuman ruhua Abraham ngaa achin guta' da'nga' sí' nej.

La promesa realizada mediante la fe

13 N̄i ga'nij du'ua Yan'anj rian ni da'nij Abraham sisi ga'ui'-í' xungüi

nan nahuin ra'a ni sij. Sanj sé güenda si dagahuin Abraham si-ley Moisés huin sisi hué daj gataj Yan'anj nuguan' nan gunun ni sij mánj. Sanj gataj Yan'anj sisi hua sa' niman Abraham xi'í si guxuman ruhua sí' ni'yaj sí' man'an Yan'anj anj. ¹⁴ Nj sé xi'í si dagahuin ni tsínj si-ley Moisés 'yaj si nahuin ra'a ni sij xungüi nan mánj. Daj si sisi hué daj huin, nj nitaj si ní'yanj si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj mánj. Nj nitaj si ní'yanj nuguan' hua gataj yya Yan'anj gunun ni sij mánj. ¹⁵ Daj si si-ley Moisés 'yaj sisi gahuin ni ngüi castigo. Sanj sisi nitaj ley daj, nj nitaj si da'ui ni ngüi gaquin' mánj.

¹⁶ Hué dan nj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' man'an Yan'anj, nj nahuin ra'a né' nuguan' xanga' gui'yaj yya Yan'anj nga ni da'nij Abraham. Hué dan nj xacaj né' cuenta nga xi'í sinduj gui'yaj Yan'anj nga né'. Nj sé urin rian ni ngüi dagahuin ley daj gui'yaj yya Yan'anj. Sanj gui'yaj yya Yan'anj rian daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj daj rún' guxuman ruhua xí' Abraham. Nj hué sí' huin chrej daran' né'. ¹⁷ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Gui'yā sisi gahuín re' chrej nico rian ni ngüi." Daj gataj Yan'anj gunun Abraham. Ngaa nj gahuin sí' chrej daran' né' rian Yan'anj. Nj guxuman ruhua sí' ni'yaj sí' Yan'anj. Nj Yan'anj 'yaj sisi gana'nij ni niman. Nj 'yaj Yan'anj ni rasun achin si gurugüi' aj.

¹⁸ Nj ngaa gachin güi ruhua Abraham si gui'yaj sa' Yan'anj nga sij, nj hua gue guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Nj xi'í si hué daj gui'yaj sij, nj gahuin sij "chrej nico ni ngüi". Daj si hua gataj Yan'anj gunun sij: "Hué daj guixi'nanj nico da'nij re'." ¹⁹ Nj nun ga'nin' ruhua Abraham si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj (nunj si achin doj guisij sij 'ngo ciento yo'). Nj acaj sij cuenta sisi achin doj gahui' nungüej nica sij Sara. Nj gachin yo' ga'nga da'nij

nicaj sij Sara nej. ²⁰ Nj nun gani huij ruhua sij nga nuguan' gataj yya Yan'anj gunun sij. Sanj guxuman doj ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Nj ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. ²¹ Nj gani sa' ruhua sij sisi nicaj Yan'anj fuerza gui'yaj-á' daran' ni nuguan' hua gataj yya-á' gunun sij.

²² Nj xi'í si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj, nj gataj Yan'anj sisi hua sa' niman sij. ²³ Nj garun ni sij sisi hua sa' niman Abraham gataj Yan'anj. Sanj sé rian urin Abraham huin garun ni sij da mánj. ²⁴ Sanj garun ni sij nuguan' daj xi'í né' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Ngaa nj gataj Yan'anj sisi gahuin sa' niman né' nej. Nj Yan'anj gui'yaj sisi ganá'nij Jesús huin sí' Señor nicaj sun rian né'. ²⁵ Nj naga'ui' Yan'anj man'an sí' sisi gahui' sí' xi'í si-gaquin' né'. Nj ganá'nij sí', gui'yaj Yan'anj güenda si ga'ue gataj Yan'anj sisi hua sa' niman né'.

5

Resultados de la justificación

¹ Hué dan nj xi'í si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, nj gahuin sa' niman né' rian Yan'anj. Nj hua din'inj ruhua né' rian Yan'anj, 'yaj Jesucristo huin sí' Señor nicaj sun rian né'. ² Nj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, nj nahuin ra'a né' sinduj 'yaj Yan'anj nga né'. Nj hua nica ruhua né', 'yaj sinduj daj. Nj hua nia' ruhua né' ana'uij né' sisi gahuin sa' 'ueé né' nga Yan'anj. ³ Nj ango nuguan' huin sisi huin nia' ruhua né' ngaa ran' né' sayun. Daj si ni'i né' sisi nari' nucuj doj niman né', 'yaj sayun daj. ⁴ Nj ngaa gahuin nucuj niman né', nj guisij né' gahuin nica ruhua né' nej. Nj ngaa guisij né' gahuin nica ruhua né', nj ana'uij né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga né'. ⁵ Nj sé 'ngo nuguan' yun huin si ana'uij né' nan mánj. Daj si gahuin nucuj niman né' xi'í si nin' ruhua 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Nj Espiritu Santo 'yaj sisi

ni'i né' daj. Nì Yan'anj riqui si ga'na' Espiritu Santo rian né'.

⁶ Nì ngaa nun gahuin nucaj né' gui'yaj sa' né', nì xi'í né' gahui' Cristo. Nì gahuin né' tsínj nun guxuman ruhua nì'yaj Yan'anj. Nì gahui' Cristo güi ngaa gani sini ruhua Yan'anj. ⁷ Nì hua yya na'uej ruhua né' gahui' né' xi'í 'ngo dugüi' né' tsínj hua sa' niman. Sanì si ruhuaj, nì gahui' 'ngo né' xi'í 'ngo tsínj hua sa' nìn'. ⁸ Sanì sé daj huin Yan'anj mánj. Daj si ngaa hua gue da'ui né' gaquin', nì gahui' Cristo xi'í', gui'yaj Yan'anj. Nì hué daj digyán yya Yan'anj sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'.

⁹ Ngaa nì xi'í si gahuin sa' niman né', gui'yaj si-tun man'an Cristo, hué dan nì ni'i né' sisi sì gahuin né' castigo xi'í gaquin' da'ui né' güi ga'na' Yan'anj gui'ya castigo ni ngüi mánj. ¹⁰ Nì ngaa gahuin né' tsínj unun' nga Yan'anj, nì gahui' da'ni xi'í né'. Nì hué daj nagui'yaj yya Yan'anj nga né'. Hué daj nì naanj ga'ue nacaj xanga' Yan'anj né' xi'í si hua nì'na' Cristo nne sij chruhua niman né'. ¹¹ Nì sé urin nan, sanì huin niá' ruhua né' nga Yan'anj xi'í Jesús huin sí' Señor nicaj sun rian né'. Daj si hué xi'í Cristo, nì hua din'inj ruhua né' rian Yan'anj anj.

Adán y Cristo

¹² Hué dan nì urin tsínj daj gui'yaj si gatúj gaquin' chruhua xungüi gu'naj sí' Adán. Nì gaxi'i gahui' ni ngüi ngaa gatúj gaquin' chruhua xungüi. Nì daran' ni ngüi gahuin si gahui' xi'í si da'ui daran' ni sij gaquin'. ¹³ Nì asj nun ga'ui' Yan'anj ley rian ni ngüi, nì hua gui'yaj ni sij gaquin'. Sanì nun xacaj Yan'anj cuenta xi'í gaquin' ngaa nitaj ley hua mánj. ¹⁴ Nì asj gane Adán, nì da'yo' gane Moisés, nì gahui' ni ngüi. Nì nun dagahuin Adán 'ngo nuguan' gataj Yan'anj gunun sij. Sanì sé daj huin si-gaquin' ni ngüi gahui' daj. Nì nun gui'yaj sa' Adán.

Hué dan nì daj rún' ga'na' Adán, nì hué daj hua nian ga'na' ango tsínj gui'yaj sa' chruhua xungüi nan anj. ¹⁵ Sanì sé rún' hua si-gaquin' Adán sé daj hua sinduj si riqui Yan'anj rian né' mánj. Daj si gahui' ni ngüi mán nìn' gachra' xi'í gaquin' gui'yaj Adán. Sanì riqui Yan'anj 'ngo sinduj rian né' huin né' ni ngüi mán nìn' gachra'. Daj si ga'ui' Yan'anj si ga sa' né'. Nì hué daj gui'yaj Yan'anj xi'í sinduj gui'yaj urin tsínj daj xi'í né' huin sí' Jesucristo. ¹⁶ Nì daj rún' gahuin gui'yaj urin tsínj daj gaquin', nì sé daj hua sinduj riqui Yan'anj rian né' mánj. Daj si xi'í urin gaquin' gui'yaj si gahuin ni ngüi castigo. Sanì xi'í sinduj riqui Yan'anj rian né', nì gataj Yan'anj sisi hua nica niman né' rian daran' ni gaquin' gui'yaj né' aj. ¹⁷ Ngaa nì xi'í si-gaquin' urin tsínj daj, nì ahui' daran' ni ngüi, 'ya. Sanì xi'í si riqui Yan'anj sinduj rian né', nì gataj Yan'anj si hua nica niman né'. Ngaa nì ga'ue ga nì'na' né' guinicaj sun niganj né', gui'yaj urin tsínj huin Jesucristo aj.

¹⁸ Hué dan nì si-gaquin' urin Adán gui'yaj sisi gahuin daran' ni ngüi castigo. Sanì xi'í si gui'yaj sa' 'ueé urin Jesucristo, nì gui'yaj-á' sisi ga'ue ga nica niman daran' ni ngüi. Nì ga'ue 'ngo ga nì'na' ni sij nej. ¹⁹ Nì xi'í si nun dagahuin urin tsínj daj rian Yan'anj, nì gahuin daran' ni ngüi ni tsínj da'ui gaquin'. Sanì xi'í si dagahuin urin ango tsínj daj rian Yan'anj, nì gahuin sa' nico ni ngüi rian Yan'anj anj.

²⁰ Nì ga'ui' Yan'anj ley rian ni ngüi sisi guini'i ni sij sisi hua nico gaquin' da'ui ni sij rian Yan'anj. Sanì ngaa gui'yaj ni ngüi nico gaquin', nì naanj nico gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni sij aj. ²¹ Hué dan nì guiran' ni ngüi sayun xi'í gaquin' gui'yaj ni sij. Sanì xi'í sinduj riqui Yan'anj rian né', nì hua nica niman né'. Nì ga'ue gane niganj nìn' né' xi'í si gahui' Jesucristo huin sí' Señor nicaj sun rian né'.

6

Muertos al pecado

¹ Hué dan n̄i un sin huin gūiyaj né', ruhua á re' únj. Ḡa gūe gūiyaj né' gaquin' güenda si r̄iqui Yan'anj doj sinduj rian né', ruhua á re' ní'.
² Sé daj huin gūiyaj né' mánj. Daj si rún' huin 'nḡo níman gahui' na'ue gūiyaj gaquin' daj huin né'. Ngaa n̄i s̄i ga'ue ḡa gūiyaj né' gaquin' ḡa mánj.
³ Hua n̄ian si gūini'i a ni é re' sis̄i ngaa gata' nnee né', n̄i guinicaj dugüi' né' nḡa Cristo Jesús. N̄i rún' huin níman gahui' nuguan'an nḡa Cristo daj huin né' nḡa sij.
⁴ N̄i r̄ian gata' nnee né', n̄i huin ruhuaj gata sis̄i gahui' nuguan'an né' nḡa Cristo. N̄i gachin' nuguan'an né' nḡa sij nej. Hué dan n̄i daj rún' ganá'nij Cristo, gūiyaj si-fuerza Yan'anj, hué daj n̄i ḡa'ue nahuin naça ḡane né' nej.
⁵ N̄i sis̄i guinicaj dugüi' né' nḡa Cristo gahui' né' daj rún' gahui' sij, n̄i hué ducuanj daj ḡana'nij né' daj rún' ganá'nij sij.
⁶ N̄i ni'i né' sis̄i daj gūiyaj né' gaquin' asij sini. N̄i gahui' nuguan'an si gūiyaj né' daj nḡa Cristo. Xi'í daj guere' fuerza nica gaquin' gūiyaj sini né'. Hué dan ni nitaj si huaj gūiyaj sun né' rian gaquin' da ḡa mánj.
⁷ Daj si daj rún' na'ue gūiyaj 'nḡo níman gaquin' hué daj s̄i ga'ue gūiyaj né' gaquin' ḡa mánj.
⁸ N̄i sis̄i gahui' nuguan'an né' nḡa Cristo, ngaa n̄i xuman ruhua né' sis̄i ḡane nuguan'an né' nḡa sij nej.
⁹ Hua ganá'nij Cristo scanij ni níman. Hué dan n̄i ni'i né' sis̄i s̄i ga'ue gahui' ruhua' yún sij mánj. Hua gūiyaj gana Cristo rian nuguan' da aj.
¹⁰ N̄i urin yun xi'i gahui' Cristo xi'í gaquin'. San̄i ganá'nij sij. N̄i nne sij 'yaj sij si aran' ruhua Yan'anj anj.
¹¹ N̄i hué ducuanj daj huin si ḡani ruhua a ni é re' sis̄i gahui' si xi'i mañ niman án re'. N̄i daj rún' huin níman huin a ni é re' na'ue gūiyaj ni é re' gaquin' ḡa mánj. San̄i ḡani ruhua ni é re' sis̄i hua n̄i'na' ni é re' rian Yan'anj xi'í si nica dugüi' ni é

re' nḡa Cristo Jesús, tsínj nica sun rian né'.

¹² Hué dan n̄i s̄i ga'nij ni é re' chrej sis̄i ḡahuin achij gaquin' rian nnee cúj ni é re' mánj. Daj si ni'i né' sis̄i gahui' nnee cúj né'. N̄i s̄i dagahuin ni é re' si huin ruhua gūiyaj nnee cúj ni é re' ḡa mánj.
¹³ Ngaa n̄i s̄i naga'ui' a ni é re' nnee cúj ni é re' rian gaquin' güenda gūiyaj-á' nḡa ni rasun quij hua. San̄i naga'ui' ni é re' niman ni é re' rian Yan'anj. N̄i ḡani ruhua á re' sis̄i huin ni é re' ni ngüi gahui', n̄i ganá'nij ruhua' yún nej. N̄i naga'ui' a ni é re' nnee cúj ni é re' rian Yan'anj sis̄i ḡa'ue gūiyaj sa' á re' daj rún' aran' ruhua Yan'anj anj.
¹⁴ Hué dan n̄i s̄i ga'ue guinicaj gaquin' fuerza rian ni é re' ḡa mánj. Daj si nitaj si nica sun si-ley Moisés rian ni é re' mánj. San̄i 'nij ni é re' r̄iqui sinduj 'yaj Yan'anj rian án re' aj.

Siervos de la justicia

¹⁵ Hué dan n̄i sis̄i nitaj si nica sun ley rian né' xi'í si 'nij né' r̄iqui sinduj 'yaj Yan'anj, n̄i ḡa'ue gūiyaj né' gaquin', ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj.
¹⁶ N̄i ni'i sa' né' sis̄i ngaa aráj xina né' gūiyaj sun né' rian 'nḡo xuru'ue, n̄i hué né' ḡahuin si ḡunánj guitsi rian sí'. N̄i hué ducuanj daj huin sis̄i ḡunánj guitsi né' rian gaquin', ngaa n̄i ḡahui' né'. San̄i sis̄i unánj guitsi né' rian Yan'anj, n̄i ḡahuin sa' niman né' rian Yan'anj anj.
¹⁷ N̄i hué ni é re' gahuin sini ni ngüi unánj guitsi rian gaquin'. San̄i a'ui' únj si guruhua Yan'anj sis̄i yyaj, n̄i dagahuin xanga' ni é re' si-nuguan' Yan'anj digyán únj rian ni é re'.
¹⁸ Asij sini ḡunánj guitsi a ni é re' rian gaquin'. San̄i yyaj n̄i gahuin n̄ini ni é re' rian gaquin' güenda si ḡunánj guitsi ni é re' rian nuguan' n̄ica, gūiyaj Yan'anj.
¹⁹ (N̄i hué daj a'm̄i xi'í si na'ue ḡunun sa' ni é re' nuguan' nan.) N̄i asij sini n̄i garáj xina ni é re' sis̄i gūiyaj nnee cúj ni é re' gaquin'. N̄i maan n̄inanj gaquin' gūiyaj á re' rian Yan'anj. San̄i yyaj

ni naga'ui' ni é re' nnee cúj ni é re' rian Yan'anj. Ni hué daj ga'ue gui'yaj nica ni é re'. Ngaa ni gahuin ni é re' ni ngüi 'yaj sa' rian Yan'anj nej aj.

²⁰ Ni ngaa huin ni é re' ni ngüi unánj guitsi rian gaquin', ni nun ga'uej ruhua á re' gui'yaj nica ni é re' rian Yan'anj. ²¹ Ni un sin huin gui'yaj gana a ni é re' nga ni gaquin' gui'yaj ni é re', ruhua á re' únj. Yyaj ni ri' ni é re' si-na'aj nga ni gaquin' gui'yaj á re' daj. Daj si ni gaquin' daj 'yaj si gahui' né', gui'yaj Yan'anj. ²² Yyaj ni gahuin nini ni é re' rian ni gaquin' daj. Ni unánj guitsi ni é re' rian Yan'anj. Xi'í daj gahuin sa' ruhua ni é re' rian Yan'anj. Ni gane niganj nin' ni é re' nga Yan'anj nej. ²³ Hué dan ni xi'í gaquin' 'yaj ni ngüi, ni 'ngo gahuin anéj niman ni ngüi rian Yan'anj. Sanj sinduj riqui Yan'anj rian né' 'yaj si gane niganj nuguan'an né' nga Cristo Jesús huin Señor nicaj sun rian né'.

7

Analogía tomada del matrimonio

¹ Hué dan ni ni'i ni é re' daj hua si-ley Yan'anj huin ín re' jnān nga xica'uī. Ni ni'i sa' ni é re' sisi a'nin' ley daj sun rian né' urin ngaa hua ni'na' né' mán né' chruhua xungüi nan. ² Gui'yó' cuenta sisi hua 'ngo yun'unj xana xacaj tsínj sno'o. Ni ley daj ataj sisi hua nian si gane unj nga nica unj ngaa nin' hua ni'na' sí'. Sanj sisi gahui' nica unj, ni nitaj si a'nin' ley sun rian unj ga mánj. Ga'ue xacaj unj ango tsínj sno'o. ³ Hué dan ni sisi xacaj unj ango tsínj sno'o ngaa nin' nne nica unj, ni da'ui unj gaquin'. Sanj sisi gahui' nica unj, ni hua nini rian unj nga si a'mi ley daj. Ni ga'ue xacaj unj ango tsínj sno'o. Ni sé 'ngo gaquin' huin mánj.

⁴ Ni hué daj huin nga ni é re' huin ín re' jnān nga xica'uī. Daj si ngaa gahui' nuguan'an ni é re' nga Cristo, ngaa ni gahuin nini ni é re' rian si-ley Moisés. Ni guinicaj dugüi' ni é

re' nga Cristo. Yyaj ni huin ni é re' Cristo, tsínj ganá'nij scanij ni niman. Xi'í daj ni ga'ue gui'yaj sa' né' rian Yan'anj. ⁵ Daj si asij sini mán né', ni gahuin ruhua né' gui'yaj né' gaquin', gui'yaj ley daj xi'í si hua yaj rian ley si gui'yaj né' ni gaquin' daj. Hué dan ni ruhua gahui' né' xi'í gaquin' gui'yaj né' nga nnee cúj né'. ⁶ Sanj yyaj ni nitaj si 'nij né' riqui si-fuerza ley da ga mánj. Ni hua ní'nij rian né' dagahuin né' rian Yan'anj gache né' 'ngo chrej naca si riqui Espíritu Santo rian né'. Ni nitaj si 'nij né' riqui ley garun ni sij asij ná.

El pecado que mora en mí

⁷ Hué dan ni gataj né' sisi si-ley Yan'anj huin gaquin' ní'. Sé daj huin mánj. Sanj gui'yaj ley sisi guini'inj daj hua gaquin'. Ni ataj ley: "Si gahuin ruhua né' ni'yaj né' si'yaj dugüi' né'." Hué dan ni sisi nitaj ley daj, ni nitaj aman guini'inj daj hua gahuin ruhuāj ni'yā si'yaj dugüi'ij. ⁸ Sanj rian hua yaj rian ley si gui'yaj né' gaquin', ni gax'i gani ruhuāj gui'yā ni rasun nitaj si hua sa'. Ni sisi nitaj ley, ni nun xacaj ni ngüi cuenta daj hua gaquin'. ⁹ Ni asij sini ngaa nun guini'i sa'āj si-ley Yan'anj, ni gani ruhuāj sisi 'ngo tsínj sa' gahuinj. Sanj ngaa gunun sa'āj nuguan' a'nin' Yan'anj sun riānj, daj guini'inj sisi da'uij gaquin'. Ni nin' ruhua gui'yā gaquin'. ¹⁰ Ni guini'inj sisi nitaj si hua sa' nimānj. Ni ley daj huin güenda si guiman sa' ni ngüi chruhua xungüi. Sanj xacaj cuentāj sisi huinj 'ngo tsínj 'yaj gaquin'. Ni guere' nimānj, gui'yaj ley daj. ¹¹ Ni ngaa xacaj cuentāj daj hua si-ley Yan'anj, ni gahuin ruhuāj gui'yā daj rún' gataj ley daj. Sanj digya' yun'unj gaquin' man'ānj. Ni gahuinj 'ngo tsínj guere' nimānj.

¹² Hué dan ni hua sa' nin' si-ley Yan'anj nga nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. Ni hua nica nuguan' nan nej. Ni dugu'naj hua nuguan' nan nej. ¹³ Xi'í nuguan' sa' nan, ni guere' nimānj, ruhua á re' ní'. Sé

daj huin mánj. Sanj guere' nimānj xi'í si da'uīj gaquin'. Nj garasun gaquin' rian nuguan' sa' daj. Nj xi'í daj xacaj cuentāj sisi quij nin' ruhua hua gaquin' daj.

14 Nj ni'i né' sisi uyan a'mi si-ley Yan'anj nga Espiritu Santo. Sanj yūnj huin 'ngo tsínj 'yaj sun rian gaquin'. 15 Daj si nga si 'yā, nj nitaj si 'yā nga si huin ruhuāj gui'yā. Maan si 'yā si nun huin xan' ruhuāj 'yā, nj 'yā nánj. 16 Hué dan nj sisi 'yā si nun huin xan' ruhuāj 'yā, nj acaj cuentāj sisi hua sa' si-ley Yan'anj. 17 Hué dan nj huin ruhuaj gata sisi sé man'ānj huin si 'yaj daj. Sanj gaquin' nun chruhua nimānj huin si 'yaj aj.

18 Nj xi'í si a'nin' gaquin' sun riānj, nj nitaj 'ngo nuguan' sa' nun chruhua nimānj. Daj si nunj si huin ruhuāj gui'yā si sa' hua, sanj na'ue gunucua gui'yā mánj. 19 Nitaj si 'yaj sa'āj si huin ruhuāj gui'yā mánj. Sanj hua gue 'yā si nun huin xan' ruhuāj gui'yā nánj. 20 Hué dan nj sisi 'yā si nun huin xan' ruhuāj 'yā, nj sé man'ānj huin si 'yaj. Sanj gaquin' nun chruhua nimānj huin si 'yaj nánj. 21 Ngaa nj acaj cuentāj sisi ngaa huin ruhuāj gui'yā si sa' hua, sanj hua gue nari'ij gaquin' 'yā.

22 Ruhua nimānj nj aran' ruhuāj ni'yā si-ley Yan'anj. 23 Sanj ni'inj sisi unun' ango ley nga nimānj. Nj hué ley daj huin si nicaj sun chruhua nimānj. Nj ango ley daj huin gaquin' 'yaj nnee cúj man'ānj.

24 Ducu niqni nimānj xi'í si guere' nimānj, 'yaj gaquin'. Nj un tsínj ga'ue gui'yaj si ganani rian gaquin' a'nin' chruhua nimānj nan únj. 25 A'uī si guruhua Yan'anj sisi xi'í Jesucristo, nj ga'ue guinani né' rian gaquin'. Nj Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'.

Hué dan nj yyaj ni'inj sisi dagahuin sta'ngāj rian si-ley Yan'anj. Sanj dagahuin nnee cū si ataj gaquin' nun chruhua nimānj anj.

8

Viviendo en el Espíritu

1 Hué dan nj sj guta' Yan'anj gaquin' xiráj ni ngüi nicaj dugüi' nga Cristo Jesús. Daj si achéj ni sij si-chrej Espiritu Santo. Nj nitaj si achéj ni sij daj rún' ataj nnee cúj ni sij. 2 Daj si asij sini, nj ninanj gaquin' gui'yaj né'. Nj ruhua guere' niman né', gui'yaj gaquin' daj. Sanj gahuin ní'nij né' rian gaquin' daj, gui'yaj Espiritu Santo. Nj Espiritu Santo 'yaj nga Cristo Jesús sisi ga ni'na' niganj né' gane né'. 3 Nj xi'í si hua nucuj gaquin' 'yaj nnee cúj né', nj na'ue gunucuj si-ley Yan'anj naca né'. Sanj man'an Yan'anj huin si nucuj ga'ue nacaj né'. Daj si ga'nij man'an Yan'anj da'ni ga'na' chruhua xungüi. Nj daj rún' hua nnee cúj né' gahuin sí'. Nj gahui' sí' xi'í si-gaquin' né'. Nj hué ducuanj daj gui'yaj gana sí' rian gaquin' gui'yaj nnee cúj né'. 4 Nj hué daj gui'yaj Yan'anj güenda sisi ga'ue dagahuin né' si a'nin' si-ley Yan'anj sun rian né'. Daj si nitaj si dagahuin né' si a'nin' gaquin' rian né' ga mánj. Sanj dagahuin né' si a'mi Espiritu Santo chruhua niman né' aj.

5 Nj ni ngüi dagahuin si huin ruhua nnee cúj ni sij, nj maan si nahuij ruhua ni sij nga nuguan' quij a'nin' rian ni sij. Sanj ni ngüi dagahuin si a'nin' Espiritu Santo chruhua niman ni sij, nj nahuij ruhua ni sij nga nuguan' a'nin' Espiritu Santo rian ni sij. 6 Nj sisi nahuij ruhua né' urin nga si huin ruhua nnee cúj né', nj gahui' niman né', gui'yaj. Sanj sisi nahuij ruhua né' nga nuguan' 'na' rian Espiritu Santo, nj gui'yaj-á' sisi hua din'inj rian né'. Nj gane niganj né' nga Yan'anj nej. 7 Nj sisi ninanj nahuij ruhua né' nga si huin ruhua nnee cúj né', nj unun' né' nga Yan'anj. Nj na'uej ruhua né' dagahuin né' si-ley Yan'anj. Nj sj gunucuj né' dagahuin né' ley da mánj. 8 Nj ni ngüi nahuij

ruhua nga si huin ruhua nnee cúj ni sij, ni na'ue gui'yaj ni sij daj rún' aran' ruhua Yan'anj.

⁹ Ni sisi hua yya nne Espiritu Santo chruhua niman ni é re', ni nitaj si nahuij ruhua ni é re' nga si huin ruhua nnee cúj ni é re' ga mánj. Sanj nahuij ruhua á re' nga si huin ruhua Espiritu Santo gui'yaj á re'. Ni sisi nitaj si nne Si-Espiritu Cristo chruhua niman 'ngo tsínj daj, ngaa ni nitaj si huin sí' Cristo mánj. ¹⁰ Sanj sisi nne yya Cristo chruhua niman né', ni gahui' yya nnee cúj né' xi'í gaquin' gui'yaj né'. Sanj hua ni'na' niman né' xi'í si gataj Yan'anj si hua nica niman né'. ¹¹ Ni ganá'nij Jesús scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj. Xi'í daj sisi nne Espiritu Santo chruhua niman né', ni ga ni'na' nnee cúj né', gui'yaj Yan'anj. Daj si nne Espiritu Santo chruhua niman né'.

¹² Hué dan ni nitaj si huaj si gui'yaj né' si huin ruhua nnee cúj né'. Si chracuij né' si huin ruhua nnee cúj né' man huin ín re' jnān nga xica'ui. ¹³ Daj si sisi gui'yaj né' daj rún' huin ruhua nnee cúj né', ni gahui' né'. Sanj sisi dagahuin né' nuguan' a'mi Espiritu Santo chruhua niman né', ni duna né' gaquin' 'yaj nnee cúj né'. Ni ga ni'na' niman né' gane niganj né' nga Yan'anj. ¹⁴ Daran' ni ngüi garaj xina sisi digyán Espiritu Santo chrej rian ni sij, ni hué ni sij huin da'nij Yan'anj anj. ¹⁵ Nitaj si huin ruhua Yan'anj sisi guxu'ui' né' rian Yan'anj daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa 'yaj sun yun sij rian 'ngo xuru'ue huee. Sé daj huin mánj. Sanj huin ruhua Yan'anj guini'i né' sisi huin né' da'ni. Ni hua nia' ruhua Yan'anj sisi gataj né': "Tata chré", rian Yan'anj. ¹⁶ Ni hué Espiritu Santo nicaj dugüi' nga niman né'. Ni ataj-á' unun né' sisi huin né' da'nij Yan'anj. ¹⁷ Hué dan ni xi'í si huin né' da'nij Yan'anj, ngaa ni nahuin ra'a né' daran' si riqui Yan'anj rian né'. Ni daj rún' ganahuin ra'a Cristo rian Yan'anj, ni hué daj ganahuin ra'a

né' nej. Ni sisi guiran' nuguan'an né' sayun nga Cristo, ngaa ni gahuin 'ueé sa' né' nga sij nej.

¹⁸ Ni hua yya ran' né' sayun xungüi nan. Sanj rian gahuin 'ueé sa' né' ango xungüi ga'na', ngaa ni xi'í daj ani ruhuāj sisi sé si nico huin sayun ran' né' acuan' mánj. ¹⁹ Ni ana'uij nin' ruhua daran' ni rasun man chruhua xungüi daj gahuin 'ueé sa' né' huin né' da'nij Yan'anj. ²⁰ Ni daran' ni rasun man chruhua xungüi gahuin xi'ij. Sanj sé daj huin ruhua ni rasun gui'yaj Yan'anj mánj. Sanj man'an Yan'anj gui'yaj sisi hué daj huaj gahuin xi'í daran'anj. Ni ana'uij daran'anj sisi nagui'yaj naca Yan'anj daran'anj. ²¹ Ni 'na' güi ngaa gahui sa' daran'anj. Ni nitaj si guchru ni rasun ga mánj. Ni ana'uij sa' daran'anj sisi ganahuin 'ueé sa' daran'anj daj rún' ganahuin 'ueé sa' né' huin né' da'nij Yan'anj.

²² Ni ni'i né' sisi daj rún' ran' 'ngo yun'unj xana sayun ngaa achin ga'nga da'nij unj, ni hué daj ran' daran' ni rasun man chruhua xungüi. ²³ Ni sé urin ni rasun daj ran' sayun, sanj ran' né' sayun nej. Ni ana'uij né' si gahuin naca daran'anj. Ni riqui sini Yan'anj Espiritu Santo gane nga né'. Ni xi'í daj ana'uij né' sisi riqui Yan'anj ango ni rasun sa' rian né' nej. Ni ni güi mán né' xungüi nan, ni nani ruhua né' da gahuin yya né' da'nij Yan'anj. Daj si ngaa ganahuij xungüi nan, ni nagui'yaj 'ueé Yan'anj nnee cúj né'. ²⁴ Hua ganacaj Yan'anj né'. Sanj ana'uij né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga né'. Ni sisi hua guini'i né' ga'na' 'ngo rasun ana'uij né', hué dan ni nitaj si ana'uij né' si ga'na' ruhua' yun rasun daj rian né' ga mánj. Nitaj si huaj si gana'uij né' rasun hua nicaj né' mánj. ²⁵ Ni nun ni'i né' si gui'yaj Yan'anj nga né'. Ni sisi achin guini'i né' si ana'uij né', sanj nanaj gana'uij né' si gui'yaj sa' Yan'anj nga né' aj.

²⁶ Ni rian ninaj niman né', ni chracuij Espiritu Santo né'. Daj si

nun ni'i né' daj gachinj jni'yaj né' rian Yan'anj. Sanj achínj jni'yaj nin' ruhua Espíritu Santo xi'í né' rian Yan'anj. Nj ataj Espíritu Santo rian Yan'anj nga nuguan' huin ruhua né' ga'mi né'. ²⁷ Nj ni'i sa' Yan'anj daj huin ruhua niman né'. Nj ni'i sa' Yan'anj daj huin ruhua Espíritu Santo nej. Nj daj rún' aran' ruhua Yan'anj, nj hué daj achínj jni'yaj Espíritu Santo xi'í né' huin né' ni ngüi sa' rian Yan'anj anj.

Más que vencedores

²⁸ Nj ni'i né' sisi xi'í ni ngüi 'i ruhua ni'yaj Yan'anj, nj chracuij Yan'anj sisi ga sa' ni sij nga daran' si ran' ni sij. Nj hua gani ruhua Yan'anj sisi gaquinj-ín' ga'na' ni ngüi daj guinicaj dugüi' ni sij nga Yan'anj. ²⁹ Nj asij ná hua ni'i Yan'anj né'. Nj gani ruhua Yan'anj sisi gahuin né' daj rún' huin man'an da'nij Yan'anj huin sí' Jesús. Ngaa nj gahuin sí' tsínj xahua' scanij nico ni jnánj sí' huin né'. ³⁰ Nj asij sini nj gani ruhua Yan'anj sisi gaquinj-ín' guinicaj dugüi' né' nga-á'. Nj gataj Yan'anj sisi hua nica niman né' rian Yan'anj nej. Nj rian gataj Yan'anj sisi hua nica niman né', nj gui'yaj-á' sisi gahuin 'ueé sa' né' nga-á' nej.

³¹ Sisi daj huin, nj ga'ue gataj né' sisi nicaj dugüi' Yan'anj nga né'. Nj nitaj si gahuin sisi gataj ruhua ni ngüi guini'i ni sij né' mánj. ³² Nj ga'nin' ruhua Yan'anj sisi guiran' da'ni sayun gahui' sí' xi'í né'. Nj sisi riqui Yan'anj da'ni rian né', nj ga'ue gahuin yya ruhua né' sisi riqui Yan'anj daran' ni nuguan' sa' rian né' nej. ³³ Nj rian hua nacui Yan'anj né', nj nitaj si gahuin si ga'mi gaquin' ni ngüi xi'í né' ga mánj. Daj si hua gataj Yan'anj sisi hua nica niman né'. ³⁴ Nj rian hua gahui' Cristo Jesús xi'í si-gaquin' né', nj nitaj si gahuin si gataj ni ngüi sisi da'ui né' gaquin' mánj. Nj ganá'nij Jesús nej. Nj nne sí' ra'a sa' Yan'anj. Nj achínj jni'yaj sí' rian Yan'anj xi'í né' aj.

³⁵ Nj ducu 'i ruhua Cristo ni'ya né'. Ngaa nj daj hua nuguan' ga'ue gui'yaj sisi gahuin nin' né' rian Cristo, ruhua á re' únj. Ngaa ran' né' sayun ní', asj ngaa nun ri' ruhua né' si gui'yaj né' ní', asj ngaa a'mi quij ni ngüi rian né' ní', asj ngaa achin xi'na riqui né' ní', asj ngaa achin atsij gunun né' ní', asj ngaa achéj né' chrej sayun ní', asj ngaa ataj ni ngüi sisi dagahui' ni sij né' sa'. Sanj nga daran' ni nuguan' nan, nj si duna Cristo si 'i ruhua sij ni'yaj sij né'. ³⁶ Nj hué daj ga'mi si-nuguan' Yan'anj nej. Nj gataj nuguan' daj:

Ya'yoj huin ruhua ni sij dagahui' ni sij ni únj xi'í man'án re' huin re' Yan'anj.

Nj daj rún' huin xachij gahui' daj huin ni únj, ruhua ni sij.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

³⁷ Nj nunj si ran' né' daran' sayun nan, sanj gui'yaj gana né' xi'í si 'i ruhua Cristo ni'yaj sij né'.

³⁸ Nj 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Nj gahuin yya ruhuaj sisi güi yyaj, asj ni güi ga'na', nj si ga'ue gahuin nin' né' rian Yan'anj mánj. Nitaj si gahuin si gahui' né'. Nj nitaj si gahuin si hua ni'na' né' nej. Nj si ga'ue gui'yaj ni ángel nga ni nane xi'i sisi ga'nij ra'a Cristo né' mánj. Nj si ga'ue gui'yaj gana ni yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi rian né' nej. ³⁹ Nj si ga'ue gui'yaj ni si mán xata' nga ni si man rian yo'ój sisi ga'nij ra'a Cristo né' mánj. Nj a 'ngo ni rasun gui'yaj Yan'anj si ga'ue gui'yaj sisi ga'nij ra'a Yan'anj né'. Daj si 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Nj hué daj 'i ruhua Cristo Jesús ni'ya né' huin sí' Señor nicaj sun rian né'.

9

La elección de Israel

¹ Nj nico' man'anj Cristo. Nj nitaj si utaj chrā nuguan' ga'mi rian án re'. Nj nne Espíritu Santo chruhua nimanj. Nj a'mi Espíritu Santo chruhua nimanj sisi nuguan' a'mi nan huin nuguan' xanga'. ²⁻³ Nj

ni'i xanga' nimānj sisi niganj nin' ruhua nani ruhuāj xi'í ni dugüi'ij huin ni ngüi israelita. Ni huin 'i ruhuāj ni'yā ni ngüi daj. Ni nin' ruhua huin ruhuāj sisi nācaj Yan'anj ni dugüi'ij. Ni ga'uej ruhuāj gahuin niganj nin'inj castigo, gui'yaj Yan'anj xi'í ni sij. Ni ga'uej ruhuāj sisi gahuin anē rian Cristo sisi hué chrej daj ga'ue nācaj Yan'anj ni dugüi'ij. ⁴ Ni huin ni sij ni tsínj israelita. Ni gui'yaj Yan'anj sisi gahuin ni sij da'níj Yan'anj. Ni gane 'ueé Yan'anj scanij ni sij. Ni gui'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' sa' nga ni sij. Ni ga'ui' Yan'anj si-ley-é' rian ni sij. Ni digyán Yan'anj daj gui'yaj ni sij ngaa nahuin yu' ni sij. Ni gataj Yan'anj sisi sa' gui'yaj-á' nga ni sij. ⁵ Ni huin ni sij ni da'níj ni xi'í guimán asij ná. Ni yan sa' ni ngüi israelita huin Cristo huin sí' Yan'anj nicaj sun rian daran'anj. Ni niganj ga'mi sa' né' xi'í Cristo. Amén.

⁶ Ni sé si xanga' nun guisij nuguan' gataj yya Yan'anj rian ni ngüi israelita. Daj si xi'í si nun dagahuin da'aj ni sij rian Yan'anj, ni sé si xanga' daran' ni da'níj Israel huin yya tsínj israelita. ⁷ Ni sé si xanga' daran' ni da'ni si'ni Abraham huin yya da'níj sí'. Daj si gataj Yan'anj gunun sí': "Ni da'ni si'ni re' ga'na' rian tsínj gu'naj Isaac." Daj gataj Yan'anj gunun xi'í Abraham. ⁸ Ni nuguan' nan huin ruhuaj gata sisi sé daran' ni ngüi ga'nga rian xi'í Abraham huin da'níj Yan'anj. Sanj urin ni ngüi xuman ruhua si-nuguan' Yan'anj hué ni sij huin yya ni da'níj Abraham. ⁹ Daj si nuguan' nan huin nuguan' gataj yya Yan'anj gunun Abraham: "Ango yo' nānicaj yūnj, ni guinicaj nicā re' Sara 'ngo lij." Daj gataj Yan'anj gunun Abraham.

¹⁰ Ni ango nuguan' huin sisi xi'í Isaac huin urin chrej nungüej lij da'níj Rebeca huin unj nicā sí'. ¹¹⁻¹² Ni ngaa achin ga'nga nungüej li, ni ngaa achin gui'yaj nungüej si sa', asi sé si sa', sanj hua gataj Yan'anj rian Rebeca sisi lij ga'nga

sini hué-é' dagahuin sun rian ango lij ga'nga ne' rucu. Ni maan si nacui Yan'anj 'ngo sí' gahuin sí' tsínj gahuin achij rian jnánj sí' xi'í si hua gani sini ruhua Yan'anj daj ga' sun nicaj go'ngo nungüej rian Yan'anj. ¹³ Ni nuguan' nan gataj Yan'anj: "Huin 'i ruhuāj ni'yā tsínj gu'naj Jacob. Sanj nun huin xan' ruhuāj ni'yā tsínj gu'naj Esaú mánj." Daj gataj Yan'anj.

¹⁴ Hué dan ni gataj né' sisi nitaj si hua nica niman Yan'anj, ruhua á re' ní'. ¹⁵ Daj si gataj Yan'anj rian Moisés: "Ni daj rún' aran' ruhuāj, ni hué daj gui'yā nācuij ni ngüi sisi nani yaco ruhuāj guini'yā. Ni hué daj gui'yā nahuin 'i ruhuāj guini'yā nej." Daj gataj Yan'anj.

¹⁶ Ni na'ue gui'yaj ni ngüi sisi nācuí Yan'anj ni sij xi'í si hué daj huin ruhua ni sij, asi sisi gui'yaj fuerza ni sij. Sanj urin si nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'yaj-á', ni nacui Yan'anj ni sij.

¹⁷ Daj si hua gataj Yan'anj gunun rey gu'naj Faraón: "Hué man'ānj gui'yaj sisi huín re' rey. Ni xi'í man'án re' digyānj daj nucuā rian daran' ni ngüi man' chruhua xungüi. Ni guini'i ni sij daj hua man'ānj nej." Daj gataj Yan'anj gunun Faraón asij ná.

¹⁸ Hué dan ni ni'í né' sisi nani yaco ruhua Yan'anj ni'yaj-á' un tsínj huin ruhua-á'. Ni 'yaj Yan'anj sisi na'uej ruhua ango tsínj daj dagahuin sij.

¹⁹ Sanj si ruhuaj gataj da'aj ni é re': "Daj ga'ue ga'mi gaquin' Yan'anj xi'í ni ngüi sisi ninanj 'yaj né' si huin ruhua Yan'anj únj." Daj gataj da'aj ni é re', si ruhuaj. ²⁰ Sanj un sin huín so', ni unún' so' nga Yan'anj únj. Gataj 'ngo chruj yo'ój gunun tsínj gui'yaj chruj: "Ni un sin huin ni gui'yaj re' daj man'ānj únj." Hué daj ga'mi 'ngo chruj, ruhuá re' ní'. Sé daj huin mánj. ²¹ Ni daj rún' aran' ruhua tsínj 'yaj chruj, ni hué daj 'yaj sij. Ni hué gue luti sige' daj 'yaj sij 'ngo chruj sa' nin' ruhua nga ango chruj niqui nej. ²² Ni

a'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi 'yaj quij. Ni gui'yaj Yan'anj castigo ni sij. Ni nunj si niganj nin' gahuin ni ngüi daj castigo, sanj a'nin' acuan' ruhua Yan'anj ni'yaj-á' ni sij. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi guini'i daran' ni ngüi daj nucuj man'an Yan'anj. ²³ Ni huin ruhua Yan'anj digyanj rian ni ngüi daj gahuin 'ueé sa' né', gui'yaj Yan'anj. Ni asij sini ni nagui'yaj sa' Yan'anj né' sisi gane niganj né' rian hua sa' nne man'an Yan'anj. ²⁴ Ni gaquínj Yan'anj ga'na' gane né' nga Yan'anj. Ni da'aj né' huin ni ngüi israelita. Ni ango da'aj né' huin ni ngüi 'na' anéj chrej.

²⁵ Ni hué daj gataj Yan'anj garun xí' Oseas asij ná:

Ni hua ni ngüi nun guinico' sini man'anj.

Sanj gahuin ni sij ni ngüi nico' man'anj.

Ni asij sini ni nun gahuin 'i ruhuāj ni'yā ni ngüi daj.

Sanj gahuin 'i ruhuāj ni'yā ni sij aj.

²⁶ Ni rian gatā gunun ni sij sisi sé ni ngüi nico' man'anj huin ni sij, ni hué yu'uj daj gahuin da'nī ni sij huin man'anj Yan'anj hua ni'na'.

Daj gataj Yan'anj rian tsínj gu'naj Oseas.

²⁷ Ni ga'mi nucuj Isaías xi'í ni ngüi israelita. Ni gataj sí' asij ná:

Ni nunj si gahuin nico ni ngüi israelita daj rún' mán nico yo'ój chru mán du'ua nnee yan'anj, sanj doj ni sij ganacaj Yan'anj anj.

²⁸ Daj si 'ngo hora ga'na' castigo nin' gachra' xungüi, gui'yaj Yan'anj.

Daj gataj tsínj gu'naj Isaías.

²⁹ Ni hué daj gataj Isaías nej:

Ni nucuj nin' ruhua man'an Yan'anj.

Ni sisi gahui' daran' né' xi'í gaquin' da'ui né', ni hua gahuin xánj né' daj rún' hua xuman' Sodoma nga xuman' Gomorra.

Sanj nacaj Yan'anj doj né'.

Daj gataj Isaías asij ná.

La justicia que es por fe

³⁰ Ngaa ni nunj huin si ruhuaj gata nuguan' nan, ruhua á re' únj. Huin ruhuaj gata sisi hua nica niman ni ngüi 'na' anéj chrej rian Yan'anj xi'í si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Ni nun nano' ni sij sisi hué daj gui'yaj Yan'anj nga ni sij. ³¹ Sanj gui'yaj fuerza ni ngüi israelita sisi dagahuin ni sij daj rún' ataj si-ley Yan'anj güenda sisi nahuin sa' niman ni sij rian Yan'anj. Sanj nun ga'ue dagahuin ni sij si ataj ley da mánj. ³² Ngaa ni un sin huin ni nun gahuin sa' niman ni sij, ruhua á re' únj. Daj si nun ga'uej ruhua ni sij guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesucristo. Maan si gani ruhua ni sij nga xi'í si gui'yaj sa' man'an ni sij, ni a hua nica niman ni sij, ruhua ni sij. Hué dan ni natúj ni sij gui'yaj yej garij ni sij dacój ni sij daj. Ni yej daj huin Jesucristo.

³³ Ni hué daj ga'mi nica si-nuguan' Yan'anj asij ná:

Hué xuman' Sión, ni gurū yej gui'yaj natu ni ngüi.

Ni ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo, ni si gahuin na'aj ni sij mánj.

Sanj gahui sa' ni sij, gui'yaj Yan'anj.

Ni yej daj huin Jesucristo.

Hué daj gataj Yan'anj.

10

¹ Ducu huin ruhuāj sisi nacaj Yan'anj ni ngüi israelita huin in re' jnān nga xica'uī. Ni hué daj achínj jni'yā rian Yan'anj nej. ² Ga'ue gatā sisi 'yaj fuerza ni sij sisi dagahuin ni sij rian Yan'anj. Sanj nunun ni sij daj gui'yaj ni sij, ni ga'ue gahuin sa' ni sij rian Yan'anj. ³ Ni nun ni'i ni sij sisi urin Yan'anj 'yaj sisi hua nica niman ni ngüi rian Yan'anj. Ni nano' ni sij sisi ga nica niman ni sij rian Yan'anj xi'í si gui'yaj man'an ni sij. Ni nun ga'uej ruhua ni sij daj rún' gataj Yan'anj si gui'yaj ni sij. ⁴ Daj si man'an Cristo gui'yaj

sisi guisíj dagahuin né' si ataj si-ley Yan'anj. Daj si Cristo gui'yaj sisi hua nica niman né' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' man'an sij.

⁵ Ní garun Moisés sisi daj ga nica niman ni ngüi xi'í si dagahuin ni sij ley daj. Ní gataj sí': "Sisi dagahuin ni ngüi ni nuguan' daj, ní ga ní'na' xanga' ni sij, gui'yaj ni nuguan' daj." Daj garun Moisés. ⁶ Saní Cristo 'yaj sisi hua nica niman né' rian Yan'anj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' man'an sij. Hué dan ní si gani ruhua né': "Un tsínj ga'ue gahui xata'" —daj si nitaj si huaj si gan'anj xacaj né' Cristo ga'na' ruhua' yún sí' ne' nica'. ⁷ Ní si gani ruhua né': "Un tsínj ga'ue guinij gan'anj riqui yo'ój" —daj si nitaj si huaj si gan'anj xacaj né' Cristo gana'nij ruhua' yún sí' scanij ni niman.

⁸ Ní a'mi né' nuguan' sa' rian ni dugüi' né'. Daj si: "Gahuin nichrun' nuguan' sa' nan nun du'ua né' nga niman né'." Ní hué nuguan' sa' nan huin si nata' ni únj sisi guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo. ⁹ Ní sisi nata' re' rian ni dugüi' re' sisi Jesús huin Señor nicaj sun rian né', ní sisi guxuman xanga' ruhua' re' sisi ganá'nij Jesús scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj, hué dan ní nacaj Yan'anj man'án re'. ¹⁰ Daj si sisi guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, ní gahuin sa' né' rian Yan'anj. Ní sisi nata' du'ua né' sisi nico' né' Jesús, ní nacaj Yan'anj né' nej aj.

¹¹ Ní gataj Yan'anj: "Daran' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, ní si gahuin na'aj ni sij. Saní gahui sa' ni sij." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ¹² Ní uyan huin ni ngüi israelita nga ni ngüi griego rian Jesucristo. Daj si urin Señor Jesucristo nicaj sun rian daran' né'. Ní nin' ruhua riqui Jesucristo nuguan' sa' rian daran' ni ngüi achínj jni'yaj rian sij. ¹³ Daj si hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Daran' ni ngüi achínj jni'yaj rian Yan'anj nga si-xugüi Señor, ní nacaj Yan'anj ni sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁴ Saní ngaa hua nin' achin guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Señor, ní na'ue gachinj jni'yaj ni sij rian Señor manj. Ní si ga'ue guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí' ngaa nin' achin gunun ni sij xi'í sí'. Ní si ga'ue gunun ni sij ngaa nitaj tsínj nata' nuguan' sa' rian ni sij manj. ¹⁵ Ní si ga'ue nata' 'ngo ni tsínj daj nuguan' sa' rian ni ngüi sisi nitaj 'ngo tsínj ga'nij gan'anj nata' ni sij rian ni ngüi. Ní gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ní 'ueé nin' ruhua 'yaj ni tsínj gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁶ Saní sé daran' ni ngüi ráj xina nga nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj da manj. Ní hué daj ga'mi tsínj gu'naj Isaías ngaa nachínj snan'anj sij rian Yan'anj. Ní gataj sij: "Señor, un sin huin ní doj ni ngüi guxuman ruhua nuguan' nata' ni únj únj." Daj gataj Isaías gunun Yan'anj.

¹⁷ Hué dan ní ngaa guisíj gunun ni ngüi nuguan' sa', ní ga'ue guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo. Ní ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij ngaa a'mi 'ngo tsínj daj si-nuguan' Yan'anj rian ni sij.

¹⁸ Saní sé si xanga' si nun gunun ni sij nuguan' sa' daj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Hua gaxa'ni nuguan' sa' nin' gachra' chruhua xungüi.

Ní da' ganun nin' xi'í xungüi guisíj nuguan' sa' daj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁹ Saní sé si xanga' si nun acaj ni ngüi israelita cuenta xi'í sa' daj. Daj si gataj Moisés asij hua ná:

Ní gui'yā sisi gahuin xicoj ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej.

Ní gui'yā sisi ga'man ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' ni ngüi nitaj ducuanj nicaj ga'mi.

Daj gataj Yan'anj garun Moisés rian ni ngüi israelita.

²⁰ Ní hué daj guisíj ruhua Isaías gataj sí' nej:

Ni ngüi nun nãno' yünj, ni hua nari' ni sij man'ãnj.

Ni digyán man'ãnj rian ni ngüi nun nãchin' snan'anj si-xugüij.

Daj gataj Yan'anj garun Isaías.

²¹ Sanj ngaa ga'mi Isaías xi'í ni ngüi israelita, ni gataj sí': "Nugüi nigan', ni dugüi'inj ra'ãj sisi ga'na' ni sij riãnj huin ni sij ni tsínj nun dagahuin riãnj. Ni unun' ni sij ngã man'ãnj nej." Daj gataj Yan'anj garun Isaías.

11

El remanente de Israel

¹ Hué dan ni xanga' si danicaj Yan'anj ni ngüi israelita ní'. Sé daj huin mánj. Daj si hué man'ãnj huin 'ngõ tsínj israelita nej. Ni yünj huin da'ni si'ni Abraham. Ni nicõj xi'nin' huin Benjamín. ² Sé si danicaj Yan'anj ni ngüi israelita mánj. Ni asij sini yan ngaa achin ga'nga ni ngüi israelita, ni hua guini'i Yan'anj ni sij.

Ni hua ni'i ni é re' daj ataj si-nuguan' Yan'anj xi'í tsínj gu'naj Elías asij ná. Ni ngaa gachínj jni'yaj sí' rian Yan'anj, ni ga'mi gaquin' sij xi'í ni ngüi israelita. Ni gataj sí':

³ Señor, dagahui' ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' man'án re'.

Ni duguane ni sij ni altar huin si-nná re' nej.

Ni ango rin man'ãnj gunã hua ni'na' nãnj.

Ni hué daj huin ruhua ni sij dagahui' ni sij man'ãnj nej.

Daj gataj Elías gunun Yan'anj.

⁴ Sanj gataj Yan'anj gunun Elías: "Ni hua ri ninij ichij mí ni ngüi israelita na'uej gane ráj dãcoj rian yan'anj gu'naj Baal." Daj gataj Yan'anj gunun Elías.

⁵ Ni hué ducúanj daj huin ngã ni ngüi israelita güi yyaj. Daj si gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni sij. Ni nacui Yan'anj doj ni sij. ⁶ Nacui Yan'anj ni sij xi'í si 'ya sinduj ngã ni sij. Ni sé xi'í si 'yaj sa' ni sij, ni nacui Yan'anj ni sij mánj. Ni sisi hué daj huin, ni

sinduj 'yaj Yan'anj ngã ni sij, ni sé 'ngõ sinduj huin ga mánj.

⁷ Hué dan ni huin ruhua ni ngüi israelita gahui sa' niman ni sij rian Yan'anj. Sanj nun guiri' ni sij si gahuin ruhua ni sij. Sanj ni ngüi ganacui Yan'anj, ni hué né' guiri' aj. Ni na'uej ruhua ango ni sij gunun ni sij, gui'yaj Yan'anj. ⁸ Ni hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej:

Ni gui'yaj Yan'anj sisi na'ue gara da'nga' ruhua ni sij nuguan' sa'.

Ni hué daj huin da güi acuan' nej.

Daj si nun rian ni sij, sanj na'ue xiguin ni'yaj ni sij.

Ni nun chraquij ni sij, sanj na'ue gunun ni sij mánj.

Daj gataj Yan'anj xi'í ni ngüi israelita. ⁹ Ni hué daj gataj David asij ná nej:

Huin ruhuãj sisi gui'yanj 'yaj ni ngüi daj ganahuin-in' xi' nga nnãnj.

Ni guiran' ni sij sayun daj rún' ran' xucu ata' ra'nga'.

Ni ganatuj ni sij gahuin ni sij castigo xi'í gaquin' gui'yaj ni sij.

¹⁰ Ni huin ruhuãj sisi gahuin duri rian ni sij.

Ni si guixiguin guini'yaj ni sij mánj. Ni gache nitu ni sij niganj nin', ruhuãj aj.

Daj gataj David.

La salvación de los gentiles

¹¹ Hué dan ni atã gunun ni é re' sisi sé si guere' niganj ni ngüi israelita rian Yan'anj mánj. Daj si ngaa nun dagahuin ni sij, ni nacaj Yan'anj ni ngüi 'na' anéj chrej. Xi'í daj ni gahuin xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni ngüi 'na' anéj chrej daj.

¹² Ni rian guere' ni ngüi israelita rian Yan'anj, ni hua sa' rian ni ngüi man chruhua xungüi. Ni ganacaj Yan'anj ni ngüi 'na' anéj chrej xi'í si guere' ni sij nej. Ni sisi hué daj huin, ni sa' nin' gahuin ngaa guinico' ruhua' yún ni ngüi israelita Yan'anj.

¹³ Yyaj ni ga'mi rian ni é re' huin ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej. Ni

ga'níj Jesucristo gan'ān rian án re' huinj apóstol a'mī si-nuguan' sí'. Ní xi'í daj ní 'yaj fuerzāj nga si-sūnj. ¹⁴ Daj si huin ruhuāj sisi gahuin xicoj ruhua ni ngüi israelita guini'i ni sij ni é re'. Ngaa ní ga'ue nācaj Yan'anj da'aj ni sij. ¹⁵ Ngaa danicaj Yan'anj ni ngüi israelita, ní gahuin nuguan'an ni ngüi mán nin' gachra' chruhua xungüi nga Yan'anj. Ngaa ní gahuin sa' nin' ni ngüi israelita ngaa guinicaj dugüi' ruhua' yún Yan'anj nga ni sij. Daj si daj rún' huin ni tsínj gahui' huin ni sij yyaj. Saní gana'nij ni sij, gui'yaj Yan'anj. ¹⁶ Sisi hua sa' doj quinj, ní daran' quinj daj hua sa'. Ní sisi hua sa' ya'a siu chrun daj, ní hua sa' 'ngo gue chrun nga ra'a nej.

¹⁷ Ní daj rún' 'yaj né' ngaa a'nin' né' ra'a chrun, ní hué daj gui'yaj Yan'anj nga ni ngüi israelita. Ní hué ni é re' huin rún' huin 'ngo ra'a chrun 'na' riqui quij. Ní na'níj Yan'anj scanij chrun sa' olivo ni é re' yu'uj guimán ni ngüi israelita. Ngaa ní ga ní'na' ni é re' gui'yaj ya'a siu chrun olivo daj. Ní rún' huin ra'a chrun olivo sa' huin ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. ¹⁸ Xi'í daj ní sī gani ruhua ni é re' sisi sa' huin ni é re' daj nga ni ngüi israelita. Ní sisi hué daj ani ruhua ni é re', ngaa ní nanun sa' ruhua ni é re' sisi hua ní'na' ni é re', gui'yaj ya'a siu chrun. Ní sé ni é re' gui'yaj sisi hua ní'na' ya'a siu chrun mánj. ¹⁹ Ní si ruhuaj, ní gataj ni é re': "Ga'nin' Yan'anj ni ra'a chrun daj xi'í si nā'nij-í' ni é re' scanij chrun sa' olivo daj." ²⁰ Hué daj huin xānga'. Saní rian nun guxuman ruhua ni ngüi israelita, ní guere' ni sij rian Yan'anj. Ní 'nij ni é re' scanij chrun daj urin si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Ngaa ní sī ga nne é re' si 'nij ni é re' scanij chrun daj. Maan si ga cuidado ni é re' nga chrej huaj á re' nánj.

²¹ Ní sisi nun guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni ngüi israelita huin ni sij ra'a chrun daj,

ngaa ní sī guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í ni é re' nej. ²² Ní'yaj ni é re' yyaj. Huin sa' ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi. Saní sun du'ua Yan'anj rian ni ngüi nej. Ní gahuin castigo ni ngüi israelita, gui'yaj Yan'anj. Saní gui'yaj sa' Yan'anj nga man'an ni é re'. Ní hué daj gui'yaj Yan'anj sinduj rian án re' sisi sī gan'anj anéj ni é re' rian Yan'anj. Daj si sisi sī dagahuin ín re' rian Yan'anj, ní hué daj ga'nin' Yan'anj ni é re' nej nánj. ²³ Ní sisi ga'uej ruhua ni ngüi israelita guxuman ruhua ni sij ní'yaj ni sij Yan'anj, ngaa ní nā'ninj ruhua' yún Yan'anj ni sij scanij chrun daj. Daj si si-fuerza man'an Yan'anj ga'ue gui'yaj sisi nā'ninj ruhua' yún-ún' ni sij. ²⁴ Ní sé ni é re' huin ni ngüi israelita mánj. Hué ni é re' huin 'ngo ra'a chrun 'na' riqui quij ga'nin' Yan'anj. Ní na'nínj Yan'anj ni é re' scanij chrun olivo sa' hua. Ní sisi ni ngüi israelita huin ra'a chrun olivo sa' hua daj, ngaa ní huaj doj ga'ue gana'nij ruhua' yún Yan'anj ni sij scanij chrun olivo da aj.

La restauración de Israel

²⁵ Ní huin ruhuāj sisi guini'i ni é re' huin ni jnān nga ni xica'uī 'ngo nuguan' sa' garij huí Yan'anj. Ngaa ní guisíj gunun ni é re' nuguan' nan, ní sī güin ga'mi xācan án re' mánj. Daj si da'aj ni ngüi israelita na'uej ruhua gunun si gataj Yan'anj rian ni sij. Ní hué daj ga' ni ngüi israelita da guisij güi guxuman ruhua daran' ni ngüi nacui Yan'anj huin ni sij ni ngüi 'na' anéj chrej. ²⁶ Ní ngaa hué daj gahuin, ní ganacaj Yan'anj daran' ni ngüi israelita. Ní hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej:

Ne' xuman' Sión ga'na' 'ngo tsínj ganacaj ni ngüi.

Ní ga'ne sij si-gaquin' ni dugüi' Jacob huin ni sij ni ngüi israelita.

²⁷ Ní nan huin nuguan' gui'yaj yyaj nga ni sij güi ga'nē si-gaquin' ni sij.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

28 Nĭ unun' ni ngüi israelita nga Yan'anĭ xi'í si na'ue guxuman ruhua ni sij nga nuguan' sa' 'na' rian Yan'anĭ. Nĭ xi'í si hué daj 'yaj ni sij, nĭ hua ní'nij gatu ni é re' si-chrej Yan'anĭ. Sanĭ hua gue 'i ruhua Yan'anĭ ni'yaj-á' ni sij xi'í si hua ganacui Yan'anĭ ni xi ni sij asij hua ná. 29 Nĭ nitaj aman naduna Yan'anĭ si-nuguan'anĭ. Nĭ si ga'ue ga'ne ruhua' yún Yan'anĭ nuguan' riquij riún'. Nĭ sisi gaquin' Yan'anĭ né', nĭ si nanicaj ruhua-á' nga nuguan' da ga mánj.

30 Nĭ güi gachin, nĭ nun dagahuin ni é re' rian Yan'anĭ huin ni é re' tsínj 'na' anéj chrej. Nĭ xi'í si nun dagahuin ni ngüi israelita, nĭ nani yaco ruhua Yan'anĭ ni'ya ni é re' yyaj.

31 Nĭ nun dagahuin ni ngüi israelita rian Yan'anĭ. Hué dan nĭ xi'í si nani yaco ruhua Yan'anĭ ni'ya ni é re', nĭ ga'ue nani yaco ruhua Yan'anĭ ni'ya ni ngüi israelita nej. 32 Nĭ xi'í si uyan gui'yaj ni ngüi israelita nga ni ngüi 'na' anéj chrej gaquin', nĭ gataj Yan'anĭ sisi uyan da'ui daran' ni sij gaquin'. Xi'í daj nĭ ga'ue nani yaco ruhua Yan'anĭ ni'ya daran' ni sij.

33 Yan'anĭ nin' ruhua huin si sa' xi'í né'. Chrun nin' ruhua Yan'anĭ, nĭ ni'i-in' daran' nuguan' nej. Na'ue gara da'nga' ruhua né' daj ani ruhua Yan'anĭ. Nĭ si guisíj né' guini'i né' daj hua si-chrej Yan'anĭ nej. 34 Nĭ si guisíj né' guini'i né' nuguan' sa' ahui chra Señor. Nĭ si guisíj né' ga'ui' né' 'ngo chrej rian Yan'anĭ anĭ. 35 Nĭ nitaj a 'ngo tsínj ga'ue ga'ui' xiquínj 'ngo rasun rian Yan'anĭ, ngaa nĭ naru'ue Yan'anĭ rian sij mánj. 36 Daj si Yan'anĭ gui'yaj daran' ni rasun man. Nĭ daran' ni rasun huin güenda man'an Yan'anĭ. Nĭ nanicaj daran' ni rasun rian Yan'anĭ nej. Xi'í daj nĭ ga'mi sa' 'ueé niganj nin' né' rian Yan'anĭ. Amén.

12

Deberes cristianos

1 Nĭ xi'í si nani yaco ruhua Yan'anĭ ni'ya né', nĭ gataj snan'an rian an re' sisi naga'ui' ni é re' man'an ni é re' rian Yan'anĭ. Nĭ daj rún' hua ni'na' ni xucu ga'ui' ni ngüi rian Yan'anĭ asij ná, nĭ hué daj naga'ui' ni é re' man'an an re' sisi dagahuin ni é re' rian Yan'anĭ nej. Nĭ gahuin nin' ni é re' rian ni gaquin'. Nĭ hué daj ga'ue gui'yaj ni é re' daj rún' aran' ruhua Yan'anĭ. Nĭ ni'í' sisi hué daj hua nian gui'yó'. 2 Nĭ si gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan mánj. Sanĭ ga'uej ruhua á re' gahuin sa' niman an re', gui'yaj Yan'anĭ anĭ. Ngaa nĭ ga'ue gahuin chrun sa' ni é re' guini'i ni é re' nuguan' sa' huin ruhua Yan'anĭ gui'yaj á re'. Nĭ aran' ruhua Yan'anĭ ni'ya nuguan' daj. Nĭ hua nica nuguan' daj nej.

3 Nĭ rian riqui Yan'anĭ sinduj riánj, nĭ 'yaj fuerzāj rian daran' ni é re' sisi si gani ruhua ni é re' si huin achij ni é re' mánj. Sanĭ gani ruhua ni é re' xi'í man'an ni é re' daj rún' huin yya ni é re' sisi daj riqui Yan'anĭ si xuman ruhua go'ngo ni é re'.

4 Nĭ ni'i né' sisi urin nnee cúj né' hua. Sanĭ naduna hua go'ngo yu'uj nin' gachra' nnee cú'. Nĭ nin' sun 'yaj sun go'ngo yu'uj daj. 5 Nĭ hué daj huin né' huin né' ni ngüi nicaj dugüi' nga Cristo. Nĭ nunj si ga'i nin' ruhua né' huin, sanĭ urin nnee cúj Cristo huin né'. Nĭ uyan nicaj dugüi' né' nga ni dugüi' né' daj rún' hua nnee cúj né' aj. Nĭ chracuij né' go'ngo ni dugüi' né'. 6 Nĭ nin' riqui Yan'anĭ sun rian go'ngo né'. Ngaa nĭ gui'yaj sun go'ngo né' sun riqui Yan'anĭ rian go'ngo né'. Nĭ sisi ga'nin' Yan'anĭ sun ga'mi 'ngo né' si-nuguan'-án' rian ni dugüi' né', hué dan nĭ ga'mi né' nuguan' daj daj rún' xuman ruhua né' aj. 7 Nĭ sisi hué daj ga'nin' Yan'anĭ sun rian ango né' güenda chracui' ni dugüi', nĭ hué daj gui'yó' rian ni dugüi'. Nĭ sisi ga'nin' Yan'anĭ sun rian ango né' güenda digyún' rian ni dugüi' né', nĭ da'uí' si digyún' rian ni dugüi'.

8 Nĭ sĭsĭ hua sun rĭan ango ni dugüi' güenda ga'ui' sĭj chrej rĭan dugüi' sĭj, nĭ da'ui sĭj ga'ui' sĭj chrej rĭan dugüi' sĭj. Nĭ sĭsĭ hua sun rĭan ango ni dugüi' né' güenda ga'ui' sĭj rasun rĭan ni ngüi niqui, ngaa nĭ gahuin niã' ruhua sĭj, gui'yaj sĭj daj. Nĭ sĭsĭ hua ango né' nicaj sun rĭan ni dugüi' né', nĭ gui'yaj sa' sĭj nga si-sun sĭj. Nĭ sĭsĭ hua sun rĭan ango né' chraçuij sĭj ni dugüi' né', nĭ gahuin niã' ruhua sĭj nga si 'yaj sĭj daj.

9 Sĭ gataj á re' sĭsĭ 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re' sĭsĭ sé daj huin xanga'. Nĭ sĭ ga'uej ruhua á re' si gui'yaj á re' si xi'i. Sanĭ gui'yaj sa' ni é re' aj. 10 Nĭ gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' ni é re' huin ni sĭj ni tsínj nico' Jesús. Nĭ gara xina ni é re' sĭsĭ gahuin rĭan ni dugüi' ni é re' daj nga man'an án re'. 11 Nĭ gui'yaj fuerza ni é re' nga niman ni é re'. Nĭ sĭ guinichre ni é re' nga si-sun Señor mánj. 12 Nĭ gahuin niã' ruhua ni é re' xi'i si ana'uij ni é re' si gui'yaj sa' Yan'anĭ nga ni é re'. Nĭ ga'nin' ruhua ni é re' ngaa ran' ni é re' sayun. Nĭ sĭ duna ni é re' gachinj jni'yaj ni é re' rĭan Yan'anĭ mánj. 13 Chraçuij ni é re' ngaa achin 'ngo rasun rĭan ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anĭ. Nĭ gana'ni ni é re' rĭan ducua' ni é re' gatu ni ngüi 'na' chrej.

14 Gachinj jni'yaj ni é re' rĭan Yan'anĭ sĭsĭ gui'yaj sa' Yan'anĭ nga ni ngüi chran' yun'unĭ ni é re'. Nĭ sĭ ga'mi quij ni é re' rĭan ni sĭj mánj. 15 Gahuin niã' ruhua ni é re' nga ni ngüi hua niã' ruhua. Nĭ gaco ni é re' nga ni ngüi aco nej. 16 Nĭ uyan ga ruhua daran' ni é re'. Nĭ sĭ gui'yaj á re' si gahuin achij ni é re' rĭan ni dugüi' ni é re' mánj. Maan si guinicaj dugüi' ni é re' nga ni ngüi niqui. Nĭ sĭ gahuin ruhua ni é re' sĭsĭ chrun ni é re' mánj.

17 Sĭ gui'yaj quij ni é re' nga ni ngüi 'yaj quij nga ni é re' mánj. Sanĭ dugu'nun' ni é re' gui'yaj sa' ni é re' rĭan daran' ni ngüi. 18 Nĭ sĭsĭ ga'uej

ruhua ni ngüi, nĭ guĭman din'inĭ ni é re' nga daran' ni sĭj. 19 Huin 'i ruhuāĭ ni'yā ni é re'. Nĭ sĭ gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni ngüi chran' yun'unĭ ni é re' mánj. Sanĭ ga'nin' ruhua ni é re' sĭsĭ Yan'anĭ gui'yaj castigo ni sĭj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anĭ: "Man'ānj huin si gui'yaj castigo ni sĭj. Man'ānj narue xi'i si quij gui'yaj ni sĭj." Daj gataj Señor. 20 Hué dan nĭ sĭsĭ achin xi'na riqui ni ngüi unun' nga ni é re', ngaa nĭ ga'ui' ni é re' xa ni sĭj. Nĭ sĭsĭ nago'oj ni sĭj nnee, nĭ ga'ui' ni é re' go'o ni sĭj. Nĭ sĭsĭ hué daj gui'yaj sa' ni é re' nga ni sĭj, nĭ gahuin na'aj ni sĭj nga xi'i quij gui'yaj ni sĭj. 21 Sĭ duna ni é re' sĭsĭ gui'yaj gana nuguan' quij hua rĭan ni é re' mánj. Sanĭ gui'yaj gana ni é re' nga nuguan' sa' rĭan ni nuguan' quij hua.

13

1 Dagahuin daran' ni é re' rĭan ni tsínj nicaj sun huin gobierno chruhua xungüi nan. Daj si daran' ni sun 'na' rĭan Yan'anĭ. Nĭ Yan'anĭ gui'yaj sĭsĭ guinicaj ni sĭj sun chruhua xungüi nan. 2 Ngaa nĭ ni ngüi unun' nga tsínj nicaj sun, nĭ unun' ni sĭj nga nuguan' a'nin' Yan'anĭ sun rĭan né'. Nĭ ni ngüi unun' daj, nĭ gahuin castigo ni sĭj, gui'yaj Yan'anĭ. 3 Daj si nitaj si xi'i huin sĭsĭ guxu'ui' ni ngüi 'yaj sa' rĭan ni tsínj nicaj sun. Sanĭ ni ngüi 'yaj quij, nĭ hua 'ngo si xi'i guxu'ui' ni sĭj ni'i ni sĭj ni tsínj nicaj sun. Gui'yaj sa' re', ngaa nĭ sĭ guxu'ui' re' rĭan ni tsínj nicaj sun mánj. Hué dan nĭ xacaj cuenta ni tsínj nicaj sun si 'yaj sa' re'. Nĭ ga'mi sa' ni sĭj xi'i re'. 4 Hué ni sĭj nicaj sun xi'i Yan'anĭ. Nĭ nne ni sĭj güenda sĭsĭ chraçuij ni sĭj man'án re'. Sanĭ sĭsĭ gui'yaj re' gaquin', nĭ guxu'ui' re' rĭan ni sĭj. Daj si nitaj si ata chre ni sĭj chrun ni'i mánj. Nĭ 'nj nicaj sun ni sĭj sĭsĭ ga'ue gui'yaj ni sĭj castigo ni ngüi 'yaj quij hua. 5 Xi'i daj nĭ hua nian dagahuin né' rĭan ni tsínj nicaj sun. Nĭ sé xi'i urin si gui'yaj ni sĭj castigo

né', sanj dagahuin né' xi'í si hué daj a'nin' nimún' rian man'an né'. ⁶ Nj hué xi'í daj a'ui' ni é re' san'anj rian ni tsínj nicaj sun. Daj si nicaj sun ni sij xi'í Yan'anj. Nj ya'yoj dagahuin ni sij nga si-sun ni sij. ⁷ Hué dan nj daran' si da'ui né', nj ga'ui' né'. Sisi da'ui né' rian ni tsínj nicaj sun, nj naga'ui' né' si da'ui né'. Nj gūru'ue né' rian ni tsínj a'nej san'anj. Nj ga ní'yanj né' nga ni tsínj huin achij. Nj guinun yan'anj né' ni tsínj huin rian nej.

⁸ Si da'ui ni é re' xiquínj rian ni ngüi mánj. Maan si da'ui ni é re' si gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Daj si né' 'i ruhua ni'yaj dugüi', nj hua dagahuin né' si a'nin' si-ley Yan'anj rian né'. ⁹ Nj hua a'nin' si-ley Yan'anj sun rian né'. Nj gataj ley daj: "Si ga'mi né' nga nicaj dugüi' né'. Nj si dagahui' né' ni ngüi mánj. Nj si gui'yaj tu né' nga si'yaj ni dugüi' né' mánj. Nj si ga'mi snan'anj né' xi'í ni dugüi' né' mánj. Nj si gahuin ruhua né' nga si'yaj ni dugüi' né' mánj." Daj hua si-ley Yan'anj. Nj gataj ango si-ley Yan'anj: "Ga'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né' daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' ni man'an né'." Daj hua ley daj. Nj sisi dagahuin né' ley nan nj dagahuin né' daran' ango ley a'nin' Yan'anj sun rian né'. ¹⁰ Nj sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', nj nitaj si gui'yaj quij né' nga ni dugüi' né' ga mánj. Hué dan nj sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', ngaa nj dagahuin xanga' né' si gataj si-ley Yan'anj rian né'.

¹¹ Nj hué nan huin si gui'yaj né' xi'í si ni'i né' daj hua chruhua xungüi mán né'. Nj síj hora si narí né' nnej rian né'. Daj si ngaa guxuman sini ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, nj gahuin njchrun' ga'na' Yan'anj naca né', ruhua né'. Sanj yyaj nj gahuin njchrun' doj si ga'na' Yan'anj naca né'. ¹² Nj daj rún' hua rúmi' xungüi ngaa hua rúmi', nj da'nga' daj hua ni ngüi

man chruhua xungüi. Sanj gahuin njchrun' güi ga'na' Jesucristo, ngaa nj guixiguin rian né'. Ngaa nj si gui'yaj né' daj rún' 'yaj ni ngüi man rian rúmi' ga mánj. Nj gui'yaj né' daj rún' 'yaj ni ngüi man rian xiguin hua. ¹³ Gache sa' né' daj rún' hua ngaa achéj né' ngaa xiguin ne' guni'yanj. Nj si xa nasa' né' mánj. Nj si guixini né' gache né' mánj. Nj si gui'yaj né' gui'yanj ngaa aguáj ni ngüi mánj. Nj si gui'yaj squira' né' mánj. Nj si gunun' né' nga ni dugüi' né' mánj. Nj si gahuin xicoj ruhua né' nga ni dugüi' né' mánj. ¹⁴ Sanj gui'yaj né' daj rún' huin ruhua Jesucristo si gui'yaj né'. Nj si ga'nij né' chrej gui'yaj né' daj rún' huin ruhua nnee' cúj né' mánj.

14

Los débiles en la fe

¹ Guinicaj dugüi' né' nga ni ngüi achin guxuman sa' ruhua ni'i Jesucristo. Nj si gunun' né' nga ni sij mánj. ² Gui'yo' cuenta sisi ani ruhua 'ngo tsínj daj sisi ga'ue xa sij daran'anj. Sanj hua ango tsínj achin guxuman sa' ruhua, sanj urin cuej xa sí'. ³ Ngaa nj si gataj tsínj xa daran'anj sisi tsínj nun ni'i huin ango tsínj da mánj. Nj tsínj na'ue xa daran'anj, nj si ga'ue gataj sij sisi gaquin' huin ngaa xa ango tsínj daran'anj. Daj si hua nahuin ra'a Yan'anj tsínj daj. ⁴ Nj un sin nj diguíf re' nga 'ngo tsínj unánj guitsi rian Señor únj. Man'an Señor gataj sisi 'yaj sa' sij sisi nun 'yaj sa' sij. Nj gunucuj sij gui'yaj gana sij si Señor huin si nicaj fuerza daj gui'yaj gana sij.

⁵ Nj hua 'ngo tsínj ataj: Hua 'ngo güi gue rian sij. Nj hua ango tsínj ataj: Uyan huin daran' ni güi rian sij. Hua nian si ga xitinj ruhua go'ngo né' nga si ani ruhua né'. ⁶ Tsínj ataj sisi gue 'ngo güi daj, nj hué daj ataj sij xi'í Señor. Nj tsínj ataj sisi uyan huin daran' ni güi, nj hué daj ataj sij xi'í Señor nej. Nj tsínj xa daran'anj

daj, n̄ hué daj 'yaj sij xi'í Señor. N̄ a'ui' sij si guruhua Yan'an̄j. N̄ tsínj na'ue x̄a daran'an̄j, n̄ hué daj 'yaj sij xi'í Señor. N̄ a'ui' sij si guruhua Yan'an̄j nej. ⁷ Sé si m̄an né' güenda man'an né' mánj. N̄ sé si ḡahui' né' nḡa güenda man'an né' mánj. ⁸ Sisi m̄an né', san̄j m̄an né' güenda Señor. N̄ sisi ḡahui' né', san̄j ḡahui' né' güenda Señor. Ngaa n̄, as̄j m̄an né', as̄j ḡahui' né', san̄j nicaj dugüi' né' nḡa Señor. ⁹ N̄ ḡahui' Cristo. N̄ ganá'nij sij. N̄ hué daj gui'yaj sij sisi ḡahuin sij Señor guinicaj sun sij rian ni ngüi ḡahui' nḡa ni ngüi hua n̄'na' nej.

¹⁰ Ngaa n̄ un sin huin n̄ atáj re' si 'yaj jnánj re' gaquin' únj. N̄ un sin huin n̄ a'mí re' sisi tsínj nun ni'i huin dugüi' re' únj. Hua n̄ian si gan'an̄j daran' né' ganiquin' né' rian Cristo sisi nagui'yaj yya sij si-gaquin' daran' né'. ¹¹ Daj si gataj si-nuguan' Yan'an̄j:

Daj rún' hua yya hua n̄'na' man'an̄j,
n̄ hué daj hua yya sisi
ganiquin' ráj d̄acoj daran' ni
ngüi riánj.

N̄ ga'mi s̄a' 'ueé daran' ni sij rian
Yan'an̄j.

Daj gataj Señor. ¹² Daj si 'na' güi ngaa n̄aga'ui' da' go'ngo né' cuenta rian Yan'an̄j xi'í si gui'yaj né'.

¹³ Xi'í daj n̄ si ga'mi né' gaquin' rian ni dugüi' né' mánj. San̄j ḡa cuidado né' sisi s̄j guere' 'ngo ni dugüi' né' nḡa si-chrej Yan'an̄j mánj. Daj si nitaj si hua s̄a' si d̄una sij si xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'an̄j.

¹⁴ N̄ xuman ruhuāj ni'yā Señor Jesús. Xi'í daj n̄ hua xitinj ruhuāj sisi nitaj a 'ngo rasun quij hua. San̄j sisi 'ngo né' ani ruhua sisi quij hua 'ngo rasun, san̄j quij hua rasun daj güenda xa tsínj daj. ¹⁵ N̄ sisi rasun x̄a re' 'yaj sisi n̄ani ruhua dugüi' re', ngaa n̄ nun hua s̄a' si x̄a re' rasun daj. Daj si sisi 'i ruhuá re' ni'yáj re' dugüi' re', n̄ sé daj gui'yáj re' mánj. N̄ si gui'yáj re' sisi d̄una dugüi' re' si-chrej Yan'an̄j xi'í rasun

x̄a re' mánj. Daj si ḡahui' Cristo xi'í dugüi' re' daj. ¹⁶ N̄ sisi ani ruhuá re' si s̄a' 'yáj re', n̄ si duná re' si ḡa'mi quij ni ngüi xi'í si 'yáj re' mánj.

¹⁷ Daj si ngaa nne né' rian nicaj Yan'an̄j sun, n̄ hua n̄ica 'yaj né'. N̄ hua din'inj ruhua né' nej. N̄ hua n̄ia' ruhua né', 'yaj Espíritu Santo nej. Ngaa n̄ si nani ruhua né' xi'í si x̄a né' nḡa xi'í si go'o né' mánj.

¹⁸ N̄ sisi hué chrej nan d̄agahuin s̄a' né' rian Cristo, ngaa n̄ garan' ruhua Yan'an̄j n̄'yaj né'. N̄ ga'mi s̄a' ni ngüi xi'í né' nej.

¹⁹ Hué dan n̄ gui'yaj fuerza né' sisi hua din'inj scanij ni dugüi' né'. N̄ chracuij né' sisi guxuman s̄a' ruhua go'ngo ni dugüi' né'. ²⁰ N̄ si gui'yáj re' sisi d̄una 'ngo dugüi' re' si-chrej Yan'an̄j xi'í 'ngo rasun x̄a re' mánj. X̄anga' n̄ daran' ni rasun hua s̄a' x̄a né'. San̄j sisi d̄una 'ngo dugüi' né' si-chrej Yan'an̄j xi'í si x̄a né', n̄ nitaj si hua s̄a' mánj. ²¹ N̄ sisi d̄una 'ngo ni dugüi' né' si-chrej Yan'an̄j xi'í si x̄a né' nnee nḡa xi'í si go'o né' vino nḡa xi'í ango ni rasun 'yaj né', hué dan n̄ nitaj si hua s̄a'aj si 'yaj né' ni nuguan' daj.

²² N̄ gui'yáj re' sisi urin man'án re' nḡa Yan'an̄j guini' daj ani ruhuá re' xi'í ni nuguan' daj. Hua 'ueé rian né' sisi ni'í si hua s̄a' chruhua né'. N̄ nitaj si uta' gaquin' mun'ún' nḡa si 'yaj né' mánj. ²³ N̄ sisi nun ni'í 'ngo né' sisi ḡa'uej Yan'an̄j xó' 'ngo rasun daj, ngaa n̄ da'ui né' gaquin' rian Yan'an̄j xi'í si xó' rasun daj. N̄ nun hua s̄a' sisi x̄a né' 'ngo rasun ngaa nun ni'í né' sisi ḡa'uej Yan'an̄j x̄a né'. Daj si gaquin' huin daran' si 'yaj né' ngaa nun ni'í né' sisi ḡa'uej Yan'an̄j gui'yaj né'.

15

¹ Sisi hua n̄ica ruhua né' nḡa si-nuguan' Yan'an̄j, n̄ chracuij né' ni ngüi achin ḡahuin n̄ica ruhua nḡa si-nuguan' Yan'an̄j. N̄ si gui'yaj né' daj rún' n̄inan̄j aran' ruhua né', gui'yaj né' mánj. ² N̄ daran' né' gui'yaj daj rún' aran' ruhua dugüi' né'.

Ni guj'yaj sa' né' ni rasun güenda man'an ni sij. Hué ducuánj daj ga'ue gahuin nica ruhua ni sij nga si-chrej Yan'anj, guj'yaj né'. ³ Daj si nun guj'yaj Cristo si garan' ruhua sij guj'yaj sij. Daj si gataj Cristo rian si-nuguan' Yan'anj: "Ni ga'mi ni ngüi nuguan' quij hua rián re' huín re' Yan'anj. Saní hué riánj huín si ga'mi quij ni sij nuguan' daj rún' huaj." Daj gataj Cristo gunun Yan'anj. ⁴ Ni daran' ni nuguan' garun ni sij asij ná huín güenda si gahuin chrún né', garun ni sij. Ni xi'í ni nuguan' daj, ni gahuin nucuaaj né' guj'yaj gana né' rian sayun. Ni ganari' nucuaaj niman né', guj'yaj si-nuguan' Yan'anj. Hué daj ni gahuin yya ruhua né' si guj'yaj sa' Yan'anj nga né'. ⁵ Ni Yan'anj 'yaj sisi huín nucuaaj niman né'. Ni Yan'anj 'yaj si nari' nucuaaj niman né' nej. Hué dan ni huín ruhuāj sisi uyan ga ruhua ni é re' guj'yaj Yan'anj si hué daj digyán Jesucristo rian né'. ⁶ Ngaa ni 'ngo chré' ga ruhua daran' né' si ga'mi sa' né' rian Yan'anj huín chrej Jesucristo huín sí' Señor nicaj sun rian né'.

El evangelio a los gentiles

⁷ Hué dan ni nahuin ra'a ni é re' ni dugüi' ni é re' daj rún' nahuin ra'a Cristo ni é re' aj. Ngaa ni guini'i ni ngüi si 'yaj sa' Yan'anj. ⁸ Ni ataj snan'án gunun ni é re' si ga'na' Cristo guj'yaj sun sí' rian ni ngüi israelita. Ni hué daj guj'yaj sí' güenda dagahuin sí' nuguan' guj'yaj yya Yan'anj nga ni xi né' ni tsínj guimán asij ná. Ngaa ni gahuin yya daj rún' gataj Yan'anj rian ni sí', guj'yaj Cristo. ⁹ Ni ga'na' Cristo sisi ga'mi sa' ni ngüi 'na' anéj chrej rian Yan'anj xi'í si nahuin yaco ruhua Yan'anj ni'yaj-á' ni sij. Ni hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í Cristo: Xi'í daj ni ga'mi sa' man'ánj scanij ni ngüi 'na' anéj chrej xi'í re'.

Ni si-xugüi re' garā chra'. Daj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í Cristo. ¹⁰ Ni gataj ango nuguan' daj nej:

Gahuin niā' ruhua ni é re' nga ni ngüi nico' Yan'anj huín ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej.

Daj gataj nuguan' daj.

¹¹ Ni gataj ango nuguan' daj nej:

Ga'mi sa' ni é re' rian Señor huín ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej nga ni ngüi man nín' gachra' chruhua xungüi.

Daj gataj nuguan' daj.

¹² Ni gataj ruhua' yún Isaías:

Ga'nga 'ngo lij gahuin da'níj tsínj gu'naj Isaí.

Ni gachij lij daj.

Ni guinicaj sun sij rian ni ngüi 'na' anéj chrej.

Ni gana'uij ni sí' sisi nagui'yaj sa' sij si-chrej ni sí'.

Daj gataj Isaías.

¹³ Ni Yan'anj riqui si ana'uij né'. Ni huín ruhuāj sisi nín' ruhua gahuin niā' ruhua ni é re', guj'yaj Yan'anj anj. Ni gahuin din'inj ruhua ni é re' nej xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Ngaa ni gahuin yya ruhua á re' doj sisi gahui sa' á re', guj'yaj Espíritu Santo, ruhuāj aj.

¹⁴ Ni hua yya ruhuāj sisi nun ruhua ni é re' ni nuguan' sa' gahuin chrún ni é re' huín ni é re' jnān nga xica'uī. Ni ni'ínj sisi ga'ue ga'ui' go'ngo ni é re' chrej sa' rian dugüi' ni é re' nej. ¹⁵ Ni yanj nan guisíj ruhuāj garúnj go'ngo nuguan' rian án re'. Ni huín ruhuāj sisi ga nigui'ij ni é re' nga ni nuguan' nan. Daj si riqui Yan'anj sinduj riánj sisi guinicaj súnj. ¹⁶ Ni 'yaj súnj rian Jesucristo xi'í ni ngüi 'na' anéj chrej. Ni daj rún' 'yaj sun 'ngo chrej rian Yan'anj, ni hué daj 'yaj súnj a'mi man'ánj nuguan' sa' huín si-nuguan' Yan'anj rian án re'. Ni natāj nuguan' si daj ga'ue ganacaj Yan'anj ni ngüi 'na' anéj chrej. Ni hué daj 'yā xi'í si ga'ue naga'uīj ni ngüi 'na' anéj chrej rian Yan'anj. Ni huín ruhuāj sisi garan' ruhua Yan'anj nga ni ngüi naga'uīj daj. Ni gahuin sa' niman ni sij, guj'yaj Espíritu Santo. ¹⁷ Ni xi'í si chracuij Cristo man'ánj, ni ga'ue

ga'mi sa' man'anj xi'í si-sūnj huin si-sun Yan'anj.

¹⁸ Daj si guisij ruhuāj ga'mī xi'í urin nuguan' gui'yaj Cristo ngāj. Nī hué nan huin sisi dagahuin ni é re' huin ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej si-nuguan' Yan'anj. Nī dagahuin ni é re' xi'í si natāj nuguan' sa' rian án re'. Nī dagahuin ni é re' xi'í sun gui'yaj sūnj scanij ni é re' nej.

¹⁹ Nī gahuin nucuj si-nuguan'anj, gui'yaj Yan'anj. Nī gui'yā si sa', gui'yaj Espíritu Santo nej. Nī hué daj hua natāj nuguan' sa' xi'í Cristo rian ni ngüi sisi ganacaj Yan'anj ni sij. Nī gaxi'i natāj nuguan' daj xuman' Jerusalén da nin' gachra' ni xuman' ngaj da' estado Ilírico nej. ²⁰ Nī ninanj gahuin ruhuāj natāj nuguan' sa' daj rian ni ngüi achin gunun si-nuguan' Cristo. Daj si na'uej ruhuāj natāj nuguan' daj rian hua gunun ni ngüi, gui'yaj ango tsínj. ²¹ Nī hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej:

Guini'i ni ngüi nun gahuin gunun xi'í si-nuguan' Cristo.

Ni ngüi nitaj aman gunun, sanj gara da'nga' ruhua ni sij xi'í si-nuguan' sij.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

Pablo se propone ir a Roma

²² Xi'í daj nī guisij ga'i na'ue guchi' ni'yā rian man ni é re' mánj. ²³ Nī yyaj guisij gui'yaj sūnj ni xuman' nan. Nī guisij ga'i yo' huin ruhuāj guchij guiman né'. ²⁴ Hué dan nī ngaa gan'an estado España, nī guchi' ni'yā ni é re', ruhuāj aj. Nī ngaa gahuin niā' ruhuāj nga ni é re', nī huin ruhuāj si chracuij ni é re' si guisí estado España.

²⁵ Sanj yyaj nī gan'an xuman' Jerusalén. Nī gan'anj chracui ni ngüi nico' Yan'anj man xuman' daj. ²⁶ Daj si gahuin sa' ruhua ni ngüi man estado Macedonia nga estado Acaya chracuij ni sij san'anj ni ngüi yaco ran' nico' Yan'anj man xuman' Jerusalén. ²⁷ Nī gahuin niā' ruhua ni sij sisi daj guiri' ni sij ga'ui' ni sij rian ni sí'. Nī dugu'naj gui'yaj ni sij.

Daj si ga'ui' ni tsínj israelita man xuman' Jerusalén si-nuguan' Yan'anj rian ni sij huin ni sij ni tsínj 'na' anéj chrej. Xi'í daj hua niān chracuij ni tsínj 'na' anéj chrej ni ngüi yaco ran' nico' Yan'anj man xuman' Jerusalén.

²⁸ Nī ngaa guisij ganahuij si-sūnj nan naga'uīj san'anj daj rian ni ngüi man xuman' Jerusalén, ngaa nī gachinj ni'yā rian man ni é re'. Ngaa nī gan'an estado España. ²⁹ Nī ni'inj sisi ngaa guisí rian man án re', nī gui'yaj Cristo 'ngo sinduj nico ngāj. Nī gahuin niā' ruhua á re', gui'yaj si-nuguan' sij.

³⁰ Nicaj dugüi' daran' né' nga Señor Jesucristo. Nī 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', 'yaj Espíritu Santo huin ni é re' jnan nga xica'ui. Nī achinj jni'yā rian ni é re' sisi chracuij ni é re' man'anj gachinj jni'yaj né' rian Yan'anj xi'ij.

³¹ Gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi ganani man'anj rian ni tsínj nun xuman ruhua ni'yaj Jesús man estado Judea. Nī gachinj jni'yaj ni é re' sisi nahuin ra'a sa' ni ngüi nico' Yan'anj man Jerusalén san'anj ga'uīj rian ni sij. ³² Hué dan nī sisi ga'uej ruhua Yan'anj, nī gahuin niā' ruhuāj ngaa guisij ni'yā rian man ni é re'. Ngaa nī ga'ue nari' nucuj daran' né' nga si-nuguan' Yan'anj. ³³ Yan'anj 'yaj sisi hua din'inj ruhua niman daran' né'. Nī huin ruhuāj sisi gane Yan'anj nga daran' ni é re' aj. Amén.

16

Saludos personales

¹ Guisij 'ngo xica'uij né' rian man ni é re' gu'naj ún' Febe. Nī nico' ún' Jesucristo. Nī 'yaj sun ún' rian ni ngüi nico' Yan'anj man xuman' Cencia. ² Nī daj rún' gu'yun né' nicaj dugüi' né' nga ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Señor, nī hué daj nahuin ra'a á re' ún'. Nī chracuij ni é re' daran' rasun achin garasun ún'. Daj si nin' ruhua chracuij ún' ga'i ni ngüi. Nī chracuij ún' man'anj nej.

³ Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan' rian yun'unj gu'naj Priscila nga tsínj gu'naj Aquila huin nungüej nicã sij si 'yaj sun nuguan'an ngãj xi'í si-sun Cristo Jesús. ⁴ Nĩ ngaa guiran' man'anj 'ngõ sayun, nĩ ga'uej ruhua nungüej nicã sij gahui' sij xi'ij. Nĩ sé urĩnj naga'ui' si guruhua nungüej sij, sanĩ hué daj 'yaj daran' ni ngüi nico' Yan'anj 'na' anéj chrej nej. ⁵ Nĩ hué daj a'nĩ 'ngõ nuguan' rian ni ngüi nico' Jesús nahuin yu' ducúa nungüej nicã sij. Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan' rian tsínj gu'naj Epeneto huin sí' 'ngõ tsínj 'i ruhuāj ni'yā. Nĩ huin sí' tsínj guxuman sini yan ruhua ni'yaj Jesús rian daran' ni ngüi man estado Acaya.

⁶ Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan' rian María. Daj si gui'yaj sun nĩn' ruhua unj scanij ni é re'. ⁷ Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan' rian tsínj gu'naj Andrónico nga Junias huin nungüej sij dugüi'ij. Nĩ gunun nungüej sij ducuga' ngaa gunun nej. Nĩ 'yaj sa' Adrónico nga Junias scanij ni apóstol ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi. Nĩ ngaa achin guxuman ruhuāj ni'yā Cristo, nĩ hua guxuman ruhua nungüej sij. ⁸ Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan' rian tsínj gu'naj Amplias si 'i ruhuāj ni'yā sí' xi'í Señor. ⁹ Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan' rian Urbano, tsínj 'yaj sun ngãj xi'í Cristo. Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan' rian tsínj 'i ruhuāj huin Estaquis nej.

¹⁰ Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan' rian tsínj gu'naj Apeles. Ni'i né' sisi digyán sa' sí' si xuman ruhua sí' ni'yaj sí' Cristo. Nĩ hué daj a'nĩ 'ngõ nuguan' rian ni dugüi' Aristóbulo nej. ¹¹ Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan' rian Herodión huin sí' dugüi'ij. Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan' rian ni dugüi' Narciso huin ni sij ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Señor. ¹² Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan' rian yun'unj gu'naj Trifena nga Trifosa huin nungüej ún' yun'unj 'yaj sun rian Señor. Nĩ hué daj a'nĩ 'ngõ nuguan' rian Pérsida si 'i ruhua né' ni'i né' unj. Nĩ ducu gui'yaj sun unj si-sun Señor. ¹³ Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan'

rian Rufo, tsínj ganacui Señor. Nĩ hué daj a'nĩ 'ngõ nuguan' rian nni sí' nej. Daj si rún' 'yaj 'ngõ nni né' daj gui'yaj ún' nga man'anj.

¹⁴ Nĩ a'nĩ 'ngõ nuguan' rian tsínj gu'naj Asíncrito nga Flegonte nej, Hermas nej, Patrobas nej, Hermes nej, nga daran' ni ngüi nico' Yan'anj mán nga ni sij nej. ¹⁵ Nĩ hué daj a'nĩ 'ngõ nuguan' rian tsínj gu'naj Filólogo nga Julia nej, nga nungüej xica'uij Nereo nej, Olimpás nej, nga daran' ni ngüi nico' Yan'anj mán nga ni sij. ¹⁶ Ga'nij a ni é re' 'ngõ nuguan' rian ni dugüi' ni é re'. Nĩ garun du'ua ni é re' ni dugüi' ni é re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' rian Cristo. Daran' ni ngüi mán nĩn' gachra' nico' Cristo a'nij 'ngõ nuguan' rian ni é re' aj.

¹⁷ Nĩ achínj jni'yā rian ni é re' huin ni jnún' nga ni xica'ui' sisi guini'yaj sa' ni é re' nga ni ngüi 'yaj si unun' ni dugüi' ni é re'. Nĩ chran' yun'unj ni sij ni é re' xi'í nuguan' sa' gahuin chrun ni é re'. Guxun anéj ni é re' man'an án re' rian ni ngüi daj. ¹⁸ Daj si sé si 'yaj sun ni sij rian Señor Jesucristo. Sanĩ maan si 'yaj sun ni sij si aran' ruhua riqui ni sij. Sa' nagui'yaj ni sij si-nuguan' man'an ni sij. Sanĩ digya' yun'unj ni sij niman ni ngüi nun ni'i sa' nga nuguan' daj. ¹⁹ Ni'i daran' ni ngüi sisi dagahuin sa' ni é re' si-nuguan' Yan'anj. Xi'í daj nĩ gahuin niā' ruhuāj xi'í ni é re'. Nĩ huin ruhuāj sisi gahuin chrun ni é re' gui'yaj ni é re' ni nuguan' sa'. Sanĩ na'uej ruhuāj sisi gahuin chrun ni é re' gui'yaj ni é re' si xi'i. ²⁰ Nĩ 'yaj Yan'anj si hua din'inj ruhua né'. Nĩ rá'yanj gui'yaj gana ni é re' rian sichre, gui'yaj Yan'anj. Nĩ huin ruhuāj si gui'yaj Señor Jesucristo sinduj rian ni é re' aj.

²¹ Nĩ a'nij tsínj gu'naj Timoteo 'ngõ nuguan' rian ni é re' huin sí' tsínj 'yaj sun nuguan'an ngãj. Nĩ a'nij tsínj gu'naj Lucio nga Jasón nej, Sosípater nej, 'ngõ nuguan' rian án re' huin ni sí' ni dugüi'ij. ²² Nĩ

man'anj huin tsínj gu'naj Tercio, arūn si-nuguan' Pablo nan. Nī hué daj a'nī 'ngō nuguan' rian ni é re' xi'í Señor. ²³ Nī a'nīj tsínj gu'naj Gayo 'ngō nuguan' rian ni é re' nej. Nī nnēj ducúa sij. Nī chracuij sij ducúa sij sisi ga'na' daran' ni ngüi nico' Yan'anj. Nī hué daj a'nīj tsínj gu'naj Erasto 'ngō nuguan' rian ni é re' nej. Hué sí' huin tesorero xuman' nan. Nī a'nīj Cuarto 'ngō nuguan' rian ni é re' nej. ²⁴ Nī huin ruhuāj sisi gui'yaj Jesucristo sinduj rian ni é re' huin sí' Señor nicaj sun rian né'. Amén.

Doxología final

²⁵ Nī ga'ue gui'yaj Yan'anj si gahuin nīca niman ni é re' xi'í nuguan' natāj rian ni é re' huin nuguan' sa' xi'í Jesucristo. Asij ngaa ná, nī nun ga'ue xacaj ni ngüi cuenta xi'í si-nuguan' Yan'anj. Sanī yyaj nī digyán Yan'anj rian ni ngüi daj hua nuguan' daj. ²⁶ Nī hua yya digyán Yan'anj nuguan' daj rian ni ngüi. Daj si ga'nīj Yan'anj sun rian ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná sisi garun ni sij si-nuguan' Yan'anj rian yanj. Yyaj nī ni'i daran' ni ngüi man nīn' gachra' chruhua xungüi daj hua nuguan' guixij huī daj. Nī huin ruhua Yan'anj sisi guxuman ruhua ni sij si-nuguan' Yan'anj. Nī dagahuin ni sij nuguan' daj nej. Nī nne nīganj Yan'anj.

²⁷ Urin Yan'anj huin. Nī ni'i sa' Yan'anj daran'anj. Nī ga'mi sa' 'ueé nīganj né' rian Yan'anj nga xi'í Jesucristo nej. Amén.

PRIMERA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL PABLO A LOS CORINTIOS

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī gaquínj Yan'anj ga'nāj gahuñj 'ngo apóstol, tsínj nata' si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si hué daj gahuin ruhua Yan'anj. Nī a'níj nuguan'an nungüej jnánj únj Sóstenes 'ngo yanj rian án re'. ² Nī a'níj nungüej únj yanj nan huaj rian án re' huin ín re' 'ngo xi'nin' nico' Yan'anj mán xuman' Corinto. Nī naga'ui' ni é re' niman án re' rian Yan'anj xi'í Jesucristo. Nī gaquínj Yan'anj a ni é re' gahuin a ni é re' tsínj sa' niman rian Yan'anj. Nī hué daj a'níj nungüej únj yanj nan rian daran' ni ngüi achínj jni'yaj rian Yan'anj nga si-xugüi Jesucristo. Nī hué Jesucristo huin Señor nicaj sun rian ni sij. Nī huin sij Señor rian daran' né'. ³ Nī huin ruhua nungüej únj sisi chrej né' nga Jesucristo gui'yaj sinduj rian án re'. Nī gahuin din'inj ruhua á re', gui'yaj nungüej sí', ruhua nungüej únj.

Acción de gracias por dones espirituales

⁴ Nī niganj a'uīj si guruhua Yan'anj xi'í a ni é re'. Daj si Yan'anj gui'yaj sinduj rian án re' xi'í si nico' a ni é re' Jesucristo. ⁵ Nī xi'í Jesucristo, nī gahui sa' á re', gui'yaj Yan'anj. Nī gui'yaj Yan'anj sisi a'mi sa' a ni é re'. Nī gui'yaj Yan'anj sisi huin chrún ni é re' ga'i nuguan' sa' nej. ⁶ Nī xi'í si gui'yaj sa' si-nuguan' Cristo niman án re', nī huej digyán sisi nuguan' xanga' huin. ⁷ Ngaa nī nī a 'ngo nuguan' sa' nitaj si achin riqui Yan'anj rian án re' ga' mánj. Nī ana'uīj a ni é re' güi nānicaj ruhua' yún Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. ⁸ Nī gui'yaj sí' sisi gahuin ran niman án re' da ganahuij xungüi nan. Ngaa nī nitaj a 'ngo tsínj ga'ue

ga'mi gaquin' rian án re' güi nānicaj Señor Jesucristo ga'na' sij. ⁹ Niganj dagahuin Yan'anj si-nuguan'anj rian né'. Nī hué Yan'anj gaquínj sisi guñicaj dugüi' ni é re' nga da'ni Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'.

¿Está dividido Cristo?

¹⁰ Nī achínj jni'yā rian án re' huin ín re' jnánj né' nga si-xugüi Señor Jesucristo sisi uyan ga' nica ruhua daran' ni é re'. Nī si gui'yaj nini gō'ngo ni é re' man'an án re' mánj. Nī uyan ga'mi ni é re' guiman án re'. Nī urin gani ruhua á re' aj. ¹¹ Nī gataj ni dugüi' Cloé gunünj sisi unun' ni dugüi' ni é re' huin ín re' jnánj né'. ¹² Nī huin ruhuāj gatā sisi ataj gō'ngo ni é re': "Huēj nico' si-nuguan' Pablo." Nī ataj ango ni é re': "Huēj nico' si-nuguan' Apolos." Nī ángo ni é re' ataj: "Huēj nico' si-nuguan' Cefas." Nī ángo re' ataj: "Huēj nico' si-nuguan' Cristo." Daj ataj gō'ngo a ni é re'. ¹³ Asī ga'i Cristo hua ruhua á re' ní'. Asī gahui' man'ānj rian rugutsi xi'í a ni é re' ga'. Asī si-xugüi man'ānj gata' nnee ni é re' ga'. Sé daj huin mánj.

¹⁴ Nī a'uīj si guruhua Yan'anj sisi nun duguata' nnēj ni é re'. Sanī urin nungüej tsínj Crispo nga Gayo duguata' nnēj nanj. ¹⁵ Hué dan nī, nī a 'ngo ni é re' si ga'ue gataj sisi gata' nnee ni é re' xi'í si-xugüi mánj. ¹⁶ Nī hué daj duguata' nnēj ni dugüi' Estéfanos. Sanī nitaj si nanun ruhuāj sisi duguata' nnēj ango ni sij mánj. ¹⁷ Daj si nun ga'nij Cristo sisi gan'anj duguata' nnēj ni ngüi mánj. Sanī huin ruhua Cristo sisi ga'mi si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' rian ni sij. Nī sé si-nuguan' tsínj ni'i sa' huin nuguan' a'mi mánj. Sanī a'mi si-nuguan' Jesucristo sisi xacaj ni ngüi cuenta daj gahui' sí' rian rugutsi xi'í ni sij. Ngaa nī ga'ue guxuman ruhua ni ngüi nuguan' sa' a'mi rian ni sij aj.

Cristo, poder y sabiduría de Dios

18 Nĩ ani ruhua ni ngũĩ gan'anj rian yan'an sisi nuguan' nĩ'yun huin nuguan' nata' né' xi'í si gahui' Cristo rian rugutsĩ. Sanĩ nuguan' nan huin 'ngo nuguan' nucujaj, gui'yaj Yan'anj rian ni ngũĩ ganacaj Yan'anj huin né' aj. 19 Nĩ gataj si-nuguan' Yan'anj:

Ga'nē si-nuguan' ni tsínj ani ruhua sisi chrũn sa' ni sij.

Nĩ sĩ gahuin nucujaj ni sij xacaj ni sij cuenta xi'í nuguan' sa', gui'yā.

Daj gataj Yan'anj.

20 Nĩ hua tsínj ni'i ga'j nuguan'. Nĩ hua tsínj arun yanj libro nej. Nĩ hua tsínj a'mi nico nuguan' rian ni dugũĩ sij nej. Sanĩ nitaj si ní'yanj si-nuguan' ni tsínj daj, gui'yaj Yan'anj si nun xuman ruhua ni sij nĩ'yaj ni sij Yan'anj. 21 Nĩ gui'yaj Yan'anj sisi na'ue gara da'nga' ruhua ni ngũĩ daj hua man'an Yan'anj xi'í si-nuguan' ni tsínj ani ruhua sisi ni'i sa' ni sij. Sanĩ gani ruhua Yan'anj ganacaj sí' ni ngũĩ xi'í si-nuguan' man'an sí' huin nuguan' a'mi ni únj rian ni ngũĩ. Nĩ da'nga' daj 'yaj Yan'anj nunj si ani ruhua da'aj ni ngũĩ sisi nuguan' nĩ'yun huin aj.

22 Achínj ni tsínj israelita 'ngo rasun sa' 'na' xata' guĩni'i ni sij. Nĩ tsínj griego, sanĩ nano' ni sij si gahuin chrũn ni sij. Sanĩ nata' ni únj sisi gahui' Cristo rian rugutsĩ xi'í ni ngũĩ. 23 Ni tsínj israelita huin na'aj, 'yaj nuguan' nan. Nĩ ani ruhua ango ni ngũĩ 'na' anéj chrej sisi 'ngo nuguan' nĩ'yun huin nuguan' nan. 24 Sanĩ ni ngũĩ gaquínj Yan'anj ga'na' guĩnicaj dugũĩ nga Cristo, nĩ nunj si ni ngũĩ israelita huin ni sij, asi ni ngũĩ griego huin ni sij, sanĩ ngaa unun ni sij nuguan' a'mi ni únj, ni huin yya ruhua ni sij sisi nucujaj Cristo xi'í si 'na' sij rian Yan'anj anj. Nĩ huin yya ruhua ni sij sisi ni'i sa' Cristo xi'í si 'na' sij rian Yan'anj nej. 25 Nĩ ani ruhua da'aj ni ngũĩ sisi nuguan' nĩ'yun huin 'ngo si-nuguan' Yan'anj. Sanĩ nuguan' daj ní'yanj doj daj nga daran' si-nuguan' ni ngũĩ aj. Nĩ ani ruhua da'aj ni ngũĩ

sisi nitaj si nucujaj 'ngo si-nuguan' Yan'anj. Sanĩ nucujaj nuguan' daj doj daj nga daran' si-nuguan' ni tsínj aj.

26 Nĩ xacaj á re' cuenta huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né' sisi gaquínj Yan'anj ga'na' á re' guĩnicaj dugũĩ' a ni é re' nga Cristo. Nĩ sé nico a ni é re' huin tsínj ni'i sa' scanij a ni é re' daj ani ruhua ni ngũĩ. Nĩ sé nico a ni é re' huin tsínj nucujaj scanij a ni é re'. Nĩ sé nico a ni é re' huin tsínj huin achij scanij a ni é re' nej. 27 Sanĩ nacui Yan'anj a ni é re'. Nĩ nunj si ani ruhua ni tsínj ni'i sa' sisi nitaj si ní'yanj a ni é re', sanĩ gahuin na'aj ni sij xi'í ni é re', gui'yaj Yan'anj. Nĩ nacui Yan'anj a ni é re' huin ín re' ni ngũĩ nitaj si huin achij. Sanĩ hué daj gahuin na'aj ni tsínj huin achij xi'í a ni é re', gui'yaj Yan'anj anj.

28 Nĩ nacui Yan'anj ni ngũĩ niqũĩ nga ni ngũĩ nitaj si ní'yanj, ataj ni ngũĩ man chruhua xungũĩ gaquin' nan. Sanĩ gui'yaj gana ni ngũĩ daj rian ni ngũĩ huin achij doj man chruhua xungũĩ nan, gui'yaj Yan'anj. 29 Ngaa nĩ ngaa guisĩj, nĩ a 'ngo ni ngũĩ sĩ guisij ruhua ga'mi sa' xi'í man'an ni sij rian Yan'anj mánj. 30 Sanĩ gui'yaj Yan'anj sisi uyan guĩnicaj dugũĩ' ni é re' nga Cristo Jesús. Nĩ gui'yaj Yan'anj sisi Cristo huin tsínj ni'i daran' nuguan' ní'yanj né'. Nĩ xi'í Cristo, nĩ nitaj si da'ui né' gaquin', gui'yaj Yan'anj. Nĩ xi'í Cristo, nĩ hua sa' niman né' rian Yan'anj, gui'yaj Yan'anj. Nĩ naránj Cristo rian si-gaquin' né', gui'yaj Yan'anj. 31 Xi'í daj hua nian si gui'yaj sa' né' daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: "Sĩ ga'mi sa' né' xi'í man'an né' mánj. Sanĩ nĩnanj ga'mi sa' né' xi'í Señor aj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

2

Proclamando a Cristo crucificado

1 Nĩ ni'i a ni é re' sisi ngaa guisĩ rian man án re' natáj nuguan' xanga' 'na' rian Yan'anj gunun a ni é re', nĩ nun ga'mĩ nuguan' chrũn

nga nuguan' 'ueé gunun a ni é re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'.² Sanj gani ruhuāj si ga'mī urin nuguan' rian án re' huin si-nuguan' Jesucristo tsínj guinico' rian rugutsj.³ Nj ngaa guisī rian man án re', nj gahuin na'ā ga'mī. Nj guxu'uīj. Nj nagunanj yūnj anj.⁴ Nj ngaa ga'mī, nj natāj si-nuguan' Yan'anj gunun a ni é re'. Nj nun ga'mī nuguan' chrūn huin nuguan' a'mi ni tsínj ni'i sa' mánj. Sanj riqui Espíritu Santo sisi nucuaj nuguan' ga'mī rian án re'.⁵ Nitaj si huin ruhuāj sisi guxuman ruhua á re' nj'yaj á re' Yan'anj xi'í si a'mi man'anj nuguan' a'mi ni tsínj ni'i sa'. Sanj huin ruhuāj sisi guxuman ruhua á re' nj'yaj á re' Yan'anj xi'í si nucuaj si-nuguan' ni únj, gui'yaj Yan'anj anj.

La revelación por el Espíritu Santo

⁶ Sanj hua nuguan' chrūn ni'i né' 'na' rian Yan'anj. Nj a'mi ni únj nuguan' daj rian ni ngüi unun sa' si-nuguan' Yan'anj. Sanj nitaj si 'na' ni nuguan' a'mi né' rian ni tsínj huin achij rian xungüi gaquin' nan mánj. Daj si ni'i né' sisi ganahuij ni tsínj huin achij daj.⁷ Sanj a'mi ni únj si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' chrūn. Nj nuguan' nan huin 'ngo nuguan' gari hui Yan'anj asij sini yan ngaa achin gui'yaj Yan'anj xungüi. Nj huin ruhua Yan'anj sisi ganahuin 'ueé né', gui'yaj nuguan' nan.⁸ Nun gara da'nga' ruhua ni tsínj huin achij mán chruhua xungüi nuguan' nan. Sisi nun gara da'nga' ruhua ni sij, nj sj doco' ni sij rian rugutsj Señor huin tsínj gahuin achij ne' xata' mánj.

⁹ Sanj hua nica rian si-nuguan' Yan'anj:

Ni ngüi 'i ruhua ni'yaj Yan'anj, nj hua gui'yaj xugüi Yan'anj ni rasun hua 'ueé.

Nj a 'ngo ni sij nun guini'i ni rasun daj.

Nj nun gunun ni sij xi'í ni rasun daj nej.

Nj nun gani ruhua ni sij daj hua ni rasun daj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁰ Sanj digyán Yan'anj ni rasun daj rian ni únj, gui'yaj Espíritu Santo. Daj si ni'yaj sa' Espíritu Santo daran' ni nuguan'. Nj ni'i sa' Espíritu Santo si ani ruhua niman Yan'anj nej.

¹¹ Nitaj a 'ngo tsínj ga'ue xacaj cuenta daj ani ruhua niman 'ngo tsínj da mánj. Sanj urin niman tsínj daj ni'i daj ani ruhua man'an sij. Nj hué ducuánj daj, nj nitaj a 'ngo ni ngüi ni'i daj ani ruhua Yan'anj mánj. Urin Espíritu Santo ni'i daj ani ruhua Yan'anj anj.¹² Nitaj si ani ruhua ni únj daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Sanj ani ruhua ni únj daj rún' digyán Espíritu Santo chruhua niman ni únj. Ngaa nj ga'ue xacaj ni únj cuenta daj hua ni nuguan' sa' riqui Yan'anj rian né'.¹³ Nj a'mi ni únj ni nuguan' sa' nan rian ni ngüi. Nj sé ni nuguan' huin chrūn ni únj güenda man'an ni únj huin mánj. Sanj a'mi ni únj nuguan' digyán Espíritu Santo rian ni únj. Nj a'mi ni únj nuguan' daj rian ni ngüi nun Espíritu Santo niman.

¹⁴ Tsínj acaj chrej chruhua xungüi gaquin' nan, nj na'ue xacaj sij cuenta daj hua nuguan' ataj Espíritu Santo gunun ni ngüi mánj. Daj si nuguan' nj'yun huin ani ruhua sij. Nj na'ue gara da'nga' ruhua sij. Daj si Espíritu Santo 'yaj si gara da'nga' ruhua né' daj hua ni nuguan' da aj.¹⁵ Tsínj unun si ataj Espíritu Santo, nj nagui'yaj cu sij daran' ni nuguan'. Sanj na'ue gara da'nga' ruhua ni ngüi ni nuguan' ani ruhua tsínj daj huin tsínj unun si ataj Espíritu Santo.¹⁶ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ni a 'ngo tsínj nun ni'i daj ani ruhua Señor. Nj a 'ngo tsínj sj ga'ue digyan rian Señor mánj. Sanj ni'i ni únj daj ani ruhua Cristo." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj.

3

Colaboradores de Dios

¹ Ngaa guisī rian án re', nī sī ga'ue ga'mī rian án re' daj rún' a'mī rian ango ni ngüi nico' sa' Yan'anj huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si nitaj si gani ruhua á re' daj rún' digyán Espíritu Santo rian án re'. Ngaa nī ga'mī rian án re' daj rún' a'mī rian ni ngüi chéj si-chrej xungüi gaquin' nan. Daj si daj rún' 'yaj ni lij, nī hué daj gui'yaj á re'. ² Nī nun gunucuj á re' gunun a ni é re' nuguan' 'na' rian Espíritu Santo. Nī daj rún' hua 'ngo lij ngaa utsi xi'yanj nni, nī na'ue xaj chra, nī da'nga' daj hua á re', si na'ue gunun a ni é re' ni nuguan' cu digyanj rian án re' mánj. Nī hua gue na'ue gunun a ni é re' mánj. ³ Daj si hua gue ani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Nī huin xicoj ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re'. Nī unun' a ni é re' nga ni dugüi' a ni é re' nej. Nī huin ruhuaj gata sisi hua gue 'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan.

⁴ Daj si ataj 'ngo ni é re': "Huēj nico' Pablo." Ni ango ni é re' ataj: "Huēj nico' tsínj gu'naj Apolos." Daj a'mi go'ngo a ni é re'. Nī huin ruhuaj gata sisi hua gue ani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. ⁵ Nī un tsínj huin Pablo, nī un tsínj huin Apolos, ruhua á re' únj. Maan si 'yaj sun nungüej únj rian Señor. Xi'í nungüej únj, nī guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Señor. Nī 'yaj sun go'ngo nungüej únj daj rún' digyán Señor rian únj. ⁶ Nī huēj gunun can huin si-nuguan' Yan'anj scanij a ni é re'. Nī tsínj gu'naj Apolos utaj nnee rian can daj. Sanj Yan'anj gui'yaj si gachi can daj. ⁷ Sanj tsínj gunun nga tsínj utaj nnee, nī sé nungüej tsínj daj gui'yaj achij coj daj huin ín re'. Urin Yan'anj gui'yaj sisi achij coj da aj. ⁸ Nī uyan huin tsínj gunun can nga tsínj utaj nnee. Sanj naru'ue

Yan'anj rian go'ngo nungüej únj daj rún' gui'yaj sun go'ngo nungüej únj. ⁹ Nī 'yaj sun nuguan'an nungüej únj nga Yan'anj. Nī rún' huin yo'ój huin ni é re'. Nī 'yaj sun Yan'anj yo'ój daj. Nī daj rún' huin 'ngo hue' 'yaj sun Yan'anj huin ín re' nej.

¹⁰ Nī gui'yaj Yan'anj sinduj riqui sij si huēj huin 'ngo maestro gui'yaj sun sa'āj xi'í hue' daj. Nī aráj ango tsínj hue' daj huin ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj. Sanj ga cuidado ni tsínj gara hue' daj sisi gui'yaj sa' ni sij nga nuguan' daj. ¹¹ Daj si sī ga'ue gune' ni sij ango xi'í hue' rian hua guisij garā daj huin Jesucristo mánj. ¹² Ga'ue gara 'ngo tsínj daj gaga' oro, asj plata nej, yej niā' nej, chrun nej, chrin' naco nej, gui'yo nej. ¹³ Sanj güi nāgui'yaj yya Cristo daran' ni nuguan', nī guini'i yya né' daj hua sun gui'yaj go'ngo né'. Daj si ga'na' Cristo nga yan'an. Ngaa nī guini'i né' daj gui'yaj sun go'ngo né'.

¹⁴ Sisi garáj 'ngo tsínj daj hue', nī nun gaca hue' gui'yaj yan'an daj, ngaa nī naru'ue Yan'anj rian sij. ¹⁵ Sanj sisi gaca hue' garáj tsínj daj, nī 'ngo ga ni'ya sun gui'yaj sun sí'. Sanj tsínj daj ganani scanij yan'an, gui'yaj Yan'anj. ¹⁶ Nī ni'í a ni é re' sisi daj rún' huin 'ngo nuhui nne Yan'anj huin ín re'. Nī nne Espíritu Santo chruhua niman án re' aj. ¹⁷ Nī sisi dere' 'ngo tsínj daj ducua Yan'anj, nī hué daj gui'yaj Yan'anj nga sij nej. Daj si hua sa' nin' ducua Yan'anj huin ín re'.

¹⁸ Hué dan nī sī digya' yun'unj a ni é re' man'an án re' mánj. Sisi ani ruhua 'ngo a ni é re' sisi chrun sij xi'í nuguan' 'na' chruhua xungüi nan, ngaa nī ruhuāj sisi nāgui'yaj sij man'an sij daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nun ni'i. Nī hué ducuanj daj, nī ga'ue guisij sij gahuin chrun xanga' sij aj. ¹⁹ Daj si nuguan' chrun ni tsínj man chruhua xungüi nan huin nuguan' ni'yun rian Yan'anj nánj. Nī gataj si-nuguan' Yan'anj: "Nī xi'í si ani ruhua ni sij sisi

chr̄un ni sij, n̄i guere' si-nuguan' ni sij, gū'yaj Yan'an̄j." Daj gataj si-nuguan' Yan'an̄j. ²⁰ N̄i gataj si-nuguan' Yan'an̄j nej: "Ni'i Señor sisi nuguan' n̄i'yun huin si ani ruhua ni tsínj daj huin ni tsínj ani ruhua sisi chr̄un man'an ni sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'an̄j.

²¹ Xi'í daj n̄i s̄i ga'ue ga'mi xacan ni é re' daj hua tsínj nico' a ni é re' mánj. Daj si daran' ni rasun huin si'yaj a ni é re'. ²² N̄i nicaj dugüi' a ni é re' nga man'ānj huin Pablo nej, tsínj gu'naj Apolos nej, tsínj gu'naj Cefas nej. N̄i si'yaj a ni é re' huin xungüi nan. N̄i hua n̄i'na' a ni é re', gū'yaj Yan'an̄j. N̄i gahui' ni é re', san̄i gane n̄iganj a ni é re', gū'yaj Yan'an̄j. N̄i hua sa' mán án re' acuan'. N̄i ga sa' guiman a ni é re' ni güi ga'na' nej. Daran'an̄j huin si'yaj a ni é re' ²³ huin ín re' tsínj nico' Cristo. N̄i Cristo huin da'n̄j Yan'an̄j nej.

4

El ministerio de los apóstoles

¹ Ngaa n̄i huin ruhua únj sisi xacaj ni ngüi cuenta sisi tsínj 'yaj sun rian Cristo huin únj. N̄i narij sun Yan'an̄j ni únj sisi nata' únj si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngüi huin nuguan' digyán naca Yan'an̄j rian né'. ² N̄i xi'í si narij sun Yan'an̄j ni únj, n̄i hua n̄ian sisi gū'yaj 'ueé únj nga sun da aj. ³ Güendāj n̄i nitaj si riun ruhuāj si a'mi a ni é re' xi'í si-sünj. N̄i nitaj si riun ruhuāj si a'mi ni tsínj nicaj sun xi'ij mánj. N̄i nitaj si riun ruhua man'ānj xi'ij nej. ⁴ N̄i nunj si nitaj si a'mi gaquin' nimānj xi'ij, san̄i sé daj huin ruhuaj gata sisi nitaj gaquin' da'ūij. Daj si ni'ínj sisi Señor huin si nagui'yaj yya xi'ij aj. ⁵ Hué daj n̄i s̄i ga'mi gaquin' a ni é re' xi'í si 'yaj dugüi' a ni é re' mánj. Gano' naj a ni é re' da ga'na' Señor. Ngaa n̄i gūiri Señor rian xiguin daran' si gari hui ni ngüi rian hua rumi'. N̄i gūini'i né' daj ani ruhua ni ngüi, gū'yaj Señor.

Ngaa n̄i ga'mi sa' Yan'an̄j xi'í ni ngüi dagahuin sa' si-nuguan' Yan'an̄j.

⁶ N̄i hua gatā ni nuguan' nan rian án re' sisi ga sa' rian án re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. N̄i huin ruhuāj sisi gūini'i a ni é re' nungüej únj Apolos. N̄i gahuin chr̄un a ni é re' gū'yaj ni é re' urin si ataj si-nuguan' Yan'an̄j. N̄i s̄i gunun a ni é re' ango ni nuguan' mánj. Hué dan n̄i s̄i gataj a ni é re' sisi sa' doj si digyán 'ngo tsínj daj daj nga si digyán ango tsínj da mánj. ⁷ N̄i un tsínj gataj sisi sa' doj huin re' rian ango ni ngüi únj. N̄i un rasun nicáj re' ruhuá re' sisi nitaj Yan'an̄j riqui rian re' únj. N̄i sisi riqui Yan'an̄j daran' si nicáj re', ngaa n̄i un sin huin, n̄i 'yaj nne re' sisi nun riqui Yan'an̄j rian án re', ruhua á re' únj. ⁸ N̄i nun hua sa' si ani ruhua á re'. Daj si n̄i a 'ngo rasun nun achin rian án re', ruhua á re'. N̄i xuru'ue a ni é re', ruhua á re'. N̄i ngaa nitaj si chracuij únj a ni é re', n̄i gunucuj a ni é re' gūinica' sun a ni é re', ruhua á re' nej. Ngaa n̄i gūinica' nuguan'an ni únj sun nga á re', ruhuāj aj. Nitaj si hua sa' si ani ruhua á re' mánj.

⁹ N̄i ani ruhuāj sisi nico' únj da rucu, gū'yaj Yan'an̄j. N̄i daj rún' ran' 'ngo tsínj daj ngaa chruhua gahui' sij, gū'yaj ni tsínj dagahui' níman, n̄i da'nga' daj ran' ni únj huin únj ni tsínj apóstol huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si daj doj gahui' únj, ruhuāj aj. N̄i rún' huaj sisi ni'yaj daran' ni ngüi man chruhua xungüi nga ni ángel rian ni únj, ruhuāj aj. ¹⁰ N̄i xi'í si nicaj dugüi' ni únj nga Cristo, n̄i ani ruhua ni ngüi sisi tsínj n̄i'yun huin únj. San̄i tsínj ni'i sa' huin a ni é re', ruhua á re'. Nitaj si nucuj ni únj, ataj ni ngüi. San̄i tsínj nucuj huin ín re', ruhua á re'. A'mi sa' ni ngüi xi'í a ni é re', ruhua á re'. San̄i nun huin xan' ruhua ni ngüi ni'yaj ni sij ni únj mánj.

¹¹ Da' acuan' n̄i ran' únj sayun. N̄i achin xi'nā riqui únj. N̄i nago'o únj

nnee nej. Nĭ achin si-gan' únj nej. Nĭ chran' yun'unj ni ngüi ni únj. Nĭ nitaj rĭan gane yya ni únj mánj. ¹² Nĭ ninaj únj 'yaj sun únj nga ra'a únj. Nĭ ngaa a'mi quij ni ngüi rian únj, nĭ a'mi únj nuguan' sa' rian ni sij. Nĭ ngaa chran' yun'unj ni ngüi únj, nĭ a'nin' ruhua únj xi'í sayun daj. ¹³ Nĭ ngaa a'mi snan'anj ni ngüi xi'í únj, nĭ a'mi sa' únj nga ni sij. Nĭ 'yaj ni ngüi sisi huin únj daj rún' huin yaco man chruhua xungüi nan. Nĭ rún' huin si quij re'ej ni ngüi hué daj huin ni únj 'yaj ni sij nej. Nĭ hué daj 'yaj ni sij da' güi acuan'.

¹⁴ Nĭ nitaj si ruhuāj sisi gahuin na'aj á re' nga nuguan' arünj nan. Maan si nariquĭj 'ngo chrej sa' rian án re', ruhuāj aj. Daj si rún' huin da'nĭ huin ín re' xi'í si 'i ruhuāj ni'yā a ni é re'. ¹⁵ Nĭ nunj si hua ichi' mí maestro digyán rian án re' xi'í Cristo, sanĭ nitaj nico chrej a ni é re' mánj. Daj si chrej a ni é re' huin man'ánj xi'í si ga'mĭ sinuguan' Yan'anj nuguan' sa' rian án re'. ¹⁶ Yu'uj daj nĭ achínj jni'yā rian án re' sisi daj rún' 'yaj man'ánj, nĭ da'nga' daj gui'yaj gue a ni é re'. ¹⁷ Xi'í daj nĭ ga'nĭ tsínj gu'naj Timoteo guchi' sij rian án re'. Nĭ rún' huin da'nĭ huin sij rian Señor. Nĭ 'i ruhuāj ni'yā sij. Nĭ hua nĭca ruhua sij rian Señor. Nĭ gataj Timoteo gunun ni é re' daj hua ducuanj nico' man'ánj xi'í Cristo. Nĭ gataj sij gunun a ni é re' nuguan' digyánj rian ni ngüi man nĭn' gachra' huin ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús.

¹⁸ Nĭ ani ruhua da'aj ni é re' sisi huin achij ni é re'. Nĭ si guchĭj ni'yā rian man án re', ruhua ni sij. ¹⁹ Sanĭ sisi ruhua Señor, nĭ rá'yanj guchĭj ni'yā rian man án re' aj. Ngaa nĭ sé urin nuguan' a'mi ni sij guĭni'inj. Sanĭ guĭni'inj sisi hua yya 'yaj ni sij daj rún' ataj ni sij. ²⁰ Daj si rĭan nicaj sun Yan'anj, nĭ nitaj si ní'yanj ni nuguan' a'mi né' sisi nitaj si-fuerza Yan'anj nicaj ni nuguan' da mánj. ²¹ Nĭ un sin huin ruhua á re' si gui'yā

nga á re' ngaa guĭsĭ rian man án re' únj. Asĭ ruhua á re' gui'yā castigo a ni é re' ní'. Asĭ ruhua á re' gahuin 'i ruhuāj guĭni'yā á re', nĭ ga'mi sa'aj rian án re', ruhua á re' sa'.

5

Un caso de inmoralidad juzgado

¹ Nĭ nata' ni ngüi riānj sisi hua 'ngo tsínj 'yaj squira' scanij a ni é re'. Nĭ gaquin' daj huin si atoj sij nga nĭca chrej sij. Nĭ gue gaquin' daj rian ni ngüi 'na' anéj chrej huin ni ngüi nun ni'i Yan'anj. ² Nĭ hua gue 'yaj nne a ni é re' aj. Dugu'naj huin sisi ganani ruhua á re' xi'í si gui'yaj tsínj daj. Nĭ un sin huin, nĭ nun guĭri a ni é re' tsínj gui'yaj gaquin' daj scanij ni é re' únj. ³ Nĭ nunj si nitaj si niquĭnj rian án re', sanĭ niquin' nimānj scanij a ni é re'. Nĭ hua gani ruhuāj sisi daj gui'yā nga tsínj gui'yaj gaquin' daj. ⁴ Nĭ ngaa nahuin yu' a ni é re', nĭ xacaj á re' cuenta sisi niquin' nimānj scanij a ni é re', gui'yaj Jesucristo. Nĭ xi'í Señor Jesucristo ataj man'ánj sisi da'ui yya tsínj daj gaquin'. ⁵ Xi'í daj nĭ naga'ui' a ni é re' tsínj daj rian sichre Satanás sisi guĭran' nnee cúj sij sayun. Nĭ guere' nuguan' quij 'yaj nnee cúj sij. Nĭ hué ducuanj daj nacaj Yan'anj niman sij güi ga'na' ruhua' yún Señor Jesús.

⁶ Nitaj si hua sa' si a'mi nne ni é re' mánj. Ni'i ni é re' sisi: "Doj levadura, nĭ ayu quinj 'yaj." Nĭ daj rún' 'yaj levadura ngaa ayu quinj 'yaj, nĭ hué daj 'yaj urin tsínj 'yaj gaquin' scanij a ni é re'. ⁷ Xi'í daj guĭri anéj a ni é re' daran' si quij 'nij scanij a ni é re'. Ngaa nĭ daj rún' hua quinj naca sa', nĭ hué daj ga á re'. Sanĭ gahuin sa' á re' xi'í si gui'yaj Cristo. Daj si daj rún' dagahui' ni sij xachij 'nij xi'í si-gaquin' ni sij, nĭ da'nga' daj gahui' Cristo xi'í si-gaquin' né'. Nĭ huin si' xachij 'nij gahui' sij pascua. ⁸ Xi'í daj nĭ gui'yaj né' gui'yanj gu'naj pascua. Sanĭ si garasun né' levadura mánj. Daj si

daj rún' hua quinj gayu 'nij levadura daj hua daran' si quij man niman né' nga si quij 'yaj né' nej. Sanj si garasun né' quinj manj. Hué dan nī ga'ue ga'mi achij né' nga nuguan' xanga'.

⁹ Nī hua ga'nī ango yanj rian án re'. Nī gataj snan'án gunun a ni é re' sisi sī guinicaj dugüi' a ni é re' nga ni tsínj 'yaj squira'. ¹⁰ Sanj nun garünj rian yanj daj sisi gahuin nini nīn' ni é re' rian daran' ni tsínj man chruhua xungüi huin ni tsínj nitaj si nico' Jesucristo. Daj si ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan, nī 'yaj ni sij gaquin' nga yun'unj xana. Nī huin xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij. Nī 'yaj tu ni sij si'yaj dugüi' ni sij. Nī nico' ni sij yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Ngaa nī sisi huin ruhua ni é re' gahuin nini ni é re' rian daran' ni ngüi 'yaj ni gaquin' daj, nī hua nian gahui a ni é re' xungüi nan gan'anj ni é re' aj. ¹¹ Maan si huin ruhuaj gatā sisi sī guinicaj dugüi' a ni é re' nga ni tsínj ataj sisi nico' ni sij Cristo, sanj a'mi ni sij nga squira' ni sij. Nī xicoj ruhua ni sij nga si'yaj dugüi' ni sij. Nī nico' ni sij yan'anj 'yaj ra'a ni sij nej. Nī a'mi yya ni sij xi'í ni ngüi nej. Nī huin ni sij tsínj hua xini nej. Nī huin ni sij tsínj 'yaj tu. Ngaa nī sī xa á re' nga ni tsínj 'yaj ni gaquin' da manj.

¹²⁻¹³ Sé si-sünj huin si gui'yā castigo ni ngüi nitaj si nico' Cristo manj. Yan'anj huin si gui'yaj castigo ni ngüi daj. Sanj hua nian si nagui'yaj yya á re' si-gaquin' ni ngüi nico' Cristo man scanij a ni é re'. Yu'uj daj guiri ni é re' tsínj xi'i daj scanij a ni é re' nánj.

6

Litigios delante de los incrédulos

¹ Sisi hua 'ngo jnánj né' unun' nga ango jnánj né', nī un sin huin, nī huaj á re' ga'mi gaquin' a ni é re' rian güesi tsínj nun ni'i Yan'anj, nī nun huaj á re' rian ni tsínj sa' nico'

Yan'anj únj. ² Asj nun ni'i a ni é re' sisi né' ni ngüi sa' nico' Yan'anj nagui'yaj yya si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi nan a'. Nī sisi hué ni é re' nagui'yaj yya si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi nan, nī un sin huin, nī na'ue nagui'yaj yya á re' 'ngo gaquin' le'ej hua scanij ni é re' únj. ³ Nī nun ni'i a ni é re' sisi né' nagui'yaj yya xi'í ni ángel nej únj. Ngaa nī hua yya ga'ue nagui'yaj yya né' ni gaquin' man chruhua xungüi aj. ⁴ Nī sisi unun' ni é re' xi'í 'ngo nuguan' man chruhua xungüi nan, nī un sin huin, nī huaj nata' ni é re' rian ni tsínj nun ni'i Yan'anj únj. Daj si nitaj si ní'yanj nico si-nuguan' ni tsínj daj. ⁵ A'mi nuguan' nan sisi guiri' a ni é re' si-na'aj aj. Asj nī a 'ngo tsínj ni'i sa' nitaj huaj scanij ni é re' sisi nagui'yaj yya sij 'ngo gaquin' hua scanij a ni é re' a'. ⁶ Sanj sé urin unun' 'ngo jnánj né' nga dugüi' sij. Sanj huaj nata' ni é re' rian ni tsínj nun ni'i Yan'anj. Nī nun hua sa'aj si 'yaj á re' manj.

⁷ Xi'í si unun' ni dugüi' ni é re', nī huin ruhuaj gata sisi hua gui'yaj gana nuguan' quij chruhua niman án re'. Sa' huin sisi ga'nin' ruhua á re' nga tsínj gui'yaj gaquin' rian án re'. Sa' huin sisi ga'nin' ruhua ni é re' sisi gui'yaj tu 'ngo tsínj daj si'yaj á re'. ⁸ Sanj 'yaj xi'i man'an án re'. Daj si 'yaj tu ni é re' scanij ni dugüi' ni é re'. ⁹ Nun ni'i a ni é re' sisi sī gan'anj gane ni tsínj xi'i rian nicaj sun Yan'anj manj. Sī digya' yun'unj a ni é re' man'an án re' manj. Daj si rian nicaj sun Yan'anj, nī sī gan'anj gane ni tsínj a'mi nga squira' nej, nī tsínj nico' yan'anj 'yaj ra'a ni sij nej, ni tsínj a'mi huī nga nica dugüi' ni sij nej, ni tsínj a'mi nga ango tsínj nej, ¹⁰ ni tsínj 'yaj tu nej, ni tsínj huin ruhua nga si'yaj dugüi' nej, ni tsínj hua xini nej, ni tsínj a'mi yya xi'í ni dugüi' nej, ni tsínj digya' yun'unj ni dugüi' nej. Nī sī ga'ue gatu ni tsínj 'yaj ni nuguan' quij nan rian nicaj sun Yan'anj manj. ¹¹ Nī hué

daj gui'yaj da'aj ni é re' asij sini. Sanj yyaj ni naruhui si-gaquin' a ni é re', gui'yaj Yan'anj. Ni gahuin sa' niman án re'. Ni gahuin sa' ni é re' rian Yan'anj, gui'yaj Señor Jesucristo nga Espiritu Santo huin Espiritu 'na' rian Dan'anj né'.

Glorificad a Dios en vuestro cuerpo

¹² A'mi go'ngo ni tsínj daj ni ataj ni sij: “Ga'ue gui'yaj né' daran' si aran' ruhua né'.” Xanga' si ataj ni sij, sanj nun hua sa' daran'anj si gui'yā mánj. Xanga' ni ga'ue gui'yā daran' si aran' ruhuāj. Sanj si ga'ue dunā si gui'yaj gana 'ngo nuguan' riānj mánj. ¹³ Ni hué daj ataj go'ngo ni ngüi sisi si xó' huin güenda riquí'. Ni riquí' huin güenda si xó'. Xanga' si ataj ni sij, sanj Yan'anj gui'yaj sisi ganahuij nungüej rasun daj. Ni nitaj si gui'yaj Yan'anj nnee cúj né' sisi ga'mi né' nga squira' né'. Sanj gui'yaj Yan'anj nnee cúj né' sisi gane né' nga Señor. Ni gane Señor nga né' nej. ¹⁴ Ni daj rún' ganá'nij Señor, gui'yaj si-fuerza Yan'anj, ni hué daj gana'nij né', gui'yaj si-fuerza Yan'anj nej.

¹⁵ Ni nun ni'i a ni é re' sisi nnee cúj né', ni daj rún' huin nnee cúj Cristo huin a'. Ngaa ni ga'ue guinicaj dugüi' nuguan'an nnee cúj Cristo nga 'ngo yun'unj xana achéj man'an, gui'yaj né', ruhua á re' ní'. Si ga'ue gui'yaj né' da ga mánj. ¹⁶ Ni nun ni'i a ni é re' sisi ngaa a'mi 'ngo tsínj daj nga 'ngo yun'unj xana achéj man'an, ni nahuin nungüej sij urin nnee cúj a'. Ni hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj: “Urin nnee cúj gahuin nungüej sij nánj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ¹⁷ Sanj sisi nicaj dugüi' né' nga Señor, ni urin niman né' nga Señor.

¹⁸ Dugumi a ni é re' man'an án re'. Ni naxun man'an án re' rian ni yun'unj xana achéj man'an. Daran' ango gaquin' 'yaj 'ngo tsínj daj, ni sé 'ngo gaquin' 'yaj nnee cúj sij huin mánj. Sanj ngaa a'mi sij

nga yun'unj xana achéj man'an, ni chran' yun'unj sij nnee cúj man'an sij.

¹⁹ Ni nun ni'i a ni é re' sisi daj rún' hua nuhui sa' hua nnee cúj a ni é re' rian nne Espiritu Santo a'. Ni Yan'anj huin si riqui nnee cúj a ni é re' rian án re'. Sé si'yaj ni é re' huin mánj. ²⁰ Daj si naránj Yan'anj a ni é re' nga si-tun man'an Jesucristo. Xi'í daj ni gui'yaj sa' á re' nga nnee cúj a ni é re', niman án re'. Ngaa ni ga'mi sa' ni ngüi xi'í Yan'anj, gui'yaj á re'. Daj si nico' a ni é re' Yan'anj.

7

Problemas del matrimonio

¹ Yyaj ni nanicā gatā nuguan' nachínj snan'anj ni é re' nga yanj gui'yaj a ni é re'. Dugu'naj huaj sisi si xacaj 'ngo tsínj 'ngo yun'unj xana mánj. ² Sanj rian hua nico gaquin' 'yaj ni tsínj nga ni yun'unj xana, ni hua nian guinicaj 'ngo tsínj daj urin nica sij. Ni hué daj nga 'ngo yun'unj xana, ni urin nica unj guinicaj unj. ³ Ni hua nian si ga'mi 'ngo tsínj sno'o nga nica sij ngaa hué daj huin ruhua unj. Ni hua nian si ga'mi unj nga nica unj ngaa hué daj huin ruhua sij. ⁴ Ni sé nnee cúj urin man'an yun'unj xana daj huin si nicaj unj. Daj si nnee cúj nica unj huin unj. Ni sé nnee cúj urin man'an tsínj sno'o huin si nicaj sij. Daj si nnee cúj nica sij huin sij.

⁵ Ni gui'yaj nungüej nica 'ngo tsínj daj si huin ruhua nungüej nica sij. Sanj ga'ue gahuin nini nungüej nica sij doj sisi huin ruhua nungüej nica sij gachinj jni'yaj nungüej sij rian Yan'anj. Asíj ni ga'mi ruhua' yún nungüej nica sij nun sa' nun, ni gui'yaj gana gaquin' rian nungüej sij, gui'yaj sichre xi'í si si gahuin nu-cuaj nungüej sij gatoj nini nungüej sij.

⁶ Daran' ni nuguan' nan a'mi sa'āj rún' huin permiso huin. Sé sun a'nij rian án re' nga ni nuguan' nan mánj. ⁷ Güendaj ni huin ruhuāj sisi daran'

ni tsínj sno'o gahuin daj rún' huin man'ānj. Sanj nini huin chrej riqui Yan'anj rian da gō'ngo né'. Hua 'ngo chrej rian ango jnánj né'. Nj hua ango chrej rian ango jnánj né', gui'yaj Yan'anj.

⁸ Ngaa nj gatā gunun ni tsínj nne urin sisi dugu'naj huaj sisi ga gue gane urin ni sij daj rún' nnēj. Nj hué daj gatā gunun ni yun'unj xana nne urin nga ni yun'unj xana mmij nej. ⁹ Sanj sisi na'ue gunucuj 'ngo tsínj daj gane urin sij, nj xacaj naj sij nica sij. Daj si sa' huin si xacaj sij nica sij. Ngaa nj si gahuin ruhua sij ni'yaj sij ni yun'unj xana mánj.

¹⁰ Sanj a'nij sun rian án re' ni tsínj hua xacaj nica. Nj sé si a'nij man'ānj sun daj rian án re'. Sanj si-nuguan' Señor huin aj. Nj nuguan' nan huin sisi si duna ni yun'unj xana nica unj. ¹¹ Nj sisi duna 'ngo yun'unj xana nica unj, ngaa nj hua nian gane urin unj, asi ga'ue na'mi unj nga nica unj. Nj si ga'ue duna 'ngo tsínj daj nica sij mánj.

¹² Nj atā 'ngo nuguan' rian ango ni é re'. Nj si-nuguan' man'ānj huin nuguan' nan. Sé rian Señor 'naj mánj. Sisi 'ngo tsínj nico' Jesús, ni nica sij nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, nj sisi a'uej ruhua unj gane unj nga sij, nj si rani sij nan' unj ducua unj mánj. ¹³ Nj sisi 'ngo yun'unj xana nico' Jesús, nj nica unj nun xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj, nj sisi a'uej ruhua sij gane sij nga unj, nj si rani unj nan' sij ducua sij mánj. ¹⁴ Nj xi'í si xuman ruhua nica 'ngo tsínj nun xuman ruhua daj, nj chracuj Yan'anj sí' gahuin sa' sí'. Daj si xuman ruhua nica sí' ni'yaj ún' Yan'anj. Nj xi'í si xuman ruhua nica 'ngo yun'unj xana nun xuman ruhua daj, nj chracuj Yan'anj yun'unj xana daj gahuin sa' unj. Daj si xuman ruhua nica unj ni'yaj sí' Yan'anj. Nj sisi sé daj huin, nj da'ui da'nij a ni é re' gaquin' rian Yan'anj. Sanj gahuin sa' da'nij a ni é re' rian Yan'anj.

¹⁵ Sanj sisi huin ruhua tsínj nun xuman ruhua daj gahuin nini sij rian nica sij, ngaa nj ga'nin' din'inj ruhua né' si gan'anj sij. Nj hué ducuanj daj huin sisi yun'unj xana nun xuman ruhua daj, nj huin ruhua unj gahuin nini unj rian nica unj, ngaa nj ga'nin' din'inj ruhua sij sisi nan' unj ducua unj. Daj si nitaj xi'í si da fuerza gane nunguej nica tsínj daj. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi ga' din'inj rian né' guiman né'. ¹⁶ Nj nun ni'í re' huin re' yun'unj xana sisi ga'ue guxuman ruhua nica re' ni'yaj sij Yan'anj, gui'yaj re' ní'. Nj man'án re' tsínj sno'o, nj nun ni'í re' sisi ga'ue guxuman ruhua nica re' ni'yaj ún' Yan'anj, gui'yaj re' ní'.

¹⁷ Nj daj rún' hua gō'ngo né' ngaa gaquinj Señor ga'na' né', nj da'nga' daj ga' né' aj. Nj hué daj a'nij sun rian daran' ni ngüi nico' Cristo man ni sij gō'ngo xuman'. ¹⁸ Nj sisi gaquinj Yan'anj ga'na' 'ngo tsínj hua taj da'nga' nnee cúj sij, nj hué daj ga' sij. Nj sisi gaquinj Yan'anj ga'na' 'ngo tsínj nitaj da'nga' taj nnee cúj sij, nj si ga'ue guta' ni sij da'nga' nnee cúj sij mánj. ¹⁹ Hué dan nj ga'ue si taj da'nga' nnee cúj né'. Ga'ue si nitaj da'nga' taj né'. Nitaj si 'yaj mánj. Sanj nuguan' huin rian huin sisi dagahuin né' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. ²⁰ Nj daj rún' hua gane da gō'ngo né' ngaa gaquinj Yan'anj ga'na' né', nj da'nga' daj ga' gane né' aj.

²¹ Sisi tsínj gui'yaj sun yun rian xuru'ue gahuin re' ngaa gaquinj Yan'anj ga'na' re', nj si gahuin ruhua re' mánj. Sanj sisi ani ruhua re' sisi ga'ue gahuin nini re' rian xuru'ue daj, nj hué daj gui'yaj re' aj. ²² Nj 'ngo tsínj gui'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue ngaa gaquinj Señor ga'na' sij, nj gahuin ní'nij niman sij, gui'yaj Señor. Nj hué ducuanj daj huin, nj 'ngo tsínj nitaj si 'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue ngaa gaquinj Señor ga'na' sij, nj huin sij 'ngo tsínj 'yaj sun yun rian Cristo. ²³ Naru'ue nico

Yan'anj guiran a ni é re'. Ngaa ni si duna á re' sisi gu'yaj sun yun a ni é re' rian ni tsínj mánj. ²⁴ Ngaa ni daj rún' gane go'ngo né' ngaa gaquínj Yan'anj ga'na' né', ni hué daj gane né' rian Yan'anj huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'.

²⁵ Nitaj si ga'nin' Señor sun riánj sisi gatā gunun a ni é re' daj gu'yaj ni ngüi nne urin. Maan si gatā rian án re' daj rún' ani ruhuāj. Ni ga'ue guxuman ruhua á re' nga si-nuguan'ánj xi'í si gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya man'ánj. Xi'í daj ni nuguan' xanga' huin si-nuguan'ánj. ²⁶ Hué dan ni xi'í ni sayun guimán né', ni sa' doj sisi guna 'ngo tsínj daj rún' nne sij, ruhuāj aj.

²⁷ Sisi hua nica re', ni si duná re' nica re' mánj. Sisi nitaj nica re', ni si nano' re' xacaj re' yun'unj xana mánj. ²⁸ Ni sisi xacaj re' yun'unj xana, ni sé 'ngo gaquin' huin mánj. Ni sisi xacaj 'ngo yun'unj xana hua lij 'ngo tsínj sno'o, ni sé 'ngo gaquin' huin mánj. Sanj ni ngüi hua nica, ni guiran' ni sij sayun xungüi nan. Ni huin ruhuāj sisi ganani a ni é re' rian sayun da aj.

²⁹ Huin ruhuāj ga'mi 'ngo nuguan' rian án re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né': Doj güi hua rian né'. Ngaa ni daj rún' hua 'ngo tsínj nitaj nica, ni hué daj ga 'ngo tsínj hua nica gane sij. ³⁰ Ni tsínj aco, ni si gaco sij mánj. Ni tsínj huin niá' ruhua, ni si ga'nga' sij mánj. Ni tsínj ránj ni rasun daj, ni gani ruhua sij sisi sé si'yaj sij huin si ránj sij mánj. ³¹ Ni tsínj niá' ruhua nga ni rasun man chruhua xungüi nan, ni si gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij ni rasun da mánj. Daj si xungüi ni'i né', ni huaj ganahuij.

³² Huin ruhuāj sisi si guiriun ruhua á re' mánj. Tsínj nne urin, ni nahuij ruhua sij nga si-nuguan' Señor. Daj si huin ruhua sij gu'yaj sij si aran' ruhua Señor. ³³ Sanj tsínj hua nica, ni nahuij ruhua sij nga ni rasun man chruhua xungüi. Ni

huin ruhua sij gu'yaj sij daj rún' aran' ruhua nica sij. ³⁴ Ni daj rún' 'yaj tsínj, ni da'nga' daj 'yaj yun'unj xana nej. Ni yun'unj xana nne urin, ni nahuij ruhua unj xi'í si-nuguan' Señor. Ni huin ruhua unj sisi gahuin sa' nnee cúj unj, niman unj nej. Sanj yun'unj xana hua nica, ni nahuij ruhua unj nga ni rasun man chruhua xungüi nan. Ni huin ruhua unj gu'yaj unj si aran' ruhua nica unj. ³⁵ A'mi ni nuguan' nan rian án re' sisi gahuin 'ueé rian án re'. Ni sé si huin ruhuāj ga'nij rian án re' mánj. Maan si huin ruhuāj sisi 'ueé gu'yaj á re' gujnico' sa' á re' man'an Señor.

³⁶ Ni sisi hua da'ni xana 'ngo tsínj daj, ni hua guisij yo' xacaj unj tsínj sno'o, ni ani ruhua tsínj daj sisi sa' huin xacaj da'nij sij tsínj sno'o, ngaa ni ga'ue xacaj unj tsínj sno'o si sé 'ngo gaquin' huin mánj. ³⁷ Sanj sisi hua 'ngo tsínj hua nica niman sisi si ga'ue xacaj da'ni xana tsínj sno'o, ni hua sa' huin gu'yaj sij sisi si xacaj unj tsínj sno'o ngaa nitaj xi'í xacaj unj tsínj sno'o aj. ³⁸ Hué dan ni tsínj a'ui' da'nij rian tsínj sno'o, ni sa' 'yaj sij. Ni tsínj na'uej ruhua ga'ui' sij da'nij rian tsínj sno'o, ni sa' doj 'yaj sij nánj.

³⁹ Ni yun'unj xana hua nica, ni hua nian si gane unj nga sij da gahui' sij, ataj si-ley Yan'anj. Sanj sisi gahui' nica unj, ni ga'ue xacaj unj un tsínj sno'o garan' ruhua unj xacaj unj. Sanj hua nian si xacaj unj 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj anj. ⁴⁰ Sanj gahuin niá' ruhua unj doj sisi si xacaj unj 'ngo tsínj sno'o, ruhuāj aj. Ni ani ruhuāj sisi uyan gataj Espiritu Santo nej.

8

Lo sacrificado a los ídolos

¹ Yyaj ni ga'mi xi'í nnee xucu a'ui' ni ngüi rian yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Ni'i né' sisi ga'ue xacaj daran' né' cuenta xi'í ni rasun. Ni xi'í si ni'í, ni ani ruhua né' sisi huin achij né'.

Sanj sisi 'i ró' ni'yó' ni dugüí', nĭ gahui sa' ni sij, guĭ'yaj né'. ² Sisi ani ruhua 'ngo tsínj daj sisi ni'i sa' sij, sanj hua yya nun ni'i sij ni nuguan' achin guĭni'i sij. ³ Sanj sisi 'i ruhua 'ngo tsínj daj ni'i sij Yan'anj, nĭ ni'i Yan'anj sij aj.

⁴ Hué dan nĭ a'ui' ni ngüi nnee rian ni yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Sanj ni'i né' sisi ni yan'anj daj nitaj si ní'yanj chruhua xungüi nan. Daj si hua urin Yan'anj xanga'. ⁵ Nĭ xata' ngā nĭca' rian yo'ój man yan'anj nico' ni ngüi. Nĭ xanga' nĭ man nico yan'anj nico' ni sij. Nĭ man ni tsínj huin yan'anj ruhua ni sij. ⁶ Sanj güendó' nĭ hua urin Yan'anj riún' huin chrej né'. Nĭ hué urin Yan'anj huin si guĭ'yaj daran' rasun man chruhua xungüi nan. Nĭ xi'í man'an Yan'anj hua nĭ'na' né'. Nĭ hua urin Señor tsínj gu'naj Jesucristo. Nĭ xi'í Jesucristo, nĭ hua daran' ni rasun man chruhua xungüi nan. Nĭ xi'í sí nĭ hua nĭ'na' daran' né' nej.

⁷ Sanj sé daran' né' ni'i nuguan' nan. Nĭ hua gu'yun go'ngo ni jnánj né' guinico' ni sij ni yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi. Nĭ xi'í si guinico' go'ngo ni sij ni yan'anj daj, nĭ ani ruhua ni sij sisi yan'anj xanga' huin ni yan'anj daj. Ngaa ni ngaa xa ni sij si a'ui' ni ngüi rian ni yan'anj daj, nĭ da'ui ni sij gaquin', ruhua ni sij. Daj si nun nucuaj niman ni sij. ⁸ Sé xi'í si xa né', nĭ ga'ue gahui so' doj rian Yan'anj. Sĭ gahuin sa' né' xi'í si xa né'. Nĭ sĭ gahuin sa' né' xi'í si nun xa né' mánj.

⁹ Sanj ga cuidado a ni é re' xi'í si ga'ue xa á re' un rasun gahuin nun sa' nun guĭran' jnánj án re' gaquin', guĭ'yaj á re'. ¹⁰ Guĭ'yó' cuenta sisi man'án re' huin 'ngo tsínj ni'i ni nuguan' nan. Nĭ nné re' xá re' 'ngo nuhui rian man ni yan'anj daj. Nĭ sisi guĭni'i 'ngo jnánj re' huin tsínj nun nucuaj niman si xá re' yu'uj daj, nĭ si ruhuaj, nĭ gahuin ruhua sij xa sij si a'ui' ni ngüi rian ni yan'anj daj. ¹¹ Hué dan ni xi'í si

ni'í re' ni nuguan' nan, nĭ duna 'ngo jnánj né' tsínj nun nucuaj niman si-chrej Yan'anj, guĭ'yaj man'án re'. Nĭ gahui' Cristo xi'í tsínj daj. ¹² Xi'í daj nĭ guĭ'yáj re' gaquin' rian tsínj nun nucuaj niman. Nĭ guere' ruhua sij, guĭ'yáj re'. Nĭ hué daj guĭ'yáj re' gaquin' rian man'an Cristo nej. ¹³ Yu'uj daj nĭ sisi guĭ'yā si duna jnān si-chrej Yan'anj xi'í si xāj nnee, ngaa nĭ nitaj aman xāj nnee mánj. Daj si na'uej ruhuāj digyānj chrej nun hua sa' rian jnān mánj.

9

Los derechos de un apóstol

¹ Ni'í a ni é re' sisi ga'ue guĭ'yā si aran' ruhuāj. Sé moso 'yaj sun yun huĭnj mánj. Huēj huin apóstol, guĭ'yaj Jesucristo sisi ga'mī si-nuguan' sij rian ni ngüi. Nĭ hua guini'inj Jesús, tsínj nicaj sun rian né'. Nĭ xi'í si guĭ'yaj sūnj si-sun Señor, nĭ guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Jesús. ² Ga'ue sisi nun gara xina ango ni tsínj sisi huĭnj apóstol. Sanj hua yya ni'í a ni é re' sisi hué daj huĭnj. Daj si xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Jesús, guĭ'yaj nuguan' ga'mī rian án re', nĭ hué nan huin 'ngo da'nga' digyān sisi xanga' huĭnj 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. ³ Nĭ xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Jesucristo, guĭ'yā, nĭ ataj snan'ān nuguan' daj rian ni tsínj nitaj si a'mi sa' xi'ij.

⁴ Xi'í daj ni hua si-chrē si xāj. Nĭ hua si-chrē si go'oj. ⁵ Nĭ hua si-chrē nicā gan'ān 'ngo yun'unj xana xuman ruhua ni'yaj Yan'anj gahuin nicāj daj rún' 'yaj ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. Nĭ da'nga' daj 'yaj ni jnánj Señor ngā tsínj gu'naj Cefas nej. ⁶ Asĭ nitaj si hua si-chrej nungüej únj Bernabé sisi dugumi ni ngüi nungüej únj daj rún' 'yaj ni sij ngā ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús a'. Sé daj huin mánj. ⁷ Nĭ xa 'ngo snado san'anj man'an sij ní'. Nitaj mánj. A'ui' gobierno si xa sij. Nĭ hua 'ngo tsínj gunun coj uva, nĭ

nun ga'ue xa sij uva daj ní'. Nitaj mánj. Ní hua 'ngo tsínj dugumi dán sij xachij, ní nun ga'ue go'o sij to gani sij da ní'. Nitaj mánj.

⁸ Ní sí gani ruhua ni é re' sisi a'mí daj rún' a'mi ni tsínj man chruhua xungüi mánj. Daj si hué daj gataj si-ducuanj Moisés nej. ⁹ Ní hua nica rian libro daj: "Sí ga'nij né' nnánj du'ua sicúj gununj du'ua xuj ngaa duguáj xi'í xuj strigo gahuin sa' strigo mánj." Daj gataj rian si-ducuanj Moisés. Ní nahuij ruhua Yan'anj nga urin ni sicúj, ruhua á re' ní'. ¹⁰ Asi xi'í man'an né' a'mi nuguan' nan sa'. Hué xi'í né' a'mi nuguan' nan. Ní tsínj nachéj yo'ój, ní ana'uij sij sisi guiri' sij si xa sij rian yo'ój daj. Ní tsínj agan' chrun, ní hué daj ana'uij sij si guiri' sij si xa sij nej.

¹¹ Ní daj rún' hua tsínj 'yaj sun yo'ój, ní hué daj hua ni únj xi'í a ni é re'. Daj si ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj gunun a ni é re'. Xi'í daj ní ga'ue riqui ni é re' doj rasun guiri' únj, ruhuáj aj. ¹² Ní sisi a'ui' a ni é re' rian ango ni tsínj, ní nanj huaj riqui a ni é re' si xa ni únj. Ní hua si-chrē nahuin ra'áj rian án re'. Sanj nun gui'yā da mánj. Maan si ga'nin' ruhuáj nga si ran'ánj. Daj si nitaj si huin ruhuáj sisi chran' yun'unj ango ni nuguan' nga xi'í si-nuguan' Cristo mánj.

¹³ Ní ni tsínj 'yaj sun chruhua nuhui, ní xa ni sij da'aj ni rasun huaj nicaj ni ngüi chruhua nuhui daj. Ní ni tsínj chracuij xucu naga'ui' ni ngüi rian Yan'anj, ní xa ni sij da'aj nnee xucu naga'ui' ni ngüi daj. ¹⁴ Ní hué ducúanj daj huin sisi ga'nin' Señor sun sisi guiri' ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi sisi xa ni sij, gui'yaj ni ngüi unun nuguan' daj.

¹⁵ Ní hua si-chrē si hué daj gui'yā. Sanj nitaj aman gui'yā da mánj. Ní nun garúnj nuguan' nan sisi riqui a ni é re' rasun riánj. Gahuíj ruhuáj sisi na'ue gui'yaj súnj guiri'ij si xāj.

¹⁶ Ní na'ue ga'mi xacanj xi'í si a'mi

si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Daj si hua nian dagahuínj rian si-sun Señor. Ní niqui nimánj sisi sí ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi aj. ¹⁷ Ní sisi huin nia' ruhuáj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, ní naru'ue Yan'anj riánj. Ní sisi nitaj si huin nia' ruhuáj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, sanj hua nian sisi hué daj gui'yā xi'í si garun sun Yan'anj riánj. ¹⁸ Ní un sin naru'ue Yan'anj riánj, ruhua á re' únj. Du'ue man'ánj huin si ga'ue ga'mi yúnj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ní huin ruhuáj gatā sisi hua si-chrē riqui ni sij rasun riánj xi'í si ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni sij. Sanj sé si achin si riqui ni sij riánj mánj.

¹⁹ Sé si a'nin' ni ngüi sun riánj. Ní hua ní'nij riánj sisi gui'yā daran' si garan' ruhuáj. Sanj gahuínj 'ngo tsínj 'yaj sun rian daran' ni ngüi xi'í si huin ruhuáj guxuman ruhua nico ni sij ni'yaj sij Cristo. ²⁰ Ní ngaa huaj man'ánj scanij ni tsínj israelita, ní 'yā daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuáj si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo. Ní nunj si nitaj si a'nin' si-ley Moisés sun riánj, sanj ngaa huaj man'ánj scanij ni tsínj rjan a'nin' si-ley Moisés sun, ní 'yā daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuáj si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo. ²¹ Ní ngaa huaj man'ánj scanij ni tsínj nun nico' ley daj, ní 'yā daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuáj sisi guxuman ruhua ni sij ni'yaj sij Cristo. Ní sé si 'yā si aran' ruhuáj gui'yā. Daj si unúnj si a'nin' Yan'anj sun riánj. Ní unúnj si a'nin' Cristo sun riánj nej. ²² Ní ngaa huaj man'ánj scanij ni tsínj achin guini'i sa' daj hua si-chrej Yan'anj, ní 'yā daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuáj si guini'i sa' ni sij si-chrej Yan'anj. Ní huin ruhuáj gatā sisi uyan 'yā nga daj rún' 'yaj go'ngo ni ngüi daj xi'í si huin ruhuáj si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo.

²³ Ní 'yā daran' ni nuguan' nan xi'í si-nuguan' Yan'anj huin nuguan'

sa'. Ngaa n̄i gūi'yaj sa' Yan'anj nga man'anj xi'í nuguan' daj, ruhuāj aj. ²⁴ Ni'i a ni é re' daj 'yaj ni tsínj ngaa unánj ni sij nga dugüi' ni sij. N̄i huin ruhua ni sij gūi'yaj gana ni sij rian dugüi' ni sij. San̄i urin dugüi' ni sij 'yaj gana, n̄i naçaj sí' premio. Hué ducuanj da huin, n̄i gunánj sa' a ni é re' chruhua si-chrej Yan'anj sisi nahuin ra'a á re' premio nariqui Yan'anj rian án re'. ²⁵ Daran' ni tsínj 'yaj chr̄un sisi guducu ni sij, n̄i gūi'yaj gana ni sij, n̄i hua cuidado ni sij nga nnee cúj ni sij sisi gūi'yaj gana ni sij, ruhua ni sij. N̄i hué daj 'yaj ni sij sisi ga'ue gūi'yaj gana ni sij 'ngo corona coj huaj ganaco, ruhua ni sij. San̄i unun' si-chrej Yan'anj sisi nahuin ro'ó' 'ngo corona nitaj aman guchruj.

²⁶ Nitaj si unān daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nun ni'i n̄i a gūisij sij. N̄i nitaj si unūnj nga sichre daj rún' 'yaj 'ngo tsínj a'ui' rian nane mánj. ²⁷ San̄i 'yaj fuerzāj sisi dagahuin nnee cū si huin ruhua man'anj. N̄i hua ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. N̄i hué daj 'yā nga nnee cū xi'í si na'uej ruhuāj sisi gahuin man'anj 'ngo tsínj na'ue gūi'yaj gana chruhua si-chrej Yan'anj mánj.

10

Amonestaciones contra la idolatría

¹ N̄i xaçaj a ni é re' cuenta daj guiran' ni xi né', ni tsínj guimán asij ná huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si gane ni xi né' riqui nga daj. N̄i gachin daran' ni sij anéj chrej du'ua nnee yan'anj, gūi'yaj Yan'anj. ² N̄i daj rún' ata' nnee né' gahuin nuguan'an né' nga Jesús, n̄i hué daj gata' nnee ni sij gahuin nuguan'an ni sij nga Moisés ngaa guimán ni sij riqui nga daj ngaa gachin ni sij anéj chrej du'ua nnee yan'anj daj. ³ N̄i uyan xa daran' ni sij si ga'ui' Yan'anj rian ni sij xa ni sij. ⁴ N̄i go'o ni sij nnee ga'ui' Yan'anj si go'o ni sij nej. N̄i nnee daj huin nnee gahui rian

huej, gūi'yaj Yan'anj. N̄i huej daj huin Cristo huin tsínj guinicaj dugüi' nga ni sij ngaa gachéj ni sij yu'uj daj. ⁵ San̄i nun garan' ruhua Yan'anj nga si gūi'yaj nico ni tsínj daj. Xi'í daj n̄i gahui' nico ni sij. N̄i guna niman ni sij quij qui'yanj naço daj, gūi'yaj Yan'anj.

⁶ N̄i xi'í si guiran' ni sij, n̄i digyán Yan'anj rian né' sisi s̄i gahuin ruhua né' gūi'yaj né' nga si quij hua daj rún' gūi'yaj ni sij asij ná. ⁷ Ngaa n̄i s̄i guinico' a ni é re' yan'anj gūi'yaj ra'a ni tsínj daj rún' gūi'yaj go'ngo ni sij. N̄i hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ni gan'anj gane ni sij xa ni sij go'o ni sij. N̄i naxuman ni sij, n̄i quij ducu ni sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ⁸ Ngaa n̄i s̄i gūi'yaj squira' né' nga ni yun'unj xana daj rún' gūi'yaj go'ngo ni tsínj israelita. N̄i xi'í daj, n̄i gahui' ic̄o hua'nij ni ngüi urin güi, gūi'yaj Yan'anj. ⁹ N̄i nun guxu'ui' ni sij gūi'yaj ni sij gaquin'. Maan si huin ruhua ni sij gūini' i ni sij sisi xanga' gūi'yaj Yan'anj castigo ni sij xi'í gaquin' gūi'yaj ni sij. N̄i gūi'yaj ni sij gaquin'. San̄i gahui' ni sij, gūi'yaj xucuáj. Xi'í daj n̄i s̄i gūi'yaj né' da mánj. ¹⁰ N̄i s̄i ga'mi gaquin' né' xi'í Yan'anj daj rún' gūi'yaj go'ngo ni sij. Ngaa n̄i dagahui' 'ngo ángel ni sij, gūi'yaj Yan'anj.

¹¹ N̄i xi'í si guiran' ni xi né' ni sayun daj, n̄i digyán Yan'anj 'ngo nuguan' rian né' sisi s̄i gūi'yaj né' ni gaquin' daj. N̄i hua n̄ica rian si-nuguan' Yan'anj asij ná sisi gahuin chr̄un né' mán né' güi huaj ganahuij xungüi nan. ¹² Hué dan n̄i sisi ani ruhua né' sisi hua n̄ica niman né' nga si-nuguan' Yan'anj, n̄i ga cuidado né' nga man'an né' sisi s̄i guinij né' rian gaquin'. ¹³ Daj rún' huin sayun chran' ni é re', n̄i hué daj huin sayun ran' daran' ni ngüi. N̄i ga'ue ga yya ruhua á re' sisi s̄i duna Yan'anj si guiran' ni é re' 'ngo sayun na'ue gunucuj ni é re' guiran' a ni é re' mánj. San̄i ngaa guiran' án

re' sayun daj, ni digyán Yan'anj daj gachin a ni é re' rian sayun daj. Asij ni ga'ue gunucuj a ni é re' rian sayun daj, gui'yaj Yan'anj.

¹⁴ Ngaa ni gahuin nini a ni é re' rian ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij huin in re' ni jnan 'i ruhuaj. ¹⁵ Tsínj acaj cuenta huin in re', ruhuaj aj. Xi'í daj ni ga'ue xacaj sa' á re' da'nga' sisi nuguan' sa' huin nuguan' a'mi rian an re'. ¹⁶ Ni ngaa nahuin yu' né', ni achínj jni'yaj né' rian Yan'anj xi'í si go'o né' vaso nnee vino sa' daj. Daj si daj rún' hua si-tun man'an Cristo, ni hué daj hua nnee vino daj rian né'. Ni ura' da'aj né' chrachrúnj. Ni hué 'ngo sinduj nico huin gui'yaj Cristo xi'í né'. Ni xa nuguan'an né' doj chrachrúnj daj. Ni daj rún' hua nnee cúj Cristo, ni hué daj hua chrachrúnj daj rian né'. ¹⁷ Ni nunj si nico né', sanj daran' né' xa urin chrachrúnj. Ni xi'í daj, ni huin né' urin nnee cúj. ¹⁸ Ni xacaj á re' cuenta daj gui'yaj ni tsínj israelita asij ná. Xa ni sij nnee xucu dagahui' ni sij rian Yan'anj. Xi'í daj ni daj rún' hua urin ngüi hué daj hua daran' ni sij rian Yan'anj.

¹⁹ Ngaa ni un sin huin ruhuaj gatā nga nuguan' nan únj. Huin ruhuaj gatā sisi yya Yan'anj huin yan'anj gui'yaj ra'a ni ngüi ní'. Sé daj huin mánj. Ni huin ruhuaj gatā sisi nini huin nnee a'ui' ni sij rian yan'anj gui'yaj ra'a ni sij ní'. Sé daj huin mánj. ²⁰ Maan si huin ruhuaj gatā sisi ngaa a'ui' ni tsínj 'na' anéj chrej xucu rian yan'anj 'yaj ra'a ni sij, ni sé rian Yan'anj xanga' a'ui' ni sij mánj. Sanj a'ui' ni sij rian ni nane xi'i. Ni na'uej ruhuaj sisi guinicaj dugüi' ni é re' nga ni nane xi'i mánj. ²¹ Ni na'ue go'o a ni é re' vaso nnee riqui Señor, ngaa ni nanicaj á re' go'o a ni é re' vaso nnee riqui ni nane xi'i aj. Ni na'ue gane a ni é re' rian si-mesa Señor xa á re' si riqui sí', ngaa ni nanicaj á re' gane a ni é re' rian si-mesa ni nane xi'i xa á re' mánj. ²² Asij huin ruhua né' sisi ga'man ruhua Señor ni'yaj sij né' ní'.

Asij nucuj né' doj daj nga sij ruhua á re' a'. Sé daj huin mánj.

Haced todo para la gloria de Dios

²³ Ga'ue gui'yaj né' si aran' ruhua né', ataj ni ngüi. Xanga', sanj sé si sa' huin sisi gui'yaj né' daran' si aran' ruhua né'. Xanga' sisi ga'ue gui'yaj né' si aran' ruhua né'. Sanj na'ue gahuin sa' né' sisi gui'yaj né' daran' si aran' ruhua né'. ²⁴ Si nano' né' si ga sa' rian ni man'an né'. Sanj nano' né' sisi ga sa' rian ango ni dugüi' né' aj.

²⁵ Ga'ue xa á re' daran' ni nnee ane' rian yu'ue. Ni si nachínj snan'anj a ni é re' sisi nnee daj huin nnee xucu naga'ui' ni sij rian ango yan'anj mánj. ²⁶ Daj si si'yaj Señor huin xungüi nan nga daran' si man chruhua xungüi nej.

²⁷ Ni sisi aquínj 'ngo tsínj nun xuman ruhua ni'i Yan'anj sisi gan'anj xa re' ducua' sij, ni sisi huin ruhua re' gan'anj re' xa re' nga sij, ni xa re' daran' si riqui sij xa re'. Ni si nachínj snan'anj re' sij un nnee huin mánj. ²⁸ Sanj sisi gataj snan'anj 'ngo tsínj daj: "Nnee daj huin nnee xucu naga'ui' ni sij rian yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi", ngaa ni si xa re' nun sa' nun gui'yaj xi'ij nga tsínj gataj daj. Daj si si ruhuj, ni nun gahuin yya ruhua sij sisi ga'ue xa sij nnee daj. ²⁹ Ni ni'i man'an re' sisi sé 'ngo gaquin' huin sisi xa re' nnee daj. Sanj ango tsínj daj, ni 'ngo gaquin' huin sisi xa sij, ruhua sij. Ni ga'ue nachin' snan'anj 'ngo a ni é re' man'anj: "Un sin huin, ni gui'yā daj rún' huin ruhua ango tsínj únj. ³⁰ Ni sisi naga'uij si guruhua Yan'anj nga si xaj, ni un sin huin, ni guta' 'ngo tsínj daj gaquin' xiraj. Hua ní'nij riánj sisi xaj nnee daj." Hué daj nachin' snan'anj 'ngo ni é re', ruhuaj aj.

³¹ Sanj, asij si xa né', asij si go'o né', asij si 'yaj né', ni da'ui né' gui'yaj né' daran'anj xi'í si ga'mi sa' ni ngüi rian Yan'anj anj. ³² Hué dan ni si digyán an re' 'ngo chrej a'nan'

rian ni ngüi israelita nga ni ngüi 'na' anéj chrej nej, daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj mánj. ³³ Güendáj nī nahuij ruhuāj gui'yā daran'anj daj rún' aran' ruhua ni ngüi. Nī nitaj si nahuij ruhuāj nga si aran' ruhua man'ānj. Sanj da'nga' daj 'yā sisi ga'ue ganani ni sij, gui'yaj Yan'anj anj.

11

¹ Hué dan nī guinico' a ni é re' si-chrej man'ānj daj rún' nicōj si-chrej Cristo aj.

Atavío de las mujeres

² Nī gui'yaj sa' á re' xi'í si nanun ruhua á re' ni'yaj á re' man'ānj. Nī dagahuin a ni é re' ni nuguan' digyānj rian ni é re' nej. ³ Sanj huin ruhuāj sisi xacaj á re' cuenta sisi huin achij Cristo rian daran' ni tsínj. Nī huin achij 'ngo tsínj daj rian nica sij. Nī huin achij Yan'anj rian Cristo.

⁴ Nī sisi nun jnahui chra' 'ngo tsínj daj ngaa achínj jni'yaj sij rian Yan'anj, asi ngaa a'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, ngaa nī nitaj si hua ní'yanj sij rian Cristo mánj. ⁵ Sanj sisi nitaj si sica' chra' 'ngo yun'unj xana ngaa achínj jni'yaj unj rian Yan'anj, asi ngaa a'mi unj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, ngaa nī nitaj si hua ní'yanj unj rian nica unj. Nī hué uyan huin sisi ga' canj chra' unj. ⁶ Nī sisi na'uej ruhua unj guiranj chra' unj, ngaa nī dugu'naj huin sisi ga'nin' unj hueé chra' unj. Nī sisi na'aj unj ga'nin' unj hueé chra' unj, asi ga' canj chra' unj, ngaa nī guiranj unj chra' unj nánj.

⁷ Sī guiránj 'ngo tsínj daj chra' sij mánj. Daj si hué sij digyán daj hua Yan'anj xacaj ni ngüi cuenta sisi sa' man'an Yan'anj ngaa guini'i ni sij 'ngo tsínj sno'o. Nī xacaj ni ngüi cuenta sisi sa' 'ngo tsínj sno'o ngaa guini'i ni sij 'ngo yun'unj xana. ⁸ Daj si nun guiri Yan'anj tsínj sno'o rian yun'unj xana. Sanj Yan'anj guiri yun'unj xana rian tsínj sno'o. ⁹ Nī nun gui'yaj Yan'anj tsínj sno'o xi'í

yun'unj xana. Sanj gui'yaj Yan'anj yun'unj xana xi'í tsínj sno'o. ¹⁰ Ngaa nī hua nian sisi guita chra' 'ngo yun'unj xana daj 'ngo atsiy huin-in' 'ngo da'nga' digyán sisi huin achij nica unj rian unj. Ngaa nī guini'i ni ángel sisi 'yaj sa' unj.

¹¹ Sanj rian Señor, nī si ga'ue ga' nī'na' 'ngo tsínj daj sisi nitaj si nne 'ngo yun'unj xana. Nī si ga'ue ga' nī'na' 'ngo yun'unj xana sisi nitaj 'ngo tsínj. ¹² Daj si xi'í tsínj, nī gahuin yun'unj xana rian xungüi nan. Sanj xi'í yun'unj xana, nī a'nga tsínj. Nī Yan'anj gui'yaj daran'anj. ¹³ Gataj né' sisi hua sa' ngaa achínj jni'yaj 'ngo yun'unj xana rian Yan'anj ngaa nitaj si sica' chra' unj ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁴ Ni'i daran' né' sisi nitaj si hua sa'aj nata' nasa' chra' 'ngo tsínj daj. ¹⁵ Sanj si sa' rian 'ngo yun'unj xana huin sisi duna unj si ga' xacan duhue chra' unj, ruhua ni ngüi. Nī riqui Yan'anj sisi guiranj hueé xacan daj chra' unj. Daj si daj rún' huin 'ngo si ránj chra' unj, nī hué daj huin duhue unj. ¹⁶ Nī sisi hua 'ngo a ni é re' na'uej ruhua gunun ni nuguan' nan, nī huin ruhuāj guini'i a ni é re' sisi nitaj ango ducuanj 'yaj ni únj. Nī hué nan huin ducuanj 'yaj ango ni ngüi nico' Yan'anj nej.

Abusos en la Cena del Señor

¹⁷ Nī na'ue ga'mi sa'aj xi'í ni é re' nga' nuguan' ga'mi nan gunun a ni é re'. Daj si ngaa nahuin yu' ni é re', nī 'yaj xi'í a ni é re' nga' si-chrej Yan'anj. Nī si gahui sa' á re' xi'í si 'yaj á re' rún' huaj. ¹⁸ Hua sini yan gataj snan'an gunun a ni é re' xi'í si nun hua uyan ruhua daran' án re'. Daj si gunünj nuguan' sisi 'yaj nini da'aj á re' rian dugüi' a ni é re' ngaa nahuin yu' a ni é re'. Nī hua da'aj xuman ruhuāj sisi hué daj huin xanga'. ¹⁹ Nī dugu'naj hua sisi ganun guitsi ruhua dugüi' a ni é re'. Xi'í daj nī guini'i né' daj hua yya go'ngo a ni é re' nico' xanga' Yan'anj. ²⁰ Hué dan nī ngaa nahuin yu' a ni é re', nī ani ruhua

á re' sisi xi'í si gui'yaj á re' cena si-cena Señor nahuin yu' a ni é re', ruhua á re'. Sanj sé si xanga' gui'yaj a ni é re' si-cena Señor mánj. ²¹ Daj si ngaa síj hora xa á re', nì huin yoo sini a ni é re' da'a á re' si xa á re'. Nì achin xi'nà riqui ango ni é re' gunáj da rucu. Nì hua xini ango a ni é re' nej. ²² Nitaj nunj huaj ducua á re' sisi xa siní re', nì go'o re' ní'. Nì un sin huin nì 'yaj quij a ni é re' rian ni tsínj nico' Jesús únj. Nì ri' ni ngüi niqui si-nà'aj 'yaj á re' nej. Daj gatā gunun a ni é re', ruhua á re' únj. Ga'mi sa'āj xi'í a ni é re' ní'. Xi'í nuguan' nan sī ga'uē mánj.

Institución de la Cena del Señor

²³ Daj si digyán Señor Jesús 'ngo nuguan' riānj. Nì hué nuguan' daj digyānj rian án re' nej. Nì nuguan' daj huin: Hué gue, nì ngaa naga'ui' tsínj daj Señor Jesús rian ni tsínj nicaj sun, nì guida'a Jesús chrachrúnj. ²⁴ Nì ngaa guisj naga'ui' sij si guruhua Yan'anj, nì gura' da'aj sij chrachrúnj daj, nì gataj sij:

—Guida'a á re' chrachrúnj nan xa á re'. Nan huin nnee cū nariquij xi'í a ni é re'. Nì hué daj gui'yaj á re' sisi nanun ruhua á re' nì'yaj á re' man'ānj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

²⁵ Nì ngaa guisj xa sti'nì ni sij, nì guida'a Jesús vaso nun nnee vino, nì gataj sij:

—Hué nnee nan huin nuguan' naca gui'yaj yya Yan'anj nga si-tun man'ānj rian án re'. Nì da yun yun go'o a ni é re' nnee nan, nì ganun ruhua á re' nì'yaj á re' man'ānj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁶ Nì huin ruhuāj gatā sisi da güi ga'na' Señor nì da yun yun xa á re' chrachrúnj daj, nì go'o a ni é re' rian vaso daj, nì digyán án re' rian ni ngüi sisi daj gahui' Señor xi'í a ni é re'.

Tomando la Cena indignamente

²⁷ Hué dan nì sisi hua 'ngo dugüi' né' xa chrachrúnj daj, asj go'o sij

rian vaso daj, ngaa nitaj si hua ní'yanj sij rian Señor, nì da'ui sij gaquin' xi'í nnee cúj Señor nga si-tun man'an Señor nej. ²⁸ Xi'í daj nì hua nian xacaj go'ngo né' cuenta daj gui'yaj go'ngo né'. Ngaa nì ga'ue xa né' chrachrúnj daj. Nì ga'ue go'o né' rian vaso da nej. ²⁹ Daj si tsínj xa chrachrúnj daj, nì go'o sij rian vaso daj ngaa nun xacaj sij cuenta sisi nnee cúj Señor huin, nì gahuin sij castigo xi'í si xa sij go'o sij aj. ³⁰ Xi'í daj nì a'nan' nico ni é re'. Nì hua nichre nnee cúj ni é re' nej. Nì hua gahui' go'ngo ni é re' nej.

³¹ Nì sisi guini'yaj sa' né' xi'í si-gaquin' mun'un' sisi da'ui yya né' gaquin', nì sī gahuin né' castigo, gui'yaj Señor, ruhua né'. ³² Sanj xi'í si ni'i Señor sisi da'ui né' gaquin', nì gahuin castigo né', gui'yaj Señor. Nì hué daj 'yaj sij sisi sī gahuin né' castigo güi ga'na' ruhua' yún sij nāgui'yaj yya sij nga si-gaquin' ni ngüi man' chruhua xungüi gaquin' nan.

³³ Xi'í daj nì ngaa nahuin yu' a ni é re' huin ín re' jnān nga xica'ui xa nuguan'an a ni é re', nì gana'uij go'ngo ni é re' ni dugüi' a ni é re'. Ngaa nì uyan xa daran' ni é re'.

³⁴ Sisi achin xi'nà riqui 'ngo a ni é re', nì xa sij ducua sij. Ngaa nì nitaj si gui'yaj Yan'anj castigo sij xi'í si 'yaj sij ngaa nahuin yu' a ni é re'. Nì ango ni nuguan' gachínj snan'anj án re' man'ānj, nì nāgui'yaj yyāj ngaa guchj ni'yā rian man' án re'.

12

Dones espirituales

¹ Huin ruhuāj sisi xacaj á re' cuenta xi'í sun sa' nicaj né', 'yaj Espíritu Santo huin ín re' jnān nga xica'ui. ² Ni'i a ni é re' sisi ngaa achin guxuman ruhua á re' nì'yaj á re' Yan'anj, nì chéj a ni é re' rian yan'anj na'ue ga'mi, gui'yaj ni dugüi' a ni é re'. ³ Xi'í daj nì ataj snan'ān gunun a ni é re' sisi nì a 'ngo tsínj sī ga'ue gataj: “Quij hua Jesús”,

ngaa a'mi sij si gui'yaj Espíritu Santo mánj. Nì sî ga'ue gataj 'ngo tsínj daj: “Jesús huin Señor”, ngaa nitaj Espíritu Santo nne niman sij mánj.

4 Nì hua nini go'ngo sun riqui Espíritu Santo nicaj go'ngo né'. Sanì urin Espíritu Santo riqui go'ngo sun daj rian né'. 5 Nì hua nini go'ngo sun 'yaj sun go'ngo né' rian ni dugüi' né'. Sanì urin Señor riqui go'ngo sun rian né'. 6 Nì hua nini go'ngo sun 'yaj sun Yan'anj chruhua niman da go'ngo né'. Sanì hué gue Yan'anj 'yaj sisi ga'ue gui'yaj né' daran' ni rasun daj.

7 Nì riqui Espíritu Santo 'ngo sun nicaj da go'ngo né'. Nì sun daj huin 'ngo da'nga' digyán sisi nne Espíritu Santo niman né'. Nì guiman sa' né', 'yaj sun riqui Espíritu Santo rian né'. 8 Hué dan nì a'mi 'ngo jnánj né' nuguan' chrún sa', 'yaj Espíritu Santo. Nì hué gue Espíritu Santo 'yaj sisi ni'i sa' ango jnánj né' daj ani ruhua man'an Yan'anj. 9 Nì 'yaj sa' Espíritu Santo sisi guxuman sa' ruhua ango jnánj né'. Nì ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ango jnánj né', 'yaj Espíritu Santo nej. 10 Nì riqui Espíritu Santo sisi ga'ue gui'yaj sa' ángo jnánj né' 'ngo si sa', gui'yaj Yan'anj. Nì ga'mi ángo jnánj né' nuguan' ga'ui' Yan'anj rian sí'. Nì guini'i ángo jnánj né' daj hua nane a'mi go'ngo né'. Nì ni'i sij sisi si-nane Espíritu Santo a'mi né' ní', asi si-nane sichre huin si a'mi né' sa'. Nì ga'ue ga'mi ángo jnánj né' ga'i rian snan'anj naca huin snan'anj nun ni'i man'an sí'. Nì ga'ue nata' ango jnánj né' un sin huin ruhua nuguan' naca daj gata, 'yaj Espíritu Santo nej.

11 Nì man'an Espíritu Santo 'yaj sisi gunucuj go'ngo ni jnánj né' gui'yaj sun né' sun nicaj né'. Sanì hua nini si riqui Espíritu Santo rian da go'ngo né'. Daj si riqui sij rian né' daj rún' huin ruhua man'an sij.

12 Nì nunj si ga'i nnee cúj 'ngo tsínj nicaj dugüi', sanì urin nnee cúj sij huin. Nì daj rún' nnee cúj 'ngo tsínj

daj, nì hué daj huin daran' né' huin né' ni ngüi nico' Cristo. Nì huin né' urin ngüi. 13 Nì ngaa gata' nnee né', nì gui'yaj Espíritu Santo sisi gahuin daran' né' urin nnee cúj Cristo. Nì da'aj né' huin ni ngüi israelita. Nì ango da'aj né' huin ni ngüi 'na' anej chrej. Nì ángo da'aj né' huin ni ngüi 'yaj sun yun rian xuru'ue. Nì ángo da'aj né' huin ni ngüi nitaj si 'yaj sun yun nej. Nì nne Espíritu Santo chruhua niman daran' né', gui'yaj Yan'anj.

14 Nì sé urin rasun huin nnee cúj 'ngo tsínj daj. Sanì ga'i nnee cúj sij huin. 15 Gui'yó' cuenta sisi ga'ue ga'mi dacó'. Nì gataj-á' gunun nnee cú': “Xi'í si sé ra'á re' huinj, nì nitaj si nicaj dugüi'ij nga re' mánj.” Daj gataj dacó' si ruhuaj. Nì nunj si hué daj gataj dacó', sanì hué gue nicaj dugüi' dacó' nga nnee cú'. 16 Nì hué ducuanj daj huin sisi gataj chraquí' gunun nnee cú': “Xi'í si sé rundij rián re' huinj, nì nitaj si nicaj dugüi'ij nga re' mánj.” Sisi hué daj gataj chraquí', sanì hua gue nicaj dugüi' chraquí' nga nnee cú'. 17 Nì sisi daran' nnee cú' huin rundij riún', nì sî ga'ue gunun' nuguan' mánj. Nì sisi daran' nnee cú' huin chraquí', nì sî ga'ue guchrún' mánj.

18 Nì daj rún' garan' ruhua Yan'anj, nì hué daj gui'yaj go'ngo nnee cú'. Nì riqui Yan'anj daj gui'yaj go'ngo nnee cú'. 19 Nì sisi uyan ga daran' nnee cúj né', nì sé ngüi huin né' mánj. 20 Xanga' nì ga'i nnee cúj né' nicaj dugüi', sanì urin nnee cúj né' hua nánj. 21 Nitaj si ataj rundij riún' gunun ra'a né': “Nitaj si huín re' riánj mánj.” Sé daj a'mi rundij riún' mánj. Nì nitaj si ataj chra né' gunun dacó': “Nitaj si huín re' riánj mánj.” Sé daj a'mi chra né' mánj.

22 Nì ani ruhua né' sisi ninaj 'ngo nnee cúj né' si ruhuaj. Sanì hua yya sisi ní'yanj nin' ruhua nnee cúj né' daj. 23 Nì ani ruhua né' sisi nitaj si ní'yanj nico 'ngo nnee cúj né'. Xi'í daj nì nique sa' né' 'yaj né'. Nì

naránj sa' né' atsij rian hua na'aj nnee cúj né'. ²⁴ Ní sé daj 'yaj né' nga ango nnee cúj né'. Daj si nitaj si na'aj né' 'yaj ango nnee cúj né' daj. Sanj garúnj Yan'anj sisi hué daj ga nnee cúj né'. Ní ani ruhua né' sisi nitaj si ní'yanj nico 'ngo nnee cúj né'. Sanj Yan'anj huin ruhua sisi dugumi sa' né' nnee cúj né' daj. ²⁵ Ní na'uej ruhua Yan'anj si gunun' ni dugüi' nnee cúj né'. Sanj huin ruhua Yan'anj si nahuij ruhua 'ngo nnee cúj né' nga nnee cúj ango né'. ²⁶ Ní sisi guiran' xi'i 'ngo nnee cúj né', ní nani ruhua nin' nnee cúj né'. Ní sisi a'mi sa' ni ngüi xi'í 'ngo nnee cúj né', ní huin nia' ruhua nin' nnee cúj né'.

²⁷ Hué nnee cúj Cristo huin ín re'. Ní da go'ngo ni é re' huin nnee cúj sij nej. ²⁸ Ní gune' Yan'anj go'ngo né' gui'yaj sun né' rian daran' ni ngüi nico' Yan'anj. Ní gui'yaj Yan'anj sisi guiniquin' sini ni apóstol ni tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian daran' ni ngüi. Ngaa ní ango né' huin ni tsínj a'ui' nuguan' riqui Yan'anj rian ni sij. Ní ángo né' huin ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ní ángo né' huin ni tsínj 'yaj si sa' 'na' xata'. Ní ángo né' huin ni tsínj 'yaj si nahuin ni ngüi a'nan'. Ní ángo né' huin ni tsínj chracuij dugüi' ni sij. Ní ángo né' huin ni tsínj nica' sun scanij né'. Ní ángo né' huin ni tsínj a'mi snan'anj naca huin snan'anj nun ni'i ni sij.

²⁹ Ní sé daran' né' huin apóstol tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ní sé daran' né' huin tsínj nata' nuguan' a'ui' Yan'anj rian ni sí'. Ní sé daran' né' huin tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj. Ní sé daran' né' huin tsínj 'yaj si sa' 'na' xata' mánj. ³⁰ Ní sé daran' né' huin nuca'j gui'yaj ganahuin ni ngüi a'nan'. Ní si ga'ue ga'mi daran' né' ango snan'anj naca huin snan'anj nun ni'i né'. Ní sé daran' né' ga'ue nata' un sin huin ruhua snan'anj daj gata. ³¹ Ngaa ní dugu'nu' a ni é re' sisi

guinicaj a ni é re' ni sun sa' doj riqui Espíritu Santo rian án re'. Sanj huin ruhuāj digyānj 'ngo chrej sa' doj rian án re'.

13

La preeminencia del amor

¹ Ní sisi ga'ue ga'mi snan'anj a'mi ni ngüi nga snan'anj a'mi ni ángel, sanj sisi nitaj si 'i ruhuāj ni'yā ni dugüi'ij, ní maan si huinj daj rún' huin 'ngo yán'anj ngaa duguasin sij, asi 'ngo gaga' gasin agan' ni sij huinj nej. ² Ní ga'ue si ga'mi nuguan' riqui Yan'anj riānj gunun ni ngüi. Ní ga'ue sisi ni'inj daran' ni nuguan' digyán Yan'anj rian ni ngüi. Ní ga'ue sisi ni'i sa'āj daran' nuguan'. Ní ga'ue sisi guxuman sa' ruhuāj ni'yā Yan'anj. Ní gahuin nucua'j nadunāj rian niquin' 'ngo quij xacan xi'í si xuman sa' ruhuāj ni'inj Yan'anj. Sanj sisi nitaj si 'i ruhuāj ni'yā ni dugüi'ij, ní nitaj nunj huinj mánj. ³ Ní ga'ue sisi gura' da'āj daran' si nicā ga'uīj rian ni ngüi niqui. Ní ga'ue sisi naga'uīj nnee cū sisi gari yan'an ni sij gaca. Sanj sisi nitaj si 'i ruhuāj ni'yā ni dugüi'ij, ní nitaj si gahui sa' man'anj mánj.

⁴ Nitaj si rá'yanj ruhua tsínj 'i ruhua ni'yaj sij dugüi' sij. Ní 'yaj sa' sij nga ni dugüi' sij nej. Ní nitaj si huin xicoj ruhua sij ni'yaj sij ni dugüi' sij. Ní nitaj si a'mi xacan sij. Ní nitaj si nne sij nej. ⁵ Ní nitaj si a'mi quij sij rian dugüi' sij. Ní nitaj si huin yan'anj ruhua sij rian dugüi' sij. Ní nitaj si chran' sij dugüi' sij. Ní nitaj si 'yaj sij gunun sij nuguan' quij a'mi ni dugüi' sij. ⁶ Ní nitaj si numan ruhua sij ngaa 'yaj ni dugüi' sij gaquin'. Sanj huin nia' ruhua sij ni'i sij sisi unun ni ngüi nuguan' xanga'. ⁷ Ní huin nucua'j sij ran' sij daran' sayun. Ní xuman ruhua sij sisi gui'yaj sa' ni dugüi' sij. Ní ana'uij sij sisi gahuin sa' daran'anj. Ní daran' ni nuguan' a'nin' ruhua tsínj 'i ruhua ni'yaj sij dugüi' sij.

⁸ Nitaj aman ganahuij si gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' ni dugüi' né'. Hua 'ngo güi, nì sì ga'mi ni tsínj nuguan' a'ui' Yan'anj rian ni sij. Nì ni tsínj a'mi ni snan'anj naca huin snan'anj nun ni'i ni ngüi, nì hua 'ngo güi, nì sì ga'mi ni sij ga' mánj. Nì ni tsínj ni'i sa' daran' nuguan', nì hua 'ngo güi, nì sì ga'mi ni sij nuguan' da mánj. ⁹ Yyaj nì nun ni'i sa' né' daj hua ni nuguan'. Nì achin si ga'mi sa' né' nuguan' a'ui' Yan'anj rian né'. ¹⁰ Sanì ngaa ganahuin sa' daran' nuguan' ango xungüi ga'na', nì 'ngo guini'i né' daran' nuguan' achin gunun né' xungüi nan.

¹¹ Nì ngaa hua lī, nì ga'mi daj rún' a'mi 'ngo tsin'. Nì gani ruhuāj daj rún' ani ruhua 'ngo tsin' nej. Nì gunünj daj rún' unun 'ngo tsin'. Sanì ngaa gachi, nì duna rucūj daran' si gui'yā ngaa ga lī. ¹² Yyaj nì na'ue gunun sa' né' ni nuguan'. Nì ni'yaj né' ni nuguan' sisi daj rún' 'yaj né' ngaa nì'yaj né' rian 'ngo nnee gu'ndi' ngaa na'ue guixiguin sa'āj guini'yaj né' rian né'. Da'nga' daj huin ni nuguan' yyaj. Sanì hua 'ngo güi, nì guini'i sa' né' Yan'anj. Yyaj nì nun ni'i sa' man'ānj. Sanì hua 'ngo güi, nì guini'inj daran'anj daj rún' ni'i Yan'anj man'ānj. ¹³ Nì hua huā'nij nuguan' sisi nitaj aman ganahuij mánj. Nì 'ngoj huin si guxuman ruhua né' nì'yaj né' Yan'anj. Nì ango nuguan' huin sisi gana'uij né' si gui'yaj sa' Yan'anj nga né'. Nì ango nuguan' huin sisi ga' 'i ruhua né' nì'yaj né' ni dugüi' né'. Sanì nuguan' nico doj huin sisi ga' 'i ruhua né' nì'yaj né' ni dugüi' né'.

14

El hablar en lenguas

¹ Hué dan nì 'ngo ga' 'i ruhua á re' nì'yaj á re' ni dugüi' a ni é re'. Nì nāno' a ni é re' sisi rīqui Espiritu Santo sun sa' rian án re'. Sanì sa' doj huin si gahuin ruhua á re' ga'mi a ni é re' nuguan' digyán Yan'anj rian án re'. ² Tsínj a'mi snan'anj

naca daj, nì a'mi sij rian Yan'anj. Nì sé rian ni ngüi a'mi sij mánj. Daj si na'ue gara da'nga' ruhua ni ngüi nga nuguan' a'mi sij. Nì nuguan' sa' a'mi sij daj 'na' rian Espiritu Santo. Sanì na'ue gunun ni ngüi nuguan' huì daj. ³ Sanì tsínj a'mi nuguan' a'ui' Yan'anj rian sij, nì a'mi sij rian ni ngüi. Nì 'yaj sij sisi guinico' sa' ni ngüi si-nuguan' Yan'anj. Nì 'yaj sij sisi guxuman sa' ruhua ni sij nì'yaj ni sij Yan'anj. Nì gahuin niā' doj ruhua ni sij, 'yaj sij nej. ⁴ Tsínj a'mi snan'anj naca daj, nì urin man'an sij nico' sa' doj Yan'anj, 'yaj sij. Sanì tsínj a'mi nuguan' a'ui' Yan'anj rian sí', nì sa' doj nico' daran' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, 'yaj sí'. ⁵ Nì huin ruhuāj sisi ga'mi daran' ni é re' snan'anj naca. Sanì sa' doj huin sisi ga'mi ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re'. Daj si huin achij 'ngo tsínj a'mi nuguan' ga'ui' Yan'anj rian sij daj nga ango tsínj a'mi 'ngo snan'anj naca. Sanì huin achij tsínj a'mi snan'anj naca daj sisi nāta' ango tsínj un sin huin ruhua snan'anj daj gāta. Ngaa nì sa' doj nico' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, 'yaj sij.

⁶ Hué dan nì sisi guisī rian man án re' huin ín re' jnān nga xica'ui, nì gunun a ni é re' sisi nīnanj snan'anj naca ga'mi rian án re', ruhua á re' ní. Nitaj mánj. Sanì sisi digyānj 'ngo nuguan' ga'mi Yan'anj riānj rian án re', nì gunun a ni é re' nuguan' daj. Nì gunun a ni é re' sisi ga'mi 'ngo nuguan' chrūn, asì 'ngo nuguan' a'ui' Yan'anj riānj, asì 'ngo nuguan' digyānj rian án re'. ⁷ Ni'i né' sisi nitaj si hua nì'na' yán'anj nga riā. Ngaa nì gui'yó' cuenta sisi nitaj si nāduna nane ngaa aráj sij yán'anj nga riā nej, nì na'ue gara da'nga' ruhua né' daj hua chra' aráj sij mánj. ⁸ Nì sisi na'ue ga'yanj sa' 'ngo snado corneta, ngaa nì asa' ga'ue gahuin yoo ni snado gan'anj gunun' ni sij rian huin sayun únj. ⁹ Nì hué daj 'ya nga ni é re'. Nì

sisi nun ga'mi ni é re' nuguan' ga'ue gunun ni ngüi, ni asa' ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij nga si a'mi re' únj. Maan si a'mi re' rian nane, 'yáj re', ruhuāj aj.

10 Xanga' ni ga'i nico rian snan'anj a'mi ni ngüi man chruhua xungüi nan. Ni xanga', ni hua ngüi unun si huin ruhua daran' ni snan'anj daj gata. 11 Sanj sisi nununj snan'anj a'mi 'ngo ni sij, ngaa ni gani ruhua sij sisi huinj 'ngo tsínj 'na' ango xuman'. Ni gani ruhua man'anj sisi tsínj daj huin 'ngo tsínj 'na' ango xuman' nej.

12 Ni hué daj 'ya nga á re'. Huin ruhua á re' sisi riqui Espiritu Santo sun rian án re'. Ngaa ni nana'ui' a ni é re' sisi nahuin ra'a á re' ni sun guj'yaj sisi chracuij ni ngüi nico' Yan'anj. 13 Hué dan ni tsínj a'mi snan'anj naca, 'yaj Espiritu Santo, ni hua nian si gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj sisi ga'ue nata' sij un sin huin ruhua nuguan' daj gata rian ni ngüi unun si a'mi sij. 14 Ni sisi gachinj jni'yá 'ngo snan'anj naca rian Yan'anj, ni maan ninanj nimanj huin si achínj jni'yaj rian Yan'anj. Sanj na'ue gara da'nga' ruhuāj nga snan'anj a'mi nánj. 15 Ngaa ni un sin huin guj'yá únj. Gachinj jni'yá rian Yan'anj nga nimanj. Ni gachinj jni'yá rian Yan'anj nga cúj chraj nej. Ni garā chra' rian Yan'anj nga nimanj. Ni garā chra' rian Yan'anj nga cúj chraj nej. 16 Daj si ngaa a'mi sa' re' rian Yan'anj nga urin nimán re', ni asa' ga'ue gunun ango tsínj 'na' naca si a'mi re' únj. Ni ngaa a'uí' re' si guruhua Yan'anj, ni asa' ga'ue gataj sij sisi hua yya nuguan' ga'mi re' únj. Daj si na'ue gunun sij si a'mi re' mánj. 17 Ga'ue si hua 'ueé nuguan' ga'mi re' ngaa hué daj ga'uí' re' si guruhua Yan'anj. Sanj nun gahuin nucuj niman ango tsínj daj, guj'yáj re' mánj.

18 A'uij si guruhua Yan'anj xi'í si a'ue a'mi snan'anj naca 'na' rian Espiritu Santo daj nga si a'mi daran'

ni é re'. 19 Sanj ngaa nahuin yu' né', ni huin ruhuāj ga'mi un'un' gue nuguan' ga'ue gunun né' daj nga ichi' mí nuguan' na'ue gunun né'. Daj si huin ruhuāj digyānj nuguan' ga'ue gunun a ni é re' aj.

20 Ga sica' chra á re', ni si gani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni tsin'. Ni daj rún' 'yaj 'ngo tsin' ngaa nun gahuin chrunj guj'ya ni nuguan' quij hua, ni hué daj guj'yaj á re' nej. Sanj gani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni tsínj achij.

21 Ni gataj si-ley Yan'anj: "Ga'na' ni tsínj man gan' guisij ni sij rian man ni ngüi israelita, guj'yá. Ni ganata' ni sij ango snan'anj rian ni sí'. Sanj hua gue si gunun ni sij sinuguan'anj." Daj gataj Yan'anj rian ni tsínj israelita asij ná. 22 Hué dan ni ngaa a'mi né' snan'anj naca 'na' rian Espiritu Santo huin snan'anj nunun né', ni hué ni nuguan' daj huin 'ngo da'nga' rian ni tsínj nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni sé güenda ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj huin mánj. Sanj ngaa a'mi né' nuguan' a'ui' Yan'anj rian né', ni hué nuguan' daj huin 'ngo da'nga' rian né' huin né' tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni sé rian ni ngüi nun xuman ruhua huin mánj.

23 Guj'yó' cuenta sisi nahuin yu' daran' a ni é re' a'mi daran' a ni é re' snan'anj naca, ni atuj ni tsínj nun ni'i si 'yaj a ni é re', asi ni tsínj nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ngaa ni gataj sí' sisi sinúnj ni é re' aj.

24 Sanj sisi a'mi daran' a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re', ni atuj 'ngo tsínj nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, asi 'ngo tsínj nun ni'i si 'yaj á re', ni xacaj sí' cuenta sisi da'ui sí' gaquin', guj'yaj a ni é re'. Ngaa ni ganani ruhua sí', guj'yaj nuguan' a'mi a ni é re', ruhuāj aj.

25 Hué dan ni guj'yaj Yan'anj sisi gujini' tsínj daj ni nuguan' gari huj sij chruhua niman sij. Ni ganiquin' ráj dacoj sij. Ni ga'mi sa' sij rian Yan'anj. Ni gataj sij sisi hua yya nne Yan'anj scanij a ni é re'.

²⁶ Hué dan n̄i ngaa nahuin yu' a ni é re' huin ín re' jnān nga xica'ui, n̄i ga'ue gara go'ngo ni é re' chra' rian Yan'an̄j, as̄i ga'ue digyān ango ni é re' nuguan' a'ui' Yan'an̄j rian sí', as̄i nata' ango ni é re' un sin huin ruhuaj snan'an̄j n̄aca daj gata. San̄i gūi'yaj ni é re' daran'an̄j sis̄i ga'ue gahuin nucuj ni é re' nga si-chrej Yan'an̄j, ruhuāj aj.

²⁷ N̄i ngaa ga'mi a ni é re' snan'an̄j n̄aca, n̄i maan si ga'mi hūij huā'nij ran' ni é re'. N̄i gana'uij 'ngo tsínj daj da gūisij ga'mi dugui' sij. N̄i hua n̄ian sis̄i nata' 'ngo ni é re' un sin huin ruhua nuguan' daj gata. ²⁸ N̄i sis̄i nitaj tsínj gahuin nucuj nata' un sin huin ruhua nuguan' daj gata, n̄i dínj gūiniquin' du'ua tsínj a'mi snan'an̄j n̄aca daj. Maan si ga'mi sij snan'an̄j n̄aca daj chruhua niman sij gunun Yan'an̄j an̄j.

²⁹ N̄i hué ducuan̄j daj huin sis̄i ngaa ga'mi a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'an̄j rian án re', n̄i maan si ga'mi hūij huā'nij ran' án re'. Ngaa n̄i gunun sa' ango ni dugüi' a ni é re' sis̄i xanga' si-nuguan' Yan'an̄j huin si a'mi ni sij aj. ³⁰ San̄i sis̄i a'ui' Yan'an̄j 'ngo nuguan' sa' rian ango tsínj nne unun nuguan' a'ui' Yan'an̄j daj, n̄i maan si d̄una tsínj a'mi daj si ga'mi sí'. ³¹ Hué dan n̄i ga'ue n̄aduna dugüi' a ni é re' ga'mi a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'an̄j rian án re'. Xi'í daj, n̄i gahuin chr̄un daran' a ni é re'. N̄i gahuin n̄ica ruhua ni é re', gūi'yaj nuguan' da aj. ³² N̄i ni tsínj a'mi nuguan' a'ui' Yan'an̄j rian ni sij, n̄i nicaj ni man'an̄n ni sij sun rian nuguan' a'mi ni sij.

³³⁻³⁴ Daj si nitaj si 'yaj Yan'an̄j sis̄i n̄achej ni nuguan' a'mi né'. San̄i 'yaj Yan'an̄j sis̄i hua n̄ica daran'an̄j.

N̄i daj rún' digyānj rian daran' ni ngüi nico' Yan'an̄j, n̄i dínj gahuin du'ua ni yun'unj xana ngaa nahuin yu' a ni é re'. Daj si nitaj permiso hua sis̄i ga'mi ne mánj. Hua n̄ian si dagahuin ne. N̄i hué daj ataj si-ley Yan'an̄j nej. ³⁵ N̄i sis̄i hua nuguan'

huin ruhua ne daj n̄achin' snan'an̄j ne, n̄i as̄ij ducua' ne n̄achin' snan'an̄j ne nica ne. Daj si nun hua sa' sis̄i ga'mi 'ngo yun'unj xana ngaa nahuin yu' a ni é re' mánj.

³⁶ Ani ruhua á re' sis̄i gax̄i' sini si-nuguan' Yan'an̄j nga á re' ní'. Sé daj huin mánj. Daj si sé urin ni é re' huin si nahuin ra'a si-nuguan' Yan'an̄j mánj. ³⁷ N̄i sis̄i ani ruhua 'ngo tsínj daj sis̄i a'mi sij nuguan' a'ui' Yan'an̄j rian sij, as̄i ani ruhua sij sis̄i si-nuguan' sij 'n̄a' rian Esp̄iritu Santo, san̄i hua n̄ian si xacaj sij cuenta sis̄i nuguan' ar̄unj nan huin nuguan' a'nin' Señor sun riānj an̄j. ³⁸ N̄i sis̄i na'ue ganani'i tsínj daj sis̄i nuguan' ar̄unj nan 'n̄a' rian Señor, n̄i si nani'i né' si-nuguan' sij mánj. ³⁹ Xi'í daj n̄i ataj snan'ān gunun a ni é re', huin ín re' jnān nga xica'ui, sis̄i gūi'yaj fuerza a ni é re' ga'mi a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'an̄j rian án re' aj. N̄i si gataj á re' sis̄i si ga'mi ni dugüi' a ni é re' snan'an̄j n̄aca 'n̄a' rian Esp̄iritu Santo mánj. ⁴⁰ San̄i 'ueé gūi'yaj á re' daran' si 'yaj á re'. N̄i gūi'yaj n̄ica á re' daran'an̄j nej.

15

La resurrección de los muertos

¹ Yyaj n̄i huin ruhuāj sis̄i nanun ruhua á re' si-nuguan' Yan'an̄j, huin nuguan' sa' natāj gunun a ni é re', huin ín re' jnān nga xica'ui. N̄i hua n̄ica ruhua á re', gūi'yaj nuguan' daj. ² N̄i hué xi'í nuguan' daj, n̄i n̄acaj Yan'an̄j a ni é re', sis̄i ga' n̄ica ruhua á re' nga nuguan' natāj rian án re' nan. N̄i hué daj gūi'yaj Yan'an̄j sis̄i gūxuman xanga' ruhua á re' n̄i'yaj á re' nuguan' daj.

³ N̄i hua sini digyānj rian án re' nuguan' riqui Yan'an̄j riānj, sis̄i gahui' Cristo xi'í si-gaquin' né' daj rún' ataj si-nuguan' Yan'an̄j. ⁴ N̄i gachin' ni sij riqui yo'ój. Ngaa n̄i chr̄a huā'nij güi, n̄i ganá'nij sij daj rún' ataj si-nuguan' Yan'an̄j nej. ⁵ Hué dan n̄i gurugüi' sij rian Pedro.

Asíj n̄i gurugüi' sij rian ni xuhuij ni tsínj nico' sij nej.

⁶ Ngaa n̄i gurugüi' ruhua' yún sij rian un'un' ciento táj doj ran' ni tsínj huin jnánj né' ngaa nahuin yu' ni sí' mán sí'. N̄i hua n̄i'na' da'aj ni sij mán ni sij nga né'. N̄i hua gō'ngo ni sij gahui'. ⁷ N̄i ngaa gachin doj, n̄i gurugüi' ruhua' yún sij rian tsínj gu'naj Jacobo. N̄i hué daj gurugüi' sij rian daran' ni apóstol, huin ni tsínj a'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. ⁸ N̄i da rucu gurugüi' sij riánj. N̄i rún' huin 'ngō tsínj nun ga'nga s̄a' huñj. Daj si nun guxuman sini ruhuāj n̄i'yā Jesús.

⁹ N̄i huñj tsínj hua lij scanij ni apóstol huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. N̄i na'ā si gataj ni sij riánj si huñj 'ngō apóstol. Daj si asij sini, n̄i chran' yun'ün ni tsínj nico' Yan'anj. ¹⁰ San̄i gui'yaj Yan'anj 'ngō sinduj riánj. Xi'í daj n̄i huñj tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. N̄i sé si gui'yaj yun Yan'anj sinduj riánj. Daj si huaj gui'yaj sūnj daj nga daran' ni sij. San̄i sé man'ānj gui'yaj mánj. Maan si chracuij Yan'anj riánj, n̄i hué daj gui'yā. ¹¹ Hué dan n̄i, as̄i ga'mi man'ānj, as̄i ga'mi ango ni sij, san̄i nitaj si gui'ya mánj. Uyan huin si-nuguan' ni únj. N̄i nuguan' daj gui'yaj sis̄i guxuman ruhua ni é re' n̄i'yaj á re' Jesús.

¹² N̄i ni'i a ni é re' sis̄i a'mi ni únj sis̄i ganá'nij Cristo scanij ni níman. Ngaa n̄i un sin huin, n̄i ataj gō'ngo a ni é re' sis̄i s̄i ganá'nij ni niman únj. ¹³ San̄i sis̄i s̄i na'nij ni níman, n̄i huin ruhuaj gata sis̄i nun ganá'nij Cristo nej. ¹⁴ N̄i sis̄i nun ganá'nij Cristo, ni nitaj si ní'yanj nuguan' ga'mi ni únj rian án re' mánj. N̄i nitaj si ní'yanj si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo mánj. ¹⁵ N̄i sis̄i hué daj huin, n̄i huin ni únj tsínj digya' yun'unj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Daj si a'mi ni únj sis̄i ganá'nij Cristo scanij ni níman, gui'yaj Yan'anj. N̄i sis̄i sé si xānga' gāna'nij ni níman, ngaa n̄i sé si xānga' si ganá'nij Cristo, gui'yaj

Yan'anj nej. ¹⁶ N̄i sis̄i s̄i na'nij ni níman, n̄i huin ruhuaj gata sis̄i nun ganá'nij Cristo nej. ¹⁷ N̄i sis̄i nun ganá'nij Cristo, n̄i nitaj si ní'yanj si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo. N̄i hua guē da'ui a ni é re' gaquin' nej. ¹⁸ N̄i sis̄i hué daj huin, n̄i hué daj ga ni'ya ni ngüi gahui', huin ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Cristo. ¹⁹ N̄i sis̄i urin si ana'uí' sis̄i gui'yaj s̄a' Cristo ngō' ngaa mún' xungüi nan, san̄i niqui nimún' daj nga daran' ango ni ngüi.

²⁰ San̄i xānga' yya sis̄i ganá'nij Cristo. N̄i gahuin sij tsínj ganá'nij sini yan scanij ni níman. ²¹ N̄i xi'í urin tsínj gui'yaj, n̄i gahui' daran' ni ngüi. San̄i xi'í urin ango tsínj gui'yaj, n̄i gāna'nij ni ngüi aj. ²² Xi'í tsínj gu'naj Adán, n̄i gahui' daran' ni ngüi. San̄i nga xi'í Cristo, n̄i ga n̄i'na' daran' ni ngüi aj.

²³ San̄i n̄ini huin ngaa ná'nij gō'ngo ni níman: Asij sini ganá'nij Cristo. Ngaa n̄i ngaa ga'na' ruhua' yún sij, n̄i gāna'nij ni ngüi guinicaj dugüi' nga sij. ²⁴ Ngaa n̄i ganahuij daran'anj. Hué dan n̄i gā'ne Cristo daran' sun nicaj ni ngüi. N̄i gā'ne sij daran' sun nicaj ni yan'anj huin achij xata' nga chruhua xungüi nej. Ngaa n̄i nāga'ui' Cristo daran' si-sun sij rian Yan'anj xānga', huin chrej né'. ²⁵ N̄i hua n̄ian si guinicaj sun Cristo da gūta' sij dacój sij xiráj daran' si unun' nga sij. ²⁶ Hué dan n̄i gui'yaj gana Cristo rian ango xi'í. N̄i xi'í daj 'yaj sis̄i ahui' ni ngüi. Ngaa n̄i guisij ganahuij daran' si unun' nga Cristo.

²⁷ Daj si Yan'anj gui'yaj sis̄i gūta' Cristo dacój sij rian daran'anj. Hué daj ataj si-nuguan' Yan'anj. N̄i ngaa ataj Yan'anj sis̄i nicaj sun Cristo rian daran'anj, n̄i hua yya nitaj si nicaj sun Cristo rian man'an Yan'anj mánj. Daj si hué man'an Yan'anj gui'yaj sis̄i guinicaj Cristo sun rian daran'anj. ²⁸ N̄i ngaa guinicaj sun Cristo rian daran'anj, n̄i nāga'ui' sij daran' si-sun sij rian Yan'anj. N̄i hué sij huin da'nij Yan'anj. N̄i hué

Yan'anj gui'yaj sisi guinicaj Cristo sun rian daran'anj. Hué dan n̄i guinicaj n̄in' man'an Yan'anj sun rian daran'anj, gui'yaj Cristo.

²⁹ N̄i sisi s̄i na'nij ni níman, n̄i un sin huin n̄i ata' nnee go'ngo ni ngüi nga si-xugüi ni níman, ruhua á re' únj. ³⁰ N̄i un sin huin n̄i nicó' huaj, huaj ni únj rian huin ruhua ni tsínj dagahui' ni sij ni únj, ruhua á re' únj. ³¹ Xanga' n̄i huin niã' ruhuãj sisi xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Señor Jesucristo, huin ín re' jnún' nga xica'uí'. N̄i hué daj ani yya ruhuãj sisi go'ngo güi gahuñ xi'í si-nuguan' Yan'anj. ³² N̄i guiran'ãnj sayun, gui'yaj ni tsínj huee man xuman' Efeso. N̄i sisi s̄i na'nij ni níman, n̄i un sin huin gui'yaj ganãj xi'í ni sayun ran'ãnj, ruhua á re' únj. N̄i sisi xanga' sisi s̄i na'nij ni níman, n̄i maan si gui'yaj né' daj rún' ataj go'ngo ni ngüi: "Maan si xo'. N̄i maan si go'o' si a'yoj gahui'", ataj ni ngüi daj.

³³ Si duna á re' sisi digya' yun'unj go'ngo ni tsínj a ni é re' mánj. Daj si hua yya: "Sisi guinicaj dugüi' né' nga ni tsínj xi'i, n̄i guere' chrej sa' huaj né'", gui'yaj ni sij. ³⁴ N̄anicaj ruhua á re' 'ngo chrej n̄ica. N̄i si gui'yaj á re' gaquin'. Daj si hua go'ngo ni é re' nun ni'i Yan'anj. N̄i ataj snan'ãn nuguan' nan rian an re' sisi guiri' a ni é re' si-na'aj.

³⁵ N̄i sisi ruhuaj, n̄i n̄achin' snan'anj 'ngo a ni é re': "Daj gana'nij ni níman, n̄i daj ga nnee cúj ni tsínj gana'nij daj", gataj á re' únj. ³⁶ San̄i tsínj n̄i'yun huín re' sisi hué daj a'mí re'. Ngaa unun né' 'ngo can, n̄i hua niãn sisi gahui' can daj. Ngaa n̄i xira' coj, gui'yaj. San̄i sisi nitaj si guere' can daj riqui yo'ój, n̄i na'ue xira' coj aj.

³⁷ N̄i sé coj daj unun re' sisi ganij. San̄i unun re' man'an can riqui yo'ój, huin can strigo, as̄i ango ni can unun re'. ³⁸ Da' s̄ij n̄i gui'yaj Yan'anj sisi da n̄ini ga go'ngo ni coj, daj rún' garan' ruhua Yan'anj. N̄i

da n̄ini ga go'ngo ni can xira', 'yaj Yan'anj nej. ³⁹ N̄i sé uyan hua daran' ni nnee. N̄ini hua nnee ni ngüi. N̄i n̄ini hua nnee ni xucu. N̄i n̄ini hua nnee ni xataj nga nnee ni xucuj nej. ⁴⁰ N̄i hua 'ueé ni si mán xata' nga ni si mán rian yo'ój nej. San̄i n̄ini huin ni si mán xata'. N̄i n̄ini huin ni si mán rian yo'ój nej. ⁴¹ N̄i n̄ini xiguin güi. N̄i n̄ini xiguin yahui. N̄i n̄ini xiguin yati'. N̄i n̄ini xiguin go'ngo ni yati' nej.

⁴² N̄i hué daj gahuin ngaa gana'nij ni níman. Ngaa gachin' ni sij né', n̄i huin né' níman guchru. San̄i ngaa gana'nij né', n̄i gahuin né' ni tsínj s̄i ga'ue guchru mánj. ⁴³ N̄i gachin' ni sij 'ngo né', huin né' 'ngo ni níman nitaj si ní'yanj. San̄i gana'nij ruhua' yún né', ganahuin sa' 'ueé né'. N̄i gachin' ni sij 'ngo níman na'ue guisiqui', huin né'. San̄i gana'nij né', gahuin né' 'ngo ni tsínj nucuj. ⁴⁴ N̄i gachin' ni sij né', huin né' nnee. San̄i ngaa gana'nij né', n̄i nahuin naca nnee cú'. N̄i gane niganj né', gui'yaj Espiritu Santo. N̄i hua nnee cúj né'. N̄i n̄ini gahuin né' ngaa gana'nij né', gui'yaj Espiritu Santo.

⁴⁵ N̄i hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Hua sini yan Adán gahuin 'ngo tsínj hua n̄i'na', gui'yaj Yan'anj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. San̄i ga'na' ango Adán. N̄i riqui sí' sisi ga n̄i'na' niganj né'. N̄i ango Adán daj huin Cristo. N̄i n̄ini huin nnee cúj Cristo. ⁴⁶ San̄i hua sini n̄i ga n̄i'no' nga nnee cúj né' chruhua xungüi nan. Da' s̄ij da ganahuin naca nnee cúj né', gui'yaj Espiritu Santo. ⁴⁷ Tsínj gahuin sini daj gui'yaj Yan'anj yo'ój sij, gu'naj sij Adán. N̄i gahuin sij yo'ój. San̄i ango tsínj daj huin Cristo ga'na' sí' xata'. ⁴⁸ N̄i daj rún' gahuin sini Adán yo'ój, n̄i hué daj huin daran' né' yo'ój nej. N̄i daj rún' huin Cristo 'ngo tsínj ga'na' xata', n̄i hué daj gahuin ni ngüi gane xata' nga sij nej. ⁴⁹ N̄i daj rún' gahuin tsínj huin yo'ój daj, n̄i hué daj huin né'. San̄i

daj rún' huin tsínj ga'na' xata', nì hué daj gahuin né'.

⁵⁰ Nì ataj snan'ān gunun a ni é re' huin jnún' nga xica'uí' sisi na'ue gan'anj gane né' rian nicaj sun Yan'anj ngaa hua gue nnee cúj né', tun né'. Nì sị ga'ue gane 'ngo ni si gahui' rian nicaj sun Yan'anj. Daj si nitaj si ahui' ni ngüi mán yu'uj da mánj.

⁵¹ Sanì gataj snan'ān gunun a ni é re' 'ngo nuguan' sa' huin 'ngo nuguan' garij hui Yan'anj. Nì nuguan' daj huin: Sé daran' né' gahui'. Sanì naduna daran' né', gui'yaj Yan'anj. ⁵² Nì hora le'ej gadin', nì naduna né', gui'yaj Yan'anj. Nì güi ganahuij xungüi, nì urin yun guixinga' ga'yanj ángel trompeta. Nì gana'nij daran' ni niman, sisi gahuin ni sij tsínj sị ga'ue gahui'. Nì naduna né', gui'yaj Yan'anj.

⁵³ Yyaj nì huin né' tsínj guchru. Sanì hua nian sisi gahuin né' tsínj na'ue guchru. Yyaj nì huin né' tsínj gahui'. Sanì hua nian sisi gahuin né' tsínj na'ue gahui'. ⁵⁴ Hué dan nì huin né' 'ngo tsínj gahui'. Nì huin né' 'ngo tsínj guchru nej. Sanì hua nian si gahuin né' tsínj sị ga'ue gahui' nga tsínj sị ga'ue guchru nej. Ngaa nì gahuin yya daj rún' gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Sị gahui' né' ga mánj. Daj si gui'yaj gana né' rian xi'j 'yaj si ahui' né'. ⁵⁵ Nì nani ruhua né', 'yaj si ahui' né'. Sanì ango xungüi ga'na', nì sị gahui' né' ga mánj. Daj si gui'yaj gana né' rian xi'j 'yaj si ahui' né'." Daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj. ⁵⁶ Da'ui ni ngüi gaquin'. Xi'í daj nì nani ruhua ni sij ngaa ahui' ni sij. Nì si-ley Yan'anj 'yaj sisi ataj né' gaquin'. ⁵⁷ Sanì ga'ui' né' si guruhua Yan'anj. Daj si xi'í Señor Jesucristo, nì ga'ue gui'yaj gana né' rian gaquin' da'ui né'.

⁵⁸ Nì 'i ruhuāj ni'yā ni é re' huin ín re' jnánj né'. Nì xi'í si gatā gunun a ni é re', nì ga nica ruhua á re' nga si-chrej Yan'anj. Nì gahuin ran

niman án re' nga si-nuguan' Yan'anj nej. Nì gui'yaj fuerza ni é re' sisi niganj gui'yaj sun a ni é re' si-sun Señor. Daj si ni'i ni é re' sisi sé si-sun Señor huin 'ngo sun yun ngaa 'yaj sun ni é re' rian Señor.

16

La ofrenda para los santos

¹ Yyaj nì ga'mi doj rian án re' xi'í ofrenda a'ui' ni é re' rian ni tsínj sa' xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nì gui'yaj á re' daj rún' gataj snan'ān rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús mán estado Galacia. ² Nì go'ngo güi gudungu, nì ga'nij nini a ni é re' doj san'anj ducuá á re'. Nì ga'nij sa' ni é re' daj rún' gui'yaj gana go'ngo a ni é re'. Ngaa nì ngaa guisī rian man án re', nì nitaj si hua nian si ga'nij nini ni é re' san'anj da mánj. ³ Nì ngaa guisī rian man án re', nì ga'nij ni tsínj gan'anj xuman' Jerusalén, huin ni sij ni tsínj nacui a ni é re'. Nì ga'uij yanj ra'a ni sij sisi nicaj ni sij ofrenda 'yaj ni é re' gan'anj ni sij ga'ui' ni sij ra'a ni tsínj mán yu'uj daj. ⁴ Nì sisi hua 'ngo si xi'i gan'anj man'ānj nej, nì gan'anj ni sij ngāj.

Planes de Pablo

⁵ Nì ngaa gahui gan'ān, nì hua nian gachinj estado Macedonia. Ngaa sij gachinj estado daj, nì guisī xanj án re'. ⁶ Si ruhuaj nì gunā go'ngo ni güi guiman né'. Asì si ruhuaj, nì gunā guiman né' ni yahui nuhuij. Ngaa nì ga'ue chracuij ni é re' man'ānj ngaa gahui gan'ān ango yu'uj. ⁷ Nitaj si huin ruhuāj sisi doj gue güi gunā guiman né' mánj. Sanì huin ruhuāj sisi ngaa guisī, nì gahuin rānj guiman né' sisi hué daj aran' ruhua Señor. ⁸ Sanì gunā xuman' Efeso da' güi gahuin gui'yanj Pentecostés, ruhuāj aj. ⁹ Nì ducu huin ruhuāj gui'yaj súnj si-sun Señor yu'uj nan. Daj si huin ruhua ni ngüi gunun ni sij si-nuguan' Yan'anj. Sanì hua nico ni tsínj chran' yun'unj man'ānj.

¹⁰ Nĩ s̄is̄i ḡūis̄ij ts̄ínj ḡu'naj Timoteo rian man̄ an̄ re', nĩ ḡūi'yaj ni é re' s̄is̄i ḡahuin nīa' ruhua sij ḡuna sij ḡūiman an̄ re'. Daj si 'yaj sun sij si-sun Señor daj rún' 'yaj man'anj nej. ¹¹ Nĩ s̄i gani ruhua nĩ a 'nḡo a ni é re' s̄is̄i nitaj si ní'yanj sij mánj. Nĩ gan'anj na'nij ni é re' s̄is̄i gan'anj din'inj sij ḡa'na' nĩ'yaj sij rian nn̄ej. Daj si ana'uĩ s̄is̄i ḡa'na' sij nḡa ango ni jnánj né'.

¹² Nĩ gachínj jni'yā rian jnánj né' Apolos s̄is̄i ḡuchi' nĩ'yaj sij nḡa ango ni jnánj né' rian man̄ an̄ re'. San̄i nun ḡa'uej ruhua sij ḡuchi' sij yyaj. San̄i da ḡūi ḡūixi'nij rian sij, nĩ ḡuchi' sij rian an̄ re' aj.

Salutaciones finales

¹³ Dugumi a ni é re' man'an an̄ re' s̄is̄i ḡa n̄ica ruhua á re' nḡa nuguan' xuman ruhua á re'. Nĩ gahuin ran sa' ruhua á re' nḡa si-nuguan' Yan'anj nej. Nĩ ḡūi'yaj nucuj á re' niman an̄ re' nej. ¹⁴ Nĩ nḡa daran' si 'yaj á re', nĩ ḡa 'i ruhua á re' nĩ'yaj á re' ni duḡūi' a ni é re'.

¹⁵ Ni'i a ni é re' huin jnān nga xica'uĩ s̄is̄i ḡuxuman sini ruhua ni duḡūi' Estéfan̄as nĩ'yaj ni sij Jesús rian daran' ni tsínj mán estado Acaya. Nĩ chracuij 'ueé ni sij nḡa ni tsínj xuman ruhua nĩ'yaj Yan'anj.

¹⁶ Nĩ huin ruhuāj si ḡun̄un sa' ni é re' si-nuguan' ni tsínj 'yaj sun daj rún' 'yaj sun ni duḡūi' Estéfan̄as. Nĩ ḡun̄un sa' á re' si-nuguan' ni tsínj chracuij nḡa si-sun Yan'anj nej.

¹⁷ Nĩ gahuin nīa' ruhuāj s̄is̄i ga'na' huā'nij ran' tsínj ḡu'naj Estéfan̄as nḡa Fortunato nḡa Acaico riānj. Daj si daj rún' mán an̄ re' nḡaj, nĩ hué daj 'yaj ni sij. ¹⁸ Nĩ nahuin nīa' ruhuāj nḡa ni é re', ḡūi'yaj ni sij. Nĩ hua nian̄ si ḡūini'i a ni é re' daj rún' 'yaj sa' ni sij.

¹⁹ A'n̄ij ni nḡūi nico' Yan'anj man̄ estado Asia nuguan' huaj rian an̄ re'. Nĩ hué daj a'n̄ij n̄unḡuej nica tsínj ḡu'naj Aquila nḡa Priscila nḡa daran' ni nḡūi nahuin yu' ducua' n̄unḡuej nica sij nuguan' huaj rian an̄ re' nḡa

si-xuḡūi Señor. ²⁰ Nĩ daran' ni jnánj né' a'n̄ij nuguan' huaj rian an̄ re'. Nĩ xi'í Señor, nĩ garun du'ua ḡo'ngo a ni é re' ni duḡūi' ni é re'.

²¹ Huēj huin Pablo. Nĩ arūnj letra nan huin 'nḡo nuguan' a'n̄i huaj rian an̄ re'.

²² Nĩ s̄is̄i hua 'nḡo duḡūi' a ni é re' nitaj si 'i ruhua sij nĩ'yaj sij Señor Jesucristo, nĩ n̄iganj ḡūiran' sij sayun xanga'. Ḡa'na' Señor.

²³ Nĩ huin ruhuāj s̄is̄i ḡūi'yaj Señor Jesucristo sinduj rian an̄ re' aj. ²⁴ Nĩ 'i ruhuāj nĩ'yā a ni é re', ḡūi'yaj Cristo Jesús. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS CORINTIOS

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī huin ruhua Yan'anj sisi gahuinj 'ngō tsínj apóstol huin tsínj a'mi nuguan' sa' xi'í Jesucristo rian ni ngüi. Nī a'nij nungüej únj jnánj né' Timoteo yanj nan huaj rian án re' huin ín re' ni ngüi nico' Yan'anj mán xuman' Corinto nga nīn' gachra' estado Acaya nej. ² Huin ruhua nungüej únj sisi guiyaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo sinduj rian án re'. Nī hué daj ga din'inj ruhua á re', ruhua nungüej únj.

Aflicciones de Pablo

³ Hua 'ueé rian Yan'anj huin chrej Señor Jesucristo. Nī Yan'anj huin chrej né'. Nī huin 'i ruhua chrej né' ni'yaj né'. Nī niganj 'yaj Yan'anj sisi nahuin niá' ruhua né' nga si-chrej Yan'anj. ⁴ Nī ngaa nani ruhua únj, 'yaj sayun, nī 'yaj Yan'anj sisi nahuin niá' ruhua únj. Nī hué ducúanj daj gahuin nucuaaj únj guiyaj únj si nahuin niá' ruhua ni ngüi ran' sayun daj rún' guiyaj Yan'anj nga únj. ⁵ Nī nīn' ruhua ran' únj sayun xi'í si nico' únj Cristo. Sanj hué ducúanj daj nīn' ruhua nahuin niá' ruhua únj, 'yaj Cristo nej. ⁶ Nī ngaa ran' únj sayun, nī ga'ue rīqui únj 'ngō chrej sisi nari' nucuaaj niman án re'. Nī ga'ue ganacaj Yan'anj a ni é re' nej. Nī sisi rīqui Yan'anj si nari' nucuaaj niman únj, ngaa nī ga'ue gunucuaaj a ni é re' guiran' án re' sayun daj rún' ran' ni únj. ⁷ Nī hua gahuin yya ruhua ni únj xi'í a ni é re'. Daj si daj rún' uyan ran' ni é re' sayun xi'í Cristo nga únj, nī hué daj uyan nari' nucuaaj ruhua á re' nga únj, guiyaj Yan'anj.

⁸ Nī huin ruhua únj sisi xacaj á re' cuenta daj guiran' únj sayun estado Asia huin ín re' jnān nga xica'ui. Nī guiran' únj nico sayun da' nun ga'ue gunucuaaj únj, ruhua únj. Nī gani ruhua únj sisi gahui' únj. ⁹ Nī daj rún' ani ruhua 'ngō tsínj ngaa ruhua gahui' sij, nī hué daj gani ruhua únj si gahui' únj. Nī gahuin chrūn únj sisi sī ga'ue guxuman ruhua únj guini'yaj únj ni man'an únj. Sanj urin Yan'anj huin si guxuman ruhua únj ni'yaj únj si Yan'anj 'yaj si gana'nij ni nīman. ¹⁰ Nī Yan'anj guiyaj si nun gahui' únj. Nī hué daj guiyaj Yan'anj ni güi yyaj nej. Nī hua yya ruhua únj sisi hué daj guiyaj Yan'anj daran' ni güi nga únj ¹¹ sisi gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'í ni únj. Nī sisi nico a ni é re' gachinj jni'yaj rian Yan'anj xi'í ni únj, nī hué daj nico ni ngüi naga'ui' si guruhua Yan'anj xi'í si sa' nahuin ra'a ni únj, guiyaj Yan'anj.

Por qué Pablo pospuso su visita a Corinto

¹² Nī hua 'ngō nuguan' sa' 'yaj sisi huin niá' ruhua únj. Daj si sé si digya' yun'unj únj ni ngüi mánj. Nī ni'í únj sisi xacaj únj 'ngō chrej sa' chruhua xungüi nan. Nī hué daj guiyaj únj rian án re' nej. Nī sé daj 'yaj únj xi'í si ni'í sa' únj. Sanj chracuij Yan'anj únj. Nī xi'í daj guiyaj sa' únj. ¹³⁻¹⁴ Nī ni yanj a'nij únj huaj rian án re', nī nun garun únj ni nuguan' cu sisi sī ga'ue gaya á re', asī sī ga'ue gunun a ni é re' nej. Nī huin ruhuāj sisi gunun sa' ni é re' daran'anj daj rún' gunun sa' ni é re' da'aj ni nuguan' garun únj rian án re'. Hué dan nī güi ngaa nanicaj Señor Jesús, nī gahuin niá' ruhua ni é re' xi'í únj. Nī hué daj gahuin niá' ruhua únj xi'í a ni é re' nej.

¹⁵ Nī xi'í si gahuin yya ruhuāj sisi hué daj guiyaj ni é re', ngaa nī gani ruhuāj sisi guchi' ni'yā sini rian man án re'. Ngaa nī guisij huij guchi' ni'yā rian man án re' xi'í si huin ruhuāj gahuin niá' ruhua ni é re'.

16 Hué dan nì gani ruhuāj sisi guchi' nì'yaj sinìj rian man án re'. Asìj nì gachìnj chrej Macedonia gan'ān. Ngaa nì nānicaj ruhua' yūnj guchi' nì'yā rian man án re'. Ngaa nì ga'ue chraçuij ni é re' man'ānj ngaa gan'ān estado Judea.

17 Nì ngaa gatā gunun a ni é re' sisi guchi' nì'yā rian man án re', nì gani ruhua á re' sisi sé si xanga' si-nuguan'ānj ní'. Nì ani ruhua á re' sisi ngaa huin ruhuāj gahui gan'ān 'ngō yu'uj, nì ani huij ruhuāj daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan ní'. Sé daj huin mánj. 18 Nì'i Yan'anj sisi nìganj a'mi yya únj rian án re'. Nì nitaj si ani huij ruhua ni únj mánj. 19 Nì Jesucristo huin da'níj Yan'anj. Nì ga'mi si-nuguan' Jesucristo scanij ni é re'. Nì hué daj gui'yaj nungüej tsínj gu'naj Silvano nga Timoteo nej. Nì nitaj si ani huij ruhua Cristo mánj. Maan nìnanj nuguan' xanga' huin si-nuguan' Jesucristo aj. 20 Nì hua ga'i nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga né'. Nì digyān Cristo sisi hua yya ni nuguan' daj. Nì a'mi sa' né' rian Yan'anj, nì ataj né' "Amén" xi'í Cristo Jesús. 21 Nì hué Yan'anj 'yaj sisi ga nica ruhua únj nga á re' xi'í si-nuguan' Cristo. Nì garasun Yan'anj únj si gui'yaj sun únj si-sunj. 22 Nì riqui Yan'anj sisi gahuin yya ruhua né' sisi huin né' da'níj Yan'anj. Nì riqui Yan'anj Espiritu Santo gane niman né'. Xi'í daj nì gahuin yya ruhua né' sisi da rucu, nì nahuin ra'a né' nico nuguan' sa', gui'yaj Yan'anj.

23 Nì sisi nun gahuin gan'ān xuman' Corinto daj rún' gani ruhuāj, nì ni'i Yan'anj sisi hué daj gui'yā xi'í si nun ga'uej ruhuāj guchij chran'ānj a ni é re'. 24 Nì sé si huin ruhua únj guchi' únj gataj únj gunun a ni é re' daj guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj mánj. Daj si hua nica ruhua á re' xi'í si xuman ruhua á re' si-nuguan' Yan'anj. Maan si huin ruhua únj sisi gui'yaj sun

nuguan'an né'. Ngaa nì gahuin niā' ruhua á re', gui'yaj únj, ruhua únj.

2

1 Xi'í daj nì nitaj si gahuin ruhuāj guchi' ruhua' yūnj rian man án re' sisi ganani ruhua á re', gui'yā. 2 Nì sisi nani ruhua á re', gui'yā, ngaa nì un tsínj ga'ue gui'yaj sisi nahuin niā' ruhuāj únj. Urin ni é re' ga'ue gui'yaj si nahuin niā' ruhuāj. 3 Nì hué daj garūnj nuguan' daj ga'nī huaj rian án re'. Daj si nun gahuin ruhuāj gan'ān rian man án re' sisi ganani ruhuāj, gui'yaj á re'. Daj si hua niān si gahuin niā' ruhua á re' daj rún' huin niā' ruhuāj. 4 Nì ngaa gui'yā yanj daj, nì gahuin guitsi ruhuāj xi'í ni é re'. Nì ducu nani ruhuāj nej. Nì da gacōj xi'í a ni é re'. Sanì sé si gui'yā yanj daj sisi ganani ruhua á re'. Sanì huin ruhuāj guini'i a ni é re' sisi nìn' ruhua 'i ruhuāj ni'yā á re'.

Pablo perdona al ofensor

5 Nì sisi nani ruhua man'ānj xi'í si gui'yaj 'ngō tsínj daj, nì sé urin man'ānj nani ruhuāj mánj. Sanì nani ruhua daran' ni é re', gui'yaj sij nej. Nì sé daran' ni é re' nani ruhua si ruhuaj. (Nitaj si huin ruhuāj sisi gutāj chraçuij nuguan' ga'mi rian ni é re' mánj.) 6 Nì hua gahuin nico castigo guiran' tsínj gui'yaj gaquin' daj, gui'yaj ga'i ni é re'. Nì nitaj si gui'yā si guiran' sij doj. 7 Yyaj nì sa' huin sisi guinicaaj ni é re' 'ngō niman nico nga sij. Nì chraçuij a ni é re' sij, sisi nahuin niā' ruhua sij. Daj si si ruhuaj, nì guinichre sij xi'í si ducu nani ruhua sij. 8 Hué dan nì achínj jni'yā rian án re' sisi 'ueé gui'yaj ruhua' yún a ni é re' nga sij, sisi hua yya 'i ruhua á re' ni'yaj á re' sij. 9 Nì asij sini, nì gui'yā 'ngō yanj ga'nī huaj rian án re' xi'í nuguan' nan. Nì gahuin ruhuāj guini'inj daj gui'yaj á re', sisi dagahuin ni é re' si-nuguan'ānj. 10 Ngaa nì sisi ga'ue guinicaaj á re' 'ngō niman nico xi'í 'ngō tsínj daj, nì hué daj guinicaaj

man'anj 'ngo niman nico xi'í sij nej. Nj sisi hua njan guinicā 'ngo niman nico xi'í 'ngo gaquin' daj, nj hué daj 'yā xi'í ni é re'. Nj ni'yaj Cristo daj gui'yā nej. ¹¹ Ngaa nj sj gui'yaj gana sichre rian né'. Daj si ni'i sa' né' daj huin ruhua sichre digya' yun'un né'.

Ansiedad de Pablo en Troas

¹² Ngaa gan'an xuman' gu'naj Troas ga'mi si-nuguan' Cristo rian ni ngüi, nj gunun sa' ni ngüi si-nuguan'anj, gui'yaj Señor. ¹³ Sanj nitaj si hua nja' ruhuāj si na'ue nar'ij jnanj né' Tito. Hué dan nj gatā gunun ni sij sisi gan'an. Nj gan'an estado Macedonia.

Triunfantes en Cristo

¹⁴ Sanj ga'ui' né' si guruhua Yan'anj sisi nico' huaj gui'yaj gana né' rian sichre xi'í Cristo Jesús. Xi'í né' nj 'yaj Yan'anj sisi guini'i ni ngüi daj hua Yan'anj. Nj nin' gachra' gaxa'ni nuguan' sa' daj gunun ni ngüi, 'yaj né'. Nj daj rún' guin' daj ni yaj, nj hué daj 'yaj né' nga si-nuguan' Yan'anj. ¹⁵ Hué dan nj daj rún' guin' daj 'ngo ni rasun, nj hué daj guin' sa' né' rian Yan'anj xi'í Cristo. Nj uchrunj ni ngüi nacaj Yan'anj nuguan' unun ni sij. Nj uchrunj ni ngüi gan'anj ni'ya nej. ¹⁶ Nj ngaa gunun ni ngüi gan'anj ni'ya daj, nj xacaj ni sij cuenta sisi gan'anj ni'ya niganj ni sij, gui'yaj nuguan' sa' daj. Sanj ngaa gunun ni ngüi nacaj Yan'anj, ni xacaj ni sij cuenta sisi ga ni'na' niganj ni sij, gui'yaj nuguan' daj. Sanj un tsínj ga'ue gui'yaj nan, ruhua á re' únj. ¹⁷ Sé si chrej únj 'yaj gana únj san'anj xi'í si-nuguan' Yan'anj daj rún' 'yaj ango ni tsínj mánj. Sanj rian Yan'anj, nj nitaj si digya' yun'unj únj ngaa a'mi únj si-nuguan' Yan'anj mánj. Daj si ga'nij Yan'anj sisi gan'anj ga'mi únj nuguan' sa' rian ni ngüi. Nj nicaj dugüi' únj nga Cristo.

3

Ministros del nuevo pacto

¹ Nj ngaa hué daj a'mi únj, nj axi'i ruhua' yún únj ga'mi sa' únj xi'í man'an únj, ruhua á re' ní'. Nj hua njan si riqui únj 'ngo yanj carta a'mi sa' xi'í únj rian án re' ní'. Asj gachinj únj 'ngo yanj carta a'mi sa' xi'í únj rian án re' daj rún' 'yaj go'ngo ni sij, ruhua á re' sa'. Sé daj huin mánj. ² Urin yanj carta a'mi sa' xi'í únj huin a ni é re'. Hué dan nj ni'i daran' ni ngüi sisi 'i ruhua únj ni'yaj únj a ni é re'. Nj xi'í daj ga'ue xacaj ni sij cuenta daj hua niman únj. ³ Nj ni'i né' sisi hué ni é re' huin 'ngo yanj carta hua nica garun únj, gui'yaj Cristo. Nj naga'ui' ni únj rian ni ngüi. Sanj nun garun únj yanj daj nga tinta mánj. Sanj Espíritu Santo nne chruhua niman ni é re' gui'ya. Nj nun garun únj rian yej hua gara' rian. Sanj garun únj nuguan' daj rian niman ni ngüi, gui'yaj Yan'anj.

⁴ Nj gahuin yya ruhua únj nga nuguan' daj xi'í si xuman ruhua únj ni'yaj únj Cristo, gui'yaj Yan'anj. ⁵ Nitaj si ruhuāj gatā sisi gahuin nucuj únj gui'yaj sun únj si-sun Yan'anj nga si-fuerza man'an únj mánj. Sanj man'an Yan'anj 'yaj sisi nucuj únj gui'yaj sun únj. ⁶ Nj hua 'ngo nuguan' naca nagui'yaj Yan'anj nga ni ngüi. Nj gui'yaj Yan'anj sisi huin nucuj únj ga'mi únj nuguan' naca daj rian ni ngüi. Nj sé si hua nica nuguan' daj rian yanj. Sanj nuguan' daj unun né', 'yaj Espíritu Santo. Daj si nuguan' nun rian yanj 'yaj sisi gahui' niman né'. Sanj nuguan' naca riqui Espíritu Santo rian né' 'yaj sisi ga ni'na' niganj niman né' gane né' nga Yan'anj.

⁷ Nj garun Moisés ley daj rian yej gara' rian, gui'yaj Yan'anj. Sanj ngaa nicaj Moisés yej garun sij ley daj gan'anj sij, nj nin' ruhua guixiguj rian sij. Nj da' nun gunucuj ni ngüi guini'yaj ni sí' rian sij. Nj ley daj 'yaj sisi gahui' niman ni ngüi. ⁸ Nj sisi hua sa' doj ley daj, sanj

nin' ruhua hua sa' nuguan' naca 'na' rian Espiritu Santo a'mi ni únj. ⁹ Ni huin ruhuaj gata sisi hua sa' ley 'yaj sisi gahuin castigo ni ngüi. Sanj nin' ruhua hua sa' nuguan' a'mi ni únj huin nuguan' ataj sisi nitaj si da'ui né' gaquin' rian Yan'anj manj. ¹⁰ Hua sa' ley riqui Yan'anj rian Moisés. Sanj nitaj si hua sa' daj rún' hua sa' nuguan' naca riqui Yan'anj rian né'. ¹¹ Hua sa' si-ley Moisés, sanj si guisi ga nigan daj rún' hua sa' niganj nin' nuguan' naca riqui Yan'anj rian né'.

¹² Ni xi'í si ana'uij únj sisi niganj guiyaj sa' Yan'anj nga únj, ni huin nucuj niman únj ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. ¹³ Nitaj si 'yaj únj daj rún' guiyaj Moisés ngaa guirán sij 'ngo atsiy rian sij sisi si guini'i ni ngüi israelita ngaa huaj guina'aj si xiguin rian sij daj. ¹⁴ Sanj nun gara da'nga' ruhua ni ngüi sisi ganiquin' si xiguin rian Moisés. Ni da yyaj ngaa aya ni sij si-ley Moisés, ni na'ue gara da'nga' ruhua ni sij. Daj si nun gahuin xi'ne atsiy daj. Urin Cristo guiyaj si xi'ne atsiy daj gara da'nga' ruhua ni sij. ¹⁵ Da yyaj ngaa aya ni sij ni libro garun Moisés, ni daj rún' ránj 'ngo atsiy niman ni sij. Ni na'ue gara da'nga' ruhua ni sij manj. ¹⁶ Sanj ngaa nanicaj ruhua 'ngo tsínj daj nanico' sij rian Señor, ngaa ni xi'ne atsiy daj. Ni ga'ue gara da'nga' ruhua sij aj. ¹⁷ Ni Señor huin Espiritu Santo. Ni rian nne Espiritu Santo, ni hua ní'nij rian ni ngüi xacaj ni sij daran' chrej sa'. ¹⁸ Yyaj ni guixi'nej atsiy hua ránj rian né'. Ni huin daran' né' daj rún' huin 'ngo nnee gu'ndi' ran sa' xi'í si ni'yaj né' daj hua 'ueé rian Señor. Ni riún' guini'i ni ngüi daj hua 'ueé Señor. Ngaa ni hua guisij né' gahuin sa' né' daj rún' hua Cristo. Ni da yun'yun huin 'ueé né' daj rún' huin Señor. Ni hué daj gahuin né' 'yaj Señor huin Espiritu Santo.

4

¹ Hué dan ni nun guinij ruhua únj nga sun garasun Yan'anj únj ga'mi únj nuguan' sa' rian ni ngüi. Daj si nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya únj. ² Nitaj si diguij únj nga ni nuguan' hua na'aj 'yaj huí ni ngüi manj. Ni sé si chéj únj digya' yun'unj únj ni ngüi. Ni nitaj si naduna únj si-nuguan' Yan'anj a'mi únj. Sanj urin si a'mi únj huin nuguan' xanga'. Hué dan ni ni'i daran' ni ngüi sisi hua yya nuguan' a'mi ni únj. Ni ni'i Yan'anj daran' si a'mi únj. ³ Ni sisi na'ue gara da'nga' ruhua ni ngüi nga nuguan' sa' a'mi únj, ni huin ruhuaj gata sisi ni ngüi ga ni'ya huin ni sij. ⁴ Ni xi'í si na'uej guxuman ruhua ni sij, ni guiránj chraquij ni sij. Ni na'ue gara da'nga' ruhua ni sij, guiyaj sichre nicaj sun rian ni sij. Ngaa ni na'ue guixiguin yan'an chruhua niman ni sij. Ni yan'an xiguin daj huin nuguan' sa' xi'í si hua 'ueé Cristo. Ni hué Cristo digyán daj hua Yan'anj guini'i né'.

⁵ Sé si a'mi únj xi'í man'an únj. Sanj a'mi únj sisi Jesús huin Señor. Ni huin únj ni tsínj unánj guitsi rian ni é re' xi'í si 'i ruhua Jesús ni'yaj sij únj. ⁶ Ni asij sini yan, ni ga'nin' Yan'anj sun sisi guixiguin yan'an rian hua rumi'. Ngaa ni guixiguin rian xungüi nan. Ni yyaj ni guixiguin yan'an chruhua niman né', guiyaj Yan'anj nej. Ni yan'an daj 'yaj, ni guini'i né' daj hua sa' 'ueé nne Yan'anj. Ni xiguin sa' Yan'anj rian Jesucristo guini'i né'.

Viviendo por la fe

⁷ Ni xiguin sa' yan'an daj chruhua niman únj. Ni hua 'ueé nin' yan'an daj. Sanj daj rún' huin 'ngo chruj yo'ój niqui huin únj. Ngaa ni guini'i ni ngüi sisi nucuj nuguan' a'mi únj. Sanj nucuj nuguan' daj xi'í si 'na' rian Yan'anj. Ni sé si-nuguan' únj huin manj. ⁸ Ni nunj si nico sayun ran' únj, sanj xanga' sisi ga'ue gachin únj rian ni sayun daj. Ni nun xugüi ruhua únj si guiyaj únj, sanj

ana'uij únj sisi guí'yaj sa' Yan'anj nga únj. ⁹ Nico' nin' ruhua ni ngüi únj xi'í si huin ruhua ni sij ga'ui' ni sij únj, saní nitaj si duna Yan'anj únj mánj. Ní nunj sij chráj ra'a ni ngüi únj rian yo'ój, saní nun gahui' únj mánj. ¹⁰ Ní a gahuin gan'anj únj, ní ni'i únj sisi ga'ue gahui' únj daj rún' gahui' Jesús. Saní ga'ue guini'i ni ngüi sisi hua ni'na' Jesús nne sij chruhua niman únj. ¹¹ Hué dan ní ngaa mán únj, ní niganj ni'i únj sisi ga'ue gahui' únj xi'í si nico' únj Cristo. Ní ran' únj sayun daj sisi guini'i ni ngüi sisi hua ni'na' Jesús nne sij nga ni únj. ¹² Ní ni'i únj sisi ga'ue gahui' únj. Ní xi'í si hué daj huin, ní hua ni'na' niman ni é re'. ¹³ Ga'mí 'ngo tsínj gane asij ná rian si-nuguan' Yan'anj. Ní gataj sij:

Guxuman ruhuaj ni'yā Yan'anj.

Ní xi'í daj ga'mí xi'í Yan'anj.

Hué daj gataj 'ngo tsínj gane asij ná.

Ní hué ducuanj daj huin sisi xuman ruhua únj ni'yaj únj Yan'anj. Ní xi'í daj a'mí únj xi'í Yan'anj nej. ¹⁴ Daj si ni'i né' sisi ganá'nij Señor Jesús scanij ni niman, guí'yaj Yan'anj. Ní xi'í daj gana'nij man'an únj nga Jesús, guí'yaj Yan'anj. Ngaa ní guinicaj Jesús gan'anj nuguan'an ni únj nga á re' rian Yan'anj. ¹⁵ Ní ran' únj ni sayun nan xi'í si ga'ue guiman sa' á re', ruhua únj. Ní ngaa gahuin nico doj ni ngüi nicaj sinduj, guí'yaj Yan'anj, ní gahuin nico doj né' si a'ui' si guruhua Yan'anj nej. Ní gahuin nico doj né' gataj sisi hua sa' 'yaj Yan'anj.

¹⁶ Xi'í daj nun ga'nin' ruhua únj mánj. Ní nunj si huaj gachij nnee cúj únj, saní ya'yoj huaj gahuin ran niman únj. ¹⁷ Doj huin sayun ran' né' chruhua xungüi nan. Ní yoo nahuij ni sayun daj. Saní ni sayun daj 'yaj sisi gahuin sa' 'ueé rian né' ngaa gane niganj né' nga Yan'anj ango xungüi ga'na'. ¹⁸ Ní nitaj si huin ruhua únj nga ni rasun rugüi' ni'yaj únj. Saní huin ruhua únj nga ni rasun nun rugüi' ni'yaj únj. Daj

si ni rasun rugüi' daj, ní si guisi ga nigan. Saní ni rasun nun rugüi' huin ni rasun guiman niganj nin'.

5

¹ Hué dan ní ni'i únj sisi daj rún' huin 'ngo hue' atsij nun síj gane, ní hué daj huin nnee cúj únj chruhua xungüi nan. Ní ni'i únj sisi gahui' nnee cúj únj huin hue' daj. Saní hua guí'yaj xugüi Yan'anj ango hue' rian gane niganj únj xata' huin 'ngo nnee cúj naca. Ní sé hue' 'yaj ra'a ni tsínj huin mánj. ² Xi'í daj ní uchej únj 'yaj hue' guere' daj huin nnee cúj únj. Daj si huin ruhua únj naduna únj ango hue' naca gane únj xata'. ³ Ní hue' naca daj gahuin daj rún' huin 'ngo atsij sa' gunun nnee cúj únj, sisi sí ga nne únj mánj.

⁴ Ní ngaa nne únj hue' guere' nan, ní ducu uchej únj nga nnee cúj únj. Daj si na'uej ruhua únj sisi ga nne únj. Saní huin ruhua únj gunun únj 'ngo atsij naca sa' huin 'ngo nnee cúj naca. Ngaa ní nnee cúj únj guere' nan nahuin naca gane niganj nga Yan'anj. ⁵ Ní Yan'anj guí'yaj xugüi únj sisi ga'ue gahuin naca nnee cúj únj. Ní riqui Yan'anj Espíritu Santo gane nga únj. Ní xi'í daj gahuin yya ruhua únj sisi gahuin naca únj. ⁶ Hué daj ní niganj hua nucuaj niman únj. Ní ngaa nne únj nga nnee cúj únj, ní huin ruhuaj gata sisi achin gan'anj gane únj nga Señor. ⁷ (Yyaj ní na'ue guini'i únj Señor. Saní xi'í si xuman ruhua únj ni'yaj únj Señor, ní ni'i únj sisi hua yya nuguan' gataj sij rian únj.)

⁸ Saní hua nucuaj niman únj nga sichrej Yan'anj. Ní huin ruhua únj sisi duna únj nnee cúj únj nan, ní gan'anj gane únj nga Señor.

⁹ Xi'í daj ní niganj 'yaj únj si aran' ruhua Señor. Hué si gahui' únj si gane únj, saní 'yaj únj si aran' ruhua Señor. ¹⁰ Daj si hua nian si guiniquin' darún' rian Cristo ngaa nagui'yaj yya sij si-gaquin' ni ngüi. Ní naru'ue Cristo rian né' xi'í si guí'yaj né' ngaa hua ni'na'

né' chruhua xungüi nan. Ni sisi sa' gui'yaj né', ni sa' naru'ue Cristo rian né'. Ni sisi quij gui'yaj né', ni quij naru'ue Cristo rian né'.

El ministerio de la reconciliación

¹¹ Xi'í si nagui'yaj yya Señor si-gaquin' ni ngüi, ni 'yaj fuerza únj sisi nanicaj ruhua ni ngüi nga si-gaquin' ni sij. Ni ni'i sa' Yan'anj daj hua niman únj. Ni huin ruhuaj sisi guini'i ni é re' daj hua niman únj nej.

¹² Nitaj si huin ruhua únj ga'mi sa' ruhua' yún únj xi'í ni man'an únj. Maan si huin ruhua únj sisi gahuin niá' ruhua ni é re' nga únj. Ngaa ni ga'ue danicaj ni é re' 'ngo nuguan' rian ni tsínj nahuij ruhua sisi gahuin achij ni sij, ruhua ni sij. Ni nitaj si nahuij ruhua ni sij daj hua niman ni sij. ¹³ Ni sisi sinúnj únj, ruhua ni sij, ni hué daj huin únj xi'í si nico' únj Yan'anj. Ni sisi nitaj sinúnj únj, ni hué daj huin únj xi'í si huin ruhua únj sisi gahui sa' ni é re'.

¹⁴ Ni xi'í si 'i ruhua Cristo ni'yaj sij né', ni huin ruhua únj dagahuin únj nuguan' a'nin' Cristo sun rian únj. Ni gahuin yya ruhua únj sisi gahui' urin sij xi'í daran' ni ngüi. Ni xi'í si gahui' Cristo, ni gahui' nuguan'an daran' né' nga sij. ¹⁵ Ni gahui' Cristo xi'í daran' ni ngüi sisi ngaa mán ni sij, ni si gachej ni sij si-chrej man'an ni sij. Sanj gache ni sij si-chrej Cristo. Daj si gahui' Cristo, ni ganá'nij sij xi'í ni sij.

¹⁶ Xi'í daj asij yyaj, ni si gani ruhua únj xi'í ni ngüi daj rún' rugüi' nnee cúj ni sij. Ni nunj si hué daj gani ruhua únj xi'í Cristo asij sini, sanj yyaj ni sé daj gani ruhua únj xi'í sij mánj. ¹⁷ Hué dan ni sisi nicaj dugüi' 'ngo tsínj daj nga Cristo, ni hua ganahuin naca niman sij. Nitaj si 'yaj sij daj rún' gui'yaj sini sij. Daj si ganahuin naca daran'anj, gui'yaj Cristo.

¹⁸ Ni daran' nan 'na' rian Yan'anj. Ni xi'í Cristo, ni gui'yaj Yan'anj sisi gahuin nuguan'an né' nga Yan'anj. Ni riqui Yan'anj sun rian únj sisi

ga'mi únj nuguan' sa' rian ni ngüi sisi ga'ue gahuin nuguan'an ni ngüi nga Yan'anj anj. ¹⁹ Hué dan ni xi'í si gane nuguan'an Yan'anj nga Cristo, ni gui'yaj Yan'anj sisi gahuin nuguan'an né' nga Yan'anj. Ni nitaj si xacaj Yan'anj cuenta nga si-gaquin' ni ngüi. Ni riqui Yan'anj sisi ga'mi únj nuguan' sa' daj rian ni ngüi.

²⁰ Ngaa ni hué únj huin tsínj 'na' a'mi si-nuguan' Cristo rian ni ngüi. Ni huin ruhuaj gata sisi riqui Yan'anj nuguan' ga'mi únj xi'í man'an Yan'anj. Ngaa ni achínj jni'yaj únj rian án re' nga si-xugüi Cristo sisi gahuin nuguan'an ni é re' nga Yan'anj. ²¹ Ni a 'ngo gaquin' nun gui'yaj Cristo. Sanj gui'yaj Yan'anj sisi gahuin Cristo 'ngo tsínj da'ui gaquin' gahui' sij xi'í né'. Ngaa ni xi'í Cristo, ni gahuin sa' niman né' rian Yan'anj xi'í si nicaj dugüi' né' nga sij.

6

¹ Ngaa ni nicaj dugüi' únj 'yaj sun nuguan'an únj nga Yan'anj. Ni achínj jni'yaj únj rian án re' sisi si nahuin ra'a yun a ni é re' sinduj gui'yaj Yan'anj rian án re' mánj.

² Daj si nuguan' nan huin nuguan' ga'mi Yan'anj:

Gunúnj nuguan' gachínj jni'yaj re' riánj ngaa huin ruhuaj gui'ya sinduj rián re'.

Ni chracuī man'án re' güi ngaa huin ruhuaj naca ni ngüi.

Daj gataj Yan'anj asij ná.

Hué dan ni yyaj huin güi huin ruhua Yan'anj gui'ya sinduj rian ni ngüi. Ni yyaj huin güi huin ruhua Yan'anj ganaca ni ngüi nej.

³ Ni hua cuidado únj nga si-chrej man'an únj. Daj si na'uej ruhua únj sisi ga'mi quij ni ngüi nga xi'í sun riqui Yan'anj rian únj. ⁴ Ni xi'í daran' si 'yaj únj, ni ga'ue xacaj á re' cuenta sisi 'yaj sun únj si-sun Yan'anj. Ni a'nin' ruhua únj nga ni sayun ran' únj. Ni ngaa 'yaj sun únj, ni achin rasun rian únj. Ni xu'ui'

niman únj. ⁵ Nĭ duguayun ni sij nne' únj. Nĭ arij ni sij ducuağa' únj. Nĭ nahuin yu' ni ngüi a'mi huee ni sij rian únj. Nĭ 'yaj sun nucuağ únj. Nĭ hua güi nitaj si atoj únj nnej. Nĭ hua güi nitaj si hua ni'nij xā únj nej. ⁶ Sanĭ hua sa' si-chrej únj. Nĭ ni'i únj nuguan' xāğa' nej. Nĭ a'mi sa' únj rian ni ngüi. Nĭ a'mi naj únj nej. Nĭ nne Espĭritu Santo chruhua niman únj nej. Nĭ 'i xāğa' ruhua unj ni'yaj unj ni ngüi. ⁷ Nĭ a'mi únj nuguan' xāğa' rian ni ngüi. Nĭ Yan'anĭ 'yaj si nucuağ si-nuguan' únj. Nĭ 'yaj gana únj rian sichre xi'í si hua nĭca si-nuguan' Yan'anĭ a'mi ni únj. ⁸ Nĭ 'ngo güi, nĭ a'mi sa' ni sij xi'í únj. Nĭ ango güi ni a'mi quij ni sij. Nĭ ataj ni sij sisi nuguan' nne a'mi únj. Sanĭ a'mi únj nuguan' xāğa'. ⁹ Nĭ nunĭ si ni'i sa' ni ngüi únj, sanĭ 'yaj ni sij sisi nun ni'i ni sij únj. Nĭ ani ruhua únj sisi gaui' únj. Sanĭ hua guę mán únj. Nĭ ni únj huin castigo 'yaj ni sij. Sanĭ sé si dagahui' ni sij únj mánj. ¹⁰ Nĭ nunĭ si nani ruhua únj xi'í sayun ran' únj, sanĭ nĭganĭ hua niā' ruhua únj rian Yan'anĭ. Nĭ rún' huaj sisi aco ran' únj. Sanĭ nahuin ra'a nico ni ngüi sinduj, 'yaj únj. Rún' huaj sisi nĭ a 'ngo ni rasun nicaj únj. Sanĭ daran'anĭ nicaj únj.

¹¹ Tsínj mán xuman' Corinto huin a ni é re'. Nĭ ga'mi renga' únj rian án re'. Nun gari huĭ únj a 'ngo ni nuguan' huĭ chruhua niman únj ngaa ga'mi únj rian án re' mánj. ¹² Nitaj ni nuguan' huĭ nicaj únj xi'í ni é re'. Sanĭ nicaj ni é re' nuguan' huĭ xi'í únj. ¹³ (Nĭ daj rún' 'yaj 'ngo chrej né' nga da'nĭj sij, nĭ hué daj huin ruhuāğ ni'yā á re'.) Xi'í daj nĭ achínj jni'yā rian án re' sisi ga'mi renga' ni é re' nga únj daj rún' a'mi renga' únj nga á re' aj.

Somos templo del Dios viviente

¹⁴ Nĭ ngaa nĭcaj dugüi' ni é re' nga ni ngüi nun xuman ruhua nĭ'yaj Yan'anĭ, nĭ sĭ gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni sij. Daj si nitaj si nicaj dugüi' nuguan' hua nĭca nga nuguan' nitaj

si hua nĭca mánj. Nitaj si nicaj dugüi' yan'an nga si rumi' mánj. ¹⁵ Nĭ sĭ ga'ue gaui uyan ruhua Cristo nga sichre. Nĭ sĭ ga'ue gaui uyan ruhua 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anĭ nga 'ngo tsínj nun xuman ruhua mánj. ¹⁶ Nĭ huin né' ni ngüi nico' Yan'anĭ. Nĭ nitaj si nicaj dugüi' né' nga ni yan'anĭ 'yaj ra'a ni ngüi. Daj si hué niman né' huin si-nuhui Yan'anĭ xāğa'. Nĭ hué daj gataj Yan'anĭ asij ná:

Gañej scanij ni sij.

Nĭ gachē nga ni sij.

Nĭ huēğ gaui Dan'anĭ ni sij.

Nĭ gaui ni sij ni ngüi nico' man'anĭ.

Daj gataj Yan'anĭ xi'í né' ni tsínj nico' Yan'anĭ.

¹⁷ Nĭ hué daj gataj Señor nej:

Gaui ni é re' scanij ni tsínj xi'i.

Nĭ gaui nĭni ni é re' nej.

Nĭ sĭ gatsi ni é re' nĭ a 'ngo si quij mánj.

Ngaa nĭ nahuin ra'āj ni é re' aj.

¹⁸ Nĭ gaui chrej ni é re' man'anĭ.

Nĭ gaui da'nĭ sno'ōğ nga da'nĭ xanāj ni é re'.

Hué daj gataj Señor nicaj daran' fuerza.

7

¹ Hué dan nĭ huin ín re' ni tsínj nicaj dugüi' nga únj. Nĭ hué ni nuguan' nan huin nuguan' gui'yaj yya Yan'anĭ nga né'. Xi'í daj nĭ ga cuidado né' sisi sĭ gui'yaj né' gaui' nga nneę cúğ né' nga niman né' nej. Nĭ xi'í si nun yan'anĭ né' Yan'anĭ, nĭ naui'yaj sa' nĭganĭ né' niman né'.

Regocijo de Pablo al arrepentirse los corintios

² Huin ruhua únj sisi guinicaj dugüi' ni é re' nga únj. Nĭ a 'ngo ni é re' nun guiran' sayun gui'yaj únj mánj. Nĭ nun gui'yaj xi'i únj nĭ a 'ngo ni é re' mánj. Nĭ nun digya' yun'unĭ únj nĭ a 'ngo ni é re' nej.

³ Sé nuguan' nan a'mi rian án re' sisi ga'mi gaui' rian án re' mánj. Daj si hua gatā gunun a ni é re' asij sini sisi 'i ruhuāğ ni'yā ni é re'. Nĭ ga'ueğ

ruhuāj sisi guiman nuguan'an né'. Nī ga'uej ruhuāj gahui' nuguan'an né'. Sanī 'ngo 'i ruhuāj ni'yā a ni é re'. ⁴ Nī anī gue ruhuāj sisi guī'yaj sa' ni é re'. Nī xi'í ni é re' huin niā' ruhuāj. Nī huin din'inj ruhuāj xi'í a ni é re'. Nī nunj si ran' únj nico sayun, sanī huin niā' ruhua únj.

⁵ Nī asij ngaa guisij únj estado Macedonia, nī nitaj rian naránj ruhua únj mánj. Nī nin' gachra', nī ran' únj sayun achéj únj anj. Daj si chran' yun'unj ni ngüi únj. Nī guxu'ui' niman únj nej. ⁶ Sanī Yan'anj 'yaj si nari' nucuaaj né' ngaa nani ruhua né'. Xi'í daj nī guī'yaj Yan'anj sisi ga'na' tsínj gu'naj Tito rian únj. Nī ganari' ruhua únj, guī'yaj sij. ⁷ Nī sé urin si ga'na' Tito guī'yaj si nahuin niā' ruhua únj. Sanī nahuin niā' ruhua únj xi'í si huin niā' ruhua sij ni'yaj sij ni é re' nej. Nī nata' sij rian únj sisi nin' ruhua huin ruhua ni é re' guini'i ruhua' yún ni é re' únj. Nī nata' sij sisi nani ruhua á re' xi'í gaquin' daj. Nī huin ruhua á re' xi'í únj. Nī daran' ni nuguan' daj guī'yaj sisi ducu gahuin niā' ruhuāj.

⁸ Nī nunj si ganani ruhua ni é re', guī'yaj yanj carta ga'nī huaj rian án re', sanī nitaj si nanicaj ruhuāj nga si gatā gunun a ni é re' mánj. Daj xanga' nī asij sini nanicaj ruhuāj doj ngaa guini'inj sisi doj gue güi ganani ruhua á re', guī'yaj yanj daj. ⁹ Sanī yyaj nī huin niā' ruhuāj. Sé si huin niā' ruhuāj xi'í si ganani ruhua á re'. Sanī huin niā' ruhuāj xi'í si nanico' a ni é re' Yan'anj, guī'yaj si ganani ruhua á re'. Daj si garan' ruhua Yan'anj ngaa gani ruhua á re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Hué dan nī nitaj 'ngo xi'í guī'yaj yanj daj, guī'yaj únj nga ni é re' mánj. ¹⁰ Nī ngaa nani ruhua né' xi'í si-gaquin' né' daj rún' huin ruhua Yan'anj guī'yaj né', nī nācaj Yan'anj né' xi'í si nanicaj ruhua né'. Nī nitaj si huaj si gani ruhua né' si nun guī'yaj sa' né'. Sanī sisi ganani ruhua né' daj rún' nani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi,

nī gahui' né', guī'ya. ¹¹ Nī ganani ruhua á re' xi'í gaquin' daj daj rún' huin ruhua Yan'anj. Nī ni'í ni é re' yyaj sisi dugu'naj guī'yaj Yan'anj nga ni é re'. Daj si huin ruhua á re' guī'yaj sa' ni é re'. Nī ga'man ruhua á re' nga gaquin' daj. Nī hué daj guxu'ui' ni é re' ni'yaj á re' xi'í gaquin' daj. Ngaa sīj nī huin ruhua á re' guini'yaj á re' man'anj. Nī ga'uej a ni é re' sisi gahuin castigo tsínj guī'yaj gaquin' daj. Hué dan nī xi'í daran' nan, nī hua digyán yya ni é re' sisi nitaj si da'ui a ni é re' gaquin' ga mánj.

¹² Hué dan nī ngaa ga'nī yanj daj huaj rian án re', nī nun gani ruhuāj xi'í tsínj guī'yaj gaquin' daj nga tsínj guiran' sayun xi'í gaquin' guī'yaj tsínj daj. Sanī guī'yā yanj daj sisi xacaj ni é re' cuenta rian Yan'anj sisi hua yya nahuij ruhua únj xi'í ni é re' aj. ¹³ Daran' nan 'yaj sisi nahuin niā' ruhua únj.

Hué dan nī gahuin niā' ruhua únj doj xi'í si hua niā' ruhua tsínj gu'naj Tito. Daj si ganari' ruhua sij, guī'yaj daran' ni é re'. ¹⁴ Nī hua gatā gunun Tito sisi huin niā' ruhuāj ni'yā á re'. Nī nun gahuin nā'ā nga nuguan' ga'mī xi'í ni é re'. Nī daj rún' huin xanga' daran' si gataj únj gunun á ni é re', nī hué daj huin xanga' si gataj únj rian Tito sisi huin niā' ruhua únj nga ni é re'. ¹⁵ Nī gahuin 'i ruhua Tito ni'yaj sij doj ni é re' ngaa nanun ruhua sij daj dagahuin ni é re' si-nuguan' sij, nī da guxu'ui' a ni é re', guī'yaj nuguan' daj. Nī nin' ruhua guinicaj ni é re' 'ngo ducúanj sa' nga sij ngaa guisij sij rian man án re'. ¹⁶ Nī gahuin niā' ruhuāj xi'í si ni'inj sisi dagahuin a ni é re' daran' nuguan' digyānj rian án re'.

8

La ofrenda para los santos

¹ Yyaj nī huin ruhua únj nāta' únj rian án re' daj guī'yaj Yan'anj sinduj rian ni ngüi nico' Yan'anj man estado Macedonia huin ín re'

jnánj né' nga xica'uij né'. ² Nĭ núnj si nico sayun guiran' ni sij, sanĭ gahuin niá' ruhua ni sij. Nĭ núnj si yaco ran' nin' ruhua ni sij, sanĭ ofrenda gui'yaj ni sij huin daj rún' huin si-ofrenda ni xuru'ue.

³ Huěj huin testigo sisi ga'ui' ni sij daran' si ga'ue ga'ui' ni sij. Nĭ ngaa guisĭj ga'ui' ni sij daran' daj, nĭ huaj ga'ui' ni sij doj. ⁴ Nĭ ducu gachínj jni'yaj ni sij rian únj sisi ga'ue chracuĭj ni sij ango ni ngüĭ sa' nico' Yan'anĭ. ⁵ Nĭ gui'yaj sa' ni sij daj nga si gana'uij únj si gui'yaj ni sij. Daj si hua sini naga'ui' ni sij man'an ni sij rian Señor. Ngaa nĭ naga'ui' ni sij man'an ni sij rian ni únj nej daj rún' aran' ruhua Yan'anĭ.

⁶ Xi'í daj gataj snan'anĭ únj rian Tito sisi nacaj sij san'anĭ gui'yaj ni é re' ofrenda daj rún' gaxĭ'i sij gui'yaj sij asĭj sini nga á re' huin 'ngo sinduj 'yaj á re' rian ni ngüĭ yaco ran' daj. ⁷ Nĭ gahuin chrún sa' á re' ga'i nuguan'. Daj si xuman sa' ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anĭ. Nĭ a'mi sa' á re'. Nĭ ni'i sa' á re' nej. Nĭ hua niá' ruhua á re' gui'yaj sun a ni é re' si-sun Yan'anĭ. Nĭ 'i ruhua á re' ni'yaj á re' únj nej. Ngaa nĭ daj rún' gahuin chrún sa' á re' nga ni nuguan' nan, nĭ hué daj gui'yaj sa' á re' nga ofrenda ga'ui' ni é re' rian ni ngüĭ yaco ran' daj.

⁸ Nitaj si a'nĭj sun rian án re' nga nuguan' nan. Maan si huin ruhuāj sisi guĭni'i a ni é re' daj 'yaj sa' ango ni ngüĭ. Ngaa nĭ ga'ue dĭgyán ni é re' sisi hua yya 'i ruhua man'an ni é re' ni'yaj á re' ni ngüĭ yaco ran' da aj. ⁹ Daj si hua ni'i a ni é re' sinduj gui'yaj Señor Jesucristo nga né'. Asĭj sini nĭ gahuin sij xuru'ue. Sanĭ nagui'yaj niqúi sij man'an sij xi'í né'. Ngaa nĭ xi'í si gahuin niqúi sij, nĭ gahuin xuru'ue né' güenda niman né', gui'yaj sij.

¹⁰ Hué dan nĭ riquĭ 'ngo ducuánj rian án re' daj huin ruhuāj si gui'yaj á re'. Asĭj goj nĭ gaxĭ'i a ni é re' gui'yaj á re' ni ofrenda. Nĭ huin ruhua á re' gui'yaj á re' daj. ¹¹ Ngaa

nĭ yyaj nĭ dĭsĭj a ni é re' nga si gaxĭ'i ni é re' gui'yaj á re' daj. Nĭ daj rún' gahuin niá' ruhua á re' chracuĭj a ni é re' asĭj sini, da'nga' daj dĭsĭj a ni é re' nga sun daj. Nĭ chracuĭj a ni é re' san'anĭ daj rún' nicaj á re'. ¹² Daj si sisi huin xanga' ruhua 'ngo tsínj daj gui'yaj sij ofrenda, nĭ nahuin ra'a Yan'anĭ ofrenda daj ngaa a'ui' sij daj rún' ga'ue ga'ui' sij. Nitaj si ana'uij Yan'anĭ ga'ui' né' sisi nitaj nicaj né' mánj. ¹³ Na'uej ruhuāj sisi guĭman sa' ango ni ngüĭ, gui'yaj a ni é re' sisi gahuin niqúi ni é re' mánj. ¹⁴ Maan si huin ruhua únj sisi uyan guĭnicaj á re' nga ni ngüĭ daj. Yyaj ni nicaj ni é re' si achin rian ni ngüĭ daj. Nĭ ango yún nĭ guĭnicaj ni sij si achin rian án re'. Hué ducuánj da huin nĭ uyan ga' á re' nga ango ni ngüĭ nico' Yan'anĭ anĭ. ¹⁵ Nĭ hué daj gataj si-nuguan' Yan'anĭ nej: "Nun gūna rian tsínj naran' nico. Nĭ nun gachin rian tsínj naran' doj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anĭ.

¹⁶ Nĭ a'uij si guruhua Yan'anĭ sisi uyan huin ruhua nungüej únj Tito sisi nahuij ruhua nungüej únj xi'í a ni é re', gui'yaj Yan'anĭ. ¹⁷ Nĭ garáj xina sij nga si gachínj jni'yā rian sij. Nĭ hua niá' ruhua sij guĭsĭj nĭ'yaj sij ni é re', si hué daj huin ruhua man'an sij.

¹⁸ Nĭ a'nĭj únj jnánj né' huaj nuguan'an nga Tito rian án re'. Nĭ a'mi sa' daran' ni ngüĭ nico' Yan'anĭ man nin' gachra' xi'í sij. Daj si a'mi sa' sij si-nuguan' Yan'anĭ huin nuguan' sa'. ¹⁹ Nĭ nacui daran' ni ngüĭ nico' Yan'anĭ sij sisi guĭnicaj dugüi' sij nga únj gan'anĭ nicaj únj ofrenda daj rian ni ngüĭ niqúi. Nĭ hué daj 'yaj únj sisi ga'mi sa' ni ngüĭ rian Señor. Nĭ dĭgyán únj sisi huin ruhua únj chracuĭj únj ni ngüĭ niqúi, ruhua únj nej. ²⁰ Nĭ na'uej ruhua únj si ga'mi gaquin' ni ngüĭ rian únj xi'í ofrenda ga'ui' únj rian ni ngüĭ niqúi. ²¹ Xi'í daj nĭ 'yaj fuerza únj sisi gui'yaj sa' únj rian Señor nga rian ni ngüĭ nej.

22 Nĭ a'nĭj únj ango jnánj né' huaj nga nungüej sij rian án re'. Nĭ hua ga'ĭ digyán sij rian únj sisi hua yya huin ruhua sij guĭ'yaj sun sij si-sun Yan'anj. Nĭ huin ruhua sij guĭ'yaj sa' sij rian án re'. Daj si ani sa' ruhua sij xi'í a ni é re'. 23 Tsínj gu'naj Tito, nĭ tsínj nicaj dugüi 'yaj sun ngāj huin sij. Nĭ 'yaj sun sij rián re'. Nĭ xi'í nungüej tsínj daj, nĭ tsínj ga'nĭj ni ngüi nico' Yan'anj huin nungüej sij. Nĭ a'mi sa' ni ngüi xi'í Cristo, 'yaj nungüej sij. 24 Ngaa nĭ digyán án re' sisi yya 'i ruhua á re' ni'yaj á re' anin' sij. Ngaa nĭ guĭni'i ni ngüi nico' Yan'anj sisi hua yya 'i ruhua á re' ni'yaj á re' anin' sij. Nĭ guĭni'i anin' sij un sin huin, nĭ ga'mi sa'áj xi'í a ni é re'.

9

1 Nitaj si huaj si ga'nĭ 'ngo yanj huaj rian án re' xi'í ofrenda 'yaj á re' güenda ni ngüi sa' nico' Yan'anj. 2 Daj si hua ni'inj sisi huin niā' ruhua á re' ga'ui' a ni é re' san'anj rian ni sí'. Nĭ ga'mi sa'áj xi'í ni é re' rian ni jnánj né' huin ni tsínj man estado Macedonia. Nĭ gatā gunun ni sij sisi asij goj, nĭ hua ruhua ni tsínj man estado Acaya chracuij ni sij ni ngüi niq̄i. Nĭ xi'í si hua ruhua á re' chracuij a ni é re', nĭ huin ruhua nico ni ngüi man estado Macedonia chracuij ni sij ni ngüi da nej.

3 Sanĭ a'nĭ ni jnánj né' huaj rian án re' sisi naran' án re' san'anj güenda ofrenda daj. Daj si hua gatā gunun ni sij sisi hué daj guĭ'yaj á re'. Nĭ nitaj si huin ruhuāj sisi nuguan' sa' ga'mi xi'í ni é re' gahuin 'ngo nuguan' yun mánj. 4 Nĭ sisi guchĭj nga go'ngo ni tsínj man estado Macedonia rian man ni é re' ngaa achin naran' ni é re' san'anj daj, nĭ guĭri' únj si-na'aj. Nĭ gahuin na'aj doj man'an án re' xi'í nuguan' ga'mi únj sisi gahuin yya ruhua únj sisi ga'ui' a ni é re' san'anj rian ni ngüi yaco ran'.

5 Xi'í daj nĭ gani ruhuāj sisi hua sini ni jnánj né' guĭsij ni'yaj sini rian

man án re'. Nĭ chracuij ni sij sisi naran' ni é re' san'anj hua gataj yya á re' sisi chracuij a ni é re' guĭni'i ni ngüi. Ngaa nĭ guĭni'i ni ngüi sisi hua yya huin ruhua á re' ga'ui' a ni é re' ofrenda daj. Nĭ sé si ga'ui' a ni é re' xi'í si guĭ'yaj fuerza únj mánj.

6 Gunun ruhua á re' sisi tsínj unun doj 'nĭj, nĭ doj tan' nācaj sij. Nĭ tsínj unun nico 'nĭj, nĭ nico tan' nācaj sij. 7 Nĭ daj ani ruhua go'ngo né', nĭ hué daj ga'ui' go'ngo né' san'anj. Nĭ sé si nani ruhua né' ga'ui' né' san'anj. Nĭ sé si da fuerza ga'ui' né'. Daj si 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi hua niā' ruhua a'ui' san'anj daj. 8 Nĭ Yan'anj nucuj si rĭquij daran' ni rasun sa' rian án re'. Ngaa nĭ nĭganj ga' ni rasun achin rian án re'. Nĭ xi'í si rĭqui Yan'anj nico rasun sa' rian án re', nĭ ga'ue guĭ'yaj á re' daran' sun sa' rian ango ni ngüi nej. 9 Nĭ gataj si-nuguan' Yan'anj:

Tsínj u'yun chracuij ni ngüi yaco ran', nĭ nitaj aman

guĭni'yun ruhua Yan'anj si sa' 'yaj sij nga ni ngüi.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

10 Nĭ a'ui' Yan'anj 'nĭj rian tsínj unun nnaā. Nĭ a'ui' Yan'anj chra xa ni ngüi nej. Nĭ hué ducuanj daj huin sisi ga'ui' Yan'anj nico rasun sa' rian ni é re'. Hué daj nĭ ga'ue guĭ'yaj ni é re' sisi gahui sa' ni jnánj né' xi'í nuguan' sa' 'na' rian án re', guĭ'yaj Yan'anj. 11 Ngaa nĭ gahuin nico nuguan' sa' rian án re'. Hué daj nĭ ga'ue ga'ui' ni é re' nico rian ni jnánj né'. Nĭ san'anj rĭqui ni é re' nĭcaj únj gan'anj únj ga'ui' únj rian ni jnánj né'.

12 Daj si san'anj ga'ui' ni é re' daj, nĭ sé urin si achin rian ni ngüi nico' Yan'anj ga'ui' únj, sanĭ hué daj guĭ'yaj únj sisi ga'ui' ni sij si guruhua Yan'anj nej. 13 Nĭ xi'í sinduj 'yaj á re' daj, nĭ guĭni'i ni ngüi sisi dagahuin a ni é re' nuguan' sa' xi'í Cristo. Nĭ ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nej. Nĭ hué daj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj xi'í si hua niā' ruhua á re'

ga'ui' a ni é re' si'yaj á re' rian ni sij nga rian ango ni ngüi nej. ¹⁴ Ni gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj xi'í a ni é re'. Ni gahuin 'i ruhua ni sij guini'i ni sij a ni é re' xi'í si chracuij a ni é re' ni sij, gui'yaj Yan'anj. ¹⁵ Ni ga'ui' né' si guruhua Yan'anj xi'í si 'ueé nin' ruhua gui'yaj Yan'anj nga né'. Ni nitaj aman guiri' né' nata' né' daj hua sa' sinduj daj.

10

Pablo defiende su ministerio

¹ Huēj huin Pablo. Ni huin ruhuāj gahuinj daj rún' huin Cristo. Ni ataj ni ngüi sisi ngaa nnēj scanij a ni é re', ni naj a'mī, ataj ni sij. Ni ngaa nitaj si nnēj nga á re', ni a'mi huēj rian yanj a'nī huaj rian án re', ataj ni sij. Ngaa ni xi'í si a'mi sa' Cristo, ni 'i ruhua sij ni'yaj sij né', ² ni achínj jni'yā rian án re' sisi gui'yaj sa' ni é re'. Ngaa ni ngaa guisī rian man ni é re', ni si ga'mi huēj rian án re'. Daj si huin ruhuāj ga'mi huēj rian ni tsínj a'mi gaquin' xi'í únj sisi 'yaj únj daj rún' huin ruhua nneē cúj únj.

³ Ni nunj si hua ni'na' nneē cúj únj, sanj nitaj si unun' nneē cúj únj nga sichre mánj. ⁴ Ngaa unun' únj, ni nitaj si da'a únj xiti daj rún' 'yaj ni tsínj man chruhua xungüi nan. Sanj da'a únj si-fuerza Yan'anj. Ni si-fuerza Yan'anj 'yaj sisi ga'ue gui'yaj gana né' rian daran' ni tsínj unun' nga Yan'anj. ⁵ Ni dere' únj daran' si-nuguan' ni tsínj unun' nga Yan'anj. Ni dere' únj daran' nuguan' aránj chrej rian ni ngüi gunun si-nuguan' Yan'anj. Ngaa ni gahuin ruhua ni sij dagahuin ni sij rian Cristo, gui'yaj únj. ⁶ Ni ngaa dagahuin sa' á re' rian Yan'anj, ni hua ruhua únj gui'yaj únj castigo daran' ni ngüi na'uej ruhua dagahuin rian Yan'anj.

⁷ Maan si ga cuidado ni é re' daj ani ruhua ni é re' xi'í únj. Ni sisi hua yya ruhua 'ngo ni é re' sisi nicaj dugüi' sí' nga Cristo, ni hua nian sisi xacaj sí' cuenta sisi daj rún' nicaj dugüi' sí' nga Cristo, ni da'nga' daj

nicaj dugüi' únj nga Cristo nej. ⁸ Ni nunj si gachin ga'mī doj nga sun riqui Señor riānj, sanj si gahuin na'ā mánj. Daj si Señor riqui sun daj sisi gahuin nica niman án re', gui'yaj únj. Ni si gan'anj ni'ya á re' mánj.

⁹ Na'uej ruhuāj sisi gani ruhua á re' sisi a'nī yanj carta huaj rian án re', ngaa ni guxu'ui' ni é re', gui'yā mánj. ¹⁰ Ni ataj go'ngo a ni é re' sisi nuguan' nucuj arúnj rian yanj carta guchij rian án re'. Ni nicaj sun ni carta daj nej. Sanj ngaa guisī rian man án re', ni nitaj si nucuj si-nuguan'ānj. Ni nitaj si nicaj sun si a'mī, ataj ni sij nej. ¹¹ Ni hua nian sisi xacaj tsínj a'mi daj cuenta sisi daj rún' hua nuguan' arun únj rian yanj carta ngaa nitaj si nne únj nga ni é re', ni hué daj ga nuguan' ga'mi únj rian án re' ngaa guisij únj rian man ni é re' aj.

¹² Xanga' ni nun guisij ruhua únj gataj únj sisi hua sa' únj daj rún' ataj ni tsínj a'mi sisi hua sa' ni sij. Daj si hua sa' ni sij ani ruhua ni man'an ni sij. Ni huin ruhua ni sij guini'i ni sij un tsínj gahuin rian scanij ni sij. Ni ataj ni sij sisi man'an ni sij huin ni tsínj sa' doj rian ango dugüi' ni sij. Tsínj ni'yun huin ni sij. ¹³ Sanj hua cuidado únj ngaa a'mi únj sisi hua sa' si-sun únj. Daj si urin Yan'anj digyán daj hua si-sun únj. Ni a'mi únj daj rún' hua sun daj. Ni hué Yan'anj ga'nij sun rian únj sisi ga'mi únj nuguan' sa' rian án re'.

¹⁴ Hué dan ni nun gan'anj únj rian na'uej ruhua Yan'anj gan'anj únj. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi guisij únj rian man án re'. Ni hua yya guisij sini únj ga'mi únj nuguan' sa' xi'í Cristo rian án re'. ¹⁵ Ni hua cuidado únj ngaa a'mi únj xi'í si-sun ango ni sij. Sanj ana'uij únj sisi guxuman doj ruhua á re' guini'i a ni é re' Yan'anj. Ngaa ni ga'ue gui'yaj sun únj doj scanij ni é re' daj rún' huin ruhua Yan'anj sisi gui'yaj únj. ¹⁶ Ngaa ni ga'ue gan'anj ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj ango ni xuman' ne'

rian xánj ni é re'. Daj si na'uej ruhua únj diguij únj si-sun ango ni tsínj daj. Ni nitaj si hua sa'aj sisi gataj únj sisi man'an únj gui'yaj sisi gui'yaj sun ango sí'.

¹⁷ Ni sisi huin ruhua 'ngo tsínj daj ga'mi sa' sij xi'í man'an sij, ngaa ni gataj sij sisi sa' gui'yaj Señor nga sij. ¹⁸ Nitaj si ní'yanj si-nuguan' 'ngo tsínj ataj sisi sa' gui'yaj sij. Sanj ní'yanj sisi gataj Señor sisi hua sa' si gui'yaj 'ngo tsínj daj.

11

¹ Guinicaj a ni é re' 'ngo niman nico sisi ga'mi ni'yünj doj gunun a ni é re'. Hué daj gui'yaj á re', ruhuāj aj. ² Daj si daj rún' huin ruhua Yan'anj dugumij a ni é re', ni hué daj huin ruhuāj dugumij a ni é re' nej. Ni hua gui'yaj yyāj sisi guinicaj dugui' ni é re' nga Cristo. Ni daj rún' gui'yaj 'ngo yun'unj xana hua sa' ngaa xacaj unj urin nica unj, ni hué daj huin ruhuāj sisi guinicaj dugui' ni é re' nga Cristo aj. ³ Sanj ani xu'ui' ruhuāj nga ni é re' sisi digya' yun'unj sichre ni é re' daj rún' digya' yun'unj xucuáj yun'unj gu'naj Eva asij ná. Daj si nitaj si huin ruhuāj sisi duna ni é re' si guinicaj dugui' ni é re' nga Cristo mánj. ⁴ Ga'uej ruhua a ni é re' sisi ga'na' ango tsínj ga'mi sij ango nuguan' xi'í Jesús rian án re'. Ni nini huin nuguan' daj nga nuguan' ga'mi únj rian án re'. Ni hua nia' ruhua ni é re' nahuin ra'a ni é re' ango nane, sanj sé Espíritu Santo huin mánj. Ni nini hua ango nuguan' nahuin ra'a ni é re'. Sanj sé daj rún' hua si-nuguan' Yan'anj nahuin ra'a sini ni é re' daj hua mánj. Ni a'nin' ruhua á re' sisi guinico' a ni é re' ango nuguan' daj. ⁵ Ni ani ruhuāj sisi ní'yanj si-nuguan'anj daj rún' ní'yanj si-nuguan' ni tsínj huin achij nico' ni é re' daj. Ni apóstol achij huin ni sij, ruhua ni sij. Sanj huin achij nne ni sij. ⁶ Ni nunj si achin ango nuguan' nachran' ga'mi sa'aj rian ni ngüi, sanj gahuin chrün sa'aj

xi'í nuguan' sa'aj. Ni hua xacaj á re' cuenta sisi hué daj huin, gui'yaj únj.

⁷ Ni'i ni é re' sisi nun ga'nē san'anj rian án re' ngaa ga'mi si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa' rian án re'. Ni gahuin rian án re', gui'yā. Ni gunā da rucu. Ngaa ni gaquin' gui'yā rian án re', ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. ⁸ Ni ga'nē si-san'anj ango ni ngüi nico' Yan'anj huin ni ngüi man ango xuman'. Ni riqui ni sij san'anj daj sisi ga'ue gui'yaj sünj rian án re'. ⁹ Ngaa guimán né, ni gachin 'ngo rasun riānj, sanj nun garasünj rian go'ngo ni é re' mánj. Daj si ni jnānj né 'na' estado Macedonia, ni riqui ni sij si gachin riānj. Ni nun garasünj rian ni é re' mánj. Ni hué daj ga gui'yā, ruhuāj aj.

¹⁰ Ni xi'í si nne Cristo ngāj, xi'í daj ni'i a ni é re' sisi xanga' nuguan' a'mi rian án re'. Ni gataj snan'ān rian án re' sisi nitaj aman gataj ni ngüi mán estado Acaya sisi ga'nē san'anj rian án re' mánj. ¹¹ Ni un sin huin, ni a'mi nuguan' nan, ruhua á re' únj. Sisi ruhuaj, ni nitaj si 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Sé daj huin mánj. Daj si Yan'anj ni'i sisi hua yya 'i ruhuāj ni'yā ni é re' aj.

¹² Ni ga gue gui'yā daj rún' 'yā. Ngaa ni si ga'ui' únj chrej rian ni tsínj chéj nana'ui' sisi uyan ga ni sij nga únj. A'mi xacan ni sij. Sanj sé uyan huin ni sij nga únj. ¹³ Ni a'mi yya ni sij sisi huin ni sij apóstol huin tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo. Tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Daj si 'yaj ni sij sisi a'mi ni sij si-nuguan' Cristo. Sanj sé daj huin mánj. ¹⁴ Ni sé urin ni sij 'yaj daj. Daj si man'an sichre 'yaj si ángel xiguin sa' huin sij. ¹⁵ Ni daj rún' 'yaj sichre, ni hué daj 'yaj ni tsínj daj nej. Ni huin ruhua ni sij sisi gani ruhua ni ngüi sisi 'yaj nica ni sij. Ni daj rún' hua quij si-chrej ni sij, ni hué daj guiran' ni sij castigo nej.

Suprimentos de Pablo como apóstol

16 Gaťaj ruhua' yŭnj sisi sĭ gani ruhua á re' sisi sinŭn. Nĭ sisi hué daj ani ruhua á re', nĭ ga'nin' ruhua ni é re' sisi ga'mĭ daj rŭn' a'mi 'ngo tsĭnj sinŭnj. Ngaa nĭ hué daj ga'ue ga'mi sa'áj xi'í si-sŭnj. 17 Nĭ sé Señor riqui sisi hué daj ga'mĭ mánj. Sanĭ maan si a'mĭ daj rŭn' a'mi 'ngo tsĭnj sinŭnj. Nĭ hué ducuánj daj ga'ue ga'mi xacánj doj xi'ĭj. 18 Nĭ hua ga'ĭ ni tsĭnj a'mi sa' xi'í ni man'an ni sij. Ngaa nĭ hué daj ga'mi sa'áj rian án re' xi'ĭj nej. 19 Daj si ani ruhua á re' sisi ni'í sa' á re'. Sanĭ a'nin' ruhua á re' sisi ga'mi ni tsĭnj sinŭnj rian án re'. 20 Nĭ a'nin' ruhua á re' sisi gui'yaj sun ni é re' rian ni tsĭnj daj ngaa xa ni sij si-san'anj ni é re'. Nĭ digya' yun'unj ni sij ni é re' nej. Nĭ nitaj si ní'yanj ni é re', ataj ni sij nej. Nĭ ra'ui ni sij rian án re' nej. 21 Nĭ nŭnj si huin na'ā ga'mĭ nuguan' nan, sanĭ nun gahuin nucuj únj gui'yaj únj daj rŭn' gui'yaj ni tsĭnj daj.

Nĭ sisi guĭsĭj ruhua ni sij ga'mi sa' ni sij xi'í ni man'an ni sij, nĭ hué daj ga'mi sa'áj xi'ĭj, (nŭnj si ga'mĭ daj rŭn' a'mi 'ngo tsĭnj sinŭnj). 22 Hué ni sij huin ni tsĭnj hebreo, ataj ni sij ní'. Nĭ huéj huin tsĭnj hebreo nej. Nĭ hué ni sij huin ni tsĭnj israelita, ataj ni sij ní'. Nĭ huéj huin tsĭnj israelita nej. Nĭ hué ni sij huin da'nĭ si'nĭ Abraham, ataj ni sij ní'. Nĭ huéj huin nej. 23 Nĭ 'yaj sun ni sij si-sun Cristo, ataj ni sij ní'. Huaj 'yaj sŭnj si-sun Cristo nga si 'yaj ni sij (nŭnj si a'mĭ nuguan' nan daj rŭn' a'mi 'ngo tsĭnj sinŭnj). Nĭ huaj gui'yaj sŭnj si gui'yaj ni sij. Nĭ ducu duguayun ni tsĭnj nicaj sun man'anj. Nĭ huaj gunŭnj ducuaga' si gunŭn ni sij. Nĭ nicŭ' huaj ruhua gahuĭj, sanĭ nun gahuĭj mánj. 24 Guisĭj ũn'un' yya huin si duguayun ni tsĭnj israelita icŭ xinun' gan'anj nne' man'anj. 25 Nĭ huā'nĭj duguayun ni sij rutsĭ xirāj. Nĭ ango yŭn ga'ui' ni sij yej man'anj. Nĭ guisĭj huā'nĭj naga' rio daqui nnee nŭnj huā. 26 Nĭ gachĕj nĭn' ruhua. Nĭ hua sayun ngaa gachĕ chrej ngaa gara quin nnee. Nĭ

man ni tsĭnj 'na' anéj chrej nej. Nĭ hua sayun guini'ĭnj riqui ni xuman' nga riqui quij nej, nga rian nnee yan'anj nej. Nĭ hua sayun gui'yaj ni tsĭnj digya' yun'unj gataj ni sij sisi hué sij huin jnánj né'.

27 Nĭ ducu gui'yaj sŭnj. Nĭ guiran'anj sayun nej. Nĭ guisĭj ga'ĭ nun ga'ue gatŭ. Nĭ da'aj guĭ gachin xi'na' riquĭj. Nĭ nago'ŭj nnee. Nĭ guisĭj ga'ĭ nun xāj. Nĭ guiran'anj sayun, gui'yaj nuhuĭj xi'í si nitaj si-gan'anj. 28 Nĭ sayun nan ran'anj nga ango ni sayun. Daj si da go'ngo guĭ, nĭ nahuĭj ruhuāj ni'yā daran' ni ngüĭ nico' Yan'anj man go'ngo xuman'. 29 Nĭ sisi hua 'ngo tsĭnj a'nan', nĭ daj rŭn' ran' sij, nĭ hué daj ran' man'anj nej. Nĭ sisi gui'yaj 'ngo tsĭnj daj gaquin', gui'yaj dugüĭ' sij, nĭ a'man ruhuāj ni'yā tsĭnj gui'yaj daj.

30 Nĭ sisi ga'mi sa'áj xi'ĭj, nĭ maan si ga'mi sa'áj xi'í si nitaj fuerza riánj. Yan'anj 'yaj sisi ga'ue gui'yaj sŭnj. 31 Nĭ ni'í Yan'anj si a'mĭ nuguan' xanga'. Nĭ Yan'anj huin chrej Señor Jesucristo. Nĭ hua nián sisi niĭganj ga'mi sa' né' xi'í Yan'anj. 32 Ngaa gan'ān xuman' Damasco, nĭ gobernado 'yaj sun rian rey Aretas, nĭ ga'nin' sí' sun rian ni policĭa sisi dugumi ni sij, nĭ guĭda'a ni sij man'anj. 33 Sanĭ chracuĭj go'ngo ni tsĭnj man xuman' daj man'anj. Nĭ dinĭj ni sij xuguti nŭnj daj rian 'ngo yu'uj taj rian xingá yej ganĭcaj du'ua xuman' daj. Ngaa nĭ ganānĭj rian gobernado daj.

12

El aguijón en la carne

1 Nitaj si hua sa'aj sisi ga'mi sa' né' xi'í man'an né'. Sanĭ ga'mĭ xi'í ni rasun gurugüĭ' riánj. Nĭ ga'mĭ xi'í si digyān Señor riánj. 2 Hué dan nĭ ni'ĭnj 'ngo tsĭnj xuman ruhua ni'yaj Cristo. Nĭ guisĭj xigan'anj yo', nĭ gahui tsĭnj daj gan'anj gan' sij xata', gui'yaj Yan'anj. Nĭ da huā'nĭj xata' gahui sij gan'anj sij. (Nĭ nun ni'ĭnj sisi gan'anj nnee cúj sij nga sij, asi

maan nanē nūn niman sij gan'anj. Urin Yan'anj ni'i nánj.) Nī huēj huin tsínj daj. ³⁻⁴ (Nī xāngā' urin Yan'anj ni'i sisi gan'anj nneē cū ngā man'ānj, asi maan nanē nūn nimānj gan'anj.) Sanj ni'īnj sisi gan'ān rian hua sạ' xata' rian gunūnj ni nuguan' hua sạ'. Nī na'uej ruhua Yan'anj sisi nāta' a 'ngō ni ngūi daj hua ni nuguan' sạ' daj.

⁵ Nī gạ'ue gạ'mi sạ'āj xi'í si guiran'ānj. Sanj sé xi'īj gạ'mi sạ'āj. Maan si gạ'mi sạ'āj xi'īj si nitaj fuerza riānj. Yan'anj 'yaj sisi gạ'ue gui'yaj sūnj. ⁶ Nī sisi huin ruhuāj gạ'mi sạ'āj xi'īj, nī sé 'ngō nuguan' ni'yun huin gạ'mi mánj. Daj si si-nuguan'ānj huin nuguan' xāngā'. Sanj sé daj gui'yā mánj. Daj si hua guini'i ni ngūi daj hua si-sūnj ngā si-nuguan'ānj. Nī nitaj si huin ruhuāj sisi gani ruhua ni ngūi sisi huaj huinj xi'í si-sūnj ngā ni nuguan' gạ'mi rian ni sij mánj. ⁷ Nī hua sạ' nīn' ruhua nuguan' digyán Yan'anj riānj.

Nгаа nī guida'a 'ngō xi'í man'ānj sisi sī gui'yaj nnēj, gui'yaj Yan'anj. Nī daj rún' 'yaj 'ngō tanj ngaa atuj yun', nī hué daj ran'ānj, gui'yaj xi'í daj. Nī xi'í daj gạ'na' rian sichre sisi sī gạ'mi xacānj xi'īj mánj. ⁸ Nī guisīj huaj'ni yya gachínj jni'yā rian Señor sisi xi'ne xi'í a'nānj daj. ⁹ Sanj gataj Señor gunūnj:

Gui'yā sinduj rián rē'.

Nгаа nī gạ'ue gunucúa rē' si achin rián rē'.

Nī ngūi nitaj fuerza rian, nī gahuin nucuaaj ni sij, gui'yaj si-fuerza man'ānj.

Daj gataj Señor gunūnj.

Xi'í daj nī huin niā' ruhuāj ngaa nitaj fuerza riānj. Ngaa nī guini'i ni ngūi sisi si-fuerza Cristo 'yaj sisi hua fuerza riānj. ¹⁰ Xi'í si 'i ruhuāj ni'yā Cristo, nī huin niā' ruhuāj ngaa nitaj fuerza riānj. Daj si a'mi quij ni ngūi riānj nej. Nī achin ni rasun riānj. Nī chran' yun'unj ni ngūi yūnj nej. Nī ran'ānj sayun xi'í Cristo nej. Nī ngaa ani ruhuāj sisi nitaj fuerza

riānj, nī hué hora daj gahuin nucua, 'yaj Yan'anj.

¹¹ A'mī da' rún' a'mi 'ngō tsínj sinúnj. Sanj gui'yaj á rē' sisi hué daj gạ'mi. Daj si hua niān si gạ'mi sạ' ni é rē' xi'í si 'yā. Nī nūnj si nitaj si ni'yān, sanj uyan ni'yān ngā tsínj huin achij a'mi si-nuguan' Yan'anj nico' ni é rē'. Nī tsínj apóstol huin ni sij, ruhua á rē'. Sanj maan si achij nne ni sij. ¹² Nī gui'yā nuguan' nico rian ni é rē'. Nī ganahuin ni ngūi a'nan', gui'yā nej. Nī gui'yā ango si sạ' scanij ni é rē'. Nī daran' ni nuguan' nan digyán sisi huinj 'ngō apóstol huin tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngūi. Nī nun gạ'nin' ruhuāj ngā sun gui'yaj sūnj scanij a ni é rē'. ¹³ Nī nun gatā gunun a ni é rē' si hua nij ruhua á rē' daj ngā ango ni tsínj nico' Yan'anj. Nī nun garasūnj rian án rē'. Nī xi'í daj nī sisi ruhuaj, nī hua nij ruhua á rē' daj ngā ango ni tsínj nico' Yan'anj, ruhua á rē'. Hué dan nī guinicaj á rē' 'ngō niman nico ngā si-nuguan'ānj.

Pablo anuncia su tercera visita

¹⁴ Yyaj nī a hua chrūnj guchi' ni'yā ruhua' yūnj rian man án rē'. Nī hué nan guisij huaj'ni guchij rian man án rē'. Nī nitaj si ruhuāj garasūnj rian án rē' mánj. Nitaj si nano'ōj rasun nicaj ni é rē' mánj. Sanj nano'ōj ni man'an án rē'. Nī daj rún' da'nī huin a ni é rē' riānj. Nī sé da'nij né' nano' san'anj guiri' né' mánj. Sanj hua niān si nano' né' san'anj guiri' ni da'nij né'. ¹⁵ Nī hua niā' ruhuāj gutinj daran' si nicā xi'í niman án rē'. Nī nīganj hua ruhuāj gui'yaj sūnj si-sun Yan'anj scanij a ni é rē'. Nī nūnj si nīn' ruhua 'i ruhuāj ni'yā a ni é rē', sanj doj 'i ruhua á rē' ni'yaj á rē' man'ānj. ¹⁶ Nī nun garasūnj rian án rē' mánj. Sanj ataj gō'ngo ni é rē' sisi digya' yun'ūn ni é rē' guida'ā sun rian án rē', ataj á rē'. ¹⁷ Nī digya' yun'ūn ni é rē' ngaa gạ'nī ni tsínj guisīj rian án rē' ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁸ Gachínj jni'yā rian

tsínj gu'naj Tito sisi guisij ni'yaj sij rian man án re'. Ni ga'nī ango jnánj né' guisij nga sij. Ni digya' yun'unj Tito ni é re' nej nánj ní'. Sé daj huin mánj. Daj si uyan gani ruhua nungüej únj Tito. Ni uyan gui'yaj nungüej únj sí'.

¹⁹ Ni ani ruhua á re' sisi xu'ui' únj rian án re' xi'í si ga'mi a ni é re' gaquin' rian únj ní'. Sé daj huin mánj. Daj si ni'i Yan'anj daj a'mi únj. Ni xi'í si nico' únj Cristo, ni ga'mi únj nuguan' nan rian án re' xi'í si 'i ruhua únj ni'yaj únj a ni é re'. Daj si huin ruhua únj sisi guxuman sa' ruhua á re' guini'yaj á re' Yan'anj huin a ni é re' jnān nga xica'uī. ²⁰ Daj si nahuij ruhuāj sisi ngaa guisī rian man án re', ni si nari'ij ni é re' daj rún' huin ruhuāj. Ni hué daj nga ni é re', ni si nari' ni é re' man'anj daj rún' huin ruhua á re' nej mánj. Daj si nahuij ruhuāj sisi unun' dugüi' ni é re'. Ni huin xicoj ruhua ni dugüi' a ni é re' nej. Ni a'man ruhua ni dugüi' ni é re'. Ni huin yan'anj ruhua á re' nej. Ni a'mi snan'anj ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re'. Ni nuna ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re'. Ni a'mi nne ni é re' nej. Ni hua sayun rian án re' xi'í si unun' ni dugüi' ni é re'. ²¹ Ni nahuij ruhuāj sisi ngaa guchi' ruhua' yūnj rian man ni é re', ni guiri'ij si-na'aj, gui'yaj Yan'anj xi'í a ni é re'. Ni sisi ruhuaj, ni gacōj xi'í ni é re' nga gaquin' gui'yaj ga'i ni é re' asij ná. Daj si achin si ganani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Ni gui'yaj quij go'ngo a ni é re'. Ni ga'mi go'ngo ni é re' nga squira' ni é re'. Ni hua ango ni gaquin' quij gui'yaj go'ngo ni é re' nej.

13

¹ Hué nan guisij huā'nij huā rian man án re'. Da guisij nata' huij huā'nij testigo, ni ga'ue gui'yaj yya né' 'ngo gaquin'. ² Ni daj rún' gataj sinij ngaa guisij huij guchi' ni'yā rian man án re', ni hué daj gataj ruhua' yūnj rian án re' huin in re' ni

tsínj gui'yaj ni gaquin' daj. Ni nitaj si nnēj nga á re', sanj ataj snan'ān gunun daran' a ni é re' sisi ngaa guisī rian man ni é re', ni si ga'mi xanj nga ni é re' mánj. ³ Daj si huin ruhua á re' xacaj á re' cuenta sisi riqui Cristo nuguan' a'mi rian án re'. Si gani ruhua á re' sisi nitaj si nucuj Cristo scanij ni é re' mánj. Daj si nicaj Cristo fuerza scanij a ni é re'. ⁴ Xanga' ni yaco guiran' sij ngaa guinico' sij rian rugutsj. Sanj ganá'nij sij, ni nne nucuj sij yyaj, gui'yaj si-fuerza Yan'anj. Ni daj rún' guiran' Cristo sayun, ni hué daj ran' únj xi'í si nicaj dugüi' únj nga sij. Sanj gahuin nucuj únj, gui'yaj si-fuerza Yan'anj. Ngaa ni ga'ue gui'yaj sun únj rian án re'.

⁵ Guini'yaj sa' ni é re' man'an án re' sisi hua yya xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo. Ni xacaj á re' cuenta sisi hué daj huin. Nun ni'i a ni é re' sisi nne Cristo niman án re' ní'. Asj huin ni é re' tsínj digya' yun'unj sisi xuman ruhua ni é re' a'. ⁶ Ni huin ruhuāj sisi xacaj á re' cuenta sisi nitaj si digya' yun'unj únj mánj. ⁷ Ni achínj jni'yaj únj rian Yan'anj sisi si gui'yaj á re' ni a 'ngo si xi'i mánj. Ni sé si achínj jni'yaj únj daj rian Yan'anj sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í únj. Sanj hué daj 'yaj únj sisi gui'yaj sa' niganj ni é re'. Ni nitaj si gahuin sisi gani ruhua ni ngüi sisi nitaj si ní'yanj si-nuguan' únj mánj. ⁸ Daj si si ga'ue guiranj únj rian nuguan' xanga'. Sanj huin ruhua únj sisi gunun ni ngüi urin nuguan' xanga'. ⁹ Xi'í daj ni huin niā' ruhua únj ngaa nitaj nico fuerza nicaj únj sisi hua ran ruhua man'an án re' nga si-chrej Yan'anj. Ni achínj jni'yaj únj rian Yan'anj sisi gahuin sa' niman án re'. ¹⁰ Ni arūnj nuguan' nan rian yanj a'nī huaj rian án re' ngaa achin guisī rian man án re'. Ngaa ni ngaa guisī, ni si gani ruhua á re' sisi 'ngo tsínj huee huñj xi'í si nicaj sūnj mánj. Ni riqui Señor sun daj riānj sisi gahuin ran ruhua á re'

nga si-chrej Yan'anj. Nĭ sé güenda si gan'anj ni'ya ni é re' huin mánj.

Saludos y doxología final

¹¹ Yyaj nĭ ruhua nahuij nuguan' a'mĭ rian án re' huin ín re' jnān nga xica'uī. Gahuin niā' ruhua niman án re'. Nĭ dugu'nun' a ni é re' man'an án re' sisi gachej ni é re' 'ngo chrej sa'. Nĭ chracuij a ni é re' 'ngo nuguan' sa' rian jnánj a ni é re' sisi gahuin nucuj sij guinico' sij Yan'anj. Nĭ uyan ga niman daran' ni é re' nga dugüi' a ni é re'. Nĭ ga din'inj ruhua á re' nej. Ngaa nĭ gane Yan'anj nga á re'. Daj si Yan'anj 'yaj sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Nĭ gahuin din'inj ruhua né', gui'yaj Yan'anj nej. ¹² Nĭ garun du'ua go'ngo a ni é re' ni dugüi' ni é re' ngaa gui'yaj saludando a ni é re' ni dugüi' ni é re'. ¹³ Daran' ni jnánj né' xuman ruhua ni'yaj Yan'anj a'nĭj 'ngo nuguan' rian án re'. ¹⁴ Nĭ huin ruhuāj sisi gui'yaj Señor Jesucristo sinduj rian án re'. Nĭ hué daj ga 'i ruhua Yan'anj ni'ya á re' nej. Nĭ guinicaaj dugüi' nĭganj Espíritu Santo nga ni é re', ruhuāj aj. Amén.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS GÁLATAS

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Ni huinj 'ngo apóstol tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. (Ni sé si ga'níj ni tsínj gan'anj ga'mi nuguan' daj rian ni ngüi mánj. Ni sé si garij sun ni sij man'anj mánj. Sanj man'an Jesucristo nga Yan'anj garij sun man'anj sisi gan'anj ga'mi nuguan' daj rian ni ngüi. Ni ganá'nij Jesucristo scanij ni níman, gui'yaj Yan'anj huin chrej né'.)² Hué dan ni a'níj nuguan'an ni jnanj únj yanj carta nan rian án re' huin ín re' ni tsínj nico' Yan'anj mán estado Galacia.³ Ni huin ruhua únj sisi gui'yaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo sinduj rian án re'. Ni ga din'inj ruhua únj nej.⁴ Ni naga'ui' Jesucristo man'an sij gahui' sij xi'í si-gaquin' né' sisi gahuin nini né' rian ni gaquin' quij man chruhua xungüi gaquin' nan. Daj si hué daj huin ruhua Yan'anj huin chrej né' sisi gahuin nini né'.⁵ Niganj ga'mi sa' né' rian Yan'anj. Amén.

No hay otro evangelio

⁶ Garáj yan'anj ruhuāj sisi gahuin yoq ni é re' nga ango nuguan', sisi sé huin nuguan' xanga'. Ni'i ni é re' sisi gui'yaj Cristo sinduj xi'í ni é re'. Ni gaquinj Yan'anj sisi guinico' ni é re' man'an Yan'anj.⁷ Sanj xanga' ni nitaj ango nuguan' gui'yaj sisi ganini ni ngüi mánj. Maan si huin ruhua go'ngo ni tsínj sisi naduna ni é re' xi'í si-nuguan' Cristo. Ni chran' yun'unj ni sij ni é re'.⁸ Ni sisi ga'mi 'ngo tsínj ango nuguan' huin nini nga nuguan' sa' ga'mi sinij rian ni é re', ni ga ni'ya sij, gui'yaj Yan'anj. Nitaj si gahuin sisi huēj ga'mi ango nuguan' daj, asi 'ngo

ángel 'na' xata'. Ni un tsínj naduna si-nuguan' Yan'anj, ni ga ni'ya sí'.⁹ Ni hua gatā, ni hué daj gataj ruhua' yünj rian án re', sisi ga'mi 'ngo tsínj ango nuguan' huin nini nga nuguan' sa' nahuin ra'a ni é re', ni gan'anj sij rian yan'an gunun sij.

¹⁰ Huin ruhuāj sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'ij, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. Maan si huin ruhuāj sisi ga'mi sa' Yan'anj xi'ij. Ni sisi huin ruhuāj sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'ij, ni huin ruhuaj gata sisi nitaj si 'yaj sünj rian Cristo mánj.

El ministerio de Pablo

¹¹ Ni huin ruhuāj sisi xacaj á re' cuenta sisi si-nuguan' Yan'anj ga'mi rian ni ngüi, ni sé 'ngo si-nuguan' 'ngo ni tsínj huin, huin ni é re' jnan nga xica'ui.¹² Nun digyán ni ngüi nuguan' daj riānj mánj. Ni nun gahuin chrünj rian ni a 'ngo ni ngüi mánj. Sanj urin Jesucristo gui'yaj sisi guini'inj si-nuguan' sij.

¹³ Ni hua gunun ni é re' daj gui'yā asij sini ngaa guinicōj si-nuguan' ni tsínj israelita. Ni nini' ruhua chran' yun'un ni tsínj nico' Jesús. Ni gahuin ruhuāj sisi guere' daran' ni sij.¹⁴ Ni gui'yaj fuerzāj nga siducuanj ni tsínj israelita daj nga ango ni tsínj israelita uyan hua sij ngāj. Ni ducu dagahuinj si-nuguan' ni xi' únj.

¹⁵ Sanj hua nacui Yan'anj man'anj ngaa achin ga'ngā. Ni gui'yaj Yan'anj sinduj riānj xi'í si gaquinj Yan'anj man'anj gui'yaj sünj si-sun Yan'anj.¹⁶ Ni garan' ruhua Yan'anj sisi guini'inj da'ni, ni gan'anj ga'mi si-nuguan' Yan'anj scanij ni ngüi 'na' anéj chrej. Sanj nun gan'anj ga'mi nga a 'ngo ni tsínj mánj.¹⁷ Ni nun gan'an xuman' Jerusalén rian man ni apóstol ni tsínj gan'anj ga'mi sini si-nuguan' Yan'anj daj nga nuguan' ga'mi man'anj. Sanj 'ngo yun gan'an estado Arabia. Ngaa ni nanicaj ruhua' yünj xuman' Damasco.

¹⁸ Ni ngaa gachin hua'nij yo', ni gan'an xuman' Jerusalén sisi

guini'inj Pedro. Nj ganēj xinun' güi nga sij. ¹⁹ Sanj nun guini'inj nj a 'ngo ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. Urin Jacobo guini'inj huin sí' jnánj man'an Señor. ²⁰ Nj ni'i Yan'anj sisi nuguan' arūnj huaj rian ni é re' huin nuguan' xanga'. Sé nuguan' nne huin mánj.

²¹ Hué dan nj gan'ān ni xuman' ngaj estado Siria nga estado Cilicia nej. ²² Sanj nun guini'i ni tsínj nico' Cristo mán estado Judea man'ānj mánj. ²³ Maan si gunun ni sij cuento rian xi'ij. Nj gataj cuento daj: "Tsínj chran' yun'unj asij sini né', yyaj ni chéj sij a'mi sij si-nuguan' Yan'anj sisi guxuman ruhua né' guini'yaj né' Yan'anj. Nj asij sini nj huin ruhua sij sisi guere' nuguan' daj." Daj gataj ni ngüi daj. ²⁴ Nj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj xi'ij.

2

¹ Nj ngaa gachin xigan'anj yo', nj gan'anj ruhua' yūnj xuman' Jerusalén nga tsínj gu'naj Bernabé. Nj gan'anj tsínj gu'naj Tito nga únj nej. ² Nj gan'ān si hué daj digyán Yan'anj sisi gan'ān xuman' Jerusalén. Nj nahuin yu' ni tsínj huin rian ngāj. Nj natāj rian ni sij daj hua si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' a'mi rian án re' huin ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj hué daj gui'yā si na'uej ruhuāj si guere' nuguan' ga'mi rian ni ngüi nga nuguan' a'mi acuan' nej.

³ Nj guinicaaj dugüi' Tito ngāj huin sij tsínj griego. Sanj nun gui'yaj fuerza ni sij sisi guta' da'nga' nnee cúj Tito. ⁴ Nj hua go'ngo ni tsínj digya' yun'unj, nitaj si huin xanga' ni sij jnánj né'. Nj guixi'ij huí ni sij scanij né' sisi guini'i ni sij daj gahuin ní'nij né' rian si-ducuanj ni sij, gui'yaj Cristo. Daj si huin ruhua ni sij sisi dagahuin ruhua' yún né' si-ducuanj Moisés. ⁵ Sanj nj a 'ngo xico' nun duna únj si dagahuin únj si-nuguan' ni sij. Daj si huin ruhua únj sisi 'ueé gunaj nin' si-nuguan' Yan'anj nuguan' xanga' rian án re'.

⁶ Nj man go'ngo ni tsínj huin achij, ataj ni ngüi. (Sanj güendāj nj nitaj si ní'yanj un tsínj gahuin ni sij ni güi gachin. Daj si uyan hua daran' ni ngüi rian Yan'anj.) Nj güendāj nj nun ga'mi ni tsínj huin achij daj nj a 'ngo nuguan' naca riānj mánj.

⁷ Sanj nani'i ni tsínj huin achij daj sisi garun sun Yan'anj gan'anj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj hué daj garij sun Yan'anj Pedro gan'anj sij ga'mi sij nuguan' sa' rian ni ngüi israelita. ⁸ (Nj hué Yan'anj ga'nij Pedro gan'anj sij ga'mi sij nuguan' sa' scanij ni ngüi israelita. Nj daj rún' ga'nij Yan'anj Pedro rian ni tsínj daj, nj da'nga' daj ga'nij Yan'anj gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi 'na' anéj chrej.) ⁹ Ngaa nj nani'i tsínj gu'naj Jacobo nga Pedro nej, Juan nej, sisi gui'yaj Yan'anj sinduj riānj nga sun nan. Nj hua'nij tsínj daj huin achij scanij ni tsínj nico' Yan'anj xuman' Jerusalén. Sanj gahuin yya ruhua ni sij sisi huin nungüej únj Bernabé dugüi' ni sij. Nj ga'uej ruhua ni sij sisi gan'anj ga'mi nungüej únj nuguan' sa' rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj hué daj gan'anj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian ni ngüi israelita. ¹⁰ Maan si gachínj ni sij sisi gan'anun ruhua nungüej únj guini'yaj únj ni ngüi niqui. Sanj hua cuidado únj güenda chracuij únj ni ngüi daj.

Pablo reprende a Pedro en Antioquía

¹¹ Sanj ngaa guisij Pedro xuman' Antioquía, nj ga'mi huēj rian sij. Daj si nun hua sa' si gui'yaj sij. ¹² Daj si hua sini xa sij nga ni tsínj 'na' anéj chrej. Sanj ngaa guisij go'ngo ni tsínj 'na' rian Jacobo, nj guxun anéj sij man'an sij. Nj dunāj sij si xa sij nga ni tsínj daj. Daj si guxu'ui' sij ni'yaj sij ni tsínj 'yaj fuerza si guta' ni sí' da'nga' nnee cú'. ¹³ Nj hué daj guxun anéj ango ni tsínj israelita nej. Nj uyan gui'yaj Bernabé, si na'uej

ruhua sí' guinicaj dugüi' sí' nga ni tsínj 'na' anéj chrej daj.

14 Ní ngaa xacaj cuentāj sisi nitaj si 'yaj sa' ni sij daj rún' digyán sinuguan' Yan'anj rian né', ní gata gunun Pedro rian daran' ni tsínj man nahuin yu' yu'uj daj: "Hué re' huin tsínj israelita. Sanj acáj re' si-ducuanj ni tsínj 'na' anéj chrej. Ní nitaj si 'yáj re' daj rún' 'yaj ni tsínj israelita ga mánj. Hué dan ní un sin ní 'yáj re' fuerza sisi xacaj ni tsínj 'na' anéj chrej si-ducuanj ni tsínj israelita únj." Daj gatā gunun Pedro. 15 Ní asij ga'nga né', ní huin né' tsínj israelita. Ní sé tsínj 'yaj gaquin' 'na' anéj chrej huin né' mánj. 16 Ní ni'i né' sisi nitaj si gahuin sa' né' rian Yan'anj xi'í si dagahuin né' si a'nin' si-ley Moisés sun rian né'. Sanj gahuin sa' né' rian Yan'anj urin si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo. Ní hué daj guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo sisi gahuin sa' né' rian Yan'anj. Ní gahuin sa' né' xi'í si xuman ruhua né'. Sanj si gahuin sa' né' xi'í si dagahuin né' si a'nin' si-ley Moisés sun rian né' mánj. Daj si a 'ngo né' si gahuin sa' né' rian Yan'anj, gui'yaj si-ley Moisés mánj. 17 Ngaa ní sisi huin ruhua né' gahuin sa' né' rian Yan'anj, gui'yaj Cristo, ní xacaj né' cuenta sisi da'ui né' gaquin', ngaa ní huin ruhuaj gata sisi Cristo gui'yaj sisi da'ui né' gaquin' ní'. Sé daj huin mánj.

18 Ní sisi guere' 'ngo nuguan' gui'yā, ní nanicaj ruhua' yún nāgui'yā, ní huin ruhuaj gata sisi man'ānj nicaj gaquin' xi'í nuguan' daj. 19 Asij ná ní guinicōj si-ley Moisés. Sanj guere' ruhuāj, gui'yaj ley daj. Ní yyaj ní ga'ue guinicaj dugüi'ij nga Yan'anj. 20 Ní guinico' nuguan'ānj nga Cristo rian rugutsj. Xi'í daj ní sēj huin tsínj nne acuan'. Sanj Cristo huin si nne nimānj. Ní chrej achē acuan', ní hué daj 'yā xi'í si xuman ruhuāj ni'yā Jesucristo. Ní xi'í si ga 'i ruhua Cristo ni'yaj sij

man'ānj, ní gahui' sij rian rugutsj xi'ij. 21 Na'uej ruhuāj danicā sinduj gui'yaj Yan'anj riānj mánj. Daj si sisi ga'ue gahuin sa' né' rian Yan'anj, gui'yaj si-ley Moisés, ní huin ruhuaj gata sisi gahui' yun Cristo rian xi'í né'.

3

El Espíritu se recibe por la fe

1 Tsínj ní'yun huin ni é re' tsínj man estado Galacia. Ní un tsínj digya' yun'unj, ní na'ue dagahuin ni é re' nuguan' xanga' únj. Ngaa ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj, ní digyán yya únj rian ni é re' daj guinico' Jesucristo rian rugutsj gahui' sij xi'í ni é re'. 2 Huin ruhuāj sisi danicaj ni é re' nuguan' nachínj snan'ān. Ga'na' Espíritu Santo rian án re' gui'yaj sisi dagahuin ni é re' si-ley Moisés ní'. Asj ga'na' Espíritu Santo rian án re' xi'í si guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' nuguan' gunun ni é re' sa'. 3 Gaxi'i ni é re' gachéj ni é re' si-chej Yan'anj, gui'yaj Espíritu Santo. Sanj yyaj ní ani ruhua ni é re' sisi gache ni é re' nga si-fuerza man'an ni é re'. 4 Guiran' yun ni é re' ni sayun da ní'. Sé si guiran' yun a ni é re' mánj. 5 Ní riqui Yan'anj Espíritu Santo gane nga ni é re'. Ní gui'yaj Yan'anj si sa' scanij ni é re' nej. Sanj sé daj gui'yaj Yan'anj xi'í si dagahuin ni é re' rian si-ley Moisés mánj. Maan si hué daj gui'yaj Yan'anj xi'í si xuman ruhua ni é re' nga nuguan' sa' gunun ni é re'.

El pacto de Dios con Abraham

6 Ní asij ná guxuman ruhua tsínj gu'naj Abraham ni'yaj sij Yan'anj. Xi'í daj gataj Yan'anj sisi gahuin sa' sij rian Yan'anj. 7 Xi'í daj ní guini'i ni é re' sisi daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, ní huin ni sij da'nj si'nj Abraham.

8 Ní asij ná ní gataj si-nuguan' Yan'anj sisi gahuin sa' ni ngüi 'na' anéj chrej rian Yan'anj xi'í si guxuman ruhua ni sij guini'yaj ni

sij Yan'anj. Nj xi'í daj gataj Yan'anj 'ngo nuguan' sa' gunun Abraham: "Xi'í man'án re', nj gui'yā sinduj rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi." Daj gataj Yan'anj gunun Abraham.

⁹ Hué dan nj ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, nj gui'yaj nuguan'an Yan'anj sinduj rian ni sij nga Abraham, si hué daj guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij Yan'anj nej.

¹⁰ Nj daran' ni tsínj ani ruhua sisi tsínj sa' huin ni sij xi'í si dagahuin ni sij si-ley Moisés, nj ga ni'ya ni sij. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ga ni'ya daran' ni tsínj nun dagahuin sa' daran' si hua nica rian libro huin si-ley Yan'anj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ¹¹ Hué dan nj hua nica yya sisi nj a 'ngo né' si gahuin sa' né' rian Yan'anj xi'í si dagahuin né' si ataj ley daj mánj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Tsínj gahuin sa' rian Yan'anj, nj gane niganj sij xi'í si xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj." Daj gataj Yan'anj. ¹² Sé si-ley Moisés 'yaj sisi guxuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj mánj. Maan si gataj ley daj: "Tsínj dagahuin ley daj, nj gane niganj sij." Daj gataj ley daj.

¹³ Rún' huaj sisi ga ni'ya né' xi'í si na'ue dagahuin sa' né' si ataj ley daj. Sanj naru'ue Cristo rian si-gaquin' né'. Nj rún' huaj sisi hué Cristo ga ni'ya xi'í né'. (Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ga ni'ya daran' ni tsínj gahui' guinico' rian chrun." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.) ¹⁴ Nj hué daj guiran' Jesús sisi gahuin daj rún' gataj yya Yan'anj gunun Abraham asij ná. Ngaa nj xi'í Cristo Jesús, nj ga'ue gane Espiritu Santo niman ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, nj ga'ue gane Espiritu Santo niman daran' né'.

¹⁵ Gui'yó' cuenta daj 'yaj né' mán né' rian xungüi nan huin ín re' jnān nga xica'uī. Sisi nagui'yaj 'ngo tsínj daj yanj, nj ga'ui' sij si-firma sij, nj, nj a 'ngo ni ngüi si ga'ue dire' si garun sij mánj. ¹⁶ Nj hué ducúanj

daj huin sisi gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham nga da'ni si'ni sij. Nj sé si a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í daran' ni da'ni si'ni Abraham mánj. Sanj a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í urin da'nij sij huin Cristo.

¹⁷ Nuguan' a'mi huin nan: Gui'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' nga Abraham xi'í Cristo. Nj ngaa gachin gan'anj ciento táj ico chi' yo', nj ga'ui' Yan'anj ley rian Moisés. Sanj si ga'ue dire' ley daj si gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham mánj. ¹⁸ Nj sisi ana'uij né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga né' xi'í si-ley Moisés, nj huin ruhuaj gata sisi nitaj si ana'uij né' nga nuguan' sa' gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham. Sanj hua yya ana'uij né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga né' xi'í si gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham asij ná.

El propósito de la ley

¹⁹ Ngaa nj un sin ni'yanj si-ley Moisés, ruhua á re' únj. Hué si ga'na' ley daj sisi xacaj ni ngüi cuenta daj hua si-gaquin' ni sij. Nj gui'yaj Yan'anj sisi guinicaj sun ley daj da ga'na' da'ni si'ni Abraham huin Cristo. Nj hué sij huin tsínj xi'í gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham. Nj ga'ui' Yan'anj ley daj xi'í ni ángel. Nj digyán ni ángel ley daj rian Moisés. Ngaa nj digyán Moisés daj hua ley daj rian ni ngüi. ²⁰ Sanj güenda nuguan' sa' gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham, nj nitaj si achin 'ngo tsínj ga'mi xi'í Yan'anj mánj. Daj si urin Yan'anj huin. Nj ga'mi urin Yan'anj rian Abraham.

²¹ Nj nuguan' nan huin ruhuaj gata sisi unun' si-ley Moisés nga nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham ní'. Sé daj huin mánj. Nj sisi ley daj ga'ue gui'yaj sisi gane niganj né', ngaa nj ga'ue gahuin sa' né' rian Yan'anj xi'í si dagahuin né' si ataj ley daj. ²² Sanj ataj si-nuguan' Yan'anj sisi da'ui daran' ni ngüi gaquin'. Ngaa nj ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo, nj

ga'ue ganahuin ra'a ni sij nuguan' sa' gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham.

²³ Nĩ ngaa achin guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, nĩ daj rún' anumi 'ngo nne' yun', nĩ hué daj gui'yaj si-ley Moisés. Nĩ hué daj gui'yaj ley daj da güi digyán Yan'anj sisi guxuman ruhua né' ni'yaj né' Cristo. ²⁴ Nĩ dugumi ley daj rian né' da güi ga'na' Cristo. Ngaa nĩ ngaa guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, nĩ gahuin sa' né' rian Yan'anj. ²⁵ Nĩ xi'í si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, nĩ nitaj si dugumi ley daj né' ga mánj.

²⁶ Nĩ xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo Jesús, nĩ daran' ni é re' huin da'nij Yan'anj. ²⁷ Nĩ xi'í si gata' nnee ni é re' nga si-xugüi Cristo, nĩ nne Cristo chruhua niman án re'. Nĩ daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa ganahun sij 'ngo atsij naca, nĩ hué daj ganahuin naca ni é re', gui'yaj Cristo. ²⁸ Ngaa nĩ uyan huin ni tsínj israelita nga ni tsínj griego nej. Nĩ uyan huin tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue nga tsínj hua ní'nij rian nej. Nĩ uyan huin tsínj nga yun'unj xana nej. Daj si ngaa nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo, nĩ urin ni é re' huin. ²⁹ Nĩ sisi nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo, ngaa nĩ huin ni é re' da'nij si'nij Abraham. Nĩ nahuin ra'a ni é re' nuguan' sa' daj rún' gataj yya Yan'anj rian Abraham.

4

¹ Nĩ huin ruhuāj gatā sisi ngaa hua lij da'nij 'ngo tsínj daj, nĩ si'yaj chrej sij huin si'yaj sij. Sanĩ xi'í si hua lij sij, nĩ uyan huin sij nga ni tsínj 'yaj sun yun rian chrej sij. Nĩ si ga'ue nacaj sij si'yaj chrej sij mánj. ² Hua ni ngüi dugumi tsin' daj. Nĩ dugumi ni sí' si'yaj sij. Nĩ hué daj 'yaj ni sí' nga sij da guisij güi gataj chrej sij sisi nahuin ra'a sij si'yaj chrej sij. ³ Nĩ hué daj ran' né' nej. Ngaa ga lij né', nĩ dagahuin né' si-nuguan' ni yan'anj huin achij chruhua xungüi nan.

⁴ Sanĩ ngaa guisij güi huin ruhua Yan'anj xanga' riqui si sa' rian né', nĩ ga'nij Yan'anj xanga' da'ni ga'na' chruhua xungüi nan. Nĩ ga'nga sí', gui'yaj 'ngo yun'unj xana. Nĩ dagahuin ni dugüi' sí' si-ley Moisés ngaa gane sí' chruhua xungüi nan. ⁵ Nĩ ga'na' sí' sisi gahuin ní'nij né' rian ley daj, gui'yaj sí'. Nĩ huin ruhua Yan'anj sisi gahuin né' da'nij Yan'anj, gui'yaj sí'. ⁶ Nĩ xi'í si huin a ni é re' da'nij Yan'anj, nĩ ga'nij Yan'anj Si-Espíritu da'ni ga'na' gane chruhua niman né'. Nĩ ga'ue gataj né' gunun Yan'anj: "Chrej ni únj huín so', ataj né', aguáj né'", 'yaj Si-Espíritu da'nij Yan'anj. ⁷ Hué dan nĩ sé tsínj 'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue huin a ni é re' ga mánj. Sanĩ nahuin a ni é re' da'nij Yan'anj. Nĩ xi'í si huin a ni é re' da'nij Yan'anj, nĩ huin ruhua Yan'anj sisi nahuin ra'a á re' daran' nuguan' sa', gui'yaj Cristo.

Exhortación contra el volver a la esclavitud

⁸ Asij sini nĩ nun guini'i ni é re' Yan'anj xanga' mánj. Nĩ dagahuin ni é re' rian ango ni yan'anj sisi sé yan'anj xanga' huin mánj. ⁹ Sanĩ yyaj nĩ ni'i ni é re' Yan'anj xanga'. Asi sa' huin gatā sisi ni'i Yan'anj ni é re'. Hué dan nĩ daj ga'ue nanicaj ruhua' yún ni é re' nanico' ni é re' ni yan'anj niqui nitaj fuerza nicaj sisi gui'yaj sun yun ni é re' rian ni yan'anj da únj. ¹⁰ Gué ni é re' ga'i güi. Nĩ hua yahui gué ni é re', ataj á re' nej. Nĩ hua yo' gué é re', ataj á re' nej. ¹¹ Nani ruhuāj sisi gui'yaj sun yünj si-sun Yan'anj scanij ni é re'.

¹² Achínj jni'yā rian án re' sisi gahuin ni é re' daj rún' huínj huin ni é re' jnān nga xica'uī. Daj si gahuínj daj rún' huin ni é re'. Nitaj nunj guiran'anj, gui'yaj ni é re' mánj. ¹³ Hua ni'i ni é re' sisi asij sini ga'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni é re' xi'í 'ngo xi'i guida'a yünj. ¹⁴ Hué xi'i gui'yaj ga'nānj daj gahuin 'ngo

sayun guiran'ānj. Sanĭ nun gahuin ruhua ni é re', nĭ nun đanicaĭ ni é re' man'ānj xi'í xi'ĭ guiran'ānj da mánj. Nĭ nahuin ra'a sa' ni é re' man'ānj đaj rún' gahuinj 'ngo si-ángel Yan'anĭ, asi gahuinj đaj rún' gahuin man'an Jesucristo, ruhua á re'. ¹⁵ Nĭ un sin huin nĭ nitaj si niã' ruhua ni é re' ngāj, đaj rún' gahuin niã' ruhua ni é re' asĭj sini únj. Đaj si atã gunun ni é re' sisĭ ga'uej ruhua á re' guĭri ni é re' rundij rian án re' rĭqui ni é re' riānj. ¹⁶ Yyaj nĭ gahuinj 'ngo tsínj unun' nga ni é re' urin si ga'mĭ nuguan' xanga' rian án re', ruhua á re' ní'.

¹⁷ Nĭ ni tsínj digyán rian án re' đaj, nĭ xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni é re'. Sanĭ sé si huin sa' ruhua ni sij mánj. Đaj si huin ruhua ni sij sisĭ gahuin nĭni ni é re' rian únj. Ngaa nĭ guĭnico' ni é re' ni sij, ruhua ni sij. ¹⁸ Sisĭ huin sa' ruhua ni sij xi'í ni é re', ngaa nĭ dugu'naj huin sisĭ xicoj ruhua ni sij nĭ'yaj ni sij ni é re'. Nĭ hua niã' sisĭ nĭganĭ guĭ'yaj ni sij đaj. Nĭ sé urin ngaa nněj scanij ni é re' mánj. ¹⁹ Rún' huin da'nĭ lij huin ni é re' riānj. Nĭ đaj rún' chran' 'ngo yun'unĭ xana sayun ngaa achin ga'nga da'nĭj unĭ, nĭ hué đaj ran'ānj xi'í ni é re'. Nĭ ga guiran'ānj sayun xi'í ni é re' da guĭnicaj dugüi' sa' ni é re' nga Cristo. ²⁰ Nĭ huin ruhuāj sisĭ guĭman né' acuan' sisĭ ga'ue ñadunāj nuguan' a'mĭ nga ni é re'. Đaj si nun xugüi ruhuāj si guĭ'yã nga ni é re' mánj.

Alegoría de Sara y Agar

²¹ Huin ruhuāj sisĭ gataĭ yya á re' 'ngo nuguan' gunúnj: Nĭ huin ruhua á re' đagahuin a ni é re' si gataĭ si-ley Moisés, sanĭ gunun ni é re' si ataj ley da ní'. ²² Nĭ gataĭ ley đaj sisĭ hua huĭj da'nĭ sno'o tsínj gu'naj Abraham. Nĭ ga'nga 'ngo da'nĭj sij nga 'ngo yun'unĭ xana 'yaj sun yun ducua' sij. Nĭ ga'nga ango da'nĭj sij nga man'an niã' sij. ²³ Nĭ đaj rún' a'nga ango ni lij, nĭ hué đaj ga'nga da'nĭj yun'unĭ xana 'yaj sun yun đaj. Sanĭ ango

da'nĭj sij ga'nga nga man'an niã' sij huin tsínj xi'ĭ guĭ'yaj yya Yan'anĭ nga Abraham ngaa achin ga'nga lij đaj.

²⁴ Guĭ'yó' cuenta sisĭ đaj rún' huin nungüej yun'unĭ xana đaj, nĭ hué đaj huin huĭj nuguan' guĭ'yaj yya Yan'anĭ nga ni ngüi. Nĭ 'ngo nuguan' đaj huin 'ngo nuguan' guĭ'yaj yya Yan'anĭ nga Moisés chra' quĭj gu'naj Sinaí. Nĭ đaj rún' guĭ'yaj sun yun yun'unĭ gu'naj Agar ducua' Abraham, nĭ hué đaj huin nuguan' đaj. Nĭ ni tsínj đagahuin rian si-ley Moisés, nĭ nun gahuin ní'nĭj ni sij rian ley đaj. Đaj si a'nin' ley đaj sun rian ni sij. Nĭ yun'unĭ xana đaj gu'naj Agar. ²⁵ Nĭ đaj rún' huin Agar, nĭ hué đaj huin quĭj gu'naj Sinaí niquin' estado Arabia. Nĭ hua guĕ acaj ni tsínj mán xuman' Jerusalén cuenta nuguan' guĭ'yaj yya Yan'anĭ chra' quĭj gu'naj Sinaí huin si-ley Moisés. Nĭ nun gahuin ní'nĭj ni sij rian ley da mánj. ²⁶ Sanĭ hua ní'nĭj né' nne né' ango xuman' Jerusalén huin 'ngo xuman' ngaj da xata'. Nĭ đaj rún' nico' né' nni né' chruhua xungüi nan, nĭ da'nga' đaj nico' né' xuman' đaj.

²⁷ Đaj si gataĭ si-nuguan' Yan'anĭ:

Gahuin niã' ruhuá re' huin re' 'ngo yun'unĭ xana yatin nitaj da'nĭj re' ga'nga.

Nĭn' ruhua gahuin niã' ruhuá re' sisĭ huin re' 'ngo yun'unĭ xana nun ni'ĭ sayun ran' ni ngüi xana a'nga da'nĭj.

Đaj si gahuin nico' da'nĭj yun'unĭ xana nne urin đaj nga da'nĭj yun'unĭ xana hua niã'.

Đaj gataĭ si-nuguan' Yan'anĭ.

²⁸ Nĭ đaj rún' huin tsínj gu'naj Isaac huin né' huin ni é re' jnã' nga xica'ui. Hué né' huin ni tsínj xi'ĭ guĭ'yaj yya Yan'anĭ 'ngo nuguan' nga chrej Isaac. ²⁹ Sanĭ chran' yun'unĭ da'nĭj yun'unĭ xana guĭ'yaj sun yun đaj man'an Isaac. Nĭ hué đaj chran' yun'unĭ ni tsínj nico' si-ley Moisés né' huin né' ni tsínj gahuin sa', guĭ'yaj Espĭritu Santo man acuan'.

30 Sanj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Guiri re' xe' nungüej da'ni xana 'yaj sun yun daj. Daj si si ga'ue nahuin ra'a da'nij yun'unj xana daj ni rasun nga da'nij nungüej nica Abraham." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. 31 Xi'í daj ni sé da'nij yun'unj xana gui'yaj sun yun daj huin né' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Daj si nitaj si a'nin' si-ley Moisés sun rian né'. Sanj huin né' daj rún' huin da'nij nungüej nica Abraham.

5

Estad firmes en la libertad

1 Ni gui'yaj Cristo sisi gahuin ní'nij rian né'. Ngaa ni ga nica ruhua ni é re' xi'í si gahuin ní'nij ni é re'. Ni si nanicaj ruhua' yún ni é re' sisi dagahuin ni é re' rian ango nuguan' a'nin' sun rian ni é re' mánj.

2 Ni ganani chraquij ni é re' si ataj snan'an gunun ni é re', huinj Pablo. Ni sisi guta' ni sij da'nga' nnee cúj ni é re', ni huin ruhuaj gata sisi nitaj si ní'yanj si gui'yaj Cristo xi'í ni é re' mánj. 3 Ni ataj snan'an ruhua' yúnj rian án re' sisi daran' ni tsínj a'uej ruhua sisi guta' ni sij da'nga' nnee cúj ni sij, ni hua nian sisi dagahuin ni sij daran' si a'nin' si-ley Moisés rian ni sij. 4 Ni sisi ani ruhua ni é re' sisi gahuin sa' á re' rian Yan'anj xi'í si dagahuin ni é re' ley daj, ngaa ni gahuin nini ni é re' rian Cristo. Ni gahuin nini ni é re' rian sinduj gui'yaj Yan'anj nga né'. 5 Sanj Espíritu Santo 'yaj sisi ana'uij né' sisi gahuin sa' né' rian Yan'anj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo. 6 Ni sisi nicaj dugüi' né' nga Cristo Jesús, ni nitaj si 'ya sisi guitaj, asi si guitaj da'nga' nnee cúj né' mánj. Sanj ní'yanj yya sisi guxuman ró' ni'í' Cristo Jesús. Xi'í daj ni gahuin 'i ró' guini'í' ni dugüí'.

7 Hua sa' gachéj sini ni é re' si-chrej Yan'anj. Ngaa ni un tsínj gui'yaj, ni duna ni é re' sisi nun

dagahuin ni é re' nuguan' xanga' únj. 8 Ni Yan'anj gaquínj ni é re' sisi guinicaj dugüi' ni é re' nga Yan'anj. Ni sé Yan'anj gui'yaj sisi duna á re' nuguan' xanga' daj. 9 Ataj né' sisi doj xínj levadura 'yaj, ni ayu daran' ni quinj. Ni daj ró' 'yaj levadura daj, ni hué daj 'yaj nuguan' yya unun ni é re'. Sisi gunun né' doj nuguan' yya, ni ga'ue guere' daran' ni nuguan' sa' nun chruhua niman né'.

10 Ni hua xitinj ruhuāj rian Señor sisi uyan ga ruhua á re' ngāj. Sanj Yan'anj gui'yaj castigo tsínj chran' yun'unj ni é re'. Nitaj si gui'ya un tsínj gahuin mánj.

11 Ni sisi hua gue a'mī sisi guta' ni sij da'nga' ni ngüi, ni si chran' yun'unj ni tsínj israelita man'ānj huin ni é re' jnān nga xica'uī. Sanj a'mī rian ni ngüi sisi gahui' Jesús xi'í si-gaquin' né'. Xi'í daj ni unun' ni sij nga man'ānj. 12 Sanj xi'í ni tsínj chran' yun'unj ni é re' daj, ni huin ruhuāj sisi uyun ga'nin' ni sij man'an ni sij.

13 Ni ngaa gaquínj Yan'anj ni é re', ni gahuin ní'nij rian ni é re' huin ín re' jnān nga xica'uī. Sanj nitaj si huin ruhuaj gata sisi ga'ue xacaj ni é re' daran' chrej huin chrej huin ruhua nnee cúj ni é re' xacaj a'. Sa' huin sisi gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj á re' dugüi' ni é re'. Ni gui'yaj sun ni é re' xi'í dugüi' ni é re'. 14 Daj si daran' si-ley Yan'anj huin urin nuguan'. Ni nuguan' nan huin: "Gahuin 'i ruhua né' guini'yaj né' ni dugüi' né' daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' ni man'an né'". Ni sisi hué daj gui'yaj né', ni dagahuin né' daran' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. Daj gataj si-ley Yan'anj. 15 Ga cuidado ni é re' sisi si gunun' ni dugüi' ni é re' mánj. Ni si ga'mi ni é re' ni nuguan' quij xi'í ni dugüi' ni é re' mánj. Ni sisi hué daj gui'yaj ni é re', ni guere' ni dugüi' ni é re'.

Las obras de la carne y el fruto del Espíritu

¹⁶ Hué dan n̄i ataj snan'ān gunun ni é re' sisi x̄acaj ni é re' si-chrej Espíritu Santo. Ngaa n̄i s̄i gūi'yaj ni é re' daj rún' huin ruhua nnee cúj ni é re' mánj. ¹⁷ Daj si unun' si huin ruhua nnee cúj né' nga si huin ruhua Espíritu Santo. N̄i unun' Espíritu Santo nga si huin ruhua nnee cúj né'. N̄i n̄ini huin ruhua go'ngo n̄unḡue. Xi'í daj n̄i na'ue gūi'yaj ni é re' daj rún' huin ruhua ni é re' gūi'yaj á re' mánj. ¹⁸ San̄i sisi ga'uej ruhua á re' d̄igyán Espíritu Santo chrej gan'an̄j ni é re', n̄i nitaj si a'nin' si-ley Moisés sun rian ni é re' mánj.

¹⁹ Sé si 'i gūini'i ni é re' daj 'yaj ni tsínj 'yaj si huin ruhua nnee cúj ni sij. N̄i a'mi ni sij nga squira' ni sij. N̄i 'yaj ni sij ni rasun quij hua nej. N̄i 'yaj ni sij si na'aj nej. ²⁰ N̄i nico' ni sij ango yan'an̄j 'yaj ra'a ni sij. N̄i 'yaj stu'uj ni sij nej. N̄i nun huin xan' ruhua ni sij nga ni dugüi' ni sij. N̄i unun' ni sij nga dugüi' ni sij. N̄i xicoj ruhua ni sij nga dugüi' ni sij. N̄i yoo nan'an ruhua ni sij. N̄i huin ruhua ni sij sisi gahuin achij man'an ni sij. N̄i 'yaj ni sij sisi huin n̄ini go'ngo ni sij. N̄i 'yaj n̄ini ni sij 'ngo xi'nin' man'an ni sij. ²¹ N̄i huin ruhua ni sij n̄i'yaj ni sij si'yaj dugüi' ni sij. N̄i dagahui' ni sij níman nej. N̄i hua x̄ini ni sij. N̄i xa n̄asa' ni sij. N̄i 'yaj ni sij ango rasun quij daj rún' huin ruhua nnee cúj ni sij. N̄i asij sini, n̄i hua gataj chr̄unj rian án re', n̄i hué daj gataj ruhua' yūnj sisi daran' ni tsínj 'yaj ni gaquin' nan, n̄i s̄i gane ni sij rian nicaj sun Yan'an̄j mánj.

²² San̄i 'yaj Espíritu Santo sisi gahuin 'i ró' gūini'í' ni dugüi'. N̄i gahuin niā' ró'. N̄i gahuin din'inj ruhua né'. N̄i ga'nin' ruhua né' nga ni dugüi' né'. N̄i ga'mi sa' né' nej. N̄i gūi'yaj né' sinduj nga ni dugüi' né'. N̄i gūxuman ruhua né' nej. ²³ N̄i gahuin n̄i né' nej. N̄i gūnicaj sun né' rian man'an né'. N̄i sisi dagahuin né' ni nuguan' nan, gūi'yaj Espíritu

Santo, n̄i nitaj a 'ngo ley nicaj sun rian né' mánj. ²⁴ N̄i né', ni tsínj nicaj dugüi' nga Cristo, n̄i na'ue dagahuin né' si huin ruhua nnee cúj né' mánj. N̄i rún' huin sisi gahui' nuguan'an né' rian rugutsi nga Cristo. Hué dan n̄i guis̄ij si gūi'yaj né' si xi'i daj rún' huin ruhua nnee cúj né', gūi'yaj né'. ²⁵ Sisi gahuin sa' né', gūi'yaj Espíritu Santo, ngaa n̄i x̄acaj né' chrej d̄igyan Espíritu Santo rian né' nej. ²⁶ S̄i gūi'yaj nne né' mánj. N̄i s̄i chran' né' ni dugüi' né' mánj. N̄i s̄i gahuin xicoj ruhua né' gūini'i né' ni dugüi' né' mánj.

6

¹ N̄i sisi gūi'yaj 'ngo tsínj daj gaquin' gūini'i ni é re', n̄i sisi ni é re' huin tsínj xuman ruhua sa' ruhua, ngaa n̄i gan'an̄j chr̄acuij ni é re' sij sisi n̄anicaj ruhua sij, n̄i gūnicaj dugüi' ruhua' yún sij nga ni é re'. San̄i ga'mi naj ni é re' nga sij. N̄i ga cuidado ni é re' nun sa' nun d̄igya' yun'unj sichre ni é re' nej. ² N̄i chr̄acuij go'ngo' ni dugüi'. N̄i sisi hué daj gūi'yaj né', n̄i dagahuin né' nuguan' a'nin' Cristo sun rian né'. ³ N̄i sisi ani ruhua 'ngo tsínj nas̄inun̄j sisi huin achij sij, san̄i d̄igya' yun'unj sij man'an sij. ⁴ X̄acaj go'ngo né' cuenta daj 'yaj go'ngo né'. N̄i sisi 'yaj sa' né', n̄i ga'ue gahuin niā' ruhua né' nga si 'yaj né'. San̄i s̄i gataj né' sisi 'yaj sa' né' daj nga si 'yaj ni dugüi' né'. ⁵ Daj si xiráj go'ngo né' huin si ga cuidado né' nga si 'yaj man'an né'.

⁶ Tsínj gahuin chr̄un si-nuguan' Yan'an̄j, n̄i ga'ui' sij si achin rian tsínj d̄igyán nuguan' daj rian sij.

⁷ S̄i duna ni é re' sisi d̄igya' yun'unj 'ngo nuguan' snan'an̄j man'an án re' mánj. S̄i ga'ue d̄igya' yun'unj ni é re' Yan'an̄j mánj. Sisi 'yaj sa' 'ngo tsínj daj chruhua xungüi' nan, n̄i gahuin sa' rian sij. N̄i sisi 'yaj quij 'ngo tsínj daj, ni ga sayun rian sij. ⁸ Daj si sisi gūi'yaj 'ngo tsínj daj si huin ruhua nnee cúj sij gūi'yaj sij, n̄i guere' sij, gūi'yaj nuguan' daj. San̄i sisi gūi'yaj

'ngo tsínj daj si huin ruhua Espiritu Santo guí'yaj sij, n̄i gane n̄iganj sij, guí'yaj Espiritu Santo. ⁹ Ngaa n̄i s̄i ga'nin' ruhua né' si guí'yaj sa' né'. Daj si s̄is̄i guí'yaj fuerza né' nga nuguan' sa', n̄i hua 'ngo güi guí'yaj sa' Yan'anj rian né'. ¹⁰ Hué dan n̄i yyaj hua ní'nij rian né', n̄i guí'yaj sa' né' nga daran' ni ngüi. N̄i guí'yaj sa' doj né' nga ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj.

Pablo se gloria en la cruz de Cristo

¹¹ N̄i'yaj ni é re' s̄is̄i daj arünj letra xxi nan nga ra'āj. ¹² Ni tsínj a'nin' sun rian án re' s̄is̄i guítaj da'nga' nnee cúj ni é re', n̄i maan si huin ruhua ni sij s̄is̄i ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij. N̄i na'uej ruhua ni sij s̄is̄i chr̄an' yun'unj ni ngüi ni sij xi'í si gahui' Cristo rian rugutsi. ¹³ N̄i ni tsínj guítaj da'nga' nnee cúj ni sij, n̄i nun dagahuin ni sij si ataj si-ley Moisés mánj. San̄i maan si huin ruhua ni sij s̄is̄i guítaj da'nga' nnee cúj ni é re'. Ngaa n̄i gahuin nne ni sij s̄is̄i guítaj da'nga' nnee cúj ni é re', guí'yaj ni sij. ¹⁴ San̄i güendāj, n̄i na'uej ruhuāj s̄is̄i gahuin nnej. Maan si huin ruhuāj ga'mi sa'āj xi'í Señor Jesucristo huin tsínj gahui' rian rugutsi xi'í né'. Daj si xi'í si gahui' Cristo rian rugutsi, n̄i nitaj si ní'yanj si-chrej ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan riānj ga mánj. N̄i hua duna man'ānj si 'yaj ni ngüi daj. ¹⁵ N̄i ngaa n̄icaj dugüi' né' nga Cristo Jesús, n̄i nitaj si 'ya s̄is̄i guítaj da'nga' nnee cúj né', as̄i s̄i guítaj da'nga' nnee cúj né' a'. San̄i hua n̄ian si gahuin naca né', guí'yaj Cristo. ¹⁶ N̄i huin ruhuāj s̄is̄i gahuin din'inj rian daran' ni ngüi dagahuin nuguan' nan. N̄i nahuin 'i ruhua Yan'anj n̄i'ya ni ngüi daj ruhuāj. Daj si huin yya ni sij tsínj israelita rian Yan'anj.

¹⁷ N̄i güi gan'anj ne' rian, n̄i nitaj si huin ruhuāj s̄is̄i chr̄an' yun'unj ni é re' man'ānj. Daj si guiran' nnee cū sayun xi'í si huinj 'ngo tsínj 'yaj sun rian Jesús.

Bendición final

¹⁸ Huin ruhuāj s̄is̄i guí'yaj Señor Jesucristo sinduj niman daran' ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Amén.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS EFESIOS

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī huinj 'ngo tsínj apóstol tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nī hué daj huin ruhua Yan'anj si guí'yā. Nī arunj yanj carta nan a'nī rian a ni é re' huin ni é re' ni tsínj sa' rian Yan'anj man xuman' Efeso. Nī xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo Jesús. ² Nī huin ruhuāj sisi guí'yaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo sinduj rian ni é re'. Nī gahuin din'inj ruhua ni é re', guí'yaj nungüej sij, ruhuāj aj.

Bendiciones espirituales en Cristo

³ Ga'mi sa' né' rian Yan'anj huin chrej Señor Jesucristo. Nī da xata' riqui nin' ruhua Yan'anj daran' nuguan' sa' rian xi'í si nicaj dugüi' né' nga Cristo. ⁴ Hué dan nī asij guí'yaj Yan'anj xungüi, nī hua nacui Yan'anj né' sisi guinicaj dugüi' né' nga Cristo. Nī gahuin né' tsínj sa' rian Yan'anj tsínj nitaj si da'ui gaquin' mánj. Hué daj gani sa' ruhua Yan'anj xi'í né' asij ná sno'o. ⁵ Nī xi'í si 'i ruhua Yan'anj ni'ya né', nī gani ruhuaj gahuin né' da'ni xi'í Jesucristo. Daj si da'nga' daj garan' ruhua Yan'anj si guí'ya nga né'. ⁶ Nī xi'í daj ga'mi sa' né' rian Yan'anj xi'í si nico sinduj riqui Yan'anj rian né'. Nī hué daj guí'yaj Yan'anj sinduj rian né' xi'í si nico' né' Cristo. Nī 'i ruhua Yan'anj ni'ya sí'.

⁷ Nī naránj si-tun man'an sí' rian si-gaquin' né'. Nī guinicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' né'. Daj si ducu gani sa' ruhua Yan'anj xi'í né'. ⁸ Nī sinduj riquij rian né' 'yaj sisi gahuin chrún né' daj guí'yaj sa' né', nī daj gunun sa' né'. ⁹ Nī huin ruhua Yan'anj sisi xacaj né' cuenta daj hua

nuguan' naca huin nuguan' a'mi xi'í daj huin ruhua man'an Yan'anj guí'ya xi'í né' huin né' ni tsínj nico' Jesús. ¹⁰ Daj si güi ganahuij xungüi, nī huin ruhua Yan'anj sisi ganahuin nuguan'an daran' si man xata' nga daran' si man rian xungüi nan. Ngaa nī guinicaj sun Cristo rian daran'anj.

¹¹ Nī xi'í Cristo, nī ganacui Yan'anj ni únj. Nī nahuin ra'a únj ni rasun riqui Yan'anj rian únj. Nī hué daj hua gani ruhua Yan'anj xi'í únj. Nī Yan'anj 'yaj daran'anj daj rún' aran' ruhuaj. ¹² Nī hué ni únj huin tsínj gana'uij sini sisi guí'yaj sa' Cristo nga ni únj. Nī xi'í daj nī nata' ni únj sisi dugu'naj 'yaj man'an Yan'anj.

¹³ Nī xi'í Cristo hué daj gahuin nga ni é re' nej. Daj si ngaa gunun ni é re' nuguan' xanga' huin nuguan' ataj sisi nacaj Yan'anj ni é re', nī guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo. Nī daj rún' 'yaj ni tsínj nicaj sun ngaa ru'man ni sij sello rian ni yanj, nī hué daj guí'yaj yya Yan'anj nga á re' ngaa riqui Yan'anj Espíritu Santo rian án re'. Xi'í daj, nī ni'i yya ni é re' sisi huin ni é re' da'nij Yan'anj. ¹⁴ Nī xi'í si riqui Yan'anj Espíritu Santo rian né', nī ni'i yya né' sisi nahuin ra'a né' daran' nuguan' sa' hua gataj yya Yan'anj si riquij rian né'. Ngaa nī ga'mi sa' daran' né' xi'í si hua 'ueé Yan'anj.

El espíritu de sabiduría y de revelación

¹⁵ Hué dan nī gunun man'anj nuguan' sisi guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Señor Jesús. Nī gunun man'anj nuguan' sisi 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni tsínj sa' nico' Yan'anj nej. ¹⁶ Xi'í daj nī nitaj si a'nin' ruhuāj naga'uij si guruhua Yan'anj xi'í ni é re' mánj. Nī nanun ruhuāj ngaa achínj jni'yā rian Yan'anj xi'í ni é re'. ¹⁷ Nī hua 'ueé Yan'anj huin chrej Jesucristo. Nī achínj jni'yā rian Yan'anj sisi riqui Yan'anj nuguan' chrún sa' gunun

niman án re'. Nj achínj jni'yā sisi gunun sa' ni é re' nuguan' digyán Yan'anj chruhua niman ni é re'. Ngaa nj guini'i sa' ni é re' man'an Yan'anj nej.

¹⁸ Nj achínj jni'yā rian man'an Yan'anj sisi gara da'nga' ruhua ni é re' daj hua si sa' ana'uij ni é re' si riqui Yan'anj rian án re'. Daj si gaquinj Yan'anj ni é re' sisi guinicaj dugüi' ni é re' nga man'an Yan'anj. Nj nin' ruhua hua sa' si riqui Yan'anj rian né', tsínj sa' nico' Yan'anj anj. ¹⁹⁻²⁰ Nj achínj jni'yā rian Yan'anj sisi guini'i ni é re' daj nicaj Yan'anj nin' ruhua fuerza xi'í né' huin né' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nj hué fuerza daj digyán Yan'anj rian ni ngüi ngaa ganá'nij Cristo scanij ni niman. Nj gui'yaj Yan'anj sisi gane sí' ne' chrej ra'a sa' Yan'anj xata'. ²¹ Nj gui'yaj Yan'anj sisi guinicaj Cristo sun rian daran' gobierno nga rian daran' yan'anj man chruhua xungüi nej, rian daran' tsínj huin achij nej, daran' fuerza man chruhua xungüi nan nej. Nj hué daj guinicaj Cristo sun ango xungüi ga'na' nej. ²² Nj gui'yaj Yan'anj sisi gahuin achij Jesús rian daran' ni rasun. Nj ga'ui' Yan'anj sisi guinicaj Cristo sun rian daran' ni rasun xi'í né' ni tsínj nico' Yan'anj. ²³ Nj daj rún' huin nnee cúj Cristo, nj hué daj huin né'. Nj nnee cúj Cristo huin daran' ni ngüi nico' Yan'anj. Nj nin' gachra' riqui Cristo si-nuguan' sij rian daran' ni ngüi.

2

Salvos por gracia

¹ Asij sini nj daj rún' huin ni niman huin ni é re', gui'yaj ni nuguan' quij nga ni gaquin' da'ui ni é re'. Sanj ga ni'na' niman án re', gui'yaj Cristo aj. ² Nj asij sini gachéj ni é re' daj rún' chéj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan nej. Nj gui'yaj ni é re' si garan' ruhua sichre huin si nne rian hua rumi'. Nj sichre nicaj sun rian ni ngüi na'uej ruhua

dagahuin rian Yan'anj anj. ³ Nj daj rún' 'yaj ni ngüi daj, nj hué daj gachéj daran' né' asij sini. Nj gui'yaj né' si garan' ruhua nnee cúj né'. Nj dagahuin né' nuguan' quij si gani ruhua niman né'. Xi'í daj nj hua nian gahuin daran' né' castigo daj rún' gahuin castigo ni ngüi na'ue dagahuin rian Yan'anj daj.

⁴ Sanj nin' ruhua nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya né'. Daj si nin' ruhua 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. ⁵ Nj nunj si rún' huin niman huin né' xi'í gaquin' gui'yaj né', sanj riqui Yan'anj sisi ga ni'na' nuguan'an né' nga Cristo. (Ni nacaj Yan'anj ni é re' xi'í sinduj riqui Yan'anj rian ni é re'.) ⁶ Nj ganá'nij nuguan'an né' nga Cristo Jesús, gui'yaj Yan'anj. Nj gui'yaj Yan'anj sisi gane né' nga Cristo xata' aj. ⁷ Ngaa nj ni güi gane né' xata', nj ga'ue digyán Yan'anj rian né' daj nico huin sinduj gui'yaj Yan'anj xi'í né'. Nj ga'ue guini'i né' sisi nin' ruhua gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya né' xi'í si nico' né' Cristo Jesús.

⁸ Nj nacaj Yan'anj ni é re' xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Nj hué nan huin 'ngo sinduj riqui Yan'anj rian ni é re'. Sé xi'í si gui'yaj sa' ni é re' huin si ganacaj Yan'anj ni é re' manj. Sanj huin 'ngo sinduj 'yaj Yan'anj rian ni é re' aj. ⁹ Nj sé xi'í si 'yaj sa' né', nj nacaj Yan'anj né' manj. Daj si na'uej ruhua Yan'anj ga'mi xacan né' sisi tsínj sa' huin né'. ¹⁰ Nj Yan'anj gui'yaj né' xi'í si guinico' né' Cristo Jesús. Xi'í daj nj ga'ue gui'yaj sa' né'. Daj si asij sini yan, nj hué daj gani ruhua Yan'anj sisi gui'yaj sa' né' xi'í Cristo Jesús aj.

Reconciliación por medio de la cruz

¹¹ Hué dan nj gananan ruhua a ni é re' sisi sé tsínj israelita huin ni é re' manj. Nj asij sini nj dugu'naj ni tsínj israelita ni é re' sisi huin ni é re' ni tsínj nun guta' ni sij da'nga' nnee cúj ni é re' manj. Nj hué man'an ni

sij huin ni tsínj guta' da'nga' nnee cúj ni sij. ¹² Nì gananun ruhua ni é re' sisi asij sini, nì gahuin anéj ni é re' rian Cristo. Nì gahuin anéj ni é re' rian ni únj ni tsínj israelita nej. Nì nun guñi'i ni é re' daj hua nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni tsínj israelita asij ná nga nuguan' gataj yya Yan'anj rian ni sij nej. Nì asij sini ngaa mán ni é re' xungüi nan, ni nun guñi'i ni é re' Yan'anj mánj. Nì nun gana'uij ni é re' sisi gui'yaj Yan'anj nuguan' sa' rian án re' nej mánj. ¹³ Sanj yyaj nì nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo Jesús. Asij sini gahuin anéj ni é re' rian Cristo. Sanj yyaj nì gahuin nichrun' ni é re' rian sij xi'í si gayanj si-tun man'an sij.

¹⁴ Cristo gui'yaj sisi gahuin din'inj ruhua né'. Nì hué sij gui'yaj sisi urin xuman' huin ni ngüi israelita nga ni ngüi 'na' anéj chrej. Nì duguane Cristo xingá huin si xi'i unun' nungüej xuman' daj. Nì xingá daj gui'yaj sisi gahuin anéj nungüej xuman' da aj. ¹⁵ Nì ngaa gahui' Cristo, nì gui'yaj sij sisi si ga'nin' si-ley Moisés sun rian né' ga mánj. Nì gui'yaj Cristo sisi gahuin nungüej xuman' daj urin xuman' naca sisi guñicaj dugüi' ni ngüi daj nga sij. Nì hué daj gui'yaj sij sisi gahuin din'inj rian daran' né'. ¹⁶ Nì ngaa gahui' Cristo rian rugutsj, nì gui'yaj sij sisi na'mi nungüej xuman' daj. Nì gui'yaj sij sisi gahuin din'inj ruhua nungüej xuman' daj nga Yan'anj. Ngaa nì gahuin nungüej rian xuman' daj urin nnee cúj Cristo aj.

¹⁷ Hué dan nì ga'na' Cristo, nì ga'mi sij nuguan' sa' rian án re' ni tsínj 'na' anéj chrej nga rian ni únj ni tsínj israelita sisi gahuin din'inj ruhua né' guñman daran' né' nga Yan'anj anj. ¹⁸ Nì xi'í Cristo nì ga'ue gahuin nichrun' daran' né' rian chrej né', gui'yaj man'an Espíritu Santo.

¹⁹ Xi'í daj nì sé tsínj 'na' anéj chrej huin ni é re' ga mánj. Nì nitaj si man ni é re' ne' xe' xánj ni é re'

mánj. Sanj yyaj nì hua si-chrej ni é re' nga ango ni tsínj sa' nico' Yan'anj sisi guñicaj dugüi' daran' né' nga Yan'anj anj. ²⁰ Nì daj rún' huin 'ngo hue' sa' huin ni é re'. Nì ni tsínj apóstol, ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo yyaj nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, nì hué ni sij huin ni yej ngaj xi'í hue' daj. Nì yej sa' nan huin achij rian daran' ni yej ngaj xi'í hue' daj. Nì hué Jesucristo huin yej ran nan nne si-cúj hue' aj. ²¹ Hué dan nì 'ngo chré' ga daran' né' huin né' ni ngüi nico' Jesucristo. Ngaa nì 'ngo naxuman nuhui sa'. Nì nuhui daj huin daran' né' ni ngüi nico' man'an Señor. ²² Nì xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Jesucristo, nì gahuin nuguan'an ni é re' nga ango ni ngüi gahuin nuhui daj. Nì huaj naxuman 'ngo hue' sa' huin ducúa Yan'anj rian nne Espíritu Santo aj.

3

Ministerio de Pablo a los gentiles

¹ Huéj huin Pablo. Nì nünj ducuaga' xi'í si nico' man'anj Cristo Jesús. Nì ran'anj sayun nan xi'í si ga'mi nuguan' sa' rian ni é re' huin ni é re' ni tsínj 'na' anéj chrej. ² Nì ani ruhuāj sisi hua gunun ni é re' daj gui'yaj Yan'anj sinduj, ni garasun Yan'anj sun nan gui'yaj sünj xi'í ni é re' aj. ³ Nì digyán Yan'anj 'ngo nuguan' riánj huin 'ngo nuguan' nun guñi'i ni ngüi guimán asij ná. Nì hua garünj doj nuguan' nan rian yanj ga'nī rian ni é re'. ⁴ Nì ngaa gaya ni é re' yanj daj, nì ga'ue xacaj ni é re' cuenta sisi ni'inj nuguan' nun guñi'i ni ngüi xi'í Cristo aj. ⁵ Nì asij ná nì nun digyán Yan'anj ni nuguan' daj rian ni ngüi mánj. Sanj yyaj nì digyán Espíritu Santo ni nuguan' daj rian ni apóstol ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi nga ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj huin ni sij ni tsínj hua sa' chruhua niman. ⁶ Nì nuguan' nun guñi'i ni ngüi huin sisi nahuin ra'a nuguan'an ni ngüi

'na' anéj chrej nga ni ngüi israelita nuguan' sa' gui'yaj yya Yan'anj nga ni tsínj israelita asij ná. Ní daj rún' huin urin nnee cú', hué daj huin daran' né'. Ní guinicaj dugüi' daran' né' nahuin ra'a né' nuguan' sa' gataj yya Yan'anj rian ni tsínj israelita. Ní hua nahuin ra'a á re' nuguan' sa' da aj.

⁷ Ní Yan'anj gui'yaj sisi gahuinj 'ngo tsínj nata' nuguan' sa' daj rian ni ngüi. Ní sun daj huin 'ngo sinduj riqui Yan'anj riānj. Ní gahuin nucua'j gui'yaj sūnj, gui'yaj Yan'anj anj. ⁸ Huéj huin tsínj hua lij doj daj nga daran' ni tsínj sa' nico' Yan'anj. Saní riqui Yan'anj sinduj riānj sisi gan'anj ga'mi nuguan' sa' scanij ni ngüi 'na' anéj chrej. Ní na'ue nari'ij daj hua nico nuguan' sa' 'na' xi'í Cristo aj. ⁹ Ní garasun Yan'anj man'anj sisi gataj yyāj rian daran' ni ngüi daj hua nuguan' gari huí Yan'anj asij ná rian ni ngüi. Ní Yan'anj gui'yaj daran'anj. ¹⁰ Ní hué daj gahuin yyaj sisi guini'i ni si huin achij mán xata' daj chrun man'an Yan'anj. Ní guini'i ni si huin achij daj xi'í si digyán né' ni tsínj nico' Yan'anj daj ni'i sa' Yan'anj daran'anj. ¹¹ Ní hué daj gui'yaj Yan'anj daj rún' gani ruhua man'an asij ná sno'o. Ní gahuin yya si gani ruhua Yan'anj xi'í si ga'na' Señor Jesucristo chruhua xungüi nan. ¹² Ní xi'í si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, ní ga'ue gahuin nichrun' né' gachinj jni'yaj né' rian Yan'anj anj. Ní si guxu'ui' né' mánj.

¹³ Hué daj ní achínj jni'yā rian án re' sisi si gahuin ruhua á re' xi'í si ran'anj sayun xi'í ni é re' mánj. Daj si gahui sa' ni é re' xi'í sayun ran'anj nan anj.

El amor que excede a todo conocimiento

¹⁴ Hué dan ní xi'í nuguan' nan, ní guiniquin' ráj dacō rian chrej Señor Jesucristo. ¹⁵ Ní Yan'anj huin chrej daran' ni xi'nin' ni tsínj man rian xungüi nga ni si man xata' nej.

¹⁶ Ní achínj jni'yā rian Yan'anj sisi nari' nucua'j niman án re', gui'yaj Espíritu Santo. Ní ga'ue chracuij Yan'anj man'an ni é re' xi'í si hua nico rasun sa' rian Yan'anj anj. ¹⁷ Ní achínj jni'yā sisi gane xanga' Cristo chruhua niman ni é re' xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' sij. Ngaa ní ga nica ruhua ni é re' xi'í si 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re' aj. ¹⁸ Hué dan ní ga'ue gara da'nga' ruhua ni é re' nga daran' ni ngüi sa' nico' Yan'anj sisi 'i nico ruhua Cristo ni'yaj sij né'. Ní daj rún' hua 'ngo si gara' nico, ní hué daj 'i ruhua Cristo ni'yaj sij né'. Ní daj rún' hua 'ngo si xe'e nico hué daj huaj nej. Ní daj rún' hua 'ngo si gunun nico, ní hué daj huaj nej. Ní daj rún' hua 'ngo si xacan nico hué daj huaj nej. ¹⁹ Ní achínj jni'yā rian Yan'anj sisi guini'i ni é re' daj 'i nico ruhua Cristo ni'yaj sij ni é re'. Ní na'ue gunucua'j né' guini'i né' daj hua nico nuguan' nan. Hué dan ní xi'í si 'i nico ruhua Cristo ni'yaj sij né', ní ga'ue gahuin sa' né' daj rún' hua man'an Yan'anj.

²⁰ Yyaj ní gataj daran' né' sisi hua sa' nin' ruhua Yan'anj. Ní nicaj Yan'anj fuerza guí'ya nico daj nga si achínj né' nga si ani ruhua né' nej. Ní ga'ue guí'yaj sa' né' xi'í si nne Yan'anj nga né'. ²¹ Yan'anj huin si sa' gataj daran' né' huin né' ni tsínj nico' Jesucristo. Ní Jesucristo digyán sisi hua sa' nin' ruhua Yan'anj nej. Ngaa ní niganj ga'mi sa' daran' né' rian Yan'anj anj. Amén.

4

La unidad del Espíritu

¹ Nūnj ducuaga' xi'í si nico' man'anj Señor. Ní achínj jni'yā rian án re' sisi gachre sa' ni é re' rian Yan'anj anj. Daj si hua yya gaquínj Yan'anj ni é re' sisi gache sa' ni é re' chruhua xungüi nan. ² Ní gui'yaj ni é re' sisi gahuin ni é re' 'ngo lij rian ni dugüi' ni é re'. Ní ga'mi sa' ni é re' rian ni sij nej. Ní ga'nin' ruhua ni é re' nga ni dugüi' ni é re'.

Ni gahuin 'i ruhua á re' ngaa nun aran' ruhua á re' si 'yaj ni dugüi' ni é re' nej. ³ Ni niganj ganahuij ruhua ni é re' sisi guinicaj dugüi' uyan daran' ni é re'. Daj si chracuij Espíritu Santo sisi hué daj gui'yaj ni é re' xi'í si hua din'inj guiman án re' nga ni dugüi' ni é re'. Ni hué daj gui'yaj ni é re' xi'í si gahuin din'inj ruhua ni é re', gui'yaj Cristo aj. ⁴ Ni urin nnee cúj Cristo huin daran' né'. Ni hua urin Espíritu Santo nne chruhua niman daran' né'. Ni gahuin yya ruhua né' sisi gaquínj Yan'anj né'. Ni uyan ana'uij daran' né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga né'. ⁵ Ni hua urin Señor nicaj sun rian né'. Ni urin nuguan' sa' xuman ruhua né'. Ni gata' nnee daran' né' xi'í urin Jesucristo. ⁶ Ni hua urin Yan'anj huin chrej daran' né'. Ni Yan'anj nicaj sun rian daran'anj. Ni 'yaj sun Yan'anj niman daran' né'. Ni nne Yan'anj nga daran' né' aj.

⁷ Sanj hua ganahuin ra'a da go'ngo né' sinduj daj rún' huin ruhua Cristo riqui sí' rian né'. ⁸ Ni xi'í daj gataj si-nuguan' Yan'anj:

Ngaa gahui Cristo xata', ni nicaj sij ni tsínj hua anumi gan'anj sij. Ni ga'ui' sij sun sa' rian ni ngüi' aj. Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

⁹ Ni nuguan' nan ataj sisi hua gahui sij xata'. Ngaa ni huin ruhuaj gata sisi hua sini ga'na' sij ne' nica' ruhua xungüi' nan. ¹⁰ Ni tsínj ga'na' nan hué gue' sij nahui nan' xata' rian hua xacan nin' ruhua. Ni xi'í daj nicaj sun sij rian daran'anj.

¹¹ Ni riqui Cristo sisi gahuin da'aj né' apóstol tsínj gan'anj ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi'. Ni gahuin ango né' tsínj ga'mi nuguan' digyan Yan'anj rian sí'. Ni gahuin ango né' tsínj ganata' nuguan' sa' sisi ganacaj Yan'anj ni ngüi'. Ni gahuin ango né' tsínj dugumi ngaa nahuin yu' ni ngüi' nico' Yan'anj. Ni gahuin ango né' tsínj digyan si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi' aj. ¹² Ni hué daj huin ruhua Cristo gui'yaj sij nga go'ngo né' sisi gahuin nica ruhua né' huin

né' ni tsínj hua sa' rian Yan'anj. Ngaa ni gui'yaj sun né' chracuij né' ni dugüi' né' ni tsínj nico' Cristo. Ngaa ni gahuin sa' niman né' huin né' nnee cúj Cristo. ¹³ Ngaa ni daran' né' guinicaj dugüi' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Cristo. Ni gara da'nga' ruhua né' daj hua da'núj Yan'anj. Ni guisij né' gahuin ran niman né'. Ngaa ni ga'ue guini'i ni ngüi' sisi hua yya nne Cristo niman né'.

¹⁴ Ngaa ni si gahuin né' daj rún' huin ni tsin' mánj. Daj si nico' huaj naduna si ani ruhua anin'inj. Ni sé si 'i xuman ruhua anin'inj daran' ni nuguan' unun mánj. Ni si gui'yaj né' daj rún' 'yaj ni tsin' mánj. Ni si guxuman ruhua né' si-nuguan' ni tsínj chrún achéj digya' yun'unj ni ngüi' mánj. ¹⁵ Ni ga'mi xanga' né' rian ni dugüi' né' xi'í si 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Ngaa ni ga'ue gahuin ran ruhua né', ni guinicaj dugüi' uyan né' nga Cristo. Ni nicaj sun Cristo rian nnee cúj sij huin daran' né' aj. ¹⁶ Ni xi'í Cristo ni 'yaj sun sa' nnee cúj sij huin né'. Ni daj rún' nicaj dugüi' nin' nnee cúj né', ni hué daj nicaj dugüi' né' nga ni dugüi' né' ni tsínj nico' Yan'anj. Daj si 'yaj fuerza daran' né' sisi uyan guinicaj dugüi' daran' né'. Ni huaj gahuin ran ruhua né', 'yaj si-nuguan' Yan'anj xi'í si 'i ró' ni'í ni dugüi' aj.

La nueva vida en Cristo

¹⁷ Ni hué nuguan' nan ataj snan'án gunun ni é re' xi'í si nico' né' Señor. Yyaj ni si gui'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj nun ni'i Yan'anj ni tsínj 'na' anéj chrej mánj. Daj si nitaj si ní'yanj si ani ruhua ni sij mánj. ¹⁸ Ni hua rumi' chruhua niman ni sij. Ni gahuin anéj ni sij rian chrej sa' riqui Yan'anj rian ni ngüi'. Daj si nunun ni sij si so'o ni sij aj. ¹⁹ Ni nitaj si nahuij ruhua ni sij xi'í gaquin' 'yaj ni sij. Ni aran' ruhua ni sij gui'yaj ni sij si aran' ruhua nnee cúj ni sij, gui'yaj ni sij.

20 Sanj nun guñi'i ni é re' Cristo sisi hué daj gui'yaj ni é re' mánj. 21 Ni xanga' gunun ni é re' xi'í Cristo. Ni gahuin chrún ni é re' si-nuguan' sij. Daj si si-nuguan' sij huin nuguan' xanga' aj. 22 Ni duna ni é re' si xi'í gui'yaj ni é re' asij sini. Daj si si gui'yaj ni é re' daj huin 'ngo si xi'í digya' yun'unj man'an ni é re'. 23 Sanj nahuin naca niman ni é re' xi'í si aní ruhua ni é re' aj. 24 Ni gahuin ni é re' ni ngüi naca, gui'yaj Yan'anj. Ni daj rún' huin man'an Yan'anj huin ni ngüi naca daj. Ngaa ni gui'yaj nica xanga' ni é re', ni gahuin sa' ni é re', gui'yaj Yan'anj anj.

25 Hué dan ni si ga'man ruhua á re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Daj si nicaj dugüi' né' huin daran' né' nnee cúj Cristo. 26 Ni sisi ga'man ruhua ni é re', ni si gui'yaj ni é re' gaquin' mánj. Ni si ga'man nugüi ruhua á re' mánj. 27 Ni si ga'ui' ni é re' chrej rian sichre sisi gatsij sichre niman án re' mánj. 28 Tsínj gui'yaj tu, ni duna sij si gui'yaj tu sij aj. Ni gaxi'i sij gui'yaj sun sij sun sa'. Ngaa ni ga'ue guiri' sij si ga'ui' sij rian ni ngüi niqúi aj. 29 Si ga'uej ruhua á re' ga'mi ni é re' nuguan' quij. Sanj ganahuij ruhua á re' ga'mi ni é re' nuguan' sa' huin nuguan' achin rian ni dugüi' ni é re'. Ngaa ni gahuin sa' doj ni tsínj gunun nuguan' ga'mi ni é re' sisi sa' ga'mi ni é re' aj.

30 Si gui'yaj ni é re' si ganani ruhua Espíritu Santo mánj. Ni daj rún' 'yaj ni tsínj a'ui' sello rian yanj, ni hué daj 'yaj Yan'anj nga né'. Daj si riqui Yan'anj Espíritu Santo rian né' sisi gahuin nini né' da güi ga'na' nacaj Yan'anj né'. 31 Duna ni é re' si nan'an ruhua ni é re' aj. Ni duna á re' si a'man ruhua á re' nej. Ni si gunun' ni é re' nga ni dugüi' í re' mánj. Ni si gaguaj ni é re' nga ni dugüi' ni é re' mánj. Ni si ga'mi ni é re' nuguan' quij xi'í 'ngo dugüi' ni é re' mánj. Ni duna ni é re' daran' nuguan' quij hua da aj. 32 Ni ga sa' ni

é re' nga ni dugüi' ni é re'. Ni nahuin 'i ruhua go'ngo ni é re' guñi'yaj a ni é re' nga ni dugüi' ni é re' nej. Ni guñicaj ni é re' niman nico rian ni dugüi' ni é re' daj rún' guñicaj Yan'anj niman nico rian ni é re' xi'í Cristo aj.

5

Andad como hijos de luz

1 Hué ni é re' huin da'nij Yan'anj. Ni 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Ngaa ni gui'yaj fuerza ni é re' sisi gahuin ni é re' daj rún' huin Yan'anj anj. 2 Daran' si gui'yaj ni é re', ni gahuin 'i ruhua ni é re' nga ni dugüi' ni é re' daj rún' gahuin 'i ruhua Cristo ni'yaj sij né'. Ni naga'ui' sij man'an sij rian Yan'anj xi'í né'. Ni gahuin sij 'ngo ofrenda gahui' sij. Ni garan' ruhua Yan'anj si gui'yaj sij.

3 Yyaj ni huin ni é re' tsínj sa' nico' Yan'anj. Ngaa ni a 'ngo ni nuguan' si ga'ue ga'mi ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj nuna xi'í squira' ni sij mánj. Ni si ga'mi ni é re' xi'í ango nuguan' quij mánj. Ni si gahuin ruhua ni é re' nga si'yaj dugüi' ni é re' nej mánj. 4 Ni si ga'mi ni é re' nuguan' snan'anj rian dugüi' ni é re' nga nuguan' ni'yun nej, nuguan' huin ducu ruhua ni é re' nej mánj. Daj si nitaj si hua sa' nuguan' daj si ga'mi ni é re' mánj. Maan si ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj anj. 5 Ni hua tsínj a'mi nga squira' sij. Ni hua tsínj 'yaj ango nuguan' quij hua nej. Ni hua tsínj huin ruhua nga si'yaj dugüi' sij. Ni uyan 'yaj tsínj daj nga ni tsínj nico' ango yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Ni ni'i ni é re' sisi si ga'ue gatu ni tsínj 'yaj quij daj rian nicaj sun Cristo nga Yan'anj mánj.

6 Si duna ni é re' si ga'mi ni tsínj nuguan' digya' yun'unj huin nuguan' nitaj si ní'yanj rian ni é re' mánj. Daj si xi'í ni nuguan' digya' yun'unj daj, ni gahuin castigo ni tsínj na'ue dagahuin si ataj Yan'anj. 7 Ngaa ni si guñicaj dugüi' ni é re' nga ni tsínj digya' yun'unj da mánj.

8 Asij sini n̄i daj rún' rian r̄umi' gahuin ni é re'. San̄i xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Señor yyaj, n̄i daj rún' huin rian xiguin sa' huin ni é re'. Xi'í daj gache ni é re' daj rún' chéj ni tsínj chéj rian xiguin sa' aj. 9 (Tsínj chéj rian xiguin sa' daj, n̄i a'mi sa' sij. N̄i 'yaj n̄ica sij nej. N̄i a'mi sij nuguan' xanga' nej.) 10 N̄i guiyaj fuerza ni é re' sisi guiyaj sun ni é re' daj rún' aran' ruhua Señor aj.

11 N̄i s̄i guinicaj dugüi' ni é re' nga ni tsínj xi'í huin ni tsínj a'mi nuguan' nitaj si ní'yanj mánj. Daj si man ni sij rian hua r̄umi'. San̄i sa' huin sisi digyán án re' rian ni tsínj daj sisi nun hua sa' si 'yaj ni sij. 12 Daj si ri'ij si-na'aj ga'mi xi'í nuguan' quij 'yaj hūi ni sij. 13 San̄i ngaa xiguin 'yaj yan'an, n̄i rugüi' ni'í daran' si 'yaj hūi ni sij. Daj si yan'an 'yaj si rugüi' daran'anj. 14 Xi'í daj n̄i ataj ni ngüi: Nanun ruhá re' sisi atój re'. Nachica re' scanij ni niman. N̄i guixiguin gache re', guiyaj Cristo aj. Hué daj ataj ni ngüi.

15 Ngaa n̄i ga cuidado ni é re' nga si-chrej ni é re'. S̄i guiyaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj n̄i'yun mánj. San̄i guiyaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj chrun nuguan' sa' aj. 16 Guiyaj fuerza ni é re' sisi guiyaj sa' ni é re' ni güi mán né' aj. Daj si ni güi nan, n̄i 'yaj quij ni ngüi man chruhua xungüi nan. San̄i hua ní'nij rian né' guiyaj sa' né'. 17 Xi'í daj n̄i s̄i guiyaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj n̄i'yun mánj. San̄i guiyaj fuerza ni é re' sisi gara da'nga' ruhua ni é re' daj huin ruhua Señor guiyaj á re'. 18 S̄i ga xini ni é re' mánj. Ni tsínj go'o, ni 'yaj ni sij gaquin' xi'i. San̄i gunun sa' Espíritu Santo chruhua niman án re'. 19 N̄i ga'mi ni é re' Salmo rian go'ngo dugüi' ni é re' nga chra' huin himno nej, chra' hua sa' güenda niman né' nej. Gara niman ni é re' chra' rian Señor aj. 20 N̄i niganj ga'ui' ni é re' si guruhua

Yan'anj huin chrej né' xi'í daran' nuguan'. N̄i hué daj guiyaj ni é re' xi'í Señor Jesucristo aj.

Someteos los unos a los otros

21 N̄i guiyaj 'ueé a ni é re' daj rún' huin ruhua ni dugüi' ni é re', guiyaj ni é re'. N̄i hué daj guiyaj á re' xi'í si nun yan'anj ni é re' Yan'anj.

22 Yun'unj xana hua nica, n̄i guiyaj 'ueé unj si ataj nica unj daj rún' 'yaj 'ueé unj rian Señor. 23 Daj si nica unj a'nin' rian unj daj rún' a'nin' Cristo rian né' huin né' ni ngüi nico' Yan'anj. N̄i hué né' huin nnee cúj Cristo. N̄i Cristo guiyaj sisi ganacaj Yan'anj né'. 24 N̄i daj rún' dagahuin ni ngüi nico' Yan'anj si-nuguan' Cristo, n̄i da'nga' daj dagahuin yun'unj xana nuguan' a'mi nica unj.

25 N̄i gahuin 'i ruhua tsínj sno'o guini'yaj sij nica sij daj rún' 'i ruhua Cristo ni'yaj sí' né' huin né' ni ngüi nico' Yan'anj. N̄i naga'ui' sí' man'an sí' gahui' sí' xi'í né'. 26 N̄i hué daj guiyaj Cristo gahui' sij sisi gahuin sa' né' rian Yan'anj. N̄i nagui'yaj sa' Cristo né' xi'í nuguan' sa' nga xi'í nnee gata' nnee né' aj. 27 Ngaa n̄i ga'ue nahuin ra'a Cristo né' huin né' ni ngüi gahuin 'ueé, guiyaj Cristo. N̄i daj rún' hua 'ngo atsiy ngaa nitaj yanj anun, n̄i nitaj si aran' rianj, n̄i hué daj ga né' ngaa nahuin ra'a Cristo né'. N̄i ga nica sa' 'ueé né' rian Cristo aj.

28 Hué dan n̄i daj rún' 'i ruhua 'ngo tsínj sno'o ni'yaj sij nnee cúj man'an sij, n̄i hué daj gahuin 'i ruhua sij guini'yaj sij nica sij. Tsínj 'i ruhua ni'yaj nica, n̄i 'i ruhua sij ni'yaj sij man'an sij nej. 29 Daj si n̄i a 'ngo ni tsínj nitaj si huin xan' ruhua ni'yaj nnee cúj man'an sij. San̄i xa sij sisi ga fuerza nnee cúj sij. N̄i dugumi sij nnee cúj sij daj rún' 'yaj Cristo nga ni ngüi nico' Yan'anj anj. 30 Daj si huin né' nnee cúj Cristo xi'í si huin né' ni ngüi nico' Yan'anj anj. 31 Xi'í daj: "N̄i duna 'ngo tsínj daj chrej sij nga nni sij. Ngaa n̄i nahuin nuguan'an

nungüej nica sij. Nĭ nungüej nica sij gahuin urin nnee cúj.”

³² Hué nuguan' nan huin 'ngo nuguan' nico. Nĭ na'ue gara da'nga' sa' ruhua né' un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata mánj. Sanĭ a'mĭ xi'í si nicaj dugüi' Cristo nga ni ngüi nico' Yan'anĭ anĭ. ³³ Hué dan nĭ hua niĭan si gahuin 'i ruhua go'ngo ni é re' ni tsínj sno'o guĭni'yaj ni é re' nica ni é re' daj rún' 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'an án re'. Nĭ hua niĭan si ga ní'yanĭ yun'unĭ xana rian nica unĭ.

6

¹ Nĭ hua niĭan si dagahuin ni tsin' si ataj chre nga nni xi'í si hué daj huin ruhua Señor si guĭ'yaj anin'inĭ. Daj si nuguan' nan huin 'ngo nuguan' nica yya. ²⁻³ Nĭ ga'nin' Yan'anĭ sun rián re': “Guĭnun yan'ánĭ re' chrej ré' nga ní ré', ngaa nĭ guĭman sa' re' nico yo' chruhua xungüi nan.” Nĭ gataj yya Yan'anĭ sisi hué daj dagahuin né' nuguan' nan, nĭ ga sa' rian né'. Nĭ hué nuguan' nan huin nuguan' sini sisi hué daj ga'mi Yan'anĭ rian né'. ⁴ Nĭ ni tsínj hua da'nĭj, nĭ si guĭ'yaj ni é re' sisi ga'man ruhua da'nĭj ni é re' mánj. Sanĭ guĭ'yaj ni é re' sisi dagahuin da'nĭj ni é re' si-nuguan' Señor. Nĭ guĭ'yaj ni é re' sisi gahuin chrun da'nĭj ni é re' si-chrej Señor nej.

⁵ Nĭ ni tsínj 'yaj sun rian 'ngo xuru'ue, nĭ dagahuin ni é re' si ataj tsínj daj. Nĭ ga ní'yanĭ ni é re' nga sij. Nĭ ga cuidado ni é re' guĭ'yaj ni é re' si aran' ruhua sij. Nĭ guĭ'yaj sun ni é re' si-sun sij daj rún' 'yaj á re' si-sun Cristo. ⁶ Nĭ sé urin ngaa nĭ'yaj xuru'ue daj, nĭ guĭ'yaj sun sa' ni é re' huin ruhua ni é re' mánj. Ngaa nĭ gani ruhua sij sisi sa' 'yaj sun ni é re', ruhua ni é re'. Sanĭ 'ngo guĭ'yaj sun ni é re' rian xuru'ue daj rún' 'yaj sun ni é re' rian Cristo. Nĭ guĭ'yaj ni é re' si aran' ruhua Yan'anĭ, guĭ'yaj á re' aj. ⁷ Gahuin niĭa' ruhua á re' guĭ'yaj sun sa' á re' si-sun xuru'ue da aj. Nĭ gani ruhua ni é re' sisi rian

Señor 'yaj sun ni é re'. Nĭ sé rian 'ngo tsínj 'yaj sun ni é re' mánj. ⁸ Daj si hua ni'í né' sisi ngaa 'yaj sa' né', nĭ naru'ue man'an Señor rian né'. Nĭ nitaj si gahuin sisi tsínj 'yaj sun rian xuru'ue huin né', asĭ tsínj 'yaj sun si-sun man'an huin né'.

⁹ Nĭ tsínj xuru'ue, nĭ guĭ'yaj sa' ni é re' nga ni tsínj 'yaj sun rian ni é re' aj. Nĭ duna ni é re' si ga'mi huee ni é re' rian ni sij. Nĭ ni'í ni é re' sisi daj rún' a'nin' Señor nne xata' sun rian ni tsínj 'yaj sun rian ni é re', nĭ hué daj a'nin' Señor sun rian ni é re' nej. Nĭ uyan hua daran' né' rian Señor.

La armadura de Dios

¹⁰ Ango rin nuguan' huin si gataj snan'an gunun ni é re' huin ni é re' jnán nga xica'uĭ. Gahuin nucuj ruhua ni é re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Señor. Nĭ hué daj guĭ'yaj ni é re' nga si-fuerza sij. ¹¹ Nĭ daj rún' 'yaj 'ngo snado nun sij atsij gaga' dugumi sij nnee cúj sij ngaa unun' sij, nĭ hué daj guĭ'yaj á re' ga sa' niman án re' nga nuguan' sa' riqui Yan'anĭ rian án re' aj. Ngaa nĭ ga'ue guĭ'yaj gana á re' rian nuguan' digya' yun'unĭ 'na' rian sichre aj. ¹² Daj si nitaj si unun' né' nga ni tsínj hua nnee cúj mánj. Sanĭ unun' né' nga ni nane xi'í nga ni yan'anĭ 'yaj quĭj chruhua xungüi nan nej. Nĭ a'nin' ni nane xi'í nga ni yan'anĭ daj rian ni ngüi 'yaj quĭj man chruhua xungüi hua rumi' nan. Nĭ unun' né' nga ni si 'yaj quĭj man xata' nej. ¹³ Xi'í daj nĭ dugumi ni é re' niman án re' nga nuguan' sa' riqui Yan'anĭ rian án re'. Ngaa nĭ ga'ue guĭ'yaj gana ni é re' güi gatsij sichre niman ni é re'. Nĭ ngaa hué daj guĭ'yaj ni é re', nĭ ga nica ruhua ni é re' nga si-nuguan' Yan'anĭ anĭ.

¹⁴ Hué daj nĭ ga nica ruhua ni é re' nga si-nuguan' Yan'anĭ. Nĭ daj rún' nun 'ngo snado xiroj gaga' nga nnij gaga' nun gatĭn sij, nĭ hué daj gunun nuguan' xanga' niman ni é re' sisi guĭ'yaj gana nuguan' daj rian ni nuguan' digya' yun'unĭ 'na' rian sichre. Nĭ daj rún' dugumi 'ngo

snado man'an sij nga gató gaga', nī hué daj dugumi ni é re' xi'í chrej nīca chéj ni é re' aj. ¹⁵ Nī daj rún' niquin' chrún 'ngo snado 'nij sij si-zapato sij, nī hué daj guí'yaj xugüi ni é re' sisi gan'anj ga'mi ni é re' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nī nuguan' daj 'yaj si huin din'inj ruhua né'. ¹⁶ Nī guxuman sa' ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' Yan'anj. Ngaa nī daj rún' nicaj 'ngo snado 'ngo gaga' aránj sij man'an sij, nī da'nga' daj ga'ue guí'yaj gana ni é re' rian nuguan' digya' yun'unj 'na' rian sichre. Daj si daj rún' huin 'ngo ra'uej aca huin nuguan' digya' yun'unj daj. ¹⁷ Nī gahuin yya ruhua ni é re' sisi nacaj Yan'anj ni é re'. Ngaa nī ga'ue dugumi ni é re' man'an án re' daj rún' 'yaj 'ngo snado nun chra' 'ngo jnahui gaga'. Nī daj rún' hua espada 'ngo ata sij, nī hué daj hua si-nuguan' Yan'anj riqui Espíritu Santo rian án re'. Daj si ga'ue guí'yaj gana á re' rian sichre guí'yaj nuguan' da aj.

¹⁸ Nī niganj gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj. Nī chracuij Espíritu Santo si gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj. Nī ga gunun niganj ruhua ni é re'. Nī si ga'nin' ruhua ni é re' sisi gachinj jni'yaj ni é re' xi'í daran' né' ni tsínj nico' Yan'anj mánj. ¹⁹ Nī gachinj jni'yaj á re' xi'í man'anj sisi riqui Yan'anj 'ngo nuguan' riánj. Ngaa nī ga'ue ga'mi nucuā nuguan' sa' rian ni ngüi aj. Nī nuguan' naca huin nuguan' 'na' rian Yan'anj daj. ²⁰ Nī garasun Yan'anj si gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi. Xi'í daj nī anumij cadena. Ngaa nī gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'ij sisi si guxu'uñj ga'mi xi'í Yan'anj. Daj si hua niñan si hué daj ga'mi rian ni ngüi aj.

Salutaciones finales

²¹ Nī Tíquico huin 'ngo jnánj né' tsínj 'i ruhua né'. Nī huin sij 'ngo tsínj sa' chracuij sij si-sun Señor. Nī ga'ue nata' sij daran' si guiran'anj gunun ni é re' nga daran' nuguan'

'yā nej. ²² Xi'í daj nī a'nī si huaj sij rian man án re' sisi gataj sij gunun ni é re' daj hua mán únj. Nī hué ducuánj daj huin ruhuāj si nari' nucuaj ni é re' nga si-chrej Yan'anj, guí'yaj sij aj. ²³ Nī ruhuāj si gahuin din'inj ruhua ni jñanj án re' guí'yaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo. Nī hué daj gahuin 'i ruhua go'ngo ni dugüi' ni é re' nej. Nī guxuman ruhua á re' nī'yaj á re' Yan'anj, ruhuāj aj. ²⁴ Nī huin ruhuāj sisi guí'yaj Yan'anj sinduj rian daran' ni é re' huin ni é re' ni ngüi 'ngo 'i xanga' ruhua ni'yaj Señor Jesucristo. Amén.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS FILIPENSES

Salutación

¹ Pablo nga Timoteo huin nungüej únj. Nì 'yaj sun nungüej únj rian Jesucristo. Nì a'níj nungüej únj yanj carta nan huaj rian a ni é re' ni tsínj hua sa' rian Yan'anj mán xuman' Filipos nga ni tsínj obispo nej, ni tsínj diácono nej.

² Nì huin ruhua nungüej únj sisi gui'yaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo sinduj rian ni é re'. Ngaa nì gahuin din'inj ruhua ni é re' ruhua únj nej aj.

Oración de Pablo por los creyentes

³ Nì da yun yun nanun ruhuāj xi'í a ni é re', nì a'uíj si guruhua Dan'ān xi'í ni é re'. ⁴ Nì niganj huin niā' ruhuāj ngaa achínj jni'yā rian Yan'anj xi'í ni é re'. ⁵ Daj si asij ngaa guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj, nì 'yaj sun nuguan'an ni é re' ngāj xi'í si-nuguan' Cristo. ⁶ Nì hua gaxi'i gui'yaj Yan'anj nuguan' sa' chruhua niman án re'. Nì hua xitinj ruhuāj sisi ga gue gui'yaj sa' Yan'anj chruhua niman án re' da' güi nānicaj Jesucristo ga'na' sij. ⁷ Nì dugu'naj huin sisi hué daj ani ruhuāj ni'yā xi'í daran' ni é re'. Daj si nín' ruhua 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Nì asj nūnj ducuaga', asj gan'anj guñiquin' rian ni tsínj nicaj sun, sanj a'mi gunun ni sij sisi nuguan' xanga' huin nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj. Daj si uyan 'yaj Yan'anj sinduj rian daran' né'. ⁸ Nì ni'i Yan'anj sisi daj rún' 'i ruhua Jesucristo, nì hué daj 'i ruhuāj ni'yā daran' ni é re'.

⁹ Nì achínj jni'yā rian Yan'anj xi'í ni é re' sisi gahuin 'i ruhua á re' guñi'yaj ni é re' doj ni dugüi' ni é

re'. Nì guñi'i ni é re' daran' nuguan' sa' xi'í si ga'ue xacaj á re' cuenta un ducuánj huin ducuánj sa'. ¹⁰ Ngaa nì ga'ue nacui ni é re' daj hua ni nuguan' sa'. Nì sī gani huij ruhua ni é re' ni'i ni é re' xi'í si-chrej Yan'anj mánj. Nì sī ga gaquin' rian ni é re' ngaa nānicaj ruhua' yún Cristo ga'na' sij mánj. ¹¹ Nì gui'yaj Cristo sisi ga nico nuguan' sa' gui'yaj á re' rian ni ngüi. Ngaa nì guñun yan'anj ni ngüi rian Yan'anj. Nì ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj xi'í nuguan' sa' gui'yaj ni é re', ruhuāj aj.

Para mí el vivir es Cristo

¹² Nì huin ruhuāj guñi'i a ni é re' nga xi'í sayun ran'ānj, nì gaxa'nì nuguan' sa' gunun ni ngüi huin ni é re' jnān nga xica'uī. ¹³ Nì daran' ni snado mán palacio nan nga ango ni tsínj, nì ni'i daran' ni sij sisi nūnj ducuaga' xi'í si nicōj Cristo. ¹⁴ Nì ngaa guñi'i ga'i ni tsínj nico' Yan'anj sisi ga'ue gunucua' gunūnj ducuaga', nì gahuin nucua' ruhua ni sij. Nì gan'anj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian ni ngüi. Nì nun guxu'ui' ni sij ga'mi ni sij si-nuguan' Señor.

¹⁵ Nì xanga' huin sisi a'mi go'ngo ni sij si-nuguan' Cristo rian ni ngüi xi'í si huin xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'ānj. Nì huin ruhua ni sij gahuin rian ni sij. Sanj ani sa' ruhua ango ni sij a'mi ni sij xi'í si-nuguan' Cristo. ¹⁶ Nì ni tsínj xicoj ruhua daj, nì a'mi ni sij si-nuguan' Cristo xi'í si huin ruhua ni sij gahuin rian ni sij. Nì nitaj si ani sa' ruhua ni sij. Nì huin ruhua ni sij sisi guñran'ānj doj sayun xi'í si nūnj ducuaga'. ¹⁷ Nì ni tsínj 'yaj sa' daj, nì hué daj 'yaj ni sij xi'í si 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo. Nì ni'i ni sij sisi nnēj nan xi'í si ga'ue ga'mi sa'āj xi'í nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj anj. ¹⁸ Sanj nitaj si 'yaj mánj. Asj ani sa' ruhua ni sij, asj nitaj si ani sa' ruhua ni sij, sanj nata' ni sij si-nuguan' Cristo rian ni ngüi. Nì huin niā' ruhuāj sisi hué daj gui'yaj ni sij. Nì ga gue gahuin niā' ruhuāj nej. ¹⁹ Daj si ni'inj sisi

gahui sa' man'anj rian sayun ran'anj acuan' xi'í si achínj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'íj. Ní hué daj gahuin xi'í si chracuuj Si-Espíritu Jesucristo man'anj nej.

²⁰ Ní huin ruhuāj si a 'ngo xico' sī guiri'íj si-na'āj. Saní ana'uī sīsī ga'ue gahuin nucuā nga nnee cū. Ngaa nī nūnj si hua ni'nāj, nūnj si gahuīj, saní ana'uī sīsī niganj guini'i ni ngūi sīsī hua 'ueé Cristo nne sij chruhua nimānj anj. ²¹ Güendāj, nī ngaa hua ni'nāj, nī nicaj dugüi'íj nga Cristo. Saní sīsī gahuīj, nī gahui sa'āj doj, gui'yaj sí'. ²² Saní sīsī ga'ue gui'yaj sūnj si-sun Señor ngaa nnēj hua ni'nāj, ngaa nī nun xugüi ruhuāj daj hua chrej nacuīj gan'an mánj. ²³ Ní 'i huaj nacuīj daj hua chrej sa' gan'an. Ní huin ruhuāj gahuīj, nī gan'anj ganēj nga Cristo. Daj si sa' huin güenda man'anj. ²⁴ Saní achin doj si ganēj xi'í ni é re'. ²⁵ Ní hua xitinj ruhuāj nga nuguan' nan. Ní ni'inj sīsī ga gue ganēj nga daran' án re'. Ngaa nī chracuī sīsī dīsiqui' ni é re' gan'anj ni é re' ne' chrej rian nánj. Ní gahuin niā' ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj. ²⁶ Hué daj nī nānicaj ruhua' yūnj ga'nāj scanij ni é re' sīsī gahuin niā' ruhua ni é re' xi'í Cristo Jesús.

²⁷ Maan si huin ruhuāj sīsī gui'yaj fuerza á re' gache ni é re' daj rún' digyán si-nuguan' Cristo rian án re'. Ngaa nī sīsī guchij guini'yā ni é re', asī sī guchij nej, nī huin ruhuāj gunūnj si-nuguan' ni é re' sīsī ga nica ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj. Ní guinicaj dugüi' nuguan'an daran' ni é re' nej. Ní huin ruhuāj gunūnj sīsī 'ngo 'yaj fuerza daran' ni é re' nga si-chrej Yan'anj huin nuguan' sa'. ²⁸ Ní a 'ngo xico' sī guxu'ui' ni é re' rian ni tsínj unun' nga ni é re' mánj. Ní xi'í si unun' ni sij nga ni é re', nī digyán yya nuguan' daj sīsī ga ni'ya niganj ni sij. Saní digyán nuguan' daj sīsī nācaj Yan'anj ni é re'. Ní nuguan' nan 'na' rian Yan'anj. ²⁹ Daj

si sé urin ga'uej ruhua Yan'anj sīsī guxuman ruhua ni é re' nī'yaj ni é re' Cristo, saní hué daj ga'uej ruhua Yan'anj, sīsī guiran' ni é re' sayun rian xi'í sij nej. ³⁰ Ní uyan ran' ni é re' sayun daj rún' guiran'anj. Ní guini'i ni é re' daj gahuin sayun daj. Yyaj nī unun' ni é re' sīsī hua gue ran'anj sayun nej.

2

Humillación y exaltación de Cristo

¹ Hué dan nī sīsī nari' nucuaj á re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo, sīsī hua yya huin niā' ruhua ni é re' xi'í si 'i ruhua Cristo ni'yaj sij ni é re', sīsī hua yya nicaj dugüi' Espíritu Santo nga ni é re', sīsī hua yya 'i ruhua ni é re' ni'yaj á re' dugüi' ni é re', nī nani yaco ruhua ni é re' ni'yaj á re' dugüi' ni é re', ² ngaa nī sīsī hué daj huin, nī gui'yaj ni é re' sīsī gahuin niā' ruhuāj xi'í si guinicaj dugüi' nuguan'an ni dugüi' ni é re'. Ní uyan gahuin 'i ruhua ni dugüi' ni é re'. Ní uyan gani ruhua ni é re' urin nuguan'. ³ Ní sī gui'yaj ni é re' si gahuin achij ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Ní sī gui'yaj nne ni é re' mánj. Saní gui'yaj ni é re' sīsī daj rún' huin 'ngo lij huin ni é re' aj. Ní gani ruhua ni é re' sīsī hua sa' ni dugüi' ni é re' daj nga daj rún' hua sa' man'an ni é re'. ⁴ Ní sī nano' ni é re' chrej sa' gache urin man'an ni é re' mánj. Saní nano' ni é re' chrej sa' gache daran' ni dugüi' ni é re' nej.

⁵ Ní daj rún' gani ruhua Cristo Jesús, nī hué daj gani ruhua ni é re' nej. ⁶ Daj si nūnj si uyan huin Cristo nga Yan'anj, saní nun gui'yaj sij sīsī 'ngo huin achij sij nga Yan'anj mánj. ⁷ Saní duna anéj sij si huin achij sij. Ní gahuin sij 'ngo tsínj ga'nga gui'yaj sun rian ni ngūi. Ní gahuin sij daj rún' hua man'an né'. ⁸ Ní ngaa guisij gahuin sij 'ngo tsínj, nī gahuin sij daj rún' huin 'ngo lij. Ní garáj xina sij si gahui' sij rian rugutsi huin 'ngo nuguan' na'aj xi'í si guiran' sij

gahui' sij. ⁹ Xi'í daj n̄i ga'ui' Yan'anj 'ngo rian hua xacan n̄in' ruhua gane Cristo. N̄i hué si-xugüi sij huin rian, rian si-xugüi daran' ni ngüi. ¹⁰ Ngaa n̄i ngaa gunun daran' ni si mán xata' nga ni ngüi mán n̄ica' rian yo'ój si-xugüi Jesús, n̄i ganiquin' ráj dacoj daran' ni sij nga ni si mán n̄ica' daqui yo'ój nej. ¹¹ N̄i ganata' yya daran' ni sij sisi Jesucristo huin Señor. N̄i gataj daran' ni sij sisi dugu'naj 'yaj man'an Yan'anj huin chrej né'.

Luminares en el mundo

¹² Hué dan n̄i huin ni é re' jnān 'i ruhuāj. N̄i daj rún' dagahuin ni é re' rian Yan'anj ngaa ganéj scanij ni é re', n̄i da'nga' daj dagahuin sa' doj ni é re' rian Yan'anj ngaa nun ganéj scanij ni é re' nej. N̄i guiyaj fuerza ni é re' sisi nano' ni é re' 'ngo ducuanj sa' daj ga'ue guiman sa' ni é re' rian Yan'anj. N̄i ga cuidado ni é re' sisi hué daj guiyaj ni é re' aj. ¹³ Daj si 'yaj sun Yan'anj chruhua niman ni é re' sisi gahuin ruhua á re' gunun ni é re' si-nuguan'anj huin ruhua á re'. N̄i chracuij Yan'anj sisi guiyaj ni é re' nuguan' sa' daj rún' huin ruhua man'an Yan'anj guiyaj man'an ni é re'.

¹⁴ Nga daran' si 'yaj ni é re', n̄i si ga'mi huī ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re' mánj. N̄i si gunun' ni dugüi' ni é re' nej mánj. ¹⁵ Ngaa n̄i gahuin ni é re' tsínj nitaj si da'ui gaquin' mánj. N̄i gahuin ni é re' tsínj sa' ga'mi urin nuguan'. Ngaa n̄i gahuin ni é re' da'nij Yan'anj anj. N̄i daj rún' hua 'ngo atsij ngaa nitaj yanj anun, n̄i da'nga' daj gahuin ni é re' scanij ni ngüi quij. Daj si achéj ni sij chrej quij hua. N̄i daj rún' xiguin 'ngo yan'an rian hua rumi', n̄i hué daj xiguin ni é re' scanij ni ngüi quij daj. ¹⁶ N̄i ga n̄ica ruhua á re' nga nuguan' 'yaj si gane n̄igun' nga Yan'anj. Ngaa n̄i ngaa ga'na' Cristo, n̄i ga'ue gahuin n̄ia' ruhuāj xi'í ni é re'. Daj si guini'inj sisi nun gachej yūnj ngaa guiyaj sūnj scanij ni é re'.

¹⁷ N̄i guiyaj sūnj si-sun Yan'anj sisi guxuman ruhua ni é re' n̄i'yaj ni é re' Yan'anj. N̄i sisi hua n̄ian gayanj si-tun man'ānj xi'í sun daj, sanj nitaj si gahuin mánj. Daj si hua n̄ia' ruhuāj gahuīj. N̄i ga'ue gahuin n̄ia' ruhuāj nga á re' nej. ¹⁸ N̄i hué daj hua n̄ian gahuin n̄ia' ruhua ni é re' daj rún' huin n̄ia' ruhuāj aj.

Timoteo y Epafrodito

¹⁹ N̄i sisi ga'uej ruhua Señor Jesús, n̄i rá'yanj ga'nī tsínj gu'naj Timoteo guchi' sij rian man ni é re'. Ngaa n̄i gahuin n̄ia' ruhuāj ngaa gunūnj nuguan' xi'í ni é re' aj. ²⁰ Daj si nitaj ango tsínj ani uyan ruhua daj rún' ani ruhuāj. N̄i hua yya nahuij ruhua sa' sij ni'yaj sij xi'í ni é re'. ²¹ Daran' ango ni tsínj nano' si huin ruhua man'an ni sij. N̄i nitaj si nano' ni sij si huin ruhua Jesucristo mánj. ²² Sanj hua ni'i ni é re' daj 'yaj sa' Timoteo. N̄i nicaj dugüi' nungüej únj a'mi nungüej únj si-nuguan' Yan'anj. N̄i huin sij daj rún' huin da'nī chracuij sij man'ānj. ²³ N̄i huin ruhuāj ga'nī guchi' sij rian man ni é re'. N̄i hué daj guiyā ngaa guini'inj sinij sisi daj hua si-sūnj. ²⁴ N̄i hua xitinj ruhuāj rian Señor sisi rá'yanj guchi' ni'yā rian man ni é re'.

²⁵ N̄i gani ruhuāj sisi hua n̄ian ga'nī guchi' jnānj né' Epafrodito rian man an re'. N̄i huin sij tsínj nicaj dugüi' guiyaj sun ngāj. N̄i guiran' sij sayun ngāj nej. N̄i hué man'an ni é re' ga'nij ga'na' sij sisi chracuij sij ni rasun achin riānj. ²⁶ N̄i n̄in' ruhua huin ruhua sij guchi' sij guini'yaj sij rian man ni é re'. N̄i n̄in' ruhua nani ruhua sij xi'í si gunun ni é re' sisi a'nan' sij. ²⁷ N̄i xanga' ga'nan' sij. N̄i doj nun gahui' sij. Sanj nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya sij. N̄i hué daj nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'i man'ānj nej. Daj si hua nico sayun ran'ānj. N̄i na'uej ruhua Yan'anj sisi guiran'ānj ango sayun xi'í Epafrodito nej. ²⁸ Hué dan n̄i rá'yanj ga'nī si guchi' sij rian man ni é re'. N̄i ngaa guini'i ruhua' yūn ni

é re' sij, n̄i ga'ue gahuin niā' ruhua ni é re' aj. Ngaa n̄i s̄i nani ruhuāj xi'í ni é re' ga' mánj. ²⁹ Hué dan n̄i gahuin niā' ruhua ni é re' ngaa guisij sij rian man ni é re'. N̄i ga'mi ni é re' nga sij daj rún' huin sij 'ngo jnánj né', gui'yaj Señor. N̄i ga' ní'yanj ni é re' rian daran' ni tsínj 'yaj sa' daj rún' 'yaj sij. ³⁰ Daj si doj nun gahui' sij xi'í sun gui'yaj sun sij xi'í Cristo. N̄i ruhua gahui' sij xi'í si chracuij sij yūnj, si nitaj ango ni é re' nne chracuij ni é re' yūnj mánj.

3

Prosigo al blanco

¹ Hué dan n̄i gahuin niā' ruhua ni é re' nga Señor huin ni é re' jnān nga xica'uī. Sé si 'i huaj garun ruhua' yūnj nuguan' nan rian ni é re'. N̄i güenda ni é re', n̄i ní'yanj nuguan' nan nej. ² Ga' cuidado ni é re' nga ni tsínj 'yaj daj rún' 'yaj ni xuhue. N̄i ga' cuidado ni é re' nga ni tsínj nun 'yaj sa' si-sun Yan'anj. N̄i ga' cuidado ni é re' nga ni tsínj a'nin' nnee' cúj ni sij aj. ³ N̄i nunj si nun xi'nin' né' nnee' cúj né', sanj hua yya sisi huin né' tsínj nico' xanga' Yan'anj, 'yaj Espiritu Santo. N̄i huin niā' ruhua né' xi'í si nicaj dugüi' né' nga Cristo Jesús. N̄i nun xuman ruhua né' sisi gahui sa' né' xi'í si 'yaj né' nga nnee' cúj né' aj.

⁴ N̄i asij sini, n̄i guxuman ruhuāj ni'yā ni nuguan' xi'í nnee' cúj né'. N̄i sisi hua 'ngo tsínj ani ruhua sisi hua sa' nnee' cúj sij, ruhua sij, sanj huaj huin si gani ruhuāj nga xi'ij daj nga si ani ruhua tsínj daj. ⁵ Daj si chra tunj güi ga'ngā, n̄i guta' ni sij da'nga' nnee' cū. N̄i huinj tsínj israelita. N̄i nicōj xi'nin' gu'naj Benjamín. N̄i huēj huin hebreo si chrē ga'mi snánj hebreo. N̄i dagahuinj si-ley Moisés daj rún' 'yaj ni tsínj fariseo aj. ⁶ N̄i n̄in' ruhua gui'yaj fuerzāj nga si-chrej ley daj. Xi'í daj n̄i chran' yun'ūn ni tsínj nico' Jesucristo. N̄i sa' n̄in' ruhua dagahuinj si ataj ley da aj.

⁷ Asij sini n̄i daran' ni nuguan' nan huin si ní'yanj n̄in' ruhua riānj anj. Sanj yyaj n̄i nitaj si ní'yanj ni nuguan' nan riānj xi'í si nicaj dugüi'ij nga Cristo. ⁸ N̄i hua yya sisi n̄i a 'ngo ni nuguan' nan nitaj si ní'yanj riānj. Daj si rian guini'inj Cristo, n̄i hué si-nuguan' sij huin si ní'yanj nico riānj anj. N̄i hué sij huin Señor nicaj sun riānj. N̄i xi'í si 'i ruhuāj ni'yā sij, n̄i dunā daran' ni nuguan' guini'i sinij. N̄i rún' huin yaco huin ni nuguan' nan riānj xi'í si huin ruhuāj guinicaj dugüi'ij nga Cristo. ⁹ N̄i xanga' huin ruhuāj guinicaj dugüi'ij nga Cristo. N̄i sé si-ley Moisés 'yaj sisi gahuin sa' man'ānj rian Yan'anj. Sanj gahuin sa' man'ānj xi'í si xuman ruhuāj ni'yā Cristo. N̄i huin ruhuaj gata sisi Yan'anj gui'yaj sisi gahuin sa' man'ānj xi'í si xuman ruhuāj ni'yā Cristo aj. ¹⁰ N̄i huin ruhuāj gahuinj 'ngo tsínj guini'i yya Cristo. N̄i daj rún' ganá'nij Jesús gui'yaj si-fuerza Yan'anj, n̄i hué daj huin ruhuāj sisi ga' fuerza chruhua nimānj, gui'yaj Yan'anj. N̄i huin ruhuāj guiran'ānj nuguan'an sayun nga sij nej. N̄i daj rún' ga'uej ruhua Jesús gahui' sij xi'í né', n̄i hué daj guisī gahuīj ruhuāj aj. ¹¹ Ngaa s̄ij n̄i gāna'nī scanij ni níman, gui'yaj Yan'anj, ruhuāj aj.

¹² Nitaj si huin ruhuāj gatā sisi hua guisij guiri'ij daran' ni nuguan' sa' nan. N̄i sé si ani ruhuāj sisi hua sa' n̄in' ruhuāj. Sanj 'yaj fuerzāj huā sisi guiri'ij ni nuguan' sa' ana'uī daj. N̄i hué daj 'yā xi'í si hua sini ganacui Cristo Jesús man'ānj. ¹³ N̄i ni'inj sisi achin guisij guiri'ij daran' ni nuguan' sa' daj huin ni é re' jnān nga xica'uī. Xi'í daj hua 'ngo nuguan' 'yā. N̄i nuguan' daj huin sisi guini'yun ruhuāj daran' ni nuguan' guna ne' rucu. N̄i 'yaj fuerzāj sisi guiri'ij ni nuguan' gui'yaj Yan'anj ni güi ga'na' ne' rian. ¹⁴ N̄i hué daj 'yā sisi guisī da xata', n̄i gui'yaj ganāj nuguan' sa' riqui Yan'anj riānj. Daj si aquínj Yan'anj

sisi nahuin ra'āj nuguan' sa' daj xi'í Cristo Jesús aj. ¹⁵ Nì hua niān sisi hué daj gani ruhua daran' né' huin né' ni tsínj xuman sa' ruhua ni'í Cristo Jesús. Nì sisi ani ruhua ni é re' ango nuguan', nì ga'ue digyán Yan'anj nuguan' gani ruhua ni é re' aj. ¹⁶ Nì hua yya sisi hua niān dagahuin né' daran' nuguan' gahuin chrun né'.

¹⁷ Guì'yaj ni é re' daj rún' 'yaj man'ānj huin ni é re' jnān nga xica'uī. Nì hué daj guini'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj hua xacaj chrej digyán ni únj rian ni é re'. ¹⁸ Daj si hua guisíj ga'ì gatā rian ni é re'. Nì da acōj atā ruhua' yūnj rian ni é re' sisi hua ga'ì ni tsínj huin ruhua dere' si guì'yaj Jesús ngaa gahui' sí rian rugutsi xi'í né'. ¹⁹ Nì gaca ni sij rian yan'an. Nì nīnanj nahuij ruhua ni sij nga si xa nasa' ni sij, si go'o nasa' ni sij. Nì 'yaj ni sij nuguan' huin na'aj. Sanì 'yaj nne ni sij nga nuguan' daj. Nì urin nuguan' ani ruhua ni sij huin nuguan' man chruhua xungüi nan. Xi'í daj nì gaca ni sij rian yan'an. ²⁰ Sanì xánj né' huin xata'. Nì ana'uij né' sisi xata' ga'na' tsínj nācaj né' huin sí' Señor Jesucristo. ²¹ Nì naduna sí' nnee cúj né' hua niqúi nan. Ngaa nì nahuin sa' né' daj rún' hua sa' nnee cúj Cristo. Nì hué daj guì'yaj sij nga xi'í si-fuerza sij. Daj si ga'ue ga'nin' sun sij rian daran' ni rasun anj.

4

Regocijaos en el Señor siempre

¹ Hué dan nì 'ì ruhuāj ni'yā ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Nì nīn' ruhua huin ruhuāj guini'yā ni é re' nej. Daj si 'yaj á re' si huin niā' ruhuāj. Nì 'yaj á re' si hua premio riānj. Ngaa nì xi'í daj ga nīca ruhua ni é re' nga sinuguan' Señor huin ni é re' ni ngüi 'ì ruhuāj. ² Nì achínj jni'yā rian nungüej yun'unj gu'naj Evodia nga Síntique sisi uyan ga ruhua nungüej xugüij unj rian Señor. ³ Nì man'an

re' huin 'ngo tsínj 'yaj sun sa' ngāj rian Yan'anj. Nì achínj jni'yā riān re' sisi chracuij yun'unj re' nungüej yun'unj xana daj. Daj si guiran' nuguan'an nungüej unj sayun ngāj ngaa gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi. Nì hué daj guiran' jnānj né' Clemente nga ango ni tsínj guì'yaj sun ngāj. Nì hua taj nīca si-xugüi ni sij rian si-libro Yan'anj xata'. Nì libro daj digyán si-xugüi ni ngüi gane nīganj nga Yan'anj anj.

⁴ Nì nīganj gahuin niā' ruhua á re' nga Señor. Nì gataj ruhua' yūnj sisi gahuin niā' ruhua ni é re' aj.

⁵ Nì guini'i daran' ni ngüi sisi a'mi naj á re' rian daran' ni ngüi, ruhuāj aj. Daj si hua gahuin nīchrun' güi ga'na' Señor. ⁶ Nì si gahuin ruhua ni é re' xi'í si guiran' ni é re' mánj. Sanì ya'yoj nāta' ni é re' si ran' ni é re' rian Yan'anj anj. Nì sisi achin 'ngo rasun rian án re', nì gachinj ni é re' rian Yan'anj. Nì hué daj ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj nej. ⁷ Ngaa nì sisi da'nga' daj guì'yaj ni é re', nì gahuin din'inj ruhua ni é re', guì'yaj Yan'anj. Nì ducu gahuin din'inj ruhua ni é re' xi'í si nico' ni é re' Jesucristo. Nì xi'í si gahuin din'inj ruhua ni é re', nì gahuin nīca niman ni é re' xi'í si nīcaj dugüi' ni é re' nga Cristo aj.

En esto pensad

⁸ Hué dan nì hua ango rin nuguan' gatā gunun ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Nì gani ruhua ni é re' xi'í daran' ni nuguan' huin xanga' nga daran' nuguan' sīca' nej, daran' nuguan' hua nīca nga daran' nuguan' hua sa' nej, daran' nuguan' 'yaj si huin niā' ruhua né' nga daran' nuguan' xi'i a'mi sa' ni ngüi nej. Sisi hua 'ueé 'ngo nuguan' daj, nì sisi ga'ue ga'mi sa' né' xi'í 'ngo nuguan' daj, ngaa nì ga'ue gani ruhua á re' nga nuguan' da aj. ⁹ Nì guì'yaj ni é re' daj rún' gahuin chrun ni é re' riānj nga ni nuguan' digyānj rian ni é re' nej. Nì guì'yaj ni é re' daj rún' gunun ni é re' si gatā nga si

guini'i ni é re' si gui'yā nej. Ngaa nī gane Yan'anj nga ni é re'. Nī gahuin din'inj ruhua ni é re', gui'yaj Yan'anj, ruhuāj aj.

Dádivas de los filipenses

¹⁰ Nī nīn' ruhua huin niā' ruhuāj rian Señor xi'í si nahuij ruhua yún ni é re' ni'yaj ni é re' rian xi'ij. Nī nun aran' ruhuāj gatā sisi guini'yun ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' rian xi'ij. Maan si nitaj si hua ní'nij rian ni é re' sisi chr̄acuij ni é re' man'ānj mánj. ¹¹ Nī sé si atā gunun ni é re' sisi achin 'ngo rasun riānj mánj. Daj si hua xacaj cuentāj sisi ga'ue gahuin niā' ruhuāj nga daran' si guiran' man'ānj anj. ¹² Nī ni'inj daj ran' niqūij. Nī ni'inj daj guinicaj nicōj nej. Nī ni'inj daj gui'yā nga daran' si guiran' man'ānj. Nī ga'ue gahuin niā' ruhuāj ngaa hua gara riqūij, asi ngaa achin xi'nā riqūij nej. Nī ga'ue gahuin niā' ruhuāj ngaa hua nico riānj, asi ngaa nitaj nico riānj nej. ¹³ Nī xi'í si riqui Cristo fuerza riānj, nī ga'ue gui'yā daran'anj.

¹⁴ Sanī dugu'naj gui'yaj ni é re'. Daj si ngaa guiran'ānj sayun, nī guinicaj dugūi' ni é re' ngāj. ¹⁵ Nī ni'i ni é re' huin ni é re' ni tsínj nne xuman' Filipos sisi urin ni é re' ga'nīj ofrenda riānj ngaa gaxi'i ga'mī sinuguan' Yan'anj rian ni ngūi huin gūi gahuī estado Macedonia gahui gan'ān ango yu'uj. ¹⁶ Nī ngaa ganēj xuman' Tesalónica, nī guisīj huij, hua'nij ga'nīj ni é re' ofrenda guchij rian xi'í si achin riānj. ¹⁷ Nī sé si ani urin ruhuāj nahuin ra'āj. Huin ruhuāj sisi guinicaj nico ni é re' nuguan' sa' ngaa naga'ui' ni é re' cuenta rian Yan'anj. ¹⁸ Nī hua nahuin ra'āj daran' si ni'yān. Nī da' nāj ni rasun riānj. Nī nga ga'nīj ni é re' xi'í Epafrodito, nī nicaj nīn' ruhuāj. Nī daj rún' huin siquīj guin' daj huin si ga'nīj ni é re' riānj. Nī aran' ruhua Yan'anj si gui'yaj ni é re' ngāj. ¹⁹ Nī riqui Dan'ān daran' si achin rian ni é re', ruhuāj aj.

Nī daj rún' xuru'ue Yan'anj, ni hué daj riqui nīn' ruhua Yan'anj rian ni é re' xi'í Cristo Jesús. ²⁰ Ngaa nī nīganj ga'mi 'ueé né' rian Yan'anj huin chrej né'. Amén.

Salutaciones finales

²¹ A'nī 'ngo nuguan' rian daran' ni ngūi nico' Yan'anj nga si-xugūi Jesucristo. Nī a'nīj ni jnānj né' mán ngāj 'ngo nuguan' rian ni é re' nej. ²² Nī a'nīj daran' ni ngūi nico' Yan'anj 'ngo nuguan' rian ni é re' nej. Nī hué daj 'yaj ni tsínj 'yaj sun rian rey César nej. ²³ Nī huin ruhuāj sisi Señor Jesucristo gui'yaj sinduj rian daran' ni é re'. Amén.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS COLOSENSES

Salutación

¹ Huēj huin Pablo tsínj gan'anj ga'mī si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi daj rún' huin ruhua Yan'anj si guiyā. Nī arun nungüej únj jnánj né' Timoteo yanj carta nan a'nij nungüej únj huaj rian ni é re'.

² Nī a'nij únj yanj nan rian ni é re' huin ni é re' ni jnánj né' sa' nico' Cristo ni tsínj mán xuman' Colosas. Nī hua nica ruhua á re' nga si-nuguan' Yan'anj.

Nī huin ruhua únj sisi Yan'anj huin chrej né' guiyaj sinduj rian án re', nī gahuin din'inj ruhua ni é re' aj.

Pablo pide que Dios les conceda sabiduría espiritual

³ Nī ngaa achínj jni'yaj nungüej únj rian Yan'anj xi'í ni é re', nī niganj a'ui' nungüej únj si guruhua Yan'anj huin chrej Señor Jesucristo. ⁴ Daj si hua gunun nungüej únj sisi xuman sa' ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo Jesús. Nī hué daj 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni ngüi hua sa' rian Yan'anj. ⁵ Nī hué daj 'yaj ni é re' xi'í si ana'uij ni é re' sisi ga 'ueé rian ni é re' xata'. Nī xi'í si gunun ni é re' nuguan' xanga' daj, nī hué daj ana'uij ni é re'. Nī nuguan' xanga' daj huin si ganacaj Yan'anj né'. ⁶ Nī gaxa'nij nuguan' sa' daj gunun ni é re' nga daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Nī nuguan' daj 'yaj sisi 'yaj sa' á re', nī guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Nī hué daj gahuin scanij ni é re' asij ngaa gunun sini ni é re' nuguan' daj. Daj si guini'i xanga' ni é re' daj hua sinduj guiyaj Yan'anj nga né'. ⁷ Nī gahuin chrún ni é re' nuguan' daj digyán tsínj gu'naj Epafras rian án

re'. Nī huin sí' 'ngo tsínj 'i ruhua né'. Nī hué sij huin 'ngo tsínj 'yaj sun nuguan'an nga únj. Nī huin sij 'ngo tsínj 'yaj sun sa' rian án re' xi'í Cristo. ⁸ Nī hué sij ganata' gunun únj daj 'i ruhua ni dugüi' ni é re', 'yaj Espíritu Santo.

⁹ Hué dan nī asij gunun únj nuguan' ganata' sij, nī nun duna únj si achínj jni'yaj únj rian Yan'anj xi'í ni é re'. Nī achínj jni'yaj únj rian Yan'anj sisi guini'i sa' ni é re' si garan' ruhua Yan'anj. Nī riqui Yan'anj si gahuin chrún ni é re' daj hua nuguan' xanga'. Nī gara da'nga' ruhua ni é re' daj da'nga' hua si-nuguan' Yan'anj. ¹⁰ Ngaa nī ga'ue guiyaj á re' daj rún' 'yaj ni tsínj nico' sa' Señor. Nī niganj ga'ue dagahuin ni é re' nuguan' sa' daj rún' aran' ruhua Señor si guiyaj á re'. Nī guiyaj sa' ni é re' sun si-sun Señor. Nī guini'i sa' ni é re' daj hua Yan'anj nej. ¹¹ Achínj jni'yaj únj rian Yan'anj sisi ga' nucuaj ni é re', guiyaj si-fuerza Yan'anj. Nī hua 'ueé si-fuerza Yan'anj. Ngaa nī ga'ue ga'nin' ruhua ni é re' xi'í ni sayun ran' ni é re'. Nī ga'ue gunucuaj á re' ni sayun daj. ¹² Nī gahuin nia' ruhua ni é re' ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj huin chrej né'. Daj si guiyaj xugüi chrej né' man'an né' sisi gane né' nga Yan'anj rian xiguj sa'. Nī guinicaj dugüi' né' gane né' nga ni ngüi hua sa' rian Yan'anj yu'uj daj. ¹³ Nī asij sini, sanj gane né' rian hua rumi'. Nī guinicaj sichre sun rian né'. Sanj gahui né' rian rumi' daj, guiyaj Yan'anj. Nī nicaj Yan'anj gan'anj né' rian nicaj sun da'ni 'i ruhuaj. ¹⁴ Nī xi'í si-tun man'an sí' huin si nacaj Yan'anj né'. Nī guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' né'.

Reconciliación por medio de la muerte de Cristo

¹⁵ Nī na'ue guini'i rian né' Yan'anj mánj. Sanj daj rún' huin Cristo, nī hué daj huin Yan'anj. Nī daj rún' hua 'ngo tsínj xahua', hué daj hua

sij scanij daran' si gui'yaj Yan'anj.
 16 Xi'í sij n̄i gui'yaj Yan'anj daran' si man xata' nga daran' si mán rian xungüi nej. N̄i gui'yaj sij daran' si rugüi' guini'i né' nga daran' si ga'ue guini'i né' mánj. N̄i gui'yaj Cristo daran' si nicaj sun mán xata' nga daran' yan'anj nicaj fuerza rian xungüi nej. N̄i Cristo gui'yaj daran'anj. N̄i hua nian dagahuin daran'anj si-nuguan' Cristo. 17 N̄i asij nun gahuin daran'anj, n̄i hua nne Cristo. N̄i 'yaj sun sa' daran' ni rasun, si hué sij 'nij ra'a daran'anj.

18 N̄i nicaj Cristo sun rian ni ngüi nico' Yan'anj huin ni sij nnee cúj sij. N̄i hua sini n̄i gahuin sij. N̄i ganá'nij sini sij scanij ni niman. Xi'í daj n̄i huin rian Cristo rian daran'anj. 19 N̄i garan' ruhua Yan'anj sisi gahuin Cristo daj rún' hua n̄in' man'an Yan'anj. 20 N̄i gahuin ruhua Yan'anj sisi gahuin sa' daran' si man chruhua xungüi nga daran' si mán xata' nej. Ngaa n̄i ga'ue na'mi ni sij nga Yan'anj, gui'yaj Cristo. N̄i hué daj gahuin ruhua Yan'anj sisi gahuin din'inj ruhua daran'anj xi'í si gayanj si-tun man'an Cristo rian rugutsi.

21 N̄i asij sini n̄i gahuin ni é re' ni tsínj guinico' ango chrej sé huin si-chrej Yan'anj huin mánj. N̄i chruhua niman án re', n̄i gunun' ni é re' nga Yan'anj xi'í si gui'yaj quij ni é re'. Sanj yyaj n̄i gahuin nuguan'an án re' nga Yan'anj 22 xi'í si gahui' nnee cúj Cristo rian rugutsi, n̄i hué daj gui'yaj Yan'anj sisi ga'ue guiman ni é re' rian nne man'an Yan'anj. N̄i ga'ue gahuin sa' ni é re' rian Yan'anj. N̄i nitaj gaquin' da'ui ni é re' mánj. 23 N̄i hué daj gahuin nga ni é re' sisi 'ngo guxuman sa' ruhua ni é re' n̄i'yaj ni é re' Yan'anj. N̄i ga'ue gana'uij ni é re' nga nuguan' gunun' ni é re' huin nuguan' sa'. N̄i hué nuguan' nan huin nuguan' gunun' daran' ni ngüi man chruhua xungüi. N̄i huéj huin Pablo tsínj nata' nuguan' nan rian ni ngüi.

Ministerio de Pablo a los gentiles

24 Yyaj n̄i huin nia' ruhuāj xi'í si ran'anj sayun rian xi'í ni é re'. N̄i daj rún' guiran' Cristo sayun xi'í ni ngüi nico' Yan'anj, n̄i hué daj hua nian si guiran'anj sayun nga nnee cū rian xi'í ni é re'. 25 N̄i gui'yaj Yan'anj sisi gahuinj 'ngo tsínj ganata' nuguan' rian ni ngüi nico' Yan'anj. N̄i riqui Yan'anj sun riānj sisi ga'mi nica yyaj si-nuguan' Yan'anj rian ni é re'. 26 N̄i nuguan' nan huin 'ngo nuguan' huī nun guini'i ni ngüi asij ná. Sanj da yyaj, n̄i digyán renga' Yan'anj nuguan' daj rian ni ngüi hua sa' rian Yan'anj huin ni ngüi nico' Yan'anj güi yyaj. 27 N̄i huin ruhua Yan'anj sisi guini'i né' daj hua 'ueé nuguan' daj. N̄i huin ruhua Yan'anj sisi guini'i ni ngüi 'na' anéj chrej daj hua 'ueé nuguan' da nej. N̄i hué nuguan' daj huin sisi nne Cristo chruhua niman án re'. N̄i Cristo 'yaj sisi ana'uij né' gahuin sa' né' xata', gui'yaj Yan'anj. 28 N̄i a'mi únj si-nuguan' Cristo rian daran' ni ngüi. N̄i a'ui' únj 'ngo ducuánj rian ni sij. N̄i digyán únj daran' nuguan' sa' ni'i únj rian ni sij sisi gahuin nica yya ruhua ni sij guinicaj dugüi' ni sij nga Cristo. 29 Xi'í daj n̄i 'yaj sun nucuā nga daran' fuerza riqui Cristo riānj. Daj si nucuaj Cristo nne sij niman man'anj.

2

1 N̄i huin ruhuāj sisi guini'i ni é re' daj 'yaj sun nucuā xi'í ni é re' nga xi'í ni tsínj man xuman' Laodicea nej, xi'í daran' ni tsínj achin guini'i man'anj. 2 N̄i huin ruhuāj sisi ga'ue nucuaj ruhua á re'. N̄i gahuin 'i uyan ruhua á re' nga ni dugüi' ni é re'. N̄i gara da'nga' sa' ruhua á re' daran' ni nuguan' 'ueé. Ngaa n̄i ga'ue guini'i ni é re' nuguan' nun guini'i ni ngüi asij ná huin nuguan' gari huī Yan'anj. N̄i hué Cristo huin nuguan' nan. 3 N̄i gara sa' Yan'anj daran' ni nuguan' sa' nga daran' nuguan' chrun chruhua

niman Cristo. Nĭ gahuin chrŭn né', nĭ ġunun sa' né', 'yaj ni nuguan' daj.

⁴ Hué nuguan' daj atā ġunun ni é re' si na'uej ruhuāġ sisi a 'ngo ni tsĭnj sĭ digya' yun'unj ni é re' nga nuguan' 'yaj fuerza ni sí'. ⁵ Nĭ nŭnj si nitaj si niqŭĭnj scanij ni é re', sanĭ nicaj dugŭi' nĭmānj nga ni é re'. Nĭ huin niā' ruhuāġ ġuĭni'inj sisi nicaj dugŭi' sa' ni é re'. Nĭ hua nĭca ruhua á re' si xuman sa' ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo. ⁶ Hué dan nĭ daj rŭn' gani ruhua á re' ngaa gaxi'i ni é re' guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Señor Jesucristo, nĭ hué daj ġa ġue ġache uyan ni é re' nga sij. ⁷ Nĭ ġuĭnicaj dugŭi' sa' ni é re' nga sij. Nĭ sĭ ġuere'ej anéġ dugŭi' ni é re' nga sij mánj. Nĭ ġuxuman sa' ruhua ni é re' nĭ'yaj ni é re' sij daj rŭn' digyán únj rian ni é re'. Nĭ nĭġanj ġa'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj.

Plenitud de vida en Cristo

⁸ Nĭ ġa cuidado ni é re'. Nĭ sĭ duna ni é re' sisi digya' yun'unj ni ngŭi ni é re' mánj. Daj si huin ruhua ni sij digya' yun'unj ni sij nga nuguan' digui'yun man'an ni sij huin nuguan' yya. Nĭ daj rŭn' nani ni tsĭnj 'ngo nuguan' rian ni sij, nĭ hué daj xuman ruhua ni sij. Nĭ xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni nuguan' ani ruhua ni tsĭnj man chruhua xungŭi' gaquin' nan. Sanĭ sé si-nuguan' Cristo huin mánj. ⁹ Daj si daran' si huin Yan'anj, nĭ hué daj huin chruhua nnee cúġ Cristo nej. ¹⁰ Nĭ hua nĭ'na' xanga' niman ni é re' xi'í si nicaj dugŭi' ni é re' nga Cristo. Nĭ hué sij nicaj sun rian daran' si nicaj sun mán xata' nga daran' ni yan'anj mán chruhua xungŭi' nej. ¹¹ Nĭ daj rŭn' gahuin nĭni ni tsĭnj ngaa guta' ni sij da'nga' nnee cúġ ni sij, nĭ hué daj gahuin nĭni ni é re' rian si quĭj hua, ġui'yaj Cristo. Sé daj rŭn' xi'nin' ni tsĭnj daj, sé daj ġui'yaj ni sij nga ni é re' mánj. Sanĭ gahuin nĭni ni é re' rian gaquin', ġui'yaj Cristo. Nĭ duna á re' si ġui'yaj á re' si huin ruhua nnee cúġ ni é re'. ¹² Nĭ

ngaa gata' nnee ni é re', nĭ gahuin ni é re' daj rŭn' huin 'ngo nĭman gahui' nuguan'an nga Cristo. Nĭ ganá'nĭj nuguan'an ni é re' nga sij nej. Daj si guxuman ruhua ni é re' nga si-fuerza Yan'anj. Nĭ si-fuerza Yan'anj ġui'yaj sisi ganá'nĭj Cristo scanij ni nĭman.

¹³ Nĭ asĭj sini nĭ rŭn' huin 'ngo nĭman gahui' gahuin ni é re' xi'í si-ġaquin' ni é re'. Nĭ nun ġuĭnicaj dugŭi' ni é re' nga Yan'anj ġüenda si nun ġa'nin' ruhua ni é re' nga si-ġaquin' ni é re'. Sanĭ yyaj nĭ riqui Yan'anj sisi hua nĭ'na' nuguan'an ni é re' nga Cristo. Nĭ xi'í Cristo, nĭ ġuĭnicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-ġaquin' ni é re'. ¹⁴ Nĭ 'ngo yun jnaruhui Yan'anj ġüenda si da'ui né' gaquin'. Nĭ si-ley Moisés 'yaj si da'ui né' gaquin'. Sanĭ ġa'nej Yan'anj si da'ui né' ngaa gahui' Cristo rian rugutsĭ xi'í si-ġaquin' né'. Nĭ ngaa ġari ni sij ġaquin' Cristo ġuĭnico' si' rian rugutsĭ, nĭ ġui'yaj Yan'anj sisi nitaj si chran' yun'unj ley daj man'an né' ġa mánj. ¹⁵ Nĭ ngaa gahui' Cristo, nĭ ġui'yaj gana Yan'anj rian daran' ni si nicaj sun mán xata' nga daran' ni yan'anj mán nĭca' rian xungŭi' nej. Nĭ digyán renga' Yan'anj rian daran' ni ngŭi sisi ġui'yaj ġanaj rian ni si nicaj sun daj ngaa gahui' Cristo rian rugutsĭ.

¹⁶ Hué dan nĭ sĭ guxuman ruhua ni é re' nga si-nuguan' ni tsĭnj na'uej ruhua nga si xa ni é re' nga si go'o ni é re' mánj. Nĭ sĭ guxuman ruhua ni é re' si ġataj ni sij sisi ní'yanj ni sij ni ġüi ġui'yaj ni sij ġui'yanj, asĭ ní'yanj ni sij ngaa nĭquin' yahui naġa, asĭ ġüi naránj ruhua ni sij nej. ¹⁷ Nĭ ngaa achin ġa'na' Cristo, nĭ dagahuin ni ngŭi ni nuguan' daj sisi ġuĭni'i ni sij daj gahuin ngaa ġane nĭġanj né' nga Yan'anj. Sanĭ ngaa ġa'na' Cristo, nĭ xacaj né' cuenta sisi ġanahuij ni nuguan' daj. Yyaj nĭ dunáj né' ni nuguan' daj, nĭ nico' né' urin man'an Cristo.

¹⁸ Nĭ sĭ ġa'uej ruhua á re' si ġuere' si-premio ni é re' ġui'yaj ni tsĭnj

digya' yun'unj daj. Daj si 'yaj ni sij sisi nitaj si huin achij ni sij. Nĩ nico' ni sij ni ángel. Nĩ a'mi ni sij daj rún' güenda si guini'i ni sij nuguan' digyán Yan'anj rian ni sij. Sanĩ sé si xanga' si-nuguan' ni sij mánj. Nĩ 'yaj nne ni sij xi'í si ani ruhua ni sij. Sanĩ ani ruhua ni sij daj rún' ani ruhua ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan. ¹⁹ Nĩ hua duna ni sij si nicaj dugüi' ni sij nga Cristo. Nĩ hué Cristo 'yaj sisi hua ran nnee cúj sij huin né'. Nĩ daj rún' 'yaj 'ngo yun'unj xana ngaa a'ui' unj xa da'nij unj, nĩ achij tsin' daj, nĩ hué daj 'yaj Yan'anj nga né' huin né' nnee cúj Cristo. Nĩ Cristo 'yaj sisi guinicaj dugüi' nuguan'an go'ngo né'. Nĩ hué daj guinicaj dugüi' né' nga sij, 'yaj Yan'anj.

²⁰ Nĩ sisi hua yya gahui' nuguan'an ni é re' nga Cristo, nĩ un sin huin, nĩ dagahuin ni é re' nuguan' digyán ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan únj. Nĩ un sin huin nĩ hua 'yaj gue ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj da únj. ²¹ Daj si ataj ni é re': "Sĩ guida'a né' da mánj. Nĩ si xa né' da mánj. Nĩ si gatsij né' da mánj." Hué daj ataj ni é re'. ²² (Nĩ daran' ni nuguan' a'nin' ni sij nga si digyán ni sij daj huin urin si-nuguan' ni tsínj man chruhua xungüi.) Nĩ ganahuij daran'anj daj rún' ganahuij ni rasun arasun ni ngüi. ²³ Xanga' nĩ ga'ue gani ruhua né' sisi hua sa' ni nuguan' a'nin' ni sij daj. Daj si 'yaj ni sij sisi ni'i sa' ni sij. Nĩ 'yaj ni sij sisi nitaj si huin achij ni sij. Nĩ dugua'i ni sij nnee cúj ni sij. Sanĩ nĩ a 'ngo nitaj si nico' ni sij Yan'anj mánj. Daj si xi'í nuguan' nico' ni sij, nĩ hua gue 'yaj ni sij si huin ruhua nnee cúj ni sij.

3

¹ Ngaa nĩ xi'í si hua ganá'nij nuguan'an ni é re' nga Cristo, ngaa nĩ nano' ni é re' ni nuguan' 'na' xata' rian nne Cristo ne' chrej ra'a sa' Yan'anj. ² Xacaj á re' cuenta daj hua ni nuguan' 'na' xata'. Nĩ si

nahuij ruhua ni é re' nga ni nuguan' ani ruhua ni ngüi man xungüi mánj. ³ Daj si gahui' nuguan'an ni é re' nga Cristo. Sanĩ yyaj, nĩ hua nĩ'na' niman ni é re' nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo nne sij xata' nga Yan'anj. ⁴ Nĩ hué Cristo 'yaj si hua nĩ'na' niganj ni é re'. Nĩ ngaa gurugüi' sij ga'na' sij, nĩ hué daj gurugüi' ni é re' nga sij. Nĩ gahuin 'ueé ni é re' nga sij nej.

La vida antigua y la nueva

⁵ Hué dan nĩ 'ngo yun duna ni é re' daran' chrej huin si-chrej xungüi nan: Sĩ gui'yaj squira' 'ngo nĩ ango ni é re' ni ngüi mánj. Nĩ si gui'yaj ni é re' si quij hua mánj. Nĩ si gani ruhua ni é re' nga ni si quij hua mánj. Nĩ si gui'yaj ni é re' si huin quij ruhua ni é re' mánj. Nĩ si gahuin yoo ni é re' guida'a ni é re' 'ngo ni rasun da'nga' 'ngo ni tsínj rian ni é re' mánj. Daj si uyan huin ngaa nun yan'anj 'ngo tsínj ni yan'anj 'yaj ra'a ni sij. ⁶ Nĩ gui'yaj Yan'anj castigo ni tsínj 'yaj ni gaquin' daj. Daj si na'uej ruhua ni sij dagahuin ni sij rian Yan'anj. ⁷ Nĩ asij sini nĩ hué daj gui'yaj ni é re' ngaa gachéj ni é re' si-chrej xungüi nan.

⁸ Sanĩ yyaj nĩ duna ni é re' daran' gaquin' nan. Nĩ si ga'man ruhua ni é re' mánj. Nĩ si guinan'an ruhua ni é re' mánj. Nĩ si gui'yaj quij ni é re' nga ni dugüi' ni é re' mánj. Nĩ si nuna ni é re' xi'í dugüi' ni é re' mánj. Nĩ si ga'mi ni é re' nuguan' quij mánj. ⁹ Nĩ si ga'mi snan'anj ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Daj si hua naduna ni é re' si gahuin ni é re' asij sini. Nĩ nitaj si 'yaj ni é re' daj rún' gui'yaj ni é re' asij sini. ¹⁰ Nĩ nahuin naca niman ni é re', gui'yaj Yan'anj. Nĩ Yan'anj gui'yaj ni é re'. Nĩ 'yaj Yan'anj sisi guisij sa' ni é re' guini'i ni é re' man'an Yan'anj. Nĩ ya'yoj naduna Yan'anj si ani ruhua ni é re' sisi gahuin ni é re' daj rún' huin man'an Yan'anj. ¹¹ Ngaa nĩ nitaj si gahuin sisi tsínj griego, asij tsínj israelita huin né'. Nitaj si

gahuin sisi guta' ni sij da'nga' nnee cúj né' así nun guta' ni sij da'nga' nnee cúj né'. Ní nitaj si gahuin sisi huin né' tsínj 'na' anéj chrej, así tsínj 'na' ango xuman' huin né'. Ní nitaj si gahuin sisi tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue huin né', así tsínj nitaj si 'yaj sun yun huin né'. Urin Cristo huin si ní'yanj rian daran'anj. Ní nne sij chruhua niman daran' né'.

12 Ní 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Ní nacui Yan'anj ni é re' sisi guinicaj dugüi' ni é re' nga ni ngüi nico' man'an Yan'anj. Ngaa ní xi'í daj gahuin ni é re' tsínj nani yaco ruhua guini'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Ní ga'mi sa' ni é re' nej. Ní si gani ruhua ni é re' sisi huin rian ni é re' mánj. Ní dagahuin ni é re' rian ni dugüi' ni é re'. Ní ga'nin' ruhua ni é re' nga si ataj ni dugüi' ni é re'.

13 Ní sisi nun aran' ruhua ni é re' nga si 'yaj go'ngo ni dugüi' ni é re', saní guinicaj ni é re' niman nico nga ni sij daj rún' guinicaj Cristo niman nico rian ni é re'. 14 Ní nuguan' huin rian huin sisi gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Ní sisi hué daj gui'yaj ni é re', ní ga'ue guinicaj dugüi' nuguan'an ni é re' guiman án re'. 15 Ní duna ni é re' sisi gahuin din'inj ruhua niman ni é re', gui'yaj Cristo. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi gahuin din'inj ruhua ni é re'. Ní xi'í daj gaquínj Yan'anj ni é re' sisi guinicaj dugüi' nuguan'an án re' nga ni dugüi' ni é re'. Ní nico' huaj gataj ni é re' si guruhua Yan'anj.

16 Ní niganj gani ruhua ni é re' sisi nun si-nuguan' man'an Cristo chruhua niman ni é re'. Ní daj rún' 'yaj 'ngo tsínj chrún sa' nga si-nuguan' Yan'anj, ní hué daj gui'yaj ni é re' digyan ni é re' rian ni dugüi' ni é re'. Ní dugu'nun' ni é re' sisi dagahuin ni dugüi' ni é re' si-nuguan' Yan'anj. Ní gara ni é re' chra' huin salmo nga chra' a'mi 'ueé rian Yan'anj nej, nga chra' aráj ni é re' xi'í si huin niá' ruhua ni é re' nga niman ni é re'. Ní ngaa aráj ni é re', ní ga'ui' ni é re' si guruhua

Yan'anj. 17 Ní daran' si ga'mi ni é re' nga daran' si gui'yaj ni é re', ní hué daj gui'yaj ni é re' nga si xugüi Señor Jesús. Ní ga'ui' ni é re' si guruhua chrej né' huin Yan'anj xi'í Cristo.

18 Ní yun'unj xana hua nica, ní dagahuin unj si ataj nica unj. Hua nian si hué daj dagahuin unj xi'í Señor.

19 Ní gahuin 'i ruhua tsínj sno'o guini'yaj sij nica sij. Ní si chran' sij nica sij mánj.

20 Ní dagahuin ni tsin' si ataj chre nga nni. Daj si hué daj aran' ruhua Señor si gui'yaj anin'inj.

21 Ní si chran' nico chrej ni tsin' daj da'nij ni sij mánj. Ngaa ní si guere' niman ni tsin' daj, gui'yaj chrej ni tsin' da mánj.

22 Ní tsínj 'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue chruhua xungüi nan, ní dagahuin sij si ataj sí'. Ní sé urin si ni'yaj xuru'ue daj, ní gui'yaj sun sa' sij sisi gani ruhua sí' sisi sa' 'yaj sij mánj. Saní dagahuin sa' sij xi'í si hua sa' niman sij. Ní hué daj gui'yaj sij xi'í si hua ní'yanj sij rian Señor.

23 Daran' si 'yaj ni é re', ní hué daj gui'yaj 'ueé ni é re'. Ní daj rún' huin sisi 'yaj sun ni é re' rian Señor, ní hué daj gui'yaj ni é re'. Ní si gani ruhua ni é re' sisi 'yaj sun ni é re' rian ni tsínj mánj. 24 Daj si ni'i ni é re' sisi nahuin ra'a ni é re' nuguan' sa' gui'yaj Señor xi'í si dagahuin sa' ni é re'. Daj si 'yaj sun ni é re' rian Cristo. Ní hué sij huin xanga' Señor rian ni é re'. 25 Saní tsínj gui'yaj gaquin', ní gahuin sij castigo daj rún' huin gaquin' gui'yaj sij. Ní uyan 'yaj Yan'anj nga daran' ni ngüi.

4

1 Ní sisi huin ni é re' xuru'ue, ní gui'yaj nica ni é re' 'ngo ducuánj nga ni tsínj 'yaj sun yun rian ni é re'. Daj si ni'i ni é re' sisi xata' nne Señor nica sun rian ni é re'.

2 Ní niganj gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj. Ní niganj ga cuidado ni é re' guiman án re'. Ní niganj ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj. 3 Gachinj

jni'yaj ni é re' xi'í únj sisi ga'ue guiri'i únj 'ngo ducuánj ga'mi sa' únj si-nuguan' Cristo huin nuguan' digyán naca Yan'anj rian né'. Ni xi'í nuguan' daj nūnj ducuaga' nan. ⁴ Ni gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi ga'ue digyán nica yyāj daj rún' hua nian ga'mi rian ni ngüi.

⁵ Gache 'ueé ni é re' nga ni ngüi nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni guiyaj fuerza ni é re' sisi xacaj ni sij cuenta daj hua nuguan' sa'. ⁶ Ni niganj ga'mi ni é re' nuguan' 'ueé nga nuguan' hua ní'yanj rian ni sij. Ni hua nian sisi guini'i ni é re' daj ga'mi ni é re' rian gō'ngo ni tsínj nachínj snan'anj án re' xi'í nuguan' nico' ni é re'.

Salutaciones finales

⁷ Ni jnánj né' Tíquico huin tsínj 'i ruhua né'. Ni hué sij huin 'ngo tsínj 'yaj sun sa' nuguan'an ngāj rian Señor. Ni nicaj sij nuguan' huaj sij nata' sij rian ni é re' daj ran'anj. ⁸ Xi'í daj ni a'nī sij huaj sij rian ni é re' sisi nata' sij daj hua mán únj. Ngaa ni ga'ue nari' nucuaj niman án re', guiyaj sij. ⁹ Ni hué daj huaj sij nga tsínj gu'naj Onésimo huin sí' 'ngo jnánj 'i ruhua né'. Ni huin sij 'ngo ni é re'. Ni nata' nungüej sij daran' si guiran' únj nan gūnun ni é re'.

¹⁰ Ni a'nīj tsínj gu'naj Aristarco 'ngo nuguan' rian ni é re' huin sí' 'ngo tsínj nun nuguan'an ducuaga' ngāj. Ni hué daj 'yaj Marcos huin sí' stucun' tsínj gu'naj Bernabé. Ni hua ga'nī nuguan' rian ni é re' rian xi'í Marcos sisi guchi' ni'yaj sij rian man ni é re'. Hué dan ni ga'mi sa' ni é re' nga sij. ¹¹ Ni hué daj a'nīj tsínj gu'naj Jesús Justo 'ngo nuguan' rian ni é re'. Ni hué anin' tsínj nan huin urin ni tsínj israelita 'yaj sun ngāj rian nicaj sun Yan'anj. Ni nari' nucuaj nimānj, guiyaj ni sij.

¹² Ni a'nīj tsínj gu'naj Epafras 'ngo nuguan' rian án re' huin sij 'ngo ni é re'. Ni huin sij 'ngo tsínj 'yaj sun rian Cristo Jesús. Ni niganj achínj

jni'yaj sij rian Yan'anj xi'í ni é re' sisi ga' nica ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj. Ni huin ruhua sij sisi xanga' guini'i ni é re' daj hua si-chrej Yan'anj. Ni huin ruhua sij sisi dagahuin ni é re' si aran' ruhua Yan'anj guiyaj á re'. ¹³ Ni hué huin 'ngo tsínj ni'i yya sisi nahuij ruhua tsínj gu'naj Epafras xi'í ni é re' nga ni tsínj man xuman' gu'naj Laodicea nga xuman' gu'naj Hierápolis nej. ¹⁴ Ni a'nīj tsínj gu'naj Lucas 'ngo nuguan' rian ni é re' huin sí' 'ngo doctor 'i ruhua né'. Ni hué daj 'yaj tsínj gu'naj Demas nej.

¹⁵ Ga'nij ni é re' 'ngo nuguan' rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús man xuman' Laodicea. Ni hué daj guiyaj ni é re' nga yun'unj gu'naj Ninfas nga ni ngüi nahuin yu' ducua ún' huin ni sij ni ngüi nico' Yan'anj. ¹⁶ Ni ngaa guisij gaya ni é re' carta nan scanij ni é re', ni ga'nij ni é re' gan'anj gaya ni ngüi nico' Yan'anj man xuman' Laodicea. Ni hué daj gaya ni é re' carta ga'nī rian ni ngüi man xuman' Laodicea nej.

¹⁷ Gataj ni é re' gūnun tsínj gu'naj Arquipo: Dagahuin sa' re' nga sun ga'ui' Señor rian re'.

¹⁸ Hué huin Pablo. Ni arūnj letra nan huin saludo rian ni é re'. Ni si guini'yun ruhua ni é re' sisi nūnj ducuaga'. Ni huin ruhuāj sisi guiyaj Yan'anj sinduj rian ni é re' aj.

PRIMERA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS TESALONICENSES

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī arun anin' únj Silvano nga Timoteo yanj carta nan a'níj únj huaj rian án re' huin ín re' ni tsínj nico' Yan'anj man xuman' Tesalónica. Nī nicaj dugüi' a ni é re' nga Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo. Nī huin ruhua anin' únj sisi gui'yaj Yan'anj nga Señor Jesucristo sinduj rian án re' gahuin din'inj chruhua á re'.

Ejemplo de los tesalonicenses

² Nīganj a'ui' anin' únj si guruhua Yan'anj xi'í daran' a ni é re'. Nī nanun ruhua únj xi'í a ni é re' ngaa achínj jni'yaj únj rian Yan'anj. ³ Nī ya'yoj ngaa achínj jni'yaj anin' únj rian Yan'anj huin chrej né', nī nanun ruhua únj daj gui'yaj sun sa' á re' si-sun Yan'anj xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Jesús. Nī xi'í si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj, nī gui'yaj sun sa' á re' si-sun Señor. Nī gunucua'j á re' rian ni sayun xi'í si ana'uij ni é re' sisi chracuij yun'unj Señor Jesucristo a ni é re'. ⁴ Nī 'i ruhua Yan'anj ni'ya a ni é re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nī ni'i anin' únj sisi hué Yan'anj nacui ni é re' sisi guinico' a ni é re' Yan'anj.

⁵ Daj si ngaa ga'mi únj nuguan' sa' rian án re', nī sé urin nuguan' ga'mi únj gan'anj únj. Sanj ga'mi únj nga si-fuerza Espíritu Santo. Nī gahuin yya ruhua únj sisi nuguan' xanga' huin nuguan' ga'mi únj. Nī ni'i sa' ni é re' daj gui'yaj únj ngaa guimán únj scanij a ni é re'. Daj si nano' únj sisi daj ga'ue gahuin sa' ruhua ni é re' aj. ⁶ Nī gaxi'i a ni é re' gui'yaj gue a ni é re' daj rún' gui'yā nga daj rún' 'yaj gue Señor nej. Nī nunj si guiran' a ni é re' nico sayun gui'yaj ni ngüi

nun xuman ruhua ni'yaj Jesús, sanj 'ngo guinico' a ni é re' si-nuguan' Yan'anj. Nī gahuin niā' ruhua á re', gui'yaj Espíritu Santo. ⁷ Xi'í daj nī digyán ni é re' 'ngo ducuánj sa' rian ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj mán estado Macedonia nga estado Acaya.

⁸ Nī gaxa'nī si-nuguan' Señor scanij ni ngüi mán estado Macedonia nga estado Acaya, gui'yaj á re'. Sanj sé urin nungüej estado daj, sanj gaxa'nī nuguan' daj nīn' gachra' chruhua xungüi, gui'yaj á re'. Nī ni'i daran' ni sij daj xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Xi'í daj nī nitaj chrej hua sisi ga'mi anin' únj rian ni ngüi daj xi'í si gui'yaj á re'. ⁹ Nī a'mi man'an ni ngüi daj gahuin ngaa guchi' anin' únj rian man án re'. A'mi ni sij sisi ga'mi sa' á re' nga únj ngaa gane únj nga á re'. Nī a'mi ni sij sisi duna á re' yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Nī gaxi'i ni é re' guinico' a ni é re' Yan'anj hua ni'na' huin Yan'anj xanga' aj. ¹⁰ Nī hué daj a'mi ni sij sisi ana'uij a ni é re' sisi nānicaj Jesús ga'na' sij xata' huin sij da'níj Yan'anj anj. Nī ganá'nij sij scanij ni níman, gui'yaj Yan'anj. Nī Jesús huin si ganacaj né' ngaa gahuin nico castigo ni ngüi da'ui gaquin', gui'yaj Yan'anj.

2

Ministerio de Pablo en Tesalónica

¹ Nī ni'i a ni é re' sisi ngaa guchi' anin' únj rian man a ni é re', nī sé si guchi' yun únj huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né' mánj. ² Nī hua ni'i a ni é re' daj guiran' únj sayun xuman' Filipos ngaa ga'mi quij ni sij rian únj. Nī nunj si ducu gunun' ni ngüi man xánj án re' nga únj, sanj chracuij Yan'anj sisi ga'mi nucua'j únj rian a ni é re' nuguan' sa' sisi ganacaj Yan'anj ni ngüi aj.

³ Nī nun gachej ruhua anin' únj nga nuguan' ga'mi únj rian án re' mánj. Nī nitaj si hua quij niman únj mánj. Nī nitaj si huin ruhua

únj digya' yun'unj únj a ni é re' mánj. ⁴ Sanj garan' ruhua Yan'anj nga si gui'yaj únj. Nj garasun Yan'anj únj sisi ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa' rian ni ngüi. Nj hué daj a'mi gue únj. Nj sé si a'mi únj sisi garan' ruhua ni ngüi nga nuguan' a'mi únj mánj. Sanj a'mi únj nuguan' huin ruhua Yan'anj ga'mi únj rian ni ngüi. Nj acaj Yan'anj cuenta daj hua niman únj. ⁵ Nj ni'i a ni é re' sisi nitaj aman digya' yun'unj únj man'an án re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj daj. A'mi sa' sij xi'í re', sanj nini huin niman sij. Nj nitaj si nano' únj ango ducuanj sisi riqui a ni é re' san'anj gui'yaj gana únj mánj. Nj Yan'anj ni'i sisi sé daj 'yaj únj mánj. ⁶ Nj nun nano' anin' únj sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í únj mánj. Nj nitaj si nano' únj si ga'mi sa' a ni é re' xi'í únj mánj. Sanj hua si-chrej únj si gachinj únj si chracuij a ni é re' únj xi'í si huin únj tsínj apóstol rian Cristo.

⁷ Sanj ngaa guimán únj scanij a ni é re', nj gui'yaj únj daj rún' 'yaj 'ngo yun'unj xana ngaa dugumi 'ueé unj da'níj unj. ⁸ Nj nín' ruhua gahuin 'i ruhua anin' únj ni'yaj únj ni é re'. Xi'í daj nj sé urin si-nuguan' Yan'anj ga'mi únj rian a ni é re', ruhua únj, sanj ga'uej ruhua únj gui'yaj sun únj rian a ni é re' nej. Daj si nín' ruhua gahuin 'i ruhua únj ni'yaj únj a ni é re' aj. ⁹ Nj ni'i a ni é re' daj gui'yaj sun únj ngaa guimán únj scanij ni é re' sisi daj gui'yaj únj guiri' únj si xa únj. Nugüi nigan' gui'yaj sun únj. Daj si nitaj si huin ruhua únj garasun únj rian án re' ngaa ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj rian án re' mánj.

¹⁰ Nj ni'i a ni é re', nj hué daj ni'i Yan'anj sisi gui'yaj sa' únj ngaa guimán únj scanij ni é re' huin ni é re' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nj dagahuin nica únj. Nj nitaj 'ngo si gui'yaj únj sisi ga'mi gaquin' ni ngüi xi'í únj mánj. ¹¹ Nj ni'i a ni é re' sisi daj rún' 'yaj 'ngo

tsínj ngaa a'mi sa' sij sisi gahuin nia' ruhua da'níj sij, nj hué daj gui'yaj únj nga go'ngo a ni é re'. Nj riqui únj chrej rian án re' nej. ¹² Nj ga'nin' anin' únj sun rian a ni é re' sisi gache nica a ni é re' si-chrej Yan'anj daj rún' 'yaj ni tsínj nico' sa' Yan'anj anj. Nj aquínj Yan'anj sisi gane a ni é re' rian hua 'ueé nicaj sun Yan'anj.

¹³ Xi'í daj nj niganj a'ui' únj si guruhua Yan'anj. Daj si ngaa gunun a ni é re' si-nuguan' Yan'anj ga'mi únj rian án re', nj nahuin ra'a yya a ni é re' nuguan' daj sisi hué si-nuguan' Yan'anj huin yya. Nj nun gataj a ni é re' sisi si-nuguan' ni tsínj huin mánj. Nj si-nuguan' Yan'anj huin xanga' yya. Nj 'yaj sa' nuguan' daj chruhua niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. ¹⁴ Nj ngaa guiran' ni é re' huin jnánj né' sayun, gui'yaj ni tsínj man xánj ni é re', nj uyan guiran' ni é re' nga ni tsínj nico' Yan'anj man estado Judea huin ni sij ni tsínj nicaj dugüi' nga Cristo Jesús. Daj si guiran' ni sij sayun, gui'yaj ni tsínj israelita huin ni sí' tsínj xánj ni sij. ¹⁵ Nj hué ni tsínj israelita daj dagahui' Señor Jesús. Nj dagahui' ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj guiri ni sij ne' chrej xe' ni únj nej. Nj nun aran' ruhua Yan'anj si 'yaj ni sij. Nj unun' ni sij nga daran' ni ngüi. ¹⁶ Nj ngaa huin ruhua únj ga'mi únj rian ni ngüi 'na' anéj chrej sisi nacaj Yan'anj ni sí', nj na'uej ruhua ni sij sisi hué daj ga'mi únj mánj. Xi'í daj nj huaj da'ui ni sij gaquin'. Nj xi'í daj ducu ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni sij.

Ausencia de Pablo de la iglesia

¹⁷ Nj nunj si nitaj si nicaj dugüi' né' xi'í si gahuin nini únj doj rian án re', sanj niganj nicaj dugüi' niman né' huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nj nín' ruhua hua ruhua únj guchi' ni'yaj únj rian man án re' aj. ¹⁸ Nj da ga'i gahuin ruhua anin' únj guchi' ni'yaj únj rian man a ni é re'. Nj nico' huaj hué daj gahuin ruhua

man'anj, huinj Pablo. Sanj guiránj sichre Satanás chrej rian únj guchi' nì'yaj únj rian man án re'. ¹⁹ Nì ana'uij únj sisi ngaa ga'na' Señor Jesucristo, nì guì'yaj sa' sij nga únj xi'í a ni é re'. Nì gahuin nià' ruhua únj, guì'yaj á re' nej. Nì digyán án re' sisi guì'yaj sa' únj si-sun Yan'anj scanij a ni é re' aj. ²⁰ Xanga' ni guì'yaj á re' sisi hua sa' si-sun únj rian Yan'anj. Nì huin nià' ruhua únj, guì'yaj á re' nej.

3

¹ Ngaa nì ngaa nun gunucuaaj únj guchi' únj rian man án re', nì gani ruhua únj sisi guna huìj gue únj xuman' Atenas. ² Nì ga'níj únj jnánj né' Timoteo sisi guchi' sij rian man án re'. Daj si huin sij 'ngo tsínj 'yaj sun nuguan'an nga únj rian Yan'anj. Nì a'mí únj nuguan' sa' xi'í Cristo rian ni ngüi. Nì ga'níj únj guchi' sij rian man án re' sisi ga nica ruhua ni é re', guì'yaj sij. Nì guì'yaj fuerza sij sisi guxuman sa' ruhua ni é re' nì'yaj á re' Yan'anj anj. ³ Nì guì'yaj sij sisi si gahuin ruhua ni é re' xi'í sayun ran' a ni é re', ruhua únj. Nì ni'i a ni é re' sisi hua niàn guiran' né' sayun daj. ⁴ Nì ngaa guimán únj scanij ni é re', nì gataj chrún únj gunun a ni é re' sisi guiran' né' sayun daj. Nì daj rún' ni'i ni é re', nì hué daj gahuin. ⁵ Ngaa nì nun gunucua ga manj. Xi'í daj nì ga'ní 'ngo tsínj daj rian man án re' sisi nachin' snan'anj sij daj xuman ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' Yan'anj. Daj si guxu'uj sisi duna ni é re' si-chrej Yan'anj xi'í si digya' yun'unj sichre ni é re'. Ngaa nì guere'ej si-sun únj guì'yaj sun únj scanij ni é re', guì'yaj sichre.

⁶ Sanj ngaa nanicaj Timoteo gan'anj sij xánj án re', nì nicaj sij nuguan' sa' nasíj sij sisi xuman sa' ruhua ni é re' nì'yaj á re' Yan'anj, ataj sij. Nì 'i ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re', ataj sij nej. Nì nata' sij sisi niganj nanun sa' ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' únj. Nì 'i ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' únj, ataj

sij nej. Nì daj rún' huin ruhua únj guchi' nì'yaj únj rian man ni é re', nì hué daj huin ruhua ni é re' ga'na' nì'yaj ni é re' rian man únj, ataj sij gunun únj. ⁷ Hué dan nì scanij ni sayun ran' únj, nì gahuin nià' ruhua únj gunun únj sisi xuman ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' Yan'anj huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. ⁸ Xi'í si hua nica ruhua ni é re' nga si-chrej Señor, nì huin nià' ruhua únj gache únj si-chrej Yan'anj, 'yaj ni é re'. ⁹ Nì nín' ruhua huin ruhua anin' únj ga'ui' únj si guruhua Yan'anj, 'yaj á re'. Nì nín' ruhua huin nià' ruhua únj rian Yan'anj xi'í a ni é re' aj. ¹⁰ Nugüi nigan' achínj jni'yaj únj rian Yan'anj sisi riqui Yan'anj, nì guchi' nì'yaj únj rian man án re'. Daj si huin ruhua únj digyán únj rian án re' nuguan' guì'yaj sisi guxuman sa' ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' Yan'anj anj.

¹¹ Nì huin ruhua únj sisi chracuij Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesús sisi ga'ue guchi' nì'yaj únj rian man án re'. ¹² Nì huin ruhua únj sisi gahuin 'i ruhua á re' guini'yaj a ni é re' go'ngo ni dugüi' a ni é re', guì'yaj Señor. Nì daj rún' 'i ruhua únj nì'yaj únj a ni é re', nì hué daj ga 'i ruhua á re' guini'yaj a ni é re' daran' ni ngüi, ruhua únj. ¹³ Nì huin ruhua únj sisi gahuin nica ruhua á re', guì'yaj Señor. Nì gahuin sa' niman ni é re' rian Yan'anj. Nì si da'ui a ni é re' gaquin' rian Yan'anj huin chrej né' ngaa ga'na' Señor Jesús nga daran' ni ngüi sa' nicaj dugüi' nga sij, ruhua únj.

4

La vida que agrada a Dios

¹ Hué dan nì xi'í si nicaj dugüi' a ni é re' nga Señor Jesús, nì achínj jni'yaj únj rian a ni é re' sisi ga gue dagahuin a ni é re' si digyán únj rian a ni é re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si gataj únj gunun a ni é re' daj guì'yaj á re' chruhua xungüi nan. Ngaa nì ga'ue guì'yaj a

ni é re' si garan' ruhua Yan'anj. ² Daj si hua ni'i ni é re' daj hua nuguan' ga'nin' únj sun rian án re' xi'í Señor Jesús. ³ Nj huin ruhua Yan'anj sisi gahuin sa' niman án re' rian Yan'anj. Nj na'uej ruhua Yan'anj sisi guj'yaj squira' go'ngo a ni é re' ni ngüi mánj. ⁴ Nj huin ruhua Yan'anj sisi gane 'ueé go'ngo ni é re' nga nica a ni é re'. Nj guinun yan'anj án re' nica á re' nej. ⁵ Nj si gani quij ruhua a ni é re' xi'í ni yun'unj xana daj rún' 'yaj ni ngüi nun ni'i Yan'anj mánj. ⁶ Nj ga cuidado rian ni é re' sisi si digya' yun'unj a ni é re' jnánj ni é re' xi'í ni yun'unj xana. Daj si Señor huin si guj'yaj nico castigo daran' ni tsínj 'yaj daj. Nj hué daj hua gataj chrún únj rian ni é re'. ⁷ Daj si nun gaquinj Yan'anj né' sisi gache né' 'ngo chrej quij hua. Sanj huin ruhua Yan'anj sisi gahuin sa' niman né' rian Yan'anj. ⁸ Ngaa nj tsínj na'uej ruhua dagahuin nuguan' digyán únj nan, nj nun dagahuin sij rian man'an Yan'anj. Daj si sé si-nuguan' ni tsínj huin nuguan' digyán únj. Nj Yan'anj huin si riqui Espiritu Santo rian né'.

⁹ Nj sé si ní'yanj sisi garun únj nuguan' guchij rian man án re' sisi gahuin 'i ruhua ni é re' nj'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Daj si hua digyán Yan'anj rian án re' sisi gahuin 'i ruhua go'ngo ni é re' nga ni dugüi' ni é re' aj. ¹⁰ Nj hué daj 'yaj ni é re' nga daran' ni tsínj nico' Yan'anj man estado Macedonia. Sanj achínj jni'yaj únj rian án re' sisi gahuin ruhua á re' doj nj'yaj á re' ni dugüi' né' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. ¹¹ Nj guj'yaj fuerza á re' sisi guiman din'inj ni é re'. Nj si nahuij ruhua á re' nga si-sun dugüi' re' mánj. Nj guj'yaj sun ni é re' nga ra'a ni é re' daj rún' ga'nin' únj sun rian ni é re' aj. ¹² Ngaa nj ga'mi achij 'ueé a ni é re' rian ni tsínj nun xuman ruhua nj'yaj Yan'anj. Nj si gachin 'ngo rasun rian ni é re' mánj.

La venida del Señor

¹³ Nj huin ruhua anin' únj si guini'i ni é re' daj guiran' ni tsínj gahui' huin ni tsínj nico' Jesús huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Ngaa nj si nani ruhua á re' daj rún' 'yaj ango ni ngüi mánj. Daj si nani ruhua ni sij xi'í si si ganá'nij ni dugüi' ni sij, ruhua ni sij. ¹⁴ Nj xuman ruhua né' sisi gahui' Jesús. Nj ganá'nij sij scanij ni niman, guj'yaj Yan'anj. Nj xi'í daj ni'i né' sisi Yan'anj guj'yaj gana'nij ni ngüi guinicaj dugüi' nga Cristo ngaa gahui' ni sij. Nj ga'na' nuguan'an ni sij nga Jesús, guj'yaj Yan'anj.

¹⁵ Hué dan nj né' tsínj guiman da güi ga'na' Señor chruhua xungüi, nj si gahuin rian né' rian ni ngüi hua gahui' mánj. Nj hué daj ataj únj gunun a ni é re', guj'yaj Señor. ¹⁶ Daj si gaguáj man'an Señor ngaa gahui' sij xata' nanij sij rian xungüi nan. Nj nicaj sun si-nane Señor gunun ni ngüi. Nj gunun ni ngüi si-nane 'ngo ángel huin achij njn'. Nj gunun ni sij si ga'yanj si-trompeta Yan'anj. Ngaa nj ni ngüi guinicaj dugüi' nga Cristo huin ni tsínj gahui', nj hua sini ni sij gana'nij aj. ¹⁷ Nj né' guna guiman, nj nicaj Yan'anj né' gan'anj nuguan'an né' nga ni ngüi ganá'nij daj rian nga. Nj nari' dugüi' daran' né' nga Señor xata'. Nj gane njganj né' nga Señor. ¹⁸ Hué dan nj nari' nucuj niman go'ngo a ni é re', guj'yaj ni nuguan' nan, ruhuaj aj.

5

¹ Sé si hua nian garun anin' únj nuguan' guchij rian án re' xi'í güi ga'na' ruhua' yún Cristo huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. ² Daj si ni'i sa' ni é re' sisi daj rún' nun ni'i né' un güi gatu tsínj tu guj'yaj tu sí' ne' yan', nj hué daj nun ni'i né' un güi ga'na' Señor mánj. ³ Nj 'ngo güi nj gataj ni ngüi: "Hua din'inj man daran' né'. Nj hua xitinj man né'." Daj gataj ni sij. Ngaa nj hué gue hora daj, nj nasinunj ga'na' 'ngo sayun rian ni sij. Nj daj rún' ran' 'ngo yun'unj xana ngaa ruhua

ga'nga da'níj unj, nì hué daj guíran' ni ngüi daj. Nì sî ganani ni sij mánj.

⁴ Sanj axa' á re', nì nitaj chrej hujaj si guxu'ui' a ni é re' daj rún' xu'ui' ni tsínj ni'í si gatu tsínj tû huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si nitaj si man ni é re' rian hua rûmi' mánj.

⁵ Daran' ni é re' mán guní'yanj. Nì mán ni é re' rian xiguin yan'an. Daj si xiguin chruhua niman né', guí'yaj Yan'anj. Nitaj si mán né' rian hua rûmi' mánj. ⁶ Hué dan nì sî gatoj né' daj rún' 'yaj ango ni ngüi mánj. Sanj gunun sa' ruhua né' gana'uij né' güi ga'na' Señor. Nì sî guixini né' mánj.

⁷ Ni tsínj atoj, nì atoj ni sij ne' nì. Nì ni tsínj hua xini, nì hua xini ni sij ne' nì huin ni sij ni tsínj nun xuman ruhua nì'yaj Yan'anj. ⁸ Sanj né' mán rian xiguin sa', nì hua nian si niganj ga cuidado né' nga si guí'yaj né'. Nì daj rún' dugumi 'ngo snado niman sij nun sij 'ngo gató gaga', nì hué daj dugumi né' man'an né' xi'í si xuman sa' ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Nì gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' ni dugüi' né'. Nì daj rún' dugumi 'ngo snado man'an sij ngaa nun chra sij 'ngo jnahui go'o, nì hué daj dugumi né' man'an né' xi'í si gahuin yya ruhua né' sisi nãcaj Yan'anj né'.

⁹ Daj si nun gani ruhua Yan'anj sisi gahuin né' castigo mánj. Sanj gani ruhua Yan'anj nãca né' xi'í Señor Jesucristo aj. ¹⁰ Nì gahui' Jesucristo xi'í né'. Nì xi'í daj, asi mán né', asi gahui' né', nì guíman nuguan'an né' nga sij. ¹¹ Xi'í daj nì daj rún' 'yaj á re', nì ga gue guí'yaj fuerza á re' sisi nari' nucuj niman ni dugüi' ni é re'. Nì ga nica ruhua go'ngo ni é re' nga si-nuguan' Yan'anj, guí'yaj á re' nej.

Pablo exhorta a los hermanos

¹² Achínj jni'yaj anin' únj rian ni é re' sisi ga ní'yanj a ni é re' nga ni tsínj 'yaj sun scanij ni é re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si a'nin' ni sij rian ni é re', guí'yaj Señor. Nì riqui ni sij ducuanj sa' rian án re' nej. ¹³ Nì nín' ruhua ga ní'yanj a ni é re' nga ni sij. Nì nín'

ruhua ga 'i ruhua á re' nì'yaj á re' ni sij xi'í sun 'yaj sun ni sij scanij ni é re'. Nì gahuin din'inj ruhua ni dugüi' ni é re' aj. ¹⁴ Nì achínj jni'yaj anin' únj rian án re' sisi ga'ui' a ni é re' chrej sisi guí'yaj sun ni tsínj rûmi rián re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nì ga'mi 'ueé ni é re' rian ni tsínj hua nínaj nga si-chrej Yan'anj sisi nari' nucuj niman ni sij, guí'yaj á re'. Nì chracuij ni é re' ni tsínj achin si guxuman sa' ruhua nì'yaj Yan'anj. Nì ga'mi naj ni é re' rian daran' ni ngüi aj. ¹⁵ Ga cuidado ni é re' man'an án re' sisi si guí'yaj quij go'ngo ni é re' rian ni tsínj guí'yaj quij nga ni é re'. Sanj niganj guí'yaj sa' á re' nga ni dugüi' a ni é re'. Nì guí'yaj sa' ni é re' rian daran' ni ngüi aj.

¹⁶ Niganj gahuin nia' ruhua ni é re' aj. ¹⁷ Nì sî ga'nin' ruhua á re' gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj mánj. ¹⁸ Nì 'ngo naga'ui' a ni é re' si guruhua Yan'anj nga daran' si ran' án re'. Daj si hué daj huin ruhua Yan'anj sisi guí'yaj a ni é re' xi'í si nico' a ni é re' Cristo Jesús.

¹⁹ Nì sî guiránj ni é re' chrej rian Espíritu Santo sisi sî ga'mi Espíritu Santo nuguan' sa' scanij ni é re' mánj. ²⁰ Nì sî gani ruhua á re' sisi nitaj si ní'yanj nuguan' ga'mi 'ngo tsínj daj, guí'yaj Espíritu Santo mánj. ²¹ Xacaj a ni é re' cuenta daj hua go'ngo nuguan' gunun a ni é re'. Ngaa nì guna a ni é re' nga nuguan' sa'. ²² Gahuin nini a ni é re' rian daran' si quij hua. ²³ Nì Yan'anj guí'yaj si huin din'inj ruhua né'. Nì huin ruhua anin' únj sisi gahuin sa' nín' ni é re', guí'yaj man'an Yan'anj. Nì huin ruhua únj sisi dugumi sa' Yan'anj niman án re' nga nnee cúj a ni é re' nej. Ngaa nì sî guída'ui ni é re' a 'ngo gaquin' ngaa ga'na' Señor Jesucristo chruhua xungüi aj. ²⁴ Nì sica' Yan'anj. Nì aquínj Yan'anj án re' sisi guínicaj dugüi' a ni é re' nga Yan'anj. Nì gahuin yya daran' si gataj Yan'anj gunun a ni é re'.

Salutaciones y bendición final

²⁵ Gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj xi'í únj huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'.

²⁶ Ni ngaa nari' dugüi' a ni é re', ni garun du'ua ni é re' ni dugüi' a ni é re' rian Yan'anj. ²⁷ Ni a'nij sun rian án re' nga si-xugüi Señor sisi gaya 'ngö ni é re' yanj carta nan rian daran' a ni é re' huin ín re' tsinj nico' Yan'anj. ²⁸ Ni huin ruhua anin' únj sisi guj'yaj Señor Jesucristo sinduj rian daran' ni é re' aj. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS TESALONICENSES

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī arūnj anin' únj Silvano nga Timoteo yanj carta nan a'nīj únj huaj rian a ni é re' huin ín re' ni tsínj nico' Yan'anj man xuman' Tesalónica. Nī nicaj dugüi' ni é re' nga Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo: ² Nī huin ruhua únj sisi guī'yaj Yan'anj nga Señor Jesucristo sinduj rian án re' gahuin din'inj chruhua ni é re' aj.

Dios juzgará a los pecadores cuando Cristo venga

³ Nīganj hua nīan ga'ui' anin' únj si guruhua Yan'anj xi'í a ni é re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nī dugu'naj huin sisi hué daj guī'yaj únj. Daj si huaj gahuin nico si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Nī hué daj gahuin 'i ruhua á re' doj ni'yaj á re' go'ngo ni dugüi' a ni é re' aj. ⁴ Xi'í daj nī a'mi sa' anin' únj xi'í ni é re' rian ni tsínj nico' Yan'anj huin ni tsínj nahuin yu' ango yu'uj. Nī nunj si a'mi quij ni ngüi xi'í ni é re', nī ran' ni é re' sayun, sanī hua nīca ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj. Nī xuman sa' ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj nej. Hué daj ataj únj gunun ango ni tsínj nico' Yan'anj anj.

⁵ Nī hué nuguan' nan digyán sisi 'yaj nīca Yan'anj nga á re'. Nī xi'í si gunucuj á re' rian ni sayun daj, nī ga'uej ruhua Yan'anj sisi gatu a ni é re' rian nicaj sun Yan'anj. Nī hua yya ran' a ni é re' sayun xi'í nuguan' daj. ⁶ Nī xi'í si hua nīca ruhua Yan'anj, nī ni'i né' sisi ni tsínj chran' yun'unj a ni é re', nī guīran' ni sij sayun, guī'yaj Yan'anj. ⁷ Nī ran' ni é re' sayun. Sanī uyan rīqui Yan'anj sisi naran ruhua á re' nga

anin' únj. Nī hué daj gahuin güi ngaa gurugüi' Señor Jesús ga'na' sij xata' nga ni ángel nicaj sun. Nī ga'na' Jesús rīqui 'ngo yan'an xata'. ⁸ Nī guī'yaj sij castigo ni ngüi nun ni'i Yan'anj huin ni sij ni ngüi nun dagahuin si-nuguan' Señor Jesucristo. ⁹ Nī nīganj gahuin ni sij castigo sisi ga ni'ya ni sij, guī'yaj Yan'anj. Nī guīman anéj ni sij rian Señor. Nī sī ga'ue guīni'i ni sij daj hua nucuj nne man'an Señor mánj. ¹⁰ Daj si güi ga'na' Señor, nī gahuin 'ueé sij, guī'yaj né' huin né' ni ngüi nico' sij. Nī gahuin sa' ruhua ni ngüi guīni'i ni sij sí' huin ni tsínj xuman ruhua ni'yaj sí'. (Nī hué daj guī'yaj á re' xi'í si guxuman ruhua ni é re' nuguan' sa' ga'mi únj scanij a ni é re'.)

¹¹ Xi'í daj nī nīganj achínj jni'yaj anin' únj rian Yan'anj xi'í a ni é re' sisi gahuin sa' á re' daj rún' huin ruhua Dan'anj né' gahuin ín re' ngaa gaquínj Yan'anj án re' sisi guīnicaj dugüi' a ni é re' nga Yan'anj. Nī achínj jni'yaj únj sisi chracuj Yan'anj ni é re' guī'yaj sun a ni é re' sun sa' huin ruhua Yan'anj guī'yaj sun a ni é re' xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Jesús. ¹² Hué dan nī da' sīj, nī gahuin 'ueé Señor Jesucristo nī'yaj ni ngüi xi'í si guī'yaj á re'. Nī ga'mi sa' ni ngüi xi'í a ni é re' xi'í si nico' a ni é re' Jesús. Nī hué daj huin ruhua Yan'anj nga Señor Jesucristo guī'yaj sinduj rian án re'.

2

Manifestación del hombre de pecado

¹ Yyaj nī ga'mi anin' únj rian án re' xi'í si ga'na' ruhua' yún Señor Jesucristo nga xi'í si nahuin yu' né' nga sij huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nī achínj jni'yaj únj rian án re' ² sisi sī naduna ni é re' nico' huaj nga si ani ruhua á re' mánj. Nī sī guxu'ui' ni é re' nga nuguan' ataj sisi hua guisīj güi ga'na' ruhua' yún Señor chruhua xungüi nan. Sé nuguan' xanga' huin nuguan' da

mánj. Daj si ataj ni ngüi sisi nuguan' unun ni é re' huin nuguan' a'mi únj rian yanj carta ga'níj únj guchij rian án re', así nuguan' a'mi tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' daj. Sanj sé rian únj 'na' nuguan' da mánj. Daj si achin guisij güi ga'na' Señor. ³ Nj 'ngo sị duna á re' sisi digya' yun'unj ni ngüi a ni é re' mánj. Daj si ngaa achin guisij güi ga'na' Señor, nj ga'na' güi gunun' ni ngüi nga Yan'anj. Nj gurugüi' 'ngo tsínj quij nin' ruhua huin sij 'ngo tsínj ga ni'ya rian yan'an. ⁴ Nj gata ruhua sij ni'yaj sij daran' yan'anj. Nj a 'ngo ni rasun sị ga'uej ruhua sij si nico' ni ngüi mánj. Nj guisij sij gan'anj gane sij si-nuhui Yan'anj xanga'. Nj gui'yaj sij si huin sij man'an Yan'anj.

⁵ Nj nitaj si nun ruhua á re' sisi hué daj gataj snan'an gunun a ni é re' ngaa guimán né' mí'. ⁶ Hua ni'i a ni é re' un tsínj ránj chrej rian tsínj quij daj yyaj sisi sị ga'ue ga'na' sij. Nj garánj chrej rian sij da guisij güi garun Yan'anj. Ngaa nj ga'ue ga'na' sij. ⁷ Nj hua achéj nuguan' quij chruhua xungüi. Sanj achin si guini'i sa' né' daj hua nuguan' quij daj. Nj axa' tsínj ránj chrej daj, sanj achin si guxun sij man'an sij. ⁸ Nj ngaa guxun sij man'an sij, nj gurugüi' renga' tsínj quij daj. Sanj ga'yanj Señor Jesús rian tsínj quij daj, nj guere' sij. Nj ga ni'ya niganj sij, gui'yaj Jesús ngaa ga'na' 'ueé sí xata'. ⁹ Nj man'an sichre Satanás gui'yaj sisi ga'na' tsínj quij daj. Nj sichre gui'yaj si gahuin nucua'j tsínj quij daj. Ngaa nj gui'yaj sun sij sun nico guini'yaj ni ngüi. Xi'í daj ga'ue digya' yun'unj sij ni ngüi aj. ¹⁰ Nj gui'yaj sij daran' rian nuguan' quij sisi digya' yun'unj sij ni ngüi ga ni'ya rian yan'an. Daj si nun ga'uej ruhua ni sij si gahuin 'i ruhua ni sij nga nuguan' xanga' huin nuguan' ataj sisi nacaj Yan'anj ni sij. ¹¹ Xi'í daj nj ga'níj Yan'anj sisi guxuman ruhua ni sij nuguan' yya. Ngaa nj guinico' ni

sij nuguan' digya' yun'unj. ¹² Ngaa nj gui'yaj Yan'anj castigo daran' ni sij. Daj si nun guxuman ruhua ni sij nuguan' xanga'. Sanj garan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij rian gaquin'.

Escogidos para salvación

¹³ Sanj hua nian si niganj ga'ui' anin' únj si guruhua Yan'anj xi'í ni é re' tsínj 'i ruhua Señor huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si asij sini, nj hua ganacui Yan'anj a ni é re' sisi ganacaj Yan'anj a ni é re'. Nj gahuin sa' niman án re' gui'yaj Espíritu Santo xi'í si guxuman ruhua ni é re' nuguan' xanga'. ¹⁴ Daj si gaquinj Yan'anj a ni é re' sisi guinico' a ni é re' nuguan' xanga' huin nuguan' ga'mi únj rian án re'. Ngaa nj ga'ue gahuin 'ueé niganj ni é re' daj rún' hua 'ueé Señor Jesucristo aj. ¹⁵ Xi'í daj ga nica ruhua á re' nga nuguan' sa' ga'mi únj rian án re' huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nj sị guini'yun ruhua á re' ni nuguan' digyan' únj rian án re' ngaa guimán né' nga nuguan' ga'níj únj huaj rian án re' nej. ¹⁶ Hué dan nj Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Nj Yan'anj huin chrej né'. Nj 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Nj riqui Yan'anj sisi niganj gahuin nia' ruhua né'. Nj gahuin yya ruhua né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga né'. Nj hué nan huin sinduj gui'yaj Yan'anj nga né'. ¹⁷ Ngaa nj huin ruhua únj sisi nari' nucua'j niman ni é re', nj ga nica ruhua á re', gui'yaj Yan'anj nga Jesucristo. Ngaa nj ga'ue ga'mi sa' á re' daran' nuguan' sa', nj gui'yaj sun a ni é re' daran' sun sa', gui'yaj Yan'anj nej.

3

Que la palabra de Dios sea glorificada

¹ Nj ango nuguan' huin sisi gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj xi'í únj sisi gaxa'ni si-nuguan' Señor gui'yaj únj huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nj gahuin 'ueé nuguan' daj rian ango ni ngüi daj rún' gahuin

'ueé scanij a ni é re', guí'yaj Yan'anj, ruhua únj. ² Ní hué daj gachinj jni'yaj a ni é re' xi'í únj sisi nacañ Yan'anj únj rian ni tsínj 'yaj gaquin' huin ni tsínj xi'i. Daj si sé daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús mánj.

³ Saní Señor huin 'ngo tsínj sa' nin' ruhua. Ní niganj guí'yaj sij sisi ga nica ruhua á re'. Ní dugumi sij a ni é re' rian sichre. ⁴ Ní xi'í Señor ní gahuin yya ruhua únj sisi guí'yaj a ni é re' daj rún' ga'nin' únj sun rian án re'. Ní hué daj guí'yaj sa' á re' ni güi ga'na' nej.

⁵ Ní huin ruhua únj sisi chracuij yun'unj Señor man'an án re' sisi ga 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Ní gahuin nucuañ ruhua á re' rian ni sayun daj rún' gunucuañ Cristo, ruhua únj nej.

El deber de trabajar

⁶ Ní xi'í si nico' né' Señor Jesús, ní a'nin' únj sun rian án re' sisi gahuin nini a ni é re' rian daran' ni tsínj huin jnánj né' huin ni tsínj rumi na'uej ruhua guí'yaj sun huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si nitaj si hua uyan ruhua ni sij nga nuguan' digyán únj rian án re' mánj. ⁷ Ní hué a ni é re' ni'i sisi hua nian guí'yaj á re' daj rún' guí'yaj únj. Daj si nun gahuin rumi únj ngaa guimán únj scanij a ni é re' mánj. ⁸ Ní nun xa yun únj si-chracrunj a ni é re' mánj. Saní naru'ue únj. Ní nugüi nigan' guí'yaj sun nucuañ únj sisi si garasun únj rian án re' mánj. ⁹ Ní hua si-chrej xanga' yya únj gachinj únj rian án re' sisi chracuij yun'unj a ni é re' únj. Saní guí'yaj sun únj sisi digyán únj 'ngo chrej sa' rian án re'. ¹⁰ Ní ngaa guimán únj nga á re', ní ga'nin' únj sun rian án re'. Ní gatañ únj sisi man 'ngo tsínj na'uej ruhua guí'yaj sun scanij a ni é re', ní si xa sí' mánj.

¹¹ Ní hua gunun únj sisi da'aj á re' huin ni tsínj rumi nitaj si 'yaj sun. Nitaj si 'yaj sa' ni sij si achéj ni sij nuná ni sij si-nuguan' dugüi'

ni sij. ¹² Ní xi'í si-xugüi Señor, ní a'nin' únj sun rian ni tsínj 'yaj daj sisi sé daj guí'yaj ni sij mánj. Saní gahuin din'inj ruhua ni sij guí'yaj sun ni sij. Hué ducuañ daj huin si ga'ue guí'yaj gana ni sij, ní guiri' ni sij si xa ni sij aj.

¹³ Si ga'nin' ruhua á re' si guí'yaj sun sa' á re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. ¹⁴ Ní sisi hua 'ngo tsínj na'uej ruhua dagahuin nga nuguan' garun únj rian yanj carta nan, ní xacaj á re' cuenta un tsínj huin. Ní si guinicañ dugüi' a ni é re' nga sij. Ngaa ní guiri' sij si-na'aj. ¹⁵ Saní si guí'yaj á re' nga sij daj rún' 'yaj á re' nga tsínj unun' nga á re'. Saní ga'ui' a ni é re' 'ngo ducuañ rian sij daj rún' 'yaj á re' nga jnánj a ni é re'.

Bendiciones finales

¹⁶ Ní man'an Señor guí'yaj sisi huin din'inj ruhua né'. Ní riqüi Señor sisi niganj gahuin din'inj ruhua á re' nga daran' si ran' ni é re', ruhua únj. Ní gane Señor nga daran' án re', ruhua únj nej.

¹⁷ Huéj huin Pablo. Ní arünj nuguan' nan sisi guíman sa' ni é re', ruhuāñ aj. Ní si-letra man'anj huin nan. Ní hué daj arünj firma rian daran' carta a'nī rian ni ngüi. ¹⁸ Ní huin ruhua únj sisi guí'yaj Señor Jesucristo sinduj rian daran' ni é re'. Amén.

PRIMERA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A TIMOTEO

Salutación

¹ Huēj huin Pablo tsínj huin apóstol. Nj gan'anj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si hué daj ga'nin' Yan'anj sun riānj. Nj Yan'anj huin si nacaj né'. Nj hué daj ga'nin' Señor Jesucristo sun riānj nej. Nj xi'í Jesucristo ni'i né' sisi guj'yaj sa' Yan'anj nga né'.

² Nj 'yā 'ngo yanj carta huaj rián re' huín re' Timoteo. Nj daj rún' huin da'nī huin yyá re' xi'í si xuman ruhuá re' ni'yaj re' Yan'anj: Nj Yan'anj huin chrej né'. Nj Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'.

Nj huin ruhuāj sisi guj'yaj Yan'anj huin chrej né' sinduj rián re'. Nj nahuin 'i ruhua Yan'anj nj'yaj re' nej. Nj gahuin din'inj ruhuá re' nej. Nj hué daj guj'yaj Jesucristo nga re', ruhuāj aj.

Advertencia contra falsas doctrinas

³ Nj achínj jni'yā rián re' sisi guna re' xuman' Efeso daj rún' gataj snan'ān gunún re' ngaa gan'ān estado Macedonia. Ngaa nj ga'ue ga'nin' re' sun rian ni tsínj man xuman' daj sisi si digyán ni sij ango nuguan' rian ni ngüi mánj. ⁴ Nj ataj snan'ān gunun re' sisi si xacaj ni sij cuenta xi'í cuento snan'anj nga lista nico táj si-xugüi ni xi ni sij guimán asij ná. Maan si unun' ni dugüi' né', 'yaj ni nuguan' daj. Nitaj si chracuij ni nuguan' daj si guxuman ruhua né' nj'yaj né' si-nuguan' Yan'anj mánj. Hué daj gataj re' gunun ni sij. ⁵ Nj nuguan' a'nin' né' nan 'yaj sisi ga 'i ruhua né' nj'yaj né' go'ngo ni dugüi' né'. Nj hué daj 'yaj ni ngüi dagahuin nuguan' sa' a'mi né'. Nj hua sa' niman ni sij. Nj ani sa' ruhua ni sij nej. Nj xuman sa' ruhua ni sij ni'yaj ni sij

Yan'anj nej. ⁶ Nj hua duna go'ngo ni ngüi chrej sa' nan. Nj maan si unun' ni sij xi'í nuguan' nitaj si ní'yanj mánj. ⁷ Nj huin ruhua ni sij gahuin ni sij maestro digyán si-ley Moisés rian ni ngüi. Nj 'yaj ni sij sisi ni'i sa' ni sij nuguan' a'mi ni sij. Sanj na'ue gara da'nga' ruhua ni sij nga nuguan' a'mi ni sij mánj.

⁸ Nj ni'i né' sisi sa' si-ley Moisés sisi garasun né' ley daj daj rún' huin ruhua Yan'anj guj'yaj né'. ⁹ Nj ni'i né' sisi sé rian ni tsínj hua nica niman a'ui' Yan'anj ley daj. Sanj a'ui' Yan'anj ley daj rian ni tsínj unun' nga Yan'anj nga ni tsínj nun dagahuin nej, ni tsínj 'yaj quij nej, ni tsínj 'yaj gaquin' nga ni tsínj nitaj si hua ní'yanj rian Yan'anj nej, ni tsínj dagahui' chrej ni sij nga nni ni sij, ni tsínj dagahui' ango niman nej, ¹⁰ ni tsínj a'mi nga squira' nej, ni tsínj a'mi nga dugüi' ni sij huin jnánj ni sij, ni tsínj 'yaj tu ni ngüi nga ni tsínj a'mi snan'anj nej, ni tsínj ataj rian Yan'anj sisi hua yya si-nuguan' man'an ni sij, sanj sé si xanga' si-nuguan' ni sij nej, ni tsínj na'uej ruhua dagahuin nuguan' xanga' nej. ¹¹ Nj hué daj a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í si-ley Moisés. Nj nuguan' sa' njin' huin si-nuguan' Yan'anj. Nj hua 'ueé njin' rian Yan'anj. Nj garasun Yan'anj riānj sisi ga'mi nuguan' sa' daj rian ni ngüi.

El ministerio de Pablo

¹² Nj a'uij si guruhua Jesucristo huin sij Señor nicaj sun riún'. Daj si riqui sij fuerza riānj. Nj gani ruhua sij sisi huñj 'ngo tsínj ga'ue guj'yaj sun sa' si-sun Yan'anj, ruhua sij. Nj riqui sij sisi ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. ¹³ Nj asij sini nj ga'mi quí xi'í Jesús. Nj chran' yun'ün sij nej. Nj ga'mi huēj rian sij. Sanj nani yaco ruhua sij ni'yaj sij man'anj. Daj si achin si guxuman ruhuāj nj'yā sij. Nj nun guini'inj un sin guj'yā mánj.

¹⁴ Nj guj'yaj Señor 'ngo sinduj nico ngāj. Nj guxuman ruhuāj ni'yā sij. Nj gahuin 'i ruhuāj ni'yā ni dugüi'ij,

gui'yaj sij nej. ¹⁵ Nĭ nuguan' nan huin 'ngō nuguan' xāngā'. Nĭ hua niān si gūxuman ruhua daran' né' nuguan' nan: Nuguan' nan ataj sisi ga'na' Cristo Jesús načaj sij ni ngüi da'ui gaquin'. Nĭ huēj huin tsínj da'ui doj gaquin' daj ngā ango ni ngüi. ¹⁶ Xi'í daj nĭ nani yaco ruhua Jesucristo ni'yaj sij man'ānj. Nĭ hué daj gui'yaj Jesús sisi xāčaj ango ni ngüi cuenta sisi ga'ue guinico' ni sij Jesús huin ni sij ni tsínj gūxuman ruhua ni'yaj Jesús. Nĭ gane nĭganj ni sij ngā Yan'anj anj. ¹⁷ Hué dan nĭ nĭganj guinun yan'anj né' Yan'anj. Nĭ hué daj ga'mi sa' 'ueé né' rian Yan'anj huin rey nne nĭganj. Nĭ nun rugüi' Yan'anj guini'i ni ngüi mánj. Nĭ urin Yan'anj huin Yan'anj xāngā'. Nĭ ni'i Yan'anj daran'anj.

¹⁸ Nĭ rún' huin da'nī huin re'. Nĭ a'nĭj sun rián re' Timoteo sisi daj rún' 'yaj gana 'ngō snado rian sayun, nĭ hué daj gui'yaj ganá re' rian sichre, ruhuāj aj. Daj si hué daj ga'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj xi'í re' aj. ¹⁹ Hué dan nĭ huin ruhuāj sisi gūxuman sa' ruhuá re' ni'yaj re' Yan'anj. Nĭ 'ngō ga sa' ruhua nimán re' nej. Daj si guere' ruhua gō'ngo ni sij. Nĭ nun xūman ruhua ni sij mánj. ²⁰ Nĭ hué daj gahuin ngā nūngüej tsínj gū'naj Himeneo ngā Alejandro. Nĭ naga'uij nūngüej sij rian sichre Satanás sisi gahuin chrūn nūngüej sij sĭ ga'mi quij nūngüej sij rian Yan'anj ga mánj.

2

Instrucciones sobre la oración

¹ Hué dan nĭ asij sini, nĭ huin ruhuāj sisi gāchinj jni'yaj á re' rian Yan'anj. Nĭ gāchinj jni'yaj á re' xi'í daran' ni ngüi. Nĭ ga'ui' a ni é re' si guruhua Yan'anj xi'í daran' ni ngüi. ² Nĭ gāchinj jni'yaj á re' xi'í ni tsínj nicaj sun ngā daran' ni tsínj huin rian nej. Ngaa nĭ ga'ue guiman din'inj né' chruhua xungüi nan. Nĭ 'ueé gui'yaj né' guinico' né' Yan'anj. ³ Nĭ sa' huin sisi hué daj gui'yaj né'.

Daj si aran' ruhua Yan'anj sisi hué daj guiman né'. Nĭ Yan'anj huin si nacaj né'. ⁴ Daj si huin ruhua Yan'anj sisi ganani daran' ni ngüi. Nĭ guini'i ni sij nuguan' xāngā'.

⁵ Daj si hua urin Yan'anj. Nĭ hua urin tsínj niquin' a'mi rian Yan'anj xi'í ni ngüi huin sij Jesucristo. ⁶ Nĭ naga'ui' Jesús man'an sij ngaa gahui' sij rian rugutsi sisi naru'ue sij man'an sij xi'í si-gaquin' daran' ni ngüi. Nĭ gani Yan'anj 'ngō güi gahui' Jesús. Nĭ hué guē güi daj gahui' yya sij guini'i ni ngüi. ⁷ Xi'í daj nĭ gari sun Yan'anj sisi gahuinj apóstol sisi gan'anj ga'mī nuguan' sa' rian ni ngüi. Nĭ dĭgyānj rian ni ngüi 'na' anéj chrej sisi gūxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' xāngā'. (Nĭ nuguan' a'mī nan huin nuguan' xāngā'. Nĭ nitaj si a'mi nnēj mánj.)

⁸ Nĭ huin ruhuāj sisi daran' yu'uj, nĭ gāchinj jni'yaj ni tsínj rian Yan'anj. Nĭ nači nicaj ra'a ni sij ne' xata' gāchinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. Nĭ gui'yaj sa' ni sij, ruhuāj aj. Nĭ sĭ ga'man ruhua ni sij. Nĭ sĭ ga'mi ni sij güenda gunun' ni sij mánj.

⁹ Nĭ huin ruhuāj sisi ga cuidado ni yun'unj xāna, nĭ gunun sa' ne si-gan' ne. Ngaa nĭ gataj ni ngüi sisi sa' huin ne. Nĭ sĭ gui'yaj ne daj rún' 'yaj ango ni yun'unj xāna ngaa huin ruhua ne sisi ga'mi ni tsínj ngā ne. Nĭ sĭ ga chra ne daj rún' hua chra ni ngüi xāna ngaa da' ganicaj cúj chra ne. Nĭ sĭ garasun ne oro ngā perla mánj. Nĭ sĭ gunun ne atsij du'ue nin' ruhua nej. ¹⁰ Sanĭ gui'yaj sa' ne, nĭ chra cuij ne ni dugüi' ne. Ngaa nĭ guini'i ni ngüi sisi hua yya nico' ne Yan'anj anj. ¹¹ Nĭ dĭnj gane du'ua ne, nĭ gahuin chrūn ne. Nĭ dagahuin ne daran' nuguan' unun ne. ¹² Na'uej ruhuāj sisi dĭgyán ni yun'unj xāna ngaa nahuin yu' ni sij. Nĭ sĭ ga'nin' ni yun'unj xāna rian tsínj mánj. Maan si dĭnj gane du'ua ne, ruhuāj aj.

13 Daj si hua sini tsínj gu'naj Adán, gui'yaj Yan'anj. Asíj nì gui'yaj Yan'anj yun'unj gu'naj Eva nej. 14 Nun digya' yun'unj sichre Adán. Sanì digya' yun'unj sichre yun'unj xana daj. Nì ngaa digya' yun'unj sichre unj, ni gui'yaj unj gaquin'. 15 Sanì ganacaj Yan'anj ni yun'unj xana xi'í si a'nga da'níj ne. Nì hué daj gui'yaj Yan'anj sisi guxuman ruhua ne nì'yaj ne Yan'anj. Nì gui'yaj sa' ne nej. Nì sì gahuin yan'anj ruhua ne nga ni dugüi' ne mánj.

3

Requisitos para ser obispos

1 Nan huin 'ngo nuguan' xanga'. Sisi hua 'ngo tsínj huin ruhua guinicaj yun'unj scanij ni ngüi nico' Yan'anj, nì sun daj huin sun sa' huin ruhua sij gui'yaj sij. 2 Nì tsínj nicaj sun daj, nì hua nian si ga'mi sa' ni ngüi xi'í sij. Nì gane sa' sij nga urin yun'unj xana. Nì sì guixini sij mánj. Nì hua cuidado sij nga sichrej sij. Nì hua ní'yanj ni ngüi rian sij. Nì niganj hua ruhua sij sisi gatu ni ngüi 'na' ducua' sij. Nì chrün sij digyan' sij rian ni ngüi. 3 Nì nun aran' ruhua sij nga rente. Nitaj si nano' sij gunun' sij nga ni dugüi' sij mánj. Sanì huaj a'mi sa' sij. Nì 'yaj sij sisi gahuin din'inj ruhua ni ngüi. Nì nitaj si huin ruhua sij gui'yaj gana sij nico san'anj mánj. 4 Nì hua nian si digyan' sij 'ngo chrej sa' rian ni dugüi' sij man ducua' sij. Nì hua nian si dagahuin sa' ni da'níj sij si ataj sij nej. Nì sì ga'mi snan'anj ni da'níj sij rian sij mánj. 5 (Daj si sisi na'ue ga'ui' sij 'ngo chrej sa' rian ni dugüi' sij man ducua' sij, nì asa' ga'ue dugumi sij daran' ni ngüi nico' Yan'anj únj.) 6 Hué dan nì nun hua sa'aj sisi guinicaj yun'unj 'ngo tsínj guxuman naca ruhua ni'yaj Yan'anj mánj. Daj si ga'ue gahuin nne sij nga si-sun sij. Ngaa nì gahuin castigo sij daj rún' gahuin nga sichre, gui'yaj Yan'anj.

7 Nì hua nian si ga'mi sa' ni ngüi nun nico' Jesucristo xi'í sij nej. Ngaa nì sì ga'mi quij ni ngüi daj xi'í sij. Nì a 'ngo rian ni gaquin' sì guinij sij, gui'yaj sichre mánj.

Requisitos para ser diáconos

8 Nì hué daj nga ni tsínj huin diácono ni tsínj 'yaj sun rian ni ngüi nico' Yan'anj. Nì hua nian si ga sa' niman ni sij. Nì sì gahuin ni sij ni tsínj ga'mi hujj nuguan'. Nì sì guixini ni sij. Nì sì digya' yun'unj ni sij ngaa gui'yaj gana ni sij san'anj mánj. 9 Nì ga nica ruhua ni sij nga nuguan' xanga' huin nuguan' xuman ruhua né'. Nì ga sa' niman ni sij nej. 10 Sanì hua sini xacaj cuentá re' sisi nitaj 'ngo si gui'yaj ni sij. Ngaa nì sisi nitaj, nì ga'ue gahuin ni sij tsínj diácono aj. 11 Nì hué daj nga ni yun'unj xana nej. Hua nian si ga sa' niman ne. Nì sì ga'mi snan'anj ne mánj. Nì sì guixini ne mánj. Nì 'ueé gui'yaj ne nga daran'anj. 12 Nì 'ngo tsínj diácono, nì gane sa' sij nga urin yun'unj xana. Nì hua nian si digyan' sij 'ngo chrej sa' rian ni da'níj sij nga ni ngüi man ducua' sij nej. 13 Daj si ngaa 'yaj sa' ni tsínj diácono si-sun ni sij, nì ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij. Nì guisij ni sij ga'mi sa' 'ueé ni sij xi'í si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo Jesús.

El misterio de la piedad

14 Ana'uī sisi gan'anj nì'yaj yōj rian nné re'. Sanì arünj nuguan' nan a'nī huaj rián re', 15 ngaa nì sisi gahuin rānj guisī rián re', nì ga'ue guini'í re' daj gui'yáj re' scanij ni ngüi nico' Yan'anj. Nì hué ni ngüi daj huin ni ngüi nicaj dugüi' nga Yan'anj hua nì'na'. Nì dugumi ni ngüi nico' Yan'anj nuguan' xanga'. Nì ataj ni sij sisi nuguan' xanga' huin nuguan' daj nej. 16 Xanga' nì huin rian nico nuguan' digyan' Yan'anj rian né'. Nì na'ue gara da'nga' sa' ruhua né' daj hua sa' nuguan' daj. Nì gataj nuguan' daj:

Ni gahuin Yan'anj daj rún' hua 'ngo tsínj.
 Ni Espíritu Santo gataj sisi hua nica niman sij.
 Ni guini'i ni ángel man'an sij.
 Ni ga'mi sa' ni tsínj xi'í sij rian ni ngüi man nín' gachra' chruhua xungüi nan.
 Ni guxuman ruhua ni sí' guini'yaj ni sí' man'an sij.
 Ni nan' sij xata' nahuin 'ueé sij, gui'yaj man'an Yan'anj.
 Hué daj hua nuguan' nico' né'.

4

Predicción de la apostasía

1 Sanj ataj renga' Espíritu Santo sisi ngaa guisij gahuin nico yo', ni duna go'ngo ni sij si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Ni gunun ni sij nuguan' digya' yun'unj nga nuguan' digyán ni nane xi'i rian ni sij. 2 Ni gunun ni sij si-nuguan' ni tsínj digya' yun'unj. Ni 'yaj ni sí' sisi huin sa' ni sí'. Ni nitaj sna'nga' ni tsínj daj nun xi'í si na'uej ruhua ni sij gunun ni sij nuguan' xanga'. 3 Ni digyán ni sij rian ni ngüi sisi si ga'ue xacaj dugüi' ni ngüi. Ni digyán ni sij sisi si ga'ue xa ni ngüi go'ngo ni rasun sa' ga'ue xa né'. Ni gui'yaj Yan'anj ni rasun daj sisi xa né' huin né' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni ni'i né' nuguan' xanga' nej. Ni hua nian sisi ga'ui' né' si guruhua Yan'anj xi'í ni rasun xa né' daj. 4 Daj si hua sa' daran' si gui'yaj Yan'anj. Ni si ga'ue gataj né' sisi nun hua sa' si gui'yaj Yan'anj mánj. Maan si ga'ui' né' si guruhua Yan'anj xi'í rasun daj xa né'. 5 Daj si huin sa' ni rasun daj 'yaj si-nuguan' Yan'anj sisi gachinj jni'yaj sini né' rian Yan'anj.

Un buen ministro de Jesucristo

6 Ni sisi hué daj digyán re' rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús, ngaa ni gahuin re' 'ngo tsínj gui'yaj sun sa' rian Jesucristo. Ni gahuin re' 'ngo tsínj huin chrun sa' nuguan' xanga'. Ni guxuman ruhua re',

gui'yaj nuguan' daj. Ni nuguan' sa' daj huin nuguan' nicó' re'. 7 Sanj si xacáj re' cuenta nga ni cuento ni'yun a'mi ni ngüi man chruhua xungüi nan. Sanj xacaj cuentá re' si-chrej ni tsínj nico' Yan'anj anj. 8 Xanga' ni ní'yanj doj nnee cúj né' si guisiqui' gui'yaj né'. Sanj ní'yanj nico niman né' sisi guinico' né' Yan'anj. Daj si sisi hué daj gui'yaj né', ni ga sa' rian né' xungüi nan nga xungüi ga'na' nej. 9 Ni nuguan' a'mi nan huin 'ngo nuguan' xanga'. Ni hua nian si dagahuin daran' ni ngüi nuguan' nan nej. 10 Ni hué xi'í daj 'yaj sun né', ni ran' né' sayun 'yaj ni ngüi. Daj si ana'uij né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj hua ni'na' nga né'. Ni urin Yan'anj ga'ue nacaj daran' ni ngüi. Ni nacaj xanga' Yan'anj ni ngüi xuman ruhua ni'yaj man'an Yan'anj anj. 11 Hué nan huin nuguan' ga'nin' re' rian ni ngüi. Ni digyán re' nuguan' nan rian ni ngüi nej.

12 Si dunáj re' sisi gataj ni sij sisi nitaj si ní'yanj si-nuguan' re' xi'í si hua líj re' mánj. Maan si guinicaj re' 'ngo chrej rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni gui'yaj re' sisi sa' si-nuguan' re' nga si-chrej re' nej. Ni ga 'i ruhua re' ni'yaj re' Yan'anj nej. Ni ga cuidadó re' sisi si gui'yaj re' gaquin' mánj. 13 Ni ngaa nun gahuin guisi rián re', ni gaya re' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ni ga'mi re' nuguan' sa' rian ni sij nej. 14 Ni dugumi re' sun sa' riqui Yan'anj rián re' ngaa guta' ni tsínj huin achij scanij ni tsínj nico' Yan'anj ra'a ni sij rián re'. Ni ga'ui' Yan'anj sisi hué daj ga'mi ni sij xi'í re'. 15 Ngaa ni gahuin nucuj ruhua re' nga sun sa' riqui Yan'anj rián re'. Ngaa ni guini'i daran' ni ngüi daj 'yaj re' huáj re' ne' chrej rian nga si-chrej Yan'anj. 16 Ga cuidadó re' nga man'an re' nga nuguan' digyán re' rian ni ngüi. Ni ga nica ruhua re' nga nuguan' digyán re' daj. Ni sisi hué daj gui'yaj re', ni nacaj re' man'an re' nga ni ngüi unun si-nuguan' re' aj.

5

Deberes hacia los demás

¹ Si ga'mi hueé re' rian ni tsínj achij mánj. Sanj ga'ui' re' 'ngo chrej rian ni sij sisi daj rún' huin chrej re' huin ni sij. Ni ga'mi re' nga ni tsínj hua lij sisi huin ni sij rún' huin ni jnánj re'. ² Ni ga'mi re' rian ni yun'unj xana achij sisi huin ne daj rún' huin nní re'. Ni ga'mi re' rian ni yun'unj xana hua lij sisi huin unj daj rún' huin ni xica'uíj re'. Ni ga sa' nimán re' nga ni unj.

³ Ni gujnun yan'ánj re' ni yun'unj xana mmij. Ni chracuij re' ne sisi xanga' nitaj ango ni ngüi chracuij ne. ⁴ Sanj sisi hua 'ngo yun'unj xana mmij daj, ni hua da'níj unj, asi hua da'ni si'ni unj, sanj gahuin chrun sini ni da'níj yun'unj mmij daj dugumi anin' xica'uij sij yun'unj mmij daj, daj rún' digyán Yan'anj rian ni sij. Ni hué daj naru'ue anin' xica'uij sij rian yun'unj mmij daj. Daj si hué daj hua sa'aj rian Yan'anj. Ni aran' ruhua Yan'anj ngaa hué daj gui'yaj ni sij. ⁵ Sanj sisi hua yya gunáj urin 'ngo yun'unj xana mmij daj, ni ana'uij unj sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga unj. Ni nugüi nigan' achínj jni'yaj unj rian Yan'anj. ⁶ Sanj yun'unj xana mmij achéj si-chrej xungüi nan, ni nunj si hua ni'na' unj, sanj hua gahu' niman unj güenda si-chrej Yan'anj. ⁷ Ga'nin' re' sun rian ni ngüi sisi hué daj dagahuin ni sij ni nuguan' nan. Ngaa ni si ga'mi gaquin' ango ni ngüi xi'í ni sij mánj. ⁸ Sisi hua 'ngo tsínj nitaj si nahuij ruhua nga ni dugüi' sij nga ni dugüi' sij man ducua' sij, ni hua dunáj sij si xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Ni quij doj 'yaj tsínj nun nahuij ruhua nga dugüi' sij daj nga tsínj nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj.

⁹ Ni rian lista taj si-xugüi ni yun'unj xana mmij, sanj garun re' urin si-xugüi ni yun'unj xana mmij huaj hua'nij xia táj doj yo'. Ni garun re' si-xugüi unj sisi gane únj nga

urin nica unj. ¹⁰ Ni hua nian sisi guini'i ni ngüi sisi gui'yaj sa' unj. Ni 'ueé dugumi sa' unj ni da'níj unj ní'. Ni gui'yaj sa' unj nga ni ngüi guisij ducua' unj ní'. Ni na'nin' unj dacój ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj ní'. Ni chracuij unj ni ngüi ran' sayun ní'. Ni gui'yaj unj ango ni rasun sa' ní'. Ni sisi hué daj gui'yaj unj, ni garun re' si-xugüi unj rian lista daj.

¹¹ Sanj si garun re' rian lista si-xugüi ni yun'unj xana mmij hua lij. Daj si 'na' güi, ni gahuin ruhua unj guinico' unj ni tsínj. Ngaa ni gahuin nini unj rian Cristo. Ni gahuin ruhua unj xacaj ruhua' yún unj 'ngo tsínj. ¹² Hué dan ni da'ui unj gaquin' xi'í si nun dagahuin unj nuguan' gui'yaj yya unj nga Cristo asij sini. ¹³ Ni ango nuguan' huin sisi achéj ne da go'ngo hue'. Ni nanicaj ne huin ne ngüi rümi. Ni sé urin ni ngüi rümi huin ne, sanj hué daj huin ne ngüi a'mi snan'anj nej. Ni nanicaj ne nuná ne xi'í ni dugüi' ne. Ni nun hua sa' sisi ga'mi ne nuguan' da mánj. ¹⁴ Ni xi'í daj huin ruhuáj sisi xacaj yun'unj xana mmij hua lij daj nica unj. Ni ga da'níj unj. Ni dugumi sa' unj ducua' unj. Ngaa ni si ga'mi quij ni tsínj unun' nga né' xi'í né' mánj. ¹⁵ Daj si hua gahuin nini go'ngo ni yun'unj xana mmij daj rian Cristo. Ni nico' ne sichre. ¹⁶ Ni sisi hua 'ngo tsínj, asi 'ngo yun'unj xana xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, ni nne 'ngo yun'unj xana mmij ducua' sij, sanj hua nian sisi chracuij sij yun'unj xana mmij daj. Ngaa ni si garasun sij rian ni ngüi nico' Yan'anj mánj.

¹⁷ Ni hua nian si ga ní'yanj ni ngüi rian ni tsínj huin achij huin ni tsínj nicaj yun'unj ni ngüi nico' Yan'anj. ¹⁸ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Si ga'níj re' nnánj du'ua sicúj ngaa utin' xuj strigo mánj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. Ni ango yu'uj gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Tsínj 'yaj sun, ni hua si-chrej sij si gui'yaj gana sij san'anj." Hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj. ¹⁹ Si duná re'

sisi ga'mi gaquin' ni sij xi'í 'ngo tsínj nicaj yun'unj ni ngüi nico' Yan'anj ngaa nitaj huïj hua'nij testigo ga'mi xi'í sij. ²⁰ Ni tsínj huaj gue 'yaj gaquin', ni nata' re' si-gaquin' sí rian sí' ngaa mán daran' ni tsínj nahuin yu'. Ngaa ni guxu'ui' ango ni sij sisi si gui'yaj ni sij gaquin' mánj.

²¹ Ngaa ni a'nij sun rian re' sisi hué daj gui'yáj re' nuguan' nan. Ni si gani ruhua re' sisi hua sa' 'ngo tsínj daj rian ango tsínj mánj. Sanj uyan gui'yáj re' nga daran' ni sij. Ni xacaj re' cuenta sisi ni'yaj Yan'anj nga Jesucristo nej, ni ángel nacui Yan'anj nej. ²² Si ga yoo ruhua re' guta' re' ra'á re' rian 'ngo tsínj gahuin sí' 'ngo tsínj huin rian rian ni ngüi nico' Yan'anj mánj. Sanj asij sini ni gani sa' ruhua re' si gui'yáj re'. Ngaa ni si da'uí re' si-gaquin' ango tsínj mánj.

²³ Xi'í si nico' huaj a'nán' re', 'yaj riquí re', ni si go'ó re' urin nnee yun mánj. Sanj go'o re' doj vino gui'yaj gono'o riquí re' aj.

²⁴ Rugüi' renga' si-gaquin' go'ngo ni tsínj ngaa achin nagi'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni sij. Sanj hua ango ni tsínj, ni da rucu gurugüi' si-gaquin' ni sí'. ²⁵ Ni hué ducuanj daj rugüi' renga' ni rasun sa', 'yaj ni ngüi. Ni sisi nitaj si rugüi' ni rasun sa', gui'yaj ni ngüi, sanj si ga'ue guixij huï niganj ni rasun sa' da mánj.

6

¹ Ni ni tsínj 'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue, ni hua nian si ga ní'yanj ni sij rian xuru'ue daj. Ngaa ni si ga'mi quij ni ngüi nga si-xugüi Yan'anj nga xi'í nuguan' digyán únj nej. ² Ni sisi 'yaj sun 'ngo tsínj daj rian 'ngo xuru'ue huin tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, ni si duna sij si ga ní'yanj sij rian xuru'ue daj xi'í si xuman ruhua sí' ni'yaj sí' Yan'anj mánj. Sanj hua nian si gui'yaj sun sa' sij doj rian sí'. Daj si tsínj rian 'yaj sun sij, ni huin sí' 'ngo tsínj

xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni huin sí' 'ngo tsínj 'i ruhua ni'yaj sij.

Piedad y contentamiento

Hué nuguan' nan huin si nata' re', ni digyán re' rian ni ngüi, ruhua aj. ³ Ni sisi hua ni tsínj digyán ango nuguan' huin nuguan' nitaj si hua nica ruhua nga nuguan' sa' nico' né', ni sisi sé nuguan' digyán Señor Jesucristo rian né' huin, ⁴ ngaa ni hué ni sij huin tsínj nne nitaj si ni'í mánj. Ni huin ruhua ni sij gunun' ni sij nga ni dugüi' ni sij. Ni naduna nuguan' a'mi ni sij. Ni ngaa hué daj 'yaj ni tsínj daj, ni huin xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij. Ni unun' ni sij nej. Ni a'mi quij ni sij xi'í Yan'anj nej. Ni nun xuman ruhua ni sij nga ni dugüi' ni sij. ⁵ Ni niganj unun' ni sij nga dugüi' ni sij xi'í si ani quij ruhua ni sij. Ni nun ni'í ni sij nuguan' xanga' mánj. Ni ani ruhua ni sij sisi gui'yaj gana ni sij san'anj xi'í si huaj ni sij si-chrej Yan'anj. Xi'í daj gahuin nini re' rian ni tsínj daj.

⁶ Ni sisi huin nia' ruhua né' nga si nica né' nico' né' Yan'anj, ngaa ni gui'yaj gana nico né' nuguan' sa'. ⁷ Daj si ni a 'ngo ni rasun nun nica né' ngaa ga'nga né' chruhua xungüi nan. Ni a 'ngo ni rasun si ga'ue guinicaj né' gan'anj né' ngaa gahui' né' mánj. ⁸ Ngaa ni sisi hua si xa né', ni hua si-gan' né' guinun né', hué daj síj ga'ue gahuin nia' ruhua né'. ⁹ Sanj ni tsínj huin ruhua gahuin xuru'ue, ni guinij ni sij rian gaquin'. Ni rún' huaj sisi numij sichre nne' ni sij. Ni ani ni'yun ruhua ni sij. Xi'í daj ni ran' ni sij sayun. Ni niqui niman ni sij si guere' ni sij gan'anj ni'ya ni sij. ¹⁰ Daj si ga'ue gui'yaj ni ngüi daran' gaquin' xi'í si huin ruhua ni sij ni'yaj ni sij san'anj. Ni hua duna go'ngo ni ngüi si-chrej Yan'anj xi'í si huin ruhua ni sij ni'yaj ni sij san'anj. Ni ducu guiran' ni sij sayun.

La buena batalla de la fe

¹¹ Tsínj nicaj dugüi' nga Yan'anj huin re'. Ngaa ni si gahuin ruhua

gui'yaj ganá re' nico san'anj mánj. Ga gue gache re' 'ngo chrej nica. Ni guínico' re' Yan'anj. Ni guxuman ruhuá re' ni'yaj re' Yan'anj. Ni ga 'i ruhuá re' ni'yaj re' Yan'anj. Ni ga'nin' ruhuá re' nga ni sayun rián re'. Ni ga ni ruhuá re' nej. ¹² Ni daj rún' 'yaj 'ngo snado ngaa gui'yaj gana sij rian 'ngo sayun, ni hué daj gui'yáj re' rian si quij xi'í si xuman ruhuá re' ni'yáj re' Yan'anj. Dugu'nun' re' si gane niganj re' nga Yan'anj. Daj si gaquínj Yan'anj sisi gane niganj re'. Ni hua natá' re' rian nico ni ngüi sisi hué re' huin 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj.

¹³ Yan'anj gui'yaj sisi hua ni'na' daran'anj. Ni dugu'naj huin nuguan' nata' Jesucristo xi'í nuguan' xanga' rian tsínj gu'naj Poncio Pilato. Hué dan ni rian Yan'anj nga Jesucristo, ni a'nij sun rián re' ¹⁴ sisi dagahuin re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rián re'. Ni si naduná re' nuguan' da mánj. Ngaa ni si ga'mi gaquin' ni ngüi xi'í nuguan' da mánj. Ni hué daj gui'yáj re' da ga'na' Señor Jesucristo chruhua xungüi nan. ¹⁵ Ni Yan'anj huin si gataj un güi ga'na' Jesucristo. Ni urin Yan'anj nucuj nin' ruhua. Ni hua 'ueé Yan'anj nej. Ni Yan'anj huin Rey nicaj sun rian daran' ango rey. Ni Yan'anj nicaj sun rian daran' ango tsínj nicaj sun. ¹⁶ Urin Yan'anj si ga'ue gahui' mánj. Ni Yan'anj huin si nne rian xiguin yan'an. Ni a 'ngo ni ngüi si gunucuj gahuin nichrun' rian xiguin yan'an da mánj. Nitaj aman guini'i a 'ngo ngüi man'an Yan'anj mánj. Ni si ga'ue guini'i ni ngüi Yan'anj mánj. Niganj guinun yan'anj né' man'an Yan'anj. Ni niganj guínica' Yan'anj sun ruhuā aj. Amén.

¹⁷ Ga'nin' re' sun rian ni xuru'ue man chruhua xungüi nan sisi si gahuin nne ni sij mánj. Ni si gani ruhua ni sij sisi ga sa' rian ni sij xi'í si hua nico rasun nicaj ni sij mánj. Daj si nitaj si hua xitinj man né' gui'yaj nico rasun man rian né'

mánj. Maan si gana'uij ni xuru'ue sisi dugumi Yan'anj ni sij. Ni Yan'anj huin si riqui daran'anj rian né'. Ni riqui sa' Yan'anj rian né' sisi gahuin niá' ruhua né', gui'yaj ni rasun daj. ¹⁸ Gataj snan'anj re' rian ni xuru'ue sisi gui'yaj sa' ni sij. Ni gui'yaj nico ni sij sinduj rian ni ngüi. Ngaa ni gahuin ni sij xuru'ue rian Yan'anj. Ni ga sa' ruhua ni sij gura' da'aj ni sij si'yaj ni sij ga'ui' ni sij rian ni ngüi aj. ¹⁹ Ni sisi hué daj gui'yaj ni sij, ni gahuin xuru'ue ni sij rian Yan'anj. Ni nara sa' ni sij ni rasun sa' xata'. Ni guiri' ni sij gane niganj ni sij nga Yan'anj.

Encargo final de Pablo a Timoteo

²⁰ Timoteo, dugumi sa' re' nuguan' sa' riqui Yan'anj rián re'. Ni si nanun chraquij re' nuguan' yya huin nuguan' nun ní'yanj a'mi ni tsínj man chruhua xungüi nan ga mánj. Ni si nanun chraquij re' ngaa ataj ni sij sisi nuguan' chrun sa' huin nuguan' a'mi ni sij mánj. ²¹ Daj si hué go'ngo ni tsínj ataj sisi chrun ni sij nga nuguan' daj. Sanj hua duna ni sij si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj.

Hué dan ni huin ruhuāj sisi gui'yaj Señor sinduj rián re'. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A TIMOTEO

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī huēj huin apóstol a'mī si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nī nan huin sun huin ruhua Yan'anj guiyaj sūnj. Nī hué daj 'yā xi'í si hua gataj yya Yan'anj sisi gā nī'na' niganj né', guiyaj Cristo Jesús.

² Nī a'nī 'ngo yanj carta huaj rián re' huín re' Timoteo. Nī rún' huin da'nī 'i ruhuāj huín re': Nī Yan'anj huin chrej né'. Nī Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Nī huin ruhuāj sisi guiyaj Yan'anj sinduj rián re'. Nī nahuin 'i ruhua Yan'anj nī'yaj re' nej. Nī gahuin din'inj ruhuá re' nej. Nī hué daj guiyaj Jesucristo ngā re', ruhuāj aj.

Testificando de Cristo

³ Nī a'uīj si guruhua Yan'anj sisi niganj nanun ruhuāj ni'yā so' ngaa achínj jni'yā nugüi nigan' rian Yan'anj. Nī huēj unánj guitsi rian Yan'anj daj rún' guiyaj ni xīj guimán asij ná. Nī nitaj si da'uī gaquin' mánj. ⁴ Nī nanun ruhuāj daj gacó re' xi'ij. Nī xi'í daj huin ruhuāj guchi' ni'yā rian nné re' sisi gahuin niā' ruhuāj, guiyaj re'. ⁵ Daj si nanun ruhuāj sisi nun digya' yun'únj re' ngaa xuman ruhuá re' ni'yáj re' Yan'anj. Nī hué daj guxuman sini ruhua xuguan'ánj re' gu'naj Loida ngā nní re' gu'naj Eunice nej. Nī gahuin yya ruhuāj sisi hué daj xuman ruhuá re' nej. ⁶ Xi'í daj nī gataj snan'án gunun re' sisi gahuin nucua'j ruhuá re' ngā sinduj guiyaj Yan'anj rián re' ngaa gutaj ra'āj chra re'. Nī sinduj daj guiyaj sisi gā'ue guiyaj 'ueé re' si-sun Yan'anj anj. ⁷ Daj si sé si riqui Yan'anj sisi guxu'ui' né' mánj. Sanj riqui Yan'anj sisi nari' nucua'j

niman né'. Nī gā'ue gahuin 'i ruhua né' guini'yaj né' ni dugüi' né'. Nī gā'ue dugumi né' man'an né', guiyaj Yan'anj.

⁸ Xi'í daj nī sī guirí' re' si-na'aj nani re' nuguan' sa' xi'í Señor rian ni ngüi mánj. Nī sī guirí' re' si-na'aj xi'í si nūnj ducuaga' xi'í Señor. Sanj guinicaj dugüi' re' ngā huinj tsínj ran' sayun xi'í si a'mī nuguan' sa' xi'í Jesucristo rian ni ngüi. Nī hué daj guiyaj re' ngā si-fuerza Yan'anj anj. ⁹ Nī nacaj Yan'anj né'. Nī gaquinj Yan'anj né' sisi gā sa' né' rian Yan'anj. Nī sé xi'í si guiyaj sa' né', nī guiyaj Yan'anj daj ngā né' mánj. Maan si guiyaj Yan'anj daj xi'í si hué daj gani sa' ruhua Yan'anj xi'í né'. Nī asij ná sno'o ngaa achin gahuin xungüi nan, nī guiyaj Yan'anj sinduj xi'í Cristo Jesús rian né'. ¹⁰ Sanj yyaj nī digyán yya Yan'anj sinduj nan rian né'. Daj si ga'na' xanga' tsínj nacaj né' huin sí' Jesucristo, guiyaj Yan'anj. Nī Jesucristo guiyaj sisi sī gahui' né' mánj. Nī riqui Jesucristo sisi hua nī'na' né', nī gane niganj né' ngā Yan'anj xi'í nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj anj.

¹¹ Nī garij Yan'anj sun man'ánj sisi gā'mī nuguan' sa' nan rian ni ngüi. Nī hué daj garij Yan'anj sun man'ánj sisi gahuinj apóstol digyánj si-nuguan' Jesús rian ni ngüi 'na' anéj chrej. ¹² Nī xi'í daj ran'ánj sayun acuan'. Sanj nitaj si huin na'ā xi'í sayun ran'ánj mánj. Daj si ni'i man'ánj sisi guxuman ruhuāj ni'yā Yan'anj. Nī gahuin yya ruhuāj sisi nucua'j Yan'anj dugumi sij man'ánj da' güi gā'na' ruhua' yún Jesús. Daj si hua naga'ui' man'ánj rian sij.

¹³ Nī gunun sa' ruhuá re' ni nuguan' sa' digyánj rián re'. Nī daj rún' gunún re', nī hué daj guiyaj re'. Nī gahuin 'i ruhuá re' nī'yaj re' man'an sij. ¹⁴ Nī dugumi sa' re' sun garasun Yan'anj man'án re'. Nī chracuij Espíritu Santo sisi hué daj

gui'yáj re', ruhuāj aj. Daj si nne Espiritu Santo chruhua niman né'.

¹⁵ Ní ni'í re' sisi daran' ni tsínj man estado Asia duna man'ānj. Ní hué daj gui'yaj nungüej tsínj gu'naj Figelo nga Hermógenes. ¹⁶ Ní huin ruhuāj sisi nahuin 'i ruhua Señor ni'ya ni ducua tsínj gu'naj Onesíforo. Daj si nico' huaj gahuin niá' ruhuāj, gui'yaj sij. Nun gahuin na'aj sij ga'na' ni'yaj sij rian nünj ducuaga' mánj. ¹⁷ Ní nun duna sij si nano' sij man'ānj ngaa gane sij xuman' Roma. Ní hué daj gui'yaj sij da' nari' sij man'ānj. ¹⁸ Ní huin ruhuāj sisi nahuin 'i ruhua Señor ni'ya sij ngaa guisij güi ga'na' ruhua' yún Señor. Ní hua ni'i sa' re' daj chracuij Onesíforo yunj xuman' Efeso aj.

2

Un buen soldado de Jesucristo

¹ Ní rún' huin da'ní huín re' riānj. Ní huin ruhuāj sisi gahuin nucuaaj nimán re' nga sinduj riqui Jesucristo rián re'. ² Ní hua nico ni ngüi gunun nuguan' gatā gunún re'. Ngaa ni dugutā sún re' ni nuguan' daj ango ni tsínj hua nica ruhua sisi digyán ni sí' rian ango ni ngüi.

³ Ní daj rún' ran' 'ngo snado sayun huaj sij rian huin sayun, ní hué daj gunucuaaj re' sayun xi'í si nicaj dugüi' re' nga Jesucristo aj. ⁴ Ní na'ue gahui 'ngo snado hue' rian nne ni snado gan'anj gui'yaj sun sij ango sun mánj. Saní maan si ruhua sij gui'yaj sun sij daj rún' aran' ruhua snado huin achij a'nin' rian sij. ⁵ Ní hué ducuánj daj huin, ní na'ue gui'yaj gana ni tsínj ducu luta trofeo sisi na'uej ruhua ni sij dagahuin ni sij rún' ataj tsínj a'nin' niquin' rian ni sij mánj. ⁶ Ní tsínj anáj xina, ní hua niān si nahuin ra'a sini man'an sij si ga'ui' nna daj. ⁷ Nani ruhuá re' nga nuguan' atā gunun re'. Ní Señor gui'yaj sisi gara da'nga' ruhuá re' daran'anj, ruhuāj aj.

⁸ Sí guini'yun ruhuá re' xi'í Jesucristo. Ní sí guini'yun ruhuá re' sisi ganá'nij sij scanij ni niman. Ní huin sij da'ní si'ní rey David. Nan huin nuguan' sa' natāj gunun ni ngüi. ⁹ Ní xi'í nuguan' nan ran'ānj sayun. Ní daj rún' nun 'ngo tsínj gui'yaj gaquin' ducuaga', ní hué daj nünj ducuaga' nej. Saní güenda sinuguan' Yan'anj, ní sí ga'ue gari ni sij ducuaga' mánj. ¹⁰ Xi'í daj a'nin' ruhuāj nga sayun ran'ānj nan xi'í si 'i ruhuāj ni'yā ni ngüi ganacui Yan'anj. Ngaa ní ga'ue nacaj Yan'anj ni sij ngāj xi'í si gui'yaj Cristo Jesús xi'í né'. Ní gane 'ueé niganj né' nga Yan'anj anj. ¹¹ Nan huin nuguan' xanga':

Ní sisi gahui' né' nga Cristo,

ní hué daj ga ni'na' né' nga sij.

¹² Sisi guiran' né' sayun nga sij,

ní ga'ue guinicaj sun né' nga sij.

Ní sisi gataj né' sisi nitaj si nicaj dugüi' né' nga sij,

ngaa ní hué gue daj gataj sij sisi nitaj si nicaj dugüi' sij nga né' nej.

¹³ Sisi nitaj si hua nica ruhua né' nga sij,

saní hua gue hua nica ruhua sij nga né'.

Daj si na'ue naduna sij nuguan' ga'mi sij rian né'.

Daj huin nuguan' xanga' daj.

Un obrero aprobado

¹⁴ Hué dan ní na'nij re' chruhua ango ni sij sisi sí guini'yun ruhua ni sij ni nuguan' nan mánj. Ní rian Señor, ní hué daj gataj snan'ānj re' rian ni sij sisi sí gunun' ni sij xi'í ni nuguan' a'mi ni sij mánj. Daj si nun ní'yanj sisi hué daj 'yaj ni sij. Ní ni tsínj unun' xi'í ni nuguan' daj, ní guere' ni sí' si-chrej ni sí'. ¹⁵ Ra'yanj re' sisi gahuin sa' re' rian Yan'anj. Ngaa ní ga'ue gataj Yan'anj sisi gui'yaj sun 'ueé re' rian sí'. Ní sí gahuin na'aj re' xi'í sun 'yaj sún re' mánj. Ngaa ní ga'ue nata' nica re' si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' xanga'.

16 Nĩ sĩ diguĩj re' nga ni nuguan' nitaj si ní'yanj 'na' chruhua xungüi nan mánj. Daj si ni tsínj a'mi ni nuguan' daj, nĩ ñañj diguĩj ni sij nga nuguan' quij hua. 17 Nĩ daj rún' 'yaj 'ngo ya'ui ngaa huin xachi ya'yoj, nĩ hué daj guĩran' ni ngüi gunun si-nuguan' ni sij. Nĩ hué daj gahuin nga nungüej tsínj gu'naj Himeneo nga Fileto. 18 Nĩ achéj nungüej sij ango chrej digyán nungüej sij 'ngo nuguan' sé huin xanga'. Nĩ ataj nungüej sij sisi hua ganá'nij ni níman. Nĩ hua duna da'aj ní ngüi si xuman ruhua ni sij nga nuguan' xanga', gui'yaj nungüej sij. 19 Sanĩ daj rún' hua ran xi'í hue', nĩ hué daj hua ran si-nuguan' Yan'anj. Nĩ ga'ui' Yan'anj 'ngo sello. Nĩ gataj sello daj: "Ni'í Señor ni ngüi nico' sij." Ni: "Gahuin nĩni daran' án re' rian gaquin' huin ni é re' tsínj nata' sisi nico' a ni é re' Señor." Daj gataj nungüej nuguan' daj.

20 Nĩ ducua' 'ngo xuru'ue, nĩ man rasun huin oro nga rasun huin plata nej. Nĩ man ni rasun huin chrun nga ni rasun huin siu yo'ój nej. Nĩ go'ngo ni rasun daj huin si arasun ññaj ni sij. Nĩ ango ni rasun daj huin ni rasun niqui arasun sij. 21 Nĩ hué daj huin nga né'. Nĩ sisi huin ruhua né' si garasun ññaj Yan'anj né', nĩ hua ñañ si gahuin nĩni né' rian daran' ni tsínj 'yaj quij daj. Ngaa nĩ nĩ'yanj né' gui'yaj sa' né' daran' ni nuguan' sa' rian Yan'anj.

22 Nĩ sĩ ga'uej ruhua re' nga ni nuguan' quij 'yaj ni tsínj hua lij. Sanĩ gache re' 'ngo chrej ñca. Nĩ guxuman ruhua re' nĩ'yaj re' Yan'anj. Nĩ gahuin 'i ruhua re' nĩ'yaj re' Yan'anj nej. Nĩ ga din'inj ruhua re' nej. Nĩ hué daj gui'yaj nuguan'an re' nga daran' ni tsínj hua sa' niman huin ni sij ni tsínj achínj jni'yaj rian Señor. 23 Nĩ sĩ xacáj re' cuenta ngaa a'mi ni sij nuguan' nĩ'yun mánj. Daj si nitaj si ní'yanj ni nuguan' daj. Nĩ hua ní'í re' sisi unun' ni ngüi 'yaj ni nuguan' daj.

24 Nĩ 'ngo tsínj 'yaj sun si-sun Señor, nĩ sĩ ga'ue gunun' sij nga ni dugüi' sij mánj. Sanĩ hua ñañ si ga ní'yanj sij nga daran' ni ngüi. Nĩ guĩni'í sa' sij nuguan' digyán sij rian ni ngüi. Nĩ ga'nin' ruhua sij nga ni tsínj chran' yun'unj sij. 25 Nĩ ngaa digyán sij rian ni tsínj unun' nga sij, nĩ hua ñañ si ga'mi ñañaj sij nga ni sí'. Daj si ana'uij sij sisi ñañicaj ruhua ni sí' guĩni'í ni sí' nuguan' xanga', gui'yaj Yan'anj. 26 Nĩ ana'uij sij sisi ganun ruhua ni sí' gunánj ni sí' rian sichre. Daj si yyaj nĩ 'yaj sichre daj rún' huin ruhua sij gui'yaj sij nga ni sí'.

3

Carácter de los hombres en los postreros días

1 Nĩ hua ñañ si guĩni'í re' sisi ngaa ruhua ganahuij xungüi, nĩ ga'na' nico sayun. 2 Daj si gahuin 'i ruhua ni ngüi nĩ'yaj ni sij man'an ni sij. Nĩ gahuin ruhua ni sij gui'yaj gana ni sij nico san'anj. Nĩ gahuin nne ni sij nej. Nĩ ga'mi 'ueé ni sij xi'í man'an ni sij. Nĩ ga'mi quij ni sij xi'í Yan'anj. Nĩ sĩ garáj xina ni sij nga si-nuguan' chrej ni sij nga nni ni sij nej. Nĩ ña'uej ruhua ni sij gataj ni sij si guruhua dugüi' ni sij. Nĩ nitaj si ní'yanj ni sij rian si-chrej Yan'anj mánj. 3 Nĩ sĩ gahuin 'i ruhua ni sij nĩ'yaj ni sij ni dugüi' ni sij. Nĩ sĩ ga'nin' ruhua ni sij si unun' ni sij nga dugüi' ni sij. Nĩ ga'mi snan'anj ni sij xi'í dugüi' ni sij. Nĩ na'ue dugumi ni sij man'an ni sij. Nĩ gahuin ni sij tsínj huee ññ' ruhua. Nĩ gataj ruhua ni sij guĩni'yaj ni sij daran' nuguan' sa'. 4 Nĩ digya' yun'unj ni sij ni dugüi' ni sij. Nĩ dugu'nun' ni sij gui'yaj ni sij rasun gue. Nĩ gahuin nne ññ' ruhua ni sij. Nĩ ñano' ni sij güenda man'an ni sij sisi gahuin ññ' ruhua urin man'an ni sij. Nĩ sĩ nano' ni sij man'an Yan'anj mánj. 5 Nĩ gui'yaj ni sij sisi nico' sa' ni sij Yan'anj. Sanĩ ni rasun gui'yaj ni sij ya'yoj digyán sisi nitaj si nico' ni sij

Yan'anj mánj. Xi'í daj n̄i s̄i guinicaj dugüi' re' nga ni tsínj 'yaj daj.

⁶ N̄i scanij ni tsínj daj, n̄i mán ni tsínj huan'anj go'ngo hue' digya' yun'unj ni sij ni yun'unj xana nun ni'i sa' huin ne ni yun'unj da'ui gaquin'. N̄i maan si nahuij ruhua ne nga nuguan' quij 'na' chruhua niman ne. ⁷ N̄i n̄iganj digui'yun ne ni nuguan', sanj nitaj aman gara da'nga' ruhua ne nuguan' xanga' mánj. ⁸ N̄i daj rún' gunun' nungüej tsínj gu'naj Janes nga Jambres nga Moisés asij ná, n̄i hué daj na'uej ruhua ni tsínj daj nga nuguan' xanga'. N̄i huin ni sij ni tsínj ani quij ruhua. N̄i nun ní'yanj ni sij güenda si-chrej Yan'anj mánj. ⁹ Sanj s̄i guiyaj gana si-nuguan' ni sij mánj. Daj si xacaj daran' ni ngüi cuenta sisi tsínj n̄i'yun huin ni sij daj rún' gahuin nga nungüej tsínj gunun' nga Moisés.

¹⁰ Sanj hué re' gunun sa' nuguan' digyanj rian ni ngüi nga si-chre nej, nga si huin ruhuáj guiyá ne' chrej rian nej. N̄i ni'í re' daj xuman ruhuáj ni'yá Yan'anj, n̄i daj a'nin' ruhuáj nga ni ngüi. N̄i ni'í re' daj i ruhuáj ni'yá ni ngüi, n̄i daj gunucuj ruhuáj rian ni sayun nej. ¹¹ N̄i ni'í re' daj chran' yun'unj ni sij man'anj, n̄i daj guiran'anj sayun nej. N̄i hua ni'í re' daj guiran'anj sayun xuman' Antioquía nga xuman' Iconio nej, xuman' Listra nej. Sanj gahuin ní'nij riánj rian ni sayun daj, guiyaj Señor. ¹² N̄i hua yya sisi daran' ni ngüi huin ruhua guinicaj dugüi' nga Cristo Jesús, n̄i guiran' ni sij sayun xi'í Jesús. ¹³ Sanj ni tsínj xi'i nga ni tsínj digya' yun'unj, sanj naanj gahuin quij ni sij doj. N̄i digya' yun'unj ni sij ni ngüi. N̄i digya' yun'unj ni ngüi ni sij nej.

¹⁴ N̄i man'án re', sanj ga gue gahuin n̄ica ruhuá re' nga nuguan' gahuin chrún re'. Daj si xuman ruhuá re' sisi nuguan' daj huin nuguan' xanga'. N̄i hua ni'í re' sisi un ngüi digyan' nuguan' daj rián re'.

¹⁵ N̄i asij ngaa hua líj re', n̄i hua ni'í re' si-nuguan' Yan'anj. N̄i ga'ue gahuin chrún re', guiyaj nuguan' sa' daj. Ngaa n̄i ganacaj Yan'anj man'án re' xi'í si xuman ruhuá re' ni'yáj re' Cristo Jesús. ¹⁶ N̄i digyan' Yan'anj n̄in' si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. N̄i nuguan' daj ní'yanj sisi digyan' né' rian ni ngüi. N̄i ní'yanj nuguan' daj sisi guini' né' daj hua gaquin' da'ui né'. N̄i sa' hua nuguan' daj sisi nagui'yaj né' si-chrej né'. N̄i ga'ue digyan' si-nuguan' Yan'anj daj gahuin chrún né' gache né' 'ngo chrej n̄ica. ¹⁷ Xi'í daj n̄i ga'ue gahuin sa' n̄in' né' huin né' tsínj nicaj dugüi' nga Yan'anj. N̄i ga'ue guiyaj né' daran' sun huin si-sun man'an Yan'anj anj.

4

Predica la palabra

¹ N̄i rian Yan'anj nga Jesucristo, n̄i a'nij sun rián re'. N̄i huin achij Jesucristo. N̄i ga'na' sij nagui'yaj yya sij nga si-gaquin' ni ngüi hua n̄i'na' nga ni ngüi hua gahui' nej. ² Ngaa n̄i a'nij sun rián re' sisi nata' re' nuguan' sa' rian ni ngüi. N̄i hué daj guiyáj re', nunj si hua ní'nij rián re', asi nitaj si hua ní'nij rián re'. Gataj re' rian ni ngüi xi'í gaquin' da'ui ni sij. N̄i gataj re' sisi nun 'yaj sa' ni sij. N̄i digyan' re' 'ngo chrej sa' rian ni sij. Sanj nanaj ga'mi re'. N̄i digyan' 'ueé re' rian ni sij. ³ Daj si ga'na' 'ngo güi ngaa na'uej ruhua ni ngüi gunun ni sij nuguan' sa'. Sanj gahuin ruhua ni sij gunun ni sij ango nuguan' n̄aca. N̄i xi'í daj n̄ano' ni sij ga'i maestro digyan' ni sí' nuguan' aran' ruhua ni sij. ⁴ N̄i naránj ni sij chraquij ni sij si na'uej ruhua ni sij gunun ni sij nuguan' xanga'. N̄i maan cuento nne hua chruhua xungüi nan garan' ruhua ni sij gunun ni sij. ⁵ Sanj n̄iganj ga cuidado man'án re' sisi gani sa' ruhuá re'. N̄i gahuin nucuj ruhuá re' nga ni sayun rán' re'. N̄i ganata' re' re' nuguan' sa' rian ni ngüi. N̄i

gui'yaj sun sa' re' nga daran' si-sún re'.

⁶ Ni xi'í si nico' man'ānj Yan'anj, ni ruhua guisij güi dagahui' ni sij man'ānj. Ni gahuin nıchrun' güi gahuij. ⁷ Ni daj rún' 'yaj 'ngo snado ngaa gui'yaj gana sij rian sayun, ni da'nga' daj gui'yā nga si-sūnj. Ni guisij gui'yā nuguan' ga'nin' Yan'anj sun riānj. Ni 'ngo dugumı nuguan' xuman ruhua né' nej. ⁸ Yyaj ni ana'ui 'ngo si sa' gui'yaj Yan'anj ngaj. Ni daj rún' nun 'ngo corona chra tsınj gui'yaj sa', ni hué daj gui'yaj sa' Señor ngāj güi ga'na' ruhua' yún sij. Ni 'yaj nıca Señor huin güesi. Ni sé urin rian man'ānj rıqui sij corona da mánj. Sanı rıqui sij rian daran' ni ngüi huin ruhua sisi ga'na' ruhua' yún sij.

Instrucciones personales

⁹ Gui'yáj re' sinduj si ga'na' ni'yaj yoo re' rian nnej. ¹⁰ Daj si hua duna tsınj gu'naj Demas man'ānj xi'í si garan' doj ruhua sij ni'yaj sij ni rasun man chruhua xungüi gaquin' nan. Ni hua gahui sij gan'anj sij xuman' Tesalónica. Ni gahui tsınj gu'naj Crescente gan'anj sij estado Galacia. Ni gan'anj tsınj gu'naj Tito estado Dalmacia nej. ¹¹ Urin Lucas nne ngāj. Guınicaj re' tsınj gu'naj Marcos ga'na' re' riānj. Daj si ni'yān si guisij sij chracuij sij nga si-sūnj, ruhuāj aj. ¹² Ga'nı tsınj gu'naj Tıquico gan'anj sij xuman' Efeso. ¹³ Ni ngaa ga'na' re', ni nıcaj re' si-chamarrāj dunā xuman' Troas ducua tsınj gu'naj Carpo. Ni hué daj nıcaj re' ni libro ga'na' re' nej. Ni rá'yanj ni'yān ni libro huin nııj.

¹⁴ Ni guiran'ānj nico sayun, gui'yaj Alejandro huin sij tsınj agan' gaga'. Ni daj rún' guiran'ānj sayun gui'yaj sij, ni hué daj gui'yaj Señor castigo sij, ruhuāj aj. ¹⁵ Ga' cuidado re' rian sij. Daj si unun' nın' ruhua sij nga nuguan' sa' a'mi únj rian ni ngüi.

¹⁶ Ni ngaa gan'anj sinıj rian ni tsınj nıcaj sun, ni duna daran' ni sij urınj gunā. Sanı huin ruhuāj sisi sı xacaj

Yan'anj cuenta si gui'yaj ni sij ngāj mánj. ¹⁷ Sanı ganiquin' Señor ngāj. Ni rıqui sij fuerza riānj nej. Ni ga'ue ganahuij ga'mı daran' nuguan' sa' rian ni ngüi 'na' anej chrej. Ni hué daj gananj rian rey daj. Daj si daj rún' hua du'ua sigue'e hua du'ua sij. ¹⁸ Ni gui'yaj Señor sisi gananj rian daran' nuguan' quij huin ruhua ni sij gui'yaj ni sij riānj. Ni dugumi sa' sij man'ānj da gan'ān rian nıcaj sun sij xata'. Ni nıganj ga'mi 'ueé né' rian Señor. Amén.

Saludos y bendición final

¹⁹ A'nı 'ngo nuguan' huaj rian yun'unj xana gu'naj Prisca nga tsınj gu'naj Aquila nga ni ducua tsınj gu'naj Onesıforo. ²⁰ Guna tsınj gu'naj Erasto xuman' Corinto. Ni dunā tsınj gu'naj Trófimo a'nan' sı xuman' Mileto. ²¹ Yoo ga'na' re' ngaa achin natu yahui nuhuij. Ni a'nıj tsınj gu'naj Eubulo 'ngo nuguan' huaj riān re'. Ni hué daj 'yaj tsınj gu'naj Pudente nga Lino nej, yun'unj gu'naj Claudia nej, nga daran' ni jnánj né'. ²² Ni huin ruhuāj sisi gane Señor Jesucristo nga nimán re'. Ni Yan'anj gui'yaj sinduj rian daran' a ni é re', ruhuāj aj.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A TITO

Salutación

¹ Huēj huin Pablo tsínj 'yaj sun rian Yan'anj. Nì huñj apóstol a'mī si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nì ga'níj sij gan'anj ga'mī nuguan' sa' rian ni ngüi huin ni ngüi hua ganacui Yan'anj sisi guxuman ruhua ni sij nì'yaj ni sij Yan'anj. Nì guñi'i ni sij nuguan' xanga' huin si-chrej Yan'anj. Nì guñico' 'ueé ni sij Yan'anj, guì'yaj nuguan' xanga' daj. ² Ngaa nì gahuin yya ruhua ni sij sisi gane nìganj ni sij nga Yan'anj. Nì asij achin gui'yaj Yan'anj xungüi, nì hua gataj yya Yan'anj sisi hué daj gane nìganj né'. Nì sī ga'ue ga'mi yya Yan'anj mánj. ³ Ngaa nì ngaa guisíj güi garun Yan'anj, nì guini'i ni ngüi nuguan' sa', guì'yaj Yan'anj. Nì hué daj gui'yaj Yan'anj xi'í nuguan' sa' riquij ga'mī. Daj si ga'nin' Yan'anj sun riánj sisi hué daj ga'mī rian ni ngüi. Nì Yan'anj huin si nacaj né'.

⁴ Nì a'nī carta nan huaj rián re' huín re' Tito. Nì daj rún' huin xanga' da'nī huín re'. Daj si uyan hua nuguan' xuman ruhua nungüe'. Nì Yan'anj huin chrej né'. Nì Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Nì huin ruhuāj sisi guì'yaj Yan'anj sinduj rián re'. Nì gahuin din'inj ruhuá re' nej. Nì hué daj guì'yaj Jesucristo nga re', ruhuāj aj.

Requisitos para ser ancianos y obispos

⁵ Nì dunā re' ne' estado Creta sisi nağui'yaj sa' re' nuguan' achin disi. Nì nari sún re' ni tsínj gahuin achij scanij ni tsínj nico' Yan'anj da go'ngo xuman' rian nahuin yu' ni ngüi nico' Yan'anj. Daj si hué daj ga'nñj sun rian re'. ⁶ Ngaa nì nari sún re' tsínj hua sa' niman rian Yan'anj. Nì hua niñ si ga' urin nicā ni sij. Nì hua

niñ si huin da'nñj ni sij tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús. Ngaa nì sī ga'ue ga'mi gaquin' ni ngüi xi'í ni sij sisi 'yaj quij da'nñj ni sij. Nì sī ga'ue gataj ni ngüi sisi unun' da'nñj ni sij nga chrej ni sij mánj. Sisi daj 'yaj da'nñj ni sij, nì sī nari sún re' ni sij mánj. ⁷ Ngaa nì 'ngo tsínj huin achij, nì hua niñ sisi gache sij 'ngo chrej nica. Daj si nicaj sun sij si-sun Yan'anj. Nì sī ga yan'anj ruhua sij mánj. Nì sī guinan'an ruhua sij mánj. Nì sī guixini sij mánj. Nì sī ga'mi huee sij mánj. Nì sī digya' yun'unj sij dugüi' sij xi'í si ga'ue ga'ne sij si-san'anj sí'. ⁸ Sanj hua niñ si ga'nin' sij ducua' sij gatu ni ngüi 'na' chrej. Nì ga niñ ruhua sij nga nuguan' 'ueé nej. Nì dugumi sij si 'yaj man'an sij. Nì guì'yaj nica sij nej. Nì gahuin sa' niman sij rian Yan'anj. Nì dugumi sa' sij si-chrej man'an sij. ⁹ Nì hua niñ si gahuin nica ruhua sij nga si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa' digyán únj rian ni ngüi nico' Yan'anj. Ngaa nì ga'ue guì'yaj fuerza sij nga ango ni ngüi xi'í nuguan' sa' gahuin chrún sij. Nì ga'ue gunucua' sij sisi guxuman ruhua ni tsínj unun' nga sij.

¹⁰ Daj si man nñn' ruhua ni tsínj unun' nga nuguan' sa' nga ni tsínj a'mi nuguan' nitaj si ní'yanj nej, nì tsínj digya' yun'unj ni ngüi nej. Nì nico ni tsínj daj ataj sisi hua niñ guta' da'nga' nnee cúj ni tsínj nico' Yan'anj. ¹¹ Nì hua niñ sisi sī ga'mi ni sij nuguan' daj, guì'yaj re'. Daj si atuj ni sij ducua' 'ngo ni tsínj daj. Nì duna ni ducua ni sí' si-chrej Yan'anj, 'yaj ni sij. Daj si digyán ni sij 'ngo nuguan' nitaj si hua sa'. Nì da'nga' daj 'yaj ni sij sisi guì'yaj gana yun ni sij san'anj, ruhua ni sij.

¹² Daj si ga'mi 'ngo dugüi' man'an ni tsínj man Creta tsínj a'mi si-nuguan' yan'anj nico' ni sij. Nì gataj sí': "Ni tsínj 'na' Creta, nì nìganj a'mi yya ni sij. Nì rún' huin xucu quij huin ni sij. Nì xa nasa' ni sij. Nì tsínj rumi huin ni sij." Hué daj gataj 'ngo

dugüi' ni tsínj 'nā' Creta. ¹³ Nī gataj tsínj daj 'ngō nuguan' xānga' xi'í ni dugüi' sij. Xi'í daj nī gā'mi nucuáj re' rian ni sij sisi guxuman sa' ruhua ni sij nī'yaj ni sij Yan'anj. ¹⁴ Ngaa nī sī xacaj ni sij cuenta ngā cuento yya nani ni tsínj israelita. Nī sī gunun ni sij nuguan' a'nin' ni tsínj duna sinuguan' Yan'anj rian ni sij mánj.

¹⁵ Daran' ni rasun hua sa' rian 'ngō tsínj hua sa' niman. Sanī nī a 'ngō ni rasun hua sa' rian ni tsínj nun xuman ruhua nī'yaj Yan'anj ngā ni tsínj nun hua sa' niman. Daj si ani quij ruhua ni sij. Nī nitaj si hua sa' niman ni sij. ¹⁶ Nī ataj ni sij sisi ni'í ni sij Yan'anj. Sanī rugüi' si 'yaj ni sij sisi sé si xānga' ni sij nicaj dugüi' ni sij ngā Yan'anj mánj. Nī huin anin' ruhua ni sij. Nī unun' ni sij ngā nuguan' sa'. Nī na'ue guisij ni sij guī'yaj ni sij nī a 'ngō ni rasun sa' mánj.

2

Enseñanza de la sana doctrina

¹ Nī gā'mi man'án re' nuguan' nicaj dugüi' ngā nuguan' xānga' rian ni ngüi' aj. ² Nī gataj snan'án re' rian ni tsínj achij sisi sī guixini ni sij mánj. Nī gā ní'yanj ni sij. Nī dugumi ni sij man'an sij. Nī 'ngō guxuman ruhua ni sij nī'yaj ni sij Yan'anj nej. Nī gahuin 'i ruhua ni sij nī'yaj ni sij Yan'anj. Nī gahuin nucuaj ruhua ni sij gache ni sij si-chrej Yan'anj anj. ³ Ni yun'unj xāna achij, nī hué daj guī'yaj ne gache sa' ne rian Yan'anj. Nī sī gā'mi yya ne xi'í ni dugüi' ne mánj. Nī sī guixini ne ngā vino mánj. Nī digyán ne nuguan' sa' rian ni dugüi' ne. ⁴ Ngaa nī gā'ue digyán ne rian ni yun'unj xāna hua lij sisi gahuin 'i ruhua ne guīni'yaj ne nicā ne ngā ni da'nij ne. ⁵ Nī gā'ue dugumi sa' ne si-chrej man'an ne. Nī gā gacuij ne ngā nicā ne. Nī dugumi sa' ne ducua' ne. Nī gā'mi sa' ne ngā ni dugüi' ne. Nī dagahuin ne rian nicā ne. Ngaa nī sī

gā'mi quij ango ni ngüi' xi'í si-chrej Yan'anj, guī'yaj ne.

⁶ Nī guī'yaj fuerzá re' rian ni tsínj hua lij sisi dugumi sa' ni sij ngā si-chrej ni sij. ⁷ Nī hué man'án re', nī sa' guī'yaj sún re'. Ngaa nī guīni'i ni sij daj 'yáj re'. Nī uyan guī'yaj ni sij ngā re'. Nī ngaa digyán re' rian ni ngüi, nī gā'mi re' nuguan' xānga' ngā nuguan' achij nej. ⁸ Nī ninanj gā'mi re' nuguan' sa'. Ngaa nī sī gā'ue gā'mi gaquin' ni sij xi'í sinuguan' re' mánj. Nī gahuin nā'aj ni tsínj unun' ngā re' xi'í si na'ue nari' ni sij gā'mi quij ni sij xi'í né'.

⁹ Nī digyán re' 'ngō chrej rian ni tsínj 'yaj sun rian xuru'ue sisi dagahuin ni sij daran' si ataj xuru'ue. Nī guī'yaj sun ni sij daj rún' aran' ruhua sí'. Nī sī gā'mi huee ni sij rian sí'. ¹⁰ Nī sī guī'yaj tū ni sij si'yaj sí' mánj. Sanī gā gacuij yya ni sij rian sí'. Ngaa nī guīni'i daran' ni ngüi daj 'ueé 'yaj ni sij. Nī xacaj daran' ni ngüi cuenta sisi hua sa' nuguan' digyán únj rian xi'í Yan'anj. Nī Yan'anj huin si nacaj né'.

¹¹ Daj si guī'yaj Yan'anj sinduj rian né' guīni'i né'. Nī xi'í sinduj daj gā'ue ganacaj Yan'anj daran' ni ngüi man' chruhua xungüi. ¹² Nī sinduj guī'yaj Yan'anj daj 'yaj si duna né' ni nuguan' quij. Nī sī guī'yaj né' si huin ruhua nnee' cūj né' guī'yaj mánj. Sanī sinduj daj 'yaj si gā cuidado né' ngā si-chrej né'. Nī gache né' 'ngō chrej nīca. Nī gahuin sa' niman né' rian Yan'anj huin né' ni ngüi mán chruhua xungüi acuan'. ¹³ Nī ana'uij né' sisi gā'na' Jesucristo. Nī gahuin 'ueé sij ngaa gā'na' sij. Nī hué sij huin Yan'anj achij nacaj né'. Nī huin niā' ró', 'yaj nuguan' daj. ¹⁴ Nī naga'ui' sij man'an sij gahui' sij xi'í né' sisi nacaj sij né' rian daran' nuguan' quij. Ngaa nī gā'ue nahuin sa' né'. Nī gahuin né' ni ngüi nico' urin sij. Nī gahuin né' ni ngüi huin niā' ruhua guī'yaj sun sa' si-sun Yan'anj. ¹⁵ Nī hué nuguan' nan huin si digyán re' rian ni ngüi. Nī guī'yaj

fuerzá re' nej. Nĩ ga'mi re' rian ni sij xi'í gaquin' 'yaj ni sij. Daj si nicaj sún re'. Nĩ si duná re' si ga'mi ni sij sisi nitaj si ní'yanj re' mánj.

3

Justificados por gracia

¹ Guí'yáj re' sisi ganun ruhua ni ngüi sisi dagahuin ni sij rian ni tsínj nicaj sun nga rian ni ducuasun. Nĩ gunun sa' ni sij si-nuguan' ni sí'. Nĩ niganj ga ruhua ni sij guí'yaj ni sij daran' ni nuguan' sa'. ² Nĩ si ga'mi quij ni sij xi'í nĩ a 'ngo ni ngüi ga mánj. Nĩ si gunun' ni sij nga dugüi' ni sij mánj. Nĩ ga'mi sa' ni sij. Nĩ ga'mi naj ni sij rian daran' ni ngüi.

³ Daj si hué daj gahuin né' tsínj ni'yun asij sini. Nĩ gunun' né' nga Yan'anj. Nĩ ga ni'ya né' nga ducúanj digya' yun'unj. Nĩ dagahuin né' nga nuguan' ani quij ruhua né'. Daj si gahuin ruhua né' nga nuguan' quij hua. Nĩ ataj ruhua go'ngo né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Nĩ gahuin xicoj ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Nĩ nun gahuin xan' ruhua ni ngüi ni'yaj né'. Nĩ nun gahuin xan' ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'.

⁴ Sanj ngaa xacaj né' cuenta sisi ga'uej ruhua Yan'anj chraçuij yun'un man'an né', nĩ guini'i né' sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. ⁵ Nĩ nacaj xanga' Yan'anj ni man'an né'. Nĩ sé xi'í si guí'yaj sa' né' nacaj Yan'anj né' mánj. Sanj xi'í si nahuin yaco ruhua Yan'anj ni'ya né', nĩ nacaj Yan'anj né'. Nĩ na'nin' Yan'anj niman né'. Xi'í daj nĩ nahuin naca niman né'. Nĩ man'an Espíritu Santo nagui'yaj niman né'. ⁶ Nĩ xi'í Jesucristo, nĩ riqui Yan'anj Espíritu Santo gane 'ueé nga né'. Nĩ Jesucristo huin si nacaj né'. ⁷ Nĩ hua guí'yaj Yan'anj 'ngo sinduj rian né' si gahuin ní'nij né' rian si-gaquin' né'. Nĩ xi'í daj gane niganj né' nga Yan'anj. Nĩ hué daj gahuin yya ruhua né' si guí'yaj Yan'anj nga né'.

⁸ Nan huin nuguan' xanga'. Nĩ huin ruhuāj sisi guí'yaj fuerzá re'

nga nuguan' nan rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj sisi dugu'nun' ni sij guí'yaj sa' ni sij. Nĩ nuguan' nan huin nuguan' sa' ní'yanj rian daran' ni ngüi. ⁹ Nĩ si diguíj re' ngaa a'mi ni sij nuguan' ni'yun mánj. Daj si aran' ruhua ni sij digui'yun ni sij lista xachij taj si-xugüi ni xi né' guimán asij ná. Nĩ unun' ni dugüi' ni sij. Daj si nachej a'mi ni sij xi'í si-ley Moisés. Nĩ si diguíj re' xi'í si nitaj si ní'yanj nuguan' ni'yun daj. ¹⁰ Nĩ sisi hua 'ngo tsínj 'yaj si unun' ni ngüi, ngaa nĩ gataj re' gunun sij sisi ga'nin' ruhua sij nga si 'yaj sij. Nĩ da huíj ga'mi re' nga sij. Nĩ sisi na'uej ruhua sij gara xina sij, ngaa nĩ gan'anj anéj re' rian sij. ¹¹ Ni'í re' sisi nitaj si hua nica si-chrej 'ngo tsínj 'yaj daj. Nĩ da'ui man'an sij gaquin'. Nĩ hué daj ni'i man'an sij.

Instrucciones personales

¹² Nĩ ngaa ga'nĩ tsínj gu'naj Artemas, asi tsínj gu'naj Tíquico guchi' sij rián re', nĩ guí'yaj fuerzá re' si ga'na' ni'yaj re' rian nněj xuman' Nicópolis. Daj si gani ruhuāj ganěj ni yahui nuhuij yu'uj daj. ¹³ Daran' si ga'ue, nĩ chraçuij re' tsínj gu'naj Zenas huin sí' abogado nga tsínj gu'naj Apolos nej. Nĩ ga'ui' re' daran' si achin rian nungüej sij gan'anj sij sisi nitaj si gachin rian nungüej sij mánj.

¹⁴ Nĩ hua nian sisi gahuin chrun ni tsínj nicaj dugüi' nga né' sisi guí'yaj sa' ni sij, nĩ chraçuij ni sij ni tsínj achin rian. Ngaa nĩ ga' ní'yanj si-chrej ni sij aj.

Saluciones y bendición final

¹⁵ Daran' ni tsínj mán ngāj, nĩ a'nij ni sij 'ngo nuguan' rián re'. Nĩ ga'nij re' 'ngo nuguan' rian daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj huin ni sij ni ngüi 'i ruhua né'. Nĩ huin ruhuāj sisi guí'yaj Yan'anj sinduj rian daran' ni é re' aj.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A FILEMÓN

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī nūnj ducuaga' xi'í si nicaj dugüi'ij nga Cristo Jesús. Nī a'nij nuguan'an nungüej únj jnún' Timoteo carta nan huaj rián re' huín re' Filemón. Nī huín re' tsínj 'i ruhua nungüej únj. Nī huín re' tsínj 'yaj sun nuguan'an nga nungüej únj si-sun Señor. ² Nī a'nij nungüej únj carta nan rian xica'uí' Apia nej, nga jnún' gu'naj Arquipo nej. Nī daj rún' ran' nuguan'an snado rian sayun, nī hué daj 'yaj sun nuguan'an sí' nga nungüej únj. Nī hué daj a'nij nungüej únj carta nan huaj rian ni ngüi nahuin yu' ducua' re' huín re' Filemón.

³ Nī Yan'anj huin chrej né'. Nī Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Nī huin ruhuāj sisi gu'yaj Yan'anj sinduj rián re'. Nī gahuin din'inj ruhuá re' nej. Nī hué daj gu'yaj Jesucristo nga re', ruhuāj aj.

El amor y la fe de Filemón

⁴ Nī ngaa achínj jni'yā rian Yan'anj, nī niganj a'uij si guruhua Yan'anj ngaa nanun ruhuāj ni'yā re'. ⁵ Daj si gunūnj daj xuman ruhuá re' ni'yáj re' Señor Jesús, nī daj 'i ruhuá re' ni'yáj re' daran' ni ngüi sa' nico' Yan'anj. ⁶ Nī achínj jni'yā rian Yan'anj xi'í re' sisi gu'yaj re' si guini'i ni jnánj né' daj hua daran' nuguan' sa' nicaj né' xi'í Cristo Jesús. ⁷ Nī gahuin niā' ruhuāj, nī nari' nucua'j nimānj xi'í si 'i ruhuá re' ni'yáj re' ni ngüi nico' Yan'anj. Nī guruhua man'án re' huín re' jnān. Daj si huin niā' ruhua niman ni ngüi nico' Yan'anj, gu'yaj re'.

Pablo intercede por Onésimo

⁸ Hué dan nī nūnj si hua si-chrē si ga'nī sun rián re' daj gu'yaj re',

⁹ sanj naanj sa' huin si gachinj jni'yā rián re' xi'í si 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'ānj. Daj si huēj huin Pablo. Nī huínj 'ngo tsínj achij nūn ducuaga' yyaj xi'í si nicaj dugüi'ij nga Cristo Jesús.

¹⁰ Nī achínj jni'yā rián re' xi'í 'ngo tsínj gu'naj Onésimo. Nī rún' huin da'nī huin sij si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Jesús ngaa nūnj ducuaga'.

¹¹ Nī asij sini nī nitaj si ní'yanj Onésimo gu'yaj sun sij rián re'. Sanj yyaj nī ní'yanj sij rián re' nga rian man'ānj nej.

¹² Yyaj nī a'nij ruhua' yūnj guchi' sij rián re'. Nī daj rún' huin man'ānj, nī hué daj gu'yaj re' nahuin ra'á re' sij. ¹³ Nī gahuin ruhuāj sisi gūna sij ngāj. Nī natu sij rian man'án re' gu'yaj sun sij riánj xi'í man'án re'. Daj si nūnj ducuaga' xi'í nuguan' sa'.

¹⁴ Sanj na'uej ruhuāj gu'yā si gahuin ruhuāj ngaa achin guini'inj sisi hua ruhuá re'. Ngaa nī sinduj gu'yaj re' riánj, nī sé da fuerza gu'yaj re' mánj. Sanj gu'yaj re' sisi hué daj garan' ruhuá re', gu'yaj re', ruhuāj aj. ¹⁵ Nī gahuin nini Onésimo rián re' 'ngo ni güi. Sanj ani ruhuāj sisi si garuhua, nī hué daj gahuin sisi ga'ue gane niganj sij nga re' yyaj. ¹⁶ Nī sé rún' huin 'ngo tsínj gu'yaj sun yūn rián re' huin sij yyaj mánj. Sanj gu'yaj sun sij rián re' daj rún' huin sij 'ngo jnánj né' 'i ruhua né', ruhuāj aj. Nī nīn' ruhua 'i ruhuāj ni'yā sij. Sanj ani ruhuāj sisi gahuin 'i ruhuá re' ni'yáj re' doj sij. Asij sini nī gu'yaj sun Onésimo rián re'. Sanj yyaj nī huin sij 'ngo jnánj né' nicaj dugüi' nga Señor.

¹⁷ Hué dan nī sisi ani ruhuá re' sisi nicaj dugüi' nungüe', ngaa nī nahuin ra'á re' sij daj rún' huínj huin sij. ¹⁸ Nī sisi gu'yaj sij 'ngo gaquin' rián re', asj da'ui sij rián re' nej, ngaa nī ga'ue nachin' re' riánj anj. ¹⁹ Nī arūnj letra nan huínj Pablo. Nī huēj narue rián re' si da'ui sij. Sanj ga'ue gatā rián re' sisi

xi'í sinduj gui'yā rián re', n̄i da'uí re' riānj. ²⁰ N̄i huin ruhuāj sisi gui'yáj re' sinduj riānj xi'í si xuman ruhuá re' ni'yáj re' Señor huin re' jnān. Gahuin niā' ruhuāj gui'yáj re' xi'í si nicaj dugüí' re' ngā Señor.

²¹ N̄i a'nī yanj carta nan huaj rián re'. Daj si gahuin yya ruhuāj sisi dagahuín re' si-nuguan'ānj. N̄i ni'inj sisi gui'yáj re' daj rún' gatā gunún re'. N̄i ani ruhuāj sisi dagahuín re' doj aj. ²² Gui'yáj re' sinduj, n̄i gui'yaj xugüí re' rian ganēj ducua re'. Daj si ana'uī si guchi' ni'yā rian man ni é re' xi'í si hué daj achínj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj xi'ij.

Salutaciones y bendición final

²³ N̄i a'nij tsínj gu'naj Epafra 'ngo nuguan' rián re' huin sij tsínj nun nuguan'an ngāj ducuaga' xi'í Cristo Jesús. ²⁴ N̄i hué daj a'nij tsínj gu'naj Marcos 'ngo nuguan' huaj rián re' ngā tsínj gu'naj Aristarco nej, tsínj gu'naj Demas nej, Lucas nej. N̄i hué ni sij 'yaj sun nuguan'an ngāj. ²⁵ N̄i huin ruhuāj sisi gui'yaj Señor Jesucristo sinduj niman daran' ni é re'. Amén.

LA EPÍSTOLA A LOS HEBREOS

Dios ha hablado por medio de su Hijo

¹ Asij ná n̄i ga'i n̄in' ruhua ga'mi Yan'anj rian ni tsinj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ngaa n̄i nata' ni sí' rian ni xi né'. N̄i ga'i ducuanj ga'mi Yan'anj rian ni xi né' xi'í ni sí'.
² San̄i yyaj ruhua ganahuij xungüi nan, n̄i gui'yaj Yan'anj sisi ga'mi da'ni nga né'. N̄i gui'yaj Yan'anj si gahuin achij sij nahuin ra'a sij daran' si gui'yaj Yan'anj. N̄i xi'í da'n̄ij Yan'anj, n̄i gui'yaj Yan'anj xungüi nga daran' si mán xata' nej. ³ N̄i daj rún' ran 'ngo nnee gu'ndi' 'yaj güi, n̄i hué daj digyán da'n̄ij Yan'anj daj hua 'ueé man'an Yan'anj. N̄i daj rún' hua gue man'an Yan'anj, n̄i hué daj hua man'an da'ni huin sí' Jesucristo. N̄i hué si-nuguan' Jesucristo 'yaj sisi man sa' daran'anj. N̄i nucuj n̄in' ruhua si-nuguan' sij. N̄i ngaa guisij na'nin' Jesucristo xi'í si-gaquin' né', n̄i gan'anj gane sij ne' chrej ra'a sa' Yan'anj xata'. ⁴ N̄i n̄in' ruhua gahuin achij da'n̄ij Yan'anj rian ni ángel. Daj si sa' n̄in' ruhua hua si-xugüi sij daj nga si-xugüi ni ángel, gui'yaj Yan'anj.

El Hijo es superior a los ángeles

⁵ Daj si hua ni'i ni é re' nuguan' nan huin nuguan' ga'mi Yan'anj rian da'ni:

Hué re' huin da'n̄i.

Yyaj n̄i gahuinj chréj re'.

Daj gataj Yan'anj xi'í da'ni.

San̄i n̄i a 'ngo yun nun gataj Yan'anj nuguan' nan rian 'ngo ángel mánj.

N̄i nan huin ango nuguan' ga'mi Yan'anj xi'í da'ni:

Huēj gahuin chrej sij.

N̄i hué sij gahuin da'n̄i.

Daj ga'mi Yan'anj xi'í da'ni.

San̄i n̄i a 'ngo yun nun gataj Yan'anj nuguan' nan gunun 'ngo ángel mánj.

⁶ N̄i ngaa nicaj Yan'anj da'ni huin sí' si xahua' ga'na' sí' chruhua xungüi nan, n̄i gataj snan'anj Yan'anj rian ni ángel:

Ga'mi sa' daran' ni ángel rian xi'í sí'. Daj gataj Yan'anj.

⁷ N̄i gataj Yan'anj xi'í ni ángel nej: Rún' huin nane huin ni ángel.

N̄i daj rún' huin yan'an ngaa naxumanj aca huin ni ángel nej, gui'yaj Yan'anj.

Hué daj gataj Yan'anj xi'í ni ángel.

⁸ San̄i hué nuguan' nan gataj Yan'anj rian da'ni:

Hué re' huin Yan'anj.

N̄i n̄iganj nicáj re' sun nné re' chrun xila sa'.

N̄i 'yaj n̄ica re' nne sún re' rian chrun xila daj.

⁹ N̄i aran' ruhuá re' ni'yáj re' chrej n̄ica.

San̄i nitaj si huin xan' ruhuá re' ni'yáj re' chrej quij mánj.

Xi'í daj, n̄i nacui Dan'ánj re' man'án re' sisi huaj gahuin niá' ruhuá re' si gahuin niá' ruhua ni dugü' re'.

Daj gataj Yan'anj gunun da'ni.

¹⁰ N̄i gataj ruhua' yún Yan'anj gunun da'ni:

Hué re' huin Señor.

N̄i asij gaxi'i daran'anj, n̄i hué re' gui'yaj xungüi nan.

N̄i hué ra'á re' gui'yaj daran' si man ne' xata' nej.

¹¹ N̄i ganahuij daran' nan.

San̄i n̄iganj gane man'án re'.

N̄i daj rún' gahuin re'e 'ngo atsij, n̄i hué daj gahuin re'e daran' nan.

¹² N̄i daj rún' jnachrún' 'ngo atsij, n̄i hué daj jnachran' re' xata' nga yo'ój.

N̄i daj rún' naduna né' si-gan' né', n̄i hué daj naduna re' xata' nga yo'ój.

San̄i man'án re' nitaj si naduna mánj.

Ni yo' gane re' nitaj aman ganahuij mánj.

Hué daj gataj Yan'anj nej.

¹³ Ni gataj ruhua' yún Yan'anj rian da'ni:

Gané re' ne' chrej ra'a sa'áj da gurúnj ni tsínj unun' nga re' da gahuin ni sij 'ngo riguiya' guta' re' xi'í re'.

Daj gataj Yan'anj gunun da'ni.

Sani ni a 'ngo yun nun gataj Yan'anj nuguan' nan gunun 'ngo ángel mánj. ¹⁴ Daj si daran' ni ángel huin si unánj guitsi rian Yan'anj. Ni a'níj Yan'anj ni ángel daj rian né' sisi chra'cuij ni ángel né' huin né' ni ngüi gane niganj nga Yan'anj xi'í si ganacaj Yan'anj né'.

2

Una salvación tan grande

¹ Xi'í daj ni hua nian si gunun sa' né' nga nuguan' sa' gunun né' sisi si nananj gahuin nini né' rian si-chrej Yan'anj mánj. ² Ni asij ná ni nicaj sun ni nuguan' ga'mi ni ángel rian ni ngüi. Ni daran' ni ngüi gui'yaj gaquin' nun dagahuin ni sij rian Yan'anj. Ni gahuin ni sij castigo. Ni daj rún' gui'yaj ni sij gaquin', ni hué daj gui'yaj Yan'anj castigo ni sij. ³ Xi'í daj ni daj ga'ue ganani né' rian castigo sisi si dugumi 'ueé né' nuguan' sa' xi'í si ganacaj Yan'anj né', ruhua á re' ní'. Ni hua sini nata' Señor Jesucristo nuguan' sa' daj rian ni ngüi. Ni ni tsínj gunun nuguan' sa' ga'mi Señor, ni nata' ni sij nuguan' sa' daj gunun né'. Ni gara xina né' nuguan' xanga' nata' ni sij gunun né'. ⁴ Ni digyán Yan'anj sisi xanga' si-nuguan' ni sij. Daj si gui'yaj Yan'anj sisi ga'ue gui'yaj ni sij si sa' 'na' xata'. Ni ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ni sij. Ni gara yan'anj ruhua ni ngüi ngaa guini'i ni sij nuguan' 'ueé gui'yaj ni sij. Ni ga'ui' Yan'anj Espíritu Santo rian go'ngo ni ngüi daj rún' garan' ruhua Yan'anj.

El autor de la salvación

⁵ Ni nun ga'ui' Yan'anj sisi guinicaj sun ni ángel rian xungüi ga'na'. Ni xi'í xungüi ga'na' daj a'mi únj rian án re'. ⁶ Ni ga'mi 'ngo tsínj rian si-nuguan' Yan'anj. Ni gataj sí' gunun Yan'anj:

Ni un sin huin ni ngüi sisi nanun ruhua re' ni'yáj re' ni sij únj.

Ni un sin huin, ni 'na' ni'yáj re' ni da'níj ni ngüi únj.

⁷ Ni gui'yáj re' sisi doj gahuin lij ni sij rian ni ángel.

Ni daj rún' 'yaj ni tsínj ngaa guta' ni sij corona chra' 'ngo rey, ni hué daj gui'yáj re' nga ni sij.

Ni gahuin 'ueé ni sij, gui'yáj re'.

Ni ga'uí' re' sisi guinicaj sun ni sij rian daran' si gui'yaj ra'á re'.

⁸ Ni gui'yáj re' sisi guinicaj sun ni ngüi rian daran' rasun.

Daj gataj tsínj daj gunun Yan'anj.

Ni ngaa hué daj gui'yaj Yan'anj, ni huin ruhuaj gata sisi 'ngo dagahuin daran'anj si-nuguan' ni sij. Sani ni'i né' yyaj sisi achin dagahuin daran'anj rian ni sij. ⁹ Sani ni'yaj né' Jesús. Ni gui'yaj Yan'anj sisi doj gahuin lij Jesús rian ni ángel. Sani yyaj ni gahuin 'ueé nin' sij. Ni gahuin achij nin' sij, gui'yaj Yan'anj nej. Ni hué daj gahuin guiran' Jesús sayun xi'í si gahui' sí'. Ni gui'yaj Yan'anj sisi guiran' Jesús sayun gahui' sij xi'í daran' né' huin 'ngo sinduj gui'yaj Yan'anj xi'í né'.

¹⁰ Daran' ni rasun ni güenda Yan'anj huin. Ni huin ruhua Yan'anj sisi daran' ni da'ni gane 'ueé rian hua sa' nne Yan'anj. Ni xi'í Jesucristo huin sisi nacaj Yan'anj ni ngüi. Ni gani ruhua Yan'anj sisi gahuin sa' nin' Jesús xi'í sayun guiran' sij. Ni ganacaj Yan'anj né' xi'í Jesús. ¹¹ Ni uyan hua chrej Jesús nga chrej né' huin né' ni ngüi ganahuin sa' rian Yan'anj xi'í Jesús. Xi'í daj ni nitaj si na'aj Jesús gataj sij sisi né' huin jnánj sij nga xica'uij sij. ¹² Ni gataj Jesús:

Na'taj si-xugüi re' rian ni jnán.

Ni ga'mi sa'āj xi'í re' scanij ni ngüi nico' man'án re' huín re' Yan'anj.

Hué daj gataj Jesús rian Yan'anj.

¹³ Ni gataj ruhua' yún Jesús:

Niquinj yu'uj nan nga ni da'nī riqui Yan'anj riānj.

Daj gataj Jesús xi'í né'.

¹⁴ Ni huín né' da'nīj Yan'anj. Ni hua nnee cúj né' nga tun man'an né'. Ni hué gue daj gahuin Jesucristo. Ni ga nnee cúj sij nga tun man'an sij nej. Ngaa ni ga'uej ruhua sij gahui' sij sisi gui'yaj gana sij rian sichre. Ni sichre 'yaj sisi ahuí' né'. Ni ganahuij si-fuerza sichre, gui'yaj Jesús. ¹⁵ Hué ducúanj daj, ni gahuin ní'nij rian daran' ni ngüi xu'ui' gahui', gui'yaj Jesús. Daj si ya'yoj nani ruhua daran' ni ngüi xi'í si gahui' ni sij. ¹⁶ Ni nun ga'na' Jesús chracuij sij ni ángel mánj. Sani ga'na' sij chracuij sij né' huín né' ni da'nīj Abraham huín tsínj gane asij ná. ¹⁷ Xi'í daj ni hua nian si 'ngo ga gue Jesús daj rún' hua ni jnánj sij. Ngaa ni guisij sij gahuin sij 'ngo chrej huín achij rian Yan'anj xi'í né'. Ni ga'ue nahuín yaco ruhua sij ni'yaj sij né'. Ni niganj 'yaj sa' sij nga né'. Ni naránj sij rian si-gaquin' ni ngüi. ¹⁸ Ni hué man'an Jesús guiran' sayun xi'í si gatsij sichre niman sij. Xi'í daj ni gahuin nucuaaj sij chracuij sij ni mun'ún' ngaa atsijsichre niman né'.

3

Jesús es superior a Moisés

¹ Hué dan ni gahuin sa' niman án re' rian Yan'anj huín ni é re' jnān nga xica'ui. Ni gaquínj Yan'anj nne xata' man'an án re' sisi guinicaj dugüi' a ni é re' nga Cristo Jesús. Xi'í daj xacaj ni é re' cuenta xi'í Cristo Jesús huín sij tsínj ga'nīj Yan'anj ga'na' digyán chrej sa' gache né'. Ni huín sij 'ngo chrej huín achij nun xi'i sij xi'í rian Yan'anj. Ni nata' né' rian ni ngüi sisi xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús. ² Ni

'ueé gui'yaj sun Jesús ni sun ga'nin' Yan'anj sun rian sij daj rún' gui'yaj sun sa' Moisés si-sun Yan'anj xi'í ni ngüi nico' Yan'anj. ³ Sani huín achij Jesús rian Moisés. Gui'yó' cuenta sisi daj rún' huín achij tsínj 'yaj hue' rian hue' 'yaj sij, ni da'nga' daj huín achij Jesús rian Moisés. ⁴ Daran' ni hue', ni hua tsínj gui'yaj ni hue' daj. Sani Yan'anj huín si gui'yaj daran'anj. ⁵ Xanga' ni Moisés huín tsínj gui'yaj sun sa' si-sun Yan'anj xi'í ni ngüi nico' Yan'anj. Sani maan nīnanj 'ngo tsínj gui'yaj sun chruhua ducua Yan'anj huín sí'. Ni ga'mi sini Moisés si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi huín nuguan' nata' Yan'anj da' sīj rian ni ngüi. ⁶ Sani Cristo huín da'nīj tsínj ducua. Ni tsínj ducua daj huín Yan'anj. Ni gui'yaj sun sa' Cristo ducua Yan'anj huín né'. Ni hué daj huín né' sisi niganj narí' nucuaaj ruhua né'. Ni gahuin nia' ruhua né' xi'í si ana'uij né' si gui'yaj sa' Jesucristo nga né' huín nuguan' a'mi né' rian ni ngüi.

El reposo del pueblo de Dios

⁷ Xi'í daj ni ga'mi Espíritu Santo nuguan' nan gunun né':

Sisi gunun yya á re' nuguan' a'mi Yan'anj yyaj,

⁸ ngaa ni si gui'yaj so'o a ni é re' man'an án re' daj rún' gui'yaj ni tsínj guimán asij ná quij qui'yanj naco ngaa gunun' ni sij nga Yan'anj.

Ni chran' yun'unj ni sij Yan'anj nej.

⁹ Yu'uj daj ni chran' yun'unj ni xi a ni é re' man'ānj.

Ni gahuin ruhua ni sij guini'i ni sij daj gui'yā nga ni sij.

Ni huij xia yo' guini'i ni sij sisi sa' nico gui'yā nga ni sij.

¹⁰ Xi'í daj ni ga'man ruhuāj guini'Inj ni sij.

Ni gataj man'ānj sisi niganj gan'anj anéj ni sij riānj.

Ni nun guini'i ni sij daj gui'yaj ni sij guinico' ni sij man'ānj.

¹¹ Hué dan ni ga'man ruhuāj.

Ni gataj nicāj gunun ni sij sisi nitaj aman gatu ni sij rian naran ruhua ni sij ngāj mánj.

Daj gataj Espiritu Santo gunun ni sij asij ná.

¹² Hué dan ni ga cuidado ni é re' huin a ni é re' jnān nga xica'uī sisi si ga quij niman ni a 'ngo ni é re' nun sa' nun gahuin nini ni é re' rian Yan'anj hua ni'na' xi'í si nun xuman ruhua á re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. ¹³ Sani go'ngo güi gui'yaj fuerza ni é re' go'ngo ni dugüi' ni é re' sisi ga nica ruhua á re'. Ni da'nga' daj gui'yaj á re' ngaa achin guini güi yyaj. Ngaa ni si gui'yaj so'o ni a 'ngo a ni é re' man'an án re' xi'í si digya' yun'unj gaquin' a ni é re' mánj. ¹⁴ Ni nicaj dugüi' né' nga Cristo sisi ga nica ruhua né' daj rún' ga nica ruhua né' asij sini. Ni hué daj gui'yaj né' da güi ga'na' Cristo aj.

¹⁵ Daj si hua gue ataj Yan'anj: Sisi gunun yya ni é re' nuguan' a'mi Yan'anj yyaj, ni si gui'yaj so'o a ni é re' man'an re' daj rún' gui'yaj ni tsínj guimán asij ná. Daj si gunun' ni sij nga Yan'anj. Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁶ Ni un sin huin ni tsínj nun ga'uej ruhua gunun si-nuguan' Yan'anj, ni gunun' ni sij nga Yan'anj, ruhua á re' únj. Hué ni sij huin ni tsínj guiri tsínj gu'naj Moisés yu'uj gu'naj Egipto. ¹⁷ Ni un sin huin ni tsínj rian ga'man ruhua Yan'anj hujj xia yo', ruhua á re' únj. Hué ni sij huin ni tsínj gui'yaj gaquin'. Ni gahui' ni sij quij qui'yanj naco. ¹⁸ Ni un sin huin ni tsínj rian gataj nica Yan'anj sisi nitaj aman gatu ni sij rian naran ruhua ni sij nga Yan'anj, ruhua á re' únj. Hué ni sij huin ni tsínj nun dagahuin si gataj Yan'anj rian ni sij. ¹⁹ Ni ni'i né' sisi na'ue gunucuaaj ni sij gatu ni sij rian naran ruhua ni sij nga Yan'anj xi'í si nun guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj anj.

4

¹ Hué dan ni hua gue ataj Yan'anj gunun né' sisi ga'ue gatu né' rian

naránj ruhua Yan'anj. Ngaa ni ga cuidado go'ngo ni é re' nun sa' nun si guiri' ni é re' gatu a ni é re' yu'uj da mánj. ² Daj si daj rún' gunun ni xi né' nuguan' sa', ni hué daj gunun né' nuguan' daj, gui'yaj Yan'anj. Sani gunun yun ni xi né' si nun guxuman ruhua ni sij nuguan' daj. ³ Sani ga'ue gatu né' rian naránj ruhua Yan'anj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús. Ni hua ga'mi Yan'anj xi'í ni xi né'. Ni gataj Yan'anj:

Hué dan ni ga'man ruhuāj.

Ni 'ngo gataj nicāj gunun ni sij sisi si gatuj ni sij rian naránj ruhuāj mánj.

Hué daj gataj Yan'anj xi'í ni sij.

Sani hua guisij ganahuij gui'yaj sun Yan'anj asij ngaa gui'ya xungüi aj. ⁴ Ni hua 'ngo yu'uj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í güi chij: "Naránj ruhua Yan'anj güi chij ngaa guisij gui'yaj sun Yan'anj daran' si-sunj." Hué daj gataj nuguan' daj. ⁵ Ni gataj ruhua' yún yu'uj daj: "Ni si gatuj ni sij rian naránj ruhuāj mánj." Daj gataj Yan'anj xi'í ni xi né'.

⁶ Hué dan ni achin si gatu da'aj ni ngüi rian naránj ruhua Yan'anj. Sani nun gatu ni tsínj gunun sini nuguan' sa' daj xi'í si nun dagahuin ni sij si gataj nuguan' daj. ⁷ Hué dan ni gani ruhua' yún Yan'anj 'ngo güi ga'ue gatu né' yu'uj daj huin güi yyaj. Daj si ngaa hua gachin nico yo', ni gui'yaj Yan'anj sisi ga'mi tsínj gu'naj David nuguan' hua garünj daj. Ni gataj nuguan' daj:

Sisi gunun yya á re' si a'mi Yan'anj yyaj,

ngaa ni si gahuin so'o ni é re' xi'í nuguan' da mánj.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

⁸ Ni xi'í si nun gatu ni tsínj israelita rian naránj ruhua Yan'anj, gui'yaj tsínj gu'naj Josué, ngaa ni a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í ango güi naranj ruhua né'. ⁹ Ngaa ni ni'i né' sisi ga'ue gatu né' rian naránj ruhua Yan'anj huin né' ni ngüi nico' Yan'anj xanga'. ¹⁰ Ni tsínj gatu

rian naránj ruhua Yan'anj, nĭ ga'ue naránj ruhua ni sij nga si-sun ni sij daj rún' naránj ruhua Yan'anj nga si-sunj. ¹¹ Hué dan nĭ nana'ui' né' daj gatu né' rian naránj ruhua Yan'anj. Ngaa nĭ si gui'yaj nĭ a 'ngo né' daj rún' gui'yaj ni xi né' nun dagahuin daj asij ná.

¹² Daj si hua nĭ'na' si-nuguan' Yan'anj. Nĭ nucuj nuguan' daj. Nĭ daj rún' hua rianj 'ngo espada, nĭ hué daj hua rian si-nuguan' Yan'anj. Nĭ hua rianj daj nga daran' espada hua huj rian. Daj si ga'ue gatu sa' si-nuguan' Yan'anj chruhua niman né'. Nĭ daj rún' 'yaj 'ngo espada ngaa atu rian naran' dugüi' cúj rian nun laquinj, nĭ hué daj 'yaj si-nuguan' Yan'anj ngaa atu chruhua niman né'. Nĭ rugüi' si ani ruhua né' nga si huin ruhua né', 'yaj si-nuguan' Yan'anj nej. ¹³ Nĭ a 'ngo ni rasun gui'yaj Yan'anj si ga'ue guixi hui rian man'an Yan'anj mánj. Daj si rugüi' sa' daran'anj rian Yan'anj. Nĭ rian Yan'anj huin si naga'ui' né' cuenta.

Jesús el gran sumo sacerdote

¹⁴ Nĭ Jesús huin da'nĭj Yan'anj. Nĭ huin sij 'ngo chrej huin achij nĭn' ruhua. Nĭ nun xi'í sij xi'í né' rian Yan'anj. Nĭ hua guisĭj sij da ni xata' nne sij. Xi'í daj nĭ ga nĭca ruhua né' nga si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' nata' né' rian ni ngüi. ¹⁵ Hué Jesús huin 'ngo chrej a'nin' xi'í né'. Sanĭ ga'ue nani 'i ruhua sij nĭ'yaj sij né' ngaa na'ue xacaj sa' né' cuenta 'ngo chrej sa'. Daj si daj rún' atsij sichre niman né', nĭ hué daj gatsij sichre niman Jesús. Sanĭ nitaj gaquin' gui'yaj sij mánj. ¹⁶ Hué dan nĭ gahuin nĭchrun' né' rian Cristo huin tsínj huin chrej sa' daj. Nĭ si guiriun ruhua né' gan'anj né' rian nne Yan'anj mánj. Ngaa nĭ nahuin yaco ruhua Yan'anj nĭ'ya né'. Nĭ güi guiran' né' sayun, nĭ gui'yaj Yan'anj sinduj rian né'.

5

¹ Nĭ ngaa nacui ni ngüi 'ngo tsínj gahuin 'ngo chrej a'nin', nĭ gani ni sij sí' sisi guiniquin' sí' ga'mi sí' nga Yan'anj xi'í ni sij. Nĭ naga'ui' chrej daj ni rasun nga ni xucu dagahui' ni sij rian Yan'anj xi'í gaquin' da'ui ni sij. ² Nĭ ga'ue ga'mi nanaj chrej daj nga ni ngüi nun ni'i sa' nga ni ngüi ga ni'ya nej. Daj si achin gahuin sa' niman sij huin sij chrej. ³ Nĭ xi'í si achin gahuin sa' niman sij, nĭ hua nian si naga'ui' sij xucu rian Yan'anj xi'í si-gaquin' man'an sij nga xi'í si-gaquin' ni ngüi nej.

⁴ Nĭ a 'ngo tsínj si ga'ue gahuin chrej anin', gui'yaj man'an sij. Sanĭ tsínj gaquinj Yan'anj, nĭ hué sij gahuin chrej daj rún' gaquinj Yan'anj tsínj gu'naj Aarón gahuin sí' chrej a'nin' asij ná. ⁵ Nĭ sé man'an Cristo gani ruhua sisi gahuin sij 'ngo chrej a'nin'. Sanĭ nacui man'an Yan'anj Cristo gahuin sí' chrej a'nin'. Nĭ gataj Yan'anj gunun sij:

Hué re' huin da'nĭ.

Yyaj nĭ gahuinj chréj re' aj.

Hué daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

⁶ Nĭ gataj Yan'anj ango nuguan' gunun Jesús:

Nĭganj nĭn' gahuin re' chrej.

Nĭ daj rún' gahuin tsínj gu'naj Melquisedec chrej asij ná, nĭ hué daj gahuin man'an re' chrej nej.

Daj gataj Yan'anj gunun Cristo.

⁷ Ngaa gane Cristo chruhua xungüi nan, nĭ gachĭnj jni'yaj sij ga'mi yaco sij rian Yan'anj. Nĭ ga'mi nucuj sij gacój sij rian Yan'anj. Daj si Yan'anj ga'ue gui'yaj sisi si gahui' sij. Nĭ gunun sa' Yan'anj si-nuguan' Cristo xi'í si dagahuin sa' sij rian Yan'anj. ⁸ Nĭ nunj si Cristo huin da'nĭj Yan'anj, sanĭ gahuin chrĭn sij dagahuin sij rian Yan'anj xi'í sayun guiran' sij ngaa gahui' sij. ⁹ Nĭ ngaa guisĭj gahuin sa' nĭn' Cristo, nĭ gahuin sij tsínj ganacaj nĭganj nĭn' daran' ni ngüi dagahuin rian sij. ¹⁰ Nĭ gui'yaj Yan'anj sisi gahuin

sij chrej a'nin' daj rún' gahuin Melquisedec chrej a'nin' asij ná.

Advertencia contra la apostasía

¹¹ Xi'í nuguan' nan, nì hua nico nuguan' ga'ue ga'mī rian án re'. Sanj 'i huaj ga'mī si na'ue gunun rá'yanj án re'. ¹² Nì rian guisij ga'i yo' xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo, nì hua nian si gahuin ni é re' tsínj digyán rian ni ngüi. Daj si achin si gara da'nga' sa' ruhua ni é re' nuguan' gahuin chrún sini ni é re' rian si-nuguan' Yan'anj ruhua á re'. Xi'í daj nì daj rún' 'yaj ni lij, nì da'nga' daj 'yaj á re'. Daj si utsi lij xi'í si na'ue xaj chra. Nì na'ue gara da'nga' ruhua á re' nuguan' hua cu aj. ¹³ Nì daran' tsínj achin gahuin chrún sa' si-nuguan' Yan'anj, nì 'yaj ni sij daj rún' 'yaj ni lij utsi to. Daj si achin gahuin chrún ni sij chrej nica digyán Yan'anj rian ni sij. ¹⁴ Sanj ni tsínj huin chrún sa' si-nuguan' Yan'anj, nì ya'yoj 'yaj ni sij daj rún' 'yaj ni tsínj a'ue xa chra. Daj si gu'yun ni sij guini'i ni sij daj hua nuguan' sa' nga nuguan' nitaj si hua sa'.

6

¹ Hué dan nì sī gani ruhua né' digui'yun ruhua' yún né' nuguan' gahuin chrún sini né' xi'í Cristo. Sanj digui'yun né' ango nuguan' achij doj xi'í Cristo huin nuguan' guiyaj sisi guinico' sa' né' Cristo. Nì sé si hua nian ga'mi né' ya'yoj xi'í si ganani ruhua né' xi'í gaquin' guiyaj né' ngaa nun gahuin guini'i né' Yan'anj mánj. Nì sī ga'mi né' ya'yoj xi'í si daj guxuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj mánj. ² Nì sī ga'mi né' ya'yoj xi'í si gata' nnee né'. Nì sé ya'yoj ga'mi né' xi'í si guta' né' ra'a né' rian ni jnánj né'. Nì sī ga'mi né' ya'yoj xi'í si gana'nij ni níman. Nì sī ga'mi né' ya'yoj xi'í si gahuin niganj ni ngüi castigo, guiyaj Yan'anj mánj. Daj si hua gahuin chrún né' nuguan' nan. ³ Nì sisi riqui Yan'anj, nì hué

daj guiyaj né' digui'yun né' ango nuguan' nico doj.

⁴ Daj si sisi hua guixiguin chruhua niman né', guiyaj Yan'anj, sisi garan' ruhua né' nuguan' sa' digyán Yan'anj rian né', sisi guinica' dugüi' né' nga Espíritu Santo, ⁵ nì sisi hua xacaj né' cuenta sisi hua sa' si-nuguan' Yan'anj, sisi hua ni'i né' daj nagui'yaj sa' Yan'anj xungüi ga'na', ⁶ ngaa nì sisi 'ngo duna né' si-chrej Yan'anj, nì sī ga'ue nanicaj ruhua né' nánico' né' Yan'anj ga mánj. Daj rún' huaj sisi ganico' ruhua' yún da'níj Yan'anj rian rugutsi, guiyaj né'. Nì guiyaj ducu ni ngüi rian da'níj Yan'anj, guiyaj né' nej.

⁷ Nì guiyaj yó' cuenta daj 'yaj yo'ój. Nì sisi nico' huaj aman', nì xira' cuej xa ni tsínj anáj xina. Nì gahui sa' yo'ój daj, guiyaj Yan'anj. Nì daj rún' 'yaj yo'ój sa' daj, nì hué daj 'yaj niman tsínj xuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj. Nì gahui sa' sij, guiyaj Yan'anj. ⁸ Sanj sisi xira' coj tanj nga coj ni'yo, nì sé yo'ój sa' huin, ataj ni sij. Nì a'mi quij ni sij xi'í yo'ój daj. Nì gaca yo'ój daj, si nitaj si 'yaj sa', ataj ni sij.

⁹ Nì 'i ruhuāj ni'yā á re' huin ín re' jnān nga xica'uī. Nì nunj si a'mī nuguan' nucuj rian án re', sanj hua gahuin yya ruhuāj sisi guiyaj sa' á re'. Nì gahui sa' á re', guiyaj Yan'anj anj. ¹⁰ Daj si nica 'yaj Yan'anj. Nì sé si 'yaj quij Yan'anj mánj. Nì nitaj ni'yun ruhua Yan'anj si guiyaj sun sa' á re'. Daj si guiyaj sa' á re' rian ni ngüi hua sa' rian Yan'anj. Nì hua gue 'yaj ni é re' sinduj nga ni sij xi'í si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. ¹¹ Nì huin ruhuāj sisi daj rún' 'yaj sa' ni é re', nì hué daj ga gue guiyaj daran' ni é re' da' güi ganahuij xungüi. Nì gahuin yya ruhua á re' sisi guiyaj sa' Yan'anj nga á re' aj. ¹² Xi'í daj nì sī gahuin rumi' a ni é re' mánj. Sanj gache a ni é re' si-chrej ni tsínj xuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj. Nì ga'nin' ruhua ni sij nga sayun guiran' ni

sij. Nĭ 'ngo nico' ni sij Yan'anĭ. Xi'í daj nĭ nahuin ra'a ni sij ni rasun sa' gataj yya Yan'anĭ gunun ni sij huin ni rasun nahuin ra'a ni ngüi nico' Yan'anĭ daj rún' gataj yya Yan'anĭ gunun né'.

¹³ Nĭ ngaa gui'yaj yya Yan'anĭ 'ngo nuguan' ngā tsínj gū'naj Abraham asij ná, nĭ guta' nĭca yya man'an Yan'anĭ ngā si-xugüi rian Abraham. Daj si nitaj si-xugüi ango tsínj huin achij daj ngā man'an Yan'anĭ mánj. ¹⁴ Nĭ gataj Yan'anĭ gunun Abraham: “Xanga' yya nĭ guĭ'yā sinduj rián re'. Nĭ guĭxi'nanĭ ni da'nĭj re'. Nĭ gahuin nico ni sij, guĭ'yā.” Daj gataj Yan'anĭ gunun Abraham.

¹⁵ Ngaa ni nun gahuin ruhua Abraham mánj. Nĭ gana'uij sa' sij sisi gahuin daj rún' gataj Yan'anĭ gunun sij. Nĭ hua yya ga'nga da'nĭj sij. ¹⁶ Nĭ ngaa uta' nĭca yya tsínj daj rian dugüi' ni sij, nĭ a'mi ni sij si-xugüi 'ngo rasun hua achij daj ngā man'an ni sij. Nĭ ngaa uta' nĭca yya ni sij rian dugüi' ni sij, ngaa nĭ ganiquin' si unun' ni sij, gui'yaj nuguan' daj. ¹⁷ Nĭ huin ruhua Yan'anĭ digyanĭ rian ni dugüi' Abraham sisi sĭ naduna si-nuguan' man'an Yan'anĭ. Xi'í daj nĭ digyán Yan'anĭ, nĭ guta' nĭca yya ra'a sisi xanga' si-nuguan'anĭ. ¹⁸ Ngaa nĭ guisĭj huĭj nuguan' ga'mi Yan'anĭ. Nĭ nitaj aman naduna Yan'anĭ nuguan' ga'mi mánj. Nĭ xi'í si xanga' si-nuguan' Yan'anĭ, nĭ hua niā' ruhua né', 'yaj nuguan' daj. Nĭ gahuin yya ruhua né' sisi yya gahui sa' né' daj rún' gataj Yan'anĭ gunun né'. ¹⁹ Nĭ sisi 'ngo gahuin yya ruhua né', nĭ hua nĭca ruhua né', ngaa nĭ sĭ guxu'ui' niman né' xi'í si xanga' nuguan' guxuman ruhua né'. Nĭ xi'í nuguan' sa' daj ga'ue gan'anĭ gane né' rian nne man'an Yan'anĭ. ²⁰ Nĭ hua gatúj sini Jesús yu'uj daj. Ngaa nĭ ga'nĭj sij chrej ga'ue gan'anĭ né' rian nne man'an Yan'anĭ. Nĭ nĭganĭ gahuin Jesús chrej a'nin' xi'í né' daj rún' gahuin tsínj gū'naj Melquisedec

asij ná.

7

El sacerdocio de Melquisedec

¹ Nĭ tsínj gū'naj Melquisedec gahuin rey gane sij xuman' gū'naj Salem asij ná. Nĭ gahuin sij chrej gunánj guĭtsi rian Yan'anĭ achij nne xata'. Nĭ ngaa nanicaj Abraham 'na' niqúi sij ngaa gui'yaj gana sij gunun' sij ngā ni rey, nĭ nacaj dugüi' Melquisedec ngā sij. Nĭ gataj Melquisedec sisi guĭ'yaj Yan'anĭ sinduj rian Abraham, ruhua sij. ² Nĭ gaya Abraham daj nico gui'yaj gana sij rian ni rey daj. Nĭ ngaa guisĭj ichi' rasun, nĭ ga'ui' sij 'ngo rasun daj rian Melquisedec. Nĭ hué daj gui'yaj Abraham da' ganahuij gaya sij ni rasun gui'yaj gana sij. Nĭ si-xugüi Melquisedec huin ruhuj gata sisi “Rey 'yaj nĭca” huin sij. Nĭ gahuin sij “Rey rian xuman' Salem”. Nĭ huin ruhuj gata sisi gahuin din'inĭ ruhua ni ngüi 'yaj rey daj. ³ Nĭ nitaj chrej Melquisedec ngā nni sij mánj. Nĭ nitaj dugüi' sij rian ga'nga sij. Nĭ nitaj güi gahui' sij nej. Nĭ daj rún' huin da'nĭj Yan'anĭ, nĭ hué daj huin Melquisedec nej. Nĭ nĭganĭ nĭn' gahuin sij chrej.

⁴ Hué dan nĭ xacaj né' cuenta daj huin rian nico Melquisedec. Daj si man'an xi né' Abraham ga'ui' 'ngo rasun rian ichi' gui'yaj gana sij rian ni rey daj, ga'ui' sij rian Melquisedec. ⁵ Nĭ gui'yaj Yan'anĭ sisi gō'ngo ni da'nĭ si'nĭ xi né' tsínj gū'naj Leví gahuin chrej xi'í ni ngüi israelita. Nĭ a'nin' si-ley Moisés sun sisi hua niān ga'ne ni sij 'ngo rasun rian ichi' daj rian daran' ni tsínj israelita. Nĭ huin ni sij dugüi' ni tsínj israelita. Daj si daran' ni sij huin da'nĭ si'nĭ Abraham.

⁶ Sanĭ sé da'nĭj Leví huin Melquisedec. Sanĭ nacaj sij 'ngo rasun rian ichi' rasun, gui'yaj Abraham. Nĭ gataj Melquisedec sisi guĭ'yaj Yan'anĭ sinduj rian Abraham huin sí' tsínj rian hua gataj yya

Yan'anj sisi gahui sa' sí', gui'yaj Yan'anj. ⁷ Ni ni'i daran' né' sisi huin achij tsínj a'mi nuguan' sa' sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rian dugüi' sij daj nga tsínj unun nuguan' sa' daj. ⁸ Ni xungüi mán né' nan, ni a'ui' ni sij 'ngo rasun xi'nej rian ichi' rian ni tsínj huin ni sí' ni da'ni si'ni Leví. Ni hua 'ngo güi, ni gahui' ni sí'. Saní ataj si-nuguan' Yan'anj sisi niganj hua ni'na' xí' Melquisedec. ⁹ Ni ga'ue gataj né' sisi ngaa ga'ui' Abraham 'ngo rasun xi'nej rian ichi' rian xí' gu'naj Melquisedec, ni naru'ue nuguan'an Leví nga Abraham rian Melquisedec. Ni a'nej ni da'ni si'ni Leví rasun daj rian ni ngüi. ¹⁰ Ni ga'ue gataj né' daj xi'í si ngaa gahui Melquisedec nacaj dugüi' sij nga Abraham, ni hua guini'i Yan'anj sisi ga'nga Leví rian Abraham.

¹¹ Ni huin ni sij ni da'ni si'ni Aarón. Ni sisi ga'ue gahuin sa' nin' ni tsínj israelita, gui'yaj ni da'ni si'ni Leví, (daj si nahuin ra'a ni tsínj israelita si-ley Yan'anj rian ni da'ni si'ni tsínj gu'naj Leví) ni nitaj si ní'yanj si ga'na' ango chrej daj rún' huin Melquisedec. Saní nun guisij gahuin sa' ni tsínj israelita, gui'yaj ni tsínj levita mánj. Ni sé dugüi' Aarón huin chrej naca daj. ¹² Daj si ngaa naduna Yan'anj ni chrej, ni hua nian si naduna ley nej. ¹³ Ni chrej naca daj, ni nico' sij ango xi'nin' ni tsínj israelita. Ni a 'ngo ni tsínj huin xi'nin' daj nun gahuin chrej guiniquin' rian altar mánj.

¹⁴ Daj si ni'i daran' né' sisi ga'na' Señor nicaj sun rian né' rian xi sí' huin tsínj gu'naj Judá. Ni nun gataj Moisés sisi ni tsínj nico' xi'nin' daj gahuin chrej mánj. ¹⁵ Hué dan ni ga'ue guini'i xanga' né' sisi naduna Yan'anj ni chrej daj. Daj si yyaj ni huin Cristo chrej naca daj rún' gahuin Melquisedec asij ná. ¹⁶ Ni nitaj 'ngo ley gui'yaj, ni gahuin Cristo 'ngo chrej. Daj si gataj ley daj un xi'nin' ga'na' ni chrej. Ni nitaj si ga'na' Cristo xi'nin' da mánj.

Saní Cristo huin chrej xi'í si gahuin nucuj sij ga ni'na' niganj sij aj. ¹⁷ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í Cristo:

Hué re' huin chrej gane niganj. Ni daj rún' gahuin Melquisedec chrej asij ná, ni hué daj huin re' nej.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í Cristo.

¹⁸ Hué dan ni xi'í ley dagahuin ni sij asij ná, saní yyaj ni gahuin nini né' rian ley daj. Daj si ninaj ga'mi ley daj. Ni nitaj si ní'yan ga mánj. ¹⁹ (Ni a 'ngo ni tsínj nun guisij gahuin sa', gui'yaj si-ley Moisés mánj). Ngaa ni yyaj ni ana'uuij né' sisi gui'yaj Yan'anj ango nuguan' sa' nga né'. Xi'í daj ni huaj né' gahuin nichrun' né' rian Yan'anj.

²⁰ Ni ngaa gataj Yan'anj sisi Cristo gahuin chrej naca daj, ni guta' nica yya Yan'anj sisi nuguan' xanga' huin. ²¹ Saní nun guta' nica Yan'anj rian ni da'nij si'ni Leví asij ná ngaa gaxi'i ni sij gahuin ni sij chrej. Saní gataj Yan'anj nuguan' nan rian Cristo:

Guta' nica Señor.

Ni si naduna si-nuguan' sij:

“Niganj gahuin re' chrej daj rún' gahuin Melquisedec asij ná.”

Daj gataj Yan'anj gunun Cristo.

²² Hué dan ni xi'í Jesucristo, ni guini'i yya né' sisi hua sa' doj nuguan' nan daj nga nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi guimán asij ná. ²³ Ni xi'í si nun ga'ue gane niganj ni chrej guimán asij ná, gui'yaj si ahui' ni sij, xi'í daj ni gahuin nico tsínj gahuin chrej. ²⁴ Saní Jesús huin 'ngo chrej gane niganj. Xi'í daj urin sij huin chrej rian Yan'anj xi'í né'. Ni a 'ngo tsínj si ga'ue natu rian sij mánj. ²⁵ Hué dan ni 'ngo hua ni'na' Jesús. Xi'í daj ni ga'ue ganacaj niganj nin' Jesús daran' né' ngaa gahuin nichrun' né' rian Yan'anj xi'í man'an sij. Daj si niganj achinj jni'yaj Jesús rian Yan'anj xi'í né'.

²⁶ Hué gué Jesús huin chrej huin achij ní'yanj né'. Daj si hué sij huin

tsínj sã' nïn' ruhua. Nï nitaj gaquin' da'ui sij mánj. Nï nitaj si hua qui niman sij. Nï gahuin nini sij rian ni tsínj 'yaj gaquin'. Nï nne sã' nïn' sij xata' rian nne man'an Yan'anj xanga'. ²⁷ Nï sé daj rún' gahuin ni chrej a'nin' guimán asij ná huin Jesús mánj. Daj si ya'yoj dagahui' sini ni sij xucu naga'ui' ni sij rian Yan'anj xi'í si-gaquin' man'an ni sij. Asij nï dagahui' ni sij xucu xi'í si-gaquin' ango ni ngüi. Sanï sé daj huin nga Jesús mánj. Daj si ngaa naga'ui' sij man'an sij xi'í né', nï urin yun naránj sij rian si-gaquin' né'. ²⁸ Nï si-ley Moisés 'yaj sisi guinicaj sun ni tsínj achin gahuin sã' gahuin ni sij chrej a'nin'. Sanï da' sïj ga'ui' Yan'anj ley daj, nï guta' nica yya Yan'anj ango nuguan' naca. Nï da'níj Yan'anj gahuin nuguan' naca daj. Nï hua sã' nïn' Jesús. Nï gane niganj sij nej.

8

El mediador de un nuevo pacto

¹ Hué dan nï nuguan' huin rian scanij ni nuguan' a'mī rian án re' huin nuguan' xi'í chrej a'nin' niquin' rian Yan'anj xi'í né'. Nï nne sij ne' chrej ra'a sã' Yan'anj nucua nne xata'. ² Nï hué Jesús unánj guitsi rian Yan'anj chruhua nuhui nne xata'. Nï hué nuhui daj huin nuhui xanga', gui'yaj man'an Señor. Nï sé ni tsínj man chruhua xungüi nan gui'yaj mánj. ³ Nï niquin' daran' chrej a'nin' naga'ui' ni sij ni rasun nga ni xucu gaca rian Yan'anj. Xi'í daj nï hua nian si guinicaj Jesús si naga'ui' sij rian Yan'anj nej. ⁴ Nï sisi nne Jesús chruhua xungüi nan, nï si gahuin sij chrej mánj. Daj si man ni chrej naga'ui' ni rasun rian Yan'anj daj rún' a'nin' si-ley Moisés sun. ⁵ Sanï unánj guitsi ni chrej daj rian Yan'anj nga rasun man chruhua xungüi nan. Nï ni rasun daj huin 'ngö da'nga' si mán xata'. Asij daj rún' huin si-gaxun' ni rasun mán xata' huin ni rasun

da nej. Daj si ngaa gaxi'i Moisés gui'yaj sij ducua Yan'anj, nï gataj Yan'anj gunun sij: "Ga cuidado re' sisi gui'yáj re' daran'anj daj rún' digyānj rián re' ngaa gané re' chra qui daj." Daj gataj Yan'anj gunun Moisés. ⁶ Sanï yyaj nï niquin' Jesús unánj guitsi sij rian Yan'anj. Nï hua sã' doj si-sun sij daj nga si-sun ni chrej guimán asij ná. Nï daj rún' hua sã' doj si-sun Jesús daj nga si-sun ni chrej daj, nï hué daj hua sã' nuguan' naca riqui Yan'anj rian né' daj nga si-ley Moisés. Nï hua sã' doj nuguan' gataj yya Yan'anj rian né' yyaj rian nuguan' ga'mi sini Yan'anj anj.

⁷ Nï sisi ga sã' nïn' nuguan' gui'yaj yya sini Yan'anj nga ni tsínj israelita, nï nitaj si huaj sisi gui'yaj yya ruhua' yún Yan'anj nga né' mánj. Sanï hua yya gui'yaj yya ruhua' yún Yan'anj nga né'. ⁸ Hué dan nï ga'mi Yan'anj gaquin' rian ni ngüi guimán asij ná. Nï gataj Yan'anj:

Hua 'ngö güi, nï gui'yaj yyāj ango nuguan' naca nga ni dugüi' tsínj gu'naj Israel nga ni dugüi' tsínj gu'naj Judá, ataj man'an Señor.

⁹ Nï sé daj rún' gui'yaj yyāj nga ni xi ni sij huin ni tsínj guimán asij ná, nï sé daj gui'yaj yya ruhua' yünj nga ni sij mánj.

Nï asij ná ngaa guimán ni sij yu'uj gu'naj Egipto, nï guida'ā ra'a ni sij, nï guirīj gan'anj ni sij.

Sanï rian nun dagahuin ni sij nuguan' gui'yaj yyāj nga ni sij, nï gahuin anē rian ni sij, ataj man'an Señor.

¹⁰ Hué dan nï nan huin nuguan' naca gui'yaj yyāj nga ni dugüi' Israel xirāj ga'i yo', ataj man'an Señor.

Gui'yā sisi gunun si-nuguan'ānj chruhua niman ni sij.

Nï garünj nuguan' daj chruhua niman ni sij nej.

Nï gahuin Dan'anj ni sij man'ānj.

Nï gahuin ni sij ni tsínj guinico' man'ānj.

11 Nĭ güi daj nĭ nitaj si hua nĭan sisi gataj ni sij rian dugüi' ni sij nga jnánj ni sij:

“Guĭni'í re' Señor.”

Sé daj gataj ni sij mánj.

Daj si guĭni'i daran' ni sij man'ánj.

Nĭ asij ni tsínj hua lij nga ni tsínj achij, nĭ guĭni'i daran' ni sij man'ánj.

12 Nĭ guĭnicā 'ngō niman nico rian si quij guĭ'yaj ni sij.

Nĭ nitaj aman nanun ruhuāj guĭni'inj si-gaquin' ni sij mánj.

Daj gataj Yan'anj gunun ni ngüi guimán asij ná.

13 Nĭ ngaa a'mi Yan'anj xi'í nuguan' naca guĭ'yaj yya nga né', nĭ huin ruhuaj gata sisi nuguan' hua gachin huin nuguan' guĭ'yaj yya sini Yan'anj nga ni ngüi guimán asij ná. Doj hua nĭ 'ngō ganahuij nuguan' daj.

9

1 Nĭ ngaa guĭ'yaj yya sini Yan'anj nga ni tsínj israelita, nĭ gataj snan'anj Yan'anj daj guĭ'yaj ni sij ngaa nahuin yu' ni sij guĭnico' ni sij Yan'anj. Nĭ gataj snan'anj Yan'anj daj ga nuhui guĭ'yaj ni sij chruhua xungüi nan. 2 Nĭ nuhui daj huin 'ngō nuhui atsij, guĭ'yaj ni sij. Nĭ ne' rian chruhua nuhui niquin' 'ngō candelero nga mesa taj si-chračrunj Yan'anj. Nĭ yu'uj daj gu'naj rian hua sa'. 3 Nĭ ne' rucu ango atsij nico' chruhua nuhui daj gu'naj rian hua sa' nin'. 4 Nĭ chruhua hue' daj niquin' 'ngō gaga' oro rian utin' ni sij siquíj. Nĭ ngaj si-chrúnj Yan'anj chrúnj gue' daj. Nĭ da' ganicaj oro xiráj chrúnj daj nga. Nĭ chruhua chrúnj daj nun 'ngō siu huin gaga' oro. Nĭ chruhua siu daj nun si gu'naj maná. Nĭ chruhua chrúnj daj, nĭ nun chrun ni'í guinicaj tsínj gu'naj Aarón. Nĭ naxi'nanj da'nij chrun ni'í daj asij ná. Nĭ nun huij yej gara' chruhua daj. Nĭ rian huij yej daj garun Yan'anj ni nuguan' guĭ'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi. 5 Nĭ

niquin' huij gaga' huin ángel gu'naj-á' querubines xiráj chrúnj daj. Nĭ nungüej ángel daj huin 'ngō da'nga' digyán sisi nne Yan'anj yu'uj daj. Nĭ hua ránj si-gachi nungüej ángel daj rian gayanj ni sij si-tun xucu aránj rian si-gaquin' ni ngüi. Sanĭ yyaj nĭ sé si hua nĭan sisi ga'mi xe'ej xi'í gō'ngo ni rasun daj mánj.

6 Nĭ ngaa hué daj guĭ'yaj xugüi ni sij ni rasun daj, nĭ ya'yoj atuj ni chrej chruhua hue' ne' rian daj sisi guĭ'yaj sun ni sij si-sun Yan'anj.

7 Sanĭ chruhua ango hue', nĭ atuj urin chrej a'nin'. Nĭ urin yun atuj sij da nasíj yo'. Nĭ ngaa atuj sij, nĭ nicaj sij si-tun xucu sisi ga'ui' sij xi'í si-gaquin' man'an sij nga xi'í si-gaquin' ni ngüi huin gaquin' nun ni'i ni ngüi si guĭ'yaj ni sij. 8 Hué ducuánj daj, nĭ digyán Espíritu Santo sisi ngaa hua gue' nne hue' ne' rian daj, nĭ achin si gahuin ní'nij chrej gatu ni ngüi chruhua ango hue' nne ne' chruhua huin rian hua sa' daj.

9 Hué ni nuguan' nan huin 'ngō chrej digyán Yan'anj rian né' man yyaj. Daj si naga'ui' ni chrej ni rasun nga ni xucu gaca rian Yan'anj. Sanĭ na'ue gahuin sa' niman ni ngüi rian Yan'anj, guĭ'yaj ni rasun nga ni xucu gaca naga'ui' ni chrej daj mánj.

10 Maan si a'mi ni nuguan' nan xi'í si xa né', si gō'o né', nĭ daj guĭ'yaj né' nania' né'. Nĭ urin güenda nnee cúj né' a'nin' ni nuguan' nan sun. Nĭ ní'yanj ni nuguan' nan da nagui'yaj naca Yan'anj ni nuguan'.

11 Sanĭ hua ga'na' Cristo. Nĭ hué sij huin chrej a'nin' rian ni nuguan' naca daj. Nĭ gatúj sij chruhua nuhui sa'. Nĭ hua sa' daj, daj nga nuhui nne chruhua xungüi nan. Nĭ sé ra'a ni tsínj guĭ'yaj nuhui gatúj Jesús daj mánj. Daj si sé 'ngō nuhui nne chruhua xungüi nan huin mánj.

12 Nĭ sé tun stanę nga tun cero nicaj Cristo gatúj sij chruhua nuhui daj. Sanĭ urin yun gatúj sij rian hua sa' nin' daj nga si-tun man'an sij. Nĭ hué ducuánj daj guĭ'yaj sij si ganacaj

sij niganj nin' né'. ¹³ Ni dagaman' ni chrej si-tun sicuj nga si-tun stane rian nnee cúj ni ngüi nitaj si hua sa' nnee cúj. Ni hué daj gari yan'an ni sij cero rian nna daj. Ni dagaman' ni sij yaj cero daj rian nnee cúj ni ngüi daj. Ni gahuin sa' nnee cúj ni sij rian Yan'anj, gui'yaj tun xucu nga yaj cero. ¹⁴ Ni sisi gahuin sa' nnee cúj ni ngüi gui'yaj si-tun xucu, ni sa' doj gui'yaj si-tun man'an Cristo na'nin'-ín' niman né'. Daj si xi'í Espiritu Santo nne niganj, ni naga'ui' Cristo man'an sij rian Yan'anj. Ni nitaj 'ngo gaquin' da'ui sij manj. Ni na'nin' si-tun man'an Cristo niman né' xi'í si-quij gui'yaj né'. Ngaa ni ga'ue dagahuin né' rian Yan'anj hua ni'na'.

¹⁵ Ngaa ni ga'na' Jesucristo gahui' sij xi'í si-gaquin' né'. Daj si gui'yaj né' gaquin' nun dagahuin né' nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi guimán asij ná. Yyaj ni niquin' Jesús a'mi sij 'ngo nuguan' naca rian né' daj gui'yaj né' gahuin sa' né' rian Yan'anj. Xi'í daj ni ga'ue nahuin ra'a niganj né' ni rasun sa' man xata', gui'yaj Cristo huin né' ni ngüi gaquinj Yan'anj. Daj si hué daj gataj yya Yan'anj gunun né'. ¹⁶ Ni naxi nicaj 'ngo tsínj daj 'ngo yanj ata sisi daj huin ruhua sij si gura' da'aj ni dugüi' sij si'yaj sij ngaa gahui' sij. Sani si ga'ue gura' da'aj ni dugüi' sij si'yaj sij ngaa nun gahuin gahui' sij manj. ¹⁷ Daj si si ga'ue gui'yaj ni sij rún' ataj ata daj ngaa hua ni'na' sij nne sij. Sani ngaa gahui' tsínj daj, ni ga'ue gui'yaj ni sij daj rún' ataj ata daj. ¹⁸ Ni ngaa gui'yaj yya sini Yan'anj 'ngo nuguan' nga ni ngüi guimán asij ná, ni hua nian si gayanj si-tun xucu xi'í gaquin' da'ui ni sij. ¹⁹ Ni ngaa guisij ga'mi Moisés daran' ni nuguan' huin si-ley Yan'anj rian daran' ni ngüi, ni guida'a sij si-tun cero nga si-tun stane nachej sij nnee. Ni guida'a sij to xachij mare nga ra'a coj gu'naj hisopo nej. Ni dagaman' sij tun daj rian libro huin si-ley Yan'anj nga rian daran' ni ngüi nej.

²⁰ Ni gataj snan'anj Moisés rian ni ngüi: "Tun nan huin tun gayanj xi'í nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga né'. Ni a'nin' Yan'anj sun sisi dagahuin né' nuguan' daj." Daj gataj Moisés rian ni ngüi.

²¹ Ni hué daj dagaman' Moisés tun daj nuhui atsij nga rian ni rasun aráj sun ni sij chruhua nuhui ngaa gui'yaj sun ni sij si-sun Yan'anj. ²² Ni nico ni rasun nahuin sa' rian Yan'anj gui'yaj si-tun xucu ataj si-ley Moisés. Ni sisi nitaj tun gayanj, ni si guinicaj Yan'anj niman nico nga si-gaquin' ni ngüi manj.

El sacrificio de Cristo quita el pecado

²³ Ni asij ná ni hua nian sisi gahuin sa' ni rasun garasun ni chrej nga si-tun xucu. Ni rasun daj huin 'ngo da'nga' daj rún' huin ni rasun man xata'. Sani ni rasun man xata' si ga'ue gahuin sa' ni rasun daj, gui'yaj si-tun xucu manj. Urin si-tun man'an Cristo ga'ue gui'yaj sisi gahuin sa' ni rasun daj. ²⁴ Daj si nun gatu Cristo chruhua nuhui gui'yaj ni tsínj. Daj si nuhui gui'yaj ni sij asij ná huin 'ngo da'nga' daj rún' huin nuhui man xata'. Sani gatúj Cristo chruhua nuhui man xata'. Ni yyaj niquin' sij achínj jni'yaj sij rian Yan'anj xi'í né'. ²⁵ Ni nun gatu Cristo chruhua nuhui nne xata' sisi nico' huaj naga'ui' sij man'an sij rian Yan'anj daj rún' gatúj chrej a'nin' urin nasij yo' asij ná. Ni nicaj chrej daj si-tun xucu huaj sij. Sani sé si-tun man'an sij nicaj sij gatúj sij rian hua sa' nin' ruhua manj. ²⁶ Sisi hué daj gui'yaj Jesús, ni hua nian sisi nico' huaj guiran' sij sayun asij ngaa guerega' xungüi. Sani yyaj ruhua ganahuij xungüi, ni ga'na' Cristo. Ni urin yun naga'ui' sij man'an sij rian Yan'anj sisi ga'ne sij si-gaquin' né'.

²⁷ Ni ni'i né' sisi urin yun gahui' daran' né' huin né' ni ngüi man chruhua xungüi nan. Hué dan ni da rucu, ni guiniquin' né' rian Yan'anj. Ni nagi'yaj yya Yan'anj xi'í

si-gaquin' né'. ²⁸ Hué ducuánj daj, n̄i urin yun naga'ui' Cristo man'an sij gahui' sij xi'í si-gaquin' nico ni ngüi. N̄i ngaa ga'na' ruhua' yún sij, n̄i sé si ga'na' gahui' sij xi'í si-gaquin' ni ngüi mánj. San̄i ga'na' Cristo sisi n̄acaj sij ni ngüi ana'uij sisi ga'na' sij.

10

¹ N̄i si-ley Moisés huin 'ngo da'nga' digyán daj hua si sa' gui'yaj Yan'anj da ne' rucu rian né'. N̄i sé daj rún' hua si-ley Moisés hua si sa' da mánj. Asij ná n̄i yoyo' huaj ni sij rian Yan'anj naga'ui' ni sij xucu xi'í si-gaquin' ni sij. San̄i nitaj aman ga'ue gahuin sa' niman ni sij rian Yan'anj, gui'yaj ley da mánj. ² N̄i sisi ga'ue gahuin sa' niman ni sij xi'í si naga'ui' ni sij xucu rian Yan'anj, ngaa n̄i si dagahui' ni sij xucu rian Yan'anj ga mánj. Daj si 'ngo gahuin sa' ni sij xi'í si gui'yaj ni sij. N̄i nitaj si gahuin ruhua ni sij nga si-gaquin' ni sij mánj. ³ San̄i yoyo' ngaa dagahui' ni sij xucu, n̄i nanun ruhua ni sij sisi da'ui ni sij gaquin'.

⁴ Daj si si ga'ue ga'ne si-tun sicuj nga si-tun stane si-gaquin' ni ngüi mánj. ⁵ Xi'í daj n̄i ngaa gatúj Cristo chruhua xungüi nan, n̄i gataj sij gunun Yan'anj:

Na'uej ruhuá re' sisi dagahuīj xucu rian re'.

N̄i na'uej ruhuá re' sisi r̄iquīj rasun rian re'.

San̄i gui'yaj xugüi re' nnee cū xi'ij. ⁶ N̄i nun aran' ruhuá re' ni'yáj re' xucu aca nga xucu gahui' xi'í gaquin' mánj.

⁷ Ngaa ni gatā gunún re': "Huēj 'na' rián re' gui'yā si aran' ruhuá re' huín re' Yan'anj.

Daj si hué daj garun ni sij xi'ij chruhua libro daj asij ná."

Daj gataj Cristo gunun Yan'anj.

⁸ N̄i hua sini gataj Cristo gunun Yan'anj: "Nun aran' ruhuá re' ni'yáj re' ni xucu dagahui' ni ngüi rián re' nga ni rasun a'ui' ni sij rián re' nej, xucu ahui' sisi xi'ne si-gaquin' ni sij nej. Nun huin ruhuá re' sisi hué

daj gui'yaj ni ngüi mánj." Daj gataj Cristo. (N̄i a'ui' ni sij ni rasun daj daj rún' gataj si-ley Moisés.)

⁹ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Cristo: "Huēj 'na' rián re' gui'yā si aran' ruhua re' huín re' Yan'anj." Daj gataj sij.

N̄i huin ruhuaj gata sisi ga'ne Cristo ducuánj nicaj sini ni sij. N̄i nagui'yaj Cristo ango ducuánj n̄aca huin si-nuguan' man'an sij. ¹⁰ Ngaa n̄i gahuin sa' niman né' rian Yan'anj, 'yaj si dagahuin Jesús si garan' ruhua Yan'anj. Daj si urin yun naga'ui' sij man'an sij gahui' sij n̄iganj n̄in' xi'í si-gaquin' né'.

¹¹ Xanga' n̄i ya'yoj niquin' daran' ni chrej 'yaj sun ni sij rian Yan'anj. N̄i naga'ui' ni sij xucu rian Yan'anj. San̄i nitaj aman ga'ue xi'ne si-gaquin' ni ngüi, gui'yaj ni xucu naga'ui' ni sij da mánj. ¹² San̄i urin yun naga'ui' Cristo man'an sij rian Yan'anj gahui' sij urin n̄iganj n̄in' xi'í si-gaquin' ni ngüi. Ngaa n̄i gan'anj gane sij ne' chrej ra'a sa' man'an Yan'anj. ¹³ N̄i yyaj n̄i ana'uij sij sisi guta' sij dacój sij rian ni tsínj unun' nga sij, gui'yaj Yan'anj.

¹⁴ Urin yun naga'ui' Cristo man'an sij rian Yan'anj. Xi'í daj n̄i n̄iganj n̄in' gahuin sa' niman ni ngüi hua sa' rian Yan'anj. ¹⁵ N̄i hué daj ga'mi xanga' Espiritu Santo asij ná. Hua sini gataj-á:

¹⁶ Ngaa gachin ni güi daj, n̄i hué nan huin nuguan' gui'yaj yyāj nga ni sij.

Gui'yā sisi guinun si-lēy niman ni sij. N̄i garūnj ley daj chruhua niman ni sij nej.

Daj gataj Espiritu Santo.

¹⁷ Ngaa ni gataj ruhua' yún sij: N̄i nitaj aman nanun ruhuāj ni'inj si-gaquin' ni sij nga ni rasun quīj, gui'yaj ni sij mánj.

Daj gataj Espiritu Santo.

¹⁸ Hué dan n̄i xi'í si guinicañ Yan'anj 'ngo niman nico rian si-gaquin' né', n̄i nitaj si ní'yanj sisi

naga'ui' né' rasun rian Yan'anj xi'í si-gaquin' né' ga mánj.

¹⁹ Hué dan ni xi'í si-tun man'an Jesucristo, ni nitaj si guxu'ui' né' gatu né' rian hua sa' nin' daj huin ducua' Yan'anj huin in re' jnan nga xica'ui. ²⁰ Ni ga'nij Cristo 'ngo chrej naca gache' xi'í si gahui' nnee cúj sij. Ni xi'í daj ni ga'ue gatu né' rucu atsij nico' chruhua ducua' Yan'anj. Ni chrej naca daj huin nnee cúj man'an sij. ²¹ Ni hua 'ngo chrej huin achij nin' niquin' sij rian Yan'anj xi'í né' huin sij Jesucristo. ²² Xi'í daj ni gan'anj nichí né' rian Yan'anj. Ni xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús, ni gahuin yya ruhua né' sisi ga'ue guinico' sa' né' Yan'anj. Ni si ganani ruhua né' xi'í gaquin' da'ui né'. Daj si na'nin' Yan'anj si-tun man'an Jesús chruhua niman né'. Ni nahuin sa' nnee cúj né' xi'í si gata' nnee né' chruhua nnee sa'.

²³ Ni 'ngo ga nica ruhua né'. Ni si gahuin huij ruhua né' nga nuguan' sa' gui'yaj Yan'anj nga né' huin nuguan' nata' né' rian ni ngüi. Daj si dagahuin Yan'anj nuguan' gui'yaj yya nga né'. ²⁴ Ni nano' né' ducuanj daj ga'ue gahuin 'i ruhua go'ngo' guini'í' ni dugüi'. Ni hué daj gui'yaj né' sisi gui'yaj sa' go'ngo' rian ni dugüi'. ²⁵ Ni si duna né' si nahuin yu' né' nga ni dugüi' né', si hua ngüi nitaj si nico' ducuanj daj. Sani dugu'nun' né' ga'ui' chrej né' rian ni dugüi' né', xi'í si ni'í né' sisi gahuin nichrun' güi ga'na' Señor.

Advertencia al que peca deliberadamente

²⁶ Daj si sisi hua ni'í né' nuguan' xanga', ni ga'ue gui'yaj né' gaquin' ngaa ni'í né' sisi gaquin' huin 'yaj né', ni nitaj si naránj rian si-gaquin' né' mánj. ²⁷ Hué dan ni niqui nin' ruhua niman né' sisi urin si ana'uij né' huin si gui'yaj Yan'anj castigo né' gunun né' rian aca yan'an nga ni ngüi unun' nga Yan'anj. ²⁸ Tsínj na'ue dagahuin si gataj si-ley Moisés, ni gahui' sí,

gui'yaj si-nuguan' huij hua'nij tsínj guini'í sisi gui'yaj sí' gaquin'. Ni si nahuin 'i ruhua ni sij guini'í ni sij sí' mánj. ²⁹ Ni sisi hué daj gahuin asij ná, ni nico doj gahuin castigo tsínj 'yaj quij rian da'nij Yan'anj. Ni 'yaj sij sisi nitaj si ní'yanj si-tun man'an Jesús. Ni hué si-tun man'an Jesús gui'yaj sisi gahuin sa' niman né' rian Yan'anj. Ni gui'yaj yya Yan'anj nga né' xi'í tun daj. Ni 'yaj quij sij rian Espíritu Santo. Ni hué Espíritu Santo huin si gui'yaj sinduj rian sij. ³⁰ Ni ni'í né' Señor gataj: "Man'anj huin si gui'yaj castigo. Ni naru'ue daj rún' gui'yaj quij ni sij." Daj gataj Señor.

Ni gataj ruhua' yún Señor: "Nagui'yaj yya Señor nga ni ngüi nico' man'an sij." Daj gataj Señor.

³¹ Hué dan ni nuguan' xu'ui' huin si guiran' tsínj guida'a Yan'anj hua ni'na'.

³² Hué dan ni nanun ruhua á re' daj gui'yaj ni é re' ni güi gachin ngaa guxuman sini chruhua á re' ni'yaj á re' Jesús. Daj si guixiguin chruhua niman án re', gui'yaj Yan'anj. Ni gahuin nucua' á re' guiran' a ni é re' sayun nico. ³³ Ni ga'mi quij ni sij rian ni é re'. Ni chran' yun'unj ni sij a ni é re' rian daran' ni ngüi. Ni guinicaj dugüi' a ni é re' nga ango ni dugüi' ni é re' ngaa hué daj chran' yun'unj ni sij ni dugüi' ni é re'. ³⁴ Ni nani yaco ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re' gunun ducua'ga'. Ni gahuin niq' ruhua ni é re' ngaa ga'nej ni sij si'yaj á re'. Ni hué daj gui'yaj á re' si hua ni'í a ni é re' sisi sa' doj hua si'yaj á re' mán xata'. Ni ga niganj si'yaj á re' daj. ³⁵ Hué dan ni si ga'nin' ruhua á re' si guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Daj si gui'yaj sa' Yan'anj nga á re' xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. ³⁶ Ni hua nian si gunucua' á re' nga sayun ran' ni é re'. Ngaa ni ga'ue gui'yaj á re' daj rún' huin ruhua Yan'anj si gui'yaj á re'. Ngaa sij ni nahuin ra'a á re' ni rasun daj rún' gataj yya Yan'anj rian án re'.

³⁷ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: Gahuin nıchrun' ga'na' Señor.

Nı sı gahuin ran sij ga'na' sij mánj.

³⁸ Tsınj hua nıca nıman, nı gınucauj sij gane sij xi'ı si xuman ruhua sij ni'yaj sij man'anj.

Sanı sısi dına sij si-nuguan'anj, nı sı gahuin nıa' ruhuaj nı'ya sij mánj.

Gataj si-nuguan' Yan'anj.

³⁹ Sanı sé rún' huin ni tsınj duna si-nuguan' Yan'anj huin né' sısi gahuin né' castigo rian yan'an mánj. Daj si huin né' ni tsınj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Xi'ı daj nı ganacaj Yan'anj né'.

11

La fe

¹ Nı ngaa ataj né' sısi xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, nı huin ruhuaj gata sısi ni'ı sa' né' sısi nahuin ra'a né' si ana'uij né'. Nı gahuin yya ruhua né' ngā nuguan' nun ni'ı rian né'. ² Nı xi'ı si guxuman ruhua ni tsınj guimán asıj ná ni'yaj ni sij Yan'anj, nı ga'mi 'ueé Yan'anj xi'ı ni sij.

³ Nı ni'ı né' sısi gui'yaj Yan'anj ni xungüı ngā xata' xi'ı si-nuguan'anj. Nı hué daj ni'ı né' xi'ı si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Nı ngaa gui'yaj Yan'anj daran' ni rasun ni'ı rian né', nı garáj sun Yan'anj ni rasun sı ga'ue guini'ı rian né'.

⁴ Nı xi'ı si guxuman ruhua tsınj gu'naj Abel ni'yaj sij Yan'anj, nı hua sa' ofrenda naga'ui' sij daj ngā ofrenda naga'ui' jnánj sij Caın. Nı xi'ı daj nı gataj Yan'anj sısi hua nıca nıman tsınj gu'naj Abel. Nı nahuin ra'a Yan'anj si-ofrenda sij. Hué daj nı nunj si hua gahui' Abel asıj ná, sanı hua guę a'mi sij xi'ı si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj.

⁵ Nı xi'ı si guxuman ruhua tsınj gu'naj Enoc ni'yaj sij Yan'anj, nı nicaj Yan'anj sij gan'an xata'. Nı nun gahui' sij. Nı nun nari' ni dugüı' sij man'an sij. Daj si Yan'anj nicaj gan'anj sij xata'. Nı ataj si-nuguan'

Yan'anj sısi asıj ngaa achin nicaj Yan'anj gan'anj sij xata', nı ga'mi sa' Yan'anj xi'ı Enoc. ⁶ Sanı sısi nitaj si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, nı sı ga'ue guı'yaj né' si aran' ruhua Yan'anj mánj. Daj si sısi huin ruhua né' gahuin nıchrun' né' rian Yan'anj, nı hua nıan sısi guxuman ruhua né' sısi hua yya hua Yan'anj. Nı hua nıan sısi guxuman ruhua né' sısi guı'yaj sa' Yan'anj ngā ni ngüı nano' Yan'anj.

⁷ Nı xi'ı si guxuman ruhua tsınj gu'naj Noé ni'yaj sij Yan'anj, nı dagahuin 'ueé sij si gataj snan'anj Yan'anj gunun sij. Nı xi'ı daj gui'yaj sij 'ngō rıo xxi taj rian nnee. Nı hué daj ga'ue ganani ni dugüı' sij rian sayun ga'na'. Daj si hua gataj chrın Yan'anj gunun Noé daj gahuin chruhua xungüı ngaa gane Noé asıj ná. Nı xi'ı si xuman ruhua Noé ni'yaj sij Yan'anj, nı digyán sij sısi da'ui ni ngüı guimán asıj ná gaquin'. Nı xi'ı si guxuman ruhua sij, nı gahuin sij tsınj hua nıca nıman gataj Yan'anj.

⁸ Nı xi'ı si guxuman ruhua tsınj gu'naj Abraham ni'yaj sij Yan'anj, nı dagahuin sij ngaa gaquınj Yan'anj gan'anj sij. Daj si gataj Yan'anj gunun sij sısi gahui sij gan'anj sij 'ngō yu'uj rian nun ni'ı man'an sij. Nı yu'uj daj gahuin do'ój sij, gui'yaj Yan'anj. ⁹ Nı rún' huin 'ngō tsınj 'na' ango xuman', nı da'nga' daj gane sij yo'ój daj xi'ı si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Nı hua gataj yya Yan'anj gunun sij sısi ga'ue gane sij yo'ój daj. Nı gane sij 'ngō hue' atsıj ngā da'nıj sij Isaac ngā da'nı si'nı sij Jacob. Nı daj rún' gataj yya Yan'anj si yo'ój daj gahuin do'ój Abraham, nı hué daj gataj yya Yan'anj gunun Isaac ngā Jacob nej. ¹⁰ Daj si ana'uij Abraham sısi gane sij ango xuman' ne' xata' rian man hue' sa' nın' ruhua. Nı Yan'anj huin si gani ruhua daj gā xuman' daj. Nı Yan'anj huin si gui'yaj ni hue' sa' daj.

¹¹ Hué dan nı xi'ı si guxuman ruhua yun'unj xana gu'naj Sara

ni'yaj unj Yan'anj, ni gunucuj unj guiri' unj 'ngo lij. Ni gahuin unj 'ngo yun'unj xana yatin achij nin' ruhua. Ni ga'nga 'ngo lij, gui'yaj unj. Daj si guxuman ruhua unj sisi hua yya nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga unj. ¹² Ni achij nin' ruhua Abraham chruhua gahui' sij. Sanj ducu guixi'nanj ni da'ni si'ni sij. Ni gahuin nico ni da'ni si'ni sij daj run' hua nico ni yati' man xata' nga ni yo'oj chru man du'ua nnee yan'anj nej. Ni si ga'ue gunucó' gayó' ni yo'oj chru da manj.

¹³ Ni nunj si achin nahuin ra'a ni tsinj guiman asij na nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni sij, sanj 'ngo guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj ngaa gahui' ni sij. Ni xi' si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, ni guini'i ni sij nuguan' sa' gui'yaj Yan'anj nga ni sij ni gui ga'na'. Ni gahuin nia' ruhua ni sij nga nuguan' sa' gui'yaj Yan'anj ni gui daj. Ni xacaj ni sij cuenta sisi tsinj 'na' anej chrej huin ni sij. Ni sé xanj ni sij huin xungui nan, gataj ni sij. ¹⁴ Ni ngaa hue daj a'mi ni ngui, ni nata' yya ni sij sisi nano' ni sij 'ngo xuman' gahuin xanj ni sij. ¹⁵ Ni sisi gani ruhua ni tsinj daj sisi xuman' rian gahui ni sij huin xanj ni sij, ni ga'ue nanicaj ni sij nan' sij xanj ni sij daj. ¹⁶ Sanj huin ruhua ni sij 'ngo xuman' sa' gane ni sij daj nga xanj ni sij. Ni xuman' sa' daj huin xata'. Xi' daj ni nitaj si na'aj Yan'anj gahuin Dan'anj ni sij. Daj si hua gui'yaj xugui Yan'anj 'ngo xuman' rian guiman ni sij huin xata'.

¹⁷ Ni xi' si guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij Yan'anj, ni guida'a sij da'nij sij Isaac. Ni ga'uej ruhua sij dagahui' sij urin da'nij sij naga'ui' sij si' rian Yan'anj. Daj si xacaj Yan'anj da'nga' si gui'yaj Abraham. Ni hua gui'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' nga Abraham xi' Isaac. ¹⁸ Ni hua gataj snan'anj Yan'anj gunun Abraham: "Guini'i ni ngui ni da'ni si'ni re', gui'yaj da'nij re' Isaac." Daj gataj

Yan'anj rian Abraham. ¹⁹ Ni gani ruhua Abraham sisi ga'ue gana'nij ni niman, gui'yaj Yan'anj. Doj ni dagahui' Abraham da'nij sij. Sanj na'uej ruhua Yan'anj sisi gahui' Isaac. Ngaa ni guenda Abraham, ni run' huin sisi hua gahui' da'nij sij. Sanj nahuin ra'a ruhua' yun sij da'nij sij.

²⁰ Hue dan ni xi' si guxuman ruhua tsinj gu'naj Isaac ni'yaj sij Yan'anj, ni ga'mi sij 'ngo nuguan' sa' xi' si gahuin nga nunguej da'nij sij Jacob nga Esaú ni gui ga'na'.

²¹ Ni xi' si guxuman ruhua tsinj gu'naj Jacob ni'yaj sij Yan'anj, ni ga'mi sij nuguan' sa' xi' si gahuin nga nunguej da'nij José. Ni hue daj gui'yaj sij ngaa ruhua gahui' sij. Ni ga'mi sa' sij rian Yan'anj ngaa runun sij chrun huaj sij.

²² Hue dan ni xi' si guxuman ruhua José ni'yaj sij Yan'anj, ni gataj snan'anj sij sisi hua gui, ni gahui ni ngui israelita yo'oj Egipto gan'anj ni si'. Ni hue daj gui'yaj sij ngaa ruhua gahui' sij. Ni ga'nin' sij sun daj gui'yaj ni si' nga si-cuj sij.

²³ Ni xi' si guxuman ruhua chrej Moisés nga nni sij ni'yaj nunguej nica si' Yan'anj, ni garij hu' nunguej nica si' chra hua'nij yahui sij ngaa ga'nga sij. Daj gui'yaj nunguej nica si', si guini'i nunguej nica si' sisi nia' hua sij. Ni nun guxu'ui' nunguej nica si' ngaa ga'nin' rey sun rian ni ngui sisi gahui' daran' ni da'ni sno'o ni sij.

²⁴ Ni xi' si guxuman ruhua Moisés ni'yaj sij Yan'anj ngaa gachij sij, ni na'uej ruhua sij si gataj ni ngui sisi da'nij da'ni xana rey nne Egipto huin sij manj. ²⁵ Sanj garan' ruhua sij guiran' sij sayun nga ni tsinj nico' Yan'anj. Daj si na'uej ruhua sij gahuin nia' ruhua sij doj yo' nga ni gaquin' gui'yaj ni tsinj guiman Egipto. ²⁶ Ni ga'nin' ruhua sij sisi ga'mi quij ni ngui rian sij xi' si nicaj dugui' sij nga Cristo. Daj si gani ruhua sij sisi sa' si-nuguan'

Cristo daj nga daran' rasun sa' man yo'ój Egipto. Nì guini'i sa' sij sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga sij. ²⁷ Nì xi'í si guxuman ruhua Moisés ni'yaj sij Yan'anj, nì gahui sij Egipto gan'anj sij. Nì nun guxu'ui' sij si ga'man ruhua rey daj ni'yaj sí' sij. Nì nunj si nun guini'i rian sij man'an Yan'anj, sanì gahuin nìca ruhua sij nga si-chrej Yan'anj. Daj si guini'i sa' niman sij sisi niquin' Yan'anj nga sij. ²⁸ Nì xi'í si guxuman ruhua Moisés ni'yaj sij Yan'anj, nì gui'yaj sij gui'yanj Pascua. Nì ga'nin' sij sun sisi gan'anj gari ni sij tun xachij rian ni hue'. Ngaa nì si gahui' ni da'nij ni tsínj israelita, ni si xahua', gui'yaj ángel huin ángel 'yaj ahui' ni ngüi.

²⁹ Hué dan nì xi'í si guxuman ruhua ni tsínj israelita ni'yaj ni sij Yan'anj, nì gachin ni sij anéj chrej du'ua nnee yan'anj gu'naj Nnee Yan'anj Mare. Nì yo'ój naco huin rian gachin ni sij dani nnee yan'anj daj, gui'yaj Yan'anj. Sanì ngaa gahuin ruhua ni tsínj man Egipto gachin ni sij rian gachin ni tsínj israelita, sanì gahui' ni sij chruhua nnee, gui'yaj nnee daj.

³⁰ Nì xi'í si guxuman ruhua ni tsínj israelita ni'yaj ni sij Yan'anj, nì gane xingá yej xxi ganicaj du'ua xuman' Jericó, gui'yaj Yan'anj. Nì guisij ichij güi gachéj ni tsínj israelita ngaa ganicaj ni sij rucú xingá yej xxi daj.

³¹ Nì Rahab huin 'ngo yun'unj xana achéj man'an. Nì xi'í si guxuman ruhua unj ni'yaj unj Yan'anj, nì nun gahui' nuguan'an unj nga ni ngüi nun dagahuin rian Yan'anj daj. Daj si ga'nij unj ducua unj gatu huij tsínj israelita huin nungüej sí' tsínj huin ruhua guini'i daj hua xuman' Jericó.

³² Nì daj hua angó nuguan' gatā ruhua á re' únj. Nun riquij tiempo garünj xi'í tsínj gu'naj Gedeón nej, Barac nej, Sansón nej, Jefe nej, David nej, Samuel nej nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ³³ Nì xi'í si guxuman ruhua ni sij

ni'yaj ni sij Yan'anj, nì gui'yaj gana ni sij rian ni rey guimán asij ná. Nì sa' gui'yaj yya ni sij si-gaquin' ni ngüi. Nì guiri' ni sij nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni sij. Nì naránj ni sij du'ua ni sigue'ej xxi nej. ³⁴ Nì dina'aj ni sij yan'an huee nun gaca ni sij, gui'yaj yan'an daj. Nì ganani ni sij rian ni tsínj ata espada nano' dagahui' ni sij. Nì ngaa ninaj ni sij, nì nari' fuerza ni sij, gui'yaj Yan'anj. Nì gahuin nucuj ni sij gui'yaj gana ni sij scanij ni sayun ngaa uda' ni sij nga angó xuman'. Nì gunucuj ni sij gui'yaj gana ni sij rian angó xi'nin' xxi ni tsínj unun' nga ni sij. ³⁵ Nì hua dugüi' ni ngüi xana ganá'nij scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj.

Nì guiran' angó ni sij sayun, gui'yaj ni tsínj ga niqui hua. Nì na'uej ruhua ni sij sisi gahuin ní'nij ni sij rian ni tsínj xi'i daj. Daj si huin ruhua ni sij gana'nij sa' ni sij scanij ni niman. ³⁶ Nì guiran' angó ni sij sayun. Daj si ga'mi ducu ni ngüi rian ni sij. Nì duguayun ni sí' nne' ni sij. Nì numij ni sí' cadena ni sij. Nì garij ni sí' ducua' ni sij. ³⁷ Nì ga'ui' ni ngüi yej da'aj ni sij. Nì ga'nin' ni sí' cera a'nin' chrun da'aj ni sij. Nì gahui' angó ni sij, gui'yaj espada. Nì nun ni sij nnij xachij nga nnij stané gachéj ni sij go'ngo yu'uj rian quij. Nì yaco guiran' ni sij. Nì nico' huaj guiran' ni sij sayun. Nì chran' yun'unj ni ngüi ni sij nej. ³⁸ Nì xi'í si sa' niman ni sij, nì nun ni'yanj ni ngüi man chruhua xungüi nan sisi gane ni sí' scanij ni sij. Nì gachéj huì ni sij riqui quij gui'yanj naco nga riqui angó quij nej. Nì guimán huì ni sij chruhua huej nga chruhua yu'uj taj riqui yo'ój nej.

³⁹ Hué dan nì nunj si ga'mi sa' Yan'anj xi'í si guxuman sa' ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, sanì nun nahuin ra'a ni sij nuguan' gui'yaj yya Yan'anj ga'na' rian ni sij. ⁴⁰ Daj si hua gani sini ruhua Yan'anj daj gui'yaj sa'aj nga né'. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi guinicaj dugüi'

né' nga ni sij gahuin nica niman daran' né', gui'yaj Yan'anj.

12

Puestos los ojos en Jesús

¹ Hué dan ni xi'í si man nico ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, ni da' ganicaj ni sij xi'nij né' ni'yaj ni sij daj 'yaj né', ngaa ni duna né' 'ngo yu'uj daran' ni rasun chran' yun'unj né'. Ni hué daj duna né' daran' ni gaquin' ya'i ata né'. Ni daj rún' 'yaj ni tsínj unánj ngaa huin ruhua ni sij gui'yaj gana ni sij rian dugüi' ni sij, ni hué daj gui'yaj fuerza né' si-chrej Yan'anj. Sanj gahuin din'inj né' gache né' chrej daj. ² Ni ga'nij né' rian né' rian nne Jesús. Daj si hué sij gui'yaj si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Ni hué sij gui'yaj sisi guxuman niganj ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Ni guiran' Jesús sayun ngaa guinico' sij rian rugutsi. Sanj nun nahuij ruhua sij guiri' sij si-na'aj, si hué daj gahui' sij rian rugutsi. Daj si hua ni'i sij sisi ngaa guisij guiran' sij sayun daj, ni nin' ruhua gahuin nia' ruhua sij. Ngaa ni gan'anj gane sij ne' chrej ra'a sa' Yan'anj xata'. ³ Ngaa ni gani ruhua á re' daj guiran' Jesús. Daj si guiran' sij nico sayun, gui'yaj ni tsínj xi'i huin ni tsínj 'yaj gaquin'. Xi'í daj ni si guinichre ni é re' si-chrej Yan'anj. Ni si guininaj niman án re' mánj.

⁴ Ni unun' yya ni é re' nga sichre xi'í si na'uej ruhua á re' gui'yaj á re' gaquin'. Sanj nun gahuin gayanj si-tun man'an án re' xi'í si-nuguan' Yan'anj mánj. ⁵ Ni guini'yun ruhua ni é re' nga ducuanj digyán Yan'anj rian án re' rún' huaj. A'mi Yan'anj rian né' rún' huin da'nij Yan'anj huin né'. Ni gataj si-nuguan' Yan'anj:

Da'nī huin re'.

Ni si gani ruhuá re' si nitaj si ní'yanj castigo 'yaj Señor nga re'.

Ni si guinichre ruhuá re' ngaa digyán Señor si-gaquin' re' rian re' mánj.

⁶ Daj si a'nin' Señor chrej rian ni tsínj 'i ruhua sij.

Ni daran' ni tsínj nahuin ra'a Yan'anj huin da'ni, ni huin ni sij castigo, 'yaj Señor.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

⁷ Ga'nin' ruhua á re' nga castigo 'yaj Yan'anj nga ni é re'. Daj si 'yaj Yan'anj sisi ni é re' huin da'ni. Ni daran' ni tsin' ni huin castigo, 'yaj ni chre. ⁸ Ni 'yaj Yan'anj castigo daran' ni da'ni. Ngaa ni sisi nitaj si huin ni é re' castigo, 'yaj Yan'anj, ngaa ni sé si hua yya huin ni é re' da'nij Yan'anj mánj. Sanj huin ín re' ni tsínj nitaj chrej.

⁹ Ni ango nuguan' huin sisi ngaa ga lij né', ni gahuin né' castigo, gui'yaj chrej né'. Xi'í si gui'yaj ni sij daj, ni a'mi sa' né' xi'í si gui'yaj ni sij. Ni sisi hué daj dagahuin né' rian chrej né' man chruhua xungüi nan, ni un sin huin, ni nun dagahuin sa' né' doj rian chrej niman né' nne xata' únj. Daj si sisi hué daj gui'yaj né', ni gane niganj né' nga Yan'anj anj. ¹⁰ Doj gue güi gui'yaj ni chrej né' castigo né'. Ni gui'yaj ni sij nga né' daj rún' huin ruhua ni sij. Sanj 'yaj Yan'anj castigo né' güenda si gahuin sa' niman né' daj rún' hua sa' niman man'an Yan'anj. ¹¹ Hué hora ngaa ran' né' castigo, ni nitaj si hua nia' ruhua né'. Maan si nani ruhua né' 'yaj. Sanj da rucu, ni gahuin chrún né', 'yaj castigo daj. Ni ga'ue gache né' 'ngo chrej nica. Ni gahuin din'inj ruhua né' nej.

Los que rechacen la gracia de Dios

¹² Ngaa ni gui'yaj ni é re' sisi nari' ruhua ni é re'. Ni gui'yaj ni é re' sisi guisiqui' ra'a ni é re'. Ni nagui'yaj ran ni é re' dacój ni é re' sisi gache sa' ni é re' si-chrej Yan'anj anj. ¹³ Ni nagui'yaj sa' á re' chrej nica gache ni é re'. Ngaa ni si guduna dacój tsínj yacuan daj ango chrej gache sij mánj. Sanj nahuin dacój sij gui'yaj chrej nica daj, gui'yaj á re'.

¹⁴ Dugu'nun' a ni é re' si ga din'inj gane a ni é re' nga daran' ni ngüi.

Ni dugu'nun' a ni é re' si gahuin sa' niman án re' rian Yan'anj. Daj si sisi nitaj ga sa' ruhua né', ni si guini'i né' Señor mánj. ¹⁵ Ni ga cuidado ni é re' sisi ni a 'ngo ni é re' si duna sinduj gui'yaj Yan'anj xi'í né'. Ni ga cuidado ni é re' sisi si guixira' 'ngo ya'a yaj' scanij a ni é re'. Ni ya'a yaj' daj huin 'ngo tsínj nan'an ruhua ni'yaj dugüi' sij. Daj si tsínj daj 'yaj sisi uyan ga quij niman ni dugüi' sij daj rún' hua man'an sij. ¹⁶ Ni a 'ngo ni é re' si ga'mi nga squira' mánj. Ni si gani ruhua á re' sisi sé si sa' si 'na' rian Yan'anj mánj. Daj si hué daj gui'yaj tsínj gu'naj Esaú huin sij si xahua'. Sanj guru'ue sij si-sun sij rian jnánj sij Jacob sisi natu sí' rian sij gahuin sí' tsínj huin achij. Ni urin nia ga'ui' Jacob xa jnánj sij Esaú. Xi'í daj ni ga'uej ruhua Esaú sisi gahuin Jacob tsínj huin achij. ¹⁷ Ni ni'i a ni é re' daj gahuin nga Esaú da rucu. Ni huin ruhua sij nahuin ra'a sij sinduj ga'ui' chrej sij rian sij. Ni nunj si gaco sij, sanj nun ga'ui' chrej sij si achínj sij. Daj si nun ri' ruhua chrej sij si gui'yaj sí' si hua gui'yaj chrej sij sinduj rian jnánj sij Jacob.

¹⁸ Ni sé si guiran' án re' daj rún' guiran' ni xi né'. Daj si gahuin nichrun' ni sij 'ngo quij rian naga'ui' Yan'anj si-ley rian ni sij. Ni quij rian gahuin nichrun' ni sij, ni anun yan'an. Ni hua rumi' nej. Ni garánj nga maru chra quij daj. Ni gahui 'ngo nane xxi. ¹⁹ Ni nucuj ga'yanj 'ngo trompeta. Ni gunun ni sij si ga'mi Yan'anj. Ni ga'mi yaco ni tsínj gunun nuguan' daj sisi si ga'mi Yan'anj nga ni sij ga mánj. ²⁰ Daj si na'ue gunucuj ni sij nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian ni sij, ruhua ni sij. Daj si gataj Yan'anj gunun ni sij: "Sisi gatu da 'ngo xucu quij daj, ni dagahui' ni é re' nga yej, asj nga lanza." Daj gataj Yan'anj gunun ni sij. ²¹ Ni ducu guxu'ui' ni sij gui'yaj si guini'i ni sij. Xi'í daj ni gataj Moisés: "Nagunanj man'anj 'yaj si xu'uij." Daj gataj Moisés.

²² Ni sé rian quij daj gahuin nichrun' ni é re' mánj. Sanj gahuin nichrun' a ni é re' rian quij gu'naj Sión. Ni yu'uj daj huin xánj Yan'anj hua ni'na' huin xuman' Jerusalén naca ngaj xata'. Ni man ga'j mí ni ángel nahuin yu' yu'uj daj. ²³ Ni nahuin yu' a ni é re' nga daran' ni da'núj Yan'anj. Ni daj rún' tsínj xahua' huin ni sij. Ni taj si-xugüi ni sij chruhua libro táj xata'. Ni gahuin nichrun' ni é re' rian Yan'anj. Ni hué Yan'anj huin si gui'yaj yya rian si-gaquin' daran' ni ngüi. Ni yu'uj daj nne ni niman huin ni tsínj hua nica niman. Ni Yan'anj gui'yaj sisi gahuin sa' ni sij. ²⁴ Ni gahuin nichrun' né' rian Jesús huin tsínj gui'yaj yya nuguan' naca nga né'. Ni ganahuin sa' niman né', gui'yaj si-tun man'an sij. Ni sa' gui'yaj si-tun Jesús daj nga si gui'yaj si-tun tsínj gu'naj Abel.

²⁵ Ngaa ni ga cuidado ni é re' sisi si danicaj ni é re' nuguan' ga'mi Yan'anj. Daj si sisi nun ganani ni tsínj danicaj nuguan' ga'mi Yan'anj chruhua xungüi asij ná, ni si ga'ue ganani né' yyaj sisi danicaj né' nuguan' a'mi Yan'anj xata' rian né'. ²⁶ Ni ngaa ga'mi Yan'anj asij ná, ni nagunanj yo'ój, gui'yaj. Sanj yyaj ni gataj yya Yan'anj gunun né': "Ango rin yun nagunanj yo'ój, gui'yā. Ni sé urin yo'ój nagunan', sanj nagunan' xata', gui'yā nej." Daj gataj Yan'anj. ²⁷ Ni ngaa gataj Yan'anj nuguan': "Ango rin yun", ni huin ruhuaj gata sisi ga'ne Yan'anj daran' ni rasun ga'ue guisiqui' huin ni rasun gui'yaj Yan'anj ni'yaj né'. Ngaa ni guna ni rasun si ga'ue guisiqui' huin ni rasun nun rugüi' ni'yaj né'. ²⁸ Ni si ga'ue guisiqui' rian nicaj Yan'anj sun. Ni riqui Yan'anj si gane né' yu'uj daj. Xi'í daj ni ga'ui' né' si guruhua Yan'anj. Ni gui'yaj sun né' rian Yan'anj. Ni ga'mi sa' né' rian Yan'anj. Ni gunun yan'anj né' rian Yan'anj. Ngaa ni garan' ruhua Yan'anj xi'í si 'yaj né'. ²⁹ Daj

si daj rún' huin 'ngo yan'an nico anun, hué daj huin Yan'anj nico' né'. Ní hué yan'an daj guí'yaj sisi gaca daran' rasun quij.

13

Deberes cristianos

¹ Ngaa ní 'ngo gahuin 'i ruhua ni é re' guini'i a ni é re' ni dugüi' a ni é re'. ² Ní sí guini'yun ruhua ni é re' guí'yaj sa' ni é re' nga ni ngüi 'na' anéj chrej. Daj si asij hua ná, ní gan'anj go'ngo ni tsínj 'na' chrej ducua' ni tsínj daj. Saní nun guini'i ni tsínj daj sisi ángel huin si huaj. ³ Ní ganunun ruhua á re' ní'yaj á re' ni jnanj né' nun ducuağa'. Ní gani ruhua á re' sisi nun nuguan'an án re' nga ni sij. Ní hué daj guí'yaj á re' nga ni tsínj chran' sayun 'yaj ni ngüi. Ní gani ruhua á re' sisi hué daj ga'ue guiran' án re', guí'yaj ni ngüi nej. ⁴ Ní gani ruhua daran' né' sisi hua 'ueé ngaa xacaj dugüi' 'ngo tsínj nga yun'unj xana. Sé si na'aj huin manj. Ní sé gaquin' huin sisi gatorj nuguan'an nungüej nica 'ngo tsínj daj. Saní guí'yaj Yan'anj castigo ni ngüi a'mi nga squira'. Ní hué daj guí'yaj Yan'anj castigo nga ni ngüi a'mi nga nica dugüi'. ⁵ Ní sí gahuin 'i ruhua á re' ní'yaj á re' san'anj manj. Saní gahuin nia' ruhua á re' nga si nicaj á re'. Daj si hua gataj Yan'anj gunun né': "Nitaj aman dunā á re'. Ní nitaj aman gahuin nini a ni é re' rianj manj." Daj gataj Yan'anj.

⁶ Xi'í daj ní ga'ue gahuin yya ruhua né' gataj né':

Señor huin si chracuuj man'anj.

Ní xi'í daj sí guxu'uuj si nitaj nunj guí'yaj ni sij man'anj.

Gataj né'.

⁷ Ní ganunun ruhua á re' ní'yaj á re' ni tsínj huin achij huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj scanij ni é re'. Ní gani ruhua á re' daj gahuin sa' si-chrej ni sij. Ní guí'yaj á re' daj rún' guí'yaj ni sij guxuman ruhua ni sij ní'yaj ni sij Yan'anj.

⁸ Daj rún' gahuin Cristo asij ná, ní hué daj huin sij yyaj. Ní hué daj gahuin sij niganj nin'.

⁹ Ní sí duna á re' si guxuman ruhua á re' ango rian nuguan' digyan ni sij rian án re' manj. Daj si nini huin nuguan' naca a'mi ni sij. Dugu'naj huin sisi gahuin nucuj niman né' xi'í sinduj 'yaj Yan'anj rian né'. Daj si digyan go'ngo ni sij sisi gahuin nucuj niman né' xi'í ni rasun xa né'. Saní sé si sa' si ataj ni sij manj. Ní nun gahuin sa' niman ni sij 'yaj nuguan' da manj. ¹⁰ Ní unánj guitsi ni chrej rian dagahui' ni sij xucu rian Yan'anj. Saní gahui' Cristo xi'í né'. Ní nitaj si guinicaj dugüi' ni chrej daj nga Cristo daj rún' nicaj dugüi' né' nga sij. ¹¹ Ní nicaj chrej a'nin' si-tun ni xucu daj huaj sij rian hua sa' nin' ruhua. Ní rún' huin ofrenda huin sisi ga'ne tun daj si-gaquin' ni ngüi. Saní nicaj ni sij xucu gahui' daj huaj ni sij ne' chrej xe' xuman' daj gari yan'an ni sij. ¹² Ní hué gue daj guiran' Jesús sayun gahui' sij ne' chrej xe' du'ua xuman' Jerusalén. Ní hué daj guí'yaj Jesús sisi gahuin sa' niman ni ngüi rian Yan'anj, guí'yaj si-tun man'an sij.

¹³ Ngaa ní daj rún' guiran' Jesús sayun ne' chrej xe' du'ua xuman' daj, ní ga'nin' ruhua né' sisi hué daj guiran' né' nej. Ní ga'nin' ruhua né' sisi ga'mi quij ni ngüi xi'í né' si hué daj ga'mi quij ni sij rian Jesús. ¹⁴ Daj si sí gane niganj né' xuman' man né' chruhua xungüi nan manj. Saní nano' né' ango xuman' rian gane niganj né'. ¹⁵ Hué dan ní xi'í si guí'yaj Jesús, ní 'ngo ga'mi sa' né' rian Yan'anj xi'í si guí'yaj 'ueé Yan'anj nga né'. Ní daj rún' naga'ui' ni sij xucu rian Yan'anj, ní hué daj guí'yaj né' nga nuguan' sa' ga'mi du'ua né' rian Yan'anj. ¹⁶ Sí guini'yun ruhua á re' guí'yaj sa' á re' nga ni dugüi' ni é re'. Ní chracuuj a ni é re' ni dugüi' a ni é re'. Ní aran' ruhua Yan'anj sisi hué daj guí'yaj

né'. Nĭ rún' huin sisi a'ui' né' rasun rian man'an Yan'anĭ ngaa chracuij né' ni dugüi' né'.

¹⁷ Dagahuin sa' á re' rian ni tsínj huin achij rian án re'. Nĭ gara xina ni é re' si a'mi ni sij. Daj si hué ni sij dugumi niman ni é re'. Nĭ hua nian si naga'ui' ni sij cuenta daj gui'yaj go'ngo a ni é re' rian Yan'anĭ. Ngaa nĭ dagahuin sa' á re' sisi gahuin nia' ruhua ni sij nga si-sun ni sij. Nĭ si gui'yaj á re' sisi nani ruhua ni sij. Daj si sisi na'ue dagahuin sa' á re' rian ni sij, nĭ si ga'ue guiman sa' á re' manĭ.

¹⁸ Gachinj jni'yaj á ni é re' rian Yan'anĭ xi'í únj. Gahuin yya ruhua únj sisi nitaj da'ui únj gaquin'. Nĭ huin ruhua únj gui'yaj sa' únj nga daran'anĭ. ¹⁹ Nĭ huin ruhuāj sisi gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anĭ sisi ruhua Yan'anĭ, nĭ guchi' rá'yān rian man ni é re' aj.

Bendición y saluciones finales

²⁰ Yan'anĭ 'yaj sisi hua din'inĭ ruhua né'. Nĭ Yan'anĭ gui'yaj sisi ganá'nij Señor Jesucristo scanij ni niman. Nĭ Jesucristo huin 'ngo tsínj huin rian nin' dugumi né'. Nĭ daj rún' dugumi 'ngo yucuj dánj sij xachij, nĭ hué daj dugumi Jesucristo né'. Nĭ gayanj si-tun man'an Jesucristo xi'í nuguan' gui'yaj yya Yan'anĭ nĭganĭ nin' nga né'. ²¹ Nĭ huin ruhuāj sisi gui'yaj Yan'anĭ sinduj rian án re'. Ngaa nĭ ga'ue gui'yaj á re' daran' sun sa'. Nĭ ga'ue gui'yaj á re' si huin ruhua Yan'anĭ gui'yaj á re' nej. Nĭ huin ruhuāj sisi xi'í Cristo, nĭ gui'yaj Yan'anĭ nga né' daj rún' aran' ruhua man'an Yan'anĭ. Nĭ ga'mi sa' né' nĭganĭ nin' xi'í Cristo. Amén.

²² Achinj jni'yā rian án re' sisi si ga'man ruhua á re' nga chrej digyānj rian án re' huin ín re' jnān nga xica'uī. Daj si sé si nico nuguan' arūnj rian yanĭ gaya a ni é re' manĭ.

²³ Xacaj á re' cuenta sisi hua gahui jnānj né' Timoteo ducuaga'. Ngaa nĭ sisi guisij yoo sij riānj, nĭ nicā

sij huā, nĭ guchi' nĭ'yaj nungüej únj rian man án re'.

²⁴ A'nĭ 'ngo nuguan' huaj rian daran' ni tsínj huin achij scanij a ni é re' nga rian daran' ni ngüi hua sa' rian Yan'anĭ huin ni ngüi nico' Yan'anĭ. Nĭ a'nĭj ni tsínj 'na' estado Italia 'ngo nuguan' rian án re' nej.

²⁵ Nĭ huin ruhuāj sisi gui'yaj Yan'anĭ sinduj rian daran' ni é re'. Amén.

LA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SANTIAGO

Salutación

¹ Huéj huin Santiago tsínj 'yaj sun rian Yan'anj nga rian Señor Jesucristo nej. Ní a'nī yanj carta nan huaj rian án re' huin ni é re' xuhuij ni xi'nin' ni tsínj israelita. Sanj gaxa'ni a ni é re' chruhua xungüi nan: Ga sa' nne ni é re' aj.

La sabiduría que viene de Dios

² Ní hua nian si nin' ruhua gahuin niá' ruhua á re' ngaa daj hua sayun ran' ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. ³ Ní hua ni'i ni é re' sisi ngaa ga'na' sayun rian án re' xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Yan'anj, ni gahuin nucuj doj niman ni é re', gui'yaj sayun daj. ⁴ Sanj gui'yaj fuerza ni é re' sisi ga' din'inj chruhua niman ni é re' rian sayun. Ngaa ni ga'ue guisij nin' ni é re' dagahuin ni é re' daran' nuguan' sa'. Ní si gachin ni a 'ngo nuguan' chruhua niman án re' mánj.

⁵ Ní sisi hua 'ngo ni é re' achin gahuin chrūn, ni gachinj sí' rian Yan'anj sisi gahuin chrūn sí'. Ngaa ni riqui Yan'anj gahuin chrūn sí'. Daj si a'ui' 'ueé Yan'anj ni rasun sa' rian daran' ni ngüi. Ní nitaj si chran' yun'unj Yan'anj né' xi'í si achínj né' mánj. ⁶ Sanj ngaa achínj jni'yaj tsínj daj rian Yan'anj, ni hua nian si guxuman yya ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Ní si gani huj ruhua sij mánj. Daj si daj rún' nicaj nanē che naxuman rian nnee yan'anj, ni da'nga' daj huin tsínj na'ue guxuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj anj. ⁷ Tsínj ani huj ruhua daj, ni si gani ruhua sij sisi nahuin ra'a sij nuguan' achínj sij rian Señor mánj. ⁸ Daj si tsínj ani huj ruhua, ni nitaj aman ga'ue 'ngo gui'yaj sun sij sun sa' mánj.

⁹ Ní 'ngo tsínj niqui, sanj gahuin niá' ruhua sij xi'í si gahui sa' sij, gui'yaj Yan'anj anj. ¹⁰ Ní 'ngo tsínj xuru'ue, ni gahuin niá' ruhua sij sisi gahuin niqui sij, gui'yaj Yan'anj. Daj si daj rún' huin yaj ngaa anij doj gue güi, ni hué daj gahuin guiran' 'ngo tsínj xuru'ue aj. ¹¹ Daj si ngaa síj güi, ni huin yan'an, 'yaj nnán. Ngaa ni naco coj 'yaj nnán. Ní ayu yaj ra'a coj. Ní na'aj rian yaj daj. Ní daj rún' ran' ni yaj, ni hué daj gahuin guiran' xuru'ue daj scanij ni rasun huin si'yaj sij.

Soportando las pruebas

¹² Hua 'ueé rian tsínj gunucuj sa' sayun guiran' sij. Daj si ngaa gunucuj sij gachin sij sayun daj, ni ga'ue gane niganj sij nga Yan'anj. Daj si hua gataj yya Yan'anj sisi hué daj gui'ya sinduj rian ni tsínj 'i ruhua ni'yaj man'an Yan'anj anj.

¹³ Ní ngaa huin ruhua né' gui'yaj né' gaquin', ni si ga'ue gataj né' sisi Yan'anj 'yaj, ni huin ruhua né' gui'yaj né' gaquin' mánj. Daj si ni a 'ngo xico' na'uej ruhua Yan'anj gui'ya gaquin' mánj. Ní sé Yan'anj atsij si gui'yaj xi'i ni a 'ngo ni ngüi mánj. ¹⁴ Sanj ngaa huin ruhua né' gui'yaj xi'i né', ni hué man'an niman né' huin si digya' yun'unj man'an né' si gui'yaj xi'i né' aj. ¹⁵ Ní ngaa dagahuin né' si huin quij ruhua né', ni gaquin' huin si 'yaj né'. Ní ngaa gahuin nico gaquin' 'yaj né', ni guere' niman né' gahui' né' aj.

¹⁶ Ní si guxuman ruhua a ni é re' 'ngo nuguan' digya' yun'unj huin ni é re' jnān nga xica'uī 'i ruhuāj. ¹⁷ Daj si daran' rasun sa' nga daran' nuguan' 'ueé 'na' xata' riqui chrej né' Yan'anj rian né'. Ní Yan'anj gui'yaj daran' si xiguin mán xata'. Ní nitaj si naduna si ani ruhua Yan'anj mánj. Daj si 'ngo hua ruhuaj. ¹⁸ Ní garan' ruhua Yan'anj si nahuin naca niman né' gui'yaj nuguan' xanga'. Ní gahuin né' da'níj Yan'anj anj. Ní daj rún' huin sixahua' scanij daran' si gui'yaj

Yan'anj, hué daj gahuin né', gui'yaj Yan'anj anj.

Hacedores de la palabra

¹⁹ Nānun ruhua ni é re' nuguan' nan huin ni é re' jnān nga xica'uī 'i ruhuāj. Gui'yaj fuerza ni é re' sisi gunun sa' ni é re' si a'mi ni dugüi' ni é re'. Nī ga'mi nānāj ni é re' nej. Nī sī ga'man yoō ruhua ni é re' nej mánj. ²⁰ Daj si ngaa a'man ruhua né', nī sī ga'ue gui'yaj sa' né' daj rún' huin ruhua Yan'anj si gui'yaj né' mánj. ²¹ Hué dan nī dūna ni é re' daran' ni nuguan' nitaj si sa' hua nga ni nuguan' quij hua nej. Nī nāgui'yaj lij ni é re' man'an ni é re' xi'í si ga'ue gara xina ni é re' nga nuguan' riqui Yan'anj nūn chruhua niman ni é re'. Daj si ga'ue ganani ni é re', gui'yaj nuguan' da aj. ²² Nī hua nīan si dagahuin né' si ataj nuguan' daj. Nī sī gunun yūn né' mánj. Daj si ngaa unun yūn né', nī digya' yun'unj né' man'an né' aj. ²³ Nī daj rún' huin 'ngo nnee gu'ndi', nī hué daj huin si-nuguan' Yan'anj. Nī tsínj unun yūn si ataj nuguan' daj, nī na'ue dagahuin sij, ngaa nī 'yaj si daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa ni'yaj sí' rian sí' rian 'ngo nnee gu'ndi'. ²⁴ Nī ni'yaj sij rian sij. Sanī ngaa nānicaj sij gan'anj sij, nī 'ngo guini'yun ruhua sij daj hua rian sij. ²⁵ Sanī tsínj dagahuin sisi ataj si-nuguan' Yan'anj, nī hua nīa' ruhua sij nga si-chrej sij, gui'yaj Yan'anj. Daj si ni'yaj sa' sij si ataj nīca ley sa' da aj. Nī gahuin nīca ruhua sij nga nuguan' daj. Nī sé si gunun yūn sij nga nuguan' da mánj. Nī nun guini'yun ruhua sij mánj. Sanī dagahuin sij si ataj nuguan' daj. Nī nuguan' daj huin ley 'yaj si gahuin ní'nij rian né'.

²⁶ Ngaa ani ruhua 'ngo tsínj daj sisi nico' sij Yan'anj ngaa nitaj si hua cuidado sij nga si a'mi sij rian dugüi' sij, nī a'mi yūn sij sisi nico' sij Yan'anj anj. Nī digya' yun'unj sij man'an sij aj. ²⁷ Nī sisi huin ruhua né' guinico' yya né' Yan'anj huin

chrej né', nī hua nīan sisi chraqui ni né' ni tsin' niqúi nga ni ngüi mmij ran' sayun. Nī sī gani ruhua né' nga gaquin' mān chruhua xungüi nan mánj.

2

Amonestación contra la parcialidad

¹ Guxuman ruhua ni é re' nī'yaj ni é re' Jesucristo huin sij Señor nicaj sun rian né'. Nī hua 'ueé rian sij. Nī sī gani ruhua ni é re' sisi hua sa' doj 'ngo tsínj daj, daj nga ango tsínj huin ni é re' jnān nga xica'uī. ² Gui'yó' cuenta sisi nahuín yu' ni é re', nī atuj 'ngo tsínj xuru'ue rian mān ni é re'. Nī nūn ra'a sij 'ngo se'ej huin oro. Nī nūn sij atsij sa'. Nī hué daj atuj 'ngo tsínj niqúi rian mān ni é re'. Nī nūn sij atsij re'e. ³ Si ruhuaj nī gahuin nīa' ruhua ni é re' nga tsínj nūn atsij sa' daj. Nī gataj ni é re' gunun sij: "Gane re' yu'uj nan huin 'ngo yu'uj hua sa'." Nī gataj ni é re' gunun tsínj niqúi daj: "Guiniquin' gaya re' yu'uj man." Asi: "Gane re' xi'í dacój ni únj." Gataj ni é re'. ⁴ Sanī sisi hué daj 'yaj á re', nī 'yaj á re' sisi sa' doj huin tsínj xuru'ue rian tsínj niqúi. Nī 'ngo güesi ani quij ruhua huin ni é re' nej aj.

⁵ Nāni chraquij a ni é re' nuguan' ga'mi huin ni é re' jnān nga xica'uī 'i ruhuāj: Yan'anj nacui ni ngüi niqúi mān chruhua xungüi nan sisi guxuman 'ueé ruhua ni sij nī'yaj ni sij Yan'anj. Nī riqui Yan'anj sisi gane ni sij rian nicaj sun Yan'anj. Daj si hué daj gataj yya Yan'anj rian ni ngüi 'i ruhua ni'yaj man'an Yan'anj anj. ⁶ Sanī guiri' ni ngüi niqúi si-na'aj, 'yaj ni é re'. Sé si xānga' sisi ducu a'nin' sun ni tsínj xuru'ue rian ni é re' mí'. Nī sé si xānga' sisi hué ni sij anucuj ni é re' gan'anj ni é re' rian ni tsínj nicaj sun mí'. ⁷ Nī sé ni sij huin ni tsínj a'mi quij xi'í si-xugüi Cristo mí'. Nī hua 'ueé si-xugüi Cristo aj. Nī xi'í si-xugüi Cristo gata' nnee ni é re' aj.

⁸ Hué dan n̄i sisi x̄anga' dagahuin né' si-ley Moisés huin nuguan' nun rian si-nuguan' Yan'an̄j, n̄i dugu'naj 'yaj né'. Daj si ley daj ataj: “Ḡahuin 'i ruhua né' gūini'i né' ni dugüi' né' daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' man'an né'.” ⁹ San̄i sisi a'mi s̄a' ni é re' rian ni tsínj xuru'ue ngaa nun a'mi s̄a' ni é re' rian ni tsínj niqui, n̄i da'ui ni é re' gaquin' xi'í si nun dagahuin ni é re' rian si-ley Yan'an̄j anj. ¹⁰ Sisi dagahuin 'nḡo tsínj daj daran' si ataj si-ley Yan'an̄j, n̄i sisi hua urin nuguan' si ga'uej ruhua sij dagahuin sij, ngaa n̄i rún' huin sisi da'ui sij gaquin' xi'í daran' ley da aj. ¹¹ Daj si gataj Yan'an̄j: “Si ga'mi né' nḡa nica dugüi' né’.” N̄i gataj ruhua' yún Yan'an̄j: “Si dagahui' né' dugüi' né' mánj.” Daj gataj Yan'an̄j. Yyaj n̄i sisi nitaj si a'mí re' nḡa nica dugüi' re', san̄i dagahui' re' dugüi' re', n̄i da'uí re' gaquin'. ¹² Xi'í daj ḡa cuidado né' si ga'mi s̄a' né', n̄i gūi'yaj s̄a' né'. Daj si ngaa ganahuij xungüi nan, n̄i nagui'yaj yya Yan'an̄j nḡa né' daj rún' gataj si-nuguan' Cristo aj. ¹³ Daj si sisi nitaj si huin 'i ruhua 'nḡo tsínj daj ni'yaj sij dugüi' sij, n̄i si nahuin 'i ruhua Yan'an̄j ni'ya tsínj daj güi nagui'yaj yya Yan'an̄j nḡa si-gaquin' ni ngüi. San̄i tsínj huin 'i ruhua ni'ya dugüi' sij, n̄i gūi'yaj s̄a' Yan'an̄j nḡa sij aj.

La fe sin obras es muerta

¹⁴ Gunun ni é re' si ga'mi huin ni é re' jn̄ān nḡa xica'ui. Sisi ataj né' sisi xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'an̄j ngaa nun gūi'yaj s̄a' né' nḡa dugüi' né', n̄i nitaj si ní'yanj si-nuguan' né' mánj. Si ga'ue n̄acaj Yan'an̄j ni tsínj ataj yun sisi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'an̄j mánj. ¹⁵ Gūi'yó' cuenta sisi hua 'nḡo jn̄ānj né', 'nḡo xica'uij né' achin si-gan', n̄i achin si xa sij ya'yoj. ¹⁶ N̄i sisi gataj ḡo'nḡo né' rian tsínj niqui daj: “Güij nan' re'. N̄i ḡahuin din'inj ruhuá re' aj. N̄i n̄acaj re' retó re' neque re', n̄i x̄a re' daj garan' ruhuá re'.” Sisi

hué daj gataj né' ngaa nun ga'ui' né' si ní'yanj nnee cúj tsínj niqui daj, n̄i nitaj si ní'yanj si-nuguan' né' mánj. ¹⁷ N̄i hué ducuan̄j daj huin sisi ataj né' sisi xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'an̄j, n̄i nitaj si 'yaj s̄a' né', ngaa n̄i nitaj si ní'yanj si-nuguan' né' mánj.

¹⁸ Si ruhuj n̄i gataj 'nḡo ni é re' gun̄nj: “Xuman ruhua man'án re' ni'yáj re' Yan'an̄j. San̄i man'ánj, n̄i 'yaj s̄a'áj.” Si ruhuj n̄i hué daj gataj 'nḡo ni é re' gun̄nj. As̄a' ga'ue x̄acaj ni ngüi cuenta sisi xuman ruhuá re' ni'yaj re' Yan'an̄j sisi nitaj si 'yaj s̄a' re' únj. San̄i gūini'i ni ngüi sisi xuman ruhuáj ni'yā Yan'an̄j xi'í si 'yaj s̄a'áj. ¹⁹ N̄i dugu'naj 'yáj re' si xuman ruhuá re' sisi hua urin Yan'an̄j. San̄i hué gue daj xuman ruhua ni nane xi'i nej. N̄i dri'i ni nane xi'i, 'yaj nuguan' daj xi'í si xu'ui' ni sij. ²⁰ Tsínj n̄i'yun huin re'. Ga'ue digyānj rián re' sisi nitaj si ní'yanj si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'an̄j ngaa nitaj si 'yaj s̄a' né'. ²¹ Asij ná n̄i gataj Yan'an̄j rian xi né' tsínj gu'naj Abraham sisi gahuin s̄a' niman sij rian Yan'an̄j xi'í si ga'uej ruhua sij dagahui' sij da'n̄j sij Isaac rian altar ga'ui' sij da'n̄j sij rian Yan'an̄j. ²² Ga'ue gūini'í re' sisi xi'í si guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij Yan'an̄j, ngaa n̄i gūi'yaj s̄a' sij. N̄i xi'í si gūi'yaj s̄a' sij, n̄i gahuin sij 'nḡo tsínj guxuman s̄a' ruhua ni'yaj Yan'an̄j nej aj. ²³ Ngaa n̄i gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'an̄j: “Guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij Yan'an̄j anj. Xi'í daj n̄i gataj Yan'an̄j sisi hua n̄ica niman Abraham.” Hué daj gataj si-nuguan' Yan'an̄j anj. N̄i gataj ni sij sisi hué Abraham huin tsínj nicaj dugüi' nḡa Yan'an̄j anj. ²⁴ Yyaj n̄i ni'i ni é re' sisi sé urin si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'an̄j, 'yaj si gataj Yan'an̄j si hua n̄ica niman né' mánj. San̄i hua nian sisi gūi'yaj s̄a' né' nej. ²⁵ N̄i hué daj gahuin nḡa yun'unj gu'naj Rahab asij ná huin unj 'nḡo yun'unj x̄ana gachéj man'an. N̄i gataj Yan'an̄j sisi

hua nica niman unj xi'í si gui'yaj sa' unj. Daj si gui'yaj unj sinduj rian nungüej tsínj naga'naj daj gatúj nungüej sí' ducúa unj, gui'yaj unj ngaa nano' ni sij nungüej sí'. Ní ga'níj unj nungüej tsínj daj nan' nungüej sij ducúa nungüej sij ango chrej aj. ²⁶ Hué dan ní sisi nitaj si nun nane niman né', ní rún' huin 'ngo níman huin nnee cúj né'. Ní da'nga' daj huin né' sisi ataj né' si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, saní nitaj si 'yaj sa' né' mánj.

3

La lengua

¹ Nun hua sa'aj sisi ga'i ni é re' gahuin ruhua digyán nuguan' scanij ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Daj si hua ni'i ni únj sisi nun digyán sa' ni únj, ní gahuin ni únj nico castigo daj nga ango tsínj. ² Daran' né' achej ruhua. Ní sisi niganj a'mi sa' 'ngo tsínj daj, ní hué sij huin 'ngo tsínj sa' nín'. Ní ga'ue dugumi sa' sij nín' nnee cúj sij nej. ³ Ní ngaa a'níj né' gaga' gunun du'ua guayo sisi sí gahuin yan'anj xuj, ní ga'ue danicaj né' xuj daj garan' ruhua né' gache xuj. ⁴ Ní guini'yaj ni é re' daj 'yaj 'ngo riq xachij achéj rian nnee. Ní nunj si xachij nín' ruhua riq daj, ní nucuj nín' ruhua chráj ra'a nane rianj, saní ga'ue danicaj tsínj ducuj riq daj rian ruguechra' le'ej nun chruhua nnee. Ní hué daj ga'nij sij riq gan'an ne' garan' ruhua sij.

⁵ Ní hué daj huin nga du'ua né' nej. Urin xico' hua du'ua né' rian nín' gachra' nnee cúj né'. Saní nahuin nico nuguan' a'mi nne né' xi'í né', 'yaj du'ua né'. Ní ni'i né' sisi ga'ue gaca nico quij gui'yaj 'ngo yan'an le'ej. ⁶ Ní rún' huin yan'an le'ej daj huin nuguan' a'mi du'ua né'. Ní daj rún' hua nín' xi'í man chruhua xungüi nan, ní hué daj hua du'ua né' nej. Ní du'ua né' 'yaj sisi gahuin quij nín' nnee cúj né'. Ní chran' yun'unj du'ua né' daran' chrej achéj né' xi'í

si sichre 'yaj sisi a'mi né' nuguan' xi'í aj. ⁷ Ga'ue gahuin ní daran' rian ni xucu mán riqui quij, gui'yaj ni ngüi. Ní ga'ue gahuin ní xataj nej, xucuáj nej, nga ango ni xucu man chruhua nnee yan'anj nej. Ní daran' ni xucu daj gahuin ní, gui'yaj ni ngüi. ⁸ Saní ní a 'ngo né' sí ga'ue gui'yaj sisi gahuin ní du'ua né'. Daj si du'ua né' huin 'ngo si quij. Ní sí ga'ue gahuin ní du'ua né' mánj. Ní daj rún' ahui' ni ngüi, 'yaj veneno, ní hué daj 'yaj du'ua né'. ⁹ Ní a'mi sa' du'ua né' xi'í Yan'anj huin chrej né'. Saní a'mi quij du'ua né' xi'í ni ngüi. Ní daj rún' hua man'an Yan'anj, ní hué daj gui'yaj Yan'anj ni ngüi aj. ¹⁰ Hué du'ó' ahui nuguan'an nuguan' sa' nga nuguan' quij. Ní nitaj si hua sa' si hué daj 'yaj né' huin ni é re' jnān nga xica'uī. ¹¹ Sí ga'ue gahui nnee sa' nga nnee quij urin yu'uj mánj. ¹² Ango nuguan' huin sisi sí ga'ue gayu aceituna chra 'ngo chrun higo mánj. Ní sí ga'ue gayu higo chra 'ngo coj ayu uva mánj. Ní sí ga'ue gahui nnee sa' nga nnee 'nín' urin yu'uj mánj.

La sabiduría de lo alto

¹³ Ní sisi hua 'ngo tsínj ni'i sa' scanij ni é re', ní huin chrun sij, ruhua sij, ngaa ní da'ui sij digyan sij rian dugüi' sij sisi chrun yya sij xi'í chrej sa' chéj sij. Hué dan ní xacaj dugüi' sij cuenta sisi 'yaj sa' sij xi'í si ni'i sa' yya sij, ní sé 'ngo tsínj huin achij, ruhua sij mánj. ¹⁴ Saní sisi huin xicoj ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re', ní huin ruhua ni é re' sisi gahuin rian ni é re', ngaa ní sí ga'mi nne ni é re' xi'í ni é re' mánj. Daj si sisi hué daj 'yaj ni é re', ní sé tsínj ni'i sa' huin ni é re' mánj. ¹⁵ Daj si sé rian Yan'anj 'na' nuguan' 'yaj si huin xicoj ruhua né' mánj. Saní nuguan' daj 'na' rian ni tsínj man chruhua xungüi nan anj. Ní huin nuguan' ahui niman né' xi'í si unun né' si-nuguan' sichre aj. ¹⁶ Daj si ngaa huin xicoj ruhua ni ngüi, ní ngaa huin ruhua ni sij sisi gahuin

rian ni sij, n̄i ngaa hué daj 'yaj ni sij, n̄i unun' ni sij nga dugüi' ni sij, n̄i na'ue guiman sa' ni sij xi'í ni gaquin' xi'i 'yaj ni sij. ¹⁷ San̄i ni tsínj ni'i sa', 'yaj nuguan' 'na' rian Yan'an̄j, 'ngo hua sa' niman ni sij. N̄i nitaj si dugunun' ni sij ni ngüi mánj. N̄i a'mi sa' ni sij. N̄i a'nin' ruhua ni sij nej. N̄i hué daj nahuin 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij. N̄i 'ngo 'yaj sa' ni sij rian daran' ni ngüi. N̄i huin yya ruhua ni sij xi'í si-chrej Yan'an̄j anj. N̄i nitaj si digya' yun'unj ni sij mánj. ¹⁸ N̄i ni tsínj 'yaj fuerza sisi gane din'inj ni ngüi, n̄i guini'i ni sij nico si sa' gui'yaj ni sij aj.

4

La amistad con el mundo

¹ N̄i un sin huin n̄i unun' ni é re', n̄i uda' ni é re' nga dugüi' ni é re', ruhua á re' únj. Hué daj 'yaj ni é re' xi'í si huin quij ruhua ni é re' ga'j nuguan'. N̄i unun' ni nuguan' daj chruhua niman ni é re'. ² Huin ruhua á re' sisi ga rasun rian án re'. San̄i na'ue guiri' ni é re' si huin ruhua ni é re'. N̄i dagahui' a ni é re' nej. N̄i huin xicoj ruhua ni é re' nga si'yaj dugüi' ni é re'. San̄i na'ue guiri' a ni é re'. Ngaa n̄i unun' ni é re', n̄i uda' ni é re' nga ni dugüi' ni é re'. ³ N̄i sisi achínj jni'yaj a ni é re' rian Yan'an̄j, san̄i nun guiri' ni é re' xi'í si nun hua sa' nuguan' achínj ni é re' rian Yan'an̄j. Maan si huin ruhua ni é re' si gahuin sa' man'an án re' chruhua xungüi nan, gui'yaj Yan'an̄j anj.

⁴ Daj rún' 'yaj tsínj atoj nga nica dugüi' sij, n̄i da'nga' daj 'yaj ni é re'. Nun ni'i ni é re' sisi ngaa xacaj ni é re' si-chrej ni tsínj man chruhua xungüi nan, n̄i unun' ni é re' nga Yan'an̄j mí'. Daran' ni tsínj huin ruhua gache si-chrej xungüi nan, n̄i unun' ni sij nga Yan'an̄j. ⁵ N̄i a'mi yun si-nuguan' Yan'an̄j, ruhua á re' únj. Sé daj huin mánj. N̄i gataj nuguan' daj: "Gui'yaj Yan'an̄j sisi nne Espiritu Santo niman né'.

N̄i nin' ruhua huin ruhua Espiritu Santo sisi guinico' né' urin Yan'an̄j anj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'an̄j. ⁶ San̄i doj 'yaj Yan'an̄j sinduj xi'í né'. Xi'í daj gataj si-nuguan' Yan'an̄j: "Unun' Yan'an̄j nga ni tsínj ani ruhua sisi tsínj sa' huin ni sij. San̄i 'yaj Yan'an̄j sinduj rian ni tsínj ani ruhua sisi sé tsínj huin rian huin ni sij mánj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'an̄j.

⁷ Xi'í daj dagahuin ni é re' si ataj Yan'an̄j. San̄i gui'yaj á re' sisi so'o a ni é re' rian sichre. Ngaa n̄i gunanj sichre rian ni é re' aj. ⁸ Gahuin n̄ichrun' ni é re' rian Yan'an̄j. Ngaa n̄i gahuin n̄ichrun' Yan'an̄j rian ni é re' nej. Nagui'yaj sa' ni é re' man'an ni é re' huin ni é re' ni tsínj 'yaj gaquin'. N̄i gui'yaj ni é re' si gahuin sa' niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj ani huij ruhua ni'yaj Yan'an̄j anj. ⁹ Nani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. N̄i si ga nia' ruhua á re' ga'nga' á re' mánj. San̄i gui'yaj á re' si nani ruhua á re' gaco ni é re' aj. ¹⁰ Gui'yaj ni é re' si gahuin ni é re' daj rún' huin 'ngo lij rian Señor. Ngaa n̄i gahuin rian ni é re', gui'yaj Señor aj.

Juzgando al hermano

¹¹ N̄i si nani ni é re' cuento nne xi'í ni dugüi' ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Daj si tsínj a'mi quij xi'í jnānj sij, n̄i a'mi quij sij xi'í si-ley Yan'an̄j nej. N̄i 'yaj sij sisi huin achij sij daj nga si-ley Yan'an̄j. N̄i nitaj si 'yaj sij si ataj ley daj mánj. ¹² Urin Yan'an̄j huin si riqui ley daj rian né'. N̄i urin Yan'an̄j huin si gataj un tsínj ganani, n̄i un tsínj ga ni'ya. N̄i un sin huin re' sisi utá' re' gaquin' dugüi' re', ruhua re' únj.

No os gloriéis del día de mañana

¹³ Yyaj n̄i gunun ni é re' si ga'mi huin ni é re' n̄i tsínj ataj: "Yyaj, asj a'yoj, n̄i gan'an̄j ni únj 'ngo xuman' daj. N̄i guiman ni únj 'ngo yo'. N̄i guiran únj ni rasun nadu'ue únj. N̄i gui'yaj gana únj san'an̄j yu'uj daj", ataj ni é re'. ¹⁴ N̄i hué daj a'mi ni

é re' ngaa nun ni'i ni é re' nunj si guiran' ni é re' a'yoj. Rún' huin 'ngo nga ngaa nasi 'ngo hora le, ni ná ni utinj da'nga' daj huin ni é re' aj. ¹⁵ Xi'í daj ni hua nian si gataj ni é re': "Sisj huin ruhua Señor, ni ga'ue ga ni'na' ni únj gane ni únj. Ni gui'yaj sun ni únj un sun gahuin." Hué daj gataj ni é re'. ¹⁶ Sanj a'mi nne ni é re' nga si gui'yaj ni é re'. Ni sé si hua sa' si hué daj a'mi nne ni é re' mánj. ¹⁷ Sisj ni'i né' gui'yaj sa' né', ni da'ui né' gaquin' sisj na'uej ruhua né' gui'yaj sa' né'.

5

Contra los ricos opresores

¹ Gunun ni é re' huin ni é re' tsínj xuru'ue. Gaco ni é re', ni gaguaj ni é re' xi'í sayun ga'na' guiran' ni é re' aj. ² Guchru si'yaj ni é re'. Ni xa xucu le si-gan' ni é re' nej. ³ Ni xa daquinj yo si-san'anj ni é re' huin oro nga plata. Ni hué daquinj yo daj gahuin 'ngo da'nga' digyán daj hua si-gaquin' ni é re'. Ni daj rún' xa daquinj yo si-san'anj ni é re', ni hué daj guiran' ni é re' sayun ngaa gaca á re', gui'yaj yan'an. Da' nata' xiráj dugüi' si'yaj ni é re' mánj. Ni hué daj 'yaj ni é re' yyaj ngaa ruhua guisij güi ganahuij xungüi nan. ⁴ Ni nan acaj Yan'anj cuenta sisj digya' yun'unj ni é re' nun naru'ue ni é re' rian ni tsínj ri xina ni é re' aj. Ni hua gunun Yan'anj sisj aco ni sij xi'í si nun naru'ue ni é re' du'ue ni sij. Ni nin' ruhua huin achij Yan'anj xata'. ⁵ Chruhua xungüi nan, ni hua nia' ruhua ni é re' nga daran' rasun sa' man rian ni é re'. Ni namij ni é re' daj rún' namij xucu ngaa síj güi dagahui' ni sij xucu namij daj xa ni sij. ⁶ Xi'í si digya' yun'unj ni é re' ni tsínj niqui daj, ni gahui' ni sij ngaa nitaj si da'ui ni sij gaquin', gui'yaj ni é re'. Ni sé si chran' ni sij ni é re' mánj.

Sed pacientes y orad

⁷ Xi'í daj gana'uij sa' ni é re' da güi ga'na' Señor huin ni é re' jnān

nga xica'ui. Ni'yaj ni é re' daj ana'uij 'ngo tsínj si guiri sij tan' ngaa gachij xina sij. Daj si ana'uij sa' sij si ga'ui' guman. Xi'í daj ni gahui sa' xina sij, ruhua sij. ⁸ Ni hué daj gue gana'uij ni é re' nej. Ni gahuin nica ruhua ni é re' nga si-chrej Señor xi'í si doj hua, ni ga'na' Señor. ⁹ Si ga'mi huí ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'ui. Ngaa ni si gahuin castigo ni é re', gui'yaj Señor mánj. Daj si doj hua, ni ga'na' Señor nagui'yaj yya sij nga né'. ¹⁰ Xacaj ni é re' cuenta daj gunucuj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná ngaa guiran' ni sij sayun xi'í si ga'mi ni sij si-xugüi Señor. Ni daj rún' gui'yaj ni sij, ni hué daj gui'yaj ni é re' nej. ¹¹ Ni ataj né' sisj hua nia' ruhua ni tsínj gunucuj sa' ni sayun. Ni hua gunun ni é re' daj gunucuj sa' tsínj gu'naj Job sayun guiran' sí'. Ni hua guini'i ni é re' daj gui'yaj sa' Señor nga sí' ngaa ganahuij sayun guiran' sí'. Daj si nahuin 'i ruhua Señor ni'yaj sij né'. Ni nani yaco ruhua sij ni'yaj sij né' nej.

¹² Hué dan ni nuguan' nan huin 'ngo nuguan' nico doj huin ni é re' jnān nga xica'ui. Ni si guta' nica yya ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Hua 'ngo tsínj ataj sisj ni'i xata'. Ni hua ango tsínj ataj sisj ni'i yo'ój. Ni hua ango tsínj ataj sisj hua 'ngo ni rasun ni'i. Sanj si gui'yaj ni é re' daj mánj. Maan si gataj ni é re' sisj ga'ue sisj si ga'ue. Ngaa ni si gahuin castigo ni é re', gui'yaj Yan'anj mánj.

¹³ Hua 'ngo dugüi' ni é re' tsínj ran' sayun scanij ni é re' ní'. Ngaa ni gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj anj. Hua 'ngo dugüi' ni é re' tsínj hua nia' ruhua scanij ni é re' ní'. Ngaa ni gara sij chra' rian Yan'anj anj. ¹⁴ Ni hua 'ngo dugüi' ni é re' tsínj a'nan' scanij ni é re' ní'. Ngaa ni gaquinj sij ni tsínj huin achij scanij ni tsínj nico' Yan'anj ga'na' ni sí' gachinj jni'yaj ni sí' rian Yan'anj xi'í sij. Ni guta' ni sí' doj guisiti rian tsínj a'nan' daj nga

si-xugüi Señor. ¹⁵ Nĭ sisi xuman yya ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, ngaa nĭ ganahuin tsĭnj a'nan' daj, guĭ'yaj Yan'anj. Nĭ naçhica tsĭnj daj, guĭ'yaj Señor. Nĭ sisi guĭ'yaj sij gaquin', nĭ guĭnicaj Señor niman nico xi'í gaquin' guĭ'yaj sij aj. ¹⁶ Xi'í daj nata' go'ngo né' gaquin' guĭ'yaj né' rian ni dugüi' né'. Nĭ gachĭnj jni'yaj go'ngo né' rian Yan'anj xi'í ni dugüi' né' sisi naçhuin sa' ni é re'. Nĭ ngaa achĭnj jni'yaj 'ngo tsĭnj hua nĭca niman rian Yan'anj, nĭ gunun yya Yan'anj si achĭnj jni'yaj sij. Nĭ guĭ'yaj Yan'anj daj rún' gachĭnj jni'yaj sij aj. ¹⁷ Nĭ daj rún' hua man'an né', nĭ hué daj hua tsĭnj gu'naj Elías gane sí' asij ná. Nĭ ngaa nĭn' ruhua gachĭnj jni'yaj sij rian Yan'anj sisi sĭ gaman', ngaa nĭ guisĭj hua'nij yo' danéj nun gaman' xánj sij, guĭ'yaj Yan'anj anj. ¹⁸ Nĭ ngaa gachĭnj jni'yaj ruhua' yún sij rian Yan'anj, ngaa nĭ gaman' ruhua' yún, guĭ'yaj Yan'anj. Ngaa nĭ guiri' ni tsĭnj xánj sij si xa ni sij aj.

¹⁹ Gunun ni é re' si ga'mĭ huin ni é re' jnān nga xica'uĭ. Sisi xaçaj 'ngo dugüi' ni é re' chrej sé huin chrej xanga', nĭ nañicaj ruhua' yún ruhua sij, guĭ'yaj ango dugüi' ni é re', ²⁰ ngaa nĭ guĭni'i ni é re' sisi un tsĭnj 'yaj sisi nañicaj ruhua sij xi'í si-gaquin' sij, nĭ naçaj sij tsĭnj gaçhuin castigo daj. Nĭ guiránj sij rian nico gaquin'.

PRIMERA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SAN PEDRO APÓSTOL

Salutación

¹ Huēj huin Pedro tsínj huin apóstol. Nj gune' Jesucristo man'anj sisi gan'anj ga'mi rian ni ngüi xi'í sij. Nj a'ni yanj carta nan huaj rian ni é re' huin ni é re' ni tsínj nico' Yan'anj gan'anj gane ango yu'uj. Nj gaxa'ni ni é re' estado Ponto nga estado Galacia nej, estado Capadocia nej, estado Asia nej, estado Bitinia nej. ² Nj Yan'anj huin chré'. Nj asij ná nacui Yan'anj ni é re'. Daj si hua ni'i Yan'anj sisi guinico' a ni é re' Yan'anj, guiyaj Espíritu Santo. Nj nagui'yaj sa' Espíritu Santo niman ni é re'. Nj huin ruhua Yan'anj sisi dagahuin ni é re' rian Jesucristo. Nj huin ruhua Yan'anj sisi na'nin' tun Jesucristo niman ni é re' huin tun gayanj si' ngaa gahui' sí' xi'í né'. Nj huin ruhua man'anj sisi guiyaj Yan'anj nico sinduj rian ni é re'. Nj 'ngo gahuin din'inj ruhua ni é re', guiyaj Yan'anj, ruhuaj aj.

Una esperanza viva

³ Ga'mi sa' né' rian Yan'anj huin chrej Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Xi'í si nin' ruhua nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya né', nj guiyaj Yan'anj si ga'nga naca ruhua' yún né'. Nj hué daj gahuin xi'í si ganá'nij Jesucristo scanij ni niman. Xi'í daj nj ana'uij né' sisi guiyaj sa' Yan'anj nga né'. ⁴ Ngaa nj nahuin ra'a ni é re' ni rasun nara sa' Yan'anj xata' huin ni rasun sj ga'ue guchru. Nj huin ni rasun sj ga'ue guitinj. Nj huin ni rasun sj ga'ue guchri. ⁵ Nj xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj, nj dugumi Yan'anj ni é re' nga si-fuerza sij. Nj dugumi Yan'anj ni é re' da güi nacaj nin' Yan'anj ni é re'. Daj si ni'i né'

si ganacaj Yan'anj né' güi ganahuij xungüi nan anj.

⁶ Xi'í nuguan' daj nj gahuin ni'ya ruhua á re' nunj si doj gue güi guiran' ni é re' ga'i rian sayun si ruhuaj. ⁷ Nj sayun daj digyán sisi xanga' xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Ngaa nj guiyó' cuenta daj 'yaj ni sij nga gaga' oro. Nj ga ni'ya oro daj nga xungüi nan. Nj 'náj ni sij oro daj rian yan'an xacaj ni sij cuenta sisi sj nagune. Nj sisi sj nagune, nj hué oro daj huin oro sa'. Nj hué daj 'yaj Yan'anj nga ni é re' ngaa ran' ni é re' sayun. Nj sisi xanga' xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj ngaa guisij guiran' ni é re' sayun, ngaa nj ga'mi sa' ni ngüi xi'í Yan'anj güi nancaj Jesucristo ga'na' sij. Nj guinun yan'anj ni ngüi Yan'anj güi daj nej aj.

⁸ Nj nunj si nun guini'i ni é re' rian Jesucristo, sanj 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' sij. Nj nunj si nun ni'i ni é re' rian sij yyaj, sanj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' sij. Nj ducu huin ni'ya ruhua ni é re'. Nj da' na'ue gaco' du'ua ni é re' nata' ni é re' nuguan' huin ni'ya ruhua ni é re' xi'í Jesucristo, 'yaj Yan'anj anj. ⁹ Nj xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj, nj ganacaj Yan'anj niman ni é re' aj.

¹⁰ Asij ná nj nin' ruhua digui'yun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í nuguan' gataj sisi ganacaj Yan'anj ni é re'. Daj si huin ruhua ni sij guini'i ni sij daj hua sinduj guiyaj Yan'anj nga ni ngüi. ¹¹ Nj hua ga'nij Cristo si-Espíritu man'an sij chruhua niman ni sij. Nj digyán sini Cristo rian ni sij daj guiran' si' sayun. Nj digyán Cristo daj gahuin 'ueé sí' ngaa ganahuij guiran' si' sayun daj. Ngaa nj nagui'yaj cu ni sij man'an ni sij daj hua tsínj ga'na'. Nj huin ruhua ni sij guini'i ni sij aman ga'na' tsínj daj. ¹² Sanj digyán Yan'anj rian ni sij sisi sé xi'í ni sij huin nuguan' ga'mi ni sij manj. Sanj nuguan' ga'mi ni sij huin güenda man'an né' yyaj. Nj

daj rún' hua nuguan' ga'mi ni sij asij ná, nì hué daj hua guę nuguan' nata' ango ni tsínj gunun ni é re' yyaj. Nì ga'mi ni sij nuguan' sa' daj rian ni é re', gui'yaj Espíritu Santo. Nì ga'nij Yan'anj Espíritu Santo rian ni sij. Nì da' ni ángel huin ruhua guini'i daj hua nuguan' sa' daj.

Llamamiento a una vida santa

¹³ Hué dan nì ga'nij niman ni é re' gui'yaj ni é re' daj rún' huin ruhua Yan'anj. Nì ga' cuidado ni é re' nga si-chrej man'an ni é re'. Nì 'ngo gana'uij ni é re' nga sinduj gui'yaj Yan'anj nga ni é re' ngaa nānicaj Jesucristo guini'i ni é re'. ¹⁴ Hué dan nì gahuin ni é re' tsínj dagahuin sa' rian Yan'anj. Nì sī gahuin quij ruhua ni é re' daj rún' gui'yaj ni é re' ngaa achin guini'i ni é re' chrej sa'. ¹⁵ Nì hua sa' nīn' ruhua Yan'anj. Nì gaquínj Yan'anj sisi guinicaj dugüi' ni é re' nga Yan'anj. Ngaa nì xi'í si hua sa' nīn' ruhua Yan'anj, nì da'ui ni é re' gahuin sa' ni é re' nga daran' si-chrej ni é re' aj. ¹⁶ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Gahuin sa' nīn' ruhua ni é re' xi'í si nīn' ruhua hua sa' man'anj." Daj gataj Yan'anj anj.

¹⁷ Nì sī xacaj Yan'anj cuenta daj huin achij gō'ngo né' ngaa nagui'yaj yya Yan'anj nga né' mánj. Nì xi'í si ataj ni é re' sisi Yan'anj huin chrej ni é re', ngaa nì guinun yan'anj ni é re' Yan'anj daran' güi nne ni é re' chruhua xungüi nan. Nì daj gui'yaj né' chruhua xungüi nan, nì hué daj nagui'yaj yya Yan'anj nga né' güi ganahuij xungüi nan. ¹⁸ Nì ganacaj Yan'anj ni é re' rian chrej gachéj xi ni é re' huin 'ngo chrej nitaj si ní'yanj. Nì ni'i sa' ni é re' sisi sé san'anj oro nga san'anj plata naru'ue Yan'anj xi'í si-gaquin' né'. Daj si guchru san'anj plata nga oro. ¹⁹ Sanī naru'ue Cristo si-tun man'an sij xi'í si-gaquin' né'. Nì du'ue nīn' ruhua si-tun man'an Cristo. Nì daj rún' gayanj si-tun xachij 'nij hua sa' xi'í si-gaquin' ni ngüi, nì hué daj gayanj si-tun

man'an Cristo nej. ²⁰ Nì asij achin gui'yaj Yan'anj xungüi, nì hua ni'i Yan'anj sisi hué daj guiran' Cristo xi'í né'. Sanī xi'í si 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re', nì ga'na' renga' Cristo, gui'yaj Yan'anj yyaj huin ni güi ruhua ganahuij xungüi nan. ²¹ Nì xi'í si gui'yaj Cristo, nì xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj anj. Nì Yan'anj gui'yaj sisi ganá'nij Cristo scanij ni nīman. Nì gahuin 'ueé Cristo, gui'yaj Yan'anj. Xi'í daj nì xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Nì ana'uij ni é re' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga ni é re'. ²² Hué dan nì gahuin sa' niman ni é re', gui'yaj Espíritu Santo. Daj si dagahuin ni é re' nuguan' xanga'. Nì gahuin sa' niman án re' sisi ga'ue gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Ngaa nì sī gataj ni é re' sisi 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' dugüi' ni é re' ngaa sé si xanga'. Sanī 'ngo gahuin 'i xanga' ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re' aj. ²³ Daj si ga'nga ruhua' yún ni é re'. Nì sé chrej ni é re' nga nni ni é re' gui'yaj si ga'nga ruhua' yún ni é re' mánj. Sanī si-nuguan' Yan'anj gui'yaj si nahuin nāca niman ni é re'. Nì sé nuguan' guchru huin si-nuguan' Yan'anj mánj. Sanī rún' hua 'ngo rasun hua nī'na' hua nuguan' daj. Nì ga' nīganj nīn' nuguan' daj nej. ²⁴ Xi'í daj nì gataj si-nuguan' Yan'anj: Rún' huin coj huin daran' né'. Nì daj rún' hua yaj, nì hué daj hua né'.

Nì daj rún' ga' nāco coj, nì gayu yaj chra' coj, nì da'nga' daj nahuij né' nej.

²⁵ Sanī nitaj aman ganahuij si-nuguan' Señor mánj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj.

Nì nuguan' nan huin nuguan' sa' ga'mi anin' únj rian ni é re'.

2

¹ Hué dan nì dūna ni é re' si ani quij ruhua ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re' aj. Nì sī digya' yun'unj ni é re'

ni dugüi' ni é re' mánj. Nì sî nachej ga'mi ni é re' mánj. Nì sî gahui xicoj ruhua ni é re' mánj. Nì sî ga'mi ni é re' nuguan' snan'anj xi'í ni dugüi' ni é re' mánj. ² Nì daj rún' 'yaj 'ngo lij diyaj ga'nga ngaa na'uij si-to nni gutsi, nì hué daj gahuin ruhua ni é re' digui'yun ni é re' si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' xanga'. Ngaa nì gahuin nucuj niman ni é re', gui'yaj nuguan' daj. Ngaa nì ducu gahui sa' ni é re', gui'yaj Yan'anj. ³ Daj si ni'i ni é re' sisi 'yaj sa' Señor nga né'.

La piedra viva

⁴ Ngaa nì gahuin nichrun' ni é re' rian Cristo. Nì daj rún' huin 'ngo yej xi hua nì'na' huin sij. Ani ruhua ni tsínj man chruhua xungüi nan sisi nitaj si ní'yanj yej daj, nì re'ej ni sij. Sanì ganacui Yan'anj yej daj. Daj si güenda Yan'anj, nì ní'yanj nìn' ruhua yej daj huin Cristo. ⁵ Nì daj rún' huin yej nì'na', hué daj huin ni é re' nej. Nì duna ni é re' sisi gahuin ni é re' 'ngo hue' yej huin ducua Yan'anj. Nì daj rún' dagahuin 'ngo xi'nin' chrej rian Yan'anj, nì hué daj gahuin sa' niman ni é re' dagahuin ni é re' rian Yan'anj nej. Nì daj rún' naga'ui' ni chrej xucu sa' rian Yan'anj, nì hué daj gui'yaj sa' ni é re' rian Yan'anj xi'í si nico' ni é re' Jesucristo. Ngaa nì garan' ruhua Yan'anj sisi 'yaj sa' ni é re'.

⁶ Xi'í daj nì gataj si-nuguan' Yan'anj:

Nì'yaj ni é re'.

Nì gunēj 'ngo yej xxi hua sa' nìn'.

Nì dugu'nunj sicúj hue' nne xuman' Sión.

Yej hua sa' daj ganacui man'anj.

Nì nìn' ruhua hua sa' yej daj.

Nì yej daj huin Cristo.

Tsínj xuman ruhua ni'yaj Cristo, nì sî gahuin na'aj sij mánj.

Hué daj gataj Yan'anj xi'í Cristo asij ná. ⁷ Hua sa' nìn' ruhua Cristo güenda ni é re' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj sij. Sanì güenda ni tsínj nitaj si xuman ruhua ni'yaj Cristo, nì

gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj:

Hué yej sa' guere'ej tsínj gui'yaj hue' gahuin yej sa' doj dugu'nunj sicúj hue', gui'yaj Yan'anj.

Gataj si-nuguan' Yan'anj.

⁸ Nì:

Nì natúj ni ngüi, 'yaj yej daj.

Nì naxiru' ni sij, 'yaj yej.

Gataj ango si-nuguan' Yan'anj.

Nì naxiru' ni sij, 'yaj yej daj xi'í si na'uej ruhua ni sij dagahuin ni sij si-nuguan' Yan'anj. Nì gani ruhua Yan'anj asij ná sisi hué daj guiran' ni ngüi daj aj.

El Pueblo de Dios

⁹ Sanì hué ni é re' huin ni ngüi nacui Yan'anj anj. Nì daj rún' huin 'ngo xi'nin' chrej huin achij nun rian Yan'anj huin ni é re' nej aj. Nì gui'yaj Yan'anj sisi huin ni é re' ni ngüi hua sa' niman mán 'ngo xuman'. Nì xi'í si huin ruhua Yan'anj sisi gan'anj nata' ni é re' daj 'yaj sa' Yan'anj rian ni ngüi, ngaa nì gaquínj Yan'anj ni é re'. Nì gahuin ni é re' rian rumi'. Nì nne ni é re' rian hua sa' xiguin yan'an, gui'yaj Yan'anj. ¹⁰ Asij sini nì nun nico' ni é re' 'ngo xuman'. Sanì yyaj nì nico' ni é re' xánj Yan'anj. Asij sini nì nun nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Sanì yyaj nì nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re' aj.

Vivid como siervos de Dios

¹¹ Nì 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Nì rún' huin tsínj 'na' ango xuman' huin né'. Daj si man né' xungüi nan. Sanì ango xungüi huin xánj né'. Nì achínj jni'yā rian ni é re' sisi sî ga'nij ni é re' chrej dagahuin ni é re' nuguan' xi'í si huin ruhua nnee cúj ni é re' mánj. Daj si unun' nuguan' xi'í daj nga niman né' aj. ¹² Nì gui'yaj sa' ni é re' scanij ni tsínj nun ni'i Yan'anj anj. Nì nunj si a'mi quij ni sij xi'í ni é re' yyaj, ataj ni sij sisi 'yaj quij ni é re', sanì güi ga'na' Señor, nì ga'mi sa' ni sij xi'í Yan'anj xi'í si guini'i ni sij sisi gui'yaj sa' ni é re'.

13 Xi'í si nico' ni é re' Señor, ni dagahuin ni é re' rian daran' ni tsínj nicaj sun scanij ni ngüi. Ni dagahuin a ni é re' rian rey xi'í si tsínj huin rian nin' huin sij. 14 Ni dagahuin a ni é re' rian ni tsínj huin gobernado. Daj si a'nij rey daj sisi gui'yaj ni sij castigo ni tsínj 'yaj quij, ni ga'mi sa' ni sij xi'í ni tsínj 'yaj sa'. 15 Daj si huin ruhua Yan'anj sisi gui'yaj sa' né'. Ngaa ni ga'ue gui'yaj né' sisi dínj gahuin du'ua ni tsínj ni'yun. Ni si ga'mi ni sij nuguan' nun ni'i ni sij mánj. 16 Rún' huin tsínj hua ní'nij rian, ni hué daj gui'yaj né' gache né' daran' chrej sa'. Sanj si ga'ue gataj né' sisi xi'í daj, ni ga'ue gui'yaj né' un gaquin' gahuin gui'yaj né', gataj né' mánj. Sanj gui'yaj né' daj rún' 'yaj ni tsínj 'yaj sun rian Yan'anj anj. 17 Ni ga ní'yanj ni é re' rian daran' ni ngüi. Ni gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni dagahuin sa' ni é re' rian Yan'anj. Ni guinun yan'anj ni é re' rian rey nej.

18 Dagahuin sa' ni é re' huin ni é re' ni tsínj 'yaj sun rian xuru'ue. Ni sé urin rian ni xuru'ue a'mi sa', ni xuru'ue 'yaj sa' dagahuin sa' ni é re' mánj. Sanj dagahuin sa' ni é re' rian ni xuru'ue a'mi huee rian ni é re' nej. 19 Ni sisi guiran' 'ngo tsínj daj sayun gui'yaj xuru'ue huee daj xi'í si nico' sij Yan'anj, ni sisi a'nin' ruhua sij nga sayun daj, ngaa ni dugu'naj 'yaj sij rian Yan'anj.

20 Sisi huin ni é re' castigo xi'í si da'ui ni é re' gaquin', ni nitaj nunj 'yaj sisi ga'nin' ruhua ni é re' mánj. Sanj sisi a'nin' ruhua ni é re' nga sayun 'yaj ni tsínj xi'i xi'í si gui'yaj sa' ni é re', ni acaj Yan'anj cuenta daj 'yaj sa' ni é re' aj. 21 Ni huin ruhua Yan'anj sisi hué daj gunucuj sa' né' guiran' né' sayun. Daj si guiran' man'an Cristo sayun xi'í né'. Ni daj rún' gui'yaj sij ngaa guiran' sij sayun, ni hué ducúanj daj digyán sij daj gunucuj né' nga sayun ran' né' aj. 22 Ni a 'ngo gaquin' nun gui'yaj Cristo mánj. Ni nitaj nuguan'

snan'anj ga'mi du'ua sij mánj. 23 Ni ngaa ga'mi quij ni sij rian Cristo, ni nun ga'mi quij sí' rian ni sij mánj. Ni ngaa guiran' Cristo sayun, ni nun ga'mi huee sij rian ni ngüi mánj. Sanj gataj sij daran' si-nuguan' sij rian Yan'anj. Daj si Yan'anj huin si nagui'yaj yya daran' nuguan', ruhua sij. 24 Hué man'an Cristo gata si-gaquin' né' ngaa gan'anj gahuin' sij rian rugutsi. Ni gahuin' sij xi'í né' sisi si gui'yaj né' gaquin' ga mánj. Sanj ga ni'na' né' gache né' 'ngo chrej nica. Daj si nahuin sa' niman ni é re' xi'í si guiran' xi'i Cristo.

25 Ni daj rún' ga ni'ya ni xachij ngaa nitaj tsínj dugumi, ni hué daj ga ni'ya ni é re' asij ná. Sanj yyaj ni nanicaj niman ni é re' ga'na' ni é re' rian tsínj dugumi ni é re' huin Cristo. Ni daj rún' huin 'ngo yucuj ngaa dugumi sa' sij dán sij, ni hué daj 'yaj Cristo dugumi sij niman ni é re'. Ni hué Cristo huin achij rian niman ni é re' nej.

3

Deberes conyugales

1 Hué ducúanj daj huin sisi dagahuin ni é re' rian nica ni é re' huin ni é re' ni yun'unj xana. Ngaa ni sisi nun xuman ruhua nica ni é re' ni'yaj ni sij Yan'anj, ni ga'ue nanicaj ruhua ni sij ngaa guini'i ni sij daj 'yaj sa' ni é re'. Ni hué daj gahuin ngaa nun ga'mi ni é re' ni a 'ngo nuguan' gunun ni sij mánj. 2 Daj si guini'i ni sij sisi 'yaj sa' ni é re'. Ni hua ní'yanj ni é re' rian ni sij nej. 3 Si gani ruhua ni é re' sisi nagui'yaj nia' nin' ni é re' ne' chrej xe' nnee cúj ni é re' mánj. Ni si gara nico ni é re' cúj nia' chra ni é re' sisi guini'i ni ngüi daj sa' hua ni é re' mánj. Ni si nagui'yaj sa' nin' ni é re' man'an án re' sisi ga sa' ni é re' nga gaga' oro nga atsij du'ue nin' ruhua mánj. 4 Sanj nagui'yaj sa' ni é re' chruhua niman ni é re'. Ni si guere' niman sa' ni é re' da mánj. Ni sisi gahuin sa' niman ni é re', ni ga'ue

ga'mi naj ni é re'. Ní ga'ue gahuin din'inj ruhua ni é re' nej. Ní'yanj nín' ruhua ni é re' rian Yan'anj ngaa hué daj hua sa' chruhua niman ni é re' aj. ⁵ Asij ná nì hué daj gui'yaj ni ngüi xana hua sa' niman. Ní ana'uij unj sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga unj. Ní dagahuin unj rian nica unj nej. ⁶ Ní hué daj dagahuin yun'unj gu'naj Sara si gataj nica unj Abraham. Ní gataj unj sisi Señor huin sij. Ní sisi gui'yaj sa' ni é re', nì sî guxu'ui' ni é re', ngaa nì huin ni é re' da'nì xana unj.

⁷ Ní hué ducúanj daj hua nian sisi gane sa' tsínj sno'o nga nica ni é re'. Ní xacaj ni é re' cuenta si achin rian nica ni é re' nej. Daj si nitaj si nucuj ni yun'unj xana daj rún' nucuj ni é re'. Xi'í daj gui'yaj 'ueé ni é re' nga ni yun'unj xana. Ní uyan gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni yun'unj xana nga ni é re' sisi gane niganj daran' nica ni é re'. Xi'í daj nì gui'yaj sa' ni é re' nga nica ni é re'. Ngaa nì sî chran' yun'unj 'ngo nuguan' ngaa achínj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj mánj.

Una buena conciencia

⁸ Hué dan nì uyan ga ruhua ni é re' nga dugüi' ni é re'. Ní nani yaco ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' dugüi' ni é re'. Ní gahuin 'i ruhua ni é re' nga ni dugüi' ni é re' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ní chracuj ni é re' ni ngüi ran' sayun. Ní sî gui'yaj ni é re' si huin achij ni é re' mánj. ⁹ Ní sî chran' yun'un' ni ngüi 'yaj xi'í nga mun'un' daj rún' chran' yun'unj ni sij yun'. Ní sî ga'mi quij ni é re' rian ango ni sij daj rún' a'mi quij ni sij rian ni é re' mánj. Sanj ga'mi sa' ni é re' rian ni sij. Daj si gaquinj Yan'anj ni é re' sisi hué daj gui'yaj á re'. Ngaa nì ga'ue nahuin ra'a ni é re' sinduj gui'yaj Yan'anj rian ni é re' aj. ¹⁰ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: Yun' huin ruhua gane 'ueé xungüi nan, nì gahuin nia' ró' ni güi ga'na'.

Sanj ga cuidadú' sisi sî ga'mi quí' nuguan' nne.

Ní hué daj ga cuidado né' sisi sî ga'mi du'ua né' nuguan' snan'anj mánj.

¹¹ Duna anéj né' nuguan' quij aj.

Ní gui'yaj sa' né'.

Nano' né' si gane din'inj né' nga ni dugüi' né'.

Ní dugu'nun' né' sisi hué daj gui'yaj né' ya'yoj.

¹² Daj si ni'yaj Señor daj ran' ni tsínj 'yaj nica.

Ní unun Yan'anj si achínj jni'yaj ni sij rian sí'.

Sanj unun' Yan'anj nga ni tsínj 'yaj gaquin'.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj.

¹³ Ní un tsínj ga'ue chran' yun'unj ni é re' sisi niganj huin ruhua ni é re' gui'yaj sa' ni é re' únj. ¹⁴ Ní sisi guiran' ni é re' sayun xi'í si xacaj ni é re' chrej nica achéj ni é re', sanj hua 'ueé rian ni é re'. Xi'í daj nì sî guxu'ui' ni é re' rian ni ngüi mánj. Ní sî guiriun ruhua ni é re' ngaa chran' yun'unj ni sij ni é re' mánj.

¹⁵ Guinun yan'anj niman ni é re' Cristo sisi huin sij Señor. Ní niganj ga chrún ruhua ni é re' ga'mi ni é re' rian ni tsínj huin ruhua guini'i ni nuguan' sa' ana'uij ni é re'. Sanj ga'mi naj ni é re' rian ni sij. Ní ga ní'yanj ni é re' nej. ¹⁶ Ní ga cuidado ni é re' sisi sî gui'yaj ni é re' gaquin' mánj. Ngaa nì ngaa ga'mi quij ni sij xi'í chrej sa' chéj ni é re' nga Cristo, nì guiri' ni sij si-na'aj xi'í nuguan' quij ga'mi ni sij aj. ¹⁷ Sisi ga'uej ruhua Yan'anj sisi guiran' né' sayun, nì sa' huin si guiran' né' sayun xi'í si 'yaj sa' né'. Sanj nun hua sa' si guiran' né' sayun xi'í si gui'yaj quij né' mánj.

¹⁸ Daj si urin yun guiran' Cristo sayun gahui' sij xi'í si-gaquin' né'. Gahui' Cristo huin sij tsínj hua nica niman. Gahui' sij xi'í ni tsínj nitaj si hua nica niman huin né'. Ní hué daj gui'yaj sij sisi ga'ue guisij né' rian Yan'anj. Gahui' nneé cúj sij.

Sanj ganá'nij sij, n̄i hua n̄i'na' sij nga niman sij aj. ¹⁹ N̄i gan'anj ga'mi si-n̄ane sij rian niman ni tsínj hua gahui' n̄un ducuaga' r̄umi'. ²⁰ Huin ni sij tsínj nun dagahuin si-n̄uguan' Yan'anj asij ná ngaa gane tsínj gu'naj Noé. N̄i ngaa daj n̄i ga'nin' ruhua Yan'anj ni'ya ni sij da' güi gui'yaj xugüi Noé riõ xachij achéj rian nnee yan'anj. N̄i ganani t̄un̄j guë ran' ni dugüi' sij chruhua riõ daj, gui'yaj nnee. ²¹ N̄i hué nnee daj huin 'ngo da'nga' digyán daj gahuin ngaa ata' nnee né'. Xi'í si jnaruhui Yan'anj niman né' ngaa ata' nnee né', n̄i nacaj Yan'anj né'. (Sé güenda si naruhui nnee cúj né' huin ngaa ata' nnee né' mánj. Sanj xi'í si huin ruhua né' gahuin sa' niman né', n̄i ata' nnee né'.) Hué dan n̄i nacaj Yan'anj né' xi'í si ganá'nij Jesucristo scanij ni niman. ²² Ngaa n̄i gahui Jesucristo nan' sij xata' nne sij n̄e' chrej ra'a sa' Yan'anj. N̄i huin achij sij rian ni ángel nga rian ango ni si nicaj sun nej, rian ni si nucuj mán xata' nej.

4

Buenos administradores de la gracia de Dios

¹ Ngaa n̄i xi'í si guiran' Cristo sayun nga nnee cúj sij, n̄i hué daj gara xina ni é re' guiran' ni é re' sayun nej. Daj si tsínj guiran' sayun nga nnee cúj sij, n̄i gahuin n̄ini sij rian gaquin'. ² Ngaa n̄i ni güi guna rian né' chruhua xungüi nan, n̄i si gui'yaj né' si huin ruhua nnee cúj né', gui'yaj né' mánj. Sanj nahuij ruhua né' gui'yaj né' si aran' ruhua Yan'anj anj. ³ Guisíj ni yo' ngaa gui'yaj ni é re' ni rasun quij daj rún' aran' ruhua ni ngüi 'na' anéj chrej. Daj si gachéj ni é re' gui'yaj quij ni é re'. N̄i gui'yaj ni é re' si gahuin quij ruhua ni é re'. N̄i guixini ni é re'. N̄i gui'yaj quij ni é re' ngaa gui'yaj ni é re' gui'yanj. N̄i go'o n̄in' ruhua ni é re'. N̄i gui'yaj quij ni é re' ngaa guinico' ni é re' yan'anj

gui'yaj ra'a ni sij. ⁴ Yyaj n̄i nun ri' ruhua ni tsínj 'yaj quij daj xi'í si nun 'yaj quij guë ni é re' nga ni sij. N̄i a'mi quij ni sij xi'í ni é re'. ⁵ Sanj hua n̄ian si naga'ui' ni sij cuenta rian Yan'anj xi'í si gui'yaj quij ni sij. Daj si hua niquin' chr̄un Yan'anj nagui'yaj yya nga ni ngüi hua n̄i'na' nga ni ngüi gahui'. ⁶ Xi'í daj n̄i gui'yaj Yan'anj sisi gunun ni ngüi hua gahui' nuguan' sa'. Ngaa n̄i daj rún' nagui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi hua nnee cúj, n̄i hué daj nagui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi gahui' nej. N̄i gane n̄iganj niman ni sij daj rún' nne n̄iganj man'an Yan'anj anj.

⁷ N̄i hua ruhua ganahuij xungüi nan. Xi'í daj n̄i ga achij ruhua á re' aj. N̄i dugumi ni é re' si-chrej ni é re'. N̄i gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj nej. ⁸ N̄i ango nuguan' nico doj huin sisi n̄in' ruhua gahuin 'i ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Daj si ngaa 'i ró' ni'í' dugüi', n̄i naránj né' rian nico gaquin'. ⁹ N̄i ngaa huaj ni dugüi' ni é re' chrej, n̄i gaquinj ni é re' si gatu ni sij ducua' ni é re'. N̄i si ga'mi huí ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re' ngaa 'na' ni sij rian án re'. ¹⁰ Hua n̄ini sun riqui Yan'anj rian go'ngo né' gui'yaj sun né' rian ni dugüi' né'. Ngaa n̄i daj rún' riqui Yan'anj sun rian né', n̄i hué daj gui'yaj sun né' rian ni dugüi' né'. Daj si xi'í si gui'yaj Yan'anj sinduj rian né', n̄i hua n̄ian si gui'yaj sa' né' nga sun riqui Yan'anj rian né'. ¹¹ N̄i sisi ga'mi 'ngo dugüi' ni é re' rian ni ngüi, n̄i gani ruhua sij sisi a'mi sij si-n̄uguan' man'an Yan'anj. N̄i sisi hua 'ngo dugüi' ni é re' 'yaj sun rian ni é re', ngaa n̄i gui'yaj sun sij nga fuerza ga'ui' Yan'anj rian sij. Ngaa n̄i ga'ue ga'mi sa' ni ngüi rian Yan'anj xi'í daran' si 'yaj sa' ni é re' huin ni é re' ni ngüi nico' Jesucristo. N̄i hua n̄ian si ga'mi sa' n̄iganj n̄in' né' rian Yan'anj. Daj si hué Yan'anj nicaj sun rian daran'anj. Amén.

Padeciendo como cristianos

¹² Nĩ 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Nĩ sị gan'anj ruhua ni é re' xi'í sayun ga'na' rian ni é re' mánj. Daj si xi'í sayun daj, nĩ ga'ue x̄acaj á re' cuenta sisị yya 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Nĩ sị gani ruhua ni é re' sisị urin ni é re' huin tsínj ran' sayun mánj. ¹³ Sanị gahuin niā' ruhua ni é re' xi'í si ran' nũguan'an ni é re' sayun ngā Cristo. Ngaa nĩ nĩn' ruhua gahuin niā' ruhua ni é re' ngaa ga'na' renga' Cristo. Nĩ guini'i ni ngüi sisị hua 'ueé sij. ¹⁴ Hua 'ueé rian ni é re' sisị a'mi quij ni ngüi xi'í si nicaj dugüi' ni é re' ngā Cristo. Daj si nne Espiritu Santo ngā ni é re'. Nĩ hua 'ueé rian Espiritu Santo. Xanga' nĩ a'mi quij ni ngüi daj xi'í Cristo. Sanị a'mi sa' ni é re' xi'í sij.

¹⁵ Sanị nun hua sa' si guiran' ni é re' sayun xi'í si dagahui' ni é re' niman, asị guiyaj tũ ni é re', asị guiyaj xi'i ni é re', asị diguij ni é re' si-nũguan' ango ni sij mánj. Nun hua sa' si guiyaj ni é re' ni gaquin' da mánj. ¹⁶ Sanị sisị guiran' ni é re' sayun xi'í si nicaj dugüi' ni é re' ngā Cristo, nĩ sị gahuin na'aj ni é re' mánj. Sanị ga'mi sa' ni é re' rian Yan'anj xi'í si hué daj ran' ni é re' sayun. ¹⁷ Guisịj güi gaxi'i Yan'anj nagui'yaj yya si-gaquin' ni ngüi nico' Yan'anj. Nĩ xi'í daj ran' né' sayun. Nĩ sisị gaxi'i sini Yan'anj nagui'yaj yya ngā né', ngaa nĩ un sin guiyaj Yan'anj ngā ni ngüi nun dagahuin si-nũguan' Yan'anj ruhua á re' únj. Xanga' nĩ guiran' nico doj ni sij sayun, guiyaj Yan'anj. ¹⁸ Daj si gataj si-nũguan' Yan'anj:

Sisị 'i huaj ganani ni tsínj hua nica niman, nĩ huaj guiran' nico doj sayun ni tsínj quij hua ngā ni tsínj 'yaj gaquin'.

Daj gataj si-nũguan' Yan'anj.

¹⁹ Hué dan nĩ ni tsínj ran' sayun daj rún' aran' ruhua Yan'anj, nĩ hua nian si guiyaj sa' ni sij. Nĩ ga'ue guxuman ruhua ni sij sisị Yan'anj dugumi sa' niman ni sij. Daj si

Yan'anj guiyaj ni sij. Nĩ hua nica ruhua Yan'anj ngā né'.

5

Apacentad la grey de Dios

¹ Nĩ ango nuguan' huin 'ngo nuguan' 'yaj fuerzāj rian ni é re' huin ni é re' ni tsínj huin achij scanij ni ngüi nico' Jesucristo. Daj si hué daj huin achī ngā ni é re'. Nĩ huēj huin tsínj guini'i daj guiran' Cristo sayun. Nĩ guinicaj dugüi'ij ngā Cristo ngaa ga'na' ruhua' yún sij. Nĩ guini'i xanga' ni ngüi sisị hua 'ueé sij. ² Nĩ daj rún' dugumi sa' yucuj dán si xucu, nĩ hué daj dugumi sa' ni é re' ni ngüi nico' Yan'anj man scanij ni é re'. Sanị sé da' fuerza dugumi ni é re' mánj. Sanị dugumi ni é re' xi'í si hué daj aran' ruhua ni é re' dagahuin ni é re' rian Yan'anj. Nĩ sị gahuin ruhua ni é re' guiyaj gana ni é re' xi'í sun 'yaj sun ni é re' mánj. ³ Nĩ sị guiyaj ni é re' sisị huin ni é re' tsínj huin achij ga'nin' ni é re' rian ni ngüi nico' Yan'anj mánj. Sanị dugun'ni' ni é re' sisị guiyaj 'ueé ni é re' scanij ni sij. Ngaa nĩ guini'i ni sij daj guiyaj ni é re'. Nĩ x̄acaj ni sij cuenta daj guiyaj man'an ni sij nej. ⁴ Ngaa nĩ ngaa gurugüi' Cristo tsínj huin achij nĩn' tsínj dugumi né', nĩ nahuin ra'a né' 'ngo gachrin corona sa' gunun chra' né'. Nĩ ga' sa' né' gane niganj né', guiyaj Cristo.

⁵ Nĩ tsínj hua lij, nĩ dagahuin ni é re' si ataj ni tsínj huin achij. Nĩ dagahuin daran' ni é re' si ataj go'ngo ni dugüi' ni é re'. Nĩ sị gani ruhua ni é re' sisị huin achij ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Daj si gataj si-nũguan' Yan'anj:

Unun' Yan'anj ngā ni tsínj ani ruhua sisị huin achij ni sij.

Sanị guiyaj Yan'anj sinduj rian ni tsínj ga'ue guinico' da rucu.

Daj gataj nuguan' daj.

⁶ Xi'í daj nĩ nagui'yaj lij ni é re' man'an ni é re' rian Yan'anj nucuj. Hué dan nĩ ngaa garan' ruhua

Yan'anj, n̄i gahuin achij ni é re', guí'yaj Yan'anj anj. ⁷ Sisi hua 'ngo nuguan' chran' yun'unj ni é re', n̄i ga'ue gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'í nuguan' daj. Ngaa n̄i si nani ruhua ni é re' ga' mánj. Daj si dugumi sa' Yan'anj ni é re' aj.

⁸ N̄i dugumi sa' ni é re' man'an ni é re'. N̄i guñi'yaj sa' ni é re'. Daj si daj rún' aguáj sigue'ej ngaa nano' xuj si xa' xuj, n̄i hué daj 'yaj sichre unun' sij nga' ni é re'. ⁹ Si guxuman ruhua ni é re' n̄i'yaj ni é re' si-nuguan' sichre mánj. Sanj guxuman xanga' ruhua ni é re' n̄i'yaj ni é re' si-nuguan' Yan'anj anj. N̄i xacaj ni é re' cuenta sisi n̄in' gachra' chruhua xungüi nan, n̄i uyan ran' ni dugüi' ni é re' sayun huin ni sij ni tsínj nico' Yan'anj. ¹⁰ N̄i daran' sinduj 'na' rian Yan'anj. N̄i hué Yan'anj gaquínj ni é re' sisi guñicaj dugüi' n̄iganj ni é re' nga' Jesucristo. N̄i ngaa guisij doj güi guiran' ni é re' sayun, n̄i nagui'yaj sa' Yan'anj niman ni é re'. N̄i gahuin n̄ica ruhua ni é re', guí'yaj Yan'anj. N̄i gahuin yya ruhua ni é re' nga' si-chrej Yan'anj nej. ¹¹ N̄i ga'mi sa' n̄iganj né' rian Yan'anj. N̄i ga'mi né' sisi nicaj Yan'anj sun rian daran'anj. Amén.

Salutaciones finales

¹² Silvano huin tsínj nne nan ngāj. N̄i arun sij doj du'ua yanj nan a'n̄i huaj rian ni é re'. N̄i ani ruhuāj sisi huin sij 'ngo tsínj dagahuin sa' rian Yan'anj. N̄i riquij 'ngo chrej rian ni é re' sisi nuguan' nan huin 'ngo nuguan' xanga' huin nuguan' guí'yaj Yan'anj sinduj rian né'. N̄i gahuin n̄ica ruhua ni é re' nga' nuguan' daj. ¹³ N̄i tsínj nico' Yan'anj man' xuman' Babilonia, n̄i a'n̄ij ni sij 'ngo nuguan' huaj rian ni é re'. N̄i uyan ganacui Yan'anj ni sij nga' ni é re'. N̄i daj rún' huin 'ngo da'n̄i huin Marco riānj. N̄i hué daj a'n̄ij sij 'ngo nuguan' huaj rian ni é re' nej. ¹⁴ N̄i ngaa ga'nij ni é re' 'ngo nuguan' huaj rian ni dugüi' ni é re', n̄i garun du'ua go'ngo ni é re' ni dugüi' ni é re' xi'í si 'i ruhua

ni dugüi' ni é re'. N̄i gahuin din'inj ruhua daran' ni é re' huin ni é re' ni ngüi nicaj dugüi' nga' Jesucristo, ruhuāj aj. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SAN PEDRO APÓSTOL

Salutación

¹ Huēj huin Simón Pedro tsínj 'yaj sun rian Jesucristo. Nì huñj apóstol, tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nì arünj yanj carta nan a'nī huaj rian ni é re'. Nì hua guisij nuguan' sa' rian ni é re'. Nì guxuman ruhua ni é re' nga ni únj ni'yaj ni é re' Yan'anj, gui'yaj Jesucristo. Daj si 'yaj nica Jesucristo huin sí' Yan'anj nico' né'. Nì tsínj nacaj né' huin sij nej.

² Nì huin ruhuāj sisi guini'i ni é re' daj hua Yan'anj nga Jesucristo huin sí' Señor nicaj sun rian né'. Ngaa nì ga'ue guiri' ni é re' nico sinduj, gui'yaj nungüej sij. Nì gahuin din'inj ruhua ni é re' nej.

Partícipes de la naturaleza divina

³ Ga'ue gui'yaj Yan'anj daran'anj. Nì riqui Yan'anj daran' si ní'yanj né' sisi gache sa' né' si-chrej Yan'anj. Nì hué daj huin xi'í si ni'i né' Cristo huin tsínj gaquínj né' ga'na' né' rian sij. Nì hué daj 'yaj sij xi'í si hua sa' nín' ruhua sij. Nì hua sa' nín' ruhua si 'yaj sij nej. ⁴ Nì xi'í si hua sa' nín' ruhua sij, nì riqui sij ga'i nuguan' sa' huin nuguan' hua gui'yaj yya sij nga né'. Nì hua sa' nín' ruhua ni nuguan' daj. Nì ní'yanj nico ni nuguan' daj nej. Nì xi'í nuguan' sa' daj, nì ga'ue niguísij ni é re' gahuin sa' ni é re' daj rún' hua sa' man'an Yan'anj. Nì ga'ue gahuin nini ni é re' rian ni nuguan' quij man niman ni ngüi man chruhua xungüi nan.

⁵ Xi'í daj nì gui'yaj fuerza ni é re' sisi gache ni é re' 'ngo chrej sa' xi'í si guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Nì ngaa chéj ni é re' chrej sa', nì gahuin ni é re' tsínj guini'i sa' si-nuguan' Yan'anj

anj. ⁶ Nì ngaa guini'i sa' ni é re' si-nuguan' Yan'anj, ngaa nì dugumi sa' ni é re' man'an ni é re'. Nì ngaa guisij dugumi ni é re' man'an ni é re', nì ga'nin' ruhua ni é re' nga ni sayun ran' ni é re'. Nì ngaa guisij ga'nin' ruhua ni é re' nga ni sayun ran' ni é re', ngaa nì guinico' xanga' ni é re' Yan'anj anj. ⁷ Nì ngaa guisij guinico' xanga' ni é re' Yan'anj, ngaa nì gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni ngüi nico' Yan'anj. Nì ngaa guisij gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni ngüi nico' Yan'anj, ngaa nì gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni ngüi.

⁸ Hué dan nì sisi nari' ni é re' gui'yaj á re' ni rasun nan ya'yoj, nì sisi gahuin nico ni nuguan' sa' nan chruhua niman ni é re', ngaa nì si gahuin ni é re' tsínj nun ni'i gui'yaj sun rian Yan'anj mánj. Sanj guini'i sa' ni é re' man'an Señor Jesucristo. ⁹ Sanj tsínj achin nari' gui'yaj sa' ni rasun sa' nan, nì daj rún' huin 'ngo tsínj duri huin sij. Nì nun xiguin sa' ni'yaj sij mánj. Nì guini'yun ruhua sij sisi jnaruhui Yan'anj gaquin' gui'yaj sij güi gachin.

¹⁰ Nì gaquínj Yan'anj ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Nì nacui Yan'anj ni é re' nej. Xi'í daj nì dugu'nun' ni é re' dagahuin ni é re' rian Yan'anj. Ngaa nì guini'i yya ni é re' sisi hué daj huin. Nì sisi hué daj dagahuin ni é re', nì nitaj aman nanicaj ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj mánj. ¹¹ Hué ducuanj daj huin sisi ga'ni Yan'anj gatu ni é re' rian nicaj sun Señor Jesucristo niganj nín'. Nì Jesucristo huin tsínj ganacaj né'. Nì gahuin nia' ruhua Yan'anj gatu ni é re' xata' aj.

¹² Xi'í daj nì gui'yā sisi daran' güi ganun ruhua ni é re' ni nuguan' nan nunj si hua ni'i ni é re', nì gahuin nica xanga' ruhua ni é re' nga ni nuguan' xanga' gahuin chrūn a ni é re' aj. ¹³ Nì ani ruhuāj sisi hua guē nnēj chruhua xungüi nan,

nĭ hua nĭan si digyānj rian án re' daj gānanun ruhua á re' ni nuguan' gahuin chrūn ni é re'. ¹⁴ Nĭ ni'ĭnj sisi gahuin nĭchrūn' gūi gahuĭj sisi hué daj digyán Jesucristo riānj huin sij Señor nicaj sun rian né'. ¹⁵ Ngaa nĭ 'ngo guĭ'yaj fuerzāj sisi ngaa gahuĭj, nĭ gānanun ruhua ni é re' ni nuguan' nan anj.

Testigos presenciales de la gloria de Cristo

¹⁶ Nĭ ngaa digyán únj rian ni é re' daj gāhuin ngaa ga'na' ruhua' yún Señor Jesucristo, nĭ daj nucuj sij, nĭ sé cuentu yun nani ni ngūi huin nuguan' digyán únj rian án re' mánj. Guini'i rian man'an únj sisi tsínj sa' huin sij aj. ¹⁷ Nĭ guini'i únj ngaa nahuin 'ueé Jesús guĭ'yaj chré' huin Yan'anĭ. Daj si ga'ui' Yan'anĭ sisi nĭn' ruhua gahuin achij Jesús. Nĭ ga'mi Yan'anĭ xata' xi'í Jesús: "Hué nan huin da'nĭ 'i ruhuāj. Nĭ huin niā' ruhuāj ni'yā sij." Daj gataj Yan'anĭ nne xata'. Nĭ hua 'ueé nĭn' ruhua xata'. ¹⁸ Nĭ hué man'an únj gunun si ga'mi Yan'anĭ xata' ngaa guimán únj ngā Señor quij gue' daj. ¹⁹ Nĭ xi'í si guini'i únj daj gahuin 'ueé Jesús, guĭ'yaj Yan'anĭ, nĭ gahuin yya ruhua únj doj xi'í nuguan' garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ asij ná. Nĭ dugu'naj guĭ'yaj ni é re' sisi xacaj ni é re' cuenta xi'í nuguan' ga'mi ni sij. Nĭ daj rún' huin 'ngo yan'an xiguĭn rian hua rumi', nĭ hué daj 'yaj ni nuguan' garun ni tsínj daj. Nĭ daj rún' huin ngaa renga', nĭ hué daj gahuin ngaa ga'na' ruhua' yún Jesucristo. Nĭ daj rún' huin stanga' sĭj ngaa ruhua guixiguin, ataj né', nĭ hué daj guixiguin chruhua niman né' ngaa ga'na' ruhua' yún Jesucristo guĭni'i né'. ²⁰ Nĭ hua nĭan sisi guĭni'i sini ni é re' sisi ngaa garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ guimán asij ná, nĭ nun garun ni sij güenda man'an ni sij mánj. Sanĭ garun ni sij rian yanĭ daj rún' digyán Yan'anĭ rian ni sij. ²¹ Daj si nĭ a 'ngo tsínj nun guĭ'yaj

si ga'na' si-nuguan' Yan'anĭ chruhua xungüi nan gunun né'. Sanĭ ga'mi ni tsínj sa' daj si-nuguan' Yan'anĭ daj rún' digyán Espĭritu Santo rian ni sij.

2

Falsos profetas y falsos maestros

¹ Sanĭ asij ná nĭ guimán ni tsínj ga'mi nuguan' nne scanĭj ni ngūi. Nĭ digya' yun'unĭj ni sij sisi a'mi ni sij si-nuguan' Yan'anĭ. Nĭ hué daj ga'na' tsínj digyán nuguan' nne scanĭj ni é re' nej. Nĭ digyán huĭ ni sij ango chrej digya' yun'unĭj. Nĭ guere' niman ni tsínj guĭda'a chrej digya' yun'unĭj daj. Nĭ na'uej ruhua ni sij sisi Jesús huin Señor nicaj sun rian né'. Nĭ hué Jesús huin tsínj gahui' xi'í si-gaquin' ni sij. Xi'í daj nĭ rá'yanĭ gahuin ni sij castigo, guĭ'yaj Yan'anĭ. ² Sanĭ guĭnico' nico ni ngūi chrej xi'i digyán ni sij. Nĭ xi'í si guĭ'yaj ni tsínj xacaj chrej xi'i daj, nĭ ga'mi quij ango ni ngūi xi'í chrej xanga' 'na' rian Yan'anĭ anĭ. ³ Nĭ gāhuin ruhua ni tsínj digya' yun'unĭj daj guĭri' ni sij san'anĭ. Xi'í daj nĭ nano' ni sij nuguan' digya' yun'unĭj ga'mi ni sij rian ni é re'. Sanĭ asij ná gataj Yan'anĭ sisi gāhuin ni sij castigo. Nĭ hua gahuin nĭchrūn' si gāhuin ni sij castigo, guĭ'yaj Yan'anĭ anĭ.

⁴ Nĭ nitaj si guinicaj Yan'anĭ 'ngo niman nico rian ni ángel guĭ'yaj gaquin' asij ná. Sanĭ ga'nĭj Yan'anĭ ni ángel daj rian yan'an sisi gūna ni ángel daj ducuaga' rian hua rumi'. Nĭ hué yu'uj daj guĭman ni ángel da guĭsĭj gūi nagui'yaj yya Yan'anĭ ni gaquin'. ⁵ Nĭ nun guĭnicaj Yan'anĭ niman nico rian ni tsínj guimán asij ná. Sanĭ ga'nĭj Yan'anĭ 'ngo guman xxi ga'na' rian ni tsínj guĭ'yaj quij. Nĭ gahui' ni sij guĭ'yaj guman daj. Sanĭ urin Noé ngā ango chĭj dugūi' sij ganacaj Yan'anĭ. Nĭ hué Noé huin tsínj ga'mi rian ni tsínj quij daj sisi guĭ'yaj nĭca ni sij aj. ⁶ Nĭ hué daj guĭ'yaj Yan'anĭ castigo ni

tsínj guimán nungüej xuman' gu'naj Sodoma nga Gomorra asij ná. Nì garij yan'an Yan'anj nungüej xuman' daj. Nì da yaj gahuin nungüej xuman' daj, gui'yaj Yan'anj. Nì gahuin 'ngo da'nga' digyán Yan'anj sisì daj rún' guiran' nungüej xuman' daj, nì hué daj guiran' ni ngüi nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj anj. ⁷ Sanj guiri nini Yan'anj tsínj gu'naj Lot scanij ni tsínj quij daj. Daj si Lot huin tsínj gui'yaj nica. Nì nun garan' ruhua sij guini'i sij chrej quij gachéj ni tsínj quij daj. ⁸ (Nì Lot huin tsínj gui'yaj nica. Nì gane sij scanij ni tsínj gui'yaj quij. Nì ya'yoj guini'i sij si xi'i gui'yaj ni sí'. Nì gunun sij nuguan' quij ga'mi ni sí'. Nì guere' ruhua sij nga ni nuguan' quij daj.)

⁹ Nì ni'i sa' Señor nacaj sij ni tsínj nico' man'an sij ngaa ran' ni sij sayun. Nì gari Señor ducuağa' ni tsínj gui'yaj quij gahuin ni sij castigo da güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni sí'. ¹⁰ Nì nin' ruhua gahuin castigo ni tsínj 'yaj si huin quij ruhua ni sij nga nnee cúj ni sij, gui'yaj Yan'anj. Nì 'yaj ducu ni sij nga nuguan' a'nin' Señor sun rian ni sij. Nì huin ni sij ni tsínj ga niqui hua. Nì 'yaj ni sij si aran' ruhua man'an ni sij. Nì nitaj si xu'ui' ni sij ga'mi quij ni sij rian ni si nicaj sun mán xata' mánj. ¹¹ Nì nunj si nucuağ ni ángel daj nga ni si daj, sanj nun ga'mi gaquin' ni ángel rian Yan'anj xi'í ni si mánj.

¹² Nì rún' huin xucu nitaj sta'nga' nun huin ni sij. Nì a'mi quij ni sij xi'í nuguan' nunun ni sij. Nì daj rún' ran' ni xucu a'nga mán riqui quij ngaa da'a ni sij dagahui' ni sij, nì hué daj gahuin nga ni tsínj 'yaj quij daj. Nì gahui' ni sij xi'í ni rasun quij gui'yaj ni sij. ¹³ Nì daj rún' gui'yaj quij ni sij rian ni ngüi, nì hué daj naru'ue Yan'anj castigo rian ni sij. Nì huin niq' ruhua ni dugüi' ni sij ngaa achéj ni sij ya'yoj 'yaj ni sij ni rasun xi'i. Nì huin 'ngo si-na'aj si 'yaj ni sij. Nì huin ni sij ni tsínj ga

niqui hua. Nì hué daj 'yaj quij ni sij ngaa xa nuguan'an ni sij nga ni é re'. ¹⁴ Nì 'yaj rian ni sij gaquin' ngaa nì'yaj ni sij rian nica dugüi' ni sij. Nì na'ue ga'nin' ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni yun'unj xana. Nì digya' yun'unj ni sij ni tsínj achin gahuin nica ruhua nga si-chrej Yan'anj. Nì nahuij ruhua ni sij guiri' ni sij si-san'anj dugüi' ni sij. Nì huin ni sij ni tsínj ga niqui gan'anj rian yan'an.

¹⁵ Ga ni'ya ni sij si duna ni sij chrej nica. Nì xacaj ni sij si-chrej tsínj gu'naj Balaam da'nij Beor. Nì gui'yaj Balaam gaquin' xi'í si gahuin ruhua sij ni'yaj sij san'anj. ¹⁶ Sanj gui'yaj Yan'anj sisì ga'mi 'ngo urruj daj rún' a'mi 'ngo tsínj. Nì chran' urruj daj Balaam. Nì nun ga'uej ruhua xuj gan'anj xuj chrej quij huaj Balaam mánj.

¹⁷ Nì daj rún' huin 'ngo yu'uj rian nitaj ahuí nnee huin ni tsínj 'yaj quij daj. Nì daj rún' 'yaj nga ngaa nicaj nane huan'an, nì hué daj huin ni sij. Nì nico castigo gahuin niganj ni sij guiman ni sij rian hua rumi' nin' ruhua rian yan'an, gui'yaj Yan'anj.

¹⁸ Nì a'mi ran ni sij 'yaj fuerza ni sij sisì sa' nin' ruhua huin nuguan' a'mi ni sij. Nì digya' yun'unj ni sij ni tsínj guxuman naca ruhua ni'yaj Yan'anj. Nì 'yaj fuerza ni sij sisì gui'yaj ni sí' daj rún' aran' ruhua nnee cúj ni sí'. Nì dyaj gahui ni sí' rian chrej huin chrej achéj ni tsínj xi'i nitaj si hua sa' mánj. ¹⁹ Nì ataj ni sij sisì ga'ue gui'yaj ni tsínj guxuman naca ruhua daj si garan' ruhua ni sí'. Ngaa nì gahuin ní'nij rian ni sí' gache ni sí' daran' chrej, ataj ni sij. Nì hué man'an ni sij huin tsínj 'yaj sun yun rian chrej xi'i. Daj si daj hua ni rasun 'yaj gana rian né', nì hué rian ni rasun daj 'yaj sun yun né' rún' huaj. ²⁰ Nì hua guini'i ni tsínj daj Señor Jesucristo huin tsínj nacaj né'. Nì duna ni sij si-chrej xungüi nan. Sanj sisì nanicaj ruhua ni sij gui'yaj ni sij gaquin' gui'yaj sini ni sij, ngaa nì gahuin

quij niman ni sij daj nga si gahuin quij ni sij asij sini yan anj. ²¹ Sa' huin ga' sisi nun guini'i sini ni sij chrej nica. Daj si ngaa guisij guini'i ni sij chrej daj, ni guxun anej ni sij man'an ni sij rian nuguan' sa' a'nin' sun rian ni sij huin nuguan' naga'ui' Yan'anj rian ni sij. ²² Xanga' ni 'yaj ni sij daj run' ataj ne' ngaa ataj ne': "Nanicaj xuhue xa xuj si uranj xuj." Ni: "Ngaa duguane naca ne' xacaj, ni nanicaj xuj ane xuj sige'", ataj ne'. Ni da'nga' daj 'yaj ni tsinj daj.

3

El día del Señor vendrá

¹ Ni 'i ruhuaj ni'ya ni é re'. Nan sij hujj carta a'ni huaj rian ni é re'. Ni rian hujj carta nan, ni 'yaj fuerzaj rian ni é re' sisi xacaj ni é re' cuenta xi'i si-chrej Yan'anj huin ni é re' tsinj ani sa' ruhua. ² Ngaa ni ganun ruhua ni é re' si-nuguan' ni tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná huin ni sij ni tsinj hua sa' rian Yan'anj. Ni hué daj ganun ruhua ni é re' nuguan' ga'nin' Señor sun rian ni é re' huin sij tsinj nacaj ne'. Ni nuguan' nan huin nuguan' ga'mi anin' unj ni tsinj apóstol gunun ni é re'.

³ Ni ruhuaj sisi guini'i sini ni é re' sisi ngaa ruhua ganahuij xungüi nan, ni guiman ni tsinj ga'mi ducu xi'i nuguan' sa'. Ni guiyaj ni sij run' gahuin quij ruhua ni sij. ⁴ Ni nacin' snan'anj ni sij ni é re': "Daj gahuin nga nuguan' gataj yya Cristo sisi ga'na' yun sij unj. Daj si asij gahui' ni xi ne', ni hua gue xungüi asij ngaa guiyaj Yan'anj xungüi aj." Daj gataj ni sij gunun ni é re'.

⁵ Ni na'ue gunun ruhua ni sij sisi asij ná ga'mi Yan'anj 'ngo nuguan', ni gurugüi' xungüi nga xata'. Ni guiyaj Yan'anj sisi guna yo'ój naco dan nnee yan'anj. ⁶ Ni hué daj guiyaj Yan'anj sisi ga ni'ya xungüi, guiyaj nnee asij ná. ⁷ Ni gataj si-nuguan' Yan'anj sisi guna xata' nga yo'ój man ne' nan da guisij güi

nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni tsinj xi'i. Ngaa ni gaca xata' nga yo'ój, guiyaj Yan'anj. Ni hué daj gahuin castigo ni tsinj xi'i nej.

⁸ Ni 'i ruhuaj ni'ya ni é re' huin ni é re' jnan nga xica'ui. Ni si guini'yun ruhua ni é re' sisi daj run' huin 'ngo mí yo', ni hué daj huin 'ngo güi rian Yan'anj. Ni daj run' huin 'ngo güi, ni hué daj huin 'ngo mí yo' rian Yan'anj nej. ⁹ Sé si gahuin ran ga'na' Señor daj run' ani ruhua go'ngo ni ngüi manj. Sanj dagahuin sij daj run' gataj yya sij gunun ne'. Maan si a'nin' ruhua Señor nga ni é re' si na'uej ruhua sij sisi ga ni'ya ni a'ngo ni ngüi manj. Sanj huin ruhua sij sisi ganani ruhua daran' ni ngüi xi'i si-gaquin' ni sij aj.

¹⁰ Sanj daj run' 'yaj tsinj tu ngaa achéj sij nasinunj ne' ni hué daj nasinunj ga'na' Señor. Ni gahuin garin nin' ruhua ngaa ganahuij xata'. Ngaa ni ganahuij daran'anj gaca. Ni gaca yo'ój nga daran' si man rian yo'ój nej. ¹¹ Ngaa ni sisi hué daj ganahuij daran'anj, ni hua nian sisi nin' ruhua guiyaj fuerza ni é re' gache sa' ni é re' si-chrej Yan'anj anj. ¹² Ni ana'uij ni é re' güi ga'na' Yan'anj. Ni xacaj sa' ni é re' si-chrej Yan'anj sisi rá'yanj guisij güi daj. Ni ngaa ga'na' Yan'anj, ni ganahuij xata' gaca. Ni nagune daran'anj scanij yan'an. ¹³ Sanj ana'uij ne' sisi guiyaj Yan'anj ango xata' naca nga ango yo'ój naca daj run' gataj yya sij gunun ne'. Ni guiyaj nica ni ngüi guiman yu'uj daj.

¹⁴ Ni 'i ruhuaj ni'ya ni é re'. Ni xi'i si ana'uij ni é re' sisi hué daj gahuin, ngaa ni guiyaj fuerza ni é re' sisi nitaj gaquin' hua rian ni é re' manj. Ni guiyaj fuerza ni é re' sisi gahuin sa' niman ni é re' ngaa ga'na' Jesucristo aj. Ni gahuin din'inj ruhua ni é re' nej. ¹⁵ Ni xacaj ni é re' cuenta sisi huin ran Señor ga'na' sij xi'i si huin ruhua sij sisi ganani ni ngüi xi'i si-gaquin'

ni sij. Nĭ hué daj garun Pablo yanĭ carta guchij rian ni é re' huin sij 'ngo jnánĭ né' 'i ruhua né' ni'yaj né'. Nĭ gahuin chrún sij gui'yaj Yan'anj. ¹⁶ Nĭ daran' carta garun sij, nĭ a'mi sij xi'í ni nuguan' nan. Nĭ 'i ġunun' doj nuguan' arun sij. Nĭ hua ni tsínĭ nun ni'i ngā tsínĭ ani huĭĭ ruhua. Nĭ naduna ni sij si-nuguan' Pablo daj rún' naduna ni sij ango yu'uj rian si-nuguan' Yan'anj. Sanĭ xi'í daj nĭ gahuin ni sij castigo, gui'yaj Yan'anj anj.

¹⁷ Nĭ 'i ruhuāĭ ni'yā ni é re'. Nĭ xi'í si hua ni'i ni é re' daj 'yaj ni tsínĭ daj, nĭ dugumi ni é re' sisi sĭ nanicaj ruhua ni é re' gui'yaj ni sij xi'í nuguan' yyā a'mi ni sij. Nĭ hué daj dugumi ni é re' sisi sĭ duna ni é re' si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj ni sij mánĭ. Daj si hua gahuin nĭca ruhua ni é re' ngā si-chrej Yan'anj anj. ¹⁸ Nĭ 'ngo ġuĭni'i sĭ' ni é re' daj hua sinduj gui'yaj Jesucristo rian ni é re' huin sij tsínĭ nacaj né'. Ni ġuĭni'i sĭ' ni é re' xi'í Jesucristo huin sij Señor nicaj sun rian né' nej. Ġā'mi sĭ' né' xi'í Jesucristo yyaj. Nĭ hué daj ġā'mi sĭ' né' nĭganĭ nĭn'. Amén.

PRIMERA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SAN JUAN APÓSTOL

La palabra de vida

¹ Hué dan n̄i ḡataj snan'anj anin' únj nuguan' nan rian ni é re' xi'í tsínj gane asij gaxi'i daran'anj. N̄i hua gunun anin' únj si ga'mi sij. N̄i hua guini'i anin' únj nga rian anin' únj nej. N̄i hua guini'yaj sa' anin' únj daj hua man'an sij nej. N̄i hua ganun ra'a anin' únj sij nej. N̄i tsínj daj ga'mi nuguan' gunún'. N̄i nuguan' daj 'yaj si ga n̄i'na' né' guiman né' n̄iganj n̄in' nga Yan'anj anj. ² N̄i hua gurugüi' tsínj 'yaj si hua n̄i'no' daj. N̄i hua guini'i anin' únj sij. N̄i gahuin anin' únj tsínj nata' rian ni ngüi xi'í man'an sij. N̄i nata' anin' únj rian ni é re' xi'í tsínj 'yaj si hua n̄i'no' n̄iganj n̄in' anj. N̄i asij ná gane sij nga Yan'anj huin chrej né'. San̄i ga'na' sij gane sij nga né'. ³ Hué dan n̄i nata' anin' únj rian ni é re' xi'í si guini'i anin' únj nga si gunun anin' únj. Hué daj 'yaj anin' únj sisi ga'ue guinicaj dugüi' ni é re' nga anin' únj. N̄i xanga' yya nicaj dugüi' né' nga chrej né', n̄i nga da'n̄ij sij huin Jesucristo nej aj. ⁴ N̄i arun anin' únj ni nuguan' nan a'n̄ij anin' únj huaj rian ni é re' sisi ga'ue ga niã' n̄in' ruhua ni é re' aj.

Dios es luz

⁵ Hué nan huin nuguan' digyán Jesucristo rian anin' únj. N̄i nata' snan'anj anin' únj nuguan' nan rian ni é re'. Daj rún' hua 'ngo yan'an xiguin, n̄i da'nga' daj hua Yan'anj. N̄i a' 'ngo nitaj si hua rumi' rian nne man'an Yan'anj mánj. ⁶ Ngaa n̄i sisi chéj né' rian rumi' hua 'yaj quij né', n̄i a'mi yya né' ngaa ataj né' sisi nicaj dugüi' né' nga Yan'anj anj. N̄i nitaj si nico' né' nuguan' xanga' mánj. ⁷ San̄i sisi chéj né' rian xiguin hua rún' nne Yan'anj rian xiguin

hua, ngaa n̄i man'an ni dugüi' né' nicaj dugüi'. N̄i na'nin' tun da'n̄ij sij Jesucristo daran' si-gaquin' né' aj. ⁸ N̄i sisi ḡataj né' sisi nitaj gaquin' da'ui né', ngaa n̄i digya' yun'unj né' man'an né'. N̄i nitaj si n̄un nuguan' xanga' niman né' mánj. ⁹ San̄i sisi n̄ato' gaquin' gui'yó' gunun Yan'anj, ngaa n̄i guinicaj sij 'ngo niman nico xi'í si-gaquin'. Daj si hua sa' niman Yan'anj. N̄i hua yya niman sij nej. Ngaa n̄i na'nin' sij daran' si quij hua chruhua niman né' aj. ¹⁰ N̄i sisi ḡataj né' sisi nitaj gaquin' gui'yaj né', ngaa n̄i 'yaj né' sisi Yan'anj huin tsínj digya' yun'unj, ḡataj né'. Daj si hua gataj Yan'anj si da'ui né' gaquin'. Ngaa n̄i sisi ḡataj né' daj, n̄i nitaj si unun né' si-nuguan' Yan'anj mánj.

2

Cristo, nuestro abogado

¹ Daj rún' huin da'n̄ij man'ānj huin ni é re' jnān nga xica'uī. N̄i arūnj nuguan' nan huaj rian ni é re' sisi si gui'yaj ni é re' gaquin' mánj.

Hué dan ni sisi gui'yaj né' gaquin', ngaa n̄i hua 'ngo tsínj n̄un xi'í xi'í né' rian chrej né' huin Yan'anj huin sí' Jesucristo. N̄i ga'mi sí' rian Yan'anj xi'í né'. N̄i hua n̄in' n̄ica niman sí'. ² N̄i naga'ui' Jesucristo man'an sij ganarán sij rian si-gaquin' né'. N̄i sé si narán sij rian urin si-gaquin' né', san̄i narán sij rian si-gaquin' daran' ni ngüi man chruhua xungüi aj.

³ N̄i sisi dagahuin né' nuguan' a'nin' Jesucristo sun rian né', ngaa n̄i ga'ue guini'i né' sisi hua yya ni'i né' man'an sij aj. ⁴ Sisi ataj 'ngo tsínj daj: "Ni'i nimānj Jesús", n̄i nitaj si dagahuin sij nuguan' a'nin' sí' sun rian né', ngaa n̄i hué sij huin 'ngo tsínj a'mi nuguan' yya. N̄i nitaj si hua yya niman sij mánj. ⁵ San̄i tsínj dagahuin si-nuguan' Jesús, n̄i hua yya n̄in' gahuin chrun sij gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj anj. N̄i sisi gui'yaj né' daj, n̄i ga'ue guini'i né' sisi nicaj dugüi' né' nga Jesús. ⁶ N̄i sisi ataj 'ngo tsínj daj sisi nicaj

dugüi' sij nga Jesús, ngaa n̄i da'ui sij si gache sij daj rún' gachéj Jesús aj.

El nuevo mandamiento

⁷ N̄i a'n̄i nuguan' a'nin' nan huaj rian ni é re' huin ni é re' jn̄an nga xica'uī. N̄i sé 'ngo nuguan' n̄aca huin mánj. Hué 'ngo huin nga nuguan' guida'a ni é re' asij sini yan anj. N̄i nuguan' a'nin' hua ná daj huéj huin nuguan' hua gunun ni é re' asij sini. ⁸ San̄i si arūnj nan rún' huin 'ngo nuguan' n̄aca a'nin' Yan'anj sun rian né'. N̄i hua digyán Cristo sisi hua yya nuguan' nan. N̄i hué daj digyán ni é re' nej. N̄i huaj ganahuij si hua r̄umi' rian xungüi nan. N̄i hua xiguin yan'an xanga' huin Jesucristo aj. ⁹ N̄i sisi hua 'ngo tsínj ataj sisi chéj sij rian xiguin yan'an, san̄i nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij jn̄anj sij, ngaa n̄i chéj gue sij rian r̄umi' hua daj. ¹⁰ N̄i tsínj 'i ruhua ni'yaj jn̄anj sij, n̄i hua chéj sij rian xiguin. N̄i nitaj 'ngo si hua gui'yaj si guinij sij gaquin'. ¹¹ San̄i tsínj nun huin xan' ruhua ni'yaj jn̄anj sij, n̄i nne sij rian r̄umi'. N̄i chéj sij rian r̄umi' nej. N̄i nun ni'i sij rian chéj sij xi'í si guiránj si r̄umi' hua daj rian sij.

¹² Arūnj nuguan' nan a'n̄i huaj rian ni é re' huin ni é re' ni tsínj hua lij. Daj si hua guisij guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni é re'. N̄i hué daj gui'yaj sij xi'í si-xugüi man'an sij.

¹³ N̄i arūnj nuguan' nan a'n̄i huaj rian ni é re' tsínj hua da'n̄ij. Daj si hua ni'i ni é re' tsínj gane asij sini yan.

N̄i arūnj nuguan' nan a'n̄i huaj rian ni é re' ni tsínj hua lij. Daj si hua gui'yaj gana ni é re' rian sichre aj.

N̄i arūnj nuguan' nan a'n̄i huaj rian ni é re' huin ni é re' si hua lij. Daj si hua ni'i ni é re' chrej né' huin Yan'anj.

¹⁴ N̄i hua garūnj nuguan' ga'n̄i rian ni é re' tsínj hua da'n̄ij. Daj si

hua ni'i ni é re' tsínj gane asij sini yan.

N̄i hua garūnj nuguan' ga'n̄i rian ni é re' ni tsínj hua lij. Daj si hua gahuin nucuaaj niman ni é re' rian sayun. N̄i 'ngo gunun ni é re' si-nuguan' Yan'anj. N̄i gui'yaj gana ni é re' rian sichre aj.

¹⁵ S̄i gahuin ruhua ni é re' n̄i'yaj ni é re' si-chrej xungüi nan nga ni rasun man chruhua xungüi nan mánj. Sisi hua 'ngo tsínj huin ruhua n̄i'yaj si-chrej xungüi nan, ngaa n̄i nitaj si huin ruhua sij n̄i'yaj sij chrej né' huin Yan'anj. ¹⁶ Daj si daran' nuguan' man chruhua xungüi, n̄i nitaj si 'na' ni nuguan' daj rian chrej né' mánj. San̄i maan si-nuguan' xungüi huin nánj. N̄i ni tsínj chéj si-chrej xungüi, n̄i dagahuin ni sij si huin ruhua nne cúj ni sij. N̄i huin ruhua ni sij guinicaj ni sij si ni'yaj ni sij nej. N̄i nne ni sij nga si 'yaj ni sij nej. ¹⁷ N̄i huaj nahuij xungüi nan nga daran' si quij hua huin ruhua ni ngüi man chruhua xungüi nej. San̄i tsínj 'yaj si aran' ruhua Yan'anj, n̄i gane niganj nin' sij nánj.

El anticristo

¹⁸ Hué dan n̄i daj rún' huin da'n̄i huin ni é re' riánj. N̄i ataj snan'an gunun ni é re' sisi ruhua ganahuij xungüi. N̄i hua gunun ni é re' nuguan' sisi ga'na' 'ngo tsínj unun' nga Cristo. N̄i hua narugüi' nico ni tsínj unun' nga Cristo. N̄i xi'í daj ni'i né' sisi hua huaj ganahuij xungüi nan anj. ¹⁹ N̄i gahui ni tsínj daj scanij né'. San̄i xanga' nitaj si nicaj dugüi' ni sij nga né'. Daj si sisi nun ruhua ni sij guinicaj dugüi' ni sij nga né', ngaa n̄i hua gunáj ni sij nga né'. San̄i xi'í si gahui ni sij, n̄i digyán yya ni sij sisi hua yya nitaj si nicaj dugüi' daran' ni sij nga né' mánj.

²⁰ San̄i Cristo riqui Espiritu Santo rian ni é re'. Xi'í daj hua ni'i ni é re' daran' nuguan'. ²¹ N̄i sé si arūnj nuguan' nan a'n̄i rian ni é re' xi'í si nun ni'i ni é re' nuguan' xanga' mánj. San̄i hua ni'i ni é re' nuguan'

xanga'. Nj ni'i ni é re' sisi nj a 'ngo nuguan' yya nitaj si ga'na' scanij nuguan' xanga' mánj.

²² Nj un tsínj huin tsínj a'mi yya, ruhua ni é re' únj. Hué sij huin tsínj ataj sisi sé Jesús huin Cristo mánj. Nj hué tsínj daj huin tsínj unun' nga Cristo. Daj si na'uej ruhua sij guxuman ruhua sij nj'yaj sij chrej né' huin Yan'anj nga da'nij sí' Jesús nej aj. ²³ Nj tsínj na'uej ruhua guxuman ruhua ni'yaj da'nij chrej né', nj nitaj si nicaj dugüi' sij nga chrej né' nej. Sanj tsínj xuman ruhua ni'yaj da'nij chrej né', nj nicaj dugüi' sij nga chrej né' aj.

²⁴ Hué dan nj 'ngo gunun ni é re' nuguan' gunun ni é re' asij sini yan. Nj sisi 'ngo gunaj sa' nuguan' daj chruhua niman ni é re', ngaa nj 'ngo guinicaj dugüi' ni é re' nga da'nij Yan'anj nga chrej né' huin Yan'anj nej aj. ²⁵ Nj nan huin nuguan' ga'nij du'ua Jesucristo rian né' sisi ga'ue gane niganj né' nga Yan'anj anj.

²⁶ Nj garünj ni nuguan' nan a'nī huaj rian ni é re' sisi xacaj ni é re' cuenta xi'í ni tsínj huin ruhua digya' yun'unj ni é re'. ²⁷ Sanj hua ga'na' Espíritu Santo chruhua niman ni é re', gui'yaj Jesucristo. Nj nitaj si hua nian sisi digyán 'ngo tsínj daj 'ngo nuguan' rian ni é re' mánj. Daj si man'an Espíritu Santo digyán daran' nuguan' rian ni é re'. Nj si digyán sij huin nuguan' xanga'. Sé nuguan' yya huin mánj. Hué dan nj daj rún' digyán sij nuguan' xanga' rian ni é re', nj hué daj 'ngo guinicaj dugüi' ni é re' nga Jesús aj.

²⁸ Hué dan nj daj rún' huin da'nī huin ni é re' riānj. Nj huin ruhuāj sisi 'ngo guinicaj dugüi' ni é re' nga Jesucristo. Hué daj nj nitaj si gahuin ruhua né' ngaa ga'na' sij. Nj si gahuin na'aj né' rian sij ngaa ga'na' sij aj. ²⁹ Nj sisi ni'i ni é re' sisi hua nica yya niman Jesucristo, ngaa nj ni'i ni é re' sisi daran' ni ngüi 'yaj nica, nj huin ni sij da'nij Yan'anj anj.

3

Hijos de Dios

¹ Hué dan nj xacaj ni é re' cuenta sisi nj ruhua gahuin 'i ruhua chrej né' huin Yan'anj ni'ya yun'. Xi'í daj nj riqui Yan'anj sisi gahuin né' da'nij sij. Nj xanga' huin né' da'nij Yan'anj. Xi'í daj nj tsínj guida'a sichrej xungüi nan, nj nun ni'i ni sij né'. Daj si nun ni'i ni sij Yan'anj mánj. ² Hué dan nj 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Yyaj huin né' da'nij Yan'anj. Nj nunj si nun ni'i né' daj ga né' ne' chrej rian, sanj ni'i né' sisi ngaa narugüi' Jesucristo, ngaa nj ga né' daj rún' hua man'an sij. Daj si guini'i yya né' daj hua man'an sij. ³ Nj daran' ni tsínj ano' sisi hué daj ga ni sij, gui'yaj Jesucristo, nj nagui'yaj sa' ni sij niman man'an ni sij daj rún' hua sa' nj niman man'an Jesucristo.

⁴ Nj daran' ni tsínj 'yaj gaquin', nj nun dagahuin ni sij si-ley Yan'anj. Daj si ngaa 'yaj né' gaquin', nj nun dagahuin né' si-ley Yan'anj mánj. ⁵ Nj hua ni'i ni é re' sisi ga'na' Jesucristo xungüi nan sisi ga'ne sij si-gaquin' né'. Nj nitaj nj a 'ngo gaquin' da'ui sij mánj. ⁶ Nj daran' ni tsínj nicaj dugüi' nga Jesús, nj nitaj si 'yaj ni sij gaquin' mánj. Sanj daran' ni tsínj 'yaj gaquin', nj nitaj si ni'i ni sij man'an sí' mánj. ⁷ Hué dan nj daj rún' huin da'nī huin ni é re' riānj. Sij ga'uej ruhua ni é re' sisi digya' yun'unj nj a 'ngo ni ngüi ni é re' mánj. Nj daj rún' hua nica niman Jesucristo, nj hué daj hua nica niman 'ngo tsínj 'yaj nica nej. ⁸ Nj tsínj 'yaj gaquin', nj hué sij nicaj dugüi' nga sichre. Daj si 'yaj sichre gaquin' asij sini yan. Nj ga'na' da'nij Yan'anj chruhua xungüi nan sisi guere'ej sij si-sun sichre aj. ⁹ Nj daran' tsínj huin da'nij Yan'anj, nj nitaj si 'yaj ni sij gaquin' mánj. Daj si gahuin sa' niman ni sij, gui'yaj Yan'anj. Nj si ga'ue 'ngo gui'yaj ni sij gaquin', si da'nij Yan'anj huin ni sij aj. ¹⁰ Nj ga'ue xacaj né' cuenta nj'yaj

né' un tsínj huin da'níj Yan'anj, nì un tsínj huin da'níj sichre aj. Daj si sisi nitaj si 'yaj nica 'ngò tsínj daj, nì sisi nitaj si 'i ruhua sij ni'yaj sij dugüi' sij, ngaa nì nitaj si nicaj dugüi' sij nga Yan'anj mánj.

¹¹ Nì hué nan huin nuguan' gunun ni é re' asij sini yan. Nì nuguan' nan huin sisi da'ui né' gahuin 'i ró' ni'yó' ni dugüi' aj. ¹² Nì sì gui'yó' daj rún' gui'yaj Caín tsínj guinicaj dugüi' nga sichre asij ná. Nì dagahui' sij jnánj sij. Nì un sin huin nì dagahui' sij, ruhua á re' únj. Hué dagahui' sij jnánj sij xi'í si gui'yaj quij sij. Nì gui'yaj sa' jnánj sij aj.

¹³ Hué dan nì sì gani ruhua ni é re' sisi nun huin xan' ruhua ni tsínj nico'si-chrej xungüi' nan ni'yaj ni sij ni é re' huin ni é re' jnán nga xica'ui. ¹⁴ Nì asij sini ró' huin níman gahuin né'. Sanì ni'i né' sisi hua nì'na' niman né' yyaj aj. Daj si 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né' aj. Tsínj nitaj si 'i ruhua ni'yaj dugüi', nì hua niman sij daj rún' huin níman anj. ¹⁵ Nì daran' ni tsínj nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij jnánj ni sij, nì huin ni sij rún' huin 'ngò tsínj dagahui' níman. Nì ni'i ni é re' sisi sì ga'ue gane niganj 'ngò tsínj dagahui' níman mánj. ¹⁶ Nì ni'i né' sisi 'i ruhua Jesús ni'yaj sij mun'ún'. Daj si ga'uej ruhua sij gahui' sij xi'í né'. Nì hué ducúanj daj ga'uej ruhua né' gahui' né' xi'í jnánj né' nej.

¹⁷ Nì sisi hua 'ngò né' hua rasun rian, nì ni'yaj sij sisi achin 'ngò rasun rian jnánj sij, nì na'uej sij ga'ui' sij, nì nitaj si 'i ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj mánj. ¹⁸ Daj rún' huin da'nì huin ni é re' riánj. Sì gataj né' nuguan' yun sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' jnánj né' mánj. Maan si gui'yaj sa' né' nga jnánj né'. Ngaa nì hué daj gahuin xanga' né' tsínj 'i ruhua ni'yaj jnánj né'.

¹⁹ Nì sisi hué daj gui'yaj né', ngaa nì guini'i né' sisi xacaj né' chrej xanga' aj. Nì ga'ue gahuin yya ruhua né' nga Yan'anj nej. ²⁰ Nì sisi nimún'

a'mi gaquin' rian xi'í mun'ún', sanì ni'i né' sisi ni'i sa' Yan'anj daj nga nimún'. Nì ni'i sij daran'anj. ²¹ Nì 'i ruhuaj ni'yā ni é re'. Sisi nitaj si a'mi gaquin' niman né' rian xi'í man'an né', ngaa nì gahuin yya ruhua né' nga Yan'anj anj. ²² Nì riqui Yan'anj daran' si achínj né' rian sij xi'í si dagahuin né' ni nuguan' a'nin' sij sun rian né'. Nì 'yaj né' si aran' ruhua man'an sij nej. ²³ Nì nan huin nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. Nì ataj Yan'anj sisi guxuman ruhua né' nì'yaj né' da'níj sij Jesucristo. Nì ataj sij sisi gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' ni dugüi' né' daj rún' ga'nin' sij sun rian né'. ²⁴ Nì tsínj dagahuin ni nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né', nì 'ngò nicaj dugüi' sij nga Yan'anj. Nì nicaj dugüi' Yan'anj nga sij nej. Nì ni'i yya né' sisi 'ngò nne Yan'anj chruhua niman né' xi'í si riqui sij Espíritu Santo rian né'.

4

El Espíritu de Dios y el espíritu del anticristo

¹ Nì 'i ruhuaj ni'yā ni é re'. Hué dan nì sì guxuman ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' daran' ni nuguan' mánj. Sanì guini'yaj sa' ni é re' sisi xanga' si a'mi 'ngò tsínj daj. Nì guini'yaj sa' ni é re' sisi hué gue Espíritu Santo riqui nuguan' a'mi sij. Daj si xungüi' nan man nin' ruhua ni tsínj digya' yun'unj sisi a'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj anj. ² Nì sisi ataj 'ngò tsínj daj sisi ga'na' Jesucristo chruhua xungüi' nan gahuin xanga' sí 'ngò tsínj hua nnee cúj, ngaa nì si-nuguan' tsínj daj huin si-nuguan' Espíritu Santo. Nì hué ducúanj daj ga'ue guini'i ni é re' un nuguan' huin nuguan' 'na' rian Yan'anj anj. ³ Nì daran' ni tsínj nun gara xina sisi ga'na' Jesús gahuin sij 'ngò tsínj hua nnee cúj, nì nitaj si 'na' si-nuguan' ni sij rian Yan'anj mánj. Sanì 'na' si-nuguan' ni sij rian tsínj unun' nga Cristo. Nì hua gunun ni é re' sisi hua

'na' tsínj quij hua daj. Nì hua nne sij chruhua xungüi aj.

⁴ Daj rún' huin da'nī huin ni é re' riānj. Nì nicaj dugüi' niman ni é re' nga Yan'anj. Nì hua gui'yaj gana ni é re' rian ni tsínj digya' yun'unj daj. Daj si huin nucuj doj Espiritu Santo nne chruhua niman né' daj nga si nne ruhua niman ni tsínj huaj si-chrej xungüi nan anj. ⁵ Hué ni tsínj daj huaj si-chrej xungüi nan. Daj da a'mi ni sij daj rún' a'mi ni tsínj huaj si-chrej xungüi. Nì ni tsínj huaj si-chrej xungüi nan, nì unun ni sí' si ataj ni sij. ⁶ Sanì nicaj dugüi' né' nga Yan'anj. Nì sisi ni'i 'ngo tsínj daj Yan'anj, ngaa nì unun sa' sij si ataj né'. Sanì tsínj nitaj si nicaj dugüi' nga Yan'anj, nì nitaj si unun sij si ataj né' mánj. Nì hué ducuanj daj ni'i né' un tsínj nicaj dugüi' nga Espiritu Santo. Nì ni'i né' un tsínj a'mi nuguan' digya' yun'unj nej.

Dios es amor

⁷ Nì 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Nì da'ui né' si gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' ni dugüi' né'. Daj si Yan'anj riqui sisi ga'ue gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' ni dugüi' né'. Nì sisi 'i ruhua né' nì'yaj né' dugüi' né', ngaa nì huin né' da'nīj Yan'anj. Nì ni'i né' Yan'anj nej aj. ⁸ Nì sisi nuhui' si 'i ruhua né' nì'yaj né' dugüi' né', ngaa nì nun ni'i né' Yan'anj mánj. Daj si Yan'anj huin si 'i ruhua ni'yaj né'. ⁹ Nì ga'ue guini'i né' sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya né' xi'í si ga'nīj sij urin da'nīj sij ga'na' chruhua xungüi nan. Nì ga' nì'na' niman né', gui'yaj sí'. ¹⁰ Nì ga'ue xacaj né' cuenta sisi sé mun'ún' gahuin 'i ró' ni'yó' man'an Yan'anj asij sini yan mánj. Sanì asij sini yan, nì gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Daj si ga'nīj sij da'nīj sij rian né'. Nì gahui' sí' rian si-gaquin' né'. ¹¹ Nì 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Nì sisi hué daj 'i ruhua Yan'anj ni'ya né', nì da'ui né' si gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' ni dugüi' né'. ¹² Nì a 'ngo yun nun guini'i ni ngüi man'an Yan'anj mánj. Sanì sisi 'i

ruhua né' nì'yaj né' ni dugüi' né', nì nne Yan'anj chruhua niman né'. Nì xi'í daj ga'ue gahuin sa' niman né' gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' man'an Yan'anj nga ni dugüi' nej.

¹³ Hué dan nì xi'í si riqui Yan'anj Espiritu Santo rian né', nì ni'i yya né' sisi nicaj dugüi' Yan'anj nga né'. Nì ni'i né' sisi nicaj dugüi' né' nga Yan'anj nej. ¹⁴ Nì hua guini'i ni únj sisi ga'nīj chrej né' da'nīj sij ga'na' chruhua xungüi nan. Nì hué sij huin tsínj nacaj ni ngüi man chruhua xungüi aj. Nì nata' ni únj nuguan' nan rian ni ngüi aj. ¹⁵ Nì sisi nata' né' gunun ni ngüi sisi Jesús huin da'nīj Yan'anj, hué dan nì nicaj dugüi' né' nga Yan'anj. Nì Yan'anj nicaj dugüi' nga né' nej. ¹⁶ Nì hua ni'i né' sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Nì guxuman ruhua né' sisi hué daj huin.

Yan'anj huin si 'i ruhua ni'ya né'. Nì sisi 'ngo 'i ruhua né' nì'yaj né' ni dugüi' né', nì nicaj dugüi' né' nga Yan'anj. Nì Yan'anj nicaj dugüi' nga né' nej. ¹⁷ Nì xi'í si 'i ruhua né' nì'yaj né' ni dugüi' né', nì ga'ue gahuin yya ruhua né' xi'í güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi. Daj si daj rún' gui'yaj Jesucristo ngaa huaj sij xungüi nan, nì hué daj gui'yaj né' nej. ¹⁸ Nì sisi 'i ruhua né' nì'yaj né' Yan'anj, ngaa nì nitaj si xu'ui' né' rian sij mánj. Sanì sisi 'i ruhua né' nì'yaj né' Yan'anj, nì gahui si xu'ui' né' chruhua niman né'. Daj si ngaa xu'uí', nì ani ró' si ga'na' castigo riún', gui'yaj Yan'anj. Hué dan nì sisi hua go'ngo né' xu'uí', nì achin si gahuin 'i ruhua sij nì'yaj sij man'an Yan'anj. ¹⁹ Nì 'i ruhua né' nì'yaj né' Yan'anj xi'í si asij sini gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij man'an né'. ²⁰ Nì sisi ataj 'ngo tsínj daj: "I ruhuāj ni'yā Yan'anj" ngaa nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij jnánj sij, ngaa nì tsínj a'mi yya huin sij aj. Nì sisi nitaj si 'i ruhua sij ni'yaj sij jnánj sij, nì asa' ga'ue gahuin 'i ruhua sij nì'yaj sij Yan'anj únj. Nì ga'ue guini'i sij jnánj sij. Sanì nitaj si

rugüi' Yan'anj guṇi'i sij mánj. ²¹ Nī ga'nin' Jesucristo sun rian né'. Nī gataj sij sisi 'i ruhua 'ngo tsínj daj ni'yaj sij man'an Yan'anj, nī da'ui sij si gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij jnánj sij nej.

5

La fe que vence al mundo

¹ Daran' ni tsínj xuman ruhua sisi Jesús huin yya Cristo, nī hué ni sij huin da'níj Yan'anj anj. Nī sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' chrej né' huin Yan'anj, nī hué daj 'i ruhua né' ni'yaj né' ni da'níj sij nej. ² Nī sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, nī sisi dagahuin né' ni nuguan' a'nin' sij sun rian né', hué dan nī ni'i né' sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' ni da'níj sij nej. ³ Nī sisi xanga' 'i ró' ni'yó' Yan'anj, ngaa nī hua yya dagahuin' sun a'nin' sij riun' nej.

Nī sé 'ngo sayun huin si a'nin' sij riun' mánj. ⁴ Nī daran' ni tsínj huin da'níj Yan'anj, nī hua gui'yaj gana ni sij rian ni chrej quij hua chruhua xungüi nan anj. Nī hua ga'ue gunucua' né' gui'yaj gana né' rian chrej quij hua chruhua xungüi nan xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús. ⁵ Hué dan nī sisi xuman ruhua 'ngo tsínj daj sisi Jesús huin da'níj Yan'anj, nī ga'ue gui'yaj gana sij rian chrej quij hua chruhua xungüi nan anj.

El testimonio del Espíritu

⁶ Nī ga'na' Jesucristo chruhua xungüi nan. Nī gata' nnee sij. Nī gayanj si-tun man'an sij xi'í si-gaquin' né' nej. Nī sé urin gata' nnee sij, sanj gayanj si-tun sij nej. Nī Espíritu Santo ataj snan'anj rian né' xi'í Jesús. Nī a'mi yya Espíritu Santo nej. ⁷ Nī xata' nī hua hua'nij si ataj snan'anj rian né' xi'í Jesús: Nī 'ngo' huin chrej né'. Nī angoj huin Nuguan' daj. Nī ángo' huin Espíritu Santo. Nī anin' hua'ni daj huin urin. ⁸ Nī chruhua xungüi nan, nī hua hua'nij si ataj snan'anj rian né' xi'í Jesús. Ngoj huin Espíritu Santo. Nī

angoj huin nnee gata' nnee Jesús. Nī ángo' huin si-tun man'an Jesús gayanj xi'í né'. Nī uyan a'mi hua'nij nuguan' nan. ⁹ Nī sisi niquin' 'ngo tsínj nata' sij 'ngo nuguan', nī gara xina né' si-nuguan' sij. Sanj ní'yanj yya doj si nata' Yan'anj rian né'. Nī Yan'anj huin si nata' rian né' xi'í da'níj sij Jesús aj. ¹⁰ Hué dan nī sisi xuman ruhua 'ngo tsínj daj ni'yaj sij da'níj Yan'anj, nī nun nuguan' nata' Yan'anj daj chruhua niman sij. Sanj tsínj nun xuman ruhua si-nuguan' Yan'anj, nī huin ruhua sí' sisi nuguan' yya huin si-nuguan' Yan'anj. Daj si nun xuman ruhua sí' nuguan' nata' Yan'anj xi'í da'ni. ¹¹ Nī nuguan' nata' Yan'anj rian né' huin sisi riqui Yan'anj sisi ga'ue gane niganj né' nga man'an Yan'anj. Nī da'níj Yan'anj 'yaj si gane niganj né'. ¹² Tsínj nicaj dugüi' nga da'níj Yan'anj, nī gane niganj sij nga Yan'anj. Sanj tsínj nitaj si nicaj dugüi' nga da'níj Yan'anj, nī si gane niganj sij nga Yan'anj mánj.

El conocimiento de la vida eterna

¹³ Nī garünj nuguan' nan ga'nī rian ni é re' huin ni é re' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj da'níj Yan'anj. Nī huin ruhuāj sisi guṇi'i ni é re' sisi gane niganj ni é re' nga Yan'anj. Nī arünj nuguan' nan sisi ga gue guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' da'níj Yan'anj nej. ¹⁴ Nī gahuin yya ruhua né' nga Yan'anj. Daj si ngaa gachinj jni'yaj né' 'ngo nuguan' rian Yan'anj, nī ga'uej ruhua Yan'anj sisi nīcaj né' nuguan' daj, ngaa nī riqui sij aj. ¹⁵ Nī sisi ni'i né' si gūnun sa' Yan'anj daran' si achínj jni'yaj né' rian sij, hué dan nī ni'i né' sisi hua nīcaj né' si gachinj né' rian sij aj.

¹⁶ Nī sisi ni'i né' 'yaj 'ngo jnánj né' gaquin', nī sé 'ngo gaquin' gui'yaj gahui' sij rian Yan'anj huin, ngaa nī gachinj jni'yaj né' rian Yan'anj xi'í sij. Nī ga'ui' Yan'anj si ga nī'na' sij. Sanj hua ango gaquin' quij hua. Nī sisi gui'yaj 'ngo jnánj né' gaquin' daj,

nĭ gahui' sij rian Yan'anj. Ngaa nĭ sĭ gachĭnj jni'yó' rian Yan'anj xi'í tsĭnj 'yaj gaquin' quij da mánj. ¹⁷ Daran' si quij 'yaj ni ngüi huin gaquin'. Sanĭ hua gaquin' 'yaj ni ngüi. Nĭ sé si gahui' ni ngüi rian Yan'anj, gui'yaj daran' gaquin' mánj.

¹⁸ Nĭ ni'i né' sisĭ nitaj si chéj ni da'nĭj Yan'anj si-chrej xungüi nan mánj. Daj si dugumi da'nĭj Yan'anj si-chrej ni sij. Nĭ sĭ ga'ue guĭda'a sichre ni sij mánj. ¹⁹ Nĭ ni'i né' sisĭ nicaj dugüi' niman né' nga Yan'anj. Sanĭ nin' gachra' chruhua xungüi chéj sichre nicaj sun sij rian ni tsĭnj nitaj si nicaj dugüi' nga Yan'anj anj. ²⁰ Nĭ ni'i né' sisĭ hua ga'na' da'nĭj Yan'anj. Nĭ riqui sij si gara da'nga' ruhua né' daj hua Yan'anj xanga'. Nĭ nicaj dugüi' né' nga tsĭnj huin xanga' da'nĭj Yan'anj huin Jesucristo. Nĭ hué sij huin Yan'anj xanga' yya. Nĭ 'yaj sij si gane nĭganj né' nej.

²¹ Daj rún' huin ni da'nĭ huin ín re' riānj. Hué dan nĭ ga cuidado ni é re' rian ni yan'anj digya' yun'unj huin ni yan'anj gui'yaj ra'a ni ngüi. Nĭ sĭ guinico' a ni é re' ango nuguan' mánj. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA DE SAN JUAN APÓSTOL

Salutación

¹ Huej huin tsínj achij arūn yanj carta nan a'nī huaj rián re' nga rian ni da'níj re' huín re' 'ngo yun'unj xana ganacui Yan'anj. Ní 'i xanga' ruhuāj ni'yā ni é re'. Ní sé urīnj 'i ruhuāj ni'yā ni é re' mánj. Sanj 'i ruhua daran' ni tsínj ni'i si-nuguan' Yan'anj ni'yaj ni sij ni é re' aj. ² Ní 'i ruhuāj ni'yā ni é re' xi'í nuguan' xanga' nun chruhua niman né'. Ní niganj nin' gunun nuguan' sa' daj chruhua niman né' aj. ³ Ní Yan'anj huin chrej né'. Ní Jesucristo huin da'níj Yan'anj. Ní huin ruhuāj sisi guí'yaj Yan'anj sinduj rian ni é re'. Ní huin ruhuāj sisi nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Ní gahuin din'inj ruhua á re', guí'yaj Yan'anj nej. Ní hué daj guí'yaj Jesucristo nga ni é re', ruhuāj aj. Daj si ni'i né' nuguan' xanga'. Ní 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'.

Permaneced en la doctrina de Cristo

⁴ Ní nin' ruhua gahuin niā' ruhuāj guini'inj sisi dagahuin go'ngo ni da'níj re' nuguan' xanga' daj rún' ga'nin' Yan'anj huin chrej né' sun rian né'. ⁵ Ní achínj jni'yā rián re' yyaj huín re' 'ngo yun'unj xana achij sisi gahuin 'i ruhua ni é re' nga ni dugüi' ni é re'. Ní nuguan' arūnj nan, ni sé 'ngo nuguan' naça huin mánj. Sanj uyan huin nga nuguan' gunun né' asij ná. ⁶ Ní sisi dagahuin né' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né', ni digyán né' sisi hua yya 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Ní nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né' huin sisi gahuin 'i ruhua né' nga ni dugüi' né'. Ní hué nan huin nuguan' gunun ni é re' asij ná. ⁷ Man nico ni tsínj achéj digya' yun'unj chruhua

xungüi nan. Ní na'ue gataj ni sij sisi Jesucristo gahuin xanga' 'ngo tsínj hua nnee cúj ga'na' chruhua xungüi nan mánj. Ní tsínj 'yaj daj ni huin ni sij tsínj digya' yun'unj unun' ni sij nga Cristo aj. ⁸ Ga cuidado ni é re' sisi si guere' ni é re' ni rasun sa' gui'yaj gana ni é re' mánj. Sanj 'ngo guinico' ni é re' nuguan' xanga' sisi nahuin ra'a ni é re' 'ngo si sa' naru'ue Yan'anj rian ni é re' aj. ⁹ Ní sisi hua 'ngo tsínj duna si-ducuanj Cristo, ngaa ni nitaj si nicaj dugüi' sij nga Yan'anj mánj. Sanj tsínj huin nica ruhua nga si-ducuanj Cristo, ni nicaj dugüi' sij nga nungüej da'nij chrej né'. ¹⁰ Ní sisi hua 'ngo tsínj huaj rian ni é re', ni nitaj nuguan' digyán Jesucristo nicaj sij huaj sij, ngaa ni si ga'uej ruhua ni é re' gatu sij chruhua ducua ni é re' mánj. Ní si ga'mi sa' ni é re' nga sij mánj. ¹¹ Daj si tsínj a'mi sa' nga tsínj daj, ni chracuij sij nga tsínj 'yaj quij daj.

Espero ir a vosotros

¹² Hua nico nuguan' huin ruhuāj gata gunun ni é re'. Sanj na'uej ruhuāj garūnj ni nuguan' daj rian yanj nan. Daj si huin ruhuāj guchi' ni'yā nica yyaj ga'mi nga ni é re' sisi gahuin niā' xanga' ruhua né'. ¹³ Ní a'níj ni da'níj xugüi re' 'ngo nuguan' huaj rián re' huín re' 'ngo yun'unj xana nacui Yan'anj anj. Amén.

TERCERA EPÍSTOLA DE SAN JUAN APÓSTOL

Salutación

¹ Huéj huin tsínj achij arūn yanj carta nan a'nī huaj rián re' huín re' tsínj gu'naj Gayo. Nī 'i ruhuāj ni'yā man'án re' xi'í si nico' né' nuguan' xanga'. ² Hué re' huin jnān 'i ruhuāj. Nī huin ruhuāj sisi ga'ueé rián re' nga daran' ni nuguan'. Nī huin ruhuāj sisi gahuin nucuáj re' nga nnee cúj re'. Daj si xanga' si hua sa' chruhua nimán re'. ³ Nī nīn' ruhua gahuin niā' ruhuāj ngaa ga'na' go'ngo ni jnánj né' nata' ni sij gunūnj sisi hua nīca ruhua ni é re' nga nuguan' xanga'. Nī rún' huin da'nī huin ni é re' riānj. ⁴ Nī ducu gahuin niā' ruhuāj ngaa gunūnj sisi hua nīca ruhua ni é re' nga nuguan' xanga'. Nī rún' huin da'nī huin ni é re' riānj.

Elogio a la hospitalidad de Gayo

⁵ Hué re' huin jnān 'i ruhuāj. Nī dugu'naj 'yáj re' ngaa chracuíj re' ni jnánj né'. Nī hua sa' nīn' ruhua sisi chracuíj re' ni tsínj 'na' ango xuman'. ⁶ Nī ngaa nahuin yu' ni tsínj nico' Yan'anj, nī nata' ni sij daj 'i ruhuá re' ni'yáj re' ni sij. Nī dugu'naj gu'yáj re' sisi chracuíj re' si achin rian ni sij gan'anj ni sij xi'í si tsínj 'yaj sun rian Yan'anj huin ni sij, ruhuāj aj. ⁷ Daj si gan'anj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian ni ngüi xi'í si 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesucristo. Nī nun nahuin ra'a ni sij nī a'ngo rasun rian ni ngüi 'na' anéj chrej. ⁸ Xi'í daj da'ui né' si dugumi né' ni sij. Ngaa nī ga'ue chracuíj né' si ga'mi ni sij nuguan' xanga' rian ni ngüi.

La oposición de Diótrefes

⁹ Nī hua ga'nī 'ngo yanj carta rian ni tsínj nahuin yu' nico' Yan'anj. Sanj na'uej ruhua tsínj

gu'naj Diótrefes nahuin ra'a sij si-nuguan'anj. Daj si huin ruhua sij gahuin rian sij scanij ni jnánj sij. ¹⁰ Ngaa nī sisi guisī rián re', nī natāj si-gaquin' sij rian ni jnánj né'. Daj si achéj sij a'mi snan'anj sij xi'í anin' únj. Nī sé urin gaquin' daj 'yaj sij mánj. Sanj na'uej ruhua sij ga'mi sij nga ni jnánj né' ngaa sīj ni sí' rian sij. Nī sisi huin ruhua ni jnánj né' ga'mi sa' ni sí' nga ni tsínj sīj rian ni sí', nī ataj sij sisi gue sij. Nī ri sij xe' ni sí' rian nahuin yu' ni ngüi nico' Yan'anj anj.

Buen testimonio acerca de Demetrio

¹¹ Hué re' huin jnān 'i ruhuāj. Nī si gu'yáj re' daj rún' 'yaj ni tsínj xi'í mánj. Sanj gu'yáj re' daj rún' 'yaj ni tsínj 'yaj sa' aj. Tsínj 'yaj sa', nī nicaj dugüi' sij nga Yan'anj. Sanj tsínj 'yaj xi'í, nī nun ni'i sij Yan'anj mánj.

¹² Daran' ni jnánj né' a'mi sa' xi'í tsínj gu'naj Demetrio. Nī si-nuguan' sí' nicaj dugüi' nga nuguan' xanga'. Nī hué daj a'mi sa' ni únj xi'í sí'. Nī ni'i ni é re' sisi a'mi xanga' únj.

Saluciones finales

¹³ Hua nico nuguan' gahuin ruhuāj gatā gunún re'. Sanj na'uej ruhuāj garūnj ni nuguan' daj rian yanj ¹⁴ xi'í si huin ruhuāj guchi' ni'yā ga'mi nīca yyāj nga re' aj. Nī huin ruhuāj sisi gahuin din'inj ruhuá re'. Nī a'nīj ni tsínj nicaj dugüi' nga né' 'ngo nuguan' huaj rián re'. Nī ga'nij re' 'ngo nuguan' rian ni jnánj né' man xánj re', ruhuāj aj.

LA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SAN JUDAS APÓSTOL

Salutación

¹ Huēj huin tsínj gu'naj Judas tsínj 'yaj sun rian Jesucristo. Nī jnān huin Jacobo. Nī arūnj yanj carta nan a'nī huaj rian ni é re' huin ni é re' tsínj gaquínj Yan'anj. Nī gahuin sa' niman ni é re', gui'yaj Yan'anj huin chrej né'. Nī dugumi Jesucristo ni é re' nej. ² Nī huin ruhuāj sisi xacaj sa' ni é re' cuenta daj nahuin yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Nī huin ruhuāj sisi 'ueé gahuin din'inj ruhua ni é re'. Nī guini'i sa' ni é re' daj 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re', ruhuāj aj.

Falsas doctrinas y falsos maestros

³ Nī 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Nī nīn' ruhua gahuin ruhuāj garūnj yanj carta ga'nī rian ni é re' xi'í daj nacaj Yan'anj né'. Sanj yyaj nī hua nīan si garūnj ango nuguan' rian yanj ga'nī rian án re'. Ngaa nī achínj jni'yā rian ni é re' sisi guinico' ran ni é re' nuguan' guxuman sini ruhua ni é re' huin nuguan' digyán Jesucristo rian ni tsínj hua sa' niman. ⁴ Daj si hua gatúj huī go'ngo ni tsínj digya' yun'unj scanij ni é re'. Nī gataj si-nuguan' Yan'anj asij ná sisi gahuin castigo ni sí', gui'yaj Yan'anj. Nī huin ni sí' ni tsínj 'yaj quij. Nī naduna ni sí' sinduj gui'yaj Yan'anj ngā né'. Nī ataj ni sí' sisi ga'ue gui'yaj quij ni sí' daj rún' aran' ruhua ni sí'. Nī ngaa hué daj 'yaj ni sí', nī nun dagahuin ni sí' rian Yan'anj ngā Jesucristo. Nī urin Yan'anj ngā Jesucristo huin si nicaj sun rian né'.

⁵ Nī nunj si hua ni'i ni é re' nuguan' sa', sanj huin ruhuāj sisi nanun ruhua ni é re' 'ngo nuguan' xi'í daj gui'yaj Señor ngaa nacaj sij ni tsínj israelita asij ná. Nī guiri

Señor ni tsínj daj scanij ni tsínj man Egipto. Sanj gahui' go'ngo ni sij xi'í si nun guxuman ruhua ni sij nī'yaj ni sij Yan'anj, gui'yaj Señor. ⁶ Nī asij ná nī duna go'ngo ni ángel sun ga'ui' Yan'anj rian ni sij. Nī duna ni ángel daj rian ga'ui' Yan'anj gane ni sij. Xi'í daj nī nun ni ángel daj ducuaga' rumi', gui'yaj Yan'anj. Nī nīganj nīn' gunun ni ángel yu'uj daj da' güi nagui'yaj yya Yan'anj xi'í daran' gaquin'. ⁷ Nī hué daj guiran' ni tsínj guimán nungüej xuman' gu'naj Sodoma ngā Gomorra ngā ango ni xuman' ngaj nichrun' nej. Nī uyan gui'yaj quij ni sij ngā ni ángel daj. Daj si gui'yaj squira' ni sij ngā ni dugüi' ni sij. Nī nun gui'yaj ni sij daj rún' digyán Yan'anj rian ni sij. Ngaa nī nīganj nīn' gaca ni xuman' daj. Nī xi'í daj nī ga'ue xacaj né' cuenta sisi daj rún' guiran' ni sij sayun asij ná, nī hué daj guiran' ni tsínj 'yaj quij güi yyaj.

⁸ Nī nunj si hué daj gui'yaj Yan'anj castigo ni tsínj guimán asij ná, sanj hua gue 'yaj quij ni tsínj gatúj scanij ni é re'. Nī 'yaj quij ni sij ngā nnee cúj ni sij. Nī nun gara xina ni sij nuguan' a'nin' ni tsínj nicaj sun rian ni sij. Nī a'mi quij ni sij xi'í ni si huin achij mán xata'. ⁹ Nī Miguel huin ángel huin achij rian ango ni ángel. Nī asij ná ngaa gahui' Moisés, nī gunun' Miguel ngā sichre xi'í nnee cúj Moisés. Sanj nun guisij ruhua Miguel ga'mi quij sij rian sichre mánj. Maan si gataj sij gunun sichre: "Huin ruhuāj sisi ga'mi huee Señor rián re' huín re' sichre." Daj gataj ángel huin rian daj gunun sichre. ¹⁰ Sanj a'mi quij ni tsínj daj xi'í ni nuguan' nun ni'i ni sij. Nī hua nuguan' ni'i ni sij, sanj daj rún' 'yaj ni xucu nitaj sta'nga' nun, nī da'nga' daj 'yaj ni sij. Nī guere' ni sij, gui'yaj nuguan' daj. ¹¹ Niqui nīn' ruhua niman ni sij xi'í si guiran' ni sij. Daj si 'yaj ni sij daj rún' gui'yaj tsínj gu'naj Caín ngaa dagahui' sí' jnánj sí' asij ná. Nī

ducu huin ruhua ni sij gu'i'yaj gana ni sij san'anj daj rún' gu'i'yaj tsínj gu'naj Balaam asij ná. Ní xi'í daj digya' yun'unj ni sij man'an dugüi' ni sij. Ní daj rún' nun dagahuin tsínj gu'naj Coré si-nuguan' Moisés, ní hué daj 'yaj ni sij. Ngaa ní daj rún' ga ni'ya Coré, ní hué daj ga ni'ya ni sij, gu'i'yaj Yan'anj anj.

¹² Ní ngaa xa nuguan'an ni dugüi' ni é re', ní huin 'ngó si-na'aj 'yaj ni sij scanij ni é re'. Xa ni sij go'o ni sij scanij ni é re'. Saní nitaj si ní'yanj hua rian ni sij mánj. Ní huin ruhua ni sij xi'í urin man'an ni sij. Ní daj rún' nahui nga ngaa na'ue gaman' 'ya, ní hué daj 'yaj ni sij digya' yun'unj ni sij. Daj si daj rún' nare'ej nane nga daj gan'anj-án' niaj di'yaj, ní hué daj huin ni sij. Ní rún' huin ni chrun ngaa na'ue gayu ni chruj chra ni chrun daj ngaa guisíj güi ngaa guíman chruj chra, ní hué daj huin ni sij. Ní huin ni sij rún' huin ni chrun ngaa guisíj huíj nacoj. Ní racoj ni sij ya'a siu chrun daj. Ní hué daj guíran' ni sij nej. ¹³ Ní rún' huin nnee yan'anj ngaa naxuman yatan' quij, 'yaj nane, ní hué daj huin ni sij. Daj si ni rasun 'yaj ni sij huin 'ngó si-na'aj. Ní daj rún' huin ni yati' ngaa nadunaj rian niquinj go'ngo yahui, da'nga' daj huin ni sij. Ní niganj nin' gane ni sij rian hua rumi', gu'i'yaj Yan'anj.

¹⁴ Ní ga'mi tsínj gu'naj Enoc si-nuguan' Yan'anj xi'í ni tsínj daj. Ní xi Enoc gahuin Adán gane asij ná. Ní gataj Enoc gunun ni ngüi: "Gunun ni é re' si ga'mi aj. Guini'ij Señor 'na' sij nga ga'i mí ni tsínj hua sa' chruhua niman. ¹⁵ Ní 'na' Señor nagui'yaj yya sij nga si-gaquin' daran' ni ngüi. Ní 'na' digyan' sij rian ni tsínj 'yaj quij sisi da'ui ni sí' gaquin'. Daj si xacaj ni sij 'ngó chrej quij hua. Ní ga'mi ni sij daran' nuguan' quij hua xi'í man'an Yan'anj." Hué daj gataj Enoc rian ni tsínj daj. ¹⁶ Ní huin ni sij ni tsínj a'mi gaquin' xi'í daran' nuguan'. Ní nuna ni sij xi'í daran' nuguan'. Ní maan si

nano' ni sij si huin ruhua man'an ni sij. Ní ducu a'mi ni sij xi'í man'an ni sij. Ní a'mi sa' ni sij rian ni ngüi xi'í si gu'iri' ni sij si huin ruhua man'an ni sij.

Amonestaciones y exhortaciones

¹⁷ Ní 'i ruhuāj ni'yā ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Ngaa ní nanun ruhua ni é re' ni nuguan' ga'mi ni tsínj apóstol huin ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' Señor Jesucristo rian ni ngüi aj. ¹⁸ Ní gataj ni sij gunun ni é re': "Ní ngaa ruhua ganahuij xungüi, ní guíman ni tsínj ga'mi ducu xi'í si-nuguan' Yan'anj. Ní gu'i'yaj ni sij daj rún' huin quij ruhua ni sij." Daj gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

¹⁹ Hué ni sij 'yaj sisi gahuin anéj ni ngüi rian dugüi' ni sij. Ní 'yaj ni sij daj rún' aran' ruhua nnee cúj ni sij. Ní nitaj si nun Espíritu Santo chruhua niman ni sij mánj. ²⁰ Ní 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Ngaa ní gahuin nica ruhua ni é re' nga nuguan' guxuman ruhua ni é re' huin nuguan' sa' nin' ruhua. Ní gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj daj rún' digyan' Espíritu Santo rian ni é re' aj. ²¹ Ní 'ngó gu'i'yaj ni é re' daj rún' huin ruhua Yan'anj gu'i'yaj ni é re'. Ngaa ní gu'ini'i yya ni é re' sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Ní gana'uij ni é re' sisi riqui Señor Jesucristo si gane niganj ni é re' nga Yan'anj. Daj si nani yaco ruhua sij ni'yaj sij ni é re'.

²² Ní gataj né' rian ni tsínj nun ri' ruhua daj hua chrej sa' sisi guxuman yya ruhua ni sij nga si-nuguan' Yan'anj anj. ²³ Ní daj rún' nacaj né' 'ngó rasun scanij yan'an, ní hué daj nacaj ni é re' ango ni sij. Ní ganani yaco ruhua ni é re' gu'ini'yaj ni é re' ángo ni sij. Saní ga cuidado ni é re' sisi si xacaj ni é re' chrej quij hua daj. Daj si nun huin xan' ruhua né' ni'yaj né' gaquin' 'yaj ni sij.

Doxología

²⁴ Nĭ Yan'anj huin si nucuaj. Nĭ ga'ue dugumi Yan'anj né' sisi si guere' ruhua né'. Nĭ ga'ue guĭ'yaj Yan'anj sisi ga sa' né' gan'anj né' rian nne sa' man'an Yan'anj. Nĭ nĭn' ruhua gahuin nĭa' ruhua né'.
²⁵ Urin Yan'anj huin Yan'anj xanga'. Nĭ ni'i sa' Yan'anj daran' nuguan'. Nĭ Yan'anj huin si nacaj né'. Nĭ yyaj nĭ hua nĭan si ga'mi sa' daran' ni ngüi xi'í Yan'anj. Daj si nucuaj nĭn' ruhua Yan'anj. Nĭ nĭn' ruhua nicaj Yan'anj fuerza. Nĭ hué daj ga'mi sa' nĭganj nĭn' né' rian Yan'anj anj. Amén.

EL APOCALIPSIS DE SAN JUAN

La revelación de Jesucristo

¹ Nan huin ni nuguan' digyán Jesucristo rian ni tsínj 'yaj sun rian sij. Nì Yan'anj huin si digyán ni nuguan' nan rian Jesucristo huin ni nuguan' gahuin rá'yanj. Nì ga'nìj Jesucristo si-ángel sij ga'na' guini'inj ni nuguan' nan huinj Juan tsínj 'yaj sun rian Jesucristo. ² Nì huēj huin 'ngō tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi daj rún' gataj snan'anj Jesucristo riānj. Nì hué daj 'yā nga daran' si guini'inj. ³ Ngaa nì hua 'ueé rian ni ngüi aya ni nuguan' nan nga ni ngüi unun ni nuguan' nan huin si-nuguan' Yan'anj. Nì hua 'ueé rian ni sij sisi dagahuin ni sij si ataj ni nuguan' nan. Daj si hua gahuin nìchrun' güi ngaa gahuin daj rún' ataj ni nuguan' nan.

Salutaciones a las siete iglesias

⁴ Huēj huin Juan. Nì a'nī yanj carta nan huaj rian án re' huin ín re' ichij xi'nin' ni ngüi nico' Jesucristo man estado Asia. Nì huin ruhuāj sisi guì'yaj Yan'anj sinduj rian ni é re', nì gahuin din'inj ruhua ni é re', guì'yaj Yan'anj nej. Nne Yan'anj acuan'. Nì hué Yan'anj gane asij sini. Nì hué Yan'anj huin si ga'na' ruhua' yún. Nì hué daj huin ruhuāj si guì'yaj ichij Espíritu Santo sinduj rian án re', nì gahuin din'inj ruhua á re'. Nì ichij Espíritu Santo daj niquin' rian nne man'an Yan'anj. ⁵ Nì daj rún' huin ruhuāj si guì'yaj Yan'anj nga ichij Espíritu Santo daj nga ni é re', nì hué daj huin ruhuāj si guì'yaj Jesucristo nga á re' huin sij 'ngō tsínj a'mi nuguan' xanga'. Nì Jesucristo huin si ganá'nij sini scanij ni níman. Nì hué sij nicaj sun rian ni rey man chruhua xungüi nan.

Nì 'i ruhua Cristo ni'yaj sij né'. Nì ganani né' rian si-gaquin' né' xi'í

si gayanj si-tun man'an sij xi'í né'. ⁶ Nì guì'yaj sij sisi guinica'j né' sun gahuin né' rey nga sij. Nì guì'yaj sij sisi gahuin né' chrej rian chrej sij huin Yan'anj. Nì huin ruhuāj sisi ga'mi sa' niganj ni ngüi xi'í sij. Nì niganj guinica'j sij fuerza ruhuāj aj. Amén.

⁷ Nì'yaj né' sisi ga'na' Cristo rian nga. Nì daran' ni ngüi guini'i sij. Nì guini'i ni tsínj ga'ui' gaquij sij nej. Nì ganani ruhua daran' ni ngüi man chruhua xungüi ngaa guini'i ni sij ga'na' sij. Nì ngaa ga'na' sij, nì gaco daran' ni ngüi man chruhua xungüi xi'í gaquin' da'ui' ni sij. Hué daj gahuin xanga'. Amén.

⁸ Nì ataj Señor:

—Huēj huin 'ngō tsínj gu'naj Alfa nga tsínj gu'naj Omega. Daj si Alfa huin letra gaxi'i asij sini yan. Nì Omega huin letra nico' da ne' rucu. Nì huēj huin tsínj nne acuan'. Nì huēj gane asij sini. Nì huēj ga'na' ruhua' yünj. Nì huēj nicaj daran' fuerza. —Daj ataj Señor.

Una visión del Hijo del Hombre

⁹ Huēj huin Juan, nì jnān huin ín re'. Nì ran' nuguan'ānj sayun nga á re'. Nì guinica'j sun nuguan'an né' rian nicaj sun Yan'anj. Nì gahuin nucuj ruhua daran' né' guì'yaj fuerza né' nga sayun 'na' rian né'. Nì gahuin nucuj ruhua né', guì'yaj Jesucristo. Hué dan nì riqui 'ngō yo'ój gu'naj Patmos huin 'ngō yu'uj ngaj dani nnee yan'anj. Nì yu'uj daj ganēj, guì'yaj ni tsínj unun' ngāj xi'í si ga'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi huin nuguan' xanga' ga'mi Jesucristo. ¹⁰ Nì 'ngō güi nico' né' Yan'anj, nì ga'nìj Espíritu Santo nuguan' sa' ga'na' chruhua nimānj. Nì gunünj 'ngō nane ga'mi nucuj ne' rucūj. Nì daj rún' a'yanj 'ngō trompeta, nì hué daj gunünj 'ngō nane nucuj daj. ¹¹ Nì gataj nane daj gunünj:

—Huēj huin tsínj gu'naj Alfa nga tsínj gu'naj Omega. Daj si huēj huin si gaxi'i asij sini yan. Nì huēj huin

si ga'na' da rucu nej. Garun re' si guini'í re' rian yanj libro. Ni ga'nij re' libro daj rian ichij xi'nin' ni ngüi nico' man'anj man estado Asia. Man ni sij xuman' Efeso nga xuman' Esmirna nej, xuman' Pérgamo nga xuman' Tiatira nej, xuman' Sardis nga xuman' Filadelfia nej, xuman' Laodicea nej. —Daj gataj nane daj gunünj.

¹² Ni nanicā ni'yā sisi un sin huin nane ga'mi daj. Ni ngaa guini'yā, ni guini'inj ichij candelero huin gaga' oro. ¹³ Ni dani ichij candelero daj guini'inj daj rún' hua 'ngo da'nij ni ngüi hua 'ngo tsínj guini'inj. Ni nun sij 'ngo atsij xacan. Ni nicoj da xá xi'í sij. Ni anumi 'ngo nnij sincho huin oro xi'yanj sij. ¹⁴ Ni rún' hua to xachij gatsi hua sa' hua chra sij nga huué chra sij. Asi rún' hua yu'ue' gatsi huaj nej. Ni rún' hua rian aca yan'an hua rundij rian sij. ¹⁵ Ni daj rún' aca gaga' mmij ngaa gaca rian yan'an, ni hué daj ran nungüej dacój sij. Ni daj rún' huin rian garin nin' ruhua nico' quin nnee, ni hué daj nucuaaj si-nane sij. ¹⁶ Ni nicaj sij ichij yati' ne' chrej ra'a sa' sij. Ni gahui 'ngo espada hua huuj rian du'ua sij. Ni daj rún' 'yaj güi ngaa xiguin sa'aj, ni hué daj ran rian sij.

¹⁷ Ni ngaa guini'inj sij, ni rún' huin niman huinj ganatü xi'í sij. Sani guta' sij ra'a sa' sij riānj. Ni gataj sij gunünj:

—Si guxu'uí' re' mánj. Huēj huin si ga'na' asij sini yan. Ni huēj huin si ga'na' da rucu. ¹⁸ Ni huēj huin si hua ni'na'. Asij ni gahuij. Sani niganj nin' hua ni'nāy yyaj. Amén. Ni nicaj sünj rian ni niman nga rian man ni niman nej.

¹⁹ 'Xi'í daj ni garun re' nuguan' rian yanj xi'í si hua guini'í re'. Ni garun re' si guini'í re' acuan'. Ni garun re' xi'í ni rasun ga'na' da ne' rucu nej. ²⁰ Ni nan huin si ruhuaaj gata ichij yati' guini'í re' nicaj ne' chrej ra'a sa'aj nga ichij candelero huin oro daj: Ni ichij yati' daj huin

ni ángel nicaj sun rian ichij xi'nin' ni ngüi nico' man'anj. Ni ichij candelero daj huin ichij xi'nin' ni ngüi nico' man'anj. —Daj gataj sij.

2

Mensaje a las siete iglesias: El mensaje a Éfeso

¹ Ngaa ni gataj ruhua' yún sij gunünj:

—Garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' ni ngüi nico' man'anj man xuman' Efeso. Ni gataj re' gunun ni sij: “Huēj huin tsínj nicaj ichij yati' ne' chrej ra'a sa'aj. Ni achē scanij ichij candelero huin oro. ² Ni ni'inj daj 'yaj ni é re'. Ni ni'inj sisi nucuaaj 'yaj sun ni é re'. Ni ni'inj daj gunucuaaj ni é re' rian sayun. Ni ni'inj sisi na'uej ruhua á re' nga si 'yaj ni tsínj quij. Ni hué daj ni'inj sisi xacaj ni é re' cuenta daj hua ni tsínj ataj sisi huin ni sij apóstol. Sani sé ni sij huin mánj. Ni xacaj ni é re' cuenta sisi tsínj digya' yun'unj huin ni sij. ³ Ni guiran' ni é re' sayun. Sani ga'nin' ruhua á re' nga sayun daj. Ni gui'yaj sun nucuaaj á re' xi'í si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. Ni nun guere' ruhua á re'. ⁴ Sani nicā 'ngo nuguan' xi'í a ni é re': Ni nuguan' nan huin sisi nitaj si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj daj rún' ga 'i ruhua á re' asij sini. ⁵ Xi'í daj ni gananun ruhua á re' daj gui'yaj á re' asij sini. Ni nanicaj ruhua á re' nánico' ni é re' man'anj. Ni gui'yaj á re' daj rún' gui'yaj á re' asij sini. Ni sisi nitaj, ni guchi' ra'yān rian man án re'. Ni sisi si nanicaj ruhua á re', ni ga'nē si-candelero ni é re' rian niquinj. ⁶ Sani dugu'naj 'yaj á re': Nun huin xan' ruhua á re' ni'yaj á re' si 'yaj ni tsínj Nicolaítas. Daj si hué daj nun huin xan' ruhuaj ni'yā si 'yaj ni sij nej. ⁷ Ni sisi nun chraquij a ni é re', ni hua nian si gunun a ni é re' si ataj Espíritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'anj: Tsínj gunucuaaj gui'yaj gana rian ni nuguan' quij, ni ga'uij sisi xa ni sij

si ayu chra chrun 'yaj si gane niganj ni ngüi. Nj niquin' chrun daj dan rian hua sa' nne Yan'anj." Daj gataj re' gunun ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunünj.

El mensaje a Esmirna

⁸ Ngaa nj gataj ruhua' yün sij gunünj:

—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' ni ngüi nico' man'anj man xuman' Esmirna. Nj gataj re' gunun ni sij: "Huēj huin si a'mi nuguan' nan. Nj huēj huin si ga'na' asij sini yan. Nj huēj huin si ga'na' da rucu. Nj gahuij. Nj ganá'nij ruhua' yünj nej. ⁹ Nj ni'inj daj guiran' ni é re' sayun. Nj ni'inj daj yaco guiran' ni é re'. Sanj xuru'ue huin in re' rian Yan'anj. Nj ni'inj daj a'mi quij ni tsínj ataj sisi huin ni sij ni tsínj israelita. Sanj sé ni sij huin manj. Nj a'mi quij ni sij xi'í ni é re'. Maan si huin ni sij 'ngo xi'nin' ni tsínj nico' sichre Satanás. ¹⁰ Nj si guxu'ui' ni é re' nga sayun guiran' ni é re'. Daj si ga'nij sichre da'aj á re' ducuaga' gunun ni é re'. Ngaa nj xacaj sichre cuenta sisi yya gahuin ran xanga' niman ni é re'. Ngaa nj guiran' ni é re' sayun ichi' güi. Sanj ga nica ruhua á re' da' güi gahui' ni é re'. Ngaa nj riquij 'ngo corona huin 'ngo premio guiyaj si gane niganj ni é re' nga Yan'anj. ¹¹ Nj sisi nun chraquij re', nj hua nian si gunun re' si ataj Espíritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'anj. Tsínj gunucuj guiyaj gana rian nuguan' quij, nj nitaj sayun guiran' sij daj rún' guiran' ni tsínj gahui' ruhua' yün." Daj gataj re' gunun ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunünj.

El mensaje a Pérgamo

¹² Ngaa nj gataj ruhua' yün Jesús gunünj:

—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian xi'nin' ni ngüi nico' man'anj man xuman' Pérgamo. Nj gataj re' gunun ni sij: "Huēj huin si a'mi nuguan' nan.

Nj nicā espada hua huij rian. ¹³ Nj ni'inj daj 'yaj á re'. Nj ni'inj sisi nne ni é re' rian nicaj sun sichre. Sanj hua nica xanga' ruhua ni é re' nga si-xugüij. Nj nitaj si duna á re' si xuman ruhua á re' ni'yaj ni é re' man'anj. Nj nun ga'nin' ruhua á re' nga si-nuguan'anj ngaa gahui' tsínj gu'naj Antipás, guiyaj ni sij xánj án re' huin xuman' nne Satanás. Nj gahuin sí' 'ngo tsínj ga'mi nuguan' xanga' rian ni ngüi. ¹⁴ Sanj nicā doj nuguan' xi'í a ni é re': Daj si scanij a ni é re', nj man ni tsínj nico' si-nuguan' tsínj gu'naj Balaam. Nj asij ná nj digyán Balaam 'ngo chrej quij rian tsínj gu'naj Balac. Ngaa nj xi'í nuguan' quij daj, nj guiyaj ni tsínj israelita gaquin'. Nj xa ni sij ni xucu dagahui' ni sij rian yan'anj guiyaj ra'a ni sij. Nj guiyaj squira' ni sij nga dugüi' ni sij. ¹⁵ Nj hué daj man go'ngo ni tsínj scanij ni é re' huin tsínj digyán si-nuguan' ni tsínj nicolaítas. Nj nun huin xan' ruhuaj ni'yā si-nuguan' ni sí'. ¹⁶ Xi'í daj nj nanicaj ruhua á re'. Sisi nitaj, nj guchi' ra'yān rian man án re'. Nj gunünj nga ni sij nga espada nun du'uj. ¹⁷ Nj sisi nun chraquij a ni é re', nj hua nian si gunun a ni é re' si ataj snan'anj Espíritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'anj: Tsínj gunucuj guiyaj gana rian nuguan' quij, nj ga'uj xā sij chrachrúnj sa' huin maná. Nj nun ni'i ni ngüi daj hua sa' maná daj. Nj hué daj ga'uj 'ngo yej gatsi tsínj guiyaj gana daj. Nj hua nica letra rian yej daj. Nj gunun naca si-xugüi sij. Nj a 'ngo tsínj si ga'ue guini'i nuguan' naca gunun rian yej da manj. Sanj urin tsínj nahuin ra'a guini'i." Daj gataj re' gunun ni sij. —Daj gataj Señor Jesús gunünj.

El mensaje a Tiatira

¹⁸ Ngaa nj gataj ruhua' yün sij gunünj:

—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' ni ngüi nico' man'anj

man xuman' Tiatira. Ni gataj re' gunun ni sij: "Huēj a'mi nuguan' nan huinj da'nij Yan'anj. Ni rún' hua rian aca yan'an hua rundij riānj. Ni daj rún' nu'ui gaga' mmij, ni hué daj ran nungüej dacō. ¹⁹ Ni'inj daran' si 'yaj á re'. Ni ni'inj daj 'i ruhua á re' ni'yaj á re' dugüi' a ni é re'. Ni xuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj nej. Ni 'yaj sun ni é re' rian ni dugüi' ni é re' nej. Ni ni'inj daj gunucuaaj á re' sayun. Ni 'yaj sun a ni é re' doj daj nga si gui'yaj sun a ni é re' asij sini. ²⁰ Sanj nicā 'ngo nuguan' xi'í ni é re'. Daj si a'nij ni é re' chrej sisi digya' yun'unj yun'unj xana gu'naj Jezabel rian ni tsínj 'yaj sun riānj. Ni ataj unj sisi a'mi unj si-nuguan' Yan'anj. Sanj digyán unj 'ngo chrej nitaj si hua sa' rian ni sij sisi gui'yaj squira' ni sij nga ni dugüi' ni sij. Ni digyán unj sisi xa ni sij xucu dagahui' ni sij rian ni yan'anj 'yaj ra'a ni sij. ²¹ Ni hua riquij doj güi sisi ganani ruhua unj xi'í si-gaquin' unj. Sanj na'uej ruhua unj duna unj si-gaquin' unj. ²² Ngaa ni gui'yā sisi ga'nan' unj guingaj unj rian nna. Ni gui'yā sisi nico sayun guiran' ni tsínj 'yaj squira' nga unj. Ni hué daj guiran' ni sij sisi si nani ruhua ni sij xi'í gaquin' 'yaj ni sij nga unj. ²³ Ni 'ngo gahui' ni da'nij unj, gui'yā. Ngaa ni guini'i daran' ni xi'nin' huin ni ngüi nico' man'anj sisi huēj ni'i sa' daj ani ruhua ni ngüi nga daj hua niman ni sij. Ni naru'uē rian go'ngo ni é re' daj rún' 'yaj go'ngo a ni é re'. ²⁴ Ngaa ni gatā gunun ango ni é re' man xuman' Tiatira huin ni é re' ni ngüi nun nico' nuguan' quij digyán yun'unj xana daj. Ni nun guini'i ni é re' nuguan' huí digyán ni sij xi'í si-ducuanj sichre Satanás. Ni gatā gunun ni é re' sisi nitaj si ga'nij ango sun rian án re' mánj. ²⁵ Maan si dugumi sa' á re' nuguan' nicaj ni é re' da guisij güi ga'na' ruhua' yünj rian án re'. ²⁶ Tsínj gunucuaaj gui'yaj gana rian nuguan' quij, ni sisi niganj dagahuin sij nuguan' ga'nij sun rian sij, ni ga'uij si guinicaaj sun sij rian ni

xungüi. ²⁷ Ni guinicaaj sij ni'í gaga'. Ni daj rún' ura' né' chrun, ni hué daj gui'yaj sij nga ni xuman' daj. Daj si hué daj riqui chrē sun riānj. ²⁸ Ni ga'uij yati' stanga rian sij nej. ²⁹ Ni sisi nun chraquij a ni é re', ni hua nian si gunun a ni é re' si ataj snan'anj Espiritu Santo rian ni xi'nin' huin ni ngüi nico' man'anj." Daj gataj re' gunun ni sij. —Hué daj gataj Jesús gununj.

3

El mensaje a Sardis

¹ Ngaa ni gataj ruhua' yún sij gununj:

—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' rian ángel nicaj sun rian xi'nin' huin ni ngüi nico' Yan'anj man xuman' Sardis. Ni gataj re' gunun ni sij: "Huēj a'mi nuguan' nan. Ni nicā ichij Espiritu Santo 'na' rian Yan'anj nga ichij yati' nej. Ni ni'inj daj 'yaj ni é re'. Ni nunj si a'mi ni ngüi sisi hua ni'na' niman ni é re', sanj rún' huin niman huin a ni é re' riānj. ² Hué dan ni nanun ruhua á re'. Ni dugu'nun' ni é re' nga ni nuguan' ruhua guere'. Daj si xacaj cuentāj sisi nun guisij ni é re' gui'yaj sa' á re' nga si-sun ni é re' rian Yan'anj. ³ Ganun ruhua á re' nga nuguan' digyán ni sij rian án re' nga nuguan' gunun ni é re'. Ni gui'yaj á re' daj rún' ataj nuguan' daj. Ni ganani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Ni nanico' ni é re' Yan'anj. Ni sisi si gunun ruhua á re', ngaa ni rá'yanj guisī rian án re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj tu. Ni si guini'i a ni é re' un hora guisī rian án re'. ⁴ Sanj man doj ni ngüi scanij a ni é re' nitaj si gui'yaj quij. Ni gunun ni sij atsij gatsi. Ni gache ni sij ngāj. Daj si 'yaj sa' ni sij riānj. ⁵ Tsínj gunucuaaj gui'yaj gana rian ni nuguan' quij, ni gunun ni sij atsij gatsi. Ni si jnaruhuī si-xugüi ni sij taj rian libro nun si-xugüi ni ngüi gane niganj nga Yan'anj. Ni ga'mi sa'āj

si-xugüi ni sij rian chrē nga rian si-ángel chrē nej. ⁶ Nī sisi nūn chraquij a ni é re', nī hua niān si gūnun a ni é re' si ataj snan'anj Espiritu Santo rian ni xi'nin' huin ni ngüi nico' man'anj." Daj gataj re' gūnun ni sij. —Daj gataj Jesús gunūnj.

El mensaje a Filadelfia

⁷ Ngaa nī gataj ruhua' yún Jesús gunūnj:

—Nī garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' huin ni ngüi nico' man'anj man xuman' Filadelfia. Nī gataj re' gūnun ni sij: "Huēj huin si a'mi nuguan' nan huinj tsínj sa' chruhua niman. Nī huēj huin si a'mi nuguan' xanga'. Nī nicā si-rian gaga' rey David. Nī ngaa na'nī rian hue', nī a 'ngo tsínj si ga'ue naranj. Nī ngaa narān rian hue' nī a 'ngo tsínj si ga'ue na'ni mánj. ⁸ Nī'inj daj 'yaj ni é re'. Nī'yaj á re' ne' chrej rian án re'. Daj si hua na'nī rian gatu a ni é re' rian 'ngo hue'. Nī, nī a 'ngo tsínj si ga'ue naranj rian hue' daj. Nī nūnj si doj nucuaaj niman án re' sanj dugumi sa' á re' si-nuguan'anj. Nī nitaj si duna á re' si ga'mi sa' á re' xi'ij aj. ⁹ Nī hua go'ngo ni sij nicaj dugüi' nga Satanás. Nī ataj ni sij sisi ni tsínj israelita huin ni sij. Sanj sé si xanga' huin ni sij. Tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Nī guiyā sisi guchi' ni sij rian man án re'. Nī guñiquin' ráj dacoj ni sij rian án re', guiyā. Ngaa nī guñi'i yya ni sij sisi 'i ruhuāj ni'yā á re'. ¹⁰ Nī xi'í si dagahuin a ni é re' nuguan' ga'nij sun rian án re' sisi gunucuaaj á re' rian sayun, ngaa nī huēj dugumi ni é re' sisi si guiran' ni é re' rian sayun xxi ga'na' guiran' daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Nī ngaa ga'na' sayun xxi daj, nī xacaj Yan'anj cuenta daj gunucuaaj ni ngüi nga sayun xxi ga'na'. ¹¹ Nī rá'yanj ga'nāj rian man án re'. Ngaa nī dugumi sa' á re' nuguan' nicaj á re'. Ngaa nī si nacaj ango ni sij si-corona ni é re' huin premio guiyaj gana á re'. ¹² Tsínj guiyaj gana rian

nuguan' quij, nī guiyā sisi gahuin sij daj rún' huin 'ngo chran xacan dugu'nun' chruhua si-nuhui Dan'an. Nī nitaj aman gahui sij chruhua nuhui daj. Nī garūnj si-xugüi Dan'an rian sij nga si-xugüi xánj Dan'an nej huin xuman' Jerusalén naça 'na' xata' rian Yan'anj. Nī ganahuin naça si-xugüij garūnj rian sij nej. ¹³ Nī sisi nūn chraquij a ni é re', nī hua niān si gūnun a ni é re' si ataj snan'anj Espiritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'anj." Daj gataj re' gūnun ni sij. —Daj gataj Señor Jesús gunūnj.

El mensaje a Laodicea

¹⁴ Ngaa nī gataj ruhua' yún sij gunūnj:

—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' huin ni ngüi nico' man'anj man xuman' Laodicea. Nī gataj re' gūnun ni sij: "Huēj huin si guiyaj daran' si gataj snan'an gunun a ni é re'. Nī huinj tsínj nata' yya nuguan' xanga' rian ni ngüi. Nī asij sini ngaa guiyaj Yan'anj xungüi, nī huēj huin si guiyaj daran'anj. ¹⁵ Nī ni'inj daj 'yaj á re'. Nī ni'inj sisi sé daj rún' hua 'ngo si nuhuij hua a ni é re'. Nī sé daj rún' hua 'ngo si yan'an hua a ni é re'. Nī huin ruhuāj sisi daj rún' hua 'ngo si nuhuij, asj 'ngo si yan'an ga ni é re' aj. ¹⁶ Hué dan nī xi'í si daj rún' hua nnee guñ hua ni é re', nī gahui ni é re' du'uāj gurān daj rún' uránj 'ngo tsínj. Daj si sé daj rún' hua nnee nuhuij asj nnee yan'an hua ni é re'. ¹⁷ Daj si ataj ni é re' sisi xuru'ue huin ni é re'. Nī hua nico rasun rian ni é re'. Nī, ni ango ni rasun nitaj si achin rian án re', ataj á re'. Sanj nun acaj ni é re' cuenta sisi ni ngüi guere' ruhua huin ni é re'. Nī ni ngüi ran' yaco huin ni é re'. Nī huin ín re' ni ngüi niqui. Nī huin ni é re' ni ngüi duri. Nī huin ni é re' ni ngüi hua nnee nej. ¹⁸ Xi'í daj nī riquij 'ngo ducuanj rian án re' sisi guiran ni é re' gaga' oro sa' riānj huin oro gahuin sa',

gui'yaj yan'an. Hué dan n̄i ga'ue gahuin xanga' ni é re' xuru'ue riānj. N̄i guiran ni é re' atsij gatsi riānj gunun ni é re'. Ngaa n̄i s̄i gahuin na'aj ni é re' xi'í si hua nne ni é re'. N̄i guiran ni é re' gono'o ga'nij ni é re' rian án re'. Ngaa n̄i ga'ue guini'i ni é re', n̄i xacaj á re' cuenta, gui'yaj gono'o daj. ¹⁹ Daran' ni ngüi 'i ruhuāj, n̄i gunun ga'i ni sij. N̄i 'yā castigo ni sij. Xi'í daj n̄i dugu'nun' ni é re' sisi nani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. N̄i nānico' ni é re' Yan'anj. ²⁰ Huēj huin si niquin' rian hue'. N̄i aquin' ni é re'. Ngaa n̄i sisi unun 'ngo tsinj daj si a'mī, n̄i na'ni sij rian ducúa sij gatū. N̄i gahuin sti'nij nga sij. N̄i gahuin sti'nij sij ngāj nej. ²¹ Tsinj gui'yaj gana rian ni nuguan' quij, n̄i riquij rian gane sij ngāj rian chrun xilāj huin chrun xila sa'. Daj si hué ducúanj daj gui'yaj ganānj rian ni nuguan' quij. N̄i nne nuguan'ānj nga chrē rian chrun xila sij huin chrun xila sa'. ²² N̄i sisi nun chraquij a ni é re', n̄i gunun a ni é re' si ataj snan'anj Espiritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'ānj." Daj gataj re' rian ni sij. —Daj gataj Señor Jesús gunūnj.

4

La adoración celestial

¹ Ngaa guisij n̄i guini'yā, n̄i guini'inj 'ngo rian hue' hua ní'nij xata'. N̄i gunun ruhua' yūnj nane ga'mi sini ngāj. N̄i daj rún' a'yanj trompeta hué daj ga'mi nane daj. N̄i gataj nane daj gunūnj:

—Gahui re' ga'na' re' xata'. N̄i digyānj rián re' ni nuguan' sisi hua nian gahuin da rucu. —Daj gataj nane daj.

² N̄i rá'yanj guini'i nimānj 'ngo nuguan' sa', gui'yaj Espiritu Santo. N̄i guini'inj niquin' 'ngo chrun xila sa' xata'. N̄i nne 'ngo si mán xata' rian chrun xila sa' daj. ³ N̄i daj rún' hua 'ngo yej ran sa' gu'naj jaspe, asi 'ngo yej gu'naj cornalina, n̄i hué daj hua si nne rian chrun xila sa' daj. N̄i

xi'nij chrun xila daj ganicaj xucúaj gu'luj. N̄i xiguin xucúaj daj daj rún' ran 'ngo yej gu'naj esmeralda. ⁴ N̄i guini'inj ango ico gan'anj chrun xila sa' ganicaj xi'nij chrun xila sa' daj. N̄i nne ico gan'anj ni tsinj huin achij rian ni chrun xila sa' daj. N̄i nun ni sij atsij gatsi. N̄i nun chra ni sij 'ngo corona huin gaga' oro. ⁵ N̄i ran rian chrun xila sa' niquin' dani daj. N̄i gahuin garin ngaa gaguáj du'ui. N̄i ne' rian chrun xila sa' daj aca ichij yan'an huin ichij Espiritu Santo 'na' rian Yan'anj. ⁶ N̄i ne' rian chrun xila sa' niquin' dani daj, n̄i daj rún' hua 'ngo nnee yan'anj, n̄i hué daj hua nnee gurugüi' rian chrun xila daj. N̄i daj rún' hua pidrio sa', n̄i hué daj xiguin sa' rian nnee daj.

N̄i dani rian niquin' chrun xila sa' daj, n̄i ganicaj gan'anj ni si hua n̄i'na' mán xata' xi'nij chrun xila daj. N̄i gan'anj si mán xata' daj, n̄i hua ga'i rundij rianj ne' chrej rucu nga ne' chrej rianj nej. ⁷ N̄i daj rún' hua 'ngo sigue'ej xxi, n̄i hué daj hua 'ngo. N̄i daj rún' hua cero, n̄i hué daj hua angoj. N̄i daj rún' hua rian 'ngo tsinj, n̄i hué daj hua ángo. N̄i daj rún' hua xata achéj xata', n̄i hué daj hua ángo. ⁸ N̄i anin' gan'anj ni xucu hua n̄i'na' mán xata', n̄i hua huatan' si-gachi da go'ngo. N̄i nin' gachra' nnee cúj anin' gan'anj xucu daj, n̄i hua ga'i nin' ruhua rundij rian xuj. N̄i hua rundij rian riqui si-gachi nej. N̄i nun güi nigan', n̄i nun a'nin' ruhua anin' xucu si ga'mi. N̄i ataj anin' gan'anj xuj:

Hua sa' nin' ruhua Yan'anj.

Hua sa' nin' ruhua Yan'anj.

Hua sa' nin' ruhua Señor huin Yan'anj.

N̄i nucuj nin' ruhua Yan'anj.

N̄i hué Yan'anj huin si gane asij sini.

N̄i Yan'anj huin si nne acuan'.

N̄i Yan'anj huin si ga'na' ruhua' yún.

Ataj anin' gan'anj xucu mán xata' daj. ⁹ N̄i ga'mi sa' anin' gan'anj xuj

rian si nne rian chrun xila sa' daj.

N̄i nun yan'anj anin' gan'an. N̄i a'ui'

anin' gan'an si guruhua si nne rian

chrun xila sa' huin si nne niganj. Ni da yun yun hué daj 'yaj anin' gan'anj daj ngaa a'mi sa' anin'-inj. ¹⁰ Ngaa ni guiniquin' ráj dacoj ico gan'anj ni tsínj huin achij rian si nne rian chrun xila sa' daj. Ni a'mi sa' ni sij. Ni dugüej ni sij si-corona ni sij rian si nne rian chrun xila sa' daj. Ni ataj ni sij:

¹¹ Hué re' huin Señor.

Ni dugu'naj huin sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í re'.

Ni dugu'naj huin sisi guinun yan'anj ni ngüi man'án re' nej.

Ni dugu'naj huin sisi guinicaj re' daran' fuerza.

Daj si hué re' gui'yaj daran' ni rasun.

Ni man ni rasun daj xi'í si hué daj garan' ruhua re'.

Ataj ico gan'anj ni tsínj huin achij daj.

5

El rollo y el Cordero

¹ Ngaa ni guini'inj sisi nicaj si nne rian chrun xila sa' daj 'ngo yanj libro ne' chrej ra'a sa'aj. Ni hua nica nun letra xiráj yanj daj. Ni hua nica nun letra riqui yanj daj nej. Ni hua ránj sa' ichij sello du'ua yanj daj. ² Ni guini'inj 'ngo ángel nucuj. Ni nachínj snan'anj ángel daj. Ni ga'mi nucuj-á' gataj-á':

—Ni un sin huin si sa' sisi ga'ne sello hua ránj du'ua yanj libro daj, ngaa ni naguraj du'ua rumi yanj daj únj. —Daj gataj ángel daj.

³ Sanj ni a 'ngo si mán xata' nga si mán rian yo'ój nej, si mán riqui yo'ój nej, si ga'ue naguraj rian yanj libro daj, ni guini'i daj hua rian yanj da mánj. ⁴ Ngaa ni gaco nin' ruhua xi'í si nun nari' ni sij 'ngo si hua sa' na'ni ni'yaj du'ua daj hua yanj daj. ⁵ Ngaa ni gataj 'ngo dugüi' ni tsínj huin achij gunünj:

—Si gacó re' ga mánj. Daj si tsínj huin xi'nin' gu'naj Judá huin da'ni si'ni rey David, ni gui'yaj gana sij. Ni gu'naj sij sigue'ej. Ni xi'í daj ga'ue

ga'ne sij ichij sello nun du'ua yanj libro, ni nagura' sij libro daj.

⁶ Ngaa ni guini'inj niquin' 'ngo xachij 'nij dani rian niquin' chrun xila sa' daj nga anin' gan'anj xucu hua ni'na'. Ni niquin' xuj dani ni tsínj huin achij. Ni rún' huin sisi hua dagahui' ni sij xachij 'nij daj. Ni hua ichij si-cúj xuj nga ichij rundij rian xuj huin ichij Espíritu Santo 'na' rian Yan'anj. Ni ga'nij Yan'anj ichij Espíritu Santo gan'anj nin' gachra' chruhua xungüi. ⁷ Ngaa ni ga'na' xachij 'nij daj. Ni guida'a xuj yanj libro ra'a sa' si nne rian chrun xila sa' daj. ⁸ Ni ngaa guida'a xuj yanj daj, ngaa ni ganiquin' ráj dacoj anin' gan'anj xucu hua ni'na' daj nga ico gan'anj ni tsínj huin achij rian xachij 'nij daj. Ni nicaj daran' ni sij yan'anj nun ga'i ya'a. Ni nicaj ni sij cu huin oro. Ni da' gara ni sij siquij chruhua ni cu daj. Ni siquij daj huin ni nuguan' achínj jni'yaj ni ngüi hua sa' rian Yan'anj. ⁹ Ni aráj ni sij chra' naca nan rian xachij 'nij daj:

Hué re' huin tsínj sa' ga'ue guida'a yanj.

Ni ga'ue na'nij re' du'ua yanj daj rian nun ichij sello.

Daj si hué re' dagahui' ni sij.

Ni naru'ué re' si-tun man'án re' xi'í si-gaquin' ni ngüi.

¹⁰ Ni gui'yáj re' sisi guinicaj sun ni sij gahuin ni sij rey.

Ni gui'yáj re' sisi gahuin ni sij chrej rian Yan'anj.

Ni guinicaj sun ni sij chruhua xungüi ga'na'.

Hué daj gara ni sij rian xachij 'nij daj.

¹¹ Ngaa ni guini'inj. Ni gunünj si-nane nico ni ángel mán ganicaj xi'nij chrun xila sa' daj nga anin' gan'anj si hua ni'na' nga ni tsínj huin achij nej. Ni man millón millón ni ángel. ¹² Ni ga'mi nucuj ni ángel gataj-á':

Sa' nin' ruhua huin xachij 'nij dagahui' ni sij.

Ni dugu'naj huin sisi guinicaj nin' sij sun.

Ni guinicaj sij daran' rasun sa'.
 Ni gahuin chrun nin' ruhua sij.
 Ni nahuin ra'a sij daran' fuerza.
 Ni guinun yan'anj ni ngüi sij.
 Ni ga'mi sa' ni sij xi'í sij.
 Ni ga'mi 'ueé ni sij xi'í sij nej.
 Hué daj garáj sa' ni ángel daj xi'í xachij 'nij daj.

¹³ Ngaa ni gunünj si ga'mi daran' si gui'yaj Yan'anj huin si man ne' xata' nga si man rian yo'ój nej, si man ne' riqui yo'ój, si man chruhua nnee yan'anj nej. Ni gataj daran'anj: Niganj ga'mi sa' daran' né' rian si nne rian chrun xila sa' nga rian xachij 'nij.
 Ni niganj guinun yan'anj né' rian nungüej sij.
 Ni niganj ga 'ueé rian nungüej sij, gui'yaj né'.
 Ni hué daj ga fuerza rian nungüej sij niganj, gui'yaj né' nej.
 Daj gataj daran' ni sij.

¹⁴ Ngaa ni:

—Amén. —Gataj anin' gan'anj xucu hua ni'na'.

Ngaa ni ganiquin' ráj dacoj ico gan'anj ni tsínj huin achij rian Yan'anj. Ni Yan'anj huin si gane niganj.

6

Los sellos

¹ Ngaa ni guini'inj ngaa ga'nej xachij 'nij 'ngo sello nun du'ua yanj libro daj. Ni gunünj ga'mi 'ngo dugüi' gan'anj xucu hua ni'na' daj. Ni daj rún' ngaa aguáj du'ui, ni hué daj ga'mi nucuaj-á'. Ni:

—Gahua' re' ni'yaj re' aj. —Gataj 'ngo si hua ni'na' daj.

² Ngaa ni guini'inj 'ngo guayo gatsi. Ni tsínj taj guayo daj, ni nicaj sij 'ngo ra'uej ra'a sij. Ni ga'ui' ni sij 'ngo corona gunun chra sij. Ngaa ni gahui sij gan'anj gui'yaj gana sij. Daj si huin sij tsínj 'yaj gana.

³ Ni ngaa ga'nej xachij 'nij daj ango sello guisíj huí, ngaa ni gunünj ga'mi ango xucu hua ni'na'. Ni gataj-á':

—Gahua' re' ni'yaj re' aj. —Daj gataj-á'.

⁴ Ni gahui ango guayo. Ni guayo daj huin guayo mare. Ni hua permiso rian tsínj taj guayo mare daj sisi guisíj gane din'inj ni ngüi, gui'yaj sí'. Ni hué sij gui'yaj sisi dagahui' go'ngo ni sij ni tsínj huin dugüi' ni sij. Ni ga'ui' ni sij 'ngo espada xxi ra'a sí'. ⁵ Ni ngaa ga'níj xachij 'nij daj ango sello guisíj huá'ni, ni gunünj ga'mi xucu hua ni'na' huin xucu huá'nij. Ni gataj-á':

—Gahua' re' ni'yaj re' aj: —Daj gataj-á'.

Ngaa ni guini'inj 'ngo guayo maru. Ni tsínj taj guayo maru daj, ni nicaj sij 'ngo aru' da'nga' ra'a sij. ⁶ Ni dani anin' gan'anj xucu hua ni'na' daj gunünj 'ngo nane. Ni gataj-á':

—Daj rún' 'yaj gana á re' 'ngo güi, ni hué daj du'ue 'ngo kilo strigo. Ni hué daj du'ue huá'nij kilo cebada. Sani si gui'yaj ni é re' si guere' gasiti nga nnee vino manj. —Daj gataj nane daj.

⁷ Ni ngaa ga'nej xachij 'nij daj ango sello guisíj gan'anj, ni hué daj gunünj ga'mi ango xucu huin xucu gan'anj. Ni gataj xuj gunünj:

—Gahua' re' ni'yaj re'. —Daj gataj-á'.

⁸ Ngaa ni guini'inj 'ngo guayo mayaj. Ni tsínj taj guayo mayaj daj huin tsínj 'yaj si ahuí' ni ngüi. Hué daj gu'naj sij. Ni nico' 'ngo tsínj rucu sij. Ni hué sí' nicaj ni ngüi gan'anj rian man ni níman. Ni ga'ui' Yan'anj sun rian nungüej tsínj daj sisi guinicaj sun nungüej sij rian gan'anj si anej yo'ój xungüi nan. Ni ga'ue dagahui' nungüej sij ni ngüi. Ni gahui' ni ngüi, gui'yaj xi'na nga xi'i, gui'yaj nungüej sij. Ni ga'ue gui'yaj nungüej sij sisi gahui' ni ngüi, gui'yaj xucu huee man riqui quij nej.

⁹ Ni ngaa ga'nej xachij 'nij daj ango sello guisíj un'unj, ni guini'inj ngaj ni níman riqui nna huin altar. Ni hué ni sij huin ni tsínj gahui' xi'í si ga'mi sa' ni sij si-nuguan' Yan'anj

rian ni ngüi. ¹⁰ Nî ga'mi nucuaj ni sij gataj ni sij:

—Sa' nî'n' ruhua huín re' Señor. Nî xanga' yya huín re'. Nî aman nagui'yaj yyá re' xi'í ni tsínj man chruhua xungüi únj. Nî aman guiyáj re' castigo ni sij xi'í gaquin' da'ui ni sij si dagahui' ni sij ni únj únj. —Hué daj gataj ni ngüi gahui' daj.

¹¹ Ngaa nî ga'ui' ni sí' atsij gatsi gunun ni sij. Nî gataj Yan'anj gunun ni tsínj daj sisi naran ruhua ni sij doj da guisij gahuin yya número ni dugüi' ni sij huín ni tsínj 'yaj sun nga ni sij. Daj si hua nian si gahui' ni sí' daj rún' gahui' ni sij.

¹² Ngaa nî guini'inj sisi ga'nej xachij 'nij daj ango sello guisij huatanj du'ua yanj daj. Ngaa nî ga'na' nucuaj 'ngo yún. Nî gahuin rumi' rian güi daj rún' hua 'ngo atsij mare. Nî gahuin mare rian yahuj daj rún' hua tun. ¹³ Nî guinij ni yati' mán xata' rian yo'ój. Daj rún' ayu higo chra chrun higuera ngaa ahui nucuaj nane, nî hué daj guinij ni yati' rian yo'ój. ¹⁴ Nî jnarumi xata' man'an daj rún' 'yaj né' ngaa jnarumi né' 'ngo yanj xe'e. Nî naduna daran' quij ango yu'uj guisiqui'-í' nga ni yo'ój ngaj chruhua nnee yan'anj nej. ¹⁵ Nî guixi'ij huí ni rey man chruhua xungüi chruhua huej nga scanij ni huej nej. Nî hué daj guiyaj ni tsínj huín rian nga ni xuru'ue nej, ni tsínj capitán nej, ni tsínj nicaj sun nej, daran' ni tsínj 'yaj sun rian xuru'ue nga daran' ni tsínj nitaj si 'yaj sun rian xuru'ue nej. ¹⁶ Nî gataj ni sij rian ni quij nga rian ni huej:

—Gayu a ni é re' xiráj ni únj. Nî gari huí a ni é re' ni únj rian si nne rian chrun xila sa' daj nga rian xachij 'nij. Daj si a'man ruhua xachij 'nij daj ni'ya ni únj. ¹⁷ Nî hua guisij güi gahuin nico castigo ni únj, guiyaj nungüej sij. Nî un tsínj ga'ue gunucuaj guiniquin' rian nungüej sij únj. —Hué daj gataj ni sij gunun ni quij nga ni huej.

7

Los 144,000 sellados

¹ Ngaa guisij nî guini'inj niquin' gan'anj ángel go'ngo sicúj xungüi nan. Nî ránj ni ángel rian gan'anj nane sisi si gahui ni nane daj rian yo'ój nga rian nnee yan'anj nga rian nî a 'ngo ni chrun nej. ² Nî hué daj guini'inj ango ángel 'na' rian síj güi. Nî nicaj ángel daj si-sello Yan'anj hua nî'na'. Nî gaguáj nucuaj ángel daj rian ango gan'anj ángel daj. Nî nicaj ni gan'anj ángel daj sun, guiyaj Yan'anj sisi chran' yun'unj ni ángel daj rian yo'ój nga rian nnee yan'anj nej. ³ Nî gataj ángel 'na' daj gunun ango gan'anj ángel niquin' daj:

—Si chran' yun'unj anin' é re' yo'ój nga rian nnee yan'anj nej, rian ni chrun nej mánj. Ga'nin' ruhua á re' da gari únj sello yo ni tsínj 'yaj sun rian Dan'anj né'. —Daj gataj ángel daj.

⁴ Ngaa nî gunünj número ni tsínj guixij sello, guiyaj anin' ángel daj. Nî 'ngo ciento táj huíj xia gan'anj mí ni sij guixij sello. Nî hué ni sij huín ni tsínj 'na' ni xi'nin' ni ngüi israelita.

⁵ Nî xuhuij mí ni sij huín da'nî si'nî tsínj gu'naj Judá. Nî xuhuij mí ni sij huín da'nî si'nî tsínj gu'naj Rubén. Nî xuhuij mí ni sij huín da'nî si'nî tsínj gu'naj Gad. ⁶ Nî xuhuij mí ni sij huín da'nî si'nî tsínj gu'naj Aser. Nî xuhuij mí ni sij huín da'nî si'nî tsínj gu'naj Neftalí. Nî xuhuij mí ni sij huín da'nî si'nî tsínj gu'naj Manasés. ⁷ Nî xuhuij mí ni sij huín da'nî si'nî tsínj gu'naj Simeón. Nî xuhuij mí ni sij huín da'nî si'nî tsínj gu'naj Leví. Nî xuhuij mí ni sij huín da'nî si'nî tsínj gu'naj Isacar. ⁸ Nî xuhuij mí ni sij huín da'nî si'nî tsínj gu'naj Zabulón. Nî xuhuij mí ni sij huín da'nî si'nî tsínj gu'naj José. Nî xuhuij mí ni sij huín da'nî si'nî tsínj gu'naj Benjamín.

La multitud vestida de ropas blancas

⁹ Ngaa guisíj ñi guini'inj 'ngo xi'nin' xxi ni ngüi huin ni ngüi 'na' daran' rian xungüi nga daran' rian xi'nin' nej, daran' ni ngüi a'mi ga'i snánj a'mi ni sij nej, daran' rian ni xuman' nej. Ñi nico ñin' ruhua ni sij huin. Ñi a 'ngo ni tsínj si gunucuj gaya undaj ni sij huin. Ñi man ni sij rian niquin' chrun xila sa' nga rian xachij 'nij. Ñi nun ni sij atsiq gatsi. Ñi nicaj ni sij yun ra'a ni sij. ¹⁰ Ñi gaguáj nucuj ni sij. Ñi gataj ni sij: Yan'anj nne rian chrun xila sa' huin Dan'anj né'.

Ñi Yan'anj nga xachij 'nij huin si ganacaj né'.

Hué daj gataj ni sij.

¹¹ Ñi daran' ni ángel niquin' ganicaj xi'nij chrun xila sa' nga ni tsínj huin achij nga anin' gan'anj xucu hua ñi'na' nej. Ñi guiniquin' ráj dacoj ni ángel daj rian chrun xila sa' daj. Ñi da' huin si ganun yo ni ángel daj rian yo'ój. Ñi ga'mi sa' ni ángel daj rian Yan'anj. ¹² Ñi gataj ni ángel daj:

Amén.

Ga'mi sa' né' rian Dan'anj né'.

Ñi ga' ueé rian Dan'anj né'.

Ñi ñiganj guini'i Dan'anj né' daran'anj.

Ñi ñiganj gataj né' si guruhua Dan'anj né'.

Ñi ñiganj guinun yan'anj né' rian Dan'anj né'.

Ñi dugu'naj huin sisi guinicaj Dan'anj né' sun.

Ñi dugu'naj huin sisi ñiganj guinicaj Dan'anj né' fuerza.

Amén.

Daj gataj ni ángel daj.

¹³ Ngaa ñi nachínj snan'anj 'ngo tsínj huin achij riánj. Ñi gataj sij:

—Ñi un sin huin ni ngüi nun atsiq gatsi nan, ñi, ñi a 'na' ni sij, ruhua á re' únj. —Hué daj gataj 'ngo tsínj huin achij daj gunünj.

¹⁴ Ngaa ñi gatā gunun sij:

—Señor, ni'i man'án re', ruhuāj.

—Gatā gunun sij.

Ngaa ñi gataj sij gunünj:

—Hué ni ngüi nan huin ni ngüi guiran' nico sayun ngaa gahuin sayun nico chruhua xungüi. Ñi daj rún' nánj né' si-gan' né' sisi ñahuin gatsij, ñi hué daj gahuin niman ni sij gui'yaj si-tun man'an xachij 'nij. ¹⁵ Xi'í daj ñi niquin' ni ngüi daj rian si-chrun xila Yan'anj. Ñi nun güi ñigan' niquin' ni sij chruhua sinuhui Yan'anj 'yaj sun ni sij rian Yan'anj. Ñi gane Yan'anj nga ni sij sisi dugumij ni sij. ¹⁶ Ñi si gachin xi'na' riqui ni sij ga' mánj. Ñi si nago'oj ni sij nnee ga' mánj. Ñi si gurunun nnán rian ni sij, gui'yaj güi. Ñi si chran' yun'unj gachi' ni sij ga' mánj. ¹⁷ Daj si dugumi xachij 'nij nne ñani rian chrun xila sa' ni sij. Ñi ñacaj sí' ni sij gan'anj digyán sí' rian ahuí nnee sa' huin nnee 'yaj si gane ñiganj ni sij. Ñi ñaru'ui Yan'anj rian daran' ni ngüi aco. —Daj gataj tsínj huin achij daj gunünj.

8

El séptimo sello

¹ Ñi ngaa ga'nej xachij 'nij daj ango sello guisíj ichij du'ua yanj daj, ñi gahuin din'inj xata' chra anej hora. ² Ngaa ñi guini'inj ichij ángel huin ni ángel niquin' rian Yan'anj. Ñi ga'ui' ni si mán xata' ichij trompeta rian ni ángel daj. ³ Hué dan ñi ga'na' ango ángel. Ñi guiniquin' ángel daj rian altar. Ñi nicaj ángel daj cu nun siquúj huin oro. Ñi ga'ui' ni si mán xata' nico siquúj rian ángel daj sisi jñachej ángel daj siquúj nga nuguan' achínj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj huin ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ngaa ñi ga'ui' ángel siquúj daj rian altar huin oro. Ñi niquin' altar huin oro daj rian chrun xila sa' nne Yan'anj. ⁴ Ñi gahui gatse', gui'yaj siquúj nicaj ra'a ángel daj rian Yan'anj ngaa gachínj jni'yaj ni ngüi hua sa' niman rian Yan'anj. ⁵ Ngaa ñi guida'a ángel daj cu. Ñi gara ángel daj yan'an chruhua cu aca rian altar. Ñi guere'ej ángel daj

cū nūn yan'an rian xungüi. Ngaa nī gaguáj du'ui. Nī gahuin garin. Nī guiran nej. Nī ga'na' yún nej.

Las trompetas

⁶ Hué dan nī gui'yaj xugüi ichij ni ángel nicaj ichij trompeta daj sisi ga'yanj ni ángel ni trompeta daj.

⁷ Ngaa nī ga'yanj 'ngo ángel daj trompeta. Nī gaman' guman yatan nga yan'an nachej tun. Nī gaman' daj rian xungüi. Nī doj nī guisíj da'aj ni chrun gaca. Nī gaca daran' ni coj mare nej.

⁸ Ngaa nī ga'yanj ango ángel trompeta guisíj huij ángel daj. Nī guinij 'ngo yan'an xxi chruhua nnee yan'anj. Nī daj rún' quij xacan hua yan'an xxi daj. Nī doj nī guisíj da'aj nnee yan'anj gahuin tun. ⁹ Nī doj nī guisíj da'aj xucu mán chruhua nnee yan'anj gahui'. Nī doj nī guisíj da'aj riq achéj rian nnee guere' nej.

¹⁰ Ngaa nī ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisíj hua'nij. Nī guinij 'ngo yati' xxi niquin' xata'. Nī daj rún' aca ca' chrun, nī hué daj aca yati' daj. Nī guinij yati' daj rian da'aj ni xinéj nnee nga rian da'aj yu'uj ahui nnee. ¹¹ Nī yati' guinij daj gu'naj yati' yaj'. Nī doj nī guisíj da'aj nnee daj gahuin yaj', gui'yaj yati' daj. Nī xi'í nnee yaj' daj, nī gahui' nico nūn' ruhua ni ngüi.

¹² Ngaa nī ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisíj gan'anj. Nī doj nī guisíj da'aj rian güi guere'. Nī hué daj gahuin nga yahui. Nī doj nī guisíj da'aj ni yati' guere' nej. Ngaa nī doj nī guisíj da'aj güi nga yahui gahuin rümi' rian. Nī doj nī guisíj ni yati' gahuin rümi' rian nej. Nī doj nī guisíj da'aj ne' guni'yanj gahuin rümi'. Nī doj nī guisíj da'aj ne' nī gahuin rümi'.

¹³ Ngaa nī guini'inj 'ngo ángel huaj da'aj xata'. Nī ga'mi nucuaj ángel daj. Nī gataj-á':

—Niqui niman nūn' ruhua ni ngüi man chruhua xungüi nan xi'í sayun guiran' ni sij ngaa guixinga' ga'yanj

ya'nij ni ángel trompeta. —Daj gataj ángel daj.

9

¹ Ngaa nī ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisíj un'un'. Nī guini'inj guinij 'ngo yati' xata' rian yo'ój. Nī ga'ui' 'ngo si mán xata' llave rian yati' daj. Nī llave daj na'ni du'ua yu'uj gunun nūn' ruhua daj. ² Ngaa nī na'nij yati' du'ua yu'uj daj. Nī gahui gatse' du'ua yu'uj daj. Nī daj rún' gatse' ahui du'ua 'ngo chrúnj xxi, hué daj hua gatse' daj. Ngaa nī gahuin rümi' rian güi nga rian nane, gui'yaj gatse' ahui du'ua yu'uj daj. ³ Nī scanij gatse' daj guixira' xiriquíj. Nī gan'anj ni xuj rian ni xungüi. Nī ga'ui' Yan'anj sisi gahuin nucuaj ni xuj gui'yaj ni xuj daj rún' 'yaj ni xiquin. ⁴ Nī ga'nin' Yan'anj sun sisi sī chran' yun'unj ni xuj chrin' man rian yo'ój nga nī a 'ngo ni coj mare nej, nī a 'ngo ni chrun nej. Sanī ni ngüi nitaj si nūn si-sello Yan'anj yo ni sij, nī hua permiso rian xuj ga'ui' xuj tánj ni sij. ⁵ Sanī nitaj permiso hua sisi dagahui' ni xuj ni ngüi daj. Maan si un'un' yahui ga'ui' ni xuj tánj ni ngüi daj. Nī daj rún' a'ngaj ngaa a'ui' xiquin tánj né', nī hué daj ga'ngaj ngaa ga'ui' ni xuj tánj ni ngüi. ⁶ Nī güi daj nī nano' ni ngüi daj ga'ue gahui' ni sij. Sanī sī ga'ue nari' ni sij daj ga'ue gahui' ni sij mánj. Gahuin ruhua ni sij gahui' ni sij. Sanī nitaj daj gui'yaj ni sij sisi gahui' ni sij mánj.

⁷ Nī daj rún' hua guayo ngaa hua chrun xuj gan'anj xuj nga ni snado rian huin sayun, nī hué daj hua ni xiriquíj daj. Nī rún' hua 'ngo corona huin oro hué daj hua si gunun chra xuj. Nī rún' hua rian ni ngüi, nī hué daj hua rian xuj nej. ⁸ Nī rún' hua hueé chra yun'unj xana, nī hué daj hua hueé xuj. Nī rún' hua yan' sigue'ej, nī hué daj hua yan' xuj nej. ⁹ Nī rún' hua gató gaga' hua si nūn xuj. Nī daj rún' aca chanj 'yaj nico ni carreta anucua ni guayo ngaa gan'anj xuj rian huin sayun, nī hué

daj 'yaj si-gachi xuj. ¹⁰ Nì daj rún' hua dune' xiquin hua dune' xuj. Nì hua si-tanj xuj. Nì hua fuerza dune' xuj sisi chran' yun'unj xuj ni ngüi chra un'un' yahui. ¹¹ Nì hua 'ngo ángel nicaj sun rian ni xuj. Nì ángel daj huin si niquin' rian yu'uj gunun nin' ruhua daj. Nì si-xugüi ángel daj gu'naj Abadón huin snánj hebreo. Nì si-xugüi ángel daj gu'naj Apolión huin snánj griego. ¹² Nì hua gachin 'ngo sayun guiran' ni ngüi. Sanì achin yahuij sayun ga'na' guiran' ni sij.

¹³ Ngaa nì ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisíj huatan'. Nì gunünj 'ngo nane ga'mi scanij gan'anj cúj taj rian altar huin oro. Nì niquin' altar daj rian Yan'anj. ¹⁴ Nì gataj nane daj gunun ángel a'yanj trompeta huin ángel guisíj huatan':

—Nachi re' anin' gan'anj ángel anumi du'ua quin nnee xxi gu'naj Eufrates. —Daj gataj nane daj gunun ángel.

¹⁵ Ngaa nì ganachi anin' gan'anj ángel anumi daj. Nì doj nì guisíj da'aj ni ngüi dagahui' ni gan'anj ángel daj. Nì hua gui'yaj xugüi Yan'anj ni ángel daj sisi hué hora daj, güi daj nej, yahui daj nej, yo' daj nej, nì dagahui' ni ángel daj ni ngüi. ¹⁶ Nì guisíj huij ciento millón ni tsínj taj guayo huin ni snado nico' gan'anj ángel daj, ataj ni sij gunünj. ¹⁷ Ngaa nì gui'yaj Yan'anj sisi guini'inj daj hua ni tsínj taj guayo daj. Nì guini'inj daj hua ni guayo nej. Nì daj rún' hua yan'an hua gaga' hua ránj xi'yanj ni tsínj taj guayo guini'inj. Nì hua jnitaj gaga' daj daj rún' hua yej gu'naj zafiro. Nì hua mayaj gaga' daj daj rún' hua yo'ój sufre. Nì rún' hua chra sigue'ej, nì hué daj hua chra ni guayo daj. Nì ahui yan'an nga gatse' nej, yo'ój sufre nej, du'ua ni xuj. ¹⁸ Nì doj nì guisíj da'aj ni ngüi gahui', gui'yaj yan'an nga gatse' nej, yo'ój sufre nej, ahui du'ua ni xuj. ¹⁹ Daj si hua fuerza du'ua xuj nga

dune' xuj. Nì daj rún' hua xucuáj hua dune' xuj. Nì daj rún' hua chra xucuáj, nì hué daj hua chra dune' xuj nej. Nì hué daj a'ui' dune' ni xuj ni ngüi.

²⁰ Nì ango ni ngüi nun gahui' gui'yaj sayun daj, sanì nun ganani ruhua ni sij xi'í gaquin' gui'yaj ni sij. Nì nun duna ni sij si guinico' ni sij ni nane xi'i nga yan'anj huin oro nga plata nej, gaga' bronce nej, yej nej, chrun nej, huin ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij. Nì na'ue guini'yaj ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij daj. Nì na'ue gunun ni yan'anj daj. Nì na'ue gache ni yan'anj da mánj. ²¹ Nì nun ganani ruhua ni sij si dagahui' ni sij níman. Nì nun ga'nin' ruhua ni sij si gui'yaj stu'uj ni sij. Nì hua gue gui'yaj squira' ni sij. Nì hué daj gui'yaj tu gue ni sij.

10

El ángel con el librito

¹ Ngaa nì guini'inj ga'na' ango ángel nucuj xata'. Nì nique ángel daj 'ngo nga. Nì niquin' xucuáj gu'luj chra ángel daj. Nì daj rún' xiguin güi, nì da'nga' daj xiguin rian ángel daj. Nì daj rún' hua yan'an, nì hué daj hua nungüej dacój ángel daj. ² Nì hua nagura' rian libro le'ej nicaj ángel daj. Nì ne' chrej sa' dacój ángel daj guta' sij chruhua nnee yan'anj. Nì guta' sij dacój sij ne' chrej rotsi sij rian yo'ój. ³ Ngaa nì gaguáj nucuj ángel daj daj rún' aguáj 'ngo sigue'ej. Nì ngaa gaguáj ángel daj, nì ichij yya gaguáj du'ui gunünj. ⁴ Nì ngaa guisíj ichij gaguáj du'ui, nì gahuin ruhuáj garünj nuguan' gaguáj du'ui rian yanj. Sanì gunünj ga'mi 'ngo nane 'na' xata'. Nì gataj nane daj gunünj: —Nara sa' re' ni nuguan' gunún re' huin nuguan' gaguáj du'ui daj. Nì si garun re' ni nuguan' daj rian yanj mánj. —Daj gataj nane daj.

⁵ Ngaa nì nachi nicaj ángel niquin' chruhua nnee yan'anj nga rian yo'ój ra'a xata'. ⁶ Nì gataj nica ángel

nga si-xugüi Yan'anj nne niganj huin si gui'yaj xata' nga yo'ój nej, nnee yan'anj nej, daran' ni rasun man xata' nej, daran' si man rian yo'ój nej, daran' si man chruhua nnee yan'anj nej:

—Xanga' hua gahuin nichrun' güi ganahuij xungüi nan. ⁷ Sanj ngaa guisij güi ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisij ichij, ngaa ni guisij gahuin yya nuguan' gani hui ruhua Yan'anj gui'ya daj rún' hua nata' Yan'anj rian ni tsinj nata' si-nuguan' Yan'anj huin ni tsinj gui'yaj sun rian Yan'anj. —Daj gataj ángel daj.

⁸ Ngaa ni gununj nane ga'mi ruhua' yun ngaj huin nane 'na' xata'. Ni gataj nane daj:

—Güj ni guida'á re' libro le'ej hua nagura' rian ángel niquin' chruhua nnee yan'anj nga rian yo'ój. —Daj gataj nane daj.

⁹ Ngaa ni gan'an rian ángel niquin' daj. Ni gachin sisi riqui ángel daj libro le'ej daj riánj. Ngaa ni gataj ángel gununj:

—Guida'á re' ni xa re'. Ni gahuin tsi' du'ua re' rún' tsi' gatsi', gui'yaj libro nan. Sanj gahuin yaj' riqui re', gui'yaj-á'. —Daj gataj ángel.

¹⁰ Ngaa ni guida'á libro le'ej daj ra'a ángel ni xaj. Ni gahuin tsi' du'ua daj rún' tsi' gatsi'. Sanj ngaa guisij xaj, ni gahuin yaj' riqui, gui'yaj libro daj. ¹¹ Ngaa ni gataj nane daj gununj:

—Hua nian si ga'mi ruhua' yun re' xi'í daj guiran' ga'i nin' ruhua ni ngüi. Ni man ga'i xuman' ni sij. Ni man ga'i snanj a'mi ni sij nej. Ni man ga'i rey nicaj sun rian ni sij nej. —Daj gataj nane daj.

11

Los dos testigos

¹ Ngaa ni riqui ni si man xata' 'ngo rianj riánj. Ni rún' hua 'ngo rutsi riun né', ni hué daj hua rianj daj. Ni gataj Yan'anj gununj:

—Naxuman re' gan'anj guiriun re' si-nuhui Yan'anj nga altar nej. Ni gaya re' undaj ni ngüi a'mi sa' rian Yan'anj man chruhua nuhui daj. ² Sanj si guiriun re' ne' chrej xe' rian nuhui da manj. Daj si ga'ue ga'na' ni ngüi 'na' anej chrej yu'uj daj. Ni huij xia huij yahui gurun ni ngüi daj xuman' hua sa' nin' ruhua. ³ Ni ga'uij atsiq niqui guinique huij tsinj huin testigo niquin' a'mi xi'ij rian ni ngüi. Ni gahuin nucuj nungüej sij ga'mi nungüej sij xi'ij da guisij mí táj huij ciento táj hua'nij xia güi, gui'ya. —Daj gataj Yan'anj gununj.

⁴ Ni nungüej testigo daj huin huij chrun olivo niquin' rian Yan'anj huin Yan'anj nicaj sun rian xungüi nan. Ni nungüej testigo daj huin huij candelero niquin' rian Yan'anj nej. ⁵ Ni sisi hua tsinj huin ruhua gui'yaj xi'i nungüej testigo daj, ni gahuin yan'an du'ua nungüej sij. Ngaa ni gaca ni tsinj unun' nga nungüej sij, gui'yaj yan'an daj. Ni da'nga' daj gahui' daran' ni tsinj huin ruhua gui'yaj xi'i nungüej sij. ⁶ Ni nicaj nungüej tsinj testigo daj fuerza sisi naran' nungüej sij xata' sisi si gaman' ni güi nata' nungüej sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ni hué daj nicaj nungüej sij fuerza sisi naduna nungüej sij nnee nahuin tun. Ni ga'ue gui'yaj nungüej sij sisi ga'na' daran' rian xi'i chruhua xungüi daj rún' huin ruhua nungüej sij, gui'yaj nungüej sij.

⁷ Sanj ngaa guisij nahuij nata' nungüej sij si-nuguan' nungüej sij rian ni ngüi, ngaa ni gahui xucu huee du'ua yu'uj gunun nin' ruhua daj. Ngaa ni gunun' xuj nga nungüej tsinj daj. Ni gui'yaj gana xuj. Ni dagahui' xuj nungüej sij. ⁸ Ngaa ni guingaj nungüej niman daj chruhua cayu rian ngaj xuman' xxi. Ni si-xugüi nungüej xuman' daj huin Sodoma nga Egipto sisi ga'mi rucú né'. Daj si hué xuman' daj huin rian doco' ni sij Señor rian rugutsi. ⁹ Ni guingaj nungüej niman daj hua'nij

güi táj anej gaxuj guini'i ni ngüi man ga'i rian xuman' nga ga'i rian xi'nin' nej, ga'i rian snánj a'mi ni sij nej, ga'i rian xungüi nej. Ni guini'i ni sij nungüej niman daj. Ni nun ga'uej ruhua ni sij gachin' nungüej niman daj. ¹⁰ Ngaa ni ducu gahuin nia' ruhua ni ngüi man chruhua xungüi guini'i ni sij nungüej niman daj. Ni xi'í daj ga'ui' ni sij ni rasun rian dugüi' ni sij. Daj si ngaa hua ni'na' nungüej sij, ni chran' yun'unj nin' ruhua nungüej sij ni ngüi man chruhua xungüi.

¹¹ Sanj ngaa gachin hua'nij güi táj anej gaxuj, ni gui'yaj Yan'anj si gatu nane chruhua niman nungüej sij. Ni nahuin ni'na' nungüej sij. Ni guiniquin' gaya nungüej sij. Ni daran' ni ngüi guini'i, ni ducu guxu'ui' ni sij. ¹² Ngaa ni gunun nungüej testigo daj 'ngo nane nucua' xata'. Ni gataj nane daj:

—Gahui nungüej é re', ni ga'na' nungüej é re' nan anj. —Daj gataj nane daj.

Ngaa ni gahui nungüej sij rian nga gan'anj nungüej sij xata'. Ni guini'i ni tsínj unun' nga nungüej sij man ni si' ngaa gahui nungüej sij gan'anj sij xata'.

¹³ Ni hué 'ngo hora daj, ni ga'na' 'ngo yún xxi. Ni gane ga'i hue' chruhua xuman' daj, gui'yaj yún. Ni gahui' chij mí ni ngüi, gui'yaj yún. Ni ducu guxu'ui' ni ngüi guna daj. Ni ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nne xata'. ¹⁴ Hué dan ni guisíj huij sayun gachin guiran' ni ngüi. Sanj rá'yanj ga'na' ango sayun guisij hua'nij.

La séptima trompeta

¹⁵ Ngaa ni ga'yanj ango ángel trompeta guisíj ichij ángel ga'yanj daj. Ngaa ni gunünj ga'mi nucua'j ni si man xata'. Ni gataj-á':

Yyaj ni gaxi'i gahuin achij Señor.

Ni gahuin achij Cristo huin tsínj 'na' rian Yan'anj gahuin achij nungüej sij rian xungüi nan.

Ngaa ni niganj 'ngo guinicaj sun Señor.

Hué daj gataj ni si man xata'.

¹⁶ Ni ico gan'anj ni tsínj huin achij nne chrun xila sa' rian Yan'anj, ni ga' nitu rian ni sij rian yo'ój. Ni ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. ¹⁷ Ni gataj ni sij:

Riqui únj si guruhua re' huin re' Señor.

Ni hué re' huin Yan'anj nucua'j nin' ruhua.

Ni hué re' huin si nne asij sini yan.

Ni nné re' yyaj nej.

Ni niganj gané re' nej.

Ni riqui únj si guruhua re' xi'í si hua guida'á re' nico si-fuerzá re'.

Ni gaxi'i re' gahuin achij re' rian xungüi.

¹⁸ Ni ga'man ruhua ni ngüi man chruhua ni xungüi ni'yaj sij man'an re'.

Ngaa ni ga'man ruhua re' guini'í re' ni ngüi daj.

Ni guisíj güi nagui'yaj yyá re' xi'í si-gaquin' ni ngüi gahui'.

Ni guisíj güi naru'ue re' rian ni tsínj 'yaj sun rian re' huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' re' nga ni ngüi hua sa' chruhua niman nej, ni ngüi nun yan'anj si-xugüi re' nej.

Ni ga'ue si tsínj niqui huin ni sij, ga'ue si tsínj huin rian huin ni sij, sanj 'ngo naru'ue re' rian ni sij.

Ni hué hora daj dré' re' ni ngüi dre' xungüi.

Daj gataj ico gan'anj ni tsínj huin achij daj gunun Yan'anj.

¹⁹ Ngaa ni naxi'ni rian si-nuhui Yan'anj nne xata'. Ni chruhua si-nuhui Yan'anj, ni gurugüi' chrúnj nun ni nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi. Ngaa ni ducu guiran. Ni ganj. Ni ga'na' 'ngo yún. Ni gaman' 'ngo guman yatan xxi nej.

12

La mujer y el dragón

¹ Ngaa ni guini'inj 'ngo rasun nico gurugüi' xata', gui'yaj Yan'anj. Ni rasun daj huin 'ngo yun'unj xana.

² Ni nun riqui unj. Ni aguáj unj

xi'í si ruhua ga'nga da'níj unj. Daj si ran' unj sayun xi'í lij daj. ³ Ní gurugüi' ango rasun xata' guini'inj, gui'yaj Yan'anj. Ní rasun daj huin 'ngo xucuáj xxi mare. Ní hua ichij chra xuj. Ní hua ichi' si-cúj xuj nej. Ní nun go'ngo corona da go'ngo chra xuj. ⁴ Ní guxun dune' xuj ga'i yati' mán xata'. Ní doj guisíj da'aj ni yati' dugüej dune' xuj chruhua xungüi. Ní ganiquin' xucuáj daj rian yun'unj xana ruhua ga'nga da'níj daj. Ní ana'uij xuj sisi hué hora ga'nga da'níj unj, ni xamánj xuj, ruhua xuj. ⁵ Ngaa ní ga'nga 'ngo lij sno'o, gui'yaj yun'unj xana daj. Ní tsínj daj guinicaj sun rian daran' xungüi. Ní guinicaj sij ni'í gaga' guinicaj sun sij. Saní nachi nicaj Yan'anj da'níj yun'unj xana daj. Ní gan'anj sij xata', gui'yaj Yan'anj. Ní gan'anj gane sij rian nne Yan'anj rian chrun xila sa'. ⁶ Ngaa ní gunánj yun'unj xana daj gan'anj unj quij qui'yanj naco rian gui'yaj xugüi Yan'anj 'ngo yu'uj gane unj. Ní yu'uj daj ga'ui' Yan'anj si xa unj chra 'ngo mí táj yahuij ciento táj hua'nij xia güi.

⁷ Hué dan ní gahuin 'ngo sayun nico xata'. Ní gunun' ni ángel nicaj dugüi' nga ángel gu'naj Miguel nga xucuáj daj. Ní hué daj gunun' ni ángel nicaj dugüi' nga xucuáj daj nga ni ángel nicaj dugüi' nga Miguel. ⁸ Saní nun gahuin nucuaj gui'yaj gana ni dugüi' xucuáj daj rian Miguel. Ní nitaj rian guiman ni dugüi' xuj xata' ga mánj. ⁹ Ngaa ní guere'ej ni ángel nicaj dugüi' nga Miguel ni dugüi' xucuáj daj rian xungüi. Ní xucu daj gu'naj sichre nga Satanás. Ní asij ná sno'o gane xuj. Ní hué sichre daj digya' yun'unj daran' ni ngüi man chruhua xungüi. ¹⁰ Ngaa ní gunünj si ga'mi nucuaj 'ngo tsínj nne ne' xata'. Ní gataj sí':

—Yyaj ní guisíj güi ganacaj Yan'anj ni ngüi. Ní gahuin nucuaj nín' ruhua Dan'anj únj. Ní gahuin achij Yan'anj nej. Ní gahuin achij Cristo huin tsínj 'na' rian Yan'anj.

Daj si guere'ej ni si mán xata' sichre. Ní sichre daj huin si ga'mi gaquin' nun güi nigan' xi'í ni jnánj né' rian Yan'anj. ¹¹ Ní gui'yaj gana ni jnánj né' rian sichre xi'í si-tun man'an tsínj gu'naj xachij 'nij daj. Ní hué daj gui'yaj gana ni sij xi'í nuguan' xanga' ga'mi ni sij rian ni ngüi. Ní nun guxu'ui' ni sij sisi gahui' ni sij xi'í nuguan' sa' ga'mi ni sij. ¹² Ngaa ní ducu gahuin nia' ruhua daran' si mán xata'. Saní níqui niman nín' ruhua ni ngüi man chruhua xungüi nga ni ngüi man rian nnee yan'anj nej. Daj si ga'na' sichre rian man ni é re'. Ní ducu a'man ruhua sichre. Daj si ni'i sij sisi doj hua ni güi ganahuij si-sunj. —Daj gataj nane daj.

¹³ Ní ngaa guini'i xucuáj daj sisi guiri ni si mán xata' gan'anj xuj chruhua xungüi, ní guinico' xuj gan'anj xuj yun'unj xana gui'yaj si ga'nga lij sno'o daj. ¹⁴ Saní ga'ui' Yan'anj huíj si-gachi xata xxi gunun yun'unj xana daj sisi ga'ue güej unj, ní guisij unj quij qui'yanj naco. Ní gahuin gan' unj rian xucu daj. Ní hué yu'uj daj gane unj sisi ga'ui' Yan'anj si xa unj chra hua'nij yo' táj nej. ¹⁵ Ngaa ní ga'yanj xuj nnee du'ua xuj rucu yun'unj xana daj sisi gahuin nnee daj 'ngo xinéj nnee. Ngaa ní gunucuj nnee yun'unj xana daj, ruhua xuj. ¹⁶ Saní chracuij yun'unj yo'ój yun'unj xana daj. Daj si nasitsi' du'ua yo'ój. Ngaa ní xamánj yo'ój xinéj nnee guiri xucuáj du'ua xuj. ¹⁷ Ngaa ní ducu ga'man ruhua xuj ni'yaj xuj yun'unj xana daj. Ní gan'anj gunun' xuj nga ango ni da'níj unj huin ni sij ni ngüi dagahuin nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian ni sij. Ní huin ni sij ni ngüi a'mi sa' si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi.

13

Las dos bestias

¹ Hué dan ní guiniquinj rian yo'ój chru ngaj du'ua nnee yan'anj. Ngaa ní guini'inj gahui 'ngo xucu huee

chruhua nnee yan'anj. Nĭ hua ichij chra xuj nga ichi' si-cúj xuj. Nĭ chra go'ngo si-cúj xuj, nĭ nun go'ngo corona. Nĭ nun letra rian ichij chra xuj huin si-xugüi xuj. Nĭ quij nin' ruhua huin si-xugüi xuj. ² Nĭ rún' hua xucu gu'naj leopardo hua xuj guini'inj. Nĭ rún' hua ra'a oso, nĭ hué daj hua ra'a xuj. Nĭ rún' hua du'ua sigue'ej, nĭ hué daj hua du'ua xuj. Nĭ ga'ui' xucuáj daj si-sun xuj rian xucu daj. Nĭ ga'ui' xuj sisi gahuin achij xú' gane xú' rian chrun xila sa' rian nne man'an xuj. Nĭ ga'ui' xuj nico sun guinicaj xú'. ³ Nĭ guini'inj sisi guiran' xi'i 'ngo chra xucu daj. Nĭ rún' guiran' xi'i chra 'ngo tsínj ruhua gahui', nĭ hué daj hua chra xuj. Sanĭ ganahuin rian guiran' xi'i chra xuj daj. Nĭ gara yan'anj ruhua daran' ni ngüi man chruhua xungüi guini'i ni sij sisi nahuin chra xuj. Nĭ guinico' ni sij rucu xuj gan'anj ni sij. ⁴ Nĭ guinico' ni ngüi xucuáj daj xi'í si ga'ui' xuj si-sun xuj rian xucu huee daj. Nĭ ga'mi sa' ni sij rian xucu huee daj. Nĭ gataj ni sij:

—Un tsínj ga'ue gui'yaj daj rún' 'yaj xucu huee daj únj. Nĭ un tsínj ga'ue gunun' nga xuj ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij.

⁵ Nĭ ga'uej ruhua Yan'anj sisi gahuin nucuaj xuj ga'mi nne xuj. Nĭ ga'mi quij xuj rian Yan'anj nej. Nĭ ga'uej ruhua Yan'anj sisi guinicaj sun xuj huij xia huij yahui. ⁶ Hué dan nĭ ga'mi quij xuj xi'í Yan'anj nga xi'í si-xugüi Yan'anj nej. Nĭ hué daj ga'mi quij xuj xi'í si-nuhui Yan'anj nga xi'í ni si mán xata' nej. ⁷ Nĭ ga'uej ruhua Yan'anj sisi gunun' xuj nga ni ngüi hua sa' niman rian Yan'anj. Nĭ gui'yaj gana xuj rian ni sij. Nĭ hua permiso rian xuj sisi guinicaj sun xuj rian daran' xi'nin' ni ngüi nga daran' xuman' nej, daran' snánj a'mi ni ngüi nej, daran' xungüi nej. ⁸ Nĭ guinico' daran' ni ngüi man chruhua xungüi xucu daj. Sanĭ sé daj gui'yaj ni ngüi

taj si-xugüi rian si-libro xachij 'nij daj. Nĭ ni ngüi taj si-xugüi rian libro daj, nĭ hué ni sij huin si gane niganj nga Yan'anj. Nĭ hué xachij 'nij daj huin Jesucristo gahui' xi'í si-gaquin' né'. Nĭ asij achin gui'yaj Yan'anj xungüi, nĭ hua gani ruhua Yan'anj sisi hué daj gahui' Jesús.

⁹ Nĭ sisi nun chraquij 'ngo tsínj daj, nĭ hua nian si gunun sij si ataj nuguan' nan anj. ¹⁰ Sisi nicaj 'ngo tsínj daj gan'anj sij ducuaga' dugüi' sij, sanĭ hué daj gan'anj man'an sij ducuaga' nej. Sisi dagahui' 'ngo tsínj daj espada dugüi' sij, nĭ hué espada daj gui'yaj gahui' man'an sij. Ngaa nĭ huin ruhua sisi ga nucuaj ruhua ni ngüi hua sa' rian Yan'anj. Nĭ guxuman sa' ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj.

¹¹ Hué dan nĭ guini'inj gahui' ango xucu huee riqui yo'ój. Nĭ taj huij si-cúj chra xuj. Nĭ daj rún' hua si-cúj xachij 'nij, nĭ hué daj hua si-cúj chra xuj. Sanĭ a'mi xuj daj rún' a'mi man'an xucuáj daj. ¹² Nĭ daj rún' nicaj sun xucu huee ga'na' sini, nĭ hué daj nicaj sun ango xuj nej. Nĭ niquin' xuj rian xucu huee ga'na' sini daj. Nĭ gui'yaj xuj sisi guinico' daran' ni ngüi man chruhua xungüi xucu huee ga'na' sini daj. Nĭ hua ganahuin xucu huee ruhua gahui' daj. ¹³ Nĭ ga'ue gui'yaj xuj ni rasun nico. Daj si da gayu yan'an xata' rian yo'ój, gui'yaj xuj guini'i ni ngüi. ¹⁴ Nĭ digya' yun'unj xuj ni ngüi man chruhua xungüi xi'í ni rasun nico gui'yaj xuj rian ni ngüi. Daj si nicaj xuj permiso sisi hué daj gui'yaj xuj rian xucu huee ga'na' sini daj. Nĭ ga'nin' xuj sun rian ni ngüi man chruhua xungüi sisi nari ra'a ni sij 'ngo yan'anj gahuin xucu huee guiran' xi'i, gui'yaj espada, sanĭ nun gahui' xuj. ¹⁵ Nĭ hua permiso rian xucu huee daj sisi gunun nane niman yan'anj gui'yaj xuj huin xucu nari ra'a ni ngüi daj. Ngaa nĭ ga'mi xucu nari ra'a ni ngüi, gui'yaj xuj. Nĭ gataj xucu huee daj sisi dagahui' ni

sij daran' ni tsínj nun guinico' xucu huin yan'anj gui'yaj ra'a ni sij daj. ¹⁶ Ní gui'yaj xucu huee daj sisi gari ni sij da'nga' ra'a sa' ni ngüi, asi yo ni sij nej. Ní hué daj gui'yaj ni sij nga ni tsínj huin rian nga ni tsínj nico' rucu nej, ni tsínj xuru'ue nga ni tsínj niqui nej, ni tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue nga ni tsínj nitaj si 'yaj sun yun rian xuru'ue nej. ¹⁷ Hué dan ní ni ngüi nitaj si nun da'nga', asi si-xugüi xucu daj, asi número si-xugüi xucu daj, ní si ga'ue guiran ni sij rasun. Ní si ga'ue gudu'ue ni sij rasun nga nitaj da'nga' daj nun ni sij mánj.

¹⁸ Ní nuguan' nan ruhuaj sisi gahuin chrún né'. Ní gara da'nga' ruhua né' un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata. Daj si si-nuguan' xucu huee daj huin si-xugüi 'ngo tsínj. Ní número daj huin huatan' ciento táj huá'nij xia huatan'.

14

El cántico de los 144,000

¹ Ngaa ní guini'inj niquin' xachij 'nij chra quij gu'naj Sión. Ní man nuguan'an 'ngo ciento mí táj huj xia gan'anj mí ni tsínj nga xachij 'nij daj. Ní hua nica nun si-xugüi xachij 'nij yo ni sij nga si-xugüi chrej xachij 'nij nej. ² Ngaa ní gunünj si ga'mi 'ngo nane ga'na' xata'. Ní daj rún' garin rian nico' nico nnee rian huej, ní hué daj gahuin garin gunünj. Ní daj rún' aguáj du'ui, ní hué daj gunünj nej. Ní nane gunünj daj huin daj rún' xinga' yán'anj nun ga'i ya'a ngaa aráj ga'i ni tsínj aráj yán'anj. Ní hué daj gunünj nane ga'mi daj. ³ Ní garáj ni sij 'ngo chra' naca rian tsínj nne chrún xila sa' nga rian anin' gan'anj xucu hua ní'na' nga rian ni tsínj huin achij nej. Ní a 'ngo tsínj nun ga'ue nari' gara chra' daj. Maan si urin ciento mí táj huj xia gan'anj mí ni tsínj ganani scanij ni ngüi man chruhua xungüi gahuin nucuj nari' chra' naca daj garáj ni sij. ⁴ Ní ni tsínj nan nun

gui'yaj gaquin' nga ni ngüi xana. Daj si nun ga'mi ni sij nga ni ngüi xana. Ní hué ni tsínj nan nico' xachij 'nij ngaa achéj sí' niaj di'yaj nga ni sij. Ní nacaj Yan'anj ni sij scanij ni ngüi sisi guinica' dugüi' sini ni sij nga Yan'anj nga xachij 'nij nej. ⁵ Ní nun ga'mi ni sij nuguan' yya. Daj si hua sa' niman ni sij niquin' ni sij rian chrún xila sa' rian nne Yan'anj.

El mensaje de los tres ángeles

⁶ Ngaa ní guini'inj huaj ango ángel dani xata'. Ní nica' ángel daj nuguan' sa' huin nuguan' nun ganahuj. Ní nata' ángel daj rian ni ngüi man daran' xungüi nga daran' xi'nin' ni ngüi nej, daran' snánj a'mi ni ngüi nej, daran' xuman' nej. ⁷ Ní ga'mi nucuj ángel. Ní gataj-á':

—Guinun yan'anj ni é re' rian Yan'anj xanga'. Ní ga'mi sa' ni é re' rian Yan'anj nej. Daj si guisíj hora nagi'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi. Ní ga'mi 'ueé ni é re' rian Yan'anj si hué Yan'anj gui'yaj xata' nga yo'ój nej, nnee yan'anj nej, rian ahui nnee nej. —Daj gataj ángel daj gunünj.

⁸ Ní guinico' ango ángel rucu ángel daj. Ní gataj ango ángel daj:

—Guere' xuman' Babilonia. Guere' xuman' Babilonia huin xuman' xxi. Daj si daj rún' digyán 'ngo tsínj daj go'o dugüi' sij rente sisi gaxini sí', ní hué daj digyán ni tsínj man Babilonia 'ngo chrej quij rian daran' xungüi. —Daj gataj ango ángel daj.

⁹ Ngaa ní guinico' ango ángel guisíj huá'nij ángel. Ní ga'mi nucuj ángel daj. Ní hué nan huin nuguan' gataj ángel daj:

—Sisi hua 'ngo tsínj nun yan'anj xucu huee daj xucu huin yan'anj gui'yaj ra'a ni sij, ní sisi ga'uej ruhua sij sisi ganun da'nga' daj yo sij, asi ra'a sij, ¹⁰ ngaa ní gahuin nico castigo sij, gui'yaj Yan'anj. Daj si daj rún' huin 'ngo nnee xunánj ngaa na'ue go'o né', ní hué daj huin castigo gahuin sij, gui'yaj Yan'anj.

Ni nun jnachej Yan'anj angó nnee sa' nga nnee xunánj daj sisi ga'ue go'o ni sij. Daj si ducu ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni sij. Ni ducu guiran' ni sij sayun gunun ni sij rian yan'an gaca ni sij nga yo'ój sufre. Ni guini'yaj ni ángel hua sa' niman nga xachij 'nij nej. ¹¹ Ni niganj gahui gatse' rian guiran' ni sij sayun. Ni na'ue gahui ni sij naran ruhua ni sij rian guiran' ni sij sayun. Daj si nugüi nigan' nun ni sij. Ni hué daj guiran' ni tsínj nico' xucu huee nga xucu huin yan'anj gui'yaj ra'a ni sij. Ni da'nga' daj guiran' ni tsínj ga'uej ruhua sisi ganun da'nga' si-xugüi xucu daj nej. —Daj gataj ángel daj.

¹² Ngaa ni ruhuaj si 'ngo ga nucuj niman ni tsínj hua sa' rian Yan'anj rian sayun huin ni tsínj dagahuin nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian ni sij. Ni xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

¹³ Ngaa ni gunünj 'ngo nane ga'mi xata'. Ni gataj nane daj gunünj:

—Garun re' nuguan' nan rian yanj: “Asij yyaj nga ni güi ga'na' ne' rian, ni hua 'ueé rian ni ngüi nico' Señor ngaa gahui' ni sij.” —Daj gataj nane daj gunünj.

Ngaa ni gataj Espíritu:

—Xanga' ni naran ruhua ni sij nga sun 'yaj ni sij. Daj si ni'i Yan'anj sun sa' gui'yaj sun ni sij chruhua xungüi. —Gataj Espíritu.

La tierra es segada

¹⁴ Ngaa ni guini'ínj 'ngo nga gatsi xata'. Ni rún' hua 'ngo da'nij ni ngüi, ni hué daj hua 'ngo tsínj nne rian nga daj. Ni nun chra sij 'ngo corona huin oro. Ni nicaj sij 'ngo gaga' cera hua. ¹⁵ Ngaa ni gahui angó ángel chruhua nuhüi nico. Ni gaguáj nucuj ángel daj rian tsínj nne rian nga daj. Ni gataj ángel daj:

—Gaxi'i re' ga'nin' re' ni rasun man rian yo'ój nga gaga' cera nicáj re'. Daj si hua guisíj hora ga'nin' re' ni rasun. Ni hua gachij nin' si man rian yo'ój nan. —Daj gataj ángel daj.

¹⁶ Ngaa ni gaxi'i tsínj nne rian nga daj ga'nin' sij ni rasun nga cera daj. Ni naran' sij ni rasun gahui rian yo'ój.

¹⁷ Ngaa ni gahui angó ángel chruhua nuhüi nico nne xata'. Ni hué daj nicaj angó ángel daj 'ngo cera hua nej. ¹⁸ Ni rian altar gahui angó ángel. Ni nicaj ángel daj sun rian yan'an. Ngaa ni gaguáj nucuj angó ángel daj rian ángel nicaj gaga' cera hua daj. Ni gataj ángel daj:

—Gaxi'i re' nga cera hua nicáj re' daj, ngaa ni ga'nin' re' ni rasun man rian yo'ój. Ni guta re' ni uva gachij rian yo'ój. Daj si hua guisíj gane uva daj. —Daj gataj ángel daj.

¹⁹ Ngaa ni ga'nin' angó ángel daj ni rasun man rian yo'ój nga gaga' cera. Ni guta ángel daj uva gachij man rian yo'ój. Ni gara ángel daj uva chruhua 'ngo gaga' xxi sisi gani gaga' daj uva, ni gahui nnee uva, gui'yaj gaga' daj. Ni hué nuguan' daj digyán daj a'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi da'ui gaquin'. ²⁰ Ni ne' chrej xe' xuman' daj gani ni sij uva. Ni gahui nico tun chruhua gaga' daj. Ni guisíj ganun tun daj da gaga' nun du'ua guayo. Ni hua'nij ciento kilómetro gachéj tun gan'an.

15

Los ángeles con las siete postreras plagas

¹ Ngaa ni guini'ínj angó da'nga' xxi gurugüi' xata', gui'yaj Yan'anj. Ni gara yan'anj ruhuáj guini'ínj. Ni da'nga' daj huin ichij ángel nicaj ichij sayun ga'na'. Ni hué nan huin ichij sayun guisíj ganahuij. Ni ngaa guisíj ganahuij ichij sayun daj, gui'yaj Yan'anj, ngaa ni ganahuij si ga'man ruhua Yan'anj ni'ya xungüi.

² Ni guini'ínj 'ngo nnee yan'anj. Ni rún' hua pidrio nachej yan'an, ni hué daj hua nnee yan'anj daj guini'ínj. Ni du'ua nnee yan'anj daj man ni ngüi gui'yaj gana rian xucu huee nej, rian yan'anj huin xucu

gui'yaj ra'a ni sij nej, rian número huin si-xugüi xucu daj. Ni nicaj ni sij yán'anj nun ga'i ya'a ga'ui' Yan'anj rian ni sij. ³ Ni aráj ni sij si-chra' Moisés huin sí' tsínj gui'yaj sun rian Yan'anj asij ná. Ni hué daj aráj ni sij si-chra' xachij 'nij nej. Ni nan huin nuguan' aráj ni sij:

Hua nico nin' ruhua ni sun sa' gui'yaj sún re' huín re' Señor.

Ni nicáj re' daran' fuerza huín re' Yan'anj.

Ni hua nica xanga' si-chréj re' huín re' rey rian ni ngüi hua sa' niman rian Yan'anj.

⁴ Ni un tsínj na'uej ruhua guinun yan'anj rián re' huín re' Señor únj.

Daj si sa' nin' ruhua huin urín re'.

Xi'í daj ni ga'na' daran' ni ngüi man chruhua xungüi.

Ni ga'mi sa' ni sij rian xi'í re'.

Daj si hua guini'i ni sij sun sa' gui'yaj nica re' rian ni sij.

Daj huin chra' garáj ni ngüi gui'yaj gana daj.

⁵ Ngaa guisij ni guini'inj sisi naxi'nij rian ducúa Yan'anj xata' huin nuhui atsij nun nuguan' sa' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi.

⁶ Ngaa ni gahui ichij ángel daj chruhua ducúa Yan'anj. Ni nicaj ni ángel daj ichij sayun ga'na' guiran' ni ngüi. Ni nun ni ángel atsij gatsi sa' gu'naj lino. Ni ran rian atsij daj. Ni aní'yanj nnij huin oro xi'yanj ni ángel daj. ⁷ Ngaa ni ga'ui' 'ngo dugüi' gan'anj xucu hua ni'na' 'ngo vaso huin oro ra'a da go'ngo ichij ni ángel daj. Ni daj rún' 'yaj né' ngaa ara né' nnee chruhua vaso, ni hué daj gara ni sayun chruhua ni vaso daj. Daj si xi'í si a'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi, ni guiran' ni ngüi castigo, gui'yaj Yan'anj. Ni niganj hua ni'na' Yan'anj. ⁸ Ni nara gatse' chruhua ducúa Yan'anj xi'í si hua 'ueé nin' ruhua Yan'anj, ni xi'í si nucuaaj nin' ruhua Yan'anj nej. Ni, ni a 'ngo tsínj si ga'ue gatu chruhua ducúa Yan'anj da guisij gachin ichij

ni sayun ga'na', gui'yaj ichij ni ángel daj.

16

Las copas de ira

¹ Ngaa ni gunünj ga'mi 'ngo nane nucuaaj gahui chruhua ducúa Yan'anj. Ni gataj nane daj gunun ichij ni ángel:

—Güij gayanj ni é re' ni sayun man chruhua ichij vaso daj rian yo'ój. Daj si gahuin castigo ni ngüi xi'í si a'man ruhua Yan'anj. —Daj gataj nane daj.

² Ngaa ni gan'anj gayan sini 'ngo ángel daj si man chruhua si-vaso sij rian yo'ój. Ni a'ngaj nnee cúj ni ngüi gahui ya'ui quij huin ni sij ni tsínj taj si-da'nga' xucu huee. Ni nico' ni sij yan'anj huin xucu gui'yaj ra'a ni sij.

³ Ngaa ni gayanj ango ángel huin ángel hüj si man chruhua si-vaso sij rian nnee yan'anj. Ni gahui' daran' xucu hua ni'na' man chruhua nnee yan'anj.

⁴ Ngaa ni gayanj ango ángel daj si man chruhua vaso sij rian ni xinéj nnee nga rian ni yu'uj ahui nnee. Ni ángel daj huin ángel huá'nij. Ni nahuin nnee daj tun.

⁵ Ngaa ni gunünj gataj ángel dugumi rian ni nnee daj:

—Dugu'naj 'yáj re' huín re' Yan'anj xi'í si gui'yáj re' castigo daj. Ni sa' nin' ruhua re'. Ni hué re' huin si gane asij sini. Ni hué re' huin si nne acuan'. ⁶ Daj si gayanj si-tun man'an ni tsínj hua sa' niman nga si-tun ni tsínj ga'mi si-nuguan' re', gui'yaj ni sij. Xi'í daj ni ga'uí' re' tun go'o man'an ni sij. Ngaa ni nayun yya cuenta daj rún' gui'yaj ni sij. —Daj gataj ángel daj.

⁷ Ni hué daj gunünj ga'mi ango ángel niquin' rian altar. Ni gataj-á':

—Nuguan' xanga' huin nuguan' ga'mi re' ngaa nagui'yaj yya re' si-gaquin' ni sij. Ni gui'yaj nica re' huín re' Señor. Ni hué re' huin Yan'anj nicaj daran' fuerza nej. —Gataj ango ángel daj.

8 Ngaa n̄i gayanj ango ángel si man chruhua si-vaso sij rian güi huin ángel gan'anj. N̄i hua permiso rian güi sisi gaca ni ngüi, gui'yaj nnán. 9 N̄i ducu gaca ni ngüi, gui'yaj nnán. Ngaa n̄i ga'mi quij ni sij xi'í si-xugüi Yan'anj. Daj si Yan'anj nicaj sun rian ni sayun ga'na' guiran' ni ngüi. N̄i nun nanicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij sisi ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj.

10 Ngaa n̄i gayanj ango ángel si man chruhua si-vaso sij rian chrun xila rian nne xucu huee. N̄i ángel daj huin ángel un'unj. N̄i gahuin rumi' rian nicaj sun xuj. N̄i xi'í si ducu ga'ngaj nnee cúj ni ngüi, n̄i xa ni sij yya ni sij, gui'yaj xi'í daj. 11 N̄i xi'í si a'ngaj nnee cúj ni sij, gui'yaj ya'ui daj, n̄i ga'mi quij ni sij xi'í Yan'anj nne xata'. N̄i nunj si hué daj guiran' ni sij, sanj nun nanicaj ruhua ni sij duna ni sij gaquin', gui'yaj ni sij.

12 Ngaa n̄i gayanj ango ángel huin ángel huatan' si man chruhua si-vaso sij rian quin gu'naj Eufrates. Ngaa n̄i ga naco quin daj sisi ga ní'nij gachin ni rey 'na' ne' rian s̄j güi ga'na' ni sí'. 13 Ngaa n̄i guini'inj gahui nane quij du'ua xucuáj nej, du'ua xucu huee nej, du'ua tsínj nata' nuguan' digya' yun'unj nej. N̄i rún' hua xiriquij, n̄i hué daj hua hua'nij ni nane quij daj. 14 N̄i nane 'na' rian sichre huin ni nane quij daj. N̄i 'yaj sun hua'nij nane quij daj sun nico sisi guini'i ni ngüi. N̄i huaj ni hua'nij nane daj nin' gachra' rian man ni rey man chruhua xungüi sisi nahuin yu' ni sí' güi n̄agui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi. Ngaa n̄i gunun' ni sí' nga Yan'anj. N̄i nicaj Yan'anj daran' fuerza.

15 Hué nan huin si-nuguan' Señor:

—N̄i'yaj ni é re' si huéj ga'na' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj tu. N̄i gahuin 'ueé rian tsínj nitaj si atoj si nun ruhua sij nne sij. N̄i nun sa' sij si-gan' sij. Ngaa n̄i si ga nne sij gache sij. N̄i si gahuin na'aj sij. —Daj gataj Señor.

16 N̄i nahuin yu' ni rey daj 'ngo yu'uj gu'naj Armagedón huin snan'anj hebreo, gui'yaj hua'nij nane quij daj. 17 Ngaa n̄i gayanj ango ángel daj si man chruhua si-vaso sij rian nane. N̄i guis̄j ichij ni ángel gayanj ni vaso daj. Ngaa n̄i gunünj ga'mi nucuj 'ngo tsínj nne chruhua ducua Yan'anj nne xata'. N̄i nne tsínj ga'mi daj rian chrun xila sa'. N̄i gataj sí':

—Yyaj n̄i guis̄j ganahui. —Daj gataj sí'.

18 Ngaa n̄i guiran. N̄i garin nin' ruhua. N̄i gaguáj du'ui. N̄i ga'na' 'ngo yún xxi. N̄i asij guimán ni ngüi chruhua xungüi nan, n̄i nun guini'i ni sij 'ngo yún nucuj rún' nucuj yún ga'na' daj. 19 Ngaa n̄i dani xuman' xxi daj guisitsi' da'aj hua'nij dasu, gui'yaj yún. Ngaa n̄i gane ango ni xuman' xxi man chruhua xungüi. Hué dan n̄i ganun ruhua Yan'anj xi'í xuman' xxi gu'naj Babilonia sisi gahuin ni ngüi man xuman' daj castigo. Daj si nin' ruhua ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi daj. 20 N̄i gane daran' yo'ój niquin' dani chruhua nnee yan'anj. N̄i hué daj gane daran' ni quij xacan nej. N̄i nun gurugüi' n̄i a 'ngo quij ga mánj. 21 N̄i gaman' 'ngo guman yatan xxi rian ni ngüi. N̄i a'uj go'ngo yatan daj 'ngo si huj xia chi' kilo. N̄i xi'í si gaman' guman yatan xxi, gui'yaj Yan'anj, n̄i ga'mi quij ni sij xi'í Yan'anj. Daj si gahuin ni sij 'ngo castigo xxi, gui'yaj Yan'anj.

17

Condenación de la gran ramera

1 Ngaa n̄i ga'na' 'ngo ni ichij ni dugüi' ni ángel nicaj ichij vaso daj. N̄i gataj ángel daj gunünj:

—Gahua' so' nan, n̄i digyanj rian re' daj gahuin castigo guiran' yun'unj xana 'yaj squira' nne unj rian ni nnee yan'anj. N̄i huin achij yun'unj xana daj. 2 N̄i gui'yaj squira' ni rey man chruhua xungüi nga yun'unj xana daj. N̄i daj rún' hua

xini 'ngo tsínj daj, nì hué daj gui'yaj ni tsínj man chruhua xungüi, gui'yaj yun'unj xana daj. Daj si gahuin niã' ruhua ni sij nga nuguan' quij digyán yun'unj xana daj rian ni sij. —Daj gataj ángel daj.

³ Ngaa nì gan'anj nimānj chrā 'ngo quij qui'yanj nāco, gui'yaj ángel daj. Nì guini'inj 'ngo yun'unj xana taj xiráj 'ngo xucu huee mare. Nì nin' gachra' xuj nun si-xugüi xuj. Nì ninanj nuguan' quij huin ni nuguan' daj. Nì hua ichij chrā xuj nga ichi' si-cúj xuj nej. ⁴ Nì nun yun'unj xana daj 'ngo atsiy jnitaj nga atsiy mare. Nì nagui'yaj sa' unj man'an unj nga gaga' oro nga yej niã' nej, yej huin perla nej. Nì nicaj ra'a unj 'ngo tasa huin oro. Nì gara chruhua tasa daj, gui'yaj nuguan' quij nga ni gaquin' gui'yaj yun'unj xana daj. ⁵ Nì hua nica nun si-xugüi unj yo unj. Nì a'mi rucu nuguan' nun yo unj. Nì hué daj ataj nuguan' daj: “Xuman' xxi Babilonia huin nni ni yun'unj xana 'yaj squira'. Nì xuman' daj 'yaj sisi hua daran' gaquin' chruhua xungüi.” Hué daj ataj letra nun yo yun'unj xana daj. ⁶ Ngaa nì guini'inj sisi hua xini unj xi'í si go'o unj si-tun ni tsínj hua sa' rian Yan'anj nga ni tsínj gahui' xi'í si ga'mi ni sij si-nuguan' Jesús. Nì nin' ruhua gan'anj ruhuāj ni'yā yun'unj xana daj. ⁷ Ngaa nì gataj ángel daj gunūnj:

—Nì un sin nì gan'anj ruhuá re' únj. Gatā gunun re' sisi un sin huin ruhua nuguan' huì nicaj yun'unj xana daj gata nga nuguan' xi'í xucu huee taj yun'unj xana daj huin xuj xucu hua ichij chrā, nì nun ichi' si-cúj xuj. ⁸ Nì xucu huee guini'í re' daj, nì hué xuj gane asij ná. Sanì nitaj si huaj xuj chruhua xungüi acuan'. Nì gahui xuj chruhua yu'uj gunun nin' ruhua. Ngaa nì ga ni'ya xuj rian yan'an. Nì gan'anj ruhua ni ngüi guini'i ni sij xucu huee huin ni sij ni ngüi nitaj si taj si-xugüi ni sij rian libro taj si-xugüi ni ngüi gane niganj nga Yan'anj. Daj si asij gaxi'i xungüi,

nì nun gui'yaj Yan'anj sisi guitaj si-xugüi ni ngüi daj rian libro. Nì xucu daj huin xucu gane asij ná. Sanì nitaj si huaj xuj acuan'. Sanì nānicaj ruhua' yún xuj ga'na' xuj. ⁹ Güenda tsínj ni'í sa' huin nuguan' nan. Daj si ichij chrā xucu daj huin ruhuaj gata ichij dacan rian nne yun'unj xana daj. ¹⁰ Nì ichij chrā xucu daj huin ruhuaj gata chij rey nej. Nì hua gahui' un'un' rey daj. Nì nne ango rey daj. Nì achin ga'na' ango rey daj. Nì hua niān si gane sij doj gue güi nga si-sun sij. ¹¹ Nì hua ango rey guisij tunj ni rey daj. Nì rey daj huin xucu huee gane asij ná. Sanì nitaj xuj nne acuan'. Nì nicaj dugüi' rey daj nga ango ichij ni rey. Nì ga ni'ya sij rian yan'an.

¹² Nì ichi' si-cúj xuj guini'í re' huin ichi' rey. Nì achin si guinicaj sun ni sij. Sanì urin hora nahuin ra'a nuguan'an ni sij sun nga xucu huee gahuin ni sij rey. ¹³ Nì 'ngo guyan ga ruhua ni ichi' rey daj sisi naga'ui' ni sij sun nicaj ni sij rian xucu huee daj gahuin achij sí', gui'yaj ni sij. ¹⁴ Nì gunun' ni sij nga xachij 'nj. Sanì gui'yaj gana xachij 'nj rian ni sij. Daj si xachij 'nj daj huin Señor huin achij rian daran' ni Señor. Nì huin sij rey huin achij rian daran' ni rey. Nì gaquinj Yan'anj ni tsínj nicaj dugüi' nga xachij 'nj. Nì nacui Yan'anj ni sij nej. Nì hua nica ruhua ni sij nej. —Daj gataj ángel daj gunūnj.

¹⁵ Ngaa nì gataj ruhua' yún ángel daj gunūnj:

—Nì nnee guini'í re' rian nne yun'unj xana 'yaj squira' daj huin ga'i nin' ruhua ni ngüi. Huin ni ngüi man ga'i xuman' nga ga'i ni xungüi nej, ni ngüi a'mi ga'i snan'anj a'mi ni ngüi nej. ¹⁶ Nì ichi' si-cúj xucu huee guini'í re' daj, nì si gahuin xan' ruhua ni sij guini'yaj ni sij yun'unj xana daj. Nì guere' unj, gui'yaj ni sij. Nì duna ni sij yun'unj xana daj sisi ga nne unj. Nì xa ni sij sinne unj. Ngaa nì gari yan'an ni sij yun'unj xana daj rian yan'an gaça

unj. ¹⁷ Daj si gui'yaj Yan'anj sisi gui'yaj ni sij daj rún' huin ruhua Yan'anj. Xi'í daj nì 'ngò hua ruhua daran' ni sij sisi naga'ui' ni sij si-sun ni sij rian xucu huee gahuin achij xú', gui'yaj ni sij da guisij gahuin yya daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj. ¹⁸ Nì yun'unj xana guini'í re' daj huin xuman' xxi nicaj sun rian ni rey man chruhua xungüi. —Daj gataj ángel daj gunünj.

18

La caída de Babilonia

¹ Hué dan nì guini'inj ango ángel 'na' guinij xata'. Nì nicaj nìn' ruhua ángel daj fuerza. Nì guixiguin rian yo'ój, gui'yaj si hua 'ueé nìn' ruhua ángel daj. ² Ngaa nì gaguáj nucuaaj ángel daj. Nì gataj-á':

—Gane xuman' xxi gu'naj Babilonia. Nì xuman' nan nahuin xánj ni nane quij. Nì nahuin xánj daran' rian ni nane xi'i nej. Nì nahuin sigaga' daran' rian ni xataj quij huin ni xuj ni xucu nun huin xan' ruhua ni ngüi. ³ Daj si guixinj ni ngüi man nìn' gachra' chruhua xungüi, gui'yaj nuguan' quij digyán yun'unj xana daj rian ni sij. Nì gui'yaj squira' ni rey man chruhua xungüi nga yun'unj xana huin xuman' xxi daj. Nì ni tsínj du'uej ni rasun, nì gahuin xuru'ue ni sij, gui'yaj ni rasun du'ue nìn' ruhua man xuman' daj. —Daj gataj ángel daj.

⁴ Ngaa nì gunünj ango nane ga'mi xata'. Nì gataj nane daj:

—Gahui ni é re' xuman' daj huin ni é re' ni ngüi nico' man'anj. Ngaa nì si gui'yaj á re' gaquin' daj rún' 'yaj ni ngüi man xuman' daj. Nì si guiran' ni é re' sayun daj rún' guiran' ni sij nej. ⁵ Daj si nahuin nico si-gaquin' ni sij guisi da xata'. Nì nanun ruhua Yan'anj ni nuguan' quij gui'yaj ni sij. ⁶ Nì daj rún' gui'yaj quij xuman' daj nga ni ngüi, nì hué daj gui'yaj gue a ni é re' nga ni sij. Nì ngaa hué daj gui'yaj ni é re', nì naru'ue a ni é re' huij rian

ni sij. Nì daj rún' gui'yaj xugüi ni sij 'ngò vaso nun nnee yaj' go'o ni ngüi, nì hué daj ga'ui' re' huij vaso nun nnee daj go'o ni sij. ⁷ Nì ga'mi sa' ni tsínj man xuman' daj xi'í man'an ni sij. Nì garasun ni sij ni rasun du'ue nìn' ruhua nej. Hué dan nì daj rún' gui'yaj quij ni sij, nì hué daj gui'yaj ni é re' sisi guiran' ni sij sayun. Nì gui'yaj á re' sisi gaco ni sij nej. Daj si ani ruhua ni tsínj man xuman' daj daj rún' ani ruhua 'ngò yun'unj nicaj sun huin reina. Nì ataj niman unj: “Nicaj sünj nněj daj rún' nicaj sun reina. Sé yun'unj mmij huinj manj. Nì nitaj aman gacōj, gui'yaj sayun manj.” Hué daj ataj unj niman unj. ⁸ Xi'í daj nì urin güi ga'na' ni sayun guiran' unj. Nì gahui' nico ni sij chruhua xuman' huin unj. Nì gaco ni sij nej. Nì gachin xi'na riqui ni sij nej. Nì gaca ni sij rian yan'an nej. Daj si nucuaaj nìn' ruhua Yan'anj huin Señor. Nì Yan'anj huin si nagi'yaj yya si-gaquin' ni sij. —Daj gataj nane 'na' xata' daj.

⁹ Nì ngaa guini'i ni rey man chruhua xungüi ahuí gatse' aca xuman' daj, nì ducu gaco ni sij. Nì ganani ruhua ni sij. Daj si daj rún' 'yaj 'ngò tsínj ngaa 'yaj squira' sij nga 'ngò yun'unj xana, nì hué daj gui'yaj ni rey daj gaquin' nga xuman' daj. Nì garasun ni sij ni rasun du'ue nga ni ngüi man chruhua xuman' daj. ¹⁰ Nì xi'í si xu'ui' ni rey daj, nì guiniquin' gan' ni sij guini'yaj ni sij daj guiran' xuman' daj sayun. Nì gataj ni sij:

—Niqui niman xuman' xxi gu'naj Babilonia huin xuman' nicaj nico fuerza. Daj si urin hora, nì guisij castigo guiran' xuman' daj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Nì ni tsínj du'uej ni rasun man chruhua xungüi, nì ducu gaco ni sij xi'í xuman' daj. Nì nani ruhua ni sij xi'í si nitaj a 'ngò ni ngüi guiran rasun du'uej ni sij. ¹² Nì si gane' gaga' oro nga gaga' plata nej, yej nia' nej, yej huin perla nga

atsij sa' gu'naj lino nej, atsij jnitaj nga atsij gu'naj seda nej, atsij mare; nga daran' chrun guin' daj nej, ni rasun ri ni sij huin cúj gu'naj márfil nej, ni rasun ri ni sij huin chrun niá' nej, gaga' mmij nga gaga' hierro nej, yej gu'naj mármol ¹³ nga canela nej, especia guin' daj nej, siquij nej, mirra nga olíbano nej, nnee vino nga gasiti nej, chru sa' huin harina nej, strigo nga xucu nej, xachij nej, guayo nej, carreta nej, tsínj 'yaj sun yun huin niman ni ngüi nej. ¹⁴ Ni gataj ni sij rian ni tsínj man xuman' daj:

—Ni garan' ruhua ni é re' nga ni chruj niá' ayu chra chrun. Sanj yyaj ni nitaj si nicaj ni é re' xa ni é re' ni rasun sa' da manj. Daj si niganj guere' ni rasun du'ue nga daran' ni rasun sa'. Ni nitaj aman guiri' ni é re' ni rasun da ga manj. —Daj gataj ni sij.

¹⁵ Ni ni tsínj du'uej ni rasun, ni gahuin xuru'ue ni sij, gui'yaj xuman' daj. Ni xi'í si xu'ui' ni sij, ni guiniquin' gan' ni sij guini'yaj ni sij daj guiran' xuman' daj sayun. Ni gaco ni sij. Ni ganani ruhua ni sij nej. ¹⁶ Ni gataj ni sij:

—Niqui niman xuman' xxi daj. Daj si daj rún' hua 'ngo yun'unj xana ngaa nun unj atsij lino sa' nga atsij jnitaj nej, atsij mare nga gaga' oro nej, yej niá' nga yej perla nej, ni hué daj hua xuman' xxi daj. ¹⁷ Sanj urin hora ni guere' daran' ni rasun du'ue daj. —Daj gataj ni sij.

Ni guiniquin' gan' daran' ni tsínj duguáj rió achéj rian nnee nga daran' ni tsínj achéj nga rió nej, ni tsínj 'yaj sun chruhua ni rió nej. ¹⁸ Ni ngaa guini'i ni sij gahui gatse' aca xuman' daj, ni gaguáj ni sij. Ni gataj ni sij:

—Ni un xuman' huin achij daj rún' huin achij xuman' nan, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁹ Ngaa ni guida'a ni sij yo'ój yaj gara ni sij chra ni sij. Ni gaco ni

sij. Ni ducu ganani ruhua ni sij. Ni gaguáj ni sij gataj ni sij:

—Niqui niman xuman' xxi daj. Ni gahuin xuru'ue daran' ni tsínj nicaj rió achéj rian nnee. Ni gahuin xuru'ue ni sij, gui'yaj san'anj man xuman' xxi daj. Sanj urin hora, ni guere' daran'anj. ²⁰ Ni gahuin niá' ruhua á re' si man xata'. Ni gahuin niá' ruhua á re' huin in re' ni ngüi hua sa' rian Yan'anj nej, ni tsínj nata' si-nuguan' Jesús rian ni ngüi nej, ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi nej. Daj si gui'yaj Yan'anj castigo xuman' daj xi'í gaquin' gui'yaj ni sij rian an re'. —Daj gataj ni sij.

²¹ Ngaa ni nachi nicaj 'ngo ángel nucuj 'ngo yej xxi rún' hua to xachij huaj. Ni duguéj ángel daj chruhua nnee yan'anj. Ngaa ni gataj ángel daj:

—Hué daj guiran' gue re' huin re' xuman' xxi Babilonia. Ni nitaj aman gurugüi' re' guini'i ni ngüi ga manj. ²² Ni xuman' daj nitaj aman guixinga' gunun ni ngüi gara ni sij yán'anj nun ga'i ya'a nga ni tsínj aráj riá nej, ni tsínj a'yanj trompeta nej. Ni, ni a 'ngo ni tsínj si gui'yaj sun si-sun ni sij. Ni si gunun ni ngüi guixinga' ngaa duguáj ni sij molino chruhua xuman' da ga manj. ²³ Ni nitaj aman guixiguin yan'an xuman' da ga manj. Ni si gunun ni ngüi ga'mi tsínj xacaj yun'unj xana nga nuguan' ga'mi yun'unj xana xacaj nica daj. Daj si huin achij ni tsínj du'uej ni rasun man xuman' daj scanij ni tsínj man chruhua xungüi nan. Ni digya' yun'unj ni é re' daran' ni ngüi man chruhua xungüi ngaa gui'yaj stu'uaj a ni é re'. ²⁴ Ni xuman' daj da'ui gaquin' xi'í si-tun man'an ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj nga si-tun man'an ni tsínj hua sa' rian Yan'anj nej, si-tun daran' ni ngüi gahui' chruhua xungüi, gui'yaj ni sij. —Daj gataj ángel daj rian xuman' xxi gu'naj Babilonia.

19

Alabanzas en el cielo

¹ Ngaa guisíj n̄i gunūnj 'ngo nane nucuaj ga'mi nico n̄in' ruhua ni ngüi xata'. N̄i gataj ni sij:

Aleluya. Dan'anj né' huin si nacaj né'.

N̄i ruhuaj si guinun yan'anj né' rian Yan'anj.

N̄i ruhuaj si ga'mi sa' né' rian Yan'anj.

N̄i n̄in' ruhua nicaj Dan'anj né' fuerza.

² Daj si urin nuguan' xanga' nga urin nuguan' n̄ica a'mi Yan'anj ngaa nagui'yaj yya si-gaquin' ni ngüi.

N̄i gui'yaj Yan'anj castigo yun'unj xana huin achij gui'yaj squira' daj.

Daj si gahuin quij ni ngüi man chruhua xungüi, gui'yaj unj nga chrej quij digyán unj rian ni sij.

N̄i gui'yaj Yan'anj castigo yun'unj xana daj xi'í si dagahui' unj ni ngüi nico' Yan'anj.

Daj gataj ni ngüi daj.

³ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún ni sij:
—Aleluya. N̄iganj ahui gatse' xuman' daj huin yun'unj xana gui'yaj squira'. —Daj gataj ni sij.

⁴ Ngaa n̄i ganiquin' ráj dacoj ico gan'anj ni tsínj huin achij rian yo'ój nga gan'anj ni xucu hua n̄i'na'. N̄i ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nne rian chrun xila sa'. N̄i gataj ni sij:

—Amén. Aleluya. —Daj gataj ni sij.

⁵ Ngaa n̄i gunūnj ga'mi 'ngo nane rian nne chrun xila sa' daj. N̄i gataj nane daj:

Ga'mi sa' á re' rian Dan'anj né' huin ín re' tsínj 'yaj sun rian Yan'anj.

N̄i nun yan'anj án re' rian Yan'anj nej.

N̄i nitaj si gahuin sisi huin achij ni é re', as̄i nitaj si huin achij ni é re'.

Daj gataj nane daj.

⁶ Ngaa n̄i daj rún' huin ngaa a'mi ga'i n̄in' ruhua ni ngüi, n̄i hué daj gunūnj. N̄i daj rún' huin rian nico' nico nnee rian huej, n̄i hué daj gahuin garin gunūnj. N̄i daj rún' huin ngaa ducu gaguáj du'ui, n̄i hué daj gahuin garin gunūnj nej. N̄i gataj ni ngüi daj:

Aleluya.

Daj si nucuaj n̄in' ruhua Señor huin Dan'anj né'.

N̄i nicaj sun Señor rian daran'anj.

⁷ Hué dan n̄i gahuin niá' ruhua né'.

N̄i ga'mi sa' né' rian Señor huin Yan'anj.

Daj si 'na' guisij hora gahuin gui'yanj xacaj xachij 'nij yun'unj xana gahuin n̄ica sij.

⁸ N̄i ga'ui' Yan'anj sisi gunun unj atsij du'ue huin lino sa'.

N̄i ran rian atsij sa' daj.

N̄i atsij du'ue daj huin si sa' gui'yaj ni ngüi hua sa' rian Yan'anj.

Daj gataj ni sij.

La cena de las bodas del Cordero

⁹ Ngaa n̄i gataj ángel daj gunūnj:
—Garun re' nuguan' nan rian yanj: "Hua 'ueé rian ni ngüi gaquinj Yan'anj gan'anj rian gahuin gui'yanj nara'a xachij 'nij." Hué daj garun re'. —Gataj ángel daj.

N̄i gataj ruhua' yún ángel daj:

—Nan huin nuguan' xanga' 'na' rian man'an Yan'anj. —Daj gataj ángel daj gunūnj.

¹⁰ Ngaa n̄i ganiquin' ráj dacō rian ángel sisi guinun yan'an ángel daj. San̄i gataj ángel daj gunūnj:

—S̄i gui'yaj re' da mánj. Daj si huej 'yaj sun rian Yan'anj nga re' nga ni jnánj re' huin ni sij ni tsínj hua n̄ica ruhua nga nuguan' ga'mi Jesús. Guinicó' re' urin Yan'anj xanga'. Daj si ni nuguan' ga'mi Jesús huin ni nuguan' gunun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj ángel daj.

El jinete del caballo blanco

¹¹ Ngaa n̄i guini'ínj sisi naxi'nij xata'. N̄i gurugüi' 'ngo guayo gatsi. N̄i tsínj taj guayo daj gu'naj sí' tsínj

hua nica ruhua. Ni hué daj gu'naj sí' tsínj xanga' nej. Ni 'yaj nica sij ngaa 'yaj yya sij si-gaquin' ni ngüi. Ni 'yaj nica sij ngaa unun' sij nej. ¹² Ni daj rún' xiguin yan'an, ni hué daj xiguin rundij rian sij. Ni nun chra sij ga'i corona. Ni hua nica si-xugüi sij chra sij. Sanj urin man'an sij ni'i daj gu'naj sij. ¹³ Ni nun sij 'ngo atsij gane tun. Ni si-xugüi sij huin: SI-NUGUAN' YAN'ANJ. ¹⁴ Ni nico' ni snado man xata' rucu sij. Ni nun ni sí' atsij gatsi hua sa' gu'naj lino. Ni taj ni sí' guayo gatsi nico' ni sí' rucú sij. ¹⁵ Ni nun 'ngo espada hua chruhua du'ua sij. Ni guiran' xi'i ni ngüi man chruhua ni xungüi, guiyaj sij nga espada daj. Ni guinica' sun sij nga chrun ni'í huin gaga' hierro. Ni daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa rún sij uva sisi dagaman' nnee uva daj, ni hué daj guiyaj sij castigo ni ngüi ngaa nagui'yaj yya sij si-gaquin' ni ngüi. Daj si nin' ruhua ga'man ruhua Yan'anj nga xi'í si-gaquin' ni sij. Ni Yan'anj huin nucuj nin' ruhua. ¹⁶ Ni nun si-xugüi sij rian si-gan' sij nga rian da'man sij. Ni si-xugüi sij huin: REY RIAN NI REY NGA SENOR RIAN NI SENOR.

¹⁷ Ngaa ni guini'inj 'ngo ángel niquin' dani rian güi. Ni gajuaj nucuj ángel daj. Ni gataj ángel rian daran' xataj huéj xata':

—Nahuin yu' ni é re' xa nico ni é re' rian gahuin guiyanj guiyaj Yan'anj. ¹⁸ Ngaa ni xa ni é re' si-nnee ni rey nga si-nnee ni capitán nej, si-nnee ni tsínj nucuj nga si-nnee ni guayo nej, si-nnee ni tsínj taj guayo nga si-nnee daran' ni tsínj nun 'yaj sun yun rian xuru'ue nga ni tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue nej, ni tsínj huin achij nga ni tsínj nitaj si huin achij nej. —Daj gataj ángel daj.

¹⁹ Ngaa ni guini'inj xucu huee daj nga ni rey man chruhua xungüi nga ni snado nico' ni rey daj. Ni nahuin yu' ni sij sisi gunun' ni sij nga tsínj taj guayo gatsi daj nga ni snado nico' rucú sí'. ²⁰ Ni guida'a tsínj

taj guayo nga si-snado sij xucu huee daj nga tsínj ga'mi nuguan' digya' yun'unj. Ni hué sí' huin tsínj guiyaj sun nico rian xucu huee daj. Ni xi'í daj digya' yun'unj sij ni tsínj ga'uej ruhua gunun si-da'nga' xucu daj man'an ni sí'. Ni guinun yan'anj ni sí' yan'anj guiyaj ra'a ni ngüi huin 'ngo da'nga' du'ua xucu daj. Ni hua ni'na' xucu huee nga tsínj digya' yun'unj daj dugüéj ni sij chruhua nnee yan'anj rian aca yan'an nga yo'ój sufte. ²¹ Ni espada nun du'ua tsínj taj guayo gatsi daj guiyaj sisi gahui' ni tsínj gunánj huin ni tsínj nico' rucu nungüej sí'. Ni guiri' nico ni xataj xa xuj si-nnee ni tsínj gahui' daj.

20

Los mil años

¹ Ngaa ni guini'inj 'na' guinij 'ngo ángel xata'. Ni nicaj ángel daj 'ngo rian gaga' llave na'nij du'ua yu'uj gunun nin' ruhua. Ni nicaj ángel daj 'ngo cadena xxi nej. ² Ni guida'a ángel daj xucu xucuáj huin xucuáj gane asij ná. Ni xucuáj daj huin sichre. Ni Satanás gu'naj sí'. Ngaa ni numij ángel daj 'ngo mí yo' Satanás. ³ Ngaa ni dugüéj ángel daj Satanás chruhua yu'uj gunun nin' ruhua daj. Ni naránj ángel daj rian yu'uj. Ni garun ángel daj sello du'ua yu'uj sisi sj gahui Satanás. Ngaa ni si digya' yun'unj sichre Satanás ni ngüi man chruhua xungüi da guisij mí yo' daj. Hué dan ni ngaa guisij mí yo' daj, ni gahuin ní'nij rian sichre doj aj.

⁴ Hué dan ni guini'inj ni chrun xila sa'. Ni rian ni chrun xila daj nne ni tsínj hua ga'nin' Yan'anj sun rian ni sij sisi nagui'yaj yya ni sij nga si-gaquin' ni ngüi. Ni guini'inj ni tsínj gahui' ngaa ga'nin' ni sij chra ni sí' xi'í si ga'mi ni sí' si-nuguan' Jesús nga si-nuguan' Yan'anj. Ni nun guinico' ni tsínj daj xucu huee nga xucu guiyaj ra'a ni sij huin 'ngo da'nga' du'ua xucu daj. Daj si nun ga'uej ruhua ni sij sisi gunun

si-da'nga' xuj yo ni sij nga ra'a ni sij. Nĩ ganá'nij ni sij guĩman ni sij mí yo'. Nĩ gahuin achij ni sij nga Cristo. ⁵ Sanĩ ango ni níman, nĩ nun gana'nij ni sij da guisĩj mí yo'. Nĩ hué nan huin ngaa ganá'nij sini ni ngüi scanij ni níman. ⁶ Nĩ hua 'ueé rian ni ngüi gana'nij sini daj. Nĩ hua sa' niman ni sij rian Yan'anj. Nĩ si gahui' ni sij ngaa guisij huij gahui' ni ngüi. Sanĩ gahuin ni sij chrej rian Yan'anj nga rian Cristo. Nĩ guĩnicaj sun ni sij gahuin achij ni sij mí yo' nga Cristo.

⁷ Ngaa guisij mí yo' daj, nĩ nachi sichre Satanás chruhua ducuaga'. ⁸ Ngaa nĩ gahui sichre digya' yun'unj sij ni ngüi man nĩn' gachra' chruhua xungüi. Nĩ hué daj digya' yun'unj sichre ni tsínj man 'ngo yu'uj gu'naj Gog nga yu'uj gu'naj Magog. Nĩ nahuin yu' ni snado sisi gunun' ni sij, gui'yaj sichre Satanás. Nĩ daj rún' mán nico ni yo'ój chru du'ua nnee yan'anj, nĩ hué daj nico ni snado daj. ⁹ Nĩ da' gara da'aj xungüi gui'yaj ni sij ngaa gahui ni sij gan'anj ni sij. Nĩ ganicaj ni sij rucú xuman' man ni ngüi hua sa' rian Yan'anj huin xuman' 'i ruhua Yan'anj. Sanĩ gayu yan'an xata', gui'yaj Yan'anj. Nĩ gaca ni sij, gui'yaj yan'an daj. ¹⁰ Nĩ sichre digya' yun'unj ni sij, sanĩ dugüéj Yan'anj sichre daj chruhua nnee yan'anj rian aca yan'an nga yo'ój sufre. Nĩ yu'uj daj nun xucu huee nga tsínj digya' yun'unj ni ngüi nej. Ngaa nĩ nugüi nigan' guĩran' ni sij nico sayun. Nĩ nitaj aman guina'aj yan'an daj.

El juicio ante el gran trono blanco

¹¹ Hué dan nĩ guini'inj 'ngo chrun xila xxi sa' gatsi. Nĩ guini'inj si nne rian chrun xila daj. Nĩ gunánj xata' nga xungüi rian si nne chrun xila sa' daj. Nĩ nun nari' nungüe rian guĩniquin' nungüe. ¹² Nĩ guini'inj ni níman huin achij nga ni níman nitaj si huin achij. Nĩ niquin' ni sij rian chrun xila sa' rian nne Yan'anj. Ngaa nĩ naxi'nij ni si mán xata' rian

ni yanj libro. Nĩ naxi'nij ni sij rian ango libro huin libro taj si-xugüi ni ngüi gane niganj nga Yan'anj. Nĩ daj rún' hua nĩca rian ni libro daj si gui'yaj ni ngüi ngaa hua nĩ'na' ni sij, nĩ hué daj nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni sij. ¹³ Ngaa nĩ naga'ui' nnee yan'anj ni tsínj gahui' man chruhua nnee yan'anj daj. Nĩ ga'na' ni níman gahui' rian man ni níman. Nĩ nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni sij daj rún' gui'yaj ni sij. ¹⁴ Nĩ dugüéj Yan'anj yu'uj rian achin' ni níman chruhua nnee yan'anj huin rian aca yan'an. Nĩ si gahui' ni ngüi ga mánj. Nĩ rian aca yan'an daj huin si guisij huij gahui' ni ngüi. ¹⁵ Nĩ yu'uj daj dugüéj Yan'anj ni ngüi nitaj si taj nĩca si-xugüi rian libro taj si-xugüi ni ngüi gane niganj nga Yan'anj.

21

Cielo nuevo y tierra nueva

¹ Hué dan nĩ guini'inj hua naca xata' nga yo'ój. Daj si hua ganahuij xata' nga yo'ój hua acuan'. Nĩ hué daj ganahuij nnee yan'anj nej. ² Huéj huin Juan. Nĩ guini'inj 'na' guinij xuman' hua sa' rian Yan'anj huin xuman' Jerusalén naca. Nĩ daj rún' nagui'yaj sa' 'ngo yun'unj xana man'an unj ngaa xacaj unj 'ngo tsínj, nĩ hué daj hua xuman' daj. ³ Nĩ gunünj 'ngo nane nucuaj ga'mi xata'. Nĩ gataj nane daj:

—Nne ducúa Yan'anj scanij ni ngüi acuan'. Nĩ Yan'anj huin si gane nga ni sij. Nĩ gahuin ni sij ni ngüi nico' Yan'anj. Nĩ hué man'an Yan'anj gane nuguan'an nga ni sij. ⁴ Nĩ naru'ui Yan'anj daran' nnee nico' rian ni sij. Nĩ si gahui' ni sij ga mánj. Nĩ si gaco ni sij nej. Nĩ si nani ruhua ni sij. Nĩ si ga'ngaj ni sij. Daj si hua ganahuij daran' rasun gachin asij sini. —Daj gataj nane daj.

⁵ Ngaa nĩ gataj si nne rian chrun xila sa' daj:

—Nĩ'yaj á re'. Huéj gui'yaj naca daran' ni rasun. —Daj gataj-á'.

Ni gataj ruhua' yún-ún' gunūnj:

—Garun re' nuguan' nan rian yanj. Daj si nuguan' nan huin nuguan' xanga' yya. —Daj gataj si nne rian chrun xila sa' daj.

⁶ Ngaa sīj ni gataj-á':

—Guisīj ganahui. Huēj huin tsínj gu'naj Alfa nga Omega. Daj si Alfa huin letra gaxi'i asij sini yan. Ni Omega huin letra nico' da ne' rucu. Ni huēj huin tsínj niquin' asij sini. Ni huēj huin si gu'niquin' niganj nin'. Sisī nago'o 'ngo tsínj daj nnee, ni ga'ui' yūnj go'o sij rian ahui nnee gui'yaj si gane niganj sij. ⁷ Ni tsínj gui'yaj gana rian nuguan' quij, ni nahuin ra'a sij daran' rasun nan. Ni gahuin Dan'anj sij man'ānj. Ni gahuin da'nī sij. ⁸ Sanj rian aca yan'an nga yo'ój sufre gan'anj ni tsínj xu'ui' nga ni tsínj nun xuman ruhua ni'yaj man'ānj nej, tsínj 'yaj quij nej, ni tsínj dagahui' niman nga ni tsínj 'yaj stu'uaj nej, ni tsínj nico' yan'anj 'yaj ra'a ni sij nga daran' ni tsínj a'mi yya nej. Ni rian aca yan'an daj huin si guisīj huīj gahui' ni ngūi. —Daj gataj si nne rian chrun xila sa' daj.

La nueva Jerusalén

⁹ Ngaa ni ga'na' 'ngo ni ichij ángel nicaj ichij vaso huin ni vaso ara ichij ni sayun guiran' ni ngūi ngaa ruhua ganahuij xungūi. Ni gataj ángel daj gunūnj:

—Gahua' re' nan, ni digyānj rián re' daj hua yun'unj xana xacaj tsínj huin xachij 'nij gu'ni'í re'. Ni gahuin nicaj sij unj. —Daj gataj ángel daj gunūnj.

¹⁰ Ngaa ni nicaj ángel nimānj gan'an chra' 'ngo quij xacan xxi. Ni digyān ángel daj xuman' sa' xxi huin Jerusalén riānj. Ni xata' 'na' guinij xuman' Jerusalén rian Yan'anj. ¹¹ Ni ran xuman' daj daj rún' ran rian nne Yan'anj. Ni xiguin sa' xuman' daj daj rún' xiguin sa' 'ngo yej du'ue nico. Ni daj rún' hua 'ngo yej gu'naj jaspe hua yej. Ni daj rún' xiguin pidrio sa' 'yaj güi, ni hué

daj hua xuman' daj. ¹² Ni niquin' 'ngo xingá yej xxi xacan anicaj du'ua xuman' daj. Ni hua xuhuij rian xingá yej daj. Ni da' go'ngo rian xingá yej niquin' 'ngo ángel. Ni hua nica nun si-xugūi xuhuij xi'nin' huin ni da'nij Israel rian go'ngo rian xingá yej. ¹³ Ni taj hua'nij rian xingá yej ne' rian sīj güi. Ni taj ya'nij rian xingá yej ne' chrej norte. Ni taj ya'nij rian xingá yej ne' sur. Ni taj ya'nij rian xingá yej ne' rian atúj güi nej. ¹⁴ Ni ngaj xuhuij yej xxi xi'í xingá yej daj. Ni rian ni yej daj, ni hua nica si-xugūi xuhuij ni tsínj huin apóstol huin ni tsínj ga'mi sinuguan' xachij 'nij huin Jesucristo.

¹⁵ Ni nicaj ángel ga'mi ngāj daj 'ngo rianj huin oro sisī guiriun ángel xuman' daj nga ni rian xingá yej nej, xingá yej nej. ¹⁶ Ni uyan gara' anin' gan'anj squina xuman' daj. Ni guiriun ángel xuman' daj nga rianj. Ni huīj mí táj yahuij ciento kilómetro huin rian gara' nga rian chre'. Ni hué daj huin güenda xacanj nej. ¹⁷ Ngaa ni guiriun ángel daj xingá yej. Ni guisīj 'ngo ciento táj yahuij xia gan'anj dane nicaj xingá yej daj. Ni daj rún' riún' nga dane', ni hué daj gui'yaj ángel daj. ¹⁸ Ni xingá yej daj huin yej gu'naj jaspe. Ni ninanj oro huin xuman' daj. Ni rún' hua pidrio aca hua oro daj. ¹⁹ Ni niā' hua ni yej ngaj daqui xingá yej nga daran' rian yej du'ue. Ni ngoj huin yej gu'naj jaspe. Ni huī huin yej zafiro. Ni hua'ni huin yej ágata. Ni gan'an huin yej esmeralda. ²⁰ Ni un'unj huin yej ónice. Ni huatanj huin yej gu'naj cornalina. Ni ichij huin yej crisólito. Ni tunj huin berilo. Ni un huin yej topacio. Ni chi' huin yej gu'naj crisopraso. Ni xan huin yej gu'naj jacinto. Ni guisīj xuhuij huin yej gu'naj amatista. ²¹ Ni xuhuij rian xingá yej daj huin xuhuij yej gu'naj perla. Ni da go'ngo rian xingá yej daj huin 'ngo yej perla. Ni cayu huin achij huin xuman' daj, ni ninanj oro

huin. Nĭ daj rún' ran pidrio, nĭ hué daj hua oro daj.

²² Nĭ a 'ngo nuhui nun guini'ĭnj xuman' daj. Daj si Señor huin Yan'anĭ nucaj nĭn' ruhua huin nuhui daj nga xachij 'nĭj huin Jesucristo. ²³ Nĭ chruhua xuman' daj, nĭ nitaj si ruhuaj sisi guixiguin güi nga yahui mánj. Daj si hué man'an Yan'anĭ xiguin chruhua xuman' daj. Nĭ xachij 'nĭj huin yan'an xiguin nej. ²⁴ Nĭ guixiguin gache ni ngüi man chruhua xungüi, gui'yaj yan'an xiguin chruhua xuman' daj huin ni ngüi ganani, gui'yaj Yan'anĭ. Nĭ naga'ui' ni rey man chruhua xungüi ni rasun sa' nga ni nuguan' sa' rian xuman' daj. ²⁵ Nĭ nitaj aman naranĭ ni rian xingá yej ne' guni'yanĭ. Daj si nitaj si guini xuman' daj ga mánj. ²⁶ Nĭ nĭcaj ni ngüi man chruhua xungüi ni rasun sa' nga ni nuguan' sa' gan'anĭ jna ni sij chruhua xuman' daj. ²⁷ Nĭ a 'ngo rasun quij si gatuj xuman' daj. Nĭ si gatuj ni ngüi 'yaj quij nga ni ngüi a'mi yya chruhua xuman' daj. Sani maan si gatu ni ngüi taj nĭca si-xugüi rian si-libro xachij 'nĭj huin libro taj si-xugüi ni ngüi gane nĭganĭ nga Yan'anĭ.

22

¹ Ngaa nĭ digyán ángel daj 'ngo xinéj nnee hua sa' riánj. Nĭ nnee daj 'yaj si gane nĭganĭ ni ngüi nga Yan'anĭ. Nĭ ran nnee daj daj rún' ran pidrio sa'. Nĭ ahui nnee daj rian chrun xila sa' rian nne Yan'anĭ nga xachij 'nĭj. ² Nĭ dani cayu xachij taj chruhua xuman' daj niquin' chrun 'yaj si gane nĭganĭ ni ngüi nga Yan'anĭ. Nĭ niquin' chrun da go'ngo du'ua xinéj nnee daj. Nĭ da yahui, nĭ ayu go'ngo rian chruj. Nĭ huin ruhuaj gata sisi guisíj xuhuij rian chruj gayu chra chrun daj guisíj 'ngo yo'. Nĭ ní'yanĭ coj ra'a chrun daj sisi ganahuin ni ngüi man chruhua xungüi. ³ Nĭ nitaj nuguan' quij ga chruhua xuman' da ga mánj. Nĭ niquin' chrun xila sa' rian nne

Yan'anĭ nga xachij 'nĭj xuman' daj. Ni tsínj 'yaj sun rian Yan'anĭ, nĭ gui'yaj sun ni sij rian Yan'anĭ. ⁴ Nĭ guini'ĭ ni sij rian man'an Yan'anĭ. Nĭ guinun si-xugüi Yan'anĭ yo ni sij. ⁵ Nĭ si guini xuman' daj. Nĭ nitaj si ruhuaj sisi guixiguin yan'an xuman' daj. Nĭ nitaj si ruhuaj sisi guixiguin, gui'yaj güi. Daj si guixiguin rian ni sij, gui'yaj Yan'anĭ huin Señor. Nĭ nĭganĭ nĭn' guinicaĭ sun ni sij nga Yan'anĭ.

La venida de Cristo está cerca

⁶ Ngaa nĭ gataj ángel daj gunünj: —Ni nuguan' nan huin nuguan' xanga' yya. Nĭ hué Señor huin Yan'anĭ huin achij niman ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anĭ. Nĭ ga'nĭj Yan'anĭ ángel ga'na' sisi digyán ángel daj daj gahuin rá'yanĭ rian ni tsínj 'yaj sun rian Yan'anĭ. —Daj gataj ángel daj.

⁷ Hue dan nĭ:

—Rá'yanĭ guisí rian man án re'. —Daj gataj Jesucristo gunun né'.

Nĭ hua 'ueé rian tsínj unun sa' ni nuguan' nun rian yanĭ libro nan huin nuguan' ataj snan'anĭ daj gahuin nga ni ngüi. ⁸ Huéj huin Juan. Nĭ gunünj ni nuguan' nan. Nĭ guini'ĭnj ni rasun nan. Nĭ ngaa guisíj gunünj, nĭ guini'ĭnj, ngaa nĭ ganiquin' ráj dacō rian ángel digyán ni rasun daj riánj sisi ga'mi sa'áj rian ángel daj. ⁹ Sani gataj ángel daj gunünj:

—Si gui'yáj re' daj si huéj huin si 'yaj sun rian Yan'anĭ nga re' nga ni jnánj re' huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anĭ nga ni tsínj dagahuin si ataj ni nuguan' 'na' rian libro nan. Ga'mi sa' re' rian urin man'an Yan'anĭ. —Daj gataj ángel daj.

¹⁰ Ngaa nĭ gataj ruhua' yún ángel daj:

—Nĭ si garij hui re' ni nuguan' nun rian yanĭ libro nan huin si-nuguan' Yan'anĭ. Daj si gahuin nĭchrun' güi ga'na' Jesucristo. ¹¹ Xi'í daj nĭ tsínj 'yaj gaquin', nĭ ga gue gui'yaj

gaquin' sij. Nĭ tsĭnj ani quij ruhua, nĭ ga guē gani quij ruhua sij. Sanĭ tsĭnj 'yaj nĭca, nĭ ga guē guĭ'yaj nĭca sij. Nĭ tsĭnj hua sa' rian Yan'anj, nĭ ga guē ga sa' sij rian Yan'anj anj. —Daj gataj ángel daj.

12 Hué dan nĭ gataj Jesucristo:

—Rá'yanj guĭsĭ rian man án re'. Nĭ nicā si naru'uē rian án re'. Ngaa nĭ naru'uē rian da go'ngo a ni é re' daj rún' guĭ'yaj go'ngo a ni é re'.
13 Huēj huin tsĭnj gu'naj Alfa nga Omega. Daj si Alfa huin letra gaxĭ'i asĭj sini yan. Nĭ Omega huin letra nico' da rucu. Nĭ huēj huin tsĭnj niquin' asĭj sini yan. Nĭ huēj huin tsĭnj guĭniquin' nĭganj anj.

14 'Nĭ hua 'ueé rian ni ngüĭ naru'ui si-gan' sisi ga'ue xa ni sij chruj ayu chra chrun 'yaj si gane nĭganj ni sij nga Yan'anj. Nĭ ga'ue gatu ni sij rian hue' du'ua xuman' daj. 15 Sanĭ ne' chrej xe' guna ni tsĭnj 'yaj daj rún' 'yaj ni xuhue nga ni tsĭnj 'yaj stu'uj nej, ni tsĭnj 'yaj squira' nej, ni tsĭnj dagahui' níman nej, ni tsĭnj nico' yan'anj 'yaj ra'a ni sij nga daran' ni tsĭnj niā' ruhua ga'mi nuguan' yya nej.

16 'Huēj huin Jesús. Nĭ ga'nĭ 'ngo ángel niquin' riānj ga'na' nata' ni nuguan' nan rian án re' huin ín re' ni ngüĭ nico' man'ānj man go'ngo xuman'. Nĭ daj rún' huin 'ngo ya'a siu coj, nĭ hué daj huĭnj rian rey David. Daj si huēj huin da'nĭ si'nĭ sí'. Nĭ daj rún' huin 'ngo yati' stanga niquin' xiguĭn ngaa ruhua

guerenga', nĭ hué daj xiguĭnj rian xungüĭ. —Daj gataj Jesús.

17 Hué dan nĭ ataj Espĭritu Santo nga yun'unj xana gahuin nĭca Jesucristo:

—Gahua' re' aj. —Gataj nungüej-é'.
Nĭ tsĭnj unun nuguan' nan, nĭ gataj sí':

—Gahua' re' aj. —Gataj sí'.

Tsĭnj nago'o nnee, nĭ ga'na' sij. Nĭ sisi huin ruhua sij, nĭ go'o yun sij nnee 'yaj si gane nĭganj sij nga Yan'anj.

18 Nĭ ataj chrĭnj rian daran' ni tsĭnj unun ni nuguan' nun rian yanj libro nan huin si-nuguan' Yan'anj sisi sĭ guta' ni sij chra ni nuguan' nan mánj. Daj si sisi hué daj guĭ'yaj ni sij, ngaa nĭ ga'nĭj Yan'anj sayun ga'na' rian ni sij daj rún' hua nĭca rian libro nan. 19 Nĭ sisi hua 'ngo tsĭnj ga'nej ni nuguan' nun rian yanj libro nan huin nuguan' ataj daj gahuin ni güĭ ga'na', ngaa nĭ ga'ne Yan'anj si-xugüĭ sij rian yanj libro taj si-xugüĭ ni ngüĭ gane nĭganj nga Yan'anj. Nĭ sĭ ga'ue gatu sij chruhua xuman' hua sa' daj daj rún' hua nĭca rian libro nan mánj.

20 Hué dan nĭ gataj Jesucristo huin tsĭnj a'mi ni nuguan' nan:

—Xanga' nĭ rá'yanj guĭsĭ rian man án re'. —Daj gataj Jesús.

Nĭ:

—Amén. Gahua' re' Señor Jesús, —ataj né'.

21 Hué dan nĭ huin ruhuāj sisi Señor Jesús guĭ'yaj sinduj rian án re'. Amén.